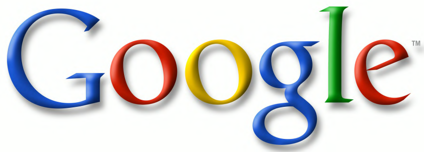
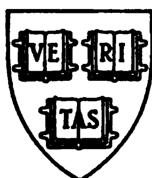

VE
RI
TAS

Norsk Retstidende.

Ugeskrift

for

praktisk Lovkyndighed.

Femtende Aargang.

Christiania, 1850.

Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang
№ 1.

7de Januar
1850.

Norsk Retstidende,

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sager, paakjendte i Høiesterets 2den Session 1849.

L.Nr. 218. O.Nr. 22. } Kjøbmand Gjermund Evensen mod Tron Monsen, Anders Torjussen og Jacob Olsen Kjendalen.

Afdøde Høker Ole Evensen i Laurvig, der ved Fraskrig af Fritzø Gods var bleven Eier af Pladsen Andvigmyren, Matr. Nr. 58 paa Brunlaugnæs, af Skyld 4 Ort 18 Skill. (hans Adkomstbrev er ikke fremlagt under Sagen), solgte denne Plads i 1836 til Torjus Myren for 400 Spdlr.; og da Kjøberen troede, fra sin Side at have opfyldt Salgsvilkaarene, uden at kunne faae Hjemmelsbrev, anlagde han til den Ende i Januar 1841 Sag imod Sælgeren, der fra sin Side paastod som Rest af Kjøbesummen 100 Spdlr., og som Afgifter til Værket 53 Spdlr. 60 ß. Medens denne Sag stod for Retten, blev for 62 Spdlr. 60 Skill., (som med Tillæg af Omkostninger skal have været Afgifterne, Torjus Myren ikke havde villet betale, før han fik Adkomstbrev), den 3die Marts s. A. gjort Indførsel i Pladsen, hvilken Indførsel den 12te s. M. blev thinglyst. Under 13de October s. A. gav Ole Evensen Forskrivelse til Fritzø Verk for 300 Spdlr. med Pant i

Pladsen; og under 11te October næste Aar lod han i Følge Indførselsforretningen Pladsen stille til Auction, mod hvis Fremme Torjus Myren protesterede, og forevisle en Erklæring fra Klokker Schultz, der gik ud paa, at denne vilde betale Beløbet inden 8 Dage efter at Ole Evensen havde hjemlet Torjus Myren Pladsen. Broderen, Gjermund Evensen, var Incassator. Mod Schultzs Vederhæftighed sees ikke at være gjort Indsigelse, men Auctionen blev efter Reqvirentens Paastand fremmet og Pladsen for 430 Spdlr. tilslaaet Ole Evensen, der 14de November s. A. pantsatte den til Gjermund Evensen for 700 Spdlr., næstefter de ovenberørte 300 Spdlr. til Fritzø Verk. Den 11te Januar 1843 faldt i den af Torjus Myren mod Ole Evensen anlagte Sag Underretsdom, hvorved Sidstnævnte, mod af den Første at erholde udbetalt 131 Spdlr. 60 ß med Renter fra 7de April 1842, blev tilpligtet at give ham Hjemmelsbrev paa Pladsen (Skjøde eller Arvefæstebrev), og Sagsomkostningerne hævede. Den 10de Marts 1843 var Skiftesamling i Ole Evensens Opbudsbo, hvori der handledes om Anke paa den faldne Dom, uden at nogen Beslutning derom blev tagen, og Gjermund Evensen anmeldte sin Pantefordring for de 700 Spdlr.; men i ny Skiftesamling den 28de Juni næstefter blev tilført: "Af Boets Vedkommende mødte Kjøbmand Gjermund Evensen; ligesaa Torjus Andersen Myren. . . . Angaaende Anvigmyren og Boets Mellemværende med Torjus Myren enedes man nu saaledes: At Torjus Myren meddeles Skjøde paa bemeldte Myr efter den faldne Underretsdom af 11te Januar sidstleden, mod at han for de ved denne Dom tilpligtede 131 Spdlr. 60 ß til Boet overtager den paa Eiendommen til Fritzø Verk hvilende Panteobligation, stor 300 Spdlr., og for det Manglende anmelder i Boet sin Fordring". I ny Skiftesamling den 4de Marts 1844, hvor Torjus Myren, den nu afdøde Ole Evensens Enke og Gjermund Evensens Kone vare tilstede, blev Torjus Myren af Administrator gjort opmærksom paa, "at han snarest muligt faaer see at tilveiebringe sig Skjøde meddeelt paa den

saakaldte Andvigmyr, overeensstemmende med den, under 28de Juni f. A. afholdt Skiftesamling, fattede Beslutning, og erklærede han sig hertil villig." I Skiftesamling samme Dag efter Torjus Myrens Kone blev Pladsen tagen til Indtægt og udlagt Enkemanden, mod at han skulde tilsvare de paa samme til Fritzø Verk da hvilende 293 Spdlr. Den 1ste Mai f. A. var dateret et af Skifteforvalteren i Henhold til Beslutningen af 28de Juni 1843 paa Andvigmyren til Torjus Myren udstedt Skjøde, der siden fandtes med paatrykt Embedsfegl, men uden Underskrift. Den 21de Mai 1844 var atter Skiftesamling i Ole Evensens Bo, hvor Torjus Myren opgav at have solgt Pladsen til sin Søn, Anders, og fremlagde Beregning over sit Tilgodehavende i Boet, til Beløb 291 Spdlr. 100 ß, hvorfor han paastod priviligeret Udlæg. Den 24de Mai gav Faderen Sønnen Skjøde paa Pladsen i Henhold til Skjødet af 1ste Mai 1844, og Sønnen gav samme Dag Jacob Olsen Kjendal Pant i den for 130 Spdlr. Begge Documenter bleve thinglæste 22de April 1846, og fik i Paategningen Anmærkning om Panteforskrivelsen af 14de November 1842 for de 700 Spdlr. til Gjermund Evensen. I en Klage til Forligelsescommissionen, dateret 2den Marts 1847, fra Gjermund Evensen mod Tron Monsen, angaaende de 700 Spdlr., behandledes denne som Eier af Andvigmyren; men Tron har senere under et Forhør sagt, at han – der havde tilbyttet sig Pladsen – intet Skjøde vilde modtage paa den, da han kom til Kundskab om den formeentlige Hæftelse, og paa Forespørgsel til Gjermund Evensen, om han vilde aflyse den, fik det Svar: "Den kan jo gjerne staae; den gjør ingen Ting, og jeg (Gjermund) har ogsaa en saadan Hæftelse paa min Gaard, som ikke er til nogen Hinder, og som jeg maatte søge om at faae aflyst." Med dette Svar gik, efter Trons Forklaring, denne fra Gjermund, og fik senere den Anders Torjussen med sig til ham, hvor Tron og Anders tilsammen opfordrede ham til at aflyse Obligationen; men de fik omtrent samme Svar som det, Tron alene fik første Gang, idet Gjer-

mund sidste Gang tilbød, at Tron eller Anders kunde kjøbe Obligationen af ham, "men hvortil de naturligviis begge erklærede sig uvillige." Den 27de April 1847 holdtes, i Følge Forskrivelsen af 14de November 1842, Auction over Pantet, mod hvilken blev protesteret, og den paafølgende 23de Mai afsagdes saadan Kjendelse: "Den reqvirerede og den 27de April d. A. paabegyndte Auction over en Anpart i Gaarden Matr. Nr. 58 Andvig til Skyld 4 Ort 18 ß med paastaaende Bygninger bliver at fremme paa Reqvirentens Kjøbmand Gjermund Evensens eget An- og Tilsvar efter den fremlagte Panteobligation, for saa vidt han forandrer Betalingsfristen i Conditionernes 2den Post for 1ste Termin til mindst 6 Maaneder fra Auctionsbudets Approbation. Nærværende Kjendelse kan kun meddeles Procurator Thorbjørnsen paa Tron Monsen og Anders Torjussen Andvigmyr samt Jacob Olsen Kjendalens Vegne, in forma beskrevet til Paaanke i Forbindelse med den Auction, der bliver fremmet. Enhvers lovlige Ret reserveres." Den 6te August fremmedes atter Auctionen, hvorimod nu protesteredes paa Grund af paabegyndt Forhør i samme Anledning; men ved ny Kjendelse samme Dag blev eragtet: "Auctionen fremmes overeensstemmende med Kjendelsen af 28de Mai d. A. paa Reqvirentens An- og Tilsvar." Reqvirenten bød 717 Spdlr. og Tron Monsen 720 Spdlr., "hvorfor han fik Tilslag; men da han ikke i Følge Conditionerne kunde stille Incassator tilfredsstillende Caution, antoges G. Evensens Bud 717 Spdlr." Da det under Forhøret var blevet forklaret, hvorledes ofte Gjermund Evensen og een Gang hans Kone havde erklæret, at han havde tabt 700 Spdlr. ved Broderen; at han aldrig havde affrævet Pladsens Eiere Renter af den formeentlige Pantefordring, eller ladet mærke for dem, at han havde saadan Fordring; at han derimod gjentagende havde henvendt sig til dem om at afkjøbe dem Pladsen eller i det Mindste et Stykke deraf, o. s. v., forklarede Gjermund Evensen selv, "at han, da han modtog Forskrivelsen, vist nok var bekjendt med, at Ole Evensen havde solgt Pladsen til Torjus Anders-

sen, og at Sidstnævnte havde taget den i Brug, men Ole Evensen havde senere, nemlig ved en Auction i 1842, igjen kjøbt Andvigmyr, og følgelig maatte han ogsaa være berettiget til at pantsætte den. Om Torjus Andersen havde betalt noget paa Kjøbesummen var derimod Deponenten ubekjendt, da han ikke hørte omtale deres Regnskab eller Mellemværende. Han havde vel, da han modtog Obligationen af Ole Evensen, hørt omtale, at der verserede Sag mellem ham og Torjus Andersen angaaende Andvigmyr; men han er aldrig bleven bekjendt med, hvorom Sagen egentlig dreiede sig, eller har overværet Forhandlinger i denne Anledning. Han erkjendte at have været tilstede under en Skiftesamling i Boet efter sin Broder Ole Evensen, saa vidt erindredes, i Aaret 1843, uden at han huskede Datum, men han kunde paa ingen Maade erindre, at der da eller under nogen anden Skiftesamling i bemeldte Bo blev truffet nogen Aftale eller Overeenskomst om Afhændelse af Andvigmyr, in specie at der blev sluttet saadan Forening, at Torjus Myren skulde meddeles Skjøde paa Andvigmyr efter den faldne Underretsdom af 11te Januar 1843, mod at han for de ved denne Dom tilpligtede 131 Spdlr. 60 ß overtog den paa Eiendommen til Fritzø Verk hvilende Hæftelse, stor 300 Spdlr., og for det Manglende anmeldte sin Fordring i Ole Evensens Bo. Om han blev krævet paa Eed, kunde han end ikke erindre, om Torjus var tilstede, og i det han saaledes hverken kunde sige Nei eller Ja til dette Spørgsmaal, maatte han bemærke, at han paa den Tid var noget sløvet og bekymret i Anledning af et Par Sager han havde paa sig. Han erindrede, at han var tilstede paa Skiftet efter sin Broder, Ole Evensen, for at faae sine Penge, men der blev svaret, at Boet var fallit, og Intet at faae, hvorfor han ikke vidste, enten han havde anmeldt sin Fordring eller ikke. Ved nu at forevises Extract-Udskriftet af Skiftet efter Ole Evensen, som viste, at Gjermund Evensen under 10de Marts 1843 havde fremlagt den omhandlede Obligation, stor 700 Spdlr., sagde han, at han ikke kunde erindre, at

der blev taget nogen Beslutning om, at man vilde søge nærmere Underretning om, hvor vid der var Anledning til at indanke den afsagte Dom mellem Ole Evensen og Torjus Myren. Da Anders Torjussen havde sagt Deponenten, at han havde faaet frit Skiøde eller frie Papirer paa Andvigmyr, havde Deponenten deraf taget Anledning til at sige til ham, at han saaledes formodentlig havde tabt sin Fordring, men han havde aldrig bestemt ytret til ham eller nogen Anden, at han havde forliist 700 Spdlr. ved sin Broder, Ole Evensen, i Andvigmyr. Han kunde ikke erindre, at han nogensinde havde spurgt Anders Torjussen om han vilde sælge ham Andvigmyr, eller et Stykke Udmark, den sidste mod contant Betaling, men i Fald saadan Tale var foregaaet, havde det blot været løst Snak mellem dem". Auctionsforretningen af 27de April til 6de August 1846 blev nu af Tron Monsen, Anders Torjussen og Jacob Olsen Kjendal paaanket til Overretten, ved hvis Dom af 18de December 1848 saaledes blev kjendt for Ret: "De paaankede Eragtninger af 28de Mai og 6te August 1848 underkjendes, hvorhos den paaankede Auctionsforretning ligeledes underkjendes og ophæves. Processens Omkostninger for Stiftsoverretten betaler Indstævnte, Kjøbmand Gjermund Evensen, til Appellanterne, Tron Monsen Andvigmyren, Anders Torjussen Andvigmyren og Jacob Olsen Kjendalen, med 15 Spdlr., som udredes" o. s. v. Ved Høiesteret, hvortil Gjermund Evensen indankede Overretsdommen, blev fremlagt en Deel Documenter for at bevise, at den omtvistede Panteforskrivelse var udstedt for virkelig Gjæld, som afdøde Ole Evensen skyldte sin Broder Gjermund i forskjellige Anledninger, hvoriblandt Cautionsansvar. For Øvrigt bemærkede Appellantens Sagfører, at da Spørgsmaalet her var om et virkeligt Tab, som maatte falde paa en af Siderne, kunde der saa meget mindre være Tale om Sympathier eller deslige, som der alene handledes om et Prioritetsforhold, der altid maatte afgjøres efter streng Ret. Den senere Panteforskrivelse for 130 Sp. i en Eiendom, hvorpaa Udstederen ikke havde gyldigt Skjøde, kunde

ikke komme i Betragtning. Overretten havde vel paabemaabt det Tilførte i Skiftesamlingen den 28de Juni 1843; men dette vedkom ikke Panthaveren. Dommen maatte vist nok opfyldes, saa vidt muligt, og vilde man den Gang give og tage Skjøde paa en saaledes behæftet Eiendom, da kunde Panthaveren ikke have Noget derimod, da det maatte være ham ligegyldigt, hvo der blev Eier; men hans Ret kunde ikke bortfalde ved Foreningen mellem Boets øvrige Vedkommende om Dommens Opfyldelse, da hans Tilstedeværelse ikke stod i nogen Forbindelse med denne Forening, hvori han ikke deeltog eller behøvede at blande sig. Enten nogle eller alle Pantehæftelser nævnedes i de Øvriges Overeenskomst, maatte være ham ligegyldigt, da hans Panteret ikke derpaa beroede. At han ikke protesterede mod denne Forening, beviste altsaa Intet, og det var ikke at formode, at han, der havde siddet i Gjældsfængsel for Broderens Skyld, hvorfor til Erstatning den omtvistede Panteforskrivelse var given, skulde have eftergivet sin Ret. At nogle Aar vare hengaaede, inden han gjorde sin Ret gjældende, beviste heller Intet. Af den Omstændighed, at han nogen Tid havde været uvis om, hvor vidt hans Ret strakte sig, kunde ikke udledes nogen Eftergivelse af Fordringen, lige saa lidt som af Underhandlingerne med Eieren om Kjøb af Pantet. Det maatte desuden efter Omstændighederne ansees uvist, om Modparterne ved at udrede de 700 Spdlr. kom til at lide noget virkeligt Tab, hvilket Appellanten derimod utvivlsomt kom til at bære, hvis Panteretten blev ham frakjendt. Han paastod derfor Underkjendelse af Overretsdommen, Stadfæstelse af Auctionsforretningen, og Omkostninger for alle Retter. De Indstævntes Sagfører svarede hertil, at Udtrykkene i Tilførselen af 28de Juni 1843 vare altfor tydelige til at kunne bortforklares, navnlig med Hensyn til Appellantens Deeltagelse i Foreningen og Affstaaelse fra sin Panteforbring, ei at tale om de øvrige Oplysninger, hvoraf klarlig fremgik, at Appellanten ikke havde tiltroet sig nogen Panteret efter Forskrivelsen af 14de November 1842, men selv, da Spørgsmaalet opstod om Nødvendigheden af

dens Afhøsning, erklærede den for en intetsigende Omstændighed. Det vilde og fra Torjus Myrens Side have været urimeligt, at indlade sig paa en saadan Forening, som i Skiftesamlingen den 28de Juni 1843 blev tilført, om ikke Appellanten havde afstaaet fra sin Fordring paa Pant for de 760 Spdlr., men Torjus skulde have overtaget Eiendommen med 1000 Spdlr. Pantegjæld, foruden hvad han havde betalt, ligesom Skifteforvalteren paa den anden Side heller ikke uden saadan Afstaaelse havde kunnet paatage sig at meddele og siden at skrive Skjøde overeensstemmende med Dommen, hvormed de 700 Spdlr. Hæftelse ikke lod sig forene. Gjermund Evensen kjendte desuden Forholdet mellem Parterne i den ved Dommen paakjendte Tvist, og maatte altsaa vide, at Broderen ikke lovligen kunde give ham Pant i Eiendommen. Naar han desuagtet deeltog i denne svigagtige Behæftelse, maatte han ansees vel faren ved at slippe med de civile Følger af dens Ulovlighed, og om nogen Ret i Tingen efter et saadant Pantebrev kunde der, selv om ikke Foreningen af 28de Juni 2843 havde fundet Sted, aldrig være Tale. Han paastod derfor Overretsdommen stadfæstet og de Indstævnte tilkjendt Sagsomkostningerne for Høiesteret.

Høiesterets Dom, afsagt 6te December 1849, er saa lydende:

Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Høiesteret betaler Citanten (Navn) til Indstævnte (Navn) med 60 Spdlr. Saa bøder han og til Skatskassen for unødig Trette 50 Spdlr.

L.Nr. 220. } Kjøbmand Emil Kallevig mod Bogholder
O.Nr. 24. } Niels Weyer Aalls Bo.

Den 3die Marts 1843 gav Bogholder N. W. Aall sin Svoger, Kjøbmand E. Kallevig, Gjeldsbeviis for 1000 Spdlr., som han forbandt sig til at betale, saa langt tilstrække kunde, med den Andeel, der efter hans afdøde Svoger, Søren Dedekams Testamente ved endelig Afgjørelse

tilfaldt hans Kone, og Resten efter 3 Maaneders Opsigelse, hvorhos han gav Pant i sit Indbo og Løsøre. Den 28de Juni 1846 døde Skyldneren og den 6te Juli næstefter blev Pantebrevet thinglæst ved hans havte Værnething. Den 10de December var Skiftesamling i hans Bo, hvor flere Fordringer anmeldtes, med Protest imod, at der tillagdes den nysnævnte, ogsaa anmeldte, Pantefordring noget Fortrin paa Skiftet, hvilket derimod af Kallevig paastodes, (da Boet var fallit). Den 9de Mai 1848 faldt i denne Tvist saadan Decision: "E. Kallevigs Fordring paa nærværende Bo efter Obligation af 3die Marts 1843, thinglæst 6te Juli 1846, stor 1000 Spdlr., med Pant blandt Andet i Løsøre, bliver ved Udlodningen i Boet alene at betragte som simpelt Gjældskrav, og hans Paastand om prioriteerligt Udlæg kan ikke tages til Følge." Denne Dicision paaankede Kallevig til Overretten med Paastand om dens Underkjendelse, prioriteerligt Udlæg for sin Fordring med Renter fremfor andre Gjældskrav, og Sagsomkostninger, hvorimod Indstævnte paastod Stadfæstelse og Omkostninger, eller Kost og Tæring, hvis Overetten ex officio maatte afvise Sagen, fordi Ankestævningen blot var udtagen imod og forkyndt for Skifteforvalteren. Ved upaaanket Kjendelse blev Ankestævningen afviist, og da ny Ankestævning, der ogsaa var rettet mod og forkyndt for de protesterende Creditorer i Boet, havde banet Adgang til Sagens Paakjendelse i Realiteten, afsagde Overretten under 11te December 1848 saadan Dom: "Den paaankede Skiftedecision bør ved Magt at stande. I Processens Omkostninger ved Stiftsoverretten betaler Appellanten, Kjøbmand E. Kallevig, til de Indstævnte, Jens Thue og Søn, Dahl og Thompson, O. P. Ugland, samt Byfoged Krohn som Skifteforvalter paa afgangne Bogholder Aalls Bo og de øvrige Creditorer i Boet, deres Vegne, 12 Spdlr., der erlægges" o. s. v. Kjøbmand Kallevig indankede nu Sagen til Høiesteret, hvor hans Sagfører i det Væsentlige bemærkede: Placaten af 8de Juni 1787 afgjør ikke dette Spørgsmaal. Den maa desuden sættes i Forbindelse med de øvrige Be-

stemmelser i denne Materie, der udtale sig paa samme Maade (L. 5—3—39 ff.) og ikke kunne forstaaes saaledes, som Overretten ved antithetisk Fortolkning har udtydet Placaten af 1787. Loven bestemmer selv Virkningen, nemlig at Breve, som thinglyses efter de bestemte Terminer, kun skulle staae tilbage for Breve af samme Beskaffenhed, der thinglyses inden de fastsatte Tider. Placaten maa forstaaes som om den stod i L. 5—3—39, hvori den ingen Forandring har gjort, og da maa den forstaaes heelt anderledes, end Overretten har fortolket den. De Lærdes Fortolkning og Udtryksmaade maae ikke sættes i Stedet for Lovens Ord og Mening. "Tilbagevirkning" er her ingen træffende Benævnelse. Der kan ved L. 5—3—39 ff. ikke være sigtet til Andet end Strid mellem saadanne Documenter, som der nævnes, og som komme sammen i det der nævnte Forhold, altsaa til Strid mellem Documenter, der paa een Tid komme til Thinglæsning, og navnlig mellem ældre men senere thinglyste og yngre men tidligere thinglyste Documenter, men ikke til Strid mellem thinglyst Panteforskrivelse og simpel Regning. Den Omstændighed, at Aalls Pantebrev er udstedt tidligere, kan ikke gjøre det mindre gyldigt, end om det var udstedt senere. Det kunde med fuld Gyldighed være udstedt Dødsdagen, og i saa Fald vilde Indsigelsen om for sildig Thinglysning ikke kunne fremsættes med nogetsomhelst Skin af Grund. Her vare Bestemmelserne om Pantsætning i Opbudstilfælde aabenbar uanvendelige, som støttede paa heelt andre Forudsætninger, end her kunde bruges. Han nedlagde derfor Paastand som ved Overretten, med Tillæg af Omkostningerne for Høiesteret.

Modparternes Sagfører paaberaabte sig derimod det i Retstidenden for 1847, S. 337 ff. meddeelte Præjudicat. Efter Placaten af 8de Juni 1787 er der, meente han, kun to Alternativer, og følgelig ingen Mulighed i, her at undgaae den antithetiske Fortolkning. Skal kun det Pantebrev, der inden den i L. 5—3—39 befalede Tid thinglæses, efter Udstederens Død medføre Pant, da er dermed givet, at det Pantebrev, der ikke inden den i hiin Lovsartikel fore-

strevne Tid, men senere og efter Udstederens Død thinglæses, ingen Panteret stifter; thi det gjorte Tillæg om Thinglysning inden Udløbet af den lovbestemte Frist stod ganske ørkesløst, om det ikke forstodes som Betingelse for Documentets Gyldighed. L. 5—7—7 viser og tydelig nok, at Pant selv paa Lovens Tid lige saa lidt i Forhold til Regningskrav som til andre Panteforbringer kunde stiftes uden Thinglæsning inden den i 5—3—39 bestemte Frist, uden hvilket mellemkomne Ugyldighedsaarsager følgelig ikke kunne sættes ud af Betragtning. Aall var Fallent, og kunde ikke have pantsat næst før sin Død. Da der i Tilfælde af forsildig Thinglæsning ikke skal tages Hensyn til den oprindelige Udstedelsesdag, og Documentet i saa Fald følgelig maa betragtes som udstedt paa Thinglysningsdagen, var det umuligt, at ansee noget Pant stiftet ved det her omtvistede Document. For Øvrigt paaberaabte han sig Forligslovens § 65, med flere Bestemmelser, og paastod Stadfæstelse af Overretsdommen med Omkostninger for Høiesteret.

Høiesterets Dom, afsagt 6te December 1849, er saa lydende:

Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Høiesteret betaler Citanten (Navn) til de Indstævnte (Navne) med 60 Spdlr.

Supplement til Referaterne i Retstidenden for 1849.

A) for 1ste Session:

L.Nr. 22. Advocat Homann, Actor, mod Ole Halvorsen Botterudsveen med Flere. I denne Sag blev Anmeldelse af flere Tyvsforbrydelser, affattet i almindelige Udtrykke, anseet at indeholde Forlangende om Paatale af en Bemægtigelse, der indgik under Criminallovens 22—14. Ligeledes blev, som Følge af, at et tvivlsomt Spørgsmaal om Præscription afgjordes befræftende, Angjældende for saa vidt frifunden for at tilsvare Sagsomkostningerne, hvorhos de foregaaende Retters Ilæggelse af

solidarisk Ansvar for de øvrige Omkostninger, uagtet Medskyldigheden kun strakte sig til enkelte af de paatalte Forbrydelser, blev rettet derhen, at dette Ansvar, som sædvanligt, indskrænkedes til de Dele, hvori Deelagtighed i Forbrydelserne fandt Sted. Høiesterets Dom er af 20de Januar.

L.Nr. 30. Advocat Andresen, Actor, mod Jan Jansen Brum. I denne Sag, der angik grovt Tyveri (af en Hest paa Marken) og simpelt Tyveri (af et Bidsel paa Laavebroen), og hvorfor Tiltalte blev ilagt 4 Aars Strafarbeide, tilkjendtes Bestjaalne, efter uimodsagt Paastand, 5 Spdlr. i Erstatning for sine Omkostninger ved Eftersegningen. (Jevnfør Retst. for 1839, S. 544—45 og for 1847, S. 222—223). Høiesterets Dom er af 23de Jan.

L.Nr. 32. Advocat Dunker, Actor, mod Lars eller Hans Jonsen for Tyveri. Denne Sag blev fra Høiesteret afviist, da Indankningen, der var skeet efter skriftligt Forlangende af Tiltalte, som tidligere (ved Overretsdommens Forkyndelse) havde acquiesceret, ikke var bleven ham forkyndt. Høiesterets Dom er af 23de Januar.

L.Nr. 34. Advocat Rossen, Actor, mod Jacob Olsen, der var tiltalt for Tyveri af Kester, som i Rabehaugen ved Gjerningsstedet bleve fundne i et Skur, gjemte i en Bul og en Sæk, som havde været i Angjældendes Besiddelse, hvorhos han, efter at Tyveriet var forøvet, havde spiist Flæsk og brugt Læder ligt det stjaalne, uden at kunne skaffe Hjemmel dertil. Han blev imidlertid frifunden for videre Tiltale. Høiesterets Dom er af 24de Januar.

L.Nr. 36. Advocat Rolfsen, Actor, mod Eli Jensdatter Dompedalseie, der for Overtrædelse af Criminallovens 18—25 sidste Deel blev dømt til 6 Maaneders Strafarbeide, og ilagt Omkostningerne, ogsaa for saa vidt Sagen var behandlet ved Referent, uagtet den egnede sig til Behandling efter L. af 6te September 1845, § 1, hvilken Underdommeren havde fraaaet saaledes, at den blot kunde komme til Anvendelse, naar i vedkommende Lovsted Fængsel nævnes først, og derfor havde foranlediget Referent udnævnt. Høiesterets Dom er af 24de Jan.

L.Nr. 40. Advocat Andresen, Actor, mod Lasse Andersen Steien med Flere, tiltalte for grove og simple Tyverier, Forsøg paa Indbrud og Deelagtighed. I denne Sag blev for flere grove Tyverier Strafarbeide i femte Grad anvendt paa Grund af Ungdom, og Tyveri, forbundet

med Indbrud, i en Udsalgsbod, der opsattes og nedtoges efter Leilighed, betragtet som simpelt. Høiesterets Dom er af 21de Januar.

L.Nr. 94. Advocat Dunker, Actor, mod Lars Olsen og Christen Olsen Velfært. Nr. 1, der var sat til at controlere Opmaalingen af Kalk, som Nr. 2 leverede til Bodsfængslet, og hvorved der under ny Opmaaling fandtes omtrent en Tredieddeel forsvøget, fældtes efter Criminallovens 21 — 8. Paa Grund af, at Amtmanden, der decretede Actionen, tillige var Medlem af Directionen for Bodsfængslet, blev Afviisningspaastand fremsat men forkastet. Høiesterets Dom er af 21de Februar.

L.Nr. 123. Advocat Rye, Actor, mod Peder Olsen, der tilstod at have slaaet en Politibetjent, men negtede at have kjendt ham som saadan. Sagen var behandlet i første Instants efter L. af 6te September 1845, § 1, og Angjældende dømt efter Crll. 15—11. Overretten bemærkede i Præmisserne, at det var tvivlsomt, om Underdommeren burde behandle Sagen som skeet, men den fandt at kunne tage den under Paakjendelse, da Underdommeren kun havde fældt Angjældende, for saa vidt han havde tilstaaet, og Amtmanden ikke for det Offentliges Vedkommende havde paaanket Underretsdommen, der stadfæstedes af Overretten, hvis Dom igjen stadfæstedes af Høiesteret den 7de Marts.

L.Nr. 125. Advocat Rye, Actor, mod Peder Sandvik med Flere, hvoraf den Ene var Landværn. Sagen var anlagt og behandlet ved combineret Ret, uagtet det ikke var saa sikkert at formode eller siden blev oplyst, at de Angjældende vare "fælles i Forbrydelse" (L. af 3die August 1824, § 4), hvorfor Omkostningerne bleve deelte, men Sagen paakjendt i Realiteten af den combinerede Ret, hvis Dom af Høiesteret blev stadfæstet (med nogen Forandring i Strafudmaalingen) den 8de Marts.

L.Nr. 136. Advocat Rye, Actor, mod Johan Peter Christiansen for Tyveri af en svensk Plåt (16 Skillings Bancoseddel), hvilket han benegtede, men blev anseet overført ved følgende Indicier: a) at han i Høkerboden, hvor Seddelen af 4de Vidne fremtoges til Vexling, for at tractere 2det Vidne og Angjældende med en Dram, som de fik, havde den i Hænde for at see paa den; b) at han derefter pludselig forsvandt, uden at takke for Drammen, angivelig for at berede Mos til Urtepotter, som skulde sælges næste Dag; c) at hans vaklende Forkla-

ring om at have leveret Seddelen tilbage, snart til 2det, snart til 4de Vidne, og at have været beskjenket, modsagdes af Vidnerne, hvoriblandt et 3die Vidne, som var tilstede. Høiesterets Dom er af 13de Marts.

L.Nr. 139. Advocat Andresen, Actor, mod Johan Magnus Carlsen, Christine Johnsdatter og Johanne Magnusdatter for Tyvsforbrydelser og Nr. 1 tillige for Forbrydelse mod Crll.s 10—4. Denne sidstnævnte Forbrydelse bestod deri, at Angjældende beskyldte Dommeren for at have ved Trusler "fortullet" et Vidne og ført dets Forklaring urigtig til Protokollen, hvilket foranledigede Dommeren til at vige sit Sæde i Sagen, som derefter blev behandlet af Sættedommer. Det Ugrundede i Beskyldningen blev ved Lavrettets Vidnesbyrd oplyst, og Angjældende fældt efter Crll.s 10—4, samt tilpligtet ene at udrede Sættedommerens Salarium. Høiesterets Dom er af 15de Marts.

L.Nr. 142. Advocat Rolfsen, Actor, mod Jan Gulbrandsen og Rasmus Dyresen for Forbrydelse mod Crll. 21—13. Den nævnte § blev anvendt i Forbindelse med næstforegaaende § 2, men Erstatning, skjønt paastaaet under Sagen, blev paa Grund af manglende Oplysning ikke tilkjendt. Høiesterets Dom er af 17de Marts.

L.Nr. 160. Advocat Homann, Actor, mod Lars Eriksen Lund, Olaus Eriksen og Carl Nicolaisen, der bleve fældte efter Crll.s 19—3 a til 6 Maaneders Strafarbeide for Tyveri af Been, hvortil de vare indkomne gjennem en Glugge, som ikke var bestemt til Indgang, men hvorigjennem Andre i lovligt Ærinde ogsaa vare krøbne ind og ud. Høiesterets Dom er af 24de Marts.

L.Nr. 167. Advocat Skjelderup, Actor, mod Iver Christensen for attenteret Lommetyveri, efter 2 Ganges Domfældelse for Tyveri og 1 Gangs for Røveri. Straffen bestemt til 3 Aar 6 Maaneder. Høiesterets Dom er af 29 Marts.

L.Nr. 170. Advocat Kildal, Actor, mod Ole Jensen og Ole Halvorsen Kjul, for Tyveri. I denne Sag blev Bemægtigelse af færske Træer paa Roden uden Hensyn til Tarten anseet som Tyveri. Høiesterets Dom er af 31te Marts.

L.Nr. 209. Advocat Kildal, Actor, mod Anne Baardsdatter Ølnæs for Tyveri af Faar, stjaalet paa Marken, hvorfor hun blev fældet efter Crll.s 19—3, (uagtet hendes Benegtelse af Gjerningen), da hun blev funden i Besiddelse af Faaret, som da var ommærket, og paaskjød

en Hjemmel, som stred mod de fremkomne Oplysninger. Høiesterets Dom er af 24de April.

L.Nr. 221. Advocat Dunker, Actor, mod Ole Olsen Oug. Efter at Angjældende i Følge Dom (Retst. for 1847, S. 741—743) havde udholdt 5 Dages Fængsel paa V. o. B. for ulovlig Omstreifen, fik han Pas fra Ramsdalen til Tromsø, men afveg strax fra Routen, og streifede atter et Aars Tid om paa forskjellige Steder i Norge samt i Sverige, hvor han skal have ernæret sig, snart ved Fiskeri og Markarbeide (i Norge), snart ved Hestecure (i Sverige) m. M. Han blev nu fældt i alle Instantser til 8 Dages Fængsel paa V. o. B. Høiest. Dom er af 28de April.

L.Nr. 222. Advocat Rolfsen, Actor, mod Hans Jacobsen, tiltalt for 4de Gangs Tyveri eller Deelagtighed efter Crll.s 19—6, og fældt efter sidstnævnte § for en Slæderfæl, stjaalen Kl. mellem 6 og 10½ om Aftenen, og falbudt samme Aften eller Nat af Angjældende, der foregav at have taget den op af Gaden, hvor han vil have anseet den "henslængt af en Anden, der maatte være stræmt." Straffen bestemtes til 6 Aar 3 Maaneder. Høiesterets Dom er af 28de April.

L.Nr. 224. Advocat Homann, Actor, mod Gunhild Larsdatter Stretvedt, tiltalt for 4de Gangs Tyveri, Løsgængeri, Betleri og Overtrædelse samt Forsøg paa Overtrædelse af Crll.s 18—26. (55 Aar gammel havde hun efter egen Forklaring oftere gjort sidstnævnte Forsøg, ved at "friste" Mandfolk, men det var kun een Gang lykket, og derved havde hun blot tjent 2 Skilling). Underretten fældte hende for alle Dele til 6 Aar og 6 Maaneders Strafarbeide. Overretten ilagde hende 7 Aars Strafarbeide, skjønt den ikke fældte hende for det omhandlede Forsøg, som den ikke ansaae strafbart. Da Sagen alene efter Angjældendes Forlangende var indbragt for Høiesteret, blev Overretsdommen alene, saa vidt paaanket var, stadfæstet. Høiesterets Dom er af 1ste Mai.

L.Nr. 227. Advocat Homann, Actor, mod Lensmand Rynning, der tiltaltes for 2 Forseelser mod Crll.s 24—7, jfr. 32, nemlig for 2 Gange ved Uagtsomhed at have foranlediget Tyvsfangers Undvigelse, samt efter 24—28, jfr. 32, for Skjødesløshed: a) ved Fangers Bevogtning; b) ved 3 Pengebreve han som Postaabner havde at besørge; c) ved Undladelse af at efterlyse en undvegen Fange (Resol. of 22de Juni 1824); d) ved Slaphed i Fængselsdisciplinen og Tilsidesættelse af Budet i 2—16 jfr.

10, ved i Fangers Mellemfristdage at lade dem gaae frie omkring, m. M. Ved Cumulation for 2 Forseelser mod 24—7 og Overtrædelse af 24—28 blev Angjældende af Stiftsoverretten og Høiesteret ilagt en Mulct af 70 Spdlr., hvorimod Underretten havde bestemt Beløbet til 50 Spdlr. Høiesterets Dom er af 2den Mai.

L.Nr. 228. Advocat Kildal, Actor, mod Nils Peder Pedersen for Tyveri. Angjældende var i de foregaaende Instantser kun dømt for 1ste Gangs Tyveri; men det blev, medens Sagen henstod for Høiesteret, oplyst, at han 3 Gange før var dømt for Tyvsforbrydelser, og han blev der altsaa for 4de Gangs Tyveri dømt til 10 Aars Strafarbeide. Høiesterets Dom er af 2den Mai.

L.Nr. 235. Advocat Dunker, Actor, mod Nicoline Lind for Deeltagelse efter Crll.s 5—1 og 6 i Tyveri, hvorfor hun blev ilagt 1 Aars Strafarbeide. Hun havde forført en Bagerdreng til at levere hende Meel, i Stedet for Klid, og derved i et Par Aar jævnlig at bestjæle sin Mester, af hvem hun pleiede at kjøbe Klid. Sagen var behandlet efter L. af 6te September 1845, uagtet Angj. meente, at hun ikke havde faaet saa Meget, som af de ellers erkjendte Vidneforklaringer lod sig udlede. Erstatningen blev, af Mangel paa nærmere Oplysning, ikke bestemt. Høiesterets Dom er af 5te Mai.

L.Nr. 290. Advocat Lous, Actor, mod Ole Olsen Bergøen for Deelagtighed i Tyveri og Overfald paa sagesløs Person. Angj., forhen fældt for Tyveri, var i Følge med en ved Underretten Medtiltalt, og nærværende, da denne stjal en til Tørring udhængt Skjorte, hvorhos Angj., da Tyven løb afsted med Skjorten, eftersat af Bestjaalne, stødte denne overende, saa at Tyven undkom. Angj. vil ikke have bemærket Tyveriet, men dette foregik efter Bestjaalnes Forklaring saa lydelig, at han indenfra Huset derpaa blev opmærksom. Ved de foregaaende Retter blev Tiltalte, efter Crll.s 5—9, jfr. 19—1, samt 15—10 og 11, ilagt 15 Dages Fængsel paa Vand og Brød, men ved Høiesteret, efter 5—3 og de øvrige nævnte §§, 8 Maaneders Strafarbeide. At Sagen alene efter Angj.s Forlangende var paaanket til Høiesteret, fandtes, som sædvanligt, ikke til Hinder i at henføre det paatalte Factum under en anden Straffebestemmelse.

Christiania 1850.
Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang
№ 2.

14de Januar
1850.

Norsk Retstidende,

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sager, paakjendte i Høiesterets 2den Session 1849.

L.Nr. 226. D.Nr. 25. } Advocat Lous som Mandatarius for svensk Krigscommissær Roucléɾ mod det kongelige Finantsdepartement.

Den 30te November 1841 gav Finantsdepartementet Fogden i Solør og Odalen Ordre til at stille nogle Panter til Auction, hvoriblandt Gaarden Matr. Nr. 112, Holtet med Skov og 3 Pladse, af gammel Skyld 5 Skind, i Vingers Præstegjæld, som eiedes af svensk Brugspatron Ahlbom, der ikke havde betalt længst forfaldne Renter i Følge Forskrivelse af 6te Februar 1824 med første Panteheftelse paa Eiendommen. I Departementets Ordre hedder det blandt Andet: "For saa vidt nogen Anden end Statskassen som Høistbydende maatte erholde Tilslag paa nogen af Eiendommene, ville de forbeholde Departementets Ret til, inden 6 Uger at approbere Budet, hvorhos de hertil strax ville fremsende Udskrifterne af Auctionsforretningerne, hvilke i Tilfælde af, at Statskassen ikke er bleven Høistbydende, ønskes ledsagede af deres Betænkning om de Høistbydendes og Cautionisternes Vederhæftighed." Auctionen blev berammet til 17de Januar 1842 og bekjendtgjort paa sædvanlig Maade, med Bemærkning, at Condi-

tionerne vilde erfares ved Auctionen. Ved denne mødte i Fogdens Sted S. Gjems, med Fuldmagt, som blev foreviist (men siden ikke har kunnet fremskaffes til Benyttelse i Sagen), og fremlagde Conditionerne, i Henhold til hvis 4de Post formeredes Beregning over Gjælden til et Beløb af 769 Spdlr. 12 Skilling. Conditionerne løde saaledes: "1) Gaarden med paastaaende Huse samt til- og underliggende Herligheder sælges i den Stand, den nu befindes i, og overdrages Kjøberen med de samme Rettigheder og Forpligtelser, hvormed Vedkommende nu eie samme. Eiendommen tiltrædes Lovens første Fardag, efter at den nærværende Eier lovligen er udsagt, men den beroer for Kjøberens Regning og Ansvar fra Approbationen, hvilken skal blive Vedkommende meddeelt inden 6 Uger efter Auctionens Afholdelse. Kjøberen besørger selv den forrige Eier lovligen udsagt og Eiendommen ryddiggjort. 2) Alle Skatter, Afgifter, Onera og Udgifter, som maatte hvile paa Eiendommen, betaler Kjøberen fra den Dag, Approbationen paa Auctionsbudet bliver meddeelt, ligesom han og tilsvarer de Skatter og Afgifter m. V., der paa samme Tid maatte staae til Restance. 3) Eiendommen opraabes og bortsælges i norske Species. 4) Kjøberen overtager mod Liqvidation i Kjøbesummen de 612 Spdlr. 112 ß, der staae til Rest paa den med første Prioritets Panteret paa Eiendommen hæftende Gjæld til Statskassen efter Hans Jacob Grans Obligation af 6te Februar 1824. Af bemeldte 612 Spdlr. 112 ß var den 1ste Juli 1841 forfalden til Betaling Renter af den udestaaende Capital fra 1ste Juli 1838 og til 1ste Juli 1841 til Beløb 67 Spdlr. 54 ß tilligemed 3 Spdlr. 106 ß i Efterskudsrenter af hvad der er betalt paa det til 1ste Juli 1835 forfaldne Afdrag, og desuden Efterskudsrenter af de forfaldne, men ikke betalte Afdrag fra Forfaldsdagen til Betaling skeer, samt endelig de af Statskassen i Anledning af Gjælden forskudte Omkostninger, efter nærmere Opgave af Fogden i Soløer og Odalens Fogderi, hvilke forfaldne Afdrag og Renter med Omkostninger inden 3 Maaneder fra Approbationen erlæg-

ges til Fogden. Bemeldte Gjæld til Beløb 612 Spdlr. 112 ß, betales i 5 Aar med $\frac{1}{10}$ Deel halvaarlig, saaledes, at første Afdrag forfalder til Betaling den 1ste Juli 1842 og forrentes med 4 pCt. fra 1ste Juli 1831. 5) Den øvrige Deel af Kjøbesummen afgjør Kjøberen selv med Pantets Eier eller vedkommende Panthaver. 6) For de i 4de Post omhandlede 612 Spdlr. 112 ß udsteder Kjøberen inden 8 Uger fra Approbationsdagen Obligation til Statskassen med saadant Pant og Selvskyldner-Caution, som Finantsdepartementet finder antagelig. Hvis denne Betingelse ikke opfyldes eller hvis Kjøberen ikke inden den fastsatte Tid indbetaler til Fogden i Soløer og Odalens Fogderi de i samme Post omhandlede resterende Renter, med Omkostninger, er Departementet berettiget til at lade Eiendommen strax igjen ved ny Auction bortsælge paa samme Conditioner, som ved den nærværende, og det Tab, som derved maatte opstaae, er Kjøberen pligtig at betale inden 3 Maaneder derefter. 7) Dersom Betalingen af de til enhver Tid forfaldne Afdrag og Renter af ovennævnte 612 Spdlr. 112 ß udebliver, er det hele Beløb med Renter forfaldet til Betaling, og i saa Tilfælde skal Creditor være berettiget til uden foregaaende Lovmaal og Dom at sætte Pantet til offentlig Auction, for af dets Udbringende at see sig skadesløs betalt saavel for Capital, som for Renter og Omkostninger. 8) Hvis den Høistbydende hverken selv ansees vederhæftig for Budet eller derfor paa Stedet stiller antalig Sikkerhed, bliver den eller de Næstbydende, og saa fremdeles nedad, at ansee som Høistbydende, hvis han eller de enten selv ansees vederhæftige for Budet eller kunne stille den fornødne Sikkerhed derfor. 9) Foruden Kjøbesummen betaler Kjøberen alle af Auctionen tilligemed de ved Skjødets og Obligationens Udstedelse og Thinglysning lovlig flydende Omkostninger." Krigscommissær Rouclér foreviste derpaa Ahlboms til ham den 21de November 1836 udstedte, 24de December næstefter af Finantsdepartementet med Stempletpapir forsynede, og 1ste Februar 1837 thinglæste Forskrivelse for 2500 Spdlr. med

Pant i Eiendommen, hvorefter han som Høistbydende for 1410 Spdlr. nød Tilslag. Næstbydende var Procurator Lie for 1405 Spdlr. Derpaa blev tilført: "Efter Anledning fra Gjems tilkjendegav den Høistbydende, at han ikke har forberedt sig paa at stille nogen Caution under denne Forretning, men udbad Adgang til at indsende saadan inden 8 a 12 Dage. Procurator Lie fremstillede sine Cautionister efter Conditionerne for det af ham gjorte høieste Bud, Christian Olsen Rustad, D. Gram og B. Schulerud. Gjems reserverede Statskassens Ret til inden 6 Uger at approbere eller forkaste hvilket som helst af de skeede Bud, samt begjærede Forretningen sluttet." Den 11te Februar næstefter afgav Fogden følgende Indberetning: "Betræffende Gaarden Holtet med Skov og 3 Pladse, gammelt Matr. Nr. 112, af gammel Skyld 5 Kalvskind, pantsat af Hans Jacob Gran ved Obligation af 6te Februar 1824, for 843 Spdlr. For denne Eiendom blev buden 1405 Spdlr. af Procurator Lie og 1410 Spdlr. af svensk Krigscommissær Rouclér, altsaa flere Hundrede Speciedaler mere end Statskassens Fordring udgjør. Lie stillede Christian Rustad, Fabrikeier Gram og Bastian Schulerud som Cautionister og Rouclér har senere overleveret hosfølgende Cautionsforskrivelse fra Erik Aaserud. Forstnævnte Bud anbefales, da man har specielt Kjendskab saavel til Kjøberen som Cautionisterne og veed, at Sikkerheden er tilstrækkelig, altsaa ogsaa antagelig; derimod drister man sig ikke til at anbefale Rouclérs Bud, uagtet dette er noget høiere, saasom man ikke kjender i ringeste Maade til Mandens Suffisance eller Paalidelighed, og alene den Omstændighed, at han har sit Forum i Sverige, og saaledes ikke i Søgsmaaltilfælde kan behandles efter norsk Lovgivning og med det deri bestemte korte Varsel, synes at være Grund nok for Fogderiet til ikke at indstille Budet til Approbation, især da der er opnaaet et andet antageligt og fordeelagtigt Bud af En, der boer i samme Thinglag, Eiendommen er beliggende. Udskrift af Auctionsforretningen tilligemed den nævnte Obligation følger vedlagt. Slutte-

lig tillader Fogderiet sig at bemærke, at denne Indberetning ikke før kunde været afgiven, da man først modtog Auctionsudskrifterne fra Sorenskriveren med sidste Post."
I Fiantsdepartementets Skrivelse af 9de Marts næstefter til Hedemarkens Amt angaaende denne Sag heder det blandt Andet: "Med Fogdens Betænkning fulgte et Document, underskrevet af Erik Hansen Aaserud af Vingers Præstegjæld, hvori han erklærede som Cautionist at ville indestaae for, at Krigscommissær Rouclér opfylder Auctionsconditionerne. Da imidlertid den nævnte Selvskyldnercautionists Vederhæftighed ikke af Nogen var attesteret, og Fogden i sin Betænkning heller Intet havde ytret om hans Formuesforfatning, approberede Departementet under 24de forrige Maaned i Henhold til det i Fogdens Betænkning Ytrede, Procurator Lies Bud af 1405 Spdlr. Den forrige Eier af den omhandlede Eiendom, L. W. Ahlbom, har i Skrivelse til Departementet, dateret 28de Februar, altsaa efter Approbationstidens Udløb, beklaget sig over, at Krigscommissær Rouclérs Bud paa Eiendommen ikke blev approberet, idet han anfører, at Krigscommissær Rouclér havde Panteret i Eiendommen efter Statskassens for 2500 Spdlr., og havde lovet bemeldte Ahlbom at disponere over Eiendommen til dennes Fordeel, imod at Førstnævntes Fordring blev staaende i Eiendommen, hvorhos han paastaaer, at den af Rouclér stillede Cautionist er fuldkommen vederhæftig, og anholder paa Grund heraf om, at Procurator Lies Bud ikke maa ansees gjældende, men derimod det høieste Bud, eller at Auctionen bliver uden andre Følger, end at Ahlbom tilsvarer de paaløbne Omkostninger og betaler de forfaldne Renter. I Anledning heraf skulde man tjenstligst have Amtet anmodet om, at tilkjendegive L. W. Ahlbom, at da Andragendet er indkommet hertil efter Approbationstidens Udløb, kan Departementet Intet foretage i Anledning af det Ansøgte, hvorimod Departementet Intet har at erindre imod, at Procurator Lie, hvis han dertil er villig, renuncerer paa sit Bud til Fordeel for Krigscommissær Rouclér, naar denne tilveiebringer Legitimation for

den af ham tilbudne Selvskyldnercautionist, Erik Hansen Aaserud's Vederhæftighed." Den 8de April s. A. afgave 11 Mænd, hvis Troværdighed Præsten bevidnede, følgende Erklæring: "At Erik Hansen Aaserud efter vor fuldeste Overbeviisning er den meest velhavende Bondemand, vi i vor Bygd kjende, i det han eier flere Gaardsdele, ei ubetydelig eller forhuggen Tømmerskov, og mangfoldige Penge, Kreature og Andet hos sine Omgivelser her og i Sverige, ja endog oftere ogsaa nu i den herskende Pengetrang har Penge til Udlaan, det kan vi efter Forlangende ikke undlade herved paa Ære og Samvittighed at bevidne, saa vel som at han efter det almindelige Omdømme er en Mand paa mindst 20,000 Spdlr." Paa Ahlboms Forespørgsel svarede T. Illaug og D. L. Gram skriftlig: "Vi vare tilstede (ved Auctionen) og hørte at Rouclér spurgte, om Erik H. Aaseruds Caution var god, hvortil Hrr. Gjems svårede Ja. Paa Spørgsmaal om Rouclér havde denne her, svarede han Nei, men spurgte om han kunde om 8 Dage fremsende denne, og om det var betids nok, svarede Hrr. Gjems Ja, hvilket herved efter Forlangende erklæres." Paa dette Svar tegnede F. B. Schulerud, at han erindrede det Meste af, hvad de to Foregaaende havde erklæret. I Skrivelse af 10de Marts 1844 fra Rouclér til Lous bemærker den Første blandt Andet, at han, om Henstand med Cautionen eller dennes Tilstrækkelighed var bleven negtet, vilde have skaffet Contanter, for ikke at tabe saa stor Capital. Da Sagen imidlertid ikke stod til at ændre ved de indledte Underhandlinger, indgav Advocat Lous den 15de Marts mod Finantsdepartementet Forligsklage, hvori blandt Andet bemærkes: "Krigscommissær M. Rouclér er herved imod Loven (jfr. 5—7—14.) bleven skilt ved sin Pantesikkerhed. Patron Ahlbom er Intet eiende, og Rouclér havde gjærne anseet Gjælden for afgjort, naar han va bleven Eier af Holtet for de budne 1410 Spdlr. Patron Ahlbom havde endog i dette Øiemed, forinden Auctionen, forpligtet sig til ikke at drive Gaarden op for Rouclér. Men selv uden Hensyn til hans Stilling som Panthaver

har M. Roucler, der efter det Passerede havde juridisk Krav paa, at hans Bud blev approberet, lidt et Tab, der svarer til Differentsen imellem hans Bud 1410 Spdlr. og Gaardens Værdi efter uvillige Mænds Skjøn. For at prøve Forlig om Skadeserstatning i formeldte Anledning og hvad dermed staaer i Forbindelse, maa jeg som Krigscommissær Rouclérs Mandatarius herved udbede det kongelige Finantsdepartement paa Statskassens Vegne indkaldt til forestholdende Forligelsescommission hersteds." Efter forgjæves Forligsprøve den 18de f. M. blev Sagen anhængiggjort ved Christiania Bything med Paaskrift: "At Indstævnte tilpligtes at erstatte Citanten Tabet af Pantesikkerheden for hans Fordring efter Panteobligation af 21de November 1836, stor 2500 Spdlr., med 4 pCt. Renter deraf fra Obligationens Datum indtil Betaling skeer, nemlig denne Pantefordrings Beløb, efter Fradrag af hvad der af Kjøbesummen for Holtet bliver tilovers til Afdrag paa Fordringen. For i denne Anledning at kunne formere en nøiagtig Beregning, maa jeg provocere Indstævnte til nøiagtig at opgive, hvor stort Beløb af Kjøbesummen for Holtet der er medgaaet til Dækkelse af Statskassens Fordring med Renter og Omkostninger. In subsidium paastaaes Citanten af Indstævnte erstattet Forskjellen imellem hans Bud 1410 Spdlr. og Pantets Værdi efter uvillige Mænds Skjøn, optaget paa Indstævntes Bekostning. I ethvert Tilfælde paastaaer Citanten hos Indstævnte tilkjendt 4 pCt. Renter af Erstatningssummen for Klagen den 15de Marts d. A. indtil Betaling skeer, samt denne Processes Omkostninger med noget Tilstrækkeligt." Finantsdepartementet tog til Gjenmæle ved Regjeringsadvocaten, og i en Skrivelse til denne tilføiede det, efter at have henholdt sig til Conditionernes 5te Post: "Om Departementet ikke destomindre vilde have reflecteret paa Rouclérs Bud tvertimod Fogdens i Skrivelse af 11te Februar 1842 gjorte Indstilling, kunde det dog ikke have approberet samme, da den Departementet fra Roucler ved bemeldte Fogdens i Skrivelse tilstillede Erklæring fra Erik Hansen Aaserud ikke

var forsynet med nogen Attestation om, hvor vidt han for den for Rouclér indgaaede Selvskyldnercaution var vederhæftig, hvorom Departementet endnu er uvidende. Foruden at det naturligviis maatte være Rouclérs egen Sag at godtgjøre sin egen eller den tilbudte Cautionists Vederhæftighed for Departementet, vil desuden den ovennævnte Erklæring fra Erik Hansen Aaserud erfares at være indkommen hertil saa seent, at Departementet ikke kunde udsætte Approbationen, der skulde meddeles inden 6 Uger efter Auctionens Afholdelse, indtil det gjennem Correspondents kunde have erhvervet Attest om Erik Hansen Aaseruds Vederhæftighed." Regjeringsadvocaten paastod principaliter fuldkommen Frifindelse; subsidialiter Frifindelse mod at betale de 5 Spd., som udgjorde Forskjellen mellem høieste og næste Auctionsbud; og i begge Tilfælde Omkostninger, hvorunder Salar til ham selv. Under et Thingsvidne i Soløer beedigede Gram og Illaug sin Erklæring, med Tilføiende, at den omprovede Samtale mellem Gjems og Rouclér, saa vidt erindredes, forefaldt efter Tilslaget men før Protokollen sluttedes. Gjems fremlagde sit Concept til den Fogden gjorte Indberetning, hvoraf fremgik, at han derved havde fremsendt Cautionsforskrivelsen fra Erik Aaserud med Bemærkning: "Sikkerheden findes antagelig for begge Bud." Paa given Anledning bemærkede han i Retten, at han ikke fandt sig befuldmægtiget til, paa Statskassens Vegne enten at antage eller forkaste noget af de gjorte Bud, og at det af Vidnerne omprovede Svar til Rouclér kun var en Ytring af hans private Formening om Sagen. Efter Advocat Lous's uimodsagte Opgave blev Gaarden Holtet strax efter solgt for 1800 Spd. og derpaa for 2200 Spd. Den 27de August 1845 blev Gaarden undergiven Skjøn i Sagen, hvorved Jordveien blev ansat til 1650 Spd., Husene til 150 Spd., og Skoven til 600 Spd., tilsammen 2400 Spd, "hvilken Taxt Lavrettet under corporlig Eed erklærede for at være sat efter deres bedste Skjøn og Overbeviisning og den paa Eiendommene i Districtet gangbare Priis, hvorhos det paa Anledning af

Gjems erklærede, at det antager, at Eiendommen, paa den Tid den blev solgt ved Auction i 1842, havde fuldkommen saa stor Værdi, som den nu har." I Henhold til denne Taxt paastod Advocat Lous in subsidium Forskjellen mellem Rouciérs Bud, 1410 Spd., og Pantets Værdi efter Taxtforretningen, 2400 Spd., med 4 pCt. Renter af Erstatningssummen fra Klagen til Betaling skeer, samt i ethvert Fald Sagens Omkostninger skadesløse. I et følgende Indlæg erklærede Regjeringsadvocaten: "Uagtet Modparten maa ansees at have acqviesceret ved Taxten, samtykker Comparenten dog i, at Dommen kommer til at lyde paa ny Taxt af uvillige Mænd, naar denne nye overflødige Taxt blot bliver at optage paa Indstævntes Bekostning." Ved Underrettens Dom af 19de Marts 1846 blev Citanten tilkjendt Forskjellen mellem det gjorte høieste Bud, 1410 Spd., og den Værdi, hvortil Eiendommen ved uvillige Mænds Taxt, optagen paa Indstævntes Bekostning, bliver ansat, med Renter af denne Forskjel fra Indkaldelsen til Forligelsescommissionen; men Processens Omkostninger bleve ophævede. Denne Dom blev fra begge Sider paaanket til Overretten, ved hvis Dom af 26de Marts 1849 saaledes blev kjendt for Ret: "Hovedappellantskabet, det kongelige Finants- og Told-Departement paa Statskassens Vegne, bør efter uvillige Mænds Skjøn, optaget paa dets Bekostning, erstatte Contraappellanten, svensk Krigscommissær Rouciér, det Tab han i Egenskab af Panthaver nætester Statskassens Fordring findes at have lidt derved, at det af ham ved Auctionsforretning af 17de Januar 1842 paa Gaarden Holtet med underliggende Skov og Pladser i Vinger Sogn gjorte høieste Bud ikke blev approberet. Af det Beløb, der saaledes tillægges Contraappellanten, betaler derhos Hovedappellantskabet 4 pCt. aarlig fra 15de Marts 1844 til Betaling skeer. Processens Omkostninger for begge Retter ophæves." Denne Dom blev ligeledes gjensidig paaanket til Høiesteret, hvor Hovedappellanten, Advocat Lous, i det Væsentlige bemærkede:

Spørgsmaalet er 1) om Rouciér er forurettet? og

2) hvorledes Erstatningen bør bestemmes. Det første Spørgsmaal maa utvivlsomt besvares bekræftende, hvilket og begge de foregaaende Retter have gjort. Overretten paaberaaber Sagens Natur, Underretten L. 5—7—14. Denne Lovsartikel paastaaer Departementet at være hævet ved den senere Lovgivning om Auctioner; men den staaer fremdeles ved Magt, undtagen for saa vidt, at følgende Panthaver ikke længere behøver at tilspørges. (Her paaberaabtes Høiesteretsdom af 19de Januar 1836, Retst. f. A. S. 104, og flg.). Rouclér havde iagttaget, hvad efter Omstændighederne kunde ansees fornødent til Vedligeholdelse af hans Udløsningsret, og Departementet paaberaabte sig kun 1) at han ikke havde stillet Caution paa Stedet; 2) at det i alle Fald var Departementet utilregneligt, at Lie fik Approbation; 3) at Rouclér ikke havde lidt noget Tab - det maatte da være de 5 Spd.s Forskjel, som var tilbudt. Ad 1) Rouclér blev først efter Tilslaget affordret Caution, som stilledes betimelig og indkom samtidig med Næstbydendes, ved Fogdens Skrivelse, der var udsat efter Udskriftet, og Departementet havde saaledes begge Byderes Cautioner for sig, da Approbationen blev besluttet. At Rouclérs Caution ikke blev stillet strax paa Stedet, er uvæsentligt, og man behøver saaledes ikke at undersøge Gjems's Bemyndigelse til at samtykke i Udsættelse, o. s. v. Ad 2) Det maa ansees ligegyldigt, om Feilen kan tilregnes Departementet personlig, eller maa tilskrives dets Fuldmægtig, da Følgen maa blive den samme; men det er dog klart, at begge have handlet uforsvarlig, Fogden, ved ikke efter det givne Paalæg at ytre sig om Cautionistens Vederhæftighed, der efter Omstændighederne maatte ansees ham fuldt vel bekjendt, og i alle Fald ikke kunde forbigaaes med Taushed; Departementet, ved at lade sig nøie med at følge en saadan Erklæring, samt forkaste et Bud, der ikke engang tiltrængte Caution, da Departementet, der havde Udskrift af Auctionsforretningen ved Haanden, maatte have seet, at der var Sikkerhed nok for 1ste Prioritet, og at Rouclér som 2den Prioritetshaver selv skulde

have Overskuddet. Fogdens Tale om Værnething havde Intet at betyde, da der efter Conditionernes 7de Post ikke var Spørgsmaal om personligt Værnething. I alle Fald havde man Cantionisten, hvem Gjems til Fogden havde erklæret god, og fra Fogdens Indberetning (11te Februar) til de 6 Ugers Udløb (29de Februar) var Tid nok til at indhente den manglende Erklæring fra Fogden. Ad 3) Auctionsbudene kunne ikke bestemme Eiendommens Værdi. De senere Salg og det optagne Skjøn vise desuden til Overflod, at Eiendommen var meget Mere værd, end der blev budt. De foregaaende Retter finde Mangel paa Beviis for, at Rouclér vilde blive skadesløs ved at faae Holtet; men en Panthavers Ret bestaaer ikke i, at søge Sit i den Sum, hvortil Pantet til et bestemt Tidspunct ved Auction eller Taxt opløber. Foruden den Sikkerhed, som Pantets øieblikkelige Handelsværd afgiver, haves ogsaa den, at sætte sig i Besiddelse af Gjenstanden og oppebie bedre Priser eller høste Frugterne deraf. (L. 5—7—8 og 9 samt Retst. for 1836, S. 381 paaberaabte). Rouclér har lige fra Begyndelsen erklæret, at han vilde være bleven fyldestgjort, om han havde faaet Pantet, og her behøves intet Beviis, da Beviisbyrden ikke paaligger Rouclér, ei at tale om, at det vilde være en probatio diabolica. Hvor Skaden ikke nøie kan bevises, maa det efter L. 5—2—88 m. fl. gaae ud over den Skyldige. (Retst. for 1848 S. 401 ff. især 426 paaberaabt). Udløsningsrettens Tilsidesættelse kan heller ikke have anden Følge. Enten maa første Panthaver lade sig udløse eller selv udløse. I Rouclérs Auctionsbud indeholdtes et Udløsningstilbud, som ikke lovligen kunde forkastes, og da Udløsningsretten ikke kan ansees ophævet ved Fritagelsen fra speciel Tilspørgsel mod Bekjendtgjørelse af Auction - den eneste gjorte Forandring i L. 5—7—14 - var Departementets Forpligtelse til at modtage det gjorte Bud her klar nok. Efter en Deel yderligere Citater og Udvikling af nogle Puncter, som efter Sagens Udfald her kunne forbigaaes, nedlagde han i det Væsentlige Paastande som før.

Regjeringsadvocaten meente fremdeles, som før, at hvis nogen Feil var begaaet, maatte den tilskrives Rouclér selv, der utvivlsomt selv havde at sørge for den fornødne Legitimation af Cautionistens Vederhæftighed, naar han efter Conditionerne vilde kunne gjøre sit Bud gjældende hos Departementet, der havde at meddele Approbation, og ikke kunde tage Hensyn til en Caution, om hvis Tilstrækkelighed det ikke havde eller selv behøvede at søge nærmere Oplysning. At Rouclér var optraadt ved Auctionen som 2den Prioritetshaver, gjorde her Intet til Sagen, da der var protesteret mod hans Fordring som Proformaverk. Han havde ingen Renter kræves deraf i mange Aar, og hans Forstaaelse med Skyldneren fritog ikke Departementet for alt Hensyn til de flere Fordringshavere, om hvis Tarv der var Spørgsmaal. Man skyldte ikke Rouclér nogen Eftergivenhed eller videre Forsorg for hans Interesse. I Auctionsprotokollen fandtes Intet tilført om Gjems's Tilsagn eller Formening, og hans Ytringer kunne derfor alene betragtes som løse Ord, der ere faldne udenfor de egentlige Forhandlinger, hvorved han ikke har villet indlade sig paa nogen Eftergivelse af, hvad Conditionerne fordrede. At Fogdens Sendebud skulde have havt Bemyndigelse til at fravige Conditionerne, er og heelt usandsynligt og modsagt af Fogden. Selve Vidneforklaringerne og Gjems's egen Erklæring vise og, at hans Ytringer kun udtalte hans individuelle Formening, uden Hensigt til at gjælde som Tilsagn, hvorfor de naturligviis heller ikke bleve tilførte. Rouclér er saaledes ikke paa nogen Maade fornærmet af Departementet. Første Panthavers Ret er selvstændig og maa være det. Rouclér har ikke benyttet sig af L. 5—7—14, om han ellers dertil havde Adgang; thi Auctionsbud er ikke det samme som Udløsningstilbud efter 5—7—14. Foreviisningen af et transportabelt Pantebrev under Auctionen hjælper heller ikke; thi den indeholder intet Tilbud og giver ingen Sikkerhed. Flere Fordringshavere mødte ved Lie med thinglæste Ramsdomme og Udlægsforretninger, samt forbeholdt sin Ret og protesterede mod Rouclérs Fordring.

(Ikke documenteret, men heller ikkemodsagt). Efter Conditionernes 6te og 8de Post beroede det paa Departementets eget Skjøn, hvilket Bud der burde approberes, uden at dette Skjøn af Nogen kunde paaankes eller underkjendes; thi Departementet har ikke bundet sig til Betingelser, som skulde beroe paa Andres Omdømme. Heller ikke kunde der være Spørgsmaal om Conditionernes Gyldighed, da Auctionen var upaaanket. Efter Conditionerne skulde antagelig Caution stilles paa Stedet, og hvad Hensyn der skulde tages til den eftersendte Caution, maatte ogsaa af denne Grund beroe paa Departementet selv. Dets Paalæg til Fogden om, at ytre sig over Vedkommendes Vederhæftighed, fritog ikke Kjøberne fra selv at sørge for Legitimation, hvilket naturligviis paalaa dem, saa længe ikke Andet var dem tilsagt, og de kunde følgelig ikke kræve nogen Erstatning for det Tab, Undladelsen af at opfylde dette Paalæg maatte have medført. Der var i alle Fald ikke tilstrækkelig Tid til at indhente den undladte Erklæring fra Fogden, og Departementet i det Mindste maatte saaledes være angerløst. At en Auction paa saa lempelige Conditioner, som her vare opstillede, ikke skulde kunne ansees som Maalestok for Eiendommens Værdi, maatte han benegte. Auctionslovens § 9 kunde her ikke paaberaabes, da den alene tager Hensyn til Forskjellen mellem Budene, ikke mellem Bydernes Stilling som Panthavere eller deslige. Forskjellen eller Tabet var saaledes i det Høieste de subsidielt tilbudte 5 Spd. Rouclér optraadte desuden ikke som Panthaver men som Byder. Naar Modparten paastaaer sin hele Panteforbring godtgjort, da er dette aabenbar urimeligt. Panthaveren kan lige saa lidt som Eieren i Anledning af ulovligt Salg fordre Erstatning for Andet end det virkelige Tab, som har sin Grændse i Eiendommens Værdi, ikke i Panteforbringens Størrelse. Rouclér er ikke gaaet frem efter 5—7—14, og kan følgelig ikke paaberaabe sig denne Lovsartikel. Den gamle Taxt kan i alle Fald ikke lægges til Grund. Skal Taxt afgjøre Erstatningen, maa nyt Skjøn foranstaltes, som in subsidium paastaaet, og Mod-

parten har desuden selv forladt den ældre Taxt. Om Skjønnet skal lægge Gaardens Værdi eller anden Maalestok til Grund, overlades til Høiesteret." Han paastod imidlertid principaliter Frifindelse og Omkostninger.

Høiesterets Dom, afsagt 12te December 1849, er saa lydende:

"Underrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Stiftsoverretten og Høiesteret ophæves."

Den 20de October.

L.Nr. 112. Advocat **Rolffsen**, Actor, mod Cajus Brandt Roth.

(Skriftlig behandlet).

Nat til den 8de Mai sidstleden omtrent ved Midnat kom Angjældende, der er omtrent 25 Aar gammel og Pharmaceut, i meget beskjænket Forfatning ind i Madame Steinerts Gaard her i Byen, til hvilken Gaard Porten stod aaben, og begyndte at gjøre Larm ved at banke og ringe paa en Boutikdør, der førte ind til Kurvmager Henckell. Vakt ved Larmen stod denne, der med sin Familie boede i det Boutikken tilstødende Værelse, op for at høre, hvad der var paafærde, og der opstod nu en Ordvexel mellem Henckell og Angjældende, som talte om, at Førstnævnte var tydsk og sagde, at han vilde ind og prøve sin Styrke, at Henckell ikke skulde leve til næste Morgen o. s. v., og var Angj. ei at formaae til at gaae, uagtet Henckell forestillede ham, at han som gammel Mand ei taalte at staae saa længe i det blotte Linned. Under denne Ordvexel maa Henckell have aabnet Boutikdøren, men dog holdt paa den for at hindre Angj. fra at komme ind, uden at dette lykkedes, idet nemlig 3die Dept., Henckells Kone, som stod op kort efter sin Mand, har forklaret, at Angj., medens han vedblev at larme og forlangte at indlades, havde stukket sin Stok ind mellem

Døren og Karmen, samt at hendes Mand og Angj., efter at hun en rum Tid havde været ude i Gaarden, for at tilkalde Hjælp, laae overende i Boutikken, hvis Dør var aaben. At det kom saa vidt, at Angj. brødes med Henckell, kan sluttes saavel heraf, som af 4de og 5te Deponents Forklaring om Henckells senere Ytringer, men Brydningen kan dog ikke antages at have været af nogen alvorlig Beskaffenhed, da Henckell ingen videre Mærker havde deraf, end en ubetydelig Rift paa det ene Been og det for Øvrigt lykkedes ham uden Bistand at faae Angj. ud i Portrummet. Her maa det antages, at 2den Dept. Portneren maa være kommen til. Paa dennes Spørgsmaal om Angj.s Ærinde, svarede Angj., at det ei vedkom ham, hvorfor 2de Vægtere, 7de og 8de Deponent bleve tilkaldte, og fandt disse Angj. saa beskjænket, at de paa Grund heraf og da han gik paa et Træbeen, ansaae ham som hjælpeløs og bragte ham hjem. Efter igjen at være kommen i Seng begyndte Henckell at fryse og zitre; Dagen efter var han syg og den 14de Mai afgik han ved Døden, skjønt han fra den 9de havde været under Lægebehandling. Allerede den 8de havde han indgivet Klage over Angj., der inden Politikammeret har vedtaget og erlagt Mulct for den Politiuorden, han i Følge det Anførte har forøvet, og for Øvrigt havde forligt sig med Henckell, idet han forpligtede sig til at betale dennes Cur og Pleie. Over Henckells Liig blev Obductionsforretning optaget, og da det medicinske Facultets herom afgivne Betænkning gik ud paa, at der er Sandsynlighed for, at den Afdøde ved om Natten at forlade en varm Seng og derefter i det blotte Linned at opholde sig nogen Tid i Boutikken og Porten, har paadraget sig en Forkjølelse, som i Forbindelse med Legemsanstrængelse under Slagsmaalet og den ved dette foraarsagede Sindsbevægelse har været Aarsag til den Sygdom, hvoraf han døde, beordrede Christiania Stift under 27de Juni Angj. tiltalt for at have forvoldt Kurvmager Henckells Død, men ved Bythingsdommen sammesteds af 24de Juli og Overrettens Dom af 20de August blev Angj. frifunden, ved den første aldeles og ved den sidste for videre Tiltale. Et Spørgsmaal, som kun indirecte var besvaret af de underordnede Retter, var, om Angj., som har forklaret, at han paa Grund af den stedfundne Beruselse aldeles ikke kan erindre, hvad der den omhandlede Nat passerede med ham, saa at han

endog den paafølgende Morgen var uvidende om, hvorledes han var kommen hjem, ikke maa antages at have været i en Tilstand, der udelukker al Tilregnelighed. For en bekræftende Besvarelse af Spørgsmaalet taler foruden det allerede Anførte den Omstændighed, at Angj. har forklaret, forinden hverken at have seet eller hørt Tale om Henckell, og saaledes ikke at have vidst, at en saadan Mand existerede, samt at der Intet er oplyst til Svækkelse af denne Forklaring. Imidlertid kan Angj. alligevel ikke ansees for utilregnelig paa Grund af Beruselsen, idet hans Ytringer og Adfærd klarligen henpege paa, at han dog har havt en bestemt Mening og Hensigt, der forudsætter en vis Grad af Villiens Frihed, ligesom det synes utvivlsomt, at Beruselsen er tiltaget under Angj.s Ophold i Madame Steinerts Gaard. Uagtet Angj.s Ytringer om at ville prøve Styrke med Henckell, og at denne ikke skulde leve til næste Morgen, maa det dog antages, at Angj. kun har handlet af Raadhed og uden nogen Hensigt til at fornærme den Afdøde paa Legemet; i alle Fald bliver denne Omstændighed af underordnet Vigtighed, da det ikke kunde antages at være tilveiebragt fuldt Beviis for, at Henckells Død er forvoldt ved Angj.s her omhandlede Virksomhed; thi om der end lægges Vægt paa, at Henckell var sund og frisk, da han nogle Timer forud gik tilsengs, er det dog et saa usædvanligt Tilfælde, at en Virksomhed, som den af Angj. udviste, volder Nogens Død, at man ikke kan begrunde en Dom, der gaaer ud paa at erklære Handlingen for Drab, paa den blotte Sandsynlighed af en stedfunden Causalforbindelse. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom og tilkjendte Actor i Salar 8 Spd.

☞ Subskription paa denne Tidende kan tegnes fra 1ste Januar, og gjælder for een Halvaargang eller 26 No., som forskudsviis betales med 1 Spd. 60 Skill. De, som ei opsige ved det 20de Numers Modtagelse, forpligtes til at vedblive det følgende Halvaar. Subskription modtages paa alle Rigets Postcontorer, og her i Byen hos

J. Chr. Abelsted.

Christiania 1850.
Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang
№ 3.

21de Januar
1850.

Norsk Retstidende,

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sager, paakjendte i Høiesterets 2den Session 1849.

Den 27de October.

L.Nr. 126. Advocat Rolfsen, Actor mod Landeværn Knud Erikssen Valberg.

(Skriftlig behandlet).

Angj. har oprigtig tilstaaet at have begaaet følgende 5 Leiermaal: a) med Anne Olsdatter Digeie har han avlet et Barn, der er født den 6te Juni 1830; b) med Brit Olsdatter Kleppene et, født den 8de December 1842; c) med Imbjør Olsdatter Hildeneie et, født den 4de November 1843; d) med Aasta Johnsdatter Helmoe et, født den 18de October 1848, og e) med den under Litr. c nævnte Pige Tvillinger, fødte 27de December 1848. Efter at de sidstnævnte Børn vare døbte den 25de Marts f. A., skeede Anmeldelse fra Sognepræsten, som ogsaa sees under 1ste November 1848 at have gjort Anmeldelse om det under Litr. d omhandlede Leiermaal. Det maa imidlertid formodes, at Fogden Intet har foretaget ved sidstnævnte Anmeldelse, og Angj., som ved Krigsretsdom af 19de April 1844 for de 3 førstnævnte Leiermaal er fældet overeensstemmende med Criminallovens Cap. 18 § 25 første Led til 4 Dages Fængsel paa Vand og Brød, kommer altsaa nu ind under det andet Led, paa stigende Straf. Ved Krigsret inden første agershusiske Brigade er Angj. under 2den

August f. A. efter sidstanførte Lovsted tilfunden 6 Maaneders Strafarbeide, og af Auditeurens Indstilling, der af Retten er tiltraadt, sees det at være antaget, hvad der ogsaa kan sluttes af at Straffen er bestemt til Minimum af poena ordinaria, at det under Litr. e nævnte Leiermaal, der nemlig er begaaet med samme Person som det under Litr. e ommeldte, ikke i og for sig skulde kunne bringe Angj. paa stigende Straf. Foruden at imidlertid dette strider mod den i Praxis antagne Fortolkning af 18—25 (se Retst. for 1817 Pag 304), saaledes maa formeentlig ogsaa 6—12 være anvendelig paa de under d og e anførte Leiermaal. 18—25 vil formeentlig have hvert Leiermaal anseet som en særskilt Forbrydelse, og saa meget det nu end kan have imod sig, at anvende Cumulation paa Forbrydelser, der staae paa stigende Straf, - Schweigaards Commentar 1ste Deel Side 345 - er det dog baade i Theori og Praxis, f. Ex. ved Bedragerí, afgjort, at 6—12 ikke tilsteder derfra at undtage deslige Forbrydelser. Høiesterets Dom er saa lydende: "Landeværn (Navn) bør for Forbrydelse mod Criminallovens Cap. 18 § 25, andet Led, at henſættes til Strafarbeide i 1 Aar." — Salarium til Actor 8 Spd.

Den 30te October.

L.Nr. 130. Advocat Rye, Actor, mod Christen Johannesen Lande.

(Skriftlig behandlet).

I Følge Smaalehnenes Amts Ordre af 14de Mai sidstleden tiltales Angjældende, der forhen har været straffet for Tyveri med 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød, for atter at have gjort sig skyldig i lignende Brøde. Det nu paatalte Factum bestaaer deri, at han, da han en Aften i April Maaned f. A. paa Landeveien traf Klageren, hvem han krævede for 6 Skill., som han paastod at have laant denne i forrige Vinter, men hvilket Klageren benegtede, satte sig i Besiddelse af en Hue, som Klageren havde paa Hovedet, og erklærede at ville beholde denne, indtil Klageren havde betalt de 6 Skill. eller tracteret en Flaske Øl, hvorhos han fulgte Klageren til det nærliggende Gjæstgiveri. Det bemærkes, at Klageren ogsaa under Sagen har benegtet at have laant de 6 Skill., hvorimod Angj. har erklæret, at han med sin

Eed kan bekræfte, at det forholder sig saaledes, som af ham opgivet, men at der ikke, saa vidt han erindrer, var Nogen tilstede, da Klageren fik Laanet, og at han ikke kan tilveiebringe Beviis for samme. Dette Factum har saavel Sorenskriveren i Tune i sin den 2den Juni afsagte Dom, som Overretten, af hvem Underretsdommen er stadfæstet, betragtet som Tyveri, og derfor efter 19—1 cfr. 7 ilagt Angj. 6 Maaneders Strafarbeide. Det staaer imidlertid formeentlig ikke til at antage, at Angj. har villet berøve Klageren Eiendomsretten over Huen, hvorimod han kun synes at have villet benytte Besiddelsesstanden som et Middel til at bevæge Klageren til at indrømme, hvad Angj. forlangte. Havde Angj. ved Vold tvunget Klageren til de forlangte Præstationer, vilde, naar der dog ikke kunde være Frygt for Mishandling, Gjerningen gaae ind under 16—13, og den, om man saa vil kalde det, moralske eller phychologiske Tvang, Angj. har anvendt, er dog mindre lovstridig end saadan Vold. Nærmest synes Gjerningen at komme ind under 10—22 eller 22—18, men i intet af disse Tilfælde finder offentlig Paatale Sted. Høiesteret frifandt Angj., men da han dog ved sin lovstridige Adfærd havde givet grundet Anledning til Sagens Anlæg, kun for videre Tiltale. Salarium til Actor 8 Spd.

Den 9de November.

L.Nr. 140. Advocat Rolfsen, Actor mod Amund Johannesen.

(Skriftlig behandlet).

Angj., som er omtrent 22 Aar gammel, sigtes under nærværende, efter Lov af 6te September 1845 § 1 behandlede, Sag for Forbrydelse mod Crkl.s Cap. 18 § 19 første Membrum, og er for denne Brøde ved den inden Senjen og Tromsø Sorenskriveries Jurisdiction den 15de August sidstleden afsagte Dom anseet med Strafarbeide i 6 Maaneder. Pigen Erikka Jensdatter, som er født den 12te August 1835, nedkom den 10de Juni 1849 med et Barn, hvortil Angj. er Fader. Pigen, som i 6 Aar har været og fremdeles er i Huset hos 2den Deponent, hvor ogsaa Angj. har tjent i 4 Aar, og fremdeles tjener, har forklaret, at Angj. ved Olsoks Tid 1848 kom til hende i Udmarken, hvor hun gjætede sin Huus-

bondes Kreature, og pleiede der for første Gang legemlig Omgang med hende. Senere havde de to Gange Samleie med hinanden i Pigens Seng, hvorved hun blev frugtsommelig med det Barn, som hun den 10de Juni f. A. fødte til Verden. Hun tillægger, at hun første Gang var uvillig til Samleiet, skjønt hun ikke gjorde synderlig Modstand, ligesom hun ogsaa følte et Ildebefindende bagefter samme, hvilket dog ikke var saa betydeligt, at hun holdt Sengen, eller at det voldte hende langvarige Smerter. Angj. erkjender, at han havde Samleie med hende første Gang ved Olsoks Tid, og at han senere fortsatte dermed, uden at han kan erindre hvor mange Gange; han erkjender ogsaa, at det var ham, som anmodede om Samleiet, men paastaaer at ogsaa hun dertil var villig; han tilføier, at hun forekom ham at være moden til Samleie, uagtet han vidste, at hun var uconfirmeret og meget ung, og siger han sig bekjendt med, at Loven forbyder Omgang med uconfirmerede Piger. Angj. har vel ikke specielt forklaret sig om, at han vidste, at hun var under 15 Aar, men ligesom det er rimeligt, at dette er Meningen af hans Forklaring, saaledes maa det i alt Fald antages, at Saadant har været ham bekjendt, naar hensees til, at Pigen ikke var ældre end omtrent 13 Aar, da han begyndte at drive Utugt med hende, og at Angj. da havde tjent sammen med hende i flere Aar. Angj. er saaledes strafskyldig efter 18—19 første Membrum. Høiesteret stadfæstede Hjemthingsdommen, dog saaledes, at Straffen bestemtes til Fængsel paa Vand og Brød i 20 Dage*). — Salarium til Actor 8 Spd.

Den 24de November.

L.Nr. 188. Advocat Dunker, Actor, mod Jonas Pedersen Borge.

(Skriftlig behandlet).

I Skrivelse af 4de November 1847 anmeldte Chefen for Dalernes Compagni, at Sessionsdeputationen for

*) Til Angj.s Undskyldning kan blandt Mere anføres, at bemeldte Pige maa antages at have været ualmindelig udviklet i physisk Henseende, hvilket formeentlig ogsaa kan sluttes deraf, at Samleiet er blevet befrugtende, at han har et godt Rygte, er temmelig ung og har afgivet en oprigtig Bekjendelse, o. s. v.

stavangerske Musketeercorps under 30te Juli næstfør havde meddeelt, at endeel (unge) Mandskaber, hvoriblandt Angjældende, skulde sættes under Tiltale i Overeensstemmelse med Lov om Tjenestefolks Flytning af 12te September 1818, hvorhos det tilføies, at Angjældende, der staaer i Rullen som Nr. 90, opholdt sig i Snedkerlære i Stavanger. Overeensstemmende hermed beordrede Amtet under 18de December s. A. Fogden i Jæderen og Dalerne for en Politiret at tiltale de i ovennævnte Skrivelse anførte Mandskaber, der sees ei at have mødt ved Mandskabstegningerne i 1846, for Overtrædelse af Bestemmelserne i den citerede Lov. Under Sagen, der fremmedes den 5te Juli 1848, mødte Angjældende, der i Følge Stævnevidnernes Attest paa Stævningen da opholdt sig i Gands Skibrede, og forklarede, at han Vaaren 1846 forlod Hellelands Sogn, og med den Husbond, han da tjente, flyttede til Sirdalen, uden at anmelde Saadant for Rodeforstanderen, skjønt han vidste, hvo dette var. Rodeforstanderen, der ligeledes afhørtes, forklarede sig som Angjældende, dog saaledes, at han angav Vaaren 1845 som den Tid, Angjældende flyttede, uden at denne Uovereensstemmelse søgtes berigtiget. Underdommeren har, uden at udtale sig om den paa Tilfældet anvendelige Straf, stiltiende forudsat, at samme er underkastet Toaarspræskriptionen efter Crfl.s 7—10, og som Yderpuncterne af den Termin, hvorom der er Spørgsmaal, anseet Udflytningen og den i nærværende Sag udtagne Politiretsstævnings Forkyndelsesdag den 10de Juni 1848, og da derimellem ligger over to Aar, har han i Dom af 1ste August 1848 frifundet Angjældende og paalagt det Offentlige at betale Omkostningerne. Denne Dom beordrede derpaa Amtmanden i Medhold af erhvervet Opreisning den 15de August næstefter indanket til Christiansands Stiftsoverret, der - i Henhold til sin i en tidligere lignende Sag udtalte Formening, at det Øieblik Vedkommende forlader sin Hjemstavn (Sognet) ikke bør ansees som terminus a quo for Præskriptionen, i det nemlig Lovovertrædelsen maa ansees continueret, indtil den Udflyttende enten iagttager Budet i Lov af 12te September 1818 eller igjen vender tilbage - har antaget, at Criminallovens Cap. 7 § 10 ikke var anvendelig og derfor i Dom af 19de September, i Analogi af Forordningen af 22de Marts 1793 § 6, har idømt Angjældende

8 Dages Fængsel paa Vand og Brød, samt paalagt ham at udrede Sagens Omkostninger. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom og tilkjendte Actor i Salarium 8 Spd.

Den 27de November.

L.Nr. 194. Advocat **Homann**, Actor, mod Brødrene Christian og Hans Horst.

(Skriftlig behandlet)

Disse Angj., der i 1844 have erholdt Borgerskab som Kjøbmænd i Hammerfest, og sammesteds drive fælles Handel under Firmaet "Brødrene Horst," bleve af Fogden i Finmarken under 2den Juni 1848 forelagt Mulct for ulovligt Brændevinssalg af 10 Spd. og for ulovlig Handel 5 Spd. Efter at denne Forelæggelse under 5te s. M. var forkyndt for Christian Horst under hans Ophold paa Vadsøe og han havde vægret sig for at erlægge Mulcterne, bleve begge Brødre ved Finmarkens Amts Ordre af 2den September s. A. undergivne Tiltale for de ommeldte Forseelser, men bleve ved den under Østfinmarkens Sorenskriveries Jurisdiction den 21de Mai sidstleden afsagte Dom frifundne, og det Offentlige paalagt Omkostningernes Udredelse. Ved Throndhjems Stiftsoverrets Dom af 20de August næstefter ere de derimod for ulovlig Handel tilfundne in solidum at bøde til lige Deling mellem Angiveren, Lensmand Aarestrup, og vedkommende Præstegjælds Fattigkasse 10 Spd., men for Øvrigt ere de frifundne, mod solidarisk at udrede Sagens Omkostninger. Denne Dom blev derefter af Amtet paa det Offentliges Vegne paaanket til Høiesteret. For saa vidt Appellationspaategningen ikke er forkyndt for de Angj., uagtet de efter Overretsdommens Udfald ikke havde Ret til den af dem begjærte Appel, kan bemærkes, at Høiesteret i lignende Tilfælde har anseet det tilstrækkeligt, at Lov af 6te September 1845 § 5 er iagttaget ved den første Forkyndelse. Derimod er der begaaet en anden Feil, der, som nedenfor sees, har bevirket Sagens Afviisning i Høiesteret for Hans Horsts Vedkommende. Fogdens Forelæggelse af 2den Juni 1848 er nemlig alene forkyndt for Christian Horst, ligesom ogsaa Stævningen af 1ste October s. A. alene er forkyndt for

denne, uden at Broderen hverken under Forhøret eller Sagen er fremstaaet eller er afhørt. Ved denne Fremgangsmaade kan Budene i Lov af 8de August 1842 § 30 og Lov af 6te September 1845 § 26 ikke ansees opfyldte; thi om det end kan antages, at den ene Broder var berettiget til at handle paa Firmaets Vegne, hvad alle Contracter og Pengeforpligtelser angaaer, saa kan dog ikke det Samme antages, hvad angaaer Strafansvar, saa meget mindre, som det ikke kan statueres, at Mulcten for de omhandlede Forseelser skulde kunne ilægges begge Brødre solidarisk, hvorimod de, for saa vidt de Begge have gjort sig skyldige i ulovlig Handel og ulovligt Brændeviinssalg, hver for sig maatte ilægges særskilt Mulct. Det Eneste, som herimod kunde bemærkes, er en i Acterne indtagen Erklæring, undertegnet "Brødrene Horst" og gaaende ud paa, at de modsige at have gjort sig skyldige i nogen Slags ulovlig Handel. Formodningen maa imidlertid være for, at den Samme, der i den hele Sag sees at have handlet paa Compagniets Vegne, nemlig Christian Horst, har underskrevet dette Document, og dette saa meget mere, som Stævningen alene er forkyndt for ham, og Hans Horst sees, i det mindste senere samme Vinter, at have været fraværende paa en Reise. Desuden er af Høiesteret i et lignende Tilfælde - Retst. for 1845 Pag. 453—54 - antaget, at den senere Negtelse ikke kan gjøre Forelæggelsen overflødig.

Ved de afhørte Vidner og Christian Horsts Erkjendelse er det godtgjort, at han vexelviis med Broderen i de sidste Aar har reist om med et Fartøi under Fiskeriet i Tanafjorden, og der af den fiskende Almue modtaget Bestillinger, blandt Andet paa Kaffe, Sukker og Brændeviin, det Sidste dog ikke i mindre Qvantiteter end 40 Potter. Ved disse Bestillinger er det i Almindelighed gaaet saaledes til, at Fiskerne ombord i Angj.s Fartøi have gjort Bestillingen, hvorpaa denne er bleven underskreven af en af Brødrene, og af Reqvirenten, den Sidste med paaholden Pen. Varerne skulde efter Aftalen almindeligst leveres Fiskerne ved Tanaelvens Udløb, deels samme Sommer og deels det følgende Aar, og naar Angj.s Fartøi kom tilbage dertil. At en saadan Fremgangsmaade er stridende mod Handelslovens § 24, i og for sig betragtet, er utvivlsomt, og heller ikke kan § 34 antages at hjemle nogen Undtagelse for dette

Tilfælde. Det er saa langt fra, at Loven af 13de September 1830 har hjemlet en saadan Omsætning, at den ligefrem maa ansees stridende mod dens § 1 cfr. § 2, 3, 4 og 5. Angj. har ikke alene ved sin Omreisen modtaget Bestilling paa de omhandlede udenlandske Varer, der ikke henhøre til de ved § 6 undtagne Slags, men Varerne ere ogsaa senere der, fra Angj.s Fartøi, i Overeensstemmelse med den trufne Overeenskomst leverede. Dette maa dog kaldes at "drive Handel med" og forhandle Varerne paa Fiskeværene. Selv om Handelslovens § 24 ikke var skreven, synes derfor Omsætningen at maatte ansees ulovlig efter § 11. At Angj. har adskilt Handelen i to Dele, ved først at modtage Bestilling og derefter overbringe Varerne, er en Form, der ikke kan disculpere ham; thi det Væsentlige er, at han selv paa Stedet baade falbyder sine Varer og derefter paa samme Sted fra sit Fartøi leverer dem eller lader dem levere, hvorved den egentlige Afhændelse foregaaer og Kjøbecontracten fuldbyrdes, medens denne, som anført, gik ud paa, at Leverancen skulde skee paa Stedet. Om Bestillingen var skeet den ene Dag og Leverancen den næste, vilde vel Ingen tage i Betænkning at ansee den hele Handel som foregaaet paa Stedet; men det større Mellemrum af Tid kan heri ikke gjøre nogen Forskjel.

Hvad angaaer det Angj. Christian Horst imputerede Brændeviinssalg, da er der efter det Tidsrum, hvori det er leveret, alene Spørgsmaal om Anvendelse af Lov af 6te September 1845. Ingen af Underinstantserne har anseet det her omhandlede Salg strafbart efter bemeldte Lov. Imidlertid bemærkes, at Salget formeentlig maa siges at være foregaaet i Landdistrictet og Angj. at have handlet sammesteds med Brændeviin. Den Ret til Handel i Almindelighed, som er Angj. hjemlet ved hans Borgerbrev, aabner ham alene Adgang til at handle inden vedkommende Kjøbstads Grændser - se Handelslovens § 6 - for saa vidt de følgende Undtagelser i Loven ikke ere anvendelige, hvilket her ikke er Tilfældet (cfr. §§ 11, 21, og fl.). Lige saa klart synes det saavel efter den ældre Lov af 19de Januar 1837 § 1—4, hvilken gjaldt, da Angj. fik Borgerskab, som efter Loven af 6te September 1845 §§ 1—7, at Retten til at sælge Brændeviin i Landdistricterne maa være indskrænket til de Personer, som dette udtrykkelgen

er tilstaaet. Hvad i Særdeleshed Fiskerierne i Finmarken angaaer, maa det bemærkes, at Loven af 13de September 1830 § 6 ikke nævner Brændeviin blandt de Varer, som Handelsmænd under Fiskerierne kunne forhandle til Almuen, medens Loven af 9de August 1839 § 1 udtrykkelig giver en saadan Tilladelse til at handle med Brændeviin under Fiskerierne i Nordlandene, en Tilladelse, der for Øvrigt nu er hævet ved Lov af 19de August 1848 § 9. Angj. er saaledes strafskyldig efter Loven af 6te September 1845 § 8. Høiesterets Dom er saa lydende: "For saa vidt angaaer Tiltalte Hans Horst, for hvem Forelæggelse af Mulct ikke er forkyndt, bør de ergangne Domme uefterrettelige at være, hvorimod Sagen for hans Vedkommende fra Underretten afvises. Tiltalte Christian Horst bør for ulovligt Brændeviinssalg og ulovlig Handel at bøde 20 Spd. til lige Deling mellem Angiveren, Lensmand Aarestrup, og Tana Sogns Fattigkasse, samt udrede alle af Sagen flydende Omkostninger, hvorunder o. s. v. til Actor 8 Spd."

Den 4de December.

L.Nr. 211. Advocat **Kraft**, Actor, mod Ole Magnus Rasmussen.

(Skriftlig behandlet).

Angjældende, der er 24 Aar gammel, svensk af Fødsel og skildres som en brutal og forbrukken Slagsbroder, blev ved Underretsdom af 1ste September 1848 for sagesløst Overfald paa en Toldroerskarl, hvem han bibragte et dybt Saar over det ene Øie, som det synes, med en Blikdaase, eller ogsaa med en Kniv, anseet med Fængsel paa Vand og Brød i 8 Dage. Under nærværende Sag tiltales han i Følge Jarlsbergs og Laurvigs Amts Ordre af 4de August f. A. atter for legemlige Fornærmelser. Ved den af Sorenskriveren i Mellem-Jarlsberg den 1ste September afsagte Underretsdom blev Angjældende for Overfald paa sagesløs Mand anseet med Fængsel paa Vand og Brød i 30 Dage, hvorimod han ved den af Christiania Stiftsoverrets 2den Afdeling den 1ste October afsagte Dom er frifunden for Justitiens videre Tiltale. Sagens factiske Omstændigheder ere følgende: En Dag i Juli Maaned geraadede Angjældende i Slagsmaal med 3die Deponent, og brugte Angjældende derun-

der Kniv, hvormed han saarede 3die Deponent i Skulderen. Da 1ste Deponent, som er Klager og har forlangt Paatale, observerede dette, ilede han, befrygtende at Angjældende skulde tilføie 3die Deponent betydelig Skade, for at afværge dette, til, i den Tanke at faae vristet Kniven fra Angjældende. Til Opnaaelsen heraf fik han kastet Angjældende overende og blev liggende over ham, uden dog at tilføie ham Slag eller anden Mishandling. I denne Stilling blev han imidlertid af Angjældende bibragt med Kniven tvende Snit, hvoraf det ene dog blot sønderskar hans Klæder, men det andet tilføiede ham et Saar i venstre Skulderblad, som dog ikke var betydeligt, nu er tillæget og ikke har medført Sygdom, ualmindelige Pinsler eller andre Følger. At Sammenhængen har været saadan, fremgaaer af Deponenterne, især 1ste, 2den, 3die og 6te Deponents Forklaring, hvorved dog maa bemærkes, at baade Klageren, 1ste Deponent, og 3die Deponent saavelsom Angjældende vare beskjænkede. Angjældende selv siger, at han var saa beskjænket, at han ikke erindrer, hvad der passerede mellem ham og Klageren, men dette finder 1ste og 3die Deponent ikke sandsynligt, heller ikke harmonerer det med hans erkjendte Erindring af, at han ved den ommeldte Leilighed var i Slagsmaal med 3die Deponent; 6te Deponent forklarer, at Angjældende ikke var overstadig beskjænket. Det maa derhos end videre bemærkes, at 2den og 3die Deponent censtemmigen have forklaret, at Klagerens Hensigt med at blande sig i Striden ene og alene var for at faae Kniven fra Angjældende og derved afværge videre Ulykke. Efter Forholdenes Natur samt Bestemmelserne i Crimminallovens Cap. 7 § 7 og 8 jfr. ogsaa Cap. 14 § 27, er det utvivlsomt, at Klageren har været sagesløs. Grunden, hvorfor Overretten har frifundet Angjældende, er den, at Angjældende efter den Maade, hvorpaa Klageren gik frem, kan have antaget dennes Fremfærd for et uretmæssigt fiendtligt Angreb, i hvilken Anledning bemærkes, at Klageren selv indrømmer, at det gjerne kan være muligt, at Angjældende ikke fra først af skjønnede, at Klageren ikke havde anden Hensigt end at faae Kniven fra ham, men muligens kan have formeent, at Klageren vilde angribe ham. Herimod maa dog erindres, at Angjældende, som selv naturligviis vidste, at han i Slagsmaalet med 3die Deponent brugte Kniven, ogsaa maatte

være belavet paa, at de Omstaaende søgte at faae denne fra ham, for derved at forebygge Ulykke; han havde saaledes neppe i og for sig nogen Grund til at formode nogen anden Hensigt hos Klageren, som han erkjender aldrig at have været i Uvenskab med, som derhos ved blot at kaste ham overende og lægge sig over ham, men uden at tilføie ham Slag eller anden Mishandling, heller ikke ved sit Forhold gav Anledning til, hos ham at opvække den Forestilling, at han vilde fornærme ham; og da derhos Angjældende selv ikke til sit Forsvar har paaberaabt sig den af Overretten antagne Frifindelsesgrund, men indskudt sig under et uantageligt Paaskud om Mangel paa Erindring, saa er der formeentlig saa meget mindre Grund til at ansee den for fyldestgjørende. Det maa derhos bemærkes, at, da 2den, 3die og 6te Deponent fuldkommen have forstaaet, at Klageren blot havde til Hensigt at faae Kniven fra Angjældende, saa synes denne at have maattet kunne skjønne det Samme, og denne Omstændighed maa i alle Fald ogsaa vække Betænkelighed ved at frifinde Angjældende paa Grund af en mulig Misforstaaelse af Klagerens Hensigt, som Angjældende ikke selv paaberaaber sig. Den, som angriber sagesløs Mand, og saadan har Klageren utvivlsomt været, vil derfor i Almindelighed vanskelig kunne frifindes paa Grund af en feilagtig subjectiv Formening om, at den Angrebne ikke var sagesløs; skulde Nogen kunne vente Frifindelse paa Grund af en saadan Vildfarelse, maatte han formeentlig have ganske andre og vægtigere Grunde til at nære en saadan feilagtig Formening, end in casu er Tilfældet. Høiesterets Dom er saa lydende: "Underrettens Dom bør ved Magt at stande, dog saaledes, at Straffetiden bestemmes til 20 Dage, samt at Tiltalte (Navn) ogsaa udreder de af Arresten og Straffens Execution flydende Omkostninger. I Salarium til Actor o. s. v. 8 Spd."

Den 18de December.

L.Nr. 244. Advocat **Kraft**, Actor, mod Anders Aasoldsen.

(Skriftlig behandlet).

Angjældende, der er 42 Aar gammel, og i Aaret 1832 har været straffet for attenteret Voldtægt, samt senere for Tyveri i Forbindelse med Brud af anden Mands

Brev, tiltales under nærværende Sag for Tyveri eller svigagtig Omgang med Hittegods, i hvilken sidste Forbrydelse han ogsaa, overeensstemmende med Criminallovens Cap. 21, § 14, sammenholdt med § 2, er kjendt skyldig ved de foregaaende Retters Domme, afsagte af Byfogden i Brevig den 27de September og af Christiania Stiftsoverret den 22de October sidstleden, samt derfor ilagt ved den første 3 og ved den Sidste 2 Aars Strafarbeide. Det Angj. imputerede Factum bestaaer deri, at han er funden i Besiddelse af en blaa Klædestrøie, tilhørende Tømmermand Halvor Mikkelsen, som desangaaende har forklaret: at han, medens han en Mandag, rimeligviis i Slutningen af Juli Maaned, var beskjæftiget med noget Arbeide i Johan Stoesens Gaard, havde lagt Trøien fra sig i et Udskot i Gaardsrummet, der strækker sig lige ned til Søen, og til hvilket fra alle Kanter er aaben Adgang; at han den paafølgende Onsdag savnede Trøien, og at han, da han fik Kundskab om, at Trøien skulde være hos Angj., begav sig til hans Bolig, hvor Konen - Manden var da ikke hjemme - fremkom med den, sigende, at hendes Mand havde kjøbt den af en Lars Bakke, 1 Vidne, for 36 Skill. Det er in confesso, at denne af Bestjaalne saaledes gjenkjendte og til ham af Angj.s Hustru overleverede blaae Trøie, er den samme, hvorom her er Spørgsmaal, hvilket Angj. ogsaa vedgaaer, men paastaaende, at han om Morgenen tidlig Klokken 4 havde fundet den henkastet eller liggende aldeles aabent i en 3die Vidne tilhørende Pram, der laae ved Stoesens Brygge, og som Angj. derfra - "formeentlig en Tirsdag" siger 3die Vidne - roede for dette Vidne andetsteds hen. Dette Vidne bemærkede imidlertid ikke ved denne Leilighed nogen Trøie i Prammen, lige saa lidt som Angj. for Vidnet omtalte, der at have fundet en saadan. For sin Hustru har Angj. heller ikke omtalt dette Fund. Alt dette gjør det høist sandsynligt, at her ikke er Spørgsmaal om noget Fund, men om et af Angj. forøvet Tyveri. Desuden maa bemærkes, at selv om man lægger Angjældendes Forklaring om de ydre factiske Omstændigheder ved Besiddelsestagelsen til Grund, maa man dog antage, at Trøien ikke kunde ansees tabt, i alle Fald ikke saaledes, at den kunde betragtes som Fund i egentlig eller juridisk Forstand. Høiesteret har ved flere Leiligheder anseet fordulgt eller ikke oplyst Bemægtigelse af f. Ex. en Øxe,

som foregaves funden udenfor Huset, af Penge, som paastodes fundne paa Gulvet efter bortgaaede Gjæster, af en Pung, funden i en Baad efter Personer, som vedkommende Angj. havde roet, o. s. v. som Tyveri. Men hertil kommer, at Angj.s Forklaring efter de oplyste Omstændigheder uden Tvivl er løgnagtig med Hensyn til Stedet, hvor Trøien skal være funden; thi Eieren har under Eed forklaret, at den om Morgenen var henlagt under et Udskot i et aabent Gaardsrum, der støder til Søen eller den Brygge, hvor Baaden da laae, og man kan formeentlig ikke med Underretten antage, at den tilfældigviis er kommen i Baaden, eller med Overretten, at nogen Uvedkommende kan have henlagt den der, hvorimod Intet synes rimeligere, end at Angj., der maa være gaaet gjennem Gaardsrummet for at komme til Prammen ved den tilstødende Brygge, samme eller næste Morgen, da han afhentede Baaden, som befandtes hatte Klokken 7, har taget Trøien med fra det Sted, hvor Eieren havde henlagt denne. At Angj. lige fra Begyndelsen har haft til Hensigt at tilegne sig Trøien og skjule sit saakaldte Fund, fremgaaer af samtlige Omstændigheder. Høiesterets Dom er saa lydende: "Tiltalte Anders Aasoldsen bør for simpelt Tyveri, efter forhen at være dømt for Tyvsforbrydelse, at hensættes til Strafarbeide i 1 Aar." — Salarium til Actor 8 Spd.

Den 20de December.

L.Nr. 240. Advocat Rolfsen, Actor, mod Embret Eriksen Clemetsbraaten.

(Skriftlig behandlet).

Angjældende, der er 49 Aar gammel, tiltales efter sin Kones Forlangende for Overfald paa hende som sagesløs Person. Angjældende har ogsaa maattet erkjende, at han i indeværende Aar har eengang slaaet Klagersken med "en Svolk eller Stok," og ved 6te og 7de Vidnes Prov er det ligeledes beviist, at han i forrige Aars Juul har slaaet hende, grebet hende i Brystet og kastet hende overende. At hun skulde have givet ham nogen Anledning til disse Mishandlinger, er ikke oplyst. Ved Underretsdom i Odalen af 19de Juli sidstleden er Angjældende ogsaa fældet for en 3die Mishandling, men ved Overrettens Dom af 1ste October er han frikjendt

L.Nr. 184. Advocat Lous, Actor, mod Bøssemagersvend Lars Hansen Hagen, anhvervet ved Haandverkscompagniet, overført at have, medens han arbeidede paa Arsenalets Verksted, taget et samme tilhørende Kammerstykke til et Gevær og et Stykke Jærn, hvorfor han blev fældet efter den 125de Krigsartikel og Crll.s 19—3 til 6 Maaneders Strafarbeide, da der fandtes formildende Omstændigheder. (Jfr. Retst. for 1848, S. 251 og for 1849, S. 429).

L.Nr. 187. Advocat Dunker, Actor, mod Iver Endresen Skaar, der efter at være dømt for grovt Tyveri til 6 Maaneders Strafarbeide, og inden Dommen blev ham forkyndt, undveg og begik 2 simple Tyverier, hvorfor han ved Bergens Politiret først blev fældt for det ene, som første Gangs, til 10 Dages Fængsel paa Vand og Brød, og derpaa, efter at have tilstaaet det andet, ved samme Rets Eftersfuadsdom til en Tillægsstraf af 4 Dages lige Fængsel. Med begge Politiretsdomme blev fra begge Sider acqviesceret, hvorpaa Straffen blev udstaaet; men da senere den førstnævnte Domfældelse blev optaget, paaankedes med dertil erhvervet Bevilling*) begge Politiretsdomme til Høiesteret, hvor Tiltalte for simpelt Tyveri, efter forhen at være domfældt for Tyvsforbrydelse, blev ilagt 6 Maaneders Strafarbeide.

*) Jævnfør Retst. for 1848, S. 615—619, m. fl. St. Efter L. 1 6—15 maatte Paaanke i saadanne Tilfælde kunne gjennemføres uden Bevilling, og det er naturligviis kun for deslo større Sikkerheds Skyld, at man i disse som i lignende Paaankningstilfælde forsyner sig dermed. At Straffen efter de tilsmegne mildere Domme allerede var udstaaet, kunde efter Analogien af 6—17 (jævnfør flere Høiesteretspræjudicater) ikke være til Hinder i Sagens Gjenoptagelse til endelig Afgjørelse efter dens senere forefundne Beskaffenhed.

Christiania 1850.
Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang | 28de Januar
№ 4. | 1850.

Norsk Retstidende,

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sag, paakjendt i Høiesterets 2den Session 1849.

L.Nr. 237. } Ole Olsen Fladeby mod Konen Karen Ols-
O.Nr. 29 S. } datter med Værge eller Lavværge.

Efter i omtrent 9 Aar at have levet som Enke, indgik Indstævnte Karen Olsdatter i Aprilmaaned 1846 Egteskab med Citanten Ole Olsen Fladeby. Snart opstod der dog Tvist mellem disse Egtefolk, og allerede i Julimaaned s. A. sees de lovbefalede Mæglinger at være anstillede med Hensyn til Adskillelse fra Bord og Seng. Den paafølgende 1ste August indkaldte Indstævnte Citanten til Forligelsescommissionen, for at enes om Separationsvilkaarene, men der kom intet Forlig i Stand, hvorimod Sagen den 6te s. M. blev henviist til Retten. Senere blev dog en Forening afsluttet, idet Ole Fladeby under 11te August 1846 afgav en skriftlig Erklæring, hvori han erkjendte at ville betale sin Kone Karen Olsdatter 7 Spd. maanedlig, imod at hun selv skulde besørge sine Fornødenheder, "indtil" – heder det – "vi nærmere blive enige om at dele vort Bo, for derpaa, efter vort fælles Ønske, at blive separerede fra hinanden med Hensyn til Bord og Seng, efterdi jeg med hende indseer, at noget lykkeligt Samliv ikke er at vente." Derefter indgav Indstævnte til Skifteforvalteren, Soren-

L.Nr. 184. Advocat Lous, Actor, mod Bøssemagersvend Lars Hansen Hagen, anhvervet ved Haandverkscompagniet, overført at have, medens han arbeidede paa Arsenalets Verksted, taget et samme tilhørende Kammerstykke til et Gevær og et Stykke Jern, hvorfor han blev fældet efter den 125de Krigsartikel og Crll.s 19—3 til 6 Maaneders Strafarbeide, da der fandtes formildende Omstændigheder. (Jfr. Retst. for 1848, S. 251 og for 1849, S. 429).

L.Nr. 187. Advocat Dunker, Actor, mod Iver Endresen Skaar, der efter at være dømt for groot Tyveri til 6 Maaneders Strafarbeide, og inden Dommen blev ham forkyndt, undveg og begik 2 simple Tyverier, hvorfor han ved Bergens Politiret først blev fældt for det ene, som første Gangs, til 10 Dages Fængsel paa Vand og Brød, og derpaa, efter at have tilstaaet det andet, ved samme Rets Eftersfudsdom til en Tillægsstraf af 4 Dages lige Fængsel. Med begge Politiretsdomme blev fra begge Sider acqviesceret, hvorpaa Straffen blev udstaaet; men da senere den førstnævnte Domfældelse blev optaget, paaankedes med dertil erhvervet Bevilling*) begge Politiretsdomme til Høiesteret, hvor Tiltalte for simpelt Tyveri, efter forhen at være domfældt for Tyvsforbrydelse, blev ilagt 6 Maaneders Strafarbeide.

---

*) Jævnfør Retst. for 1848, S. 615—619, m. fl. St. Efter L. 1 6—15 maatte Paaanke i saadanne Tilfælde kunne gjennemføres uden Bevilling, og det er naturligviis kun for desto større Sikkerheds Skyld, at man i disse som i lignende Paaankningstilfælde forsyner sig dermed. At Straffen efter de tilsnegte mildere Domme allerede var udstaaet, kunde efter Analogien af 6—17 (jævnfør flere Høiesteretspræjudicater) ikke være til Hinder i Sagens Gjenoptagelse til endelig Afgjørelse efter dens senere forefundne Beskaffenhed.

Christiania 1850.
Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang   28de Januar
№ 4.   1850.

Norsk Retstidende,

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sag, paakjendt i Høiesterets 2den Session 1849.

L.Nr. 237. } Ole Olssen Fladeby mod Konen Karen Olsdatter med Værge eller Lavværge.
O.Nr. 29 S. }

Efter i omtrent 9 Aar at have levet som Enke, indgik Indstævnte Karen Olsdatter i Aprilmaaned 1846 Egteskab med Citanten Ole Olsen Fladeby. Snart opstod der dog Tvist mellem disse Egtefolk, og allerede i Julimaaned s. A. sees de lovbefalede Mæglinger at være anstillede med Hensyn til Adskillelse fra Bord og Seng. Den paafølgende 1ste August indkaldte Indstævnte Citanten til Forligelsescommissionen, for at enes om Separationsvilkaarene, men der kom intet Forlig i Stand, hvorimod Sagen den 6te s. M. blev henviist til Retten. Senere blev dog en Forening afsluttet, idet Ole Fladeby under 11te August 1846 afgav en skriftlig Erklæring, hvori han erkjendte at ville betale sin Kone Karen Olsdatter 7 Spd. maanedlig, imod at hun selv skulde besørge sine Fornødenheder, "indtil" – heder det – "vi nærmere blive enige om at dele vort Bo, for derpaa, efter vort fælles Ønske, at blive separerede fra hinanden med Hensyn til Bord og Seng, efterdi jeg med hende indseer, at noget lykkeligt Samliv ikke er at vente." Derefter indgav Indstævnte til Skifteforvalteren, Soren-

skriver i Ager, Reqvisition om, at en Registrerings- og Forseglingsforretning snarest muligt maatte blive afholdt hos Citanten, deels for at sætte ham ud af Stand til at forøde hendes Gods, deels for at kunne lægge disse Forretninger til Grund for det senere forestaaende Skifte. Efter denne Reqvisition blev ogsaa den 17de August en Forretning afholdt hos Citanten, hvorunder en Deel Boet tilhørende Effecter bleve registrerede og taxerede. Ved Forretningen var Citanten tilstede, og efter vedkommende Administrators senere Erklæring begyndte han strax at blive høirøstet, og at give onde Ord fra sig, saa som: "bryder mig Fanden om Forretning; har ingen reqvireret; er myndig Mand," o. s. v., men nogen formelig Protest eller Indvending mod Forretningens Fremme gjorde han ikke til Protokollen, end ikke ved den Betydning, der blev ham given, ikke at maatte oppebære Noget til Afdrag paa, hvad Tømmermester Maurer skyldte Boet. Den næste Dag udfærdigede Sorenskriveren Skiftevarsel til et Møde i Parternes Separationsbo, ved hvilket Møde, der afholdtes den 22de August 1846, Citanten ved den for ham mødende Sagfører lod nedlægge Protest, saa vel mod den allerede afholdte Registreringsforretning, som mod at fratages Dispositionen over sine Eiendele, eller mod den intenderede Skiftebehandling, hvorhos han fremviste en skriftlig opsat Besværing til Øvrigheden over det i hans Huus den 17de forefaldne "Optrin." Da Konen derpaa lod begjære Henstand, for at fremkomme med hvad der til hendes Tarv maatte ansees fornødent, protesterede han mod enhversomhelst Udsættelse. Med Hensyn herpaa tilførte Skifteforvalteren, at han formeentlig ikke kunde undlade at efterkomme Konens Forlangende, idet det maatte staae til hendes Mand, under Forretningen at fremføre de Erindringer, han mod saadan Fremgangsmaade maatte have, hvorefter det tilkom Skifteforvalteren at decidere paa den opstaaede Tvist, hvorhos Sorenskriveren bemærkede, at Registreringsforretningen viste, at ingen Protest mod dens Fremme havde været fremsat, og at de Erindringer, som nu fremkom, saaledes formeent-

lig blot kunde komme i Betragtning ved Afgjørelsen af det Spørgsmaal, om yderligere Skiftebehandling af de omhandlede Egtefællers Bo lovligen kunde finde Sted. Dette Spørgsmaal betragtede Administrator som et Retsspørgsmaal, hvorefter han eragtede: "Boets Behandling udstaaer til den 28de August." Paa sidstnævnte Dag blev atter Møde afholdt i Boet, hvorved Ole Fladeby dog ikke indfandt sig, hvorfor Skiftet efter Konens Begjæring blev udsat til den 18de September, da hun lod fremlægge den af Amtmanden i Agershuus Amt under 31te August 1846 udfærdigede Bevilling for Egtefolkene til at leve adskilte i Henseende til Bord og Seng paa saadanne Vilkaar, "som de have Ret til lovmedholdigen at fordre af hinanden." Da hun derhos nedlagde Paastand om, at samtlige i Boet og i Mandens Værge værende Gjenstande og Midler, som nærmere af hende maatte blive paaviste, ved fornyet Registreringsforretning skulde medtages og føres Boet til Indtægt, og da Tvist i denne Anledning opstod mellem Parterne, afgav Sorenskriveren samme Dag saadan Eragtning: "Registreringen bliver at fortsætte efter den Anledning, som de Skifteretten senere meddeelte og fremlagte Oplysninger indeholde." Under 21de September blev derefter fortsat med Registrering af forskjellige af Indstævnte paaviste Effecter, hvorhos hun androg om, at Skifteretten snarest muligt vilde foranstalte Boets Eiendele bortsolgte ved offentlig Auction, og da Manden herimod protesterede, deciderede Sorenskriveren under 27de October 1846: "Den af Konen Karen Olsdatter forlangte Realisation af Boets Eiendomme bliver snarest muligt at iværksætte. Denne Decision staaer til Paaanke i 8 Dage." Paa Indstævntes Andragende om at blive sat i midlertidig Besiddelse af saa mange af Boets Effecter, som hun nødvendigviis til dagligt Brug tiltrængte, afgav Sorenskriveren den 31te October saadan Eragtning: "Skifteretten vil med det Første afgive sin Bestemmelse med Hensyn til den af Procurator Meldal paa Konen Karen Olsdatters Vegne nedlagte Paastand angaaende midlertidig Overdragelse af en Deel af Boets Effecter;" hvor-

paa under 4de November næstefter decideredes: "Konen Karen Olsdatter bør være berettiget til, af hendes og Mands Boes Effecter, hvilke ere i den Sidstes Besiddelse, at lade sig udlevere følgende Gjenstande: 1 Seng med Omhæng, 1 Sopha med Puder," o. s. v. Da Citanten desuagtet ikke vilde udlevere disse Effecter, blev efter Indstævntes Requisition ved Fogden i Ager under 10de November afholdt en Forretning hos ham, hvorunder blev afsagt saadan Beslutning: "De i den fremlagte Agers Skifterets Decision af 4de dennes omhandlede Ting erklæres herved for Konen Karen Olsdatter paa lovlig Maade overleverede, nemlig: 1 Seng med Omhæng," o. s. v. Derefter blev ved Auction af 15de og 16de December s. A. Boets Effecter mod Citantens Protest offentlig bortsolgte, og Boets Behandling sees at være fortsat den 2den Juni næste Aar, da en Deel Fordringer paa Boet bleve anmeldte. Ved Stævning til Overretten af 23de August 1847 har Ole Fladeby paaanket den hele ovenomhandlede Skiftebehandling og samtlige derunder afgivne Eragtninger og Decisioner, saa vel som og Overleveringsforretningen og Auctionsforretningen, samt derefter ved Overretten ladet nedlægge saadan Paastand: "1) at den over Citantens Ole Fladebys Bo af Skifteforvalteren i Ager paabegyndte Skiftebehandling med samtlige derunder afsagte Eragtninger, samt den dertil sig sluttende Overleveringsforretning af 10de November 1846 og Auctionsforretning af 15de og 16de December s. A. tilsidesættes og forandres saaledes, at samtlige under Skifterettens Administration tagne, til det nævnte Bo hørende Gjenstande blive at extradere Citanten til fri Raadighed, samt at Citanten kjendes berettiget til at udtage de af hans Kone efter Auctionsforretningen kjøbte og modtagne Effecter, henhørende til deres fælles Bo; 2) at Skifteforvalteren i Ager — der er stævnt til at lide Dom — enten alene eller in solidum med Karen Olsdatter tilpligtes at give Citanten Erstatning for den ulovligen paaførte Tort, Tab og Creditspilde af hvilkensomhelst Art, enten med en bestemt Sum, 60 Spd. maanedlig fra 17de August

1846 til den Dag, da Boet igjen maatte være ham til fri Raadighed extraderet, eller efter uvillige Mænds Skjøn erhvervet paa respective Indstævntes Bekostning; 3) at Skifteforvalteren i Ager i lige Maade enten alene eller in solidum med Karen Olsdatter tilpligtes at erstatte Citanten Søgsmaalets Omkostninger med noget Tilstrækkeligt, hvilken Udredelse, saa vel som den under 2den Post anførte, af hende eller hendes Bo bliver at tilsvare, saa snart hendes Egteskab med Citanten maatte blive ophævet, og naar og for saa vidt hermed maatte tilfalde hende nogen særskilt Formue." For Indstævnte Karen Olsdatter og Sorenskriveren blev derimod paastaaet: "Enten at Sagen fra Overretten afvises, for saa vidt Decisionen af 27de October 1846 ved samme er paaanket og for saa vidt Paastanden mod Skifteforvalteren angaaer, samt at for Øvrigt følgende Paastand tages til Følge; eller at i det Hele saa vel den paaankede Skiftebehandling, som samtlige derunder passerede og paaankede Decisioner, Beslutninger og Tilførsler stadfæstes, og at Skiftebehandlingen fremdeles tillægges Fremme; at ligeledes den paaankede Udleveringsforretning og Auctionsforretning med det derunder Besluttede og Passerede stadfæstes, og at saa vel Karen Olsdatter som Sorenskriver Sørensen for Citantens Tiltale og Paastande aldeles frifindes, hvorhos i ethvert Tilfælde Citanten paastaaes tilpligtet at betale de Indstævnte, hver for sig, aldeles tilstrækkelige Sagsomkostninger eller Kost og Tæring." Ved den af Christiania Stiftsoverrets første Afdeling under 1ste Mai 1848 afsagte Dom blev Indstævntes Afviisningspaastand, for saa vidt Decisionen af 27de October 1846 angaaer, forkastet, hvorimod de Indstævntes Paastand i Øvrigt i det Væsentlige blev tagen til Følge, idet saaledes blev kjendt for Ret: "For saa vidt Skifteforvalteren, Sorenskriver Sørensen, er stævnt til at lide Dom for de under 27de October og 4de November 1846 afsagte Decisioner, afvises Overretsstævningen, som udtagen efter Udløbet af fatalia appellationis. I Øvrigt bør Sorenskriver Sørensen for Appellantens, Ole Flatebys Tiltale i

denne Sag fri at være. Den paaankede Skiftebehandling med derunder affagte Decisioner, for saa vidt angaaer Sagens øvrige Parter, bør, saa vel som den paaankede Overleverelsesforretning af 10de November 1846 og Auctionsforretning af 15de og 16de December s. A. ved Magt at stande. I Kost og Tæring for Stiftsoverretten betaler Appellanten Ole Olsen Fladeby til Sorenskriver Sørensen 10 Spd. I Øvrigt ophæves Processens Omkostninger for Stiftsoverretten." Denne Dom paaankede Citanten for Høiesteret ved Stævning af 11te September 1848, hvorved Skifteforvalteren, nuværende Statsraad Sørensen, atter blev stævnt til at lide Dom, og samme Paastand nedlagt som ved Overretten. Paa Grund af Indstævntes Udeblivelse udgik Sagen til skriftlig Behandling, da lovligt Varsel var givet.

Hvad de formelle Tvistigheder angaaer, da kunde der under disse Omstændigheder alene blive Spørgsmaal om den partielle Afvisning, som indeholdtes i den paaankede Overretsdom, og da denne ligefrem var grundet i L. 1—6—10 og 12, havde Høiesteret for Øvrigt kun at afgjøre de reelle Spørgsmaale efter Sagens Stilling i de foregaaende Instantser. Her dreiede Sagen sig i det væsentlige om to Puncter, nemlig 1) om Separationsbevillingen af 31te August 1846 afgav tilstrækkelig Grund for den mod Citantens Ønske foretagne Skiftebehandling, for saa vidt den er foregaaet efter Bevillingens Udfærdigelse; og 2) om ikke Alt, hvad Skifteforvalteren har foretaget før dens Udstedelse i alle Fald er ulovligt. Hvad det første Spørgsmaal angik, da meente Citanten, at Bevillingen ikke kunde hjemle Hustruen Ret til at fordre Boet taget under offentlig Skiftebehandling, da en saadan Bevilling efter Forholdets Natur og Lovgivningens Antydninger ikke kunde tillægges anden Betydning end den, som ligefrem indeholdtes i dens Ord, nemlig en midlertidig eller paa Prøve bevilget Ophævelse af Egtefællernes Samliv, ikke af selve Egteskabet og det dermed forbundne Fællesskab, saa meget mindre, som det efter Lovgivningen var

en Betingelse, uden hvilken en saadan Bevilling ikke af Øvrighederne maatte meddeles, at begge Egtefæller derom vare enige, hvilken Enighed lige saa vel udfordredes til Formuens Deling som til Samlivets Ophævelse, hvorfor det formeentes at ligge udenfor Lovgivningens Forskrifter, at en Hustru skulde, med Hjemmel af en saadan Bevilling som den nærværende, kunne fratage Manden Bestyrelsen af Boet. Hermed var ogsaa det andet Spørgsmaal besvaret. Indstævnte meente derimod, at Mandens Raadighed over Konens Hovedlod ikke kunde strække sig videre end hans Værgemaal over hendes Person, og at begge Dele maatte ophøre, idet Bevillingen ophævede det personlige Fællesskab, hvorpaa det tinglige her var begrundet. Vist nok fulgte det baade af Sagens Natur og af Lovgivningens Bestemmelser, at Egtefællerne kunne enes om de Vilkaar, hvorpaa de ville leve adskilte fra Bord og Seng, og det var i saa Fald en Selvfølge, at denne Forening maatte gjælde; men naar, som her var Tilfældet, Skilsmissen fra Bord og Seng bevilgedes uden saadan forudgaaet Forening, maatte enhver af Egtefællerne, som lige berettiget til det fælles Bo, kunne fordre offentligt Skifte og Deling ved den dertil indstiftede offentlige Myndighed. Citanten havde for Overretten, meentes der, gjentagende erkjendt, at det laa udenfor Sagen, at afgjøre, om Amtmanden havde Myndighed til at meddele en saadan Bevilling uden forudgaaende Overeenskomst mellem Egtefolkene om Vilkaarene, og det hjalp altsaa ikke at fremsætte Indsigelse mod Bevillingens Gyldighed. Citantens egen Erklæring af 11te August 1846 meentes og tydelig at forudsætte eller angive, at en Deling af Boet skulde finde Sted, og Citanten meentes derfor saa meget mindre at kunne beklage sig over Skifterettens Mellemkomst i denne Anledning, som han selv ikke under den hele Sag var fremkommen med noget Forslag, hvorefter en mindelig Overeenskomst eller et mindeligt Opgjør kunde finde Sted. Saaledes meentes det første Spørgsmaal utvivlsomt at maatte besvares benægtende. Hvad det andet angaaer, da meentes Citanten

ved sin Nærværelse under den første Registrering, uden Protest mod samme eller mod det derunder gjorte Forbud mod at oppebære Afdrag paa Maurers Gjeld til Boet, at have afskaaret sig al Indsigelse mod dets Skiftebehandling, og at denne, som inden Bevillingens Udstedelse ikke var gaaet videre end til de nævnte og lignende forberedende Skridt, i alle Fald havde Hjemmel nok i den forudgaaende Uenighed og forgjæves Megling mellem Egtefællerne, samt i den ved Citantens nysnævnte skriftlige Erklæring udtalte Forudsætning, at Skifte skulde finde Sted. Under disse Omstændigheder antaaes Indstævnte sig saa meget mere beføiet til at forlange Skifte strax afholdt, som hun havde Grund til at befrygte, at Citanten vilde forvanske Boets Midler (se Retstidenden for 1848 S. 376—380 og 406—407), og det altsaa gjaldt at forebygge dette saa snart muligt. Endelig meentes ingen Skade skeet ved hvad der gjennem den offentlige Myndigheds Mellemkomst var foretaget.

Ved Høiesterets Dom, afsagt den 15de December 1849, blev imidlertid saaledes kjendt for Ret:

"Den paaankede Skiftebehandling, med derunder afsagte Eragtninger og Decisioner, samt Overleverelsesforretningen af 10de November 1846 og Auctionsforretningen af 15de og 16de December samme Aar, bør uefterrettelige at være. Processens Omkostninger for Stiftsovertetten og Høiesteret ophæves."

Efter Omstændighederne kunde det have været Spørgsmaal om den meddeelte Bevillings Gyldighed (jævnfør Ørsteds Hdb. 2 B., S. 242—243), hvilket for saa vidt angaaer den Indflydelse, den kunde have paa Egtefællernes Formuesrettigheder, unegtelig hørte under Domstolenes Afgjørelse. Imidlertid har, efter hvad der ved Overretten og Høiesteret var irettesat, neppe derom været Tale. Høiesterets Dom maa derimod snarere antages blandt Andet at støtte sig paa følgende Betragtninger: Selve Bevillingen henviser til de Vilkaar, som de separerede Egtefæller "have Ret til lovmedholdelig at fordre af hinanden," og dens Opfy

dighed forudsætte maa Spørgsmaalet, om Konen efter Lov eller Overeenskomst det havde Krav paa den stedfundne Skiftebehandling, derfor ligefrem besvares med Nei. Tilladelsen for Ægtefolk til at leve adskilte fra Bord og Seng (Frd. af 23de Mai 1800, § 5) giver ingen Ret til eensidigen at fordre Ægteskabet hævet, naar ingen lovbestemt Skilsmissegrund kommer til, i det Mindste ikke før Prøvetidens Udløb; thi om man end ikke vil antage, at begge Ægtefællers Samtykke udkræves, saa vel til den endelige Skilsmisse som til den midlertidige Adskillelse — Noget, som dog synes kjendelig nok forudsat i vedkommende Anordninger (see blandt Andet Frd. af 18de October 1811, § 5) —: maa alligevel de tre Aar være henrundne, og Forudsætningen er altid, at Ægtefællerne derefter kunne lade sig bevæge til fornyet Samliv, hvorfor den befalede Mægling skal gjentages, inden deres Ansøgning om Ægteskabets Ophævelse med Anbefaling indsendes. Forinden denne Adskillelses og Mæglingsproces er tilendebragt, og selve Ægteskabet lovligen ophævet, kan det ikke tilstedes Konen eensidigen at forekomme Følgerne, ved at foranstalte det med Ægteskabet forbundne Formuesfællesskab ophævet, Noget, der let kan have den skadeligste Indflydelse paa Mandens Formuesforfatning, Næringsvei, o. s. v., og gjøre den i Lovgivningen tilsigtede Opretning af det brudte Forhold vanskeligere, om ikke umulig. Saa vel før som efter Adskillelsen fra Bord og Seng kan der være Grund til at befrygte, at Manden vil forøde eller underslaae Konens Formue; men herimod gives andre Forebyggelsesmidler, og navnlig den i Almindelighed hjemlede Indskriden af Overformynderiet og Overøvrigheden; et Middel, der hos os ikke saa sjelden benyttes, uden Adskillelse, og betimelig anvendt sikkerlig leder til Maalet. Hvad der især skulde kunne paaberaabes mod denne Anskuelse, maatte være Cancelliskrivelsen af 12te April 1803; men denne, i det Mindste som den findes extraheret hos Fogtman, utydelige Svarskrivelse forudsætter hverken at Adskillelsen er skeet uden fælles Samtykke, eller at Delingen strax skal

kunne fordres — ei at tale om, at en Cancelliskrivelse her Intet afgjør, og at Ørsted, der stod Kilderne saa nær, paa det ovenanførte Sted i Haandbogen ikke synes at have forstaaet den saaledes, at den i nysnævnte Forstand kan paaberaabes. At den, der samtykker i Adskillelsen, forinden Vilkaarene ere bestemte, maa taale Anvendelsen af en anden Regel, end den, der har gjort foregaaende Overeenskomst til Betingelse for sin Indvilgelse, vil heller ikke kunne negtes; og hvad Citanten i denne Sag angaaer, da kan han hverken ved sin Erklæring af 11te August 1846 eller ved sin Fremgangsmaade under Registreringen den 17de næstefter ansees at have givet Adgang til nogen af hans Samtykke uafhængig Deling af Boet. Erklæringen synes meget mere at forudsætte en foreløbig Overeenskomst, der netop maatte afskjære Konen Adgang til eensidig fremtvungen Deling, om hun end ellers kunde antages dertil at have haft Ret, og hans Ytringer under Registreringen vare saa gode Indsigelser, som man efter Omstændighederne kunde fordre af en Mand i hans Stilling, for ikke at maatte udlede noget stiltiende Samtykke af den omforklarede Mangel paa formelig Protest mod Forretningen. Da vor Lovgivning ei alene tilsteder men tillige forudsætter foregaaende Overeenskomst om Adskillelsesvilkaarene — der ogsaa i Almindelighed finder Sted, men nok sjelden eller aldrig gaaer ud paa uopholdelig Deling af Boet, i det Mindste ikke ved offentligt Skifte — kan den saa meget mindre ansees beregnet paa nogen af den ene Egtefælle mod den andens Villie fremtvungen Skiftebehandling, som det ei alene, efter hvad allerede er bemærket, strider mod dens øvrige Forudsætninger i denne Materie, men der heller ikke er nogen tilstrækkelig Grund til i Almindelighed at forudsætte, at Manden, fordi han ønsker eller taaler Adskillelse fra Bord og Seng, ogsaa vil misbruge sin Raadighed over det fælles Bo, der tvertimod meget ofte trygt kan overlades til hans Bestyrelse, naar Adskillelsen har sin Grund i andre Omstændigheder, ligesom omvendt Raadigheden uden Hensyn til Adskillelse kan blive at indskrænke

eller betage ham, naar den misbruges. Foruden § 10 i L. om Opfostringsbidrag m. M., af 1ste August 1821, fortjener endelig her at mærkes L. om Handelen af 8de August 1842, § 2.

Sager, paakjendte i Høiesterets 1ste Session 1850.

Den 18de Januar.

L.Nr. 12. Advocat **Andresen**, Actor, mod Arne Gunliksen Flatin.

Under en mod Ole Evensen Renjam i 1848 for ulovligt Brændeviinssalg anlagt Politisag forklarede 1ste og 2det Vidne (3die og 4de Vidne i nærværende Sag), at der under et Opgjør mellem Ole Renjam og Augi. i nærværende Sag (der havde tjent hos Ole Renjam fra 14de April til 14de October 1847) blev Tale om en Pot Brændeviin, som Angl. skulde have faaet hos Ole Renjam eller Dennes Kone, og som man nu vilde have liquideret i Angl.s Tilgodehavende. I denne Anledning forklarede Ole Renjam, at han aldrig havde solgt Brændeviin til Arne. Derimod havde Arne en Gang gjort en Reise for ham til Kongsberg, hvor han blandt Andet skulde kjøbe Brændeviin; og paa denne Reise havde han - Arne - tillige kjøbt for sig selv, men formeentlig for Ole Renjams Penge, en Pot Brændeviin, hvilken han havde slaaet sammen med Oles, og ved Hjemkomsten fik udleveret af Oles Kone. Arne blev nu afhørt som 3die Vidne i Politisagen, hvor han under Eed stadfæstede Rigtigheden af Ole Renjams ovennævnte Udsagn om Kongsbergsreisen og den der for egen Regning indkjøbte ene Pot Brændeviin, alene med den Forskjel, at det ikke var for Husbondens men for egne Penge, at Arne havde gjort Indkjøbet, hvorhos han tillagde, at han ingen Kund-

skab havde om, at Ole Rønjam havde solgt eller afhændet Brændeviin. Resultatet af Politisagen blev derfor, at Ole Rønjam frifandtes og at Omkostningerne paalagdes det Offentlige ved Dom af 7de Novbr. 1848. Imidlertid var det under Politisagen ved 3te Vidne (der er Brændeviinscontroleur, og afhørt som 2det Vidne i nærværende Sag) oplyst: at Angj. Arne netop var den, der havde foranlediget Anmeldelsen ved at fortælle, at Ole Rønjam havde solgt ham den tilmaalte ene Pot Brændeviin, og da Arne erkjendte dette, med Tilføiende, at Fortællingen var usandfærdig og udsprungen af Lyst til at hævne sig paa Ole Rønjam, fordi denne havde beskyldt ham for at have borttaget Penge, blev han under 6te Januar 1849 sat under Forhør for Overtrædelse af 17—1 og 2. I Forhørets første Session vedblev Angj. sin Forklaring i Politisagen, og paastod, at Anmeldelsen var urigtig, og skeet alene i Hidsighed, idet han fremdeles erklærede med Vished at vide, at han havde kjøbt den ommeldte Pot Brændeviin paa Kongsberg for sine egne Penge. I Forhørssessionen den 12te Februar erklærede han derhos, at han lider af Svækkelse paa Hukommelsen efter et tidligere Stød, og at han derfor ikke meere for Tiden kan forklare, hvad der passerede under Opgjøret og med Hensyn til den omhandlede Pot Brændeviin. Angj. blev nu, overeensstemmende med Lov af 6te Septbr. 1845 tiltalt for Overtrædelse af 17—1 og 2, og i Sagens 1ste Session den 6te Marts 1849 erklærede han uopfordret, at hans Forklaring under Politisagen ikke er ganske nøiagtig; men at, jo mere han har grundet derpaa, desto mere er han kommen til Sikkerhed om, at Betalingen for den omhandlede Pot Brændeviin virkelig blev afkortet i hans Løn, og at det var Ole Rønjams Kone, der under det omforklarede Opgjør fremsatte Paastand herom. Han vedbliver dog sin Paastand om, at han selv havde kjøbt Brændevinet for sin egen Regning; men at det kun var fordi Ole Rønjam paastod, at Angj. havde benyttet hans Penge til at kjøbe det for, at Betalingen blev afkortet i hans Løn; men da Angj. ved en senere Sammenkomst havde oplyst ham om det Urigtige i denne hans Formodning, fik Angj. igjen Godtgjørelse for, hvad der saaledes urettelig var ham afkortet. Sagen blev nu continueret som Forhør den 16de Marts, da Angj. ligefrem tilstod at have afgivet en urigtig Forklaring under Politisagen. Han tilstod

nemlig nu, at han virkelig efter Hjemkomsten kjøbte Brændevinet, og det saaledes ikke er rigtigt, at han havde kjøbt det for egen Regning paa Kongsberg. Efter at Brændevinet nemlig var hjemkjøbt, begyndte Ole Rønjam at tractere deraf, og efter at de havde drukket en Tid, vilde Angj. ogsaa spendere. Han forlangte derpaa af Oles Kone og i Oles eget Paahør en Pot Brændeviin, der blev ham leveret og øieblikkelig tilmaalt af Konen, der sagde, at det fik komme ind i Angj.s Regnskab med Ole." Angj. blev derfor under 13de April 1849 sat under Tiltale for Meened, og har under Sagen gjentaget sin under Forhøret den 16de Marts afgivne Tilstaaelse, hvis Rigtighed derhos fuldt bestyrkes ved 6te og 8de Vidne, der vare tilstede under Tractementet og som have afgivet en detailleret Forklaring om Kjøbet af den omhandlede Pot Brændeviin, ligesom det ogsaa kan mærkes, at den af 3die og 4de Vidne (1ste og 2det Vidne under Politisagen) afgivne Forklaring om det under Opgjøret mellem Ole og Angj. Passerede, bestyrker Rigtigheden af hans sidste Tilstaaelse. Vistnok har Ole Rønjam (som 5te Vidne under nærværende Sag) og hans Kone vedblivende paastaaet – naturligviis uden at være edsfæstede – at Angj.s første Forklaring under Politisagen er den rigtige, og hans senere Tilstaaelser derimod urigtige, men herpaa kan naturligviis, efter disse Personers Forhold til Sagen, ikke reflecteres. Angjældende har ellers paastaaet, at han ikke forsætlig har forklaret sig urigtig, men at han var saa ør i Hovedet, at han ikke samlede sig rigtig, ligesom han stadigen har paaberaabt til sin Undskyldning den forhen omtalte Svækkelse i Hukommelsen. Men dette strider mod Administrators Attestation den 18de Marts om, at Angj. under en lang og speciel Examination i Politisagen forklarede sig med megen Bestemthed og uden da at ytre Noget om svækket Hukommelse. Ved Underretsdom under Øvre Thelemarkens østfjeldske Sorenskriveri af 25de Juli f. A. er Angj. anseet efter 12—1 med Strafarbeide i 7 Aar, samt tilpligtet at udrede foruden Sagens Omkostninger, endvidere Refusion til det Offentlige af dettes Udgifter i Anledning af Politisagen mod Ole Rønjam, og under 22de August næstefter er denne Dom stadfæstet af Overretten, dog saaledes, at Bestemmelsen om Refusionen skulde bortfalde. Høiesteret stadfæstede Stifts-

Overrettens Dom, for saa vidt paaanket*), og tilkjendte Actor i Salarium 12 Spd.

Den 23de Januar.

L.Nr. 19. Advocat Rye, Actor, mod Anders Henriksen.

Angjældende er ved Ordre af 27de Juli f. A. først tiltalt for Meeneb, og ved Continuationsordre af 22de Septbr. for Forbrydelse mod Crl.s 17—2 og 21—33. 1) Med Hensyn til den første Forbrydelse: Den 20de Februar 1848 indgav Politibetjent Holter en Anmeldelse om, at Anne Marie Gjevaldshaugen i Trysild i Slutningen af 1846 og Begyndelsen af 1847 ulovligen havde solgt Brændeviin. Denne Anmeldelse skede efter en Angivelse af Angj., der, efter hvad Holter som 1ste Vidne har forklaret, efterhaanden havde angivet for ham omtrent 40 Personer, hvoraf en Deel ogsaa ere blevne fældte. Da den i Trysild anstillede foreløbige Undersøgelse mod Anne Gjevaldshaugen ikke ledede til nogen Oplysning, foranledigede Holter, at Angj. under et Politiforhør i Christiania den 9de Juni 1848 gjentog sin Anmeldelse, idet han forklarede, at han mellem 13de og 20de Dag Juul 1847 var paa Gjevaldshaugen med 4 opgivne Personer og drak Brændeviin, som de kjøbte af Anne. Nogle Dage efter var han paa Skinneren, hvor han og 2 andre opgivne Personer drak Brændeviin, som Peder Skinneren eller Brevig hentede paa Gjevaldshaugen. Under et Thingsvidne, der blev optaget i Christiania den 20de Marts 1849, gjør han kun den Forandring i sin Forhørsforklaring, at han ikke selv kjøbte Brændevinet af Anne Gjevaldshaugen, men sade, at de øvrige under Forhøret nævnte Personer kjøbte af hende, samt at han vel ikke har nogen aldeles klar Erindring om, hvad der foregik under hans omforklarede Nærværelse paa Gjevaldshaugen, eftersom han var noget beskjænket; men at der blev drukket Brændeviin, og at det blev fremskaffet derved, at de Tilstedeværende lagde Penge sammen, og at En af dem derefter gik ud i Kjøkkenet og kom tilbage med Brændeviin, vedbliver han at

*) Da Sagen til Høiesteret kun var appelleret efter Angj.s Forlangende, har Retten uden Tvivl anseet Spørgsmaalet om Refusionen af Politisagsomkostningerne sig uvedkommende. Overretten havde anseet det uvist, om det var Angj.s usandfærdige Forklaring, eller Politisagens egen Beskaffenhed, der havde bevirket Ole Ronjams Frifindelse.

paastaae, ligesom han heller ikke gjør nogen Forandring i sin Forklaring om det Brændeviin, der blev hentet til Skinneren. Han blev derpaa edfæstet, efter at han udtrykkelig var bleven gjort opmærksom paa, at de af ham opgivne Personer under Politisagen mod Anne Gjevaldshaugen havde benegtet hans Forklaring. Da Anne Gjevaldshaugen var bleven frifunden for videre Tiltale og Justitiens Tiltale forbeholdt mod Angjældende, blev der den 24de Juli optaget Forhør i Christiania, hvor han, efter paany at være foreholdt Vidneforklaringerne i Sagen mod Anne Gjevaldshaugen, siger, at han antager, at han har afgivet feilagtig Forklaring, hvortil han angiver Grunden formeentlig at være den, at han har været beskjænket. Under nærværende Sag vedbliver han ligeledes at antager, at han har forklaret sig urigtig; og endelig under et Thingsvidne i Østerdalen den 6de September 1849, hvor Angj. blev confronteret med de i Sagen mod Anne Gjevaldshaugen afhørte Vidner, erkjendte han bestemt, at hans Anmeldelse har været urigtig, og altsaa ogsaa hans Forklaring under Forhøret og Thingsvidnet. Denne hans Bekjendelse stemmer fuldkommen med de under Politisagen mod Anne Gjevaldshaugen afhørte Vidner, og ligeledes med det under Thingsvidnet i Numedalen afhørte Vidne, der samtlige gaae ud paa, at de ikke engang have været sammen med Angj. enten paa Gjevaldshaugen eller paa Skinneren. Han har altsaa utvivlsomt gjort sig skyldig i Meened. Hans Foregivende under Politiforhøret og Thingsvidnet i Østerdalen, at han til Byfogden under Thingsvidnet den 20de Marts sagde, at han ikke kunde gjøre Ed paa sin Forklaring om Anne Gjevaldshaugen, kan ikke komme i nogen Betragtning. 2) Den anden Forbrydelse, eller rettere de to andre Forbrydelser, hvorfor Angj. er tiltalt, bestaaer i, at han i Begyndelsen af Juni 1848 for Politibetjent Holter angav, at Pernille Nordstad paa Hedemarken samme Sommer havde gjort sig skyldig i ulovligt Brændeviinssalg. Efter denne Angivelse indgav Holter Anmeldelse, der foranledigede Tiltale mod Pernille Nordstad. Forinden Sagen mod denne endnu var anlagt, havde Angj. paa Politikammeret - for Politifuldmægtig Meltzer, i Følge dennes Skrivelse af 19de August 1848 - afgivet en Forklaring, hvorefter han i Begyndelsen af Juni 1848 havde været inde paa Nordstad i Forening med flere opgivne Personer, hvor

han og de Øvrige af Pernille kiøbte Brændeviin. Samtlige de saaledes opgivne Personer benegtede Angi.s Angivelse, og under et Thingsvidne i Christiania den 3die October 1848 erkiendte Angj., at hans Angivelse var urigtig for saa vidt den gik ud paa, at Pernille Nordstad i 1848 havde gjort sig skyldig i det ulovlige Brændeviinssalg, og erkiendte at han ikke havde været paa Hedemarken siden St. Hansdagstider 1847. At imidlertid Angj. for Holter og ligeledes for Meltzer har angivet Brændeviinssalget at være foregaaet i 1848 maa ansees utvivlsomt: 1) efter Holters edelige Forklaring, der gaaer ud paa, at han netop spurgte Angj. om det var i 1848; 2) fordi der ingen Rimelighed er i, at han skulde have anmeldt hende for Brændeviinssalget i 1847, da saadant allerede før var skeet; 3) fordi han erkiender i Politiforhøret den 20de September 1849, at han for Holter sagde, at han nylig var kommen fra Hedemarken; 4) at han i samme Forhør erkiender, at hans Forklaring for Meltzer var saadan, som dennes Skrivelse af 19de August 1848 udviser. Ved de ergangne, af Høiesteret stadfæstede, Domme, afsagte inden Christiania Bything den 9de October og af Overretten den 5te November sidstleden, er Angj. efter 12—1*) samt 17—1 og 2 og 21—33 anseet med 10 Aars Strafarbeide, hvorhos han blev idømt ei alene nærværende Sags Omkostninger, men tillige Erstatning af Omkostningerne ved Politisagen mod Pernille Nordstad. — Salarium til Actor 12 Spd.

*) Meget kunde vel synes at tale for, at Angj. for sit Forhold med Hensyn til Anne Gjevaldshaugen burde ansees efter 12—2; men da Angjældende besvor sin falske Angivelse og Forklaring, var Sagen allerede bragt i en saadan Stilling, at han ingenlunde kunde gjøre sig noget Haab om at faae Anmeldte fældt, og hans Bekræftelse af sin Forhørsforklaring kan derfor rimeligere forklares af Hensigt til at befrie sig selv for Straf, end til at faae Anmeldte straffet.

Christiania 1850.
Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang № 5.

4de Februar 1850.

Norsk Retstidende,

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sager, paakjendte i Høiesterets 1ste Session 1850.

L.Nr. 11. } Skibsreder H. Wallse mod Tønsbergs Com-
O.Nr. 6. } mune.

Ved Lov af 22de Juli 1833 blev Appellantens Bopæl ved Tønsberg, Gaarden Teien, der før havde hørt til Byen, henlagt til Landet, men han blev ikke desto mindre fremdeles ilignet Fattigskat til Byen, og da han ikke vilde betale denne Skat, led han Udpantning, som blev paaanket og kjendt uefterrettelig, hvorhos Sagsomkostninger for Høiesteret bleve ham tilkjendte. (Retst. for 1845, S. 306—307). Efter Lov af 20de September 1845 om Fattigvæsenet i Kjøbstæderne, § 53, blev han imidlertid atter ilignet Fattigskat til Tønsbergs Commune, idet han for Aaret 1846 blev ilagt 71 Spd. 39 Skill. af Formue 26009 Spd. og Næring 2200 Spd., hvorved, efter Erklæring fra Formanden i Tønsbergs Ligningscommission, alene var taget Hensyn til Vedkommendes Eiendele inden Byens Grændser, derunder indbefattet Skibe, hvorimod deres Eiendomme paa Landet og Næringen af disse ikke bleve beregnede eller beskattede; og efter Byfogdens Attest varder, i Følge den vedtagne Maalestok: 1 pCt. af Næringen og ½ pCt. af Formuen, ilignet Wallse 21 Spd, 39 Skill.

paa den første og 50 Spd. paa den sidste, der bestod i faste Eiendomme i Byen, til en Brandtaxt af 9160 Spd., men behæftede med en Gjæld af 1425 Spd., samt Skibe, beregnede efter Lastedrægtigheden. Efter Toldkammerets Attest eiede Wallse i Følge Skibslisterne i 1846 i det Hele 5 Skibe til en samlet Drægtighed af 460½ Læst, som dog ikke havde været oplagte i Havne inden Tønsberg Byes Grændser i samme Aar. Da Wallse heller ikke denne Gang vilde betale den ilignede Skat, blev atter gjort Udpantning, som han paaankede til Overretten, ved hvis Dom den imidlertid blev stadfæstet for et Beløb af 39 Spd. 77 Skill. (Overretten betragtede nemlig Skibene som ikke hjemmehørende i Tønsberg), men for Øvrigt ophævet, ligesom og Sagsomkostningerne for Overretten bleve hævede. Med Bevilling paaankede han nu Overretsdommen (og Modpartiet contrapaaankede) til Høiesteret, hvor hans Sagfører i det Væsentlige bemærkede:

Efter L. 3—3—2, jfr. Rescrr. af 15de Febr. 1771, § 8, og 21de Febr. s. A. (specielt for Tønsberg Priv. af 30te Juli 1776, § 1), skulle Borgerne boe i Byen og der holde Dug og Disk. I Christiania holdes disse Bestemmelser ikke i Kraft, da Mange flyttede ud af Byen, for at frie sig fra dens Skatter og Byrder, hvorfor Stadens Formandskab i 1842 indgik med en Forestilling, der foranledigede Fattiglovens § 53. Denne § sigter derfor ikke til dem, der af uilregnelige Grunde - saaledes som Appellanten, i Følge L. af 22de Juli 1833 - ere komne til at boe udenfor Byen. Det er kun de, som ved Connivents fra Magistratens Side eller Udflytning ere komne til at boe udenfor Byen, der skulle betale Fattigskat til denne (jfr. L. af 20de August 1838, § 14, 19de August 1845, § 1, Priv. af 10de November 1752, § 2 in fine). Fattiglovens § 53 er altsaa baade efter Ord, Anledning og Hensigt i Appellantens Favenr ɔ: Loven gjælder kun dem, som have taget Bopæl udenfor Byen. At Loven ikke udtrykkelig siger Udflytning, kommer deraf, at Magistraten undertiden pleiede at meddele Borgerskab, uden at paasee Lovgivningens Bud.

Til Analogi eller udvidende Fortolkning bør her ei gribes, da Tilfældet kun gjælder Appellanten personlig. For Teiens senere Eieres Vedkommende er Spørgsmaalet klart. Det har ogsaa Billighed imod sig, at Appellanten skulde betale dobbelt Skat, skjønt han er bleven boende paa samme Sted. Forholdet har udviklet sig af L. af 22de Juli 1833, hvorved Lovgiveren med de factiske Omstændigheder - Appellantens Stilling - for Øie ordnede det som ved den tidligere Høiesteretsdom erkjendt, og dette Forhold kommer man ved at afslaae Appellantens Paastand til vilkaarlig at forandre. For Appellantens Paastand kan og paaberaabes Priv. af 30te Juli 1756, § 1, og 10de November 1752, § 2 in fine, for saa vidt de tillade at status quo maa forblive urokket. Communens Paastand gaaer ogsaa ud paa, at Appellanten kun bør skatte af den Næring, han driver igjennem Byen; men da Appellanten ingen saadan har, maa han være fri. Efter L. af 22de Juli 1833 og den ældre Høiesteretsdom maa Appellanten fremdeles være berettiget til at boe paa Teien, uden at kunne paalægges Indskytning eller Fattigskat til Byen, medens han derimod maa betale Fattigskat til Landsognets Commune, og med § 53 i Loven om Fattigvæsenet i Kjøbstæderne kan Meningen dog ikke være, at den, der ved selve Lovgivningen er henført til Landet, skal betale samme Skat i Byen, altsaa paa to Steder. Han paastod derfor Underkjendelse, Frifindelse og Omkostninger.

Indstævntes Sagfører bemærkede derimod: Det er in confesso, at Appellanten boer paa Landet men er Borger i Tønsberg; fremdeles: at han skulde betale Skat, hvis Omstændighederne med hans Bolig ikke kom imellem. Det er Ordene "have taget Bopæl udenfor Kjøbstaden" som det kommer an paa. Det er muligt, han boede paa Landet i 1833, men det benegtes. Modpartiet har selv oplyst, at Kjøbstadsborgere skulle boe i Byen (Priv. for Tønsberg af 30te Juli 1756) og oplyst Grunden til L. af 9de September 1845, § 53. Men det er i alle Fald klart, at

Appellanten boede udenfor Byen den 20de September 1845, og da han skulde have boet i Byen, maa den næbnte § ramme ham. De paaberaabte Undtagelser om Ret for Kjøbstadsborgere til at boe paa Landet ere almindelige Regler, som ei passe paa Appellanten. Storthingsforhandlingerne af 1845 vise, at Loven skriver sig fra et Bankeforslag. For saa vidt Modpartiet paaberaaber den ældre Dom, bemærkes, at der den Gang tvistedes om, hvad enten Appellanten boede i Tønsberg eller paa Landet; thi han havde Bolig paa begge Steder. Betreffende de af Appellanten paaberaabte ældre Lovsteder, der skulle være i hans Faveur, da viser den Omstændighed, at Lovgivningen (Priv. af 1756) udtrykkelig har forbeholdt Vedkommende deres Ret, at den har anseet en positiv Forskrift fornøden. Der er altsaa kun Spørgsmaal om, hvilken Skat Appellanten skal betale. Lovens Mening er, at de i Udenbyesboende skulle beregnes som om de boede i Byen, altsaa skatte af hele deres Formue og Næring. Det finder Sted efter § 60 i Loven for Landet, at der kan blive svaret Fattigskat af samme Formue og Næring til to Communer, (Jfr. § 54 i L. for Kjøbstæderne). Storthingsforhandl. 1845 vise, at dette har været Lovens Mening. 9 B., S. 137, viser nemlig, at den indkom efter Forslag fra Schweigaard, medens et Forslag af Motzfeldt, som netop gik ud paa Appellantens Fortolkning, blev forkastet. Skatteloven af 26de August 1833, § 7, a, om Kjøbstadskatten frembyder et lignende Tilfælde. Den i Retst. for 1848 S. 716 indtagne Dom har ogsaa bestemt det Samme betræffende Bydskatten. Appellanten var saaledes ei alene skattepligtig, men skattepligtig af hele sin Formue og Næring. At Skibene retteligen ere medregnede som Beskatningsgjenstande viser Skatteloven af 1833 l. c. Han paastod derfor Stadfæstelse af Udpantningen og Omkostninger.

Høiesterets Dom, afsagt den 18de Januar 1850, er saa lydende:

"Den paaankede Udpantningsforretning bør ved Magt

at staae. Processens Omkostninger for Stiftsoverretten og Høiesteret ophæves."

Den 15de Januar.

L.Nr. 2. Adv. **Kraft**, Actor, mod Christi Andersen Holm.

(Skriftlig behandlet.)

Angjældende, der er føb den 10de December 1831, tiltales efter Christiania Stifts Ordre af 13de October 1849 for Røveri eller Tyveri, og er ved den i Sagen under 6te November f. A. af Byfogden i Christiania afsagte Dom for Overtrædelse af 19—3 Litr. i ansect med 6 Maaneders Strafarbeide, medens derimod Overretten i Dom af 19de November har fældet Angj. efter 20—1, og ilagt ham Strafarbeide i 3 Aar og 6 Maaneder. Det er ved Vidneprovene bevilst, at Angj. Søndagen den 1ste October sidstleden om Eftermiddagen i Skumringen, i lille Grændsegaden her i Byen, med sit Følge traf 1ste Deponent, Ole Olsen, gaaende med tvende Piger, og at han, efter først at have drevet Spas med disse, tibragte, uden nogen dertil fra 1ste Deponents Side given Anledning, denne et Slag, hvorved 1ste Dept.s Hue faldt af, samt at han, da 1ste Dept. strax flygtede ind i en Krambod, bemægtigede sig Huen og løb bort med den. Angj. vedgaaer, at det var hans Hensigt at beholde Huen. Sees nu hen til, at de ommeldte Piger have forklaret, at det løb, som om det var Angj.s Hensigt at røve 1ste Deponent, saasom han først eengang rev Huen af Hovedet paa ham, og da det var lykket Deponenten igjen at faae fat i Huen, atter, som anført, slog den af ham og strax løb bort med, kan det vel ei antages, at Angj.s Handling, hvad den begaaede Voldsomhed angaaer, alene er fremkaldt af Raadhed. Derimod synes det tvivlsomt, hvorvidt Handlingen skal subsumeres under Begrebet om Røveri. I denne Henseende bemærkes, at det formeentlig

ikke kan ansees tilstrækkelig beviist, at Angj. har havt til Hensigt med det tilføiede Slag at mishandle 1ste Deponent, men vel at slaae Huen af ham, for at bemægtige sig denne, og heller ikke kan det ansees tilstrækkelig oplyst, at Angj.s Virksomhed skulde have givet 1ste Deponent, der synes at være en frygtsom Person, grundet Anledning til Frygt for Mishandling fra Angj.s Side. Høiesteret stadfæstede Underrettens Dom, og tilkjendte Actor i Salarium 8 Spd.

Den 16de Januar.

L.Nr 3. Advocat **Kraft**, Actor, mod Gulbrand Olsen Heen.

Angjældende, der efter Præsteattest er født den 17de Juni 1824, tiltales efter Ordre af 2den Juni 1848 for at have forfærdiget og udgivet falsk Mynt. Der har i denne Henseende været Tale om følgende Mynter: 1) Forfærdigelse af og Forsøg paa at faae vexlet en falsk Otteskilling Vaaren 1839. Factum er beviist ved 17de og 18de Hovedvidne, der forklare, at han forsøgte at vexle en falsk Otteskilling hos dem, at han tilstod at have forøvet Falskneriet, og hvilke Redskaber han dertil havde benyttet. 17de Vidne tillægger, at Angj. tillige viste ham disse Apparater. Angj. har mod disse Vidner indvendt, at de ere hans Avindsmænd, og desangaaende ført 23de og 25de Hovedvidne, men disse have kun forklaret, at de af og til have været uenige. Med Hensyn til Tiden bemærkes, at 17de og 18de Vidne den 20de December 1848 sige, at dette skeede før eller strax efter at Angj.s Fader flyttede fra 4de Hovedvidne. 17de og 18de Hovedvidne ansætte denne Flytning formeentlig feilagtigen til at være skeet blot for 7 à 8 Aar siden, men antyde tillige, at Angj. den Gang var 14 à 15 Aar gammel. Derimod siger 4de Vidne samme Dag, at Flytningen foregik for 9 à 10 Aar siden, og 21de og 22de Hovedvidne (Angj.s Fader og Moder), sige bestemt, at Flytningen foregik Vaaren 1839. 18de Hovedvidne har ogsaa den 1ste October f. A. afgivet en Forklaring, i Følge hvilken Factum i alle Fald ikke kan ansees at være foregaaet senere end Vaaren 1839. 2) Forfærdigelse og Udgivelse af tre Stykker, af Tin eller Bly støbte, norske Halvspeciedalerstykker, om de to af hvilke 1ste Deponent i Forhøret under nordre Søndmør, afhørt som Vidne den 14de Februar f. A., der condi-

tionerer hos en Madame Skjelderup i Aalesund, har forklaret, i Begyndelsen af October Maaned 1847 at have faaet dem tilvexlet af Angj. Disse to Stykker ere af 2den Dept. under bemeldte Forhør, Politibetjent i Aalesund Skong, modtagne fra bemeldte 1ste Deponent, og fra ham fremkomne i Retten, medens det tredie Stykke af 1ste Hovedvidne, Sognepræst Kraft, blev indsendt til Romsdals Amt under 22de November 1847 med Bemærkning, at han havde modtaget samme ved Voldens Kirke Dagen forud. Angj. har benegtet at have forarbeidet eller udgivet disse. Imidlertid taler i denne Henseende Følgende imod ham: a) Med Hensyn til de to Stykker har bemeldte 1ste Deponent under nordre Søndmør edeligen forklaret, at Angj. under en senere Samtale for ham erkjendte at have leveret ham Pengene, men i den Tanke, at de vare ægte. b) Med Hensyn til det tredie Stykke maa bemærkes, at det af 10de, 11te, 12te og 16de Dept. erfares, at samme er kommet fra en Mand ved den saakaldte Skjelderupbrygge i Aalesund. Denne Omstændighed bestyrker, at dette Stykke har samme Oprindelse som de to andre. c) 20de Hovedvidne, der er edfæstet, siger, at Angj. Sommeren 1847 anmodede ham om at faae laant hans Støbeskeen og at faae kjøbt et Stykke Tin, at Vidnet efterkom denne Anmodning med Hensyn til Støbeskeen, og at det antog, at Anmodningen tilsigtede Efterstøbning af Sølvpenge, hvilket Angj. dog ikke tilstod. 17de Hovedvidne har imidlertid afgivet en Forklaring, der gaaer ud paa, at 20de Hovedvidne for det havde fortalt, at der vilde udkomme Sølvpenge, der vilde blive gode, og af denne Tilstaaelse fremgaaer, at 20de Hovedvidne har havt en nøiagtigere Kundskab. d) Ved Undersøgelse, foretagen paa Angj.s Opholdssted i Gryttens Præstegjeld den 8de December 1847 af 14de Hovedvidne - den constituerede Lensmand - i Overvær af 15de og 16de Hovedvidne, forefandtes en Pose med Støbesand, en Pose med stødt Kul, et lidet Stykke Tin samt en Støbekasse af Træ. e) Angj. har forklaret sig modsigende og usandsynligt. Med Hensyn til de under Litr. d omhandlede Apparater forklarer han, at en ham ubekjendt Person, der senere ikke har ladet høre fra sig, har deponeret dem hos ham, hvilket allerede i sig selv er usandsynligt. Han siger, at dette Depositum modtoges Vaaren 1847. Som yderligere Grunde for at Angj. er skyldig i Factum Nr. 2 taler ogsaa den

af 5te Deponent i Thingsvidnet den 8de November 1848 afgivne Forklaring om at Angj. 3 til 4 Aar i Forveien fortalte ham, at han havde efterstabt nogle af ham opbrugte Guld- og Sølvpenge, som han havde faaet i Faddergave. Angj. benegter dog denne Forklaring. Videre forklare 8de og 9de Dept. sig om, at deres Børn for 8 eller 9 Aar siden havde faaet en Brudelage af Tin af Udseende som en 10 (12) Skilling, der skulde være kommen fra Angjældendes Søster. Ved Underrettens Dom af 18de October f. A. er Angjældende for Factum Nr. 1 tilfunden at straffes med 24 Slag Riis, medens Factum Nr. 2 ei er anseet beviist. Men ved Overrettens Dom af 12te November næstefter er Angj. frifunden for Justitiens videre Tiltale, idet Overretten ligesom Underretten ikke har anseet Nr. 2 beviist, og med Hensyn til Nr. 1 antaget Straffen præskriberet efter 7—10, hvorved den forøvrigt er gaaet ud fra den urigtige Anskuelse, at den ældre Straffelovgivning og ikke den nye Criminallov maatte lægges til Grund. Høiesterets Dom er saalydende: „(Navn) bør for Justitiens videre Tiltale i denne Sag fri at være." Med Hensyn til det første Factum kan bemærkes, at man nok ikke under den ældre Lovgivning har Exempel paa, at Straf er anvendt paa Børn under 15 Aar i et Tilfælde som nærværende; dette vilde ogsaa her have saa meget Mere imod sig, som Angj. sees fra Begyndelsen af kun at have gjort Mynter som Legetøi uden nogen bedragersk Intention, og dette kan man visnok antage, ogsaa har været Tilfældet med den her omhandlede Otteskilling; men selv om man vilde ansee Handlingen strafbar efter den ældre Lovgivning, maatte Straffen dog være præskriberet efter 7—10 og 11; Forfærdigelsen og den attenterede Udgivelse vilde efter 6—8 for en Mindreaarig vel kun blive Riis, og selv om man henfører Factum under andet Membrum af 6—8, vilde det dog kun blive Strafarbeide i 5te Grad, og altsaa Præscription indtræde efter 7—11, idet der først i 1848 altsaa efter mere end 5 Aars Forløb blev Spørgsmaal om dette Factum. — Salarium til Actor 15 Spd.

Den 16de Januar.

L.Nr. 4. Advocat **Skjelderup**, Actor mod Mogens Dahl.
(Skriftlig behandlet).

Efter Nedenæs og Robygdelagets Amts Ordre af

12te Juni f. A. tiltales forhenværende Lensmand Mogens Dahl, der er omtrent 47 Aar gammel for Overfald paa sagesløs Mand. Ved den i Sagen under Grimstad Byes Jurisdiction den 6te Juli afsagte Dom er Angjældende som skyldig i bemeldte Forseelse ilagt 4 Dages Fængsel paa Vand og Brød, og denne Dom er under 22de August næstefter stadfæstet af Christiansands Stiftsoverret. 1ste Hovedvidne har i Sagens Anledning i det Væsentlige forklaret, at han, der den 10de Mai f. A. var med Flere tilstede ved et Gjestebud ombord i Klageren, Skibsfører Hiis's i Grimstad Havn liggende Slupfartøi, i hvilket Selskab Angj. deeltog, saae, at Klageren kom ombord og gik ned i Rummet, hvor Angj., der sees at have været meget beruset og vred paa Klageren, fordi denne formeentes ved en foregaaende Leilighed at have fratrukket ham ved et intenderet Skibskjøb, inden at der blev vexlet et Ord mellem ham og Klageren, stødte til denne saa at han faldt eller tumlede mod Garneringen i Skibsrummet, at Klageren reiste sig igjen og, da Angj. paany vilde angribe ham, for at fri sig tog igjen og kastede Angj. ned, hvorved Klageren faldt ovenpaa ham, at Klageren derpaa blot holdt paa Angj. og bad om Fred, samt, da han lovede dette, slap ham op igjen, og endelig at Angj., idet han angreb Klageren, udstødte en Deel Skjeldsord mod ham. Denne Forklaring har 3die Vidne tiltraadt, ligesom 2det Vidne har forklaret at have seet, at Angj. efter at have udskjeldt Klageren, og efter at denne hertil havde ytret, at han ei gad svare ham, stødte til Klageren; men Vidnet saae ei, at Klageren faldt først, men vel at de begge faldt saaledes, at Klageren faldt ovenpaa og Angj. tvers over Kjølsvinet, samt at Klagerens Knæ kom paa Angj.s Bryst, hvorhos Klageren greb Angj. i Ansigtet, saa at han der blev blodig, hvorpaa Klageren sagde, at han ei vilde røre Angj., dersom han vilde lade Klageren i Fred, og da Angj. lovede dette, reiste begge sig. Under Thingsvidnet af 9de November 1849 har 1ste Vidne dog anført, at det ei tør benegte, at man var høirøstet i Rummet, umiddelbart før det passerede Overfald. Angj. har vel erkjendt, at han var i Slagsmaal med Klageren, men deels har han paastaaet, at han var saa beruset, at han ei nøie erindrer det Passerede, og deels at Klageren først tiltalte ham paa en fornærmelig Maade, hvorhos han formener, at Sidstnævnte ei

af 5te Deponent i Thingsvidnet den 8de November 1848 afgivne Forklaring om at Angj. 3 til 4 Aar i Forveien fortalte ham, at han havde efterstabt nogle af ham opbrugte Guld- og Sølvpenge, som han havde faaet i Faddergave. Angj. benegter dog denne Forklaring. Videre forklare 8de og 9de Dept. sig om, at deres Børn for 8 eller 9 Aar siden havde faaet en Beruelsge af Tin af Udseende som en 10 (12) Skilling, der skulde være kommen fra Angjældendes Søster. Ved Underrettens Dom af 18de October f. A. er Angjældende for Factum Nr. 1 tilfunden at straffes med 24 Slag Riis, medens Factum Nr. 2 ei er anseet beviist. Men ved Overrettens Dom af 12te November næstefter er Angj. frifunden for Justitiens videre Tiltale, idet Overretten ligesom Underretten ikke har anseet Nr. 2 beviist, og med Hensyn til Nr. 1 antaget Straffen præskriberet efter 7—10, hvorved den forøvrigt er gaaet ud fra den urigtige Anskuelse, at den ældre Straffelovgivning og ikke den nye Criminallov maatte lægges til Grund. Høiesterets Dom er saalydende: „(Navn) bør for Justitiens videre Tiltale i denne Sag fri at være." Med Hensyn til det første Factum kan bemærkes, at man nok ikke under den ældre Lovgivning har Exempel paa, at Straf er anvendt paa Børn under 15 Aar i et Tilfælde som nærværende; dette vilde ogsaa her have saa meget Mere imod sig, som Angj. sees fra Begyndelsen af kun at have gjort Mynter som Legetøi uden nogen bedragersk Intention, og dette kan man vistnok antage, ogsaa har været Tilfældet med den her omhandlede Otteskilling; men selv om man vilde ansee Handlingen strafbar efter den ældre Lovgivning, maatte Straffen dog være præskriberet efter 7—10 og 11; Forfærdigelsen og den attenerede Udgivelse vilde efter 6—8 for en Mindreaarig vel kun blive Riis, og selv om man henfører Factum under andet Membrum af 6—8, vilde det dog kun blive Strafarbeide i 5te Grad, og altsaa Præscription indtræde efter 7—11, idet der først i 1848 altsaa efter meer end 5 Aars Forløb blev Spørgsmaal om dette Factum. — Salarium til Actor 15 Spd.

Den 16de Januar.

L.Nr. 4. Advocat **Skjelderup**, Actor mod Mogens Dahl.
(Skriftlig behandlet).

Efter Nedenæs og Robygdelagets Amts Ordre af

12te Junii f. A. tiltales forhenværende Lensmand Mogens Dahl, der er omtrent 47 Aar gammel for Overfald paa sagesløs Mand. Ved den i Sagen under Grimstad Byes Jurisdiction den 6te Juli afsagte Dom er Angjældende som skyldig i bemeldte Forseelse ilagt 4 Dages Fængsel paa Vand og Brød, og denne Dom er under 22de August næstefter stadfæstet af Christiansands Stiftsoverret. 1ste Hovedvidne har i Sagens Anledning i det Væsentlige forklaret, at han, der den 10de Mai f. A. var med Flere tilstede ved et Gjestebud ombord i Klageren, Skibsfører Hits's i Grimstad Havn liggende Slupfartøi, i hvilket Selskab Angj. deeltog, saae, at Klageren kom ombord og gik ned i Rummet, hvor Angj., der sees at have været meget beruset og vred paa Klageren, fordi denne formeentes ved en foregaaende Leilighed at have fornærmet ham ved et intenderet Skibskjøb, inden at der blev vexlet et Ord mellem ham og Klageren, stødte til denne saa at han faldt eller tumlede mod Garneringen i Skibsrummet, at Klageren reiste sig igjen og da Angj. paany vilde angribe ham, for at fri sig tog igjen og kastede Angj. ned, hvorved Klageren faldt ovenpaa ham, at Klageren derpaa blot holdt paa Angj. og bad om Fred, samt, da han lovede dette, slap ham op igjen, og endelig at Angj., idet han angreb Klageren, udstødte en Deel Skjeldsord mod ham. Denne Forklaring har 3die Vidne tiltraadt, ligesom 2det Vidne har forklaret at have seet, at Angj. efter at have udskjeldt Klageren, og efter at denne hertil havde ytret, at han ei gad svare ham, stødte til Klageren; men Vidnet saae ei, at Klageren faldt først, men vel at de begge faldt saaledes, at Klageren faldt ovenpaa og Angj. tvers over Kjølsvinet, samt at Klagerens Knæ kom paa Angj.s Bryst, hvorhos Klageren greb Angj. i Ansigtet, saa at han der blev blodig, hvorpaa Klageren sagde, at han ei vilde røre Angj., dersom han vilde lade Klageren i Fred, og da Angj. lovede dette, reiste begge sig. Under Thingsvidnet af 9de November 1849 har 1ste Vidne dog anført, at det ei tør benegte, at man var høirøstet i Rummet, umiddelbart før det passerede Overfald. Angj. har vel erkjendt, at han var i Slagsmaal med Klageren, men deels har han paastaaet, at han var saa beruset, at han ei nøie erindrer det Passerede, og deels at Klageren først tiltalte ham paa en fornærmelig Maade, hvorhos han formener, at Sidstnævnte ei

ved den omhandlede Leilighed var sagesløs. Uagtet nu vistnok 3die Vidnes Prov i nogen Grad svækkes ved den Omstændighed, at han efter Foranledigelse af Angj. har været domfældt for Tyveri, hvorfor han har erklæret, at det er ham en Umulighed at nære venskabelige Følelser mod denne, saa maa det dog ansees beviist, at Angj. har stødt til Klageren under Omstændigheder, der medføre, at Sidstnævnte maa betragtes som sagesløs. For Øvrigt kan bemærkes, at Angj. maa antages at have faaet en temmelig alvorlig Revselse af Klageren, i det han længere Tid efter det Passerede var nødt til at holde sig inde. Høiesteret stadfæstede de ergangne Domme og tilkjendte Actor i Salarium 8 Spd.

L.Nr. 5. Advocat **Skjelderup**, Actor, mod Christiane Andersdatter Strem.

(Skriftlig behandlet).

Under nærværende, i Overeensstemmelse med Lov af 6te September 1845 behandlede, Sag er Angjældende ved egen Tilstaaelse overbeviist, om Høsten 1847 at have klippet omtrent 5 ℔ Uld af et Handelsmand Skjelderup tilhørende Udgangsfaar i den Hensigt, deraf at forfærdige sig Strømper. For denne Forbrydelse er Angj. ved de ergangne, af Høiesteret stadfæstede, Domme, afsagte inden Lofoten, Vesteraalen og Andenæs Sorenskriveries Jurisdiction den 11te October 1848, og af Throndhjems Stiftsoverret den 8de Januar f. A., anseet efter 19—1 med 10 Dages Fængsel paa Vand og Brød. — Salarium til Actor 8 Spd.

L.Nr. 7. Advocat **Lous**, Actor mod 1) Ole Nilsen og 2) Elen Olsdatter Malblangseidet.

(Skriftlig behandlet).

I Følge Finmarkens Amts Ordre af 3die September sidstleden sigtes disse Tiltalte for uden at være gifte at leve sammen som om de vare Egtefolk, men ere ved den inden Senjen og Tromsø Sorenskriveries Jurisdiction den 3die October næstefter afsagte Dom frifundne for Justitiens Tiltale og Sagens Omkostninger paalagte det Offentlige. Begge de Angj., der ere om-

trent 40 Aar gamle, benegte Forseelsen, idet de opgive, at Nr. 1 i den Tid af 2 eller, som Nr. 1 siger, 1 Aar, han har opholdt sig hos Nr 2, der er Eierske af Gaarden Mallangseidet i Nærheden af Tromsø, har været i Tjeneste hos hende mod at erholde Kosten, hvorhos de vel have ligget i samme Huus og spiist ved samme Bord, men ei levet sammen som Egtefolk eller søgt Seng sammen, undtagen 3 Nætter i 2det Vidnes Huus. Af dette Samliv kan imidlertid ikke videre udledes mod de Angj., idet Vidnet selv forklarer, at det kun var de 3 første Nætter, efterat de Tiltalte paa Grund af, at et Sneeskred havde udtaget Nr. 2s Gaard og ødelagt Størstedelen af hendes Eiendom, havde søgt Tilflugt i Vidnets Huus, at de laae i samme Seng, medens deres Sengklæder vare henlagte til Tørring, og at desuden Elens Moder og Fosterdatter ogsaa laae i samme Seng, medens de Tiltalte paastaae at de kun den ene Nat laae umiddelbar ved Siden af hinanden. Senere laae Nr. 1 efter 2det Vidnes Forklaring paa Loven og Nr. 2 i Gammen. Af det Forhold, hvori Nr. 1 har staaet til Nr. 2 som hendes Tjenestedreng kan i og for sig Intet udledes, da det er rimeligt, at hun som Enke og Bruger af en Gaard maatte have en fast Karl, og i den Omstændighed, at han blot skulde have Føden, kan heller ikke søges noget Datum for Fællesskab eller utilladeligt Samliv, saalænge man ikke veed, om Nr. 2s Arbeide var mere værd, eller ikke engang om en saadan Contract skulde være usædvanlig. Efter 1ste og 3die Vidne skal vel Forholdet mellem de Tiltalte have vakt Forargelse, men Vidnerne støtte sig i saa Henseende blot til "hvad der fortælles" og ikke til egen Erfaring, idet 1ste Vidne "beklager" eller som det vel skal hede "tillægger" at han ikke har været Dienvidne til at de Angj. have søgt Seng sammen. Naar Vidnerne anføre, at de Angj. have boet i fælles Huus og holdt fælles Huusholdning, kan heraf ikke udledes nogen Kundskab hos Vidnerne om de Angj.s Formuesfællesskab, men blot om at de levede i samme Huus og spiste sammen, hvilket efter det mellem dem bestaaende Forhold var ganske naturligt. 2det Vidnes første Forklaring om at de Angj. i hans Huus levede sammen som Egtefolk, holdt fælles Huusholdning og søgte Seng sammen, sammenholdt med Vidnets senere ovenanførte Forklaring, viser ogsaa hvor lidet der kan reflecteres paa slige Skjøn af

Vidner. Høiesterets Dom er saalydende: "Hjemthingsdommen bør ved Magt at stande."

Den 19de Januar.

L.Nr. 14. Advocat Wolffsen, Actor, mod 1) Hans Hansen Gjesterud og 2) John Guldmundsen Skogen.

(Skriftlig behandlet).

De Angjældende, som i Følge Præsteattest ere fødte Nr. 1 den 24de Marts 1834 og Nr. 2 den 20de April s. A, have som 1ste og 2de Dept. tilstaaet, hvad der ogsaa er bestyrket ved de afhørte Vidner, at de, medens de i Sommeren 1848 bleve forberedte af deres Sognepræst til Confirmation, altsaa før de opnaaede deres 15de Aar, have, som de sige, for Fornøielses Skyld og idet de med deres blotte Hovder trykkede til det ved den almindelige Landevei i Sembsleven i Hitterdal anbragte Rækverk nedstyrtet en Deel af dette, efter Lensmand Aas's Forklaring i en Strækning af 48 Alens Længde. Efter at de for dette Forhold i Følge Bratsbergs Amts Ordre af 2den August s. A. tilligemed 3 andre Drenge, for hvis Vedkommende Sagen ikke er indanket for Høiesteret, vare tiltalte for Overtrædelse af 23—11, og efter at de ved den af den constituerede Sorenskriver i nedre Thelemarken under 3die Mai f. A. afsagte Dom vare blevne frifundne for Justitiens Tiltale og Sagens Omkostninger paalagte det Offentlige, ere de ved den af Christiania Stiftsoverrets anden Afdeling den 27de August sidstledne afsagte Dom for Forbrydelse mod Crll.s 23—11 tilfundne hver 12 Dages Fængsel paa sædvanlig Fangekost samt tilpligtede at udrede Omkostningerne, hvorhos Veivæsenets Ret til Erstatning er forbeholdt. Overretten har antaget, at Bestemmelserne i 6—8 indeholde tilstrækkelig Hjemmel for at ansee de Angj. med Straf efter 23—11 sfr. 2—39; thi uagtet det vistnok ikke er usandsynligt, at de have været tilskyndede mindre af Ondskab og Lyst til at skade, end af drengeagtig Raadhed, hvorfor de ogsaa ledsagede det raadne Rækverks Nedstyrtelse med et lydeligt Jubelskrig, saa synes det dog ikke at kunne drages i Tvivl, at de Angj., som et Par Maaneder senere bleve confirmerede, Nr. 1 med meget god og Nr. 2 med ret god Kundskab, have havt saa megen Forstandsudvikling

at de have indseet Handlingens forbryderske Beskaffenhed, om de end ikke have havt nogen klar Bevidsthed om, at de derved vilde paadrage sig offentlig Straf. Nr. 2 har erkjendt, at 1ste Vidne advarede dem mod at nedbryde Markvolet; hvis Bestemmelse at afværge Fare for de Beifarende de maae have indseet. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom, forsaavidt paaanket var, og tilkjendte Actor i Salarium 8 Spd.

Den 22de Januar.

L.Nr. 17. Advocat Andresen, Actor, mod Johan Lavordsen.

Angjældende tiltales i Følge Bratsbergs Amts Ordre af 8de September f. A. for Overfald paa sagesløs Mand og for voldsom Modstand mod en Politibetjent i hans Bestilling, og er saavel ved den inden Stiens Bything den 3die, som ved den af Christiania Stiftsoverrets 2den Afdeling den 22de Octbr. sidstleden afsagte Dom anseet efter 10 – 1 jfr. 26 med 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød, men i Øvrigt, eller med Hensyn til Overfaldet frifunden for Justitiens videre Tiltale*). Til Høiesteret var Sagen kun appelleret efter Angj.s Forlangende, saa at der ved denne Ret kun var Spørgsmaal om den Forbrydelse, hvorfor Angj. ved de underordnede Retter var fældet, og hvilken bestaaer deri, at Angj., da 4 Dept, som er Politibetjent, efter 1ste Dept.s Forlangende skulde arrestere ham, flere Gange skjøv eller puffede til 4de Dept., samt endelig sled sig løs fra denne med et saa voldsomt Ryk, at Stykker af hans Trøie og Skjorte bleve tilbage i 4de Dept.s Haand. Angj. var ved denne Leilighed vistnok beruset, men dog ikke i høiere Grad, end at han vidste, hvad han gjorde. De Puf, Angj. bibragte 4de Dept. have ikke, efter Dept.s Erklæring, foraarsaget ham synderlig Smerte eller bevirket nogen Skade. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom, forsaavidt paaanket var, og tilkjendte Actor i Salarium 10 Spd.

---

*) Stiftsoverretten havde givet ny Conclusion, hvortil, saavidt erfares, Grunden var den, at Underretten havde, skjønt den fældte Angj. efter 10—1, dog characteriseret Forbrydelsen som voldsom Modstand.

Den 23de Januar.

L.Nr. 20. Advocat Rye, Actor, mod 1) Baard Thoresen Hammervold og 2) Aslak Thoresen Jordfald.

De Angj., der ere Brødre, tiltales i Følge Romsdals Amts Ordre for Overfald paa sagesløs Mand, men ere ved begge de underordnede Retters Domme frifundne, ved Underretten dog kun for videre Tiltale. Sagen er foranlediget ved en Anmeldelse fra 1ste Dept. Corporal Lied, der har forklaret, at, da han i Forening med Nr. 1 var indkaldt til Forhør i en Sag mod hans Fader, Capitain Lied, traf han de Angj. paa Gaardspladsen hos denne; da Klageren nu ytrede, at han ansaae Præsten og Nr. 1 som dem, der havde foranlediget Forhøret over Faderen, benegtede Nr. 1, at han var Ophavsmanden, og tilføiede: "Jeg skal lære dig at vidne din Slave," hvorved sigtedes til den Forklaring, som Deptn. var indkaldt for at afgive i omnævnte Forhør. Forbitret herover sprang Deptn. ned af en Slæde, hvorpaa han havde staaet, og spurgte Nr. 1 om hvad han sagde, hvortil denne imidlertid Intet svarede, men, i det han trak sig noget tilbage, raabte til Nr. 2; i samme Øieblik dreiede Deptn. sig, og puffede da Nr. 2 ham for Brystet, hvilket havde til Følge, at Deponenten faldt baglænds til Jorden, og blev med det Samme tilføiet et voldsomt Slag i Ansigtet, hvorved han tabte sin Bevidsthed, saa at han ei veed, fra hvem af de Angj. Slaget kom; Deponenten fik 2 Saar, et under Øiet og det andet over Næsen, som derved skal have faaet en skjæv Retning. De Angj. have forklaret, at, da de i Samtale med Klageren vare komne henimod Staburet, begyndte denne med at opfordre Nr. 1 til at afgjøre en Sag om en halv Tønde Poteter, og greb fat i Nr. 1, som imidlertid rev sig løs og løb sin Vei, samt opfordrede Broderen til at gjøre det Samme; men inden dette kunde skee, fik Klageren fat paa Nr. 2 og rev ham overende med sig. Saarene maa Klageren have faaet ved enten forsætligen eller tilfældigviis at have slaaet sig enten mod en Kant af Staburvæggen eller mod Slæden. Ved selve Begivenheden var Ingen tilstede, saa at man ingen Vished har for hvorledes det er tilgaaet. 2den Dept., der paa Raabene først kom til, bemærkede, at Klageren og Nr. 2 laae overende. Da de andre Deponenter kom til, havde Nr. 2 allerede reist sig; Klageren var da blo-

dig, men dog ikke svagere, end at han strax efter igjen tog fat i Nr. 2. Angj. Nr. 2 havde et Møggreb i Haanden, men han paastaaer, at han først tog det, efter at Folk vare komne til. Klagerens Fader har forklaret, at han ved at lægge Grebet paa Sønnens Ansigt har fundet, at dettes Klæer passe til Saarene. Som et Datum, der ikke er uden Vægt, maa bemærkes, at Klageren er en stor og stærk Mand, medens de Angj. ere svage, og af Alle skildres som meget hæderlige og derhos særdeles fredsommelige Folk. Nr. 2 havde vel intet Ærinde paa Capitain Lieds Gaard, men Nr. 1 har forklaret, at han havde anmodet Nr. 2 om at følge med, fordi han frygtede for Molest af den Liedske Familie. Høiesterets Dom er saa lydende: "Tiltalte (Navne) bør for Justitiens Tiltale i denne Sag frie at være.

Den 24de Januar.

L.Nr. 22. Advocat Nyе, Actor mod 1) Jens Christiansen Solumstranden og 2) Ingebreth Halvorsen.

De Angjældende tiltales i Følge Buskerud Amts Ordre af 14de September sidstleden for Vold mod en Politibetjent under hans Bestilling og Nr. 1 tillige for Gadenorden. Ved Dom i Drammen af 24de s. M. ere de Angj. efter 10—1 jfr. 26, og Nr. 1 tillige for Gadenorden ansete med Fængsel paa Vand og Brød, Nr. 1 i 8 og Nr. 2 i 4 Dage, og denne Dom er under 22de October næstefter stadfæstet af Overretten, med Forhøielse i Straffetiden til respective 15 og 8 Dage. 1ste Dept., Politibetjent Stokke, har forklaret, at han og Tilsynsmand Jørgen Halvorsen ved Bentsesalen paa Tangen den 9de September om Aftenen fulgte efter Folkesværmen, som forlod bemeldte Sted omtrent Klokken 10, da Dandsen der blev sluttet. Den største Deel af Folkesværmen, der gik ned ad Tangen, støiede og skreg, hvorfor Deponenten henvendte sig til Mængden i Almindelighed og til Jens Solumstranden i Særdeleshed med Anmodning om at gaae rolig sin Vei. Steien sagtnede ogsaa noget, men af og til begyndte dog En og Anden at skrige, og iblandt disse var Jens Solumstranden den værste; udenfor Kjøbmand Lorentzens Bolig bad Deponenten Jens Solumstranden at være rolig, da

Kirkemand Lorentzen saae sig, men Jens svarede kun, at det var Moro, og at Deponenten ikke kunde negte dem at skrige, naar de ikke sloges. Deponenten søgte at gjøre Jens begribeligt, at det alligevel var Gadeuorden. Deponenten og Tilsynsmanden, Harald fulgte fremdeles med Sværmen lige til Vognmand Evensens Huus ved Enden af Tangen. Her vendte Sværmen sig om og ytrede, at de nu vare komne paa Landet, samt at nu kunde Enhver, som vilde, komme til dem. Derefter begyndte Enkelte at skrige "Hurra!" og Andre at skraale af fuld Hals. Deponenten gik nu hen til en af de værste Skrigere, en Ole Mandal fra Stavanger, og ytrede, at han ikke maatte troe, at han kunde gjøre hvad han vilde, fordi han troede, at han var paa Landets Grund, men Deponenten havde neppe sagt disse Ord, førend Jens Solumstranden greb ham i Nakken saa voldsomt, at den øverste Knap i Dept.s tilspændte Frakke blev revet af, og Deponenten kun ved at gjøre en Vridning paa sig, undgik at blive kastet omkuld. Jens Sulumstranden tilføiede i det samme Deponenten et Slag i Hovedet. Deponenten og Tilsynsmanden, der hele Tiden havde været i Følge med ham, grebe nu Jens for at bringe ham i Arrest; han gjorde imidlertid heftig Modstand, og man fik kun trukket ham nogle Skridt med sig, da man blev overfaldt af hele Sværmen, der omtrent var et Snees Mænd i Tallet. Harald blev bortført af Mængden, som skreg "Hurra" og bankede løs paa Deponenten, der med den ene Haand holdt Arrestanten og forsvarede sig med den anden, hvori han holdt en tynd Stok, der dog snart blev itubrukket.

(Fortsættes).

Christiania 1850.
Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang 11te Februar
№ 6. 1850.

Norsk Retstidende,

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sager, paakjendte i Høiesterets 1ste Session 1850.

L.Nr. 31. } Snedker Ommerud mod Bogbinder Thor-
O.Nr. 21 18/9 1849. } kildsen.

I October 1846 indgav Snedker Ommerud til Christiania Politi Klage over Bogbinder Thorkildsen for Overfald, men efter de ved det derpaa optagne Forhør fremkomne Oplysninger fandtes ingen Grund til offentlig Paatale, hvorfor Klageren, efter forgjæves Forligsprøve, anlagde privat Sag mod Anklagede, som han paastod fældt efter 15—11 til mindst 6 Maaneders Strafarbeide eller, in subsidium, efter 15—9 og 10 til Fængsel eller Bøder, og i ethvert Tilfælde til Udredelse af Erstatning efter 26—4 og Omkostninger. Blandt flere Vidner fremstillede Sagsøgeren i første Session ogsaa sin Kone, der imidlertid efter Indstævntes Protest ved Eragtning blev negtet for Tiden at føres som Vidne. Efter Ommeruds tidligere Fremstillinger (skjønt ikke saa ganske efter hans Forligsklage og senere Procedure) maa det imidlertid ansees at være in confesso, at han - da en Ordstrid i Gaardsrummet var opstaaet mellem Parterne om Thorkildsens Hund, som Ommerud skulde have slaaet - bad Indstævnte følge ind i Verkstedet, hvilket skede, og hvorpaa Sagsøgeren strax tillukkede Døren

efter dem, for, som han paastaaer, ikke at vække for stor Opsigt i Gaarden. Om hvad dernæst foregik i Verkstedet, ere Parterne derimod uenige. Thorkildsen har nemlig stadigen paastaaet, at de neppe vare komne indenfor Døren, før Ommerud begyndte at gjennemhægle ham med Grovheder, og greb en "stor" Stok, hvormed Ommerud vilde slaae ham – der imidlertid greb og vristede den fra sin Modstander – hvorpaa denne greb efter en "stor" Kniv; men i det Samme slog Thorkildsen til hans Arm, saa at ikke han, men Thorkildsen fik den fat i Skaftet, og medens denne saaledes holdt den, greb Ommerud gjentagende efter den, hvorved han maatte have faaet de Rids i Haanden, som siden viste sig. Ommerud har derimod i sin første Klage (til Politiet) paastaaet, at Thorkildsen, efter at være kommen ind, greb en paa Høvlebænken liggende Stok, og gav ham et saa vældigt Slag i Hovedet, at han tumlede (en Hævelse fandtes og bag og paa hans Øre); og da Ommerud tog i Stokken samt ikke vilde slippe den, greb Thorkildsen en stor Tæljekniv, som han truede med at sætte i Hjernen paa Ommerud, hvis denne ikke slap, hvorhos Thorkildsen tilføiede ham flere Saar i den venstre Haand (smaa skaarne Saar i Huden fandtes og paa Haanden), og derpaa løb Thorkildsen, idet han kastede Kniven fra sig. Senere har Ommerud (under Forhøret) paastaaet, at han efter at have faaet Slaget greb Stokken "som da laae paa Høvlebænken," for ved Hjælp af denne at jage Thorkildsen ud, og at Kampen om Stokken saaledes opstod. I sin anden Klage fortæller han endelig, at Thorkildsen, efter at være kommen ind, begyndte med at skjælde ham ud for "raa Oxe," "Raut," "uopdraget Sviin," o. s. v., hvorpaa Ommerud kun med "Miner" bød ham at forlade Værelset, og endelig at Thorkildsen efter Overfaldet kastede Kniven med Eggen lige mod Ommeruds Kone, dog uden at ramme hende. Konen forklarede imidlertid (under Forhøret), at hun stod i Kjøkkenet, da Parterne røg sammen i Sideværelset, og at hun da hørte, at der faldt Slag; men hun vidste ikke hvo af dem der slog, og da hun der-

paa Skyrtede ind, saae hun at de brødes om Stokken, men hvo af dem der først havde grebet den, vidste hun ikke, hvorimod hun hørte Thorkildsen sige, at dersom Ommerud ikke slap Stokken, vilde han tage den Kniv, der laae paa Høvlebænken og stikke ham med. Hun saae imidlertid ikke, at Thorkildsen udførte denne Trusel, og bemærkede først, da han gik, at han havde Kniven og kastede den fra sig. Afhørt paa Nyt efter Begjæring af Manden, der paastod, at hun første Gang var forvirret og ikke forklarede sig fuldstændig, tilføiede hun, efter for Øvrigt at have vedtaget sin tidligere Forklaring, at Parterne, inden Slagsmaalet begyndte, havde brugt gjensidige Skjeldsord, saa som "grov Oxe" og "Fæhund", hvorhos hun erklærede det for en Usandhed, naar Manden i sin Klage beskyldte Thorkildsen for at have kastet Kniven med Eggen imod hende. Da hun under Sagen (senere end Eragtningen) fremstilledes som Vidne, forklarede hun derimod, at Thorkildsen tog en paa Høvlebænken liggende Stok, hvormed han slog Ommerud i Hovedet, og at han derpaa tog Kniven fra Høvlebænken og svingede over Ommeruds Hoved med Trusel, at ville stikke den i hans Hjerne, hvis han ikke slap Stokken. Paa denne Forklaring findes imidlertid ingen Edfæstelse forlangt eller iverksat. Af de øvrige førte Vidner forklarede et, hvorledes Thorkildsen nogle Dage efter Slagsmaalet skulde have sagt, at han baade havde "stukket" og slaaet Ommerud, og at det var stygt gjort, men at begge vare hæftige. Om Stik eller Mærker derefter har imidlertid ikke været Spørgsmaal mellem Parterne. Et andet Vidne forklarede, hvorledes Thorkildsen ved sine Ytringer havde bragt det til at troe, at han havde overfaldt Ommerud, uden at Vidnet erindrede de Udtrykke, der bleve brugte af Thorkildsen, "som dog kan have sagt," at det var vel fortjent, hvad Ommerud havde faaet, eller at det var for lidet eller deslige. Tilsidst tilføiede dette Vidne, at det ikke havde hørt nogen udtrykkelig Erklæring af Thorkildsen om, at han havde gjort sig skyldig i Overfald. Et tredie Vidne benegtede først, at Thorkildsen havde til-

*

slaaet nogen Haandgribelighed mod Ommerud, men forandrede siden sin Forklaring derhen, at Thorkildsen samme Dag, da Slagsmaalet havde fundet Sted, kaldte Vidnet ind til sig og fortalte, at han nu havde pryglet Ommerud godt. Et fjerde Vidne - som paa Spørgsmaal først negtede at erindre nogen Tilstaaelse af Thorkildsen om Overfald, eller nogen paatrængende Opfordring af Ommerud om at vidne mod Thorkildsen, med Løfte om Betaling for det forlangte Vidnesbyrd, men som ikke vilde beedige denne Mangel paa Hukommelse - forklarede endelig, at Thorikldsen havde ytret, at han havde pryglet Ommerud, som havde havt Kniv. Et femte Vidne forklarede, at Thorkildsen havde fortalt Begivenheden som siden af ham selv for Retten fremstillet, uden dog at melde Noget om, at han havde slaaet til Ommerud. Ved Bythingsdom af 16de December 1847 blev Thorkildsen frifunden og Omkostningerne ophævede. Ommerud paaankede saa vel Eragtningen som Dommen, der imidlertid begge ved Overretsdom af 5te Marts 1848 bleve stadfæstede, med Ophævelse af Omkostningerne. Ligeledes paaankede han Sagen til Høiesterer, hvor den formedelst Indstævntes Udeblivelse udgik til skriftlig Behandling, og hvor Overrettens Dom under 29de Januar 1850 blev stadfæstet. Da Thorkildsen efter Indbydelse af Ommerud fulgte denne ind i hans Værksted, er det ikke rimeligt, at han strax er skreden til Haandgribeligheder, hvorimod Ommerud - der kunde have undgaaet Klammeriets Fortsættelse ved ene at trække sig tilbage i sit Huus og lukke efter sig, men desuagtet indbød Thorkildsen netop i Værkstedet, hvis Inventarier kunde misbruges under den fortsatte Strid, som Ommerud frygtede vilde vække for stor Opsigt i Gaarden - snarere kan antages at have pønset paa Et og Andet, og det er ikke saa urimeligt, at denne, medens Thorkildsen vedblev at skjende, har med sine "Miner" tiltænkt ham selv en Fortsættelse af den med hans Hund gjorte Begyndelse, men er kommen tilkort mod den yngre og stærkere Modstander. At Thorkildsen, efter Vidneforklaringerne, senere brontede af Mere

end paaklaget er, kan lige saa lidt som Konens forandrede Forklaring komme i Betragtning, som noget afgjørende Indicium mod ham, hvorimod der efter Sagens samtlige oplyste Omstændigheder snarere maa opstaae Formodning om, at han har været i Nødværgestilfælde, i det Mindste fra Begyndelsen af.

Den 24de Januar.

L.Nr. 22. Advocat **Nyе**, Actor mod 1) Jens Christiansen Solumstranden og 2) Ingebreth Halvorsen.

(Fortsættelse fra Nr. 5).

Efter at Deponenten en Tid havde stridt med Mængden og var tilføiet flere Slag over hele Legemet, blev Arrestanten Jens revet fra ham. I det samme fik Deponenten et saa voldsomt Slag i Hovedet, at han nær var falden om, men samlede sig dog saa vidt, at han fik grebet den Person, der tilføiede ham Slaget, hvorefter han raabte paa Harald, som nu havde revet sig løs og kom hen til Deponenten. Paa Opfordring hjalp nu Harald Deponenten i at bringe den paagrebne Person, der befandtes at være Angj. Ingebreth Halvorsen, hurtig opover Gaden. Med denne 1ste Dept.s er anden Dept., Jørgensens og 3die Dept.s Forklaring i det Væsentlige overeensstemmende, og Nr. 1, der erkjender at have været i Sværmen, paaskyder kun, at han paa Grund af Beruselse Intet erindrer, men hvilket Paaskuds Rigtighed efter 1ste Deponents Forklaring ei er antagelig. Angj. Nr. 2 erkjender, at han var blandt dem, som vilde rive Nr. 1 løs fra 1ste Dept., men benegter at have slaaet denne. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom, dog saaledes at Straffetiden bestemtes for Nr. 1 til 25 og for Nr. 2 til 15 Dage. — Salarium til Actor 10. Spd.

Den 25de Januar.

L.Nr. 24. Advocat **Homann**, Actor mod Peder Frederiksen Strengberg.

Ved Buskeruds Amts Ordre af 17de Juli f. A. blev

Angjældende sat under Tiltale for Legemsfornærmelser med Handelsborger Ole Eie, for Overtrædelse af 16—11 samt for Gadeuorden, og ved Kongsbergs Bythingsdom af 19de September blev han efter 15—10 og 11 samt for Gadeuorden anseet med 30 Dages Fængsel paa Vand og Brød, men frifunden, hvad Sigtelsen for Overtrædelse af 16—11 angik. Ved Overrettens alene efter Angj.s Forlangende paaankede Dom af 15de October blev Underrettens Dom stadfæstet, dog saaledes at Straffetiden bestemtes til 25 Dage. Klageren Ole Eie har angaaende Overfaldet forklaret i det Væsentlige: "I Følge med en Ole Hansen Landsværk kom Peder Strengberg ind i min Krambod, medens jeg sad paa Contoret, og raabte ind til mig og bad mig komme til ham, thi han vilde tale noget med mig, og da jeg kom ind til ham, spurgte jeg, hvad han vilde, og han svarede, at han vilde høre, om jeg havde noget Muurarbeide til ham. Derpaa spurgte jeg, om han ikke havde nogle Penge til mig; thi han skylder mig paa en Hest, hvorpaa han svarede, at han Intet skylder mig, og begyndte med Raaheder. Kjed af at høre paa ham, bad jeg ham pakke sig paa Døren, hvilket han, efter at have gjort nogle Indvendinger og udgydt nogle Raaheder, endelig gjorde. Jeg gik derpaa ud i Gangen for at lukke Gangdøren til efter ham; her angreb han mig og sønderrev noget mine Beenklæder, og efter at jeg havde faaet ham paa Gaden og lukket Døren efter ham, tog han et i Rendestenen liggende Bord og stødte Døren op med, hvorpaa han overkastede mig saaledes med Sand og Smaasteen, at jeg blev næsten blind. Da han var færdig dermed, drog han endelig sin Vei i Følge med nævnte Ole Hansen, som under hele Scenen havde været en rolig og taus Tilskuer. Senere om Aftenen kom han ogsaa igjen og kastede en Haandfuld Sand igjennem det aabne Vindu lige i Ansigtet paa mig." Angjældende har derimod forklaret, at han og Ole Landsværk vare komne ind i Eies Krambod for at kjøbe Øl; ved Indkomsten i Kramboden, hvor Krambodbrengen (25de Deponent) var tilstede, spurgte Angj., om ikke Ole Eie var hjemme selv, og blev svaret, at han var i Kammeret indenfor Kramboden, hvorfra Ole Eie kom ud i beskjenket Tilstand, og uden nogen Tiltale fra Angj.s Side begyndte at udskjelde Angj. for en Tyv, som havde bedraget ham for 12 Spd., hvortil Angj. svarede ham, at han, Ole Eie, havde be-

droget ham for 15 Spd., hvorpaa Eie anmodede Landsværk om at kaste ham (Angj.) ud, hvilket Ole Landsværk negtede, tillæggende, at Eie kunde kaste Angj. ud selv, hvorpaa Ole Landsværk forlod Kramboden og gik ud, og da Angj. skulde følge Ole Landsværk ud af Døren, kom Ole Eie henimod Angj., uden dog at lægge Haand paa ham, men da han antog at Ole Eie ved denne Nærmelse havde til Hensigt enten at trykke Døren paa ham eller at skyde ham ud af Døren, saa var det, som Angj. udtrykker sig: "han hægtede sig i Ole Eie," hvilken Hægtning han forklarer ved at han tog Ole Eie i Frakkekraven, hvorpaa han fulgte Angj. ud i Gangen, uden at, som Angj. forklarer, han drog Ole Eie med sig; men, da de vare komne ud i Svalgangen og Angj. havde sluppet Taget i Eies Frakke, var det at Eie uden nogen videre Anledning fra Angj.s Side slog til Angj. i Hovedet 3 Slag eller Figer, hvorpaa Angj. gav Ole Eie 2 Slag igjen, uden at Angj. erindrer paa hvilket Sted. Under denne Affaire i Gangen greb Ole Eie efter Angj.s Uhr, idet han ytrede: "Jeg faaer vel have Klokken for hvad Du skylder mig," men da Angj. holdt paa Uhret, fik Ole Eie ikke samme, men derimod alene et Stykke af Kjædet, hvilket han kastede fra sig i Gangen, hvorpaa han, som før omforklaret, kastede Angj. ud af Døren, og hvorefter denne, som anført, benyttede Plankestykket. Angj. tillagde, at Ole Eie er vred paa ham, fordi at han, medens han i Vinter stod og skar Planker i Baggaarden hos Eie, af der oprullet Tømmer, i Tømmerrullen fandt 3 à 4 Stokker, som deels havde Sølvverkets og deels Kjøbmand B. Withs Mærke, hvilket han anmeldte for B. With. Med denne Forklaring er Ole Landsværks i det Væsentlige stemmende. Efter at være gaaet i Forveien ud paa Gaden, vendte han, da Strengberg ikke kom efter, tilbage, og saae da, at han og Ole Eie, der tilsyneladende var noget beskjænket, i Gangen bankede paa hinanden, men hvem af dem, der havde begyndt Slagsmaalet, veed han ei. Ole Eie erkjender Muligheden af, at han kan have slaaet til Strengberg for at forsvare sig mod ham, efter at Strengberg havde slaaet til ham, hvorimod Eie benegter at have ved Udkomsten af Contoret tiltalt Strengberg med Udtrykket Bedrager eller Tyv, men vel at han krævede sit Tilgodehavende af ham, og sagde at han havde loiet ved at udeblive med Betalingen over Tiden. 25de Deponent forklarer, at

da Strengberg inde i Kramboden opfordrede Ole Eie til at komme ud af Contoret, ytrede han sig saaledes: "Kom ud Du Gammelstøiten og Gervomma, lad mig faae snakke med Dig," hvorpaa Eie kom ud i Kramboden og begyndte at tiltale Strengberg i en vredladen Tone, da han var temmelig beskjenket. Efter nogen Ordvexel imellem dem gik Strengberg ud af Krambodderen, og i denne spurgte Strengberg Ole Eie, om han ikke kom efter, hvorpaa Eie ytrede: "Staaer Du der og bruger Kjæft, skal jeg faae Dig ud af Døren min," hvorpaa han gik efter Strengberg ud i Gangen, men da Krambodderen løber igjen af sig selv, saae Vidnet ikke, hvori den Tummel, det hørte i Gangen, bestod. — Hvad Gadeuordenen angaaer, er det oplyst, at Angj. i Spidsen for en Mængde støiende Personer drog om i Gaderne og udenfor enkelte Kjøbmænds og Andres Huse skreg Hurra. At det ikke hermed var Hensigten, som Angj. opgiver, at bringe Vedkommende deres Hyldning, fremgaaer klart nok af deres hele Forhold, og synes ogsaa at ligge i Angj.s Ytring om, at naar Marcus Thrane (og Ole Bull!) kom, skulde han og Kamerater nok lære dem at dandse. Ogsaa blev der slaaet en Rude ind hos Eie. Ved Høiesteret blev Angj. for Gadeuorden anseet med 10 Dages Fængsel paa Vand og Brød, men i Øvrigt frifunden for Justitiens videre Tiltale.

Den 25de Januar.

L.Nr. 27. Advocat **Skjelderup**, Actor, mod Christen Olsen Sandnæs.

Under nærværende Sag, tiltales Angj. for i bedragersk Hensigt at have optaget Skjelsteen, og er ogsaa ved den inden Senjen og Tromsø Sorenskriveries Jurisdiction afsagte Dom herfor efter 21—11 anseet med 6 Maaneders Strafarbeide. Den 10de October 1837 bleve Angj. og den anden Opsidder paa Sandnæs, Jens Hansen, enige om at udskifte deres paaboende Gaardparter. Gaarden blev deelt i 2 lige Dele efter Skjel og Mærker, og Jens Hansen fik den vestre, Angj. den østre Deel. Fra Angj.s Laave til et Sted kaldet Storagerhaugen bleve 7 Stene nedsatte, og er det disse Stene, som Angj. sigtes for at have flyttet ind paa Klagerens Eiendom. Flytningen vedgaaer Angj., men paastaaer - tvertimod Forretningens Indhold og 7de og 8de Vidnes Forklaring - at Stenene først efter Forretningen

blevne nedsatte. Det var i Mai 1846, at Angj. foretog Flytningen, og han har villet give Sagen et Udseende, som om dette var skeet efter Aftale med den nu afdøde forrige Eier af Rabogrunden, en Broder af Klageren, den nuværende Eier. Angj. siger nemlig, at han, da der var Tvist om Mærkerne efter Forretningen, Høsten 1845 formaaede 8de Vidne og en senere afdød Mikael Rask, som begge havde været tilstede ved Forretningen, til at opgaae Mærkerne, og, da Marken den Gang var frossen, flyttede han følgende Mai Mærkerne til de Puncter, som disse Mænd havde angivet at ligge i den i Forretningen beskrevne Linie. Ved selve Flytningen var 3die Vept. tilstede, og, da Linien Høsten forud blev opgaaet, var daværende Eier tilstede, og gav sit Samtykke til Rettelsen. Derimod forklarer 8de Vidne, at han vel tillige med den afdøde Mikael Rask Høsten 1845 af Angj. var anmodet om at opgaae Linien efter Udskiftningslinien, da Angj. vilde, at Skjelnet mellem Laaven og Storagerhaugen skulde gaae i Linie, medens det efter de ved Forretningen beskrevne Mærker afveg noget derfra; men Vidnet var saa langt fra at tilraade nogen Flytning, at det, da Angj. derpaa vilde begynde, paa det Indstændigste bad ham lade det være. Mikael Rask gav heller ikke Samtykke til nogen Forandring, og Eieren, som var tilstede, modsatte sig den. Angj.s i sig selv usandsynlige Foregivende om meddeelt Samtykke maa saaledes ansees for blot Opspind, og han er da rettelig anseet efter Criminall.s 21—11. Naar iøvrigt Underretten - efter Anledning fra Angj.s privat engagerede Defensor ved samme - ikke har villet tillægge den Fornærmede Skadeserstatning, fordi Angj. ikke dertil er stævnt, og fordi den ikke udtrykkelig er fordret (den er dog heller ikke frafaldt), saa er dette vistnok mindre rigtigt. Derimod var Oplysningerne neppe tilstrækkelige til derefter at kunne bestemme Erstatningens Størrelse, og af denne Grund er det formeentlig ogsaa, at der ikke er tillagt Angj. Erstatning af Høiesteret, hvis Dom er saa lydende: "Tiltalte (Navn) bør for Forbrydelse mod Criminallovens Cap. 21 § 11 at hensættes til Strafarbeide i 6 Maaneder, samt udrede Sagens Omkostninger, hvoriblandt i Salarium til Actor for Høiesteret o. s. v. 12 Spd."

Den 26de Januar.

L.Nr. 30. Advocat **Kildal**, Actor mod Skipper Gunder Caster.

(Skriftlig behandlet).

Fra 1ste Vidne, Peter Gustav Lund, der havde været forhyret som Kok med Briggen Nidaros, ført af Angj. paa en den 15de Mai sidstleden tilendebragt Reise til Østersøen, blev under 19de s. M. til Politimesteren i Throndhjem indgivet Klage over tilføiede Mishandlinger paa bemeldte Reise, idet Klageren fremhævede, at han uden skjellig Grund 2 Gange var bleven tilføiet personlig Overlast af Angj., nemlig den ene Gang omtrent 14 Dage før Paaske, medens Fartøiet var i Søen, og den anden Gang den 11te April, medens det laae ved Greifswalde. Efter at Forhør i Anledning af denne Klage var optaget, beordrede Søndre Throndhjems Amt under 23de Mai Angj. tiltalt for Forbrydelse mod Crll.s 15—4, sammenholdt med § 7. Ved Dom, afsagt af Byfogden i Throndhjem den 9de August, blev Angj., der ansaaes ved begge de omhandlede Anledninger at have forgaaet sig mod 1ste Vidne, fældet for Forbrydelse mod Criminall.s Cap. 15 § 11 jfr. 10 til Fængsel paa sædvanlig Fangekost i 40 Dage. Denne Dom blev saavel efter Angj.s Forlangende som paa det Offentliges Vegne indanket til Overretten, der i Dom af 19de December kun ansaae 1ste Vidne sagesløs ved den første Mishandling, hvorfor den fældte Angj. efter 15—11 til Fængsel paa sædvaulig Fangekost i 16 Dage. Denne Dom er derefter af Amtet paa det Offentliges Vegne indanket til Høiesteret. Ved Klagerens og Vidnernes Forklaringer, og tildeels ved Angj.s egen Erkjendelse, er det godtgjort, at Sidstnævnte paa den omhandlede Reise hyppig har pryglet 1ste Vidne, der efter Vidnernes Prov har viist sig seendrægtig og ureenlig som Kok, og at Angj. især 2 Gange har mishandlet Klageren, nemlig den første Gang omtrent 14 Dage før Paaske, da Angj. med en Tougende tildeelte Klageren flere saa stærke Slag i Hovedet, at denne faldt om paa Dækket og blødede meget og længe, samt den anden Gang den 11te April, da Angjældende ligeledes med en Tougende slog Klageren i Hovedet, saaledes at Blodet strømmede over hans Ansigt og Øine, af hvilke det ene ophovnede, saa at han ikke var i Stand til at see dermed i flere Dage. Hvad Mishandlingen den 11te April angaaer,

har Klageren selv erkjendt, at Pryglene ved denne Leilighed bleve ham tildeelte, fordi han havde spildt Vand paa Dækket og undladt at reensture Kogekarret, og af denne Aarsag har derfor ogsaa Overretten ikke anseet ham sagesløs med Hensyn til denne Deel af Sigtelsen. Hvad det andet Factum angaaer, er det oplyst, at 1ste Vidne Klokken 4 om Morgenen, efter at have havt Vagt fra Klokken 12 om Natten, gik tilkøis, at han derpaa efter ½ Times Forløb i Følge Angj.s Ordre blev udpurret af 2den Dept., hvilket 1ste Vidne dog erklærer ikke at have bemærket, og at han derpaa atter efter ½ Time blev vækket af 3die Dept., hvorpaa han strax stod op og begav sig paa Dækket, hvor Angj. var tilstede og behandlede ham som anført. Vel har nu Angj. paastaaet, at 1ste Vidne blev udpurret, fordi der var Ureenlighed i Kabyssen, og fordi han havde ladet Kjødet, som skulde benyttes, staae uden Vand; men forunden at denne Paastand ikke er bestyrket ved nogen under Sagen oplyst Omstændighed, maa det efter Klagerens Forklaring, der for saa vidt er tiltraadt af 2den Dept., antages, at Anledningen til Udpurringen alene var den, at Angj. vilde have Klageren op for at lave Kaffe. Høiesterets Dom er saa lydende: "Skipper Gunder Caster bør for utilbørlig Haardhed mod En af sit Skibsmandskab at hensættes i Fængsel paa sædvanlig Fangekost i 20 Dage." I Følge Frd. af 23de Marts 1756, § 4, jfr. 4—1—9, er utilbørlig Haardhed af en Skipper mod nogen af hans Skibsmandskab endnu en offentlig Forbrydelse, hvori Angj. har gjort sig skyldig saa vel ved det Forhold, hvorfor han af Overretten er fældt, som ved det den 11te April stedfundne.

Den 29de Januar.

L.Nr. 33. Advocat **Skjelderup**, Actor mod 1) John Knudsen Dahl og 2) Berthe Gurine Eriksdatter.

Den 29de Januar 1848 indgav Viceconsul Beer en Klage, hvori de Angjældende, Egtefolk - der fra 1840 til Begyndelsen af 1847 havde bestyret Beers Gaard Øie, og derfor havt fri Bolig, Kost og Løn, Manden 80 Spd. og Konen 15 Spd. aarlig - anmeldtes for Utroskab og forlangtes tiltalte. Efter at Forhør var optaget og Action anlagt, fremkom de Angj.s Defensor med 3 Skrivelser fra Beer af 27de December 1846 samt 21de og 30te Januar 1847, hvoraf han udledede, at Beer i Hen-

hold til 7—13 jfr. 27—3 og 21—6 (under hvilket sidste Lovsted den de Angj. imputerede Brøde formeentes at gaae ind) var kommen for seent med sin Klage, og han derfor paastod Sagen afviist. Beers Anmeldelse af 29de Januar indeholder, at han nu har faaet sikre Beviser for, at de Angj. i lang Tid og med sielden Dristighed have forurettet ham, og begjærer dem derfor tiltalte for at have borttaget og solgt forskjellige dem betroede og ham tilhørende Producter af Gaarden uden hans Samtykke og imod hans Vilje og Vidende, og tilegnet sig Værdien. Nu meente Defensor at de ovennævnte Skrivelser, eller egentlig de 2 første, godtgjøre, at Beer mere end 1 Aar før Anmeldelsen var vidende om de Facta, hvorfor han i Anmeldelsen begjærede Tiltale. Underdommeren har derimod i Kjendelse af 2den September 1848 antaget, at Klageren vel mere end 1 Aar forud havde været vidende om at de Angj. solgte Melk fra Gaarden, men ikke om at de ulovligen havde disponeret ogsaa over andre Gaardens Producter, med Hensyn til hvilke han derfor ogsaa fældede dem efter 21—6. Det er uden Tvivl mindre rigtigt, at Underretten har indladt sig paa at afsige særskilt Kjendelse med Hensyn til Spørgsmaalet om Paatalens Præskription, da Indsigelsen blot indeholder en Frifindelsesgrund, og naar saadan Kjendelse var afsagt, havde det vel været rigtigst, at den tilligemed Underretsdommen udtrykkelig havde været paaanket til Overretten. Dette er imidlertid ikke skeet, da den paa de Angj.s Begjæring til Overretten af Fogden instituerede Appel kun indeholder, at Dommen indankes. Overretten har dog, og vist med Føie, antaget, at dette ikke kunde hindre den fra at betragte Sagen som om ingen Kjendelse var afsagt, og som om Underretten først i den endelige Dom var kommen til det Resultat, at Tiltale imod de Angj. for Afhændelse af Melk var præskriberet, og for saa vidt havde frifundet dem. Overretten har derfor undersøgt, om de Angjældende paa Grund af Præskription kunne blive frie for Straf for en Deel af de Afhændelser, der imputeres dem. Selv om de Angj.s Forhold henføres under 21—6, og ikke, som Overretten har gjort, under 21—8, er det neppe rigtigt, naar Underretten har anseet de Angj.s Straffeskyld præskriberet, for saa vidt de fra Gaarden have afhændet Melk. Vel maa efter § 6 hver enkelt Afhændelse ansees for en særskilt Forbrydelse, og havde Beer derfor i 1 Aar før

Anmeldelsen været vidende om samtlige Afhændelser af Melk, vilde der blot kunne blive Spørgsmaal om Straf for de Afhændelser, der angik andre Gaardens Producter end Melk. Men dette lader sig ikke udlede af Beers 2 Skrivelser af 27de December 1846 og 21de Januar 1847, hvori blot ligger, at han den Gang vidste, at de Angj. ulovlig havde solgt Melk fra Gaarden, men ingenlunde hvor efte eller i hvilken Udstrækning. De Angj. have efter de mange afhørte Vidners Forklaring vedgaaet, at de af Gaarden have solgt Melk mod contant Betaling, men paastaae, at de dertil havde Beers Tilladelse, og at de have aflagt Rigtighed for den solgte Melk. Men foruden at Beer edelig har benegtet at have meddeelt en saadan Tilladelse, viser ogsaa den Maade, hvorpaa de Angj. ville have aflagt Rigtighed for den solgte Melk, aabenbar deres mala fides; thi de paaberaabe sig ikke engang at de i de flere Aar, de bestyrede Gaarden, efterhaanden have aflagt saadant Regnskab og indbetalt Udbyttet contant eller i Mellemregning; da derimod deres Utroskab var opdaget og Beer vilde have dem fra Gaarden, sees Nr. 1 at have fabrikeret en, den 24de Januar 1847 dateret, saakaldet Regning over det Solgte. Naar fra Regningens Beløb 4 Spd. 1 ℔ 4½ ß trækkes de 3 sidste Poster, angaae de øvrige solgt Melk, og udgjøre tilsammen kun 2 Spd. 3 ℔ 4½ ß for den hele Tid. For ikke at tale om det ringe Beløb, som ved det i Følge Vidneforklaringerne temmelig betydelige, gjennem flere Aar drevne, Melkeudsalg skal være indvundet, saa indeholder Papiret ikke mindste Antydning til, at de Angj. skulle have opskrevet, hver Gang de mod contant Betaling solgte Melk, hvorimod Angj., da Salget af Melk ikke kunde benegtes, ikkun har opført en Deel Personer, som han vidste eller troede at have solgt til. Nogle af disse Personer ere ikke under Sagen afhørte, og de, som ere afhørte, have, som rimeligt er, ikke kunnet opgive, for hvilket sammenlagt Beløb de efterhaanden have kjøbt Melk mod contant Betaling. Yderligere Beviis for at Fortegnelsen alene paa Qvantsviis er bragt i Stand, ligger ogsaa i, at den først opførte Person, Samuel Clausen, som 13de Vidne erklærede aldeles Intet at vide, medens derimod 2den og 5te Deponent samt 3die Vidne, der virkelig have kjøbt Melk, ikke ere opførte. Endnu kan, som positive Beviser for de Angj.s mala fides med Hensyn til Melkesalget bemærkes: 1) 4de og

1de Dept.s Forklaring om af og til at have kjøbt Melk hos de Angj., den hele Tid de vare paa Gaarden, medens disse ikke engang paaberaabe sig, at de fra Begyndelsen af havde haft Tilladelse til at sælge Melk, men sige, at de senere fik den; 2) 2den og 3die Dept.s Forklaring om at de, som hentede Melk, skjulte deres Bøtter, naar Beer var tilstede. Derhos er det ved en Mængde Vidner oplyst, at de Angj. ogsaa have solgt andre Producter af Gaarden, samt Brændeviin af det der drevne Brænderi, ligesom ogsaa at de have borttusket af Gaardens Producter. De Angj. paastaae vel at have haft Tilladelse til uden Seddel fra Beer at sælge enkelte af disse Producter samt Tilladelse til imellem at kjøbe fersk Fisk, til at give Fattigfolk Et og Andet, m. v.; men foruden at Beer edelig har benegtet disse Foregivender, maa mærkes, at de Angj. have afhændet Producter, som de ikke engang selv paaberaabe sig at have haft Ret til at afhænde, og at de have borttusket Gaardens Producter mod Ting, som blot kunde være til deres private Nytte, og som de heller ikke have paaberaabt sig Ret til at anskaffe for Beers Regning. Ved Underretten bleve de Angj., efter 21—6, anseede med 10 Dages Fængsel paa Vand og Brød, men ved Overretten, efter 21—8, med 8 Maaneders Strafarbeide. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom, dog saaledes, at Straffen bestemtes som ved Underretten til 10 Dages Fængsel paa Vand og Brød.

Den 30te Januar.

L.Nr. 35. Advocat **Dunker**, Actor mod Tobias Askildsen.

Angjældende tiltales under nærværende Sag i Følge Lister og Mandals Amts Ordre for Tyveri eller Deelagtighed deri, og er ved de ergangne Domme, afsagte af Sorenskriveren i Lyngdal og af Christiansands Stiftsoverret efter 19—6 anseet med Fængsel paa Vand og Brød, ved Underretten i 10 og ved Overretten i 15 Dage. Efter at Angj.s Kone, paa Grund af hans Mishandling med hende, ved Paaske 1848 havde maattet forlade hans Huus, anmeldte hun den 23de April for 1ste Dept., at hendes Mand var i Besiddelse af noget Steentøi, som hun antog var stjaalet fra Deponenten. Det er oplyst, at 1ste Dept., medens han om Vinteren var fraværende fra sin Bolig paa en Reise, havde i sit Bageri staaende en Deel Steentøi paa et Bord, og stod det saaledes, at man ved at række Haanden ind gjennem Vinduet, der

stod oppe, kunde faae fat paa det. Af dette Steentøi var, da 1ste Dept. kom tilbage, en Deel borte, ligesom der ogsaa savnedes en sammesteds henlagt Tobakspibe. Da Konen havde gjort sin Anmeldelse, foretog 3die og 4de Dept. Ransagning i Angj.s Huus, men forefandt intet Steentøi; Konen, som var fulgt med, havde imidlertid allerede forud erklæret, at det maatte være borte, da den Kiste, hvori det havde været forvaret, ikke længer var tilstede. Angj. erkjendte Dagen forud at have bragt Kisten bort, men vilde ei forklare sig om, hvorhen den var bragt. Næste Morgen fandt imidlertid Konen Kisten ude paa Marken, men tom. Angj. forklarer kun at have havt 4 Kopper af hvidt Steentøi, men maa ansees overført at have været i Besiddelse af blaat og hvidt Steentøi, hvoriblandt en Sauceskee, en Sauceskaal, o. s. v. og andre Sorter, som vel ikke ere almindelige hos Folk i Angj.s Stilling. Det blaae og hvide Steentøi, hvoraf Angj. efter Vidneforklaringerne har været i Besiddelse, har efter disse ogsaa været aldeles af samme Slags, som det fra 1ste Deponent stjaalne. Da Angj. hjemkom med Steentøiet, sagde han, efter Konens Forklaring, at han havde kjøbt det af en Skomrag, men Konen troede ei dette Opgivende, da Angj. er saa fattig, at han nyder Understøttelse af Fattigvæsenet, og saaledes rimeligen ikke havde Penge til Kjøb af saadanne Sager. Skomrag har derhos erklæret, at Steentøi som det omhandlede har han kun solgt til 1ste Deponent. Da Angj. solgte en Deel af Steentøiet til 12te og 18de Vidne, sagde han at have faaet det paa Tilgodehavende hos en Ramsland. Efter flere Deponenters Forklaring anmodede Angj. to af sine Børn om at hente noget Steentøi, han havde forvaret i Bergsagerkleven, men hvorpaa disse ei vilde indlade sig. Med Hensyn til Tobakspiben er det af Angj. erkjendt, at han kort efter Tyveriet forærede 6te Deponent et Pibehoved, der er kommet tilstede. Angj. siger at have kjøbt dette af en ham ubekjendt Vognbinder, og at Sagens 5te Vidne kan oplyse dette; men 5te Vidne har erklæret aldeles ikke at vide nogen Besked herom. Angj. paastaaer, at der intet Beslag var paa den Pibe, han kjøbte, men Angj.s Kone og 10de Vidne have forklaret, at Angj. har taget Beslaget af den Pibe, han forærede 6te Dept. 9de og 10de Vidne fremleverede det Beslag, Angj. tog af, og dette passer netop til den, 6te Dept. forærede, Pibe. Efter 10de

Vidne sagde Angj. ved Hjemkomsten, at han havde faaet Piben af Lensmanden. 1ste Deponent har ikke med fuldkommen Bestemthed kunnet gjenkjende Piben som sin Eiendom, men synes dog at den ligner den Bortkomne. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom.

Den 31te Januar.

L.Nr. 41. Advocat Wolffen, Actor, mod Amon Olsen Vigmostad.

Den 16de April f. A. indfandt Lensmand Simensen sig hos Angjældende for som Fuldmægtig for Fogden i Mandal at afholde en Udleveringsforretning. Ved Ankomsten var Angj. udenfor Huset, men sprang, da han bemærkede Simensen med Følge, hen til Døren for at tage Nøglen af. Da Simensen forhindrede ham heri, løb han under Skjeldsord og Trusler mod Simensen og Fogden op paa Loftet*). For at stille ham tilfreds og faae afholdt Forretningen, gik Simensen, der skal være en særdeles sindig Mand, efter ham op paa Loftet. Her kom imidlertid Angj. Simensen imøde med et Gevær, som han i Forhørets 1ste Session har forklaret at have været skarpladet. Han satte Simensen Geværet for Brystet og ytrede, at han skulde jage ham en Kugle i Livet. Simensen fik imidlertid Geværet fra ham og leverede det til en af de Tilstedeværende. Under Sagen vil Tiltalte ikke vide, enten Geværet var ladet eller ikke; det er imidlertid oplyst, at han, efter at Simensen og Følge havde forladt Huset, skjød det af, og, som det synes, i den Retning, hvori Følget gik, dog i saa lang Frastand, at han ikke kunde ramme. Angj. var i en aldeles ophidset Tilstand, skjønt han efter Vidneforklaringerne ellers ei er mere opfarende end Folk i Almindelighed. Ved den under 26de Juli f. A. afsagte Underretsdom, der den 10de October næstefter er stadfæstet af Overretten, blev Angj. for Overtrædelse af 10—2 jfr. 26 tilfunden at hensættes i Fængsel paa Vand og Brød i 10 Dage. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom.

*) 2den Dept. har ogsaa forklaret, at Dagen før det det Omhandlede passerede, skal Angj. blandt Andet have ytret "at dersom de kom, skulde han ikke spare at sætte en Kugle i dem," og senere skal han have sagt, "at dersom de kom igjen, skulde de kjøre eller drage dem som Liig fra Gaarden." Angj. er for Øvrigt af den Mening at "Kuglen skulde sættes i hver anden Foged."

Christiania 1850.
Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang
№ 7.

18de Februar
1850.

Norsk Retstidende,

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sager, paakjendte i Høiesterets 1ste Session 1850.

L.Nr. 54. } Skibscapitaine Søren Melsom mod forhenværende Lensmand Christian Stangeby.
O.Nr. 7 $\frac{2 S.}{1849}$.

Under denne Sag søgte Stangeby Melsom til Betaling af 492 Spd. 60 Skilling, som Assurance for den forulykkede Brig "Den norske Klippe", og fik ham ved Underretsdom i søndre Jarlsberg af 25de Februar samt Overretsdom i Christiania af 11te December 1848 tilpligtet at betale det paasøgte Beløb med almindelig Rente fra Forligsindkaldelsens Dato, 31te December 1845, til Betaling skeer, hvorimod Sagsomkostningerne for begge Retter bleve ophævede. Melsom paaankede derefter Sagen til Høiesteret, hvor den formedelst Indstævntes Udeblivelse udgik til skriftlig Behandling. Stangebys Søgsmaalsgrund er en mellem Parterne den 23de October 1845 indgaaet mundtlig Overeenskomst, hvorved han paastaaer at Melsom har forpligtet sig til, mod en Præmie af 1½ pCt. at indestaae som Assurandeur for hans ovennævnte Brig til et Beløb af 500 Spd. Om denne Overeenskomst har Melsom, forinden Stangeby førte sine indstævnte Vidner, i Sagens første Session afgivet saadan Forklaring: Høsten 1845, formeentlig i October, efter at han kort forinden var hjemkommen fra en Søreise, kom Stangeby til ham i hans

Bopæl, efter Udseende meget bedrøvet, hvorfor han spurgte denne, med hvem han stod i gammelt Bekjendtskabs- og Venskabsforhold, hvad der fattedes ham. Stangeby beklagede sig da deels over, at hans Brig "Den norske Klippe" formeentlig maatte være forulykket, saasom han Intet havde hørt om Fartøiets Ankomst til Bestemmelsesstedet, med Mere, deels over, at han ei havde ladet sin Søn vedblive at fare med Melsom, da han i saa Fald havde havt ham i Behold. Som Ven og Bekjendt af Stangeby svarede Melsom, for at trøste ham: "Du bør ikke sørge over at det Fartøi er tabt," og med lignende Ytringer, som han ikke længere kunde erindre. Stangeby beklagede sig videre over, at han ikke havde assureret mere end tre Fjerdeparter af Briggen, hvorpaa Melsom i samme trøstende Tone – og for sig selv overbeviist om eller naturligviis antagende, at Fartøiet ei var forliist – sagde: "Ja er det ikke Andet, Du giver Dig for, saa kan jeg gjerne være Assurandeur for den ikke assurerede Fjerdepart, imod 1½ pCt. og indtil en Sum af 500 Spd., for saa vidt kun de øvrige tre Fjerdeparter forhen andetsteds ere assurerede." Stangeby var fornøiet over dette Tilbud, hvorpaa Parterne gave hinanden Haanden, og hermed endte denne Begivenhed, idet Peder Olsen lagde sin Haand paa Parternes. Melsom tilføiede, at han hermed ikke havde i Sinde at paadrage sig nogen Forpligtelse, men alene at trøste sin Ven, og hans Sagfører forbeholdt i Øvrigt det Fornødne, naar Stangeby havde nedlagt sin Paastand. Stangeby var ikke saa ganske enig i denne Fremstilling af Forholdet, og førte Peder Olsen som Vidne, der forklarede, at Melsom, i Anledning af Stangebys Frygt for Briggen ytrede: "Har Du ikke assureret Skibet for det Du vil, og ønsker Du at faae det assureret for Mere?" og derpaa, da Stangeby svarede, at han nok ønskede det assureret for 500 Spd. til, og at det endda ikke var hvad det havde kostet ham, tilføiede Melsom: "Det skal jeg gjøre for 1½ pCt., hvorpaa Parterne gave hinanden Hænderne og lagde dem hen til Vidnet, der, efter hvad han antog var

Parternes Mening, lagde sin Haand paa deres, og umiddelbar derefter ytrede Stangeby, at de 7½ Spd. (Præmien) skulde være de første Penge, han betalte, naar Skibet kom hjem. Vel faldt der flere Ord mellem Parterne; men dette udgjorde efter Vidnets Skjøn det Væsentlige. Megen Vægt meentes der imidlertid ikke at kunne lægges paa dette Vidne, der deels forklarede sig noget vaklende, skjønt i uvæsentlige Puncter, deels var Stangebys Cautionist for 1530 Spd., som mod dets Benegtelse bevistes at hidrøre fra Kjøbet af Briggen, deels paa Melsoms Spørgsmaal, om det antog Handelen for Alvor, svarede, at det ikke rigtig vidste, hvad det skulde troe, da det syntes at det var "meget gjort," at Melsom vilde assurere til saa lave Procenter. Melsom søgte og at vise det Usandsynlige i, at ville for Alvor assurere Andres Skibe for 1½ pCt., medens man hos Andre lod assurere sine egne til 6 pCt., som han gjorde, og det Sandsynlige i, at det Hele var en løs Talemaade, som hyppig bruges uden Hensigt til at forpligte sig, naar man i det daglige Liv, for at gjøre sin Mening gjældende, siger at ville indestaae for Noget med saa og saa Meget. Men selv ved Melsoms egen Fremstilling meentes det (og antoge de underordnede Retter) godtgjort, at en virkelig Assurance fra begge Sider har været tilsigtet, da der handledes om et bestemt moderat Beløb og en endog ved Brøk bestemt Præmie – der efter Melsoms tilstaaede Mening om Skibets Skjæbne ikke var urimelig – med Ceremonier, som almindeligviis bruges for at betegne den endelige Afslutning af en virkelig Contract. Spørgsmaalet var altsaa fornemmelig, om Assuranceforpligtelse kunde ansees stiftet ved en saadan mundtlig Overeenskomst. I saa Henseende paaberaabte Melsoms Sagfører sig L. 4—6—1, 2 og 3, hvorefter den omtvistede Overeenskomst alene kunde ansees som nudi tractatus, da ingen virkelig Assuranceforpligtelse kunde stiftes uden at de i nysnævnte Artikler foreskrevne Former iagttoges. Fremdeles paaberaabte han sig, at "Den norske Klippe," efter Stangebys Commissionærs Erklæring, paa den omhandlede Reise var for-

skret i Kjøbenhavn for 1500 Spd., uden at denne Sum var opgiven som nogen Qvotadeel af Fartøiets Værdi, hvilken derfor maatte antages omtrent svarende til dette Beløb, og at der følgelig under ingen Fortolkning kunde paaligge Melsom nogen Forpligtelse, da den omtvistede Assuranceforhandling i alle Fald maatte ansees bunden til den Forudsætning, at kun tre Fjerdedele af Fartøiet forud vare assurerede. Endelig paaberaabte han sig et fremlagt Udkast til et Forlig og et Par Vidners Prov om de i den Anledning stedfundne Forhandlinger, hvorefter Sagen skulde kunne ansees mindelig afgjort saaledes, at Melsom i alle Fald maatte kunne slippe med at betale 50 Spd. Han paastod derfor Frifindelse – in subsidium mod at betale de 50 Spd. – og Omkostninger. Herimod var indvendt, at der Intet indeholdtes i Parternes Overeenskomst, som kunde ansees at hentyde paa, at den blot var at betragte som Underhandlinger, hvorved endnu ingen Forpligtelse var stiftet; og maatte den tages for afsluttet Handel, var det en Selvfølge, at Stangeby kunde fordre en dermed overeensstemmende Police, uden at tabe Noget af sin Ret, om Melsom ikke opfyldte Lovens Fordringer i saa Henseende. Efter den almindelige og navnlig den praktiske Fortolkning*) af Lovens Forskrifter om Contractsformer kunde en ellers lovlig Overeenskomst mellem myndige Mænd ikke blive ugyldig, fordi den ikke fuldbyrdedes ved Udfærdigelsen af skriftligt Beviis, og her var lige saa lidt som der rimelig kunde være forbundet nogen saadan Virkning med Undladelsen af at udfærdige den i L. 4—6—4 omhandlede Police paa stemplet Papir. Heller kunde den Omstændighed, at

*) Naar 5—1—1, 2 og 3 læses i Forbindelse, skulde man endog fristes til at troe, at Loven almindeligviis ikke anerkjendte Gyldigheden af blot mundtligen indgaaede Contracter. Især er Indholdet af Art. 3 mærkeligt i den Forbindelse, hvori det staaer med de foregaaende Artt. Men man fortolker dog ikke disse Artt. saaledes. L. 5—1—17 er heller ikke funden hinderlig i at anerkjende Gyldigheden af blot mundtlige Gaver og Testamenter, som med Thingsvidner bevises, o. s. v.

den i Kjøbenhavn besørgede Assurance ikke udtrykkelig var tegnet for nogen bestemt Qvotadeel, betage Melsoms Assurance dens Gyldighed; thi foruden at en saadan Form ikke var foreskreven, kunde Melsom ikke ansees uvidende om, i hvad Forhold begge Assurancer stode til Skibets Værdi, som han selv erkjendte her maatte lægges til Grund. Han erklærede sig selv for en gammel Ven og Bekjendt af Stangeby; Skibet var kjøbt nogle Uger forud; og han vidste saaledes uden Tvivl heelt vel hvad det kostede. Da nu Stangeby inden Retten opgav, at det kostede ham over 2030 Spd., indvendte Melsom kun, at dette var Sagen uvedkommende, og hans senere Benegtelse kunde saa meget mindre komme i Betragtning, som den ei alene kom for silde, men tillige modsagdes af den titnævnte Overeenskomst, hvorved den tidligere Assurance for 1500 Spd. netop udfyldtes med den nærmest tilsvarende runde Sum 500 Spd., beregnet, efter Melsoms tidligere Fremstilling, af ham selv for en Fjerdepart af Skibets Værdi. De senere Underhandlinger om Forlig kom ikke saa vidt, at nogen endelig Overeenskomst blev sluttet, og kunde saaledes ikke komme i videre Betragtning. Desuden var den derfra hentede Indsigelse ikke fremkommen in limine processus, men langt hen under Sagen og, som det syntes, kun for at vise, hvor usikker Stangeby var i sin Sag. At Melsoms Indsigelser heller ikke vandt Bifald i Høiesteret, viser dens Dom i Sagen af 8de Februar 1850, hvorved Stiftsoverrettens Dom blev stadfæstet.

Den 1ste Februar.

L.Nr. 43. Advocat **Kildal**, Actor, mod Engebret Engebretsen Imsrt.

Angjældende, der er 45 Aar gammel, har under nærværende Sag oprindelig været actioneret for 3 Lov-

skret i Kjøbenhavn for 1500 Spd., uden at denne Sum var opgiven som nogen Quotadeel af Fartøiets Værdi, hvilken derfor maatte antages omtrent svarende til dette Beløb, og at der følgelig under ingen Fortolkning kunde paaligge Melsom nogen Forpligtelse, da den omtvistede Assuranceforhandling i alle Fald maatte ansees bunden til den Forudsætning, at kun tre Fjerdedele af Fartøiet forud vare assurerede. Endelig paaberaabte han sig et fremlagt Udkast til et Forlig og et Par Vidners Prov om de i den Anledning stedfundne Forhandlinger, hvorefter Sagen skulde kunne ansees mindelig afgjort saaledes, at Melsom i alle Fald maatte kunne slippe med at betale 50 Spd. Han paastod derfor Frifindelse - in subsidium mod at betale de 50 Spd. - og Omkostninger. Herimod var indvendt, at der Intet indeholdtes i Parternes Overeenskomst, som kunde ansees at hentyde paa, at den blot var at betragte som Underhandlinger, hvorved endnu ingen Forpligtelse var stiftet; og maatte den tages for afsluttet Handel, var det en Selvfølge, at Stangeby kunde fordre en dermed overeensstemmende Police, uden at tabe Noget af sin Ret, om Melsom ikke opfyldte Lovens Fordringer i saa Henseende. Efter den almindelige og navnlig den praktiske Fortolkning*) af Lovens Forskrifter om Contractsformer kunde en ellers lovlig Overeenskomst mellem myndige Mænd ikke blive ugyldig, fordi den ikke fuldbyrdedes ved Udfærdigelsen af skriftligt Beviis, og her var lige saa lidt som der rimelig kunde være forbundet nogen saadan Virkning med Undladelsen af at udfærdige den i L. 4—6—4 omhandlede Police paa stemplet Papir. Heller kunde den Omstændighed, at

*) Naar 5—1—1, 2 og 3 læses i Forbindelse, skulde man endog fristes til at troe, at Loven almindeligviis ikke anerkjendte Gyldigheden af blot mundtligen indgaaede Contracter. Især er Indholdet af Art. 3 mærkeligt i den Forbindelse, hvori det staaer med de foregaaende Artt. Men man fortolker dog ikke disse Artt. saaledes. L. 5—1—17 er heller ikke funden hinderlig i at anerkjende Gyldigheden af blot mundtlige Gaver og Testamenter, som med Thingsvidner bevises, o. s. v.

den i Kjøbenhavn besørgede Assurance ikke udtrykkelig var tegnet for nogen bestemt Qvotadeel, betage Melsoms Assurance dens Gyldighed; thi foruden at en saadan Form ikke var foreskreven, kunde Melsom ikke ansees uvidende om, i hvad Forhold begge Assurancer stode til Skibets Værdi, som han selv erkjendte her maatte lægges til Grund. Han erklærede sig selv for en gammel Ven og Bekjendt af Stangeby; Skibet var kjøbt nogle Uger forud; og han vidste saaledes uden Tvivl heelt vel hvad det kostede. Da nu Stangeby inden Retten opgav, at det kostede ham over 2030 Spd., indvendte Melsom kun, at dette var Sagen uvedkommende, og hans senere Benegtelse kunde saa meget mindre komme i Betragtning, som den ei alene kom for silde, men tillige modsagdes af den titnævnte Overeenskomst, hvorved den tidligere Assurance for 1500 Spd. netop udfyldtes med den nærmest tilsvarende runde Sum 500 Spd., beregnet, efter Melsoms tidligere Fremstilling, af ham selv for en Fjerdepart af Skibets Værdi. De senere Underhandlinger om Forlig kom ikke saa vidt, at nogen endelig Overeenskomst blev sluttet, og kunde saaledes ikke komme i videre Betragtning. Desuden var den derfra hentede Indsigelse ikke fremkommen in limine processus, men langt hen under Sagen og, som det synes, kun for at vise, hvor usikker Stangeby var i sin Sag. At Melsoms Indsigelser heller ikke vandt Bifald i Høiesteret, viser dens Dom i Sagen af 8de Februar 1850, hvorved Stiftsoverrettens Dom blev stadfæstet.

Den 1ste Februar.

L.Nr. 43. Advocat **Kildal**, Actor, mod Engebret Engebretsen Imsrt.

Angjældende, der er 45 Aar gammel, har under nærværende Sag oprindelig været actioneret for 3 Lov-

overtrædelser, men er ved Stiftsoverrettens, alene efter Angj.s Forlangende paaankede, Dom frifunden med Hensyn til den ene. De to, hvorom der saaledes kun var Spørgsmaal ved Høiesteret, ere 1) Overfald af Angj. i Juli Maaned f. A. paa 1ste Deponentinde. Medens 1ste Dept. stod paa Landeveien og samtalede med 2den Dept., kom Angj. til, og bebreidede 1ste Dept. Et og Andet, saa at Deponentinden endelig bad ham om at maatte have Fred paa Landeveien. I Stedet for at forholde sig rolig tog imidlertid Angj. 1ste Dept. i Næsen saa haardt, at han flængede Huden af. 2) Medens Undersøgelse om det foregaaende Factum passerede, men forinden det endnu var kommet til Action, var han den 9de Juli under Forhør, og blev da betydet, at han ikke maatte forlade Retsstedet; ikke desto mindre løb han bort, hvorfor Lensmand Næser fik Ordre til at lade ham indhente og bringe i Arrest. Lensmanden overlod denne Forretning til 11te Vidne, der ogsaa traf Angj. paa Veien og betydede ham Arrestordren. Angj. var dog ikke villig til at følge med, hvorfor 11te Vidne med Magt maatte føre ham med sig. Efter en kort Tids Forløb traf de 14de Vidne, og søgte nu Angj., skjønt forgjæves, at slide sig løs, samt bibragte tillige 11te Vidne flere Slag i Nakken, saaledes at Huden blev oprevet. At Sagen saaledes forholder sig, er tilstrækkelig oplyst saa vel ved 11te som de flere andre afhørte Vidner. Et andet Spørgsmaal er det derimod, hvor vidt Angj. kan ansees at være capax pœnæ. Medens de underordnede Retter have besvaret dette bekræftende, har derimod Høiesteret, som det sees af dens Dom, herom hast Tvivl. Det kan i denne Henseende bemærkes, at Underretten allerede i Sessionen den 10de Juli herom har bemærket Følgende: "Naar hensees til Angj.s Forhold, hans vistnok forstyrrede Forstand, opfarende Temperament, truende Udladelser og voldelige Overfald paa sagesløse Folk, hvorfor Qvinder især ere udsatte, samt at Legemsfornærmelserne have været betydelige, finder Administrator, at han er en for den almindelige Sikkerhed farlig Person," og i Sessionen den 15de August næstefter findes følgende Erklæring til Protokollen: "Administrator og Lavrettet har opfattet Tiltaltes Sindsforfatning saaledes, at han i det Hele taget vistnok maa synes ikke at lide paa Fornuftens Brug, men i ethvert Tilfælde, hvor han kommer i Berørelse med Stedets juridiske Em-

bedsmænd, lider han af en fix Idee." Ogsaa Angj.s mange og vidtløftige Tilførsler til Protokollen, hvoraf i nedenstaaende Anmærkning en meddeles*), synes at vidne om, at han neppe er ved sin fulde Forstand. Ved Underrettens Dom af 21de August er Angj. for Overfald paa sagesløse Personer og Overtrædelse af 10—1 jfr. 26 ilagt 10 Dages Fængsel paa Vand og Brød, og lignende Udfald har Sagen faaet ved Overrettens Dom af 1ste October, dog saaledes at Straffetiden er bestemt til 25 Dage. Høiesterets Dom er saa lydende: "De

*) "Engebret Imset benegtede Rigtigheden af, at Administrator af nærværende Forretning og Referenten, Foged Bay, samt den, som har udstedt Actionsordren til nærværende Forretning, Amtmand Heidmann, saavel som Lensmand Ræser, efter indgiven Anmeldelse i Anledning af det Paaklagede, ere habile til at kunne befatte sig med nærværende Forretning, men at alle Fornævnte ere Engebret Imsets aabenbare og beviislige Avindsmænd. Dernæst fremlægges Gjenpart af min Klage til Kongen den 16de Juli om Sorenskriver Leganger og Amtmand Heidemanns forsætlige og grundfalske Sagsanlæg mod mig efter Ansøgning dertil fra bemeldte Leganger til Kongen den 6te November 1841 og Klage dertil fra bemeldte Leganger til Amtmand Heidemann den 30te December 1842, hvilken Klage af 16de Juli jeg herefter begjærer ordret tilført Protokollen paa Stedet, forinden noget Videre i Anledning af nærværende Retsmøde kan foretages imod mig, og endvidere fremlagde Engebreth Imset et Indlæg af Dags Dato til Protest og Indsigelse imod de berammede og paastævnte Forretninger imod mig i Dag af Amtmand Heidmann og Foged Bay, Sorenskriver Leganger og Lensmand Ræser, samt enhver Anden, der med disse Herrer kan staae i Forbindelse derom og mod den berammede og tillyste Auctionsforretning hos mig paa Gaarden Imset til den 3die August førstkommende efter Reqvisition fra Lensmand Ræser og enhver Anden, der med ham kan staae i Forbindelse derom i Anledning af de i Indlægget paaklagede Executionsforretninger — — — — — — — idet jeg paa Grund deraf, samt de deri paaberaabte Retsacter, Documenter og Beviisligheder i det Hele taget, uden Undtagelse, protesterer herved i kraftigste Maade imod at ingen Auctionsforretning imod mig her i Dag vorder foretaget, meget mindre afholdt enten efter de forbemeldte Executionsforretninger af Foged Bay den 15de Juni, hvilke af mig ere paa-

ergangne Domme bør, for saa vidt paaanket er, uefterrettelige at være, hvorimod Sagen hjemvises til ny Paakjendelse, efter at Lægeskjøn og saa vidt muligt andre Oplysninger angaaende Tiltalte Engebret Engebretsen Imsets Sindsforfatning ere indhentede."

Den 2den Februar.

L.Nr. 45. Advocat **Rolfsen**, Actor, mod Anders Jensen Øyehagen.

(Skriftlig behandlet).

Angjæld., der forhen har været straffet for Tyveri med 2 Maaneders Tugthuusarbeide, tiltales under nærværende Sag igjen for Tyveri eller dermed beslægtet For-

---

klagede til Kongen, den 18de Juni, og tillige i det fremlagte Indlæg af Dags Dato, ei heller noget med det nærværende Forhør eller Forretning, der har reist sig i Anledning af Sorenskriver Legangers forsætlige og grundfalske Sagsanlæg imod mig, efter Ansøgning dertil fra bemeldte Leganger til Kongen den 6te November 1844 og Lensmand Næsers svigagtige Anmeldelse og falske Vidnesprov til Lensmand Larsens og Knud Imsetbakkens Justitssag i Aaret 1812, er jeg mig selv moralsk overbeviist om, saavel som den øvrige Ubehagelighed, jeg har haft i Anledning det Paaklagede af mig. Paa Grund af den fremlagte Klage af 16de Mai og det fremlagte Indlæg af Dags Dato, samt de deri paaberaabte Retsacter, Documenter og Bevilsligheder i Hele taget, Alt uden Undtagelse, som dermed paa nogen Maade kan staae i Forbindelse og det Protokollen tilførte af mig, paastaaes Rettens Eragtning for, at nærværende Forretning eller Forhør hæves, samt de i forbemeldte paaberaabte Indlæg paaberaabte Retsacter, Documenter og Bevilsligheder i Hele taget uden Undtagelse i den Stand de vare fremlagte under Lensmand Næsers forbemeldte Sagsanlæg mod mig ved Vaarthinget i Løiten den 20de Marts bliver indsendte til Kongen for at blive paadømt i Realiteten af Justitien i Høiesteret i Forbindelse med det optagne Forhør over mig af Procurator Kildal den 25de Juli sidstleden, og det Nærværende tillige, samt at det i dette fremlagte Indlæg af Dags Dato, hvilket bestaaer af 3 Ark, Paaklagede, idet jeg herved erklærer, at jeg forbeholder mig alt Lovligt og Tilsvar for ubegrundet og ubeføiet Arrest."

brydelse, og er ved Underretsdom i Indre Sogn af 11te October f. A. efter 19—1 og 7 idømt 1 Aars Strafarbeide, og er denne Dom under 18de November næstefter stadfæstet af Bergens Stiftsoverret, dog saaledes at Straffetiden bestemtes til 9 Maaneder. Angj. er i Følge egen Bekjendelse faldet for a) i Forbindelse med en Ingebret Ragnoldsen, som skal være flyttet til Nordland, for 2 Aar siden at have stjaalet 2 Mæler Potetes, der lagdes tilside paa Ageren og siden deeltes mellem Tyvene, og som ere vurderede for 16 ß; b. ved en Sommeren 1849 paa Angj.s Bopæl foretagen Ransagning fandtes han i Besiddelse af omtrent ½ Bør Hø og Halm, som Eieren, 1ste Dept., har værdsat til 8 ß., samt tilhjemlet sig, ligesom der paa Veien fra 1ste Dept.s Lade til Angj.s Bolig saaes at være spildt Hø. Vel har 5te Dept. erkjendt, hvad Angj. selv paaberaaber sig, at Deponenten, medens han tjente hos 1ste Dept., tillod Angj. i sidstnævnte Dept.s Lade at tage Halm til en Pude, men skjønt det ikke er oplyst, at det er i Kraft af denne Tilladelse, Angj. havde taget ovennævnte Halm, er det dog nok rettest at forudsætte, at saa var Tilfældet, og Angj. er følgelig kun at ansee som Tyv for Høet, der ialt kan antages at have havt en Værdi af 6 à 8 Skill. Ved samme Ransagning fandtes Angj. i Besiddelse af c) en Bør Rogneskav (Bark) og Veed til et Par Skillings Værdi, som han har erkjendt uden 1ste Vidnes Tilladelse at have taget paa dennes Eiendom. Dette Factum vedkommer kun, hvad Barken angaaer, nærværende Sag, da det ei er paaklaget, hvorimod Overretten, hvortil Sagen af Fogden var indanket efter Angj.s Forlangende, med Føie har taget samme for saa vidt under Paakjendelse, skjønt det først oplystes, efter at Actionsordren var udstedt. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom.

L.Nr. 46. Advocat Dunker, Actor, mod 1) Haaken Olsen Næsserud og 2) Christian Hansen.

(Skriftlig behandlet).

Ved Buskerud Amts Ordre er Nr. 1 sat under Tiltale for Tyveri og Nr. 2 for Deelagtighed i denne Brøde, og ved Drammens Bythingsdom af 23de September, stadfæstet af Overretten den 29de October, er Nr. 1 for 1ste Gang begaaet simpelt Tyveri ilagt 15 og Nr. 2,

for Deelagtighed deri, 8 Dages Fængsel paa Vand og Brød. Nr. 1 var ansat som Tomteformand hos Kjøbmand Cappelen i Drammen, og vedblev som saadan under dennes Opbud. Uden Tilladelse til at sælge af den Trælast, han havde under Hænder, solgte han dog ved Pintsetider f. A. til Medtiltalte 20 Tylter Samfængsbord for 1½ Ort Tylten, og hvilke Bord Nr. 2 atter solgte i Svelvigen for ½ Spd. pr. Tylt (gjængs Priis) og tildeels for 3 ℔. Nr. 1s Paastud, at have villet underrette Opbudsmanden om Salget og levere ham Pengene, kommer ikke i Betragtning, især da han fra Begyndelsen negtede Salget, hvilket han først efter Confrontation maatte tilstaae. Den fremsatte Paastand, at Sagen i alle Fald henhører under 21—6, og altsaa som ikke paaklaget maatte afvises, har Loven og alle hidhørende Præjudicater mod sig. Nr. 2 har ligefrem tilstaaet Handelen, men paaskyder at have været in bona fide, hvilket imidlertid strider mod samtlige i saa Henseende fremkomne Oplysninger. Høiesteret stadfæstede de ergangne Domme.

L.Nr. 49. Advocat **Kraft**, Actor mod 1) Bernt Olsen og 2) Erik Olsen.

De Angjældende tiltales for Overfald paa sagesløs Mand og ere ved de underordnede Retters Domme, afsagte af Byfogden i Christiania den 20de November og af Overretten sammesteds den 10de December sidstleden, ansete efter 15—10 og 11 hver med 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød. Inde i Skjenkestuen hos Marketenter Neubert ved Torvet vare de Angj., den 30te October om Aftenen, medens de vare beskjæftigede med at spille Kort og drikke Punsch, i meget beruset Forfatning, komne i Uenighed indbyrdes; da de imidlertid herunder opførte sig meget støiende, bleve de af 4de Deponent, Klageren, efter Opfordring af 1ste Deponentinde, der bestyrer Marketenteriet, anmodede "i en høflig og anstændig Tone" om at høre op med Spillet og betale hvad de allerede havde fortæret. Dette blev af Nr. 1 besvaret med Grovheder og Skjælden, hvorunder han ytrede til 4de Deponent at denne ei her havde Noget at sige; 1ste Deponentinde gik da selv hen til de Angjældende og sagde, idet hun tog Kortene fra dem, at hun hverken vilde have Spil eller Støi længer, og at de nu havde at betale og forføie sig bort. Da nu Nr. 1 ytrede

til 4de Dept. at "han kjendte denne for den han var" og at 4de Dept. kunde tie stille, saa var det at samme Dept. eller Klageren greb Nr. 1 i Brystet med de Ord: "Vær saa god at sige strax, hvad du kjender mig for;" nu gav Angj. Nr. 2 sig ifærd med at slaae 4de Dept., og assisteredes heri af Nr. 1, saa at Deponenten blev ilde medhandlet og hans Klæder sønderrevne, og, først da de tilkaldte Vægtere ankom, saaes de Angj. at slippe Klageren. Saaledes er Sammenhængen fremstillet af 1ste 2den og 3die Deponent og af de Angj. have Nr. 1 kun erindret herimod, at 1ste Deponentinde rev Kortene fra dem midt under Spillet og at 4de Dept. tiltalede dem i en myndig Tone, samt paa ovenanførte mellem dem faldne Ord greb Nr. 1 i Brystet; og Nr. 2: at han vel i det samme greb 4de Dept. i Nakken, men uden at tilføie ham anden Molest. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom, hvori der ved Stadfæstelse af Underretsdommen var gjort et Tillæg, om at de Angj. hver for sig havde at tilsvare Arrestudgifterne.

L.Nr. 50. Advocat Lous, Actor, mod Alexander Olsen. (Skriftlig behandlet).

Nærværende Sag, som i de foregaaende Instantser havde angaaet 3 Personer, angik ved Høiesteret alene ovennævnte Angjældende, der een Gang forhen har været straffet for Tyveri. Under denne Sag, i Følge Agershuus Amts Ordre, sat under Tiltale for Tyveri, er han ved de ergangne Domme, afsagte af Sorenskriveren i Ager den 12te November og af Christiania Stiftsoverrets 1ste Afdeling den 3die December sidstleden efter 19—1 og 7 anseet med Strafarbeide i 1 Aar. Angj. har stadig benegtet det Tyveri, hvorfor han sigtes, nemlig af en Deel Æbler i Kjøbmand Chr. Schous Hauge ved Nybroen, men maa ansees overført samme ved følgende Omstændigheder: Af 1ste Deponent, Medtiltalte Johan Olsen, der er en Dreng paa 16 Aar, er forklaret, at, da han om Aftenen den 13de September f. A., Klokken 8, kom hjem til sin Moder, 3die Deponentinde, Medtiltalte Johanne Larsdatter, var Angj. hjemme hos hende. Angj. overtalte da 1ste Dept. til at være med sig og stjæle Æbler i Schous Hauge, hvor han sagde at være kjendt, siden han tjente hos Schou. De bleve siddende hjemme til Klokken 11, hvorpaa de gik ud, efter

at 1ste Deponent havde med Moderens Samtykke forsynet sig med en Kurv, og Tiltalte af hende havde faaet en Pose, til at have Æblerne i. Angj. og 1ste Dept. begave sig derpaa ud til Nybroen, hvor de fra Landeveien klattrede over et Gjærde ind i Schous Hauge, og hvor de fyldte, Deponenten sin Kurv og Angj. sin Pose, med Æbler, hvorefter de gik ud af Haugen paa samme Maade som de vare komne ind. Efter at de derpaa havde forsøgt at komme ind i Byen ad Lakkegaden, hvori de bleve hindrede ved at endeel Folk sammesteds stode i en Klynge skiltes de ad paa Throndhjemsveien et Stykke ovenfor Schous Gaard. Her gik Angj. afsides fra Veien, for - som han sagde - at gjemme sin Pose, medens 1ste Dept., efter at have raabt paa Angj., uden at faae Svar, gik hjemover med Kurven, men blev i Fjerdingen paagreben af en Vægter, der arresterede ham. 3die Deponentinde har, efter i Begyndelsen at have givet undvigende Forklaringer med Hensyn til sin egen Deelagtighed i Gjerningen, bekræftet Rigtigheden af Sønnens Udsagn angaaende Overlægget mellem dem, med Tilføiende, at Angj. den 14de September tidlig om Morgenen, omtrent Klokken 3, kom ind til hende, og paa hendes Spørgsmaal efter Kurven og Posen svarede: "Dem faaer Du nok igjen." Nu er det vel saa, at disse Medtiltaltes Forklaringer i og for sig indeholde mindre Beviiskraft af den Grund, at det - Rigtigheden af samme forudsat - formindsker 1ste Dept.s Strafskyld, at han har forseet sig efter Paavirkning og Overtalelse af en ældre Person, men ligesom 1ste Deponents Udsagn i dens Enkeltheder og hvor han udtaler sig mod Moderen, bærer Sandhedens Præg, saaledes vinder det mærkelig Styrke derved, at han allerede strax ved sin Anholdelse af Vægteren, 3die Vidne, fortalte denne Sagens Sammenhæng saaledes, som han senere ved Forhøret og for Retten har forklaret. Dertil kommer endvidere, at det er godtgjort, at Angj. har tjent hos Schou, saaledes som af 1ste Dept. udsagt, og at Angj. har maattet vedgaae, at 1ste Dept. har faaet en Foldekniv af ham, som 1ste Dept. udsiger, til Belønning for at han skulde følge ham paa Toget, men efter Angj.s Forklaring til Foræring, uden at han dog nærmere har angivet Grunden til denne Gave, end at den skeede efter 1ste Dept.s Anmodning. Fremdeles taler den Omstændighed mod Angj., at, da han paa 1ste Dept.s Tilspørgende under Forhø-

ret, om han ikke kunde erindre, at han tog sit Strømpebaand af og knyttede om Posen, hvori der ikke var noget Baand, benegtede dette, blev paa den af 1ste Dept. yttrede Formodning om, at Angj. formeentlig fremdeles var uden Strømpebaand paa det ene Been, dette undersøgt og befundet saaledes at forholde sig, i hvilken Anledning Angj. opgav, at han Dagen forud havde mistet det ene Strømpebaand. Ved den senere derpaa foretagne Undersøgelse fandtes den omhandlede Pose med Æbler skjult under et Lade i Nærheden af Accisehuset paa Throndhjemsveien, og den var virkelig ombundet med et Strømpebaand, som dog hverken er godtgjort at tilhøre Angjæld., eller er Mage til det, han havde paa, hvilken sidste Omstændighed dog er lidet væsentlig. Endvidere bestyrkes 1ste og 3die Dept.s Forklaring ved den Omstændighed, at Angj., der efter sin egen Erkjendelse opholdt sig i 3die Dep.s Huus baade om Aftenen og paafølgende Morgen, vil have sovet sammesteds hele Natten, uden engang at have bemærket eller erfaret, at 1ste Dept. gik ud om Aftenen, hvilket synes lidet sandsynligt. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom, for saa vidt paaanket var.

L.Nr. 51. Advocat **Nyе**, Actor, mod Smedemester Ole Hansen Norbom.

(Skriftlig behandlet).

Angjældende, der er 30 Aar gammel, gift og har 5 smaae Børn, samt befinder sig i meget trange Kaar, tiltales under nærværende Sag i Følge Smaalehnenes Amts Ordre for Forbrydelse mod Crll.s 21—27 og 29. Ved Dom, afsagt af Byfogden i Frederikstad den 14de November f. A. blev han ogsaa efter disse Lovsteder kjendt til Strafarbeide i 6 Aar og 2 Maaneder, samt paalagt at betale til Skipper Olaus Aas 100 Spd. med Renter deraf 4 pCt. fra 13de October, indtil Betaling skeer, og i Protestomkostninger for en Vexel af 26de September 1 Spd., ligesom han blev paalagt at udrede alle af Actionen flydende Omkostninger. Ved Christiania Stiftsoverrets 1ste Afdelings Dom af 3die December næstefter blev Straffetiden nedsat til 4 Aar, men Underretsdommen i Øvrigt stadfæstet. Ved egen Erkjendelse er Angj. overbeviist om at have i forrige Aars Sommer, til Afgjørelse af sin Gjæld til Jørgen

Sørensen Aale, afleveret til dennes Broder Ole Sørensen Krosnæs en Vexel, stor 100 Spd., der var forsynet med Angj.s Accept, men falskelig udfærdiget i 2det Hovedvidnes, Henrik Olsen Hornæses Navn som Trassent. Under Sagen er denne Vexel ikke kommen tilstede, da den af Creditor blev overdraget til 1ste Hovedvidne, Skipper Olaus Aas, der i sammes Sted erholdt af Angj. en den 26de September dateret 8 Dages Vexel, forsynet med Angj.s Underskrift som Trassent og med falsk Underskrift af 2det Hovedvidnes Navn som Acceptant. Ved dette Forhold er det klart, at Angj. har forseet sig mod de ovenfor citerede Lovsteder, da hans Opgivende om at have haft et Slags ubestemt Tilsagn af 2det Hovedvidne om Caution, hvilket Vidnet i Övrigt benegter, ikke vil kunne frelse ham fra at straffes som den, der falskelig har undertegnet bemeldte Vidnes Navn paa de omhandlede Vexler, og derefter benyttet sig af disse, som om Underskrifterne vare ægte. Hvad Straffen angaaer bemærkes, at de foregaaende Retter ikke have anvendt Cumulation, for saa vidt Angj. har forgaaet sig baade ved at udfærdige de falske Underskrifter og ved at benytte sig af de falske Documenter, hvilket ogsaa er stemmende med hvad ved mange foregaaende Præjudicater af Høiesteret er afgjort. Derimod er der mellem de underordnede Instantser Dissents om Straffen for Angjældende bør cumuleres med Hensyn til den af ham udviste forbryderske Virksomhed ved tvende forskjellige Vexler, hvilket Underretten har antaget, eller om denne Virksomhed maa blive at betragte som en fortsat Forbrydelse med Hensyn til at Vexlen af 26de September alene er udstedt til Fornyelse af den tidligere, og at de begge saaledes angaae det samme Gjældsforhold, efter hvilken Synsmaade Overretten har fældet sin Dom. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom.

Den 8de Februar.

L.Nr. 52. Advocat **Kildal**, Actor, mod Maren Kirstine Johannesdatter.

(Skriftlig behandlet).

Angjældende, der forhen 2 Gange har været straffet for Tyvsforbrydelse, tiltales under nærværende Sag for igjen at have gjort sig skyldig i Tyveri og er ved de ergangne Domme, afsagte inden Christiania Bything

og af Overretten sammestedś efter 19—1 og 6 jfr. 7 anseet med 3 Aar og 3 Maaneders Strafarbeide. Den 20de October f. A. opdagede 1ste Deponentinde der boer i samme Huus som Angj, at af en Favn Brændeved, Deponentinden tidlig paa Sommeren havde ladet indlægge i 2 Vedlag i sin Vedbod, var det bagerste Lag bortstjaalet, og paa det tomme Sted hensat 2 Myrtheblomster, uagtet Boden var tillaaset og ikke tilsyneladende opbrudt. Medens 1ste Deponentinde herom samtalede med en anden Kone, 7de Deponentinde, kom Angj., der formodentlig har paahørt Samtalen, ud i Gaardsrummet og bad dem tie stille samt at lade hende faae Blomsterne for at brænde dem, ligesom hun ogsaa tilbød sig igjen at udfylde Vedlaget med saamegen Ved, som borttaget var; dog tilføiede hun, at Borttagelsen var skeet i hendes Fravær af hendes Søster, der imidlertid har benegtet dette. Ogsaa Angj.s Mand, 3die Dept. som strax derefter tilstede og bad ligeledes 1ste Deponentinde at tie stille. Hvad saaledes af sidstnævnte Dept. er forklaret, findes tildeels bestyrket af 7de Dept. men især af 2den Dept., der boer i samme Huus som Angj. og 1ste Deponentinde; umiddelbart efter Vedtyveriets Opdagelse, havde Angj. nemlig søgt Raad hos 2den Dept. "om hvorledes hun skulde faae Blomsterne tilbage for at faae brændt dem," hvorhos hun da tilføiede, at hun vilde erstatte 1ste Deponentinde den Ved, som var taget. Ved samme Leilighed ytrede hun ogsaa til 2den Deponent, at Blomsterne "sagdes at være stjaalne paa Kirkegaarden." Om disse havde den Gang endnu ei været Tale, medens derimod ved Forhøret 5te og 6te Dept. fremstode og med Bestemthed gjenkjendte den ene af de omhandlede Myrther, der er taxeret for 60 Skill., som stjaalen imellem den 1ste og 4de October fra deres Datters Grav. Med Hensyn til Vedtyveriet er oplyst, at Bordene til Gulvet i Angj.s Loftrum vare løse, saa at derigjennem med Lethed kunde saavel optages Beed fra 1ste Dept.s lige derunder værende Vedbod, som igjen nedsættes tilomhandlede Blomster. Da det nu derhos er oplyst, at kun Angj. selv, men ikke hendes Mand eller nogen Anden har havt Adgang til Loftsrummet, der er et laasfærdigt Afluke, saa kan der vel ikke være nogen Tvivl om, at Angj. er den, som har udført Tyveriet. 1ste Dept. har edeligen ansat Værdien af den hende frastjaalne Ved til 24 Skill., hvorfor Over-

retten har tillagt hende Erstatning, men hvilket i Underretsdommen ikke var skeet. For Blomsterne er Angj. fældet efter 19—6. Høiesterets Dom er saa lydende: "Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande."

L.Nr. 53. Advocat **Andresen**, Actor, mod Johanne Olsdatter Sparbymoen.

(Skriftlig behandlet).

Tiltalt i Forbindelse med sin Mand - for hvis Vedkommende Sagen ikke var paaanket til Overretten - for Tyveri eller Deelagtighed deri, er Angj. ved de ergangne Domme anseet efter 19—6 med 15 Dages Fængsel paa Vand og Brød. Efter Opdagelsen af to Indbrudstyverier, Nætterne til den 13de og 18de Juli sidstleden, faldt Mistanken strax paa Angj. med Mand og tre Sønner, der almindeligen ansees for at udgjøre en sluttet Tyvebande. Ved foretagen Ransagning paa Angj.s Bolig fandtes ogsaa Koster, stjaalne ved begge Tyverier, navnlig en Skindfel og et Lagen, som 7de Vidne har tilhjemlet sig og beviist sin Eiendomsret til ved 10de og 12te Vidne, samt Fladbrød, som 2det Vidne har tilhjemlet sig og ligeledes ved 1ste og 4de Vidne beviist at være sig tilhørende. Angj. har benegtet Identiteten af den i Retten fremkomne Skindfel og Lagenet med de hos hende forefundne, men dette Paastuds Urigtighed er godtgjort ved Ransagningsmændenes Prov. Ligeledes er den af Angj. paaberaabte Hjemmel brusten for hende. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom.

Christiania 1850.
Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang — 25de Februar
№ 8. — 1850.

Norsk Retstidende,

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sager, paakjendte i Høiesterets 1ste Session 1850.

L.Nr. 61. O.R.50 1 Sess. 1849. } Bagerlauget i Bergen mod Sælgerkone Margrethe Strand.

Foranlediget af et Andragende fra Bagerlauget i Bergen til Politimesteren og en Anmeldelse fra Politibetjent Grimeland om, at Konen Margrethe Strand drev Udsalg af Brød ved at gaae omkring dermed i Husene og paa Gaderne for at afhænde det, lod Politimesteren, efter forgjæves Forelæggelse af 5 Spd.s Mulct, hende tiltale ved Bergens Politiret for ulovlig Handel, og da hun blev frifunden for Politiets Tiltale, paaankede Bagerlauget med dertil erhvervet Bevilling Politiretsdommen (af 3die Juli 1848) for Høiesteret, hvor den ved Dom af 12te Februar 1850 blev stadfæstet. Tiltalte, der er henved 60 Aar, erklærede under Forhøret, at hun i længere Tid har ernæret sig og sin gamle Mand samt et Barn ved at udsælge Brød, som hun kjøber af Bagere i Byen, hos hvem hun erholder 15 Skill. paa Daleren i Opgjæld eller paa Kjøbet, hvilken Næringsvei hun troede sig berettiget til saa vel efter Haandverksloven, som efter Handelsloven, efter hvilken sidste Lovs § 37 (jfr. § 39) hun dog paastodes anseet, som ikke handelsberettiget i Bergen. Bagerlauget søgte saa vel i sit Andragende til Politimesteren som i sit Indlæg til Høie-

fteret (hvor Sagen paa Grund af Indstævntes Udeblivelse udgik til skriftlig Behandling) at godtgjøre, at det i Priv. af 23de Juni 1683, § 13, og Rescr. af 30te September 1707 indeholdte Forbud imod at omløbe med og udsælge Brød i Bergens Byes Huse og Gader fremdeles staaer ved Magt, uagtet Handelslovens §§ 16 og 40, eftersom hiint Forbud meentes opretholdt ved dens § 14, Litr. c, sammenholdt med Haandverkslovens §§ 47 og 81. Naar det i den nævnte § 14, c, heder: "De Indskrænkninger i Salg af Haandverksarbeider, der indeholdes i L. af 15de Juli 1839, blive fremdeles staaende ved Magt, og det endog om Varerne henhøre til dem, der i § 16 ere opregnede" (blandt hvilke nævnes Brød), maa det imidlertid, efter de faldne Domme i Sagen, antages, at alene de Indskrænkninger i Salg af Haandverksarbeider, der indeholdes i selve Haandverksloven af 1839, ikke tillige de Indskrænkninger, der indeholdtes i andre og ældre Bestemmelser, ved den nye Handelslov ere tilsigtede, og at disse særegne Bestemmelser ikke længere kunne ansees som gjældende Undtagelser mod den i Handelslovens § 40 givne almindelige Bestemmelse, at alle ældre Forskrifter om Handelsberettigelse, Varesalg, m. M., skulle være ophævede. Sees nu efter denne Fortolkning hen til den nye Haandverkslov, da søger man deri forgjæves noget Forbud imod, at de af Byens Haandverksmestere forfærdigede Arbeider udsælges i Byen af Andre end selve Forfærdigerne, hvad enten Udsælgerne høre blandt Byens Handelsberettigede eller ei; og hvad særlig angaaer det her omhandlede Haandverksarbeide, Brød, da maatte vel, selv om Forskrifterne i Priv. af 1683, § 13 in fine, antages at kunne bestaae som særegne for Bergen gjældende Bestemmelser efter Haandverkslovens § 47 (jfr. 94) disse Forskrifter hævede ved den senere Handelslov, § 40, som ikke indeholdte i Haandverksloven, og følgelig ikke henhørende til de Indskrænkninger, som i Følge Handelslovens § 14, c, fremdeles skulle staae ved Magt. Foruden at Rescriptet af 1707 maa dele Skjæbne med Priv. af 1683 i saa Henseende, angaaer det heller

ikke det Slags Tilfælde, som her omhandles, og Aarsagen nes Lighed turde være tvivlsom. Laugets Sagfører havde i sit Indlæg til Høiesteret ogsaa paastaaet, at Indstævnte forbrød sig mod Haandværksloven s §. 39 ved sine mange og forskjellige Udsalgssteder; men foruden at sidstnævnte §. ikke tør antages at tilsigte saadanne Udsalgssteder, hvorom her kan være Tale, laae dette ogsaa udenfor Laugets Klage til Politimesteren og dennes Sagsanlæg ved Politiretten, hvis Dom for Øvrigt, skjønt afsagt i offentlig Politisag, dog, som i flere foregaaende Tilfælde erkjendt, maatte kunne undergives privat Paaanke af dem, i hvis Interesse Politiet havde anlagt Sagen.

L.Nr. 64. D.Nr. 16. } Johannes Helgenæsset som Befuldmægtiget for Hafslunds Eiere mod Daniel Engebretsen Luvaasen.

Da Indstævnte Daniel Engebretsen i noget over 20 Aar havde besiddet Pladsen Luvaasen eller Luvbrænden under Gaardene nordre og søndre Løset i Aamot, tilhørende Hafslund Gods, der eies af et Interessentskab, hvis Fuldmægtig Citanten er, blev han opfordret til at modtage Fæsteseddel eller vige; og da han ikke vilde indlade sig paa nogen af Delene, blev han før Jul 1842 udsagt og 17de Mai 1843 forlangt indkaldt til forstholdende Forligelsescommission i Aamot, for i den Anledning at prøve Forlig. Den 20de s. M. fik Klagen saadan Paategning: "Sagen foretages i Forligelsescommissionen, som holdes paa Gaarden Aamot Torsdagen den 1ste Juni forstkommende, Kl. 9 Formiddag, hvorom Parterne gives lovligt Varsel til at givende Møde." Den 28de paategnede Daniel Luvaasen: "Mig lovlig forkyndt," hvorhos Varselsmidnerne attesterede Forkyndelsen. Da han den 1ste Juni hverken mødte eller lod møde, blev Sagen henviist til Retten, hvor den ci-

hængiggjordes 8de Juli efter Stævning af 19de Juni, indeholdende saadan Paastand: "enten at Daniel Engebretsen kjendes uberettiget til videre Brug og Beboelse af Pladsen nordre Luvbrænden eller Luvaasen under Gaardene søndre og nordre Løsæt, og at han som Følge deraf vorder tilpligtet at fravige og for Eieren at ryddiggjøre bemeldte Plads inden Lovens første Faredag 1844 under Tvang af Udkastelse paa hans egen Bekostning, eller at han inden en vis af Retten fastsættende Tid og under en daglig Mulct vorder tilpligtet at underskrive den ham forhen tilbudne Contract, som i den Hensigt i Retten vil blive fremlagt, og endelig at han i ethvert Tilfælde vorder tilpligtet at erstatte Hafslunds Eiere denne Sags Omkostninger — Alt efter nærmere inden Retten nedlæggende Paastand, som herved forbeholdes." Daniel Engebretsen mødte i Retten, og efter den i Stævningen indflydte Opfordring til at bevise, at lovligt Forfald hindrede ham fra at møde i Forligelsescommissionen, fremlagde hans befalede Sagfører, i en af de følgende Sessioner, en senere beediget skriftlig Erklæring fra Kirkesanger Arnesen og P. Valmsnæsset saa lydende: "Vi Undertegnede kan bevidne, at da Daniel Engebretsen Luvaasen blev indkaldt til Forligelsescommissionen i Aamot Adstieden 23de Mai, da var han med os bundet ved Fløtningen, som truede med Standsning paa Grund af den da herskende Vandmangel, og saaledes ansaae vi Fløtningen under denne Omstændighed som et lovligt Forfald til Commissionens Udeblivelse, og især da, eftersom var Levemaade er afhængig af Tømmerets Fremdrift til rette Tid." Ved de under Sagen førte Vidner blev i Realiteten oplyst, at Indstævnte for over 20 Aar siden havde begyndt at oprydde og bebygge den omtvistede Plads, hvortil dog er føiet et ganske lidet Stykke af en tilstødende ældre og af Andre bygslet Plads af samme Navn, som nu ved Gjærde derfra er adskilt, ligesom det maa ansees at have været in confesso under Sagen, hvad og flere af Vidnerne vidste eller meente, at han ingen Afgift havde svaret. Med hvad Adkomst han havde taget begge Dele i Besiddelse,

blev ikke oplyst. Derimod blev af 8de og 9de Hovedvidne forklaret, at de samtidig for flere Aar tilbage i en Forsamling paa Luvaasen hørte en Samtale mellem Indstævnte og Capitaine Øvergaard – der den Gang fungerede som Inspecteur for Hafslunds Eier – hvorunder Indstævnte Daniel Engebretsen vedtog at modtage Fæsteseddel paa Pladsen "Nordre Luvaasen eller Luvbrænden (den omtvistede Plads) paa sin og Kones Livstid, mod at svare en Uges Arbeide i Slaataannen til hver af de to Opsiddere paa Løsæt Gaardene*). Hermed stemmede en fremlagt Optegnelse, skreven af Capitaine Øvergaard og, for saa vidt den vedkom Indstævnte, saa lydende: "Daniel Engebretsen nordre Luvaasen gives Contract imod 12 Arbeidsdage aarlig, som skal udrettes i Slaataannen ved Slimmen, med 6 Dage hos hver, det første Aar hos nordre Løsæts Opsidder først og det andet hos søndre Løsæts først, og saaledes fremdeles, 1 Hest, 10 Fækreature og 20 Smaakreature. Havningen udøves efter Forgodtbefindende med Uddrægt fra Luvaasen. Paa Slaatterne havnes ingensinde; om Sommeren bør det aldeles undlades, og om Høsten efter Slaataannen saa vidt muligt." Efter at denne Optegnelse var forelagt Vidnerne med Spørgsmaal, om Vilkaarene ikke vare som den udviste, svarede de Jo. Paa Modspørgsmaal tilføiede Vidnerne, at de ikke hørte Øvergaard tilbyde Indstævnte at udløse ham med Penge, eller erklære, at man maatte lade ham sidde som han sad, hvilket Sidste derimod Indstævntes Søn, mod Protest afhørt som 5te Contravidne, forklarede at have hørt, ligesom Indstævntes Svoger som 4de Contravidne forklarede, at Indstævnte vel havde erklæret sig villig til at modtage Fæsteseddel, naar han kunde

---

*) Da disse Opsiddere for Tiden vare 8de og 9de Vidne selv, blev Indsigelse, inden denne Forklaring afgaves til Protokollen, fremsat mod deres Afhørelse som Vidner; men da det blev oplyst, at de efter Opsigelse skulde flytte næste Fardag, og saaledes ikke kunde have nogen Interesse af Sagens Udfald, blev deres Afhørelse tilstedt ved Eragtning, der ei er paaanket.

hængiggjordes 8de Juli efter Stævning af 19de Juni, indeholdende saadan Paastand: "enten at Daniel Engebretsen kjendes uberettiget til videre Brug og Beboelse af Pladsen nordre Luvbrænden eller Luvaasen under Gaardene søndre og nordre Løkæt, og at han som Følge deraf vorder tilpligtet at fravige og for Eieren at ryddiggjøre bemeldte Plads inden Lovens første Faredag 1844 under Tvang af Udkastelse paa hans egen Bekostning, eller at han inden en vis af Retten fastsættende Tid og under en daglig Mulct vorder tilpligtet at underskrive den ham forhen tilbudne Contract, som i den Hensigt i Retten vil blive fremlagt, og endelig at han i ethvert Tilfælde vorder tilpligtet at erstatte Hafslunds Eiere denne Sags Omkostninger — Alt efter nærmere inden Retten nedlæggende Paastand, som herved forbeholdes." Daniel Engebretsen mødte i Retten, og efter den i Stævningen indflydte Opfordring til at bevise, at lovligt Forfald hindrede ham fra at møde i Forligelsescommissionen, fremlagde hans befalede Sagfører, i en af de følgende Sessioner, en senere beediget skriftlig Erklæring fra Kirkesanger Arnesen og P. Valmsnæsset saa lydende: "Vi Undertegnede kan bevidne, at da Daniel Engebretsen Luvaasen blev indkaldt til Forligelsescommissionen i Aamot Adstieden 23de Mai, da var han med os bundet ved Flødningen, som truede med Standsning paa Grund af den da herskende Vandmangel, og saaledes ansaae vi Flødningen under denne Omstændighed som et lovligt Forfald til Commissionens Udeblivelse, og især da, eftersom vor Levemaade er afhængig af Tommerets Fremdrift til rette Tid." Ved de under Sagen førte Vidner blev i Realiteten oplyst, at Indstævnte for over 20 Aar siden havde begyndt at oprydde og bebygge den omtvistede Plads, hvortil dog er føiet et ganske lidet Stykke af en tilstødende ældre og af Andre bygslet Plads af samme Navn, som nu ved Gjærde derfra er adskilt, ligesom det maa ansees at have været in confesso under Sagen, hvad og flere af Vidnerne vidste eller meente, at han ingen Afgift havde svaret. Med hvad Adkomst han havde taget begge Dele i Besiddelse,

blev ikke oplyst. Derimod blev af 8de og 9de Hovedvidne forklaret, at de samtidig for flere Aar tilbage i en Forsamling paa Luvaasen hørte en Samtale mellem Indstævnte og Capitaine Øvergaard – der den Gang fungerede som Inspecteur for Hafslunds Eier – hvorunder Indstævnte Daniel Engebretsen vedtog at modtage Fæsteseddel paa Pladsen "Nordre Luvaasen eller Luvbrænden (den omtvistede Plads) paa sin og Kones Livstid, mod at svare en Uges Arbeide i Slaataannen til hver af de to Opsiddere paa Løset Gaardene*). Hermed stemmede en fremlagt Optegnelse, skreven af Capitaine Øvergaard og, for saa vidt den vedkom Indstævnte, saa lydende: "Daniel Engebretsen nordre Luvaasen gives Contract imod 12 Arbeidsdage aarlig, som skal udrettes i Slaataannen ved Slimmen, med 6 Dage hos hver, det første Aar hos nordre Løsæts Opsidder først og det andet hos søndre Løsæts først, og saaledes fremdeles. 1 Hest, 10 Fækreature og 20 Smaakreature. Havningen udøves efter Forgodtbefindende med Uddrægt fra Luvaasen. Paa Slaatterne havnes ingensinde; om Sommeren bør det aldeles undlades, og om Høsten efter Slaataannen saa vidt muligt." Efter at denne Optegnelse var forelagt Vidnerne med Spørgsmaal, om Vilkaarene ikke vare som den udviste, svarede de Jo. Paa Modspørgsmaal tilføiede Vidnerne, at de ikke hørte Øvergaard tilbyde Indstævnte at udløse ham med Penge, eller erklære, at man maatte lade ham sidde som han sad, hvilket Sidste derimod Indstævntes Søn, mod Protest afhørt som 5te Contravidne, forklarede at have hørt, ligesom Indstævntes Svoger som 4de Contravidne forklarede, at Indstævnte vel havde erklæret sig villig til at modtage Fæsteseddel, naar han kunde

*) Da disse Opsiddere for Tiden vare 8de og 9de Vidne selv, blev Indsigelse, inden denne Forklaring afgaves til Protokollen, fremsat mod deres Afhørelse som Vidner; men da det blev oplyst at de efter Opsigelse skulde flytte næste Faredag, og saaledes ikke kunde have nogen Interesse af Sagens Udfald, blev deres Afhørelse tilstedt ved Eragtning, der ei er paaanket.

faae den paa billige Vilkaar, men paastaaet, at Overgaards Vilkaar vare for haarde. 4de og 5te Contravidne tilføiede imidlertid, at de ikke vare tilstede under den hele Forhandling. Tilspurgte om Indstævntes Forfald ved Forligsprøven erklærede de begge, at de ikke kunde erindre, om han var beskjæftiget med Tømmerflødning den 1ste Juni, da Forligelsescommissionen holdtes. I senere Indlæg gjorde hans beskikkede Sagfører følgende Bemærkning: "Skulde Retten mod Formodning ikke ansee det oplyste Forhold tilstrækkeligt til at fritage min Part for Møde i Forligelsescommissionen, maa jeg tillade mig at gjøre opmærksom paa, at den Commission, hvortil nærværende Sag paaklagedes, og min Part indkaldtes at møde, ikke afholdtes den af vedkommende Amtmand overeensstemmende med § 11 i Loven om Forligelsesvæsenet af 20de Juli 1824 bestemte Tid, men paa en anden af vedkommende Forligelsescommission berammet, uden at være forpligtet at møde, og hans Udeblivelse kan følgelig ikke paadrage ham noget Ansvar." I en følgende Session tilførte Citantens Sagfører, at han, "efter derom at have confereret med Lensmand Schulerud som en af de nuværende Eiere af de hafslundske Eiendomme i Østerdalen, maatte bemærke, at Aarsagen til – efter hvad han nu hørte – at Commissionen for Juni Maaned 1843 afholdtes den 1ste i Maaneden, i Stedet for – som sædvanligt efter Amtets Bestemmelse – den 7de i s. M., er den, at Maanedsthinget her for Thinglaget netop skulde afholdes sidstmeldte Dato." Hertil svarede Indstævntes Sagfører: "Da Citantskabet ved dets Tilførsel i Dag har erkjendt, at Forligelsescommissionen, saaledes som Comparenten har angivet i sit Indlæg, er afholdt ikke paa den af Amtet bestemte Dag, og Comparenten fremdeles benegter, at Commissionen har havt nogen som helst Bemyndigelse til at fravige Amtets Beramnelse, eller afholde Commissionen den 1ste Juni 1843, saa indlod Comparenten med disse Bemærkninger Sagen under Dom efter sin før nedlagte Paastand (som gik ud paa Afviisning af anden Grund – nemlig formeentlig Forvexling af Ting og Per-

foner – eller Frifindelse, med Kost og Tæring eller Sagsomkostninger, og dermed Salar til ham selv), det han henstillede til Rettens Afgjørelse, om lovlig Forligsprøve kan ansees at være anstillet i denne Sag, og om Sagen ikke efter Comparentens Formening, paa Grund af denne Mangel, maa blive at afvise." Ved den derpaa afsagte Underretsdom af 19de Juli 1847 blev saaledes kjendt for Ret: "Indstævnte Daniel Engebretsen Luvaasen bør, under en Mulkt af 24 Skill. for hver Dag han sidder denne Dom overhørig, inden 2 Maaneder efter dens Forkyndelse vedtage og underskrive en ham af Hafslunds Eiere, eller Citanten Johannes Helgenæsset paa deres Vegne forelæggende Contract, der dog intet Andet maa indeholde, end at Pladsen Nordre Luvbrænden eller Luvaasen med Havnegang (dog ikke i Slaatterne) for 1 Hest 10 Fækreature og 20 Smaakreature overdrages ham og hans Kone paa Livstid, mod aarlig at svare 12 Arbeidsdage, der præsteres i Slaataannen ved Slimmen med 6 Dage for hver af de to Opsiddere paa Gaarden Nordre og Søndre Løset. Saa bør han ogsaa betale Citanten i Procesomkostninger 50 Spd., men i Øvrigt for hans Tiltale i denne Sag fri at være. Fremdeles bør Indstævnte til den af ham befalede Sagfører Procurator Bugge udrede 30 Spd. i Salarium samt Godtgjørelse for Skyds og Diæt efter af vedkommende Øvrighed approberede Beregninger." Denne Dom blev gjensidig paaanket til Overretten, hvor i det Væsentlige samme Paastande nedlagdes, og hvor under 5te Februar 1849 blev afsagt saadan Dom: "Underrettens Dom bør uefterrettelig at være, hvorhos Sagen fra Underretten afvises som behandlet uden foregaaende lovlig Forligsmægling. I Kost og Tæring for begge Retter betaler Contraapellanten Johannes Helgenæsset, paa Hafslunds Eieres Vegne, til Hovedappellanten Daniel Engebretsen Luvaasen 45 Spd., hvoraf den for Hovedappellanten ved Underretten befalede Sagfører Procurator Bugge, forunden Skyds og Diætgodtgjørelse efter af Amtet approberede Regninger, tillægges i Salarium 25 Spd., og af det Øvrige udredes, saa vidt

tilstrække kan, Rets samt øvrige (og deriblandt Stævnevidnernes) Gebyrer samt det stemplede Papir ved Underretten, som om Sagen ikke havde været beneficeret. Det Idømte at udredes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse under Adfærd efter Loven." Denne Dom paaankede Johannes Helgenæsset med dertil erhvervet Bevilling*) for Høiesteret, hvor hans Sagfører i det Væsentlige bemærkede:

Overretten har misforstaaet Forligslovens § 21, som ei vedkommer dette Tilfælde, hvilket derimod ligger under § 11 i samme Lov, da her ei er nogen extraordinær Forligelsescommission, men et ordinært Commissionsmøde, afholdt paa en anden Dag end den af Amtmanden eengang bestemte, og hvorpaa Parterne ei have havt Indvirkning. Det er altsaa § 11, som skal fortolkes. § 11 indeholder ingen Bemyndigelse for Amtmanden til, i Tilfælde af, at Commissionen paa Grund af specielle Omstændigheder en enkelt Gang ei kan holde Møde den bestemte Dag, at bestemme Tiden for et Extracommissionsmøde, og det er altsaa Commissionen selv som afgjør dette; det er kun de permanente Forandringer, som Amtmanden bestemmer (efter § 17). Den her foreskrevne Bekjendtgjørelse er ogsaa unødvendig, da Indkaldelsespaategningen viser Tiden. Det maatte i alle Fald være Klageren som havde at anke, og ikke Indklagede. Har Loven altsaa ei paalagt Commissionen at indhente Amtmandens Samtykke til en speciel Forandring af Commissionstiden, er Commissionen berettiget til at gjøre dette paa egen Haand, naar Omstændighederne saa byde. Analogien af § 21 No. 3 og 4 tilsiger dette; det er desuden in casu uvist, om ikke Amtmanden

---

*) Bevilling, hvorved "tillades, at (nærværende Sag) maa tages under Paakjendelse i Realiteten af Høiesteret, saafremt denne Ret maatte finde sig beføiet til at underkjende Stiftsoverrettens Dom, hvorved den i Sagen afsagte Underretsdom er kjendt uefterrettelig og Sagen afvist fra Underretten som behandlet uden foregaaende lovlig Forligsmægling."

har samtykket i Omberammelsen, hvorom Sagen nemlig ingen Oplysning indeholder, og det formenes at have været Excepientens Sag, der vil annullere Virkningen af et almindeligt Møde, at bevise, at Amtmandens Samtykke mangler. Loven af 8de September 1842, der væsentlig har afskaffet de Amtmanden tillagte Myndighedsgrene betræffende Forligelsescommissionen, formenes desuden at have forandret Loven af 1824, § 11, betræffende Tiden. Men selv om Forligelsescommissionen havde taget feil, formenes Overrettens Resultat ei at kunne opretholdes; thi privat Mand bør ei lide derved, at de offentlige Auctoriteter "snuble over deres egne Been." § 21 siger desuden ei at Virkningen af Lovens Forbud mod extraordinært Møde er, at Sagsbehandlingen skal kjendes uefterrettelig. Alt, hvad der overhoved skal kunne medføre saadan Virkning, maa dog ligge inden privat Mands Raadighed, og Overrettens Fortolkning er ei trængt ind i Praxis. Er noget Galt skeet, bør ikke Privatmand lide derfor, men den, som har gjort det Gale. Saaledes fortolkes Frd. af 3die Juni 1796, § 24, om Forhør inden 24 Timer. For at undgaae Sagens Hjemviisning til Overretten, er fornøden Bevilling erhvervet. In subsidium: Det formenes indlysende, at de af Overretten paaberaabte Omstændigheder ere at ansee som casus, saa at der ei kan blive Tale om Kost og Tæring." Med Hensyn til Realiteten bemærkede han endvidere: "For over 20 Aar siden har Indstævnte oprydder en Deel af Pladsen Luvaasen og besiddet denne samt en Deel af en anden Plads af samme Navn uden Afgift. Det er det Sædvanlige, at Rydningsmænd i nogen Tid sidde uden Afgift, især hvis Proprietæren er et Interessentskab, der ei saaledes gaaer i Detaillen med sin Husmand. Hafslunds Eiere have fundet, at Indstævnte nu ei længere bør være afgiftsfri, og have derfor paastaaet det Anførte, men Indstævnte paaberaaber Hævd. Da det er klart, at Indstævnte har havt Pladsen i Forlening, er 5—5—3 og 7 ligefrem til Hinder for Eiendomshævd. At Forleningsbrev ei har været udstedt, er ligegyldigt, da Indstævn-

te som Rydningsmand maatte vide, at han besad Pladsen i Forlening. Det vilde affstedkomme en Revolution i Landvæsenet og Eiendomsretten, om man vilde antage, at en Rydningsmand, der i Begyndelsen aldrig har tænkt paa at besidde sin Jord som Eier, efter 20 Aars Forløb skulde blive at ansee som saadan. Modpartens Ræsonnement er svævende, men i alle Fald paastaaer han at have hævdet Ret til at besidde Pladsen afgiftsfri for sin og Hustrues Levetid; men 5—5—4 hjemler ingen Adgang til at vinde saadan Ret. Den "Brug," hvorom der handles, er en perpetuel Brug, der løber parallel med Eiendom. Indstævnte paastaaer altsaa en Rettighed, som ei er Brug i Lovens Forstand, ɔ: en Brugsret, hvorover han maatte kunne disponere som Eier, t. Ex. ved at overdrage den til Andre. Indstævnte har altsaa stadig været forpligtet til enten at vige eller tage Fæste. Han procederer desuden ei alene mod Lov, men ogsaa mod indgaaet Contract. Ved 8de og 9de Vidne er det beviist, at Indstævnte vedtog med Citantens Mandant, Capitaine Øvergaard, at tage Fæste paa Pladsen. Indstævntes Vidner godtgjøre kun, at de ei have hørt, hvad der efter 8de og 9de Vidnes Prov er endeligen afsluttet. Indstævnte har blandt Andet ført sin egen Søn, til hvis Prov der dog ei kan tages Hensyn. Indstævnte har paastaaet 8de og 9de Vidne at være inhabile, fordi de vare Leilændinger paa Løsæt, da Capitaine Øvergaard handlede med Indstævnte; men da de afgave deres Prov, skulde de flytte, ligesom omvendt Citanten har frafaldt det Krav, han havde til Erstatning hos 8de og 9de Vidne, hvorom for Øvrigt neppe kan være Tale. Citanten har i Forligelsescommissionen fremlagt den Contract, der af ham paastaaes lagt til Grund. Underdommeren har imidlertid holdt sig til Capitaine Øvergaards Optegnelse, som afgiver en slet Contract; men det erkjendes, at der ei haves Adgang til, for saa vidt at paastaae Forandring. Dommen bør imidlertid overalt gaae ud paa, at Contracten skal være forfattet i Overeensstemmelse med Capitaine Øvergaards Optegnelser, hvorved det vil staae Parterne frit for at indrette

samme paa en for dem begge fornuftigere Maade. Underdommeren bemærker, at Indstævnte ei har henskudt sig under Frd. af 1792, og for saa vidt Indstævnte i Overretten har reclameret denne Forordning, protesteres derimod. Denne Forordning handler desuden ei om Rydningspladse, men derimod Frdn. af 29de April 1752. Frdn. af 1792 in fine passer desuden ikke paa Rydningsmænd, der altid fra Begyndelsen sidde uden Afgift, fordi Bestemmelsen derom først senere skal tages, hvortil kommer, at Contract in casu er sluttet. Ved at conferere Overgaards Optegnelser med Underretsdommen vil det sees, hvori Afvigelserne bestaae. Betræffende Processens Omkostninger, da skulle disse i alle Fald ved Underretten tilkjendes Citanten, som ei har oplyst Forfald; thi som saadant kan Tømmerflødning ei ansees, især for saa vidt Indstævnte er aldeles udebleven. Vidnerne have desuden kun forklaret, at Indstævnte, da han blev indkaldt, var beskjæftiget med Tømmerflødning. Til at paaanke Underretsdommen har Indstævnte ingen Grund havt, da bemeldte Dom er saa meget i hans Faveur, som han kan vente, hvorfor han heller ikke fik Beneficium i Overinstantserne, hvor han har procederet mod bedre Vidende." (Paastand som før, med Tillæg af Omkostninger).

Indstævntes Sagfører svarede hertil i det Væsentlige: I Følge Appellantens Overretspaastand er Tvisten kun, om Indstævnte skal sidde paa Pladsen med Alt, uden Arbeidsdage om Sommeren, hvilket ikke er objectum appellabile. Om Hjemviisning har der ei været Spørgsmaal. Det er den usædvanlige Form, hvori Sagen er anlagt, som har givet den Udseende af at angaae objectum appellabile, da den alene maa bedømmes efter Værdien af bemeldte Arbeidsdage, der aabenbart ei er summa appellabilis*).
Betræffende det Resultat, hvortil Overretten er kommen,

*) Hertil svarede Modpartens Sagfører i Repliken, at Sagens væsentligste Tvistpunct var, om Indstævnte skulde betragtes som Eier eller som Fæster af Pladsen, hvilket unegtelig var opjectum appellabile for Høiesteret. See ellers foregaaende Note.

henviste han til Schweigaards Proces, 1ste Deel, S. 28 ff. For Øvrigt bemærkede han, at Indsigelsen fra Indstævntes Side er fremkommen betimelig o: saa snart den befalede Sagfører blev vidende om den stedfundne Uregelmæssighed, og med saadan Bestemthed, som det under saadanne Omstændigheder er almindeligt. Citanten gjorde heller ingen Erindring mod dens Fremsættelse med Hensyn til Tiden; den maa desuden ex officio paakjendes. Overretten har med Føie anseet Forligslovens § 21 som et Supplement til § 11, der udtrykkelig indeholder, at ingen Commission maa holdes uden Amtmandens Approbation eller Bemyndigelse. Det sees ogsaa, at en Indrømmelse af, at Commissionen har Myndighed til at omberamme Sessionerne, medfører en fuldkommen Tilintetgjørelse af Amtmandens Myndighed. § 17 viser ogsaa indirecte, at enhver efterfølgende Forandring i Commissionens Holdelse skal bestemmes af Amtmanden, som ellers ei havde noget med at bekjendtgjøre Forandringen. Det er da ogsaa uden Føie, at Citanten paastaaer § 21 at være uanvendelig paa Tilfældet, hvilket denne §s bogstavelige Indhold desuden formenes klart at vise. De nævnte 5 Undtagelsestilfælde ere en udtømmende Opregning. § 21, 4, henviser desuden til § 14 og viser netop, at her haves for Øie det Slags extraordinære Commissionsmøder, som under nærværende Sag omhandles, og dette No. godtgjør, at høiere Bemyndigelse ei er fornøden, naar den i § 11 bestemte Tid skal fraviges. Den ældste Forligsanordning af 1795 indeholdt samme ufravigelige Regel om den Dag, hvorpaa Commissionen skal holdes, og saadanne Regler gjenfindes i Anordningerne om Maanedsthinge, Overretter, 2c 2c. Forligelseslovens § 32 og 48 ere ogsaa afgjørende imod det af Citanten forsvarede System, for saa vidt de gaae ud paa at foreskrive en vis Hurtighed, hvormed Paaklage i visse Tilfælde skal skee; thi privat Mands Rettigheder kunde komme i stor Fare, om det antoges, at Forligelsescommissionen havde det i sin Magt at omberamme sine Møder. Ogsaa med Hensyn til andre Parter er saadan Myndighed betænkelig,

da den, der venter Indklage, fornuftigviis træffer Foranstaltning til at modtage saadan paa de ordinære Varselsdage, men ikke senere eller til anden Tid, hvorfor han vil blive bropholden, hvis Commissionsmoder omberammes (jfr. Forligslovens § 57). Citantens Klage over at være paalagt Kost og Tæring er uden Føie; thi det er nu engang saa, at procederende Parter komme til at lide for Feilgreb af Commissærer eller Rettens Betjente. Citanten maatte desuden vide, at det ikke kunde nytte ham at gaae i Rette med en Klage, der var behandlet paa en uret Dag. Citanten er derhos inconseqvent, da hans Ræsonnement dog ogsaa maatte medføre, at han selv fandt sig i at bære Følgerne af det Feilgreb, han imputerer Overretten. Betræffende den af Amtets Forligelsescommission foretagne Omberammelse, da er dens Nødvendighed eller Hensigtsmæssighed temmelig problematisk; thi det er efter Frd. af 8de Mai 1797 Amtmanden, som berammer Maanedsthingene, og han maa altsaa have fundet, at Forligelsescommissionen og Maanedsthinget meget vel maatte kunne afholdes samtidig, ligesom heller ikke nogen afgjørende Grund var for Haanden, da Indstævning til Thing jo er Forfald fra Møde i Forligelsescommission. § 3 i L. af 8de September 1842 kan ei paaberaabes, thi det formenes klart, at naar den kun handler om Stedet, ligger deri indirecte, at Amtmandens Myndighed betræffende Tiden er ubeskaaret, hvilket desuden er i Analogi med hvad der gjælder om Retsmøder, og bestyrkes ved de over Forligslovens § 32 og 48 anstillede Betragtninger. Virkningen af en til urette Tid foretagen Forligsprøve kan ei blive nogen anden, end at qui contra legem agit, nil agit. Betræffende Realiteten: Indstævnte har engang arrangeret sig med Pladsens Eiere om at faae den overdraget til Eiendom. Der er ei Spørgsmaal om Brugshævd. Indstævnte erkjender ingen Forlening at have fundet Sted. Hvorledes han er kommen til Pladsen, tiltrænger intet Beviis, da hans 20aarige Besiddelse befrier ham derfra, hvilket ogsaa gjælder relativ til Gaardene Løsæts Brugere. I alle Fald maa

Indstævnte være berettiget til Brug og Besiddelse af Pladsen. Spørgsmaalet er altsaa: skal Indstævnte undertegne Fæstebrevet? Dette synes at være hensigtsløst, nu den Stund det er in confesso, at han beholder Pladsen for sin og Hustrues Levetid. Efter Frd. af 1752 § 4 og 6 formenes det indlysende, at et engang stiftet Husmandsforhold forbliver uforandret, og at det er lovstridigt, senere at fordre Arbeidsdage eller andre Præstationer af en Huus- eller Rydningsmand, der ikke ved Pladsens Tiltrædelse har forpligtet sig til nogen saadan. Citanten paaberaaber herimod senere indgaaet Contractsforhold, jfr. 8de og 9de Vidne. Over Hoved formenes det at følge af Husmandslovgivningen, at Indstævnte har været uberettiget til at indgaae saadan Contract, der er i Strid med den, som han maa antages oprindelig at have indgaaet. Men 8de og 9de Vidne bevise ei hvad Citanten deraf har villet udlede; det har aabenbar kun været nudi tractatus, Vidnerne omprove, da alle nærmere Bestemmelser mangle, saa som Betaling for de Arbeidsdage, Indstævnte skulde præstere, hvilket er noget aldeles Væsentligt. Contravidnerne sige derhos, at der med en anden af Hafslundsgodsets Husmænd samtidig oprettedes og underskreves formelig Contract, hvilket vækker Formodning om, at ingen Contract da blev afsluttet med Indstævnte. 3die og 4de Hovedvidne*) og 4de og 5te Contravidne maae i alle Fald modbevise eller svække 8de og 9de Vidnes Prov. Betræffende sidstnævnte Vidners Habilitet henholdes til Proceduren ved de underordnede Retter, og selv om man ikke i saa Henseende vil give Indstævnte Medhold, maa dog bemærkes, hvor usandsynligt det er, at ingen andre af de mange i Stuen Tilstedeværende foruden 8de og 9de Vidne, der vare interesserede i Sagen, skulde have hørt, at en Contract blev afsluttet — hvorved kan sammenholdes 4de Contravidnes Prov. Betræffende Forholdets Realitet gjentages Underretsproceduren. Slutteligen gjordes gjentagende opmærksom paa det Betænkelige i at godkjende en Forligsbehandling som den her

*) Disse Vidner kunde ikke erindre at nogen Forening kom i Stand.

omhandlede, der vilde aabne Døren for en Strøm af Undtagelser og Vilkaarlighed. (Indstævntes Paastand gik principaliter ud paa Afviisning og subsidialiter paa Stadfæstelse af Overretsdommen med Omkostninger).

Høiesterets Dom, afsagt 13de Februar 1850, er saa lydende: "Underrettens Dom bør ved Magt at stande, dog saaledes, at den i samme omhandlede Tvangsmulct tilfalder Aamot Fattigkasse, og at Beløbet af de Citanten (Navn) tilkjendte Procesomkostninger bestemmes til 30 Spd. Processens Omkostninger for Stiftsoverretten og Høiesteret betaler Indstævnte (Navn) til Citanten med 80 Spd.".

Den 12te Februar.

L.Nr. 62. Advocat **Kraft**, Actor mod Anders Larsen Houg. (Skriftlig behandlet).

Ved Politiretsdom, afsagt den 17de November f. A. inden Nedre Romeriges Sorenskriveries Jurisdiction er Angjældende for 1ste Gangs Betleri og Løsgængeri tilfunden at hensættes i 4 Maaneder i Tvangsarbeidsanstalten, Christian Augusts Minde i Christiania, og er denne Dom under 10de December næstefter stadfæstet af Overretten. Angj., der er 26 Aar gammel og arbeidsfør, har erkjendt, at han, siden hans Fader i Aaret 1843 afgik ved Døden, har, uden at søge fast Tjeneste ernæret sig deels ved Betleri og deels ved at søge Arbeide omkring i Bygderne. For saa vidt Angj. har forseet sig mod den ældre Straffelovgivning, have de underordnede Retter antaget, at Straffen er præskriberet, og efter Beskaffenheden af Appellen til Høiesteret, der kun var skeet efter Angj.s Begjæring, var der ved sidstnævnte Ret kun Spørgsmaal om Følgerne af hans paatalte Forbrydelse, efter at Loven om Fattigvæsenet paa Landet af 20 September 1845 var emaneret. I Henhold til denne Lovs § 50, samt da vedkommende Bestyrelses Samtykke er erhvervet til at Angj. indsættes i ovenanførte Arbeidsanstalt, er han for Betleriet ilagt Straf af at hensættes i Arbeidsanstalten i 2 Maaneder og efter samme Lovs § 51 for Løsgjængeriet lignende Straf ogsaa i 2 Maaneder. Høiesteret stadfæstede de ergangne Domme.

Nr. 63. Advocat **Andresen**, Actor, mod Anne Olsdatter Rosseland.

(Skriftlig behandlet).

Denne Angj. der er fød den 19de Februar 1831, og som efter Lister og Mandals Amts Ordre af 13de September f. A. tiltales for under Fødselen eller inden et Døgn derefter at have ombragt sit uægte Barn, er ved den i Sagen inden Lyngdals Sorenskriveries Jurisdiction den 5te October f. A. afsagte Dom tilfunden, for inden eet Døgn efter Fødselen at have ombragt sit uægte Barn, at hensættes til Strafarbeide i 10 Aar, og er denne Dom under 31te f. M. stadfæstet af Overretten, hvad Straffen angaaer. Ved egen Tilstaaelse og Vidneprøvene samt hvad i Øvrigt er oplyst, er Angjældende ogsaa tilfulde overbeviist om den Forbrydelse, hvorfor hun er sigtet. Hendes Forklaring gaaer ud paa, at hun, efter at have pleiet legemlig Omgang med 6te Vidne omtrent 3 Uger for Juul 1848, i Sommeren 1849 mærkede, at hun var frugtsommelig, at hun uden at omtale denne sin Tilstand for Nogen, paa Grund af den Skam, der er forbunden med at have et uægte Barn, strax fattede det Forsæt at føde i Dølgsmaal og at ombringe Fosteret, samt at hun den 3die September f. A. i Laaven paa Gaarden Birkland, hvorhen hun begav sig, da Fødselssmerterne paakom hende, fødte til Verden et levende Barn; fremdeles at hun, efter at have revet Navlestrængen over, holdt Haanden for Barnets Mund for at qvæle det, samt at hun, da dette ei lykkedes, snørede et Baand om dets Hals, uden at Barnet herved mistede Livet, hvorfor hun da endelig dræbte det ved at slaae dets Hoved mod Væggen. Efter at have gravet Barnet ned i en Lyngdynge bag Husene, gik hun tilbage til Laaven, hvor hun lagde sig. Barnet blev samme Dags Eftermiddag fundet af 3die Vidne. Den af Syns- og Obductionsforretningen uddragne Conclusion gaaer ud paa, at Barnet har været levende født, og at det er død en voldsom Død ved en Læsion i Hovedet. Angj. er saaledes strafskyldig efter 14—16 første Membrum.

Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom*).

*) Ved Bestemmelsen af Omkostningerne var denne noget forskjellig fra Underretsdommen, som den med Hensyn til Straffen havde stadfæstet.

Christiania 1850.

Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang — 4de Marts
№ 9. — 1850.

Norsk Retstidende,

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sager, paakjendte i Høiesterets 1ste Session 1850.

L.Nr. 79. } Procurator Hansen mod Proprietær Gorrissen.
O.R.25[1 Oct. 1848.]

Denne Sag har sin Oprindelse fra et fleeraarigt Regnskabsforhold, hvori Lensmand Nielsen i Størdalen havde staaet til Proprietær Gorrissen, for hvem han havde været Incassator ved Auctioner og oppebaaret Hesteholdsgodtgjørelser, men tillige betalt Skatter, hvoriblandt Brændeviinsafgifter, med Mere. I Aaret 1844 aflagde Nielsen endelig Regnskab til Gorrissen over deres Mellemværende, hvorefter der skulde komme Nielsen tilgode 805 Spd. 87 Skill.; men da der opstod Tvist mellem dem om Regnskabet, og Nielsen havde Gjæld at betale, hvoriblandt til Procurator (nu Sorenskriver) Hansen, overdrog han sin Fordring til denne, der, som boende udenfor Thinglaget, gjæsteretsviis sagsøgte Gorrissen for 804 Spd. 105 Skill. (efter erkjendt Feilregning af Forskjellen) med Renter fra Stævningens Dato, 9de September 1844. Gorrissen tog til Gjenmæle principaliter med Afviisningspaastand paa Grund af, at Sagen formeentlig uden Føie var anlagt ved Gjæsteret, da Hansen boede i samme Sorenskriveri som Gorrissen, nemlig den Første i Skogn, den Sidste i Størdalen. Denne Paastand blev i alle Instantser forkastet, af

Underretten blandt Andet fordi Skogn ikke umiddelbar stø-der til Værdalen - en Omstændighed, hvorpaa dog rimeligviis ved ingen af de overordnede Retter er lagt nogen Vægt. I Realiteten blev gjensidig paastaaet Overskud efter Parternes forskjellige Opgjør, og følgelig Frifindelse for hinandens Tiltale, med Tilkjendelse af Omkostninger. Ved Underretten blev Gørrissen tilpligtet at betale 741 Spd. 32 Skill. med Renter fra Stævningen, og Omkostningerne ophævede. Ved Overretten blev han kun tilpligtet at be-tale 225 Spd. 89 Skill. med Renter fra Stævningen, og Omkostningerne ligeledes hævede. Høiesterets Dom, afsagt 16de Februar 1850, er saa lydende: "Naar Proprietær H. E. Gørrissen til første eller andet Thing, hvortil lov-ligt Varsel kan gives, med sin corporlige Ed bekræfter, at han for Aarene 1838, 1840 og 1841 ikke har oppebaaret Hesteholdsgodtgjørelsen, bør han til nuværende Sorenskriver R. Hansen at betale 741 Spd. 32 Skill. med Renter 4 pCt. aarlig fra 9de December 1844 til Betaling skeer; men trøster han sig ikke til saadan Ed at aflægge, bør han til bemeldte Sorenskriver Hansen betale 786 Spd. 5 Skill. med Renter som anført. Processens Omkostninger for alle Retter ophæves." Da Sagen som vidtløftig Regnskabs-sag udgik til skriftlig Behandling ved Høiesteret, kan det hele Opgjør af omtvistede og uomtvistede Poster her ikke fremstilles, og selv blandt de omtvistede Poster vil neppe nogen anden have Interesse for Retstidendens Læsere end den, der i Høiesteret blev Gjenstand for Eds Iløggelse, hvor-for man her skal indskrænke sig til denne og hvad dermed nærmest staaer i Forbindelse. Den omtvistede Hesteholds-godtgjørelse negtede Gørrissen bestemt, uagtet sine derfor meddeelte Qvitteringer, at have oppebaaret contant saale-des, som i Nielsens Opgjør anført, og for denne exceptio non numeratæ pecuniæ talte følgende Omstændigheder: a) at Hesteholdsgodtgjørelsen ikke kunde hæves uden hans Qvitteringer, ved hvis Hjælp Nielsen af Fogedkassen hav-de erholdt den udbetalt i de nævnte Aar saa vel som i 1839, 1842 og 1843, for hvilke sidste Aar han ikke havde

opført Beløbene som contant betalte til Gørrissen, men som Liqvidationsposter i deres Mellemregning; b) at det øvrige Regnskab ikke ledede til at antage, at nogen saadan Afvexling af Liqvidation og contant Indbetaling havde fundet Sted, men tvertimod syntes at vise, at Gørrissen, der lader til at være en formuende Mand, har ladet det Hele henstaae, indtil han i den sidste Tid fandt det fornødent at kræve Opgjør; og c) at der i Nielsens Svarskrivelser paa hans alvorlige Opfordringer i saa Henseende fandtes Spor af, at Nielsens Regnskabsførelse over deres Mellemværende ikke var i den bedste Orden, og at han nok snarere troede sig at være Debitor end Creditor til Gørrissen. For Øvrigt bar Sagens Oplysninger Præg af al Oprigtighed fra begge Sider med Hensyn til det omtvistede Opgjør, og havde Nielsen villet forurette Gørrissen ved Hjælp af de modtagne Qvitteringer, maatte han lettere have kunnet drive sin Hensigt igjennem ved at opføre Godtgjørelsen som contant betalt for alle 6 Aar, eller for en sammenhængende Aarrække. Da nu anerkjendt Qvittering almindeligviis maa gjælde som Beviis for hvad den lyder paa, og her ikke af Høiesteret er fundet tilstrækkeligt Modbeviis, maatte L. 1—14—6 komme til Anvendelse, saa vel paa Grund af et saadant Regnskabsforholds almindelige Beskaffenhed ("naar hannem synes, at Sagen det udkræver"), som paa Grund af de nysanførte særegne Omstændigheder ("der dog viis Formodning er"). Der kunde imidlertid være Spørgsmaal, om Gørrissen var den, hvem Eden skulde paalægges. Sees imidlertid hen til, at her tvistedes om en af Gørrissen benegtet Betaling, der forøgede den mod ham fremsatte Fordring med et Beløb, hvorfor Qvitteringerne paa Grund af de oplyste Omstændigheder ikke længere ansaaes som fuldt Beviis, maatte han ansees som den "Sigtede," der havde "Sagen ved sin Ed sig at fralægge."

Den 14de Februar.

L.Nr. 66. Advocat **Kildal**, Actor, mod Ole Johnsen Moen.

Angjældende, der er omtrent 30 Aar gammel og forhen straffet for Tyveri, tiltales nu atter for Tyveri samt for Forbrydelse mod 18—22, og er ved den af Byfogden i Molde den 14de September f. A. afsagte Dom efter 19—1 jfr. 7 og 18—22 anseet med Strafarbeide i 3½ Aar, men hvilken Straffetid ved Overrettens Dom af 21de December næstefter nedsattes til 1 Aar. 1) Natten til 21de Juli f. A. blev der stjaalet Byg fra 2den Dept.s Kornbod i Molde paa den Maade, at Tyven havde begivet sig under Bodens Gulv og boret et Hul i dette, hvorved Kornet løb ud. Uagtet sin Benegtelse er Angj. overført Gjerningen. 3die Dept. i Forening med Deponenten Hans Dybdahl saae Klokken 5 om Morgenen Angj. komme frem fra 2den Dept.s Brygge med en Kornsæk paa Ryggen, og da Dept. gik efter Angj., løb han bort, eftersættende Sækken, der befandtes at indeholde vel ½ Tønde Korn af det i 2den Dept.s Bod opbevarede Slags. Hans Dybdahl har ikke turdet paastaae ganske bestemt at gjenkjende Angj., men holder sig dog forpligtet til at troe, at det var Angj., saa meget mere som 3die Dept. netop under Affæren opgav ham, at Personen var Angj. 7de Vidne under Thingsvidnet af 25de August saae samme Morgen Klokken 4 en lysegraat klædt Person under den omhandlede Brygge, og 9de Hovedvidne saae Angj. Klokken 5½ komme gaaende fra en Bestjaalnes nær liggende Brygge, bærende en Kornsæk. Formodentlig har Angjældende gjort flere Vendinger. I sin oprindelige Forklaring anførte Angj. at han var kommen til Byen om Eftermiddagen den 20de og havde forladt den næste Dag, efter om Natten at have sovet under aaben Himmel paa Marken udenfor Byen; hvorledes han tilbragte Eftermiddagen vil han dog ikke vide. Den ufuldstændige Examination gav imidlertid ei Anledning til at erholde Angj.s Forklaring om, hvor vidt han havde været i Byen ved den af Deponenterne omforklarede Tid, Klokken 4 à 5 om Morgenen den 21de Juli. Foreholdt det anførte 9de Vidnes Prov, vedgik Angj. at have været ved Bryggerne om Morgenen, angivende, at han medbragte i en Sæk et Fiskegarn, som han havde til Hensigt at faae solgt til Søbønder. Dette er formeentligen en Opdigtelse, i Betragtning af den aarle Tid, hvorhos bemærkes, at 5te og 11te Vidne

saae Angj. om Eftermiddagen den 21de at ligge ved Siden af Veien udenfor Molde, havende hos sig en Sæk, der paa Grund af Udseendet skjønnedes at indeholde Korn, medens Angj. vil, at det skal have været den samme Sæk med det samme Indhold, som han havde med sig ned til Bryggerne om Morgenen Klokken 5½, da han saaes af 9de Hovedvidne. Bemeldte Sæk vil desuden Angj. have laant hos sine Værtsfolk, 3die og 4de Vidne under Thingsvidnet af 25de August, samt have efterſat den 1000 Skridt fra sit Hjem. Efter at disse Vidner havde benegtet Laanet, har han anført, at det var muligt, at Sækken havde ligget i Forstuedøren, og at han saaledes har taget den uden noget Samtykke, og skjønt Vidnerne ikke have turdet benegte dettes Mulighed, viser dog Forklaringen sig formeentlig at være for kunstig, til at den kan opfattes anderledes end som et Paafund. 2det Vidne under samme Thingsvidne, med hvem han har levet i Concubinat, har derhos forklaret, at Angj., da han forlod hende den 20de Juli, ikke sagde at han skulde overbringe noget Fiskegarn, men alene nogle Arbeidsklæder, og 8de Vidne sammesteds, med hvem han reiste sammen til Molde, har ikke seet, at han bar Noget i sin Trøie, og da blandt Andet de anførte 5te og 6te Vidne have provet, at den omforklarede Sæk indeholdt vel saa meget Korn som det anholdte, eller ¼ Tønde, er det klart, at den Sæk, hvoraf 11te Vidne saae Angj. i Besiddelse, umulig kan have indeholdt Fiskegarnet, som Angj. har paastaaet. 10de Vidne under Thingsvidnet af 9de Novbr. havde laant Angj. et Væggebor af ¾ Tommes Diameter, og er det Natten til 21de Juli borede Hul befundet at være frembragt ved en Naver af dette Diameter, medens Angjældende ikke har kunnet gjøre nogen Rede for, hvor der er blevet af samme, idet 14de Vidne har benegtet Angjældendes Foregivende om, at det er ham leveret. Med Hensyn til Formaalet for sin Reise til Molde den 20de Juli har Angjældende gjort sig skyldig i urigtige Beretninger til 2det og 3die Vidne under Thingsvidnet. Ligesom der er Formodning om, at Angj. den omhandlede Nat har forsynet sig med mere Korn end det i Sækken værende, hvormed han anholdtes, saaledes er det ogsaa antageligt, at han flere Gange tidligere har gjæstet Bestjaalnes Bod, idet der i sammes Gulv fandtes et ældre Hul, og Angj., der har forklaret flere Gange at have hjembragt Korn, maa ansees løgnagtigen

at have anført, at det var kjøbt hos Bestjaalne. Det er ogsaa betegnende, at Angj.s Concubine, 2det Vidne i Thingsvidnet af 25de August, søgte ved Inqvisitionen at fordølge noget i Behold værende Byg. I det den 21de Juli forøvede Tyveri har Angjældende ikke usandsynligen haft Medhjælp af 8de Vidne under Thingsvidnet, i hvilken Henseende især er mærkelig deres modsigende Forklaringer angaaende deres Følgeskab til Molde, ligesom bemeldte 8de Vidne tilbød Hans Dybdahl Meel for at fortie Anholdelsen af Kornsækken. Angj. har villet antyde bemeldte Vidne som mulig Gjerningsmand, og desuden en Peder Røss, med Hensyn til hvilken bemærkes, at den anholdte Sæk er tilhørende dennes Husbonde og ham frastjaalet, og med hvilken Peder Røss Angjældende ogsaa ellers har haft fordægtig Trafik. Efter Angj.s Anholdelse er der i Gulvet boret et nyt Hul, omtrent af samme Diameter som de to ældre, hvilket af Angj. er paaberaabt som Beviis for, at Andre end han ere Gjerningsmændene; men heri er dog intet Frifindelsesindicium, naar bemærkes, at Angj. formeentligen har haft Medhjælpere, der maaskee senere have forsøgt sig paa egen Haand, ligesom Angj. i Følge 13de Vidne under Thingsvidnet sees at have været undvegen fra Arresten. 2) Angj. har selv tilstaaet at have levet i Concubinat med 2det Vidne under Thingsvidnet af 25de August. Høiesteret fastsatte, ligesom Underretten, Angj.s Straf til 3½ Aar, og er saaledes, ligesom denne, gaaet ud fra, at det omhandlede Tyveri, i og for sig betragtet, egnede sig til Strafarbeide i 5te Grad, og ikke, som af Overretten antaget, til Fængsel.

Den 15de Februar.

L.Nr. 69. Advocat **Skjelderup**, Actor mod Blikkenslagersvend Conradus de Lange.

Angjældende, der for Bergens Politi var anmeldt for paa Gaden at have den 28de October f. A. begaaet Uorden, samt blandt Andet overfaldt en Vægter, er ved den under 19de November næstefter afsagte Politiretsdom for Forbrydelse mod Crll.s 10—1 jfr. 26 og for Gadefortræd anseet med 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød. At Angj. har den omhandlede Aften begaaet Spektakler paa Gaden er tilstrækkelig oplyst, derimod har Høiesteret, som af dens Dom sees, ikke anseet Overfaldet paa

Vægteren fuldstændigen beviist. Herom haves nemlig kun Forklaring af Vægteren selv og en Skomager Tønnesen, men da nu en Vægter formeentlig ikke, som en Politibetjent, kan ansees som habilt Vidne i egen Sag, var der kun et fuldgyldigt Vidne, nemlig Skomager Tonnesen, tilbage. Høiesterets Dom er saa lydende: "Politirettens Dom bør uefterrettelig at være, hvorimod denne Sag hjemvises til ny Behandling og Paadømmelse, efter at nærmere Oplysninger ere søgte tilveiebragte angaaende det Slag, der skal være tilføiet Vægter Nr. 30, navnligen ved Afhørelsen af de flere Personer, som ved denne Leilighed have været tilstede."

Den 16de Februar.

L.Nr. 71. Advocat **Rolffsen**, Actor, mod Terge Olsen Tvedt.

(Skriftlig behandlet).

Angjældende, der er fød den 1ste November 1822, tiltales under nærværende Sag i Følge Nedenæs og Robygdelagets Amts Ordre af 28de Marts f. A. for Forbrydelse mod Crll.s Cap. 15 § 10 og 11. Mod sin Benegtelse er Angj. overført mod sin Moster, 8de Vidne, der har forlangt ham tiltalt, at have forøvet følgende Mishandlinger: 1) Ved 1ste og 9de Vidnes samt Klagerskens Forklaring er det beviist, at Angj. ved den af bemeldte Vidner omforklarede Anledning, da 8de Vidne fulgte 1ste og 9de Vidne ved deres Flytning, mishandlede bemeldte sin 70 Aar gamle Moster ved at tage et Baand om hendes Hals og dermed strube hende, saa hun blev sprudende rød i Ansigtet; efter 1ste Vidnes Forklaring saae det ud, som Angj. vilde qvæle hende ihjæl, og efter 9de Vidnes Forklaring saae det meget stygt ud med 8de Vidne. Da 9de Vidne gjorde Angj. alvorlige Forestillinger, trak han Baandet op igjen, og har 8de Vidne ikke havt nogen Skade af Mishandlingen. Naar bemeldte Vidners Forklaringer sammenholdes med Anmeldelsen, maa det ansees godtgjort, at denne Begivenhed er forefaldet i April Maaned 1846. 1) Ved 11te og 12te Vidnes Forklaring er det beviist, at Angj. Vinteren 1848—1849 slog bemeldte sin Moster paa Munden; 3) og ved 1ste og 2det Vidne i Thingsvidnet er beviist, at Angj. i samme Vinter rev sin titnævnte Moster i Hovedet. I Forhøret begjærede Mosteren Angj. tiltalt af Justitien, men i Sagens 1ste Session erklærede

hun at være bleven forligt med Angj. og forlangte Paatalen hævet, men hvorpaa Amtet ikke vilde indlade sig; og efter dèn Maade, hvorpaa Høiesteret oftere har fortolket Crll.s Cap. 27 § 3, kan den Fornærmedes Frafaldelse af begjært Paatale efter Actionen ikke standse Sagens justitielle Forfølgning. At Klagersken skulde have givet nogen Anledning til de omhandlede Fornærmelser, er ikke oplyst og er i sig selv heller ikke rimeligt, naar hensees til, at hun er 70 Aar gammel, og efter Vidneforklaringerne skal være et troskyldigt og eenfoldigt Menneske, medens baade de anførte 3 Facta og flere under Sagen oplyste Begivenheder charakterisere Angj. som en brutal Person. Efter det Anførte er Angj. altsaa skyldig til Straf efter 15—10 og 11 med Cumulation efter 6—12. Ved den af Sorenskriveren i vestre Robygdelaget den 18de September 1849 afsagte Underretsdom blev Angj. efter 15—10 og 11 anseet med Fængsel paa Vand og Brød i 15 Dage; da Underretsdommeren imidlertid antoges at have taget under Paakjendelse nogle Facta, som Overretten ansaae at være udenfor Sagen, efterdi med Hensyn til Samme Straffen efter 7—13 var præskriberet, og da Underretten end videre ikke syntes at have anvendt Cumulation, saa har Christiansands Stiftsoverret i sin under 14de November næstefter afsagte Dom i ny Conclusion anseet Angj. efter 15—10 og 11 med 20 Dages Fængsel paa Vand og Brød. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom.

L.Nr. 72. Advocat **Dunker**, Actor, mod Peter Petersen Øvergaard den Ældre.

(Skriftlig behandlet).

Angjældende, der er 52 Aar gammel og forhen for bedragerisk Forhold er anseet med en Bod af 40 Spd., tiltales i Følge nordre Bergenhuus Amts Ordre for Tyveri. Ved Underretsdom i indre Sogn af 20de September f. A. er Angj. overeensstemmende med 19—1 anseet med 15 Dages Fængsel paa Vand og Brød, og er denne Dom under 19de November stadfæstet af Bergens Stiftsoverret, dog saaledes, at Straffetiden bestemtes til 10 Dage. Factum bestaaer efter Angj.s Erkjendelse og Vidneprovene deri, at Angj., efter at hans Gaard Øvergaard var solgt og den 14de April 1848 aftraadt

til 1ste og 2det Vidne, Høsten samme Aar fra bemeldte Gaard bortførte 8 Stokke, hvoraf han mod sin Benegtelse er overført at have solgt de 3 til 4de Vidne for 96 Skill., hvorimod 5, værdsatte til 24 Skill. pr. Stk., ere fundne paa hans Bopæl. Disse Stokke, der udgjorde Langløberne til en Bro, som Angj. i sin Tid havde opsat paa Øvergaard ud til en Ø i Leirdalselven, vare, da Angj. tog dem, tildeels nedfaldne og laae løse under Broen, hvorimod nogle af dem endnu med den ene Ende hvilede paa det ene Brokar, medens det andet af Flom var borttaget. Da derhos Tværstrøene vare borte, kunde de gjenliggende Stokke kun af Mennesker, og det kun ved lavt Vand, benyttes som Klop til at komme over paa den omhandlede Ø, og har Angj. til sin Undskyldning paaberaabt, at de tagne Stokke under disse Omstændigheder maatte ansees som Løsøre, der ei var afhændet med Gaarden, og som han følgelig maatte være berettiget til at disponere over. Imidlertid have de underordnede Instantser utvivlsomt Ret i at ansee Angj. som skyldig i Tyveri, og skal man saa meget mindre opholde sig ved den strengt juridiske Side af Angj.s Undskyldningsgrund, som han selv har erkjendt, at Gaarden Øvergaard, paa hvis Grund Broen laae, paa Skiftet efter hans Kone var solgt, hvorimod der vel kunde synes at være nogen Tvivl, om hvor vidt Angj. har indseet, at Bemægtigelsen af Stokkene var en ulovlig Handling. Denne Tvivl er dog ikke begrundet; thi selv om det ikke forholdt sig som 2det Vidne og Angj.s egen Søn, 2den Dept., have forklaret, at nogle af Stokkene endnu vare fasthængende ved det ene Brokar, og altsaa ikke vare i det af Angj. opgivne Tilfælde, maatte dog en Mand med Angj.s Alder og Erfaring, hvorom det Spidsfindige i hans Forklaring synes at afgive et temmelig godt Vidnesbyrd, indsee, at nedfaldne Dele af en Bro, saalænge de endnu vare paa Stedet, henhørte til denne, og tillige at han tilføiede Vedkommende Skade ved at borttage de Stokke, der endnu som Klop tjente til Overgang over Elven. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom.

L.Nr. 73. Advocat Rye, Actor mod 1) Maren Corneliusdatter Vold og 2) Ole Johannesen Kroghoug.

De Angjældende, hvoraf Nr. 1 tiltales for Tyveri og Nr. 2 for Deelagtighed deri, ere ved Dom i Jæde-

ren og Dalarne af 31te Juni f. A. ansecte, Nr. 1 for Tyveri med 20 og Nr. 2 for Deelagtighed deri efter 5—9 med 8 Dages Fængsel paa Vand og Brød, medens de ved Overrettens Dom af 4de December næstefter Begge ere frifundne for Justitiens videre Tiltale. Angj. Nr. 1, der er omtrent 60 Aar gammel, og i 33 Aar har været Huusholderske hos den under 16de Mai 1848 afdøde Isak Pedersen Helland, sigtes for af dennes Bo at have tilvendt sig forskjellige Effecter, som ere henbragte deels til Nr. 2, deels til 4de Vidne. Angj. har erkjendt at have ført flere Sager fra Afdødes Huus, men hun paastaaer, at disse deels vare hendes egne, deels forærede hende af Isak paa hans Dødsseng. Efter at Arvingerne havde faaet høre om den omhandlede Bortbringelse, foranledigede de, at der den 31te Mai blev foretaget en Undersøgelsesforretning, hvorunder Angj. paaviste forskjellige Ting, som hun erkjendte at tilhøre Afdøde, hvorimod hun som sine egne opgav endeel andre til Naboen henbragte Ting. Under Sagen har hun derimod opgivet, at Isak paa Dødsleiet skjænkede hende af sit Løsøre, hvad hun tiltrængte, og paalagde hende strax at bringe det af Huset. Angjældende Nr. 2 har forklaret da at have været tilstede, og at han hørte Nr. 1, som stod ved Isaks Seng, ytre, at Isak havde tilladt hende at bringe nogle Effecter bort, men hvad det var, eller om Isak var ved sin fulde Forstand, veed han ikke. Sit Opigvende under Undersøgelsen unskylder Nr. 1 under Sagen med det, lidet antagelige, Opgivende, at hun under Forretningen var aldeles fortumlet ved Arvingernes Spektakler; derimod taler for Angj. 11te Dept.s Forklaring om at Isak paa hendes Spørgsmaal, om det ei var bedst at bringe Effecterne bort, svarede Ja, hvorved dog maa bemærkes, at 11te Dept. har modtaget nogle af Effecterne til Opbevaring. Formodningen for Angj.s mala fides bestyrkes ved den hemmelige Maade, hvorpaa hun har søgt at bortbringe Effecterne, ved at hun af de til Nr. 2 bragte Sager har nedgravet en Sæk i Udmarken; ved at hun efter 3die og 4de Vidnes Forklaring tidligere har søgt at formaae dem til at skjule endeel Sølvskeer, hvoraf Vidnerne skjønnede, at i det mindste nogle tilhørte Isak, ligesom det heller ikke derimod er afgjørende, at Isak flere Gange har skjenket hende betydelige Summer ialt omtrent 1300 Spd. Imidlertid er der dog ogsaa Anledning til at antage, at Angj. har

anført Tingene som sine egne, og at hun ved Besiddelsestagelsen har troet at kunne vælte Beviisbyrden over paa Arvingerne. For at betragte Forholdet som en simpel Selvtægt taler blandt Andet, at Angj. forud temmelig aabenlyst havde antydet, at hun vilde handle saaledes, som hun siden gjorde. At Afdøde under en tidligere Sygdom skjænkede Angj. flere Ting er oplyst, og hertil kommer end videre, at Ingen har kunnet forklare, hvilke af Effecterne tilhørte Isak, da han døde, og hvilke Angj., der benegter at have bortført Andet end sit Eget. Arvingerne negtede ogsaa at lade hende faae ud nogle Sengklæder, som de dog siden ved Fogdens Mellemkomst bleve tvungne til at udlevere. Nr. 2, hos hvem en Deel af Effecterne fandtes gjemte, havde forud negtet Besiddelsen af dem. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom.

L. Nr. 74. Adv. Skjelderup, Actor, mod Ole Bentzen Hvia. (Skriftlig behandlet).

Tiltalt i Følge Buskeruds Amts Ordre af 27de September f. A. for Tyveri, er Angjældende ved Bythingsdom af 8de November og Overretsdom af 25de s. M. for 1ste Gangs simpelt Tyveri tilfunden Straf af 15 Dages Fængsel paa Vand og Brød. Den 20de September f. A. om Eftermiddagen traf Angj. i Drammen 3die Dept. Skomager Even Olsen, der er en gammel Bekjendt af ham, og efter at denne paa flere Steder havde tracteret ham med Brændeviin, saa at Begge, men især 3die Dept., bleve temmelig berusede, gik de sammen ind til Handelsmand Røster, hvor Olsen atter tracterede med nogle Glas Mjød. Da han skulde betale herfor, kastede han en Tul Penge hen paa Bordet og bad Røsters Kone om deraf at tage sig betalt. Efter at 3die Vidne havde rystet en Dalerseddel løs af Pengetullen og viist den for de Omstaaende, lagde hun Tullen igjen paa Bordet, hvor Angjældende nu greb den, idet han, der stod ved Siden af Olsen, strøg Haanden henover Bordet, derpaa trak den til sig, men strax igjen kastede den fra sig paa Bordet. Da 3die Vidne nu ytrede til Olsen, at Angj. havde taget en Femdalerseddel ud af Tullen og Bestjaalne, ved at eftersee denne, savnede en saadan, negtede Angj. at have taget den, hvorpaa der forgjæves blev eftersøgt hos ham efter den. Efter at Bestjaalne ogsaa forgjæves havde forsøgt paa

at faae Angj. til at tilbagelevere Seddelen ved at tale i Eenrum med ham, hvorunder de øvrige Tilstedeværende havde fjernet sig, og da der i den Anledning opstod Uenighed mellem dem, blev der sendt Bud efter en Politibetjent, der arresterede baade Angj. og Olsen. Kort efter at disse vare bortførte fandt 3die Vidne under en Urtepotte i Vinduet en sammenknuget Femdalerseddel og lod Politiet herom strax underrette. Angj. benegter haardnakket at have stjaalet Seddelen, men maa dog ansees overbeviist derom. Bestjaalne har edelig bekræftet, at der i den omhandlede Tul, da han fremleverede den, var 4 Een- og 1 Femdalerseddel og at denne var borte, da han fik Tullen tilbage. 3die Vidne saae, at Angj., efter at han med sin høire Haand havde taget Tullen fra Bordet, med sin venstre udtog af den en Seddel og derpaa stak Haanden i Lommen. Vidnet Ambrosius Nielsen saae, at der var en Femdalerseddel i Tullen, da Bestjaalne kastede den paa Bordet, og hørte, ligesom 2det Vidne, dennes Kone ytre, at at Angj. havde taget Seddelen. Da Bestjaalne havde sigtet Angj. for Tyveriet og der blev gjort Forberedelse til at arrestere ham, erklærede han, at han kun havde 6 Spd. hos sig, og da man ved Ransagen hos ham blot fandt 1 Spd. og nogle Smaapenge, samt opfordrede ham til at forevise de øvrige 5 Spd., gav han kun undvigende Svar. Medens der blev anstillet Undersøgelse i Værelset efter Seddelen, sad Angj. efter bemeldte Nielsens Prov ved det Vindue, hvor Seddelen senere fandtes. Under Forhøret opgav Angj. at han ikke kunde erindre, at Bestjaalne lagde nogen Pengetul paa Bordet eller at have taget denne i sin Haand, men vel at der var Tale om en Femdalerseddel, som var Bestjaalne frakommen. Han tilføiede derhos, at han heller ikke kunde erindre, at have gjemt nogen Femdalerseddel under en Urtepotte, men at det, hvis han havde gjort det, ikke havde været for at beholde Seddelen. Under Sagen benegtede han bestemt at have taget Seddelen, men tilføiede i samme Session, at han tog Tullen i sin Haand men igjen kastede den paa Bordet, uden at udtage Noget, idet han blot tog Pengene i Haanden "for Moros Skyld." Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom*).

*) Denne var ved Bestemmelsen af Omkostningerne noget forskjellig fra Underretsdommen.

L.Nr. 76. Advocat Lous, Actor, mod Jægtefører Ole Nielsen Berge.
(Skriftlig behandlet).

I Skrivelse til søndre Bergenhuus Amt af 11te April 1848 anmeldte Indrulleringschefen i Throndhjem, at Angj. som Fører af Jagten Emmeline af Bergen, 12½ Læster drægtig, var ankommen til førstnævnte Sted uden at have den i Lov af 26de September 1845, § 3, befalede Fortegnelse paa sit Mandskab med sig, i hvilken Anledning Angj. paastodes mulcteret efter bemeldte Lovs § 5. I en herover afgiven Erklæring af 4de Mai s. A. ytrede Indrulleringschefen i Bergen, at det kun af en ham fra Toldcontoret tilstillet Fortegnelse over toldklarerede Skibe var kommen til hans Kundskab, at Angj. den 16de Marts var udexpederet til Aalesund, men at der for Øvrigt ikke ved Indrulleringscontoret fandtes nogen Oplysning om, at Angj. forinden sin Afreise der havde meldt sig, hvortil han dog ansaaes forpligtet, da han i alle Fald selv er søindrulleret, nemlig under Stavanger Sølimitdistrict. Efter at Sagen derpaa havde passeret gjennem flere Amtscontorer, blev efter Forlangende af Bergens Stiftamtmand og Ordre fra søndre Bergenhuus Amt af 23de Juni 1848, den 10de Juli næstefter Forhør optaget, hvorunder Angj. forklarede, at han paa ovenomhandlede Reise hverken medhavde nogen Fortegnelse over sit Mandskab eller forud havde indfundet sig hos Indrulleringschefen i Bergen, idet han antog, at man "ligesom før" havde Tilladelse til at gaae uden Fortegnelse, naar man ei havde søindrullerede Folk ombord, hvilket var Tilfældet med Angj., der selv var den eneste Søværnepligtige ombord. Efter at have modtaget dette Forhør, tilskrev Bergens Stift under 29de Juli 1848 søndre Bergenhuus Amt, at det var Indrulleringschefen i Bergen, for hvem Angj. havde undladt at melde sig og at bemeldte By saaledes var forum delicti commissi med Hensyn til denne Undladelse, men at det dog ansaaes beqvemmest, at Paatalen skeede der, hvor Angj. hørte hjemme, og om saadan Fremgangsmaade ansaaes forenelig med Praxis, anmodedes Amtmanden om, i Overeensstemmelse hermed at føie fornøden Foranstaltning. Af Amtmanden i søndre Bergenhuus blev Sagen derpaa den 1ste Aug. tilstillet Sorenskriveren i Midthorland, til hvem det i Henhold til Stiftets foranstaaende Begjæring henstillede at behandle Sagen overeensstemmende med Lov

af 6te September 1845, § 1. Efter at den af Angj. under Forhøret afgivne Forklaring - navnlig for saa vidt angaaer, at hans Mandskab paa den omhandlede Reise bestod af Folk, der ikke vare søværnepligtige - ved disse Personer og Indrulleringschefens Attest var stadfæstet, blev Sagen paakjendt den 11te December 1848, idet Angj. frifandtes og Omkostningerne paalagdes det Offentlige. Samme Udfald fik Sagen ved Bergens Stiftsoverrets Dom af 11te Juni 1849, hvorefter den i Følge Marinedepartementets Forlangende og med Hjemmel af naadigst Bevilling af 17de November f. A. indankedes for Høiesteret. Betræffende Sagens formelle Qvæstioner ansees det unfornødent videre at opholde sig ved Spørgsmaalet om Forum, da Angj. ikke har exciperet. Hvad angaaer Behandlingsmaaden efter Lov af 6te September 1845, har Høiesteret vistnok oftere antaget, at saadan er en Uting, hvor Underdommeren kommer til det Resultat at frifinde den Tiltalte (Retst. 1848, S. 434 ff. og 578), imidlertid synes dog Analogien af hvad der gjælder om Politisager i Kjøbstæderne at kunne paaberaabes som Hjemmel for Undladelse af at bruge Referent eller Actor, naar som in casu det Offentlige og Angj. ere enige i at behandle Sagen, som skeet er, og især naar der kun handles om en Lovs rette Mening. Der er endnu et 3die formelt Spørgsmaal, men hvorom det Fornødne rettest bemærkes i Forbindelse med Sagens Realitet. Det har nemlig noget Udseende af, at de underordnede Retter have betragtet den ovennævnte Skrivelse af 11te April 1848 som det Actionsdecret, hvorefter Sagen skulde afgjøres, idet de have undersøgt, hvor vidt den i Lov af 26de September 1845, § 3, omhandlede Bemandings- eller Folkeliste ogsaa skal afgives, naar Fartøiets Fører er den eneste søværnepligtige af dets Besætning, eller naar det ved Resolution af 11te August 1846 foreskrevne Schema haves for Øie, om saadan Liste da skal afgives in blanco, og er det mærkeligt, at den irettelagte Bevilling af 17de November sidstleden ogsaa angiver genus causæ paa saadan Maade. Dette var imidlertid formeentlig ikke Sagens Qvæstion. Ligesom Bergens Stiftamtmands ovenciterede Skrivelse af 29de Juli 1848, hvortil, som meldt, Skrivelsen af 1ste August næstefter ganske slutter sig, gaaer ud paa Tiltale, fordi Angj. har undladt foruden sin Afreise at melde sig hos Indrulleringschefen i Bergen, saa-

ledes er det klart, at Sagen fra denne Side faaer en praktisk Interesse, der gjør det forklarligt, at den er bleven undergivet Høiesterets Afgjørelse. For saa vidt det som Følge af det Anførte kunde synes at maatte have været nødvendigt for Høiesteret at hjemvise Sagen til ny Paakjendelse, efterdi de underordnede Retter ikke ligefrem havde udtalt sig om dette Spørgsmaal, og der heller ikke havdes Bevilling som supplerede denne Mangel, maa bemærkes, at Sagen, som anført, for saa vidt allerede under Forhøret var tilstrækkelig oplyst, og at de underordnede Retter, især Overretten, i hvis Domspræmisser en der irettelagt Skrivelse af 21de April f. A. fra Indrulleringschefen i Throndhjem sees paaberaabt, og hvori Spørgsmaalet ligefrem omhandles, have forudsat, at der heller ikke paaligger de omhandlede Skippere nogen Forpligtelse til at melde sig. Da det derhos ved nærmere Betragtning formeentlig befindes, at begge Spørgsmaale, retteligen opfattede, staae i temmelig nøie og uadskillelig Forbindelse, var der neppe fra den Side noget Afgjørende til Hinder for Sagens Paakjendelse. Vistnok kunde det synes som om Lov af 26de September 1845, der intet melder om nogen saadan Forpligtelse, med Rette kunde paaberaabes som Hjemmel for, hvad der efter det Anførte maa ansees som de underordnede Retters Mening, men herved maa bemærkes, at saadan Melding ligefrem er paabuden i den ældre Lovgivning om Mynsterskrivervæsenet, in specie Frd. af 3die Juni 1803, § 5, og Lov af 23de Juni 1836, § 3. Vel er ingen af disse Lovsteder nu gjældende i deres fulde Udstrækning, idet førstnævnte, for saa vidt det paabød Certificater, er forandret ved Frd. af 19de Juni 1807, § 1 c, hvorved disse Documenter afskaffedes, og sidstnævnte for en Deel bortfalden som uforeneligt med Loven af 1845. Dette gjælder imidlertid ikke om Forpligtelsen til at melde en forehavende Reise, "naar Fartøiet første Gang i Aaret udgaaer paa Reise udenfor Tolddistrictet" eller "naar Fartøiet kommer tilbage for at oplægge," og Forudsætningen om en saadan Forpligtelse stemmer ei alene overeens med Hensigten af den Control, som den omhandlede Lovgivning tilsigter (Lov af 26de September 1845, § 6), men det synes endog, at en saadan Control for de Skipperes Vedkommende, der ere i det her omhandlede Tilfælde, i modsat Fald bliver aldeles opgivet. Vel har Overretten paaberaabt, at

Indrulleringschefterne fra Toldkammerne kunne faae de til Øiemedet fornødne Oplysninger, men dette har formeentlig ikke sin fulde Rigtighed, og vilde vel ogsaa være saa godt som uudførligt i Praxis, da det ei forud kan vides, fra hvilket Toldcontor Expeditionen er skeet. Hertil kommer, at Resol. af 11te August 1846 § 2 selv forudsætter, hvad der vistnok ogsaa har sin Rigtighed, at Toldloven af 20de September 1845, § 68 og 71, tilsteder Fartøier under 25 Læsters Drægtighed i nogle Tilfælde at seile uden Toldklarering. Det er saaledes formeentlig Tilfældet, at vedkommende Embeds- eller Bestillingsmænd fremdeles, men med de i Lov af 26de September 1845 §§ 3 og 4 fastsatte Indskrænkninger, bør underrettes om eller ved Mynstring forevises de Søværnepligtige, der udgaae paa Reiser, og at Undladelsen heraf maa paadrage Skipperen Straf, hvad enten han selv er den eneste søværnepligtige af Skibets Besætning eller ei. Hvad Straffen angaaer kan denne neppe være nogen anden end den i Loven af 26de September 1845, § 5, omhandlede, væsentlig hvis Undladelsen bør ansees identisk med de sammesteds omhandlede Forsømmelser. Høiesterets Dom er saa lydende: „Sølimit Ole Nielsen Berge bør for Undladelse af for Indrulleringschefen at anmelde sin Afreise, da han som Fører af Jagten Emmeline den 16de Marts 1848 udklarerede fra Bergen, at bøde til Statskassen 2 Spd."

Christiania 1850.

Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang   11te Marts
№ 10.   1850.

Norsk Retstidende,

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sager, paakjendte i Høiesterets 1ste Session 1850.

L.Nr. 92. } Jægteskipper Kittel Simonsen mod Skibscapi-
O.Nr. 11. } taine Falkenberg.

Den 25de Juli afsagde Kittel Simonsen under Søprotest i Drøbak følgende Forklaring: "Undertegnede, der er Eier og Fører af Jagten Anne Sophie, drægtig 4½ Commercelæster og hjemmehørende i Homlebakken ved Staværn, kom i Gaar Eftermiddag seilende fra Slebene ved Christiania med en Ladning Kalk, holdende paa østre Side af Haaøen, og da jeg var kommen til nordre Kaholmen, fik jeg pludselig Øie paa Dampskibet Hardy, tilhørende Kelly & Co., og førendes af Capitaine Falkenberg, hvilket kom seilende lige imod mig, og Afstanden var ikke 100 Skridt. Jeg skreg da øieblikkelig til den Mand, som stod ved Roret paa mit Fartøi, at han skulde vende, og løb selv hen til Roret og rettede dette, men det var da for seent, idet Dampbaaden gik i stærk Fart, og Vinden var for løi til at jeg kunde gjøre en hurtig Vending. Dampfartøiet stødte da med Forenden lige paa Livet af mit Fartøi og knuste dette, saa at det efter en liden Stund sank med Ladning, Seil, og Alt hvad der var ombord, hvoriblandt den ommeldte Kalkladning, nemlig 16 Læster, Pottemagerarbeide, som af mig var betalt med 21 Spd., Maalebrev og øvrige Skibs-

papirer, Gang- og Køiklæder, indkjøbte Varer i Christiania til en Værdi af omtrent 20 Spd., med Mere. Det var saa vidt, at jeg med min Kone, min Brodersøn Simen Aanonsen og Martin Jacobsen, der udgjorde Fartøiets Besætning, kunde komme ombord paa Dampfartøiet, førend mit Fartøi aldeles sank til Bunds. Da det var under Spidsen af nordre Kaholmen tæt ved Land at jeg seilede, da Dampbaaden kom mig imøde, saa var det ikke muligt at see denne førend, som meldt, i en Afstand af mindre end 100 Skridt." Under en samme Dag og Sted afholdt Notarialforretning erklærede Martin Jacobsen under Eed Kittel Simonsens ovenanførte Forklaring rigtig i alle Dele, med Tilføiende, at saasnart Dampskibet observeredes, styrede Kittel Simonsen, der da sprang til og greb Roret, til Høire for at undgaae det, men hvilket ikke lykkedes fordi Dampskibet, i Stedet for ogsaa at gaae til Høire, blev styret til samme Side som Jagten, der saaledes ikke kunde undgaae det. Efter at Paaseilingen havde fundet Sted, søgte Vidnet, der atter greb Roret, medens Kittel Simonsen, hans Kone og Simen Aanonsen bleve bjergede i Dampskibets Baad, at sætte Jagten paa Land for at redde hvad der reddes kunde af den. Forsøget blev imidlertid forgjæves, da Jagten næsten øieblikkelig sank, og Vidnet derfor ogsaa maatte søge sin Frelse i Baaden. Vidnet bemærkede sluttelig, at Jagten var bygget af Nyt i forrige Aar og dens løbende og staaende Rig samt Inventarium i complet Stand." Kittel Simonsen anlagde derpaa Gjerderetssag mod Falkenberg, hvorunder han paastod sig tilkjendt i Erstatning efter specificeret Beregning 700 Spd. 48 Skill., hvoriblandt Jagtens Skrog opførtes med 400 Spd. og dens Rig samt Ankere, Toug og Kjetting med 300 Spd. Den 3die August næstefter aflagde Falkenberg saadan Søforklaring: "Klokken 6½ Eftermiddag ovenmeldte Dag afgik fra Drøbak, efter at have landsat de hertil bestemte Passagerer, til Christiania, Vinden nordlig med frisk Kuling og Regn; styrede langs Kaholmen nordover for at undgaae Strøm; saae flere Fartøier komme krydsende ud

Fjorden; Klokken 7¼ passerede den nordre Odde af Kaholmen; saae da en Jagt komme ud af Haasbugten, styrende skjønsk over mod Drøbak ud Fjorden med affirede Seil paa Styrbordsiden. Dampskibet styrede nærmere Landet paa Bagbordsiden for at gaae agter om Jagten – da Saadant var rigtigt efter Sømandscoutume, og Jagten vedblev at styre sin Cours, hvorved begge Fartøier aldrig vilde staae Fare for at komme nær hinanden – til begge Fartøier vare omtrent 20 Favne fra hverandre, da Jagten, i Stedet for at styre sin rette Cours, med Et dreier af tvers for Dampskibet ind mod Landet, og uagtet der af Manden, som havde Udkig paa Dampskibet, blev vinket til Jagten at vedblive sin Cours, vedblev den at holde tvers for Dampskibet, som da var saa nær Landet paa Bagbordside, at Roret maatte lægges om Bagbord, for om muligt at klare Jagten den anden Vei, for ikke at seile i Land, om ikke Roret var lagt om Bagbord. Maskineriet paa Dampbaaden blev strax standset; men førend den kunde dreie klar af Jagten, stødte begge Fartøier sammen, hvorved Dampskibet med Forstavnen stødte midt paa Jagtens Bagbordside. Maskineriet paa Dampskibet blev øieblikkelig sat i Gang agter over, men da Sammenstødet var haardt, varede det omtrent et Qvarteers Tid, førend Fartøierne kom klar af hinanden. Jagtens Mandskab, nemlig Skipperen Kittel Simonsen, en voxen Mand, en Dreng og et Fruentimmer vare allerede komne ombord paa Dampskibet. Da Jagten var klar og det befandtes, at Dampskibet ingen videre Skade havde faaet, end at en Planke i Boven var rubbet lidt, sendte Dampskibet Baad med Jagtens Mandskab, paa Drengen og Konen nær, med en af Dampskibets Matroser ombord i Jagten for at eftersee, hvad Skade den havde faaet, og om det var nødvendigt at seile den i Land for at redde den fra at synke; men førend dette kunde skee, sank Jagten omtrent midt imellem Kahelmen og Husvigkangen. Dampskibet fortsatte siden sin Cours til Christiania. Det erklæres for bestemt, at dersom Jagten havde vedblevet sin Cours og ikke holdt af, havde al-

vrig Sammenstødet indtruffet, ligesom at dersom Skipperen paa Jagten havde holdt Udkig, vilde han ikke imod al Sømandscoutume holdt af. Jagten er efter Mandens eget Sigende Anne Sophie af Staværn, drægtig 4½ Commercelæster og ladet med Kalk og en Deel Steentøi." Under Sagen blev derefter oplyst, at hverken Falkenberg eller Styrmanden havde været ude paa Dækket, da Paaseilingen fandt Sted. Den første erklærede, at han efter at have seet Jagten begav sig afsides i et naturligt Ærinde, idet han efter den Cours, Jagten holdt, ikke nærede Tvivl om, at man letteligen vilde gaae klar af hinanden. Efter at have opholdt sig paa Locumet omtrent 4 Minuter, kom han netop ud paa Dækket, da Sammenstødet mellem Partierne fandt Sted. Den Sidste var gaaet ind i sit Lukaf, hvor han var beskjæftiget indtil Sammenstødet. Baandsmand Gunder Nielsen, der stod til Rors, og Matros Johan Jørgensen, der stod paa Udkig, forklarede sig som 2det og 3die Contravidne overeensstemmende med Falkenbergs Søforklaring. (Mod disse Vidner blev paa Grund af deres Stilling til Sagen gjort Indsigelse). Skibscapitaine Hans Hansen forklarede som 5te Contravidne, at han var Passager med Dampskibet, da det her omhandlede Sammenstød fandt Sted, og blev ikke Jagten var førend der ombord paa Dampskibet blev begyndt at gjøres Signaler til Jagten, som da allerede havde forandret sin Cours, og seilede lige mod Dampbaaden, og fra den Tid Vidnet blev Jagten var, anseer Vidnet det umuligt, at der fra Dampskibets Side kunde gjøres Andet end hvad der blev gjort, ligesom Vidnet antager, at Jagten ved at vedblive at holde sin oprindelige Cours kunde undgaaet Paaseilingen. Et Par som frivillige Vidner fremstillede Fragtemænd, der kjendte Jagten, erklærede den med Rig omtrent 600 Spd. værd, ligesom Kittel Simonsens Matros Martin Jacobsen og Brodersøn Simen Aanonsen bevidnede, at hvad der ellers var opført paa Fortegnelsen, fandtes i Jagten, da den sank. Falkenberg anslog derimod Jagten med Rig til 400 Spd. og Resten til 50 Spd., idet han paastod Fri-

findelse. Ved Underrettens Dom af 11te Januar 1849 blev saaledes kjendt for Ret: "Indstævnte, Dampskibsfører Falkenberg, bør erstatte Citanten, Jægtefører Kittel Simonsen, det Tab, denne har lidt ved Overseilingen af sin Jagt Anne Sophie med deri værende Kalk og Pottemagerarbeide, med 653 Spd. 72 Skill. med Renter 4 pCt. aarlig fra 27de Juli d. A. til Betaling skeer, samt end videre betale Citanten 45 Spd. 96 Skill. med Renter som meldt, saafremt denne inden sit Værnething efter lovlig Omgang med Eed bekræfter, at de til dette Beløb værdsatte, paa den under Sagen fremlagte Fortegnelse anførte Effecter befandtes ombord i Jagten ved dennes Overseiling, samt at Værdien paa samme er sat efter hans bedste Overbeviisning. Processens Omkostninger ophæves." Efter Paaanke til Overretten paastod Falkenberg fremdeles Frifindelse, og in subsidium Erstatningens Nedsættelse til det Halve af hans Værdsætning, nemlig til 225 Spd. Ved Overrettens Dom af 2den Juli 1849 blev imidlertid kjendt for Ret: "Appellanten, Dampskibsfører Falkenberg, bør til Indstævnte, Jægtefører Kittel Simonsen, at betale 300 Spd. med Renter 4 pCt. aarlig fra 27de Juli f. A. til Betaling skeer. Processens Omkostninger for begge Retter ophæves." Overretten anvendte nemlig L. 4—3—3 paa samme Maade i denne som i den af Høiesteret under 24de Mai 1841 paakjendte Sag (Retst. for s. A. S. 346—364).

Kittel Simonsen, som paaankede Overretsdommen til Høiesteret, henvendte sig nu til Premierlieutenanterne af Søetaten Steenstrup og Fleischer med en kort Fremstilling af Sagen og følgende Spørgsmaale: "1) Kan ikke i Almindelighed et Dampskib letteligt undgaae Sammenstød med Seilskib, som det møder, ved lys Dag, selv om det sidstnævntes Manøvre var mindre conduitmæssig? 2) Antages det rimeligt, at Dampskibsføreren paa Hardy 4 Minutter førend Sammenstødet skeede kunde beregne, hvor vidt Fartøierne vilde passere hinanden med den Cours begge holdt, naar de, idet de begge vedbleve at holde denne Cours, dog kom hinanden saa nær som 20 Favne? 3) Antages

[illegible] at Føreren for Hardy, efter at have obser- [illegible] Lugen, forlod Dækket uden derom at underrette [illegible], om ligeledes derfra var fraværende? For at [illegible] gjøre Dem bekjendt med bemeldte Sag [illegible] i samme, hvori er indtaget Falken- [illegible] og Forklaring for Retten, og Forkla- [illegible], der stod til Rors og af ham, der holdt [illegible] Jagtskipperens Søprotest, og en Notarial- [illegible], hvorunder Matros Martin Jacobsen har for- [illegible]." Herpaa svarede Steenstrup: "Efter at have [illegible] mig bekjendt med de anførte Documenter, er min [illegible] om det Omspurgte følgende: ad 1) Jo! ad [illegible] de Oplysninger, der indeholdes i de mig tilstil- [illegible] Documenter maa der, 4 Minuter forend Sammenstø- [illegible] Sted, have været en betydelig Distance mellem Fartøierne, og naar de, idet de begge vedbleve at holde samme Cours, dog kom hinanden nær paa 20 Favne, saa maa de have styret næsten lige mod hinanden, eller saale- des, at deres Courser omtrent samtidig maatte føre til sam- me Punct. Det antages saaledes ikke at man saa længe som 4 Minutter i Forveien kunde beregne, hvor vidt Sam- menstød vilde kunne undgaaes. ad 3) Det antages ikke forsvarligt at de Commanderende forlade Dækket i et trangt Farvand, hvor andre Seilere observeres, og saa meget min- dre, naar en saadan er seet ret forud, holdende en Cours, der i alle Fald maatte falde saa nær Dampskibets Cours, som her var Tilfældet." Fleischer svarede: "1) I Al- mindelighed anseer jeg det som Pligt for Dampskibets Fø- rer, naar Omstændighederne ei hindre det, allerede saa tid- lig at gjøre de fornødne Manøvre for at undgaae Sam- menstød med et Seilskib, at en urigtig Manøvre fra det sidste Side ikke bevirker Sammenstødet. 2) Jeg anseer det muligt, med en høi Grad af Sandsynlighed, under de anførte Forhold, at kunne beregne, hvor vidt Sammenstød vilde finde Sted, naar begge Fartøier vedbleve at styre samme Cours. 3) Enig med Premierlieutenant Steen- strup." Ligeledes henvendte Kittel Simonsen sig til Hav-

nefoged Rasch, Skibsreder Brinch, samt Skibscapitainerne Hall og Hesselberg saaledes: "Ved at fremsende Documenterne i en til Høiesteret indstævnt Sag mellem Jægtefører Kittel Simonsen og Skibscapitaine Falkenberg, som Fører af Dampskibet Hardy, nemlig: 1) Underretsact i bemeldte Sag, 2) Overretsact i do., 3) Søprotest af 25de Juni 1848, 4) Notarialforretning af s. D., hvorunder Martin Jacobsen er afhørt som Vidne, samt 5) Erklæring fra D.Hrr. Premierlieutenanter i Marinen Steenstrup og Fleischer af 30te f. M. og 22de dennes, tillader jeg mig at anmode mine Herrer om, efter at have gjort Dem bekjendte med bemeldte Documenter, at meddele mig deres Erklæringer om Følgende: 1) Ansees det oplyst, at Jægtefører Kittel Simonsen ved den af ham foretagne Manøvre, da han i 20 Favnes Afstand blev Dampskibet var, havde begaaet en saadan Feil, at Overseilingen maatte tilregnes ham selv? 2) Er det ikke i Udlandet, in specie i England, almindelig Coutume, at Dampskibe seile af Veien for andre Fartøier, og er ikke i Tilfælde af Sammenstød Formodningen imod de første? 3) Burde ikke efter Deres Formening Dampskibet, naar Jagten allerede saa længe i Forveien, som her var Tilfældet, fra det var observeret, i Tide styret saaledes, at Sammenstødet ikke havde fundet Sted? og 4) Ansees det ikke uforsvarligt, at Skipperen paa Dampskibet under de anførte Omstændigheder, efter at have observeret Jagten, forlod Dækket, medens Styrmanden ogsaa derfra var fraværende?" Svarpaategningen af Rasch, Brinch, Hall og Hesselberg lyder saaledes: "De os i foranstaaende Skrivelse opgivne Spørgsmaale skal vi efter bedste Skjøn og Overbeviisning herved efter Forlangende saaledes besvare: ad 1) Nei, vi kan ikke efter det Passerede og Oplyste antage, at Baadfører Kittel Simonsen kan tillægges Skylden for Sammenstødet med Dampbaaden Hardy. ad 2) Det er Undertegnede bekjendt, at det i Udlandet og især i England er Coutume, at den Skade, som foraarsages ved Sammenstød med Dampskibe og andre Seilskibe, tilsvares af Førstnævnte. ad 3) Det forekommer os aldeles givet,

[illegible] Hardy burde og kunde betids have for[illegible] Cours saaledes, at ikke Sammenstødet havde [illegible] ved den omhandlede Leilighed. ad 4) Det [illegible] Grad uforsigtigt, at baade Skipper og Styr[illegible] forlade Dækket, især i et saa knapt Farvand som [illegible]holmen, forbi hvilken Seilfartøier meget ofte passere ind og ud. Det forekommer os ogsaa, at Passagererne til deres Betryggelse have billigt Krav paa, at i det Mindste en af de Commanderende er paa Dækket for at observere det Fornødne. En anden Sag er det med Jagte og Baade, hvis Besætning for det Meste bestaaer af Føreren og en Mand eller Dreng; medens den Ene er til Rors er den Anden for det Meste sysselsat med andre Arbeider, der som oftest kan forhindre en omhyggelig Udkig." Derpaa bleve Rasch, Brinch og Hesselberg (siden Hall) fremstillede til Beedigelse af de afgivne Svar, hvorimod protesteredes paa Grund af, at Spørgsmaalene havde lagt dem Svarene i Munden, med Mere. De bleve imidlertid eedfæstede, og dernæst forelagte følgende Modspørgsmaale: "1) Maa ikke i Regelen det Fartøi, der seiler med Vinden, pligte at holde af for det, der seiler mod Vinden? 2) Gaae Dampskibe i Regelen foran Fartøier, som lændse eller seile med god Vind? 3) Antages Dampskibe forpligtede til altid at styre af Veien for Seilskibe, og antages dette specielt med vore Dampskibe? 4) Kan den blotte Omstændighed, at et Dampskib møder en Seiler, forpligte Dampskibschefen til altid at være tilstede paa Dækket, naar ikke særegne Omstændigheder ere for Haanden, der paakræve hans Nærværelse?" Besvarelsen paa disse Spørgsmaale lød: "ad 1) Naar 2de Seilskibe passere hinanden, det ene med god Vind, medens det andet krydser, da er Regelen i Almindelighed den, at det, som har god Vind, bærer af for det andet. ad 2) Dette beroer naturligviis paa de forskjellige Omstændigheder. ad 3) I Udlandet og især i England er det, saa vidt os bekjendt, Coutume, at Dampskibe vige eller bære af for Seilskibe. Om og hvor vidt det Samme finder Sted her i Landet, er os ikke bekjendt. ad 4) Vi

antage, som vi før have forklaret, at en af Officiererne, enten Føreren eller Styrmanden, alletider bør være paa Dækket, og fornemmelig i indenskjærs Farvande som Christianiafjorden og deslige." Falkenberg fandt nu at burde optage en formelig Skjønsforretning af kyndige og offentlig udnævnte Mænd, hvortil bleve opnævnte Capitainelieutenant Fries, Lieutenant Johannesen samt Skibscapitainerne Haneborg og Hjorth. Spørgsmaalene vare følgende: "1) Kan det ansees oplyst, at den indtrufne Ulykke har været en Følge af den Manøvre, som Jægteføreren Kittel Simonsen foretog i det Øieblik han paa 20 Favnes Afstand blev Dampskibet var, og at derimod ingen Ulykke vilde have været indtruffen, dersom han enten aldeles ikke havde observeret Dampskibet, eller dog ikke ved dets Nærværelse havde ladet sig foranledige til at forandre sin Cours? 2) Naar to Skibe møde hinanden, bør da ikke det, der seiler mod Vinden, holde agter for det, der seiler for Vinden, eller burde i nærværende Tilfælde Dampskibet fra først af holdt foran i Stedet for agter for Jagten? 3) Kan det ansees for grov eller uforsvarlig Skjødesløshed, at Dampskibsføreren i det her omhandlede Tilfælde paa Naturens Vegne gik ind paa Locumet omtrent 4 à 5 Minuter førend Sammenstødet fandt Sted, uagtet ogsaa Styrmanden i samme Øieblik var fraværende fra Dækket? 4) Vilde det have været Dampskibsføreren at tilregne som grov Skjødesløshed, om han, uagtet han havde været paa Dækket den hele Tid, havde ladet Dampskibet holde sin Cours, i den Tro, at Jagten ogsaa vilde holde sin, og at Sammenstødet i saa Tilfælde ikke vilde finde Sted? 5) Var det muligt for Dampskibet ved nogen Manøvre at undgaae Sammenstødet i det Øieblik, da Jagten forandrede sin Cours?" Svarene løde saaledes: "Til 1ste Sp.: Af Jægtefører Kittel Simonsens Forklaring sees, at der paa Grund af løi Kuling (fra Dampskibet Hardy er forklaret, at det var frisk Kuling af nordlig Vind) medgik nogen Tid, forinden han kunde faae Jagten til at falde; at han først befalede at vende, men da dette ikke skeede, selv løb

hen til Roret og udførte den modsatte Manøvre ved at falde ind mod Land; af den Mand, der paa Dampskibet havde Udkig, samt af Passageren Skibscapitaine Hans Hansens Forklaringer sees, at man ved Tegn forsøgte at tilkjendegive, at Jagten skulde vedblive sin første Cours, hvortil der ogsaa medgik nogen Tid. Dersom Fartøierne i den Tid, der medgik til disse Manøvrer, vare blevne gaaende, det ene skjøns mod, det andet skjøns fra Landet, antage vi at de ved opmærksom Styring vilde have undgaaet Sammenstød; thi idet Fartøierne skulde passere hinanden, kunde Jagten have givet fra og Dampskibet imod Land. Denne Forklaring vinder endnu mere Sandsynlighed derved, at Sammenstødet først fandt Sted efter at Jagten havde drevet mod Land og Dampskibet lagt Roret Bagbord, altsaa efter at de havde nærmet sig mod hinanden fra deres oprindelige Courser. Efter denne Anskuelse af Omstændidhederne komme vi til den Formening, at Sammenstødet sandsynligviis ikke vilde have fundet Sted, dersom Jagten ikke ved Opdagelsen af Dampskibet Hardy havde forandret sin Cours. Til 2det: Naar tvende Skibe møde hinanden, bør det, der seiler for Vinden, i Almindelighed holde af for det, der seiler ved Vinden (mod Vinden), fordi hiint har Omstændighederne mere i sin Magt. At Dampskibet Hardy i omhandlede Tilfælde af samme Grund valgte at gaae agter om Jagten, maa ansees for fuldkommen rigtigt, saa meget mere, som et Dampskib har flere Resourcer end et Seilskib. Til 3die: Det maa ansees som en uforsvarlig Skjødesløshed, at Dampskibsføreren i omhandlede Tilfælde ikke overdrog Commandoen til Styrmanden eller anden betroet Mand, forinden han forlod Dækket. Til 4de: Nei, havde han selv været tilstede paa Dækket og med Opmærksomhed iagttaget Fartøiernes Stillinger, vilde formodentlig Sammenstødet ikke have fundet Sted, naar Jagten ikke havde forandret sin Cours. Til 5te: For at besvare dette Spørgsmaal maatte man selv have været tilstede, for at kunne bedømme, om det, der efter Forklaringerne blev foretaget, blev udført til rette Tid og

med den fornødne Hurtighed. Skibscapitaine Hans Hansen, der selv var nærværende, erklærer, at Alt hvad der kunde gjøres blev gjort." Under Sagens Foredrag for Høiesteret bemærkede Appellantens Sagfører i det Væsentlige:

Det er klart, at Underretsdommen er rigtig. Formodningen maatte være mod Dampskibet, der har Bevægelsen i sin Magt. Den engelske Skik var af 4 Sømænd oplyst at være mod Dampskibene. To forskjellige Forklaringsmaader ere her fremkomne, naturligviis fordi ethvert Mandskab støttede sin Fører. Begge styrede mod Land. Havde Dampskibet ikke seet Jagten tidligere end denne hiint, kunde Baade antages fra begge Sider; men Dampskibet saae Jagten tidligere, og styrede dog paa, uden at Skipper, Styrmand eller Lods vare paa Post. Modparten paastaaer, at Jagten forandrede Retning; men dette er ubeviist. Modparten maa antages at have erkjendt dette, da han ikke har Contrasøvning. Hans Vidner ere Manden ved Roret og Manden paa Udkig; han selv var ikke paa Dækket. Det er umuligt for Appellanten ved Vidner at oplyse, hvor vidt de kunde have gaaet klare af hinanden. Modparten har søgt Sagen oplyst ved Skjøn; men Skjønsmændene vidste Intet om Forholdet, og skjønnede efter Andres Opgaver, der vare ubeviste. Var Dampskibet vedblevet sin oprindelige Retning, havde intet Sammenstød fundet Sted. Da Jagten holdt af, var den 20 Favne fra Dampskibet og 300 Alen eller 100 Favne fra Land (en Kabellængde). Da Sammenstødet fandt Sted, var den ikke 100 Alen fra Land. Sammenstødet fandt altsaa Sted over 200 Alen indenfor Dampskibets oprindelige Løb. Jagten saae først Dampskibet 20 Favne borte, hvorimod Dampskibet saae Jagten ⅛ Miil borte, og styrede dog paa. Dets Pligt var det at holde tilstrækkelig af. Dampskibet burde i Tide have undgaaet alt Træf; men der var ingen Commando paa Dækket. Føreren var 4 Minuter forud paa Dækket, men kaldte ikke Styrmanden ud (da han gik ind i et naturligt Ærinde). Han paastaaer vel at have "beregnet Strygning paa Fods Afstand;" men det er uforsvarligt at beregne saa liden

Afstand og gaae bort. Steenstrups og Fleischers Erklæring viser dette; Raschs, Brinchs m. Fl.s Erklæring ligeledes. Skjønsmændenes Erklæring viser ogsaa Uforsvarligheden i at forlade Dækket, uden at sætte Styrmanden i Stedet. For Øvrigt havde Skjønsmændene taget feil af Kittel Simonsens Forklaring om Dreiningen af Roret, ligesom de i flere Henseender havde opfattet Forholdet feilagtig, hvorfor der ogsaa blev protesteret mod deres Skjøn. L. 4—3—3 var ikke anvendelig her, da man havde kunnet "undvige hverandre," hvis Dampskibsføreren havde gjort sin Pligt. Hans beviislig uforsvarlige Opførsel, hvorved Skaden er foraarsaget, maatte derimod paadrage ham Erstatningsansvar efter almindelige Regler. Der kunde saaledes ikke være Tale om Mindre end Underretten havde tilkjendt, selv efter Præjud. af 1841. Modparten havde ved de foregaaende Retter erkjendt, at han i det Tilfælde ogsaa maa erstatte Ladningens Værdi. Dette bemærkedes og paastodes in subsidium, skjønt indeholdt i Hovedpaastanden.

Hertil svarede Indstævntes Sagfører i det Væsentlige: Falkenberg paastaaer vel, at Skylden er Modpartens, men anseer den udsprungen af "Uraad," og lader sig nøie med Anvendelsen af L. 4—3—3, som denne Art. almindeligviis maa forstaaes. (Jagtens halve Værdi). Appellen til Høiesteret var derfor en i høieste Maade unødig Gjerning. Man holder sig til almindelige Sætninger, og gaaer ikke ind paa de særegne Omstændigheder i denne Sag. Dampskibet kom sydfra mod Vinden og skulde forbi Haaøen, hvorfra Jagten med Vinden stak over til Drøbak. Den styrede altsaa til Venstre i sin Cours mod Dampskibet, der følgelig ogsaa maatte styre til Venstre i sin Cours, og holde mod Haaøen, for at komme bag Jagten, hvilket og var skeet, hvis ikke denne havde vendt i sidste Øieblik og holdt mod Land, saaledes, at Dampskibet hverken kunde komme mellem Landet og Jagten, eller til den anden Side forbi denne. Det maa erkjendes rigtigt, at Dampskibet holdt bag Jagten, hvor det aabenbar vilde være kommet forbi, om ikke Jægteføreren selv havde gjort det umuligt. Appel-

lanten tilstaaer selv, at han vendte Jagten mod Land, og at den, efter at dette var skeet, blev overseilet paa Siden. Heraf maa det for Enhver, uden særegen Kyndighed i Søvæsenet, fremgaae, at den ikke var bleven overseilet, om den ei havde vendt samme Vei som Dampskibet i sidste Øieblik, da dette ikke hurtig nok kunde forandre sin Retning; thi først efter at være vendt, kom Jagten lige for Dampskibet, der fremdeles holdt mod Land, og Appellantens Paastand om, at det allerede forinden stod lige paa Jagten, maa altsaa være urigtig, hvorimod det er klart, at Dampskibet, før Jagten vendte, maa have holdt bag om den, hvor det imidlertid ved dens pludselige Vending blev spærret Gjennemgangen. Modpartens indhentede Erklæringer gjorde Skjønnet nødvendigt. Men ingen af Delene afgjør det juridiske Ansvarsspørgsmaal. Erklæringerne og Vidneprøvene ere afbenyttede ved Skjønnet, der giver det endelige factiske Resultat, hvori Domstolene have det eneste bindende Beviismiddel. Protesten mod Skjønsforretningen var tilintetgjort ved den upaaankede Eragtning, hvorved den var tillagt Fremme. Den Uforsigtighed, at Falkenberg forlod Dækket uden at sætte Styrmanden i Stedet, har ingen Følger havt, der ikke vilde være indtraadte, om han selv havde været paa Dækket. (Hansens Erklæring). Man kan dog ikke være beredt paa saadanne Misgreb, som Jægteføreren her i sidste Øieblik begik. Paa lang Afstand kan man ikke i et trangt Farvand holde langt tilside, og behøver i intet Tilfælde at gjøre det. Frifindelse i det Hele var paastaaet, og ingen Indrømmelse af nogen Deel havde fundet Sted, der skulde kunne binde imod Loven.

Høiesterets Dom, afsagt 22de Februar 1850, er saa lydende: "Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Høiesteret ophæves."

L.Nr. 93. O.Nr. 12. } Regjeringsadvocaten for Finantsdepartementet paa Statskassens Vegne mod Kjøbmand Fr. Lønseth paa egne og øvrige Arvinger efter Fru Lønseth, deres Vegne.

Ved kongelig Resolution af 8de December 1821 (se Lovsamlingen) blev foretaget en Omregulering af flere Tolddistricter, hvorefter Christianias og Drøbaks skulde indgaae under eet Inspectorat; dog skulde Forandringerne foregaae efter Haanden, som Omstændighederne tillode det. Ved Dødsfald blev Drøbaks Inspectorat den 17de September 1822 ledigt, og da man forgjæves havde henvendt sig til Toldinspecteuren i Christiania om at overtage Inspectionen i det forrige Drøbaks District, blev ved kongelig Resolution af 26de Marts 1823 bestemt: "At Overtoldbetjent Knud Lønseth i Drøbak maa i Egenskab af Overtoldbetjent overdrages Bestyrelsen indtil Videre af de Toldinspecteurembedet i Drøbak tillagte Forretninger, imod at han for de forøgede Forretninger, han derved erholder, tillægges en aarlig Godtgjørelse af 250 Spd., som beregnes blandt de ved Toldvæsenet bestemte Procenter, og anvises Statskassen til Udgift paa samme Maade, som disse." Lønseth var nemlig ansat i sit da indehavende Embede 1806, altsaa tidligere end baade Resolutionen af 1812 (se Bergs Rescriptsamling) og Resolutionen af 8de December 1821, hvis forandrende Bestemmelser følgelig ikke kunde gjøres gjældende mod ham, uden at han deri samtykkede. Den overdragne midlertidige Inspection vedblev Lønseth til sin Død i 1842, uvist, af hvad Grund, da Toldinspectoratet i Christiania allerede 1829 skal have været ledigt. Imidlertid udgik fra Finantsdepartementet under 6te Mai 1840 følgende Circulære: "I Følge Storthingets af Kongen sanctionerede Beslutning af 31te Mai og 1ste Juni 1839, meddeelt Toldkammeret ved Departementets Circulære af 26de Juli f. A., skal der fra 1ste Juli f. A. ved Beregningen af Toldpersonalets Procenter, med Hensyn til det saakaldte Maximum ogsaa tages i Betragtning Toldofficianternes "andre Indtægter" end Gage og Procenter, Mulcter og Confiscationsbeløb dog

derunder ei indbefattede. Da Saadant imidlertid ikke er iagttaget ved Affattelsen af Toldstedets Procentberegning for Aaret 1839, maa man anmode Toldkammeret om, hertil at indsende en af Toldkammeret attesteret Opgave over, hvad disse "andre Indtægter" for enhver af Toldofficianterne fra 1ste Juli til 31te December have udgjort. Departementet antager, at der til disse "andre Indtægter" kun bør henregnes dem, som vedkommende Toldofficiant paa Grund af sin offentlige Stilling som saadan oppebærer, som reen Indtægt, men derimod ei dem, der blot ere at betragte som Skadesløsholdelse for tilsvarende andre Udgifter. Til bemeldte Indtægter bør derfor ikke henregnes Befordringsomkostninger og Diætpenge paa Krydstoure eller Reiser i Toldvæsenets Anliggender, ei heller den Godtgjørelse, der maatte være tillagt enkelte Toldofficianter paa et eller andet Sted for at anskaffe Reqvisiter, som det ellers maatte være Toldkammerets Sag at bekoste, o. s. v. Da derhos Beslutningen undtager Mulcter og Confiscationer fra at medtages under de omhandlede "andre Indtægter," saa antager Departementet, at de Sportler, som i Følge Lovgivningen tilfaldt Toldkassereren (Toldoppebørselsbetjenten) af confiscerede toldbare samt contrabande Varers Værdi, heller ikke bør medtages under de "andre Indtægter." Derimod bør til disse henføres saadanne Indtægter, der ere Vedkommende tillagte deels som Erstatning for tilsvarende Udgifter og deels som Godtgjørelse for Udførelsen af disse Forretninger, f. Ex. Sportlerne i Anledning af Skibsmaaling, den enkelte Opsynsbetjente særskilt tilstaaede Godtgjørelse for tillige at fungere som Regnskabs- og Oppebørselsbetjente, o. desl., dog efter Fradrag efter Vedkommendes nærmere Opgivende af den Deel af saadanne Indtægter, der maatte betragtes som Erstatning for tilsvarende Udgifter, f. Ex. for Anskaffelsen af Brændejærn og Maalestokke til Skibsmaalingen, for Udgifter ved Leie af Localer og Anskaffelsen af Skrivematerialier, for saa vidt angaaer de Opsynsbetjente, hvem særlig Godtgjørelse er tilstaaet for tillige at fungere som Regnskabs- og Oppebørselsbetjente, o. s. v.

Det er af det Foregaaende en Følge, at der til disse andre Indtægter maa henføres de Toldvæsenets Oppebørselsbetjente tillagte Procenter for Oppebørsel af Intrader for Lodsunderstøttelseskassen, Afgifter til Medicinalvæsenet, saakaldte økonomiske Afgifter o. desl. Foranførte Regler blive derhos at iagttage ved Affattelsen af Procentberegningen for indeværende Aar og indtil Videre." For Lønseths Vedkommende havde dette i Budgetterminen fra 1839 til 1842 en Nedsættelse af 315 Spd. 97 Skill. til Følge, som hans Enke søgte godtgjorte, i hvilken Anledning den norske Regjering under 17de April 1844 afgav en ved kongelig Resolution af 6te Mai næstefter bifaldt Indstilling til Proposition om, "at det Beløb, som paa Grund af, at der ved Beregningen af Toldofficianternes Embedsindkomster i Følge Storthingets af Hans Majestæt sanctionerede Beslutning af 31te Mai og 1ste Juni 1839 ogsaa skulde tages Hensyn til de saakaldte "andre Indtægter," er bleven afkortet i afgangne Overtoldbetjent ved Drøbaks Toldsted Knud Edvard Lønseths Embedsindtægter for Tidsrummet fra 1ste Juli 1839 til 1ste Juli 1842 maa af Statskassen godtgjøres hans Bo med 315 Spd. 97 Skill." Den hermed overeensstemmende kongelige Proposition til Storthinget af 10de Januar 1845 blev af Toldkomiteens Pluralitet indstillet til Antagelse, men overeensstemmende med Minoritetens Indstilling af Storthinget forkastet.

(Fortsættes).

Christiania 1850.
Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang. 18de Marts
№ 11. 1850.

Norsk Retstidende,

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sager, paakjendte i Høiesterets 1ste Session 1850.

L.Nr. 93. O.Nr. 12. } Regjeringsadvocaten for Finantsdepartementet paa Statskassens Vegne mod Kjøbmand Fr. Lønseth paa egne og øvrige Arvinger efter Fru Lønseth, deres Vegne.

(Fortsættelse fra Nr. 10).

Efter forgjæves Forligsprøve anlagde nu Fru Lønseth med erhvervet Beneficium Erstatningssøgsmaal mod Finantsdepartementet paa Statskassens Vegne for de nævnte 315 Spd. 97 Skill. med Renter og Omkostninger, hvorimod Departementet ved Regjeringsadvocaten tog til Gjenmæle med Paastand om Frifindelse og Omkostninger, og da Fru Lønseth imidlertid døde, fortsatte Arvingerne Sagen, hvori der under 25de Mai 1848 faldt saadan Underretsdom: "Indstævnte, det kongelige Finants- og Tolddepartement, bør paa Statskassens Vegne til Citanten, afdøde Overtoldbetjent Lønseths Arvinger, betale de paastævnte 315 Spd. 97 Skill. med Renter 4 pCt. aarlig fra 28de Mai f. A. til Betaling skeer. Processens Omkostninger ophæves. Den beskikkede Sagfører, Høiesteretsadvocat Dunker, tilkjendes i Salarium 15 Spd., som udredes af Statskassen." Denne Dom blev af Finantsdepartementet indanket for Overretten, hvor den under 23de April 1849 blev stadfæstet,

med Ophævelse af Processens Omkostninger ogsaa i denne Instants.

Sagen blev nu fra Departementets Side videre paaanket til Høiesteret, hvor Regjeringsadvocaten i det Væsentlige bemærkede:

1) Uden Hensyn til Spørgsmaalets oprindelige Stilling maatte Arvingerne ansees udelukkede fra alt Krav paa Statskassen derved, at Lønseth selv havde vedtaget den mod ham anvendte Beregningsmaade, idet han, efter at den var bleven indført, stadigen havde modtaget sine Embedsindtægter med Afdrag af hvad nu paastodes godtgjort hans Arvinger, uden at gjøre mindste Indvending derimod, uagtet han ikke kunde være uvidende om, efter hvilken Maalestok de bleve beregnede; og naar han saaledes i flere Aar selv lod sig nøie med hvad han oppebar, kunde hans Enke eller Arvinger ikke kræve Mere, end han selv havde fordret. Overretten meente vel, at man herpaa ingen Vægt kunde lægge; men naar en Mand i saa lang Tid havde modtaget sine Indtægter efter en Beregningsmaade, som han i Følge sin Stilling ikke kunde være uvidende om, maatte det derved have sit Forblivende, selv hvor der kunde være grundet Tvivl, om der ikke tilkom ham Mere, end der bødes ham. 2) Her kunde ikke være nogen Tvivl om, at han jo havde oppebaaret Alt, hvad der tilkom ham. Resolutionen af 16de Juni 1812 gjorde ingen Forskjel mellem tidligere og senere ansatte Toldembedsmænd, lige saa lidt som Resolutionen af 8de December 1821, og Maximumsbestemmelserne maatte anvendes paa Lønseth som skeet, da det var "i Egenskab af Overtoldbetjent," at han overtog Inspectionen i det forrige Drøbaks District, i Følge midlertidig Bemyndigelse, hvorefter han intet Krav kunde have paa Mere end der bødes ham, da det stod i Vedkommendes Magt at fratage ham Inspectionen, hvis han ikke vilde lade sig nøie med den brugte Beregning. Vel meente de foregaaende Retter, at de omhandlede Bestemmelser ikke kunde ansees beregnede paa det Slags Tilfælde, hvarom her handles, og at navnlig Maximumsbestemmel-

ferne kun angik Indtægterne af de med Toldembederne forbundne nødvendige Forretninger, hvortil den af Lonseth ved Siden af hans faste Embede overtagne midlertidige Inspection ikke hørte; men Resolutionen af 1821 gjorde lige saa lidt som Maximumsbestemmelserne nogen Forskjel i saa Henseende, og den Godtgjørelse, der var tilstaaet Lonseth for de ham i Egenskab af Overtoldbetjent overdragne Inspectionsforretninger, var en Sage som en anden, der maatte tages med i Beregning ved Bestemmelsen af Grændserne for hans hele Aflønning, uden at kunne henføres under nogen af de i Departementets Circulære af 6te Mai 1840 paapegede Undtagelser. Naar Overretten fremdeles paaberaabte sig, at Inspectionsforretningerne ogsaa kunde have været overdragne en Mand udenfor Toldfaget, da maatte bemærkes, at ogsaa denne derved var bleven Toldofficiant og kommen ind under den bestridte Beregningsmaade. Departementet og Storthinget havde saaledes med fuldt Føie negtet, at Lonseth havde noget Retskrav paa den Sum, hans Enke og Arvinger søgte erstattet, og følgelig kunde der ikke blive Spørgsmaal om at tilkjende dem nogen Deel af deres Paastand, hvorfor han fremdeles paastod Frifindelse med Tilkjendelse af Sagsomkostninger for alle Retter, og derunder Salar til ham selv.

Hertil svarede Indstævntes Sagfører i det Væsentlige: 1) Lonseth modtog sine Indtægter gjennem Toldkassereren, uden at undersøge Beregningen, da han ingen Mistanke nærede om, at man beskar ham Noget af hans Ret, og vidste saaledes i lang Tid ikke, hvorledes de ham betalte Summer vare udkomne. Det vedkom heller ikke hans Embede som Inspecteur at controlere Beregningerne. Han opfyldte troligt sin Pligt, og troede, at de Andre gjorde som han. Tilsidst blev han vel opmærksom paa, at der var skeet ham Uret, og klagede derover for Toldkassereren, men forgjæves. Inden han naaede videre med sin Klage — hvormed det gik seent, da han var en gammel Mand — overraskede Døden ham. Heraf kunde intet Samtykke til hvad der var skeet udledes eller nogen Præscription af

hans Fordring ansees indtraadt, og den Ret, der vilde have staaet ham aaben, om han selv havde levet og paatalt samme, maatte naturligviis ved hans Død gaae over paa hans Enke og Arvinger, der have søgt at gjøre den gjældende ad de Veie, som Forholdets Natur og almindelig Vedtægt beregnede. 2) I Erkjendelsen af, at Toldinspectionen i Drøbak lige saa lidt kunde paalægges Overtoldbetjenten sammesteds som Inspecteuren i Christiania, uden at han deri samtykkede, da begge vare ansatte i deres Embeder inden Omreguleringen skeede, og denne lige saa lidt efter Resolutionen af 1812 som efter Resolutionen af 1821 kunde gives tilbagevirkende Kraft, fandt man det nødvendigt at tilstaae Lønseth en passende Godtgjørelse for Overtagelsen af de Forretninger, der havde tilligget det ledigblevne Toldinspectorat i Drøbak, og ingenlunde kunde indbefattes under den Overtoldbetjening, hvori Lønseth fra 1806 af var ansat. Naar det ikke desto mindre i Resol. af 23de Marts 1823 hedte, at Lønseth "maa i Egenskab af Overtoldbetjent overdrages Bestyrelsen" o. s. v., da maatte dette aabenbar forstaaes saaledes, at det tilsiktes at forene begge Embeder, hvilket ikke saa lige fulgte af Lønseths Constitution i Inspectoratet, men netop var Hensigten med den trufne Foranstaltning. Saa længe han bestyrede Inspectoratet, maatte han kunne fordre den derfor contractmæssig tilstaaede Godtgjørelse, der som Løn for et heelt andet Embede end hans Overtoldbetjening ikke kunde tages i Betragtning ved Maximumsbestemmelsernes Anvendelse paa denne; og saa længe man ikke tilbagekaldte hans Constitution i Inspectoratet eller erhvervede hans Samtykke til dens Fortsættelse paa andre, for ham mere beelagtigere Vilkaar, kunde dens midlertidige Natur her ikke gjøre nogen Forskjel, da den, som erkjendt, ikke kunde paatvinges ham. Han viste dernæst af Storthingsforhandlingerne, at Meningen med "andre Indtægter" i Maximumsbestemmelserne ikke havde været at ramme overordentligt Tillæg for midlertidig Udførelse af saadanne Embedet ikke tilliggende men vedkommende Forretninger, ja at det her

omtvistede Tilfælde i Regjeringens Indstilling til anden Udtryksmaade netop var blevet brugt som et Exempel, der bevirkede Udeladelse af hine Udtrykke i de nye Maximumsbestemmelser. (Storthingsforh. for Mai 1842, S. 74 ff.) Det var og kun ved en Misforstaaelse, at Fru Lønseths Krav paa Erstatning blev negtet. Lønseth, der bestyrede baade Inspectoratet og Overtoldbetjeningen i Drøbak, naaede ved den brugte Beregningsmaade aldrig op til Maximum for de andre Overtoldbetjeninger under samme Inspectorat, da hans Indtægt i det Høieste blev beregnet til 770 Spd., medens deres, der vare ansatte under den i Resolutionen af 1821 opstillede Betingelse og derfor nøde høiere Emolumenter, opstege til 1000 Spd. Han havde derfor saa meget Mindre end de Øvrige, som han skulde have havt Mere for de overtagne Inspectionsforretninger, og havde Forholdet fra Begyndelsen været tilstrækkelig oplyst, vilde en saa skrigende Modsigelse, Uretfærdighed og Ubillighed ikke være opstaaet; men da Sagen engang var bleven opfattet i et falskt Lys og saaledes var kommen i gal Retning, var det ikke muligt, i Mindelighed at faae de stedfundne Misgreb omgjorte. Han nedlagde derfor Paastand som før med Tillæg af Omkostninger for Høiesteret.

Høiesterets Dom, afsagt den 23de Februar 1850, er saa lydende:

"Finants- og Tolddepartementet paa Statskassens Vegne bør til Fru Lønseths Arvinger at betale de paastævnte 815 Spd. 97 Skill. med Renter 4 pCt. aarlig fra 28de Mai 1847, indtil Betaling skeer. Processens Omkostninger for alle Retter ophæves. Den ved Underretten beskikkede Sagfører, Advocat Dunker, tilkjendes i Salarium 15 Spd., som udredes af Statskassen."

Den 21de Februar.

L.Nr. 86. Advocat **Rolffsen**, Actor mod Daniel Torstensen Volden.

(Skriftlig behandlet).

Under nærværende Sag, der ved de underordnede Retter har angaaet 3 Tiltalte, er Angj., der allerede tidligere en Gang har været straffet for Tyveri, i Følge Agershuus Amts Ordre af 21de November forrige Aar sat under Tiltale for Deelagtighed i lignende Brøde. Ved den af Sorenskriveren i Ager den 8de December næstefter afsagte Dom blev han i Henhold til Crl.s 5—6 og 19—1 og 7 ansect med Strafarbeide i 1 Aar, og under 31te s. M. blev denne Dom stadfæstet af Overretten, dog med en ubetydelig Forandring i Bestemmelsen af Omkostningernes Udredelse. Ved Angj.s og de Medtiltaltes Tilstaaelse, der bestyrkes ved Sagens øvrige Omstændigheder, er det oplyst, at Angj. har givet Medtiltalte Gabriel Hansen Underretning om, at 1ste Vidne var i Besiddelse af endeel Penge og et Uhr, samt givet ham Anviisning paa at stjæle disse Ting, idet han underrettede ham om, at Leiligheden vilde være god den følgende Dags Formiddag, hvis Veiret blev godt. Som Følge af denne mellem Angj. og Gabriel trufne Afstale begav Sidstnævnte sig i Følge med sin medtiltalte Kone og angivelig en Svenske, som dog ikke er fremstaaet under Sagen, til 1ste Vidnes Plads, hvor alle voxne Mennesker vare fraværende paa Markarbeide, og hvor blot var hjemme de Bestjaalnes smaae Børn og 5te Deponentinde, en 13 Aar gammel Pige, som skulde passe Børnene. Gabriels Kone, den medtiltalte Karen Pedersdatter, gik ind i Huset og formaaede 5te Dept. til mod en Betaling af 2 Skill. at tage Børnene med og følge hende i Skoven for at plukke Bær, hvorefter de i Forening forlode Huset, som de lukkede og lagde de Nøglen under en Fjæl udenfor i Gangen, som er aaben. Da Huset saaledes var bleven tomt for Mennesker, gik efter Gabriels Forklaring den omtalte Svenske ind i Huset, hvortil man banede sig Adgang med den rette Nøgel, som man efter den af nærværende Angj. givne Anviisning fandt paa det Sted, hvor den af 5te Dept. var henlagt, og forøvede Tyveriet, medens Gabriel stod udenfor og holdt Vagt. Dette passerede i Begyndelsen af September Maaned 1849, og blev da stjaalet et Pulveromslag,

hvori 20 Spd., samt et Silketørklæde og et Uhr. Pulveromslaget, hvori Gabriel og Svensken ikke skjønnede, at der var Penge, blev ligesom Silketørklædet, som de ikke skjøttede om, henkastet i en Busk, hvor Alt senere blev gjenfundet af Bestjaalne, Pulveromslaget endnu indeholdende de deri indlagte 20 Spd.; Uhret, som Gabriel senere pantsatte, er ogsaa kommet tilstede. For Øvrigt ere Angj. og Gabriel uenige om, hvem af dem der først har bragt Talen om Tyveriet paa Bane, men dette er temmelig ligegyldigt, saa meget mere som Angj. erkjender, at det i alle Fald var ham, som først gjorde Gabriel bekjendt med, at 1ste Vidne havde Penge og Uhr, samt gav ham Anviisning paa, hvor de vare forvarede, hvor Nøglen til Indgangsdøren pleiede at henlægges og at Leiligheden vilde være bekvem den Dag, da Tyveriet forøvedes. Angj. har i Øvrigt ikke faaet noget af Kosterne, men dette fornødiges heller ikke for at bringe ham ind under 5—6, og i Øvrigt var Planen og Afttalen den, at nærværende Angj. skulde have Andeel i Udbyttet. Angj. maa efter det Anførte i Henhold til 5—6 ansees, som om han selv var Gjerningsmanden. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom, for saa vidt paaanket.

L.Nr. 89. Advocat **Dunker**, Actor, med Anders Olsen Smedtangen.

Angj., der forhen 3 Gange har været dømt for Tyvsforbrydelse, tiltales i Følge Smaalehnenes Amts Ordre for atter at have gjort sig skyldig i lignende Brøde, og er ogsaa ved den under 9de October sidstleden afsagte Underretsdom fældet for attenteret Tyveri til Strafarbeide i 3 Aar og 6 Maaneder, medens han ved Overrettens Dom af 29de s. M. er frifunden for Justitiens videre Tiltale. Sagen angaaer 2 Tyverier, som Angj. imputeres at have begaaet Natten mellem den 8de og 9de August, medens han hensad i Sarpsborg Arrest med 4 andre Personer, nemlig 3die, 4de og 5te Dept. samt 5te Vidne, der alle sees at have været berusede ved den i Sagen omhandlede Anledning. Det første Tyveri skal være begaaet fra 3die Deponent, der til 4de Dept. havde solgt en Vest og en Stok, for 1 Ortsdaler, 1 Tolvskilling, 1 Fireskilling, og 6 Skilling i Kobber. Disse Penge tilligemed en anden Tolvskilling forvarede 3die Dept. i en Frakke, som hang paa Væg-

gen og lagde sig derpaa til at sove. Bestjaalne forklarer, at ingen Anden end han og Kjøberen vare vaagne, da Handelen foregik. Da han næste Morgen savnede sine Penge, blev Visitation anstillet og fandtes da i Sengen, hvor Angj. laa, og under ham 1 Sølvmark 3 Tolvskillinger og 1 Fireskilling. Da Angj. afhørtes, nægtede han at vide nogen Besked om Pengene, som han paastod 3die og 4de Dept. maatte have lagt der. Imod Angj. er anført 1ste og 2den Dept.s Forklaring om, at Lagenet laa glat over Pengene, saa at det ei saae ud, som disse hurtigen kunde være blevne indstukne derunder. Bestjaalne har imidlertid erklæret, at han havde mere Mistanke mod 4de Dept. end mod Angj. og tilføier, at, da han havde sagt, at han vilde melde Tyveriet, gik 4de Dept. hen og lagde sig i den Seng, hvori Angj. sov. Angj. havde ei Penge, forinden Tyveriet blev begaaet. At han havde været oppe af Sengen, er ei oplyst. Det andet Factum skal være et Tyveri fra 5te Dept. I denne Post er mod Angj. Intet oplyst, uden 3die og 4de Dept.s Forklaring, der gaaer ud paa, at Angj. og 5te Dept. laae sammen, og at Angj. da stak Haanden i 5te Dept.s Lomme, hvorfor 4de Dept. greb Angj. over Haanden. 3die Dept. vil have seet, at der faldt nogle Kobberpenge ud af hans Haand, men hvilket 4de Dept. ei har seet. Kort efter saae 3die Dept. efter hans Forklaring, at Angj. atter havde Haanden i 5te Dept.s Lomme, hvorfor 4de Dept. tog 5te Dept.s Penge og forvarede dem. 3die Dept. er ei edfæstet og til 4de Dept.s Forklaring kan ei heller tages noget videre Hensyn paa Grund af hans Stilling til Sagens første Post. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom.

L.Nr. 90. Advocat **Kraft**, Actor med Anne Kirstine Pedersdatter.

(Skriftlig behandlet).

Angj. tiltales i Følge Christiania Stifts Ordre af 16de Juni 1849 for Tyveri og ulovlig Omgang med Hittegods, og ved Dom, afsagt af Byfogden i Christiania den 10de November næstefter, blev hun efter 19—1 og 6 samt 21—14 anseet med 7 Maaneders Strafarbeide, hvilken Straffetid af Overretten, der i Øvrigt stadfæstede Underretsdommen, forhøiedes til 1 Aar. Angj. er ved sin egen Tilstaaelse overført følgende Forbrydelser: 1) Fra Madame Ring, hos hvem hun har været i

Tjeneste indtil for 2 Aar siden, og derefter jævnligen i Arbeide, har hun Tid efter anden stjaalet 2 Par Uldstrømper, 5 Haandklæder, 1 Sommertørklæde og 3 Nøgler, af hvilke hun erkjender at have taget den ene, nemlig Nøglen til det Rum, hvor Skidentøiet opbevares, for ved Hjælp af samme at bane sig Adgang til at stjæle af Tøiet, og det er heist rimeligt, at hun har stjaalet de andre Nøgler i lignende Hensigt og virkelig ogsaa benyttet dem, men herom var efter Sagens Stilling for Høiesteret ikke Spørgsmaal; dog kan bemærkes, at der i Løbet af 1849 jævnligen er stjaalet Penge af Madame Rings Skatol, saaledes en Gang 5, en anden Gang 15 og en tredie Gang 18 Spd. 2) Fra Sommeren 1848 til Flyttetid 1849 har hun jævnligen været i Arbeide hos Procurator Mariboe, og derunder frastjaalet ham en heel Deel, i Alt til 7 Spd. 72 Skill. værdsatte, Effecter. 3) Fra Sproglærer Sharpe flere Klædningsstykker, værdsatte til 12 Spd. 6 Skill. 4) Fra Procurator Andresen 3 Bøger; 5) fra Frisør Eckhart, hos hvem Mariboe og Sharpe boede, en Kurv; 6) fra Copist Lovum en Deel Lagener, et Pudevar og et Haandklæde. 7) Endvidere er forefundet hos hende 4 Tallerkener, som hun foregiver at have kjøbt, men som ere beviiste at tilhøre Madame Ring. 8) Ligeledes har man fundet i hendes Besiddelse en Kobberkjedel, som hun ogsaa paastaaer at have kjøbt, men som er beviist at tilhøre Fru Thillesen. 9) Efter at hendes Mand havde oplyst, at Angj. havde været i Besiddelse af et Haararmbaand med Laas, har hun erkjendt dette, men paastaaer at have fundet det paa Gaden og senere solgt det til en ubekjendt Kone for 48 Skill. Der kan i denne Anledning bemærkes, at efter Aden Dept.s Forklaring er et saadant Armbaand tabt i Madame Rings Gaard. 10) En hos hende forefunden Silkeparaply erklærede hun ligeledes at have fundet paa Gaden, men ikke oplyst. De under Nr. 1—6 inclusive anførte Facta have de foregaaende Retter henført under 19—1, Nr. 7 og 8 under 19—6 og Nr. 9 og 10 under 21—14, hvorhos begge Retter have belagt hendes Tyvsforbrydelser med Strafarbeide i 5te Grad, og saaledes kun anseet Overtrædelserne af 21—14 som skjærpende Omstændigheder. Med Hensyn til hendes Forhold under Sagen kan bemærkes, at hun er begyndt med at negte Alt, og at hendes senere Tilstaaelser ere pressede af hende efter Haanden, efter at der vare fremkomne saadanne Oplys-

ninger, at det ikke mere kunde nytte at negte; der er en høi Grad af Formødning for, at man endnu er uvidende om mange og netop de betydeligere af hendes Tyverier, i hvilken Anledning foruden det alt ved Nr. 1 Anførte endvidere kan bemærkes de af hende drevne Pengeforretninger, saasom Laan af 250 Spd. til hendes Søstre, o. s. v. Høiesterets Dom er saa lydende: "(Navn) bør for Tyveri og bedragersk Omgang med Hittegods at hensættes til Strafarbeide i 2 Aar." Maligens har Retten ogsaa for Facta Nr. 7 og 8 fældet Angj. efter 19—1 og af denne Grund givet ny Conclusion.

Den 23de Februar.

L.Nr. 91. Advocat Skjelderup, Actor mod Cecilie Mikkelsdatter.

(Skriftlig behandlet).

Angj., der er omtrent 24 Aar gammel og ugift, tiltales i Følge Christiania Stifts Ordre af 28de October f. A. for Barnefødsel i Dølgsmaal. Ved Dom, afsagt af Byfogden i Christiania den 11te Decbr., blev hun efter Crll.s 14—16 ansect med Strafarbeide i 10 Aar, men ved den af Stiftsoverrettens 1ste Afdeling under 31te s. M. afsagte Dom blev hun kun fældet efter 14—18 første Membrum og til 7 Aars Strafarbeide. Efter Angj.s egen Tilstaaelse ere Sagens factiske Omstændigheder i det Væsentlige følgende: Ved Juletider 1848 begyndte Angj. at pleie legemlig Omgang med 6te Dept., med hvem hun er forlovet, og Følgen deraf var, at hun blev svanger, hvilket hun dog i længere Tid ei vil have kjønnet, uagtet det Maanedlige ophørte. Imidlertid vedgaaer hun omtrent 3 à 4 Maaneder før sin Nedkomst at have mærket, at hun var frugtsommelig, men desuagtet negtede hun dette baade for sin Kjæreste og for Andre, ligesom hun ikke tillavede Børnetøi. Den 26de September sidstleden beklagede hun sig for 1ste Deponentinde, hos hvem hun logerede, over Ildebefindende, idet hun erklærede, at hun led af det Maanedlige, og gik omtrent Klokken 1 om Middagen ud paa Gangen og stillede sig bag en Dør, hvor 2 Natpotter henstode. Her fødte hun, siddende paa den ene Potte, et Barn, som hun derpaa, da hun efter anstillet Undersøgelse vil have bemærket, at det ikke havde Liv, indtullede i et grovt Haandklæde og nedlagde i sin i en Bod paa Gangen

staaende Commode, hvis Skuffe hun tillaasede. Endog efter Fødselen vilde Angj. ikke for 1ste Deponentinde afgive Tilstaaelse herom, hvorimod hun, da 9de Dept., Cand. med. Lie, efter en Times Tids Forløb, kom til, paaviste Barnet, hos hvilket da ingen Livsvarme længer var at føle, men som dog endnu heller ikke var koldt og stivt. Efter den afholdte Syns- og Obductionsforretning var Barnet fuldbaaret, ligesom det havde havt fuldstændig Respiration. Navlesnoren var afrevet tæt ved Underlivsbedækningen, men der fandtes i Øvrigt intet Tegn paa udvortes Vold. Angj. har benegtet ei alene at have ombragt sit Barn, men endog at have villet føde i Dølgsmaal, idet hun opgiver, at hun ikke skjønnede, at hun skulde føde, førend hun kjendte Barnets Been at komme frem, og at Aarsagen til, at hun ikke da kaldte den i Værelset værende 1ste Deponentinde til Hjælp, var den, at bemeldte Deponentindes Mand imidlertid var kommen hjem og ligeledes befandt sig i Værelset. Seer man imidlertid hen til 1ste Dept.s, af Angj. vedgaaede, detaillerede Forklaring om hvad der hiin Dag forefaldt mellem dem, de Advarsler, Deponentinden gav Angj., o. s. v., er det utvivlsomt, at det har ligget i Angj.s Hensigt at føde i Dølgsmaal, ligesom det og maa ansees godtgjort, at Barnets Død derved er forvoldt. Derimod er det ikke godtgjort, at Angj. ved directe Haandspaalæggelse har ombragt sit Barn, ligesom der heller ikke er fremkommet tilstrækkeligt Beviis mod hende om, at hun har undladt at søge en saadan Hjælp i den Hensigt, at Barnet skulde omkomme, skjønt hendes Negtelse af at være frugtsommelig og hendes Undladelse af at berede Børnetøi, i Forbindelse med hendes Yttring til sin Forlovede om, at hun ikke vilde leve, saafremt hun var frugtsommelig, vistnok indeholde vægtige Indicier mod Angj. i saa Henseende. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom.

L.Nr. 95. Advocat Dunker, Actor mod Kari Gundersdatter Soltvet.

(Skriftlig behandlet).

Da der efter Angjældendes afdøde Mand den 18de April f. A. blev holdt Auction i Boet, ønskede hun gjenkjøbt noget Løsøre, men da Incassator ikke vilde give hende Credit, formaaede hun 2den Deponent til at

kjøbe de attraaede Ting, iblandt en Ko, som blev ham tilslaaet for 6 Spd. 12 ß, der efter Conditionerne, med Tillæg af 5 Procent, skulde betales inden Sommertinget (1ste eller 2den Juni) og hvorfor Vederlag af 1ste Dept. blev fravet. Da Kjøbet var gjort for Angj.s Regning, beholdt hun Koen, men, da hun ikke betalte og Kjøberen heller ikke kunde betale den, solgte han den til 1ste Dept., paa Vilkaar, at Handelen skulde gaae tilbage, dersom Angj. strax kunde tilveiebringe Pengene, i hvilken Anledning han i 4de og 5te Dept.s Paahør tilkjendegav hende, hvad der var skeet, og opfordrede hende til at bestræbe sig for i det mindste at skaffe en Deel af Pengene, da han selv i saa Fald vilde bestræbe sig for at skaffe Resten; men herpaa svarede hun, at hun allerede forgjæves havde søgt Hjælp hos sine Slægtninge, og ikke vidste nogen Udvei. 2den Dept. erklærede derpaa, at han maatte tage Koen tilbage, hvilket ogsaa skeede nogle Dage senere, da den blev overleveret til 1ste Dept., som lod den gaae i en fælles Udmark, hvori Angj. med Flere havde Havnegang. Nogen Tid derefter tog hun Koen tilbage fra Udmarken ved 1ste Dept.s Bopæl, i hans Fravær, uden at betale Pengene, og paa 1ste Dept.s Opfordring til at udlevere den, svarede hun, at hun havde ladet den kjøbe ved Auctionen for sin Regning, hvorhos hun efter 1ste Dept.s Forklaring dog lovede at bringe ham den tilbage. Dette skeede imidlertid ikke den Gang, men først senere under Sagen, hvorfor han efter en Uges Forløb anmeldte hende for Lensmanden. Under Forhøret, hvor Forholdet blev oplyst, som ovenanført, ved Deponenternes Forklaringer og fremlagt Udskrift af Auctionsforretningen, brugte Angj. i Begyndelsen nogle Udflugter og Benegtelser, men tilstod endelig Alt at være tilgaaet, som af Deponenterne forklaret. Som Følge heraf troede Underdommeren, Sorenskriveren i Midthordland, at kunne behandle Sagen efter Lov af 6te September 1845, § 1, edfæstede Vidnerne og optog den til Doms, men efter nøiere Overveielse reassumerede han den og indsendte Forhør og Kjendelse til søndre Bergenhuus Amt, der under 16de November gav Procurator Hagemann Ordre til at tiltale hende for Tyveri. Efter at have ladet edfæste et Par forhen afhørte Vidner og kritiseret den "naive" Lov af 6te September 1845 indstillede Referenten imidlertid Sagen som Justitssag til Afgjørelse (for Angj.s Vedkommende, hvorom Mere

nedenfor) eller in subsidium Angj. til Frifindelse for videre Tiltale. Men ved den derpaa afsagte Underretsdom af 24de November blev Angj. for groot Tyveri ilagt 6 Maaneders Strafarbeide, 3 Spd. i Salar til Referenten og Sagens øvrige Omkostninger, med Undtagelse af de halve Omkostninger ved en Session den 10de November, hvor Angj.s saa kaldte Tjenestekarl og Forlovede som 6te Dept. afgav en Forklaring, som han strax tilbagekaldte, og hvorfor han ved særskilt Dom af 19de November blev føldt efter 21—33 sidste Deel til en Bod af 5 Spd. og det Halve af hiin Sessions, foruden de ham selv alene vedkommende Omkostninger. Ved Bergens Stiftsoverrets Dom af 29de December blev Underretsdommen stadfæstet, dog saaledes, at ogsaa den anden Halvdeel af Omkostningerne ved Sessionen af 10de November bleve paalagte Angj., Kari Eskvek. At Koen ved Auctionen ikke blev tilslaaet Angj. selv, under 2den Dept.s Caution, men derimod tilslaaet Deponenten i eget Navn, synes allerede at vise, at han har villet have den til sin Betryggelse fornødne Raadighed over den, og blot indvilgede Angj. midlertidigt Brug og Indløsning, indtil det viste sig, om hun kunde og vilde betale. Hun sees heller ikke at have gjort nogen Indvending, da han betydede hende, at han maatte tage Koen tilbage, efter at hun havde erklæret sig ude af Stand til at skaffe Penge, og først efter flere Ugers Forløb var det, at hun af sin Trang lod sig friste til at tage Koen tilbage. Ogsaa flere af hendes Ytringer røbe tilstrækkeligt, at hun skjønnede Retsforholdets egentlige Beskaffenhed. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom.

L.Nr. 96. Advocat Rye, Actor mod Johannes Nilsen Garvereie.

(Skriftlig behandlet).

Angjældende, der er 53 Aar gammel og forhen een Gang straffet for Tyveri, tiltales nu for atter at have gjort sig skyldig i lignende Forbrydelse og er ogsaa ved Underretsdom under Fosnæs Sorenskriveries Jurisdiction af 13de November og Overrettens Dom af 3die December sidstleden efter 19—1 og 7 anseet med Strafarbeide i 6 Maaneder. Angj. tilstaaer, at han i August f. A. i Bestjaalne, Brede Wardies Skov hug-

gede og hjembragte 2 "Aaretræer" det er Træer til deraf at forfærdige Aarer, men paastaaer, at Bestjaalne dertil havde givet sit Samtykke; han skulde nemlig levere 6 Tylter Aaretræer til Angj. nogen Tid efter St. Hansdag f. A., og da der paa denne Levering ved Optællingen fandtes at mangle 7 Stykker, anmodede Angj. Brede om selv at maatte hugge disse, hvorimod Brede Intet havde at erindre. Brede erkiender vel at have solgt de ommeldte 6 Tylter Aaretræer til Angj., at der ved Optællingen efter Fremkjørselen manglede 7 Stykker og at han da sagde, at han senere skulde skaffe disse, men han benegter nogensinde udtrykkeligen eller stiltiende at have givet Angj. Tilladelse til selv at hugge og bortføre de manglende Træer. Bestjaalne har videre tilføiet, at Angj. var tilstede, da Træerne i Skoven bleve eftertalte, forend de fremkjørtes, og da vedtog, at Tallet var rigtigt, hvorfor Bestjaalne antog, at Angj. havde forstukket de 7 Stykker, men han erklærede sig dog villig til at skaffe disse 7 Træer, for at gjøre Angj. tryg og i det Haab, at han skulde faae Anledning til at see Angjældende bringe det Borttagne tilstede. De Vidner, som Angj. har paaberaabt sig for det meddeelte Samtykke, have derom Intet kunnet oplyse, og særdeles maa det efter 2det Vidnes og Bestjaalnes Forklaringer antages, at det ved den af 2det Vidne omforklarede Leilighed i August f. A., da Angj. anmodede Bestjaalne om at maatte hugge ½ Tylt Aaretræer, ikke blev givet Angj. nogen Tilladelse dertil af Bestjaalne, eller at Angj. da satte sin Anmodning i Forbindelse med hvad der var passeret ved den omhandlede Leverance. Under disse Omstændigheder og efter den Maade, hvorpaa Benegtelsen er foregaaet, kan det ikke antages, at Angj. skulde kunne ansee sig berettiget til at bemægtige sig Træerne enten i Følge den indgaaede Contract eller noget Samtykke af Bestjaalne, der opgiver, at han ved den sidste Samtale endnu ikke havde faaet fuld Betaling for de Aaretræer, han før havde solgt Angj. Høiesteret stadfæstede de ergangne Domme.

L.Nr. 97. Advocat **Homann**, Actor mod Gulbrand Olsen Bilberg.

(Skriftlig behandlet).

Tiltalt i Følge Christiania Stifts Ordre af 18de November sidstleden for Legemsfornærmelser, er denne

Angj. ved Christiania Bythingsdom af 11te December, stadfæstet af Overretten den 31te s. M., efter Criminallovens 15—5 jfr. 3 ilagt 1 Aars Strafarbeide, Erstatning til Fornærmede efter uvillige Mænds Skjøn og Sagsomkostningerne. Hans Brøde bestaaer i at have tilføiet Klageren et Snit over Ansigtet, hvorved Næsen omtrent paa Midten blev næsten ganske overskaaren paa tværs, og venstre Kind meget dybt gjennemskaaret i et Par Tommers Udstrækning, hvorved Klageren - efter et tildeels smerteligt Sygeleie paa Rigshospitalet i 1 Maaned og i sit Qvarteer i 10 Dage - har faaet et betydeligt og vanzirende Ar, dog uden Skade paa sin Helbred. Angj. negter Gjerningen, men maa dog, som af de foregaaende Retter antaget, ved de oplyste Omstændigheder ansees overført, hvad han af Klageren sigtes for. Angjældende, der er 22 Aar gammel, Skomagerarbeider, og efter hans Mesters Angivende maa antages at være meget brutal, kom om Aftenen den 23de October sidstleden ind til Høker Christophersen ved Hovægten paa Torvet her i Byen, og geraadede der i et saadant Klammeri med en anden Skomager, 7de Dept., at Høkeren skal have maattet sende Bud efter Vægterne. Under dette Klammeri tumlede Skomagerne ind paa en Musketeer, 4de Dept., der forklarer, at da han trykkede Angj. fra sig, slog Angj. efter ham, dog uden at ramme ham selv, hvorimod Deponenten ved Slaget fik en Rift i Trøien, hvilket skjønnedes at være bibragt med et skarpt Instrument. Klageren, der ligeledes er Musketeer, stod ganske rolig med en Brændesaug "uden at fornærme et Menneske" (1ste Dept.) og gik, da Vægterne kom. Selv forklarer Klageren, 9de Dept., at han efter at være kommen udenfor, blev staaende paa Fortouget ved Trappen, at Angj. derefter kom ud, at Klageren da ytrede til ham, at det ikke var værd at være saa kry og gjøre slig Qvalm inde i Stuen; at i det Samme en Vægter kom til, og strax efter 7de og 4de Dept., hvoraf den Sidste løb forbi Klageren paa nogen Afstand, og at, da han var kommen et Stykke forbi, huggede Angj. til Klageren over Ansigtet med al sin Kraft, uden at sige et Ord, og løb ligeledes sin Vei lige henover Torvet. Den tilkommende Vægter, 2den Deponent, saae Angj. slaae Klageren over Ansigtet og løb ind i Bingmanns Gaard, hvor Vægteren fulgte efter og greb ham, idet han kom ud af Kjøbmand Moes Sengkammer, hvor han efter 5te og 6te Dept.s

Forklaring havde været inde for at blive skjult, men forgjæves. At Klageren, der efter Vidneforklaringerne gik heel ud af Døren og strax efter kom forskaaren ind, saa at han maatte bringes paa Rigshospitalet, har faaet sin Skade under det af ham selv og Bægteren omforklarede Slag fra Angj.s Haand, fremgaaer ogsaa af Angj.s Tilstaaelse, at han kort forinden havde stærslebet en Foldekniv, som han ikke har kunnet gjøre Rede for, skjønt den ikke fandtes ved Paagribelsen, og at han da fandtes blødende af et nyt Saar i Lillefingeren paa høire Haand, naturligviis medtaget under selve Slaget, hvorunder han overskar Klagerens Næse, skjønt han paastaaer, at det var et med en Skomagerkniv tilføiet ældre Saar, som ved den Leilighed gik op. Angj. er saaledes med Føie ansect efter 15 – 3 ffr. 8. Til bestemt Overlæg er der ikke noget Tegn. Klageren har efter egen Forklaring om sine Yttringer ikke været saa ganske sagesløs ute paa Gaden, idet han fik Slaget, og Angj. har, saa vidt oplyst, før kun været straffet for Politiforseelse, men Forberedelsen med Knivsslibningen synes at røbe, at han har næret ubestemte Forsætter. Attentatet paa 4de Dept. kan efter Omstændighederne ikke være synderlig tvivlsomt, og endelig synes den objective Side af Forbrydelsen, hvorpaa, som Underdommeren bemærker, Criminalloven i dette Capitel især lægger Vægt, fuldelig at begrunde Anvendelsen af det strengere Alternativ, saaledes som skeet. Høiesteret stadfæstede de ergangne Domme.

Christiania 1850.
Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang | 25de Marts
№ 12. | 1850.

Norsk Retstidende,

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sager, paakjendte i Høiesterets 1ste Session 1850.

L.Nr. 104.
O.Nr. 4. } Sorenskriver Leganger mod Sorenskriver Muus.

Ved Rescript af 8de Januar 1777 blev bestemt, "at Hedemarkens Sorenskriveri skal deles i tvende Dele, nemlig det søndre og nordre Hedemarkens Sorenskriveri, til hvilket første skal høre Stange, Rommedal og Løiten Sogne, samt de af Vangs Sogn dertil nærmest stødende Skattum og Vangs Fjerdinger, og til det andet Ringsager og Næs Præstegjælde samt Vangs Sogn, undtagen de førnævnte Skattum og Vangs Fjerdinger." Skjønt Stange, Rommedal, Løiten og Vang kaldes Sogne, maa Benævnelsen her tages i Betydning af Præstegjælde, da ethvert af dem har et Hovedsogn og et Annex. Ligeledes maa de tilstødende Alminding er i begge Sorenskriverier regnes med, da Delingen ellers ikke vilde blive fuldstændig, hvilket dog maa være tilsigtet. Til Vang hører en Alminding, i Nord, der mellem Ringsager og Løitens Almindinger strækker sig lige til Aamodt Præstegjeld (se Amtskartet). Denne Vangs Alminding, der tilhørte Staten, blev i 1798 solgt Præstegjældets Almue til Deling, og hertil gjordes der i det følgende Aar, da Skjødet blev udstedt, Forberedelser ved en Conducteurforretning, i Følge en ved s. A.s Sommerthing truffen

Overeenskomst mellem Almuen, hvorefter den skulde udskif-tes i 7 Dele, nemlig 1 til hver af Præstegjældets 7 Fjer-dinger; men denne Deling blev dog ingensinde fuldført. Imidlertid opstod paa forskjellige Steder i Almindingen efter Haanden Nybyggerpladser, som gave Anledning til Embedsforretninger, der af Sorenskriverne i nordre og søn-dre Hedemarken bleve udførte deels om hinanden, nem-lig af nordre Sorenskriver sydligere, af søndre Sorenskri-ver nordligere, saa vel som omvendt, deels vexelviis af begge paa samme Steder, som det kunde falde, og navn-lig som Forretningen af den ene eller anden Sorenskriver blev forlangt. Dette Forhold sees ikke at have vakt nogen Tvivl, hverken mellem de Nyboere efter Delingen ansatte eller de vedkommende Sorenskrivere, forinden det Tilfælde indtraf, som gav Anledning til nærværende Sag, idet Fog-den paa een Gang [illegible] Skyldsætning af en Mængde [illegible] Pladser, Vangs Almending udførte af Sorenskriveren i søndre Hedemarken, [illegible]. Underrettet herom hen-vendte Sorenskriveren i nordre Hedemarken, Muus, sig til Fogden med Forespørgsel, at [illegible], om ikke den største Deel af disse Pladse henhørte under det nordre Sorenskri-veri, [illegible] nærmere at undersøge Forholdet, [illegible] indgive den til nordre Sorenskriveren. Fogden afgav derpaa [illegible] Erklæring, der [illegible] Requisitionen fulgte For-[illegible] Overskrift om, at de Pladse, der [illegible] hørte under søndre So-renskriveri. [illegible] paa denne Opfordring erklærede [illegible] af de forommeldte Jordstykker, [illegible] ere berammede i næste [illegible] for saa vidt, at det [illegible] at de Dele af Vangs Al-mending [illegible] Jordstykker høre, nemlig Bergsæ-[illegible] alle for en [illegible], der ere skyldlagte under søn-dre Hedemarkens [illegible], og desuden ligge i den [illegible] Jeg har i nærværende

Anledning henvendt mig til Hr. Sorenskriver Muus, for at erfare, om han har Kundskab om, at der med Hensyn til den Deel af Vangs Hovedsogn, der henhører under søndre Hedemarken, er passeret nogen Deling af Vangs Alminding, men er herved bleven bestyrket i den Mening, at ingen Grændse for Jurisdictionerne i bemeldte Alminding har været fastsat, og, saafremt dette nogensinde skulde skee, synes det naturligt, at den sydligste Deel af Almindingen ogsaa maatte lægges under søndre Hedemarkens Jurisdiction. Den Omstændighed, at Forpagtningscontracter angaaende de her omhandlede Jordstykker kun ere thinglyste i nordre Hedemarken, kan formeentlig ikke komme i Betragtning, deels fordi at Thinglysningen synes unyttig, og fornemmelig naar hensees til, at Contracterne angaae en for begge Jurisdictioner fælles Eiendom, og desuden nogle Forpagtere, som henhøre til søndre Hedemarken, unegtelig maatte thinglyses i begge Jurisdictioner, naar Thinglysningen skulde have fuldkommen Retsgyldighed. Da jeg, efter hvad der hidtil er mig bekjendt, med nogenlunde Sikkerhed antager, at det er beviisligt, at mine Formænd have udført Skyldsætningsforretninger saa vel i de til forommeldte Jordstykker tilgrændsende Dele, som ogsaa langt længere i Nord beliggende Dele af Almindingen, kan jeg ikke indrømme, at de her omhandlede Strækninger af Almindingen, eller nogen Deel af samme, hvor som helst den er beliggende, kan siges udelukkende at henhøre under nordre Hedemarkens Jurisdiction." Legangers Erklæring fik af Fogden saadan Paategning: "Oversendes herved Sorenskriver Muus med Tilføiende, at Fogderiet ikke er i Besiddelse af noget Kart, der viser Grændsen mellem de respective Sorenskriverier; men efter den Kundskab, man havde, maatte det formodes, at Jordstykkerne qvæstionis høre til søndre Hedemarkens Jurisdiction, hvorfor Skyldsætningsforretningerne ved denne bleve reqvirerede, hvilket efter Omstændighederne vel heller ikke kunde være urigtigt; thi det maatte forudsættes, at Sorenskriver Leganger vilde have givet Fogderiet den fornødne Oplysning, saafremt nogen

af Jordstykkerne ikke hørte til hans Jurisdiction, og ikke berammet nogen Forretning, som han ei var berettiget til at afholde. Han har nu, som det af foreskaaende Erklæring behagelig vil erfares, heller ikke villet renuncere paa sin Ret til at afholde de omhandlede Skyldsætningsforretninger, og Fogderiet skjønner ikke, at der efter Omstændighederne er tilstrækkelig Grund til at tilbagekalde den til søndre Hedemarkens Sorenskriveri indgivne Reqvisition." Dernæst tilskrev Muus Leganger saaledes: "Efter nærmere Overveielse og efter Indholdet af deres til Fogderiet afgivne Erklæring anseer jeg det unødvendigt at afgive Møde ved nogen af de til Afholdelse i denne og næste Uge berammede Skyldsætningsforretninger over Pladser og Jordstykker, henhørende til Vangs Alminding, hvorimod jeg paa anden Maade agter at anhængiggjøre min Ret. Da jeg saaledes intet Brug har for den mig udlaante Reqvisition fra Fogderiet af 1ste Mai d. A., remitteres samme hermed." Leganger afholdt nu de forlangte Skyldsætningsforretninger, hvoraf en, udført af hans edsvorne Fuldmægtig, i Høiesteret blev documenteret, for saa vidt en Deel Besiddere af Skovstykker i Greftemoen gjennem fremsendt Indlæg derimod paa flere Grunde havde protesteret, hvilken Protest var afgjort ved saadan Eragtning: . . . "Hvad angaaer den anden i Indlægget anførte Grund for Protesten, at de skyldlæggende Stykker skulde henhøre under nordre Hedemarkens Sorenskriveri, da antages samme ei heller at kunne tillægges nogen Vægt, eftersom Administrator ikke kunde indrømme dette, da Vangs Alminding aldrig har været deelt mellem nordre og søndre Hedemarkens Sorenskriveri, og i Tilfælde af Deling rimeligviis den nærmeste til søndre Hedemarkens Sorenskriveri liggende Deel af Vangs Alminding maatte blive sidstnævnte Sorenskriveri til Deel. Paa Grund af Foranførte blev eragtet: Nærværende Forretning tillægges Fremme." Muus henvendte sig nu til Amtmanden med en Forestilling, hvori han blandt Andet bemærkede: "Var Delingsforretningen (Conducteurens) bleven staaende ved Magt, havde de tvende Soren-

skrivere dog havt en Retteснor at befølge ved Afgjørelsen af, hvor langt enhvers Jurisdiction i Almindingen skulde gaae; men jeg har al Grund til at troe, at Forretningen kun var et Proformaverk; thi efter hvad jeg paa Forespørgsel har erfaret, er Delingen ingensinde tagen til Følge, hvorimod den hele Almue baade i Vang og Furnæs benytter Almindingen i Flæng, uden at være indskrænket til noget vist District. Lige saa utvivlsomt det saaledes er, at begge Sorenskrivere tilkommer Jurisdiction i eller over Almindingen, skjønt i aldeles ulige Forhold, da Stattums og Vangs Fjerdinger kun indeholde omtrent 625 Skylddlr., men derimod de tvende andre Fjerdinger tilligemed Furnæs indeholde omtrent 2133 Daler, lige saa vanskeligt er det at afgjøre, hvor eller i hvilket Forhold enhver af dem skal udøve Jurisdictionen. Det naturligste er upaatvivlelig, at Skyldforholdet mellem Vangs og Stattums Fjerdinger paa den ene Side og de tvende andre Fjerdinger i Hovedsognet samt Furnæs Annex paa den anden Side afgjør, hvor stor Deel ethvert Sorenskriveri skal nyde af Almindingen, og skjønnes ikke, at nogen anden Maalestok kan følges, naar der i sin Tid maatte blive Spørgsmaal om Deling enten imellem samtlige Fjerdinger i Hovedsognet og Annexet, eller blot imellem de tvende Sorenskriverier; men denne Maalestok kan ikke komme til Anvendelse paa det nu indtrufne Tilfælde, uden for saa vidt Amtet eller Departementet maatte erkjende samtlige ved Sorenskriver Leganger afholdte Skyldsætninger som gyldige, uagtet den formelle Mangel ved samme, at en stor eller maaskee den største Deel rettelig burde være afholdt ved mig, og Tvisten saaledes blot kommer til at dreie sig om Repartitionen af det for Forretningerne tilkommende Salarium; thi da jeg langt fra har forlangt, men derimod protesteret mod Sorenskriver Legangers Tjenstagtighed i at overtage det hele Arbeide, kan jeg ikke indrømme ham nogen særlig Godtgjørelse, fordi han har arbeidet mere, end han pligtede eller tilkom. Vil man derimod ikke lægge Skyldforholdet til Grund, har man intet andet at rette sig efter end Beliggenheden af de

Pladser og Jordstykker, der have været Gjenstand for Skyldlægning; men denne Maalestok leder i sin Anvendelse ikke til noget sikkert eller bestemt Resultat, saa som den saakaldte Greftemoen er den eneste Strækning, om hvilken der ikke kan være nogen Tvivl, at den paa Grund af sin Beliggenhed maa høre til nordre Hedemarken, hvorimod i det Mindste enkelte af de Jordstykker, der henhøre til Bergsæter- og Sortedigemarken, grændse til og bruges under Gaarde, der tilhøre nordre Hedemarken, skjønt det indrømmes, at de fleste andre, naar man alene tager Hensyn til Beliggenheden, synes nærmest at burde sortere under søndre Hedemarken. Da jeg meget ønsker, at den mellem Sorenskriver Leganger og mig opstaaede Tvist maatte uden Rettens Mellemkomst vorde afgjort, skal jeg Intet have at erindre imod, at enten den ene eller den anden af de anførte tvende Maalestokke tages til Følge, og det uden Hensyn til, hvilken af dem matte i pecuniær Henseende være den fordeelagtigste for mig. Efter at have forudskikket disse almindelige Bemærkninger, skal jeg dernæst tillade mig, med specielt Hensyn til Sorenskriver Legangers Erklæring, at ytre Følgende: 1) Naar han selv erkjender, at Beliggenheden af de omhandlede Jordstykker er ham ubekjendt, havde han heri, saa vidt jeg skjønner, havt en tilstrækkelig Opfordring til at anstille en nøiagtig Undersøgelse desangaaende, forinden han berammede Forretningerne. Den Underretning, han erholdt af saakaldte troværdige Mænd, burde han ikke eensidigen have stolet paa, og selv efter dens Indhold havde han ikke Anledning til at troe sig eneberettiget til at afholde alle Forretningerne, da (skjønt?) den efter hans eget Opgivende tyder paa, at de Dele af Vangs Alminding, hvortil bemeldte Jordstykker høre, nemlig Bergsætermarken, Greftemoen og Sortedigemarken, alle for en Deel grændse til Eiendomme, der ere skyldlagte under søndre Hedemarkens Jurisdiction og desuden ligge i den søndre Deel af Vangs Alminding. Mændenes Underretning indeholder derhos en faktisk Urigtighed, hvad Greftemoen angaaer; thi denne ligger midt inde i Hommelstadfjerdingen, der

hører til nordre Hedemarken, og omgrændses paa alle Kanter af Eiendomme i bemeldte Fjerding, maaskee med Undtagelse af en ganske liden Flip, der bruges under Gaardene Sihle og Alerud. At denne Part ikke kunde komme i Betragtning, naar der er Spørgsmaal om Beliggenheden, paa hvilken Sorenskriver Leganger sees i sin Erklæring at lægge saa megen Vægt, er vel ganske naturligt. 2) Det forholder sig rigtigt, at jeg for Sorenskriver Leganger har udladt mig med, at ingen Deling af Almindingen, saa vidt mig bekjendt, er foregaaet; men det er saa langt fra, at heraf kan udledes Noget til Styrke for Sorenskriver Legangers Berettigelse til at afholde samtlige Forretninger, at tvertimod den modsatte Slutning maa uddrages; thi først naar Deling var effectueret vilde enhver af Sorenskriverne være eneberettiget til at øve Jurisdiction i den hans Embede tillagte Deel. Fra Beliggenheden kan man ikke slutte til, hvor enhver Fjerding vilde faae sin Anpart; thi hvis det befandtes, at den Deel af Almindingen, der grændser til søndre Hedemarken, skulde være den mindst frugtbare og meest udhugne, turde det nok hænde, at Skattum og Vangs Fjerdinger vilde i kraftigste Maade protestere mod, derstedds at vorde anviist deres Lod. 3) Under nordre Hedemarkens Jurisdiction er, foruden Delingsforretningen af 17de og 20de Juli 1799 samt det kongelige Skjøde af 25de September 1799, thinglæst ikke mindre end 6 forskjellige Contracter om Bortforpagtning af forskjellige Dele af Almindingen, hvoriblandt befindes alle de Jordstykker, der nu ere skyldlagte. Den blotte Thinglysning kan vistnok ikke medføre, at de Eiendomme, den ombefatter, skulde henregnes til nordre Hedemarkens Sorenskriveri; men saasnart Sorenskriver Leganger blev vidende om samme, hvilket in casu er Tilfældet, da de af mig bekræftede Udskrifter af de tvende vigtigste af Contracterne fulgte med Fogdens Reqvisition, maatte dog ganske naturligt den Tanke opstaae hos ham, at det ikke vel gik an at udelukke mig fra al Deeltagelse i Forretningernes Afholdelse. 4) Naar Sorenskriver Leganger i Slutningen af sin Erklæring

Pladser og Jordstykker, der have været Gjenstand for Skyldlægning; men denne Maalestok leder i sin Anvendelse ikke til noget sikkert eller bestemt Resultat, saa som den saakaldte Greftemoen er den eneste Strækning, om hvilken der ikke kan være nogen Tvivl, at den paa Grund af sin Beliggenhed maa høre til nordre Hedemarken, hvorimod i det Mindste enkelte af de Jordstykker, der henhøre til Bergsæter- og Sortedigemarken, grændse til og bruges under Gaarde, der tilhøre nordre Hedemarken, skjønt det indrømmes, at de fleste andre, naar man alene tager Hensyn til Beliggenheden, synes nærmest at burde sortere under søndre Hedemarken. Da jeg meget ønsker, at den mellem Sorenskriver Leganger og mig opstaaede Tvist maatte uden Rettens Mellemkomst vorde afgjort, skal jeg Intet have at erindre imod, at enten den ene eller den anden af de anførte tvende Maalestokke tages til Følge, og det uden Hensyn til, hvilken af dem matte i pecuniær Henseende være den fordeelagtigste for mig. Efter at have forudskikket disse almindelige Bemærkninger, skal jeg dernæst tillade mig, med specielt Hensyn til Sorenskriver Legangers Erklæring, at ytre Følgende: 1) Naar han selv erkjender, at Beliggenheden af de omhandlede Jordstykker er ham ubekjendt, havde han heri, saa vidt jeg skjønner, havt en tilstrækkelig Opfordring til at anstille en nøiagtig Undersøgelse desangaaende, forinden han berammede Forretningerne. Den Underretning, han erholdt af saakaldte troværdige Mænd, burde han ikke eensidigen have stolet paa, og selv efter dens Indhold havde han ikke Anledning til at troe sig eneberettiget til at afholde alle Forretningerne, da (skjønt?) den efter hans eget Opgivende tyder paa, at de Dele af Vangs Alminding, hvortil bemeldte Jordstykker høre, nemlig Bergsætermarken, Greftemoen og Sortedigemarken, alle for en Deel grændse til Eiendomme, der ere skyldlagte under søndre Hedemarkens Jurisdiction og desuden ligge i den søndre Deel af Vangs Alminding. Mændenes Underretning indeholder derhos en faktisk Urigtighed, hvad Greftemoen angaaer; thi denne ligger midt inde i Hommelstadfjerdingen, der

hører til nordre Hedemarken, og omgrændses paa alle Kanter af Eiendomme i bemeldte Fjerding, maaskee med Undtagelse af en ganske liden Flip, der bruges under Gaardene Sihle og Alerud. At denne Part ikke kunde komme i Betragtning, naar der er Spørgsmaal om Beliggenheden, paa hvilken Sorenskriver Leganger sees i sin Erklæring at lægge saa megen Vægt, er vel ganske naturligt. 2) Det forholder sig rigtigt, at jeg for Sorenskriver Leganger har udladt mig med, at ingen Deling af Almindingen, saa vidt mig bekjendt, er foregaaet; men det er saa langt fra, at heraf kan udledes Noget til Styrke for Sorenskriver Legangers Berettigelse til at afholde samtlige Forretninger, at tvertimod den modsatte Slutning maa uddrages; thi først naar Deling var effectueret vilde enhver af Sorenskriverne være eneberettiget til at øve Jurisdiction i den hans Embede tillagte Deel. Fra Beliggenheden kan man ikke slutte til, hvor enhver Fjerding vilde faae sin Anpart; thi hvis det befandtes, at den Deel af Almindingen, der grændser til søndre Hedemarken, skulde være den mindst frugtbare og meest udhugne, turde det nok hænde, at Skattum og Vangs Fjerdinger vilde i kraftigste Maade protestere mod, derstedts at vorde anviist deres Lod. 3) Under nordre Hedemarkens Jurisdiction er, foruden Delingsforretningen af 17de og 20de Juli 1799 samt det kongelige Skjøde af 25de September 1799, thinglæst ikke mindre end 6 forskjellige Contracter om Bortforpagtning af forskjellige Dele af Almindingen, hvoriblandt befindes alle de Jordstykker, der nu ere skyldlagte. Den blotte Thinglysning kan vistnok ikke medføre, at de Eiendomme, den ombefatter, skulde henregnes til nordre Hedemarkens Sorenskriveri; men saasnart Sorenskriver Leganger blev vidende om samme, hvilket in casu er Tilfældet, da de af mig bekræftede Udskrifter af de tvende vigtigste af Contracterne fulgte med Fogdens Reqvisition, maatte dog ganske naturligt den Tanke opstaae hos ham, at det ikke vel gik an at udelukke mig fra al Deeltagelse i Forretningernes Afholdelse. 4) Naar Sorenskriver Leganger i Slutningen af sin Erklæring

anfører, "at han ikke kan indrømme, at de her omhandlede Strækninger af Almindingen eller nogen Deel af samme, hvor som helst den er beliggende, kan siges udelukkende at henhøre under nordre Hedemarkens Sorenskriveri," da forudsætter han jo selv, at jeg ikke kan betragtes at være saa ganske udenfor Sagen, og naar han ikke desto mindre har afholdt alle Forretninger, da skjønner jeg ikke rettere, end at han har har gjort sig skyldig i en aabenbar Modsigelse, saa meget Mere som han, efter det Ovenanførte, fra Jordstykkernes Beliggenhed maa antages at have hentet den vigtigste Hjemmel for sin Fremgangsmaade. 5) At Fogderiets Reqvisition til Sorenskriver Leganger, hvilken ene kan hidrøre fra Ubekjendtskab med de locale Forholde, ikke kan give ham nogen anden eller større Ret, end den han forhen besad, kunde synes at være en overflødig Bemærkning, naar han ikke havde paaberaabt den i sin mundtlige Samtale med mig. 6) At Sorenskriver Legangers Formænd have udført Skyldsætningsforretninger saa vel i de til de her omhandlede Jordstykker tilgrændsende Dele, som ogsaa langt længere i Nord beliggende Dele af Almindingen, kan gjerne være muligt, skjønt jeg derom er ubekjendt; thi i min sexaarige Embedstid i søndre Hedemarken hændte det ikke. Men fra et enkelt saadant Tilfælde, hvorom Naboe-Sorenskriveren rimeligviis er bleven uvidende, og som han desaarsag ikke har kunnet paatale, kan intet Argument udledes. Jeg er ogsaa temmelig sikker paa, at deslige Skyldlægninger blot have angaaet de fra Salget af Almindingen undtagne Nybyggerpladse, med Hensyn til hvilke, som jeg senere faaer Anledning til at omtale, et formeligt Vildrede har fundet Sted. Af selve Almindingen er ingen Deel siden dens Overdragelse til Almuen bleven solgt, følgelig heller ikke skyldlagt. . . . Jeg har for mit Vedkommende Intet at erindre mod, at de afholdte Forretninger blive staaende ved Magt, uagtet jeg ingen Andeel har havt i sammes Afholdelse, naar jeg blot ikke betages den mig tilkommende Anpart af Gebyrene, og der af det Passerede Intet udledes til Skade for min Embedsjurisdiction;

men om de flere Gaardbrugere, der have skriftlig protesteret mod Sorenskriver Legangers Competence som Administrator, vilde, uanseet saadan Protest, anerkjende Forretningerne som bindende for dem, er mig ubekjendt. Jeg har fremdeles anseet det unødvendigt at møde ved Forretningerne for at anhængiggjøre nogen Indsigelse, deels fordi jeg fandt det upassende, at lade Sorenskriver Leganger, der selv er Part, ved Eragtning afgjøre, hvor vidt min Indsigelse var grundet, deels fordi jeg mulig i saa Tilfælde kunde vorde nødsaget til at paaanke samtlige Eragtninger, hvis vor Tvist ikke skulde endes uden ved Rettergang. . . . Da Almindingen blev solgt til Almuen, undtoges fra Salget de i Almindingen befindende Nybyggerpladse, hvilke senere til forskjellige Tider ere afhændede. Til hvilket Sorenskriveri enhver af disse Pladse, der ikke kan siges at ligge i nogen bestemt Fjerding, skal henhøre, er hidtil, saa vidt mig bekjendt, aldeles uafgjort, og har i den Henseende i længere Tid for min og Sorenskriver Legangers Embedstid hersket megen Vilkaarlighed, da Besidderne henvendte sig snart til den ene og snart til den anden Sorenskriver, hvilket har havt til Følge, at der i begge Sorenskriveriers Protokoller findes Documenter og Forretninger angaaende en og samme Plads. . . ." I Legangers herover afgivne Erklæring – hvormed fulgte en vidtløftig Fortegnelse over Thinglysninger, af kongelige Skjøder med Mere, over Skyldsætningsforretninger, o. s. v., vedkommende Vangs Alminding og udførte af søndre Sorenskriver fra 1780 til 1830 – bemærkes blandt Andet: ". . . Jeg har desuden ved denne Leilighed benyttet saa vel Amtskartet som især Deres Kart over Hedemarken, hvorpaa Vangs Almindings Grændser tydelig ere anlagte, og for mig, som nøie bekjendt med Egnen paa det Sted, hvor Greftemoen ligger, giver en klar Anskuelse af dens Beliggenhed. Under Forudsætning af, at Amtet, hvilket jeg har hørt, er i Besiddelse af sidstnævnte Kart, tillader jeg mig at bemærke, at det her omtvistede Sted ligger i den Bugt af Almindingen, som nær ved Grændsen af Loitens Alminding gaaer ind i den op-

dyrkede Deel af Vangs Præstegjeld og Hommelstad Fjerding. Paa høire Side mod Leiten ligger Gaardene Grytting, Aanestad og Hegvind-Opstad, nu kaldet Alderslyst. Ovenfor sidstnævnte Gaard er paa Amtskartet antegnet Aas, Steenberg og Røsæterbolden, af hvilke de tvende sidstnævnte med Sikkerhed henhøre til søndre Hedemarken, og af mig ere befarede. I Midten af denne Bugt, hvor begge Korter viser, at 2de Bække sammenflyde ligger efter Amtskartet Greften, hvorved Greftemoen er beliggende og rimeligviis har sit Navn. Heraf vil Amtet erfare, at jeg ikke manglede fornøden Kundskab om Stedet, til at udfærdige Forretningsberammelse, og at jeg ikke bedrog mig ved at stole paa de Mænds Beretning, som jeg har berørt, vil ogsaa gunstig sees af den paa Greftemoenstykket Nr. 1 afholdte Forretning, hvor det heder, at det i Nord grændser mod Brænna og i Vest mod Aalerudrødningen, der begge ere skyldsatte og inddragne under søndre Hedemarkens Jurisdiction, den første under 20de August 1781 og den sidste 12te Juli 1822. Foruden forommeldte tvende Forretninger viser vedlagte Fortegnelse, at mine Formænd have fra Aaret 1801 til 1831 afholdt 18 Skyldsætnings- og Aftagsforretninger over Pladse eller Jordstykker, der ligge i den forommelte Bugt af Almindingen, som har gaaet ned i Hommelstad Fjerding, men ingenlunde til Midten af samme, hvilket ved første Diekast sees, og maa det bemærkes, at til sidstnævnte Fjerding henhøre de paa Karterne anførte Gaarde Dorum, der ligge nær ved Olsrud. Jeg behøver neppe at paavise flere Omstændigheder for at godtgjøre, at Sorenskriver Muus's Anførsler og Udladelser angaaende de locale Omstændigheder ere aldeles nefterrettelige, og røbe, at han har gjort sig ringe Umage for at erhverve Kundskab til den Gjenstand, han omhandler. At uskyldsat Jord i Almindelighed er udenfor Fjerdingsinddelingen, bliver herhos, skjønt til Overflødighed, bemærket, samt at fornævnte 18 Pladse, og mange flere, uagtet de ligge langt udenfor Vangs Fjerding efter den ældre Inddeling, dog ansees nu at henhøre under samme, hvortil

jeg ikke formaaer at finde anden Grund, end at den hele Alminding har været henlagt under bemeldte Fjerding, og følgelig ligeledes enhver enkelt skyldsat Deel, uden Hensyn til local Beliggenhed. Til yderligere Oplysning herom vedlægges Extract af en Fortegnelse over Vangs Præstegjælds Eiendomme efter Fjerdingsinddelingen, beroende ved Vangs Præstegjælds Lensmandstjeneste. Herpaa er under Vangs Fjerding anført Buttekværn eller Stampen, der er opgivet at ligge i Almindingen nordenfor Hovedsognet, ved Furnæs Annex. Pladsen Øie, der efter alle Fortegnelser er opført at henhøre til Hommelstad Fjerding og skyldlagt 20de August 1773, er dog strax efter Embedsdelingen inddraget under søndre Hedemarken, uagtet den ligger ved Aalstad Elv nordenfor Lillehammer. Jeg har flere Gange under Samtale med Sorenskriver Muus ytret Forundring over, at denne og flere Pladser, uagtet deres Beliggenhed, ere indkomne under søndre Hedemarkens Jurisdiction, og han har formeent dette at være skeet ved Erobring eller Anmasselse, især i den Tid, da Sorenskriver **** var Sorenskriver i søndre Hedemarken; men at de herom passerede Retshandlinger nødvendig maatte have en anden og bedre Grund, har jeg aldrig draget i Tvivl. Det er imidlertid ikke usandsynligt, at man paa den anden Side har troet, at hvad der ved Erobring var tabt, ogsaa paa samme Maade kunde gjenvindes. Min Uvidenhed om søndre Hedemarkens Jurisdictionsret til Almindingen formener jeg hidindtil er undskyldelig formedelst at mit Embedsarchiv, der i Aaret 1809 skal være fortæret ved Ildebrand, ikke giver ringeste Oplysning derom, og i Panteregisteret har Sorenskriver Muus endog undladt at anføre Skjødet fra Hans Majestæt Kongen til Vangs Almue af 25de September 1799, der er thinglyst ved denne Jurisdiction Juni Maanedsthing 1800, hvilket jeg først opdagede, efter at de omtvistede Forretninger vare sluttede. Til Nr. 2—6: At jeg har troet det meget vel gik an, at udelukke Sorenskriver Muus fra at Deeltagelse i de her omhandlede Forretninger, er foran forklaret, og desuden ved en paa lovlig Maade affagt

[illegible] Naar jeg har været competent til at [illegible] kommer jeg ogsaa at være berettiget [illegible] derfor reglementerede Betaling. [illegible] Sorenskriver Muus gjør Forskjel mellem [illegible] pladse og anden Jord i Almin- [illegible] bemærkes, at de for Matriculeringen før [illegible] Bestemmelser, in specie Rentekammer- [illegible] Marts 1792, kunde der i sin Tid ikke [illegible] om Skyldsætning af smaa ubebyggede [illegible] I den derpaa mod Leganger indgivne Klage [illegible] missionen bemærkede Muus blandt Andet: [illegible] Sorenskriver Leganger har derefter, uagtet ind- [illegible] fra flere af Brugerne af de omhandlede [illegible] afholdt 33 Skyldsætningsforretninger i Almin- [illegible] Jeg indgav derpaa under 24de Juli f. A. en Fo- [illegible] til Amtet, hvori jeg anholdt om dets Medvirkning [illegible] endelig Afgjørelse af den mellem Sorenskriver Le- [illegible] og mig opstaaede Jurisdictionstvist; men heller ikke [illegible] har han, i Følge hans under 3die Marts afgivne [illegible] villet indlade sig. I sidstnævnte Erklæring har [illegible] oprindeligen – som det synes – at have støttet [illegible] til at afholde samtlige Forretninger blot paa de [illegible] tionerede Eiendommes Beliggenhed i Nærheden af [illegible] søndre Deel af Vangs Præstegjæld, udvidet sin Paastand [illegible], at den hele Alminding er ved Delingen i 1777 [illegible] det søndre Sorenskriveri, og at han saaledes er ene- [illegible] til at udøve Jurisdiction sammesteds. Denne [illegible] uhørte, og mod Alt hvad der siden 1777 er passeret [illegible] Paastand er jeg, saa længe ikke andre Legitima- [illegible] tilveiebringes, end de, som Sorenskriver Leganger [illegible] produceret, og hvilke jeg ikke kan tillægge nogen som [illegible], paa Embeds Vegne forpligtet til at bestride.

[illegible] Jeg har, som ovenfor bemærket, tidligere gaaet [illegible], at Jurisdictionen over Almindingen skulde være deelt mellem begge Sorenskriverne. Jeg er imidlertid senere bleven opmærksom paa, at Udtrykkene i Rescriptet af 8de Januar 1777 nærmest give Anledning til den Fortolkning,

at Almindingen ene tilligger nordre Hedemarkens Sorenskriveri, hvortil er henlagt hele Vangs Sogn, ene med Undtagelse af Skattum og Vangs Fjerdinger, uden at nogen Undtagelse er skeet med Hensyn til Almindingen. Min principale Paastand, til hvilken Sorenskriver Leganger har givet Exemplet, vil derfor nu blive, at Sorenskriver Leganger har været uberettiget til at udøve Jurisdiction i Almindingen, altsaa ogsaa til at afholde nogen af de omqvæstionerede Skyldsætninger, og forbeholder jeg mig efter Omstændighederne at modificere min Paastand derhen, at da Rescriptet af 1777 ikke udtrykkelig bestemmer Noget angaaende Almingingen, tilkommer begge Sorenskrivere Jurisdiction sammesteds, og at da senere ikke vides at være foregaaet nogen af competent Auctoritet sanctioneret Deling af Almindingen, maa Jurisdictionen udøves af enhver af Sorenskriverne i Forhold til den Matrikelskyld, Sorenskriverierne særskilt er ansat til (i Vangs Præstegjæld), hvilket omtrentlig udgjør $\frac{7}{8}$ for nordre og $\frac{1}{8}$ for søndre Sorenskriveri. Om at søge annihileret de allerede afholdte Skyldsætningsforretninger, kan der fra min Side ikke være Spørgsmaal, lige saa lidt kan det under en Retssag mellem Sorenskriver Leganger og mig blive Gjenstand for Afgjørelse, hvor ethvert af Sorenskriverierne skal have sin bestemte Grændse i Almindingen. Tvistigheden vil saaledes ene komme til at omhandle Refusion enten i det Hele eller for en Qvotadeel af de af Sorenskriver Leganger beregnede og allerede oppebaarne Gebyrer for de afholdte Skyldsætningsforretninger, og hvilke, efter en Optegnelse, han paa min Begjæring har tilstillet mig, udgjør 279 Spd. 52 Skill., dog derunder indbefattet Skyds- og Diætgodtgjørelse, samt formeentlig tillige Beskrivelsesgebyrer." Efter forgjæves Forligsprøve indgav Muus Ansøgning om beneficium processus gratuiti, hvori han, næst at bemærke, at man ved Delingen af det gamle Sorenskriveri, efter den Lethed, hvormed Sagen sees at være behandlet, neppe har tænkt paa Almindingen, blandt Andet bemærkede: "Paa denne Maade lader det sig ogsaa alene forklare, at begge Sorenskriverne ere efter

Delingen vedblevne at øve Jurisdiction i Almindingen, skjønt vistnok efter aldeles svage og ubestemte Regler, idet man vel som oftest synes at have taget Hensyn til Beliggenheden i Almindingen, men undertiden ogsaa aldeles tilsidesat dette Hensyn. . . . Jeg selv har bestyret søndre Hedemarkens Sorenskriveri i 6 Aar; men skjønt jeg meget vel vidste, at der herskede megen Ubestemthed og Vildrede i Henseende til hvilke af de i Almindingen beliggende Eiendomme skulde tilligge det ene eller det andet Sorenskriveri, og denne Ubestemthed var ene Aarsagen til, at jeg i de af mig fra Nyt forfattede Panteregistere ikke opførte nogen Eiendom, hvorom der kunde være Spørgsmaal, forinden jeg havde erholdt Vished om, at den virkelig forterede under det søndre District, faldt det mig dog aldrig ind, at jeg skulde tilkomme Enejurisdiction over den hele Alminding. Henved 80 Aar ere forløbne siden Delingen, i hvilke begge Sorenskrivere upaaanket have øvet Jurisdiction i Almindingen, og høist besynderligt skulde det dog være, om man efter Forløbet af et saa langt Tidsrum, og uden at Forholdene i nogen Maade senere ere forandrede, pludselig skulde gjøre den Opdagelse, at alle vedkommende Auctoriteter, og tillige Almuen, for saa vidt den har havt Anledning til at tilkjendegive sin Mening, have handlet i Blinde, og, saa at sige, været enige om at forurette Sorenskriveren i søndre Hedemarken. . . . Skulde en af Sorenskriverne tilkomme Enejurisdiction over hele Almindingen, var det vistnok naturligst, at den tilkom Sorenskriveren i det nordre District, saa som omtrent ⅞ af Vangs Præstegjæld er tillagt hans Embede. Dette Resultat kan heller ikke negtes at være meest stemmende med Udtrykkene i Rescriptet af 8de Januar 1777 og i Cancelliets Indstilling, at nemlig, med Undtagelse af Skattum og Vangs Fjerdinger, det Øvrige af Vangs Præstegjæld, altsaa vel ogsaa Almindingen, skal tilligge nordre Hedemarkens Sorenskriveri. Jeg erkjender gjerne, at jeg ikke tidligere har bekjendt mig til denne Mening, og naar jeg ikke desto mindre har i Klagen til Forligelsescommissionen opstillet Paastanden des-

angaaende som den principale, da har Sorenskriver Leganger dertil givet mig Exempel. . . . Skal derimod, hvad der dog synes naturligt, begge Sorenskrivere fremdeles øve Jurisdiction i Almindingen, og det med Hensyn til der beliggende Eiendomme, om hvilke der hidtil ikke har været Spørgsmaal, og som derfor enten ved Erobring, som Sorenskriver Leganger udtrykker sig, eller i Følge stiltiende Overeenskomst allerede ere tillagte et af Sorenskriverierne, da skjønnes der ikke, al den Stund Deling af Almindingen ikke har fundet Sted, at kunne være anden Maalestok for Forholdet, hvori Jurisdictionsretten skal udøves, end Matrikelskylden; thi at det skulde staae i Reqvirentens Magt at bestemme, til hvem han maatte ville henvende sig, kan neppe for Alvor statueres. . ." Med Hensyn til Legangers Ytring om Muus's Udeladelser af Panteregisteret i søndre Hedemarken bemærkede denne i Skrivelse til Amtet: "Det kan neppe være Sorenskriver Leganger ubekjendt, at jeg i Aaret 1825 modtog søndre Hedemarkens Sorenskriverembede i høieste Grad af Uorden, og at der in specie ikke existerede Noget, som kunde benævnes Panteregister. Jeg foretog mig derfor strax at anvende al den Tid, jeg havde tilovers fra de løbende Forretninger, til at samle Materialier til nye Panteregistre for den hele Jurisdiction, men at dette Arbeide maatte medtage meget lang Tid, vil hver den, der har noget Kjendskab til dette Slags Arbeider, visselig indrømme. Hvad der medførte den største Vanskelighed var at erhverve fuldstændige Oplysninger om, hvilke af de i Vangs Alminding beliggende Nybyggerpladser henhørte til det Søndre, og hvilke til det Nordre. Jeg henvendte mig i den Anledning saa vel til daværende Foged Wetlesen som til Sorenskriver i nordre Hedemarken Hagerup; men ingen af dem saae sig i Stand til at give mig den attraaede Veiledning. Jeg var saaledes nødsaget til at lade denne Deel af Panteregisteret staae ufuldendt, og kuns efter Haanden at tilføie de Data, jeg deels ved Eftersøgning i ældre Protokoller, deels leilighedsviis kunde indhente." Under den fortsatte Brevvexling med Amtet bemærkede Le-

gaanger i en følgende Skrivelse: ". . . Men om man nu end ikke vil tage Hensyn til Matrikelen, og alene see hen til den stedfundne Praxis, vil det dog befindes, at Sorenskriver Muus ikke har Adgang til at holde Skyldsætningsforretninger i den søndre Deel af Almindingen, eller i den Strækning, hvori de i forrige Aar skyldsatte Jordstykker ere beliggende. Siden Embedsdelingen i 1777 ere Skyldsætningsforretninger i bemeldte Alminding foregaaede i Aarene 1781 og 1810, og til disse Tider har Sorenskriveren i nordre Hedemarken kun skyldsat Pladser, der ligge øverst ved Furnæs, i den Deel af Almindingen, der kaldes "Furnæs Kongealminding," hvorimod Sorenskriveren i søndre Hedemarken har skyldsat alle Pladser, der vare beliggende ved Vangs Hovedsogn, eller i den Bugt af Almindingen, der gaaer ind i Hømmelstad Fjerding. . ." Muus fremsendte derhos en udførlig Fortegnelse over Thinglysninger, m. M., i nordre Hedemarken, angaaende Pladser i den omtvistede Alminding, og Leganger, "for at svække den Indflydelse, som rimeligviis kan ventes ved Læsningen af den af Sorenskriver Muus meddeelte Fortegnelse," en specificeret Opgave over Forretninger, udførte af søndre Sorenskriver, hvorefter han tilføiede: "Ved at sammenholde disse Fortegnelser sees, at de fleste Forretninger og Documenter angaae saadanne Pladser, som uftridig henhøre under nordre Sorenskriveri. De af Sorenskriveren i nordre Hedemarken i Almindingen afholdte Skyldsætningsforretninger i Aarene 1781 og 1810 vil nu sees alene at have angaaet Pladser, der ligge i den saakaldte Furnæs Kongealminding, og ere opførte i Furnæs Sogn."

(Fortsættes).

Christiania 1850.
Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang
№ 13.

1ste April
1850.

Norsk Retstidende,

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sager, paakjendte i Høiesterets 1ste Session 1850.

L.Nr. 104.
O.Nr. 4. } Sorenskriver Legangér mod Sorenskriver Muus.

(Fortsættelse fra Nr. 12).

Under den fortsatte Brevvexling fra begge Sider med Amtet bemærkede Muus, at Almuen betragtede Bergsætermarken og Sortedigemarken som henhørende under søndre Sorenskriveri, men Greftemoen som hørende til det nordre, og derfor havde protesteret mod Legangers Indblandelse i Skyldsætningsforretningerne der, uden Tvivl fordi dette Stykke af Almindingen gaaer langt ned i Hommelstadfjerdingen, og med Undtagelse af en ganske ringe Deel omgrændses af Eiendomme, der tilligge denne Fjerding, ligesom Forpagterne af de i dette Stykke skyldsatte Pladser næsten udelukkende bestaae af sidstnævnte Eiendommes Besiddere; samt at han med speciel Hensyn hertil i Forligelsescommissionen havde tilbudt en saadan Deling af de ved Leganger oppebaarne Gebyrer, at kun de, der hidrørte fra Skyldsætningerne i Greftemoen, fordredes erstattede. Da det imidlertid lige saa lidt ved Amtmandens som ved Forligelsescommissionens Mellemkomst bragtes til nogen mindelig Afgjørelse af Tvisten, blev den fra Muus's Side, efter erhvervet beneficium processus gratuiti, anhængiggjort for Sættedommer, med Paastand: principaliter af 259 Spd.

anfører, "at han ikke kan indrømme, at de her omhandlede Strækninger af Almindingen eller nogen Deel af samme, hvor som helst den er beliggende, kan siges udelukkende at henhøre under nordre Hedemarkens Sorenskriveri," da forudsætter han jo selv, at jeg ikke kan betragtes at være saa ganske udenfor Sagen, og naar han ikke desto mindre har afholdt alle Forretninger, da skjønner jeg ikke rettere, end at han har har gjort sig skyldig i en aabenbar Modsigelse, saa meget Mere som han, efter det Ovenanførte, fra Jordstykkernes Beliggenhed maa antages at have hentet den vigtigste Hjemmel for sin Fremgangsmaade. 5) At Fogderiets Reqvisition til Sorenskriver Legangers, hvilken ene kan hidrøre fra Ubekjendtskab med de locale Forholde, ikke kan give ham nogen anden eller større Ret, end den han forhen besad, kunde synes at være en overflødig Bemærkning, naar han ikke havde paaberaabt den i sin mundtlige Samtale med mig. 6) At Sorenskriver Legangers Formænd have udført Skyldsætningsforretninger saa vel i de til de her omhandlede Jordstykker tilgrændsende Dele, som ogsaa langt længere i Nord beliggende Dele af Almindingen, kan gjerne være muligt, skjønt jeg derom er ubekjendt; thi i min sexaarige Embedstid i søndre Hedemarken hændte det ikke. Men fra et enkelt saadant Tilfælde, hvorom Naboe-Sorenskriveren rimeligviis er bleven uvidende, og som han desaarsag ikke har kunnet paatale, kan intet Argument udledes. Jeg er ogsaa temmelig sikker paa, at deslige Skyldlægninger blot have angaaet de fra Salget af Almindingen undtagne Nybyggerpladse, med Hensyn til hvilke, som jeg senere faaer Anledning til at omtale, et formeligt Bildrede har fundet Sted. Af selve Almindingen er ingen Deel siden dens Overdragelse til Almuen bleven solgt, følgelig heller ikke skyldsagt. . . . Jeg har for mit Vedkommende Intet at erindre mod, at de afholdte Forretninger blive staaende ved Magt, uagtet jeg ingen Andeel har havt i sammes Afholdelse, naar jeg blot ikke betages den mig tilkommende Anpart af Gebyrene, og der af det Passerede Intet udledes til Skade for min Embedsjurisdiction;

men om de flere Gaardbrugere, der have skriftlig protesteret mod Sorenskriver Legangers Competence som Administrator, ville, uanseet saadan Protest, anerkjende Forretningerne som bindende for dem, er mig ubekjendt. Jeg har fremdeles anseet det nødvendigt at møde ved Forretningerne for at anhængiggjøre nogen Indsigelse, deels fordi jeg fandt det upassende, at lade Sorenskriver Leganger, der selv er Part, ved Eragtning afgjøre, hvor vidt min Indsigelse var grundet, deels fordi jeg mulig i saa Tilfælde kunde vorde nødsaget til at paaanke samtlige Eragtninger, hvis vor Tvist ikke skulde endes uden ved Rettergang. . . . Da Almindingen blev solgt til Almnen, undtoges fra Salget de i Almindingen befindende Nybyggerpladse, hvilke senere til forskjellige Tider ere afhændede. Til hvilket Sorenskriveri enhver af disse Pladse, der ikke kan siges at ligge i nogen bestemt Fjerding, skal henhøre, er hidtil, saa vidt mig bekjendt, aldeles uafgjort, og har i den Henseende i længere Tid før min og Sorenskriver Legangers Embedstid hersket megen Vilkaarlighed, da Besidderne henvendte sig snart til den ene og snart til den anden Sorenskriver, hvilket har havt til Følge, at der i begge Sorenskriveriers Protokoller findes Documenter og Forretninger angaaende en og samme Plads. . . ." I Legangers herover afgivne Erklæring – hvormed fulgte en vidtløftig Fortegnelse over Thinglysninger, af kongelige Skjøder med Mere, over Skyldsætningsforretninger, o. s. v., vedkommende Vangs Alminding og udførte af søndre Sorenskriver fra 1780 til 1830 – bemærkes blandt Andet: ". . . Jeg har desuden ved denne Leilighed benyttet saa vel Amtskartet som især Deres Kart over Hedemarken, hvorpaa Vangs Almindings Grændser tydelig ere anlagte, og for mig, som nøie bekjendt med Egnen paa det Sted, hvor Greftemoen ligger, giver en klar Anskuelse af dens Beliggenhed. Under Forudsætning af, at Amtet, hvilket jeg har hørt, er i Besiddelse af sidstnævnte Kart, tillader jeg mig at bemærke, at det her omtvistede Sted ligger i den Bugt af Almindingen, som nær ved Grændsen af Løitens Alminding gaaer ind i den op-

dyrkede Deel af Vangs Præstegjæld og Hommelstad Fjerding. Paa høire Side mod Løiten ligger Gaardene Grytting, Aanestad og Hegvind-Opstad, nu kaldet Alderølyst. Ovenfor sidstnævnte Gaard er paa Amtskartet antegnet Aas, Steenberg og Røsæterbolden, af hvilke de tvende sidstnævnte med Sikkerhed henhøre til søndre Hedemarken, og af mig ere befarede. I Midten af denne Bugt, hvor begge Korter viser, at 2de Bække sammenflyde ligger efter Amtskartet Greften, hvorved Greftemoen er beliggende og rimeligviis har sit Navn. Heraf vil Amtet erfare, at jeg ikke manglede fornøden Kundskab om Stedet, til at udfærdige Forretningsberammelse, og at jeg ikke bedrog mig ved at stole paa de Mænds Beretning, som jeg har berørt, vil ogsaa gunstig sees af den paa Greftemoenstykket Nr. 1 afholdte Forretning, hvor det heder, at det i Nord grændser mod Brænna og i Vest mod Aalerudrødningen, der begge ere skyldsatte og inddragne under søndre Hedemarkens Jurisdiction, den første under 20de August 1781 og den sidste 12te Juli 1822. Foruden forommeldte tvende Forretninger viser vedlagte Fortegnelse, at mine Formænd have fra Aaret 1801 til 1831 afholdt 18 Skyldsætnings- og Aftagsforretninger over Pladse eller Jordstykker, der ligge i den forommelte Bugt af Almindingen, som har gaaet ned i Hommelstad Fjerding, men ingenlunde til Midten af samme, hvilket ved første Diekast sees, og maa det bemærkes, at til sidstnævnte Fjerding henhøre de paa Karterne anførte Gaarde Dorum, der ligge nær ved Disrud. Jeg behøver neppe at paavise flere Omstændigheder for at godtgjøre, at Sorenskriver Muus's Anførsler og Udladelser angaaende de locale Omstændigheder ere aldeles uefterrettelige, og røbe, at han har gjort sig ringe Umage for at erhverve Kundskab til den Gjenstand, han omhandler. At uskyldsat Jord i Almindelighed er udenfor Fjerdingsinddelingen, bliver herhos, skjønt til Overflødighed, bemærket, samt at fornævnte 18 Pladse, og mange flere, uagtet de ligge langt udenfor Vangs Fjerding efter den ældre Inddeling, dog ansees nu at henhøre under samme, hvortil

jeg ikke formaaer at finde anden Grund, end at den hele Alminding har været henlagt under bemeldte Fjerding, og følgelig ligeledes enhver enkelt skyldsat Deel, uden Hensyn til local Beliggenhed. Til yderligere Oplysning herom vedlægges Extract af en Fortegnelse over Vangs Præstegjælds Eiendomme efter Fjerdingsinddelingen, beroende ved Vangs Præstegjælds Lensmandstjeneste. Herpaa er under Vangs Fjerding anført Buttekværn eller Stampen, der er opgivet at ligge i Almindingen nordenfor Hovedsognet, ved Furnæs Annex. Pladsen Øie, der efter alle Fortegnelser er opført at henhøre til Hommelstad Fjerding og skyldlagt 20de August 1773, er dog strax efter Embedsdelingen inddraget under søndre Hedemarken, uagtet den ligger ved Aalstad Elv nordenfor Lillehammer. Jeg har flere Gange under Samtale med Sorenskriver Muus ytret Forundring over, at denne og flere Pladser, uagtet deres Beliggenhed, ere indkomne under søndre Hedemarkens Jurisdiction, og han har formeent dette at være skeet ved Erobring eller Anmasselse, især i den Tid, da Sorenskriver **** var Sorenskriver i søndre Hedemarken; men at de herom passerede Retshandlinger nødvendig maatte have en anden og bedre Grund, har jeg aldrig draget i Tvivl. Det er imidlertid ikke usandsynligt, at man paa den anden Side har troet, at hvad der ved Erobring var tabt, ogsaa paa samme Maade kunde gjenvindes. Min Uvidenhed om søndre Hedemarkens Jurisdictionsret til Almindingen formener jeg hidindtil er undskyldelig formedelst at mit Embedsarchiv, der i Aaret 1809 skal være fortæret ved Ildebrand, ikke giver ringeste Oplysning derom, og i Panteregisteret har Sorenskriver Muus endog undladt at anføre Skjødet fra Hans Majestæt Kongen til Vangs Almue af 25de September 1799, der er thinglyst ved denne Jurisdiction Juni Maanedsthing 1800, hvilket jeg først opdagede, efter at de omtvistede Forretninger vare sluttede. Til Nr. 2—6: At jeg har troet det meget vel gik an, at udelukke Sorenskriver Muus fra at Deeltagelse i de her omhandlede Forretninger, er foran forklaret, og desuden ved en paa lovlig Maade affagt

Eragtning afgjort. Naar jeg har været competent til at afholde Forretningerne, formener jeg ogsaa at være berettiget til udeelt at nyde den derfor reglementerede Betaling. For saa vidt Sorenskriver Muus gjør Forskjel mellem Skyldsætning af Nybyggerpladse og anden Jord i Almindingen, maa det bemærkes, at de for Matriculeringen før 1814 gjældende Bestemmelser, in specie Rentekammercirculære af 31te Marts 1792, kunde der i sin Tid ikke være Spørgsmaal om Skyldsætning af smaa ubebyggede Jordstykker." I sin derpaa mod Leganger indgivne Klage til Forligelsescommissionen bemærkede Muus blandt Andet: ". . . Sorenskriver Leganger har derefter, uagtet indkommen Protest fra flere af Brugerne af de omhandlede Eiendomme, afholdt 33 Skyldsætningsforretninger i Almindingen. Jeg indgav derpaa under 24de Juli f. A. en Forestilling til Amtet, hvori jeg anholdt om dets Medvirkning til en mindelig Afgjørelse af den mellem Sorenskriver Leganger og mig opstaaede Jurisdictionstvist; men heller ikke herpaa har han, i Følge hans under 3die Marts afgivne Erklæring, villet indlade sig. I sidstnævnte Erklæring har han, efter oprindeligen – som det synes – at have støttet sin Ret til at afholde samtlige Forretninger blot paa de omqvæstionerede Eiendommes Beliggenhed i Nærheden af den søndre Deel af Vangs Præstegjæld, udvidet sin Paastand derhen, at den hele Alminding er ved Delingen i 1777 tillagt det søndre Sorenskriveri, og at han saaledes er eneberettiget til at udøve Jurisdiction sammesteds. Denne forhen uhørte, og mod Alt hvad der siden 1777 er passeret stridende, Paastand er jeg, saa længe ikke andre Legitimationer tilveiebringes, end de, som Sorenskriver Leganger har produceret, og hvilke jeg ikke kan tillægge nogen som helst Vægt, paa Embeds Vegne forpligtet til at bestride. . . . . Jeg har, som ovenfor bemærket, tidligere gaaet ud fra, at Jurisdictionen over Almindingen skulde være deelt mellem begge Sorenskriverne. Jeg er imidlertid senere bleven opmærksom paa, at Udtrykkene i Rescriptet af 8de Januar 1777 nærmest give Anledning til den Fortolkning,

at Almindingen ene tilligger nordre Hedemarkens Sorenskriveri, hvortil er henlagt hele Vangs Sogn, ene med Undtagelse af Skattum og Vangs Fjerdinger, uden at nogen Undtagelse er skeet med Hensyn til Almindingen. Min principale Paastand, til hvilken Sorenskriver Leganger har givet Exemplet, vil derfor nu blive, at Sorenskriver Leganger har været uberettiget til at udøve Jurisdiction i Almindingen, altsaa ogsaa til at afholde nogen af de omqvæstionerede Skyldsætninger, og forbeholder jeg mig efter Omstændighederne at modificere min Paastand derhen, at da Rescriptet af 1777 ikke udtrykkelig bestemmer Noget angaaende Almingingen, tilkommer begge Sorenskrivere Jurisdiction sammesteds, og at da senere ikke vides at være foregaaet nogen af competent Auctoritet sanctioneret Deling af Almindingen, maa Jurisdictionen udøves af enhver af Sorenskriverne i Forhold til den Matrikelskyld, Sorenskrivierne særskilt er ansat til (i Vangs Præstegjæld), hvilket omtrentlig udgjør $\frac{4}{5}$ for nordre og $\frac{1}{5}$ for søndre Sorenskriveri. Om at søge annihileret de allerede afholdte Skyldsætningsforretninger, kan der fra min Side ikke være Spørgsmaal, lige saa lidt kan det under en Retssag mellem Sorenskriver Leganger og mig blive Gjenstand for Afgjørelse, hvor ethvert af Sorenskriverierne skal have sin bestemte Grændse i Almindingen. Tvistigheden vil saaledes ene komme til at omhandle Refusion enten i det Hele eller for en Qvotadeel af de af Sorenskriver Leganger beregnede og allerede oppebaarne Gebyrer for de afholdte Skyldsætningsforretninger, og hvilke, efter en Optegnelse, han paa min Begjæring har tilstillet mig, udgjør 279 Spd. 52 Skill., dog derunder indbefattet Skyds- og Diætgodtgjørelse, samt formeentlig tillige Beskrivelsesgebyrer." Efter forgjæves Forligsprøve indgav Muus Ansøgning om beneficium processus gratuiti, hvori han, næst at bemærke, at man ved Delingen af det gamle Sorenskriveri, efter den Lethed, hvormed Sagen sees at være behandlet, neppe har tænkt paa Almindingen, blandt Andet bemærkede: "Paa denne Maade lader det sig ogsaa alene forklare, at begge Sorenskriverne ere efter

Delingen vedblevne at øve Jurisdiction i Almindingen, skjønt vistnok efter aldeles svage og ubestemte Regler, idet man vel som oftest synes at have taget Hensyn til Beliggenheden i Almindingen, men undertiden ogsaa aldeles tilsidesat dette Hensyn. . . . Jeg selv har bestyret søndre Hedemarkens Sorenskriveri i 6 Aar; men skjønt jeg meget vel vidste, at der herskede megen Ubestemthed og Vildrede i Henseende til hvilke af de i Almindingen beliggende Eiendomme skulde tilligge det ene eller det andet Sorenskriveri, og denne Ubestemthed var eene Aarsagen til, at jeg i de af mig fra Nyt forfattede Panteregistere ikke opførte nogen Eiendom, hvorom der kunde være Spørgsmaal, forinden jeg havde erholdt Vished om, at den virkelig sorterede under det søndre District, faldt det mig dog aldrig ind, at jeg skulde tilkomme Enejurisdiction over den hele Alminding. Henved 80 Aar ere forløbne siden Delingen, i hvilke begge Sorenskrivere upaaanket have øvet Jurisdiction i Almindingen, og høist besynderligt skulde det dog være, om man efter Forløbet af et saa langt Tidsrum, og uden at Forholdene i nogen Maade senere ere forandrede, pludselig skulde gjøre den Opdagelse, at alle vedkommende Auctoriteter, og tillige Almuen, for saa vidt den har havt Anledning til at tilkjendegive sin Mening, have handlet i Blinde, og, saa at sige, været enige om at forurette Sorenskriveren i søndre Hedemarken.. . . . Skulde en af Sorenskriverne tilkomme Enejurisdiction over hele Almindingen, var det vistnok naturligst, at den tilkom Sorenskriveren i det nordre District, saa som omtrent ⅞ af Vangs Præstegjæld er tillagt hans Embede. Dette Resultat kan heller ikke negtes at være meest stemmende med Udrykkene i Rescriptet af 8de Januar 1777 og i Cancelliets Indstilling, at nemlig, med Undtagelse af Skattum og Vangs Fierdinger, det Øvrige af Vangs Præstegjæld, altsaa vel ogsaa Almindingen, skal tilligge nordre Hedemarkens Sorenskriveri. Jeg erkjender gjerne, at jeg ikke tidligere har bekjendt mig til denne Mening, og naar jeg ikke desto mindre har i Klagen til Forligelsescommissionen opstillet Paastanden des-

angaaende som den principale, da har Sorenskriver Leganger dertil givet mig Exempel. . . . Skal derimod, hvad der dog synes naturligt, begge Sorenskrivere fremdeles øve Jurisdiction i Almindingen, og det med Hensyn til der beliggende Eiendomme, om hvilke der hidtil ikke har været Spørgsmaal, og som derfor enten ved Erobring, som Sorenskriver Leganger udtrykker sig, eller i Følge stiltiende Overeenskomst allerede ere tillagte et af Sorenskriverierne, da skjønnes der ikke, al den Stund Deling af Almindingen ikke har fundet Sted, at kunne være anden Maalestok for Forholdet, hvori Jurisdictionsretten skal udøves, end Matrikelskylden; thi at det skulde staae i Reqvirentens Magt at bestemme, til hvem han maatte ville henvende sig, kan neppe for Alvor statueres. . ." Med Hensyn til Legangers Ytring om Muus's Udeladelser af Panteregisteret i søndre Hedemarken bemærkede denne i Skrivelse til Amtet: "Det kan neppe være Sorenskriver Leganger ubekjendt, at jeg i Aaret 1825 modtog søndre Hedemarkens Sorenskriverembede i høieste Grad af Uorden, og at der in specie ikke existerede Noget, som kunde benævnes Panteregister. Jeg foretog mig derfor strax at anvende al den Tid, jeg havde tilovers fra de løbende Forretninger, til at samle Materialier til nye Panteregistre for den hele Jurisdiction, men at dette Arbeide maatte medtage meget lang Tid, vil Hver den, der har noget Kjendskab til dette Slags Arbeider, visselig indrømme. Hvad der medførte den største Vanskelighed var at erhverve fuldstændige Oplysninger om, hvilke af de i Vangs Alminding beliggende Nybyggerpladser henhørte til det Søndre, og hvilke til det Nordre. Jeg henvendte mig i den Anledning saa vel til daværende Foged Wetlesen som til Sorenskriver i nordre Hedemarken Hagerup; men ingen af dem saae sig i Stand til at give mig den attraaede Veiledning. Jeg var saaledes nødsaget til at lade denne Deel af Panteregisteret staae ufuldendt, og kuns efter Haanden at tilføie de Data, jeg deels ved Eftersøgning i ældre Protokoller, deels leilighedsviis kunde indhente." Under den fortsatte Brevvexling med Amtet bemærkede Le-

ganger i en følgende Skrivelse: ". . . Men om man nu end ikke vil tage Hensyn til Matrikelen, og alene see hen til den stedfundne Praxis, vil det dog befindes, at Sorenskriver Muus ikke har Adgang til at holde Skyldsætningsforretninger i den søndre Deel af Almindingen, eller i den Strækning, hvori de i forrige Aar skyldsatte Jordstykker ere beliggende. Siden Embedsdelingen i 1777 ere Skyldsætningsforretninger i bemeldte Alminding foregaaede i Aarene 1781 og 1810, og til disse Tider har Sorenskriveren i nordre Hedemarken kun skyldsat Pladser, der ligge øverst ved Furnæs, i den Deel af Almindingen, der kaldes "Furnæs Kongealminding," hvorimod Sorenskriveren i søndre Hedemarken har skyldsat alle Pladser, der vare beliggende ved Vangs Hovedsogn, eller i den Bugt af Almindingen, der gaaer ind i Hommelstad Fjerding. . ." Muus fremsendte derhos en udførlig Fortegnelse over Thinglysninger, m. M., i nordre Hedemarken, angaaende Pladser i den omtvistede Alminding, og Leganger, "for at svække den Indflydelse, som rimeligviis kan ventes ved Læsningen af den af Sorenskriver Muus meddeelte Fortegnelse," en specificeret Opgave over Forretninger, udførte af søndre Sorenskriver, hvorefter han tilføiede: "Ved at sammenholde disse Fortegnelser sees, at de fleste Forretninger og Documenter angaae saadanne Pladser, som ufridig henhøre under nordre Sorenskriveri. De af Sorenskriveren i nordre Hedemarken i Almindingen afholdte Skyldsætningsforretninger i Aarene 1781 og 1810 vil nu sees alene at have angaaet Pladser, der ligge i den saakaldte Furnæs Kongealminding, og ere opførte i Furnæs Sogn."

(Fortsættes).

Christiania 1850.

Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang · 1ste April
№ 13. 1850.

Norsk Retstidende,

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sager, paakjendte i Høiesterets 1ste Session 1850.

L.Nr. 104. }
D.Nr. 4. } Sorenskriver Legangər mod Sorenskriver Muus.

(Fortsættelse fra Nr. 12).

Under den fortsatte Brevvexling fra begge Sider med Amtet bemærkede Muus, at Almuen betragtede Bergsætermarken og Sortedigemarken som henhørende under søndre Sorenskriveri, men Greftemoen som hørende til det nordre, og derfor havde protesteret mod Legangers Indblandelse i Skyldsætningsforretningerne der, uden Tvivl fordi dette Stykke af Almindingen gaaer langt ned i Hommelstadfjerdingen, og med Undtagelse af en ganske ringe Deel omgrændses af Eiendomme, der tilligge denne Fjerding, ligesom Forpagterne af de i dette Stykke skyldsatte Pladser næsten udelukkende bestaae af sidstnævnte Eiendommes Besiddere; samt at han med speciëlt Hensyn hertil i Forligelsescommissionen havde tilbudt en saadan Deling af de ved Leganger oppebaarne Gebyrer, at kun de, der hidrørte fra Skyldsætningerne i Greftemoen, fordredes erstattede. Da det imidlertid lige saa lidt ved Amtmandens som ved Forligelsescommissionens Mellemkomst bragtes til nogen mindelig Afgjørelse af Tvisten, blev den fra Muus's Side, efter erhvervet beneficium processus gratuiti, anhængiggjort for Sættedommer, med Paastand: principaliter af 259 Spd.

32 Skill., subsidialiter af 200 Spd. 62 Skill., samt i begge Tilfælde af Renter og Omkostninger, hvorunder Salar, Skyds og Tæring til den befalede Sagfører. Den principale Paastand udkom ved i Totalsummen af Legangers Beregning, 279 Spd. 52 Skill., at lade afgaae hans Skyds og Tæring med 20 Spd. 20 Skill., og den subsidiale Paastand ved at dele Overskuddet efter det i forrige Rumer anførte (Vangs Præstegjælds) Skyldforhold af 2133 Skylddaler under nordre og 625 Skylddaler under søndre Sorenskriveri. Leganger, der principaliter paastod Frifindelse og Sagsomkostninger, bemærkede ved den anførte Beregning, at i Totalsummen ogsaa var indbefattet 33 Spd. til Fogden (efter Sportell.s § 99), for Beskrivelse 24 Spd. 80 Skill. og for Thinglysning 17 Spd. 72 Skill., hvilke Summer formeentes ligeledes at burde fragaae, hvorhos han opgav Skyldforholdet til respective 2116 Daler 2 Ort 2 Skill. og 642 Daler 2 Ort 14 Skill. Derefter nedsatte Muus sin Paastand først til 226 Spd. 32 Skill. eller 173 Spd. 61 Skill., og endelig til 204 Spd. 72 Skill. eller 156 Spd. 110 Skill., da Finantsdepartementet efter de omhandlede Forretningers Thinglysning i nordre Sorenskriveri havde anviist ham Gebyret derfor. Af Sættedommeren blev derpaa under 16de December 1847 kjendt for Ret: "Indstævnte, Sorenskriver Leganger, bør til Citanten, Expeditionssecretær Sorenskriver Muus, at betale tilkommende Andeel af oppebaarne Indtægter for de i Følge Hedemarkens Fogderies Reqvisition af 1ste Mai 1845 i Vangs Præstegjælds Alminding udførte 33 Skyldsætningsforretninger med 156 Spd. 110 Skill., med Renter 4 pCt. fra Forligsklagen af 14de Mai indtil Betaling skeer. Processens Omkostninger ophæves. Sættedommeren, Procurator Ræder, tilkjendes i Salar 26 Spd., og den befalede Sagfører, Procurator Arentz, tilkjendes i Salar 10 Spd. De Sidste tillægges derhos, ligesom Sættedommer Cand. jur. Magelssen for en Retssession, Skyds og Diæt efter af Amtet approberede Regninger. De tilkjendte Salarier, Skyds og Diæt udredes paa samme Maade, som Omkostningerne

i offentlige Sager." Efter gjensidig Paaanke for Overretten (fra Muus's Side efter erhvervet beneficium processus gratuiti) med Paastande som før, hvorhos Arentz paastod sit Salar forhøiet, blev af denne Ret under 19de Februar 1849 afsagt saadan Dom: "Hovedappellanten, Sorenskriver Leganger, bør til Contraappellanten, Sorenskriver Muus, at betale 204 Spd. 72 Skill. med 4 pCt. aarlig Rente fra 14de Mai 1846 til Betaling skeer. Processens Omkostninger for begge Retter ophæves. Det Sættedommeren Procurator Ræder tilkjendte Salarium 26 Spd. og den til Sættedommeren Cand. jur. Magelssen tillagte Skyds- og Diætgodtgjørelse, saavel som Salarierne til de for Contraappellanten beskikkede Sagførere, Procurator Arentz og Overretsprocurator Meldahl, hvilke Salarier bestemmes til 25 Spd. for hver af dem, udredes, tilligemed Skyds- og Diætgodtgjørelse for den forstnævnte, af Statskassen." Denne Dom paaankede Leganger til Høiesteret, hvor hans Sagfører i det Væsentlige bemærkede:

I Rescriptet af 8de Januar 1777 er der ikke tænkt paa nogen Deling af Almindingen, eller meent nogen udelukkende Henlæggelse deraf til noget af de nye Sorenskriverier. Samtlige Eiendomme vare brugsberettigede i den hele Alminding, der følgelig maatte betragtes som fælles Appertinents til dem alle. Muus har selv erkjendt det Naturlige i, at begge Sorenskrivere have Jurisdiction i Almindingen for en forholdsmæssig Deel, og søgt at vise det Urimelige i dens Henlæggelse til søndre Sorenskriveri; men det Samme gjælder om nordre Sorenskriveri. Almindingen er, som af Modparten rigtig bemærket, ikke henlagt under nogen Fjerding; Cancelliets Forestilling er kort og fyndig, og Rescriptet stemmer dermed. Var den Gang Forestilling gjort om Almindingen, vilde den uden Tvivl være bleven deelt. Men det faldt Ingen ind, at Almindingen burde deles, hvilket først i 1798 ved Salget blev bestemt. Derfor findes allerede i 1781 Skyldsætningsforretninger udførte, deels af søndre, deels af nordre Sorenskriver – efter hvilken Delingsregel sees ikke; men det har rimeligviis været

*

Nærheden eller Brugen af Almindingsstykkerne af det ene eller det andet Bygdelag, som har gjort Udslaget. Begge Parter have rigtig bemærket, at Indtægterne i Forhold til Arbeidet den Gang vare saa ubetydelige, at de vedkommende Sorenskrivere ikke have fundet det Umagen værd at røre derved. Der opstod imidlertid en Praxis og en almindelig Forestilling, som dannede et factisk Forhold, der maa respecteres. Modparten siger selv, at enhver Sorenskriver udførte de Forretninger, som hos ham bleve forlangte, altsaa i Flæng, og Overretten burde have vogtet sig for at omstøde en 70aarig Praxis. Naar man i et saa langt Tidsrum har forstaaet og anvendt en administrativ Foranstaltning, som her, viger man ikke saa let derfra. Selv ved almindelig Lovfortolkning gaaer man i saa Henseende forsigtigere til Verks. Om der end var Grund til at antage, at Rescriptet var misforstaaet, maatte man lade en Praxis, hvorfra alle Vedkommende ved Embedernes Bortgivelse, Modtagelse og Udøvelse ere udgaaede, gjælde. Det var heller ikke faldet Muus ind udelukkende at ville henføre hele Almindingen under sit Sorenskriveri, forinden han indgav sin Forligsklage (jfr. S. 188—189), hvori han for første Gang, og kjendelig med en vis Undseelse, fremsatte denne Paastand, idet han paaberaabte sig Legangers Exempel, som dog kun bestod deri, at denne medregnede hele Almindingen som fælles, men ingenlunde som udelukkende Gjenstand for sin Embedsmyndighed. Muus har imidlertid i sin hele, saa vel senere som tidligere, Fremstilling af Forholdet lagt for Dagen, at han anseer denne sin Paastand ubillig, og fundet, at en forholdsmæssig Deling bør skee. Det vilde derhos være en overdreven Hængen i Ordene, at fortolke som han Rescriptet af 1777, der deler efter Fjerdinger, som maae opfattes i samme Betydning paa begge Sider. Kraft har rigtig forstaaet og gjengivet Meningen af Rescriptet, og den opstaaede Uleilighed kan ikke vilkaarlig omgaaes ved at sætte sig ud over et Fællesskab, som aabenbar maa blive Følgen af, at Almindingen ikke er deelt; thi da den ikke hørte til nogen Deel af Vangs

Præstegjæld iſær, eller hører dertil, hverken i det Hele eller for nogen Deel, kan den ikke anſees medfulgt nogen af de geiſtlig inddeelte Diſtricter, da disſe udſkiftedes mellem begge Embeder. Muus har ikke ret vidſt, hvad han har villet. Juſtitsdepartementet (?) har nødt ham til at gaae videre, end han anſeer rigtigt. Regjeringen, der modtog Fogdernes Indberetninger og Fortegnelſer, maa imidlertid anſees at have acqviesceret ved deres Foreſtilling om Forholdet. Uleiligheden ved Fællesſkabet kan ikke være ſaa ſtor, da det har beſtaaet i 70 Aar uden ſynderlig Ulempe, og det vil, om Leganger friſindes, ikke vare længe, inden det af rette Vedkommende foranſtaltes hævet. (L. 3—12—15 o. ſ. v. paaberaabt). Naar Almuen imidlertid kan henvende ſig til hvilken Sorenſkriver den vil, har den Intet at klage, og rimeligviis ville Forretningerne fremdeles ſom før blive forlangte hos den, der beqvemmeſt kan udføre dem (den nærmeſte), ſaa at Faren for yderligere Ulempe ikke er ſtor. Den, der udfører Forretningerne, maa imidlertid aabenbar ene have Gebyrene. Fogden forlangte Forretningerne afholdte, beſkrevne og thinglyſte. Det Ene fulgte af det Andet. Skulle Forretningerne i og for ſig ſtaae, maa Reſten ſtaae, og Gebyret falde hvor Forretningerne falde. De Penge, der ere betalte for det Hele, maatte alene Udrederen kunne tilbagefordre, hvis Forretningerne maatte omgjøres; men Muus har i alle Fald intet Krav paa Erſtatning for de til Leganger betalte Gebyrer. Overretten har neppe betænkt Følgerne af ſin Dom. Den har (indirecte) erklæret alle de forhen efter anden Delingsgrund foretagne Forretninger ugyldige. Thinglysninger gjælde kun, for ſaa vidt de ere foregaaede ved rette Thing. Var der i 1777 tænkt paa Almindingen, havde, ſom allerede bemærket, viſt nok Deling fundet Sted. Muligt, at man havde lagt Almindingen under det ene Sorenſkriveri alene. Men dette er ikke ſkeet. Følgen maa blive ſamme Fællesſkab i Jurisdiction ſom i Appartinents til de forſkjellige Fjerdinger. Kan der være fælles Diſtricter mellem Riger (Rusland og Norge) kan der ogſaa være fælles Diſtricter mellem So-

renskriverier. Leganger lægger megen Vægt paa Beliggenheden af de omtvistede Pladser, der var hans Sorenskriveri nærmest. Karter efter Aastedsbefaring mangle; men Darres Kart og Amtskartet maae være nok. Det er in confesso, at det Strøg, hvori Forretningerne ere holdte, er Greftemoen, Bergsætermarken og Sortedigemarken, og Leganger har viist, at Greftemoen ligger i den Bugt af Almindingen, som nær ved Grændsen af Loitens Alminding gaaer ind i den opdyrkede Deel af Vangs Præstegjæld og Hommelstad Fjerding. Muus har erkjendt, at de fleste af de Forretninger, Sorenskriveren i nordre Hedemarken har udført, vedkomme dens nordre eller vestlige Deel; men anfører derhos, at ogsaa nogle af dem ere afholdte i den sydlige og østlige, hvoriblandt en i Greftemoen. Af disse Exempler, som han anseer som Undtagelser, udleder han, at ingen fast Regel er befulgt med Hensyn til den Retning, hvori Forretningerne skulle holdes, men at saa vel Fogden som Private have henvendt sig til hvilken Sorenskriver, de fandt for godt. Leganger har imidlertid viist, at saa faa Afvigelser i et saa langt Tidsrum ei kunne svække Regelen, og at der i det hele Tidsrum ikke af nordre Sorenskriver er udført Forretninger i det omtvistede Strøg. Det er bekjendt, at Bergsætermarken og Sortedigemarken af Almuen antages at henhøre til søndre Hedemarken, medens Greftemoen antages henhørende til nordre. Herved er det oplyst, at Praxis taler for Leganger. I alle Fald er Jurisdictionen udøvet i Flæng. Følgen heraf maa være som anført. For Øvrigt maatte Modparten bevise, at Leganger var gaaet ind i hans Jurisdiction, for at kunne paastaae, at han skal have Indtægterne af dennes Forretninger. Underrettens Resultat er vilkaarligt og stridende mod den stedfundne Praxis. Leganger har ved sine Eragtninger afgjort Spørgsmaalet, og dets Følger ere derved givne. Uden Paaanke kunne de ikke rokkes. Han paastod endelig Frifindelse og Sagsomkostninger for alle Retter.

Muus tog til Gjenmæle med Beneficium og befalet Sagfører, Advocat Dunker, som i det Væsentlige bemærkede:

Naar Leganger paastaaer, at en Deel af Sorenskriveriet ved Rescriptet er glemt, da er dette en Umulighed. Hele det gamle Sorenskriveri maa være deelt. Den Deel af Vang, som skulde høre til søndre District, er specificeret; hele Resten er henlagt til nordre, altsaa og Vangs Alminding. Havde Meningen af Rescriptet været som Kraft har opfattet den, vilde man naturligviis have udtrykt sig anderledes og sat en efterrettelig Grændse, da det maatte indsees, at vedkommende Embedsmænd og Almue ellers ikke paa nogen Maade vilde kunne finde ud af Forviklingerne. Men der var den Gang ikke tænkt paa nogen Deling, hvorom først senere ved Almindingens Salg blev Spørgsmaal. Den kom imidlertid ikke i Stand, og hvad der end kan siges at tale for en virkelig Deling af Almindingen, er den nu af begge Parter frafaldt paa Grund af dens Umulighed under denne Sag. Hvorledes Embederne skulle deles, beroer ikke paa Sorenskriverne; men da her ingen Deling kunde lægges til Grund, og Leganger indsaae Umuligheden af at henregne hele Almindingen til søndre Embede, følgelig opgav Paastanden herom, staaer intet Andet tilbage, end at henføre hele Almindingen under nordre Embede. At Rescriptet af 1777 bruger "Sogn" i Stedet for Præstegjeld, er intet Usædvanligt i Lovsproget, især i den Tid. Tages Sogn i streng Forstand, er Meget udeladt. Almuens Interesse maa ogsaa her væsentlig komme i Betragtning, og denne kan ikke være overseet. Var Almindingen udenfor Delingen, maatte dens Besiddere være udenfor begge Embeder eller høre til begge, følgelig være forpligtede til at besørge dobbelte Thinglysninger, o. s. v., en Urimelighed, som ikke lader sig høre. Beliggenheden kan her lige saa lidt som i andre lignende Tilfælde afgjøre Spørgsmaalet, og Embedsinddelingen retter sig her i Landet ikke efter rette Linier eller Afrundinger paa Kartet. Den lille Halvø, der strækker sig ned i den dyrkede Egn, kan ikke vilkaarlig afskjæres fra Almindingen her under Sagen. Det sees, at Leganger har faaet heelt anden Besked hos vedkommende Auctoritet, end hans principale Paastand gaaer

ud paa. Munk har stadig havt for Øie, at man saa vidt muligt burde undgaae Tvist mellem Naboembedsmænd om Sportler, og har altsaa i det Længste viist Eftergivenhed. Men Spørgsmaalet i sin Almindelighed beroede ikke paa hans Forgodtbefindende, og da det endelig kom til en Forvikling af den Betydenhed, maatte han skride ind. Den stedfundne Praxis har været udenfor Loven, og Almuen kan ikke tabe sin Ret ved Sorenskrivernes uredige Fremgangsmaade; ei heller kan en saadan Praxis afgjøre Spørgsmaalet mellem disse om, hvorledes for Fremtiden skal forholdes. Man kan ikke gjøre Vold paa Ordene i Rescriptet, hvilket desuden vilde lede til en uopløselig Forvikling, og Delingen kan ikke beroe paa Sorenskriverne. Man er gaaet ud fra den Forudsætning, at de afholdte Forretninger maae gjælde. Munk vil kun have Erstatning for sit lidte Tab. Men Høiesteret kommer, ved at afgjøre Spørgsmaalet herom, middelbar til at afgjøre Spørgsmaalet om Embedsgrændserne for Fremtiden. Naar det heder, at Munk med Undseelse har fremført sin Hovedpaastand – fordi han ikke vilde gaae sin Embedsbroder for nær – da er det med Undseelse, at der nu gaaes over til at behandle Paastanden om et Fællesdistrict, og deraf flydende gjensidige Erobringer, t. Ex. ved Nedsættelse af Gebyrer, o. s. v. Naar Begge skulle have Jurisdiction, kunne de i Aviserne indbyde til Søgning mod halvt Gebyr. Den mindst vanvittige Delingsplan er dog den af Underretten antagne. Enhver af Sorenskriverne maatte paa Grund af den formeentlige fælles Jurisdiction ansees forpligtet til at foretage Forretninger i Almindingen, o. s. v. Har man villet Forretningerne paa rette Sted, ɔ: ved rette Sorenskriveri, saa er Feiltagelsen en Vildfarelse, der ikke kan begrunde nogen Ret for den, der feilagtig har udført Forretningen og taget Betalingen. Det er en Urimelighed at antage, at begge Sorenskrivere skulle thinglyse, o. s. v., med mindre de nøies begge med eenkelt Gebyr tilsammen. Han paastod endelig Overrettens eller, in subsidium, Underrettens Dom stadfæstet, og sin Part tillagt Processens Omkostninger for Høiesteret, samt sig tilkjendt Salarium.

Høiesterets Dom, afsagt 15de Marts 1850, er saa lydende:
"Stiftsoverrettens Dom bør, saa vidt paaanket er, ved Magt at stande, dog saaledes, at Erstatningsbeløbet bestemmes til 187 Spd. 80 Skill. med 4 pCt. aarlig Rente deraf fra 14de Mai 1846, indtil Betaling skeer. Processens Omkostninger for Høiesteret ophæves. Den befalede Sagfører, Advocat Dunker, tillægges i Salarium 30 Spd., som udredes af Statskassen."

Det vil heraf sees, at Høiesteret har fradraget samtlige 4 oven S. 194 nævnte Poster.

Rettelse: I forrige Nr., S. 185, L. 8 f. n. staaer "Deres" l. "Darres"

Den 23de Februar.

L.Nr. 98. Advocat **Andresen**, Actor, mod Jørgen Michael Christensen Evenæsdal.
(Skriftlig behandlet).

Ved Nordlands Amts Ordre af 29de Januar f. A. er Angj., der er 22 Aar gammel, sat under Tiltale for Tyveri, og ved Underretsdom i Salten af 31te Januar for grovt Tyveri idømt Strafarbeide i 1 Aar, men hvilken Straffetid af Overretten, der i Øvrigt stadfæstede Underretsdommen, blev nedsat til 6 Maaneder. Den 26de Mai f. A., medens Angjældende paa en Flaade reiste nedover Saltdalens Vasdrag, besluttede han sig til at bestjæle Madam Ellingsen, der har Handel paa Gaarden Saltnæs, hvorhen han om Eftermiddagen agtede at begive sig. Krambodden paa Saltnæs har tvende Aabninger, der kunne benyttes som Indgange, den almindelige Krambodddør og en anden Døraabning, der tillukkes med to Halvdøre, den ene ovenfor den anden, og som i Almindelighed kun benyttes til derigjennem at tage Varer ind i Kramboden og kun undtagelsesviis til Indgang; den nederste af de for samme værende Halvdøre lukkes med Laas, den øverste blot med en Skaade. Bygningen selv, der er beliggende paa Gaardens Brygge, er omgiven med en Svale, der fører ud til Bryggen, og hvorigjennem man maa gaae, for at komme ind i Kramboden. Denne Svale kan lukkes med Porte, og var ogsaa lukket den Aften, Tyve-

riet foregik. Om Eftermiddagen Klokken omtrent 6, da Angjældende tilligemed flere Andre vare inde i Kramboden, lykkedes det ham ubemærket at trække Tenen i Laasen paa den nederste af de omtalte Halvdøre fra, saa at Døren, der gaaer indad, ved et Stød udenfra letteligt kunde aabnes. Han gjemte sig derefter paa Bryggen, indtil alle Folk havde forladt Bygningen, og udførte derpaa Tyveriet ved at støde den omtalte Halvdør op og udtage af den utillaasede Pengeskuffe i Kramboden 8 Spd. 56 Skill., medens han lod nogle Penge ligge igjen. Af Varer tog han Intet. Efter derpaa at have trykket Halvdøren saa vidt muligt igjen, aabnede han Bryggeporten, og hoppede ud paa Stranden, hvorpaa han begav sig opover langs Elven, som han satte over paa en Baad, og tog dernæst Natteleie paa Pladsen Skandsen, hvor han fortalte 5te Deponent, at han havde været paa Veien til sin Søster, men af Mangel paa Leilighed havde maattet vende om. Derpaa reiste han i Følge med 5te Deponent til Evenæsdal, men da han nogle Dage efter af 3die Deponent hørte, at Tyveri var begaaet paa Saltnæs, besluttede han at angive sig selv, og begav sig derfor til Pladsen Fiskervaagmoen, hvor han samme Nat, som Tyveriet blev begaaet havde skjult de stjaalne Penge, tog dem til sig, og begav sig til ovennævnte Plads Skandsen, hvor han paa den der tilstedekomne Lensmands Spørgsmaal øieblikkelig tilstod det begaaede Tyveri, og tilbageleverede Pengene. Da Angj. forlod Kramboden, var han for Resten bleven bemærket, skjønt ikke gjenkjendt, og eftersat. Høiesterets Dom er saa lydende: "(Navn)" bør for simpelt Tyveri at hensættes i Fængsel paa Vand og Brød i 20 Dage." Med Hensyn til den Meningsforskjel, der sees at finde Sted mellem de underordnede Retter og Høiesteret angaaende Forbrydelsens juridiske Beskaffenhed, skal man indskrænke sig til at bemærke, at Angj. hverken har "ladet sig indelukke i beboet Huus" eller er gaaet gjennem nogen "ei til til Indgang bestemt Aabning" i Lovens Forstand; thi skjønt Krambodens Forhold til Hovedhuset ei er saa ganske nøie oplyst, kan der dog efter hvad der er antydet i Beskrivelsen af Stedets Leilighed, ingenlunde antages, at den dermed hænger saaledes sammen, at den skulde kunne ansees som Deel af "beboet Huus."

L.Nr. 99. Advocat Lund, Actor mod Marie Hansdatter.
(Skriftlig behandlet).

Angjældende, der i Følge Christiania Stifts Ordre tiltales for Tyveri, er funden i Besiddelse af 4 Stykker farvet Tøi, hvilke Stykker 1ste Deponentinde paastaaer at være de 4 Bredder af et hende i Slutningen af August f. A. frastjaalet lysegraat Skjørt. Af de 4 Toibredder forklarer Deponentinden selv at have været de 3, hvori Rendingen var af hvidt Bomuldsgarn og Islætten af sort Uldgarn, medens det fierde Stykke, der var lidt anderledes i Vævningen, af Deponentinden var kjøbt paa Torvet; det kjøbte Stykke udgjorde 1¼ Alen, hvoraf der var afskaaret et lidet Stykke, som er fremlevert i Retten. Det er oplyst, at den omhandlede fierde Bredde, sammenlagt med det afklippede Stykke udgjør omtrent 1½ Alen, hvilket stemmer med Bestjaalnes Opgivende, førend Maalingen fandt Sted; at begge Dele ere af samme Bredde, samt at alle 4 Stykker, som fandtes hos Angj., ere, saaledes som 1ste Dept. har forklaret, af hvidt Bomulds- og sort Uldgarn. Angj., der boer i samme Huus som Deponentinden, vedgaaer, at hun samme Tid, hun af en ubekjendt Kone vil have kjøbt 4 Stykker Tøi, kom til Kundskab om, at 1ste Dept. havde mistet et Skjørt af saadant Slags Tøi, "men ikke destomindre faldt det Angj. ikke ind, at det kunde være det samme Skjørt, der var opspretter af Tyven." Denne Tankeløshed staaer imidlertid i Strid dermed, at Angj. strax forvarede Tøiet, uden dertil at kunne anføre nogen særdeles Grund. Efter 4de Dept.s Forklaring skal Angj. dog have een Gang havt Skjørtet paa sig i samme Tilstand, hvori det blev stjaalet fra 1ste Dept. og efter 3die Dept. havde hun til denne ytret, at hun havde faaet et Skjørt af en Pige i Pebervigen. Paa den anden Side maa dog bemærkes, at Eiendomsbeviis in casu mangler, ligesom at Angj. har benegtet 3die og 4de Deponenters eenslige Forklaringer; endvidere kan og til Angj.s Fordeel anføres, at 1ste Dept. havde seet de 4 Skjørtebredder i Angj.s Besiddelse før Forhøret, og Deponentens i dette afgivne detaillerede Beskrivelse bliver derfor som Supplement for Eiendomsbeviset af mindre Betydenhed, end om hun ikke i Forveien havde seet Skjørtebredderne. Ved de underordnede Instantsers Domme, afsagte af Byfogden i Christi-

ania den 4de og af Overretten sammesteds den 31te December f. A., er Angj. for simpelt Tyveri anseet med 10 Dages Fængsel paa Vand og Brød, hvorimod hun af Høiesteret er frifunden for Justitiens videre Tiltale.

Den 26de Februar.

L.Nr. 101. Advocat **Mildal**, Actor, mod 1) Peter og 2) Edvard Peterssønner.

Angjældende Nr. 1, 48 Aar gammel og hans Søn, Angj. Nr. 2, tiltales i Følge Smaalehnenes Amts Ordre for at have hindret Politiet i at arrestere en Person ved Navn Anders Svenske og Nr. 1 tillige for Overfald paa sagesløs Mand. Ved Underrettens Dom af 14de December f. A. er Nr. 1 for Overfald paa sagesløs Mand og Modstand mod en Politibetjent i hans Bestilling, anseet med 30 og Nr. 2 for den sidstnævnte Forbrydelse med 4 Dages Fængsel paa Vand og Brød, og ved Overrettens Dom af 14de Januar d. A. har Sagen, hvad Straffeansvaret angaaer, faaet samme Udfald, medens Retten dog har gjort ny Conclusion, idet den henførte de Angj.s Forhold mod Politibetjenten under 10—14. Det er oplyst, at Nr. 1, da 2den Dept. havde været i Slagsmaal med Anders Svenske, uden Anledning fra 2den Dept.s Side, gav Deponenten et saa voldsomt Slag i Munden, at han faldt omkuld. Angj. er saaledes ligefrem skyldig i sagesløst Overfald. Da 2den Dept. havde henvendt sig til Politiet for at faae Anders arresteret, og 1ste Dept., der er Politibetjent, som Følge heraf var kommen tilstede for at arrestere Anders, greb Nr. 1 fat i denne for at rive ham fra Politibetjenten, og da Flere af de Tilstedeværende ogsaa assisterede Angj. i hans Bestræbelser, maatte Politibetjenten tilsidst slippe Anders. Angj. Nr. 1 har 3 Gange før været fældet for Opsætsighed mod Politiet. Med Hensyn til Angj. Nr. 2 er 1ste Dept.s Forklaring mindre bestemt, og kan det navnligen ikke sees, hvorvidt ogsaa denne Angj. tog fat i Anders Svenske. 4de Dept., som er anført herfor, har lige saa lidt som 5te Dept. forklaret sig bestemt herom, og Anders Svenske siger udtrykkelig, at Nr. 2 ikke greb i ham. Nr. 2 forklarer selv, at han ei tog fat i Anders men i Faderen for at faae denne bort med sig. Ved Høiesteret blev Angj. Nr. 2 frifunden for Justitiens videre Tiltale, medens Stiftsoverretsdommen blev for Nr. 1s Vedkommende stadfæstet.

Den 2den Marts.

L.Nr. 107. Advocat Skjelderup, Actor mod Jens Tollaksen Mageland.
(Skriftlig behandlet).

Angjældende tiltales under nærværende Sag i Følge Stavanger Amts Ordre af 15de August 1849 for Tyveri, og er for denne Forbrydelse ved de i Sagen ergangne Domme, nemlig Underretsdom i Jæderen og Dalerne af 19de October 1849, og Christiansands Stiftsoverrets Dom af 21de November næstefter, i Henhold til 19—1 anseet med 20 Dages Fængsel paa Vand og Brød. Angjældende sigtes for Tyveri af et Lommeuhr, der omtrent i Midten af Marts Maaned bemeldte Aar blev 8de Vidne frastjaalet. Om Udførelsen af Tyveriet har 8de og 9de Vidne forklaret, at Uhret blev borttaget en Aften paa foranførte Tid, da samtlige Husets Beboere vare fraværende. Døren til Huset var lukket paa den indvendige Side, men kunde imidlertid af en Person, der var noget kjendt, aabnes ved at stikke Armen ind gjennem en Aabning ovenover Døren. Paa denne Maade antages Tyven at have banet sig Adgang til Huset, da intet Spor af Vold eller af Anvendelse af noget Instrument kunde opdages. Dørene i det Indre af Huset vare ikke laasede, og Uhret hang paa en Spiger i Dagligstuen. At dette Uhr er det samme, som nogen Tid efter blev fundet i 7de Vidnes Besiddelse, er ved 9de, 10de og 12te Vidnes Prov fuldstændigen beviist. 7de Vidne har forklaret, at bemeldte Uhr i Ugen før Pindse f. A. blev ham solgt af Angjældende paa Gaarden Bollestad, og Rigtigheden heraf maa ogsaa ansees fuldstændigen beviist. Ved 1ste, 2det, 3die, 4de og 7de Vidnes Prov er det nemlig godtgjort, at Angjældende paa nævnte Tid og Sted solgte 7de Vidne et Lommeuhr for 5 Spd. Angjældende har omsider ogsaa maattet tilstaae, at han til bemeldte Tid solgte et Uhr paa Bollestad for 5 Spd., men har ikke villet vedgaae, at det var det i Retten ham foreviste, ligesom han paastaaer ikke at kunne sige, om det var med 7de Vidne han handlede, da han ikke kan gjenkjende denne Person. Imidlertid maa det ansees for tilstrækkeligen godtgjort, at det af Angj. solgte Uhr er det samme, som er 8de Vidne frastjaalet. Foruden at 7de Vidne har forklaret dette, er Uhret ogsaa af 3die Vidne med Bestemthed gjenkjendt som det, han saae, blev solgt af Angjældende til 7de Vidne, ligesom

ogsaa 2det Vidne, der ligeledes overvar Handelen, sy-nes at gjenkjende Uhret, og især bestemt den ved samme hængende Kjede. Hertil kommer endelig Angj.s vaklende Forklaringer, og at hans Benegtelser i nogle Puncter beviisligen ere løgnagtige. Angj. benegtede saaledes først paa den angivne Tid at have været paa Bollestad, saa vel som da at have været i Besiddelse af noget Uhr, ja han paastod endog ikke at erindre eller vide, hvor denne Gaard laae, saa at han ikke kunde sige, om han nogen-sinde havde været der. Men senere har han dog maattet erkjende, baade, at han var paa Bollestad i Ugen før Pindts ifjor, og at han da der solgte et Uhr. Hans Foregivende om ikke at gjenkjende 7de Vidne, er baade i sig selv høist usandsynligt, da det er beviist, at det var til denne Person, han solgte Uhret, og desuden i Strid med 6te Vidnes Prov, hvorefter han for Vidnet navn-gav 7de Vidne som den, til hvem han havde solgt et Uhr paa Bollestad, hvortil endelig kommer, at han har fremsat en i Øvrigt ubeføiet Exception mod dette Vid-nes Habilitet, hvoraf det med temmelig Bestemthed kan sluttes, at Vidnet ikke er ham ubekjendt. Endeligen kan bemærkes, at Angj. ingen som helst Hjemmel har paa-skudt til Uhret, og var det, saa vidt erindres, af Hensyn hertil, at de foregaaende Retter ligefrem fældte ham som Tyv. Høiesterets Dom er saa lydende: "(Navn) bør for den i Crll.s Cap. 19 § 6 omhandlede Deelag-tighed i Tyveri at hensættes i Fængsel paa Vand og Brød i 20 Dage."

L.Nr. 108. Advocat **Kildal**, Actor mod Peder Johannesen. (Skriftlig behandlet).

Angjældende, der er fød 1803, og forhen tvende Gange har været straffet for Tyvsforbrydelse, er i nær-værende Sag ved de underordnede Retters Domme, af-sagte inden Agers Sorenskriveries Jurisdiction og af Christiania Stiftsoverrets 1ste Afdeling respective 3die og 17de December f. A. efter 19—1 og 7 anseet med Straf-arbeide i 3 Aar og 6 Maaneder. Sidstleden 2den Oc-tober henvendte 1ste Deponent sig til Angjældende om at skaffe ham Skyds til Fedts Præstegjæld, og da Angj., efter at Underhandlingerne herom vare begyndte, begjær-rede Sikkerhed for Skydsbetalingen, afgiorde 1ste Dept. denne med 2 Ort kontant og for de resterende 4 Ort afleverede han sit Lommeuhr. Men angrende dette, tog

1ste Deponent senere Uhret tilbage, hvilket dog ikke paasaaes af Rogen; senere, da de skulde begive sig hen til den Mand, som skulde besørge Skydsen, fortalte imidlertid 1ste Deponent, hvorledes han atter havde sat sig i Besiddelse af Uhret. Under Foregivende af, at den Mand, der skulde besørge Skydsen, formodentlig befandt sig i Dristene, fik Angj. 1ste Dept., efter at de havde været inde paa flere Steder og drukket Brændeviin, til at følge sig op over ad Ryenbergsveien; 1ste Deponent lagde sig paa Veien til at sove; da han opvaagnede, var Uhret ham frastjaalet, og Uhrbaandet, som han havde haft om Halsen, afskaaret. 1ste Dept. anmeldte nu samme Eftermiddag Sagen paa Politikammeret. 1ste Deponent forklarer videre, at han næste Morgen stødte paa Angjældende, og da han havde sigtet ham for Tyveriet samt tilføiet, at Sagen var meldt for Politiet, leverede Angj. Uhret tilbage, bedende Bestjaalne om ikke at anmelde Sagen. I sin Forklaring har Angjældende vedgaaet, at Bestjaalne, som af denne forklaret, har handlet med ham om Skydsen til Fedt, samt at Bestjaalne i denne Anledning har leveret ham sit Uhr, og at han kort efter fortalte at have taget det tilbage igjen. Men senere end dette benægter Angj. at have seet Bestjaalne, ligesom han navnligen benægter at have frataget Bestjaalne Uhret, medens han sov. Denne Benægtelse maa imidlertid antages at være løgnagtig. Thi Angj.s Kone, 5te Vidne, har provet, at Uhret samme Dags Aften befandtes gjemt i Angj.s Chatol, ligesom han paa hendes Spørgsmaal ytrede, at Uhret var Angjældendes. Den næste Morgen maa Angj. antages at have været i Følge med Bestjaalne og hans Benægtelse i denne Henseende maa indeholde et væsentligt Indicium mod ham. I Forbindelse med det Anførte maa Bestjaalnes Anmeldelse paa Politikammeret ogsaa vække Formodning om, at Sagen er tilgaaet som af ham fremstillet. For saa vidt 4de Vidne har forklaret, at Bestjaalne og Angj. om Middagen skildtes udenfor Angjældendes Huus, samt at begge Personer saaes i Tiden mellem Kl. 1½—4 oftere at passere Grønland, saa at de vanskeligen kunne antages at have været fjernede saa langt som op over Ryenbjergveien, er at bemærke, at foruden at Vidnet er eensligt, er der ikke tilveiebragt noget Beviis for, at Bestjaalne var kommet saa langt fra Oslo, da han lagde sig til at sove, at det kunde medtage nogen særdeles lang Tid at komme derhen eller

derfra tilbage til Oslo eller Grønland. Thi Bestjaalne har blot generelt forklaret, at det var paa Veien til Ryenbjergene han lagde sig i Græsset for at sove. Bestjaalne har derhos forklaret, at han Klokken 2 opdagede at være bestjaalet, samt at han derefter gik frem og tilbage paa Grønland. Høiesteret stadfæstede de ergangne Domme.

L.Nr. 110. Advocat Kildal, Actor, mod Jacob Hansen og Nanei Christiansdatter.
(Skriftlig behandlet).

Ved den i nærværende, i 1ste Instants i Overeensstemmelse med Lov af 6te September 1845 behandlede Sag, inden nedre Telemarkens Sorenskriveries Jurisdiction den 12te November f. A. afsagte Dom, er Nr. 1, der er 31 Aar gammel og Ungkarl og Nr. 2, der er 42 Aar gammel og Enke, for pasløs Omstreifen og utilladeligt Samliv tilfundne at hensættes i Fængsel, Nr. 1 paa Vand og Brød i 14 Dage og Nr. 2 paa sædvanlig Fangekost i 16 Dage. Ved Overrettens Dom af 17de December ere derimod de Angj. for ulovlig Omstreifen og for Forbrydelse mod Crll.s Cap. 18 § 22 første Passus tilfundne at hensættes i Fængsel paa Vand og Brød hver i 10 Dage, samt at bøde til Statskassen, han 4 og hun 8 Spd. Nr. 1 har erkjendt, at han siden sin Confirmation, med Undtagelse af 2 Aar, hvori han foer til Søes, idelig har flakket om i forskjellige Bygder som Kjedelflikker og at han i noget over 1 Aar har levet sammen med Medtiltalte, som om de vare Ægtefolk, og endelig at han er Fader til hendes yngste Barn, der er omtrent ½ Aar gammelt. Angj. Nr. 2 har ogsaa efter sin egen Erkjendelse fra sin tidlige Ungdom streifet om, hvorhos hun har forklaret, at hun, efter at være for 12 à 13 Aar siden bleven Enke, først boede sammen med en Jacob Johannesen, med hvem hun har 2 Børn og senere med Medtiltalte, der er Fader til hendes yngste Barn. Høiesterets Dom er saa lydende: "For saa vidt de Tiltalte (Navn) ere dømte for Forbrydelse mod Crll.s Cap. 18 § 22 afvises denne Sag fra Høiesteret, som angaaende ikke appellable Bøder og ei af det Offentlige paaanket. I Øvrigt bør Stiftsoverrettens Dom ved Magt at stande."

Christiania 1850.
Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang · 8de April
№ 14. · 1850.

Norsk Retstidende,

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sager, paakjendte i Høiesterets 1ste Session 1850.

L.Nr. 105. } Forhenværende Lensmand Bennevold mod afdøde Sorenskriver Bruenechs Bo.
D.Nr. 13. }

Som Incassator i Bruenechs Bo havde Bennevold at gjøre Rede for 3370 Spd. 33 Skill., hvoraf han paa Anfordring af de to første Skifteforvaltere i Boet indbetalte til disse selv forskjellige Summer, nemlig til den i Vacancen constituerede Sorenskriver Egeberg 500 Spd., og til den derpaa beskikkede men senere afdøde Sorenskriver Sem i Alt 1050 Spd., samt til forskjellige Personer, efter den senere Skifteforvalter, Sorenskriver Schlytters Anviisninger, i Alt 395 Spd. 116 Skill. Der stod saaledes igjen 1424 Spd. 37 Skill., hvilke han i Boet tilbød som endelig Rest; men da man ikke fandt de til Sem betalte 1050 Spd. berigtigede, bleve de Bennevold atter affordrede tilligemed Resten, som han paa disse Vilkaar ikke vilde betale, og efter at Tvisten ved Skiftedecision var henviist til almindelig Rettergang, blev han af Boets Curator, Procurator Gaarder, i Følge Bemyndigelse af Skifteforvalteren, efter forgjæves Forligsprøve sagsøgt for begge Beløb, tilsammen 2474 Spd. 37 Skill., med Renter fra Forligsindkaldelsen, 25de November 1847, og paastaaet ilagt Sagsomkostningerne. Under Sagen, hvor han mødte ved Pro-

[illegible] gjentog han i Henhold til det inden [illegible] i Bruenechs Bo Passerede, sit Tilbud om at [illegible] 2474 Spd. 37 Skill., og paastod for Øvrigt Fri- [illegible] med Omkostninger, hvorhos han fremlagde Sem- [illegible] til og Qvitteringer for de stedfundne Indbeta- [illegible] – der af Dem angaves nødvendige til forestaaende [illegible] af Boet – samt følgende Erklæring fra Soren- skriver Borchsenius: "Efter Forlangende af Hr. Lensmand Bennevold bevidnes herved, at ligesom jeg, som Skiftefor- valter, anseer mig competent til, uden speciel dertil af Boernes Vedkommende tagen Beslutning at modtage Ind- betaling af de udestaaende Fordringer, som under Skifte- behandling staaende Boer have, samt in specie at oppe- bære af Incassatorerne Boernes Auctionspenge og andet Indfordret, saaledes antager jeg mig ogsaa forpligtet til at forholde mig som anført. Det er mig derhos bekjendt, at paa lignende Maade har været fremgaaet af Skifteforval- teren i øvre Romeriges Sorenskriveri i det Mindste fra Aaret 1816 til 1844." Ved Underrettens Dom af 25de Juli 1848 blev imidlertid kjendt for Ret: "Indstævnte, forhenværende Lensmand Bennevold, bør til Citanten, Pro- curator Gaarder som curator bonorum i Cancelliraad og Sorenskriver Bruenechs Bo, betale det paasøgte Beløb 2474 Spd. 37 Skill. med 4 pCt. aarlig Rente heraf fra 25de November 1847 til Betaling skeer. Sagens Omkostninger ophæves." Denne Dom paaankede Bennevold til Overretten, hvor følgende tre Attester bleve fremlagte: 1) fra Procu- rator Irgens: "Fra Aaret 1820 af og indtil Efteraaret 1827 arbeidede jeg paa min senere afdøde Faders, Cancel- liraad Irgens's Contor, medens han var Sorenskriver i Bergens Stift i indre Sogns Sorenskriveri; fra Foraaret 1831 indtil Januar Maaned 1835 fungerede jeg som Fuld- mægtig ved Agers Sorenskriverembede, og fra sidstnævnte Tid indtil Februar Maaned 1842 i samme Egenskab hos Sorenskriveren paa øvre Romerige, Kammerraad Borchse- nius, og har jeg stedse erfaret, at vedkommende Skiftefor- valtere have anseet sig berettigede til og oppebaaret af ved-

kommende Incassator og andre Debitorer Boets Auctionspenge og andet Udestaaende, uden nogen som helst Bemyndigelse dertil af Boernes Vedkommende, en Fremgangsmaade jeg ogsaa har erfaret at have fundet Sted ved andre Sorenskriverier, end de her nævnte, hvilket Alt paa Forlangende attesteres." 2) fra Sorenskriver Schlytter: "At der i det her ved Jurisdictionen under Behandling staaende Bo efter afdøde Cancelliraad og Sorenskriver Christian Fredrik Bruenech af vedkommende Værger er skeet Anmeldelse om, at Afdøde i Egenskab af Overformynder i nedre Romerige har oppebaaret flere Myndlingers Penge, bliver herved paa Forlangende bevidnet, med Tilføiende, at det Beløb, Afdøde eller nu hans Bo saaledes skylder i bemeldte Anledning, udgjør omtrent 1460 Spd. foruden Renter." 3) fra Christiania Skifteret: "Efter Forlangende bevidnes herved, at det her ved Skiftejurisdictionen i de sidste 8 à 9 Aar, og formeentlig ogsaa tidligere har været en stadig Praxis, medens et Bo henstaaer under Behandling, at meddele foreløbige Anviisninger paa Incassator for Boet vedkommende Udtællinger, herunder indbefattet saa vel egentlige Administrationsudgifter som Gjæld, den sidste efter Omstændighederne med fulde Beløb eller som Afdrag, hvilke Udtællinger i Almindelighed foregaae uden nogen foregaaende Beslutning i saa Henseende under Skiftebehandlingen." Efter Paastande i det Væsentlige som før blev imidlertid Underrettens Dom under 2den Juli 1849 stadfæstet, med Ophævelse af Omkostningerne for Overretten. Sagen blev derefter af Vennevold indanket til Høiesteret, hvor hans Sagfører i det Væsentlige bemærkede:

Vennevold finder Modsigelse i, at man negter den forrige Skifteforvalters Competents til at modtage Pengene, men søger at gjøre den nyes gjældende. At man har budt ham Indsættelse af Pengene i Sparebanken og Indsendelse af Bogen i Boet, beskytter ham ikke. Skifteforvalteren kan ved Bogen komme til Pengene. Hvad de 1050 Spd. angaaer, da mistydes Placaten af 30te October 1767 i denne Sag. Denne Anordning forudsætter ingen Uve-

derhæftighed hos Sorenskriveren – han er efter Loven den vederhæftigste Mand (som Dommer og Overformynder). Det er kun det Paaskud, som Incassationens Besørgelse giver til Skifternes Forhaling og sit Fordeel af Pengene, der har bevirket Foranstaltningen. Skifteforvalteren har fremdeles at tage Boets i Kasse forefundne og senere indkommende contante Penge under sit Værge. Kun Incassationen giver, som sagt, Anledning til Paaskud og Forhaling. Men naar Pengene ere indkomne og af Incassator leveres Sorenskriveren contant, ophører dette Paaskud. At Skifteforvalteren ikke skal have sit Salar før Boets Slutning uden paa Incassators Ansvar, reiser sig naturligviis deraf, at Skifteforvalteren derved taber en vigtig Spore til at paaskynde Skifters Slutning, og at der ved Boets Forhaling eller Henstand kan komme en anden Skifteforvalter, der slutter Boet og kan kræve Salariet. Enhver Debitor kan indsende sin Gjæld til Boet ɔ: Skifteforvalteren, ved hvis Qvittering han maa være betrygget. Staaer Midlerne under Sorenskriverens Skifteforvaltning, og kan han anvise Udbetalinger til Andre, maa han ogsaa kunne anvise til sig selv i Boets Interesse, til dets Udredninger, og Salariets Undtagelse bestyrker Regelen. Rescriptet af 2den Juni 1775, § 3, tyder heller ikke paa nogen Forudsætning om Uvederhæftighed. Dette Rescript hører til den Række af Anordninger, som endte med Udkastanordningen af 7de Februar 1794, og som netop i Tillid til Sorenskriverens Vederhæftighed tager Pengene ud af Værgernes Hænder og leverer dem i Overformynderens, ɔ: Sorenskriverens, hvis hele Stilling almindeligviis afgiver bedre Betryggelse; og medens man idelig taber ved Incassatorer med og uden Caution, tabes sjælden ved Sorenskriverens Anvendelse af Boets Midler. Samtlige disse Bestemmelser vilde komme i aabenbar Strid med sig selv, med hverandre og med Skiftelovgivningens øvrige Dele, dersom ikke den oven udviklede Fortolkning fulgtes. Hvo skulde gyldigen qvittere for et Bo? Incassator kan erkjende Modtagelsen af et Pengebeløb, men kan ikke qvittere liberatorisk, som dog en-

hver Betaler maa kunne fordre, naar han afgjør sin Gjeld. Naar der paa Landet skal gjøres Udbetaling af et Bo, da tager Skifteforvalteren almindeligviis selv Pengene hos Incassator og sender eller leverer dem, men anviser dem ikke paa Incassator. Vennevold bleve Pengene affordrede under Paaskud af, at de skulde bruges til Udtællinger for Boet, og kan usuel Fortolkning gjøres gjældende i andre Tilfælde, maa den kunne følges her, hvor den har saa Meget for sig, og hvor Spørgsmaalet i alle Fald kun kan være om utilregnelig Misforstaaelse af Loven. Frd. af 12te Februar 1790, § 11, jfr. Cancelliskr. af 21de Februar og 18de April 1801, bør og her mærkes. L. af 28de Juli 1824 om Toldvæsenet § 147 in fine viser, at Pengene skulle sendes Skifteforvalteren, hvis Qvittering altsaa er liberatorisk. L. af 20de September 1845, § 100 e viser det Samme, kun kortere. (Høiesterets Dom af 10de Juli 1847 mellem Lensmand Arvesen og Zahlqvistes Bo, Retst. for s. A. S. 601—609, citeret). Alle Domme i Sager mellem Boer, hvor Skifteforvalterne optræde paa Boernes Vegne, gaae ud paa det Samme. Bruenechs Bo stod til Ansvar for 1460 Spd. til Overformynderiet. Disse vare prioriterede. Intet var derfor rimeligere, end at Vennevold antog Pengene afkrævede ham til Dækkelse af denne Gjæld. Tidligere havde han betalt Egeberg Penge, som skulde betales og bleve betalte Fogden. Man negter ikke, at Skifteforvalteren kan anvise paa Andre. Derved kan jo Sorenskriveren meget vel ad en Omvei bringe Pengene i sin egen Lomme, om han saa vil, og det vilde altsaa lidet nytte, i anden Hensende at betage ham eller hans Substitut Incassationen, uden for at betage ham Paaskuddet om, at Pengene ikke ere indkomne hos de mange Auctions- og andre Debitorer, som man ikke kan gaae omkring og adspørge. Naar man paaberaaber sig den gamle Sætning, at ignorantia juris semper nocet, da maa bemærkes, at her, som allerede bemærket, er fulgt en lige saa grundet som sædvanlig Fortolkning, der efter al Retsbrug maa staae ved Magt. De 1424 Spd. negter Vennevold ikke at udbetale efter Udlæg, men alene

efter en Anfordring og Qvittering, som Modpartiet selv paastaaet at være ugyldig i foregaaende lige Tilfælde. Slutteligen bemærkedes, at Vennevold kun var Incassator ved Løsøreauctionen i Boet, hvorved dets Løsøre blev udbragt til 3870 Spd. 33 Skill. Forholdet var altsaa specielt, ikke generelt, som i Placaten af 30te October 1767 forudsat, og selv med den bogstaveligste Fortolkning af denne Placat kom man altsaa ingen Vei mod Appellanten. Om Renten kunde der i alle Fald efter Omstændighederne, og navnlig efter det gjorte Tilbud, ei være Spørgsmaal. Han nedlagde derefter Paastand som før, med Tillæg af Omkostninger for Høiesteret.

Indstævntes Sagfører indvendte derimod i det Væsentlige:

Placaten af 30te October 1767 viser tydelig, at man ikke har villet have Pengene leverede i Skifteforvalterens Hænder, enten man nu har befrygtet alle eller kun nogle af de dermed forbundne Farer. Incassator skal efter Placaten kun udbetale Pengene efter Anviisning fra rette Vedkommende, og hermed er dog kjendelig nok, ligesom med Forbudet mod Salariets for tidlige Betaling, sigtet til at forebygge en saadan Indbetaling til Skifteforvalteren, som her er brugt, hvorved den hele Foranstaltning ei alene eludere̊s, men ligefrem tilsidesættes. De rette Vedkommende, som skulle anvise, kunne her ikke være Skifteforvalteren alene, men de, der antage Incassator, og hvem han staaer til Ansvar ɔ: samtlige Boets Vedkommende. At man undgaaer de besværligere Former, saa længe man veed sig sikker, ophæver ikke Loven, som altid kommer til Anvendelse, hvor det gjælder – som t. Ex. Forord. af 26de October 1804 i sin Tid, der sjælden iagttoges ved Documenters Udfærdigelse af Mindreaarige, men dog erkjendtes som Regel, hvor Tvist opstod. De to Erklæringer af Skifteforvaltere modsiges af den tredie (fra Underdommeren). Irgens var Modpartens Sagfører. Den paaberaabte Praxis kan saa meget mindre komme i Betragtning, som den dog ikke kan omstyrte Loven. Hvor man har Mistillid til Sorenskri-

veren, bruger man Forsigtighed. Bennevold er hele Tiden betragtet som Incassator i Bruenechs Bo i Almindelighed. At der intet Andet var at incassere end de nævnte Auctionspenge, modsiges af Sems Spørgsmaal om Inddrivelsen af en Fordring hos Peder Mindes Enke, som neppe hørte blandt Auctionsdebitorerne; men det gjør her Intet til Sagen, da Forholdet maa blive det samme med almindelige og specielle Incassatorer. Toldlovene hæve ikke Placaten af 1767, og kunne desuden neppe forstaaes som anført. Som af Overretten bemærket, angaaer Høiesterets Dom af 1847 et Tilfælde, hvori alle Boets Vedkommende vare enige i Bemyndigelsen. De almindelige Høiesteretsdomme i Trætter med Umyndige, Boer, offentlige Stiftelser, o. s. v., der af physiske eller juridiske Aarsager ikke selv kunne oppebære Betalingen, som følgelig paa deres Vegne maa tilkjendes dem, der bestyre deres Anliggender, og i Sagen ere optraadte paa deres Vegne, bevise Intet, især da der almindeligviis ingen Indsigelse gjøres imod Skifteforvalterens, Værgens eller Bestyrerens Competents til at oppebære Pengene, forudsat at den fordrede Betaling ellers skal ydes, og det ikke tilkommer Domstolene, i civile Sager at indlade sig af egen Drift paa nogen Afvigelse fra Paastanden i saa Henseende, naar Sagsøgte dermed vil lade sig nøie. Boernes Sikkerhed hos Incassator blev aldeles illusorisk, naar han ved at levere Pengene til Sorenskriveren eller andre Uvedkommende kunde frigjøre sig fra sin Pligt til at betale til rette Vedkommende. Ansvaret af Renter fra Indkaldelsen fulgte ligefrem af Appellantens Vægring af at betale hvad han skyldte og paa gjentagen Opfordring ikke vilde betale. Endelig nedlagdes Paastand som før med Tillæg af Omkostninger for Høiesteret.

Høiesterets Dom, afsagt den 2den Marts 1850, er saa lydende:

"Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Høiesteret ophæves."

Den 27de Februar.

L.Nr. 102. Advocat Mildal, Actor mod 1) Rasmus Rasmussen Houland og 2) Johannes Knudsen.

Angj. Nr. 1, 32 Aar og Nr. 2, 35 Aar gammel, tiltales efter søndre Bergenhuus Amts Ordre, den Første for Tyveri og den Anden for Deelagtighed deri. Ved Underrettens Dom af 24de November f. A. er Nr. 1 for grovt Tyveri anseet med Strafarbeide i 2 Aar, hvorimod med Hensyn til Nr. 2 er bestemt, at Straffen i Henhold til 7—11 bortfalder. Erstatningen til Bestjaalne, 10 Spd., saavel som Omkostningerne paalagdes begge Angj. Ved Overrettens Dom af 29de December blev Underrettens Dom stadfæstet, dog saaledes, at Nr. 1 paalagdes Sagens samtlige Omkostninger, ligesom ogsaa Bestemmelsen om Nr. 2s Deeltagelse i Erstatningens Udredelse bortfaldt. 1) Angj. Nr. 1 er ved sin egen Tilstaaelse overført Høsten 1843 om Aftenen at have bemægtiget sig en paa Gaarden Fleens Mark gaaende, 4de Hovedvidne tilhørende, Ko, værdsat af Bestjaalne for 10 Spd. Koen førtes hjem til Nr. 2, hos hvem den næste Dag slagtedes af Nr. 1 og 2. 2) Til dette Tyveri foregiver Nr. 1 at være tilskyndet af Nr. 2, der er hans Huusbond, idet denne forinden sagde, at hvis Nr. 1 kunde faae fat i en af de paa Marken gaaende Koer, skulde Nr. 2 være hans Mand. Nr. 1 paastaaer, at Nr. 2 for sin Deel fik en Halvdeel af Kjødet og Huden, ligesom han siden afkjøbte Nr. 1 den anden Halvpart, medens Nr. 2 paastaaer at have afkjøbt Nr. 1 det hele Slagt og Huden. For at Angj. Nr. 2 var vidende om Nr. 1s Tyvsplan taler: 1) Aftenen, da Tyveriet begikkes, havde Nr. 2 været i Følge med Nr. 1 paa Fleen, og blev Nr. 1, i Følge Nr. 2s Fremstilling, tilbage under Foregivende af, at han vilde til Sandvigen for at kjøbe en Ko. Da Nr. 2 var kommen hjem, vilde han ikke efterkomme Konens Opfordring om at gaae til Sengs (2den Dept. i Forhøret den 28de Marts, hvilket Angj. ei bestemt har turdet benegte) foregivende at ville vente paa Nr. 1, som skulde komme efter. Men denne Ytring var aldeles urimelig, idet Angj. Nr. 2s Gaard ligger 1½ Miil fra Bergen, hvorigjennem skulde drives fra Sandvigen; desuden vilde denne Drift have været aldeles urimelig, da Kjødet tilsigtedes solgt i Byen, saa at Slagtningen maatte have været foregaaet der eller i

Sandvigen, og Nr. 2s Beslutning om at ville vente Nr. 1 synes saaledes at vise, at han vidste, at denne ikke skulde til Sandvigen, men fra et nærmere Sted vilde faae fat paa den Ko, hvormed han ventedes. I Følge 3die Dept.s Forklaring i samme Forhør havde Nr. 1 inden Afskeden i Fløen afleveret til Nr. 2 alle sine Penge, saa at ogsaa herved bestyrkes den Fremstilling, Nr. 1 har gjort angaaende hans Foregivende om at skulle tilbage til Sandvigen, nemlig at dette opdigtedes for at man kunde holde den virkelige Sammenhæng skjult. Ved sin Hjemkomst tilspurgtes, i Følge 2den Dept.s Forklaring, Nr. 1 af Nr. 2, om han havde mødt Nogen eller om der ei var Folk oppe paa Gaarden Sandbrække, hvilket antyder en Frygt fra Nr. 2s Side, og saaledes en Bevidsthed om, at Nr. 1 førte saadanne Ting med sig, at det havde været farligt, om Nogen havde seet ham. Ved sin Hjemkomst fortalte ikke Nr. 1, at han havde Koen med sig, men anmodede Nr. 2 om at komme udenfor Huset, for at lede efter nogle Sølvpenge, men da de vare komne udenfor, bad Nr. 1 Nr. 2 at følge med i Svalehuset, og her talede de om den hjembragte Ko; at Nr. 1 saaledes opdigtede en Grund for sin Anmodning om at Nr. 1 skulde følge ham udenfor, synes at vise, at der angaaende Koen forud havde været en Forstaaelse mellem dem. Næste Morgen anmodede Nr. 2s Kone de Angj. om at slippe Koen paa Marken, men de modsatte sig dette og slagtede den strax, uagtet Kjødet først om nogle Dage kunde bringes til Byen paa Grund af Torvedagen, og skjønt Nr. 2 erkjender, at hos ham slagtes først Dagen inden Torvedagen. Angjældende Nr. 2 har stadigen benegtet at have modtaget Halvdelen; Nr. 1s Paasagn synes ogsaa at være svækket derved, at 1ste og 2det Vidne i Thingsvidnet have forklaret, at Nr. 1 kort efter Slagtningen vilde føre det hele Slagt til Byen, for at sælge det, men fik ei dertil Hest af Nr. 2 eller hans Kone, hvornæst Nr. 1 med Salt, som han selv kjøbte i Byen, nedsaltede hele Slagtet, ligesom det var ham, der bragte det hele Slagt til Røgning hos 7de Dept. i Forhørssessionen den 17de April, og endelig ham, der barkede hele Huden. Men om Nr. 2 end ikke er strafbar som Anstifter, er at bemærke, at han har vedgaaet senere at have afkjøbt Nr. 1 Kjød og Hud for 5 Spd., altsaa for en billig Priis; hans Foregivende om at Kjødet var bedærvet, er dog understøttet af

6te Deponents Forklaring. Af Høiesteret blev Nr. 1 ligesom ved de foregaaende Retter for grovt Tyveri ilagt 2 Aars Strafarbeide samt Erstatning til Bestjaalne, hvorimod Nr. 2 frifandtes for Justitiens videre Tiltale, og tilpligtedes i Forening med Nr. 1 at udrede Sagens Omkostninger. Efter det Resultat, hvortil Høiesteret saaledes sees at være kommen, har den formeentlig ikke haft nogen Anledning til at indlade sig paa Spørgsmaalet om Præscriptionen.

Den 28de Februar.

L.Nr. 103. Advocat **Rolfsen**, Actor mod 1) Syver Sørensen Skjæklesæteren, 2) Mathis Hansen Skjækle, 3) Erik Johannesen Vatnemellen, 4) Christen Olsen Nordre Vatvedt og 5) Hans Toger Iversen Eng.

Idet man angaaende det tidligere Passerede i denne under 4de September f. A. fra Høiesteret til Stiftsoverretten hjemviste Sag maa henvise til Referatet i Retstidenden for f. A. S. 601—603, skal man her blot tilføie, at Sagen under 5te Novbr. sidstleden igjen er paadømt af Overretten med det Udfald, at de Angj., der ei antoges overførte bedragersk Hensigt, bleve frifundne for Justitiens videre Tiltale mod at udrede Sagens Omkostninger, samt at Nr. 1, efter at denne Dom af det Offentlige var paaanket til Høiesteret, ved Døden er afgaaet. Høiesterets Dom er saa lydende: "For Nr. 1s Vedkommende afvises Sagen fra Høiesteret, som efter hans Død blot angaaende Sagsomkostningerne. For Nr. 2, 3, 4 og 5s Vedkommende bør Underrettens Dom ved Magt at stande."

Den 5te Marts.

L.Nr. 112. Advocat **Kildal**, Actor, mod Ingeborg Andersdatter Fikkaneiet.

(Skriftlig behandlet).

Angjældende, der er 39 Aar gammel, og forhen ved upaaanket Underretsdom af 3die Juli 1844 for at have ladet sig besvangre af trende forskjellige Mandspersoner er tilfunden 10 Dages Fængsel paa Vand og Brød, tiltales under nærværende Sag for at have avlet Barn med en 4de Mandsperson, uden med Nogen af dem, af hvem hun er bleven besvangret, at være kommen i Eg-

teskab, samt derhos for Betleri. Ved Underretsdom, afsagt inden Nummedals og Sandsværs Sorenskriveries Jurisdiction den 20de November og Overretsdom af 29de December sidstleden er Angj. for de paatalte Forseelser anseet med 9 Maaneders Strafarbeide. Hvad den paatalte Besvangrelse angaaer, da er samme ved Angj.s Tilstaaelse i Forbindelse med vedkommende Præsts Attest fuldkommen oplyst. Vel er der ikke liden Formodning om, at en gift Mand i Stedet for den af Angj. opgivne Person har været Fader til hendes 3die Barn, ligesom der ogsaa taler Noget for, at den samme gifte Person er Fader til det 4de Barn. Imod hendes Benegtelse er imidlertid dette Sidste ikke beviist, og hvad den første Formodning betræffer, da maatte Angj., om end dens Gjenstand var tilfulde oplyst, ansees skyldig til Straf efter 18—25. Med Hensyn til Betleriet har man ogsaa hendes Tilstaaelse om, i lang Tid deri at have gjort sig skyldig. Vel maa det antages, at Angj. er i saare smaae Kaar og for en stor Deel har savnet Understøttelse, men paa den anden Side vise de hende meddeelte Skudsmaal, saa vel som selve nærværende Sags Gjenstand, at hun selv deri er Skyld. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom.

L.Nr. 114. Advocat **Nye**, Actor, mod John Askildsen Drangen.

(Skriftlig behandlet).

Denne, 45 Aar gamle, for Tyvagtighed berygtede og forhen for Tyveri domfældte Person, er ved Nedenæs og Robygdelagets Amts Ordre af 10de Septbr. f. A. sat under Tiltale for Tyveri eller Forbrydelse mod 21—14, og ved Underretsdom i vestre Nedenæs af 25de s. M., stadfæstet af Overretten den 21de November, for begge Forbrydelser ialt 7 Maaneders Strafarbeide. Den 19de Juni f. A. anmeldte 3die Vidne, Knud Evensen Riise, der er ansat til at have Tilsyn med den Last, som bliver flødet ned igjennem Nidelven, at han Pintseaften sidstafvigte Aar ved at gaae langs Nidelven kom til at undersøge twende 12 Fod lange og 6 à 7 Tommer tykke Tømmerstokke, der laae optrukne lige ved Angj.s Bopæl, og som han vidste, havde lagt der siden den foregaaende Høst. Ved denne Undersøgelse fandt han, at den ene havde 2det Vidne, Ole Andersen Osdals Mærke, og at Mærket paa den anden nylig var udhugget, men

paa den ved Udhugningen affaldne Flüs saaes det, at der havde staaet Ole Andersen Ødsdals Mærke ogsaa paa denne anden Stok. 1ste Vidne, Tellef Simensen, der af 3die Vidne blev tilkaldt for at besee Stokkene, opdagede derhos, at der i den anden Ende af samme Stok, hvoraf Mærket var udhugget, ogsaa fandtes et ubeskadiget Mærke. Angjældende forklarer, at det var ved en Vandflom Høsten 1848, at de tvende Tømmerstokke dreve i Land ved hans Bolig, og halede han dem nogle Fod paa Land for at de ikke skulde drive bort og forkomme for Eieren. Han erkjender, at han saae, at Stokkene vare forsynede med Mærker, men benegter – hvad der ellers strider mod hans Forklaring under Forhøret – at han vidste, at Mærket var Ole Andersens. Da Angj.s Gjerning saaledes ikke blot bestaaer deri, at han har undladt at skyde Stokkene ud i Elven, men at han har foretaget en Virksomhed sigtende til at bevirke, at de bleve liggende paa hans Land, og da mærket Last maa antages at være i Eierens Besiddelse, medens den flyder i Vasdraget, saa er det utvivlsomt, at Angj.s Handling er Tyveri, naar det forudsættes at have været hans Hensigt, at tilvende sig Stokkene, og dette maa her ansees godtgjort ved følgende Omstændigheder: 1) Ved 1ste og 3die Vidnes Forklaringer maa det ansees beviist, at det ene Mærke paa den ene Stok har været udhugget, og ikke, som Angj. foregiver, blot afslidt, og denne Udhugning er der ingen Rimelighed for, skulde være foretagen af nogen Anden end Angj.; 2) strax 3die Vidne opdagede Stokkene hos Angj. viste han Ængstelse for at blive anmeldt, og bad 3die Vidne om ikke at gjøre nogen Anmeldelse, hvilken Bøn han ogsaa nogle Dage senere gjentog; 3) det maa efter 2det og 3die Vidne ansees for en Opdigtelse af Angj., at der til den af ham opgivne Tid skulde have fundet nogen stor Vandflom Sted; 4) Angj. kunde ved at trække Stokkene paa Land ikke have havt nogen Hensigt til at bevare dem for Eieren, eftersom det netop var ved at de kom ud igjen i Strømmen at de maatte antages at komme til sit Bestemmelsessted; 5) Angj.s Forklaringer under Sagen have i det Hele taget været vaklende og ubestemte, ligesom det er usandsynligt, at Angj. ikke før havde opsøgt Eieren, hvis Hensigten med at han lod Stokkene henligge efter hans Forklaring alene var den, at han ventede at faae Bjergeløn. For Bemægtigelsen af disse tvende Tøm-

merstokke, der ei ere værdsatte, men maa ansees for at være Eieren atter ihændekomne, er Angj. derfor ved de underordnede Retter rettelig anseet for Tyveri efter Crll.s Cap. 19 § 1 jfr. 7. Foruden at have sat sig i Besiddelse af de omforklarede 2 Tømmerstokke, har Angj. erkjendt, at han nogle Dage før Pintsetid 1819 havde fundet en Stok paa Bunden af Elven, der ikke var forsynet med Mærke, og som han havde bragt hjem. Gjeten (det Yderste af Træet) af denne Stok var for en stor Deel bortraadnet, og saaledes ubrugeligt, men Aleveden havde han benyttet til Tyriveed. For dette Factum er han rettelig ved de ergangne Domme anseet efter Crll.s Cap. 21 § 14. Høiesteret stadfæstede de ergangne Domme.

L.Nr. 115. Adv. Homann, Actor mod Gustav Adolph Støp.

(Skriftlig behandlet).

Den 25de October sidstleden omtrent Klokken 2 Eftermiddag, da Bestjaalne, en Bonde fra Guldalen, befandt sig paa Throndhjems Torv for at bortsælge en Deel medhavende Ting, kom Angj. hen til ham og spurgte om Prisen paa en af disse, idet han foreslog at bytte den med en Spiseskee, som han foreviste. Da Bonden ikke vilde indlade sig herpaa, kom 4de Vidne hen paa Siden af ham, og medens han falbød ham Noget, han ogsaa foreviste, svingede han ham saaledes om, at hans høire Trøielomme blev vendende mod Angjældende, der med sin høire Haand tog ned i Lommen og udtrak Bondens Pengepung, hvorpaa han smaasprang et Stykke langs Huusvæggen, indtil han blev anraabt af Bestjaalne, der efter Paamindelse af 1ste Vidne var bleven opmærksom paa, at hans Pengepung var borte. Angj. benegtede strax at have taget Noget fra Bestjaalne, idet han sagde, at denne gjerne kunde faae see efter i hans Klæder; kort efter blev imidlertid Pungen funden liggende i Græsset i Nærheden af det Sted, hvorpaa Angj. ved Anraab af Bestjaalne var standset. I det Væsentlige overeensstemmende med Bestjaalne og 1ste Vidne er 2det og 3die Vidne, der begge have seet at Angjældende har grebet ned i Bestjaalnes Lomme, taget Noget ud deraf og puttet det til sig. 3die Vidne tilføier, at det, som Angj. paa denne Maade tog, "blinkede," hvilket stemmer overeens med hvad der er oplyst om den stjaalne Pung, hvorpaa

var anbragt en Messinglaas. Ogsaa disse Vidner ere eensstemmige med Bestjaalne angaaende Angj.s Forhold efter Tyveriet, hvorhos det maa bemærkes, at samtlige Vidner have provet, at de ikke saae nogen Anden, der kunde antages at have kastet Pungen fra sig paa det Sted, hvor den fandtes, ligesom Bestjaalne har provet, at han er vis paa, at han havde Pungen hos sig, da Angjældende kom til ham. Angj., der er 21 Aar gammel, har efter at have opnaaet sit 15de Aar, efter Underretsdom af 2den December 1845 og Høiesteretsdom af 12te Januar 1848, 2de Gange været straffet for Tyveri. Foruden disse 2 Tyvsdomme er Angjæld. i 1843 overgaaet Dom for Deelagtighed i Tyveri, i 1845 frifunden for videre Tiltale i en Sag angaaende attenteret Tyveri og i 1847, foruden at være frifunden for videre Tiltale for attenteret Indbrudstyveri, dømt for Løsgængeri og derefter indsat i Tugthuset for at confirmeres. Ved Underretsdom, afsagt af Byfogden i Throndhjem den 29de December og Stiftsoverrettens Dom af 14de Januar sidstleden er Angj. for simpelt Tyveri, 3die Gang begaaet, anseet med Strafarbeide i 4 Aar, hvilken Strafsetid af Høiesteret blev forhøiet til 5 Aar.

L.Nr. 116. Advocat **Lous**, Actor mod 1) Jens Larsen og 2) Frederik Hansen.
(Skriftlig behandlet).

De Angj., der begge ere i en Alder af 25 Aar, og af hvilke især Nr. 2 oftere forhen har været under Tiltale for Overfald og Vold, ere ved den i nærværende Sag af Byfogden i Christiania affagte Dom anseede efter 15—10 og 11, Nr. 1 med 10 og Nr. 2 med 15 Dages Fængsel paa Vand og Brød, men af Overretten, der i Øvrigt stadfæstede Underrettens Dom, Nr. 1 med 15 og Nr. 2 med 25 Dages saadant Fængsel. Ved de afhørte Vidners Prov i Forbindelse med Klagerens Udsagn er det oplyst, at denne om Aftenen den 9de December sidstleden, uden nogen fra hans Side given Anledning, idet han gik ud fra Hoker Helle paa Hammersborg, blev overfaldt af de Angj., der, foruden flere Slag i Hovedet og Ansigtet, bibragte ham et Stiksaar igjennem Overlæben, formeentlig med en Lysesax, og et Saar i Fingeren, ligesom af en Kniv. Hvor vidt Saaret i Overlæben kunde efterlade sig Lyde er ikke oplyst. Uagtet de Angj. have maattet erkjende at have været i Slagsmaal ved den omhandlede

Leilighed hos Helle, have de dog ikke villet tilstaae, at det er dem, der have overfaldt Klageren, idet de paaskyde at have været saa stærkt berusede ved den omhandlede Leilighed, at de Intet erindre af hvad der passerede. Sees imidlertid hen til, at 4de og 5te Dept. have provet, at de begge paasaae, at Klageren blev overfaldt, og at 4de Dept. har gjenkjendt begge de Angj., og 5te Dept. bestemt gjenkjendt Nr 2, som de Personer, der overfaldt Klageren, og at Nr. 1 ikke har driftet sig til at benegte Muligheden af at have forsynet sig med den Lysesax, hvormed det omhandlede Stiksaar sandsynligviis er tilføiet, samt Nr. 2 derhos ikke har kunnet fragaae at have havt Kniv hos sig ved den omhandlede Leilighed, maa de Angj. ansees retteligen overførte den dem imputerede Brøde. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom.

L.Nr. 118. Advocat **Kildal**, Actor mod Olia Halvorsdatter Hestvoldeie.
(Skriftlig behandlet).

Under nærværende Sag, der er behandlet overeensstemmende med Lov af 6te September 1845, § 1, er Angjældende, der er 34 Aar gammel og ugift, ved Domme, afsagte inden søndre Hedemarkens Sorenskriveri den 27de November og af Christiania Stiftsoverrets 2den Afdeling den 29de December sidstleden, overeensstemmende med Crll.s 18—25, første Led, dømt til 10 Dages Fængsel paa Vand og Brød. Af vedkommende Sognepræsts Anmeldelse og Angjældendes egen Bekjendelse fremgaaer det, at hun har avlet Børn, a) med en Nils Larsen en Pige, der skal være født i August 1840, b) med en Gulbrand Johannesen ligeledes en Pige, fød 27de Februar 1844. (Dette Barns Daabsdag er ei oplyst, men Præstens Anmeldelse viser, hvad Angj. ogsaa har erkjendt, at hun som Fader for dette Barn urigtigen opgav en Halvor Pedersen Skøien) og c) med en Daniel Salander fra Sverige en Dreng, fød 29de Januar 1849. Med sidstnævnte Barnefader er Angj. efter Lensmandens Skrivelse og, som det maa antages, efter hendes egen Forklaring, allerede flyttet sammen, ligesom begge have forklaret det som deres bestemte Hensigt at indtræde Egteskab, naar han kan faae sine "Betyg" i Orden fra Sverige; men hvilket ikke af Acterne kan sees endnu at være skeet. Betræffende Sagens Processualia kan bemærkes, at Un-

derdommeren har anført det afgjort, at den af Angj. tilstaaede falske Udlæggelse gik ind under 21—20 og allerede var præscriberet den 13de August 1849, da Forhørsindkaldelsen forkyndtes Angj. Dette er imidlertid, om man end antager, at Udlæggelsen maa være foregaaet inden 13de August 1844, altsaa inden omtrent ½ Aar efter det under b omhandlede Barns Fødsel, temmelig tvivlsomt, da det i Følge 2det Vidnes Udsagn har Udseende af, at Angj. har foretaget den falske Udlæggelse for Fordeels Skyld, i hvilket Fald Factum, efter hvad Høiesteret tidligere har antaget (Retst. for 1846, S. 706 ff), gaaer ind under den foregaaende 19de §, og altsaa ei er Gjenstand for Præscription. Formeentlig er det ogsaa mindre rigtigt, naar i Præmisserne denne falske Udlæggelse af Barnefader er taget med som en skjærpende Omstændighed ved Straffens Bestemmelse. Høiesterets Dom er saa lydende: "(Navn) bør for at have ladet sig besvangre af trende forskjellige Mandspersoner, uden at hun med nogen af dem lovligen er kommen i Egteskab, at hensættes i Fængsel paa Vand og Brød i 10 Dage." Nogen nærmere Undersøgelse om, hvor vidt Angj. og hendes svenske Elsker havde forbrudt sig mod 18—22, var ei ved Underretten anstillet, og da Overretten, hvortil Sagen dog var indanket efter Frd. af 31te Mai 1805, heller ikke havde berørt dette Punct, var der i alle Fald for Høiesteret, til hvilken Ret Sagen kun var paaanket efter Angj.s Forlangende, ikke Adgang til derpaa at indlade sig.

Christiania 1850.
Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang 15de April
№ 15. 1850.

Norsk Retstidende,

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sager, paakjendte i Høiesterets 1ste Session 1850.

Den 5te Marts.

L.Nr. 120. Advocat **Kraft**, Actor mod John Larsen Rov.

Angj., der i Følge Romsdals Amts Ordre af 14de April f. A. tiltales for Tyveri, er ved Underretsdom af 17de August næstefter for denne Forbrydelse tilfunden 16 Dages Fængsel paa Vand og Brød, men ved Overrettens Dom af 29de November, da det ei ansaaes beviist, at han var i Besiddelse af sin fulde Forstand, frifunden for Justitiens Tiltale. Angj., der er fød i Aaret 1797, og ei forhen tiltalt for nogen Forbrydelse, fæstede i sin Tid et Stykke Mark under Gaarden Moen, men mistede i 1845 Brugsretten deraf paa Grund af mislig Opfyldelse af Brugsvilkaarene, hvorefter Marken blev taget i Brug af John Erikſen Rov. Imidlertid klagede denne over, at Angj. Sommeren og Høsten 1845 havde forurettet ham paa dette Jordstykke, ved at optage og bortføre af samme en Tønde Potetes, m. m. Angjældende blev dengang sat under Tiltale for Tyveri, men ved Dom af 12te Februar 1847 frifunden som gal Mand. Imidlertid blev Angj. den 30te September 1848 taget i Forvaring, fordi han havde optaget og hjembragt til sig 3 Tønder af John Erikſens Poteter paa Jordstykket, og indbjerget og begyndt at aftærske af hans Kornavling paa Jordstykket 2¼ Tønde, som John Erikſen erkjender at have faaet tilbage af Angj. Angj. har i Sessionen den 21de Marts f. A. erkjendt Factum, men med Tillæg, at han

ikke har taget Noget, som hørte Andre til. De væsentligste Data, der tale for, at Angjæld. maa ansees for ei at være ved sin Fornufts fulde Brug, i alle Fald relativ til det omhandlede Jordstykke, ere følgende: Corpslæge Bauer har som 10de Dept. i den ældre Sag forklaret sig saaledes: "Deponenten har i en Tid af 15 à 16 Aar kjendt Angjældende John Larsen Røv, og har stedse kjendt ham som en redelig og arbeidsom, men meget fattig Mand. I de første Aar af Deponentens Bekjendtskab til ham kunde Deponenten ei spore noget Tegn til Mangel paa Forstand hos Angj., hvorimod han omtrent i de 4 sidste Aar har viist en Opførsel eller en Handlemaade, som bevirker, at Deponenten maa betragte ham som forrykt. I de sidste Par Aar har Deponenten mærket, at Angj. om Sommeren synes at være mere forrykt end om Vinteren. Deponenten antager derhos, at Angjældende for nærværende Tidspunct bestyrkes i sin Galskab derved, at det omhandlede Jordstykke er i Andres Brug." Districtslæge Werrings Erklæring af 2den December 1846 indeholder Følgende: "At Angjældende ikke lider af erklæret Galskab, Fatuitet (Fjantethed, Fjollethed) eller Vanvid er vist nok, men desuagtet kan der med Grund spørges om hans Handlingers Tilregnelighed eller Utilregnelighed. Han synes at lide saavel af en fix Idee, hvad Brugen eller Eiendomsretten til det nævnte Markstykke angaaer, som af hæftige og utæmmede Lidenskaber, samt Tilbøielighed til Vrede og Stivsindighed, som Præsten i den fremlagte Attest udtrykker sig. Under saadanne Omstændigheder maa hans fornuftige Villiesfrihed, der, som sagt, ansees som Basis for Tilregneligheden, i høi Grad ansees formindsket, ja maaskee aldeles ophævet." Angj.s Kone har forklaret, at hun ikke veed, hvad hun skal troe om hans Forstandsforfatning; i Almindelighed maa han forekomme Enhver fornuftig; undtagelsesviis skulde man derimod troe, at han manglede paa Forstanden, især ved de angivne Leiligheder med Markestykket. Flere Deponenter saa vel under den ældre som nærværende Sag have ogsaa forklaret sig, som om Angj. undertiden ikke var ved sin fulde Forstand; derimod har Administrator, Lavrettet og Lensmanden i en Session erklæret, at Angj.s Forhold nærmest synes at tyde hen paa Trods, og det samme synes ogsaa Sognepræsten og dennes Capellan i deres Attester at forudsætte. Det medicinske Facultet har ytret, at det aldeles ikke kan afgive

noget Skjøn over Angj.s Sindstilstand. Høiesterets Dom er saa lydende: "Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande."

Den 7de Marts.

L.Nr. 124. Advocat **Andresen**, Actor, mod Søren Sørensen Ringstad.
(Skriftlig behandlet).

Angj., der tiltales for Overfald paa sagesløs Mand, er ved de ergangne Domme, afsagte af Byfogden i Christiania og Overretten sammestedsₛ respective 11te December f. A. og 21de Januar d. A. tilfunden efter 15—10 og 11 jfr. 6—12 at hensættes til Fængsel paa Vand og Brød i 15 Dage. Angj er mod sin Benegtelse ved de afhørte 1ste—8de Dept s Prov og de for Under- og Overretten Medtiltaltes Udsagn overbeviist om, den 5te November f. A. paa en Gang i Kirstine Peters's Gaard i Vaterland at have tilføiet 1ste, 5te og 8de Dept. legemlig Overlast, uden at disse havde givet ham nogen Anledning dertil. De nærmere Omstændigheder err oplyste at være følgende: Den nævnte Dag om Aftenen kom 1ste 3die og 4de Dept. ind paa en Gang i det omtalte Huus, hvor Angjæld. tilligemed de tvende ved Underretten Medtiltalte befandt sig. Uden nogen som helst Foranledning fra Deponenternes Side tog en af de Angjældende fat i 3die Deponent, hvorfor 1ste Deponent gik imellem og bad dem være rolige, da Ingen havde fornærmet dem. Under Raabet: "kast dem overbord" eller "over Rælingen" angreb imidlertid Angjældende og en af de Medtiltalte Deponenten, der af Frygt for deres Trusel, trykkede sig op mod en paa Gangen værende Dør, som indenfra af en Pige med Lys i Haanden blev aabnet, hvorved Deponenten med begge Angribere ovenpaa sig styrtede overende i det indenfor værende Værelse. Lyset blev strax slaaet Pigen af Haanden af en af Angriberne, saa at det atter blev mørkt. Deponenten blev derefter af sine Angribere, til hvem ogsaa 3die Medtiltalte havde sluttet sig, end videre mishandlet med Hug og Slag, ved hvilken Leilighed hans Frakke itureves, og det uagtet han aldeles ingen Modstand gjorde. Da en af de i Huset boende Piger kom med Lys, ophørte Mishandlingerne fra Angjældendes Side. Angj. tilligemed de tvende Medtiltalte banede sig dernæst Adgang til 6te Dept.s

*

ikke har taget Noget, som hørte Andre til. De væsentligste Data, der tale for, at Angjæld. maa ansees for ei at være ved sin Fornufts fulde Brug, i alle Fald relativ til det omhandlede Jordstykke, ere følgende: Corpslæge Bauer har som 10de Dept. i den ældre Sag forklaret sig saaledes: "Deponenten har i en Tid af 15 à 16 Aar kjendt Angjældende John Larsen Røv, og har stedse kjendt ham som en redelig og arbeidsom, men meget fattig Mand. I de første Aar af Deponentens Bekjendtskab til ham kunde Deponenten ei spore noget Tegn til Mangel paa Forstand hos Angj., hvorimod han omtrent i de 4 sidste Aar har viist en Opførsel eller en Handlemaade, som bevirker, at Deponenten maa betragte ham som forrykt. I de sidste Par Aar har Deponenten mærket, at Angj. om Sommeren synes at være mere forrykt end om Vinteren. Deponenten antager derhos, at Angjældende for nærværende Tidspunct bestyrkes i sin Galskab derved, at det omhandlede Jordstykke er i Andres Brug." Districtslæge Werrings Erklæring af 2den December 1846 indeholder Følgende: "At Angjældende ikke lider af erklæret Galskab, Fatuitet (Fjantethed, Fjollethed) eller Vanvid er vist nok, men desuagtet kan der med Grund spørges om hans Handlingers Tilregnelighed eller Utilregnelighed. Han synes at lide saavel af en fix Idee, hvad Brugen eller Eiendomsretten til det nævnte Markstykke angaaer, som af hæftige og uæmmede Lidenskaber, samt Tilbøielighed til Vrede og Stivsindighed, som Præsten i den fremlagte Attest udtrykker sig. Under saadanne Omstændigheder maa hans fornuftige Villiefrihed, der, som sagt, ansees som Basis for Tilregneligheden, i høi Grad ansees formindsket, ja maaskee aldeles ophævet." Angj.s Kone har forklaret, at hun ikke veed, hvad hun skal troe om hans Forstandsforfatning; i Almindelighed maa han forekomme Enhver fornuftig; undtagelsesviis skulde man derimod troe, at han manglede paa Forstanden, især ved de angivne Leiligheder med Markestykket. Flere Deponenter saa vel under den ældre som nærværende Sag have ogsaa forklaret sig, som om Angj. undertiden ikke var ved sin fulde Forstand; derimod har Administrator, Lavrettet og Lensmanden i en Session erklæret, at Angj.s Forhold nærmest synes at tyde hen paa Trods, og det samme synes ogsaa Sognepræsten og dennes Capellan i deres Attester at forudsætte. Det medicinske Facultet har ytret, at det aldeles ikke kan afgive

noget Skjøn over Angj.s Sindstilstand. Høiesterets Dom er saa lydende: "Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande."

Den 7de Marts.

L.Nr. 124. Advocat **Andresen**, Actor, mod Søren Sørensen Ringstad.

(Skriftlig behandlet).

Angj., der tiltales for Overfald paa sagesløs Mand, er ved de ergangne Domme, afsagte af Byfogden i Christiania og Overretten sammesteds, respective 11te December f. A. og 21de Januar d. A. tilfunden efter 15—10 og 11 jfr. 6—12 at hensættes til Fængsel paa Vand og Brød i 15 Dage. Angj er mod sin Benegtelse ved de afhørte 1ste—8de Dept s Prov og de for Under- og Overretten Medtiltaltes Udsagn overbeviist om, den 5te November f. A. paa en Gang i Kirstine Peters's Gaard i Vaterland at have tilføiet 1ste, 5te og 8de Dept. legemlig Overlast, uden at disse havde givet ham nogen Anledning dertil. De nærmere Omstændigheder err oplyste at være følgende: Den nævnte Dag om Aftenen kom 1ste 3die og 4de Dept. ind paa en Gang i det omtalte Huus, hvor Angjæld. tilligemed de tvende ved Underretten Medtiltalte befandt sig. Uden nogen som helst Foranledning fra Deponenternes Side tog en af de Angjældende fat i 3die Deponent, hvorfor 1ste Deponent gik imellem og bad dem være rolige, da Ingen havde fornærmet dem. Under Raabet: "kast dem overbord" eller "over Rælingen" angreb imidlertid Angjældende og en af de Medtiltalte Deponenten, der af Frygt for deres Trusel, trykkede sig op mod en paa Gangen værende Dør, som indenfra af en Pige med Lys i Haanden blev aabnet, hvorved Deponenten med begge Angribere ovenpaa sig styrtede overende i det indenfor værende Værelse. Lyset blev strax slaaet Pigen af Haanden af en af Angriberne, saa at det atter blev mørkt. Deponenten blev derefter af sine Angribere, til hvem ogsaa 3die Medtiltalte havde sluttet sig, end videre mishandlet med Hug og Slag, ved hvilken Leilighed hans Frakke ituureves, og det uagtet han aldeles ingen Modstand gjorde. Da en af de i Huset boende Piger kom med Lys, ophørte Mishandlingerne fra Angjældendes Side. Angj. tilligemed de tvende Medtiltalte banede sig dernæst Adgang til 6te Dept.s

*

Værelse ved at støde Døren op, og angreb der 5te Deponent, som tilligemed Vidnet Peter Davidsen havde været ude paa Gangen for at see, hvad der var for en Allarm med Hug og Slag, ved hvilken Leilighed ogsaa 4de Dept. fik et Slag over Næsen. Samtlige de Overfaldne have forlangt Angriberne tiltalte. Angjældende har paaskudt, at han den Gang var saa beruset, at han ei kan erindre Noget af hvad der er foregaaet, og at han blot har været inde i eet Værelse i den omtalte Gaard. Factum maa imidlertid ved de Forklaringer, som ere afgivne af de afhørte Deponenter, der samtlige med Undtagelse af 5te Deponent under Sagen ere eedfæstede, ansees tilstrækkelig beviist, ligesom de Medtiltalte have afgivet en, skjønt meget forvirret, Forklaring om, at Slagsmaal virkelig fandt Sted paa Gangen den nævnte Aften. At de, som af dem paaskudt, ved nogle, for Resten aldeles uskyldige, Ytringer af Klagerne ere blevne fornærmede og af en af dem grebne i Ansigtet, er aldeles ikke beviist. Høiesteret stadfæstede de ergangne Domme.

Den 8de Marts

L.Nr. 128. Advocat Lous, Actor, mod Christine Svendsdatter Leerdal.

(Skriftlig behandlet).

Angjældende, der er døbt den 19de September 1813, og som tilforn ikke beviisligen har været tiltalt eller straffet for nogen Forbrydelse, tiltales under nærværende Sag i Følge Smaalehnenes Amts Ordre af 23de October og sammes Extensionsordre af 29de November f. A. for at have ombragt sit i Dølgsmaal fødte uægte Barn, samt for at have forbrudt sig mod Crll.s Cap. 18 § 16. Ved Dom, afsagt af Sorenskriveren i Ide og Marker den 14de December f. A., stadfæstet af Overretten den 14de Januar sidstleden, er Angjæld. for kort efter Fødselen at have dræbt sit udenfor Egteskab og i Dølgsmaal fødte Barn, samt for at have forbrudt sig mod Crll.s 18—16 tilfunden at hensættes til Strafarbeide i 11 Aar. Angjældendes sidste og endelige Forklaring gaaer ud paa, at hun henad Morgenen den 6te October sidstleden fødte et Barn, hvis Fader hun har opgivet at være sin afdøde Mands Søstersøn, Johan Pedersen, der bestemt har benegtet dette. Medens Barnet endnu laae forenet med hende ved Navlestrengen, der et Par Gange var om-

viklet Barnets Hals, sammensnørede hun Navlestrengen i det Forsæt derved at stille det ved Livet, foregivende som Motiv hertil, at hun syntes den Tort og Skam, som vilde følge hende, var saa stor, at hun ikke kunde udholde den. Efter at have afrevet Navlestrengen, laae hun omtrent ½ Time, men stod derpaa op og saae til Barnet, som endda aandede lidt; da hun imidlertid var meget mat, maatte hun atter gaae til Sengs, og da hun senere, efter 1 à 2 Timers Forløb, atter saae til Barnet, var dette dødt. Hun tog det derpaa og lagde det ned i en Kiste, hvorfra hun efter et Par Dages Forløb borttog det og lagde det ind i en Halmstak, hvor det blev fundet af Lensmanden efter Angj.s Anviisning. Efter denne Angj.s egen Tilstaaelse, der i alt Væsentligt bestyrkes ved de afhørte Vidners Prov, maa det antages beviist, at hun har ombragt sit i Dølgsmaal fødte uægte Barn ved Qvæling, hvilket ogsaa bestyrkes ved Obductionsforretningen, ligesom at dette er skeet strax efter Fødselen. Angj. er derfor for denne Deel af sin Brøde rettelig fældet efter 14—16. Angj. er ligeledes ved sin egen Tilstaaelse overført at have haft legemlig Omgang med sin afdøde Mands Søstersøn, hvilket denne, som anført, har benegtet; men Angj. er desuagtet vedblevet sin Paastand herom. Da Straffen herfor efter 18—16 vilde have været Beder, er Angj. efter 6—15 ogsaa herfor rettelig anseet, idet sidstnævnte Straf kun er taget i Betragtning som skjærpende Moment. Under Sagen er der opstaaet Mistanke om, at Angj. har betjent sig af fosterfordrivende Midler; men herfor er hun ikke actioneret, lige saa lidt som Beviis herfor er tilveiebragt. 12te og 13de Dept.s Forklaring vækker Mistanke om, at Angj. forud havde overlagt at dræbe Barnet, hvilket hendes urigtige Foregivender til hendes nærmeste Omgivelser ogsaa tyde hen paa. Høiesteret stadfæstede de ergangne Domme.

Den 12te Marts.

L.Nr. 133. Advocat **Rolfsen**, Actor, mod Peder Syversen Kleven.

Angjældende tiltales i Følge Romsdals Amts Ordre af 11te April og 4de Juni f. A. for Tyveri, Concubinat og pasløs Omstreifen. Angj. imputeredes tvende Indbrudstyverier, hvoraf det ene blev begaaet i 25de Vidnes Stabur omtrent en Maaned efter St. Hanstid

1818, saaledes, at Tyven om Nattetid under Fraværelse af Husets Folk havde banet sig Adgang til Staburet, der var tillaaset, ved at skyde bort Gulvsjælerne, som ikke vare fastnaglede. Om dette Tyveri var der ved Høiesteret efter Appellen alene Tale, og er Angj. ved de ergangne Domme ikke straffældt for Gjerningens Udførelse, men blot efter 19—6 for efterfølgende Deelagtighed paa Grund af uhjemlet Besiddelse af et Par Buxeskeler, som, blandt Andet, bleve stjaalne fra 25de Vidne ved denne Leilighed. Da Angj. og Medtiltalte ved Underretten, med hvem han levede i Concubinat, vare arresterede som mistænkte blandt Andet for Tyveriet hos 25de Vidne, fandt man Sælerne indstukne mellem Fatningen og Væggen tæt ved Døren i det Rum i Arresten, hvor Medtiltalte hensad. Denne siger, at Angj. kjøbte Sælerne paa en Børsauction i Throndhjem for nogle Aar tilbage, men at hun ikke veed, hvorledes de ere komne paa dette Sted. Nærværende Angj. erkjender, at Sælerne tilhørte ham, og siger at de, som af Medtiltalte forklaret, for 3 Aar tilbage ere kjøbte paa en Børsauction i Throndhjem. Da 25de Vidne blev foreviist forskjellige hos ham ved Indbruddet stjaalne Ting, hvoriblandt Sælerne, gjenkjendte han disse. Ogsaa Vidnets Hustru, 26de Vidne, har med Bestemthed gjenkjendt Sælerne. Andre Eiendomsvidner haves ikke; men 25de Vidne har frafaldt alt Krav paa at erholde Sælerne tilbage, men i Forbindelse hvormed dog maa bemærkes, at han fordrede udleveret de øvrige gjenkjendte Ting. Den Mangel, som muligens kunde findes i Beviset, nemlig fordi der ingen andre Eiendomsvidner haves end Bestjaalne og hans Hustru, maa imidlertid ansees afhjulpet ved følgende Omstændigheder: 1) At Sælerne, efter Arrestforvareren, 22de Vidnes, Forklaring, da de fandtes, vare saa godt som nye. Det er ikke rimeligt, at Angj. har havt samme næsten ubrugte i to Aar. 2) At der i Angj.s og Medtiltaltes Værge fandtes andre Gjenstande, et Par blaae Buxer og et Par røde Strømpebaand, som Bestjaalne ligesom Sælerne gjenkjendte, ligesom han ogsaa antog, at en fremkommen blaae Trøie var hans Eiendom. Bestjaalnes Hustru antog ogsaa, at de her nævnte Gjenstande vare Mandens Eiendom, uden at hun dog dristede sig til at beedige saadant. Vistnok sad ogsaa andre Arrestanter i samme Rum, men de Angj. benegte i det Hele ikke Besiddelsen, men kun at Tingene ere stjaalne.

3) At nærværende Angj. paa et Forhør i Sagen anmodede 23de Vidne om at kaste bort Kraven til den omhandlede blaae Trøie, som Medtiltalte for Underretten havde indleveret til Vidnet for at omsyes; at nærværende Angj. kort for Tyveriets Udøvelse havde været i Arbeide hos 25de Vidne - og arbeidet paa Staburets Opførelse - og saaledes kjendte dettes Indretning. — Concubinatet med Medtiltalte ved Underretten er tilstaaet og tilfulde oplyst. Hvad det Angj. imputerede Løsgængeri angaaer, er det vel saa, at han uden Pas har vandret om i en Nabobygd, men da han, der er Enkemand med 2 Børn, derunder synes at have ernæret sig ved Dagarbeide, og Pasløsheden vel ikke i og for sig alene er strafbar, naar den ikke concurrerer med Omstreifen eller ulovlig Levevei, er han formeentlig neppe med Føie fældet i dette Punct af de foregaaende Retter, ved hvis Domme, afsagte af Sorenskriver Delphin og af Throndhjems Stiftsoverret, han herfor samt for Deelagtighed i Tyveri og Concubinat er anseet med Strafarbeide, ved den første i 1*) og ved den sidste i 3 Aar og 6 Maaneder. Høiesterets Dom er saa lydende: "(Navn), der forhen 2 Gange har været domfældt for Tyvsforbrydelse, bør for den i Crll.s Cap. 19 § 6 omhandlede Deelagtighed i Tyveri og for Forbrydelse mod samme Lovs Cap. 18 § 22 første Led at hensættes til Strafarbeide i 3 Aar og 6 Maaneder, men i Øvrigt for Justitiens videre Tiltale i denne Sag, saa vidt paaanket er, fri at være."

Den 14de Marts.

L.Nr. 134. Advocat Lous, Actor mod 1) Anne Olsdatter Foss, 2) Anders Gundersen Rønningen og 3) Mali Andersdatter Rønningen.

I Følge søndre Throndhjems Amts Ordre af 19de October og 21de November 1848 tiltales Nr. 1 for Barnefødsel i Dølgsmaal og for at have foranlediget Fosterets Død, samt Nr. 2 og 3 for Deelagtighed i Nr. 1s Brøde. Ved Underretsdom i Ørkedalen af 14de Mai f. A. ere de Angj. anseede, Nr. 1 for Forbrydelse mod

*) Underdommeren havde nemlig feilagtigen antaget, at et af Angj. i 1812 begaaet Hæleri ikke var af den Beskaffenhed, at det kunde bringe Angj. paa stigende Straf, hvilket dog tydeligen laae i den Angj. i 1844 overgaaede Høiesteretsdom, hvorved Angj blev dømt til 2 Aars Tugthuusarbeide for Tyveri, "efter forhen at være domfældt for Hæleri."

Crll.s 14—16 andet Led med 10 Aars Strafarbeide, Nr. 3 for Deelagtighed deri med 7 Aars Strafarbeide, og Nr. 2 efter 5—8 med Fængsel paa Vand og Brød i 20 Dage. Ved Overrettens Dom af 3die September blev Straffetiden for Nr. 3 bestemt til 6 Aar og 1 Maaned, men Underretsdommen i Øvrigt stadfæstet. Angj. Nr. 1, 22 Aar gammel, er ved egen Tilstaaelse og Sagens Omstændigheder overført at have Morgenen den 23de September 1848, siddende paa en Spylvandsbøtte i Angj. Nr. 2 og 3s Stue og i deres Nærværelse, født et Barn, der efter Obductionsforretning af 8de October 1848 og Conclusion af 30te s. M. har været vitalt. Barnet maa antages at være qvalt i Bøtten, da hun, uden at yde det Hjælp, blev siddende paa Bøtten i længere Tid efter Fødselen, lod Efterbyrden ligeledes gaae derned uden at afskjære Navlestrengen, og siden slog Bøttens Indhold ud under en løs Fjæl i Fjøsgulvet. Hun havde stadigen negtet sit Svangerskab, selv for Angjæld. Nr. 2 og 3, ikke belavet sig paa Børnetøi, skjønt hun erkjender at have mærket Liv hos Fostret 14 Dage før Fødselen, og at have Natten til 23de September skjønnet, at Fødselen forestod. Angj. har paaskudt, at Barnet var dødfødt; men herom kan hun efter sin egen Forklaring om Omstændighederne ikke have haft Kundskab. Crll.s 14—16 andet Passus er altsaa rettelig anvendt. En skjærpende Omstændighed er det, at Misgjerningen ikke skeede af Fortvivlelse for Udkomme, da hun kunde ansees som Pleiebarn af Nr. 2 og 3, der ere velhavende Gaardfolk, og at hun kunde, om hun havde villet, faaet Egteskab med Barnefaderen, 11te Vidne. Angjæld. Nr. 3, gift med Nr. 2 og Moster til Nr. 1, døbt 1802, altsaa omtrent 47 Aar gammel, erkjender at have hentet Spylvandsbøtten ind og givet den til Nr. 1, da hun om Morgenen den 23de September var syg, og gaaet hende tilhaande ved at lægge varme Klæder over hendes Ryg, m. m.; men hun paaskyder, at hun antog, at Nr. 1 kun var syg for Standsning af det Maanedlige og trængte til Stolgang. For at imidlertid saavel Nr. 3 som Nr. 2, hendes Mand, der er omtrent 53 Aar gammel, have skjønnet Nr. 1s Forfatning, taler Følgende: a) Nr. 1s Ydre var aldeles som et frugtsommeligt Fruentimmers, saa at det vakte alle Naboers Opmærksomhed, hvoraf Flere talte til Nr. 2 og 3 derom, og disse erkjende selv herpaa at være blevne opmærksomme;

men de foregive, at de havde saa megen Tiltro til Nr. 1, at, da hun selv foregav, at det hidrørte fra Menstruationens Standsning, saa antoge de, at det forholdt sig saa; b) efter 2det Vidnes, Gjordemoderens, Forklaring, maa den foregivne Forvexling af Menstruationens Standsning i Stedet for Frugtsommelighed alene ansees som Paaskud, da et Fruentimmers Ydre i begge disse Tilfælde er ganske forskjelligt, og Angj. Nr. 3 herom havde speciel Erfaring, da hun efter 14de og 29de Vidne i Sessionen den 16de Marts 1849 sees en Tid selv at have lidt af Menstruationens Standsning; c) det var Nr. 2 og 3 bekjendt, at Mandfolk havde besøgt Nr. 1 om Natten, specielt Natten til 2den Januar 1848 eller omtrent 9 Maaneder før 23de September; d) Nr. 2 og 3 ere sjelden oplyste og forstandige Folk, og de maae specielt, efter hvad de selv have erkjendt, antages at have Skjøn paa Frugtsommelighed; Nr. 3 har specielt erkjendt oftere at have bistaaet ved Fødsler; e) Nr. 1s Forhold Nat til 23de September var saadant, at det maatte vække særdeles Opmærksomhed, hvilket det ogsaa gjorde, saa at Nr. 2 og 3 endog foranledigedes til at staae op. Nr. 1 stod nemlig først een Gang op, gik ned og havde Afføring; hun gik derpaa atter op, men Smerterne fornyedes, og Nr. 2 erkjender, at han hørte hende være urolig i sin Seng - hendes Sovested var ligeover Nr. 2 og 3s; derpaa stod hun atter op og gik ned til Nr. 2 og 3, der nu stode op og gjorde Ild; hun gik derpaa ud bag Fjøset (der var intet Locum paa Gaarden); Nr. 3 kom efter hende, og da det blæste koldt, førte hun Nr 1 først ind i Fjøset og derpaa ind i Stuen igjen, og tog nu Bøtten ind og lod Nr. 1 sætte sig derpaa. Nr. 2 og 3 ere altsaa blevne særdeles opmærksomme paa Nr. 1s Tilstand; men alene for Nr. 1s Afførings Skyld, som de foregive, vilde de neppe have staaet op af deres Seng eller Nr. 3 gaaet ud efter Nr. 1. Nr. 3 paastaaer, at hun gav Nr. 1 Bøtten for Afføringens Skyld; f) Nr. 2 gik ud i Kjøkkenet ved Siden af Stuen, og malede Kaffe, medens Nr. 1 sad paa Bøtten, men Nr. 3 blev den hele Tid tilstede, og hørte, da Fødselen foregik, at det "turede i Bøtten," hvorved Nr. 1 bemærkede: "Nu løsnede det." Nr. 1 stod derefter ikke op af Bøtten, men flyttede sig med den nærmere hen til Consüren, og Nr. 3 bad hende da at blive siddende saaledes, indtil hun blev rigtig opvarmet, hvorved Nr. 3 lagde opvarmede Klæder over

hendes Ryg. Alt dette synes ikke at passe, naar Spørgsmaalet blot var om Afføring og Menstruation. Efter en Times Tid forlod Nr. 1 Bøtten, kastede et Klæde over den, gik i Seng i Sideværelset, hvor Nr. 3 havde redet hende et Leie, og hvor Nr. 3 tildækkede hende med varme Klæder, saa Nr. 1 kom i Sved. Nr. 3 saae slet ikke i Bøtten, men paalagde Nr. 1, naar hun stod op, at slaae Indholdet under Fjøsgulvet; g) 3die Vidne, et blindt Lægdslem, der var i Stuen, prover, at Nr. 1 ynkede sig som en Barselqvinde, hvilken særegne Lyd hun kjender, saa at Vidnet heraf samt efter Rygtet om Nr. 1s Tilstand slet ikke tvivlede om, hvad der foregik; h) senere hen paa Dagen raadede Nr. 2 og 3 Nr. 1 til at tage 2 à 3 Skjørter paa, da Folk ellers kunde troe, "at hun havde faret ilde." Hertil kommer enkelte mistænkelige Ytringer af Nr. 2 og 3; Nr. 3s Urolighed, da Lensmanden og Gjordemoderen var der, og hendes paatagne Munterhed for Gjordemoderen; Nr. 1s Moders Prov i Sessionen den 10de Januar 1849 om, at Nr. 3, Vidnets Søster, bad Vidnet at anmode Nr. 1 om at tage Nr. 2 og 3 fri. Imidlertid maa paa den anden Side bemærkes, at Nr 2 og 3, efter hvad flere Vidner have provet, havde blind Tillid til Nr. 1, og at det saaledes dog er muligt, at de have troet hende paa hendes Ord, at hun ikke var frugtsommelig; Nr. 3 havde kort forud undersøgt Nr. 1s Bryster, uden deri at finde Melk; Nr. 1 havde oftere klaget over, at hun led af Menstruationens Standsning, hvorunder hun dog ei var syg og stedse forrettede sit Arbeide. Det er ikke oplyst, at Nr. 1 havde nogen bestemt Kundskab om, hvorledes denne Ulempe ytrer sig hos en ung Pige. Hvad selve Fødselen angaaer, er der ikke oplyst nogen Omstændighed, som ligefrem viser, at Nr. 3, end sige Nr. 2, har vidst, at det var en Fødsel, der foregik, og for saa vidt man har anført, at Nr. 3 viste et mistænkeligt Forhold, da Lensmanden og Gjordemoderen kom, da kan dette ogsaa forklares, uden at man nødvendigen behøver at forudsætte saadan Kundskab hos hende, ligesom det efter 1ste og 2det Vidnes Prov nærmest synes, som om det var Nr. 3, der fik Nr. 1 til at bekjende. 3die Vidne har, naar hendes forskjellige Forklaringer sammenholdes, været vaklende, hvortil, foruden flere andre Omstændigheder, endeligen kan lægges, hvad Nr. 1 har oplyst om, at hun paa en Kirketour havde forkjølet sig, og der-

ved paadraget sig en Standsning af Menstruationen. Af Høiesteret bleve Nr. 2 og 3 frisundne for Justitiens videre Tiltale, men Stiftsoverretsdommen i Øvrigt stadfæstet.

L.Nr. 137. Adv. **Homann**, Actor mod Conrad Sigurd Berg. (Skriftlig behandlet).

Angjældende, der er født den 7de Mai 1835, og saaledes endnu ikke er 15 Aar gammel, er ved egen Bekjendelse og de afhørte Vidners Prov overført at have gjort sig skyldig i følgende 3 Tyverier: 1) En Dag i August Maaned f. A. kom Angj. ved Middagstid ind i Kjøkkenet paa Fattighuset i Christiansund, hvor 6te Dept. og flere Fattiglemmer tillavede deres Middagsmad. Da Angj. havde solgt 6te Dept. et Brød, og derfor modtaget Betaling, bemærkede han sig, hvor Deponenten forvarede sine Penge, og blev, under Foregivende af, at han ventede paa Nogen, staaende i Kjøkkenet, indtil 6te Dept. og de øvrige Fattiglemmer gik bort med Maden. Dette Øieblik benyttede han da til af en Kurv at udtage Nogelen til den Kiste, hvori 6te Dept. havde nedlagt sine Penge, og som han nu aabnede og derfra stjal de Penge, han fandt, der udgjorde 8 Skill. 2) For at falbyde Brød var Angj. en Eftermiddag i Begyndelsen af sidstafvigte November Maaned kommen ind i 7de Dept.s Kjøkken. Da ingen Mennesker vare tilstede, benyttede han Leiligheden til at tage til sig en afbrukken Bordkniv, hvormed han begav sig fra Kjøkkenet, men da han paa Gangen hørte 7de Dept s Kone komme, lagde han Kniven fra sig og løb sin Vei. 3) Den 11te November sidstleden om Aftenen gik Angjæld. ind paa 2den Dept.s Snedkerverksted, for at sælge Brød til Folkene, og fandt, da det var mørkt, Anledning til ubemærket at tage med sig tvende Hammere, som han samme Aften solgte til en Bonde. Ved Underretsdom, afsagt af Byfogden i Christiansund den 4de December f. og stadfæstet af Throndhjems Stiftsoverret den 7de Januar d. A. er Angj. efter 19—1 jfr. 7—1, 6—8 og 2—38 tilfunden Straf af 12 Slag Riis "paa blottet Ryg," hvilket sidste Tillæg formeentlig er overflødigt. Høiesteret stadfæstede de ergangne Domme. Det kan bemærkes, at Paaanken til Overretten kun er forkyndt for og skeet efter Værgens Forlangende, da Angj. var fraværende, hvilket af Høiesteret saaledes er taget for fulde.

L.Nr. 138. Advocat **Skjelderup**, Actor, mod Peder Iversen Dokka.

(Skriftlig behandlet).

Angjældende, der er 27 à 28 Aar gammel, tiltales under nærværende Sag efter Buskeruds Amts Ordre af 27de November f. A for bedragerisk Forhold, og er ved de ergangne Domme, afsagte af Byfogden paa Kongsberg og af Overretten, respective 5de og 28de Januar sidstleden efter 21—7 anseet med 8 Dages Fængsel paa Vand og Brød. Efter at Klageren, Directeur Steenstrup, om Aftenen den 31te Octbr. sidstleden havde ladet en Angj. tilhørende Hest, der fandtes græssende paa Steenstrups Løkke, optage og indsætte paa sin Stald, blev Hesten om Natten hemmelig udtagen af Angjældende, der maa antages at have banet sig Adgang til Gaarden ved at stige over Plankeverket eller Porten, uagtet han selv foregiver, at han fandt Porten aaben. 1ste Vidne erindrer med Bestemthed at have lukket Porten om Aftenen, og 8de Vidne har hørt Angj. fortælle, enten at have gaaet over eller under Porten eller Plankeverket. Under Forhøret negtede Angj. at have udtaget Hesten, og først efter at dette paa Grund af de fremkomne Oplysninger ikke længere kunde nytte ham, har han under Sagen tilstaaet, at han udtog Hesten. Saa vel heraf, som af Angj.s Ytringer for 3die og 8de Vidne, fremgaaer, at han har vidst, at Hesten havde græsset paa Steenstrups Løkke, og derfor var indtagen, ja der er endog stor Sandsynlighed for, at Angj. forsætlig har sluppet sin Hest ind paa Løkken, samt at hans Hensigt med hemmelig at udtage Hesten har været den, at unddrage sig fra den Erstatningspligt, der overeensstemmende med L. 3—12—21 paalaae ham. Angj. er saaledes af de underordnede Retter rettelig anseet efter Crll.s Cap. 21 § 7. Høiesteret stadfæstede de ergangne Domme, dog saaledes, at Straffetiden bestemtes til 10 Dage.

L.Nr. 139. Advocat **Skjelderup**, Actor, mod Johan August Sederberg.

Ved Finmarkens Amts Ordre af 20de October f. A. er Angj. sat under Tiltale for Tyveri og gjentaget Betleri, og er ved Dom, afsagt af Byfogden i Tromsø den 17de November sidstleden for Tyveri og Betleri, efter forhen 2 Gange at være faldet for sidstnævnte Forseelse, anseet med 25 Dages Fængsel paa Vand og Brød.

Angj. er 39 Aar gammel, svensk af Fødsel, Kunstdreier, i høieste Maade drikfældig og efter Lavrettets Attestation saa yderlig fattig, at han ofte sees vanke næsten nøgen om paa Tromsø Gader. Straffet for Betleri i 1846 med 6 og i 1849 med 10 Dages Fængsel paa Vand og Brød, er han nu ved egen Tilstaaelse overført 3die Gang at have gjort sig skyldig i lignende Brøde; derimod benegter han det paatalte Tyveri, hvilket dog ogsaa maa ansees ham overført. Den 27de October sidstleden kom Angj. i beskjænket Tilstand og i Følge med 1ste Dept., der var i endnu høiere Grad beskjænket, ind til en Snedker Malmhoug, hvis Kone, 2den Dept., har forklaret, at 1ste Dept. faldt i Søvn paa en Høvlebænk, at Angj. da nærmede sig ham og søgte at faae sin Haand ned i hans Lomme, men da dette ikke lykkedes, tog ham i Hovedet og derved fik ham vaagen; at Angjældende bad 1ste Deponent om et Laan, og at 1ste Deponent nu fremtog sin Tegnebog og deraf udtog 3 Speciedalersedler, som Angjæld. greb og viste Konen, der raadede ham til igjen at lægge Pengene i Bogen, hvilket han ogsaa gjorde; at 2den Dept. nu for en Stund forlod Værelset, samt at Angj., da hun kom tilbage, var borte. Da Bestjaalne skulde betale for sig, savnede han Pengene, og fattede strax Mistanke til Angj., der ogsaa erkjender at have havt dem, men paastaaer at have leveret dem tilbage, hvilket Bestjaalne benegter. Angj. er overført, at han kort efter var i Besiddelse af 3 Speciedalersedler, som han lod vexle og anvendte til Indkjøb af Mad og Brændeviin, saa at Intet af Beløbet er kommet tilstede. Angj's Forklaring om sin Hjemmel til de Penge, han, som anført, bortkjøbte, er aldeles ufyldestgjørende og tildeels modbeviist. Han paastaaer saaledes at han i længere Tid havde haft den ene Dalerseddel, uagtet det Oplyste om hans Fattigdom og Drikfældighed og uagtet han kort før Tyveriet havde erklæret at være aldeles pengeløs, og derfor anmodede 1ste og 13de Dept. om et Laan. Af 1ste Dept. havde han ogsaa faaet laant 18 Skill., men som han strax anvendte til Brændeviin. Han har ogsaa paaskudt at have fortjent Penge ved Dreierarbeide, men Betalingen herfor havde han for største Delen efter Haanden forskudsviis oppebaaret. For Betleriet har Underdommeren anseet Angj. med 15 og for Tyveriet med 10 Dages Fængsel paa Vand og Brød. Høiesteret stadfæstede Hjemthingsdommen.

1. Nr. 140. Advocat **Skjelderup**, Actor, mod Christen Johnsen Jordbrækkein.

I Anledning af en den 9de August 1847 afsagt Sorenskriverretsdom, hvorved Angj. for forargeligt Samkvem tilfølgedes at udrede en Mulct af 10 Spd., foretoges den 23de November s. A. en Executionsforretning, hvorved gjordes Udlæg i en Angj. tilhørende Hest, vurderet til 15 Spd. Hesten forblev imidlertid i Angj.s Besiddelse, og først i 1849 blev der Spørgsmaal om at realisere den. Da man i denne Hensigt indfandt sig hos Angj., befandtes det at han havde afhændet Hesten, og da Fogden, af Lensmanden underrettet derom, lod Angj. tilspørge, om han vilde lade en senere anskaffet Hest realisere til Opfyldelse af Dommen, i Stedet for den forrige, erklærede han sig dertil uvillig. Amtet tilstillede derpaa Sorenskriveren i nordre Jarlsberg Sagen til Behandling efter Lov af 6te September 1845, og under det optagne Forhør forklarede Angj., at han havde solgt den udlagte Hest, fordi den var bleven bedærvet i det ene Bagbeen, og erkjendte, at Salget var skeet uden Vedkommendes Tilladelse. Ved den derefter under 27de October s. A. afsagte Underretsdom er ogsaa Angj., ligesom ved Overrettens Dom af 3die December, fældet efter 10—19, men Straffetiden, som ved den første Dom var bestemt til 10, er ved den sidste nedsat til 5 Dage. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom, dog saaledes, at Straffen bestemtes til en Mulct af 2 Spd. til Statskassen.

1. Nr. 141. Advocat **Andresen**, Actor mod Niels Andersen Herredsveie.

Angj., født i 1808 og Enkemand siden 2den April 1848, tiltales i Følge Anmeldelse fra en af sin afdøde Hustrus Arvinger, nemlig 21de Vidne, for 1) at have svigagtig undladt at opgive alle Boets Eiendele, og 2) for ved bedragerisk Adfærd at have forringet Boets Formue, og derved skadet Boets Arvinger eller udsat dem for at lide Tab. 1) Med Hensyn til Actionens første Deel eller den svigagtige Undladelse af at opgive alle Boets Effecter, bemærkes: a) I Følge 28de Vidne, der dog er en Søsterdatter af den afdøde Kone, og den, paa hvis Tilskyndelse 21de Vidnes Anmeldelse især er skeet, slagtede Angj. og hans Kone i Foraaret 1847 (alt-

saa omtrent 1 Aar før Dødsfaldet) blandt Andet have eiet: 2 Dyner, 2 nye Qvitler, 1 Kjerne, 10 à 11 Melkekoller og 1 Smidiested, medens der efter den af Lensmand Johnsen under 12te Mai 1849 afholdte Registrerings-forretning heraf kun skulde være forefundet i Boet: 1 Dyne, 1 Qvittel og 6 Melkeboller. Der skulde altsaa mangle 1 Dyne, 1 Qvittel, 1 Kjerne, 4 à 5 Melkekoller og Smidiestedet. 6te Vidne, der kom i Huset kort før Konens Død, har derhos forklaret, at der havdes to Dyner; men da Lensmand Johnsen har oplyst, at der virkelig under Registreringsforretningen havdes tilstede to Dyner, hvoraf dog den ene blev opskreven som Dynevar, fordi den kun var fyldt med Halm, saa kan der neppe ansees Noget overført Angjældende med Hensyn til Dynen. Med Hensyn til Qvittelen og Kjernen synes rigtignok 3die og 6te og tildeels 1ste Vidnes Prov, af hvilke dog 3die Vidne, paa Grund af dets vaklende Forklaring, ikke er blevet edfæstet, at indeholde nogen Bestyrkelse for at de fandtes i Boet før Dødsfaldet; men Johnsen har i den Anledning bemærket, at Angj. ikke kunde skjønnes under Registreringen at lægge an paa at unddrage Noget, og at det maa ansees som en saa godt som uundgaaelig Forglemmelse, om enkelte Smaating af ubetydelig Værdi ere udeladte ved Registreringen. Beviserne med Hensyn til Qvittelen, Kjernen og Melkekollerne ere altsaa heller ikke tilstrækkelige. Med Hensyn til Smidiestedet, der er forefundet i Smidien paa Angj.s Gaard, og taxeret for 48 Skill., ere de mod Angj. fremkomne Beviisligheder dog af langt større Vægt. Angj. har nemlig afgivet vaklende og vitterlig urigtige Forklaringer herom. Først siger han nemlig, at han før Konens Død havde solgt Smidiestedet til en Broder af sig; siden, at han aldrig havde eiet noget Smidiested, men at det paa Gaarden beroende skal have tilhørt den forrige Eier, 11te Vidne, og da 11te Vidne modsagde dette, foregav han endelig, at han rigtignok selv havde anskaffet Smidiestedet, men at han havde kjøbt det for 19de Vidne, som altsaa skulde eie det. Skjønt nu ogsaa 19de Vidne er gaaet ind paa dette sidste Udsagn, staaer dog dette Vidne i et saa mistænkeligt Forhold til Angj., at der ikke kan reflecteres meget paa dets Udsagn, hvorhos bemærkes, at Vidnet heller ikke er edfæstet. Der er altsaa i alle Fald megen Sandsynlighed for, at Smidiestedet tilhørte Boet, og at Angj. svigagtig har unddraget

det fra Registreringen. b) Ved 1ste, 3die og 4de Vidnes Forklaring og Angj.s egen Tilstaaelse er det beviist, at Angj. under Registreringsforretningen havde forvaret i sin egen Kiste en Vadmelsvæv og noget Stry, ligesom han paa sin Naboes, 4de Vidnes, Loft i det samme Huus, hvor Angj. boede, havde beroende en Tønde Korn og en Deel, til 44 Skill. taxerede, Madvarer og andre Smaating; men ved 5te og 6te Vidne er det oplyst, at Vadmelet og Stryen er anvendt til hans Tjenestefolk i Anledning af tilgodehavende Løn, der ikke af ham er anmeldt som Gjæld paa Boet; ligesom Kornet og Madvarerne ere brugte til Huusholdningen, og neppe heller kunne antages at være bragte op paa 4de Vidnes Loft for at unddrages Registrering. At de øvrige Smaating skulle være bragte derhen i denne Hensigt, kan vel heller ikke mod Angj.s Benegtelse, efter Lensmand Johnsens ovenberørte Erklæring, antages beviist, saa meget mindre som Angj., efter 4de Vidnes Forklaring, ikke synes at have lagt Dølgsmaal paa Henbringelsen, eller at have udført denne paa nogen mistænkelig Maade. 2) Den under Actionens anden Deel omhandlede bedragerske Adfærd er begaaet ved Udstedelsen af en paa 200 Spd. lydende og den 11te Marts 1843 dateret Obligation til 19de Vidne, Mikael Friestad, med Pant i Angj.s samtlige Løsøreeffecter, der under Registreringen i Alt kun ere taxerede for 182 Spd. 98 Skill., samt ved at Angj. ved Skjøde af 6te Juli 1846 solgte til samme 19de Vidne sin kort forud kjøbte Gaardpart Herresvele. Det maa nemlig ved de under Sagen fremkomne Oplysninger ansees fuldkommen godtgjort, at begge disse Transactioner, med Alt, hvad dermed staaer i Forbindelse, kun ere Proformaverk, sigtende til at besvige Arvingerne efter Konen, hvem Angj. forgjæves havde søgt at formaae til at gjøre Testamente.

(Fortsættes).

Christiania 1850.
Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang
№ 16.

22de April
1850.

Norsk Retstidende,

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sager, paakjendte i Høiesterets 1ste Session 1850.

L.Nr. 82. D.Nr. 30. Afgangne Fru Anna Buchholtz's Børn mod Forstander E. S. Jørgensen og Generalmajor Meydell.

Den 25de August 1808 oprettede Kjøbmand Rasmus Borup og Kone Andrine Frederikke, fød Smith, paa Kongsberg Reciprokteslament, hvori det heder: "1) At den af os Længstlevende, saa længe den ikke indgaaer nyt Egteskab, beholder det hele Bo uregistreret og uvurderet, og disponerer over samme med fuldkommen og uindskrænket Eiendomsret, uden at enten vores Udarvinger eller Rettens Middel dermed i nogen Maade maa befatte sig. Derimod bestemmes herved pro: 2) At om den Længstlevende vil indgaae nyt Egteskab, udreder den, forinden, en Capital af 20,000 Rdlr. til den Afdødes Arvinger. Denne Capital vil jeg Rasmus Borup, om den af min Kone til mine Arvinger skal udredes, have deelt imellem dem efter Landets Lov, dog saaledes, at min Broder Andreas Borup, eller hans Arvinger, i sin Broderlod liqviderer hende, ikke alene 5000 Rdlr., han af mig har oppebaaret, men endog 500 Rdlr., han har modtaget og til egne Fornødenheder anvendt, skjønt de vare ham leverede som en Faddergave fra min Kone til hans Datter, efter hende kaldet Andrine Frederikke; hvilke 500 Rdlr. blive at udsætte paa Rente for be-

meldte hans Datter og til Bedste for hende, indtil hun selv efter Loven kan annamme og disponere over samme. Og i Henseende min Søster Inger Borup, der lever i Egteskab med Skovrider Anders Skoug, da bør ogsaa den Capital hende tilfalder gjøres frugtbringende, og ikkun Renterne af samme hæves af min Svoger, Skovrider Skoug, saa længe han lever, til fælles Bedste for dem, men den selve Capital tilhører ene og alene hans Kone, min Søster, og udbetales efter hans Død til hende eller hendes Arvinger. Betræffende de før bestemte 20,000 Rdlr. til mig Andrine Borups Arvinger, som af min Mand, om han i nyt Egteskab sig indlader, skal udredes, da blive de at dele lige mellem de i Live værende Børn af min kjære Søster Kirstine Smith og Mand Hr. Lars Edvard Jørgensen, Kjøbmand her paa Stedet, uden Hensyn til Kjøn. Foruden bemeldte tyve Tusinde Rigsdaler, udbetaler og min Mand, inden nyt Egteskab indgaaes, til min Søstersøn Engebret Jørgensen andre 5000 Rdlr., som min Mand, af særdeles Kjærlighed til ham, der fra den spæde Alder af har været i vores Huus, os til Glæde, og i senere Aar assisteret med Handelsforretninger, har bestemt ham. 3) End videre betaler den af os Længstlevende, ved at indgaae nyt Egteskab, eller om den anseer det gavnligt forinden, til vores Handelsbetjent Frants Christensen den Summa 3000 Rdlr. 4) Døer den Længstlevende uden at have indgaaet nyt Egteskab, da bliver vores fælles Bo paa den Maade, foran er bestemt, og med Jagttagelse af de samme Indskrænkninger, som for min Rasmus Borups Broder Andreas Borup og Søster Inger Borup med Mand, Skovrider Skoug, allerede er fastsat, at dele imellem fælles Arvinger, dog bør derved iagttages, at de 5000 Rdlr. som Engebret Smith Jørgensen udenom sin Arvepart er tilstaaet, og de 3000 Rdlr., som Frants Christensen skal have, forlods udtages og dem af det fælles Bo udbetales. 5) Min Rasmus Borups Brodersøn Frants Larsen Borup og hans Arvinger blive forpligtede til, i Tilfælde ham tilfalder Arv efter dette Testaments 2den eller 4de Post, da at lade sig afkorte 500 Rdlr., som han hos

mig har oppebaaret.“ Dette Testament blev af Notarius, daværende Byfoged paa Stedet, forsynet med saadan Paategning: “Paa Forlangende af Hr. Kjømand Borup og Kone, Madame Andrine Frederikke Borup, født Smith, har jeg forfattet foreſtaaende Testament, som, efter at det for dem begge tydelig var oplæst og Indholdet som rigtigt vedtaget, af dem og Vitterlighedsvidner egenhændig blev underskrevet og forseglet, det bekræftes notarialiter.“ Den 24de Januar 1809 blev dette Testament confirmeret. Manden døde først, og Konen, der ikke indlod sig i nyt Egteskab, hensad i udeelt Bo indtil sin Død, 7de September 1846, da Registrering blev holdt, og begge de afdøde Egtefællers Arvinger bleve opgivne, Konens, hvorom her alene er Spørgsmaal, saaledes: “B) Arvingerne efter nu afdøde Andrine Frederikke Borup: a) Søsterſøn Kjøbmand Edvard Storm Jørgensen, myndig og her tilstede. b) Søsterdatter Anne Jørgensens Børn, da hun forhen er død *): 1) Cand. jur. Edvard Christian Buchholtz, myndig og her tilstede; 2) Districtslæge i Land og Hadeland Rasmus Thorvald Borup Buchholtz; 3) Carl Haldor Buchholtz, myndig og opholdende sig her paa Stedet; 4) Lieutenant Andreas Frederik Buchholtz i Frederikshald; 5) Stud. jur. Olaf Christopher Buchholtz, mindreaarig, i Christiania; 6) Richard Buchholtz, 15 Aar gammel; 7) Kirstine Buchholtz, 12 Aar; 8) Charlotte Amalie Buchholtz, mindreaarig, i Christiania; 9) Anne Colbjørnsen Buchholtz, 26 Aar gammel; 10) Jorane Susane Buchholtz, 22 Aar gammel; 11) Magna Albertine Buchholtz, omtrent 20 Aar gammel, opholder sig hos sin Broder i Land. C) Søsterdatter Johanne Marie Jørgensen, gift med Generaladjutant Meſdell i Christiania.“ Derpaa heder det i Forretningen: “Man skred dernæst til at aabne den Afdødes Skatol . . . og forefandtes . . . 3) En Skrivelse fra Kjøbmand Chr. Thorp af 11te December 1839, paa hvis Udside fandtes skrevet med den Afdødes egen Haand: “Richards Reisepenge tilsees,“ og i Brevet fandtes indlagt i Selv 12 Spd. I

*) Denne Søsterdatter var gift med senere afdøde Lieutenant C. Buchholtz, hvorom siden Mere.

en Skuffe fandtes: 4) 2de Livrentepolicer, Nr. 277 og 278, lydende paa Charlotte Amalie Buchholtz, hver for 50 Spd. Indskud med tilhørende Renteqvitteringer. 5) Do. Nr. 24 og 25, lydende paa Jorane S. Buchholtz, hver paa 50 Spd. Indskud, ligeledes med tilhørende Renteqvitteringer. 6) Do. Nr. 279 og 280, lydende, paa Anna Colbjørnsen Buchholtz, hver lydende paa 50 Spd. 7) Do. Nr. 285 og 286, lydende paa Magna Albertine Buchholtz, lydende paa 50 Spd. Indskud hver, og sees det, at Renterne af disse Policer skal hæves første Gang i Begyndelsen af Januar 1847. Disse 8 Policer bleve nu overleverede Cand. jur. Edv. Chr. Buchholtz paa hans Søstres Vegne. . . . 9) I en 3die Skuffe fandtes følgende Statsobligationer: a) Obligation Nr. 14 dateret 28de September 1848 stor 400 Spd. efter en underskreven Transport af 14de Mai 1834 fra Lieutenant C. Buchholtz til Afdøde, og atter fra Afdøde ved Transport af 4de Marts 1835 overdraget Jomfru Anna Colbjørnsen Buchholtz. . . . Videre forefandtes i Skatollet et imellem den Afdøde og hendes forhen afdøde Mand under 25de August 1808 oprettet og 24de Januar 1809 confirmeret Testament, og fandtes Confirmationen vedhæftet en af den Afdøde selv skreven og undertegnet Seddel, indeholdende Disposition om noget Løsøre af Sengklæder, som skal tilhøre Anna Colbjørnsen Buchholtz." Skifteprotokollen blev for den Dag undertegnet blandt Andre af Edv. St. Jørgensen og Edv. Buchholtz. Den 12te October gav Generalmajor Meydell Edv. Jørgensen saadan Fuldmagt: "Jeg befuldmægtiger herved min Svoger Kjøbmand Edvard Jørgensen til paa mine Vegne at møde i Skifteretten efter afdøde Enkemadame Andrine Borup, og skal Alt, hvad han paa mine Vegne antager, have samme Gyldighed, som om jeg selv havde antaget det." Denne Fuldmagt fremlagde Jørgensen i en den 4de November næstefter afholdt Skiftesamling, hvor Lieutenant C. Buchholtz mødte for sine umyndige Børn, og Candidat Edv. Buchholtz selv. Man vedtog da Opfyldelse af de i ovenanførte Seddel indeholdte Bestemmelser; Indsættelse i Sparebanken af de i Pakken med Udskrift:

"Richards Reisepenge tilsoes" forefundne 12 Spd. som Gave til ham; og Salg af Boets Løsøre ved Auction, hvorved Cand. Buchholtz antoges som Incassator. Derpaa bemærkede Skifteforvalteren, at han blandt Boets i hans Værge værende Papirer ikke havde fundet Noget, der pegede paa udestaaende Fordringer, naar undtoges "en Skrivelse fra tilstedeværende Lieutenant Buchholtz af 21de August 1841 til den Afdøde, hvori han erkjender ved Kjøbmand Thorp at have ved Afdødes Skrivelse af 22de Juli næstforhen modtaget 300 Spd., saa vel som to Skrivelser fra Generalmajor Meydell af 2den October og 17de November 1841, i hvis Følge denne som Laan af Afdøde har modtaget en Statsobligation paa 400 Spd., efter sidstnævnte Skrivelse realiseret med et Tab af 9 Spd., altsaa igjen 391 Spd.," og da han ikke fandt videre Oplysning om disse Poster, opfordrede han de Tilstedeværende til, derom at meddele Besked. Derpaa heder det: "I den Anledning oplyste Kjøbmand Jørgensen, at hans Søster, Fru Meydell, i Fjor ved hendes Nærværelse her havde erholdt den i Skrivelsen Nr. 11 nævnte Tilstaaelse for Laanet tilbage, med den Afdødes Tilkjendegivelse om, at bemeldte Laan var en Gave af hende til Generalinde Meydell, hvilken Tilstaaelse af denne blev Comparenten forevüist, som tillige medtaget. Lieutenant Buchholtz erklærede i bemeldte Anledning, at de Penge, som omhandlede har modtaget af den Afdøde, har hun senere skjænket ham som en Gave, og har ogsaa modtaget tilbage af hende de da derfor udstedte Erkjendelser, hvilke Comparenten senere har tilintetgjort. Cand. jur. Buchholtz udbad de Mødendes Erklæring, om de ikke fandt det rigtigst, saafremt Skifteforvalteren dertil vil give sit Minde, at Boets halve Deel, som tilfalder den sidst Afdødes Arvinger, eller en passende Deel deraf, kunde blive udloddet paa de respective Arvinger, hvilket jo vilde være en let Sag, da Boets Beholdninger som bekjendt næsten bestaae af contante Penge. Jørgensen bemærkede, at han med Hensyn til det af Cand. Buchholtz fremsatte Forslag kun havde at erindre, at han paa Grund af Testamentets Indhold og hvad videre der var passeret i en foregaaende

Skiftesamling fandt for sit Vedkommende nødvendigt at indkomme senere hen til Skifteretten med en Deel Oplysninger, hvorover han maatte udbede sig Skifterettens Erklæring, og i den Anledning maatte han udbede Udlodningen indskrænket til et mindre Beløb, og omtrent til det Halve af hvad Hr. Buchholtz har foreslaaet. Med den anførte foregaaende Skiftesamling er egentlig meent et hos Byfogden afholdt Møde, hvori Generaladjutant Meydell, D.Hrr. Edv. og Haldor Buchholtz samt Hr. Postmester Wettergreen vare nærværende*). Cand. jur. Buchholtz provocerede Hr. Jørgensen til at fremkomme med den rette Mening af sin Tilførsel, da den Grund, han har angivet for den paaberaabte Indskrænkning, er ingen Grund. Lieutenant Buchholtz, som Værge og Curator for sine myndige og umyndige Pigebørn, frafaldt Udlodning for deres Vedkommende indtil Boets Slutning, dersom der ikke forinden skulde møde Omstændigheder, som fordrede dette. Til Cand. Buchholtz's Anførte bemærkede Jørgensen, at de i sin Tid fremkommende Oplysninger ville tilkjendegive ham Grunden, og vedblev han sit forhen Tilførte." Protokollen underskreves blandt Andre af Edv. St. Jørgensen, C. Buchholtz og Edv. Buchholtz. I næste Skiftesamling, den 20de s. M., tilførtes: "Jørgensen ansaae det rigtigst, at der enten indtil en nærmere berammende Tid eller indtil Videre udsættes med, at man befatter sig med nogen foreløbig Udlodning af Boets Midler, da han ved i disse Dage nøiere at gjennemlæse det fremlagte Testament efter en Udskrift, som han deraf har taget, har fundet sig overbeviist om, at det ikke kan være Testamentets Mening, at hans afdøde Søster Anna Buchholtz's Børn skulle tage Arv i dette Bo, da det i 2den Post udtrykkelig heder, at det er hans Forældres i Live værende Børn, som skulle tage Arv, følgelig ikke disses Børn; og vil man ikke fortolke Testamentet paa den Maade, skjønt dette synes temmelig klart, maa man i alle Fald komme til det Resultat, at Kjønsforskjellen ved Arvtagelsen maa iagttages. . . .

*) Om dette Møde, hvorover ingen Protokol blev ført, vil nedenfor blive talt.

Cand. Buchholtz maatte benegte, at Testamentet kan fortolkes paa den Maade, som Hr. Jørgensen har angivet. Det har heller aldrig, hverken fra den nu Efterskiftendes Side eller af nogen af Medarvingerne, været antaget, at Testamentet skulde forstaaes saaledes; men forbeholder han sig saaledes, efter at have indhentet sine Sødskendes Erklæring, og efter at have hørt Hr. Jørgensens og formeentlig ogsaa Meydells Paastande, at afgive sit Tilsvar." Protokollen blev nu kun undertegnet af Skifteretten. I Anledning af den saaledes opstaaede Tvist indhentede Cand. Buchholtz fra Fru B. Krog følgende Erklæring, der ved Paategning tiltraadtes af hendes Datter Hanna Krog: "Under mit treaarige Ophold i Madame Borups Huus og under mine daglige Samtaler med den Afdøde, havde jeg ofte Anledning til at høre hendes Bestemmelser med Hensyn paa den Arv, hun efterlod sin Familie, og ytrede hun stedse, senest kort før sin Død, at den halve Boeslod, som tilfaldt hendes Familie, skulde deles i 3 lige Lodder mellem Edvard Jørgensen, Generalinde Meydell og afdøde Fru Buchholtz's Børn. Af det lidet Bohave, hun efterlod, bestemte hun Stueuhret, det store Mahogni Bord, Sophaen og Speilet i Dagligstuen til Cand. jur. Edv. Buchholtz, og sit Skatol til Broderen Haldor Buchholtz. Dette kan jeg efter Opfordring og overeensstemmende med Sandheden bevidne." I næste Skiftesamling mødte Cand. Buchholtz med Fuldmagt fra sine myndige Sødskende, og efter forgjæves Forligsprøve paastod Jørgensen principaliter de buchholtzske Børn kjendte uberettigede til at tage Arv i Boet, og subsidialiter sig tilkjendt en Broderlod eller det Halve af den omtvistede Boeslod, og de øvrige to Grene en Søsterlod hver. Cand. Buchholtz fremlagde derpaa Fru Krogs Erklæring med Bemærkning, at de øvrige Arvinger indtil forrige Skiftesamling havde erkjendt hans og Sødskendes Arveret, hvorhos han med Hensyn til de i Erklæringen omhandlede, ham og hans Broder særskilt bestemte Ting tilføiede, at da der nu alligevel skulde proceders i dette Bo, saa maatte han paastaae, at disse Tings Værdi, eftersom de vare solgte ved Auctionen, bleve ham forlods

Skiftesamling fandt for sit Vedkommende nødvendigt at indkomme senere hen til Skifteretten med en Deel Oplysninger, hvorover han maatte udbede sig Skifterettens Erklæring, og i den Anledning maatte han udbede Udlodningen indskrænket til et mindre Beløb, og omtrent til det Halve af hvad Hr. Buchholtz har foreslaaet. Med den anførte foregaaende Skiftesamling er egentlig meent et hos Byfogden afholdt Møde, hvori Generaladjutant Meydell, D.Hrr. Edv. og Haldor Buchholtz samt Hr. Postmester Wettergreen vare nærværende*). Cand. jur. Buchholtz provocerede Hr. Jørgensen til at fremkomme med den rette Mening af sin Tilførsel, da den Grund, han har angivet for den paaberaabte Indskrænkning, er ingen Grund. Lieutenant Buchholtz, som Værge og Curator for sine myndige og umyndige Pigebørn, frafaldt Udlodning for deres Vedkommende indtil Boets Slutning, dersom der ikke forinden skulde møde Omstændigheder, som fordrede dette. Til Cand. Buchholtz's Anførte bemærkede Jørgensen, at de i sin Tid fremkommende Oplysninger ville tilkjendegive ham Grunden, og vedblev han sit forhen Tilførte." Protokollen underskreves blandt Andre af Edv. St. Jørgensen, C. Buchholtz og Edv. Buchholtz. I næste Skiftesamling, den 20de s. M., tilførtes: "Jørgensen ansaae det rigtigst, at der enten indtil en nærmere berammende Tid eller indtil Videre udsættes med, at man befatter sig med nogen foreløbig Udlodning af Boets Midler, da han ved i disse Dage nøiere at gjennemlæse det fremlagte Testament efter en Udskrift, som han deraf har taget, har fundet sig overbeviist om, at det ikke kan være Testamentets Mening, at hans afdøde Søster Anna Buchholtz's Børn skulle tage Arv i dette Bo, da det i 2den Post udtrykkelig heder, at det er hans Forældres i Live værende Børn, som skulle tage Arv, følgelig ikke disses Børn; og vil man ikke fortolke Testamentet paa den Maade, skjønt dette synes temmelig klart, maa man i alle Fald komme til det Resultat, at Kjønsforskjellen ved Arvtagelsen maa iagttages. . . .

---

*) Om dette Møde, hvorover ingen Protokol blev ført, vil nedenfor blive talt.

Cand. Buchholtz maatte benegte, at Testamentet kan fortolkes paa den Maade, som Hr. Jørgensen har angivet. Det har heller aldrig, hverken fra den nu Efterskiftendes Side eller af nogen af Medarvingerne, været antaget, at Testamentet skulde forstaaes saaledes; men forbeholder han sig saaledes, efter at have indhentet sine Søskendes Erklæring, og efter at have hørt Hr. Jørgensens og formeentlig ogsaa Meydells Paastande, at afgive sit Tilsvar." Protokollen blev nu kun undertegnet af Skifteretten. I Anledning af den saaledes opstaaede Tvist indhentede Cand. Buchholtz fra Fru V. Krog følgende Erklæring, der ved Paategning tiltraadtes af hendes Datter Hanna Krog: "Under mit treaarige Ophold i Madame Borups Huus og under mine daglige Samtaler med den Afdøde, havde jeg ofte Anledning til at høre hendes Bestemmelser med Hensyn paa den Arv, hun efterlod sin Familie, og ytrede hun stedse, senest kort før sin Død, at den halve Boeslod, som tilfaldt hendes Familie, skulde deles i 3 lige Lodder mellem Edvard Jørgensen, Generalinde Meydell og afdøde Fru Buchholtz's Børn. Af det lidet Bohave, hun efterlod, bestemte hun Stueuhret, det store Mahogni Bord, Sophaen og Speilet i Dagligstuen til Cand. jur. Edv. Buchholtz, og sit Skatol til Broderen Haldor Buchholtz. Dette kan jeg efter Opfordring og overeensstemmende med Sandheden bevidne." I næste Skiftesamling mødte Cand. Buchholtz med Fuldmagt fra sine myndige Søskende, og efter forgjæves Forligsprøve paastod Jørgensen principaliter de buchholtzske Børn kjendte uberettigede til at tage Arv i Boet, og subsidialiter sig tilkjendt en Broderlod eller det Halve af den omtvistede Boeslod, og de øvrige to Grene en Søsterlod hver. Cand. Buchholtz fremlagde derpaa Fru Krogs Erklæring med Bemærkning, at de øvrige Arvinger indtil forrige Skiftesamling havde erkjendt hans og Søskendes Arveret, hvorhos han med Hensyn til de i Erklæringen omhandlede, ham og hans Broder særskilt bestemte Ting tilføiede, at da der nu alligevel skulde procederes i dette Bo, saa maatte han paastaae, at disse Tings Værdi, eftersom de vare solgte ved Auctionen, bleve ham forlods

udbetalte, hvorom han udbad Forligsprøve anstillet, saafremt Vedkommende ikke vilde erkjende Paastanden uden videre. Jørgensen lod hertil svare, at han hverken havde benegtet eller bekræftet, at Hr. Cand. Buchholtz og Sødskende vare Arvinger, forend efter at have havt tilstrækkelig Anledning til at sætte sig ind i Testmentets Indhold, og siden var deres Arveret modsagt. Hvad den foreviste Erklæring angik, da forbeholdt han sig, hvis den maatte fremkomme under Skiftet i Form af juridisk Beviis, nærmere at erklære sig derover; kun vilde han for Tiden gjøre opmærksom paa, at hvilke Erklæringer end maatte oplyses at være fremsagte af Madame Borup senere end Testamentets Udfærdigelse intet juridisk Værd kunde tillægges, al den Stund et reciprok Testament ikke eensididen kunde fortolkes af den ene af Contrahenterne. Den 25de Januar blev optaget et Thingsvidne paa Kongsberg, hvorunder Enken Berthe Nyrud – der i 6½ Aar havde ligget i samme Værelse med Madame Borup og opvartet hende til hendes Død – afhørtes som Vidne, og den 1ste Marts næstefter blev optaget Thingsvidne i Skien, hvorunder Hanna Krog og Søster afhørtes. (Moderen, Fru Krog, var imidlertid Død). Ved disse tre Vidner blev oplyst, at Madame Borup før hendes anden Søstersøn Ingebreth Jørgensens Død havde omtalt sin Boeslods Deling i 4 Dele; at hun derimod efter hans Død havde omtalt Delingen som i Erklæringen bemærket, hvorefter afdøde Fru Buchholtz's Børn skulde have en Tredieedeel; at hun ved disse Leiligheder havde udtalt sig med Fasthed og Bestemthed, og med fuld Sands og Samling; at hun for Øvrigt havde ytret kjærligt Sindelag mod Buchholtz's Børn, men ikke været saa gunstig stemt mod Jørgensen og hans Familie, hvem hun blandt Andet bebreidede Mangel paa Agtelse og Opmærksomhed mod hende; og endelig forklarede Hanna Krog, at Jørgensen ved Boets Forsegling havde erkjendt den ovenomhandlede Delingsregel, samt at Madame Borup stedse, naar hun talte om Boets Deling, havde fundet Alting "saa greit, at derom ikke kunde blive Tvist." Ligeledes forklarede Postmester Wettergreen (der deeltog i Skiftebehandlingen som Værge for R. Borups

Arvinger) under et senere Thingsvidne paa Kongsberg, at Jørgensen, saa vel ved Forseilingen, som under et kort efter stedfundet Møde hos Skifteforvalteren, sidste Gang paa Meydells Spørgsmaal, havde erkjendt den omhandlede Delingsregel, hvorhos Skifteforvalteren attesterede, at Jørgensen "nogen Tid efter Mad. Borups Død i Begyndelsen af September 1846 og forinden Skiftesamlingen i hendes Bo den 4de November næstefter" havde erholdt Testamentet udlaant til Afskrivning. Candidat Buchholtz indgav derpaa Indlæg til Skifteretten, hvori han, næst at fortolke Testamentets omtvistede Udtryk: "i Live værende" som sigtende til at udelukke hans formuende Bedsteforældre, blandt Andet støttede sig paa Modpartiets gjentagne udtrykkelige og stiltiende uden- og indenrets Erkjendelser efter foregaaende Granskning af Testamentet, og paastod 1) forlods udlagt sig 40 Spd. 18 Skill. samt Broderen Haldor Buchholtz 6 Spd. 6 Skill. (Auctionsbeløbet af de dem særskilt bestemte Ting); 2) Resten deelt i 3 lige Dele imellem Forstander Jørgensen, Generalinde Meydell samt Anna Buchholtz's Børn, og mellem de Sidste overeensstemmende med Arvelovene. I næste Skifteretsmøde tilførte Meydell: "Hvad det angaaer, at jeg skulde have erkjendt de buchholtzske Børn som Arvinger, maa jeg bemærke, at jeg aldrig inden nogen Skiftesamling har erkjendt dette. Da Testamentet blev oplæst for mig i en privat Samling af tilstedeværende Arvinger m. Fl., fandt jeg strax, at det var megen Tvivl underkastet, om Testamentet retteligen burde fortolkes saaledes, som den almindelige Mening var, nemlig at de buchholtzske Børn skulde tage Arv, hvilken Mening sandsynligviis er bleven udbragt derved, at Sladdersøstre og andre Uvedkommende have plaget den salig Afdøde med gjentagne Spørgsmaale om, hvorledes hendes Efterladenskaber skulde deles, hvortil hun imidlertid ikke har fundet sig beføiet til at give et Svar, som var overeensstemmende med Testamentet — hvortil hun sikkerligen kunde have Grund nok. Paa dette mit Spørgsmaal fik jeg til Svar, at Madame Borups Bo skulde deles paa den af Cand. Buchholtz i hans Indlæg angivne Maade. Uden imidlertid at ytre nogen Mening

udbetalte, hvorom han udbad Forligsprøve anstillet, saafremt Vedkommende ikke vilde erkjende Paastanden uden videre. Jørgensen lod hertil svare, at han hverken havde benegtet eller bekræftet, at Hr. Cand. Buchholtz og Sødskende vare Arvinger, forend efter at have havt tilstrækkelig Anledning til at sætte sig ind i Testmentets Indhold, og siden var deres Arveret modsagt. Hvad den foreviste Erklæring angik, da forbeholdt han sig, hvis den maatte fremkomme under Skiftet i Form af juridisk Beviis, nærmere at erklære sig derover; kun vilde han for Tiden gjøre opmærksom paa, at hvilke Erklæringer end maatte oplyses at være fremsagte af Madame Borup senere end Testamentets Udfærdigelse intet juridisk Værd kunde tillægges, al den Stund et reciprok Testament ikke eensididen kunde fortolkes af den ene af Contrahenterne. Den 25de Januar blev optaget et Thingsvidne paa Kongsberg, hvorunder Enken Berthe Nyrud - der i 6½ Aar havde ligget i samme Værelse med Madame Borup og opvartet hende til hendes Død - afhørtes som Vidne, og den 1ste Marts næstefter blev optaget Thingsvidne i Skien, hvorunder Hanna Krog og Søster afhørtes. (Moderen, Fru Krog, var imidlertid Død). Ved disse tre Vidner blev oplyst, at Madame Borup før hendes anden Søstersøn Ingebreth Jørgensens Død havde omtalt sin Boeslods Deling i 4 Dele; at hun derimod efter hans Død havde omtalt Delingen som i Erklæringen bemærket, hvorefter afdøde Fru Buchholtz's Børn skulde have en Trediedeel; at hun ved disse Leiligheder havde udtalt sig med Fasthed og Bestemthed, og med fuld Sands og Samling; at hun for Øvrigt havde ytret kjærligt Sindelag mod Buchholtz's Børn, men ikke været saa gunstig stemt mod Jørgensen og hans Familie, hvem hun blandt Andet bebreidede Mangel paa Agtelse og Opmærksomhed mod hende; og endelig forklarede Hanna Krog, at Jørgensen ved Boets Forsegling havde erkjendt den ovenomhandlede Delingsregel, samt at Madame Borup stedse, naar hun talte om Boets Deling, havde fundet Alting "saa greit, at derom ikke kunde blive Tvist." Ligeledes forklarede Postmester Wettergreen (der deeltog i Skiftebehandlingen som Værge for N. Borups

Arvinger) under et senere Thingsvidne paa Kongsberg, at Jørgensen, saa vel ved Forseilingen, som under et kort efter stedfundet Møde hos Skifteforvalteren, sidste Gang paa Meydells Spørgsmaal, havde erkjendt den omhandlede Delingsregel, hvorhos Skifteforvalteren attesterede, at Jørgensen "nogen Tid efter Mad. Borups Død i Begyndelsen af September 1846 og forinden Skiftesamlingen i hendes Bo den 4de November næstefter" havde erholdt Testamentet udlaant til Afskrivning. Candidat Buchholtz indgav derpaa Indlæg til Skifteretten, hvori han, næst at fortolke Testamentets omtvistede Udtryk: "i Live værende" som sigtende til at udelukke hans formuende Bedsteforældre, blandt Andet støttede sig paa Modpartiets gjentagne udtrykkelige og stiltiende uden- og indenrets Erkjendelser efter foregaaende Granskning af Testamentet, og paastod 1) forlods udlagt sig 40 Spd. 18 Skill. samt Broderen Haldor Buchholtz 6 Spd. 6 Skill. (Auctionsbeløbet af de dem særskilt bestemte Ting); 2) Resten deelt i 3 lige Dele imellem Forstander Jørgensen, Generalinde Meydell samt Anna Buchholtz's Børn, og mellem de Sidste overeensstemmende med Arvelovene. I næste Skifteretsmøde tilførte Meydell: "Hvad det angaaer, at jeg skulde have erkjendt de buchholtzske Børn som Arvinger, maa jeg bemærke, at jeg aldrig inden nogen Skiftesamling har erkjendt dette. Da Testamentet blev oplæst for mig i en privat Samling af tilstedeværende Arvinger m. Fl., fandt jeg strax, at det var megen Tvivl underkastet, om Testamentet retteligen burde fortolkes saaledes, som den almindelige Mening var, nemlig at de buchholtzske Børn skulde tage Arv, hvilken Mening sandsynligviis er bleven udbragt derved, at Sladdersøstre og andre Uvedkommende have plaget den salig Afdøde med gjentagne Spørgsmaale om, hvorledes hendes Efterladenskaber skulde deles, hvortil hun imidlertid ikke har fundet sig beføiet til at give et Svar, som var overeensstemmende med Testamentet — hvortil hun sikkerligen kunde have Grund nok. Paa dette mit Spørgsmaal fik jeg til Svar, at Madame-Borups Bo skulde deles paa den af Cand. Buchholtz i hans Indlæg angivne Maade. Uden imidlertid at ytre nogen Mening

om; enten jeg antog dette Svar for rigtigt eller ikke, overlod jeg dette til en nøiere Granskning af Testamentet, naar jeg fik Anledning dertil." Efter Ansøgning blev dernæst under 5te Januar 1848 meddeelt kongelig Confirmation "paa den af Enken Andrine Frederikke Borup af Kongsberg mundtligen tilkjendegivne og ved 2de Thingsvidner oplyste sidste Villie (hvilke Thingsvidner, det ene optaget ved Kongsbergs Bything fra 25de Januar til 22de Marts 1847, og det andet ved Skiens Bything den 1ste Marts s. A., ...) udi alle dens Ord, Clausuler og Puncter, saaledes som den ved bemeldte Thingsvidner findes oplyst." I Justitsdepartementets Foredrag, hvorved denne Confirmation bevirkedes, bemærkes blandt Andet: "Hvad enten disse Ytringer af Afdøde med Hensyn til Delingen af hendes Boeslod ere at ansee som afgivne i den Hensigt at oprette en testamentarisk Disposition, der, som en ved Siden af det reciproke Testamente bestaaende Cadicil, vilde medføre Forandring i dettes Dispositioner, eller de, hvad der vistnok er det sandsynligste, blot ere at betragte som en af Afdøde udtalt Formening om, hvorledes hendes Bo, som Følge af det reciproke Testamentes Bestemmelser, skulde deles efter hendes Død, troer Departementet, da de ere tilstrækkelig constaterede ved de optagne Thingsvidner, at Meddelelsen af den ansøgte Confirmation ikke bør negtes, og det saa meget mindre, som det ikke er hævet over al Tvivl, hvorledes hiint Spørgsmaal af Domstolene vil blive afgjort, og i alle Fald Confirmationen ikke afskjærer de Vedkommende Adgang til at gjøre deres Indsigelser gjældende mod den testamentariske Dispositions Gyldighed." Derpaa faldt under 21de Marts 1848 saadan Skiftedecision: "a) Candidatus juris Edvard Christian Buchholtz og Broder Carl Haldor Buchholtz bør i afdøde Enkemadame Andrine Frederikke Borups halve Boeslod forlods udlægges den Første 40 Spd. 18 Skill. og den Sidste 6 Spd. 6 Skill. b) Hendes resterende halve Boeslod bør deles i trende lige Dele, imellem Søstersønnen Forstander Edvard Storm Jørgensen, Søsterdatteren Johanne Marie Jørgensen, gift med Generaladjutant, Ridder Meydell, og Børnene efter den

afdøde Søsterdatter Anna Buchholtz, født Jørgensen, samt mellem disse Sidste overeensstemmende med Arvelovene." Denne Decision paaankede Jørgensen og Meydell til Overretten, der under 16de April afsagde saadan Dom: "De Indstævnte, Børnene efter afdøde Fru Anna Buchholtz, bør være uberettigede til at tage Arv i Boet efter afgangne Madame Andrine Borup, hvis halve Boes beholdne Formue bliver at dele lige mellem Appellanterne, Fattigforstander Jørgensen og Generalmajor Meydell paa hans Kones Vegne. Processens Omkostninger for Stiftsoverretten ophæves." Denne Dom paaankede de buchholtzske Arvinger til Høiesteret, hvor der fremlagdes Attest om, at Testamentets Forfatter ei havde været Student, men arbeidet sig op som Contorbetjent og taget dansk-juridisk Examen, samt Notarialforretning, hvorunder Berthe Nyrud i Henhold til sin tidligere Vidneed havde forklaret, at Mad. Borup i 1841 eller 1842 uddeelte sit Sølvtøi, Porcelain og Dækketøi, paa Lidt nær, til Jørgensens, Anna Buchholtz's og Meydells Døtre, ytrende, at hun syntes det var bedst, at uddele Tingene i levende Live, da hun var saa gammel og svag, at hun havde vanskeligt ved at passe paa sine Ting. Ligeledes fremlagdes Præsteattester, hvoraf blandt Andet fremgik, at Madame Borup var døbt 3die August 1757, altsaa nær 90 Aar, da hun døde.

Med Hensyn til Testamentets Fortolkning bemærkede Appellanternes Sagfører for Høiesteret, at naar Testatrix vilde forbigaae sin "kjære" Søster selv, fordi denne og Mand vare formuende Folk, der ikke trængte til Arven, og naar hun følgelig vilde, at den heller ikke paa middelbar Maade ɔ: gjennem afdøde Børn, skulde komme til dem, i Stedet for deres øvrige Afkom, maatte hun let falde paa at tale om Søsterens "i Live værende" Børn, hvorved naturligviis her, som i alle lignende Forbindelser, hvor man betjener sig af Ordet "Børn" for at betegne Afkom eller Livsarvinger over Hoved, er meent saa vel Børnebørn, som Børn i første Led. Saaledes maa i L. 5—2—19 "fælles Børn" og "Børnene" være at forstaae saa vel om Børnebørn som om Børn i første Led; og saaledes overalt,

hvor det ikke netop gjælder at skjelne mellem Begge. Testamentets Forfatter var desuden ingen videnskabelig dannet, med logisk Sprogfærdighed udrustet Mand, hvilket dets hele Form viser; han fulgte den almindelige Talebrug, der vel ikke er saa skarpt betegnende, men dog i en saadan Forbindelse ikke med nogen Rimelighed kunde ventes misforstaaet; og at der heller ikke har hersket nogen virkelig Misforstaaelse af Testamentet, viser den Omstændighed, at ei alene Testatrix selv fandt det saa "greit, at derom ikke kunde blive Tvist," medens hun ganske utvivlsomt fortolkede det som her anført, men at det ikke engang faldt Modparterne ind, at forstaae det anderledes, uagtet gjentagen Oplæsning og Granskning, forinden de ved Hjælp af Andres Haarkløveri, efter et Par Maaneders Forløb, faldt paa den Fortolkning, som de nu søgte at gjøre gjældende. Denne Fortolkning gav imidlertid Testamentet en saa urimelig Mening, at Ingen kunde lade sig forlede, endog for et Øieblik, til at ansee den mulig. Hvad i al Verden skulde have bevæget Testatrix til at ville sin Boeslod deelt imellem sin Søsters gjenlevende Børn i første Led, og udelukke de afdøde Børns uforsørgede Børn, især da hun ikke paa Forhaand kunde vide, hvilke af hendes Søsterbørn ved Arvefaldet vilde være i Live og hvilke i deres Grav, eller om ikke samtlige Søsterbørn vilde være døde og lutter Børnebørn være igjen, hvorved efter denne Fortolkning ingen af dem kom til at arve? Den Testatrix, der ikke har villet give Kjønsforskjellen nogen Indflydelse paa Delingen, har naturligviis endnu mindre villet at en saadan Omstændighed, der snarere maatte lede til det Modsatte, skulde have nogen Indflydelse paa Arvens Deling. Han gik derefter nærmere ind paa Fortolkningen af de enkelte Udtryksmaader i 2den og 4de Post, og paa Forbindelsen mellem begge Poster, idet han blandt Andet bemærkede, at 4de Post alene med Hensyn til M a a d e n, hvorpaa Arven skulde deles – hvorved Kjønsforskjellen tilsidesattes – men ikke med Hensyn til Arvegangen in capita eller stirpes henviste til 2den Post, og at Beviset for Testamentets Afvigelse fra Lovens Arvegangsregler efter Forholdets Na-

tur og Analogien af 5—2—21, 5—13—45, m. fl., paa- laae Modparterne for hvert Skridt, de fjernede sig fra disse Arvegangsregler i sin Fortolkning. Men om Testamentet end havde været anderledes at forstaae end paapeget, maatte dog Testatrix's beviste og confirmerede senere Viljesytringer lægges til Grund. Herimod var vel invendt, at disse Ytringer vare løst Snak, der ikke kunde omstøde et formeligt Testament; men naar Testatrix selv forstod Testamentet som anført, hvilket var noksom beviist, kunde det naturligviis ikke falde hende ind, ved formeligere Erklæringer at forebygge en Mistydning, som hun ikke ansaae for mulig, og hendes idelig gjentagne Ytringer om Delingen bare efter Vidneforklaringerne et saadant Præg af fast Vilje og urokkelig Beslutning, at man ikke behøvede Andet, for at begrunde Appellanternes Paastand. Naar nu hertil kom hendes beviste kjærlige Sindelag mod Appellanterne, der ei alene ytrede sig i Ord men i Gjerning, saa ofte dertil var Anledning, og navnlig i den Deling af Arven, hun selv i levende Live foretog, kunde der ikke være mindste Tvivl om, at hendes senest ytrede og confirmerede Vilje maatte staae ved Magt. Vel havde man ogsaa indvendt, at Mad. Borup ikke eensidigen kunde fortolke eller forandre det reciproke Testament mellem Egtefællerne; men her handledes alene om hendes egen Boeslod, hvorover hun saa meget mere frit maatte kunne raade, som Testamentet ingenlunde gik ud paa at binde hende i saa Henseende, hvorimod Egtefællerne særskilt havde disponeret hver over sin Boeslod og til sine egne Arvinger, med Undtagelse af Poster, hvorom her ikke var Spørgsmaal. Endelig havde Modparterne bundet sig ved Erkjendelser baade i Retten (L. 1—5—1) og udenfor, som ikke kunde fragaaes. I denne Henseende paaberaabte han sig de oven anførte Omstændigheder fra Testatrix's Død til Skiftesamlingen den 4de November 1846, og meente, at Modparternes Anerkjendelse af de buchholtzske Børns Arveret ikke grundede sig i nogen Vildfarelse med Hensyn til Meningen af de senere omtvistede Poster i Testamentet - som de havde havt Tid nok til at granske, og mærkelig nok fortolkede paa samme

Maade som Appellanterne – men i hvad der var dem saa vel som Andre bekjendt om Testatrix's idelig i Ord og Gjerning tilkjendegivne Mening og Villie, om hvilken der i alle Fald ingen Tvivl kunde være. Han paastod derfor Skiftedecisionen, saa vidt paaanket var, stadfæstet og sine Parter tillagte Processens Omkostninger for Overretten og Høiesteret.

De Indstævntes Sagfører bemærkede hertil i det Væsentlige:

De omtvistede Udtrykke i Testamentet ere særdeles betegnende, og staae ikke omsonst, men kjendelig for at betegne og at begrændse. Det gaaer ikke an, at fortolke disse Udtrykke som om de alene sigtede til at udelukke Forældrene; thi dertil behøvedes aabenbar intet saadant Tillæg som "i Live værende" - der betegner noget heelt Andet - men Navnes Nævnelse, som let kunde have været brugt. Disse Ord afskjære enhver Bortfortolkning. "Børn" kan vistnok i andre Forbindelser omfatte Afkom; men i Arvegangsbestemmelser bruges aldrig Ordet i saa omfattende, ubestemt Betydning. (L. 5—2— gjennemgaaet). Efter Loven er Arv alene gradual, hvor ikke stirpal Arv udtrykkelige er bestemt. Manden henviste for sit Vedkommende til Lovens Arvegangsmaade; Konen derimod vilde have en anden Arvegang for sit Vedkommende, og denne Hensigt til Afvigelse er saa aabenbar, at det ingenlunde gaaer an, at gaae tilbage til Lovens Regel. Testamentet er forfattet af en Lovkyndig, og kan, hvad man end vil indvende mod hans Sprogkyndighed, ingenlunde forstaaes stik imod Ordene, eller ansees saaledes indrettet uden given Anledning fra Testatrix's Side. Spørgsmaalet er dernæst, om 4de Post henviser saaledes til 2den Post, at en Overgang derved er meent. "Fælles Arvinger" maa naturligviis forstaaes om de Arvinger, der ved Testamentet vare indsatte. Ligesom det hele Testament vilde være ørkesløst, om det ikke gjorde Forandring i Lovens Arvegangsregel, vilde 4de Post staae til Overflod, hvis den ikke gik ud paa Afvigelse derfra, og vilde i Stedet for Henviisning til 2den Post, hvorved samme Afvigelse betegnes, have henviist til Loven, om dennes Regel var meent. "De Indskrænkninger," hvortil

henvises, maatte for Resten gjentages, naar de skulde gjælde i det ved 4de Post nævnte Tilfælde, og saaledes bliver Henviisningen heelt forklarlig. Naar Modparten vil have Henviisningen alene forstaaet om den i 2den Post bestemte Tilsidesættelse af Kjønsforskjellen, da bemærkes, at det havde været langt simplere at gjentage denne Bestemmelse i 4de Post, og dette vilde uden Tvivl være skeet, om alene dette havde været Meningen. I et Testament maa "Arving" forstaaes om den indsatte Person – ellers fik den hele Testation her Intet at betyde. Det vilde ogsaa være urimeligt, at gjøre Forskjel i den Forstafdødes Arvefølge, eftersom den Længstlevende giftede sig igjen eller ei. Testamentet indeholder for Konens Vedkommende en fuldstændig Afvigelse fra og ingen Henviisning til Loven, som for Mandens. En gammel Kones løse Snak er ingen Testation, og Confirmationen er derfor her aldeles orkesløs. Fru Krog, til hvem hun talte, er død og uedfæstet; de Øvrige vare ikke tilkaldte, og det er uvist, om de have opfattet Meningen. Lovens Fordringer paa Former i et saadant Tilfælde kunne ikke tilsidesættes; Handlingens Natur og Virkning fordrer dem, og derfor er her intet lovgyldigt Beviis for sidste Villie. Det hænder ofte, at Længstlevende, især Enker, mod egen Tilbøielighed og af Pietet for den Forstafdøde lade Testamentet gjælde. Afdødes Kjærlighed for de buchholtzske Børn beviser Intet, og i alle Fald har hun viist den i Gjerningen paa en Maade, som snarest leder til at antage, at hun paa Forhaand har villet erstatte dem det Tab, de ved Testamentet kom til at lide. Siden Testamentets Oprettelse vare omtrent 40 Aar forløbne, og Testatrix var imidlertid bleven henved 90 Aar. Skjønt ikke berøvet Forstanden maatte hun dog ansees saa svækket, at hendes uredige Forestillinger ikke kunde have Betydning og Virkning af Testation. At hun i enkelte Samtaler har været af en Mening, beviser ikke, at hun jo til andre Tider kan have været af anden Mening, og hendes urigtige Forestillinger om Testamentet, hvilket hun gjemte som en Helligdom, godtgjøre ikke, at hun havde villet dets rette Mening forandret, om hun derpaa var bleven opmærksom.

I alle Fald har hun ikke kaldt Folk til at høre de Ytringer, hvori hendes forandrede Villje skal ansees udtalt, og dette havde, som allerede bemærket, været aldeles nødvendigt, naar de skulde betragtes som Testation. Hvad Mening om Testamentet Forvalter Jørgensen kan have haft, forinden der blev Spørgsmaal om Samtykke til Boets foreløbige Udlodning, er her ligegyldigt, da den, selv efter Modpartens Fremstilling, ikke kan ansees ytret under saadanne Omstændigheder, at han skulde være bunden ved den som ved et virkeligt Samtykke, og heller ikke kan Noget udledes deraf, at han ikke modsatte sig Cand. Buchholtz's Udvælgelse til Incassator, hans Underskrift af Skifteprotokollen, o. s. v. Først da denne paastod Boets foreløbige Udlodning, nemlig den 4de Novbr. 1846, var der Anledning til at protestere, og dette skeede ogsaa strax, idet Jørgensen negtede Samtykke dertil, for nærmere at undersøge Testamentets sande Mening, da han allerede paa den Tid stod i den Formening, at det Halve af Madame Borups Boeslod tilkom ham. For Generalmajor Meydells Vedkommende var Intet skeet, som med noget Skin kunde ansees bindende, da ingen saadan Vedtagelse, som skulde kunne antages at ligge indenfor Fuldmagtens Grændser havde fundet Sted. Hans Indsigelser maatte altsaa staae aabne under enhver Forudsætning, og disse maatte have samme Virkning for begge. For Øvrigt gjælder paa Skifte ikke de samme Procesregler som ved almindelig Rettergang, og navnlig ikke hvad Tiden til Fremsættelse af Indsigelser angaaer. Han nedlagde endelig Paastand om Stadfæstelse af Overretsdommen, saa vidt paaanket var, og Tilkjendelse af Sagsomkostninger.

Høiesterets Dom, afsagt 20de Februar 1850, er saa lydende: "Skiftedecisionen af 21de Marts 1848 bør, saa vidt paaanket er, ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Stiftsoverretten og Høiesteret ophæves."

Christiania 1850.
Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang — 21
№ 17. — 1

Norsk Retstide

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sager, paakjendte i Høiesterets 1ste Session 1850.

L.Nr. 141. Advocat **Andresen**, Actor mod Niels Andersen Herredsſvele.

(Fortsættelse fra Nr. 15).

Baade Angjældende og 19de Vidne paastaae, at Obligationen af 11te Marts 1843 (som 19de Vidne feilagtigen siger at være udstedt i 1845, og hvis Valuta skal være udbetalt deels ved Juletid 1843 og deels i 1845) er udstedt for virkelig Gjæld, som Angj. contant skal have laant, medens han endnu eiede en anden Gaard, Kartevold, og som fremdeles skal henstaae uafgjort, uagtet, Angj. senere har solgt baade sin første Gaard Kartevold og sin senere Gaardpart Herredsſvele, den sidste endog til 19de Vidne selv; men dette er høist usandsynligt. I 1845 solgte nemlig Angjældende sin første Gaard Kartevold til 21de Vidne for 560 Spd., hvoraf overtoges en Bankgjæld stor 150 Spd., hvorimod de øvrige 410 Spd. bleve udbetalte til Angjældende, nemlig 180 Spd. strax, og Resten om Vaaren 1846. Samme Vaar kjøbte han af 11te Vidne Gaardparten Herredsſvele for 415 Spd., der paa 63 Spd. nær bleve contant betalte, saaledes nemlig, at 150 Spd. toges af den for Kartevold erholdte Kjøbesum, hvorimod de 200 Spd. atter skulde være laante af 19de Vidne. Allerede dette, nemlig at Angjældende paa samme Tid, som han havde 410 Spd. ihænde, skulde behøve at laane Penge til Dækkelse af de omtrent 250 Spd. som ved det sam-

tidige Kjøb af Herredsfvele skulde udredes, er i høieste Maade usandsynligt, saa meget mere, som Angj. ikke kan opgive, end sige legitimere, hvor han gjorde af det Øvrige af de 410 Spd., han for Kartevold fik. Han opgiver nemlig kun løs Gjæld i Byen, Konens Sygdom, Medicin, &c. Ligesaa er det i høieste Maade usandsynligt, at han, dersom Obligationen af 1843 havde angaaet virkelig Gjæld, ikke skulde have anvendt Noget af de 410 Spd. til at betale denne, men i Stedet derfor paany skulde have laant 200 Spd af 19de Vidne til Dækkelse af Kjøbesummen for den nye Gaard, hvilket sidste derhos strider mod 11te Vidnes og tildeels mod 25de Vidnes Forklaring, der nemlig begge gaae ud paa, at alle de paa den nye Gaard contant betalte 350 Spd. bleve tagne af Kjøbesummen for den ældre, altsaa ikke de angivelig af 19de Vidne paany laante 200 Spd. Proformaværket og Angj.s bedragerske Hensigt bliver derhos endnu klarere ved det strax efter, nemlig ved Skjøde af 6te Juli 1846, effectuerede Salg af den nye Gaard til 19de Vidne, som alligevel ikke kom i Besiddelse af Gaarden, hvorimod Angj. vedblev at bruge den. Ved Salget skulde nemlig Kjøbesummen være 263 Spd., altsaa omtrent 150 Spd. mindre, end Angj. selv nogle Maaneder forud havde givet for Gaardparten, og Motiverne til Salget skulde efter Angj.s og tildeels 19de Vidnes Forklaring være, deels, at Angj. ikke kunde betale de 63 Spd., der som Rest skyldtes til 11te Vidne paa Kjøbesummen, og deels, at Angj. ikke paa anden Maade kunde faae tilbagebetalt 19de Vidne de 200 Spd., der angivelig skulde være laante til at betale 11te Vidne med. Til alt dette kommer endnu Angj.s Ytringer til forskjellige Vidner, som tydelig indeholde og vise, at Panteobligationen og Salget vare pro forma, og blot sigtende til at gjøre Boet insolvent, saaledes at der Intet skulde blive for Konens Arvinger, en Hensigt, som ogsaa fuldkommen lykkedes, idet Boets Activa blot bestod i det registrerede Løsøre, til Beløb 182 Spd. 98 Skill., medens den anmeldte Gjæld, inclusive Obligationen til 19de Vidne, udgjorde 252 Spd. 80 Skill. Ved Underretsdom i Jæderen og Dalerne af 1ste September f. A., stadfæstet af Overretten den 31te October næstefter, blev Angj. med Hensyn til Sagens første Deel frifunden for Justitiens videre Tiltale; men for det under 2den Post omhandlede Forhold efter Criminallovens Cap. 21 § 1 anseet med 15 Dages Fængsel

paa Vand og Brød. Høiesteret stadfæstede Dommen.

Den 16de Marts.

L.Nr. 143. Advocat **Andresen**, Actor mod Adam Ziener.

(Skriftlig behandlet).

Angj., der forhen har været straffet for Tyveri, er ved den i nærværende Sag inden Artilleribrigaden den 12te Februar sidstleden afsagte Krigsretsdom ilagt 8 Maaneders Strafarbeide for 2den Gangs Tyveri, nemlig af en Frakke, værd 8 Spd., som han den 6te næstforhen efter egen Tilstaaelse frastjal en i det samme Huus, men i et andet Værelse, indqvarteret Artillerist, og pantsatte i Laaneindretningen for 3 Spd., hvoraf han forbrugte den ene, formodentlig hos Høker Strøm, hos hvem han nedlagde de 2 andre, som ved Rettens Foranstaltning ere blevne tilbageleverede Laaneindretningen, der igjen har udleveret Frakken, som Bestjaalne har faaet tilbage. For saa vidt det af Actor var paastaaet, at der burde tilkjendes Laaneindretningen Erstatning for den forbrugte Spd., medens Defensor har formeent, at den maatte være erstattet, siden ingen Paastand i saa Henseende er nedlagt, bemærkes, at, uagtet denne Forudsætning er lidet rimelig, og der efter Praxis ikke i Almindelighed udkræves Fornærmedes Paastand for at tilkjende ham Erstatning, strider det dog mod Praxis at tilkjende den, der ved Modtagelse af Tyvskoster er bleven bedragen, nogen Erstatning under Tyvsagen. Høiesteret stadfæstede Krigsrettens Dom.

L.Nr. 145. Advocat **Nye**, Actor mod Cecilie Olsdatter.

(Skriftlig behandlet).

Ved Angj.s egen Tilstaaelse er det beviist, at hun, der er 31 Aar gammel, gift og har 6 Børn samt er frugtsommelig med det 7de, har den 3die Januar sidstleden stjaalet en, 1ste Dept. tilhørende, til 2 Spd. værdsat og tilstedekommen Fruentimmerkjole, der var ophængt i et Klædeskammer i den Gaard, hvor Angj. boer. Uagtet Bestjaalne har forklaret, at Klædekammerets Dør var tillaaset paa den Tid, Tyveriet maa antages forøvet, og uagtet det er beviist, at den i Angj.s Værge værende

Regel til hendes Kjøkkendør nøiagtig passer til Klædekammerets Dørlaas, kan det dog ikke mod Angj.s Benegtelse ansees beviist, at hun enten ved Hjælp af denne Regel eller ved anvendt Vold har banet sig Adgang til Klædekammeret, hvis Dør, hun paastaaer, stod aaben eller "paa Glyt," da hun gik derind og tog Kjolen. Angj. er saaledes ved de ergangne, af Høiesteret stadfæstede, Domme, afsagte af Byfogden i Christiania den 26de Januar og af Overretten sammesteds den 11te Februar, rettelig anseet med Straf efter Crll.s 19—1, og er Straffetiden bestemt til 10 Dages Fængsel paa Vand og Brød.

Den 19de Marts.

L.Nr. 147. Advocat Rye, Actor mod Torger Knudsen.

Den 4de October f. A. blev en ikke tiltalt Person, Christopher Pedersen Sørum, anholdt for uforsigtig Riden i Drammens Gade, og han tilligemed Hesten bragt til Raadstuen, hvor Personen blev indsat i Arresten og Hesten i et Skuur ved Siden af den Stald, hvor opbragte Kreature indsættes, og hvor den af 11te Dept. blev bunden. Medens Christopher saaledes førtes til Raadstuen, fulgte hans Svoger, den ved Underretten Medtiltalte Mads Brøholdt, efter, og i Følge med ham nærværende Angjældende. Medens Politimesteren umiddelbar derpaa anstillede Examination angaaende den ulovlige Riden, og Ingen var tilstede i Skuret, tog Angj. efter sin egen Erkjendelse Hesten ud og bragte den ud paa Gaden, hvor han imidlertid strax blev indhentet af 3die Vidne. Det maa antages, at Angj.s Hensigt var at faae Hesten bragt til den arresterede Christopher Sørums Hjem, og at dette skeede efter Mads Brøholdts Tilskyndelse, hvilket Sidste dog ikke bevirker, at Angj. ei skulde være Gjerningsmand. For dette Forhold bleve Angj. og Mads satte under Tiltale, og ved Underretsdom af 1ste November 1849 efter Analogien af 10—19 anseede med Fængsel paa Vand og Brød i respective 4 og 5 Dage. Af Overretten, hvortil Sagen kun for Angj.s Vedkommende var indanket, blev Underrettens Dom under 3die December forsaavidt stadfæstet, hvorimod af Høiesteret saaledes er kjendt for Ret: "For Torger Knudsens Vedkommende bør de ergangne Domme uefterrettelige at være, hvorimod Sagen for saa vidt

fra Underretten afvises som ikke henhørende under Justitsforfølgning." Høiesteret har altsaa ikke med de foregaaende Retter fundet 10—19 eller sammes Analogi anvendelig paa Tilfældet, og hvor megen Grund der end kan synes at være, i Tilfælde som nærværende, til at indbegribe Arrest og Afskrætning under samme Bestemmelse, sees dog af Motiverne til nysnævnte § (S. 124—125), at dette ingenlunde har været Forfatternes Anskuelse af Forholdet, hvorimod de forsætlig have forbigaaet Arrest, som ogsaa i denne Henseende hørende under Rettergangsloven, og for Tiden under L. 1—19—17. Med Hensyn til de øvrige Straffebestemmelser, hvorom under Sagen har været Spørgsmaal, bemærkes Følgende: I Almindelighed ville Forseelser af det omhandlede Slags gaae ind under 19—1, men derom kunde her ei blive Tale, da der ei er Spørgsmaal om noget Eiendomsindgreb mod Nogen. Omstændighederne lede nemlig til at antage, at det var Angj.s Hensigt at bringe Hesten tilbage til Eieren. Ei heller var 21—7, 22—18 eller 10—22 anvendelig, og hvad de to sidste Lovsteder angaaer, ere de deri omhandlede Forseelser i alle Fald ikke Gjenstand for offentlig Forfølgning som Justitsforbrydelser. Rettest havde Sagen vel været behandlet som Politisag, da Politiet under saadanne Omstændigheder neppe behøvede at anvende civile Former.

L.Nr. 148. Advocat Nye, Actor mod Hans Christian Mikkelberg.

Angj. tiltales i Følge Finmarkens Amts Ordre for at have oppløiet anden Mands Jord, og for at have flyttet eller ladet flytte Skjelstene, og er ved Underrettens, alene efter hans Forlangende paaankede, Dom for den sidstnævnte Forbrydelse idømt 10 Dages Fængsel paa Vand og Brød. Sagen er foranlediget ved Klage fra Angj.s Nabo, Ole Nilsen, der ligesom Angj. eier en Deel af Gaarden Haukebø, som i Aaret 1824 blev udskiftet ved en den 30te Novbr. 1824 af Lensmanden afholdt og i Aaret 1832 thinglæst privat Udskiftningsforretning. I Følge et da optaget Rids og den under nærværende Sag foretagne Befaring, gik Grændselinien hovedsagelig ret frem fra Søen, mellem Gaardens Huse, til et Sted kaldet Fjøshougen. Den nordøstre Deel af Gaarden tilfaldt Angj.s Formand og den sydvestre Klageren, Ole Nilsen. Paa den nordøstre Side af den retgaaende Grændselinie findes en Ager, Fjøsageren kaldet, der støder til Grændselinien, og paa

Kartet har Formen af et Rectangel, hvis fjernest fra Grændsen liggende Linie er betegnet med Bogstaverne DFG. Efter Delingsforretningen synes Ageren uomtvistelig at tilhøre Angj., men under Sagen er det oplyst, at Klageren Ole Nilsen lige til 1847 brugte Fjosageren. Det første Aar efter sin Tiltrædelse til Gaarden gjorde Angj. ingen Indsigelse herimod, men da han ved nærmere Undersøgelse troede sig berettiget til Agerstykket, tog han det i Brug. Angjældende har stadig benegtet at have vidst om Skjelstene ved DFG, og 7de—9de Vidne, der i længere Tid have kjendt Eiendommen, have forklaret, at de ikke i Angj.s Tid paa disse Steder have seet Skjelstene, men vel under Angj.s Formand. 2det Vidne, der var med ved Udskiftningen, har forklaret, at det, uagtet Lensmandens bestemte Beskrivelse af Grændsen, dog var aftalt, at Fjosageren skulde høre til den sydvestre (Klagerens) Andeel. 3die Vidne, Klagerens Søn, har herom forklaret sig som 2det Vidne. Under saadanne Omstændigheder var Spørgsmaalet formeentlig, om Angjæld. har havt Grund til at ansee de Stene, han forefandt paa de opgivne Puncter, for Skjelstene, og hvor vidt han i bekræftende Fald selv har optaget eller ladet optage disse Stene. Til at antage Saadant er der imidlertid neppe Grund, hvorimod det rimeligste er, at han, der i Præsteattesten charakteriseres som en brav Mand, virkelig har troet at Ageren tilhørte ham, og kun ved Misbrug var kommen i Naboens Besiddelse, samt at de omhandlede Stene, om hvilke det ei er oplyst, at de havde noget særeget Mærke, ei vare Skjelstene. 7de Vidne, Angj.s Tjenestekarl, har ogsaa forklaret sig saaledes, at der ei er Grund til at betragte Angj.s Forhold anderledes, idet han siger, at de Stene, der bleve oppløiede, ikke vare af nogen særdeles Størrelse. Af Høiesteret blev Angj. frifunden for Justitiens videre Tiltale.

Den 23de Marts.

L.Nr. 157. Advocat **Andresen**, Actor, mod Christopher Johannesen Torvig.

Angj., der forhen to Gange har været dømt for Tyveri, tiltales i nærværende Sag for igjen at have gjort sig skyldig i lignende Brøde samt for Løsgængeri,

og ved de i Sagen ergangne Domme, afsagte inden Nordmørs Sorenskriveries Jurisdiction den 10de November og af Overretten den 11te December f. A. er Angj. for 3die Gangs Tyveri ilagt 3½ Aars Strafarbeide, men frifunden med Hensyn til Løsgængeriet. Angj. sigtes for 1) Paaklaget Tyveri af en Baad, der i forrige Aars Vaar blev stjaalet fra hans Broders Nøst. Angj. tilstaaer Tyveriet, og Baaden er kommen tilbage og tilbageleveret Eieren. Da Laasen for Nøstet var af den Beskaffenhed, at den kunde aabnes med Fingeren, kan Tyveriet ei ansees for grovt; 2) Tyveri af en graa Vadmelstrøie og et Par hvide Strømper, stjaalne paa Gaarden Nøstvold Natten til 3die Paaskedag f. A. For dette Tyveri, som Angj. har benegtet, er han ogsaa ved de foregaaende Retter frifunden; imidlertid maa han dog formeentlig derom ansees overbeviist. Angj. tilbragte Natten paa det Loft, hvor Trøien og Strømperne vare forvarede, og ingen Anden end han var da der tilstede; han erkjender at han forlod Nøstvold, hvor han med Samtykke af Beboerne havde Nattelogis og hvor han havde faaet Aftensmad, mod Løfte om Betaling, tidlig om Morgenen uden at sige til, at han gik sin Vei; han erkjender videre, at han et Par Timer efter, da han fulgte med nogle Personer paa Veien til Christiansund, iforte sig en Ydertrøie af graat Vadmel, hvilken Trøie han, indtil han kom til Baaden, havde baaret under Armen. Naar Angj. paastaaer, at han, foruden denne Trøie, tillige havde en anden, som han havde medbragt fra Christiansund, samt at han desuden paa sin Vandring til Nøstvold havde fundet en Trøie, som han gjemte paa Veien, da er dette efter det i Forigt Oplyste uantageligt. 8de Vidne forklarer, at Angj, da han i Følge med Vidnet forlod Christiansund, klagede over, at han ikke havde nogen Ydertrøie, da den var bleven ham frastjaalen i Byen, og ved 2den — 4de Dept. er det oplyst, at Angj. ingen Ydertrøie havde, da han kom til Nøstvold, hvorimod han paa Vandringen derfra blev seet af 13de Vidne bærende en graa Trøie under Armen. Angj.s Foregivende om at den Trøie han havde paa Baaden var en, han havde faaet af Fattigvæsenet, maa efter det i saa Henseende Oplyste ansees for løgnagtigt. Om Strømperne haves vel ikke lignende Oplysninger, men, da de bleve stjaalne paa samme Tid, er der vel Grund til at anta-

ge, at Angj. ogsaa er Tyv for dem.*) Med Hensyn til Sigtelsen for Løsgængeri bemærkes, at det Oplyste om Angj.s Helbredsforfatning giør det tvivlsomt, om han kan henregnes blandt dem, som det kan paaligge at tage fast Tjeneste. I ny Conclusion idømte Høiesteret Angjældende for 3die Gangs Tyveri 4 Aars Strafarbeide, men frifandt ham, hvad Løsgængeriet angaaer, for videre Tiltale.

L.Nr. 158. Advocat **Kraft**, Actor mod Hans Halvorsen Graaten.

Angj., 33 Aar gammel og i Aaret 1818 dømt for 2den Gangs Tyveri, tiltales efter Buskeruds Amts Ordre atter for Tyveri, og er ved Drammens Bythingsdom af 21de December f. A., stadfæstet af Overretten den 28de Januar dette Aar, efter 19—1 og 7 ilagt 3 Aar og 6 Maaneders Strafarbeide. Angj. sigtes for at have stjaalet 3 Skind paa Garver Braatens Verksted. Imod hans Benegtelse heraf er fremkommet følgende Data: 1) 1ste Vidne forklarer, at Angj. den 3die December kom op til ham paa Verkstedet, og bad ham gaae ned til 7de Vidne, der, som han sagde, ønskede at tale med ham; da nu Vidnet negtede dette, uagtet Angjældende vedblev med sin Anmodning, hørte Vidnet, at der rørtes ved nogle Skind, og da der vendte sig om, saae det, at Angj. puttede nogle Skind i sin Buxesmekke. Paa Vidnets Opfordring om at lægge Skindene fra sig, svarede Angj., at det var hans egne Skind, og løb sin Vei. 1ste Vidne forfulgte nu, efter sin Mesters, 5te Vidnes, Ordre Angj., hvem det traf ved Bragernæs Kirkegaard, men hvor Angj., efter at have spurgt Vidnet, hvad det vilde, og gjentaget sin Paastand, at Skindene vare hans egne, slog til Vidnet, hvorfor dette gik ind til 6te Vidne for at faae Hjælp, men hvilken det ikke fik. 1ste Vidne fortsatte da Forfølgelsen alene, og traf Angj. ved et Gravsted, hvor han kastede sig ned, laae en Stund og derpaa reiste sig op og løb videre; 1ste Vidne, som ikke vilde forfølge Angj. længer alene, traf imidlertid 2det og 3die Vidne, der ere Politibetjente, og viste disse

*) Dette maa ogsaa Høiesteret have antaget, da den har idømt Angj. Erstatning baade for Trøien og Strømperne.

Sporene efter Angj. ved Gravstedet; da 3die Vidne, som havde gaaet om, efter en Stund kom tilbage og meldte, at han havde seet Spor efter Angjældende, fulgte de alle tre efter ham, men uden at finde ham. 1ste Vidnes Udsagn stemmer ganske med 5te Vidnes, med Undtagelse af den uvæsentlige Omstændighed, at 5te Vidne kun taler om eet Skind, og 2det og 3die Vidne bestyrke Alt, hvad 1ste Vidne har forklaret, navnlig om Sporene paa Kirkegaarden; 2) Den følgende Dag anstillede 3die og 4de Vidne en Undersøgelse, og fandt da, ved at følge Sporene, inde i Skoven under en Helle 3 Skind, som Bestjaalne forklarer at ligne de fra ham borttagne, og som ogsaa 8de Vidne, der er Garversvend hos 5te Vidne, troer at gjenkjende; 3) Angj. erkjender at have været paa Værkstedet den Tid, Tyveriet forøvedes - i Alt var han der 3 Gange - og at have gaaet i de af 1ste Vidne opgivne Gader, men han benegter at have seet dette Vidne, og paastaaer at være bleven forfulgt af et Par Personer, med hvem han var bleven Uvenner inde paa en Kjelder. Den Vei, Angj. efter sin egen Erkjendelse har gaaet, er en Omvei til hans Bolig; og vel siger han, at han gik for at gaae Rusen af sig, men det er ikke oplyst, at han var beruset, ihvorvel det sees at han havde drukket Brændevün; 4) Angj. siger at han indfandt sig hos 5te Vidne for at affræve 9de Dept. nogle Penge, men efter 9de Dept. fandt intet saadant Krav Sted. Høiesteret stadfæstede de ergangne Domme.

Den 2den April.

L.Nr. 161. Advocat **Skjelderup**, Actor mod Johan Pedersen Søndre Mysen.

Angjældende tiltales i Følge Smaalehnenes Amts Ordre af 11te December f. A. for Legemsfornærmelse mod tvende sagesløse Personer nemlig Peder Halvorsen Hellerud og 10de Dept. Anders Andersen, og er ved de underordnede Instantsers Domme, afsagte af Sorenskriveren i Rakkestad og af Christiania Stiftsoverrets 1ste Afdeling respective 8de Januar og 4de Februar sidstleden, efter Crll.s 15—11, jfr. 10, anseet med Straf af Fængsel paa Vand og Brød i 24 Dage. Med Hensyn til Overfaldet paa Peder Hellerud har Angjældende tilstaaet, hvad der ogsaa fremgaaer af de afhørte Depo-

nenters Forklaringer, at han ved en den 20de November sidstleden paa Pladsen Susebakke i Tronberg Annex til Eidsberg afholdt Auction, efter at han flere Gange forgjæves havde anmodet Peder Hellerud om at drages med sig, sigende, at denne havde ytret, at han kunde tage Angjældende, gik ud i Kjøkkenet sammesteds og itusslog en Flaske, for at benytte Stumperne til at slaae med, hvorefter han gik ind i Stuen, og, uden at sige et Ord, slog til Klageren med en Glasstump i Ansigtet. Det Klageren dermed tilføiede Saar er efter Lægens Erklæring "gaaet igjennem Huden og Musklerne ind i den store Spytkjertel," men har imidlertid "ikke medført nogen overordentlig Smerte eller anden Sygdom, og vil ikke efterlade nogen varig Skade, men vel et Ar." Det andet Overfald er om Natten paa Hjemveien fra fornævnte Auction forøvet mod 10de Deponent, Anders Andersen Skollingbergplads, hvem Angj. stødte til, idet han løb forbi ham paa Veien, og da Deponenten talede til Angj. i denne Anledning, sprang denne tilbage og greb Deponenten i Brystet. Angjældende erkjender Rigtigheden heraf, idet han dog foregiver, at han af Uagtsomhed kom nær Deponenten, da han gled ud med Foden. Dette Foregivendes Urigtighed fremgaaer imidlertid af 1ste og 2det Vidnes Prov, som derhos gaaer ud paa, at 10de Deponent aldeles ikke havde fornærmet Angjældende, hvilket denne ogsaa selv erkjender. Derimod brugte Angj. Uqvemsord mod Deponenten. Høiesteret stadfæstede de ergangne Domme, dog saaledes, at Straffetiden bestemtes til 30 Dage.

L.Nr. 162. Advocat **Rye**, Actor mod Handelsmand D. C. Steensohn.

Efter Anmeldelse fra Lensmand Oxaas om, at Handelsmand Steensohn drev Handel med Brændeviin "i Stort, nemlig fra en Anker og derover," blev Angjældende, der under 22de Juli 1847 har været mulcteret for 1ste Gangs ulovligt Brændeviinssalg, ved Fogdens Resolution af 4de Januar 1848 i Henhold til den nævnte Anmeldelse forelagt en Mulct af 25 Spd. for denne Forseelse, anden Gang begaaet. Ved Forkyndelsen af denne Forelæggelse erkjendte Angj. det paaklagede Brændeviinssalg, men vilde ei vedtage nogen Mulct, da han i den under 4de November 1813 ham

meddeelte Landhandler- og Gjestgiverbevilling formeente at have Hjemmel til at drive Handel ogsaa med Brændeviin. Det maa antages, at Angj. som Gjestgiver lovlig driver Handel med Brændeviin til Fortæring paa Stedet. Foruden at Loven af 6te September 1845 § 5 vel maa medføre, at han, i al Fald for saa vidt han har iagttaget denne Lovs Forskrifter, er i Besiddelse af Udskjænkningsret som Gjestgiver, maa det være utvivlsomt, at dette er det factiske Forhold, af den Grund, at skjønt det ved de i Sessionerne den 10de November 1848 og 17de Januar 1849 afhørte Vidner, der ikke af Angj. ere modsagte, er beviist, at Angj. har udskjænket Brændeviin til Fortæring paa Stedet, er der dog hertil hverken i Politiactors Indstilling eller i den faldne Underretsdom taget noget Hensyn. Men denne Udskjænkningsret, hvoraf Angj. saaledes forudsættes at være i Besiddelse, hjemler ham ikke Ret til at sælge Brændeviin, der ikke er bestemt til at fortæres paa Gjestgiveriet, lige saa lidt som han i Egenskab af Gjestgiver har Ret til at drive Handel med Sukker, Kaffe og Andet, som han lovlig kan udsælge til Fortæring paa Stedet. Det er ei heller paa sin Gjestgiverbevilling, at Angj. grunder sin paastaaede Ret til at drive Handel med - i Modsætning til Udskjænkning af - Brændeviin. Der er derfor kun Spørgsmaal, om Angj. med Hjemmel af sin Landhandlerbevilling af 4de November 1843 kan drive den paatalte Handel med Brændeviin, og at denne Ret ikke tilkommer ham, er formeentlig utvivlsomt. Efter Lov 19de Januar 1837 § 3 sammenholdt med § 1 er det alene Producenten og de Gjestgivere, Værtshuus- eller Kroholdere eller Andre, som efter Bevillinger ældre end denne Lov maatte være i Besiddelse af en mere udvidet Rettighed — nemlig end Rettigheden til at udskjænke Brændeviin — der paa Landet lovligen kunne drive Handel med Brændeviin. Efter denne Lov skulde altsaa, naar samtlige tidligere end Loven givne Bevillinger, der indbefattede Ret til Handel med Brændeviin, vare bortfaldne enten ved de Berettigedes Død eller paa anden Maade, ingen lovlig Brændeviinshandel kunde finde Sted paa Landet uden fra Producentens Bopæl. Heri er ved Lov af 6te Septemner 1845 § 5 næst sidste Sætning kun gjort den Forandring, at der for Eftertiden ogsaa skal kunne gives Landhandlere speciel Bevilling til at handle med Brændeviin, dog kun under

de i § 7 indeholdte Betingelser, og hvilken Ret til Handel med Brændeviin altsaa ikke er indbefattet under den ved Landhandlerbevillingen givne Befsielse til at handle med alle tilladte Varer. Og da Loven selv undtager Brændeviin fra de Varer, hvormed Landhandlere kunne drive Handel og den in casu meddeelte Bevilling desuden udtrykkelig henviser til "de i Lovgivningen fastsatte Betingelser," kan Angj. ikke med nogen Føie paaberaabe sig, at han betages en Rettighed, som den meddeelte Bevilling har hjemlet ham. Det er nemlig ikke Lov af 6te September 1845, der har betaget ham Retten til at handle med Brændeviin, men han har, fordi hans Landhandlerbevilling er yngre end Loven af 19de Januar 1837, aldrig havt denne Ret. Derimod er den herhen hørende Passus i Loven af 6te September 1845 kun for saa vidt af nogen Vigtighed ved Afgiørelsen af denne Sag, som den viser, at Loven er gaaet ud fra, at de senere end 1837 meddeelte Landhandlerbevillinger, hvorledes de saa end maatte være affattede, ikke kunne have hjemlet nogen Landhandler Ret til at handle med Brændeviin, ligesom den kongelige Proposition til Loven (Storthingsforh. for 1845, 2den D., Nr. 16 S. 12—13) viser, at Regjeringen ved alle senere end 1837 meddeelte Landhandlerbevillinger er gaaet fra, at Ret til Handel med Brændeviin ikke under samme har været indbefattet. For saa vidt man muligens skulde finde, at der i den Bestemmelse i Bevillingen, hvorved det forbydes Angj "at sælge eller udlevere Brændeviin paa Prædikedage, m. v.," ligger en Forudsætning om, at han havde Ret til at handle ogsaa med Brændeviin, bemærkes, at det af de Ord "under denne Gjestgiverbevillings Fortabelse" tydelig viser sig, at der alene er sigtet til den Ret, han har til som Gjestgiver at sælge Brændeviin til Fortæring paa Stedet. Angj. maatte altsaa for det af ham erkjendte Salg af Brændeviin ansees efter Lov. af 6te Septbr. 1845, § 8. Ved Dom, afsagt af Sorenskriveren i Senjen og Tromsø er Angj. for 2den Gang forøvet ulovligt Brændeviinssalg idømt en Bod af 25 Spd. til lige Deling mellem Anmelderen, Lensmand Dyaas, og Lyngens Fattigkasse, medens han ved Throndhjems Stiftsoverrets Dom er frifunden for Politiactors Tiltale. Høiesteret stadfæstede Underrettens Dom.

Den 2den April.

L.Nr. 161. **Advocat Homann**, Actor mod 1) Carl Gustav Carlsen 2) Mikkel Amundsen og 3) Berthenus Isaksen.

Ved Finmarkens Amts Ordre af 6te Juli 1848 bleve de Angj. satte under Tiltale for Mord eller Deelagtighed deri, og Nr. 1 tillige for Tyveri, men ved Dom i Senjen og Tromsø af 26de Juni 1849, bleve de med Hensyn til Sigtelsen for Mord frifundne, Nr. 3 aldeles og Nr. 1 og 2 for videre Tiltale, medens Nr. 1 for Tyveri idømtes 10 Dages Fængsel paa Vand og Brød. Hvad Sagens første Deel angaaer er det oplyst, at en Henrik Caspersen den 20de October 1847 om Aftenen, efter at have været i Klammeri med Nr. 1 og 2 paa Stranden ved Sandtorv, og efter at de Angj. vare reiste i en og Henrik i en anden Baad, blev borte; at hans Baad gjenfandtes Dagen efter, noget beskadiget, og han selv en Maaned efter, drivende paa Søen. Ved Ligets Undersøgelse fandtes ingen synlige udvortes Læsioner; derimod fandtes Buxeklappen aaben. Efter Lavrettets Erklæring og den anstillede Undersøgelse af Baaden fandt Lavrettet det rimeligt, at Beskadigelsen paa Baaden er foraarsaget ved at den Afdøde, efter at være falden i Søen, havde grebet fat i den. Ved den første Obduction blev vel Liget ei saa aldeles nøie undersøgt, som ved en senere, efter Reqvisition fra Actor for Høiesteret foranstaltet, men heller ikke ved denne sidste Undersøgelse opdagede man noget Spor til Vold. Det Sandsynligste synes at være, at Henrik ved at reise sig op i Baaden for at lade sit Vand, er falden ud og ei har formaaet at redde sig. Vel blæste det ei haardt, men dog altid saa meget, at han ved Bølgegangen kunde tabe Balancen, selv om han ei var beruset, hvilket dog er antageligt at han var. Da der opstod Mistanke mod de Angjældende som Drabsmænd, bleve de arresterede, men hverken under Forhøret eller det optagne Thingsvidne fremkom nogen Oplysning, der kunde bestyrke denne Mistanke. Det oplystes vel, at Nr. 1 og 2, efter at have yppet Klammeri med Henrik Caspersen, stødte denne ud i Søen, men efter Omstændighederne kunde paa det Sted dette ikke have nogen farlig Følge, da det er forklaret, at Vandet kun gik Henrik op til Knærne; efter 1ste og 31te Vidne skulde Angj. Nr. 1 og 2 have slaaet Henrik overende og i det Hele behandlet ham saaledes,

at 31te Vidne ei turde følge med ham over Søen den Aften; disse Vidner forklare ogsaa, at Nr 1 ytrede til Henrik: "I Aften skal Du faae træde Søen til det Yderste;" men 31te Vidne tilføier dog, at Henrik selv ingen Frygt nærede for at begive sig hjem og endog sagde til 31te Vidne, at hun ei maatte tænke saa ilde om de Angj. Ved disse Vidner maa desuden bemærkes, at 1ste Vidne er fældet for Tyveri og at 31te Vidne har forklaret sig paa en saadan Maade, at man maa være vaersom med at bygge formeget paa dets Prov. Angj. Nr. 1 skal paa Opfordring om at reise, have ytret: "Du veed, jeg ei kan reise, før jeg har faaet fuldført, hvad jeg har lovet," men med Hensyn til en saadan Ytrings Betydenhed maa bemærkes, at det er høist usandsynligt, at de Angj., hvis de havde haft et Mord isinde, skulde have indladt sig i Klammeri med Henrik paa Stranden i Vidners Overvær. Nr. 2 skal have sagt, at han vilde ligge efter Henrik i 7 Aar; men paa en saadan Ytring kan dog ingen Vægt lægges. Af den Omstændighed, at de Angjældende have benegtet at have brugt disse Ytringer, hvorom dog flere Vidner have forklaret sig, kan vel ei heller udledes Noget, da den mod de Angj. opstaaede Mistanke nok kunde forlede dem til at benegte det Passerede. Det er oplyst, at Nr. 1s Forældre, efter at Mistanken var opstaaet, henvendte sig til flere Vidner, for at indvirke paa disses Forklaringer; men, foruden at disse Bestræbelser ikke synes at have haft nogen Indflydelse paa Vidnerne, kunne de ikke ansees som noget Beviis paa de Angj.s Brøde, da de jo let kunne forklares selv under Forudsætning om deres Skyldfrihed. Endelig kan bemærkes, at det er lidet troligt, at et Mord skulde kunne have fundet Sted, uden at der skulde være Spor af Vold tilbage paa Liget. — Hvad Tyvssigtelsen mod Nr. 1 betræffer, da har han tilstaaet at have stjaalet nogle Baand, værdsatte til 6 à 7 Skill. Høiesterets Dom er saa lydende: "Nr. 1 bør for Tyveri at hensættes i Fængsel paa Vand og Brød i 10 Dage samt udrede en Tredieedeel af Sagens Omkostninger med Undtagelse af de med hans Arrest og Thingsvidnet (om Mordet) forbundne Udgifter, men i Øvrigt bør han saavel som Nr. 2 og 3 for Justitiens Tiltale i denne Sag fri at være. I Salarium til Actor o. s. v. betaler førstnævnte Tiltalte 12 Spd.

Den 4de April.

L.Nr. 170. Advocat **Lous**, Actor mod 1) Ole Olsen Tuslaat, 2) Soldat Simen Rasmussen Fandrem og 3) Jacob Olsen Skjølberg.

Ved combineret Rets Dom af 4de October 1849 ere de 3 Angj., for hvis Vedkommende Sagen er paaanket, fældede for følgende Delicta, hvorom der alene var Spørgsmaal for Høiesteret, da Sagen blot var paaanket efter deres Forlangende. 1) Vedkommende Nr. 1 og 2: Natten til 2den Paaskedag 1848 blev Pigen Karen Metli frastjaalet en Deel Brændeviin paa en Bouteille, af Værdi 14 Skill. Bouteillen er kommen tilstede, men tom. De Angj. vedgaae, at de bemeldte Nat vare paa Bestjaalnes Værelse, men negte Tyveriet; men Vidnet Anders Skougen, der er edfæstet, prover, at han saae Angj. Nr. 1, efter Raadforsel med Nr. 2, at tage Flasken i Bestjaalnes Kiste og gjemme den i sine Buxer eller under Troien. Flere Vidner forklare, at de Angj. ved Ankomsten til Metli vare ædrue, men at de senere vare beskjænkede, skjønt Ingen tracterede dem. Flasken gjenfandtes udenfor Huset. 2) Vedkommende Nr. 1 og 3: I Begyndelsen af Januar 1847 stjal de fra Pigen Oline Hornset paa Follodalen en Slump Brændeviin, af Værdi 12 Skill., der senere er erstattet. 17de Vidne forklarer sig omstændelig om Tyveriet: hvorledes Nr. 3 brød Olines Kiste op, og han eller Nr. 2, efter at have smagt paa Brændevinet, efter de Tilstedeværendes Advarsel satte Flasken ned igjen, hvorpaa de alle gik ud, men at derpaa Nr. 1 og 3 vendte om og stængte Døren, og da Vidnet og Angj. Nr. 2 kort efter atter kom ind, var Flasken i Olines Kiste tom. De Angj have for Vidnet vedgaaet, at de have forligt sig med Oline, hvilket ogsaa denne forklarer. Angj. Nr. 2 tillægger, at Nr. 3 dengang tracterede med noget Brændeviin paa Follodalen, som han ikke havde seet ham i Besiddelse af paa Veien dertil, og ikke troer, at han dengang havde med sig. Da Brændeviin ikke indbefattes under Fodevarer efter 22—14, kunde der under ingen Omstændighed blive Spørgsmaal om denne §. 3) Vedkommende Nr. 2: Indbrudstyveri i Julen 1846 i 34te Vidnes Stabur, hvorved blev aftappet en Deel Brændeviin. Angj. erkjender at have aftappet Brændeviin paa Staburet, men negter Indbruddet, idet han siger, at Døren stod aaben, og mener, at det ikke var Tyveri, da hans Huus-

bonde, 34te Vidne, havde lovet at overlade ham, hvad han havde Brug for. Men i sidste Henseende maa mærkes, at 34te Vidne dengang var bortreist, og at det af 39te Vidne, der havde Nøglen til Staburet, udtrykkelig var negtet Angj. Brændeviin under 34te Vidnes Fravær; og hvad Indbruddet angaaer, da har Angj. udenfor Retten tilstaaet samme for flere Vidner, ligesom hans Brøde i saa Henseende bestyrkes derved, at han først bad 39te Vidne om Nøglen og, da hun negtede det, kort efter gik op til 41de Vidne med Anmodning om at hjælpe ham at aftappe Brændeviin, hvilket Vidnet gjorde, idet de nu fandt Døren opbrudt. Herved maa specielt tages Hensyn til a) den korte Tid, der forløb imellem Angj.s Anmodning til 39te Vidne og Dørens Opbrud, b) at der ikke er Anledning til Mistanke mod nogen Anden, og c) at Angj. - som 34te Vidnes Tjener - burde have lukket Døren eller underrettet 39te Vidne derom, hvilket han undlod, saa at Døren stod aaben om Morgenen. For Nattesværmeri, efter egen Tilstaaelse, ere Nr. 1 og 2 ilagte hver 8 Orts Mulct (Rescr. af 4de Marts 1778), medens de Angj. for Tyverierne ere anseede, Nr. 1 og 3 efter 19—1, hver med 10 Dages Fængsel paa Vand og Brød, og Nr. 2 efter de citerede Lovsteder og tillige efter 19—3 jfr. 2 med 7 Maaneders Strafarbeide. Høiesteret afviste Sagen, hvad Nattesværmeriet betræffer, som angaaende inappellable Bøder, men stadfæstede i Øvrigt Hjemthingsdommen, saa vidt paaanket var, dog saaledes, at Straffetiden for Nr. 2 bestemtes til 6 Maaneder.

Christiania 1850.
Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang
№ 18.

6te Mai
1850.

Norsk Retstidende,

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sager, paakjendte i Høiesterets 1ste Session 1850.

L.Nr. 129. } Politimester Petersen mod Finantsdeparte-
O.Nr. 16. } mentet.

Den 23de Februar 1819 afgav Justitsdepartementet følgende Referat: "Ved Rescripterne af 8de Mai 1767 og 20de Septbr. 1775 er Politimesteren i Christiansand tillagt 1 Skill. af hver Tønde Kornvarer, som til Christianand, Mandal, Farsund og Flekkefjord ankommer og der losses. Da denne Bestemmelse skal være fortolket derhen, at Afgiften ikkun er beregnet af det Korn, som er losset til Forblivelse paa disse Steder, men ei af det, som der oplægges og siden udføres, saa anholder Politimester Lahn om, at det maa bestemmes, at Afgiften maa udredes tillige af sidstmeldte Kornvarer i Lighed med, hvad der ved høieste Resolution af 13de Novbr. d. A. er bestemt med Hensyn til den Tugthuset ved Fundats af 24de Juli 1789 § 14 Nr. 1 tillagte lignende Afgift. Da Departementet ikke kan andet end ansee dette Andragende som velgrundet og overeensstemmende med ovennævnte Rescripter og Resolutionen af 13de November d. A., saa indstilles underdanigst: At det maa paalægges vedkommende Toldvæsens Betjente at indkassere den Politimesteren i Christiansand tillagte Afgift af det til ovennævnte Steder indførende Korn, ikke alene af det Korn, som der losses til Forblivelse,

men ogsaa af det, som der oplægges og siden udføres."
Dette Referat blev samme Dag ved høieste Resolution bifaldt. Den 23de Februar 1822 afgav Finantsdepartementet saadant Referat: "Ved høieste Resolution af 23de Februar 1819 er bestemt, at den Politimesteren i Christiansand ved Reskripterne af 8de Mai 1767 og 20de Septbr. 1775 tillagte 1 Skilling af hver Tønde Korn, som til Christiansand, Mandal, Farsund og Flekkefjord indføres og der losses, maa beregnes ham til Indtægt, hvad enten Kornet siden igjen udføres eller ei. Departementet har bemærket, at denne Resolution har givet Anledning til Misforstaaelse ved Politipengenes Beregning af det Korn, som indføres med Havariskibe og igjen med samme Skib udføres, da nogle Toldsteder i saa Tilfælde beregne Politipenge og andre ikke. Politipengene bleve først ved Rescriptet af 8de Mai 1767 tillagte Politimesteren i Christiansand af de Kornvarer, som der indførtes og udlossedes, men ved Rescriptet af 20de September 1775 blev Afgiften ogsaa udstrakt til det Korn, som indførtes til Mandal, Farsund og Flekkefjord. Politipengene erlagdes oprindelig af Eierne af det indførende Korn; men ved den provisoriske Toldanordning af 7de December 1818, dens 2det Cap. § 11, blev bestemt, at de saakaldte økonomiske Afgifter af Varer skulde bortfalde, imod at vedkommende Embedsmænd og offentlige Indretninger, som havde havt Andeel deri, skulde faae Erstatning af Told- og Consumtionsintraderne, og som Følge heraf bleve Politipengene fra den Tid, den provisoriske Toldanordning traadte i Kraft, udbetalte af Toldkassen. Det kan ikke negtes, at Udtrykkene i ovenmeldte høieste Resolution synes at tale for den Mening, at Politipengene skulle erlægges af det formedelst Havari indførende Korn. Hertil kommer, at dersom Havariskibe undtages fra Bestemmelsen, vil denne Resolution ikke have synderlig Anvendelse, da samme i saa Tilfælde indskrænkes til det Korn, som oplægges paa Transit, ligesom Hensigten, nemlig at forøge Politimesterens Indtægter, ikke i tilstrækkelig Grad vil opnaaes, da de største Indtægter, formedelst Mængden

af Havariskibe i denne Egn af Landet, maae antages at falde af det Korn, som ved Havari indkommer. Disse Grunde vilde være afgjørende, dersom ikke en efter Departementets Formening vigtigere Grund talte for den modsatte Mening. Det er nemlig klart af § 11 i den provisoriske Toldanordning af 7de Decbr. 1818, at Politipengene, der nu udredes af Toldkassen, ikke ere en Politimesteren i Christiansand af Staten tillagt Embedsindtægt, men en Erstatning for en Afgift, denne forhen var berettiget til at oppebære af Eierne af det indførende Korn. Idet Politipengene tilligemed de saakaldte økonomiske Afgifter bleve inddragne under Toldintraderne, bleve derfor Toldafgifterne saaledes forhøiede, at Politipengene uden Tab af Statskassen kunde udredes; men nu er Resolutionen af 23de Februar emaneret senere, og der maatte følgelig, under Forudsætning af, at den skulde anvendes paa Havariskibe, have været paabudt en hertil svarende Forøgelse i Toldintraderne, hvilket ikke er Tilfældet. Ligesom det saaledes næppe kan antages at have været Hensigten med bemeldte Resolution, at Politipengene af Havariskibe skulde udredes af Statskassen, saaledes kan man heller ikke antage, at disse skulde udredes af Private; thi foruden at det næppe kan antages, at man, saa nylig efter at Politipengene vare inddragne under Toldintraderne, vilde at denne Afgift for en Deel skulde svares af Private, synes en saadan Bestemmelse ikke at harmonere med Toldanordningens § 22, der endog fritager Havariskibe fra at svare Transittold af de Varer, som formedelst Havariet oplosses og igjen udføres. Paa disse Grunde maa Departementet underdanigst indstille: At de Politimesteren i Christiansand ved høieste Resolution af 23de Februar 1819 tilstaaede Politipenge af alt det Korn, som indføres til Christiansand, Mandal, Farsund og Flekkefjord, ikke beregnes af det Korn, som formedelst Havari indkommer og, uden at oplægges paa Transit, igjen udføres med det samme Skib, hvormed Indførslen er skeet." Denne Indstilling blev bifaldt ved kongelig Resolution af 15de Novbr. s. A., der samme Dag blev communiceret Christiansands Stift, og af dette

under 30te f. M. meddeelt saa vel daværende Politimester i Christiansand som vedkommende Toldkasserer, efter en bekræftet Gjenpart af Brevet til Politimesteren, hvori de øvrige Communicationer tillige attesteres. Den 19de Juni 1841 blev Petersen beskikket til Politimester i Christiansand. I 1845 blev han i Følge Finants-Departementets Ordre, efter forgjæves Forligsprøve, sagsøgt for det hans Embede paahvilende aarlige Bidrag til det underordnede Politipersonales Lønning for Tidsrummet fra hans Ansættelse i Embedet til 1844 Aars Udgang, i Alt 202 Spd. 89 Skill., med Renter fra Indkaldelsen til Forligelsescommissionen, og Omkostninger. Efter forgjæves Andragende om, i Henhold til Rescr. af 8de Mai 1767, 20de September 1775 og 28de April 1813, sammenholdte med høieste Resolution af 23de Februar 1819, at erholde 1 Skill. i Politipenge af hver ved Christiansands, Mandals, Farsunds og Flekkefjords Tolddistricter udlosset og derfra igjen udført Tønde Korn, og efter derpaa anstillet forgjæves Forligsprøve om samme Gjenstand, hvorunder for det omhandlede Tidsrum opgaves, i Følge Attester fra vedkommende Toldkamre, at være indført og udlosset 37152⅞ Tønder Kornvarer, anlagde han Modsøgsmaal for 309 Spd. 72¾ Skill., med Renter af det efter Liqvidation overskydende Beløb, samt Omkostninger. I sit Indlæg bemærkede han, blandt Andet: "Under 19de Juni 1841 blev jeg af Hans Majestæt Kongen naadigst beskikket til Politimester hersteds, "mod den for dette Embede ved kongelig Resolution af 23de Juli 1834 reglementerede Gage 120 Spd. af Statskassen og de øvrige Embedet tillagte Rettigheder." Den her omhandlede Resolution af 1822 kan saa meget mindre være bindende for mig, da jeg aldrig har kjendt den før nu, og aldrig har kunnet kjende den; thi den har ikke været læst til Thinge, den findes ikke i de udkomne Lovsamlinger, og er hverken nævnt i den kongelige Resolution af 23de Juli 1834, der bestemmer Byfoged- og Politimester-Embedernes Adskillelse, eller i min Bestalling, ligesom den heller ikke, efter hvad jeg herved embedsmæssigen attesterer, findes i Politikamme-

rets Archiv. Ligesom altsaa hine Institutioner og Embedsmænd før 1818 erholdt de dem efter de respective Beregningers Indhold hjemlede Indtægter uden Hensyn til, om deraf erlagdes Told eller ikke, saaledes maa Erstatningen ogsaa nu beregnes, hvad enten Toldkassen efter de til de forskjellige Tider gjældende Toldbestemmelser og Toldsatser har mere eller mindre Anledning til for den udbetalte Erstatning at erholde Refusion directe ved Toldindtægter af de afgiftspligtige Varer." Paa Forespørgsel fra Regjeringsadvocaten svarede Finantsdepartementet under 28de Decbr. 1846: "Man antager, at Politimesteren tilkommer Politipenge af Kornvarer, som oplosses og derefter igjen udføres, med mindre de ere indkomne formedelst Havari, og igjen udføres med samme Skib. Resolutionen af 15de Novbr. 1822 synes vel ogsaa at nævne som Betingelse for, at nysnævnte Kornvarer skulle være undtagne fra dem, af hvilke Politipenge erlægges, at Varerne ikke oplægges paa Transit, og at altsaa følgende 3 Betingelser skulle være tilstede for at indførte Korvarer, som igjen udføres, kunne fritages for Politipenge, nemlig: 1) At Varerne ere indkomne formedelst Havari; 2) at de ikke oplægges paa Transit; 3) at de igjen udføres med samme Fartøi. Dette Departements underdanigste Indstilling, som foranledigede den kongelige Resolution af 15de Novbr. 1822 godtgjør imidlertid, saaledes som hoslagte Afskrift viser, at det har været Meningen at fritage alle Kornvarer, som indkomme formedelst Havari, og igjen udføres med samme Fartøi, for Politipenge, idet man har antaget, at Varer, som ere i dette Tilfælde, ikke kunne siges at oplægges paa Transit, eftersom de, overeensstemmende med den provisoriske Anordning af 7de Decbr. 1818, § 22, vare fritagne for Transittold. Anførslen "uden at oplægges paa Transit" maa saaledes rettest forklares, som om Resolutionen i Stedet for samme havde erholdt følgende Tillæg i Slutningen: "af hvilke Varer Transittold ikke erlægges, og som saaledes ikke kunne siges at være oplagte paa Transit." Politimester Petersen spurgte derpaa Amtmand Thesen 1) om

han, medens han var Politimester i Christiansand, var vidende om, at der existerede en kongelig Resolution af 15de Novbr. 1822, som bestemmer, at Afgiften af det Korn, som formedelst Havari indkommer og, uden at oplægges paa Transit, igjen udføres med samme Skib, ikke skulde beregnes Politimesteren, samt 2) om det var ham bekjendt, at den ham som Politimester i Christiansand ved Rescripterne af 8de Mai 1767, 20de Septbr. 1775 og 28de April 1813 tilstaaede 1 Skill. pr. Tønde af de Kornvarer, som til Christiansand, Mandal, Farsund og Flekkefjord ankomme og der losses, i hans Embedstid ikke var bleven ham udbetalt af de Kornvarer, der med Havarister vare indkomne og lossede, og derpaa med samme Skib igjen udførte. Herpaa svarede Amtmand Thesen: "ad 1) Jeg har ikke vidst Noget om en saadan kongelig Resolution af 15de November 1822, som den omspurgte. ad 2) Jeg antog, at hvad der blev mig betalt ogsaa var mit hele Tilgodehavende, da jeg maatte formode, at Toldkasserens Opgaver stode under Revision i vedkommende Regjeringsdepartement, og at dette vilde paasee, at der ikke skeede Uret." Ligeledes henvendte Politimester Petersen sig til Christiansands Toldkammer med Spørgsmaal om Formen, hvorunder Politipengene oversendtes Politikammeret, og fik til Svar: "Formen er saaledes: De halve Politipenge for N. N. Maaned følge herved med N. N.. Spd. N. N. Skill. mod Qvittering. Christiansauds Toldkammer N. N. Maaned og Dato N. N. Aar." Petersen bemærkede dernæst i Indlæg til Retten: "For saa vidt det anføres, at ingen af mine Formænd i Embeder har fundet sig foranlediget til at klage over den ved Resolutionen af 1822 angaaende Politipengene givne Bestemmelse, da vil det af de fremlagte Attester sees, at nuværende Amtmand Thesen som Politimester hersteds aldeles ikke har kjendt bemeldte Resolution, ligesom det heller ikke har været vel gjørligt for Politimesteren at vide, hvorledes Politipengene ere blevne beregnede, da det Følgebrev, hvormed de fra Toldkamrene ere blevne oversendte, alle have været affattede paa samme

Maade som den i den fremlagte Attest fra Toldkassereren i Christiansand anførte. Før Resolutionen af 23de Februar 1819 er blevet erlagt Politipenge saavel af det Korn, der er blevet indført med Havariskibe og igjen udført med de samme, som af det, der er indført til Forblivelse i Landet. At muligens et eller andet Toldkammer kan have forstaaet Rescripterne feilagtig og ikke have indbetalt Politipenge af det førstmeldte Korn kan man finde saa meget rimeligere, som man af den kongelige Resolution af 1822 seer, at dette har fundet Sted ved Fortolkningen af Resolutionen af 1819, og derfor var denne Resolution ikke overflødig." I Skrivelse af 29de Marts 1847 meldte Finantsdepartementet til Regjeringsadvocaten, at Justitsdepartementet, der ansaaes nærmest kaldet til at afgjøre Spørgsmaalet om, hvor vidt Politimesterens Paastand paa Politipenge burde anerkjendes, havde antaget, at de Politimesteren i Christiansand i Følge Rescripterne af 8de Mai 1767 og 20de Septbr. 1775 tilkommende Politipenge af Kornvarer, som til Christiansand, Mandal, Farsund og Flekkefjord indføres og der losses, efter Bestemmmelserne i høieste Resolution af 23de Februar 1819 og kongelig Resolution af 15de November 1822 ogsaa maatte blive at beregne af Kornvarer, som efter paa vedkommende Steder at være oplossede igjen udføres, med mindre Varerne ere indkomne formedelst Havari og igjen udføres med samme Fartøi, hvormed de ere indførte, og at der saaledes fra Justitsdepartementets Side Intet haves imod, at en hermed overeensstemmende Erkjendelse under fornævnte Sag afgives. Efter at det i Indlæg fra Regjeringsadvocatens Fuldmægtig var benegtet som blottet for alt Beviis, at der før Resolutionen af 23de Februar 1819 skal være erlagt Politipenge "saavel af det Korn, der er blevet indført med Havariskibe og igjen udført med de samme, som af det, der er indført til Forblivelse i Landet," og at nysmeldte Resolution skal være fremkaldt derved, at muligens et eller andet Toldkammer kan have forstaaet Rescripterne feilagtigen," blev Politimester Petersen ved Bythingsdom i Christiansand af 23de Novbr.

1847 tilpligtet at betale de paastævnte 202 Spd. 89 Skill. med Renter fra 27de Januar 1845 til Betaling skeer; men Sagsomkostningerne ophævede, og efter Paaanke fra Petersens Side blev denne Dom den 21de Juni 1848 af Overretten i Christiansand stadfæstet, med Ophævelse af Sagsomkostningerne. Politimester Petersen indankede nu Sagen til Høiesteret, hvor hans Sagfører i det Væsentlige bemærkede:

Finantsdepartementets Paastand støttedes oprindelig paa to formeentlige Hovedgrunde, nemlig 1) at de to førstanførte Rescripter ikke hjemle Afgift af Korn, losset formedelst Havari og igjen udført i samme Skib; 2) at den kongelige Resolution af 15de November 1822 i alle Fald deri har gjort Indskrænkning. Hertil svares: ad 1) Finantsdepartementet har herved især holdt sig til Ordet "indføres" i Rescr. af 1775, hvilket Udtryk dog lige saa almindelig bruges om Varer, der indbringes og udlosses i Hensigt, atter at udføres af Landet, som om Varer, der indføres "til Forblivelse i Landet," hvilket sidste derfor altid tillægges, hvor det gjælder at betegne denne Indskrænkning i den almindelige Betydning af Indførsel. Efter Correspondents med Justitsdepartementet har Finantsdepartementet imidlertid opgivet denne Fortolkning og bemyndiget Regjeringsadvocaten til at indrømme, at Politipenge ogsaa bør erlægges af Korn, der indbringes og oplosses for atter at udføres, naar det kun ikke skeer med havarerede Skibe, og udføres i samme Skibe. Denne Undtagelse er aldeles vilkaarlig og uhjemlet i de hidhørende Bestemmelser. Cancellipr. af 20de Februar 1813 (hos Fogtman), som forberedede Rescr. af 28de April s. A., indbegriber under de forhøiede Politipenges Svarelse hver Tønde Korn, som "udlosses," og dette Ords Betydning kan ikke omtvistes. Rescriptet maa unegtelig forstaaes paa samme Maade, og det er for Øvrigt intet Usædvanligt, at Lovgivningen slutter sine Bestemmelser til saadanne Facta. Navnlig har Toldlovgivningen sluttet sine strengeste Bestemmelser til den blotte Losning. Mærkelig er især Toldanordn. af 7de Decbr. 1818, § 22, hvor man omhyggelig har skjelnet

paa en Maade, som ogsaa vilde have været brugt i de her omhandlede Rescripter, om Meningen havde været, at gjøre en lignende Undtagelse for Havaritilfælde, da den ingenlunde lader sig udbringe ved Fortolkning af Rescripterne, som de ere. Af Forholdenes Natur lader sig heller Intet udlede til Styrke for Departementets Paastand, da Politiet i alle Fald har Meest at bestille med havarerede Kornvarer. Fundatsen for Christiansands Tugthuus af 24de Juli 1789, § 14, 1, hjemlede ogsaa denne Indretning 1 Skilling af hver Tønde Korn, som indførtes, med Undtagelse af offentligt Magazinkorn, og denne Afgift beregnedes efter Toldkammerets Attest af 23de Februar 1846 (der blev documenteret) ogsaa af Korn, der udførtes med samme Fartøi, indtil den ved L. af 23de April 1839 blev ophævet fra 1ste Juli s. A. Det maa ogsaa betragtes som aldeles ligegyldigt, enten Kornet udføres med samme eller med andet Fartøi; og den Omstændighed, hvorpaa Departementet lægger meest Vægt, at Toldintraderne, ved de økonomiske Afgifters Inddrägelse under samme, tidligere bleve forhøiede, men inden Rescriptet af 1819 udtrykkelig ophævede ved Toldanordn. af 7de Decbr. 1818, § 22, hvad havareret Korn angaaer, kan saa meget mindre komme i Betragtning, som det ikke er givet, at de forandrede Toldsatser i Forbindelse med den derved paadragne Erstatningspligt medfører Tab for Statskassen, medens det er givet, at Ophævelsen af Politipengene af havareret Korn vilde medføre et tilsvarende Tab for Appellanten, om han ikke derfor erholdt Erstatning, men desuagtet maatte bidrage til det underordnede Politipersonales Løn. Dette Tab har Rescr. af 1819 ingenlunde villet paaføre ham. Overretten erkjender og, at Rescripterne paabandt alt losset Korn den omtvistede Afgift, men finder, at Resolutionen af 15de Novbr. 1822 er afgjørende mod Appellanten. ad 2) Hvad nu denne Resolution angaaer, da kan den ingenlunde afgjøre Spørgsmaalet. For det Første maa bemærkes, at den ingenlunde gaaer ud paa at forandre, men blot paa at fortolke den ældre Resolution af 23de Februar 1819, som imidlertid ved den for Resolutionen af 1822 til Grund

liggende Departementsindstilling aabenbar er mistydet. I saa Henseende behøver man blot at henvise til de i selve Indstillingen som Tvivlsgrunde paapegede Omstændigheder; til Finantsdepartementets eget Foredrag til L. af 23de April 1842 om Hø- og Brændeafgiftens Ophævelse i Throndhjem (Storth.-Forh. Marts 1842, S. 177—181); og til Høiesteretsdom af 1ste Decbr. 1841 (Retst. f. s. A. S. 802—838). For saa vidt det paastaaes, at Resolutionen af 1822, selv om den var bygget paa urigtige Grunde, maatte være afgjørende, er allerede bemærket, at den ikke gaaer ud paa nogen Forandring i det Bestaaende, men blot paa en Fortolkning, hvorved den stedfundne Uoverensstemmelse i Anvendelsen skulde hæves, hvilket ei alene fremgaaer af den tilsvarende Indstillings Indhold, men ogsaa deraf, at den strax skulde iverksættes, skjønt Embedet ikke var ledigt, og at den foranledigedes af Finantsdepartementet, der ikke saaledes havde med Reguleringen af et under Justitsdepartementet henhørende Embeds Indtægter at bestille. Samme Fremgangsmaade blev brugt i Throndhjem, men forgjæves. Embedsindtægter kunne ikke ophæves ved Resolution, men alene ved Lov. (Her nævntes L. af 23de April 1839, 23de April 1842, 13de April 1848, § 2, 12te Juli 1848, § 2, o. fl.). Men selv om man i Almindelighed kunde tillægge en saadan Resolution Lovskraft, vilde det dog her ikke kunne skee, da den ikke paa bindende Maade har været bekjendtgjort. Stiftets Attest efter Copibogen om Communication til daværende Politimester (Lahn) beviser ei engang Affendelsen til eller Modtagelsen af denne, og kan i alle Fald ikke paaberaabes imod Petersen, der lige saa lidt som Thesen vidste Noget om denne Resolution, der ikke fandtes i Politikammerets Archiv, og heller ikke i Lovsamlingen. Rescr. af 25de Mai 1818 om Bestyrelsen af de offentlige Stiftelser i Throndhjem, efter hvis § 2 Assessor Schwach paastodes forpligtet til, uden Godtgjørelse at deeltage i Inspectionen for disse Stiftelser, fandtes i Lovsamlingen; men Schwach, skjønt senere beskikket som Assessor i Throndhjems Stiftsoverret, blev dog ved Høiesteretsdom

af 24de September 1833 (documenteret) frifunden for Tiltale, da Rescriptet ikke var nævnt i hans Bestalling eller før hans Udnævnelse bekjendtgjort paa nogen for ham bindende Maade. At Appellantens Formænd ikke skulle have beregnet Politipenge af havareret Korn, er ubeviist, og maa i alle Fald ansees som en Følge af Maaden, hvorpaa Politipengene hævedes, efter hvad Toldkommerets Attest oplyser. Desuden kunne lovbestemte Embedsindtægter ikke ved Formandens Praxis tabes for Eftermanden, ja end ikke for selve Formanden i videre Udstrækning, end han beviislig har eftergivet dem. At Appellanten hverken middelbar eller umiddelbar, stiltiende eller udtrykkelig har eftergivet Noget af den omtvistede Embedsindtægt, er klart nok. Han nedlagde derfor Paastand som ved de foregaaende Retter, med Tillæg af Omkostningerne.

Hertil bemærkede Regjeringsadvocaten i det Væsentlige: De omtvistede Politipenge ere ved de ældre som ved de yngre Anordninger alene paalagte toldbare Kornvarer, og dertil hørte ikke havareret Korn, som under Skibets Reparation oplagdes og derpaa udførtes i samme Skib. Anordn. af 7de December 1818, § 22, indførte ingen ny, men udtalte en gammel og det en saa naturlig Undtagelse, at den maatte antages uden udtrykkelig Lovhjemmel. Rescripterne lade sig meget vel fortolke som i Departementets Indstilling af 1822. "Indføres" betyder aabenbar Indbringelse for at forblive. "Udlosse" i Forbindelse dermed kan ikke tages i videre Betydning. At man i Tilfælde af Søskade midlertidig bringer Ladningen paa det Tørre (et Skjær, en Holme til Ex.), kan dog ikke ansees indbegrebet under Losning i den Forstand, hvori Ordet her maa være brugt. Samtlige Rescripter maae have brugt Losning i samme Betydning som Indførsel i egentlig Forstand, og den, der vil begrunde Rettigheder paa dette Udtryk, maa bevise dets videre Betydning. Rescriptet af 1813 kan ikke forstaaes anderledes end Rescriptet af 1767. At Departementet skulde være afstaaet fra denne Fortolkning, modsiges. Deptm. kan med Føie indbefatte un-

der "Indførsel" Transitoplag, der er en eventuel Indførsel til Forblivelse eller Udførsel, hvilket midlertidig Oplæggelse af havarerede Varer, der ubetinget ere bestemte til Gjenindtægelse og Udførsel, ikke kan kaldes. Sæt imidlertid at Departementet har taget feil i sin Indrømmelse, kan Følgen dog ikke blive den, at baade det Uindrømmede og det Indrømmede gaaer tabt. En feilagtig Begrundelse indeholder ingen Afstaaelse af, hvad der ikke eftergives men tvertimod paastaaes. Før Rescriptet af 1819 beregnedes Politipengene kun af egentlig indført Korn. Man vilde hjælpe Politimesteren til Mere, saa vidt nemlig, som der kunde være Tale om "indført" Korn. Paa Udtryksmaaden i Indstillingen kommer det ikke an, men paa Resolutionen, hvis Indhold er utvivlsomt. At man har villet, at der ikke skulde beregnes Politipenge af havareret Korn, er klart. Hvor vidt denne Bestemmelse kunde gjøres gjældende mod den daværende Politimester, kan man lade staae derhen. Imidlertid viser det Anførte, at Resolutionen ikke stred imod den ældre Ret, og den maa altsaa erkjendes gyldig mod ham, som mod hans Efterfølgere. Man maa for Resten skjelne mellem Indtægter, der tillægges Indretninger, og Indtægter, der tillægges Personer. En lovbestemt Indtægt kan vel ikke fratages Indehaveren ved Resolutionen, men fratages Embedet for Eftermænds Vedkommende. Storthinget har aldrig negtet Regjeringen Ret til at nedsætte Indtægter i Embedsledighed, og den Omstændighed, at man ellers ordner Forholdene ved Lov, strider ikke imod denne Anskuelse, da det Samme meget vel kan gjøres paa begge Maader. Om end Regjeringen gik udenfor sin Competents ved at indskrænke Indtægterne af et Embede, maatte dog den, der tog imod Embedet paa saadanne Vilkaar, erkjendes at have fraskrevet sig en Ret, hvorpaa han utvivlsomt kan renunceere. Petersen har uden Tvivl ved Embedets Modtagelse været uopmærksom saa vel paa de ældre Rescripter som paa de senere Resolutioner, og alene seet paa Totalopgaven af hans Formænds Indtægter, hvori Afgift af havareret Korn ikke var indgaaet. Hans Forgængere have endog

haft Mindre end Departementet indrømmer ham. Gjennem Toldkammeret, hvem Resolution af 1822 var communiceret, maatte han nødvendig komme til Kundskab om den gjældende Regel, der ved Toloppebørselen skulde bringes i Udøvelse. Regjeringsadvocaten paastod derfor Stadfæstelse af Overrettens Dom og Omkostninger for Høiesteret, hvoriblandt Salar til ham selv.

Høiesterets Dom, afsagt 9de Marts 1850, er saa lydende:

"Finants- og Tolddepartementet paa Statskassens Vegne bør til Politimester Petersen at betale 106 Spd. 104 Skill. med Renter 4 pCt. aarlig fra 28de November 1845 indtil Betaling skeer. I Henseende til Processens Omkostninger ved de foregaaende Retter bør Stiftsoverrettens Dom ved Magt at stande, hvorhos Processens Omkostninger for Høiesteret ophæves."

Den 6te April.

L.Nr. 173. Advocat **Andresen**, Actor, mod Ole Petersen Venaaseiet.

Angj. tiltales for Tyveri, eller Deelagtighed deri, eller ulovlig Omgang med Hittegods, og er ved Underretsdom paa Kongsberg af 17de December f. A., stadfæstet af Overretten den 21de Januar d. A., som forhen to Gange domfældt for Tyvsforbrydelse, efter 19—1 cfr. 7 anseet med Strafarbeide i 4 Aar. Angj. sigtes for Tyveri af et Stykke, 22½ Alen langt, Vadmel, hvorom er oplyst, at det af Beskjoalne, 3die Vidne, var lagt paa 1ste Vidnes Kjærre paa en Tour, dette sidste Vidne gjorde fra Kongsberg. Ved Hjemkomsten om Natten den 15de October blev Kjærren kjørt op for Døren og aflæsset, med Undtagelse af Vadmelet og et Sengetæppen, hvilke bleve eftterglemte. Kjærren blev staaende paa samme Sted til langt ud paa Dagen den 16de October; der opstod strax Mistanke

[illegible] var den eneste Fremmede, [illegible] marken, efter hans eget Opgi- [illegible], og deels fordi der udspredtes [illegible] en Kjøbmand paa Kongsberg [illegible] Vadmel som det stjaalne. Efter [illegible] at have solgt Vadmel til den om- [illegible] der at have været inde i hans Bu- [illegible] enere til Bekjendelse herom, men paa- [illegible] Vadmelet paa Veien, hvorhos han [illegible] havde afrevet det et Mærke. At det [illegible] Vadmel imidlertid er det samme, som [illegible] det Vidne, maa ansees for beviist, og at [illegible] af at have fundet det er urigtigt, [illegible] af 1ste og 3die Vidnes Prov, hvoref- [illegible] vel forvaret paa Kjærren, at det ei [illegible], som af 2det Vidnes, hvorefter der om [illegible] paa Kjærren en Tul som et Stykke Vad- [illegible] hvilken Tul senere ud paa Dagen ikke laae der. [illegible] stadfæstede de ergangne Domme.

Den 8de April.

[illegible] Procurat Homann, Actor mod Thore Clausen. (Skriftlig behandlet).

Ved de afhørte Vidners, nemlig 2det, 3die og 4de Vidnes Prov maa Angjældende mod sin stadige Benegtelse ansees overført at have gjort sig skyldig i simpelt Tyveri. Den 13de November f. A. omtrent Klokken 6 om Eftermiddagen mødte 2det Vidne, Kjøbmand Svendsen i Stavanger, og hans Handelsbetjent, 3die Vidne, Angjældende i Gangen i Forskmarontes Huus, idet han var kommen ned af Trappen, der fører til 2den Etage. Angjældende bøiede sig da over til den ene Side, ligesom for at komme Gulvet nærmere med den ene Haand, og Vidnerne hørte, at han under denne Bevægelse lod Noget falde fra sig. Ved at see efter fandt Vidnerne nemlig paa det samme Sted en Kniv og et Huggejern, hvilke Ting de have erkjendt ikke at være nogen som helst [illegible] om at have været i Angj.s Besiddelse. Ved Siden heraf har 3die Vidne, hvis Eiendomsret til Kniven og Huggejernet ved 3die og 7de Vidnes Prov er beviist, forklaret, at han, da han den 15de November gik [illegible] i 2den Etage i 2det Vidnes Huus, lod de

nævnte. Stykker Verktøi ligge efter sig, og at de derfra ere borttagne uden hans Vidende og Villie. Alene ved de ovenanførte Vidners Prov er saaledes formeentlig Beviis mod Angjældende tilveiebragt. Hvad der end yderligere taler imod ham er hans mistænkelige Adfærd i det Hele, især hans aabenbar løgnagtige Benegtelser. Da han nemlig ved Paagribelsen af 2det Vidne blev spurgt om, hvad han havde i det fremmede Huus at bestille, svarede han, at han søgte efter nogle Folk, men at der var givet ham den Besked, at de ei vare der, hvilket Udsagn alene af den Grund er mistænkeligt, at Husets 2den Etage var ubeboet, og at sammestedsdengang heller Ingen opholdt sig. Paa Forespørgsel om Navn svarede Angjældende ligeledes løgnagtig, at han hedte Halvor. Ved Politiets Anholdelse af ham fandtes han i Besiddelse af en Deel Fyrstikker og "et Par smale Lysestumper af samme Tykkelse som Tyvene i Stavanger sædvanlig bruge, naar de ere ude for at stjæle." De tvende sidstnævnte Facta ere imidlertid, ligesom Tyveriet i det Hele, af Angj. med Frækhed benegtede. Ved de underordnede Instantsers Domme er Angjælgende, der er 27 Aar gammel, og forhen i 1840, 1843 og 1845 har været straffet for Tyveri, sidste Gang med 3½ Aars Strafarbeide, for 4de Gangs Tyveri ilagt Strafarbeide i 3die Grad med 7 Aar. Høiesterets Dom er saa lydende: "De ergangne Domme bør ved Magt at stande."

Den 23de April.

L.Nr. 208. Advocat **Dunker**, Actor mod Hans Christophersen Tveteie.

(Skriftlig behandlet).

Angjældende, der er henved 60 Aar gammel, og forhen straffet for Hor, tiltales i Følge Klage fra Johannes Ruuseie og Agershuus Amts Ordre af 27de September sidstleden, tilligemed Klagerens Kone, for Forbrydelse mod Chr. L.s 18—8, og Angj. tillige for Forbrydelse mod 16—11. Ved Dom, afsagt inden nedre Rommeriges Sorenskriveries Jurisdiction den 23de Decbr. sidstleden bleve begge Tiltalte frifundne for videre Tiltale i Henseende til Horssigtelsen, men Angj. for Høiesteret for den sidstnævnte Forbrydelse dømt 8 Dages Fængsel paa Vand og Brød, og blev denne Dom af Christiania Stifts-

overrets 1ste Afdeling under 4de Februar d. A. stadfæstet, dog saaledes, at Straffetiden bestemtes til 15 Dage. Sidstnævnte Dom er alene efter Angjældendes Forlangende og blot for hans Vedkommende indanket til Høiesteret, hvor der saaledes kun var Spørgsmaal om Overtrædelsen af 16—11. Medens Angjældende og Klageren samt 1ste—5te Dept. den 18de Septbr. sidstleden vare samlede paa Retsstedet, for under et Forhør at afgive Forklaring betræffende det paaklagede Hor, udstødte Angj., der var i høi Grad opbragt paa Klageren, følgende Trusel mod denne: "Først skal jeg tage dit Liv og derefter mit, og det, om jeg vil, i denne Time; thi jeg ændser ikke mit Liv." Da Klageren, som har forlangt offentlig Paatale ogsaa herfor, uden dog ligefrem at paastaae 1—21—1 bragt i Anvendelse, har erklæret, at han virkelig har næret Frygt for Truselens Iverksættelse af Angj., og Vidnerne forklare, at en saadan Frygt ikke forekom dem ugrundet, efterdi Angj. har et "svært Sind," er Crll.s 16—11 altsaa anvendelig, om det end forholder sig, som Angj. efter at være foreholdt Referentens Indstilling har tilagt, at han nemlig tilføiede Truselen den Betingelse "i Fald der ikke paa en skikkelig Maade kan blive Endskab paa denne (Hor-) Sag," hvilket Tillægs Rigtighed dog er meget tvivlsom. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom, saa vidt paaanket var.

Christiania 1850.
Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang
№ 19.

13de Mai
1850.

Norsk Retstidende,

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sager, paakjendte i Høiesterets 1ste Session 1850.

L.Nr. 149. } Rederne af Skibet Ludvig Holberg mod
D.Nr. 15. } Styrmand Hagelsteen.

Indstævnte Hagelsteen – der tvistede med Appellanterne om tilgodehavende Hyre – var Styrmand paa Skibet Ludvig Holberg, ført af Skipper Hysing, afgaaet den 16de September 1840 fra Bergen paa Fragtfart, og i 1844 ankommet til Malta, hvorfra det i Begyndelsen af August afgik til det sorte Hav, og ankom til Kertsch den 22de September. Medens det her laae under Ladning, drev det løs, led Havari og maatte den 8de Decbr. forlades af Mandskabet, der efter mange udstaaede Besværligheder i ynkelig Forfatning kom tilbage til Kertsch. Efter et Par Ugers Forløb blev Skibet fundet af en Græker, der bragte det ind til Kaffa. Hvad senere dermed forefaldt, er ikke klart, da det ikke fuldstændig er fremstillet af Parterne, men blot biløbig berørt i nogle af de fremlagte Breve fra Rederne, og kun leilighedsviis i Indlæggene. Det synes imidlertid deraf at fremgaae, at Skipperen først har proцederet med Bjergerne om Udleverelsen af Skibet, som Bjergerne have villet beholde; at han efter Dom eller Kjendelse har faaet det tilbage; at derefter ny Proces er opstaaet, formodentlig om Bjergelønnen, o. s. v. Da imidlertid Skipperen i Brev af 18de December 1844 havde

underrettet Rederne om den indtrufne Ulykke, svarede de i Brev af 25de Januar 1845, at han ikke maatte indlade sig i nogetsomhelst Slags Proces, og, om den skulde være begyndt, at han strax maatte hæve den, da Skibet var assureret, og det følgelig maatte blive en Assurandeurerne alene vedkommende Sag, hvorimod han for Øvrigt maatte iagttage alle Former med Protest og Beviisligheder, Forbehold af alle Vedkommendes Ret, o. s. v., samt modtage, hvad der maatte tilfalde Rederiet, og remittere, hvad efter Fradrag af de nødvendige Omkostninger maatte blive tilovers — hvorpaa de tilføiede: "Skulde mod Formodning aldeles Intet tilkjendes Rederiet, maa De ansøge den norsk-svenske Consul i Odessa om Pengeunderstøttelse til Deres og Deres Mandskabs nødvendigste Udgifter, da han i Følge vore Love derfor igjen vil blive refunderet af Staten; og maa De i dette Tilfælde aldeles ikke indlade Dem paa nogen Tratta for vor Regning. . . . . Dersom "Ludvig Holberg" skulde blive solgt af Vedkommende til en billig Priis, ønske vi, at samme kjøbes for vor Regning. De maa derfor, førend Salget skeer, nøie beregne, hvad det vil koste igjen at bringe Skibet i complet Stand, og dersom dette Beløb med Tillæg af Kjøbesummen og Kjøbsomkostninger ikke overstiger Spd. 6000, er B℔ 18000, bemyndiges de herved til at kjøbe samme for Rederiets Regning, og have vi for dette Tilfælde og indtil dette Beløb accrediteret Dem hos vore Altonaer- og Hamburgervenner. . . . De maa naturligviis, førend De indlader Dem paa noget Kjøb af Skibet, være sikker paa at have Mandskab til samme, da De i modsat Fald ikke maa indlade Dem paa noget Kjøb. Kjøbes Skibet tilbage, maa De strax gjøre Dem al mulig Umage for enten at bringe igjen i Stand den forhen sluttede Fragt, naar ingen bedre kan erholdes, kort sagt, sørge for at slutte en for Skibet antagelig Fragt enten der paa Stedet, i Odessa eller et andet Sted. Er Skibet dem derimod overdraget uden Kjøb, maa naturligviis den forhen sluttede Fragt i alle Dele staae ved Magt. Underretning saavel om Kjøb som Fragtslut-

ning maa øieblikkelig berettes D. Hrr. M. Mathiesen & Co., for at ny Assurance betimelig kan effectueres. Skulde De igjen uden Videre være kommen i Besiddelse af Skibet, maa De sørge for, at alt Lovligt paa det Nøiagtigste bliver iagttaget, saa vel med Reparationen, Anskaffelsen af bortsiukne Touge, Kjettinger og Ankere, som med Beregningen af alle paa Grund af den tilstødte Ulykke forvoldte Omkostninger tilligemed Kost- og Maanedspenge for Mandskabet, beregnet fra den Dag, De forlod Skibet, indtil Skibet er udklareret." Den 23de Marts 1845 tilskrev Rederne Skipperen atter saaledes: "Med sidste Post modtoge vi Deres Brev fra Kertsch af 10de Februar, hvoraf erfaret, at der endnu ikke var kommet noget Resultat med Hensyn til, hvor vidt "Ludvig Holberg" igjen vil blive Dem overleveret eller ei. Vi maa imidlertid høiligen forundre os over og misbillige, at De desuagtet har trasseret £ 150 – som De siger – til Deres Udgifters Bestridelse; thi om endogsaa Vedkommende, der have sat sig i Besiddelse af Skibet, maatte tilkjendes samme, saa maa De dog forudsætte, at en Deel af det Bjergede tilfalder Rederiet, hvormed Deres Udgifter kunne dækkes, og skulde mod Formodning dette ikke blive Tilfældet, saa maatte vel al Forpligtelse for Rederiet, naar Skibet aldeles frakjendes samme, dermed ophøre, og maatte det da være vedkommende Consulers Sag, paa deres respective Regjeringers Vegne at sørge for Dem og Mandskabet; thi det er saa fuldkommen overeensstemmende med de Forholdsordres, vi have meddeelt vore Altonaer- og Hamburgervenner, at deres Tratta til det af dem antydede Øiemed ikke er bleven antaget, hvorimod De saavel af vort Brev af 25de Januar som af den dermed fra D. Hrr. M. Mathiesen & Co. fulgte Meddeelelse vil have erfaret, at De baade for det Tilfælde, at Skibet bliver Dem overdraget, for alle Omkostninger derved, som ogsaa, dersom De igjen maatte kjøbe Skibet for vor Regning, til fastsatte Priis er accrediteret, og vil saaledes ogsaa Deres Trattaer for hvilket som helst af disse Tilfælde prompte nyde Honneurs. Det er langt fra Rederiets Hensigt, at

ville unddrage sig fra at betale enhver retmæssig Fordring, saafremt samme tilkjendes. Eiendomsretten til Skibet; men enhver saadan Udgift bliver da at opføre i Havariberegningen og trasseres, naar Skibet er seilfærdigt, under eet Beløb. For det Tilfælde, at Skibet af Vedkommende maatte blive solgt (som da vil skee ved offentlig Auction) og kjøbes for vor Regning, have vi heller Intet imod, at det af Dem trasserede Beløb, £ 150, af os betales, men maa derved bemærke, at Saadant kun er under den bestemte Betingelse, at Skibet med Tillæg af dette Beløb, Reparationen og alle paaløbende Omkostninger i complet, seilbar Stand ikke under nogen Omstændighed maa koste mere end 6000 Spd., da vi i modsat Fald aldeles ikke ville indlade os paa noget Kjøb. Skulde Kjendelsen skee til Fordeel for Bjergerne, og uden at Salget af Skibet snart blev effectueret, maa De ikke opholde Dem derefter, men da uden Ophold, efter at være kommen i Besiddelse af de nødvendige Documenter og Paategninger. . . . . begive Dem paa Hjemveien, og maa De da søge den norsk-svenske Consul om den fornødne Understøttelse. . . . . . Kjøbes Skibet for vor Regning, maa De opgjøre en nøiagtig Regning over alle havte Omkostninger for Dem og den norske Deel af Mandskabet fra den Dag, De forlod Skibet, og indtil den Dag, Skibet igjen modtages af Dem, hvilken Regning udfærdiges in duplo, og paategnes begge af Consulen, for at vi for disse Omkostninger kunne gjøre vor Ret gjældende hos den norske Regjering." Den 12te August 1845 tilskreve Rederne Skipperen igjen saaledes: "Modtaget deres Brev af 5te Juni have vi senere ved D. Hrr. Boch & Lengvech i Odessa erfaret, at "Ludvig Holberg" den 14de Juli var bleven dem overleveret i Theodosia i Consul Catleys Nærværelse, og stole vi paa, at De derved ikke har undladt at iagttage alle mulige Formaliteter, ligesom at Skibets Istandsættelse strax er bleven paabegyndt. Da Retten i Kertsch uden al Tvivl inden Modtagelsen heraf vil have affagt sin Kjendelse, saa haabe vi, at Intet mere vil være til Hinder for, at vi endelig engang

kunne faa see en Ende paa denne ulykkelige Affaire, og maa vi paa det Indstændigste opfordre dem til at gjøre Alt, hvad der staaer i Deres Magt, for at dette kan skee snarest muligt. Da Rederiets større eller mindre Tab aldeles beroer paa Deres Conduite, saa maa vi anbefale Dem al mulig Eftertanke ved Havariets Opgjørelse, da vi umulig kunne meddele Dem Forholdsregler for ethvert Tilfælde. Imidlertid maa De gjentagende med Opmærksomhed gjennemlæse vort Brev af 25de Januar, og efterfølge Alt, hvad der kan passe sig for de for Haanden værende Omstændigheder, hvoriblandt bemærkes, at Kost- og Maanedspenge for den hele Tid indtages i Havariberegningen. . . . Assurandeurerne i Hamburg udbetale forskudsviis 33⅓ pCt. af det assurerede Beløb. De maa derfor undersøge med Befragterne, om disse ikke ogsaa skulde ville udbetale et passende Beløb af Havariet, da man derved vilde kunne undgaae at tegne Bodmeri. Ville Befragterne ikke herpaa indlade sig, tegnes Bodmeriet til vor Fordeel, da det hele Beløb i saa Fald af os vil blive betalt, og handles dermed ganske saaledes som meddeelt i vort Brev af 25de Januar. Skulde Befragterne gjøre Udbetaling af et passende Beløb af Havariet, tegnes — som opgivet — intet Bodmeri, men Havaribeløbet opgives dog D.Hrr. M. Mathiesen & Co. til Assurance. De vil naturligviis ikke have undladt ved Deres Protester i sin Tid mod Vedkommende, der have bemægtiget sig Skibet, at have forbeholdt Dem al Regres for sammes uforsvarlige Handlemaade? Thi Rederiet er sindet gjennem Regjeringen at gjøre sin Ret gjældende for sammes ved Opholdet paaførte betydelige Tab. For det aldeles uventede Tilfælde, at Befragterne skulde ville hæve Certepartiet, maa De paa ingen Maade derpaa indlade Dem, men under behørig Protest, og efter at have gjort Dem al mulig Umage for at erholde Fragt hos Andre til Bestemmelsesstedet, Antwerpen, fortsætte Reisen dertil i Ballast eller med det Fragtgods, som maatte erholdes, hvorhos iagttages, at De forsyner Dem med de behørige Legitimationer. Skulde Vedkommende,

der "Indførsel" Transitoplag, der er en eventuel Indførsel til Forblivelse eller Udførsel, hvilket midlertidig Oplæggelse af havarerede Varer, der ubetinget ere bestemte til Gjenindtægelse og Udførsel, ikke kan kaldes. Sæt imidlertid at Departementet har taget feil i sin Indrømmelse, kan Følgen dog ikke blive den, at baade det Uindrømmede og det Indrømmede gaaer tabt. En feilagtig Begrundelse indeholder ingen Afstaaelse af, hvad der ikke eftergives men tvertimod paastaaes. For Rescriptet af 1819 beregnedes Politipengene kun af egentlig indført Korn. Man vilde hjælpe Politimesteren til Mere, saa vidt nemlig, som der kunde være Tale om "indført" Korn. Paa Udtryksmaaden i Indstillingen kommer det ikke an, men paa Resolutionen, hvis Indhold er utvivlsomt. At man har villet, at der ikke skulde beregnes Politipenge af havareret Korn, er klart. Hvor vidt denne Bestemmelse kunde gjøres gjældende mod den daværende Politimester, kan man lade staae derhen. Imidlertid viser det Anførte, at Resolutionen ikke stred imod den ældre Ret, og den maa altsaa erkjendes gyldig mod ham, som mod hans Efterfølgere. Man maa for Resten skjelne mellem Indtægter, der tillægges Indretninger, og Indtægter, der tillægges Personer. En lovbestemt Indtægt kan vel ikke fratages Indehaveren ved Resolutionen, men fratages Embedet for Eftermænds Vedkommende. Storthinget har aldrig negtet Regjeringen Ret til at nedsætte Indtægter i Embedsledighed, og den Omstændighed, at man ellers ordner Forholdene ved Lov, strider ikke imod denne Anskuelse, da det Samme meget vel kan gjøres paa begge Maader. Om end Regjeringen gik udenfor sin Competents ved at indskrænke Indtægterne af et Embede, maatte dog den, der tog imod Embedet paa saadanne Vilkaar, erkjendes at have frasagt sig en Ret, hvorpaa han utvivlsomt kan renunciere. Petersen har uden Tvivl ved Embedets Modtagelse været uopmærksom saa vel paa de ældre Rescripter som paa de senere Resolutioner, og alene seet paa Totalopgaven af hans Formænds Indtægter, hvori Afgift af havareret Korn ikke var indgaaet. Hans Forgængere have endog

havt Mindre end Departementet indrømmer ham. Gjennem Toldkammeret, hvem Resolution af 1822 var communiceret, maatte han nødvendig komme til Kundskab om den gjældende Regel, der ved Toloppebørselen skulde bringes i Udøvelse. Regjeringsadvocaten paastod derfor Stadfæstelse af Overrettens Dom og Omkostninger for Høiesteret, hvoriblandt Salar til ham selv.

Høiesterets Dom, afsagt 9de Marts 1850, er saa lydende:

"Finants- og Tolddepartementet paa Statskassens Vegne bør til Politimester Petersen at betale 106 Spd. 104 Skill. med Renter 4 pCt. aarlig fra 28de November 1845 indtil Betaling skeer. I Henseende til Processens Omkostninger ved de foregaaende Retter bør Stiftsoverrettens Dom ved Magt at stande, hvorhos Processens Omkostninger for Høiesteret ophæves."

Den 6te April.

L.Nr. 173. Advocat **Andresen**, Actor, mod Ole Petersen Beuaaseiet.

Angj. tiltales for Tyveri, eller Deelagtighed deri, eller ulovlig Omgang med Hittegods, og er ved Underretsdom paa Kongsberg af 17de December f. A., stadfæstet af Overretten den 21de Januar d. A., som forhen to Gange domfældt for Tyvsforbrydelse, efter 19—1 cfr. 7 anseet med Strafarbeide i 4 Aar. Angj. sigtes for Tyveri af et Stykke, 22¼ Alen langt, Vadmel, hvorom er oplyst, at det af Beskjaalne, 3die Vidne, var lagt paa 1ste Vidnes Kjærre paa en Tour, dette sidste Vidne gjorde fra Kongsberg. Ved Hjemkomsten om Natten den 15de October blev Kjærren kjørt op for Døren og aflæsset, med Undtagelse af Vadmelet og et Sengetæppen, hvilke bleve efterglemte. Kjærren blev staaende paa samme Sted til langt ud paa Dagen den 16de October; der opstod strax Mistanke

mod Angj., deels fordi han var den eneste Fremmede, som havde været paa Gaarden, efter hans eget Opgivende for at kjøbe Tobak, og deels fordi der udspredtes et Rygte om at Angj. til en Kjøbmand paa Kongsberg havde solgt et Stykke Vadmel som det stjaalne. Efter først at have benegtet at have solgt Vadmel til den ommeldte Kjøbmand, eller at have været inde i hans Butik, gik Angj. dog senere til Bekjendelse herom, men paastod at have fundet Vadmelet paa Veien, hvorhos han tillagde, at han havde afrevet det et Mærke. At det af Angj. solgte Vadmel imidlertid er det samme, som blev stjaalet fra 3die Vidne, maa ansees for beviist, og at Angj.s Paaskud af at have fundet det er urigtigt, fremgaaer saavel af 1ste og 3die Vidnes Prov, hvorefter det var saa vel forvaret paa Kjærren, at det ei kunde falde af, som af 2det Vidnes, hvorefter der om Morgenen laae paa Kjærren en Tul som et Stykke Vadmel, men hvilken Tul senere ud paa Dagen ikke laae der. Høiesteret stadfæstede de ergangne Domme.

Den 8de April.

L.Nr. 180. Advocat **Homann**, Actor mod Thore Clausen. (Skriftlig behandlet).

Ved de afhørte Vidners, nemlig 2det, 3die og 4de Vidnes Prov maa Angjældende mod sin stadige Benegtelse ansees overført at have gjort sig skyldig i simpelt Tyveri. Den 15de November f. A. omtrent Klokken 6 om Eftermiddagen mødte 2det Vidne, Kjøbmand Svendsen i Stavanger, og hans Handelsbetjent, 3die Vidne, Angjældende i Gangen i Førstnævntes Huus, idet han var kommen ned af Trappen, der fører til 2den Etage. Angjældende bøiede sig da over til den ene Side, ligesom for at komme Gulvet nærmere med den ene Haand, og Vidnerne hørte, at han under denne Bevægelse lod Noget falde fra sig. Ved at see efter fandt Vidnerne netop paa det samme Sted en Kniv og et Huggejern, hvilke Ting de have provet "ikke at være nogen som helst Tvivl" om at have været i Angj.s Besiddelse. Ved Siden heraf har 3die Vidne, hvis Eiendomsret til Kniven og Huggejernet ved 5te og 7de Vidnes Prov er beviist, forklaret, at han, da han den 15de November gik fra sit Arbeide i 2den Etage i 2det Vidnes Huus, lod de

nævnte Stykker Verktøi ligge efter sig, og at de derfra ere borttagne uden hans Vidende og Villie. Alene ved de ovenanførte Vidners Prov er saaledes formeentlig Beviis mod Angjældende tilveiebragt. Hvad der end yderligere taler imod ham er hans mistænkelige Adfærd i det Hele, især hans aabenbar løgnagtige Benegtelser. Da han nemlig ved Paagribelsen af 2det Vidne blev spurgt om, hvad han havde i det fremmede Huus at bestille, svarede han, at han søgte efter nogle Folk, men at der var givet ham den Besked, at de ei vare der, hvilket Udsagn alene af den Grund er mistænkeligt, at Husets 2den Etage var ubeboet, og at sammesteds dengang heller Ingen opholdt sig. Paa Forespørgsel om Navn svarede Angjældende ligeledes løgnagtig, at han hedte Halvor. Ved Politiets Anholdelse af ham fandtes han i Besiddelse af en Deel Fyrstikker og "et Par smale Lysestumper af samme Tykkelse som Tyvene i Stavanger sædvanlig bruge, naar de ere ude for at stjæle." De tvende sidstnævnte Facta ere imidlertid, ligesom Tyveriet i det Hele, af Angj. med Frækhed benegtede. Ved de underordnede Instantsers Domme er Angjælgende, der er 27 Aar gammel, og forhen i 1840, 1843 og 1845 har været straffet for Tyveri, sidste Gang med 3½ Aars Strafarbeide, for 4de Gangs Tyveri ilagt Strafarbeide i 3die Grad med 7 Aar. Høiesterets Dom er saa lydende: "De ergangne Domme bør ved Magt at stande."

Den 23de April.

L.Nr. 208. Advocat **Dunker**, Actor mod Hans Christophersen Tveteie.

(Skriftlig behandlet).

Angjældende, der er henved 60 Aar gammel, og forhen straffet for Hor, tiltales i Følge Klage fra Johannes Ruuseie og Agershuus Amts Ordre af 27de September sidstleden, tilligemed Klagerens Kone, for Forbrydelse mod Crll.s 18—8, og Angj. tillige for Forbrydelse mod 16—11. Ved Dom, afsagt inden nedre Rommeriges Sorenskriveries Jurisdiction den 23de Decbr. sidstleden bleve begge Tiltalte frifundne for videre Tiltale i Henseende til Horsbeigtelsen, men Angj. for Høiesteret for den sidstnævnte Forbrydelse idømt 8 Dages Fængsel paa Vand og Brød, og blev denne Dom af Christiania Stifts-

overrets 1ste Afdeling under 4de Februar d. A. stadfæstet, dog saaledes, at Straffetiden bestemtes til 15 Dage. Sidstnævnte Dom er alene efter Angjældendes Forlangende og blot for hans Vedkommende indanket til Høiesteret, hvor der saaledes kun var Spørgsmaal om Overtrædelsen af 16—11. Medens Angjældende og Klageren samt 1ste—5te Dept. den 18de Septbr. sidstleden vare samlede paa Retsstedet, for under et Forhør at afgive Forklaring betræffende det paaklagede Hor, udstødte Angj., der var i høi Grad opbragt paa Klageren, følgende Trusel mod denne: "Først skal jeg tage dit Liv og derefter mit, og det, om jeg vil, i denne Time; thi jeg ændser ikke mit Liv." Da Klageren, som har forlangt offentlig Paatale ogsaa herfor, uden dog ligefrem at paastaae 1—21—1 bragt i Anvendelse, har erklæret, at han virkelig har næret Frygt for Truselens Iverksættelse af Angj., og Vidnerne forklare, at en saadan Frygt ikke forekom dem ugrundet, efterdi Angj. har et "svært Sind," er Crll.s 16—11 altsaa anvendelig, om det end forholder sig, som Angj. efter at være foreholdt Referentens Indstilling har tillagt, at han nemlig tilføiede Truselen den Betingelse "i Fald der ikke paa en skikkelig Maade kan blive Endskab paa denne (Hor-) Sag," hvilket Tillægs Rigtighed dog er meget tvivlsom. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom, saa vidt paaanket var.

Christiania 1850.
Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang **13de Mai**
№ 19. **1850.**

Norsk Retstidende,

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sager, paakjendte i Høiesterets 1ste Session 1850.

L.Nr. 149. } Rederne af Skibet Ludvig Holberg mod
O.Nr. 15. } Styrmand Hagelsteen.

Indstævnte Hagelsteen – der tvistede med Appellanterne om tilgodehavende Hyre – var Styrmand paa Skibet Ludvig Holberg, ført af Skipper Hysing, afgaaet den 16de September 1840 fra Bergen paa Fragtfart, og i 1844 ankommet til Malta, hvorfra det i Begyndelsen af August afgik til det sorte Hav, og ankom til Kertsch den 22de September. Medens det her laae under Ladning, drev det løs, led Havari og maatte den 8de Decbr. forlades af Mandskabet, der efter mange udstaaede Besværligheder i ynkelig Forfatning kom tilbage til Kertsch. Efter et Par Ugers Forløb blev Skibet fundet af en Græker, der bragte det ind til Kaffa. Hvad senere dermed forefaldt, er ikke klart, da det ikke fuldstændig er fremstillet af Parterne, men blot bilobig berørt i nogle af de fremlagte Breve fra Rederne, og kun leilighedsviis i Indlæggene. Det synes imidlertid deraf at fremgaae, at Skipperen først har proceberet med Bjergerne om Udleverelsen af Skibet, som Bjergerne have villet beholde; at han efter Dom eller Kjendelse har faaet det tilbage; at derefter ny Proces er opstaaet, formodentlig om Bjergelønnen, o. s. v. Da imidlertid Skipperen i Brev af 18de December 1844 havde

underrettet Rederne om den indtrufne Ulykke, svarede de i Brev af 25de Januar 1845, at han ikke maatte indlade sig i nogetsomhelst Slags Proces, og, om den skulde være begyndt, at han strax maatte hæve den, da Skibet var assureret, og det følgelig maatte blive en Assurandeurerne alene vedkommende Sag, hvorimod han for Øvrigt maatte iagttage alle Former med Protest og Beviisligheder, Forbehold af alle Vedkommendes Ret, o. s. v., samt modtage, hvad der maatte tilfalde Rederiet, og remittere, hvad efter Fradrag af de nødvendige Omkostninger maatte blive tilovers — hvorpaa de tilføiede: "Skulde mod Formodning aldeles Intet tilkjendes Rederiet, maa De anføge den norsk-svenske Consul i Odessa om Pengeunderstøttelse til Deres og Deres Mandskabs nødvendigste Udgifter, da han i Følge vore Love derfor igjen vil blive refunderet af Staten; og maa De i dette Tilfælde aldeles ikke indlade Dem paa nogen Tratta for vor Regning. . . . . Dersom "Ludvig Holberg" skulde blive solgt af Vedkommende til en billig Priis, ønske vi, at samme kjøbes for vor Regning. De maa derfor, førend Salget skeer, nøie beregne, hvad det vil koste igjen at bringe Skibet i complet Stand, og dersom dette Beløb med Tillæg af Kjøbesummen og Kjøbsomkostninger ikke overstiger Spd. 6000, er B℔ 18000, bemyndiges de herved til at kjøbe samme for Rederiets Regning, og have vi for dette Tilfælde og indtil dette Beløb accrediteret Dem hos vore Altonaer- og Hamburgervenner. . . . De maa naturligviis, førend De indlader Dem paa noget Kjøb af Skibet, være sikker paa at have Mandskab til samme, da De i modsat Fald ikke maa indlade Dem paa noget Kjøb. Kjøbes Skibet tilbage, maa De strax gjøre Dem al mulig Umage for enten at bringe igjen i Stand den forhen sluttede Fragt, naar ingen bedre kan erholdes, kort sagt, sørge for at slutte en for Skibet antagelig Fragt enten der paa Stedet, i Odessa eller et andet Sted. Er Skibet dem derimod overdraget uden Kjøb, maa naturligviis den forhen sluttede Fragt i alle Dele staae ved Magt. Underretning saavel om Kjøb som Fragtslut-

ning maa øieblikkelig berettes D. Hrr. M. Mathiesen & Co., for at ny Assurance betimelig kan effectueres. Skulde De igjen uden Videre være kommen i Besiddelse af Skibet, maa De sørge for, at alt Lovligt paa det Nøiagtigste bliver iagttaget, saa vel med Reparationen, Anskaffelsen af bortsunkne Touge, Kjettinger og Ankere, som med Beregningen af alle paa Grund af den tilstødte Ulykke forvoldte Omkostninger tilligemed Kost- og Maanedspenge for Mandskabet, beregnet fra den Dag, De forlod Skibet, indtil Skibet er udklareret." Den 23de Marts 1845 tilskrev Rederne Skipperen atter saaledes: "Med sidste Post modtoge vi Deres Brev fra Kertsch af 10de Februar, hvoraf erfaret, at der endnu ikke var kommet noget Resultat med Hensyn til, hvor vidt "Ludvig Holberg" igjen vil blive Dem overleveret eller ei. Vi maa imidlertid høiligen forundre os over og misbillige, at De desuagtet har trasseret £ 150 – som De siger – til Deres Udgifters Bestridelse; thi om endogsaa Vedkommende, der have sat sig i Besiddelse af Skibet, maatte tilkjendes samme, saa maa De dog forudsætte, at en Deel af det Bjergede tilfalder Rederiet, hvormed Deres Udgifter kunne dækkes, og skulde mod Formodning dette ikke blive Tilfældet, saa maatte vel al Forpligtelse for Rederiet, naar Skibet aldeles frakjendes samme, dermed ophøre, og maatte det da være vedkommende Consulers Sag, paa deres respective Regjeringers Vegne at sørge for Dem og Mandskabet; thi det er saa fuldkommen overeensstemmende med de Forholdsordres, vi have meddeelt vore Altonaer- og Hamburgervenner, at deres Tratta til det af dem anydede Øiemed ikke er bleven antaget, hvorimod De saavel af vort Brev af 25de Januar som af den dermed fra D. Hrr. M. Mathiesen & Co. fulgte Meddelelse vil have erfaret, at De baade for det Tilfælde, at Skibet bliver Dem overdraget, for alle Omkostninger derved, som ogsaa, dersom De igjen maatte kjøbe Skibet for vor Regning, til fastsatte Priis er accrediteret, og vil saaledes ogsaa Deres Trattaer for hvilket som helst af disse Tilfælde prompte nyde Honneurs. Det er langt fra Rederiets Hensigt, at

ville unddrage sig fra at betale enhver retmæssig Fordring, saafremt samme tilkjendes Eiendomsretten til Skibet; men enhver saadan Udgift bliver da at opføre i Havariberegningen og trasseres, naar Skibet er seilfærdigt, under eet Beløb. For det Tilfælde, at Skibet af Vedkommende maatte blive solgt (som da vil skee ved offentlig Auction) og kjøbes for vor Regning, have vi heller Intet imod, at det af Dem trasserede Beløb, £ 150, af os betales, men maa derved bemærke, at Saadant kun er under den bestemte Betingelse, at Skibet med Tillæg af dette Beløb, Reparationen og alle paaløbende Omkostninger i complet, seilbar Stand ikke under nogen Omstændighed maa koste mere end 6000 Spd., da vi i modsat Fald aldeles ikke ville indlade os paa noget Kjøb. Skulde Kjendelsen skee til Fordeel for Bjergerne, og uden at Salget af Skibet snart blev effectueret, maa De ikke opholde Dem derefter, men da uden Ophold, efter at være kommen i Besiddelse af de nødvendige Documenter og Paategninger. . . . . begive Dem paa Hjemveien, og maa De da søge den norsk-svenske Consul om den fornødne Understøttelse. . . . . Kjøbes Skibet for vor Regning, maa De opgjøre en nøiagtig Regning over alle havte Omkostninger for Dem og den norske Deel af Mandskabet fra den Dag, De forlod Skibet, og indtil den Dag, Skibet igjen modtages af Dem, hvilken Regning udfærdiges in duplo, og paategnes begge af Consulen, for at vi for disse Omkostninger kunne gjøre vor Ret gjældende hos den norske Regjering." Den 12te August 1845 tilskreve Rederne Skipperen igjen saaledes: "Modtaget deres Brev af 5te Juni have vi senere ved D.Hrr. Boch & Lengvech i Odessa erfaret, at "Ludvig Holberg" den 14de Juli var bleven dem overleveret i Theodosia i Consul Catleys Nærværelse, og stole vi paa, at De derved ikke har undladt at iagttage alle mulige Formaliteter, ligesom at Skibets Istandsættelse strax er bleven paabegyndt. Da Retten i Kertsch uden al Tvivl inden Modtagelsen heraf vil have afsagt sin Kjendelse, saa haabe vi, at Intet mere vil være til Hinder for, at vi endelig engang

kunne faa see en Ende paa denne ulykkelige Affaire, og maa vi paa det Indstændigste opfordre dem til at gjøre Alt, hvad der staaer i Deres Magt, for at dette kan skee snarest muligt. Da Rederiets større eller mindre Tab aldeles beroer paa Deres Conduite, saa maa vi anbefale Dem al mulig Eftertanke ved Havariets Opgjørelse, da vi umulig kunne meddele Dem Forholdsregler for ethvert Tilfælde. Imidlertid maa De gjentagende med Opmærksomhed gjennemlæse vort Brev af 25de Januar, og eftersølge Alt, hvad der kan passe sig for de for Haanden værende Omstændigheder, hvoriblandt bemærkes, at Kost- og Maanedspenge for den hele Tid indtages i Havariberegningen. . . . Assurandeurerne i Hamburg udbetale forskudsviis 33⅓ pCt. af det assurerede Beløb. De maa derfor undersøge med Befragterne, om disse ikke ogsaa skulde ville udbetale et passende Beløb af Havariet, da man derved vilde kunne undgaae at tegne Bodmeri. Ville Befragterne ikke herpaa indlade sig, tegnes Bodmeriet til vor Fordeel, da det hele Beløb i saa Fald af os vil blive betalt, og handles dermed ganske saaledes som meddeelt i vort Brev af 25de Januar. Skulde Befragterne gjøre Udbetaling af et passende Beløb af Havariet, tegnes – som opgivet – intet Bodmeri, men Havaribeløbet opgives dog D. Hrr. M. Mathiesen & Co. til Assurance. De vil naturligviis ikke have undladt ved Deres Protester i sin Tid mod Vedkommende, der have bemægtiget sig Skibet, at have forbeholdt Dem al Regres for sammes uforsvarlige Handlemaade? Thi Rederiet er sindet gjennem Regjeringen at gjøre sin Ret gjældende for sammes ved Opholdet paaførte betydelige Tab. For det aldeles uventede Tilfælde, at Befragterne skulde ville hæve Certepartiet, maa De paa ingen Maade derpaa indlade Dem, men under behørig Protest, og efter at have gjort Dem al mulig Umage for at erholde Fragt hos Andre til Bestemmelsesstedet, Antwerpen, fortsætte Reisen dertil i Ballast eller med det Fragtgods, som maatte erholdes, hvorhos iagttages, at De forsyner Dem med de behørige Legitimationer. Skulde Vedkommende,

der havde sat sig i Besiddelse af Skibet, heller ikke ville vedtage den Kjendelse, som Tribunalet i Kertsch afsiger, og appellere til høiere Instantser, maa dette dog aldeles ikke afholde Dem fra at tilendebringe Reparationen og derefter uopholdelig at fortsætte Reisen, da De for dette Tilfælde heller maa sørge for at den fornødne Caution bliver stillet. . . ." Den 20de November tilskreve Rederne Skipperen saaledes: "Da vi nu have truffet en antagelig Overeenskomst med Assurandeurerne, og disse ikke have lagt os nogen Forpligtelse til at sørge for Skibets Indløsning og Reparation, m. m., have vi i saa Henseende aldeles frie Hænder, og kunne saaledes efter Omstændighederne vælge mellem at give Slip paa det Hele til Fordeel for Bjergerne og til paaløbne Omkostningers Udredning, hvoriblandt naturligviis ogsaa hvad De og Mandskabet har tilgode, og imod at det mulige Overskud kommer os tilgode, eller ogsaa at lade Sagen gaae sin Gang og paatage os de nødvendige Udlæg. . . . Capt. Gjerding har vor Fuldmagt til i dette Anliggende at gaae Dem til Haande med Raad og Daad, og vil De af ham erfare vor Mening i enhver Henseende. Vi ville blot i Korthed herved meddele, at Capt. Gjerding faaer Creditiv til D.Hrr. Sterky & Søn i St. Petersburg, at han, om Sagen gaaer sin begyndte Gang, forstrækker Dem med Penge mod Bodmeri, og at han da følger som Passager med Skibet til Antwerpen og der gjør Bodmeriet gjældende, o. s. v. Fatter han saa den Beslutning, at Skibet skal sælges i Kertsch, vil det ganske beroe paa de for Haanden værende Omstændigheder, om han indlader sig paa noget Kjøb deraf. Kjøber han Skibet, overtager han sammes Commando strax. I saa Fald maa vel Consulen sørge for Mandskabets og Deres Hjemsendelse for Statens Regning. Efter disse Oplysninger vil De indsee Nødvendigheden af at afvente Capt. Gjerdings Ankomst, førend De foretager extraordinaire Skridt, men blot med Regres til Skibet at underholde Mandskabet som hidtil, for at dette i Tilfælde kan blive employeret paa Skibet, og at paadrive Processen

med Bjergerne med alle i deres Magt værende Midler. At De sørger for Skibets bedst mulige Conservation, tilsiger Deres Interesse, da De og Mandskabet ikke har Andet at holde Dem til." Skibet blev stillet til Auction, gjenkjøbt for Rederiet og ventelig taget under Commando af ny Skipper. Hagelsteen forlod sin Stilling, som dets 1ste Styrmand, den 25de November 1845, og fik den 4de December af dets forrige Skipper opgjort sin Regning med Rederiet saaledes, at han af dette fik tilgode 378 Spd. 72 Skill., idet hans Hyre fra 16de September 1840 til 16de Mai 1842, da han havde været 2den Styrmand med 8½ Spd. maanedlig, udførtes med 170 Spd., og fra 17de Mai 1842 til 28de November 1845, da han havde været 1ste Styrmand med 14 Spd. maanedlig, udførtes med 593 Spd. 16 Skilling, altsaa tilsammen med 763 Spd. 16 Skill., hvorfra afgik oppebaarne 384 Spd. 64 Skill. Af dette Beløb skulle 164 Spd. 25 Skill. være modtagne i Kertsch. Ved sin Tilbagekomst til Bergen fordrede Hagelsteen de 378 Spd. 72 Skill., samt 21 francs for sit Ophold i Antwerpen og 30 francs i Passagerpenge derfra til Bergen, af Rederiet, som imidlertid negtede at betale, og derfor efter forgjæves Forligsprøve blev sagsøgt, samt i begge de foregaaende Instantser dømt til at udrede de nævnte Beløb, med Renter fra Indkaldelsen, og Sagsomkostninger for begge Retter. For Høiesteret, hvortil Rederiet indankede Sagen, bemærkede dets Sagfører i det Væsentlige:

Rederiet havde i de foregaaende Instantser fremsat exceptio rei incompetentis, hvilken Indsigelse han her maatte gjentage. L. 4—1—1 satte Skipperen i et aldeles selvstændigt Forhold til Mandskabet, hvormed Rederiet Intet havde at bestille; og naar Overretten herimod paaberaabte 4—1—33, da viste saa vel denne som den foregaaende 26de Art., at Skipperen selv, ikke Rederiet, havde at lønne sit Mandskab, paa hvis Forhyringsvilkaar Rederiet ingen Indflydelse havde, og for hvis Aflønning det følgelig ikke personlig kunde indestaae. Rederiet havde derfor

der havde sat sig i Besiddelse af Skibet, heller ikke ville vedtage den Kjendelse, som Tribunalet i Kertsch afsiger, og appellere til høiere Instantser, maa dette dog aldeles ikke afholde Dem fra at tilendebringe Reparationen og derefter uopholdelig at fortsætte Reisen, da De for dette Tilfælde heller maa sørge for at den fornødne Caution bliver stillet. . . ." Den 20de November tilskreve Rederne Skipperen saaledes: "Da vi nu have truffet en antagelig Overeenskomst med Assurandeurerne, og disse ikke have lagt os nogen Forpligtelse til at sørge for Skibets Indløsning og Reparation, m. m., have vi i saa Henseende aldeles frie Hænder, og kunne saaledes efter Omstændighederne vælge mellem at give Slip paa det Hele til Fordeel for Bjergerne og til paaløbne Omkostningers Udredning, hvoriblandt naturligviis ogsaa hvad De og Mandskabet har tilgode, og imod at det mulige Overskud kommer os tilgode, eller ogsaa at lade Sagen gaae sin Gang og paatage os de nødvendige Udlæg. . . . Capt. Gjerding har vor Fuldmagt til i dette Anliggende at gaae Dem til Haande med Raad og Daad, og vil De af ham erfare vor Mening i enhver Henseende. Vi ville blot i Korthed herved meddele, at Capt. Gjerding faaer Creditiv til D.Hrr. Sterky & Søn i St. Petersburg, at han, om Sagen gaaer sin begyndte Gang, forstrækker Dem med Penge mod Bodmeri, og at han da følger som Passager med Skibet til Antwerpen og der gjør Bodmeriet gjældende, o. s. v. Fatter han saa den Beslutning, at Skibet skal sælges i Kertsch, vil det ganske beroe paa de for Haanden værende Omstændigheder, om han indlader sig paa noget Kjøb deraf. Kjøber han Skibet, overtager han sammes Commando strax. I saa Fald maa vel Consulen sørge for Mandskabets og Deres Hjemsendelse for Statens Regning. Efter disse Oplysninger vil De indsee Nødvendigheden af at afvente Capt. Gjerdings Ankomst, førend De foretager extraordinaire Skridt, men blot med Regres til Skibet at underholde Mandskabet som hidtil, for at dette i Tilfælde kan blive employeret paa Skibet, og at paadrive Processen

med Bjergerne med alle i deres Magt værende Midler. At De sørger for Skibets bedst mulige Conservation, tilsiger Deres Interesse, da De og Mandskabet ikke har Andet at holde Dem til." Skibet blev stillet til Auction, gjenkjøbt for Rederiet og ventelig taget under Commando af ny Skipper. Hagelsteen forlod sin Stilling, som dets 1ste Styrmand, den 25de November 1845, og fik den 4de December af dets forrige Skipper opgjort sin Regning med Rederiet saaledes, at han af dette fik tilgode 378 Spd. 72 Skill., idet hans Hyre fra 16de September 1840 til 16de Mai 1842, da han havde været 2den Styrmand med $8\frac{1}{2}$ Spd. maanedlig, udførtes med 170 Spd., og fra 17de Mai 1842 til 28de November 1845, da han havde været 1ste Styrmand med 14 Spd. maanedlig, udførtes med 593 Spd. 16 Skilling, altsaa tilsammen med 763 Spd. 16 Skill., hvorfra afgik oppebaarne 384 Spd. 64 Skill. Af dette Beløb skulle 164 Spd. 25 Skill. være modtagne i Kertsch. Ved sin Tilbagekomst til Bergen fordrede Hagelsteen de 378 Spd. 72 Skill., samt 21 francs for sit Ophold i Antwerpen og 30 francs i Passagerpenge derfra til Bergen, af Rederiet, som imidlertid negtede at betale, og derfor efter forgjæves Forligsprøve blev sagsøgt, samt i begge de foregaaende Instantser dømt til at udrede de nævnte Beløb, med Renter fra Indkaldelsen, og Sagsomkostninger for begge Retter. For Høiesteret, hvortil Rederiet indankede Sagen, bemærkede dets Sagfører i det Væsentlige:

Rederiet havde i de foregaaende Instantser fremsat exceptio rei incompetentis, hvilken Indsigelse han her maatte gjentage. L. 4—1—1 satte Skipperen i et aldeles selvstændigt Forhold til Mandskabet, hvormed Rederiet Intet havde at bestille; og naar Overretten herimod paaberaabte 4—1—33, da viste saa vel denne som den foregaaende 26de Art., at Skipperen selv, ikke Rederiet, havde at lønne sit Mandskab, paa hvis Forhyringsvilkaar Rederiet ingen Indflydelse havde, og for hvis Aflønning det følgelig ikke personlig kunde indestaae. Rederiet havde derfor

stadigen indskjerpet den forrige Skipper, at det ikke vilde have sig paadraget nogen videre Forpligtelse, og navnlig ingen personlig Forpligtelse, med Hensyn til Mandskabets Forhyring og Hjemsendelse, ligesom det over Hoved negtede Accept paa hans Tratter, for saa vidt de gik udenfor de foreskrevne Betingelser, idet han gjentagende blev gjort opmærksom paa, at han havde at holde sig dertil. Overretten havde lige saa forgjæves paaberaabt sig Frd. af 28de Decbr. 1792, der ingenlunde hjemlede Skibsmandskabet Betaling hos Rederen for Maanedshyre, som det i flere Aar havde ladet indestaae hos Skipperen, eller Adgang til Betaling for sidste Aars Hyre af Andet end den tilsvarende Fragt, Skibet og Varerne, for saa vidt de vare indkomne i Rederens Bo, hvilket her ingenlunde var Tilfældet, da Skibet, som gjenkjøbt, her maatte sættes ud af Betragtning, og der alene kunde være Spørgsmaal om den ved dets Salg udbragte Sum, hvilken efter Skipperens Regnskab ikke var kommen Rederne i Hænde. Overretten vilde heller ikke lade Indskrænkningen i L. 4—2—5 gjælde; men den stedfundne Hyren og Crediteren af Maanedspenge indgik aabenbar under "hvad anden Handel, der nævnes kan." og paa den hele optjente Hyre maatte altsaa L. 4—4—8 her komme til Anvendelse, efterdi Skibet, som bedrevet og derpaa forladt af Mandskabet, aabenbar maatte betragtes som Vrag, da det gjenfandtes og indbragtes til Kaffa. Rederne havde altsaa efter alle de nævnte Lovbestemmelser fuldt Føie til at negte den hos dem paastaaede Betaling, der betimelig burde have været affordret Skipperen for de tidligere Aar, og udsøgt af Vraget for det sidste Aar eller den sidste Tid, og følgelig maatte være Rederne uvedkommende. Overretten havde inddeelt Indstævntes Fordring for Hyre i tre Dele, nemlig 158 Spd. 112 Skill. for Tidsrummet før Reisen fra Malta; 56 Spd. for denne Reise fra 8de August til 8de December 1844; og 163 Spd. 80 Skill. for det sidste Tidsrum fra 8de Decbr. 1844 til 28de November 1845. Men Indstævnte var ikke specielt antagen for hver enkelt Mellemfart fra Sted til

andet, hvorimod den hele Fragtfart var at ansee som een sammenhængende Reise, hvorpaa L. 4—4—8 maatte komme til Anvendelse, uden nogen saadan Inddeling, som Overretten havde gjort. Med Hensyn til det tredie eller sidste Tidsrum, fra 8de December 1844, havde Overretten for Øvrigt meent, at Skipperen, der med Hjemmel i Rederiets Ordres atter havde antaget et Mandskab, som han kunde have afskediget, maatte ansees at have paabundet Rederiet ubetinget Forpligtelse til Betaling af den fulde Hyre. Men af Forholdets Natur og L. 4—4—8 fulgte dog ligefrem, at Mandskabet for den ved Braget efter dets Bjergning gjorte Tjeneste maatte holde sig til dette, og ikke kunde ansees antaget paa fordeelagtigere Vilkaar ved den nye Hyring, hvorimod Skipperens Fuldmagt lige saa vel i dette som i andre Tilfælde maatte indskrænkes til de i L. 4—2—5 fastsatte Grændser, da Redernes Breve ingenlunde gave Anledning til at troe, at de vilde have sig paadraget nogen yderligere Forpligtelse, hvorimod der var viist al fornøden Omhu for at forebygge enhver Misforstaaelse, idet de gjentagende havde henviist Skipperen til Braget og Consulatet. Naar Overretten meente, at Rederiet maatte bevise Skibets Utilstrækkelighed til Betaling af Hyren paa sidste Reise, da var dette Beviis, der ikke paalaae Rederne, ført ved Skipperens fremlagte Regnskab, som Indstævnte ikke havde modsagt, Noget, der og vilde have været besynderligt, da han selv paaberaabte sig Skipperens Regnskab som Beviis for sin Paastand. Hans Fordring paa Godtgjørelse for de hyrte Reiseomkostninger, der vistnok ikke vare betydelige, maatte ansees ligefrem stridende med anerkjendte Regler. (Her paaberaabtes Høiesteretsdom af 11te Juli 1843, Retst. for s. A. S. 769—772). Skipperen kunde strax paa Stedet have afskediget Mandskabet, og Overretten holdt sig derfor til den nye Hyring. Men denne kunde lige saa lidt forpligte Rederiet til det Ene som til det Andet. I alle Fald var Mandskabet antaget paa Stedet, og hvad det ikke kunde fordre før, kunde det altsaa ikke fordre efter den nye Hyring. L. 4—1—33 talte

stadigen indskjærpet den forrige Skipper, at det ikke vilde have sig paadraget nogen videre Forpligtelse, og navnlig ingen personlig Forpligtelse, med Hensyn til Mandskabets Forhyring og Hjemsendelse, ligesom det over Hoved negtede Accept paa hans Tratter, for saa vidt de gik udenfor de foreskrevne Betingelser, idet han gjentagende blev gjort opmærksom paa, at han havde at holde sig dertil. Overretten havde lige saa forgjæves paaberaabt sig Frd. af 28de Decbr. 1792, der ingenlunde hjemlede Skibsmandskabet Betaling hos Rederen for Maanedshyre, som det i flere Aar havde ladet indestaae hos Skipperen, eller Adgang til Betaling for sidste Aars Hyre af Andet end den tilsvarende Fragt, Skibet og Varerne, for saa vidt de vare indkomne i Rederens Bo, hvilket her ingenlunde var Tilfældet, da Skibet, som gjenkjøbt, her maatte sættes ud af Betragtning, og der alene kunde være Spørgsmaal om den ved dets Salg udbragte Sum, hvilken efter Skipperens Regnskab ikke var kommen Rederne i Hænde. Overretten vilde heller ikke lade Indskrænkningen i L. 4—2—5 gjælde; men den stedfundne Hyren og Crediteren af Maanedspenge indgik aabenbar under "hvad anden Handel, der nævnes kan." og paa den hele optjente Hyre maatte altsaa L. 4—4—8 her komme til Anvendelse, efterdi Skibet, som lækdrevet og derpaa forladt af Mandskabet, aabenbar maatte betragtes som Vrag, da det gjenfandtes og indbragtes til Kaffa. Rederne havde altsaa efter alle de nævnte Lovbestemmelser fuldt Føie til at negte den hos dem paastaaede Betaling, der betimelig burde have været affordret Skipperen for de tidligere Aar, og udsøgt af Vraget for det sidste Aar eller den sidste Tid, og følgelig maatte være Rederne uvedkommende. Overretten havde inddeelt Indstævntes Fordring for Hyre i tre Dele, nemlig 158 Spd. 112 Skill. for Tidsrummet før Reisen fra Malta; 56 Spd. for denne Reise fra 8de August til 8de December 1844; og 163 Spd. 80 Skill. for det sidste Tidsrum fra 8de Decbr. 1844 til 28de November 1845. Men Indstævnte var ikke specielt antagen for hver enkelt Mellemfart fra Sted til

andet, hvorimod den hele Fragtfart var at ansee som een sammenhængende Reise, hvorpaa L. 4—4—8 maatte komme til Anvendelse, uden nogen saadan Inddeling, som Overretten havde gjort. Med Hensyn til det tredie eller sidste Tidsrum, fra 8de December 1844, havde Overretten for Øvrigt meent, at Skipperen, der med Hjemmel i Rederiets Ordres atter havde antaget et Mandskab, som han kunde have afskediget, maatte ansees at have paabundet Rederiet ubetinget Forpligtelse til Betaling af den fulde Hyre. Men af Forholdets Natur og L. 4—4—8 fulgte dog ligefrem, at Mandskabet for den ved Vraget efter dets Bjergning gjorte Tjeneste maatte holde sig til dette, og ikke kunde ansees antaget paa fordeelagtigere Vilkaar ved den nye Hyring, hvorimod Skipperens Fuldmagt lige saa vel i dette som i andre Tilfælde maatte indskrænkes til de i L. 4—2—5 fastsatte Grændser, da Redernes Breve ingenlunde gave Anledning til at troe, at de vilde have sig paadraget nogen yderligere Forpligtelse, hvorimod der var viist al fornøden Omhu for at forebygge enhver Misforstaaelse, idet de gjentagende havde henviist Skipperen til Vraget og Consulatet. Naar Overretten meente, at Rederiet maatte bevise Skibets Utilstrækkelighed til Betaling af Hyren paa sidste Reise, da var dette Beviis, der ikke paalaae Rederne, ført ved Skipperens fremlagte Regnskab, som Indstævnte ikke havde modsagt, Noget, der og vilde have været besynderligt, da han selv paaberaabte sig Skipperens Regnskab som Beviis for sin Paastand. Hans Fordring paa Godtgjørelse for de hafte Reiseomkostninger, der vistnok ikke vare betydelige, maatte ansees ligefrem stridende med anerkjendte Regler. (Her paaberaabtes Høiesteretsdom af 11te Juli 1843, Retst. for s. A. S. 769—772). Skipperen kunde strax paa Stedet have afskediget Mandskabet, og Overretten holdt sig derfor til den nye Hyring. Men denne kunde lige saa lidt forpligte Rederiet til det Ene som til det Andet. I alle Fald var Mandskabet antaget paa Stedet, og hvad det ikke kunde fordre før, kunde det altsaa ikke fordre efter den nye Hyring. L. 4—1—33 talte

kun om frivillig Adskillelse, og i saa Fald var det naturligt, at Skipperen skaffede Mandskabet hjem; men naar Skibet maatte forlades i Ulykkestilfælde, ophørte al videre Forpligtelse i saa Henseende, og i dette Tilfælde var Skibet efter den nye Forhyring solgt paa Forlangende af dem, som i Anledning af Bjergningen, m. M., havde Fordring paa det, eller med andre Ord: som Følge af det indtrufne Uheld, og Virkningen maatte altsaa blive den samme for den nye som for den gamle Forhyring. Hyren maatte ikke forsikres (L. 4—6—5), og Mandskabet kunde derfor heller Intet paastaae af Assurancegodtgjørelsen, om man ellers vilde fæste Lid til Skipperens ubeviste Fortælling, at den skulde være udbetalt med 75 pCt., Noget, der for Øvrigt ikke fremgik af Underretsproceduren. Endelig maatte med Hensyn til det solidariske Ansvar, der ved de foregaaende Retter var paalagt Rederne, bemærkes, at L. 1—22—29 her alene kunde komme til Anvendelse paa Skibet, der var det Eneste, Rederiet havde i Fællesskab, og i alle Fald det Eneste, Skipperen i Følge L. 4—2—5 kunde paabinde nogen Forpligtelse mod Mandskabet i dette Tilfælde. For Øvrigt kunde, naar Flere vare Redere for bestemte Andele, den Ene dog ikke personlig svare til den Andens Forpligtelse. Han paastod derfor Afviisning eller Frifindelse og Kost og Tæring eller Sagsomkostninger for alle Retter.

Hertil svarede Indstævntes Sagfører i det Væsentlige: Efter at have oppebaaret Assurance og Salgssum, vilde Rederiet tage til Indtægt Mandskabets Hyre, for saa vidt den indestod. Rederne havde først, for ikke at tabe Assurancegodtgjørelsen, givet Skipperen Ordre til at varetage Skibets Interesse ved dets Besætning med Mandskab, o. s. v.; derefter havde de, da Assurancen var betalt, troet at kunne tage de crediterede og løbende Maanedspenge til Indtægt. Hvad Rederne ved foregaaende Fragter havde vundet, medens den største Deel af Indstævntes Hyre henstod ubetalt af disse Fragter, vilde de beholde ubeskaaret. Skipperen forholdt sig efter Redernes Ordre, der, saa længe det gjaldt at

ſikre Asſurance og Skib, gik ud paa at beholde Mandſka-
bet. (Her gjennemgik han udførlig Rederiets Breve, ſom
han meente at være mere end tilſtrækkelige til at begrunde
dets Forpligtelſe mod Indſt., hvad ſidſte Hyring, m. M.
angik). Af Skipperens Regnſkab ſaaes, at han ſendte
Styrmand og Mandſkab til Kaffa for at hente Skibet,
hvorover han ſelv ikke fik Commando, før Bjergelønnen
var betalt, og hvortil Rederne negtede ham Midler. Ski-
bet blev ſolgt for Redernes Regning. Den paaberaabte
Balance nyttede her ſaa meget mindre, ſom den reiſte ſig
deraf, at Hyren for Skipperen, Styrmanden og Mandſka-
bet havde henſtaaet ubetalt i længere Tid, medens Rederne
oppebar Fragterne i alle disſe Aar, naturligviis paa Vil-
kaar, ſom ſædvanligt, at udbetale Vedkommende deres Til-
godehavende paa ſenere Anfordring, for ſaa vidt det ikke
af deres hjemmeværende Familier var oppebaaret. Denne
ſædvanlige Opgjørelſe mellem Rederier og Mandſkaber
flød af Forholdets Natur. At det var for Rederiets Reg-
ning Mandſkabet hyredes af Skipperen, viſte Frd. af 28de
Decbr. 1792. Var Rederen ikke Debitor, kunde man ikke
fordre Gjælden i hans Bo. L. 4—2—5 gjorde ingen Ind-
ſkrænkning heri, og L. 4—4—8 var her uanvendelig. Det
forladte Skib blev ført til Kaffa, og ikke behandlet ſom
Vrag - hvilket det ikke var - men tilbageerhvervet. Desu-
den kunde der ikke efter denne Art. være Spørgsmaal om
Mere end 1 Maaneds Hyre, eller i alle Fald for ſidſte
Reiſe efter ſidſte Certeparti. I Kertſch blev betalt 164
Spd. 25 Skill., og disſe kunde Indſtævnte liqvidere i den
ſidſte Hyre; den ældre henſtod ſaaledes, ſom før, paa Cre-
dit til Hjemkomſten. I alle Fald havde Skipperen ingen
Betingelſe gjort ved Betalingen med Henſyn til Liqvida-
tionsmaaden. Skipperens Regnſkab beviſte, at der var
Rok til Hyrens Betaling efter dens Fortrin. Hvi ſkulde
alt Andet betales før Hyren? Regnſkabet var belaſtet med
Indkjøb og andre Udgifter af lignende Beſkaffenhed, der
maatte ſtaae tilbage for Hyren. Bjergningsomkoſtningerne
gik først, dernæſt Hyren af Nettoprovenuet. For Ov-

rigt grundede, som sagt, Indstævntes Fordring sig ikke alene paa, hvad der kunde udledes af Lovgivningens hidhørende Bestemmelser, men tillige paa hvad i dette Tilfælde særlig var forhandlet. Det med Hensyn til Reiseomkostningerne (10 Spd. fra Kertsch til Bergen) paaberaabte Præjudicat passede ikke. Sidste Forhyring og Afsked fra Skib, som selv gik hjem, havde Intet at bestille med Regler, der vare byggede paa heelt andre Forudsætninger. At Rederne her ikke skulle kunne assurere Hyre (4—6—5), beviste ikke, at man ikke i Udlandet baade kan assurere og har assureret den, eller at Hyren ikke skulde kunne betales af Assurancen, der træder i Stedet for det assurerede Skib. Handelscoutume og L. 1—22—29 ledede lige meget til solidarisk Ansvar for hvad der paalaae Rederiet som saadant; thi det var, som ethvert andet Handelsfirma, uden Hensyn til Lod solidarisk ansvarligt for det Hele. Han paastod derfor Stadfæstelse og Sagsomkostninger. Endelig maa bemærkes, at Hagelsteen var død under Sagens Drift.

Høiesterets Dom, afsagt 20de Marts 1850, stadfæstede Overretsdommen, og tilpligte Appellanterne, Een for Alle og Alle for Een, at betale Indstævntes Bo i Sagsomkostninger 60 Spd.

Den 2den Mai.

L.Nr. 215. Advocat **Homann**, Actor mod 1) Johan Hendrik Andresen og 2) Frederik Amundsen.

Ved Smaalehnenes Amts Ordres af 4de October 1848 og 20de Marts 1849 er Nr. 1 sat under Tiltale for Overtrædelse af Crll.s 21—25 samt 11—2 og 3 og Nr. 2 for Overtrædelse af 11—2 og 12—1. Ved Underretsdom i Sarpsborg af 11te October f. A. er Nr. 1 anseet efter 21—25 og 11—2 med $2\frac{1}{2}$ Aars Strafarbeide, men Nr. 2 frifunden for Justitiens videre Tiltale; ved Overrettens Dom af 17de Decbr. næstefter er deri-

med Nr. 2 fældet efter 11—2 og Nr. 1 efter 11—3, hver til 30 Dages Fængsel paa Vand og Brød, men i Øvrigt frifundne for Justitiens Tiltale. Factum er følgende: Efter at Nr. 1 nogle Aar havde været Kjøbmand paa Moss, overgav han i 1846 sit Bo til Skifterettens Behandling, men kom senere til Accord med sine Creditorer, mod, som det ved Boets Overleverelse til ham i Januar 1847 heder, at betale 50 pCt, men som det efter Angj.s Forklaring synes mod, i Følge Underhaandsforpligtelse, at give de Fleste af sine indenrigske Creditorer fuld Betaling. Efter P. C. Andresen og R. D. Vogts Forklaring samt en Skrivelse fra Kjøbmand Vassøe paa Moss til Skifteretten bleve Boets Activa ikke overtagne af Angj. selv, hvorimod det overdroges Vogt at realisere hans faste Eiendomme og Varebeholdninger samt at indkræve hans udestaaende Fordringer, medens Vassøe forbeholdtes Dispositionen over de indkommende Penge, saavel som af dem, han allerede havde modtaget i Forvaring; efter Vogts og Vassøes Forklaring maa det antages, at de indkomne Penge bleve anvendte til Afbetaling paa Boets Gjæld, deels ved Remisse til hamburgske Creditorer, deels til indenrigske Fordringshavere. Imidlertid etablerede Angj. i Sarpsborg en ny Handel under Firmaet Andresen & Co., medens det ældre leb paa J. H. Andresen. Efter omtrent 1 Aars Forløb, nemlig i Januar 1848, fandt han sig atter i mislig Stilling, og udstedte derfor under 22de s. M. et Skadesløsbrev, hvori han gav sine nye Creditorer, med Undtagelse af 4, men Ingen af de ældre Creditorer, Pant i sine Eiendomme og Effecter, nemlig nogle Gaarde, Varer, Indbo, m. M., samt alt hvad han da eiede eller maatte eiendes vorde. Som Aarsag til Udeladelsen af sine ældre Creditorer opgiver Angj., at han ansaae sit forrige Boes Activer efter løselig Calcule tilstrækkelige til at dække den derpaa hæftende Gjæld efter den trufne Accord, saaledes som den var opgivet for Skifteretten, nemlig til 50 pCt., og Aarsagen til Udelukkelsen af de 4 nye Creditorer opgiver han at være den, at de deels havde Vexler, deels kun havde aldeles ubetydelige Summer tilgode, og er det ogsaa oplyst, at disse senere ere betalte, saa at det er rimeligt nok, at Angj. ikke havde tænkt paa at forurette dem ved Skadesløsbrevet. Med Hensyn til de ældre udelukkede Creditorer anfører han videre, foruden det alt Anførte, at han ansaae det ubilligt imod sine nye Cre-

ditorer, at gjøre hine deelagtige i den Sikkerhed, han nu stillede, og efter hvad der er oplyst om Behandlingen af det ældre Bo, samt om at de Midler, han ved Skadesløsbrevet stillede til Sikkerhed, vare tilveiebragte ved ny Credit, er det fra Angj.s Standpunct ikke urimeligt, at han netop vilde sikre dem, der havde hjulpet ham til at forskaffe sig disse Værdier. Efter det Anførte er det overflødigt udførligere at opholde sig ved Skadesløsbrevet, som Angj. anmodede Byfogden om at forfatte, men af ham kun blev rettet og derpaa thinglæst. Hine ældre og vigtigste Creditorer her i Landet — Basse, Petersen & Co., Tschudy o. s. v. have ogsaa siden faaet fuld Betaling eller saa omtrent, og de øvrige Creditorer have ogsaa faaet efter Omstændighederne meer eller mindre Fyldestgjørelse for deres Fordringer. Angj. kan efter det Anbragte saaledes formeentlig ikke ansees med dette Document at have gaaet svigagtig tilværks enten mod sine ældre eller mod de Udelukkede af hans nye Creditorer.

Et meget tvivlsommere Spørgsmaal frembyder den anden Ankepost mod ham, nemlig at han ved at betale uforfalden Gjæld skal have overtraadt 21—25. I saa Henseende bemærkes, at han i Begyndelsen af Januar 1848 solgte en Skonnert til Basse og Petersen & Co. for 2500 Spdlr., saaledes at Kjøberne overtoge Heftelserne paa samme til Beløb 600 Spd., liquiderede deres Tilgodehavende efter Accorden i forrige Opbudsbo og udbetalte ham det Overskydende eller 150 Spd. Angj. var imidlertid i en saadan Stilling, at det var høist rimeligt, at han søgte at skille sig ved Skibet paa førmeldte Betingelser, og da der ikke, uagtet flere af de ældre og nyere Credtorer ere afhørte, af Nogen blandt dem er anket over urigtig Fordeling af hans Activer, eller nogen Antydning i saa Henseende gjort, maa det vel antages, at der heller ikke har været noget Væsentligt at beklage sig over, og at altsaa heller intet criminelt Ansvar deraf kan resultere. Basse og Petersen havde desuden Vexler paa ham, som de ikke vilde fornye, og disse Vexler vare rimeligviis kun trukne for at dække den ældre Fordring, saa at det i Realiteten bliver af liden Indflydelse, hvad Dato disse Vexler have havt. Det samme gjælder ogsaa om de Vexler, Tschudy havde paa Angjældende og hvilke dækkedes med Varer, da Tschudy ikke vilde bevilge Henstand. Den ene af disse Vexler var desuden forfalden, idet Løbedagene

vare indtraadte, medens det ikke er oplyst, at nogen af dem reiste sig fra ny Credit. N. A. Andresens Fordring synes at være af samme Oprindelse, og desuden maatte vel ogsaa Angj. have Raadighed til at afgjøre deslige mindre Fordringer. P. C. Andresens Fallit bidrog ogsaa meget til at vanskeliggjøre Angj.s Stilling, da den Første var Garant for den ældre Accords Opfyldelse, ligesom Realisationen af Angj.s ældre Activa heller ikke svarede til Forventningen; saaledes blev Gaarden paa Moss, der var taxeret for 4000 Spd. solgt for 2500 Spd., flere Fordringer viste sig uerholdelige, og efter det endelige Opgjør med Vogt maa der antages i det ældre Bo at have været en Underballance af 1500 à 2000 Spd., hvis Dækkelse han nu maatte være beredt paa at overtage. Denne Opgjørelse fandt Sted i Marts Maaned 1848 og Angj. kom saaledes først flere Maaneder efter Skadesløsbrevets Udstedelse, Skonnertens Salg og Afgjørelsen mod Tschudy, til Kundskab om, i hvor høi Grad hans Stilling var mislig. Overretten har saaledes vistnok med fuld Føie antaget, at Angj. ikke kan fældes for Overtrædelse enten af 21—25 b, eller efter efter Litr. a ved at have betalt Gjæld før Forfaldstiden. Derimod er det oplyst, at Angj. ved sin Undvigelse i Marts Maaned, hvorom Mere siden, samme Dag han afreiste, forsøgte at stifte nye Gjæld. Saaledes forklarer han selv, hvad ogsaa Bygmester Singdalsen, Kjøbmændene Bakke og Bjørnskau have oplyst, at han hos dem søgte at optage Laan, der efter Omstændighederne maa antages forsøgte stiftede i svigagtig Hensigt. Af Singdalsen fik han Løfte om et Laan af 50 Spd., og leverede et Beviis derfor, men, da denne fattede Mistanke om at Angj. havde noget Uredeligt i Sinde, sendte han ham Beviset tilbage under Foregivende, at hans Kone havde disponeret over Pengene. Der var saaledes fra Angj.s Side gjort Alt, hvad der kunde føre til Opnaaelsen af hans Maal. Hos de Øvrige forlangte han 50—20—10 Spd., men fik Afslag og dette Forsøg er saaledes fjernere end det første. Overretten har citeret 3—1 og ikke fundet Forsøgene strafbare, men efter 3—3 maa dog dette Sidste antages at være Tilfældet. Ved den Forbrydelse, hvorfor Angj. af Overretten er fældet, ere Omstændighederne følgende: Ved Angj.s egen Tilstaaelse og de øvrige fremkomne Oplysninger er det beviist, at han

ved sin Undvigelse i Marts Maaned benyttede et falskt Pas, der skulde være udstedt paa Moss af const. Byfoged Barth og viseret paa Fredrikshald af en Politibetjent Nordby. Med dette Pas begav han sig gjennem Sverig til Bornholm, hvor han forlangte nyt Pas, under Foregivende, at det ældre Pas var falden i en Grøft og bleven tilsmudset. Han fik nu ogsaa nyt Pas, hvormed han begav sig til Als, men da hans Opførsel her havde vakt Mistanke, blev han overleveret til Commandanten, der ansaae ham for en Spion, og sendte ham til Kjøbenhavn, hvor han i den Anledning blev stillet under Forhør. Under dette tilstod Angj., at det ældre af ham benyttede Pas, som fra Bornholm blev efterskrevet, var falskt og tilføiede, at han havde fundet det paa sit Bord før Afreisen og benyttet det som anført, men uden at vide, hvem der havde indlagt det hos ham, da hans Værelse var uluffet. Han troede, at hans Venner maatte have indlagt det, men vidste ikke, hvorfra det var kommet. Denne Forklaring er han senere vedbleven, idet han for Øvrigt foregiver, at han ikke har skrevet Navnet Thomas Thomsen paa Passet, hvilket dog en Sammenligning med hans Haandskrift gjør sandsynligt. Ligeledes har han foregivet, at han troede, at Passet havde været benyttet af den Nævnte, skjønt det var udstedt omtrent paa samme Tid som hans Afreise. Barth og Nordby have edelig forklaret, at de ikke have seet Passet eller sat deres Navne paa.

(Fortsættes).

Christiania 1850.
Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang   20de Mai
№ 20.   1850.

Norsk Retstidende,

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sager, paakjendte i Høiesterets 1ste Session 1850.

Den 2den Mai.

L.Nr. 215. Advocat Homann, Actor mod 1) Johan Hendrik Andresen og 2) Frederik Amundsen.

(Fortsættelse fra Nr. 19).

Efter hvad der for Øvrigt er oplyst om Passet, maa det antages at være skrevet af Nr. 2 og rimeligviis efter Aftale med Nr 1., der selv har tegnet Navnet Thomas Thomsen derpaa. Det er nemlig ved Bogtrykker Zernowsky samt 3die og 4de Dept. i Sarpsborg oplyst, hvad Nr. 2 ogsaa har maattet vedgaae, at denne i Forveien havde af Zernowsky kjøbt nogle Typer af samme Beskaffenhed som de, hvormed Blanketten til det falske Pas er trykt, og er det herved en mærkelig Omstændighed, at medens Zernowsky ikke havde stort "J" at overlade og derfor leverede Angjældende smaae "ier," er der paa Passet anbragt et lidet "i", hvor man ellers maatte vente at finde et stort. Nr. 1 havde Sværtepuder, som han tildeels benyttede til Aftryk paa Breve og Signeter med Bogstavet "B" og paa Passet fandtes der ogsaa et Signet med et saadant Stempel. Ved Sammenligning mellem Passets skrevne Text og Nr. 26 Haandskrift viser der sig en paafaldende Lighed mellem begge, og hertil kommer, at Nr. 2 har maattet vedkjende sig et Brev, skrevet i hans Navn til Broderen Lauritz den 22de April 1848 og gaaende i det Væsentlige ud paa, at Zernowsky ikke maatte tale Noget om Handelen af Typerne. Da Nr 2 blev foreholdt dette Brev, geraadede han i yderlig Forlegenhed og var ikke istand til at gjøre nogen Rede derfor. Snart foregav han at have kjøbt Typerne for at gjøre sig Vignetter til Varer, hvilket efter Omstændighederne er uantageligt, snart sagde

han at have mistet dem, uden at vide hvorledes. I Øvrigt erklærer han, at han ikke rigtig vidste, hvad han har meent med de i Brevet brugte Udtryk om Forsigtighed o. s. v. fra Zernowskys Side. Dette Brevs hele Indhold viser tilstrækkelig, at Angj. har skaffet Typerne, for at Nr. 1 derved kunde komme i Besiddelse af Pas, og sandsynligviis have de Begge været fælles om Fabricationen. Nr 2 havde været Nr. 16 Handelsassistent, stod i et fjernt Familieforhold til ham, og havde af Nr. 1 modtaget flere Tjenester; han skildres derhos som en tjenstvillig Person. De Angjældende ere saaledes i dette Punct retteligen ansdede, Nr. 2 efter 11—2 og Nr. 1 efter 11—3, da det dog ikke kan ansees tilfulde beviist, at han har været med i Forfærdigelsen selv. Det er om Nr 1 ogsaa oplyst, at han ved Afreisen medtog 180 Spdlr., men for dette Forhold, der vilde indgaae under 21—24, er han ikke tiltalt. For saa vidt Nr. 2 tillige er tiltalt for Overtrædelse af 12—1, skal hans Brøde bestaae i, at han har afgivet formeentlig falsk Forklaring om Nr. 16 Status, men Overretten har vistnok Ret i, at der ikke er fremkommet Beviis mod ham, da der ikke i hans Forklaringer ligger Noget, som med Bestemthed godtgjør, at han har forklaret sig urigtig med Bevidsthed om, at dette var Tilfældet. Hvad denne Sigtelse angaaer, kan den altsaa, som af Overretten antaget, ikke ansees beviist, og da Sagen for saa vidt ikke er af videre Interesse, skal man derved heller ikke opholde sig. Høiesterets Dom er saa lydende: "Johan Henrik Andresen bør for Forbrydelse mod Criminallovens Cap. 11 § 3 og Forsøg paa Forbrydelse mod samme Lovs Cap. 21 § 25 at hensættes til Fængsel paa Vand og Brød i 30 Dage. For Øvrigt bør Stiftsoverrettens Dom ved Magt at stande."

Den 13de April.

L.Nr. 190. Advocat Rye, Actor mod 1) Frederik Ferdinand Leidersdorff og 2) Atelida Cathrine Rein.

Angjældende Nr. 1 Frederik Ferdinand Leidersdorff, Guldsmed paa Vadsø, efter eget Opgivende 41 Aar gammel og ugift, og Angj. Nr. 2 Atelida eller Alette Cathrine Rein, efter eget Opgivende 32 Aar gammel, "men noget ubestemt ved Aldersforklaringen," ere af Fogden i Østfinmarken tiltalte for at have levet sammen som om de vare Ægtefolk. Begge de Angj. forklare, at fra August eller September 1848, da Nr. 2

ankom til Vadsø og indtil Marts 1849 boede de sammen hos Høker Buch, tredie Vidne, hvor de i de tre første Uger kun havde eet Værelse, hvor de opholdt sig saa vel om Dagen som om Natten, dog uden at dele Seng sammen, men senere havde de to Værelser. Fra 3die Vidne flyttede de til en Høker Larsen - ikke under Sagen afhørt - hvor de boede 3 à 4 Maaneder og havde 2 Værelser, og derfra til Isak Tibergs Leiehuus, hvor de kun have haft eet Værelse. De paastaae, at Forholdet mellem dem kun har været det, at Nr 2 har gjort Tjeneste som Huusholderske hos Nr. 1, og at den Førstnævnte desuden i den Tid, de boede hos Larsen og Tiberg, har haft Logis hos 5te Vidne, og kun opholdt sig hos Nr. 1 om Natten, naar denne har været syg. Efter 3die og 4de Vidnes Prov var det kun en ganske kort Tid af det halve Aar, hvori de Angjældende boede hos førstnævnte Vidne, at de havde hver sit Værelse, da Sengen i Angj. Nr. 2s Kammer blev staaende tom og senere opbrændte, medens efter den Tid Nr. 2 sov i Nr. 1s Værelse, dog i en egen Seng, der var redet paa Gulvet eller paa Stoler. Med Hensyn til de Angj.s Huusholdning have disse Vidner forklaret, at de antage, at den har været fælles, uden at de dog med Bestemthed veed, om hvad Angj. Nr. 1 særskilt fortjente ved at arbeide for Andre, anvendtes til fælles Nytte eller ikke. 1ste og 2det Vidne, der i en Tid af 2 Maaneder har boet i Isak Tibergs Leiehuus paa samme Tid, som de Angj. boede der, have forklaret, at de Angjældende ikke blot om Dagen men ogsaa som oftest om Natten have opholdt sig sammen i det Værelse, som Nr. 1 havde leiet, og var det kun enkelte Gange - efter Vidnernes Udsagn høist 1 à 2 Gange om Ugen - at Nr. 2 opholdt sig andet Steds om Natten. Disse enkelte Gange maa det antages at Nr. 2 opholdt sig hos 5te Vidne, hos hvem hun dog ikke, som de Angj. angive, havde leiet Logis. Efter 1ste—4des Vidnes Forklaring har de Angj.s Samliv efter Udseendet været som Ægtefolks, hvilket dog ikke har været til Hinder for, at de jævnligen have skjændtes og været i Slagsmaal, der har endt med, at Nr 1 har kastet Nr. 2 paa Døren. Saa vel efter Vidnernes som Lavrettets Erklæring har de Angj.s Forhold vakt almindelig Forargelse. De Angj. maae derfor ansees fuldstændigen overbeviste om at have gjort sig skyldige i Overtrædelse af Ersl.s 18—22 første Membrum, og maa det som

han at have mistet dem, uden at vide hvorledes. I Øvrigt erklærer han, at han ikke rigtig vidste, hvad han har meent med de i Brevet brugte Udtryk om Forsigtighed o. s. v. fra Zernowskys Side. Dette Brevs hele Indhold viser tilstrækkelig, at Angj. har skaffet Typerne, for at Nr. 1 derved kunde komme i Besiddelse af Pas, og sandsynligviis have de Begge været fælles om Fabricationen. Nr 2 havde været Nr. 16 Handelsassistent, stod i et fjernt Familieforhold til ham, og havde af Nr. 1 modtaget flere Tjenester; han skildres derhos som en tjenstvillig Person. De Angjældende ere saaledes i dette Punct retteligen fældede, Nr. 2 efter 11—2 og Nr. 1 efter 11—3, da det dog ikke kan ansees tilfulde beviist, at han har været med i Forfærdigelsen selv. Det er om Nr 1 ogsaa oplyst, at han ved Afreisen medtog 180 Spdlr., men for dette Forhold, der vilde indgaae under 21—24, er han ikke tiltalt. For saa vidt Nr. 2 tillige er tiltalt for Overtrædelse af 12—1, skal hans Brøde bestaae i, at han har afgivet formeentlig falsk Forklaring om Nr. 16 Status, men Overretten har vistnok Ret i, at der ikke er fremkommet Beviis mod ham, da der ikke i hans Forklaringer ligger Noget, som med Bestemthed godtgjør, at han har forklaret sig urigtig med Bevidsthed om, at dette var Tilfældet. Hvad denne Sigtelse angaaer, kan den altsaa, som af Overretten antaget, ikke ansees beviist, og da Sagen for saa vidt ikke er af videre Interesse, skal man derved heller ikke opholde sig. Høiesterets Dom er saa lydende: "Johan Henrik Andresen bør for Forbrydelse mod Criminallovens Cap. 11 § 3 og Forsøg paa Forbrydelse mod samme Lovs Cap. 21 § 25 at hensættes til Fængsel paa Vand og Brød i 30 Dage. For Øvrigt bør Stiftsoverrettens Dom ved Magt at stande."

Den 13de April.

L.Nr. 190. Advocat **Rye**, Actor mod 1) Frederik Ferdinand Leidersdorff og 2) Atelida Cathrine Rein.

Angjældende Nr. 1 Frederik Ferdinand Leidersdorff, Guldsmed paa Vadsø, efter eget Opgivende 47 Aar gammel og ugift, og Angj. Nr. 2 Atelida eller Alette Cathrine Rein, efter eget Opgivende 32 Aar gammel, "men noget ubestemt ved Aldersforklaringen," ere af Fogden i Østfinmarken tiltalte for at have levet sammen som om de vare Ægtefolk. Begge de Angj. forklare, at fra August eller September 1848, da Nr. 2

ankom til Vadsø og indtil Marts 1849 boede de sammen hos Høker Buch, tredie Vidne, hvor de i de tre første Uger kun havde eet Værelse, hvor de opholdt sig saa vel om Dagen som om Natten, dog uden at dele Seng sammen, men senere havde de to Værelser. Fra 3die Vidne flyttede de til en Høker Larsen - ikke under Sagen afhørt - hvor de boede 3 à 4 Maaneder og havde 2 Værelser, og derfra til Isak Tibergs Leiehuus, hvor de kun have haft eet Værelse. De paastaae, at Forholdet mellem dem kun har været det, at Nr 2 har gjort Tjeneste som Huusholderske hos Nr. 1, og at den Førstnævnte desuden i den Tid, de boede hos Larsen og Tiberg, har haft Logis hos 5te Vidne, og kun opholdt sig hos Nr. 1 om Natten, naar denne har været syg. Efter 3die og 4de Vidnes Prov var det kun en ganske kort Tid af det halve Aar, hvori de Angjældende boede hos førstnævnte Vidne, at de havde hver sit Værelse, da Sengen i Angj. Nr. 2s Kammer blev staaende tom og senere opbrændte, medens efter den Tid Nr. 2 sov i Nr. 1s Værelse, dog i en egen Seng, der var redet paa Gulvet eller paa Stoler. Med Hensyn til de Angj.s Huusholdning have disse Vidner forklaret, at de antage, at den har været fælles, uden at de dog med Bestemthed veed, om hvad Angj. Nr. 1 særskilt fortjente ved at arbeide for Andre, anvendtes til fælles Nytte eller ikke. 1ste og 2det Vidne, der i en Tid af 2 Maaneder har boet i Isak Tibergs Leiehuus paa samme Tid, som de Angj. boede der, have forklaret, at de Angjældende ikke blot om Dagen men ogsaa som oftest om Natten have opholdt sig sammen i det Værelse, som Nr. 1 havde leiet, og var det kun enkelte Gange - efter Vidnernes Udsagn heist 1 à 2 Gange om Ugen - at Nr. 2 opholdt sig andet Steds om Natten. Disse enkelte Gange maa det antages at Nr. 2 opholdt sig hos 5te Vidne, hos hvem hun dog ikke, som de Angj. angive, havde leiet Logis. Efter 1ste—4des Vidnes Forklaring har de Angj.s Samliv efter Udseendet været som Ægtefolks, hvilket dog ikke har været til Hinder for, at de jævnligen have skjændtes og været i Slagsmaal, der har endt med, at Nr 1 har kastet Nr. 2 paa Døren. Saa vel efter Vidnernes som Lavrettets Erklæring har de Angj.s Forhold vakt almindelig Forargelse. De Angj. maae derfor ansees fuldstændigen overbeviste om at have gjort sig skyldige i Overtrædelse af Frdn.s 18—22 første Membrum, og maa det som

*

en særdeles graverende Omstændighed anføres, at de have fortsat deres forargelige Samliv, efter at de derimod vare advarede, ligesom de ikke engang have paaskudt, at det var deres Hensigt at komme sammen i Ægteskab. Ved Dom, afsagt af Sorenskriveren i Østfinmarken den 17de Decbr. f. A., ere de Angj. efter den citerede Straffebestemmelse ansete med Fængsel paa Vand og Brød Nr. 1 i 14 og Nr. 2 i 10 Dage, og denne Dom er af Høiesteret stadfæstet, dog saaledes at Strafetiden ogsaa for Nr. 1 bestemtes til 10 Dage.

L.Nr. 191. Advocat **Dunker**, Actor mod Elisabet Danielsdatter Kabelvaag.
(Skriftlig behandlet).

Angjældende tiltales under nærværende Sag for Tyveri og er ved de underordnede Instantsers Domme, afsagte i Lofoten og af Throndhjems Stiftsoverret respective 8de September og 12te November sidstleden for grovt Tyveri anseet med 6 Maaneders Strafarbeide. 1ste Deponet, Hartvig Schøning, har forklaret, at han omtrent Midtsommers 1848 fra sin Fjeldmark mistede en der græssende Buk, som Angj. under denne Sag sigtes for at have stjaalet. Angjældende er ogsaa forefunden i Besiddelse af en Buk og har vedgaaet, at have taget denne fra Fjeldet, men hun paastaaer, at det er hendes egen Buk, som hun mistede om Vaaren 1848, og ikke første Dept.s Hun vedgaaer derhos senere at have slagtet den hos hende forefundne Buk. At Bukken dog tilhørte 1ste Dept. og at Angj. har stjaalet den, fremgaaer af følgende Omstændigheder: For det Første er den hos Angj. forefundne Buk af 2den, 3die, 4de, 5te og 11te Dept. med Bestemthed gjenkjendt som tilhørende 1ste Dept.; (dette skeede om Høsten 1848, før Bukken længere hen i samme Aar blev slagtet). Dernæst har 3die, 4de, 5te og 6te Dept. oplyst, at den 1ste Dept. frakomne Buk var mørkeblaa med hvid Flæk paa Skallen og Næsen, medens 6te og 7de Dept. oplyse, at Angjældendes Buk var lysebruun, og medens Angj. selv vedgaaer at hendes Buk, da den kom bort fra hende, var lysere af Farve, end den under Sagen omhandlede Buk - en Omstændighed, som Angj. dog vil forklare af Aarstidens Indflydelse paa Dyrets Farve. Fremdeles er det ved Rettens Skjøn ikke alene godtgjort, at Skindet af den slagtede Buk havde den først omforklarede Farve, men ogsaa at det ikke saae saale-

des ud, som af Angj. paastaaet, specielt for saa vidt angaaer de hvide Flækker og Eierens Mærke: det tildeels afklippede Øre. Og ved 4de, 5te og 11te Dept.s Forklaringer maa det ogsaa ansees beviist, at Bukken havde 1ste Dept.s Mærke, og ikke har eller kan have haft Angj.s Mærke, som af denne paastaaet, samt at det er urigtigt, naar det af Angjældende og hendes Fosterson - 10de Dept. - foregives, at Bukkens Mærke var nyklippet. Endelig er Angj.s i hendes Favenr paaberaabte Forklaring om hvad 13de og 15de Vidne skulle have udsagt, af disse Vidner deels ligefrem benegtet, deels ikke bestyrket. Og mærkes kan det endnu, at det efter 12te Dept.s Forklaring synes som den Angj. frakomne Buk er død eller dræbt i Fjeldet. Mod de anførte Oplysninger kan de af Angj.s Datter og Fosterson - 9de og 10de Dept. - afgivne vaklende og ubeedigede Forklaringer Intet relevere, da de aldeles er modbeviste ved flere andre Vidners bestemte Prov. Det maa saaledes ansees beviist, ikke alene at den omhandlede Buk tilhørte 1ste Dept. og at Angj. har borttaget den fra Marken, hvor den græssede, men ogsaa at Angj. har gjort dette mala fide. Hendes Straf er saaledes rettelig bestemt efter Frdn.s 19—3 Litr. b. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom. At ikke ogsaa Underrettens Dom blev stadfæstet, har maaskee sin Grund i, at Underretten har statueret, at mala fides superveniens er nok til at udfylde Tyvsbegrebet, hvilket formeentlig er mindre rigtigt.

Den 19de April.

L.Nr. 198. Advocat **Skjelderup**, Aktor mod Ole Helgesen Alvestad.

(Skriftlig behandlet).

Angjældende, der i Følge den fremlagte Attest er 17 Aar gammel, tiltales under nærværende Sag efter Stavangers Amts Ordre af 15de November f. A. for Tyveri eller in subsidium for Fordølgelse og svigagtig Afhændelse af Hittegods. 1ste Vidne har forklaret, at det den 2den November sidstleden, medens det laae og sov i en John Hellestøe tilhørende Lade, blev berøvet, foruden 70 Skilling i Penge, en til 2 Ort taxeret i Vidnets Bestelomme henliggende Messingdaase, hvilken Vidnet fik tilbage strax efter af 2det Vidne, til hvem Angjældende havde solgt den. Angjældende erkjender Salget, men benegter at have stjaalet den om-

handlede Daase, den han foregiver at have fundet i fornævnte Lade. At Angj. virkelig har stjaalet Daasen ud af 1ste Vidnes Lomme, fremgaaer saavel af 1ste Vidnes Forklaring, at Daasen laae saaledes, at den ikke kunde falde ud, som af Angj.s modsigende Forklaringer og løgnagtige Benegtelser. Saaledes er det mod hans Benegtelse ved 5te og 6te Vidne, til hvem han først havde falbudt Daasen, beviist, at han for disse Vidner foregav, at han havde kjøbt Daasen, hvilken Forklaring han ved Bestjaalnes Ankomst forandrede derhen, at han havde fundet den. Paa samme Maade har Angj. efter 2det Vidnes Forklaring forholdt sig ved Daasens Salg til dette Vidne. Angjældende vilde desuden, selv om hans Forklaring for saa vidt var rigtig, at Daasen var faldet ud af 1ste Vidnes Lomme, paa Grund af Tiden og Stedet, hvor Bemægtigelsen maa være skeet, lige fuldt blive at ansee som Tyv. Ved de ergangne, af Høiesteret stadfæstede Domme, afsagte af Byfogden i Stavanger den 18de December og af Christiansands Stiftsoverret den 9de Januar, er Angjældende efter 19—1 anseet med 40 Dages Fængsel paa sædvanlig Fangekost.

L. Nr. 208. Advocat **Skjelderup**, Actor mod Artillerist Andreas Paulsen.
(Skriftlig behandlet).

Angjældende, der er 25 Aar gammel og forhen har været straffet arbitrært for Tjenesteforsømmelse med 48 Timers Arrest og efter Krigsretsdom af 26de Januar sidstleden for Tyveri med 25 Dages Fængsel paa Vand og Brød, er ved den i nærværende Sag faldne Krigsretsdom anseet med 6 Maaneders Strafarbeide for bedragersk Omgang med Hittegods. Ved Angj.s Tilstaaelse, der tilfulde bestyrkes ved de under Sagen fremkomne Oplysninger, er det beviist, at han har undladt at oplyse en af ham den 20de Marts sidstleden udenfor Kjøbmændene Iversen og Svenningsen funden Pakke - hvori 80 Spd. 1 ₰ - hvilken Pakke sammesteds var tabt af Præsten Fangens Datter. Ved en hos Angj. den 22de Marts sidstleden af 1ste og 2den Deponent foretagen Inqvisition, hvorunder han negtede det omhandlede Fund, og søgte at skjule de i Behold havende Penge, udgjorde disse 44 Spd. 38 Skill., der senere ere Pastor Fangen tilbageleverede. For de manglende 35 Spd. 106 Skill., hvoraf efter Angj.s Forklaring omtrent 4 Spd. af ham ere anvendte til Indkjøb af nogle Klæd-

ningsstykker, og det Øvrige gjemt under et Stakk ude ved Klingenberg, uden at han seer sig i Stand til at paavise Stedet, har Pastor Fangen frafaldt Erstatning. Angjældende har til sin Undskyldning anført, at han anmodede en Dame - Frøken de Coninck - der henvendte sig til ham, idet han fandt Pakken, og aabnede den, om at følge sig til Politikammeret, for at bevidne, at han havde fundet Pakken, men, da denne Anmodning blev afslaaet, undlod han at bringe Pengene paa Politikammeret af Frygt for, at han, som nylig straffet, skulde blive mistænkt for at være kommen i Besiddelse af Pengene paa en uredelig Maade. Han foregiver endvidere, at det var hans Hensigt, saasnart der i Aviserne var averteret efter Pengene, at tilstille Eieren samme, Noget som han forhindredes i derved, at han ikke kunde gjenfinde det Sted paa Klingenberg, hvor en Deel af Pengene vare henlagte. Høiesteret stadfæstede Krigsrettens Dom.

L.Nr. 210. Advocat **Kraft**, Actor mod Jørgen Johannesen Dyrød.

(Skriftlig behandlet).

Angj., der er 33 Aar gammel, tiltales i Følge Smaalehnenes Amts Ordre for Overfald paa sagesløs Mand, og er ved Underretsdom i Thuns af 25de Januar sidstleden efter Crll.s 15—11 jfr. 10 anseet med 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød, medens han ved Overrettens Dom af 25de Februar næstefter er frifunden for Justitiens videre Tiltale, idet Retten har anseet det beviist, at Klageren ei var sagesløs, men dog, da den har antaget, at Angj. ved retsstridig Adfærd har givet grundet Anledning til nærværende Sags Anlæg, har paalagt ham at tilsvare Omkostningerne. Ved 1ste og 2det Vidnes Prov er det beviist, at Angjældende den 8de December sidstleden om Aftenen har bibragt Klageren tvende Slag i Hovedet eller Ansigtet, idet de ere enige om, at det første Slag blev bibragt med en Buteile, medens 1ste Vidne tillige paastaaer, at det andet Slag blev bibragt med det tilbageværende Stykke af Buteljen, som Angj. beholdt i sin Haand, idet den ved det første Slag blev slaaet itu. Disse Slag vare af en saa alvorlig Beskaffenhed, at Klageren besvimede og befandtes at bløde meget stærkt samt at være forslaaet i Ansigtet. Sit Resultat har Overretten bygget paa de Omstændigheder, der gik forud for bemeldte Overfald. I denne Henseende er det paa det Rene, at Angj. paa sin Slæde foru-

[illegible] havde en Deel Gjenstande, [illegible] at denne Slæde blev væltet, saa [illegible] Gjenstande faldt ud, og at, da [illegible] en Klageren tilhørende Butelje Tran [illegible] op i en Angj. tilhørende Skræppe.
[illegible] faldt nogle Ord mellem Klageren og [illegible]. [illegible] det er formeentlig ubeviist, at Klagerens [illegible] været gretmæssige eller af saadan Be[illegible] at de kunde berøve ham hans Stilling som [illegible]. Saavel Klageren som Angjældende og [illegible] Vidne have udtalt sig om disse Ytrin[illegible]. [illegible] Vidne, der har forklaret sig i Faveur [illegible], maa imidlertid formeentlig sættes ud af [illegible], da det er eenstligt og det er Angj.s Stedsøn. [illegible] kan der lægges nogen afgjørende Vægt paa [illegible] personlige Formening, at der i Kla[illegible] kunde ligge en Fornærmelse mod [illegible] det er Retten og ikke Vidnerne, der skulle [illegible] Ytringen var fornærmende. I Ho[illegible] det Hele sig dertil, at Klageren har ud[illegible] Formodning [illegible], at hans Boutellie med Tran [illegible] op i Angj.s Skræppe og heri ligger saa [illegible] nogen Sigtelse eller nogen Fornærmelse, [illegible] var besynderligt, at saadan Feil[illegible] kunde finde Sted, da denne Butelje var fyldt [illegible] Tran, medens Angj.s Butelje var tom. Baade Klagerens og Angj.s Forklaring ved Forstnævntes før[illegible] Ytring viser, at denne ikke i mindste Maade inde[illegible] noget Fornærmeligt. Derimod ere de uenige om, [illegible] Klageren havde svaret, da Angjældende derpaa [illegible] ham, om han troede, at han vilde stjæle den, [illegible] Klageren siger at have sagt "det vil du vel ikke," [illegible] at Ordene faldt saaledes, "det kan [illegible] hvad du vil." Men for[illegible] [illegible] Forklaring af Klageren er understøttet [illegible], maa det desuden komme i en [illegible] at Bemærkningen, hvordan den [illegible] har været beskaffen, er fremkommen ved [illegible] Opfordring om at faae et Svar, og [illegible] ikke indeholdt nogen directe Be[illegible] Klageren vedblive at være sagesløs. [illegible] Underrettens Dom.

Christiania 1850.
Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang
№ 21.

27de Mai
1850.

Norsk Retstidende,

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sager, paakjendte i Høiesterets 1ste Session 1850.

L.Nr. 153. } Peder Larsen Brusdal mod Ole Pedersen Fi-
O.Nr 19. } skergaard.

Til Maanedsthinget for April 1845 i Aalesund paastævnte Directionen for Sparebanken sammesteds, efter forgjæves Forligsprøve, en under 10de November næst forhen af O. Fjældet for 200 Spd. til O. P. Fiskergaard udstedt Vexelobligation, der fandtes paategnet Endossement med sidstanførte Navns Underskrift til P. L. Brusdal, som videre havde endosseret den til J. O. Emblem, der igjen havde endosseret den til nysnævnte Sparebank. De Indstævnte havde Intet at indvende mod Søgsmaalet, med Undtagelse af Ole Fiskergaard, der negtede at have underskrevet det med hans Navn forsynede Endossement. I Anledning deraf bad Sparebankens Sagfører ham forelagt følgende Spørgsmaale: 1) om han erkjendte at have indgaaet som første Endossent for et af O. Fjældet i Aalesunds Sparebank discouteret Laan, stort 200 Spdlr.? 2) om han negtede at have underskrevet eller ladet underskrive den i Retten fremlagte Vexelobligation, saa vel for det Hele som for en Deel af hans der undertegnede Navn "O. P. S. Fiskergaard?" Inden Besvarelsen troede Compar. at burde gjøre Ole Fiskergaard opmærksom paa Lrll. 6 21—3, a.

Herpaa svarede denne, at han fremdeles, efter paa Nyt at have taget i Øiesyn bemeldte Underskrift, benegtede at have underskrevet et eneste Bogstav deraf, og opfordrede Sagføreren til, med Vidner at bevise Sigtelsen. Derpaa førtes der Vidner. 1ste Vidne, Candidatus theologiæ Rasmus Parelius, dicterede til Protokollen følgende Prov: Ole Pedersen Fiskergaard kom i Begyndelsen af 1846 (Tiden erindres ikke bestemt) ind til Vidnet tilligemed en anden ung Mand, som var Vidnet ubekjendt, og spurgte, om han, Ole Fiskergaard, stod som Endossent paa en af O. Fjældet i Aalesunds Sparebank disconteret Vexelobligation. Paa Vidnets bejaende Svar, erklærede Ole Pedersen Fiskergaard: "Jeg staaer dog ikke som første Endossent." Vidnet tilbød sig at skaffe ham Oplysning derom ved at eftersee Vexlobligations-Protokollen. Da Vidnet erklærede, at efter Vexelobligations-Protokollens Udvisende stod bemeldte Ole Pedersen Fiskergaard som første Endossent, sagde Ole Pedersen Fiskergaard, at han ikke havde underskrevet nogen Protokol, men derimod vel et Stykke Papir. Vidnet svarede hertil, at Endossenter ikke underskrive nogen Protokol, men at Banken derimod netop holder sig til et saadant Stykke Papir (Vidnet antog nemlig, at ved dette Stykke Papir var meent den omhandlede Vexelobligation). Vidnet tilføiede, at det med Vished veed, at Ole Pedersen Fiskergaards Spørgsmaal maatte gjælde denne omhandlede (den under denne Sag fremkomne) Vexelobligation, da Ole Fjældet ingen anden Vexelobligation havde disconteret før den Tid i Aalesunds Sparebank med Endossement af Ole Pedersen Fiskergaard og Peder Brusdal (den sidste erindrer Vidnet udtrykkelig af Ole Pedersen Fiskergaard nævnt som den, der i det Mindste maatte staae som Endossent foran ham). Efter Vidnets Forlangende tilføiedes nu hvad indstævnte Ole Pedersen Fiskergaard tiltalede Vidnet, idet han var i Færd med at at dictere den sidste Deel af sit Prov. Ole Fiskergaard siger nemlig til Vidnet: "Du maa ikke vidne falskt, og der er Meget, i hvad der er vidnet, anderledes,

end der er talt." Vidnet fremstod atter og tilføiede efter given Anledning, at det vel, som provet er, blev af Ole Pedersen Fiskergaard spurgt, om han, Ole, stod som Endossent til Aalesunds Sparebank, uden dog med Bestemthed at kunne erindre, om Spørgsmaalet gjaldt (i Almindelighed) om Ole stod som Endossent eller (specielt) som første Endossent. 2det Vidne Ole K. Andestad forklarede: Engang forrige Aar blev Vidnet af Ole Fiskergaard spurgt om, hvor vidt det vilde være betænkeligt at cautionere for Ole Fjældet, og, skjønt Vidnet fraraadede Saadant, erklærede Ole Fiskergaard, at han antog at der ei kunde være nogen Fare derved. Senere, formeentlig i Januar d. A., blev Vidnet af Ole Pedersen Fiskergaard spurgt, om Vidnet vidste, hvor vidt han var for Ole Fjældet indgaaet til Aalesunds Sparebank som Cautionist (Ordet Caution eller Cautionist blev brugt, og hvorved efter Almuefolks Benyttelse disse Ord forstodes Sikkerhed, Borgen eller Endossement). Vidnet ytrede, at det syntes mindes, at det af Ole Omspurgte var Tilfældet, efter hvad Vidnet som Bankens Bud havde bragt i Erfaring, hvortil Ole ytrede, at det vilde være slet gjort af Bankens Vedkommende, om de havde indført ham, Ole, som om han havde paataget sig deslige Ansvar, saa som han ikke vidste at have undertegnet saadant i Bankens Protokoller. Under Samtalens videre Gang ytrede Ole Fiskergaard, at han dog engang havde underskrevet "en liden Lap" og ved Underskriften derpaa givet Samtykke til, at Ole Fjældet kunde laane et lidet Beløb i Aalesunds Sparebank, hvis Høide, efter Oles Sigende, ikke skulde være nævnt i Documentet, imod Oles Garanti, dog saaledes, at foran Ole skulde staae 2de andre Personer (om disses Navne bleve nævnte, erindres ikke), af hvilke den Ene skulde være fra Brusdalen og den Anden fra Aalesund." Indstævnte Ole Pedersen Fiskergaard bad tilføiet, at han ansaae de afhørte Vidner som villige med Hensyn til, at de ere interesserede i Sparebanken, hvilket især gjælder 1ste Vidne, som er Bestyrer af Banken. Bankens Sagfører

benegtede Indstævntes Tilførsel som uden al Betydning, da de førte Vidner hverken have eller kunne have paadraget sig noget Ansvar i Anledning den paastævnte Fordring. Efter given Anledning bevidnede Retten, at Ole Pedersen Fiskergaard, imedens 1ste Vidne afgav sit Prov, lod falde forskjellige Ytringer, hvoriblandt Vedgaaelsen af at have henvendt sig til 1ste Vidne for at faae Oplysning om, hvor vidt han, nemlig Ole, var første Endosseent til Sparebanken for Ole Fjældet. Sparebankens Sagfører gjorde endelig opmærksom paa den Lighed, der fandtes mellem Indstævntes Underskrift paa den omvistede Vexelobligation og hans Underskrift med hans Navnets Forbogstaver paa Forligsklagen, hvorved han havde modtaget lovligt Varsel, hvorhos fremlagdes en ældre Vexelobligation af 14de Juli 1845 for samme Sum og med samme Navn foruden nok et (H. C. Bold), hvorpaa der ved Fornyelsen var gjort Afkald; og denne Vexelobligation havde Paategning om Forinhelsesrenter 3 Spd. 40 Skill., betalte 10de November 1845. Han paastod derfor samtige Indstævnte Een for Alle og Alle for Een tilpligtede at indfrie den paastævnte Vexelobligation med Discontorenter og Sagsomkostninger. "Indstævnte Ole Fiskergaard paastod og forventede sig hos Citantskabet tillagt 20 Spd. i Forsvarsomkostninger, ligesom han forventede i det Hele Dom efter Lov og Ret. Ole Fjældet indlod fra sin Side Sagen under Dom paastaaende sig frifunden for Udredelse af Sagsomkostninger, da Sagen kun var foranlediget ved Ole Fiskergaards urigtige Negtelse af Endossementet af den fremlagte Vexelobligation. Peder Larsen Brusdal forbeholdt for ethvert Tilfælde sin Regres til Ole Pedersen Fiskergaard og O. Fjældet, og henholdt sig i Øvrigt til Fjældets Tilførsel." Derpaa blev under 25de Mai 1846 afsagt saadan Underretsdom: "De Indstævnte Ole Fjældet, Ole Pedersen Fiskergaard, Peder Larsen Brusdal og Ingebrigt Olsen Emblem bør, Een for Alle og Alle for Een, at betale til Aalesunds Sparebank de paastævnte 200 Spd. – to hundrede Species – samt 5 pCt. aarlig i Discon-

topræmie deraf fra 10de Februar d. A. til Betaling skeer, samt i Erstatning for denne Sags Omkostninger 18 – et atten – Speciedaler, dog under denne nærmere Bestemmelse for Ole Pedersen Fiskergaards Vedkommende, at saafremt han, efter Citantskabets lovlige Tilstædning, inden Retten med sin corporlige Ed benegter, at have selv eller ved Andre underskrevet det under hans Navn værende Endossement paa foran omhandlede Vexelobligation, eller at have indgaaet som 1ste Endossent for det paastævnte Vexelobligationslaan, bør han for Citantskabets Tiltale i denne Sag fri at være, saa vel hvad Hovedstol som Discontopræmie og Omkostninger angaaer, hvilket Alt da bliver at tilsvare in solidum af de øvrige Indstævnte. I sidste Fald bør dog Citantskabet være frit for at betale Ole Fiskergaard Tilsværsomkostninger." Derpaa indfriede P. L. Brusdal Fordringen med 225 Spdlr., hvorpaa han af Sparebanken fik Transport mod O. P. Fiskergaard. P. L. Brusdal paaankede nu Underretsdommen med beneficium paupertatis for Overretten, hvorpaa nyt Thingsvidne blev optaget; og efter at 1ste Vidne havde forklaret, at Ole Fiskergaard havde bedet det paahøre, hvorledes han (Ole) havde lovet at cavere for Ole Fjældet til Aalesunds Sparebank for en liden Deel, under Betingelse, at der stilledes ham Sikkerhed, og 2det Vidne: at Ole Fiskergaard til Christopher Fjældet omtalte at have for Ole Fjældet caveret for et Beløb – saa vidt erindredes, 200 Spd. – og ytrede paa en Maade Formening om, hvor vidt derved var Noget vovet, fremstilledes, mod Protest, som 3die Vidne selve Ole Fjældet, der paa de fremlagte Spørgsmaale dicterede følgende Svar: "Det er ikke alene positiv Sandhed, at saa vel Ole Pedersen Fiskergaard har indgaaet blandt Peder Larsen Brusdal og søfarende men i Aalesund bosatte Ingebrigt Emblem som Endossent for et af Vidnet Ole Fjældet af Aalesunds Sparebanks Midler optaget Laan, stort 200 Spd., og som saadan egenhændig underskrevet den første i denne Sag til Banken udstedte Vexelobligation, men derefter ogsaa givet sit Minde til

Underskrift og Endossement indtil forrige Aars Paasketider. Saa vidt Vidnet erindrer 14 Dage før Paaskeriden skulde Vidnet paa en Mandag fornye dette Laan, og som en Følge deraf reiste Vidnet Søndag Eftermiddagen forud for at erholde Endossenternes Underskrift; men idet at Vidnet, den Gang Bankens Debitor, kom til angjældende Endossents Bosted, foregav, som sandfærdigt, hans Kone, at hendes Mand var reist til Aalesund for at modtage i Steenvaagen nogle for Andre og for en Deel ham tilhørende Fiskeredskaber. Vidnet begav sig saaledes strax paa Hjemveien og traf ved sin Ankomst til Aalesund sin Endossent Ole Fiskergaard, underrettede ham om sin forgjæves Reise og bad ham dernæst at underskrive den af Vidnet præsenterede Vexelobligation, hvortil bemeldte Endossent mod Formodning fandtes uvillig. Vidnet forestillede ham Følgerne, hvoriblandt ogsaa, at de paa næste Løverdag vilde formedelst hans Uvillighed vorde indkaldte til Forligelsescommissionen, som skeede alene paa Grund af hans lige saa utidige Forholdsregler, der ere med min bedste Villie for Sandhed og Ret saaledes forklaret." Denne Forklaring blev mod Protest beediget. Et Par andre Vidner forklarede, at de (enkeltviis) havde hørt Ole Fiskergaard sige, at han vel havde lovet at cavere for Ole Fjeldet, men efter det ene Vidnes Forklaring tilføiede han, at han ingen Frygt havde herfor, da han havde betinget sig Sikkerhed. Efter at Peder L. Brusdal havde nedlagt Paastand mod O. Fiskergaard om Betaling af de 225 Spdlr. med Renter og Sagsomkostninger, hvorimod gjordes Paastand som før, afsagde Bergens Stiftsoverret den 14de Februar 1848 saadan Dom: "Naar Indstævnte Ole Pedersen Fiskegaard efter foregaaende lovlig Stævning til vedkommende Fordringshaver inden sit Vernething med sin corpolige Ed benegter at have selv eller ved Andre underskrevet det under hans Navn værende Endossement paa den ved Underretten paastævnte Vexelobligation, eller at have indgaaet som første Endossent for det ved Underretten paastævnte Vexelobligationslaan, bør han for Aalesunds

Sparebanks Directions eller nu Appellanten Peder Larsen Brusdals Tiltale i denne Sag fri at være. Trøster Indstævnte sig derimod ikke til at aflægge saadan Ed, bør han være solidarisk forpligtet til med de øvrige under den paaankede Underretssag af Aalesunds Sparebank indstævnte Personer at udrede bemeldte Sparebanks eller nu Appellantens Tilgodehavende efter formeldte Vexelobligation med Discontopræmie og Sagsomkostninger i Overeensstemmelse med Underrettens Dom, dog saaledes at Indstævnte i intet Tilfælde har at udrede mere end 225 Spd. – to hundrede fem og tyve Speciedaler – med Tillæg af 4 pCt. Renter af denne Sum fra 13de Juli 1846 indtil Betaling skeer. Processens Omkostninger ved Stiftsoverretten ophæves. De beskikkede Sagførere tilkjendes i Salarium af Statscassen, constitueret Procurator Eilertsen 10 – ti – Spd. og Procurator Sanne 12 – tolv – Spdlr." Denne Dom blev med Beneficium og Opreisning fra P. Brudals Side paaanket til Høiesteret, hvor hans befalede Sagfører i det Væsentligste bemærkede:

Ole Fiskergaard negtede ikke at have underskrevet som første Endossent paa den foregaaende Vexelobligation, hvoraf den omtvistede kun var en Fornyelse. Han svarede kun paa eet af de til ham fremsatte Spørgsmaale, og dette Svar maatte efter Omstændighederne aabenbar betragtes som en Undvigen eller Omgaaen af hvad han ikke med Sandhed kunde negte. Efter Vidneforklaringerne havde han ei alene tilstaaet Løftet om Caution, men ogsaa dettes Opfyldelse. Hans hele Forhold røbede ham. Efter at have foranstaltet Undersøgelser om sin Plads som Endossent, lod han Tiden hengaae, uden at foretage noget Skridt, indtil han blev stævnt, og dette i Forbindelse med hans undvigende Svar første Retsdag maatte være nok til at godtgjøre Sandheden af O. Fjældets edelige Forlaring om hans Samtykke til det fornyede Endossement, saa meget mere, som det ikke med nogen Rimelighed kunde antages, at han kun for een Gang alene skulde ville tegne sig som Endossent for Laanet. Havde han ikke underskrevet eller ladet

underskrive sit Navn paa første Formyelse, var Følgen naturligviis bleven den samme da, som siden, da han negtede at underskrive paa den anden Formyelse; thi der var ingen Grund til at formode, at Ole Fjeldet, efter en Gang at have underskrevet uden Tilladelse, skulde have taget i Betænkning atter at underskrive, for at dække den allerede begaaede Feil, og derimod udsat sig for strax at blive røbet, medens der var al Grund til at troe, at det forholdt sig rigtig med første Formyelse, efter Maaden, hvorpaa Ole Fjeldet forholdt sig med den anden, om end ikke de øvrige paapegede Omstændigheder kom til. Den Betingelse af Sikkerhed, hvorom Ole Fiskergaard efter nogle Vidneforklaringer skulde have talt i den senere Tid, da han begyndte at have Betænkeligheder, kunde naturligviis ikke komme i Betragtning, da det i alle Fald var givet, at han første Gang havde underskrevet, og han følgelig ikke kunde frelse sig ved siden at gjøre Vanskeligheder. Det hele Snak om Betingelse var aabenbar et senere Paafund. Først efter at have bundet sig, havde han begyndt at tvivle og spørge. Der var saaledes ingen Tvivl om hans Forpligtelse, og Ed var her uanvendelig, hvorimod han ligefrem maatte fældes. (Paastand som før, med Tillæg af Omkostningerne for Høiesteret).

Hertil svarede Indstævntes Sagfører i det Væsentlige:

Ole Fjeldets Vidnesbyrd viser tydelig nok, at Indstævnte ikke havde underskrevet eller specielt bemyndiget Nogen til at underskrive Vexelobligationen af 10de Novmbr. 1845. Om Indstævnte, som O. Fjeldet paastod, i Almindelighed havde lovet at ville være Endossent til Paaske næste Aar, indeholdtes deri ingen Fuldmagt til Underskrift. Indstævnte skyldte intet andet Svar end givet paa de inqvisitoriske Spørgsmaale, og Frd. af 3die Juni 1796, § 15, var her ikke iagttaget ved Tilførselen af Almuesmandens Svar, hvorimod Underdommeren selv havde anseet Svaret fuldstændigt. Modparten havde selv givet Anledning til Ufuldstændighederne. Den første Obligation var ikke da fremlagt. Ved de foregaaende Retter havde

alene været Spørgsmaal om hans egen Underskrift, ikke om Tilladelse til Underskrift af Andre paa Obligationen af 10de Novbr. 1845 efter Proceduren. Indstævntes Benegtelse var altsaa fuldstændig nok. 3die Vidne kunde ikke have undladt at søge Indstævntes egen Underskrift ved Fornyelsen af 10de Novbr., om denne havde været lovet ham. Men forudsat endog, at Løftet var givet, indeholdt det dog kun Udsagn om en egen Underskrift, ikke Fuldmagt til Andres Underskrift, og denne kunde altsaa ikke forbinde Indstævnte, der fuldstændig maatte have været frifunden, om Underretsdommen havde været paaanket til Overretten, og Anke saaledes med Nytte havde kunnet føres over Overretsdommen. Havde Løftet om fortsat Endossement været givet, havde det uden Tvivl været under Betingelser, som ikke ere indtraadte, saa som den af Vidnet omtalte Sikkerhed, Indstævnte skal have ytret at have betinget sig, og andet deslige. De paaberaabte Vidnesprov lade sig meget vel forene med denne Anskuelse af Sagen. Indstævnte havde maaskee een Gang endosseret og spurgte, hvorledes siden var tilgaaet, uden at ville compromittere sin Paarørende. Udenrets løs Tale gjælder ikke som Indenretstilstaaelse (L. 1—15). „Indstævnte har ikke erklæret, hvor vidt han er Endossent eller ei" (af Appellantens Sagfører forlangt noteret), men alene erklæret sig om Underskriften. At Indstævnte ikke anmeldte sin Paarørende for falsk Underskrift, inden han saae, om Gjælden blev afgjort, var heelt forklarligt. Novatio debiti flyder ikke af 1ste Gangs Endossement. Han nedlagde derfor Paastand om Stadfæstelse af Overretsdommen og Processens Omkostninger for Høiesteret.

Høiesterets Dom, afsagt 21de Marts 1850, er saa lydende:

Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande, saaledes, at Eden bliver at aflægge til første eller andet Thing efter denne Doms Afsigelse, hvortil lovligt Varsel kan gives. Processens Omkostninger for Høiesteret ophæves. Den for Citanten ved Høiesteret beskikkede Sagfører, Advocat Lous, tillægges i Salarium 30 Spd, der udredes af Statskassen.

underskrive sit Navn paa første Fornyelse, var Følgen naturligviis bleven den samme da, som siden, da han negtede at underskrive paa den anden Fornyelse; thi der var ingen Grund til at formode, at Ole Fjældet, efter en Gang at have underskrevet uden Tilladelse, skulde have taget i Betænkning atter at underskrive, for at dække den allerede begaaede Feil, og derimod udsat sig for strax at blive røbet, medens der var al Grund til at troe, at det forholdt sig rigtig med første Fornyelse, efter Maaden, hvorpaa Ole Fjældet forholdt sig med den anden, om end ikke de øvrige paapegede Omstændigheder kom til. Den Betingelse af Sikkerhed, hvorom Ole Fiskergaard efter nogle Vidneforklaringer skulde have talt i den senere Tid, da han begyndte at have Betænkeligheder, kunde naturligviis ikke komme i Betragtning, da det i alle Fald var givet, at han første Gang havde underskrevet, og han følgelig ikke kunde frelse sig ved siden at gjøre Vanskeligheder. Det hele Snak om Betingelse var aabenbar et senere Paafund. Først efter at have bundet sig, havde han begyndt at tvivle og spørge. Der var saaledes ingen Tvivl om hans Forpligtelse, og Ed var her uanvendelig, hvorimod han ligefrem maatte fældes. (Paastand som før, med Tillæg af Omkostningerne for Høiesteret).

Hertil svarede Indstævntes Sagfører i det Væsentlige: Ole Fjældets Vidnesbyrd viser tydelig nok, at Indstævnte ikke havde underskrevet eller specielt bemyndiget Nogen til at underskrive Vexelobligationen af 10de Novmbr. 1845. Om Indstævnte, som O. Fjældet paastod, i Almindelighed havde lovet at ville være Endossent til Paaske næste Aar, indeholdtes deri ingen Fuldmagt til Underskrift. Indstævnte skyldte intet andet Svar end givet paa de inqvisitoriske Spørgsmaale, og Frd. af 3die Juni 1796, § 15, var her ikke iagttaget ved Tilførselen af Almuesmandens Svar, hvorimod Underdommeren selv havde anseet Svaret fuldstændigt. Modparten havde selv givet Anledning til Ufuldstændighederne. Den første Obligation var ikke da fremlagt. Ved de foregaaende Retter havde

alene været Spørgsmaal om hans egen Underskrift, ikke om Tilladelse til Underskrift af Andre paa Obligationen af 10de Novbr. 1845 efter Proceduren. Indstævntes Benegtelse var altsaa fuldstændig nok. 3die Vidne kunde ikke have undladt at søge Indstævntes egen Underskrift ved Fornyelsen af 10de Novbr., om denne havde været lovet ham. Men forudsat endog, at Løftet var givet, indeholdt det dog kun Udsagn om en egen Underskrift, ikke Fuldmagt til Andres Underskrift, og denne kunde altsaa ikke forbinde Indstævnte, der fuldstændig maatte have været frifunden, om Underretsdommen havde været paaanket til Overretten, og Anke saaledes med Nytte havde kunnet føres over Overretsdommen. Havde Løftet om fortsat Endossement været givet, havde det uden Tvivl været under Betingelser, som ikke ere indtraadte, saa som den af Vidnet omtalte Sikkerhed, Indstævnte skal have ytret at have betinget sig, og andet deslige. De paaberaabte Vidneprov lade sig meget vel forene med denne Anskuelse af Sagen. Indstævnte havde maaskee een Gang endosseret og spurgte, hvorledes siden var tilgaaet, uden at ville compromittere sin Paarørende. Udenrets løs Tale gjælder ikke som Indenretstilstaaelse (L. 1—15). "Indstævnte har ikke erklæret, hvor vidt han er Endossent eller ei" (af Appellantens Sagfører forlangt noteret), men alene erklæret sig om Underskriften. At Indstævnte ikke anmeldte sin Paarørende for falsk Underskrift, inden han saae, om Gjælden blev afgjort, var heelt forklarligt. Novatio debiti flyder ikke af 1ste Gangs Endossement. Han nedlagde derfor Paastand om Stadfæstelse af Overretsdommen og Processens Omkostninger for Høiesteret.

Høiesterets Dom, afsagt 21de Marts 1850, er saa lydende:

Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande, saaledes, at Eden bliver at aflægge til første eller andet Thing efter denne Doms Afsigelse, hvortil lovligt Varsel kan gives. Processens Omkostninger for Høiesteret ophæves. Den for Citanten ved Høiesteret beskikkede Sagfører, Advocat Lous, tillægges i Salarium 30 Spd, der udredes af Statskassen.

Den 16de April.

L.Nr. 192. Advocat Lous, Actor mod Anders Andersen Nordskaget.

Under nærværende Sag, som ved Underretten angik 5 Personer, men ved Overretten og Høiesteret blot Angjældende, tiltales denne i Følge sendre Throndhjems Amts Ordre for Tyveri, og er ved Underrettens Dom af 3die August sidstleden for grovt og simpelt Tyveri anseet med 1 Aars Strafarbeide, medens han ved Throndhjems Stiftsoverrets Dom af 8de November blot er anseet efter 19--6 og med 30 Dages Fængsel paa Vand og Brød. Angj. sigtes for det første for i Aaret 1818 at have frastjaalet 5te Vidne 2 Sildegarn, som Vidnet har faaet tilbage, og som ere værdsatte for 2 Spd., og for det andet for senere i samme Aar at have stjaalet 4 1ste Vidne tilhørende Faar, der gik ude paa Vidnets Eiendom Snaasø. Angjældende benegter begge Tyverier, for hvilke han dog, som anført, af Underretten er fældet, medens Overretten blot har anseet ham efter 19—6 med Hensyn til Sildegarnene. Med Hensyn til disse maa bemærkes, at to af de Medtiltalte have forklaret, at de vare paa Baad sammen med Angj. den Nat, Garnene bleve stjaalne af ham; og Angj. forærede da den ene af dem det ene Garn. Disse To ere begge fældede for Deelagtighed; men især er det af Vigtighed, at den ene af dem, efter at være kommen i Tjeneste hos Sagens 2den Deponent, strax uopfordret tilstod saa vel dette Tyveri som Tyveriet af Faarene, som han og hans ligeledes medtiltalte Fader havde været med at forøve i Forening med Angjæld. Med denne Sønnens Forklaring er ogsaa Faderens aldeles overeensstemmende. Angj. er desuden funden i Besiddelse af det ene Garn, uden at kunne skaffe rigtig Hjemmel derfor. Det andet Tyveri er, som bemærket, benegtet af Angj., men tilstaaet af de Medtiltalte, der forklare, at Faarene bleve stjaalne paa Marken paa Øen, og da det blev for seent til at slagte dem der, toge de dem med hjem til Anders, hvor de slagtede dem Dagen efter. De to andre under Sagen Medtiltalte forklare ogsaa, at 4 Faar paa den omhandlede Tid bleve indsatte hos Angj. Den ene af dem, Angj.s Kone, har nemlig maattet erkjende, at hun saae Faarene inde i Fjøset, men var ei tilstede ved Slagtningen. Ogsaa begge disse Personer ere fældede for deres Deelagtighed. Høiesterets Dom er saa lydende: "(Navn) bør for simpelt Ty-

veri at hensættes i Fængsel paa Vand og Brød i 20 Dage. Høiesteret har saaledes kun fældet Angj. for Sildegarnene.

Den 17de April.

L.Nr. 193. Advocat Lous, Actor mod 1) Wraal Enersen Jerngruben eller Tveta og 2) Smed Niels Andersen.

Ved Buskeruds Amts Ordre af 14de September f. A. ere de Angjældende satte under Tiltale, den Første for Tyveri eller ulovlig Omgang med Hittegods og den Anden for Deelagtighed deri. Ved Dom i Nummedal og Sandsvær af 5te December næstefter er Nr. 1 for Deelagtighed i Tyveri, efter forhen at være straffet for simpelt Tyveri, ilagt 1 Aars Strafarbeide og Nr. 2, der forhen to Gange har været straffet for Tyvsforbrydelser, for Deelagtighed i mislig Omgang med Hittegods anseet med 6 Maaneders Strafarbeide. Overretten har den 14de Februar d. A. i ny Conclusion fældet de Angj., Nr. 1 for ulovlig Omgang med Hittegods og Nr. 2 for Deelagtighed deri, den Første til 1 Aars Strafarbeide og den Sidste til 20 Dages Fængsel paa Vand og Brød. Det Tyveri, hvorfor Nr. 1 tiltales, blev forøvet den 22de Mai 1847 ved Indbrud hos en Hans Mørch i hans Qværnehuus, og blev der stjaalet en Sæk med ½ Tønde Bygmeel. Mistanken faldt paa Nr. 1, der den foregaaende Dag havde været i Qværnehuset og Dagen efter Tyveriet blev truffen af 6te og 7de Vidne, hjembærende en Sæk af samme Udseende og som kunde indeholde omtrent ½ Tønde Meel, og skal Angj. ved denne Leilighed have røbet Uro over, at han var bleven observeret. Da Nr. 2 havde været seet i Følge med Nr. 1, henvendte Bestjaalne sig til Nr. 2, der ogsaa fortalte, at han havde laant ¼ Tønde Meel af den Sæk, Nr. 1 bar, og som han først foregav at have fundet i en Sandgrube, men derpaa, da Nr. 2 ikke vilde troe dette, opgav at have kjøbt paa Kongsberg. Ved den Undersøgelse, som Bestjaalne med Vidner anstillede hos Angjældende Nr. 1, foregav denne, paa Veien at have fundet Sækken med Melet, og da han derpaa bragtes til Lensmanden, søgte han underveis at enes med Bestjaalne om at levere Resten af Melet tilligemed en anden Sæk, da han paastod, at den Sæk, hvori Melet var fundet, var bortkommen. Han blev da ogsaa løsladt og bragte Sækken med Melet tilbage i Qværnen, men da Forhør skulde optages, var han forsvunden. Forhøret

fremmedes dog alligevel, og forklarede Bestjaalne, at Tyven var gaaaet ind gjennem en Aabning ved Vandhjulet, og derfra op paa Loftet. Efter 1ste Deponents Forklaring var Angj. ved den foreløbige Undersøgelse ikke enig med sig selv om, hvorledes han skulde forklare sig; efter at have havt en hemmelig Samtale med Bestjaalne, ytrede han sig for Vidnerne paa en mistænkelig Maade, og da Nr. 2 opfordrede ham til at tilbagelevere det Stjaalne, sagde han: "Ja, jeg vil levere det tilbage, men stjaalet har jeg ikke; jeg fandt det oppe i en Sandgrav, o. s. v.," og erkjendte, at han ikke havde oplyst det Fundne. Nr. 2 forklarede sig under dette Forhør omtrent som før, idet han vil have truffet Nr. 1 med Melet, og da Nr. 1 sagde, at han havde kjøbt Sækken med Melet paa Kongsberg, svarede han: "Ja det kan jeg tænke," hvorefter de fulgtes ad, og fik Nr. 2 laant omtrent ½ Tønde af Melet. Da man endelig atter havde faaet fat paa Nr. 1, fortsattes Forhøret den 8de August 1849. Nr. 1 forklarede nu, at Nr. 2 havde været med ham, da han fandt Sækken i Sandgraven, hvor Nr. 1 vil have givet sig til at søge efter Klude med Grubesølv i. Derpaa deelte de Melet, men Nr. 1 forklarer sig om en ny Pose, hvori han hjembragte sin Andeel, medens Nr. 2 efter hans Opgivende skulde have faaet Sækken. Denne hele sidste Forklaring er imidlertid benegtet af Nr. 2, der har vedblevet sit Foregaaende. Det er for Øvrigt oplyst, at den Sæk, hvori Nr. 1 bragte Melet tilbage til Qværnen, var en Sæk, som tilhørte en tredie Mand, der efter sin Kones Prov engang i Drukkenskab maa have tabt den; men herom var ved Høiesteret ikke Spørgsmaal, da Angj. ikke for saa vidt var fældet af Overretten, hvis Dom kun var paaanket efter hans Forlangende. Det maa antages oplyst, at den Sæk, hvormed 6te og 7de Vidne traf Angj. Dagen efter Tyveriet, havde samme Mærke som den, hvori Melet var hensat i Qværnen, og efter Melets Beskaffenhed er der ikke Tvivl om Sammes Identitet med det Stjaalne. Da nu Nr. 1 Dagen før Tyveriet var i Qværnen, og der ikke er nogen Rimelighed for, at Melet skulde være nedgravet netop paa Veien mellem denne og Angj.s Bolig, saa er der en høi Grad af Sandsynlighed for, at Angj. er Gjerningsmanden, men hvilket dog ikke kan ansees tilfulde beviist. Imidlertid maa han alligevel ansees som Tyv, og ikke blot som svigagtig Finder; thi han forklarer selv at have

fundet Sækken paa et Sted, hvor den ikke kunde ansees for tabt, men derimod maatte antages for gjemt; han tilstaaer, at han paa Stedet grov efter Tyvekoster — Grubeselv — og uagtet sine mange Udflugter har han ikke paastaaet, at det var hans Hensigt at oplyse Melet, som han tvertimod, som anført, dækte med Nr. 2. Ved selve Besiddelsestagelsen har han været i en mala fides af saadan Beskaffenhed, at den indgaaer under 19—1. Høiesteret har ogsaa antaget, at hvad der ikke kan ansees tabt, men forsætlig er henlagt paa et Sted, ikke kan betragtes som Hittegods, saaledes f. Ex. naar Noget tabes i et Værelse, henfættes udenfor en Dør, o. s. v. I Nr. 2s Forklaring ligger, at han ikke har troet paa, at Nr. 1 havde fundet Melet; han kjendte Nr. 1s mislige Forfatning, og vidste, at han før havde været dømt for Tyveri; om saaledes Nr. 2 end ikke har deeltaget i selve Tyveriet, havde han dog en saadan Grund til Mistanke mod Nr. 1, at han ved sit Forhold har gjort sig strafskyldig efter 19—6; som oven bemærket er han ogsaa selv forhen fældet to Gange for Tyveri. Høiesterets Dom er saa lydende: "Nr. 1 bør for 2den Gangs simpelt Tyveri og Nr. 2 for den i Crll.s Cap. 19 § 6 omhandlede Deelagtighed i Tyveri, efter forhen 2 Gange at være straffet for Tyvsforbrydelse, at hensættes til Strafarbeide, den Første i 1 Aar og den Anden i 3 Aar og 1 Maaned.

Den 19de April.

L.Nr. 197. Advocat **Skjelderup**, Actor mod 1) Birthe Olsdatter Vigøren og 2) Ole Andersen Vigøren.

De Angj., hvoraf Nr 1 er fød 1818 og Moder til Nr. 2, der er født i Januar 1838, tiltales i Følge søndre Bergenhuus Amts Ordre, Nr. 1 for Tyveri og Nr. 2 for Deelagtighed deri. Ved Underretsdom af 10de September f. A., stadfæstet af Overretten den 3die December næstefter, er Angjældende Nr. 1 — forhen een Gang straffet for Tyvsforbrydelse — for simpelt Tyveri og for Deelagtighed deri efter 19—6 og Nr. 2 for simpelt Tyveri anseete, den Første med 8 Maaneders Strafarbeide og den Sidste med 8 Slag Riis. Den 26de Juni 1849 blev hos 1ste Deponent forøvet et Tyveri, paa den Maade, at Tyvene vare gaaede ind i en

utillaaset Kjælder, der ikke havde noget Loft, men kun et Bjelkelag, hvorpaa stod en Bøle, fuld med Korn, og havde med en Naver boret Hul i Bølen, hvoraf omtrent en Skjæppe var runden ud. 2den Dept., som tjener paa Gaarden, havde bemeldte Aften et Ærinde i Kjælderen, og kom ved den Leilighed til at gribe i et Menneske, som var der; forskrækket herover flygtede hun ind i Huset, men vendte strax efter tilbage med 1ste Dept., medhavende Lys og fandt da en Sæk, hvori Kornet var, et Bæretroug og et Tæppen, hvilket Alt de toge til sig; og da de erindrede, at Nr. 1 Aftenen i Forveien havde erfaret, at Bølen var bleven fyldt, faldt Mistanken paa hende, der imidlertid stadigen har benegtet Tyveriet. 8de Dept., Angj.s 8 Aar gamle Søn har forklaret, at Moderen den omhandlede Aften først opfodrede sin Mand til at være med til 1ste Dept.s Gaard for at stjæle, da hun Dagen før havde erfaret, at Bølen var bleven fyldt med Korn; men, da han ikke vilde indlade sig herpaa og endog forbød Angj. at gaae, opfordrede Nr. 1 Angj. Nr. 2 til at følge sig, hvorpaa Nr. 2 løb op til 13de Dept. og af ham fik laant en Naver, med hvilken og de andre Sager, som fandtes i Kjælderen, disse 2 begav sig afsted. Denne 8de Deponents Forklaring er bekræftet af den 14aarige 9de Deponent, der udsiger, at 8de Dept. forud havde forklaret ham Sammenhænget som anført, ligesom 9de Dept. var tilstede, da Nr. 1 og 2 kom tilbage, og ere 8de og 9de Dept. enige om, at de Angj. da vare aldeles gjennemvaade af Sneesog. 14de og 15de Vidne forklare, at Nr. 2 for dem har udenfor Retten tilstaaet det Hele. Efter dette vare Nr. 1 og 2 gaaede sammen til Gjerningsstedet for at begaae Tyveriet; Nr. 2 var bleven siddende paa Ageren for at holde Vagt; han saae 2den Dept. gaae ind i Kjælderen, men havde ingen Anledning til at advare Moderen; da Dept.n havde forladt Kjælderen, toge begge Angj. Flugten hjemover og bleve herunder gjennemvaade af Sneesog; Nr. 2 erkjender ogsaa at have laant en Naver hos 13de Dept., og passer denne Naver fuldkommen til Hullerne i Bølen; han erkjender, at det er den i Retten fremkomne. De Effecter, som fandtes i Kjælderen, nemlig Sækken, Trouget og Teppenet have beviislig været i Nr. 1s Besiddelse. Angaaende Teppenet har 5te Dept. forklaret, at samme blev Dept.n frastjaalet den 15de Juni 1849. Nr. 1 har benegtet Besiddelsen, men den-

ne er, som bemærket, beviist og han er saaledes i denne Post skyldig efter 19—6. Angj. Nr. 2 er rettelig fældet efter 5—3 jfr. 19—1. Høiesteret stadfæstede de ergangne Domme, dog saaledes, at Straffetiden for Nr. 1 forlængdes til 1 Aar.

L.Nr. 199. Advocat Skjelderup, Actor, mod Hans Halvorsen Thorshoug.

Angj., fød 1824, tiltales i nærværende Sag i Følge Klage fra Lars Hansen Thorshoug og Ordre fra Aggershuus Amt for Overfald paa sagesløs Mand og for Overtrædelse af 23—19. Klageren har forklaret, at han den 11te Juni f. A., paa en Reise fra Christiania til sit Hjem, paa Pladsen Gundersmoen i Skedsmo blev antastet af Angj. først med Skjeldsord og dernæst med Haandgribeligheder, idet Angj. først greb ham i Haaret, og derpaa i Skrævet, som det maa antages: i Testiklerne, saa haardt, at Klageren udstødte et Skrig og bad om Hjælp, som han ogsaa fik. Efter at de vare komne paa Veien, søgte Angj. atter at komme Klageren til Livs, uden dog at nogen Molest i saa Henseende er oplyst. Angj. paastaaer, at hans Forhold mod Klageren ikke var andet end Spøg og Leier, og at han bød ham en Dram, samt i den Anledning tog ham i Armen, men det er saa langt fra at Klageren har overdrevet sin Beskrivelse, at det endog er oplyst, at Angj. slog Brændeviin i Øinene paa ham og sprændte efter hans Hoved. Anledningen til det Passerede maa antages at være den, at Klageren kort før havde incamineret en Sag mod Angj., hvorom de accorderede, men uden at Klageren paa nogen Maade gav Anledning til Fornærmelsen. Betræffende Overtrædelsen af 23—19 er det oplyst, at Angj. den 1ste August f. A. havde paa en Auction kjøbt en 4½ Aar gammel Hoppe, der var et muntert og villigt Dyr. Efter i Gaardsrummet at have sat sig op paa den, søgte han ved forskjellige Midler, saasom ved at slaae den med en Pidsk og tildeels i Hovedet med Næverne, at faae den til at sætte over et omtrent 5 à 6 Qvarteer høit Gjerde. Dagen efter faldt han af Hesten, og da denne var løbet fra ham, men igjen indfanget, tog han Toppen af en Gjerdestør, som han slog itu paa Dyret, der blandt flere Steder ogsaa fik Slag af den

hver Ørene. Det bemærkes, at Hesten ved denne Leilighed havde spændt ham. 2det Vidne tillægger, at Angj. red op i Svalgangen paa Nabogaarden, hvor Dyret, formeentlig ved at Angj. rykkede det med Bidselet i Munden, stødte Næsen mod Væggen med en saadan Kraft, at et Stykke af Huden løsnede. Angj. er forhen straffet for Overfald paa sagesløs Mand og skildres som en raa og trættekjær Person. Ved den i nærværende Sag afsagte Underretsdom er han efter 15—11 ilagt 12 Dages Fængsel paa Vand og Brød og efter 23—19 en Bod af 10 Spd. Overretten har derimod frifundet Angj. for videre Tiltale med Hensyn til Sigtelsen efter 23—19, men i Øvrigt stadfæstet Underretsdommen, dog med Skjærpelse i Straffetiden til 20 Dage. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom. Med Hensyn til den Medfart, Angjældende underkastede sin Hest i Gaardsrummet paa Auctionsstedet, er det vistnok, især da han ved denne Leilighed var noget beruset, tvivlsomt, om denne ikke mere havde sin Grund i Raadhed end i egentlig Grusomhed, og med Hensyn til den øvrige Mishandling ere Oplysningerne ikke heller aldeles tilstrækkelige til derefter at kunne tillægge Angj.s Handling en saadan Beskaffenhed som den, 23—19 fordrer for sin Anvendelse.

Den 27de April.

L.Nr. 209. Advocat **Dunker**, Actor mod 1) Olaus Christensen, 2) Harald Naflesen og 3) Ole Christophersen.

Denne Sag angik ved Underretten 4 Personer, men ved Overretten og Høiesteret kun de ovenfor nævnte 3 Angjældende, der tiltales for Tyveri. Ved Underretsdom i Christiania af 12te Januar d. A., stadfæstet af Overretten den 25de samme Maaned, bleve de Angjældende Nr. 1 og 2 ansete efter 19—3 i med Strafarbeide, Nr. 1 i 6 Maaneder og Nr. 2, som forhen dømt for Tyveri, i 3 Aar og 6 Maaneder, samt Nr. 3, ligeledes dømt for Tyveri, efter 19—5 med Strafarbeide i 9 Maaneder. Nr. 1 forklarer, at han den 8de Januar om Middagen saae en dimitteret Slave, 4de Deponent, at sælge til en Bonde nogle Skeer af Metal; de Tiltalte løbe da efter Bonden og truede med Anmeldelse, for at afpresse ham Penge; de gik derpaa alle tilsammen ind i en Port, hvor Bonden vedtog at betale

1 Ort, og i denne Anledning tog op sin Pung for at tælle op Pengene; Nr. 2 sagde da, at Nr. 1 skulde holde i Pungen, medens Bonden optalte Pengene; dette gjorde ogsaa Nr. 1, idet dog Bonden holdt i Laasen, men nu slog Nr. 2 til Bonden, saa at Laasen blev skilt fra Pungen, med hvilken Nr. 1 derpaa løb bort. Indholdet, 72 Skilling, deelte de siden mellem sig. Hermed stemmer Medtiltalte Henrik Henrikssens Forklaring. Nr. 2 og 3 benegte al Deelagtighed, men maa dog ansees overbeviste. Nr. 1 og Henrik fælde sig selv ved deres Forklaringer, der ere aldeles detaillerede. 1ste Dept. har forklaret, at han var udenfor den omhandlede Port, da Nr. 1 og 2 vare inde med Bonden, medens Nr. 3 og Henrik stode paa Gaden. 1ste Dept. saae derhos, at Nr. 1 holdt i Pungen, hvis Laas Bonden havde i Haanden; han saae alle 4 Tiltalte gaae ned over Nygaden og underrettede herom 2den Dept., der er Politibetjent, og fandt de da de Angj. hos en Marketenterske i Madame Grues Gaard. 2den Dept. stemmer hermed og tillægger, at han hos de Angj. fandt 72 Skill. Nr. 2 og 3 have afgivet aldeles modsigende og vaklende Forklaringer. Nr. 2 erkjender vel, at han var i Følge med Nr. 1 og Henrik, og ligeledes, at han saae 4de Dept., men derimod vil han ikke have bemærket nogen Handel. Han skulde vise Bonden Veien til Kirkegaden, men underveis kom der en ubekjendt Person og trak Bonden ind i en Port, saa at han blev aldeles borte for Angj. Nr. 3 vil slet ikke have haft noget med en Bonde at skaffe, lige saa lidt som Nr. 2 skal have haft det. De hos ham fundne Skillinger havde han haft lige siden forrige Sommer. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom.

L.Nr. 211. Advocat Lous, Actor mod 1) Anders Andersen Lilje og 2) Ole Andersen Roaldsen.

Angjældende Nr. 1, fød i Sverige 1816 og indkommen til Norge i September 1848, hvor han i Følge Dom af 30te Marts 1849 har udholdt Straf af 20 Dages Fængsel paa Vand og Brød for Tyveri af en Portnøgle, som han meente nok skulde blive til Nytte, og Nr. 2, fød i Throndhjem 1817, og ligeledes straffet for 1ste Gangs Tyveri, tiltales under nærværende Sag efter nordre Throndhjems Amts Ordre for Tyveri og andre Forbrydelser af lignende Art, som under Sagen

maatte blive oplyste. Ved Underretsdom i Inderøen af 24de November bleve de fældede: a) for et Natten til 11te Mai f. A. paa Gaarden Rødhammer i Beitstaden begaaet Indbrudstyveri, hvorved blandt flere Ting blev stjaalet et Stykke Vadmel, som Nr. 2 senere solgte og b) for et simpelt Tyveri hos Lensmanden sammesteds Natten til 13de Juni, idet de ved at romme fra Arresten medtoge 2 til dem anskaffede Skjorter, et til deres Brug i Arresten henlagt Haandklæde og en gammel Bordkniv. Ved Overretsdom i Throndhjem af 11te Februar sidstleden ere de fældede efter egen Tilstaaelse for det sidstnævnte Tyveri, men frifundne for det ovenberørte, af dem benegtede Indbrudstyveri, dog er Nr. 2 fældet i denne Post efter 19—6 for Vadmelet. Da Overretsdommen alene efter de Angj.s Forlangende var paaanket til Høiesteret, formeente Defensor, at der for ingen af de Angj.s Vedkommende var formel Adgang for Høiesteret til at fælde for selve Indbrudstyveriet; men da Høiesteret uden Hensyn til Paaankningsmaaden oftere har anvendt 19—1 eller 3 paa Domfældte efter 19—6, hvor ellers dertil fandtes Grund, maatte Retten vel ogsaa her ansees at have Adgang til at undersøge, om Nr. 2 kunde ansees overført at have forøvet Indbrudstyveriet. Imidlertid har Retten, som man seer, med Overretten været enig i, at der ikke er tilstrækkeligt Beviis for, at de Angj. have udøvet selve Tyvshandlingen. Deres beviislige Vandring i Nærheden af Gjerningsstedet paa den Tid, Tyveriet blev begaaet, kan i Forbindelse med Nr. 2s Afhændelse af det derved stjaalne Vadmel, som han vil have modtaget af en ubekjendt Person til Forhandling, ikke ansees tilstrækkelig til at fælde ham som Tyv, skjønt det ogsaa er bragt til Sandsynlighed, at han har været i Besiddelse af et Par Buxer, og noget Faarekjød, som ved samme Leilighed blev bortstjaalet. Buxerne, der ligeledes bleve solgte, ere ikke med Bestemthed gjenkjendte og Kjødet alene omprovet af enkelte Vidner, som have modtaget det i Betaling af Angj. Derimod maa Identiteten af Vadmelet ansees godtgjort under det i Inderøen optagne Thingsvidne, og Nr. 2 er saaledes af Overretten rettelig fældet efter 19—6. Det andet Tyveri er, som ovenfor bemærket, tilstaaet. Ved Underrettens Dom e Straffetiden for hver af de Angj. bestemt til 4 Aar og 6 Maaneder, og ved Overrettens Dom for Nr. 2 til 2 Aar og for Nr. 1 til 6 Maaneder, hvorhos ved begge

Domme er bestemt, at Nr. 1 bliver efter udstaaet Straf at transportere ud af Landet. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom, saa vidt paaanket var.

L.Nr. 212. Advocat **Nye**, Actor mod Arne Erikscn Kamphaug.

(Skriftlig behandlet)

1ste Deponent, Ole Arnesen Rolstadhagen, efter hvis Forlangende nærværende Justitssag er anlagt, har forklaret, at han under en Dandselystighed, som afholdtes Natten til den 5te Marts f. A. paa Pladsen Mastvelten, blev af Angjældende, der er 19 Aar gammel, og den ved Underinstantserne Medtiltalte Arne Johnsen idelig forfulgt og fornærmet, idet han af Begge blev tildeelt flere Ørefiker. Efter at have begivet sig paa Veien fra Mastvelten i Følge med 2den Dept. (det afhørte Vidne under Thingsvidnet i Vinger), forklarer 1ste Dept. at være bleven indhentet af Angj. og Arne Johnsen og atter af dem mishandlet med Slag i Hovedet og paa Kroppen, og det i den Grad, at de, der kom til Undsætning, maatte lede ham tilbage til Mastvelten, hvor han opholdt sig en Stund og hvorfra han atter, under Ledsagelse, begav sig hjem. Med Hensyn til det paa Mastvelten Passerede, navnligen, at Klageren af Angj. blev tildeelt flere Ørefiker maa det mod Angj.s Benegtelser ved 2det Vidne under Thingsvidnet i Aget og Hovedsagens 5te Vidne ansees beviist, at Angj. har slaaet Klagern mindst een Gang. Nogen Anledning fra Klagerens Side til de stedfundne Fornærmelser har Angj. ikke paaskudt, uden for saa vidt han forklarer, at Klageren under Dandselystigheden skal have truet med "at slaae dem 6 og 6 saa smaa som Lopper." Da han imidlertid erkjender, at denne saakaldte Trusel ikke paahørtes af ham selv ei eller var stilet til ham directe, kan Ytringen, endog forudsat, at den virkelig er undsluppen Klageren, og det under saadanne Omstændigheder, at disse i og for sig meget tvetydige Ord kunne betragtes som en Trusel, efter det af Angj. Erkjendte ingenlunde tillægges den Virkning, at Klageren desformedelst skulde ophøre at være sagesløs Mand i Forhold til Angjældende. Med Hensyn til det paa Veien fra Mastvelten Passerede har Angj. selv forklaret, at han i Selskab med Arne Johnsen, idet de gik

hjem fra Dandselvstigheden, traf paa Klageren, der i samme Øieblik som de gik hverandre forbi, meddeelte ham (Angj.) et Slag i Hovedet, hvorover han blev saa forskrækket, at han tog Flugten, for at tilkalde Hjælp. Men at denne Forklaring er løgnagtig og at Angj. tvertimod har deeltaget i denne Mishandling eller i al Fald været tilstede under den, efter at den forud var bleven overlagt mellem ham og Arne Johnsen, fremgaaer foruden af Klagerens Udsagn tillige af den Omstændighed, at Angj. paa alle Slags Maader søgte at yppe Klammeri med Klageren under hans Ophold paa Mastvelten, samt af det aldeles Usandsynlige i Angj.s Forklaring om sin Flugt, især naar der hensees til det under Thingsvidnet i Ager afhørte 1ste Vidnes Forklaring, at Angj, da Folk kom til og saae, at hans Kammerat mishandlede Klageren, kom ud fra Buskene uden Tegn til Frygt, og det desforuden betænkes, at Klageren var alene mod Angjældende og hans Kammerat, da 2den Dept., der havde været i Følge med Klageren, strax han saae Angj. og Arne Johnsen, anende deres Hensigt og havde ilet tilbage til Mastvelten for at hente Hjælp. Ved Dom, afsagt af Sorenskriveren i Soløer den 18de Januar sidstleden og stadfæstet af Overretten den 18de Februar næstefter er Angjældende, for hvis Vedkommende alene Overrettens Dom er paaanket til Høiesteret, anseet ved den første med 30 og ved den sidste med 20 Dages Fængsel paa Vand og Brød. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom, for saa vidt paaanket var.

L.Nr. 214. Advocat **Andresen**, Actor mod Peder Jensen Nordnæs.

(Skriftlig behandlet).

Ved Angjældendes og hans i første Instants Medtiltalte, Pigen Bergithe Samuelsdatters Forklaring, hvis Rigtighed er bestyrket ved de øvrige fremkomne Oplysninger, er det tilstrækkelig godtgjort, at Angj. for omtrent 10 Aar siden, som han opgiver efter af Amtmanden meddeelt Separationsbrev, forlod sin Kone, med hvem han havde 2de Børn og havde været bosat i Molde, og drog til Aalesund. Her flyttede han Aaret eftersammen med ovennævnte Pige, med hvem han før under sit Ægteskab havde avlet et Barn og med hvem han siden har, med Undtagelse af de Tider han, der er

Maler, har været paa Reiser, deelt Bord og Seng. Da hans Kone maa antages at være i Live, er han ved de ergangne Domme, nemlig Underretsdom i Søndmøer af 10de Januar sidstleden, stadfæstet, for saa vidt paaanket, og med Tillæg om at Omkostningerne ved hans Afstraffelse blive ham alene vedkommende, af Bergens Stiftsoverret den 18de Februar sidstleden, retteligt fældet efter Crll.s 18—23 andet Led, og er Straffetiden bestemt til 25 Dage. Høiesterets Dom er saa lydende: "Underrettens Dom bør, saa vidt paaanket er, ved Magt at stande, dog saaledes at Omkostningerne ved Bergithe Johanne Marie Samuelsdatters Afstraffelse blive Tiltalte Peder Jensen Nordnæs uvedkommende."

Den 3die Mai.

L.Nr. 217. Advocat **Lous**, Actor mod 1) Ole Zachariassen Ryan og 2) Nils Larsen Graftaas.

De Angj. tiltales i Følge Nordlands Amts Ordre for Tyveri, samt for falske Documenters Forfærdigelse og Afbenyttelse, og ved Underretsdom i Helgeland af 28de Juli f. A. er Nr. 1 for grovt og simpelt Tyveri samt for at have betjent sig af falske Embedsattester tilfunden, efter at have udstaaet den ham i Følge en ældre Dom af 1834 endnu paahvilende Fæstningsstraf, at hensættes til Strafarbeide i 12, og Nr. 2 for grovt og simpelt Tyveri og for at have udfærdiget og benyttet falske Attester, efter forhen at være straffet for simpelt Tyveri, i 10 Aar. De ere derhos tilpligtede in solidum at udrede, foruden Actionsomkostningerne, Erstatning til Vefsens Kirke med 1030 Spd. Denne Dom er under 24de September stadfæstet af Throndhjems Stiftsoverret, dog saaledes, at Straffetiden bestemtes ogsaa for Nr. 2 til 12 Aar. 1) Den 23de September 1843 blev begaaet Indbrudstyveri i Dalenes Kirke i Vefsen, og af en der henstaaende Kiste bortstjaalet 1030 Spd. Dette Tyveri har Nr. 2 tilstaaet at have forøvet i Forening med Nr. 1. Han forklarer, at de, efter at have opholdt sig i Sverige, hvorhen de vare undvegne, begave sig sammen til Norge, og at der underveis, kort før Tyveriet, blev af Nr. 1 talt om, at der fandtes Penge i Kirken, og fattedes da Planen til Tyveriet. Med en Stige begave de sig hen til Kirken, hvor de satte den op med Vinduet, som aabnedes ved at

stikke Haanden ind. Jærnkisten, hvori Pengene vare, og som stod løs, bare de ind i Skoven, hvor den blev aabnet med en Haandøxe, hvorefter de deelte Pengene mellem sig og begave sig tilbage til Sverige, hvor Pengene ere forkomne. Nr. 2 siger, at han gjemte sin Deel af Pengene i Skoven, og at de der ere opraadnede; for saa vidt er vel hans Forklaring lidet trolig, men i Øvrigt er den bestyrket ved Vidneprovene.. Nr. 2 er saaledes ligefrem skyldig efter 19—3 a (jfr. f). Nr. 1 har stadigen negtet at vide noget om Tyveriet, men han maa dog antages overbeviist, naar hensees a) til Nr 2s Tilstaaelse b) hans vaklende Opgivende om Opholdet her om Høsten 1843. Efter først at have sagt, at han aldeles ikke var i Norge paa den Tid, erkjender han siden, at han vel var paa en Reise til Vefsen, men paastaaer, at han standsede underveis, uden at han kan angive nogen Grund herfor; videre maa han efter sin Forklaring have faret ad Omveie. 9de Vidne forklarer, at han kort Tid efter Tyveriet i Skoven traf 2 Personer, der syntes ham at ligne de Angj. 8de Vidne: at 2 Personer, som kaldte sig Ole Henning og Niels Larsen, 8 Dage efter Tyveriet skulde være komne til en Plads Braaten paa Veien fra Vefsen til Sverige, og der kjøbt en gammel Hoppe for 30 Spd., samt seete at være i Besiddelse af 1000 Spd. Den Peder Andersen, som eier Pladsen, og skal have fortalt 8de Vidne det Omforklarede, er mærkelig nok ikke afhørt under Sagen, uden at nogen Grund herfor findes at være anført. Angjældende har ogsaa først vedgaaet en Præsteattest fra Sverige, hvorefter han skal have været i Norge, men siden har han igjen fragaaet dette. c) ved Thingsvidnet i Sverige er det oplyst, at Angj. der har haft mange Penge at rutte med, hvoriblandt 50- og 10-Speciedalersedler af samme Sort, som de ved Tyveriet borttagne. Angj. paastaaer at have laant Pengene af Nr. 2. Vidnet Peer Jørgensen har forklaret, at Nr. 1, da Nr. 2 tog frem flere Penge, paalagde ham at gjemme dem, ligesom de til en Gustav Haakensen udtrykkelig skal have sagt, at det var Tyvepenge. Nr. 1 har ogsaa skrevet flere mistænkelige Breve, som han først har benegtet, men siden har maattet vedgaae at have skrevet. Desuden er det oplyst, at han ikke ved sine foregaaende Forbrydelser kan have faaet saa mange Penge. 1834 undveg han fra Straffeanstalten og opholdt sig i Sverige, hvor han først i 1843 pludse-

lig viste sig som en Mand med mange Penge. Om Arv er intet oplyst. d) det er sandsynligt at Tyveriet er begaaet af To, da Kisten var meget tung, skjønt den vistnok efter et Vidnes Prov kunde bæres af Een; ligesaa er det lidet rimeligt, at den lange Reise i en aaben Baad skulde være foretagen af een Mand alene. 2) Angj. Nr. 2 erkjender, at han har skrevet en falsk Præsteattest af 5te April 1840, undertegnet C. Smith, Sognepræst til Rødøen, og lydende paa Johan Larsen Thorsvigen; Attesten blev ei forfattet til Angj.s eget Brug, men for en Peder Andreassen. Factum maa formeentlig bedømmes efter Analogien af N. L. 6—18—6. 3) Tyveri, begaaet den 4de August 1840 af Nr. 2, da han undveg fra Melø Arrest, og efter egen Tilstaaelse paa Gaarden Engen stjal nogle Klædningsstykker. Dette Factum gaaer ind under Forordningen af 20de Februar 1789. 4) Nr. 2 tilstaaer, at han, da han i Marts Maaned 1841 anden Gang undveg fra samme Arrest, stjal et Par Støvler, som tilhørte Lensmandens Tjenestekarl, og en Baad, hvormed han, Nr. 1 og Peder Andreassen flygtede. Nr. 1 erkjender at have været med at stjæle Baaden. Nr. 1 er derfor ogsaa retteligen fældet for dette Tyveri. Factum gaaer ind under Frd. af 20de Februar 1789, men herom har Overretten lige saa lidt som ved Nr. 3 udtalt sig. 5) Nr. 2 tilstaaer, at han i Sverige har benyttet en falsk Præsteattest, dateret 24de April 1841, undertegnet H. Hansen, Sognepræst i Sparboen, og forsynet med Segl. Han forklarer, at han erholdt denne Attest af en Anden, og foreviste den i 1841 for at faae Egteskab, hvilket ogsaa lykkedes. Denne Benyttelse af den falske Attest var efter den ældre Lovgivning et utvivlsomt Delictum, som derefter maatte medføre Fæstningsarbeide. 6) Angjældende Nr. 1 imputeres at have benyttet og skrevet 5 falske Præsteattester, hvoraf han dog kun er fældet for de 4, hvilke han erkjender at have været i Besiddelse af. De to Attester ere af 22de Marts 1841 og undertegnede Sognepræst Hansen, og de to andre med samme Underskrift ere af 22de Juli 1844, og indeholde at Angj. er i en saadan Stilling som den, vedkommende Sognepræst i Sverige, da Angjældende forlangte at vies, søgte Oplysning, om han var i. Ligeledes er fremkommen en Attest af 13de Juli 1844 og af samme Indhold. Angj. erkjender selv at have foreviist for Sog-

nepræsten i 1844 den ene Attest af 22de Marts 1841, og efter Sognepræstens Attest i Forbindelse med Peer Peersens Prov i Thingsvidnet i Sverige og Angjæld.s Erkjendelse maa han ansees overført at have benyttet alle fire Attester i svigagtig Hensigt, medens det dog ikke kan antages beviist, at han har selv forfattet dem, skjønt Haandskriften i dem ligner hans egen. Forbrydelsen maa ansees begaaet i 1844. Nr. 1 er i Følge Høiesteretsdom af 27de Juni 1834 dømt for Falsk til 13 Aars Fæstningsarbeide, men undveg strax efter; han sees igjen at være paagreben i 1840, men undveg paa Nyt. Hans Hovedforbrydelse i denne Sag er naturligviis Kirketyveriet. Han er 33 Aar gammel. Nr. 2 er som alt bemærket, forhen dømt for Tyveri. Høiesterets Dom er saa lydende: "Nr. 1 bør for grovt og simpelt Tyveri, samt for vidende at have benyttet falske Embedsattester, og Nr. 2 for grovt og simpelt Tyveri, efter forhen at være dømt for Tyveri, samt for at have udfærdiget og for vidende at have benyttet falske Embedsattester, at hensættes til Strafarbeide hver i 10 Aar.

Christiania 1850.
Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang
№ 22.

3die Juli
1850.

Norsk Retstidende,

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sager, paakjendte i Høiesterets 1ste Session 1850.

L.Nr. 154. } Husmand Tørres Poulsen Sellien mod Gaardmændene Niels Ingebretsen og Johan Elven.
O.Nr. 21. }

jfr. Ret. 1845 p. 388

Ved kongeligt Skjøde af 14de Januar 1807 blev Folkefos Alminding i Beitstaden overdraget Propritær Müller, og eies nu af Handelshuset H. Wingaard Finne & Sønner i Throndhjem. I Skjødet var indtaget følgende Clausul: "Dog forbeholdes Almuen herefter som hidtil den Ret til Sæter, Fjeldslaatter, Fiskeri, Brændeved, Gjærdefang og fornødent Hustømmer med andre Rettigheder, som Loven hjemler den i Almindelighed, uden at den af Kjøberen deri paa nogen Maade maa fornærmes." Under 16de Marts 1846 indgave Indstævnte for Høiesteret Klage til Forligelsescommissionen mod Appellanten, fordi han foregaaende Aars Vaar havde tilladt sig, uden deres Vidende og Vilje at nedsætte sig i den Deel af Almindingen, hvor de havde Sæterdrift (Fremnæsheien), hvorhos de klagede over Bemægtigelsen af noget Gjærdefang, som ikke har været Gjenstand for deres Tvist ved Høiesteret. Efter forgjæves Forligsprøve anhængiggjordes Sagen for Retten med Paastand om Fraflyttelse og Ryddiggjørelse af Pladsen, samt Erstatning af Sagsomkostningerne, hvorimod paastodes Frifindelse og Omkostninger. Den øvrige Deel af Parternes Paastande er her uden Interesse.

Under Sagen blev oplyst, at Eieren for sit Vedkommende Intet havde imod, at Appellanten vedblev Pladsen Selliens Brug og Besiddelse, hvorfor han havde vedtaget at betale 4 Spd. aarlig i Afgift. Ligeledes blev provet, at Pladsen, der ligger i en Udkant af Almindingen, er vel skikket til Opryddning, og at dens Korn- og Hoavl er lige saa god som paa de tilgrændsende Fjeldgaarde, samt at en stræbsom Mand med Familie meget vel kan ernære sig der. Nogle Vidner erklærede de Indstævntes Græsgang for overflødig, og forklarede, at de havde taget andre, til Græsgangen uberettigede, Personers Kreature med i Sætergangen, samt at de for Bekvemmeligheds Skyld havde flyttet sine Sæterhuse, og at de ikke selv benyttede Høslaatten i Almindingen, medens andre Vidner forklarede, at Græsset ud paa Høsten blev trænet, saa at Kreaturene ikke vilde spise det; at der almindeligviis kun sloges Græs paa saadanne Steder hvert andet Aar; at der før (et Vidne opgav for 80 Aar siden) havde været flere Brugere af Follefos Alminding, men at de havde forladt den, for at bruge andre og bedre Havnegange paa skatlagt Jord, o. s. v., saa at der af Vidneførselen ikke udkom nogen bestemt Oplysning om den Skade, Appellantens Nedsættelse i Almindingen skulde have foraarsaget Brugerne, hvoraf kun de Indstævnte og en Tredie, som frafaldt Sagen, have klaget, maaskee som nærmeste Naboer – og egentligt Skjøn blev ikke optaget. Ved Underretsdom af 9de August 1847 – som af Appellanten med Beneficium indstævntes til Overretten, ved hvis Dom af 2den August 1848 den, saa vidt paaanket, stadfæstedes – blev han tilpligtet at fravige og ryddiggjøre Pladsen (men for Øvrigt frifunden), hvorhos Sagsomkostningerne ved begge Retter bleve ophævede. Disse Domme paaankede han derpaa, ligeledes med Beneficium, for Høiesteret, hvor hans Sagfører i det Væsentlige bemærkede:

L. 3–12—7 og 8 hjemler Rydning i Alminding, og denne Bestemmelse beroer paa høiere Statsøiemed, saa at selve Eieren ikke kan modsætte sig den, naar den findes hensigtsmæssig. Men i alle Fald maa efter L. 3—12—4 Eie-

rens Samtykke være nok, da Vingaard Finne og Sønner her ere traadte i Stedet for Kongen og hans Substitut, Fogden. Selv om det var beviist, at Almuen led Tab ved Rydningen, maatte den taale dette Tab, som en nødvendig Følge af al Rydning af dyrkbar Jord i Alminding, og dette er den almindelige Betingelse eller Indskrænkning for al Brugsret i Alminding. Om Eierens Ret til Bortbygsling af Rydningspladse i en Alminding ansees betinget og indskrænket ved Almuens Brugsret, maatte det dog bevises, at Eieren her var gaaet for vidt. Almuen har ingen Ret til Græsgang paa bestemt Sted i Almindingen. Dette vilde ophæve al Rydning, som Loven har forudsat den. Almuen maa i alle Fald tage til Takke med at nyde Græsgang og Hugst til Fornødenhed, hvor den kan faaes, og det er ingenlunde oplyst, at der mangler Almuen det Fornødne. Hvorledes Almuen enes om at indrette sit Brug, kommer ikke Eieren ved; han bindes ikke ved deres Overeenskomst. Almuen kan ikke lide, i denne Rydningsmand at have faaet en Opsynsmand med de Misbrug, der drives i Almindingen, og dette er Søgsmaalets Hovedaarsag. Modparterne have mod Loven (3—12—5) endog slaaet Hø i Almindingen. Flere have før havt nok, end de Færre, der nu græsse der. Modparterne have flyttet Sæter, hvortil de ikke vare berettigede. De trække fremmede Kreature ind i Almindingen. (Paastand som før).

Hertil svarede Indstævntes Sagfører i det Væsentlige: Om man end anseer Kjøberen lige berettiget med den forrige Eier, Staten, saa maa dog Loven overholdes. De i L. 3—12—4 (jfr. 5) og 3—15—8 foreskrevne Former og Indskrænkninger maae iagttages. Appellanten har her nedsat sig uden Kongens Tilladelse, og den i 3—12—4 foreskrevne Besigtelse har ikke fundet Sted. Pladsen ligger i Indstævntes Sæter. At Eieren ikke modsætter sig en saadan Selvtægt, naar han faaer Almindingen opdyrket og Brugen betalt, er naturligt, da han ingen Skade derved lider; men dette er ligegyldigt, da Indskrænkningerne ere gjorte for Brugernes Skyld, der lide ved Anmasselsen. Det

følger af Vidneforklaringerne og Proceduren, hvorunder det er ui:nodsagt, at Pladsen er tagen fra de Indstævntes Sæterstrækninger, og dette maa "Sæterne" betyde i 3—15—8. De mange Rescripter om Almindinger gaae alle ud paa at bevare Almuens Brugsret. At den stedfundne Anmasselse er til Skade for de Indstævnte, fremgaaer allerede deraf, at de have sagsøgt Appellanten, hvilket altid er forbundet med Offere. De ere ikke Eiere, og havde de Brug nok ved Siden af Appellanten, vilde de ingen Grund have til at forbyde Appellanten Pladsen. Opsynsmand er han ikke. At ældre Brugere for 80 Aar siden maatte opgive sin Græsgang formedelst Mangel paa Græs, viser noksom det Samme. Om de Indstævnte have flyttet til Sæters med andre Kreature i Stedet for egne, er Appellanten uvedkommende. Sæterbolets Flytning vedkommer ham lige saa lidt. Men det vedkommer Indstævnte, at saadanne Folk som Appellanten sætte sig i Besiddelse af Pladse i de bedste Dele af Almindingen, og fortrænge Brugshaverne fra deres Havnegang og Sæterdrift. (Paastand i det Væsentlige som ved de foregaaende Retter i denne Deel af Sagen).

Appellantens Sagfører replicerede hertil: L. 3—15—8 indeholder ingen Forskrift om Former. Den tilsteder Rydning uden Tilladelse, og angaaer andre Tilfælde. Henviisningen til 3—12—4, hjælper altsaa ikke til Fortolkning af denne Art., hvis Bestemmelser netop hjemle Oprydning af den bedste Deel af Almindingens Græsgange, alene under Betingelse af, at det er skikket til Oprydning og Skattebol. At de Indstævnte lide Mangel paa Græsgang ved Oprydningen, er noksom baade modsagt og modbeviist. Modpartens "Sæterstrækning" er ikke det samme, som Loven mener med "Sæterne." Fogdens Besigtelse er alene Control med Benyttelsen af Statens Almindinger, som, naar de gaae over i privat Mands Eie, maa være overladte hans eget Tilsyn. Ved at flytte sine Sætere have Indstævnte berovet sig enhver Indsigelse efter L. 3—12—3, der ligesom 6 siger, at Enhver skal have sit Sæterbrug, hvor han før har havt det.

Høiesterets Dom, afsagt den 22de Marts 1850, er saa lydende:

"Torres Poulsen Sellien bør til Lovens første Faredag, under Udkastelsestvang, at fravige og ryddiggjøre den under Sagen omhandlede Plads Sellien i Follefos Alminding. Processens Omkostninger for alle Retter ophæves." (De befalede Sagføreres Salarier bestemte).

Aarsagen, hvorfor Høiesteret – der her, som i to ældre Domme af 18de Juni og 17de Juli 1824, maa have fundet L. 3—12—4 lige anvendelig paa private som paa offentlige Almindinger – gav ny Conclusion, var naturligviis de forskjellige Præmisser, og hvad Overrettens angaaer, uden Tvivl følgende Sætninger:

"Foruden at den fremlagte Attest af de nærværende Eiere ikke kan afgive noget afgjørende Beviis i Citantens Faveur, eftersom den af dem meddeelte Tilladelse er betinget af, at Citanten ellers maatte have eller erhverve Berettigelse eller Adgang dertil, synes det ogsaa at ligge i Tingens Natur og at maatte kunne udledes af 3—12—4, at ikke Enhver pro libito kan have Ret til at nedsætte sig i en Alminding, men at dertil i Forveien maa være erhvervet speciel Tilladelse, efter forhen indhentet Samtykke eller i det Mindste Erklæring fra de heri Interessserede, in specie fra dem, der have Sæterbrug i den Strækning af Almindingen, hvori en ny Bosættelse paatænkes. Men noget Saadant er ei foregaaet i nærværende Sag."

En saadan Stemme i Sagen, som Overretten her synes at have tillagt Brugshaverne, har Loven neppe tiltænkt dem, og den i Skjødet tagne Forbeholdenhed giver dem ikke større Krav, end Loven hjemler dem i Almindelighed, navnlig i 3—15—8, der dog neppe her vilde have været til Hinder.

Den 8de Mai.

L.Nr. 230. Advocat **Lous**, Actor mod 1) Christopher Gulbrandsen Alderslyststeie og 2) Haagen Jorgensen Korsbakken.

Klageren, den senere afdøde Knud Olsen Fedtbakken, har begjært de Angj. tiltalte for at have overfaldt ham den 1ste September 1849 om Aftenen Klokken mellem 7 og 9, idet han har givet en omstændelig, ved Sagens Beviisligheder bestyrket, Forklaring om Begivenheden, hvoraf det Væsentligste er følgende: De Angj. indfandt sig i Klagerens Bolig og væltede sig først ind paa ham med Skjeldsord, og gik saa bort; efter en Time kom de igjen og begyndte at slaae, sparke og puffe ham, saa han faldt med Ryggen over Sengestolpen. Derefter gik han ind i en tilstødende Kaave, hvorfra de Angjældende jog ham ud over nogle Kjerler, der tildeels gik itu; i Stuen vedbleve de da Mishandlingen, idet Nr. 2 oftere slog ham i Ansigtet; derpaa kastede de ham ud, saa han faldt med Hovedet over Dørstolpen. 1ste Vidne, der opholdt sig i Kjøkkenet, vilde et Par Gange ind, men blev af de Angj. bortviist. Klageren løb derpaa til Kylgaarden, ikke langt derfra; de Angj. forfulgte ham, og Nr. 2 slog ham underveis flere Gange og rev ham i Kjolen, saa Klageren maatte kaste denne fra sig. Ankommen til Kylgaarden, hvor 2det Vidne var udenfor, blev han atter overfaldt af de Angj., der slog ham og rev hans Skjorte i Stykker. Nr. 1 truede at slaae ham i Hovedet med "Ræke," og de sloge ham overende i en Ager, hvorpaa han løb over samme til Nystuen, hvor han traf 3die Vidne, i hvis Nærværelse de Angj. atter overfaldt ham med Slag i Hoved og Ansigt. 5te Vidne kaldte da paa sin Mand, 3die Vidne, og med denne gik da de Angj. til Nystuen, idet Klageren skjulte sig under et Træ ved en Myr, og derpaa ad Omveie maatte vende hjem, uden Kjole, Vest eller Hue, med iturevne Skjorte og Buxe, i forslaaet, blodig Forfatning; bagefter har han havt Smerter i Ryg og Hoved og været næsten døv paa det ene Øre. Klageren døde, før han fik beediget denne Forklaring. Efter Obductionsforretning af 1ste October og Lægens Betænkning af 6te f. M. kan hans Død ikke ansees som Følge af Mishandlingen. De Angj. have benegtet at have lagt Haand paa Klageren, men maae ansees overførte ved de afhørte Vidner, i Forening med de Angj.s

egne modsigende Forklaringer og deres Erkjendelser enkelte Omstændigheder. Saaledes saae 1ste Vidne Angjældende Nr. 1 staae over Klageren, medens denne laae i Sengen og bad for sig; udenfor hørte hun ligeledes Steien og at Angj. bad for sig; endelig saae hun Klageren komme paa Hovedet ud af Døren og løbe henover Jordet, forfulgt af de Angj., hørte ham atter at skrige og bede for sig, ligesom hun Dagen efter paa samme Sted fandt hans Kjole ligge itureven. I bestemt Strid med 1ste Vidne benegte de Angj. at have været 2 Gange paa Fedtbakken, idet de foregive sidste Gang kun at være gaaede forbi, og at være af puur Nysgjerrighed løbne efter Klageren, som de saae ile henover Jordet. 2det Vidne hørte Klageren beklage sig over Overfaldet og saae de Angj. at ville tvinge ham til at vende hjem igjen, idet de puffede ham og Nr. 2 rev hans Skjorte itu. 3die, 4de, 5te og 10de Vidne hørte det ved Nystuen kladske som af Slag og at Klageren bad for sig, medens de Angj. selv erkjende, at ingen Andre end de selv vare i Nærheden. De fleste Vidner have seet Klagerens blodige og mishandlede Forfatning om Aftenen den 1ste September. Ved Dom, afsagt af Sorenskriveren i søndre Hedemarken den 19de November ere de Angj. ansee de efter 15—10 og 11 hver med 20de Dages Fængsel paa Vand og Brød, samt tilpligtede Een for Begge og Begge for Een at udrede samtlige af Forhøret, Sagen og Obductionsforretningen flydende Omkostninger, og ved Overrettens Dom af 17de December næstefter er kjendt for Ret: "Underrettens Dom bør ved Magt at staade, dog saaledes, at de Tiltalte hver for sig udrede de med deres Afstraffelse forbundne Omkostninger." Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom med Forandring i Straffetiden til 30 Dage.

Den 24de Mai.

L.Nr. 247. Advocat **Kildal**, Actor, mod Musketeer Anders Østensen Sandvig eller Bollingberg.

Angjældende sigtes under nærværende Sag for følgende Forbrydelser: 1) Grovt Tyveri. Den 5te Janr. d. A. ankom Angj. i Følge med 2den, 3die og 4de Dept. til Handelsstedet Bratholmen, hvor de fik Logis i en Bondestue, hvoraf en Deel var afpanelet til Krambod, hvis den Nat tillaasede Dør kunde oplukkes indenfra og

gjenslaaes fra Bondestuen, og havde et til Gaarden vær-
rende Vindue. Paa Grund af det Ustyr Angj. og Føl-
ge gjorde, holdt Besljaalne, 1ste Dept., sig oppe til Klok-
ken 3 om Natten og var atter paa Benene Klokken 4½.
Nu opdagede han, at der var gjort Indbrud i Kram-
boden derved, at en Vinduesrude var itusiaaet og Vin-
duet med Ramme udrevet. En Anker Brændeviin, værd-
sat til 2 à 3 Ort, Tobak og et Par Daler i Skille-
mynt fandtes bortstjaalet. Ankeren og Tobakken gjenfand-
tes umiddelbar derefter i Angj.s og Følges Baad. Det er
in confesso at Angj. tilligemed 4de Dept. jævnligen
om Natten var paa Benene, og netop som Angj. en-
gang var ude af Stuen, hørte 2den Dept. en Rude
at klinge, og ligeledes, medens Angj. senere gik paa Gul-
vet, Kramboddøren at slaaes igjen, hvorpaa Angjældens-
de umiddelbar gik ud af Stuen. Til denne Tid var
ingen Anden end Angjæld. paa Benene i Stuen. Om
Aftenen havde Angj., pegende paa Kramboden ytret:
"her er Penge." 3die Dept. hørte ogsaa Døren at slaa-
es i, medens Angj. var paa Gulvet, hvorhos Angj. da
ytrede, at han gik og kjøbte Tobak af Gjæstgiveren,
hvilket ikke var Tilfældet, og Angjældende har saale-
des opdigtet dette, for at bortlede Opmærksomheden
fra sin Stellen med Døren. Angjældende tilbød der-
hos at betale 1ste Deponent Skaden og at tilba-
gelevere Effecterne. Under Forhøret har han erklæ-
ret ikke at kunne erindre, om han havde været i Kram-
boden, eller om han har bragt Effecterne ned i Baa-
den, paaskydende Drukkenskab, hvilken imidlertid ikke kan
have været overhaands efter de tilveiebragte Oplys-
ninger, ligesom han ellers har orienteret sig angaaende
sin Færden den Nat. Under Forhøret forklarer endvi-
dere Angj., at han ved sin Afreise fra Bergen til Brat-
holmen havde 2 Ort og 12–15 Skill. hos sig, hvoraf
han forklarer, at han, da han forlod Bratholmen, hav-
de 1 Ort igjen; kort efter, og navnligen da han den 6te
Januar kom til 15de Deponentinde, saaes han af denne
at have flere Smaapenge hos sig, som hun anslog til
1½ Spdlr., ligesom han kort efter ved Ankomsten til
Bergen befandtes at have flere Penge hos sig, og
især er det et Indicium mod Angj., at han Morgenen
efter vilde kjøbe Øl hos 1ste Depnt. for en svensk 15-
Skilling (12 Skill. gangbar) af samme Slags, som det
efter 1ste, 9de og 10de Dept. er in confesso, at 1ste

Dept. i Forveien havde erholdt, og som var blandt de stjaalne Penge. Angaaende sin Forsyning med Penge har Angj. i det Hele aflagt en meget vaklende Forklaring. Hans mala fides fremgaaer ogsaa deraf, at han rømte bort fra Bratholmen. I Raadstuarresten ytrede han for 12te Dept. i Krigsforhøret under Samtale angaaende Tyveriet, "at det var saa smaat med Gryn" og for 12te Dept. ytrede han Beklagelse over, at Grynene ikke skulde komme til Nytte, da de laae i Urene," hvormed stemmer 9de Dept.s Forklaring om at han efter Flugten fra Bratholmen saaes, ligesom han vilde gjemme Noget i en Ur. 2) Bemægtigelse af en Baad. Efter at Angj. om Morgenen den 6te Januar havde taget en Baad ved Nøstet paa Gaarden Sneklevig, og han dermed var bleven paagreben — uden at Auditøren har betragtet denne Bemægtigelse, paa Grund af de dermed forbundne Omstændigheder, som andet end Brugetyveri, og i dette Punct ikke betragtet ham som actioneret — er det af Angj. tilstaaet, at han om Aftenen samme Dag fandt Anledning til at forlade Bratholmen, og tog han ved Sneklevigs Nøst en 8de Deponent tilhørende Baad, og roede dermed til den 1 Miil fra Bratholmen beliggende Gaard Bukholmen, hvor han for 15de Deponentinde gav sig urigtigt Navn og urigtigen foregav, at den medhavende Baad var leveret ham af Manden i Kongshavn, til hvem han rigtignok anmodede 15' Dept. om at bringe Baaden tilbage. Efter en Deel Forhandlinger, og efter at Angj af 15de Dept. var bleven paalagt at bringe Baaden til den nærliggende Gaard Bukken, roede Angjældende bort, men kom igjen og roede nu til den paa Veien til Bergen beliggende Gaard Jellestad. Den 8de Januar kom han atter tilbage til 15de Deponentinde, og af denne atter paalagt at bringe Baaden til Bukken, efter at Angjældende havde været over i Bukken, foregav han for 15de Deponentinde, at han nu havde leveret den til Drengen i Bukken. Dette var imidlertid en Usandhed, idet bemeldte Dreng, 14de Dept., først efter at Angj. havde været i Bukken, og Dept.n derpaa var reist efter ham til Bukholmen, og 15de Deponentinde der havde spurgt ham, om han havde modtaget Baaden af Angj., af denne blev anmodet om at bringe Baaden til den egentlige Eier, Gjæstgiveren i Kongshavn. Factum gaaer efter samtlige Omstændigheder ind under 22—18 og ikke un-

der 19—1. 3) Simpelt Tyveri. Under sit Ophold i 1ste Dept.s Bondestue tappede Angjældende Brændeviin i en Sydvest af en der liggende Brændeviinstønde, og drak selv deraf, samt bød 4de Dept. at smage. Forben er ogsaa Angjældende anseet for første Gangs Tyveri, og derhos for videre Tiltale frifunden, 2 Gange for Tyveri og 1 Gang for Drab. Han er 25 Aar gammel, indrulleret 1ste Januar 1841, men endnu ikke edsfæstet. Ved Krigsrettens Dom af 16de Marts sidstleden er Angj. for 2den Gang begaaet simpelt Tyveri (Factum Nr. 3) anseet med 8 Maaneders Strafarbeide, idet Factum Nr. 1 ikke blev anseet beviist. Høiesterets Dom er saa lydende: "Musketeer (Navn) bør for grovt og simpelt Tyveri, efter forhen at være domfældt for Tyveri, at hensættes til Strafarbeide i 4 Aar."

Den 25de Mai.

L.Nr. 252. Advocat **Rolfsen**, Actor mod Andreas Iversen Huseby eller Færstad.

Den 13de November f. A. Klokken 6½ om Eftermiddagen kom Angj. ind til 9de Deponent, Garver Eggen i Throndhjem, og falbød en Hud. Da Eggen erklærede at ville kjøbe en saadan, kom Angj. ind med Huden, ledsaget af Medtiltalte ved den combinerede Ret, Artillerist Nicolai Olsen. Huden blev af Eggen kjøbt for 1 Spd. 3 Ort 4 Skill., hvorhos Andreas fik 4 Skill. i Drikkepenge. Andreas, der førte Ordet, sagde selv at skulle have disse 4 Skill. i Drikkepenge, fordi han bar Huden. Andreas sagde under Handelen, at Nicolai havde faaet sig Huden tilsendt; herom 1ste og 2det Vidne, der vare tilstede under Handelen, samt 9de Dept., Garver Eggen, som dog ikke er edsfæstet, hvilket ei heller efter de nævnte Vidners Forklaring behøvedes. Angj. Andreas erkjender, at Alt er tilgaaet, som af disse Vidner udsagt; han siger, at han Eftermiddagen den 13de November Klokken 4½ traf Nicolai, som bad ham gjøre ham den Tjeneste at være ham behjælpelig ved Salget af en Hud, han havde faaet med sig fra Størdalen. De falbød først Huden til Madame Ellessen, og gik, da denne ikke vilde kjøbe samme, til Eggen. Derfra gik de til Ølbrygger Gram, hvor Nicolai tracterede ham med Øl. Efter hvad 4de, 5te og 7de Vidne have forklaret, maa det antages, at de Angjældende have været paa

disse Steder, skjønt Nicolai under Sagen stadig har benegtet, at de have været hos Madame Ellefsen. Den Hud, som solgtes til Eggen, var stjaalet fra 3die Vidne, Garver Amundsen, der af en Bonde fra Størdalen havde modtaget den til Garvning omtrent Klokken 4¼ den 13de November, og savnede den Klokken 8½. Den blev ved Modtagelsen henlagt paa Gaardspladsen. Medtiltalte Nicolai negtede i Begyndelsen Tyveriet; men i Forhørssessionen den 16de November tilstod han, at han efter Opfordring af Andreas havde taget Huden i 3die Vidnes Gaard; Andreas sagde, at han, naar Nicolai tog den, skulde sørge for Resten. Hos Gram leverede han Andreas 4 Ort, det Halve af Kjøbesummen, som de skulde dele. Kjøbesummen var 8 Ort 4 Skill.; men disse 4 Skill. drak de Angj. formeentlig op i Øl. Det er oplyst og af Andreas erkjendt, at han af Nicolai modtog 4 Ort hos Gram, hvilket i Forbindelse med det Samvær, der i det Hele har fundet Sted mellem disse Personer den Aften, og Nicolais Udsagn maa være tilstrækkeligt til at fælde Andreas som Deeltager efter 19—6. Andreas paaskyder, at han havde en Daler tilgode af Nicolai, men dette er af denne, som ikke forhen havde havt noget nøiere Bekjendtskab til Andreas, benegtet. At Andreas skulde have laant ham Penge, er ikke sandsynligt. Det er ei heller sandsynligt, at Andreas, som kort før var kommen ud fra Strafanstalten, skulde have Penge at udlaane. Andreas opgiver, at han havde tjent Pengene ved Arbeide, navnlig hos 13de Vidne, men ihvorvel han hos dette Vidne havde arbeidet, antager Vidnet dog, at han ved Arbeidets Slutning ikke havde saa meget som en Daler tilgode. Laanet skulde være gjort strax efter Klareringen hos 13de Vidne, men det er oplyst, at Nicolai i de Dage havde Vagttjeneste, saa at han ikke lettelig kunde have Conferents med Andreas. Det taler imod Andreas, at han ikke til Nogen havde omtalt, at han skulde have Penge tilgode hos Nicolai; at han ikke strax under Forhøret fortalte, at han hos Gram af Nicolai havde erholdt 4 Ort, hvilket han først erkjendte, efter at dette var oplyst; at Beløbet stemmer omtrent med Halvparten af Udbyttet af Huden, og at han har forklaret sig noget vaklende, for saavidt han deels har sagt, at Nicolay ytrede, at Huden var ham tilsendt fra Stordalen, og deels, at han havde havt den med derfra. Det er vel ikke beviist,

at den til Eggen solgte Hud er den fra 3die Vidne stjaalne; men efter den korte Tid, der henløb til Opdagelsen, kan derom ikke være Tvivl, ligesom dette er erkjendt af Nicolai. Angjældende har forhen 3 Gange været straffet for Tyvsforbrydelser, hvoraf 2 Gange for 1ste Gangs Tyveri, idet man, da han derfor blev fældet ved den anden Dom, ikke kjendte den første. Da han 3die Gang ved Dom af 27de Juli 1839 blev fældt, ansaaes han efter Frd. af 20de Februar 1787, § 2, for anden Gangs Tyveri. Paa Grund af de tre Tyvsdomme er han af den combinerede Ret rettelig anseet med 3die Grads Strafarbeide, og er Straffetiden bestemt til 7 Aar. Høiesteret stadfæstede den combinerede Rets Dom, saa vidt paaanket var.

Den 28de Mai.

L.Nr. 255. Advocat **Andresen**, Actor med 1) Anders Olsen Rome og 2) Ole Jacobsen.

De Angj. ere ved den i nærværende Sag i Skien afsagte Underretsdom fældte efter 19—6 jfr. 7 til Strafarbeide, Nr. 1 i 4 og Nr. 2 i 3½ Aar, for Besiddelsen af adskilligt Saugverktøi og Saugbeslag og et Filstaal, der ved et i Tidsrummet fra Høsten 1849 til 26de Januar 1850 forøvet Indbrudstyveri er borttaget fra det Kjøbmand Jacob Müller i Porsgrund forhen tilhørende, tillaasede Saugbrug, som nemlig den 26de Januar dette Aar ved Undersøgelse fandtes opbrudt og berøvet alle Saugredskaber. Ved Overretten ere begge Angj. frifundne for videre Tiltale. a) Af de nævnte Sager er alt Saugverktøi og Beslaget kommet tilstede, idet det strax, da Undersøgelse derom af 2den Dept. (en Politibetjent) anstilledes, er fremleveret af 1ste Deponent, som forklarer, at have kiøbt det af Angj. Nr. 1. Tilhjemlingsed er paa Vedkommendes Vegne aflagt af 4de Deponet, som har gjenkjendt et grønmalet Saugbeslag og erklæret, at han synes, at alle de øvrige Apparater aldeles ligne de fra Saugen bortkomne. Som Eiendomsvidner ere fremstaaede Saugmesterne 9de og 10de Dept.r, der specielt med Bestemthed have gjenkjendt det grønmalede Saugbeslag med Boldt, 1 Brynestaal, 1 Kalbeite og 2 mindre Viigjærn; ligesom de erklære, at de øvrige Effecter saa aldeles ligne, at de ingen Tvivl have om, at de ere komne fra Saugen. Spørgsmaalet er altsaa kun om

Beviset for de Angj.s Besiddelse, hvilket Underretten har anseet tilstrækkeligt, Overretten derimod ikke. Beviset grundes hovedsagelig paa 1ste Dept.s egen Forklaring og paa de Angjældendes vaklende og tildeels vitterlig urigtige Forklaringer. 1ste Deponent forklarer, at han den 26de Januar paa Gaden i Skien traf begge de Angjældende, hvoraf Nr. 1 spurgte, om Dept.n vilde kjøbe noget gammelt Jærn, som skulde være kjøbt ved en Auction, og som han - paa Deponentens bekræftende Svar - sagde, at han vilde gaae hjem for at hente; Nr. 2 blandede sig ikke i Samtalen og falbød Intet. Senere samme Dag var Dept.n inde hos 6te Dept., hvor der kom en Person, (som efter 6te og 7de Dept.s Forklaring var Angj. Nr. 2) ind og spurgte efter 1ste Dept., som derom blev underrettet af 7de Dept. Da 1ste Dept. derefter gik ud paa Gaden, traf han begge de Angj., af hvilke nu Nr. 1 solgte ham for 3 Ort og 18 Skill. og overleverede ham de omhandlede Saugredskaber, uden at Nr. 2 deeltog i selve Kjøbslagningen. Rigtigheden af denne 1ste Dept.s Forklaring er bestyrket, foruden af de nævnte 6te og 7de Dept., endvidere ved Nr. 16 vaklende Forklaring og in specie af hans urigtige Benegtelse af at erindre at have seet og talt med, end sige spurgt efter 1ste Dept. Efter at det navnlig ved 1ste, 11te og 12te Dept.s Forklaring var oplyst, at begge de Angj. og in specie Nr. 1 samme Aften vare seede sammen med og i Samtale med 1ste Dept. deels paa Gaden og deels inde i et andet Vertshuus, hvor endog Angj. blev tracteret med Øl, har Nr 1 maattet erkjende dette, idet han dog siger, at det var Nr. 2, som talte med og spurgte efter 1ste Dept. Nr. 2 har ligeledes, efter først at have benegtet al Kundskab om Nr 16 Besiddelse og Salg af Jærn, maattet indrømme, at han lod 1ste Dept. kalde ud fra 6te Deponent (dog - som han siger - i den Hensigt at spørge om 1ste Dept. havde Gammeløst at sælge) samt at han da saae 1ste Dept. og Nr. 1 tale sammen, hvilket foranledigede ham (Nr. 2) til strar at absentere sig, fordi han troede Samtalen maatte gjælde Afhændelsen af Tyvekoster, hvoraf han ikke vilde paaføres Uleilighed. Ligeledes vedgaaer han, at Nr. 1 sagde til ham (Nr. 2) forinden han gik ind til 6te Dept. efter 1ste Dept., at ogsaa han (Nr. 1) vilde tale med 1ste Deponent om noget gammelt Jærn, som han vilde sælge. Og endelig kan mærkes 1ste og 12 Dept.s Prov

om, at Nr. 2, den Gang, da Angj. tillige med 1ste Dept. og Flere vare inde i et Vertshuus, vilde skaffe 1ste Dept. laant 1 Ort, for at 1ste Deponent dermed kunde betale noget Jærnskrab, som de Angj. samme Aften solgte Deponenten. b) Hvad dernæst Filen eller Fiilstaalet angaaer, da er her Beviset for Besiddelsen ogsaa af Overretten erkjendt tilstrækkeligt, hvorimod det er Eiendomsbeviset, som her antages at mangle. Ved 11te og 12te Deponets Forklaring samt Angj. Nr. 26 Tilstaaelse er det beviist, at denne Fiil blev af Nr. 2 solgt samme Aften, altsaa 26de Januar for 2 Skill. til 11te Dept., som har fremleveret den, hvorhos den er taxeret for 6 Skill Nr. 2 opgiver at have faaet Filen af Nr. 1, for hvem han solgte den, hvilket Nr. 1 imidlertid benegter. Men Nr. 1 har dog maattet vedgaae, hvad der ogsaa af 12te Dept. er forklaret, at han var tilstede ved Salget og blandede sig deri, idet han først sagde, at Filen ikke skulde sælges under 6 Skill. At den har været blandt de stjaalne Sager kan, som bemærket, dog ei ansees beviist. Hoiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom.

Den 29de Mai.

L.Nr. 257. Advocat **Lous**, Actor mod Carl Peter Jacobsen Levestad.

I Følge 2det Vidnes bestemte Prov overfaldt Angjældende om Aftenen eller Natten til den 8de Januar sidstleden Vidnet ombord paa Briggen Orient i Kobbervigs Havn, uden nogen som helst Anledning, idet Vidnet fra sit Lukaf gik ud paa Dækket. Overfaldet skeede med en Haandspag, hvormed Angj. bibragte Vidnet 3 Slag. De 2 rammede Hovedet og det 3die knuste Underbenet i venstre Arms Fordeel, hvormed Vidnet afparerede Slaget. Vidnet var Styrmand, Angj. Jungmand ved bemeldte Brig. Angj. benegter Gjerningen, men er overført den, foruden ved 2det Vidne, der har frafaldt al Erstatning, tillige ved 3die Vidne, der samtidig var paa Dækket, ligesom samtlige Vidner prove og Angj. har erkjendt, at der ingen Anden var paa Dækket, da Overfaldet skeede, end 2det og 3die Vidne og Angj., medens Alle erklære 3die Vidne for en meget fredelig Person, og Angj. selv desuden forklarer, at 3die Vidne var forud paa Dækket, da 2det Vidne gjorde Anskrig, og det er oplyst, at Overfaldet skeede længere til-

bage (ɔ: i Nærheden af Styrmandens Lukaf). For at Gjerningen er skeet med Overlæg synes at tale den List, hvormed han strax efter Gjerningens Forøvelse søgte at gjøre sig fremmed for den, idet han nemlig efter alle Vidners Forklaring strax efter kom til Styrmanden og spurgte, hvad der var paa Færde, og da erklærede, ikke at have overfaldt Nogen, og efter 5te Dept.s Forklaring, at han kom lige fra en ved Siden beliggende Skonnert. Under Forhøret og Sagen har Angjæld. erkjendt, at han var ombord paa Briggen, da Overfaldet skeede. Denne hans Modsigelse med sig selv røber nok som hans mala fides. Efter Lægens Erklæring af 11te Februar d. A. vare de 2 Saar i Hovedet af 1 Tommes og ½ Tommes Længde, og der løb en Mængde Blod deraf, hvoraf man kan slutte sig til Slagets Voldsomhed. Beenbruddet i Armen havde gjort den noget bøiet, og Førligheden var langt fra kommen tilbage; Bruddet smertede endnu, og antoges at ville blive til noget, dog ei stort, Meen i Fremtiden. Angj. selv erkjender, at Styrmanden hverken den Gang eller ved sit foregaaende Forhold havde givet nogen somhelst Anledning til Overfaldet. Angj. er derhos ved egen Tilstaaelse og 5te, 6te og 7de Vidnes Prov overført den samme Dag den 7de Januar, men tidligere paa Dagen, at have overfaldt 5te Vidne, Jørgen Palm paa en Landtur, og derved kastet ham overende, slaaet og sparket ham. Angj. er efter eget Opgivende og Rettens Skjøn 26 Aar gammel, og er 2de Gange dømt for Tyveri og 1 Gang for Gadeuorden, ligesom han efter Christiania Politikammers Journal flere Gange har været arresteret for Slagsmaal, Uordener og Mistanke for Tyveri, været indsat i Arbeidsanstalten og derfra bortløben m. M. Ved Underrettens Dom er Angj. efter 15—3 og 15—11 jfr. 10 anseet med 4½ og ved Overrettens efter de samme Lovsteder med 4 Aars Strafarbeide. Høiesterets Dom er saa lydende: "Ravn) bør for Forbrydelse mod Criminallovens Cap. 15 § 5, sammenholdt med § 3, og mod samme Capitels §§ 10 og 11 at hensættes til Strafarbeide i 3 Aar."

Den 31te Mai.

L.Nr. 263. Advocat **Skjelderup**, Actor mod Thor Olsen Gundegjerde.

Angjældende tiltales for at have forvoldt en Andens

nemlig den 71aarige Thor Erikssen Gundegjerdes Død. Efter at denne den 16de Mai 1848 for Flere havde angivet, at han samme Dag haardt var bleven mishandlet af Angj. og han derefter havde søgt at faae Logis hos Forskjellige, da han ikke vovede at forblive i sin Stue paa Angj.s Gaardpart, fik han endelig den 22de Logis hos 4de og 6te Dept. Samme Dag maatte han formedelst Ildebefindende gaae til Sengs, og holdt Sengen, indtil han den 27de døde. At nu Angj. virkelig har den angivne Dag mishandlet Afdøde, fremgaaer af Følgende: 1) 3die Dept. (15de Vidne) forklarer, at Angj. den nævnte Dag kom til Afdøde paa Marken, og under en derpaa opstaaet Disput først slog ham med en Stok, og derpaa med en Rive, som han fratog Afdøde. Da denne nu flygtede til sin Stue, forfulgte Angj. ham, sprændte Døren op, sled ham i Haaret, gav ham med en Steen mindst 3 Slag i Hovedet ved Ørene, samt sprændte ham flere Gange mellem Benene. Denne Forklaring har 3die Deponent under de følgende Examinationer stadigen vedblevet, og beediget efter at have fyldt sit 15de Aar; thi da han gjorde Erfaringen og første Gang blev afhørt, var han 13—14 Aar. 2) Afdøde kom umiddelbart efter Overfaldet til 4de Dept. blodig og ilde medhandlet og fortalte Dept.n i Overvær af 5te Dept. Overfaldet netop paa samme Maade, som det af 3die Dept. er fremstillet. Ligeledes fortalte han det den 18de Mai til 1ste Dept. og den 21de til 8de Vidne. Endelig har Afdøde den Dag, han ved Døden afgik, i Overvær af 6te og 7de Dept. svaret 1ste Dept., der, med Formaning om, at han burde forberede sig til Døden, spurgte om det det var af det Slag, han havde faaet, at han nu maatte døe — "Ja." Da 1ste Dept. videre spurgte, om det var Angj., som havde bibragt ham dette Slag, og Angj.s Søn i det samme kom ind i Stuen, bevægede Afdøde kun Hovedet. 7de Dept. tilføier, at Afdøde et Par Dage forud havde ytret, at han troede at maatte døe af at være slaaet, og at "han nu fik sin Glæde frem."

(Fortsættes).

Christiania 1850.
Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang	10de Juli
№ 23.	1850.

Norsk Retstidende,

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sager, paakjendte i Høiesterets 1ste Session 1850.

L.Nr. 188. } Johan Ingebretsen Saugestad, m. Fl., mod
O.Nr. 22. } Knud Arntsen Larshus, m. Fl.

Begge Partier have Engeslætter i Neerskogen (Ørkedals Jurisdiction), adskilte ved bestemte Grændser, som ved Udviisningen vare in confesso, men ikke fandtes beskyttede ved noget Slags Hegn. De fleste af Citanterne have intet Sæterbrug i Neerskogen, og opholde sig der kun, naar de slaae og høste sit Hø, hvorimod de Indstævnte, som tillige have Sæterbrug, forblive der længere ud paa Høsten, og havne da sine Kreature saa vel paa Citanternes som paa egne Engeslætter. Efter de under Sagen afhørte Vidner har dette Forhold stadig fundet Sted i meget over Hævdstid, og skjønt et Par Eiere enkelte Gange have jaget Andres Kreature ud af sine Slætter - som en Deel af Vidnerne have forklaret: fordi Høet endnu ikke var indhøstet - have de Indstævnte dog ikke villet opgive den sædvanlige af dem drevne Havnegang. Citanterne have imidlertid ikke villet erkjende, at de Indstævnte have nogen hævdet Brugsret til deres Engeslætter, som de finde beskadigede ved Optrokken, især paa de bløde Steder, og Citanterne have derfor, efter forgjæves Forligsprøve, sagsøgt de Indstævnte til Straf og Erstatning for ulovligt Brug, til Mel-

lemgjærdning, efter Loven, mellem Engeslætterne, og til Godtgjørelse for Sagsomkostningerne, hvorimod de Indstævnte efter Modstævning have paastaaet sig frifundne for Citanternes Tiltale og derimod kjendte berettigede til den omtvistede Havnegang, samt tilkjendte Erstatning for Sagsomkostningerne. Denne Paastand blev i alle Instantser, nemlig ved Underretsdom af 22de Februar 1847, Overretsdom af 31te Januar 1848 og Høiesteretsdom af 12te April 1850 tagen til Følge, dog saaledes, at Processens Omkostninger for alle Retter bleve ophævede. Et Par af de oprindelige Citanter deeltoge ikke i Sagens Forfølgning ved de overordnede Retter. Sagførelsen ved Høiesteret dreiede sig naturligviis om det ved Dom af 21de Mai 1849 (Retst. f. A. S. 646—649) afgjorte Spørgsmaal, hvor vidt de saa kaldte usynbare Servituter kunne erhverves ved Hævd. For Øvrigt bemærkede Citanternes Sagfører, deels at den her foregivne Brug i Hævdstid ikke var beviist, da nogle af Vidnerne vare Sandevidner, andre interesserede i Sagen, og saaledes inhabile, deels at den i alle Fald ikke, som Overretten havde meent, var skikket til at begrunde den paastaaede Ret, da den kun havde fundet Sted nogle Dage om Høsten, efter at Citanterne havde forladt Stedet, og de saaledes ikke kunde vide, hvad der foretoges, førend de ved den synbare Optrokken i 1840 derpaa bleve opmærksomme og gjorde Indsigelse mod dette Uvæsen. Derhos meente han, at L. 3—12—19 maatte hjemle Citanternes Paastand paa Gjærdning; at Overretten uden Føie havde fundet denne Art. uanvendelig paa de her omtvistede Almindingsstykker, der ikke, som den meente, vare Fjældstrækninger, man ikke maatte eller kunde indhegne; og at dersom Indstævnte end ansees berettigede til at græsse paa Citanternes Engeslætter om Høsten, efter Indhøstningen — kunde gjøres Led, hvorigjennem Kreaturene kunde ind- og udslippes. Indstævntes Sagfører bemærkede derimod, at Engeslætterne vare opstaaede i den fælles Havnegang, ikke denne i hine, og at Havnegangen saaledes var det Oprindelige og Principale, Engeslaatten det Afledte og Acces-

forifte, der taaltes, forbi Enhver havde tilegnet sig sit Stykke, men ingenlunde beroede paa nogen Retsgrund, der udelukkede den her bestridte Havning. De Indstævnte behøvede saaledes ikke at paaberaabe sig Hævd, men kunde støtte sig paa sin oprindelige Ret, hvori Citanterne ikke havde beviist, at der var gjort nogen gyldig Indskrænkning, og der kunde følgelig heller ikke være Tale om nogen Ret til Gjærde, hvorledes end L. 3—12—19 var at forstaae, hvorhos Overretten med Føie havde fortolket den som skeet. Paastande nedlagdes som ved de foregaaende Retter; dog paastod Indstævntes Sagfører principaliter Afviisning paa Grund af manglende Situationskart, uden hvilket Forholdet ikke blev anskueligt, da Teigene laae om hverandre, og denne Paastand meente han, at Retten ex officio, uden Contrastævning, maatte tage til Følge. Citanternes Sagfører meente derimod, at Situationskart her var overflødigt, da det, der omtvistedes, ikke var afhængigt af Beliggenheden, som var in confesso, hvorfor og Overretten ved upaaanket Eragtning havde forkastet denne Paastand, der ogsaa ved bemeldte Ret var fremsat, ligesom Underretten af samme Grund havde forflyttet Sagen fra Aastedet til Thinget.

L.Nr. 189. } Incassator Hoffs Bo mod Svend Raaer og
O.Nr. 25. } Helge Burud.

Den 25de Mai 1847 afgav Svend Raaer saadan Erklæring: "Da Snedker A. Hansen i Christiania agter at indgive et Andragende i Norges Bank, om at erholde et Discontolaan, stort 400 - fire hundrede - Speciedaler, er det jeg herved erkjender at være villig til at underskrive som 1ste Endossent for bemeldte Laan. Hvis Pengene ikke erholdes i en Bank, vedstaaer jeg ikke mit Navn." Herpaa tegnede Broderen, Helge Burud: "I Forbindelse med Ovenstaaende forbinder jeg mig ligeledes til at underskrive for bemeldte Laan som 2den Endossent." Den 17de Juni gav vedkommende Sognepræst Paategning om Brødrenes Be-

derhæftighed; næste Dag er et Andragende fra Snedker Hansen om, at faae Laanet af Sparebanken, dateret, og Dagen derefter, 19de Juni 1847, er dateret en af Hansen udstedt samt af Svend Raaer og Helge Burud endosseret Verelobligation for 400 Spdlr., med to følgende Endossements, det sidste tegnet paa anden Side til Hoff. Da denne ikke fik Betaling til Forfaldstid, paastævnte han, efter forgjæves Forligsprøve, Obligationen, og fik ved Underretten den 1ste Novbr. s. A. Dom saa vel mod Svend Raaer og Helge Burud som mod Debitor og de øvrige to Endossenter til solidarisk Ansvar af Capital, Renter og Sagsomkostninger. Svend Raaer og Helge Burud, der i Henhold til ovenanførte Erklæring, m. M, havde paastaaet Frifindelse for Søgsmaalet, paaankede denne Dom for Overretten, og optoge et Thingsvidne, hvorunder deres Svoger, Debitor, Snedker Hansen under Ed afgav følgende Forklaring: "Den omspurgte Obligation var oprindelig bestemt til at discounteres i Banken, og blev i saadan Hensigt leveret til Hoff. Obligationen var da forsynet med Citanternes Underskrift, men det erindres ikke, om Endossementerne for Øvrigt vare udfyldte. Det Beløb, som erholdtes i Banken, var bestemt til at dække Vidnets Gjæld til Hoff, og efter at Vidnet havde leveret Hoff den nu fremlagte Obligation, erholdt han sine ældre Gjældsbeviser af denne extraderede. Det blev ikke mellem Vidnet og Hoff omtalt, at denne selv skulde beholde Obligationen, i Tilfælde af, at han ei skulde faae den discounteret i Banken, og det blev heller ikke omtalt, at Hoff skulde søge den anbragt paa andre Steder." Hoffs Sagfører bemærkede, at Hoff vistnok lovede at forsøge at faae Obligationen discounteret i Banken, hvilket han og gjorde, men at det var en Selvfølge, at han selv maatte beholde den, da dette ikke lykkedes, og bad Vidnet spurgt, om det ikke heri med Hoff var enigt. Vidnet erklærede, at han ikke med Hoff havde gjort nogen Aftale om, at denne selv skulde beholde Obligationen i det Tilfælde, den ei blev antagen i Banken, og bemærkede Vidnet, at han erholdt sine ældre Obligationer

extraderede, forend det i Banken var afgjort, hvorvidt Obligationen der vilde blive discounteret eller ikke." Foreviist den oven indtagne Erklæring af 25de Mai 1847 (hvis Slutning paastodes senere tilføiet) med Spørgsmaal, om Hoff ved samme Leilighed fik denne, som den nu fandtes, svarede Hansen: "Jo, Vidnet kan med Bestemthed erklære, at den fremlagte Erklæring af 25de Mai f. A. ikke er undergaaet nogen Forandring siden den af Vidnet blev overleveret til Hoff, og at altsaa de i Svend Raaers Erklæring indeholdte Ord: "Hvis Pengene ikke erholdes i en Bank, vedstaaer jeg ikke mit Navn" ogsaa da fandtes i Documentet. Paa videre Spørgsmaal, om Vidnet kunde see paa den foreviste Obligation, at det nederste Stykke, hvorpaa Endossementet til Banken havde staaet, maatte være afklippet, svarede han, at han vel kunde see, at Stykket var afklippet, men at han ikke kunde erindre, om derpaa var skrevet Endossement til Banken. 4de Endossent, Skomager Pedersen, afgav derimod saadan Forklaring: "Vidnet erindrer, at det Stykke af den fremlagte Vexelobligation, som nu sees at være bortklippet, var udfyldt med Endossement til Banken og underskrevet af Vidnet. Hoff angav imidlertid, at Laanet i Banken var afslaaet, samt at han vilde søge at faae det bevilget i Sparebanken (eller maaskee omvendt, hvilket Vidnet ei nøie erindrer), hvorfor Hoff ytrede, at det ikke var værdt, at lade det udfyldte Endossement til den ene Laaneindretning blive staaende paa Obligationen, naar denne fremkbødes i en anden. Endossementet blev saaledes afklippet, og Vidnet paaførte sit Navn paa den omstaaende Side, men med Endossement in blanco. Det er Vidnet bekjendt, at det Beløb, som saaledes erholdtes for den omhandlede Obligation, skulde anvendes til Dækkelse af Snedker Hansens Gjæld til Hoff." Bundtmager Olsen, der havde staaet som Endossent paa Obligationen, men hvis Endossement med Hoffs Samtykke blev udslettet, forklarede ligeledes, at det afklippede Stykke var udfyldt med Endossement til en af Bankerne, men til hvilken erindredes ikke. Efter at Appellanterne derpaa havde

paastaaet Afviisning fra Underretten eller Frifindelse, samt Kost og Tæring eller Sagsomkostninger, og Indstævnte havde paastaaet Stadfæstelse med Omkostninger, og efter at Procurator Meldal og Candidat Gloersen havde beediget en Erklæring, hvori de sagde sig fuldkommen overbeviiste om, at det var Hoffs Haandskrift, hvormed Endossementerne paa første Side af Obligationen vare udfyldte, blev ved Overrettens Dom af 19de Marts 1849 Svend Raaer og Helge Burud frifundne for Hoffs Tiltale og Omkostningerne ophævede. Citantskabet paaankede denne Overretsdom til Høiesteret, hvor dets Sagfører i det Væsentlige bemærkede:

I Følge forfaldne Papirer havde Hoff tilgode hos Snedker Hansen omtrent 400 Spdlr., hvorpaa Hansen fik Henstand, for ved Hjælp af Svogerne (Indstævnte) at skaffe Midler til at dække Gjælden. Hansen reiste paa Landet og kom tilbage med en Vexelobligation udstedt af Hansen og endosseret af Svend Raaer og Helge Burud (som 1ste og 2den Endossent). Han fik endvidere Bager Olsens og Skomager Pedersens Underskrifter, og leverede Obligationen med samtlige Endossements in blanco, ytrende, at han ønskede Documentet disconteret i en offentlig Indretning. Hansen selv fik imidlertid af Hoff extraderet de Documenter, hvorpaa Gjælden grundede sig. Mellem Hoff og Hansen ansaaes altsaa Mellemværendet opgjort ved det nye Document. Overeensstemmende med Aftalen indgav Hansen Ansøgning den 18de Juni 1847 til Sparebanken. Denne Ansøgning afsloges, og da man ikke fik noget Andet, maatte Hoff beholde Obligationen, og har efter denne paastævnt Gjælden. Hoff har ved Overretten ikke protesteret mod Indstævntes nye Indsigelser. Hansen fremlagde med sin Ansøgning Erklæring fra de Indstævnte af 25de Mai, hvis sidste 2 Linier ere senere tilføiede. De ere skrevne med en tykkere Pen og Strægen efter Slutningen er overskreven. Den følgende Underskrift er skreven med den finere Pen. Hoff erkjender, at have havt dette Papir i sin Haand, uden Tillægget. Han har været villig til at aflægge Ed paa, at Tillægget ikke fandtes. Overretten har imidlertid fun-

det, at man alligevel var uberettiget til at anbringe Vexelobligationen andet Steds end i Norges Bank. Skulde det komme an derpaa, maatte en Obligation til Sparebanken være lige saa ugyldig. Spørgsmaalet er ikke, hvor vidt en privat Mand har den samme Ret som Bankerne, t. Ex. med Hensyn til skadesløse Endossements. Der indvendes alene, at Hoff skulde være uberettiget til at disconterе Obligationen selv. Man paaberaaber sig at Obligationen engang har været forsynet med Pedersens Endossement til Sparebanken, som Hoff erkjender at have afklippet, men i Endossenten Pedersens Overvær. Bundtmager Olsen og Skomager Pedersen have som Vidner erklæret, at have seet Endossementet til Sparebanken; men det er ved 2det Vidne beviist, at samtlige Udfyldninger af Endossementerne (ikke Underskrifterne) ere foretagne af Hoff. Da han fik Obligationen, var altsaa alle Navne i Texten in blanco. Hoff forklarer Udstrygningen af Olsens Navn saaledes, at denne først endosserede som som 4de Endossent, hvorved han skrev paa anden Side sit Navn. Da kunde altsaa ikke Obligationen være endosseret paa 1ste Side til Sparebanken. Senere angrede Olsen sit Endossement og fik Lov at træde ud, hvorfor Olsens Navn udstryges og Pedersens sattes i Stedet for. Spørgsmaalet er altsaa, om den, der underskriver en Vexelobligation som Endossent for et Laan, der søges i en offentlig Indretning, kan være sikker for, at Laanet søges og faaes et andet Sted. Enhver, der udsteder en Vexelobligation, veed, at den kan transporteres til hvilken som helst. Man maa være bunden ved sin Underskrift, naar i selve Documentet ingen Indskrænkning skeer. Christiania Stiftsoverret lærer os noget Andet, tvertimod Lovgivningens Hensigt. Dersom Sparebanken havde været Creditor, vilde intet Andet skee, end nu skeer. Der klages ikke over at Hoff har fastsat andre Vilkaar. Vexelobligationer skulle ansees som rede Penge i den omhandlede Henseende, og ere Gjenstand for vilkaarlig Overdragelse. Denne Lære vil Christiania Stiftsoverret afskaffe. Da de Indstævnte

underskreve Vexelobligationen med Endossements in blanco, maae de i alle Fald have renonceret paa Indskrænkningen. Banken kunde jo have solgt sin Ret til Hoff, derimod vilde Ingen indvende Noget. (Paastand om Underretsdommens Stadfæstelse og Processens Omkostninger for Overretten og Høiesteret).

Hertil svarede Indstævntes Sagfører i det Væsentlige: Simpel Forsigtighed tilsiger, at den, der vil være Endossent for et Laan i en offentlig Indretning, ikke derved antages at gaae ind som Endossent for et Laan hos privat Mand, hvis Discontovilkaar som oftest ere ødelæggende. Der gives her i Christiania 3 Slags Formularer for Vexelobligatoner: 1) for Bankens og Sparebankens, 2) for Disconteringscommissionens, 3) for Privates Disconto. Forordningen af 16de April 1686 Cap. 6 § 12 indførte den strengere Forpligtelse, hvorom her tvistes, alene for Vexelendossenter. Bankfundatsen § 67 og Sparebankloven af 20de Juli 1824 § 6 give kjendeligen kun undtagelsesviis den Forret, at de Ord: "Valuta modtaget" indeholde skadesløs Transport. (Høiesteretsdom af 6te November 1843, Retst. for 1844 S. 129, om Anfordringssedler paaberaabt). Appellanten paastaaer, at have modtaget Vexelobligationen med Endossements in blanco. Dette vilde være ulovligt, og Appellanten vilde under denne Forudsætning ingen Ret efter Documentet have til Endossenterne. Men det er usandt, og derfor kan der heller ikke blive Spørgsmaal om Confiscation. Hansen havde ingen anden Fuldmagt givet, end at aane i en offentlig Indretning. Det er en selvgjort og urigtig Lære, at det skulde være ligegyldigt, om Laanet erholdtes der eller hos en privat Mand. Vexelobligationer have aldrig været betragtede som Vexler, hvad Overdragelsen angaaer, eller som rede Penge. Det er in confesso, at Indstævnte aldrig have villet understøtte noget andet Laan end i en Bank. Betingelsen var netop, at Hansen skulde ud af sin Forbindelse med Hoff. Modparten paaberaaber sig, at Hoff har udfyldt Endossementerne; men Hansen har reist 2 Gange, først før 25de Mai, og senere

med den af Hoff selv udfyldte Obligation. Alt er udfyldt paa een Gang. Ihændehavelsen af en Vexelobligation er intet Beviis for Eiendomsretten til samme. Hoff har ikke faaet Transport af Hansen. Den overleveredes Hoff af Hansen, for at disconteres i Banken, ikke til Eiendom. Modparten paastaaer, at det skulde være en stiltiende Overeenskomst, at Hoff, hvis Laan i Banken ikke kunde faaes, skulde beholde den; men dette vilde være en urimelig Overeenskomst. Det er in confesso, at Hoff har klippet bort en Deel af Vexelobligationen, efter at han fik den, og han har ikke beviist, at dette var uskadeligt. Da Hansen sidste Gang kom til Hoff, var Alt udfyldt (se Pedersens og Olsens Forklaring). Modparten har ingen antagelig Grund kunnet anføre for Afklipningen. Først siger han, at alle Endossementer vare in blanco, senere har Olsens Endossement udfyldt sig selv, hvilket er Modsigelse. Erklæringen af 25de Mai 1847 forbød Forandringen. Modparten erkjender at have seet denne Erklæring, først ubestemt, men tilsidst bestemt, idet han ikke har benegtet Hansens Fremstilling. Modparten tilstaaer, at han benyttede Erklæringen i Banken, og Hansen paastaaer, at den oprindelig var som den siden befandtes. (Paastand om Overretsdommens Stadfæstelse og Processens Omkostninger for Høiesteret).

Hertil repliceredes i det Væsentlige: Lovgivningen om Banken, Sparebankerne og Assuranceforeningerne kan ikke forandre de sædvanlige Contractsregler, efter hvilke saadanne Endossementer ansees skadesløse. Det var for det stemplede Papirs Skyld, at Privilegiet gaves. Man vilde jo desuden have anbragt Papiret i Sparebanken, altsaa forpligte sig solidarisk. At man leverer en Incassator en endosseret Vexelobligation, maa i sig indeholde en Overdragelse til ham. Hvad skulde Hoff da med Documentet, naar han ikke skulde eie det? Hansen har for sine Svogere givet det Udseende af, at Laanet skulde erholdes i en offentlig Indretning; men dette er Hoff uvedkommende. Svogerne have leveret Hansen en in blanco endosseret Vexelobligation, og herved have de givet sig i hans

Vold. Banken kunde jo endossere til Hoff. At tale om de høiere Renter vedkommer ikke Sagen. Afklipningen er her ligegyldig, da den er skeet af de samme, der have skrevet den. Det er in confesso(?), at Texten ikke var udfyldt, da Appellanterne undertegnede, men at den blev udfyldt, forinden Documentet benyttedes, og herved bortfalde begge Indsigelser (om Indskrænkningen og om Ulovligheden i Endossementet.

Høiesterets Dom, afsagt den 13de April 1850, er saa lydende:

"Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Høiesteret ophæves."

Overretten byggede paa Hoffs egen Fremstilling af det Factiske, og der kunde saaledes ikke blive Spørgsmaal om Ed. Forudsat, at de to sidste Linier i Erklæringen af 25de Mai 1847 vare tilføiede senere – hvoraf de og bare Præg – maatte dens Begyndelse dog, efter Overrettens Mening, ansees at indskrænke Indstævntes Løfte om Endossement til Laanets Optagelse i Banken, og saaledes havde Hoff ogsaa opfattet Forholdet ved at udfylde sidste Endossement til denne Indretning. Naar han derefter har afklippet dette Endossement, og ladet sidste Endossent undertegne nyt Endossement in blanco paa anden Side, har han, efter Overrettens Mening, handlet imod Betingelsen for Indstævntes Forpligtelse, og maa altsaa tage Skade for Hjemgjæld, ved ikke at kunne holde sig til dem for Betalingen.

Den 31te Mai.

L.Nr. 263. Advocat Skjelderup, Actor mod Thor Olsen Gundegjerde.

(Fortsættelse fra Nr. 22).

Hertil kommer endnu Afdødes Beklagelser over tidligere at være overfaldt af Angjældende og dennes kort før Drabet af 4de og 6te Deponent omforklarede Ytring, at han var saa gal paa Afdøde, at han frygtede for at komme til at skjærmme sig ud paa ham. Angj. havde desuden som den, der maatte svare Afdøde Føderaad, Interesse af at rydde ham af Veien. Endelig har Angj., efter først for 5te Dept. aldeles at have negtet at have slaaet Afdøde, maattet vedgaae, at han virkelig var i Uenighed med Afdøde, og greb ham over Næsen og muligens i Brystet. Ved Obductionen er oplyst, at Afdøde ved Slaget paa Hovedet over og bag det venstre Øre har faaet Hjerneskallen knust, saa at der i samme er fremkommen en Revne, der efter Lægens Conclusion er bibragt ham i levende Live, og er en absolut betingende Dødsaarsag, ligesom Lægen i en senere Erklæring antyder, at Tiden fra 16—27de Mai er rimelig for en saadan Læsions Udvikling og dødbringende Virkning. Der er ikke mindste Antydning til, at Afdøde paa anden Maade kunde have faaet sin Skade, og i Særdeleshed bemærkes, at ligesom Afdøde for de flere Vidner havde klaget over at være tilføiet Slag i Hovedet med en Steen, saaledes er 3die Dept.s Forklaring herom afgiven før Obductionsforretningen. Ved Dom, afsagt af Sorenskriveren i Søndhordland den 15de November f. A. og stadfæstet af Overretten den 28de Januar næstefter, er Angj. frifunden for Justitiens videre Tiltale, hvorimod han af Høiesteret er anseet efter 14—7 med 7 Aars Strafarbeide.

Den 5te Juni.

L.Nr. 272. Advocat Kraft, Actor mod 1) Kjøbmand William Nisson og 2) Boghandler Adolph Theodor Nisson.

Den af Politiretten i Christiania den 13de April sidstleden i nærværende Sag afsagte Dom er saa lydende: "Ved Politimesterens Ordre af 14de dennes ere Kjøbmand William Nisson og Boghandler Adolph Theodor Nisson satte under Tiltale for Overtrædelse af Frd. af 4de De-

cember 1767 eller Frd. af 6te October 1753. Ved det paa Christiania Politikammer optagne Forhør, der ligger til Grund for nærværende Action, er det oplyst, at de Tiltalte i Fælleskab under afvigte Marked her i Byen afholdt en saakaldet Tombola, hvorved de afsatte en heel Deel forskjellige Vareartikler paa den Maade, at hver Gjenstand, som Tombolaen indeholdt, repræsenteredes af en Seddel, hvorpaa samme var skrevet eller trykt, og hvilke Sedler vare lagte i en Tønde, hvoraf der i Blinde blev udtaget en Seddel for hver Person, som tog et Numer, saaledes at enhver Numertagende erholdt den Gjenstand udleveret, der fandtes angivet paa den for ham udtrukne Seddel. Hvert Numer blev betalt med 4 Skill., og de Personer, som kjøbte Numer, fik Gjenstande deels af høiere, deels af mindre Værdi end Indskudssummen, medens Entrepreneurerne, de Tiltalte, angiv, at de personlig ingen anden Fordeel havde af Foretagendet, end at de fik afsat, i det Hele taget til den almindelige Salgspriis, en Deel af de Gjenstande, hvormed de drive Handel. Der var i Tombolaen til Salg noget over 25000 Numere, hvoraf noget over 24000 bleve solgte. Politiactor har i Henhold til det saaledes Oplyste nedlagt Paastand om, at de Tiltalte for Overtrædelse af Frd. af 4de December 1767 hver ilægges en Mulct af 10 Spd. til Christiania Politikasse, eller in subsidium at de for Overtrædelse af Frd. af 6te October 1753 ansees hver med en Mulct af 8 Spd. til samme Kasse. Retten kan imidlertid ikke finde, at den omhandlede Virksomhed fra de Tiltaltes Side kan henføres under noget nugjældende Straffebud. For saa vidt det er paastaaet, at den skulde støde an mod Frd. af 4de December 1767, der forbyder at indrette eller bruge "Lotteri eller noget saakaldet Lykkespil," da er det allerede efter Rettens Formening særdeles tvivlsomt, om en Entreprise af det heromhandlede Slags eller en saakaldet Tombola kan henføres under Begrebet af Lotteri efter den gjængse og, om man vil, historiske Anskuelse om sammes Betydning, efterdi en Tombola af det nævnte Slags efter sit Væsen ikke synes at være Andet end en Hazardens Form for Kjøb og Salg, al den Stund enhver Kjøber eller Deeltager erholder en bestemt Gjenstand som Valuta for sine Penge, men kun har overladt det til Lykken, enten denne Gjenstand vil blive det Ene eller det Andet, enten af høiere eller mindre Værdi. Retten

finder det imidlertid overflødigt, nærmere at omhandle, hvor vidt det Eensartede i Tendentsen skulde være tilstrækkeligt til at henføre en Tombola under Kategorien af Lotteri, og saaledes overveie Formen, idet man ikke kan antage, at Frd. af 4de December 1767, eller de senere under Foreningen med Danmark emanerede Lovbud, som slutte sig til samme, og som indeholde Forbud mod Lotteriers Oprettelse her i Landet kunne betragtes som gjældende under den nærværende Forfatning, der ikke har bibeholdt den Statsindretning, nemlig det privilegerede Lotteri, til hvis Beskyttelse disse Forbud sigte. Efter Rettens Formening er denne Hensigt paa det Umiskjendeligste udtrykt i vedkommende Lovbud (se navnlig Præmisserne til Frd. af 4de December 1767), og man troer saaledes i nærværende Tilfælde med Føie at kunne slutte, at bemeldte Lovforskrifter saaledes knytte sig til det priviligerede Lotteri, som deres Forudsætning eller Betingelse, at deres Virksomhed maa være ophørt med dette, og det saa meget mere, som man ved at tillægge dem en vedblivende Kraft formeentlig vilde komme i Modsigelse med Lovgivningen selv, idet man maatte indskyde som deres Forklaringsgrund en Tendents og Motiver, der selvfølgelig ere aldeles fremmede for en Lovgivning, der havde etableret et Lotteri som en monopoliseret Statsindretning. At den kgl. Resolution af 8de Marts 1823 angaaende Bortforspilling af faste Eiendomme er gaaet ud fra Forudsætningen om de nævnte Lovbuds fremdeles Bestaaen, kan ikke rokke Rettens ovenanførte Formening, saa meget mindre som den Slutning, man af denne Resolution skulde kunne uddrage angaaende den executive Magts Anskuelse om det her omhandlede Spørgsmaal synes at komme i Modsigelse med den senere stedfundne Praxis, hvorefter Gjerninger af det i ovenmeldte Lovbud omhandlede Slags hyppig have været foretagne uden Hinder eller Paatale fra de executive Auctoriteters Side. Lige saa lidt troer man, at der i Lov af 7de Juni 1845, for saa vidt denne indeholder Forbud mod at sælge eller falholde Lodsedler for udenlandske Lotterier, kan søges noget afgjørende Argument mod Rigtigheden af den her antagne Mening. I forskjellige af de ældre Fattiganordninger indeholdes der vistnok Forbud mod at sætte Noget paa Spil, ligesom Frd. af 21de Marts 1735 og 27de October 1773 forbyde fremmede Omløbere med "Dyr, Kunster eller Lykkepotter," men

det maa vistnok erkjendes, at ingen af disse Lovbud efter de Hensyn, som ligge til Grund for samme, kunne bringes til Anvendelse paa eller paaberaabes i nærværende Forbindelse. Undersøger man dernæst, hvor vidt den her omhandlede Tombola kan betragtes som et Hazardspil, saaledes at Frd. af 6te October 1753 paa samme skulde være anvendelig, da formenes det strax at falde i Øinene, at Tombolaen savner det Kriterium, som efter almindelige Antagelser charakteriserer Spil, nemlig, at der foregaaer en Virksomhed fra de Deeltagendes Side med visse legemlige Gjenstande, Kort eller Terninger, hvis Beskaffenhed og Afbenyttelse i det enkelte Tilfælde bestemmer Vedkommendes Gevinst. Det sees ogsaa med Bestemthed af Inskriptionen til Frd. af 6te October 1753, at der til Hazardspil fordres Benyttelsen af nogen af disse ovennævnte Redskaber. Vistnok synes Frd. af 3die October 1771 at have udstrakt Begrebet om Hazardspil videre, idet samme erklærer, at "et i Anledning af Tallotteriet erfundet og i Brug kommet Lotteriespil i sig selv er Hazardspil," og at der med dette skal forholdes efter Frd. af 6te October 1753 (se ogsaa Stænderforsamlingernes Forhandlinger for 1845, 7 D. S. 215—216); men saa vidt skjønnes slutter denne Charakteristik sig saa ganske bestemt til et individuelt, den Gang i Brug værende, Slags Spil, om hvis Beskaffenhed for [illegible] Forordningen ikke giver nogen som helst Oplysning, at man ikke er berettiget til af samme at uddrage nogen almindelig Slutning, der skulde lede til at udstrække Anvendelsen af Frd. af 6te October 1753 videre, end [illegible]. Den Betragtning, at den blinde [illegible] ved den ommeldte Tombola, som ved Hazardspil bestemmer Deeltagernes Gevinst, kan ikke være tilstrækkelig til at begrunde Anvendelsen af Frd. af 6te October 1753 paa Samme, efterdi man da, saa [illegible] maatte komme til det Resultat, at ethvert Arrangement, hvorved Lodtrækning eller en anden paa [illegible] beroende Chance skulde gjøre Udslaget mellem to [illegible] Parter, maatte ansees som et Hazardspil, et Resultat, [illegible] staaer i Strid med den almindelige [illegible] om, hvad der forstaaes ved Spil. Efter det Anførte maa de Tiltalte blive at frifinde for Politiactorens Tiltale i nærværende Sag. Thi kjendes for Ret: Tiltalte [illegible] William Risson og [illegible] Theodor Risson bør for Politiactors

Tiltale i denne Sag frie at være." Høiesterets Dom er saa lydende: "Politirettens Dom bør ved Magt at staade."

Paa det Sted i Storthingsforhandlingerne, hvortil Politiretsdommen henviser, heder det:

"Med Hensyn til denne Sags Stilling efter den nu gjældende Lovgivning, maa Comiteen bemærke, at Forordningen af 6te October 1753, der indeholder et almindeligt Forbud mod Hazardspil, uden Tvivl er anvendelig ogsaa paa Lotterispil, baade fordi sidstnævnte Spil i Følge Sagens Natur er en Art af Hazardspil, og fordi Placat af 5te October 1774 udtrykkelig erklærer det derfor. Om man derfor end vilde antage, at det specielle Forbud mod Lotterispil, som indeholdes i Placat af 4de December 1767, er fremkaldt med Hensyn til det priviligerede Statslotteris Interesse — der i Præmisserne udtrykkelig omtales — og at følgelig Forbudet maa betragtes som hævet, efter at nu intet Statslotteri existerer, saa maa det ligefuldt staa fast, at det almindelige Forbud mod Hazardspil fremdeles vedbliver, og at herunder tillige indbefattes et Forbud mod Lotterispil. Det er heller ikke Comiteen bekjendt, at denne Sætning i Praxis er kaldet i Tvivl, eller at Lotterispil her i Riget har fundet Sted, uden for saa vidt dette enten er skeet paa de Betingelser, under hvilke Resolutionen af 8de Marts 1823 aabner Adgang til at bortspille faste Eiendomme med kongelig Bevilling, eller for saa vidt Politiet muligens kan have været mindre strengt i at forhindre eller paatale ubetydelige Foretagender af denne Art, hvorved nogen af Trang har søgt at realisere en eller anden Gjenstand; men Comiteen antager ikke, at der i denne Retning har været saadan Grund til Klage, at det skulde være nødvendigt at skjærpe de ældre Forbud ved en ny Lov."

Den 7de Juni.

L.Nr. 276. Advocat **Homann**, Actor mod Iver Iversen Bradstad.

Den 21de Januar Sidstleden overfaldt Angj. sin Kone, 6te Vidne, hvem han greb i Armen og slængte tilside. Da derpaa 1ste Vidne, Lensmand Tronsen, var

kaldt til Hjælp, og havde annonceret sig som Politibetjent, greb han denne i Brystet, knyttede Næve imod ham og truede ham. Angj., der er 33 Aar gammel, samt ogsaa for Øvrigt slet bekjendt, er for dette Forhold ved den af Byfogden i Grimstad afsagte, af Overretten stadfæstede, Dom for Overtrædelse af 15—11 jfr. 20 og 10—1 og 4 jfr. 26 anseet med Strafarbeide i 10 Maaneder. Det kunde i denne Sag ansees tvivlsomt, baade om Angj. var i en tilregnelig Tilstand, da Overfaldet skeede, og om Konen kunde antages at have forlangt Paatale. I førstnævnte Henseende bemærkes, at Angj., efter Lensmandens Anmeldelse, sprang omkring i det bare Linned. Angj. har selv paastaaet, at han formedelst Beruselse ikke erindrer, hvad der var foregaaet, men at han vel antager det muligt, at han opførte sig saaledes, som af Vidnerne forklaret. Vidnerne have ikke afgivet nogen bestemt Erklæring om, hvor vidt han kunde antages at være sig bevidst. Om Konens Forlangende af Paatale indeholdes kun i Acten de Ord i Lensmandens Anmeldelse, hvori denne forlanger Paatale for Overfaldet paa sig: "Nærværende Anmeldelse som ogsaa tildeels efter Forlangende fra Angj.s Kone og Børn." Af Høiesteret bleve de ergangne Domme stadfæstede, dog saaledes, at Straffetiden bestemtes til 7 Maaneder.

Christiania 1850.
Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang 17de Juni
№ 24. 1850.

Norsk Retstidende,

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sager, paakjendte i Høiesterets 1ste Session 1850.

L.Nr 195. } Verkseier Kauffeldt mod Bestyrelsen af Gau-
O.Nr. 31. } pens Brænderi.

Da Citanten vilde skride til Sagsanlæg mod Indstævnte i Anledning af, at de i Foraaret og Sommeren 1847 havde ladet gjøre Hængsler og Fæster paa forskjellige Maader i, ved og udenfor hans Stoffelændse ved Udløbet af Stokelv i Mjøsen, for at bjerge, indbomme og igjen udbomme en Deel Lagterved til deres Brænderi, fik han, paa Forespørgsel om Bestyrelsen, den 10de October 1847, paa dens Vegne ved M. Ingberg følgende Svar: "Gaupens Brænderi bestyres af en Comitee, hvis Medlemmer til forskjellige Tider vexle. For saa vidt De derfor troer Dem at have nogen Tiltale mod bemeldte Brænderi, vil De behage at stævne Bestyrelsen, og skulle da dens Medlemmer blive Dem opgivne." Kauffeldt indgav derpaa Klage til Forligelsescommissionen mod Bestyrelsen af Gaupens eller Kalløkens Brænderianlæg paa Ringsager, "saa mange, som for Stævnevidnerne paa Brænderiet maatte opgives," og blev da af Brænderiets Interessent Hans Stolpestad 3die November 1847 opgivne, og følgelig indkaldte, som Comiteemedlemmer: 1) Johannes Monsen Sæther, 2) Niels Larsen Haugen, 3) Ole Johnsen Bia, 4) Søren

Johnsen Høiby, 5) Even Nielsen Krogsgaard, 6) Niels Olsen østre Fjedstad, 7) Hans Nielsen nedre Fjeldstad. Efter forgjæves Forligsprøve ved Tægtetiden, 4de Janr. 1848, da Bestyrelsen lod møde ved Fuldmægtig, udstyrede Kauffeldt mod disse samme Comiteemedlemmer Aastedsstævning den 1ste Februar næstefter, hvori det heder: saa stævner jeg herved ovennævnte Herrer, for hvem det ansees som Pligt at underrette enhver senere Bestyrelse af Brænderianlægget om denne Stævning under Sagens Drift, uden at nogen Indvarsling fra min Side fornødiges, til at møde mig eller Fuldmægtig ved en Extraret o. s. v. Tægtedagen, 9de Mai, findes Protokollen tilføiet, at "Kauffeldt under Nr. 7 fremlagde en Skrivelse af 16de October 1847 fra Saupens Brænderies Bestyrelse, hvorved samme vedtager Varsel paa Interessentskabets Vegne, og begjærede de indstævnte Vidner fremkaldte og afhørte efter Qvæstionerne. For de Indstævnte mødte paa deres Sagfører Procurator Kildals Vegne constitueret Sagfører Hansteen, der forbeholdt formelle og reelle Indsigelser mod Søgsmaalet og det Fornødne under Vidneførselen." De mødende Vidner, 4 i Tallet, bleve derpaa edfæstede og afhørte om Sagen m. M., hvorpaa det heder: "Retten, Vidnerne og Parterne begave sig derefter fra Sveen, hvor Sagens foreløbige Behandling med begge Parters Samtykke var foretagen, til Aastedet Stokke Lændse, der blev besigtiget og befaret, efter at samtlige Vedkommende havde gjort sig bekjendte med den fremlagte Karttegning." Sagen fremmedes nu saa vidt paa Aastedet, at Kauffeldt indlod den til Dom, med Paastand om Erstatning og Omkostninger, og med Opfordring til Modparten om, at opgive det nedflødede Qvantum Lagterved, til Veiledning ved Bestemmelsen af Erstatningen. "Hansteen forbeholdt sig, naar Sagen gaaer over paa ham, at besvare den fra Citanten fremsatte Opfordring, ligesom han forbeholdt sig da i det Hele at fremsætte sine Erindringer mod Søgsmaalet og det i Dag Passerede. Comparenten begjærede derpaa Sagen udsat til fornyet Behandling her paa Stedet og videre paa Aastedet til en

saadan Tid, som Dommeren bestemmer, samt Udlaan af Sagens Documenter og løs Udskrift af det Protokollen Tilførte." Sagen blev derpaa udsat til 9de, men foretagen 16de Juni med begge Parters Samtykke. "For Gaupens Brænderi-Interessentskab mødte const. Procurator Hansteen, der, næst at tilbagelevere Sagens Documenter, fremlagde Indlæg af Dags Dato, i Henhold til hvilket han indlod Sagen under Dom." Ved Retten var tilstede Citanten, der "modsagde i Et og Alt det af Vederparten fremlagte Indlæg." Hanop gav dernæst det Qvantum Ved, der af Gaupens Brænderi var indkjøbt og nedfløbet, til circa 1000 Favne. Dernæst opfordrede han Retten til at begive sig til det indstævnte Vidne Even Liers Sygeseng, for at modtage hans Vidnesbyrd i Henhold til de fremlagte Qvæstioner. Retten med samtlige Vedkommende begave sig derefter til Gaarden Lier. Hansteen bemærkede nu, at han var kommen til Kundskab om, at den Gaupens Brænderi-Interessentskab tilhørende Ved, der i forrige Aar var nedfløbet efter Stokelven, udgjorde circa 800 Favne. Comparenten benegtede derfor Citantens Opgave. Vidneførselen fandt Sted. Hansteens Indlæg indeholdt tre Indsigelser, hvoraf den første lyder saaledes: "Som den af Citanten ved forrige Retssession fremlagte Skrivelse fra M. Ingberg udviser, har Indstævnte vedtaget Varsel gjennem Bestyrelsen, der bestandig vexler, men derimod ingenlunde ved de i Citantens Stævning navngivne Personer. Som Følge heraf benegter jeg, at Interessentskabets senere Bestyrelse er givet Varsel, saa meget mere som det ingenlunde er Pligt for de i Stævningen nævnte Personer, længe efter at de ere udtraadte af Bestyrelsen, at give dem, der senere ere indtraadte i samme, en saadan Underretning om Stævningens Forkyndelse, som Citanten paalægger dem, hvad jeg ogsaa maa benegte at de have gjort." Den anden Indsigelse gik ud paa manglende Situationskart. Den tredie lyder saaledes: "Endelig viser den af Citanten fremlagte Contract mellem Indstævnte og Peder Stokke, at den Lændseindretning, der har fremkaldt nærværende Søgsmaal,

ikke er Forstnævntes men Sidstnævntes Verk, til hvilken Sidste altsaa Citanten faaer at holde sig, for saa vidt han ved denne Indretning i nogen Maade troer sig skadelidende. Han paastod derfor principaliter Afviisning med Kost og Tæring, og in subsidium Frifindelse med Omkostninger. Den 14de Juli 1848 affagde Sorenskriveren med Meddomsmænd saadan Dom: "De Indstævnte, Medlemmerne af Bestyrelsen for Gaupens Brænderi, paa Interessentskabets Vegne, bør in solidum og efter uvillige Mænds Skjøn, erhvervet paa deres egen Bekostning, at udrede Erstatning til Citanten, Verkseier Kauffeldt, for den Nytte, de ved Nedflodninden af 798 Favne Lagerved i Aaret 1847 have havt af dennes Lændseindretning ved Stokelv i Vardal. Processens Omkostninger ophæves." Denne Dom indankede Brænderiets Bestyrelse for Overretten med Paastande som før, ligesom Kauffeldt og tog til Gjenmæle med Paastand som ved Underretten, hvorpaa Overretten i Dom af 3die September 1849 kjendte for Ret: "Underrettens Dom bør uefterrettelig at være, hvorhos den til Underretten udtagne Stævning afvises. I Kost og Tæring for begge Retter betaler Contraappellanten, Verkseier Kauffeldt, til Hovedappellanterne, Medlemmerne af Bestyrelsen af Gaupens Brænderi, paa Interessentskabets Vegne, 25, - fem og tyve - Spdlr., der erlægges," o. s. v. Denne Dom paaankede Kauffeldt til Høiesteret, hvor hans Sagfører i det Væsentlige bemærkede:

Da Citanten vilde reise Sagen, forespurgte han sig om Bestyrelsen, og lod de opgivne Medlemmer indkaldes. Siden maatte han være berettiget til at kalde de samme Medlemmer af Interessentskabet, uden Forpligtigelse til at spørge eller rette sig efter enhver Forandring i saa Henseende. (L. 1—4—16 og 20). I Stævningen gjorde han udtrykkelig opmærksom herpaa, og kaldte de samme Personer i samme Egenskab som før. Stævningen blev forkyndt i deres eget Paahør, uden at de da eller ved Tægtetiden gjorde nogen Indsigelse (L. 1—4—1 og 1—2—24), hvorimod de indlode sig i Realiteten, overvare Vidneførsel og Befaring,

samtykkede i Sagens Forflyttelse, o. s. v. Da Citanten havde indladt Sagen med endelig Paastand i Realiteten, forbeholdt Indstævnte sig alene at svare paa en Provocation i Realiteten, og forlangte yderligere Rettsdsbehandling til nærmere berammede Tid, som da fastsattes til 9de men efter senere Overeenskomst mellem Parterne omberammedes til 16de Juni. Først i denne Session fremkom et Indlæg, hvori samme Sagforer for Interessentskabets "senere" Bestyrelse paastod Afviisning, fordi d e n ei havde faaet Varsel. Hvad Tid denne "senere" Bestyrelse var tiltraadt, sagdes ikke, og Citanten maatte efter Omstændighederne antage, at den var tiltraadt efter Stævningens Forkyndelse, da derunder ingen Bemærkning blev gjort af de Indstævnte om nogen indtraadt Forandring, end sige Protest eller exceptio rei incompetentis, ligesom heller ikke siden blevført noget Beviis for Paastanden (L. 1—4—17). Heraf, meente han, fremgik klart nok, at de Indstævnte ved Forkyndelsen fremdeles vare Medlemmer af Bestyrelsen og i alle Fald betimelig havde meddeelt Underretning om Varselet til den nye Bestyrelse, der for Øvrigt efter Omstændighederne ikke tiltrængte nogen saadan Underretning, da samtlige Interessenter kjendte Sagen og dens Gang, hvorunder deres Tarv blev pleiet ved dertil antagen Sagforer. Den i Indlægget fremsatte Indsigelse maatte derfor ansees som et senere Paafund af denne selv, der vistnok ellers hele Tiden havde mødt med fuld Myndighed til at handle for saa mange fra- og tiltrædende Bestyrelser, som Interessentskabet fandt for godt at ombytte, men neppe havde nogen sær Opfordring - som heller ikke var paaberaabt - til dette Paafund, der formedelst Interessenternes solidariske Forpligtelse hverken kunde gavne de navnlig indstævnte Medlemmer, som i alle Fald maatte staae for Sagen, eller de øvrige Medlemmer, til hvilke hine maatte have Regres pro rata. Indsigelsen maatte derfor under enhver Forudsætning blive at betragte som et mislykket Forsøg paa at spilde Søgsmaalet i det Hele, hvilket jo paa ingen Maade lod sig gjøre. Først i Ind-

læg til Overretten fremkom Paastanden om, at Bestyrelsen var skiftet inden Stævningens Forkyndelse. Herimod protesteredes som nyt og i alle Fald for sildigt ved begge Retter. (L. 1—4—1 og 1—2—24). Kauffeldt havde desuden i Et og Alt modsagt Indlægget ved Underretten, Beviis for den nye Paastand manglede, og de Indstævnte maatte, ved at have indladt sig i Realiteten som skeet, ansees at have afskaaret sig enhver Adgang til saadan Indsigelse. Endelig var den utydelig, men under enhver Forudsætning forkastelig. (Paastand om Hjemviisning til yderligere Paakjendelse af Overretten, og om Processens Omkostninger for Høiesteret).

Hertil svarede Indstævntes Sagfører i det Væsentlige: Den her omhandlede Indsigelse gjaldt hverken Varsel eller Værnething men Indstævntes Competents som Sagvolder, og derfor afgave de paaberaabte Lovsteder ingen bindende Regel. I Skrivelsen af 16de October 1847 underrettedes Citanten om, at Bestyrelsen var omvexlende. Citantens Anførsel i Stævningen til Underretten viste tydelig, at han var uvidende om, at Brænderibestyrelsens Personale var omvexlet, inden denne Stævning udtoges. Det i Underretsstævningen Bestyrelsen givne Paalæg har Citanten været uberettiget til at gjøre. Indstævnte havde anført, at Personalet allerede var omvexlet ved Aarsskiftet, da Fuldmagt til Mødet i Forligelsescommissionen udfærdigedes *). Der kunde da saaledes ikke være Tvivl om Meningen af Indstævntes Indsigelse i Underretsindlægget, hvori desuden paastodes, at Interessentskabet ei var givet Varsel. Hertil kom, at den simple Benegtelse af de 7 indstævnte Mænds Competents som Sagvoldere maatte vælte Beviisbyrden for det Modsatte over paa Vederparten, da den Egenskab, i hvilken der stævntes, ei stadigen men kun for-

*) Spørgsmaal altsaa, hvilken Bestyrelse, den tidligere eller senere, gav Fuldmagt til Møde i Retten efter det senere Varsel, som til Møde i Forligelsescommissionen efter den tidligere Indkaldelse, hvilket ikke blev oplyst.

vigaaende var knyttet til Personen. Hansteens Procedure var irrelevant, thi han havde ei meldt sig for den actuelle Bestyrelse, men kun for de syv indstævnte Mænd*), og han vidste ikke, om den actuelle Bestyrelse var varslet. Frd. af 3die Juni 1796 byder jo, betræffende Tiden for en Indsigelse, at den skal fremsættes skriftlig, hvortil maa tages Anstand. I Følge Retstidenden for 1847, Nr. 11, og Schweigaards Proces, 1 B. S. 352—353, maa det antages, at enhver Indsigelse, der fremkommer i første Indlæg, er betimelig fremsat. Indstævntes Sagfører har altsaa kun taust været tilstede og afventet det beqvemme Tidspunct. For Øvrigt er Citantens Indsigelse mod Betimeligheden af Indstævntes Indsigelse ny i Høiesteret. Den citerede Tirade af Citantens Indlæg handler om noget ganske Andet**), ligesom Indstævntes Svar herpaa indeholder en generel Protest herimod. At æske særskilt Kjendelse om formelle Qvæstioner er ingen Pligt. L. 1—4—1 og 1—2—24 finde sin Gjendrivelse i det citerede Sted hos Schweigaard. (Paastand om Overretsdommens Stadfæstelse og Omkostninger for Høiesteret).

Høiesterets Dom, afsagt den 17de April 1850, er saa lydende:

"Stiftsoverrettens Dom underkjendes, hvorimod Sagen til bemeldte Ret hjemvises til ny og yderligere Paadømmelse. Processens Omkostninger for Høiesteret ophæves."

---

*) Se oven S. 371 hvor det heder: "For Gaupens Brænderi-Interessentskab mødte" o. s. v., hvorhos i Repliken protesteredes mod Indsigelsen som ny for Høiesteret.

**) Den lyder saaledes: "Naar Modparten nu anfører, at disse (de 7 Indstævnte) vare fratraadte Bestyrelsen, da Stævningen blev forkyndt, maa jeg hertil bemærke, at dette er et nyt Anbringende, hvorimod jeg protesterer, og hvis Rigtighed jeg maa benegte."

L.Nr. 196. } Lars Olsen Bjerkelund m. fl. mod Sogne-
O.Nr. 32. } præst Faye.

I Sommeren 1846 lod Indstævnte ved Lensmanden gjøre Udpantning hos 13 Husmænd i Hœland, hvoriblandt Citanterne, for resterende Hoseidagsarbeidspenge fra det foregaaende Aar, beregnede for Mand og Kone til 1 Ort. Denne Udpantning blev med Bevilling og Beneficium paaanket til Overretten og Høiesteret men af begge Retter stadfæstet, dog med Ophævelse af Sagsomkostningerne. Spørgsmaalet var, om Præsten kunde kræve Hoseidag, følgelig Erstatning, af begge Egtefæller, og da det Sædvansmæssige her antoges at maatte komme i væsentlig Betragtning, blev under Sagen oplyst: 1) at Præsten i Hœland under 8de October 1812 til Provstiet havde opgivet som det sædvanlige 3 Maals Skur for Husmand, der holdt Hest, 2 Maal 2 Stænger for Husmand uden Hest, og 2 Maal for Inderste, samt 12 Skill. for Maalet, naar Arbeidet ikke forrettedes, og at Indstævntes Formand i Kaldet paa en Restantsliste havde opgivet, som sædvanligt i hans og hans Formands Tid: henved 48 Aar, 24 Skill. for Mand og Kone, hvilket blev bestyrket af Kirkesangeren for Løken og Hemnæs, samt af en Tolvt Husmænd, som Vidner, der under Ed provede, at de som Pladsbesiddere i 50, 37, 29 Aar, o. s. v., deels selv havde erlagt 24 Skill. i Stedet for Hoseidag, 2 Maals Skur eller 2 Menneskers Dagarbeide, naar de ikke forrettede det in natura, deels havde hørt det samme af sine Forældre eller Andre, og at dette var Husmandsfolks almindelige Ydelse til Præsten; 2) at der i et Snees Nabopræstegjælde, hvorfra Erklæringer indhentedes, blev fulgt samme Maalestok ved Hoseidagspengenes Beregning, og at disse altid erlagdes med 1 Ort for Mand og Kone, naar de ikke formedelst Vedkommendes Fattigdom frivillig eftergaves, hvorhos de fleste Erklærende (Præster) bemærkede, at denne Ort indkom ved at beregne 16 Skill. for Manden og 8 Skill. for Konen; men i Urskoug betaltes efter Overeenskomst med Præsten kun 12 Skill. af hver Husmand. Lagrettet erklærede,

at 2 Maals Skur ansees som 1 Dags Arbeide for Mand og Kone. Nogle af Klagerne frafaldt Anken. Tvisten dreiede sig naturligviis om Fortolkningen af den hidhørende Lovgivning. (L. 2—12—7, 2—22—12, Rescr. af 25de Januar 1788, 30te November 1798, § 2, c, 26de Juni 1801, 1, 3, o. s. v. i Forbindelse med den modsatte Fortolkning af D. L. 2—12—5 i danske Rescrr.) De norske Domstole fandt naturligviis, at man havde at følge den authentiske Fortolkning af N. L. Det blev for Øvrigt under Proceduren bemærket, at en ustævnt Mand af bekjendt Navn havde sat Sagen i Bevægelse, og en Notarialforretning blev documenteret, hvorunder nogle af de foregivne Appellanter havde erklæret, at denne Mand opfordrede dem til at paaanke Overretsdommen, men at de med denne havde erklæret sig tilfredse, hvorfor Anken for deres Vedkommende ikke udførtes ved Høiesteret. Under et Thingsvidne havde et Par andre af Appellanterne for Overretten ligeledes erklæret, at de Intet havde imod den paaankede Beregningsmaade.

Den 4de Mai.

L.Nr. 223. Advocat Kildal, Actor mod Botolf Olai Olsen.

(Skriftlig behandlet)

Angj., der nu er omtrent 32 Aar gammel og forhen to Gange er straffet for Eiendomsindgreb af det i 19—1 omhandlede Slags samt for Bedrageri, er under nærværende Sag atter overført forskjellige Tyvsforbrydelser. Natten til 17de Marts 1848 har Angjældende kløvet Laaget paa 1ste Deponents udenfor hans Neerbod staaende Kostkiste, og derfra stjaalet en Deel Brodvarer; samt derhos tillige opbrukket 1ste Deponents Tjenestedrengs Kostkiste og derfra ogsaa forsynet sig med Brød. Ved samme Anledning savnedes et Par Vanter, tilhørende 1ste Depts. Søn og en Bure tilhørende 2den Dept., der bortstjales fra en utillaaset Bod. Disse

Tyveriet har Angjældende uforbeholdent tilstaaet, idet han benegtede Tyveriet af en Skjorte, for hvilket han heller ikke ved de foregaaende Retter er fældet. Natten til 1ste April s. A. blev 7de Dept.s paa Marken staaende Kiste opbrukket og deraf bortstjaalet forskjellige specificerede Effecter. Kisten var blevet opbrukket ved at anbringe en Dixel mellem Laaget og Underdelen. Ogsaa dette Tyveri har Angj. tilstaaet ligesom ogsaa Forøvelsesmaaden. Ved Dom, afsagt af Sorenskriveren i Lofoten, Vesteraalen og Andenæs den 27de September 1849 er Angj. efter 19—1 og 7 anseet med 8 Aars Strafarbeide, idet Underdommeren iiær af Hensyn til Vanskeligheden for Fiskerne paa Fiskeværene i at bevare deres Effecter mod Tyvehaand har troet at burde vælge det strengere Alternativ efter 19—1, eller Strafarbeide i 3te Grad, hvorved altsaa Angj., der forhen som meldt to Gange er straffet for Tyveri, nu er kommen op i 3die Grad. Throndhjems Stiftsoverret antog derimod i dens Dom af 7de Januar sidstleden, at de her omhandlede Facta, i og for sig betragtede, kun kunde paadrage Angj. Fængsel, og nedsatte derfor Straffetiden til 5 Aar, idet den for Øvrigt stadfæstede Underrettens Dom. Begge de underordnede Retter have været opmærksomme paa Sagens langsomme Fremme fra Referentens Side, men have dog formeent at kunne undgaae derfor at ilægge ham noget Ansvar. Angj. blev ved Forhørets Slutning 4de April 1848 indsat i Varetægtsarrest; den 26de Mai næstefter modtog Referenten Actionsordren, men foretog Intet dermed førend den 20de August, da han hos Amtet reqvirerede et Thingsvidne optaget under Saltens Sorenskriveri, hvor det fremmedes den 25de og 27de October, 4de og 15de November samt 4de December s. A., paa hvilken sidste Dag det endelig sluttedes. Dette Thingsvidne indløb til Fogden den 13de Januar 1849; samme Dag udstyrede han sin Hovedstævning og indgav derhos tillige til Amtet Begjæring om Optagelse af et Thingsvidne under Senjens Jurisdiction, for at erholde edelig Forklaring af Forhørets 1ste Dept. og dennes Søn og Tjenestekarl; dette Thingsvidne, paabegyndt den 25de Mai blev først sluttet den 24de Juli, uden at Andre end 1ste Dept. afhørtes, da hans Søn og Tjenestekarl vare fraværende. Imidlertid havde Referenten incamineret Hovedsagen (efter Stævningen af 13de Januar) under 8de Marts, da alene

Angj. afhørtes, hvorpaa Sagen i Paavente af sidstomhandlede Thingsvidne blev udsat paa ubestemt Tid, indtil en Continuationsstævning af 12te August bevirkede dens Foretagelse den 10de September, da Sagen gik til Doms. Med Hensyn til disse lange Ophold maa man formeentlig med Actor for Høiesteret være enig i, at de ved Forhøret fremkomne Oplysninger vare saa fuldstændige, at der neppe paakrævedes edelig Bekræftelse af de Bestjaalnes og Vidnernes Forklaringer, og i alle Fald synes det, som om Referenten burde have kunnet indsee, at det sidste Thingsvidne var aldeles overflødigt, ligesom han herom i ethvert Tilfælde ved Conferents med Dommeren maatte have kunnet komme til Vished. Dette Thingsvidne foraarsagede et Ophold fra 8de Marts til 10de September altsaa af fulde 8 Maaneder, i hvilket Tidsrum dog Angj. ei hensad arresteret, da han den 20de Februar var bleven løsladt, efter en Arrest af 10½ Maaned; men selv om man ei vilde tilregne Referenten noget Ansvar for dette sidste Ophold, maatte han dog formeentlig ikke kunne undgaae saadant for det Ophold, Sagen har lidt derved, at han lod den henligge hos sig urørt fra 26de Mai til 20de August 1848, i hvilket Tidsrum desuden Angj., som før oplyst, sad arresteret. Med Hensyn til Forhørets Beskrivelse, der vel i det Høieste kunde medtage et Par Timer, bemærkes, at den constituerede Underdommer dertil har benyttet omtrent een Maaned, under hvilken Tid Angjældende ogsaa hensad i Arrest. Høiesterets Dom er saa lydende: "Underrettens Dom bør ved Magt at stande, dog saaledes, at Straffetiden bestemmes til 7 Aar og at Arrestomkostningerne tilsvares af Referenten Foged Steensen for 2 Maaneder og af den const. Sorenskriver Strøm for 3 Uger, hvilke derhos for utilbørligt Ophold bøde til Statskassen, den Førstnævnte 40 og Sidstnævnte 10 Spd."

Den 7de Mai.

L.Nr. 227. Advocat **Homann**, Actor mod Anne Steffensdatter Høimoe.

(Skriftlig behandlet)

Angjældende, der er 30 Aar gammel, havde sidstafvigte Sommer været i Tjeneste hos første Vidne paa Gaarden Stee i Valders, da hun den 23de September f. A. efter Udseende forekom saavel 1ste Vidne som hen-

des Medtjener 2det Vidne (3die Deponent) at være bleven syg. Uden derom at ytre Noget for dem, gik Angj. ved Middagstid ind i en til Kjøkkenet stødende "Klæve" og lukkede Døren efter sig. Medens hun laae der, kom 10de Vidne, en Pige paa 12 Aar, ind for at see til hende og blev da af Angj. spurgt, hvor 1ste og 2det Vidne vare. Vidnet sagde hende det, men paa Spørgsmaal, om hun vilde tale med Nogen af dem, svarede hun "Nei", ligesom hun heller ikke anmodede Vidnet om at blive hos sig. 1ste Vidne hørte nu, da Angj. var alene - en knap halv Time efter at hun havde bortfjernet sig - "en Skvalp" i det Værelse, hvori hun opholdt sig, og da Vidnet kom derind, "stod Angjældende blodig paa begge Hænder ved Sengen, og paa Gulvet fandtes ogsaa lidt Blod." Tilspurgt om hvad der feilede hende svarede Angj. først: "Jeg veed ikke hvad der er med mig," men efter flere Spørgsmaale satte hun sig paa Sengen og oprullede en i denne liggende Stak eller Skjørt med Ytring: "Det er nu kommet!" Vidnet saae nu et nyfødt Drengebarn, der tilsyneladende allerede var dødt, men ved 3die og 5te Vidnes Foranstaltninger igjen bragtes til Live. Uagtet al anvendt Omhu døde det dog efter omtrent 6 Timers Forløb, efter "forud at have skreget noget forfærdelig." At Angj. har havt til Hensigt at føde i Dølgsmaal, fremgaaer saavel af hendes Forhold efter Ovenstaaende, som deraf at hun hverken har belavet sig paa Børnetøi eller aabenbaret for Nogen, undtagen en Gang for sin Søster, 8de Vidne, at hun var frugtsommelig; tvertimod synes hun saavel for Medtjenerne som Andre derpaa at have villet lægge Dølgsmaal. I Henseende til Angjældendes Opgivende om at Fødselen kom uformodet over hende, er det tilstrækkeligt at henvise til hendes egen Forklaring om at være bleven besvangret "i de første Dage af Januar Maaned f. A." Den angivelige Barnefader har ikke under Sagen været afhørt, da det skal være en til Amerika afreist Person. At Angj. ved Siden af at føde i Dølgsmaal ogsaa virkelig har ombragt sit nyfødte Barn fremgaaer af følgende Data: Da 3die, 4de, 5te og 11te Vidne kom til, laae Barnet uden at Navlen var underbundet, med levret Blod i Munden, der var "saar," og synlige Spor af Vold paa Hagen, der stod skjæv. Efter Lægens Erklæring var "den høire Deel af Underkjævebenet afbrudt" samt de omliggende bløde

Dele aldeles iturevne. Indvendig i Munden paa venstre Side, under og bagenfor Underkjævebenet, vare ligeledes de bløde Dele iturevne indvendigfra til den ydre Hud. Resultatet af Obductionsforretningen er, at Barnets Død er bevirket ved et betydeligt Blodtab, foranlediget ved den ommeldte Vold i Forbindelse med den forhindrede eller vanskeliggjorte Respiration, foraarsaget ved det i Halsen ansamlede coagulerede Blod. Alle Omstændigheder gjøre det saaledes uantageligt, at Barnet ved Uforsigtighed under Fødselen, som af Angj. opgivet, kan have modtaget de Læsioner, der alene have været Skyld i dets Død, in specie indsees ikke, hvorledes Barnet ved Stød mod Sengen eller Gulvet kunde blive læderet paa den indvendige Side af Munden. Ved de ergangne, af Høiesteret stadfæstede Domme, afsagte af Sorenskriveren i Valders den 14de Januar og af Overretten den 18de Februar sidstleden, er Angj. efter 14—16 ansect med 10 Aars Strafarbeide.

Den 4de Juni.

L Nr. 271 Advocat Dunker, Actor, mod 1) Jens Poulsen og 2) Martine Poulsen.

I nærværende Sag, der i Følge Smaalenenes Amts Ordre af 6te og 15de August 1849 er anlagt inden Moss Byes Jurisdiction imod Jens Poulsen og dennes Hustru Martine Poulsen, for Overtrædelse af Lov angaaende Almueskolevæsenet af 12te Juli 1848 § 28, er ved den af den beskikkede Sættedommer, Underretssagfører Norgreen, under 16de Februar afsagte Dom, førstnævnte Tiltalte ilagt en Mulct til Statskassen af 20 Speciedaler men Sidstnævnte derimod frifunden for Justitians videre Tiltale, hvorhos begge de Tiltalte ere tilpligtede in solidum at udrede de af Sagen flydende Omkostninger, deriblandt i Salarium til Sættedommeren 30 Spd. og til Referenten constitueret Sagfører Strand 25 Spd. Da saavel begge de Angj. som det Offentlige for Martine Poulsens Vedkommende havde erklæret sig misfornøiede med denne Dom, blev Sagen indbragt for Overretten, ved hvis Dom af 4de Marts den imidlertid i det Væsentlige fik samme Udfald som ved Underretten. Sagens Omstændigheder ere følgende: Tiltalte Jens Poulsen, der i en lang Række af Aar har beskjæftiget sig med Lærerfaget, deels med offentlig Ansættelse

og deels privat, oprettede i April Maaned 1848 en privat Aftenskole i Moss By. Hertil blev Locale ham indrømmet af Skolecommissionen i Stedets Almueskolebygning, ligesom han ogsaa senere i Mai Maaned s. A. blev antaget af Skolecommissionen som Lærer ved Asylskolen i Moss. Han fortsatte med den nævnte Aftenskole til Udgangen af August Maaned 1848, da han i et privat Huus paabegyndte en Aftenskole, der imidlertid kun vedvarede i omtrent 14 Dage. Senere indrykkede han en Annonce i Stedets Avis, om at han fra Begyndelsen af October Maaned agtede at etablere en Skole, hvori der skulde undervises i "alle de Kundskaber, med Undtagelse af Sprog, som ere nødvendige for enhver oplyst Mand," og den 10de October derefter aabnede han med et Antal af omtrent 30 Elever en saadan Skole i sit eget Huus, hvor han med sin Kone, tiltalte Martine Poulsens Bistand, underviste i Læsning, Skrivning, Regning, norsk Stiil, Religion, Historie og Geographi. Efter at denne Skole havde vedvaret henved en Maaned, modtog han fra Skolecommissionen Opfordring til, overeensstemmende med Lov af 12te Juli 1848 § 28 at fremkomme med paalidelige Vidnesbyrd om hans sædelige Vandel, hvorefter han fra de Forældre, hvis Børn frequenterede hans Skole, erhvervede og til bemeldte Autoritet indsendte endeel Bevidnelser, der gik ud paa, at hans Forhold siden Skolens Oprettelse havde været daddelfrit, og at han i denne Tid havde udviist en sædelig Vandel. Da det imidlertid var Skolecommissionen bekjendt, at hans tidligere Levnet havde været udskeiende, idet han havde været hengiven til Drukkenskabslasten, og endog to Gange var bleven afskediget fra offentlige Lærerposter formedelst denne Feil, ligesom han ogsaa efter Dom af 10de Februar 1840 havde udstaaet 1 Aars Tugthuusstraf for Mishandling af sin Kone forenet med Drukkenskab, opstod der Dissents i Commissionen om, hvorvidt det af Hensyn til de tilveiebragte Bevidnelser om hans sildigere Forhold kunde tilstedes ham at fortsætte sin Skole. Sagen blev forelagt Stiftsdirectionen, der under 7de Februar 1849 tilkjendegav, at den antog, at man kunde lade Poulsen vedblive med at holde Skole, eftersom Skolecommissionen, saafremt den fandt, at han herefter skulde forsee sig, vilde med Hjemmel af Skolelovens § 28 kunne forbyde ham at fortsætte med Skoleunderviisning. Da Stiftsdirectionen imidlertid

gjennem den civile Øvrighed var gjort bekjendt med de fornævnte Misligheder i Poulsens tidligere Vandel, hvorom Skolecommissionen ikke i sin Heelhed havde underrettet samme, tilkjendegav den under 7de Marts næstefter Skolecommissionen, at denne maatte forbyde Poulsen at fortsætte sin Skole, og da et af Poulsen derpaa indgivet Andragende til Stiftsdirectionen, ledsaget af fordeelagtige Beviidnelser om hans Vandel siden Skolens Oprettelse, samt af Forældrenes Erklæring om, at de formedelst Poulsens Duelighed ikke ønskede nogen Anden til Lærer for sine Børn, ikke ledede til nogen Forandring i Stiftsdirectionens Anskuelse, paalagde Skolecommissionen under 3die April f. A. Poulsen fra nu af at ophøre med sin Skole. Denne negtede imidlertid i Skrivelse af 14de April næstefter at efterkomme dette Paalæg, i det han provocerede til Sagens Afgjørelse ved Dom, hvorefter der den paafølgende 10de Mai blev afholdt en Forbudsforretning af den civile Øvrighed, hvorunder der i Poulsens og Skolebørnenes Nærværelse blev nedlagt Forbud mod at han fortsætter Skolen. Under denne Forretning erklærede Poulsen, at hans Kone "fra imorgen af" vilde overtage Bestyrelsen af Skolen, og at dette strax skulde blive Skolecommissionen tilmeldt. Denne Tilmeldelse skeede ogsaa den angivne Dag, ledsaget af en af Skolecommissionens Formand, Provst Monrad, efter hendes Opfordring afgivet Erklæring, der indeholdt, at der imod Madame Poulsens Vandel Intet var ham bekjendt, der kunde være til Hinder for hendes Foretagende. Skolecommissionen meddeelte hende imidlertid, "at hendes Attest ikke var befunden antagelig, hvortil Commissionen sees at være foranlediget, deels fordi de øvrige Medlemmer ansaae Formanden uberettiget til at meddele en Attest, der skulde prøves af Commissionen selv, og deels fordi den ansaae Madame Poulsens Overtagelse af Skolens Bestyrelse som en Omgaaen af Skoleloven Forskrifter. Madame Poulsen indsendte derpaa under 13de Mai Attester fra 6 af Byens Indvaanere, hvori disse beviidnede hendes sædelige og ordentlige Vandel, men herpaa erholdt hun, efter hvad der er oplyst, intet Svar af Skolecommissionen. Efter Amtmandens Foranstaltning blev hun imidlertid, da Actionsdecret var udfærdiget imod hendes Mand, af Skolecommissionen opfordret til at erklære, hvorvidt hun fremdeles vilde fortsætte i sit Navn

den af hendes Mand oprettede Skole, hvortil hun under 10de August gjensvarede, at hun ved i sin Tid efter Skoleelevens Bydende at have gjort behørig Anmeldelse og indsendt Attest om sin Sædelighed formeente at have banet sig Adgang til at bestyre og oprette en Skole, og at hun ansaae sig forpligtet til at vedblive denne, for at skaffe det nødtørftige Brød til sine Børn. Senere samme Dag modtog Skolecommissionen imidlertid en Skrivelse fra hendes Mand, hvori han tilbagekalder den af hans Kone afgivne Erklæring, som han beder betragtet som en Nullitet, idet han tilkjendegiver, at Skolen fremdeles holdes i hans Navn, ligesom den af ham er stiftet og med hans Kones Hjælp bestyret. Slutteligen reserverer han sin Kone Ret til, hvis Dommen i den anlagte Sag gaaer ham imod, da at overtage Underviisningen og Skoleholdet. Efter at disse Erklæringer vare afgivne, blev Madame Poulsen ved Continuationsordre inddragen i den med hendes Mand anlagte Sag. Høiesterets Dom er saa lydende: "De ergangne Domme bør uefterrettelige at være, hvorimod Sagen, som ikke henhørende under Justitsforfølgning, fra Underretten afviises. Sagens Omkostninger, hvoriblandt de ved Stiftsoverretsdommen tilkjendte Salarier, udredes af Statskassen."

Christiania 1850.
Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang №. 25. 24de Juni 1850.

Norsk Retstidende,

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sager, paakjendte i Høiesterets 1ste Session 1850.

L.Nr.204. } Agers Formandskab mod Agershus Amt.
O.Nr. 34. }

Spørgsmaalet i denne Sag var, om en paa Veien fra Vaterlands Bro gjennem Lakkegaden til Indkjørslen ved Tøien i en Bæk anbragt Indretning, der ikke paa Opgaven over Agers Thinglags inddeelte Veie og Broer var opført som Bro, kunde betragtes som Bro i Ordets almindelige Betydning, og om Amtmanden kunde ansees berettiget til, uden Formandskabets Samtykke, at henføre den blandt de Broer, som Thinglaget har at bekoste. I 1846 blev i Følge Veilovens §§ 8 og 9 afholdt en Forretning i Oslo, hvorved for Agers Præstegjæld blev bestemt, hvilke Veie skulde betragtes som Hovedveie og hvilke som Bygdeveie, samt hvilke Broer paa disse skulde vedligeholdes af Bygden; men hertil regnedes alene Beyerbro ved Saugene, der antoges at falde for ½ paa Christiania, for ¼ paa Brugseierne og for den øvrige ¼ paa Bygden. "De øvrige Broer paa Bygdeveiene antog Veibestyrelsen i Forening med Almuen at burde vedligeholdes af Vedkommende Roder, mod passende Lettelse med mindre Veistykker." I 1827 bekjendtgjordes en Veiinddeling, hvorpaa flere Bygdeveisbroer fandtes opførte, men ikke den her omtvistede, skjønt Veistykket

var nævnt under Nr. 1 blandt Bygdeveiene. Heller ikke paa en i 1838 udfærdiget Fortegnelse, hvori det nævnte Veistykke blandt Bygdeveiene er anført under Nr. 15, findes ved samme anført nogen Bro. Den 3die Juni fremkom imidlertid Kjøbmand E. Erikssen - der som Eier af Lykken Præstengen, 30 Maal stor, havde faaet et Stykke af 121 Alens Længde at vedligeholde paa den omhandlede Vei - til Thinglagets Lensmand, Poulsen, med en Forestilling, hvori det heder: "Paa dette Veistykke fandtes i Vaar Rudera af en i sin Tid nedlagt Steenrende, der aldeles var falden sammen til Intet. Da der paa Grund af Rodens Mislighed altid hvert Aar og Efteraar sammendæmmes en stor Mængde Vand, som ødelægger Veistykket og Naboernes Eiendomme, fandt Hr. Adolph B. Stabell sig som saadan (her er en Deel bortrevet af Bilaget) i den Grad generet, at han gjorde Motion om en Foranstaltning til Vandets Afledning, hvilket Arbeide jeg af Rodemesteren blev paalagt at gjennemføre. Jeg lod den Gang den gamle Rende saa meget opbygge, at Vandet fik Afløb, og lagde derefter Bjælker og Bord med Fyld over, som tjenet til midlertidig Bro, hvilket Arbeide kostede mig over 5 Spd. Da nu denne Bro hverken skal være lovlig, ei heller svare til Hensigten, saa maa nu, siger Veivæsenet, en ny Steenbro anskaffes. Efter kyndige Mænds Skjøn siges, at denne maa være mindst 1½ Alen bred, 2 à 2½ Alen dyb, med behørig Flaade som Fundament, samt Steenhæller til Laag, der altsaa maae være 2 Alen lange af behørig Tykkelse. Jeg har i denne Anledning talt med en Mand af Faget, som har sagt mig, at en saadan Bro, ordentlig opsat, vil koste circa 50 Spd. Da jeg umulig kan antage, at Veiloven kan tilpligte Eieren af dette lille Stykke Jord, at skaffe Veivæsenet paa egen Bekostning en saadan Bro, som her berørt, maa jeg herved andrage om, at blive befriet for Udførelsen af dette Arbeide, hvilket de, til hvem jeg i denne Anledning har henvendt mig, have sagt, ikke medfører Andet end Billighed." Lensmanden indhentede derpaa Rodemesterens Erklæring, hvori

det blandt Andet heder: "Det forholder sig rigtigt, at man ansaae for en paatrængende Nødvendighed, tidlig i dette Foraar at opkaste den gamle Stikrende, som var ganske falden sammen, for at give den Mængde Tilløb af Vand fornøden Adgang til at rinde bort, uden hvilket den ellers vilde have beskadiget Veien. Følgen heraf blev, at Eriksen, da Steenrenden blev opkastet, maatte af Træmaterialier lægge en Interimsbro til midlertidig Afbenyttelse. Senere har jeg paalagt Hr. Eriksen ved Istandsættelsen af sit Veistykke, som skulde være istandsat inden sidstafvigte Mai Maaneds Udgang, at besørge Stikrenden lovmæssigen opsat og indrettet med et saadant Slug, som jeg anseer nødvendigt til at kunne modtage den Vandmasse, der formodentlig om Vaaren altid vil nedstrømme til dette Punct. . . . . Det forholder sig vistnok saa, at denne Stikrende nødvendigviis maa bygges paa Flaade og sættes 2 Alen i Dybde og 1½ Alen i Bredde, naar man altid skal være sikker paa, at den kan modtage den Mængde Vand, som der samler sig til enkelte Tider, og at man maa have Overliggere, som hensigtmæssigen svare dertil; desaarsag maa jeg indrømme Eieren, at Omkostningerne ville blive temmelig betydelige, om han endogsaa fik behørigt Arbeide eller Haandlangerhjælp fra Rodens Mandskaber, hvortil han efter Veiloven maaskee kunde være berettiget. Nærmere Ordre om hvad der skal foretages med denne Stikrende paaventes." Denne Erklæring blev sendt Veiinspecteuren, Major Ingjer, med den Bemærkning af Lensmanden, at han fandt Billighed talte for, at det Offentlige kom Eriksen til Hjælp, og at denne Hjælp maaskee nærmest paalaae Roden, men at Foranstaltningen, efter hans Bekjendtskab til Veistykket, ikke taalte Opsættelse i saa lang Tid, som rimeligviis vilde medgaae, inden Rodens Hjælp kunde erholdes, hvorfor han henstillede Foranstaltningen til uopholdelig Iverksættelse, da den omhandlede Bro allerede var vanskelig at passere. Veiinspecteuren indsendte derpaa Sagen til Amtet med følgende Erklæring: "Ihvorvel Fordelingen af Veistykkerne i den angjældende Veirode oprin-

deligen er foretagen af vedkommende Gaardes Eiere og Brugere efter Veilovens § 13, uden senere Paaanke, kan det ikke benegtes, at den omhandlede Bro paa Præstengens Veistykke er en uforholdsmæssig Byrde for dette Brug. Tages end Hensyn paa, at Roden har en stor Mængde Veiarbeidspligtige efter Veilovens § 43 af Grønlands og Lakkegadens Indvaanere, saa vilde disse dog ei findes forpligtede til Anskaffelse af Stene og andre Materialier, der tillagte en for Udførelsen af Arbeidet kyndig Mands Lønning tilfalder Veistykhaveren. Billighed synes derfor at tale for, at Bygden kommer til Hjælp efter Veilovens § 63. Imidlertid er Broen i en saa maadelig Tilstand, at der strax maa drages Omsorg for dens Istandsættelse, uden at oppebie de Erklæringer, Oplysninger og Beslutninger, som muligens kunde give et andet Resultat, end de Bestemmelser, man hidtil har havt at holde sig til. Paa Grund heraf foreslaaes, at attermeldte Bro strax ved leiet Arbeide besørges istandbragt ved Forskud af Veikassen, imod Regres efter senere tagende Beslutning, og at Veistykhaveren foreløbig underrettes om, at saadan Foranstaltning føies. Omstændighederne synes ei heller at tillade, at vidtløftige Bekjendtgjørelser om Arbeidet forudgaae, og at man derfor kun støtter sig til den Contract, som for Veistykhaveren maa være angelegen, og som af Veiofficianter haves, og som af Agers Formandskab burde for Tilfældet paaregnes, idet der foreslaaes at antage en kyndig Mand til at lede Arbeidet, Heste leiede til fornøden Kjørsel, og Steen anskaffet, hvorhos Haandarbeidere, tilsagte af Rodens Veiarbeidspligtige efter Veilovens § 43." Derpaa tilskrev Amtet den 9de Juni Veiinspecteuren saaledes: "Hr. Veiinspecteurens forestaaende Forslag bifaldes, dog anseer man det hensigtsmæssigst at Agers Formandskab underrettes om Sagens Stilling og Arbeidets Nødvendighed, for at det kan have Anledning til i Forening med Dem at træffe fornødent Arrangement i Henseende til Arbeidets Udførelse paa billigste Maade." Samme Dag blev denne Skrivelse oversendt Lensmanden "til Efterretning og

snarest muligt bevirkende Underretning fra Agers Formandskab, om og naar Møde fra samme kan finde Sted, for i Forening med Veiinspecteuren at søge det tilsigtede Arrangement truffet. Veiinspecteuren foreslaaer Møde hos Veirodemester Sindsen paa Grønland Thorsdagen den 12te Juni førstkommende Kl. 1 Eftermiddag." Den 11te Juni svarede Formandskabets Ordfører: "I Anledning deres Skrivelse til Agers Formandskab af 15de (?) Juni skal jeg tjenstligst tilbagemelde, at jeg nu ikke, om det end var fornødent, kan faae Formandskabets Medlemmer samlede til det forestaaende Møde paa Thorsdag den 12te Juni i Anledning Udgifterne til den i Bilagene omhandlede Bro." Den 17de Juni tilskrev Veiinspectionen Amtet saaledes: "Veirodemesteren Hr. Bogbinder Sindsen, som har været anmodet om, mundtlig at henvende sig til Formandskabets Ordfører, R. Vindern, for at forhøre, om der snarlig kan ventes nogen Beslutning eller Forføining fra Formandskabets Side angaaende Broens Istandsættelse, anmelder idag for Veiinspecteuren, at Ordføreren Intet kan foretage herved, førend Formandskabet bliver samlet første Onsdag i Juli Maaned. Broen er imidlertid farlig at passere, ved at Heste og Vogne ere udsatte for at falde igjennem den, hvorhos en interimistisk Reparation vil være saa kostbar, at den ei synes at burde foregaae. Foraarets Paavirkninger have forvoldt en uventet høist nødvendig Istandsættelse. Amtets Ordre til at istandsætte Broen, uden at paavente en endelig Beslutning fra Formandskabet, andrages om." Paa denne Skrivelse tegnede Amtmanden den 18de: "Efter Omstændighederne bifaldes, at Arbeidet uden Videre iverksættes. Man forventer, at Hr. Veiinspecteuren paaseer, at al hensigtssvarende Økonomi anvendes, hvoriblandt at Opsynet bliver saa lidet bekosteligt som muligt." Ved den 23de at meddele Lensmanden dette Svar, anmodede Veiinspecteuren ham om, "snarest muligt at føie de deraf flydende Foranstaltninger til Broens Istandsættelse, ved i Forbindelse med Rodemesteren og angjældende Veistykhaver, Kjøbmand Eriksen, at antage leiede Arbeidere,

der søges erhvervede paa det Billigste. De brugbare Materialier af den gamle Bro anvendes paa Nyt, og behøvende nye Materialier saa vel til Flaade som Muurverk anskaffes paa billigste Maade, hvorhos Veiinspecteuren bedes underrettet om Tiden, naar Arbeidet kan begynde. Det bliver at iagttage, at Broens Vandløb lægges saa dybt og rummeligt, at derigjennem kan afføres det Vand, som strømmer fra den nye anlagte lukkede Rende paa Hovedveien over Heimdals (Stabels) Grund, saavel som den ikke ubetydelige Vandmasse, der optages i Vandgrøften langs Bygdeveien fra Toldvagthuset til Lakkegaden, hvilket fornødiger en paalidelig Fundamentation med Flaadeverk under den tilsigtede nye Bro. Da Passagen ikke kan spærres, medens Arbeidet foregaaer, byder Nødvendighed, at kun det Halve af Broen efter Veiens Bredde optages og istandsættes ad Gangen, med mindre Adgang erhverves til en midlertidig Passage ad Omveie." Hermed sendtes følgende Udkast til Broens Opførelse: "En Digebro af Steen anbringes efter følgende Bestemmelser paa Præstengens Veistykke paa Bygdeveien mellem Lakkegaden pr. Christiania og Toldvagthuset ved Tøien: 1) Den gamle Bro nedtages, hvornæst Vandløbet opgraves i en Bredde af 4½ Alen langt, der flodslægges tversover Vandløbet, vexelviis med Rod og Top mod hinanden, i Broens og Veiens fulde Bredde. 2) Paa denne Tømmerflaade sættes 2 parallele Rader Graasteensmuur i Længde af Veiens Bredde, hver Muurrad 1½ Alen tyk, i saadan Afstand fra hinanden, at de give et Afløb for Vand af 1½ Alens Bredde. Derovenpaa lægges Dækhæller af 6T's Tykkelse, saaledes, at (her er Noget bortrevet af Bilaget), som underlægges med et Lag Granbar og tilstampet Leer (her er ogsaa bortrevet Noget af Bilaget) igjennem. Veibanen over Broen dannes derpaa af pukket Steen i 4T's Tykkelse paa Siderne og 8T's Tykkelse i Midten, efter at den underlagte Veifyld er saaledes paalagt, at Veibanen i det Hele taget bliver 8 Tommer høiere over Midten end paa Siderne. Naar Veibanen er saaledes tildannet, maa den

være af lige Høide og gjort løbende med Veien paa begge Sider af Broen. Høiden af bemeldte parallele Mure fra Flaaden til Dækhællerne vil efter disse Angivelser blive 2 Alen. Murene sættes af store og veldannede Stene ved paalidelige Muurbaand, og maa især Hjørnerne dannes af særdeles store Stene. 3) De i den gamle Bro befindende Materialier kunne, for saa vidt tjenlige, benyttes til den nye Bro; saaledes kan den i Muren ubrugelige mindre Steen pukkes til Veidække over Broen. 4) Arbeidet maa udføres under Betingelse af, at Passagen imidlertid ikke afbrydes eller gjøres farlig. For en kort Tid antages, at at al Passage kan betinges af den fra Nybroen bagenom Lakkegaarden til Lakkegaden førende private Vei. 5) Veibestyrelsen underrettes om, naar Arbeidet paabegyndes, og forbeholdes til enhver Tid at lede det Specielle deraf i Overeensstemmelse med foranstaaende Hovedbestemmelser." Derpaa skeede et Anbud af 50 Spd. fra forhenværende Lensmand Sunne, der i den senere Tid havde udført flere Arbeider for Veivæsenet, og dette Anbud blev af Lensmand Poulsen indsendt til Veiinspecteuren, som imidlertid havde modtaget fra en Graasteensmurer Anbud af 45 Spd. Veiinspecteuren meente dog, at Arbeidet maatte kunne udføres billigere, hvorfor han henstillede til Amtet, som bifaldt, at Broen foranstaltedes opført ved leiede Arbeidere under Rodemesterens Opsyn, at der anvistes et Forskud af 27 Spd., og at Agers Formandskab underrettedes derom. Saaledes opført viste Broen sig, efter det derover aflagte Regnskab, at have kostet 44 Spd. 39 Skill. Dette Regnskab blev af Rodemesteren sendt Veiinspecteuren med Bemærkning, at Intet derved fandtes at bemærke, og at Broen efter hans (Rodemesterens) Skjøn var opsat forsvarlig og hensigtsmæssig, hvorpaa Veiinspecteuren fremsendte det til Formandskabet med Forespørgsel, om der maatte være Noget imod, at de fra det Oppebaarne overskydende 15 Spd. 15 Skill. begjæredes anviste. Dernæst afgav Christen Dahler følgende Erklæring: "Som Formandskabet bekjendt blev det mig overdraget at have noget Tilsyn med Opførelsen

af en Dige- eller Bækkebro paa Præstengens Veistykke paa Bygdeveien mellem Lakkegaden og Toldvagthuset. Under dette mit Tilsyn, der kun foregik ved de Leiligheder, jeg reiste til Byen, manglede jeg Oplysning om, paa hvad Conditioner Broen skulde opføres, og derhos stod jeg i den Formening, at Broen opførtes efter Accord; men af de nu tilsendte Documenter erfares, at det skeede ved leiede Folk under en Opsynsmand. Det maa derfor undskyldes mig, om jeg ei kan gjøre en fyldestgjørende Indberetning om det bemeldte Arbeides Gang, da jeg antog det ligegyldigt for mig, om Arbeidet gik overmaade seent, da Entrepeneuren i saa Henseende maatte handle, som han selv fandt det rigtigst. Derimod, hvad Arbeidet angaaer, saa antager jeg det nogenlunde eller omtrentlig saa godt udført, som de dertil brugelige Materialier gav Anledning til. Det Væsentligste ved Broens Opførelse, der ei er overeensstemmende med Conditionerne, forekommer mig at være det, at Dækhællerne ligge omtrent i lige Høide med Veiens Overflade, ved Siden af Veigrøften, hvorved Fylden paa Broen danner en Forhøining, som Conditionernes 2den Post forbyder: "Naar Veibanen saaledes er tildannet, maa den være af lige Høide og jevnt løbende med Veien paa begge Sider af Broen," hvilket ikke for Tiden er Tilfældet. Hvor vidt de nævnte Conditioners 2den Post sidste Deel er opfyldt, lader vistnok megen Tvivl efter sig, da 3die Post formeentlig maa forklares efter hiin, og ikke omvendt. Af Regnskabet, der er vedlagt Documenterne, sees det, at Broens Opførelse ved leiede Folk med en Opsynsmand skal koste ikke mindre end 42 Spd. 15 Skill., en efter min Mening overmaade stor Sum for et Arbeide, der i Følge Veiinspecteurens Overslag skulde koste 27 Spd., og derunder indbefattet Graasteen for 9 Spd. og Dækhæller for 3 Spd., gjør tilsammen 12 Spd., men efter Regnskabet kun har kostet 6 Spd. 48 Skill., altsaa 5 Spd. 72 Skill. mindre end Overslaget, og dog alligevel som ovenanført koster Broen 42 Spd. 15 Skill. Det hører formeentlig ikke til min Function ved Broen, at anstille nogen Un-

dersøgelse om, hvorledes Arbeidet paa billigste Maade kunde være udført, og det saa meget mindre, da jeg haaber, at den omhandlede Bro ei kan komme til at falde Bygden samlet til Last, uagtet Veiinspecteuren i Skrivelse af 7de Juni d. A. har paaberaabt sig Veilovens § 63; thi for det Første har Lensmanden antaget, at Opførelsen af den omhandlede Bro nærmest maatte paaligge Roden, og Rodemesteren har i Skrivelse af 4de Mai sidstleden endogsaa antaget, at Broens Opførelse maatte paahvile Veistykeieren, men fandt dog dette for ham for byrdefuldt, som rimeligt var, men har ikke benegtet Rodens Forpligtelse til at opføre Broen. De Grunde, Veiinspectionen har anført, synes mig ikke tilstrækkelige til at begrunde, at Bygden i Henhold til § 63 skulde komme Roden til Hjælp. For det Andet antager jeg, efter at Veiinddelingen har staaet i omtrent 20 Aar, og i den Tid, saa vidt mig bekjendt, intet Exempel kan paavises, at en Bro som den omhandlede er bekostet af Bygden, men derimod Broer bekostede af Roden, der baade i Størrelse og Bekostning ikke engang taalte Sammenligning med den her omhandlede Bro, at den omhandlede Billighedsgrund maa falde sammen. . . . . Af det Anførte vil det erfares, at Undertegnede er af den bestemte Formening, at Formandskabet bør ei alene erklære sig imod Udbetalingen af de paafordrede 15 Spd. 15 Skill., men ogsaa antyde, at det anseer de anviste 27 Spd. Bygden uvedkommende." Herpaa tegnede Formandskabets Ordfører: "Ovenstaaende er efter eenstemmig Beslutning antaget som Formandskabets Erklæring i nærværende Sag, og oversendes som saadan til Hr. Veiinspecteur Major Ingjer." Ved at fremsende Regnskabet med de derover afgivne Erklæringer til Amtet bemærkede Veiinspecteuren blandt Andet: "Veiinspecteuren har af og til controleret Arbeidet, især ved Broens Fundamentation, hvorved nogle store Stene til Lettelse bleve ved Mineskud optagne af Grunden, hvori Flaadeverket er nedlagt i den for Vandløbet fornødne Dybde. At Rodemesteren næsten daglig har tilseet Arbeidet, er jeg underrettet om. Derved er

befundet, at de givne Bestemmelser for Arbeidet ere efterkomne. At Broen er noget høiere over Midten end den tilstødende Vei, circa 3 Tommer, egner sig formeentlig ikke til Anke; thi deels vil det nye Arbeide om nogen Tid falde lettere sammen, deels bør ventes, at Veien ved Paafyldning af god Veifyld gives tilsvarende Høide og Dannelse. Den ikke ubetydelige Vandmasse som afledes igjennem Broen, og som tilforn har været til Skade, er ved Gravning under og nedenfor Broen givet bedre Afløb. De Haandarbeidere af Grønlandsroden, som haves til Hjælp ved Fordeling paa Rodens samtlige Hoved- og Bygdeveistykker efter Tilsigelse, ere i Aarets Løb anvendte til andet Arbeide efter paatrængende Nødvendighed; kun nogen Assistents er derved givet til bemeldte Gravning nedenfor Broen. De beregnede Lønninger, 30 Skill. daglig for Arbeidere, der selv medhave Verktøi, synes ei upassende under Hensyn paa Omstændighederne, ei heller at en Murer og Minerer er givet 40 Skill. daglig. Opsyn med Arbeidet i 24 Dage og for Materialiernes Anskaffelse beregnet til 8 Spd. synes billigt. Det er saaledes Benyttelsen af Tiden for de anførte Arbeidere, som synes at komme i Betragtning ved Formandskabets Erklæring om, at Broen har kostet Meget; men ligesom det vel ei kan fordres, at en Opsynsmand for en saa ringe Godtgjørelse kan være tilstede hos Arbeiderne hver Dag fra Morgen til Aften, for at befordre større Driftighed hos Arbeiderne, saaledes vides ei heller ved den foranledigede Control nogen udpeget Anke over Mangel paa Driftighed. Med Hensyn paa Formandskabets Erklæring om, at større Broer end førmeldte ere bekostede af vedkommende Veirode, er at bemærke, at deslige større Broer ved den oprindelige Rodeinddeling ere udpegede som paahvilende Roden, hvorimod her angjældende Bro ikke er saaledes nævnt. Det var Agers Thinglag i sin Tid, efter eget Ønske, overdraget at inddele Roderne, og da denne Bro nu ansees for stor for en enkelt Veistykhaver, har man ingen Bestemmelse for, at den skal hvile paa den enkelte Rode, som man antager at have faaet den forholdsmæssige An-

deel af hele Thinglagets Veiarbeide." Disse Bemærkninger bleve at Amtet oversendte til Erklæring af Roden, der negtede at erstatte det omspurgte Beløb, som en Thinglaget vedkommende Udgift. Efter at Amtet atter havde ladet Sagen gjennem Fogden forelægge Formandskabet med Opfordring, i Henhold til Veilovens § 63, til af Communekassen at erstatte det gjorte Udlæg, fremsendte Formandskabet en af samme som egen Erklæring vedtagen Comiteeindstilling, der i det Væsentlige gik ud paa: at der ved "Bygd" i Veilovens § 63 ikke kan forstaaes den hele Commune, men meget mere den eller de Dele deraf, som det paaligger at vedligeholde den Vei, hvorpaa Broen findes, altsaa Roden eller ogsaa Veistykhaveren alene, efter stedfunden Fordeling; at man maa være forpligtet til at holde sig til den i Præstegjældet gjorte, paa Classificationsforretninger grundede og af Amtet approberede Inddeling, og at den omhandlede Bro ikke deri findes anført blandt de Broer, Bygden skal istandsætte og vedligeholde; at Veibestyrelsen tidligere havde fulgt denne Anskuelse, navnlig med Hensyn til Ulshalts Bro - som kostede omtrent 137 Spd., skjønt den forholdsviis blev langt billigere opført - og Bondefaldsbraatens Bro - som Veiinspecteuren i Skrivelse af 20de Marts 1839 selv havde fundet Thinglaget som saadant uvedkommende - hvilke Broer bekostedes af vedkommende Roder; at det maatte ansees som en ligegyldig Omstændighed, at Inddelingen af Broer i sin Tid efter Ønske var overladt Thinglagscommunen, og at der ved denne Inddeling uden Tvivl var taget tilbørligt Hensyn til de Broer, som findes i enhver Rode; samt at man fik holde sig til den en Gang gjorte almindelige Inddeling, uden at kunne forrykke den ved en paa aldeles utilladelig Grundvold bygget Bedømmelse, hvorved man letteligt kunde komme til at finde enhver Bro "for stor" for den enkelte Rode eller Veistykhaver. Endelig gik Indstillingen ud paa en sammenlignende Bedømmelse af den ved de forskjellige omhandlede Broarbeider brugte Økonomi, efter vedlagte Conditioner og Regnskaber, for at vise det Overdrevne ved den

omtvistede Brobygning. Sluttelig henvendte Amtet sig gjennem Byfogden i Christiania til Kjøbmand Erikſen med Underretning om de modtagne Afſlag fra Rode og Thinglag, og med Betydning, at man ventede de paa det omhandlede Broarbeide anvendte Omkostninger af ham erstattede; men Amtet modtog ligeledes fra den Kant Afſlag i en udførlig Skrivelse, hvori Veilovens § 63 blev fortolket heelt anderledes, end i nysberørte Comiteeindstilling. Derpaa tilskrev Amtet Fogden i Ager om Beløbets Inddrivelse hos Thinglagscommunen, og ytrede blandt Andet Følgende: "Uanseet de af Agers Formandskab anførte Grunde, finder Amtet, at bemeldte Omkostninger maae blive at indsøge hos Agers Commune i Følge Veilovens § 63, hvilke Bestemmelser i alle Fald i dette Tilfælde formenes at burde komme til bogstavelig Anvendelse, da Broen ei hidtil har været tillagt Roden, og da Arbeidet nødvendigviis maatte udføres efter de af Veibestyrelsen givne Forskrifter, hvorved det i den Grad blev bekosteligt, at Udgiften ikke med Rimelighed synes at kunne paabyrdes Veistykhaveren, om der end ellers havde kunnet paavises lovlig Hjemmel." Efter forgjæves Forligsprøve forlangte Amtet Sagen forelagt Repræsentantskabet, der bifaldt Formandskabets paa Comiteeindstillingen støttede Beslutning. Sagen blev nu anhængiggjort ved Agers Thing, hvor Amtet paastod Thinglagscommunen tilpligtet at erstatte de omtvistede 42 Spd. 15 Skill. med Sagsomkostninger, medens Communen principaliter paastod sig frifunden, og subsidialiter Erstatningen bestemt ved Skjøn paa Modpartiets Bekostning, samt i begge Tilfælde Omkostningerne sig tilkjendte hos dette. Citantskabet havde tillige indhentet den nye Veiinspecteurs Erklæring, hvormed fulgte en Afskrift af den forrige Veiinspecteurs Journal, som viste, at Broen oprindelig havde været en Stikrende, men som maatte forandres til Bro, fordi en ny forud anlagt lukket Rende fra Throndhjems Hovedvei over Heimdalens Grund havde forøget Vandtilstrømningen til Bygdeveien paa det omtvistede Sted. Den nye Veiinspecteur ytrer derfor: "Naar Vei-

bestyrelsen efter Veilovens § 32 leder Vandet over Heimdalen fra Throndhjemsveien, og foranlediger en saadan Tilstrømning af Vand, at dette i Forbindelse med andre locale Omstændigheder fornødiger en Bro over Bygdeveien ved Lakkegaden, paa et Sted, hvor der før var en Stikrende, og Udgifterne ved denne Brobygning ere saa store, at de retteligen hverken kunne overføres paa Veistykhaveren eller Roden, saa bør de udredes af Bygdecommunen; og naar denne, efter at være varslet, ikke iagttager sit Tarv og selv besørger Arbeidet udført, saa har den ingen Grund til at anke paa, at det bliver noget kostbarere og slettere udført, end det selv troede sig i Stand til at udføre det." Citantskabet meente derfor, at her netop var Anvendelse for Veilovens § 63, saa meget mere, som Spørgsmaalet ikke var om nogen allerede ved Veiinddelingen tilværende eller fornøden Bro, men om en ved senere Vandpaaledning nødvendigbleven Brobygning, hvortil der ved den tidligere Veiinddeling intet Hensyn var eller kunde være taget. Indstævnte benegtede, at den omtvistede Indretning kunde kaldes Bro i egentlig Forstand, og paaberaabte sig den forrige Veiinspecteurs gjentagne Benævnelse deraf: "Digebro," samt den Omstændighed, at der under Veiinddelingen i 1826 var taget Hensyn til saadanne Indretninger ved at tildele vedkommende Roder og Veistykhavere mindre Dele til Vedligeholdelse, end de ellers vilde have faaet. Endelig heder det i Indstævntes Indlæg for Underretten: "Det benegtes ingenlunde, at Amtet kan forandre Veiclassificationen, men saadant maa da skee efter de i Veilovens §§ 8—13 bestemte Regler. Amtet har nu ikke forandret den ældre Veiinddeling, hvorefter denne Indretning er Bygdens Veikasse uvedkommende, og skulde Omregulering skee, maatte saadan skee lovmæssig til lige Fordeling af Byrden, hvilket jo maatte medføre, at Roden eller Veistykeierne fik et større Veistykke i Forhold til den Gevinst, de erholdt ved at fritages for en Byrde, der, da de i sin Tid fik den, kom dem tilgode til Formindskelse af Veistykkerne. Amtets Fremgangsmaade ved at ville paabyrde Bygdeveikassen

denne Indretning, medens langt kostbarere Indretninger forhen have været paalagte Roderne eller Veistykeierne, synes ikke at være rigtig." Ved Underrettens Dom af 30te Octobee 1847 blev Formandskabet, "mod Regres, som det bedst veed, vil og kan," tilpligtet at betale det paastævnte Beløb med Renter, men Sagsomkostningerne ophævede. Denne Dom blev fra begge Sider indanket til Overretten, hvor Formandskabet lod fremlægge Erklæring fra tre Privatmænd om, at de ikke kunde ansee den omtvistede Indretning som Bro, i Ordets almindelige Forstand, men alene som Stik- eller Lækkebro. Efter Paastand som ved Underretten, med Tillæg af Paaankningsomkostningerne, blev ved Overrettens Dom af 29de Januar 1849 Formandskabet paa Thinglagscommunens Vegne tilpligtet at betale det paastævnte Beløb med Renter, og Sagsomkostningerne for begge Retter med 40 Spd. Paa Ansøgning fra Formandskabet om Bevilling til at paaanke Overretsdommen til Høiesteret blev givet Afslag, og ved at meddele Formandskabet dette Afslag tilføiede Fogden i Skrivelse af 12te Mai 1849: "Agershuus Amt har i Paategning af 2den dennes meddeelt Ordre til snarest muligt at søge Veikassen refunderet ikke alene fornævnte Beløb, men tillige dens Udlæg for Veimuren i Lækkegaden, 40 Spd. 94 Skill., betræffende hvilket sidste Beløb Formandskabet herfra tilskreves sidst den 12te Februar sidstleden." I Skrivelse af 23de Juni næstefter anmodede Formandskabets Ordfører dets Sagfører om at indgive ny Ansøgning om Bevilling til Overretsdommens Paaanke, idet han bemærkede: "Dersom alle de Veiudgifter, som hidtil have været bekostede, deels af Veistykhaveren, deels af Roden, skulde overføres paa Thinglaget, vilde Veiinddelingen derved være omstyrtet. Thi stundom har en Gaard kun faaet en Bro eller et Stykke med en Muur at vedligeholde, eller den Gaard, som har slige Tyngsler paa sit Veistykke, har kun faaet det Halve eller endnu kortere Længde end en anden ligestor Gaard. En Rode med mange Smaabroer har faaet mindre Længde end andre Roder. Skulde nu disse Broer og Mure imod

den hidtil bestaaende Praxis og den oprettede Veiinddelings Ord bekostes af Bygden, fik enkelt Gaard og Rode en uforholdsmæssig Lettelse paa Bygdens Bekostning." Bevillingen blev nu paa gjentagen Ansøgning tilstaaet, og Sagen indanket til Høiesteret, hvor dets Sagfører i det Væsentlige bemærkede:

Spørgsmaalet er, hvor vidt Agers Thinglags Veikasse skylder Amtets Veikasse Erstatning, og navnlig om Udgiften skal afholdes af Thinglaget, Roden eller Veistykhaveren. Den 24de April 1826 var der Samling til Opfyldelse af Veilovens §§ 8 og 9. Man blev enig om Classificationen af Broerne, der specielt nævnes i Forslaget. Kun enkelte Broer bleve nævnte; Resten antoges at falde paa Roderne. Den 26de August 1827 bekjendtgjorde Amtet sin Beslutning om Classificationen, men heller ikke deri findes nævnt Broen paa Tøienveien. Den 1ste November 1838 udfærdigedes Fortegnelse efter Veilovens § 8, med tilføiet Forklaring om, hvor vidt der findes Broer. Af de senere mange Skrivelser findes heller ingen Oplysning om Bro paa Tøienveien før 1845, og det er viist, at kostbarere Broer paa Bygdeveie ere faldne paa Roden. Den her omhandlede saakaldte Bro er lagt over en Stikrende til Vandsafledning enkelte Tider om Aaret (Veilovens § 18, 19 og 22). Det vilde være uhensigtsmæssigt, at lade enhver Klop over Stikrende, o. s. v., opføre blandt Extraindretninger. Alle vare enige i, at denne Indretning er Klop over Stikrende, indtil Sagen opstod, da den først fik Navn af Bro. I Brevvexlingen findes intet Tegn til, at Indretningen har forandret Natur. I Lensmandens Skrivelse heder det: "den omhandlede Lækkebro;" i Veiinspecteurens Conditioner heder det "Digebro," o. s. v. I alle Fald er den efter Classificationen ikke Thinglaget vedkommende. Uldhalts Bro, der kostede 120 Spd., blev opført af hele Roden; mindre Indretninger ere opførte af Veistykhaveren mod Afkortning i Veistykket. Det bestaaende Forhold er bestemt ved Øvrighedsbeslutning, efter Overeenskomst med Communen. Det er ikke beviist, at der er opført egentlig Bro. Det

benegtes, og Amtmanden maa bevise det. Om Stikrenden er større eller mindre, gjør ingen Forskjel. Den nye Veiinspecteurs Erklæring beviser Intet. Vil Amtmanden omregulere, har man Intet imod Erstatningen. Det er oplyst, at Erikssen fik mindre Veistykke i Roden Nr. 12, og denne Rode mindre Vei, paa Grund af denne Indretning. Formerne maae iagttages; Veilovens §§ 8 og 9 maae overholdes. Amtmanden blev forledet ved eensidige Fremstillinger om Forholdet. Erikssen har havt Lettelse i det mindre Veistykke før og siden, og har heri Erstatning. Den rette Erstatningspligtige er altsaa Veistykhaveren. For Resten er Erstatningssummen ikke erkjendt, og Skjøn paastaaes fremdeles efter Formandskabets Forlangende. Christen Dahler saae kun paa Indretningen, for at kunne afgive sin Erklæring, og denne gik ud paa Vægring. Om at ilægge Formandskabet Sagsomkostningerne i en Tvist angaaende et saa vigtigt Principsporgsmaal, vilde være aldeles uhjemlet. (Paastand principaliter om Frifindelse og subsidialiter om Erstatningens Bestemmelse ved Skjøn, samt i begge Tilfælde om Sagsomkostningernes Tilkjendelse hos Modparten).

(Fortsættes).

Christiania 1850.
Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang
№ 26.

1ste Juli
1850.

Norsk Retstidende,

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sager, paakjendte i Høiesterets 1ste Session 1850.

L.Nr. 204. }
D.Nr. 34. } Agers Formandskab mod Agershus Amt.

(Fortsættelse fra Nr. 25).

Hertil blev i det Væsentlige svaret: Det kan ikke falde Nogen ind at antage, at Amtmanden burde have paalagt Eieren af 30 Maal Jord med 120 Alens Veistykke at opføre paa egen Bekostning en ny, ved Vandpaaledning og derved forøget Overvand nødvendiggjort Bro, der var af den Betydenhed, som her oplyst, og opførtes efter offentlig Foranstaltning. At heller ikke Amtskassen skal bære saadanne Broudgifter paa Bygdeveie er klart. Med Roden har Amtmanden lige saa lidt som med Veistykhaveren Noget at bestille i saa Henseende. Her kan alene være Spørgsmaal om Anvendelse af Veilovens § 63, hvorefter han maatte gaae til Thinglagskassen. Rodestolperne paaligge Roden som saadan at bekoste; for Øvrigt er Roden ingen Commune med Veikasse, hvoraf Udgifter ved Broer kunne anvises. For ikke at "bebyrde" Communen ved Udgiftens Fordeling vil man vælte den paa Roden, eller helst paa den enkelte Veistykhaver. Dette er den Almeenaand, man har lagt for Dagen. At man ved Classificationen i 1826 ikke var opmærksom paa den omtvistede Bro skal nu gaae ud over den Enkelte, ikke over Communen; men at Præst-

engens Veistykke er saa stort, som det kunde paalægges 30 Maal Jord, er klart. Naar det paastaaes, at her kun handles om en Afløbsrende uden egentlig Bro, da erkjendes vel, at saa har været; men nu er der Bro efter vedkommende Auctoritets Bestemmelse, som Følge af, at man ledede Vandet fra Hovedveien og Heimdal til Renden, der er bleven en kunstig Bæk, hvorover Bro maatte gjøres, som over en naturlig Bæk. Veistykhaverens Pligt er at levere simpelt Arbeide; men naar der behøves Indretninger udførte ved Folk af Faget, som maae betales, bliver Bekostningen altid Communalafgift. Efter Veilovens § 63 beroer det ikke paa Bygden, men paa Amtmanden, at bestemme Brobygningen og lægge Byrden paa Bygden. Saa længe denne § ikke er afskaffet, maa Communen finde sig deri. Modpartens Benegtelser nytte Intet. Beviset er i de documenterede Actstykker. Veiinspecteurens Erklæring, m. M., er her nok. Om Anvendeligheden af Veilovens § 45, Nr. 4, og § 47 kunde ingen Tvivl være, da kunstig Oversvømmelse i Veivæsenets egen Interesse mindst maatte sættes ved Siden af naturlig Oversvømmelse formedelst tilfældige Aarsager, hvad de her omhandlede Spørgsmaale angik. Loven fordrede hastig Beslutning og Udførelse. Tilfældet taalte heller ikke Opsættelse efter Tvistighedens Afgjørelse, Formaliteters Jagttagelse, eller deslige. Formandskabet vilde ikke directe blande sig i Opsynet; det valgte blot Chr. Dahler til at have Øie med Arbeidet, og troede derved at have unddraget sig alt Ansvar. Men Formandskabet var blevet saaledes advaret og opfordret til at tage sig af Sagen, at det maatte have udtalt sig paa den ene eller anden Maade, uden at kunne oppebie den for Communen nødvendige eller i alle Fald saare gavnlige Indretnings Istandbringelse, og derefter sige Nei til Erstatningskravet for de forskudte Omkostninger. (Paastand om Overretsdommens Stadfæstelse og Sagsomkostningerne for Høiesteret). I Repliken blev Tilsvaret imødegaaet blandt Andet med den Bemærkning, at Amtmanden efter Formandskabslovens §§ 26 og 27 ikke længer har nogen

saadan vilkaarlig Myndighed i Communens Anliggender, som Modparten vil udlede af Veilovens § 63.

Høiesterets Dom, afsagt 24de April 1850, er saa lydende: "Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Høiesteret betaler Agers Thingslags Formandskab til Amtmanden i Agershus Amt, paa Amtscommunens Vegne, med 60 Spd."

Appellantskabets Hensigt skal især have været at faae et Præjudicat med Hensyn til Fortolkningen af Veilovens § 63 og Formandskabslovens § 27. Den stadfæstede Overretsdom indeholdt i saa Henseende følgende: "Sagens Bilage vise, at den er bleven foredragen for Formandskabets Ordfører, uden at denne har fundet Anledning til at sammenkalde Formandskabet, ligesom Veiinspecteuren henstillede til dette at iagttage den fornødne Control med Arbeidets Udførelse. Det sees ogsaa af Bilagene, at Formandskabet af sin Midte har udnævnt En til at føre det fornødne Opsyn, og at denne om Arbeidet har gjort Indberetning til Formandskabet. Det maa derhos bemærkes, at den i Loven om Formandskaber paa Landet af 14de Januar 1837 hjemlede Myndighed til at bestemme vedkommende Communes Udgifter er gjort afhængig af, at Udgiften ikke er hjemlet ved Lov eller ved lovmedholdeligen afgivne Bestemmelser. En saadan Bestemmelse er imidlertid i nærværende Tilfælde for Haanden, da Amtmanden i Veilovens § 63 har Myndighed til at paalægge Communen den her omhandlede Udgift." Med Hensyn til Beløbets Størrelse var tilføiet: "Da der efter det Anførte derhos har været givet Communen Leilighed til selv at foranstalte Broen opført, samt til under Broens Opførelse at iagttage sit Tarv, saa maa Indsigelsen mod det til Arbeidet anvendte Pengebeløb ogsaa bortfalde."

Den 12te Juni.

L.Nr. 280. Advocat **Kraft**, Actor, mod 1) Andreas Andersen og 2) Karine Thomasdatter.

De Angj., hvoraf Nr. 1 er 36 Aar og Nr. 2 40 Aar gammel, tiltales den Første for Tyveri og den Sidste for Deelagtighed deri samt tillige for Overtrædelse af 18—25. Det Tyveri, hvorom der er Spørgsmaal, er følgende: Natten til 25de November 1848 ankom 1ste og 2den Dept. i Forhøret af 29de s. M. paa deres Reise fra Christiania til Ringerige til en Baard Olsens Gaard i Bærum, hvor de toge deres Herberge og lode deres Læs staae udenfor. Af det ene Læs blev om Natten stjaalet en Sæk, hvori var flere i Byen indkjøbte Ting, saasom en Fidtlæders og en Bexlæders Hud, 4 Alen sort og 2 Alen blaat Klæde, Foer og Knapper, Hyssing, Kamme, Strenge, Blikspeile, Staalpenne, mørkerødt Bomuldsgarn, en Bundingsreie, en Boa m. m., indkjøbt for 1ste og 5te Vidne; kun en Nattreie og et Halsterklæde tilhørte 1ste Dept. Denne og 2den Dept. havde kun været kort inde i Huset, da Tyveriet blev begaaet, og de eftersatte strax Tyvene, men formedelst Mørket forgjæves. Den paafølgende Morgen fandtes i en Skov under to Grantræer paa forskjellige Steder nogle Stykker Papir, som formeentes at have været om de mindre Pakker i Bestjaalnes Sæk, en Deel Kamme, en Pose Hagl, 3 Pakker Skobaand m. m., Alt af det Stjaalne. En Bertel Christophersen og Ole Evensen mistænktes først, men bleve ved Underrettens Dom frifundne. Der hengik nu længere Tid, uden at Noget opdagedes; men da 6te Deponent Sommeren 1849 skulde bringes paa Fæstningen som Livsslave, tilstod han, at han og Nr. 1 havde udført Tyveriet. Nr. 1 benegter dette, men er anseet overbeviist ved følgende Judicier: 1) 6te Dept.s detaillerede Forklaring om Forøvelsesmaaden. Vel har 6te Dept.s Forklaring ei den Vægt som ellers, naar en Tiltalt ved sin Forklaring fælder sig selv, idet han allerede da var Livsslave, men den er dog paa anden den Side understøttet af flere Omstændigheder. 2) 6te Dept.s Forklaring blandt Andet om Eftersegningen efter dem om Natten viser, at han i alle Fald har været med ved Tyveriet. 3) Tildeels ved Nr. 16 egen Erkjendelse er det oplyst, at han før Julen 1848 har havt i sin Besiddelse 3 Hornkamme, 3 Blikspeile, 4 Pakker Strenge, samt at han

4 à 5 Uger før Juul leverede en Skrædder 4 Alen sort Klæde for at syes. Han har ei kunnet oplyse sin Hjemmel til disse Sager. 4) 1ste og 2den Dept. i Christiania samt Angj. Nr. 2 og den ved Underretten Medtiltalte Christopher Olsen forklare, at Nr. 1 havde haft endnu flere Gjenstande af samme Slags som de stjaalne, saasom Kamme, Knapper, Staalpenne, Traad og maaskee ogsaa Læder. 6te Dept. forklarer, at Kosterne bragtes til Nr. 2, hvor 1ste og 2den Dept. (i Christiania) fik see dem. 1ste Deponent forklarer, at de Angj. Dagen før Tyveriet gik ud sammen, og at det var Morgenen efter, hun saae dem med Kosterne hos Nr. 2. Nr 1 erklærede da, at han havde kjøbt Kosterne paa Landeveien af sin Broder. 5) Det Meste af det røde Garn er fremleveret af 10de Vidne, som forklarer at have faaet det af Nr. 2, der igjen siger at have faaet det af Nr. 1. 6) Om et fuldkomment Identitetsbeviis kan ved de omhandlede Sager naturligviis ei være Spørgsmaal, men de Kjøbmænd, hos hvem de ere kjøbte, have erklæret, at det Fremkomne aldeles ligner det hos dem Kjøbte. 7) Nr. 1 erkjender, at han var borte fra sit Hjem den Nat Tyveriet blev forøvet; hans Paastand at have været hos 14de og 15de Dept. er af disse benegtet. 8) Fodsporene paa Stedet viste, at Tyveriet var forøvet af 2 Personer, en med store og en med smaae Fødder, hvilket netop er Tilfældet med 6te Deponent og Nr. 1. Angj. Nr. 1 er forhen 3 Gange domfældt for Tyvsforbrydelse. — Angj. Nr. 2 erkjender at have modtaget af Nr. 1 det røde Garn og at have solgt det, uagtet hun skjønnede at det var Tyvegods. Ogsaa Hysning og en Deel Staalpenne erkjender hun at have modtaget. Hvad Overtrædelsen af 18—25 angaaer, erkjender hun at have haft 4 Børn med 4 forskjellige Mandspersoner. Hun er gift, men lever adskilt fra sin Mand. Hun har forhen været straffet for uhjemlet Besiddelse af stjaalet Gods, og for utilladeligt Samliv. Ved Underretsdom af 15de Februar og Overretsdom af 26de Marts er Angj. Nr. 1 anseet med 7 og Nr. 2 med 1 Aars Strafarbeide. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom.

Den 14de Juni.

L.Nr. 283. Advocat **Kildal**, Actor, mod Musketererne 1) Ole Eriksen Prestegaard 2) Ole Andreas Olsen Fans og 3) Ole Pedersen Dahl.

De Facta, hvorfor de Angjældende sigtes, ere føl-

gende: A. Efter at der den 21de Marts 1849 var skeet Anmeldelse om, at der den 21de Marts var stjaalet Sølvsager fra Elling Tolles Jagt, og den paafølgende 23de et Pengebeløb, blev Undersøgelse i denne Henseende anstillet mod Angj. Nr. 1 m. Fl. og Angjld. actioneret for Tyveri og Hittegodsfordølgelse. Under Forhøret og navnlig et Thingsvidne af 4de—6te Juni viste Bestjaalne sig at lide af Sindsforvirring, og benegtede han at have mistet noget Sølv. Pengetyveriet blev imidlertid Angj. overført, medens han benegtede Sølvtyveriet, og da Bestjaalne ikke vedgik at være bestjaalen for saadanne Sager, beder det i Dommen af 24de August næstefter - hvorved Angj. idømtes 30 Dages Fængsel paa Vand og Brød - at ethvert Spørgsmaal om dette Tyveri bortfalder, hvorfor Sagen for saa vidt med Angj. da maa ansees frafaldt. Ved en i en anden Anledning foretagen Inqvisition fandtes under Angj. Nr. 16 Sengebænk skjult i et Hul 1 Sølvstøb og deri et Sølvbelte samt indviklet i hans Munderingsvest i Senghalmen 1 Potageskee. Angjældende vedtog derefter i Sessionen den 19de December at have modtaget disse Koster af Tiltalte Nr. 3, samt da han første Gang skulde arresteres, at have gjemt dem i et Gjerde, hvorfra han igjen senere bragte dem tilbage til det Gjemme, hvor de fandtes. Sølvstøbet og Beltet ere derefter senere godtgjorte at tilhøre Elling Tolle, der igjen var kommen til Forstandens Brug, og at have været blandt de i Anmeldelsen af 24de Marts 1849 omhandlede, ham frakomne Sølvsager. (Imellem Elling og Angj. hersker Modsigelse angaaende, hvorvidt Sølvtyveriet var forøvet før eller efter Pengetyveriet). Potageskeen er derimod tilhørende 48de Deponent og ham frakommen ved Indbrud i 1841. B. Tyveri ombord paa Skibet Sort Adler. I Mellemtiden mellem 21de October Klokken 1—4 Eftermiddag og Klokken 6 næste Morgen befandtes Indbrud forøvet ombord paa den Maade, at det indvendig med Kroge fæstede Laag over Skylettet var opbrukket derved, at Krogene formedelst den anvendte Kraft indvendigen vare brækkede. Fra Kahytten befandtes at være bortstjaalet Effecter, vurderede til 22 Spd. og tilhørende 4de Dept., Skipperen. Døren til Kahytten, som om Aftenen var lukket, men som indenfra uden Nøgle kunde aabnes, stod den 22de aaben, og saaledes har Tyven taget denne Udgang. Lugarlugen var ogsaa opbrukket derved, at den Krampe, hvori

Laaset var anbragt, var udbrukket; men fra Lugaren var Intet stjaalet. En Deel Effecter fandtes af nogle Bønder under en Steenur paa Veien til Bergen. Derimod fandtes hos Angj. Nr. 1 i Senghalmen, af 7de og 8de Dept, et Haandklæde og Klokkeringen med Ener; en Pistol fandtes af 5te Dep.t indstukken bag Skorstenen i Angj.s Værelse, og sammesteds fandtes af 4de og 7de Dept. 2 Gardiner. Værelset deeltes af Angjæld. med 9de Deponent. Haandklædet og Klokkeringen fandtes den 31te October, de andre Effecter derimod sildigere, medens dog Angjæld. i Følge Rapporten af 31te October allerede denne Dag blev arresteret. Besiddelsen maa imidlertid ansees overført Angj., navnligen da Haandkladet og Ringen fandtes samme Sted, hvor Angj. har tilstaaet, at han havde gjemt den under A. omhandlede Potageskee, og derhos har 9de Dept. udsagt, at aldrig han, men enten Angj. eller og 4de Dept. redede den fælles Seng. For at ansee Angj. som selve Forøveren af Tyveriet taler, at han i Følge flere Deponenter var ude af Logiet hele Natten til 22de October, at han først kom hjem Morgenen Kl. 8, da han tracterede 4de, 5te og 9de Dept. med sur Viin, at han en Deel af Natten færdedes med Angj. Nr. 2, der er overført at være en af Forøverne, og at han ingen Rede har gjort for, hvor han tilbragte den øvrige Deel af Natten. Hans Paastand om at have tilbragt Natten i Vestindien (et Værtshus i Bergen) er modbeviist ved 33te og 34te Dept., hvorefter han var der ikkun en Stund efter Klokken 8 om Aftenen, ligesom Angj. ei har kunnet opgive nogen anden Person, han om Natten skulde have talt med i Vestindien. Da han kom hjem om Morgenen, sagde han til 4de, 5te og 9de Dept., at han om Natten havde drukket mere Viin end nogensinde tilforn, og blandt det Stjaalne var en Mængde Viin. Herimod kan dog bemærkes, at Angj. Nr. 2, som maa ansees overført Tyveriet, kom hjem vaad og ramponeret, hvilket ei var Tilfældet med Nr. 1. Af de stjaalne Effecter er hos Angj. Nr. 2 funden en Haarbørste, som han imidlertid foregiver, længe forinden Tyveriet at have kjøbt af en Bonde. 25de Deponent saae ham at hjembringe Børsten, idet han den 22de om Morgenen kom hjem, efter at have været ude om Natten, hvilket Sidste han uagtet 23de, 24de og 25de Dept.s og Angj. Nr. 16. Forklaring har villet benegte, idet han dog senere

paastaaer ei at huske, om han var hjemme eller ude den Nat. Han har aldrig villet være i Angj. Nr. 16 Logis hos 4de og 5te Dept., endskjønt han oftere og navnligen om Aftenen den 21de var der. Da han den 22de om Morgenen kom hjem, traf han af sig en Deel af en istykkergaaet Buxeskæle og bad 25de Dept. at laane sig en anden Skæle. Men ombord i Sort Adler fandtes den 22de October et Stykke af en Skæle, som netop svarer til den til 25de Dept. afleverede Deel, og som altsaa var bleven igjenliggende. C. Tyveri fra Gunder Olsen Mælands Jagt. Bestjaalnes Jægtefartøi laa fortøiet i en Søgaard ved Bryggen i Bergen. Som Bestjaalne den 30te October om Aftenen Klokken 6—7 kom ned paa Bryggen, bemærkede han 2 Personer ombord, den ene paa Dækket, den anden kommende op af den utillaasede Kahyt, hvor derfra savnedes et i Angj. Nr. 26 Besiddelse paa en Hylde i hans Kammer af 23de og 25de Dept. den 6te November forefundet Sølvbæger, hvortil Bestjaalnes Eiendomsret er oplyst ved de i Hardanger afhørte Vidner. Kammeret deelte Angj. med 25de Dept.; men mod denne er ingen Mistanke. D. Tyveri paa en Jagt ved Petanibryggen, tilhørende forskjellige Bønder fra Opdal i Hardanger. Den nævnte 30te October, Aftenen mellem Klokken 5—7, blev fra Fartøiets tillaasede Kahyt stjaalet en Kiste, hvori en Skindlommebog med 50—60 Spd., der tilhørte 2den og 11te Dept. i Forening. I Følge 1ste, 2den, 3die, 21de og 27de Dept. var Kahytten tillaaset Klokken 5; Klokken 7 var den opbrukket derved, at paa Grund af anvendt Vold var Jærnkrogen sprungen ud af den Krog, hvori den var hægtet. Fra en Bod ved Bryggen var samtidig fra Opdalsbønderne bortstjaalet et Hylke med Smør, en Psalmebog i et Tørklæde, en Krukke med Læderismørelse. Døren var tillaaset saa vel før som efter Tyveriet, idet sammes Nøgel, der havde været forvaret under Kappen paa Jagtens Kahyt, efter Tyveriet fandtes at være bleven borte. Af de stjaalne Koster fandtes den 6te November paa den under C. omhandlede Hylde i Nr. 26 Logis af 23de og 25de Dept. den omhandlede Skindtegnebog, hvori da var 20 Spd. 1 Ort, og er 2den Dept.s Eiendomsret til Bogen godtgjort, og fandtes navnligen i Bogen 1 Femdalerseddel, der havde et Deponenten bekjendt Mærke. Med Hensyn til Tyverierne C. og D. er vel forskjellige Data tilveiebragte mod Nr. 1, hvor-

efter denne Angj. har havt meget mistænkeligt Samqvem med Nr. 2 netop den 30te October, ligesom han var ude fra sit Qvarteer den Dag fra Middagen til Klokken 8, uden at kunne gjøre Rede for, hvorledes Tiden var benyttet; ved Hjemkomsten teede han sig ogsaa meget mistænkelig, navnligen viste han sig i Besiddelse af flere Penge, til hvilke hans opgivne Hjemmel maa ansees særdeles tvivlsom; men noget tilstrækkeligt Beviis mod ham er dog ei tilveiebragt. Angj. Nr. 3 er af Nr. 1 sigtet for, at han af ham har modtaget de under A. omhandlede Sølvsager, idet Nr. 1 herom har afgivet en meget detailleret Fremstilling, og har derhos Anders Andersen Sandvig, som var tiltalt med Nr. 1 under den ældre Sag, afgivet en med Nr. 16 overeensstemmende dog ubeediget Forklaring. Begge disse ere derhos enige om, at af de fra Elling Tolle stjaalne Penge skulde Nr. 3 have sin Deel, hvilket ogsaa Anne Olsdatter i Forhøret den 26de Marts hørte disse omtale. Nr. 3 har imidlertid stadigen benegtet Sigtelsen. Ved Krigsrettens Dom af 5te April sidstleden ere de Angj. Nr. 1 og 2, den Første for Forbrydelse mod 19—6, forøvet saa vel før*) som efter at han den 21de August f. A. domfældtes for Tyvsforbrydelse, og den Sidste for grovt Tyveri samt Forbrydelse mod 19—6, og begge derhos for at have været ude af Qvarteret efter Tappenstreg, idømte Nr. 1 eet og Nr. 2 to Aars Strafarbeide. Nr. 3 frifandtes for videre Tiltale. Hoiesteret ansaae, i ny Conclusion for Nr. 16 Vedkommende, denne efter 19—6 og for Udeblivelsen af Qvarteret med 2 Aars Strafarbeide, men stadfæstede i Øvrigt Krigsrettens Dom.

Den 15de Juni.

L.Nr.286. Adv. **Kildal**, Actor, mod Sadelmager Schjerven.

Angj. tiltales for at have mishandlet et Pleiebarn, og er ved de ergangne Domme anseet efter 15—10 og 11 med 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød. Ved Contract af 1ste April 1847 blev den nu 16 Aar gamle ste Deponent Hans Olaus Zimmermann af Bragernæs Fattigcommission udsat paa Opfostring hos Angjældende, blandt Andet paa Betingelse, at holde Bar-

*) Til nogen Tillægsstraf var dog neppe Anledning, da Angj. ved Dommen af 21de August var ilagt 30 Dages Fængsel paa Vand og Brød, altsaa Maximum af Fængselsstraffen.

net i enhver Henseende forsvarligt og navnligen reenligt samt at anmelde for Commissionen, om det vanartede sig. Opfostringen synes at have været mindre forsvarlig, idet 5te Dept. har været slet forsynet med Klæder, har været benyttet til at udføre baade en Drengs og Piges Forretninger m. M. Det Factum, som har foranlediget nærværende Sag, er følgende: af Angj.s Kone, 13de Deponent, blev 5de Dept. Søndagen den 27de Januar, Klokken 1—2 Eftermiddag, anmodet om at skaffe op Ved. Efter at have hugget en Stund gik Drengen paa Grund af den strenge Kulde ind i Drengestuen hos den i samme Gaard boende Murmester Deberitz, for at varme sig og for at laane et Par Fingervanter. Strax kom Angj. efter ham, og sigende: "er du der din Svinehund" slog han ham i Nakken, saa at han faldt omkuld, spændte ham i Ryggen, og, da Drengen var kommen paa Benene, greb Angj. ham i Haaret samt spændte ham i Posteriora. Efter at 5te Dept. nu havde skyndet sig hen til Vedskuret, fortsatte Angj. med at slaae og spænde ham, og efter at have hentet sig en Ridepidsk, tildeelte han Drengen, uagtet denne bad for sig, flere saa voldsomme Slag, at Drengens Ryg i længere Tid deraf bar Mærker. Drengens Fremstilling er i alt Væsentligt bestyrket af 6te, 7de og 8de Dept. Angj. har i Almindelighed charakteriseret Drengen som ved sin slette Opførsel fortjent til Afstraffelse. 5te Dept. har ogsaa erkjendt, at han flere Gange har opført sig upassende, navnlig mod Angj.s Kone. Hvad den her paaklagede Mishandling angaaer, har Angjældende derhos specielt anført, at han denne Gang behandlede Drengen saaledes, fordi han havde opholdt sig i Drengestuen fra Klokken 9—12, og fordi han, uagtet hans Kone, da hun Klokken 2 bad ham om at hugge Ved, paalagde ham, ikke paa Nyt at gaae ind i Drengestuen, alligevel gjorde dette. Angj.s hele Opførsel viser vistnok Brutalitet, ligesom det maa erkjendes, at 5te Deponent ved denne Leilighed ei havde forseet sig saaledes, at Angj. kunde have Føie til nogen legemlig Revselse, især da det var en Søndag. 5te Deponent kunde saaledes efter nærmere oplyste Omstændigheder let have været at ansee som sagesløs og Angj. som hjemfalden til Straf efter 15—10 og 11. Der opstaaer imidlertid herved det Spørgsmaal, om Personer, som staae under Hustugten, kunne ansees saaledes, naar de revses, uden at have fortjent

det, men dog ikke uden al Anledning. Uagtet 15—10 og 11 i sine Udtrykke ere ganske almindelige, er det dog efter Forholdets Natur ikke antageligt, at ufortjent Hustugt, om den end foregaaer under Omstændigheder, der i Forhold til en Fremmed vilde stemple Handlingen som sagesløst Overfald, skal betragtes som saadant, naar Angjældende kunde troe sig beføiet til Revselse, og Slutningen af L. 6—5—5 kan alene være beregnet paa Datidens Begreber, hvorunder Sagesløshed som Betingelse for offentlig Paatale m. M. ikke indgik. Angj. har ikke gjort 5te Deponent nogen Skade eller brugt forbudte Midler, og at en Fader altid skulde straffes efter 15—11, naar han uden Grund revsede sine Børn, er urimeligt. Hvad det her omhandlede Tilfælde specielt angaaer, er det anført, at 5te Dept. ogsaa forhen har viist en upassende Opførsel, uden at man herom kan fordre noget strengt Beviis, og ved nærværende Leilighed havde han overtraadt et udtrykkeligt Forbud. Angj. kan saaledes formeentlig hverken ansees efter 15—11 eller efter Rescriptet af 13de August 1790 § 4 for Throndhjem, hvilket omhandler utilbørlig Behandling af Fosterforældre i længere Tid. De øvrige af Actor opstillede Anker vare ikke paatalte. Af Høiesteret blev Angj. frifunden for Justitiens videre Tiltale, imod at udrede Sagens Omkostninger, hvilket Sidste maa have sin Grund deri, at Retten har fundet, at Angjældende ved sit Forhold havde givet Justitien Grund til sin Indskriden.

Den 20de Juni.

L.Nr. 303. Advocat **Dunker**, Actor, mod constitueret Lensmand P. E. Wulff.

Under nærværende efter Finmarkens Amts Ordre af 15de Mai f. A. anlagte Justitssag tiltales forhenværende constitueret Lensmand Peder Elias Wulff, for af ond Villie at have undladt sin Ombudspligt eller for Forsømmelse og Skjødesløshed i Ombudsførelse. Anledningen til denne Sag skriver sig fra en Anmeldelse, som daværende constitueret Lensmand i Altafiord, N. Dahl, under 30te August 1848 indsendte til Fogden om flere formeentlig begaaede Lovovertrædelser i Kaafjord, hvoriblandt om forøvet ulovlig Handel af en Kjøbmand Jørgen Dahl af Trondhjem, om hvilken Handel Lensmanden i Kaafjord, tiltalte P. E. Wulff, antages at maatte være vidende. Med Anmeldelsen fulgte tillige en Skrivelse af 16de August f. A. fra 14de Vidne, Handels-

mand Fechsen, til Lensmand Dahl, hvoraf sees, at efter skeet Aftale Anmeldelsen sendtes Dahl til videre Expedition, eftersom Fechsen selv ei ønskede at optræde som Anmelder eller som saadan at blive bekjendt. Under 19de September næstefter beordrede dernæst Amtet Forhør optaget til Oplysning om Forholdet med Hensyn til den af Jørgen Dahl angiveligen ved Tiltaltes Bopæl drevne Handel, under hvilket Forhør, der behandledes den 20de April f. A., saavel som under Sagen følgende Oplysninger sees at være tilveiebragte. Omtrent en 8 Dage i August Maaned 1818 henlaae en Jørgen Dahl af Trondhjem med Fartøi ved Dahlsnæsset, der er beliggende ikke langt fra Tiltaltes Gaard og saaledes, at Stedet fra Gaarden kan sees. Ombord hos denne Dahl var hyppig Sammenstimlen af Bygdens Folk, der med ham drev Handel og gjorde Indkjøb af Varer, hvoriblandt tildeels saadanne, hvormed Handelen efter den gjældende Lovgivning ikke er fri. For Overtrædelse af Lovgivningen i denne Henseende blev ogsaa Jørgen Dahl ved Underretsdom, afsagt 23de Juli forrige Aar, tilfunden at udrede Mulct af 25 Spd. og betale Sagens Omkostninger. Tiltalte var ogsaa nogle Gange ombord hos Dahl; han drev dog ikke Handel; men han var Vidne til, at Dahl udsolgte Varer til de samtidig ombord værende Fremmede. Dette var dog tilladte Handelsvarer, og kun saadanne bemærkede Tiltalte at Jørgen Dahl var i Besiddelse af, uagtet 14de og 4de Vidne, der samtidig med Tiltalte var ombord, saae sammesteds beroende Varer, hvormed Jørgen Dahl maa antages at have været uberettiget til at handle, saasom Sirts, Bomuldstøier, Lærred m. M. Tiltaltes Hustru, 12te Vidne har forklaret, at hun af Jørgen Dahl og ombord hos ham i sin Mands Fravær afkjøbte ham noget Bomuldslærred, Chocolade, efter Opgivende af indenlandsk Fabrik, samt paa Grund af ældre Bekjendtskab til Dahl modtog til Forræring af ham et Kjoletøi og en Børnerok. Om denne Konens Handel paastaaer Tiltalte at have været uvidende lige indtil Forhørsindkaldelsen blev ham forkyndt, hvorimod han har vidst Besked om den hende gjorte Forræring. Tiltalte har benegtet, at han har været vidende om, at Jørgen Dahl under sin Henliggen ved Dahlsnæsset har gjort sig skyldig i ulovlig Handel. Imidlertid sees han ikke, uagtet den Opfordring, hans Stilling som Politibetjent dertil

maatte give, at have viist sig synderlig activ for at komme til grundig Kundskab i denne Henseende. Det eneste Skridt hertil, som han under Sagen sees at have gjort, reducerer sig til, at han har spurgt 1ste Vidne, om dette havde kjøbt noget hos Dahl, og paalagt 15de og 16de Vidne, om hvem han vidste, at de tilsigtede Kjøb af Kaffe og Sukker, at de maatte give ham Underretning, saafremt nogen Handel kom i Stand, hvorhos kan bemærkes, at Tiltalte efter 12te Vidnes Forklaring, oftere udlod sig med, at han havde til Hensigt at anmelde Dahl, saafremt han kom efter, at denne befattede sig med ulovlig Handel. De fremkomne Oplysninger antoges dog ikke at være af den Beskaffenhed, at Tiltalte for nogen af de i Actionsordren nævnte Forseelser kunde blive at ilægge Straf; derimod formeente Underdommeren, at den slappe Control, som han i det Hele taget har udviist, i Særdeleshed da han var bekjendt med, at hans Kone havde modtaget Foræringer, der efter al Rimelighed vare gjorte i den Hensigt, at Giveren deraf kunde drage Fordeel, fuldeligen berettigede til at ilægge ham de med nærværende Sag og Forhøret forbundne Omkostninger. Overeensstemmende hermed blev Angj. ved den under Senjen og Tromsø Sorenskriveries Jurisdiction den 17de Januar sidstleden afsagte og af Høiesteret stadfæstede Dom, frifunden for Justitiens videre Tiltale, mod at udrede Sagens Omkostninger.

Den 26de Juni.

L.Nr. 314. Advocat **Andresen**, Actor, mod Christian Embretsen Nordjordet.

I Følge Ordre fra Hedemarkens Amt af 26de Mai f. A. blev Angjældende sat under Tiltale for at have afgivet urigtig Forklaring for Retten, og ved Dom under Soløers Sorenskriveries Jurisdiction af 28de Juli næstefter blev han efter Crll 6 12—1 anseet med 10 Aars Strafarbeide, hvorimod han ved Overrettens Dom af 18de Marts d. A. blev frifunden for Justitiens videre Tiltale. Under en mod Angj.s Søn, Embret Christiansen og dennes Sødskendebarn Christopher Naverhougen anlagt Justitssag i Anledning af et hos Landhandler Simensen paa Gaarden Ovisler Natten til den 31te October 1848 begaaet Tyveri har 7de Vidne, Mathias Embretsen Strand provet, at det paa Hjemveien fra en Auction paa Gaarden Sannerud i Elverum den 31te Octbr. 1848 om Morgenen traf Angj. Christian Embret-

sen i Landeveien nedenfor hans Bolig, og spurgte Vidnet da Angj.: "Passer Du Kulmilen?" hvortil denne svarede: "Ja, Gutterne (ovennævnte Embret Christiansen og Christopher Raverhougen) ere paa Auctionen." Paa Vidnets Ytring: "Nei, det ere de ikke, jeg saae dem ikke," svarede igjen Angj.: "at da maatte de have været paa et andet Sted." Angjældende Christian Nordjerdet, der under den nævnte Justitssag som 18de Vidne prøvede, at begge de nævnte Angj. havde tilbragt Natten til den 31te October 1848 hos ham i hans Stue, benegtede derhos Rigtigheden af bemeldte 7de Vidnes Prov, idet han forklarede, at han paa Vidnets Spørgsmaal om, hvor Gutterne vare, svarede, "at Cristopher arbeidede med en Kulmile og Embret ledte efter nogle Svuer." 41de Vidne under ommeldte Justitssag, Karen Christiansdatter Drebak, har derhos provet, at hun, der tilfældigviis kom tilstede, da den omhandlede Samtale forefaldt, paahørte, at denne Ord til andet faldt saaledes som af 7de Vidne forklaret. Angj. har under nærværende Sag under Confrontation med de nævnte twende Vidner vedblevet sin tidligere Forklaring, idet han har søgt at svække 41de Vidnes (under nærværende Sag 2det Vidnes) Prov ved den Paastand, at bemeldte Vidne, da Samtalen mellem ham og 7de Vidne fandt Sted, ikke var tilstede, og at Vidnet saaledes umulig kan vide Besked om sammes Indhold. Af 2det (41de under ovennævnte Justitssag) Vidnes saa vel som af de øvrige i den Anledning afhørte Vidners Prov fremgaaer det vel, at 41de Vidne et Par Gange den omhandlede Morgen var borte fra sit Hjem, der ligger ganske nær ved det Sted, hvor Samtalen fandt Sted, men da disse Vidneprov omhandle andre Tider af Dagen end da Samtalen forefaldt, nemlig mellem Klokken 7 og 8 om Morgenen, saa er ikke Rigtigheden af 41de Vidnes Udsagn herved svækket. Da imidlertid 7de Vidne ikke ved Underretten erfaredes at være spurgt om 2det Vidne (41de under den ældre Justitssag) var tilstede og paahørte den mellem Tiltalte og 7de Vidne førte Samtale, hvorom Overretten fandt det nødvendigt forinden Sagens Paadømmelse, at erhverve Oplysning, blev Sagen ved Kjendelse af 17de September f. A. reassumeret for at faae tilveiebragt saadan Oplysning. Som Følge heraf blev under 19de October sidstleden et Thingsvidne optaget inden Solørs Sorenskriveries Jurisdiction, hvor-

under ovennævnte 7de Vidne har forklaret, at 2det Vidne Karen Christiansdatter Drøbak, da Samtalen mellem Vidnet og Tiltalte fandt Sted, var saa nær, at Vidnet maa antage, at hun har hørt, hvorledes Ordene faldt. Vidnet tillægger, at den ombandlede Samtale forefaldt tæt udenfor Karens Huus høit og tydeligt, og at Vidnet saae, at hun kom lige imod det (Vidnet), men standsede i nogen Afstand. Overeensstemmende hermed har bemeldte Karen ligeledes forklaret sig under Thingsvidnet, ligesom begge Vidner for Øvrigt vedblive deres tidligere Forklaringer. Under dette Thingsvidne har Tiltalte benegtet at have beediget den af ham i Justitssagen mod Embret Christiansen og Christopher Raverhougen angaaende Indholdet af den af ham med 7de Vidne havte Samtale afgivne Forklaring, hvorfor han under nærværende Sag er tiltalt, og har til Bestyrkelse for denne sin Paastand begjært flere opgivne Vidner afhørte. Af de paa Grund heraf i Sessionen den 2den November f. A. afhørte Vidner, der samtlige vare nærværende i Retssessionen den 16de Februar f. A., da Vidnerne i nærværende Justitssag bleve edfæstede, har 3die Vidne, Jens Olsen Berget, der fungerede som Retsvidne i bemeldte Retssession, forklaret, at han bemærkede, at Tiltalte som 18de Vidne i Justitssagen blev holdt tilbage af Rettens Administrator, da Tiltaltes Kone og Døtre fremstilledes til Eds Aflæggelse, men da Vidnet af og til maatte forlade Retslocalet, kan det ikke med Bestemthed udtale sig, om Tiltalte Christian Nordjordet til en anden Tid blev edfæstet eller ikke. 4de, 5te, 6te og 7de Vidne under Thindsvidnet have samtlige provet, at de vare tilstede og paasaae, at Tiltaltes Kone og Døttre bleve edfæstede, og at Tiltalte ikke da bemærkedes at blive edfæstet; men disse Vidner veed ei, om saadan Edfæstelse før eller senere maatte være foregaaet. Paa Grund af de saaledes fremkomne Oplysninger samt fordi det fandtes nødvendigt, at der blev indhentet Forklaring fra Administrator i Sessionen den 16de Februar f. A., Cand. juris Handberg, der er Underdommerens edsvorne Fuldmægtig, blev af Amtmanden i Hedemarkens Amt en Sættedommer udnævnt til at administrere Retten i de fremdeles afholdende Sessioner under Thingsvidnet. Derefter bleve efter Tiltaltes Begjæring samtlige i Retssessionen den 16de Februar f. A. tilstedeværende Vidner tilligemed nogle andre Per-

soner, der havde overværet den da passerede Retsbehandling, afhørte. Af disse Vidner har 8de Vidne under Thingsvidnet (38te Vidne under den ældre Justitssag) Ole Amundsen Qvisler provet, at han bestemt kan erindre, at Christian Nordjordet noget for ham (Vidnet) som Vidne, med oprakte Fingre, bekræftede sin i Sagen afgivne Forklaring, og har 13de Vidne forklaret, at det ikke Andet kan erindre end at saavel Christian Norjdordet som dennes Kone og Døttre aflagde Ed. Derimod har 9de Vidne, Knud Knudsen Berget, der tilligemed 8de Vidne fungerede som Retsvidne i Sessionen den 16de Februar f. A., provet, at Christian Nordjordet, paa samme Tid som dennes Kone og Døttre bleve edfæstede, fremstillede sig for Retten for at aflægge Ed, men Vidnet erindrer bestemt at Christian da af Administrator blev tilbageviist, ligesom Vidnet bestemt synes at erindre, at Christian ikke senere i samme Session aflagde Ed, i hvilken Formening Vidnet endmere bestyrkes derved, at det erindrer, at det, efter at Retsmødet var sluttet, ytrede sin Forundring for det andet Retsvidne over, at Christians Hustru og Døttre aflagde Ed, men ikke Christian selv. De øvrige under Thingsvidnet afhørte Vidner have deels provet, at de ikke have bemærket, at Christian aflagde Ed, deels, at han af Administrator blev tilbageviist, uden at vide om han siden blev edfæstet. Administrator i Retssessionen den 16de Februar f. A., Cand. juris Handberg, har som 11te Vidne under Thingsvidnet forklaret, at han efter saa lang Tids Forløb ikke med Bestemthed kan erindre, hvilke Vidner der bleve edfæstede, hvorfor han henholdt sig til hvad der i saa Henseende er tilført Protokollen. Imidlertid nærer han den moralske Overbeviisning, at Christian Nordjordet er bleven edfæstet og bestyrkes heri af den Omstændighed, at han (Handberg) tydelig kan erindre, at der mellem ham og Referenten var Dissents om, hvorvidt Christian Nordjordet burde edfæstes eller ikke, samt at Referenten gik over til den af Vidnet ytrede Mening, at dette burde skee.

(Fortsættes).

Christiania 1850.
Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang | 8de Juli
№ 27. | 1850.

Norsk Retstidende,

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sager, paakjendte i Høiesterets 1ste Session 1850.

Den 26de Juni.

L.Nr. 314. Advocat **Andresen**, Actor, mod Christian Embretsen Nordjordet.

(Fortsættelse fra Nr. 25).

Fremdeles bemærkede Vidnet, at det i en senere Session betydede Christian, at han sandsynligen vilde blive sat under Tiltale for Meened, fordi tvende Vidner havde provet det Modsatte af den Forklaring, som han (Christian) havde beedigt, og at han vilde formilde sin mulige Straf ved at tilbagekalde sin Forklaring førend Dom faldt, ved hvilken Anledning Christian ingen Indsigelse fremsatte imod at være edfæstet. I dette sidste Punct har Referenten i Justitssagen mod Embret og Christopher erklæret sig enig med 11te Vidne; for Øvrigt var ogsaa Referenten moralsk overbeviist om, at Christian Nordjordet virkelig var bleven edfæstet. Efter hvad der saaledes er oplyst i Anledning af Tiltaltes Benegtelse af at have beediget den af ham i den titnævnte Justitssag afgivne Forklaring, fandt Overretten, at Tiltaltes Anbringende i denne Henseende ikke var usandsynligt, da kun eet (8de Vidne) af de mange i Retssessionen den 16de Februar med Bestemthed har provet, at det kan erindre, at Tiltalte med oprakte Fingre har bekræftet sin afgivne Forklaring, medens Retsvidnerne, der have underskrevet Justitsprotokollen tilligemed de fleste øvrige Vidner, ikke alene ikke have paahørt Til-

talte aflægge Eden, men det ene af Retsvidnerne (9de Vidne) endog antager, at Edsfæstelsen aldeles ikke har foregaaet. Naar nu hertil kommer, at hverken Rettens Administrator eller Referenten med Bestemthed kan erindre, at Tiltalte er taget i Ed, saa antages den Beviiskraft for det Modsatte, der ellers maatte tillægges Protokoltilførselen herom, samt det ene Vidne (8de Vidne under Thingsvidnet) i den Grad at være svækket, at Tiltalte, om han ansees overbeviist om at have afgivet falsk Forklaring for Retten, dog ikke kunde blive at straffe for Meened. Den af Administrator udbævede Omstændighed, at Tiltalte, ved at blive foreholdt, at han sandsynligen vilde blive tiltalt for Meened, ingen Indsigelse gjorde imod at have aflagt Ed paa sin Forklaring, fandt Retten ikke af saadan Vægt, at derved skulde kunne suppleres det ellers manglende i Beviset for at Angjældende er edfæstet. Overretten fandt saaledes, at Tiltalte ikke kunde fældes efter Criminallovens Cap. 12. Heller ikke efter 21—33 fandt Overretten, at Angj. kunde fældes, da den antog, at hans Forklaring maatte ansees som afgiven i egen Sag. Høiesteret frifandt, ligesom Overretten, Angj for videre Tiltale, men gav ny Conclusion, hvortil Grunden muligens er den, at Retten ikke med Overretten har anseet det beviist, at den omhandlede Samtale med 7de Vidne har været anderledes end af Angjældende forklaret.

Den 2den Juni.

L.Nr. 316. Advocat **Homann**, Actor, mod 1) Overretsprocurator P. K. Gaarder og 2) Student J. H. Neeven.

Den af Christiania Stiftsoverrets 1ste Afdeling i nærværende Sag den 25de Februar sidstleden afsagte Dom er saa lydende:

"I Sommeren 1846 besluttede Handelsfuldmægtig J. L. Alstrup og forhenværende Sadelmagersvend O. R. Lund at oprette en Varehandel sammen i Christiania, i hvilket Diemed de, der begge vare mindreaarige, leiede en anden Mands Borgerskab. Alstrup begav sig først til Hamburg, hvor han paa Credit erholdt en Deel Varer, dog saaledes, at der ved Modtagelsen i Christiania strax skulde udbetales 1200 Speciedaler paa deres Kostende. Disse Penge bleve reiste ved en Vexelobligation, udfærdiget den 10de October 1846 for

1300 Speciedaler og discanteret i Norges Bank, men som egentlig var et Gjældsbrev for 300 Speciedaler, hvilket O. N. Lund havde formaaet sin Moder, Enkemadame Lund paa Gaarden Sundaas i Skibtvet til at endossere for sig, hvorefter det endvidere var endosseret af tvende Gaardbrugere i Skibtvedt, men forfalsket saaledes, at Beløbet 300 var forandret til 1300 Speciedaler. Da imidlertid Penge ogsaa maatte tilveiebringes til Betaling af Tolden saa blev hos Disconteur S. Bachke anbragt en Vexelobligation, udfærdiget af O. N Lund den 18de November 1816 for 300 Speciedaler og lydende paa at være endosseret af Madame Lund med Lavværge, Contorist F. Printz, af Gaardbrugerne Lars Næs og Knud Laim, samt af Alstrup. Paa denne Obligation vare alle Underskrifterne falske, undtagen O. N. Lunds og Alstrups. Obligationen blev ved Forfaldstid ikke indfriet eller fornyet og derfor paaklaget til Forligelsescommissionen, hvor hverken Lund eller Alstrup mødte. Derimod indfandt Alstrup sig senere hos Bachke, der foruden den omhandlede Vexelobligation ogsaa havde en anden Fordring paa Alstrup og Lund, nemlig efter en Vexel paa 100 Speciedaler, endosseret af Kjøbmand Ødegaard, og tiltransporterede Bachke som Sikkerhed for disse Fordringer en Deel af sit udestaaende Tilgodehavende, ligesom han overdrog ham Connossementerne paa nogle paa Toldboden beroende Varer. Den 3die April 1847 forlod Alstrup Christiania og begav sig til Drøbak, hvorfra han første Paaskedags Morgen den 4de April med Dampbaaden afgik til Udlandet. Ogsaa O. N. Lund havde dengang fattet Beslutning om at ville forlade Landet, men agtede først senere at udføre den. Imidlertid havde Bachke paa Grund af i Byen omløbende Rygter fattet Mistanke om, at de paa hans Vexelobligation anførte Endossenters Navne vare falske, og, da han ikke fandt sig tilstrækkelig sikkret ved de ham overdragne Midler, henvendte han sig Formiddagen den 3die April til O. N. Lund. Efter Overeenskomst begave de sig begge tilsammen og derhos ledsagede af Kjøbmand Ødegaard til Stiftsoverretsprocurator Gaarder, hos hvem de kom ved Middagstider Klokken omtrent 12. Her bleve de forenede om, at Lund skulde, ledsaget af Procurator Gaarder, reise til sin Moder i Skibtvet og tilveiebringe hendes og de øvrige Endossenters Anerkjendelse af Obligationen, samt i saa Fald af Procurator Gaarder erholde udleveret tvende Breve, hvilke Bachke i forseglet Stand nedlagde i Gaarders Hænder, og som indeholdt Anmodning til en Mand i Drøbak og en Mand paa Moss om at være Lund behjælpelig til at erholde Pas

til Udlandet, for at han kunde, om muligt, begive sig bort med Dampbaaden den paafølgende Morgen, enten fra Drøbak eller fra Moss; hvorimod Procurator Gaarder, dersom Endossenterne negtede at vedstaae sin Underskrift paa Obligationen, skulde enten lade Lund hefte hos Lensmanden eller tage ham med sig tilbage til Christiania. Disse Forhandlinger varede en halv Times Tid, hvori desuden Bachke og Lund havde en Samtale under fire Øine i et Sideværelse, og Procurator Gaarder var fraværende for at træffe Forberedelser til Reisen og forskaffe sig Student Reevens Ledsagelse til Bistand ved Lunds Bevogtning underveis. Bachke og Ødegaard forlode derpaa Procurator Gaarder sammen, og Klokken omtrent 1 begav denne med Reeven og Lund sig paa Veien til Sundaas, hvorhen de naaede seent ud paa Aftenen eller om Natten, sandsynligviis henved Midnat. Paa Sundaas vare alle Beboerne gaaede til Sengs, men bleve vækkede af de Ankommende, hvorpaa Lund gik ind i Sovekammeret til sin Moder og anmodede hende om at staae op strax, da der var Nogen, som ønskede at tale med hende. Hun, der mærkede, at noget Galt var paa Færde, klædte sig paa og gik ind til de Reisende, hvorpaa hun efter en Forhandling med Procurator Gaarder blev saaledes forligt med denne, at hun paa Stedet udfærdigede en ny Vexelobligation til Bachke for 300 Speciedaler og lydende paa 1 pCt. maanedlig Rente, hvilken Obligation af Procurator Gaarder blev underskrevet som Madame Lunds Lavværge. De tvende af Bachke for dette Tilfælde nedskrevne Breve bleve derpaa overleverede til Lund, hvem det tillodes at reise; efter et Ophold paa Sundaas af en halv Times Tid begav han sig paa Reisen til Moss. Den paafølgende Morgen, efter at Lund havde forladt Sundaas, altsaa første Paaskedag den 4de April, kom Madame Lunds sædvanlige Lavværge, Contorist Fr. Printz, paa hendes Anmodning til Sundaas, hvor Procurator Gaarder og Student Reeven udstedte en Erklæring til Madame Lund, saa lydende: "At Hr Handelsfuldmægtig O. N. Lund igaaraftes i vor Nærværelse erklærede gjentagne Gange til Madame Elisabeth Lund, at dennes Navn paa samtlige paa hendes Navn lydende Vexelobligationer og Vexler er falskt - alene en i Norges Bank endosseret Vexelobligation, stor til Rest 163 Speciedaler undtaget - bevidnes herved paa Forlangende af Madame Lund og Hr. Printz." Man savnede imidlertid den Obligation, som havde været Gjenstand for foregaaende Aftens Forhandlinger og var bleven indfriet ved den nye af Madame Lund udfærdigede, hvilken Procurator

Gaarder antog at have tilbageleveret Madame Lund, men som man nu indsaae, at D. N. Lund maatte have taget med sig. Procurator Gaarder anmodede da Printz indstændigen om at sørge for at faae denne Vexelobligation tilbage fra D. N. Lund, saafremt denne ikke allerede skulde være undkommen, samt at rive den i Stykker og sende Gaarder Stumperne, til Beviis for, at den var tilintetgjort. Klokken omtrent 11 om Formiddagen den 4de April forlode Gaarder og Neeven Sundaas og reiste tilbage til Christiania, og fra første Skifte sendte Gaarder et Brev tilbage til Printz, hvori han paa nyt indstændigen indskjærper denne at faae fat paa den omhandlede Obligation og derpaa gaae frem med den efter Aftale.

Dampbaaden anløb imidlertid ikke Moss den 4de April, hvorfor D. N. Lund begav sig videre til Sarpsborg og Frederikshald. Paa sidstnævnte Sted blev han paagreben den 10de April ombord i et Fartøi, med hvilket han vilde gaae til Frankrige. Han stilledes for Forhør paa Christiania Politikammer, i Anledning af de forskjellige fremkomne falske Gjældsbreve, og vedgik ogsaa overhoved disses Falskhed, men paastod, at samtlige Falsknerier vare forøvede af hans undkomne Compagnon Alstrup, uden at han vidste Noget derom forend bagefter. Under disse Omstændigheder indkaldtes Procurator Gaarder og Student Neeven til Forhøret. Procurator Gaarders Forklaring, afgiven den 17de April, lyder i Protokollen saaledes: "Fremstod som 12te Deponent, Overretsprocurator Peter Krabbe Gaarder. Han forklarede, at han ikke vidste Andet til Oplysning i denne Sag, end at Løverdagen den 3die d. M. omtrent Klokken 12 Middag kom 4de Deponent, Svend Bachke og Angjældende Lund op til Deponenten i hans Bopæl med Anmodning om, at han vilde gjøre en Reise til Skibtvedt for at faa undersøgt om Navnene paa en i Bachkes Besiddelse værende Vexelobligation, saa vidt erindres udstedt af Angjældende og endosseret af hans Moder tilligemed tvende Gaardbrugere i Skibtvedt, samt, saa vidt erindres, af Alstrup, var rigtig. Bachke ytrede for Deponenten, at han antog Muligheden af, at Navnene kunde være urigtige, men ytrede sig ikke med nogen som helst Bestemthed herom, medens derimod Lund erklærede med Bestemthed, at Moderen vilde vedkjende sig sit Navn, uden at han dog talede om enten hendes Navn var skrevet af hende selv eller ei. Deponenten blev derhos af Bachke anmodet om, i Tilfælde af, at Endossenterne ikke skulde vedkjende sig deres Navne paa Vexelobligationen, enten at føre Lund til-

drage her til Byen og lade ham arrestere her, eller at lade ham arrestere deroppe som Debitor efter denne Vexelobligationen. Bachke gav derhos tillige Deponenten tvende forseglede Breve, hvis Indhold Deponenten ikke kjendte, med sig, for at han skulde overlevere dem til Angjældende i Tilfælde af, at Underskrifterne vare rigtige. Deponenten formaaede Student Reeven til at følge med sig, og begav sig paa Reisen i Følge med denne og Lund om Eftermiddagen. Samme Dag ankom de til Madame Lunds Bopæl Sundaas i Skibtvedt, og, da hun vedkjendte sig Underskriftens Rigtighed paa Vexelobligationen samt vedtog at udstæde en ny Vexelobligation paa samme Beløb som den ældre, nemlig 300 Speciedaler, og havde gjort dette, overleverede Deponenten, efter sin Ordre de to omhandlede Breve til Angjældende Lund og den indfriede Obligation til hans Moder Madame Lund. Deponenten bemærkede dertil paa egen Anledning, at Madame Lund erklærede i Student Reevens Nærværelse, at hun ingenlunde turde have vovet at fralægge sig sit Navns Underskrift paa Obligationen, om det var kommet til Eds Aflæggelse. Paa Forespørgsel forklarede Deponenten videre, at Bachke og Lund i den Tid, de opholdt sig i hans Bolig, gik ind i et Sideværelse, medens Deponenten forblev i det ydre Værelse, og at de opholdt sig der nogen Tid, uden at det paa nogen som helst Maade er Deponenten bekjendt, at Lund der har erklæret Obligationen for falsk, eller at Bachke har raadet Lund til at forlade Landet og til den Hensigt tovede at skaffe ham Pas. Videre veed Deponenten ikke til Oplysning i Sagen." Denne Forklaring erklæres oplæst og vedtagen.

Det hedder derpaa i Protocollen: "Som 13de Dept. fremstod Student Johan Henriksen Reeven, 32 Aar gammel og boende i Snedker Wasters (Walters?) Gaard i Pilestrædet. Han forklarede sig for sit Vedkommende overeensstemmende med 12te Deponent med Hensyn til hvad der foregik paa Sundaas hos Madame Lund, hvor Deponenten var nærværende under hendes Underhandlinger med 12te Dept., og videre vidste han ikke til Oplysning i Sagen." Examineret i Anledning af disse Udsagn paastod Lund, at han, da han i Følge med Bachke var oppe hos Gaarder, udtrykkelig havde erklæret den omhandlede Obligation for falsk og at Bachke og Gaarder derefter satte saadan Skræk i ham, at han besluttede strax at søge at komme ud af Landet, hvilket han ellers ikke havde tænkt paa; han foregav, at de tvende af Bachke udfærdigede Breve, som skulde overleveres ham, naar hans Moder havde vedgaaet sit Navn, bleve overgivne til

Gaarder i uforseglet Stand og at saa vel Bachke som Gaarder underviste ham om, at han, om Brevene ikke vare tilstrækkelige til at skaffe ham Pas, skulde forsøge paa at faae saadant af en Reisende, som han kunde træffe paa Veien; endvidere forklarede han, at under Reisen hjem Paaskeaften, kjørte de saa hurtigt som muligt og betalte dobbelt Skyds paa de to sidste Stationer, der ikke ere faste Stationer, for des hurtigere at faae Hest, og for at, som de sagde, han kunde komme saa betids hjemmefra, at han kunde naae til Moss den næste Morgen Klokken 6, for at gaae med Dampfartøiet derfra til Udlandet.

Den 21de April blev Procurator Gaarder confronteret med Lund, hvorom findes tilført: "Atter fremstod 12te Deponent, Overretsprocurator Gaarder, der efter at være confronteret med Angjældende Lund erklærede, at det aldeles ikke forholdt sig som af Lund anført, at han for Deponenten, inden de reiste, i Bachkes og Ødegaards Nærværelse erklærede, at Vexelobligationen hos Bachke var falsk. Ved nærmere Overveielse erindrer han nu, at de Breve, han modtog af Bachke, bleve forseglede i Nærværelse af Deponenten, inden han modtog dem. For Øvrigt benegtede han aldeles det Meste af Angj. Lund Forklarede, baade med Hensyn til Grunden til, at de kjørte saa hurtigt til Skibtvet, hvilken for Deponentens Vedkommende ene var den, at han gjerne, da det var koldt og mørkt, vilde komme hurtigere til Natteherberge, som ogsaa med Hensyn til hvad der af Lund er forklaret om noget Forsøg fra Deponentens Side til at sætte Skrak i ham, for at faae ham til at reise ud af Landet, og om noget Raad til Lund til at skaffe sig Pas af en Reisende. Deponenten bad derhos tilført, at Grunden til, at der paa de sidste Stationer blev lovet 1½, ikke dobbelt Skyds, var den oven angivne."

Den 24de April sluttede Hovedforhøret over O. R. Lund, men, da Alstrup, som imidlertid var undkommen til Danmark, blev paagreben og ført til Christiania, continuerede Forhøret paa Christiania Polikammer fra den 12te til den 20de Mai, hvorunder Alstrup negtede al Deelagtighed i Falsknerierne, og da derefter Forhører vare optagne i Rakkestad, samt i Høggen og Frøland, bleve Lund og Alstrup ved Ordre af Stiftamtmanden i Christiania af 25de Juni 1847 satte under Tiltale for Falsk. Referenten stevnede som Vidner ogsaa Procurator Gaarder og Student Reeven, men underrettede dem ved Lægtetiden om, at deres Møde var unødvendigt, og at de, saa fremt deres Edfæstelse skulde behøves,

senere skulde blive varslede paa Nyt. Dette skede imidlertid ikke, og i sin Indstilling bemærkede Referenten, at det efter den Retning, Undersøgelserne under Forhørerne ere givne mod, blandt Andre, 12te og 13de Deponenter, forekom ham mindre rigtigt at edfæste dem. Referentens Indstilling gik for Øvrigt ud paa, at O. R. Lund, der vedblev at negte og at skyde al Skyld paa Alstrup, skulde fældes, men Alstrup frifindes for videre Tiltale. Inden imidlertid Dom blev afsagt, gik Lund til Bekjendelse, saaledes at han tilstod, at Falsknerierne vare forøvede efter Overlæg mellem ham og Alstrup, der skulde have udført Efterskrivningen af de fleste falske Navne, men Alstrup vedblev sine Benegtelser; og ved Underretsdom af 31te Januar 1848, stadfæstet af Overretten, blev O. R. Lund for Falsk fældet til 9 Aars Strafarbeide, medens Alstrup blev frifunden for videre Tiltale.

Den Maade, hvorpaa en af Repræsentanterne ved Storthinget 1848 havde, i Anledning af Statsrevisor-Valget, udtalt sig angaaende Procurator Gaarders Forhold med Hensyn til den Obligation, han for Bachke havde paa Sundaas faaet indjriet ved en ny, udstedt af Madamme Lund, foranledigede Procurator Gaarder til at indgive en Indstilling til Justits- og Politi-Departementet, som foranstaltede et nyt Forhør optaget i Skibtvet, og derefter ved Skrivelse af 26de Marts f. A. til Stiftamtmanden i Christiania tilkjendegav, at Samme ikke fandt sig foranlediget til i Sagens daværende Stilling at indgaae til Hans Majestæt Kongen med noget underdanigst Foredrag, men at Departementet formeente, at det efter de fremkomne Oplysninger ikke kunde undgaaes, at justitiel Tiltale institueredes mod Stiftsoverretsprocurator Gaarder og Student J. Henr. Reeven for Overtrædelse af Criminallovens Capitel 21 § 33. Ved Ordre af 27de Marts f. A. satte derpaa Stiftamtmanden Gaarder og Reeven under Tiltale efter det anførte Lovsted.

Den af Byfogden i Christiania den 4de September f. A. afsagte Dom gaaer ud paa de Tiltaltes Frifindelse for videre Tiltale, dog saaledes, at de Een for Begge og Begge for Een ere tilpligtede at betale de med Actionen forbundne Omkostninger og deriblandt det Procurator Moe som Referent under et Thingsvidne i Skibtvet tillagte Salarium 5 Spdlr. Ved Forkyndelsen af denne Dom ytrede de Tiltalte det Ønske, at denne maatte undergives høiere Rets Prøvelse, og af Stiftamtmanden er den ligeledes paa Grund af Omstændighederne indanket for Overretten.

De Afvigelser fra Sandheden, hvorfor de Tiltalte sigtes,

bestaae væsentligen i: 1) At Procurator Gaarders Forklaring om hvad der forefaldt mellem ham, Bachke og Lund inden Afreisen til Skibvort gaaer ud paa, at han ingen Visbed eller bestemt Kundskab havde om Falskheden af Underskrifterne paa den Obligation, i Anledning af hvilken Reisen foregik; 2) at Procurator Gaarder har benegtet, at have kjendt Indholdet af de tvende Breve, som han modtog i forseglet Stand af Bachke for at overlevere Lund, naar Moderen havde vedkjendt sig sit Navn, samt over Hoved at have havt nogen Kundskab om, at Bachke havde raadet Lund til at forlade Landet og til den Hensigt lovet ham nogen Bistand til at erholde Pas; 3) at baade Gaarder og Neeven have forklaret, at Madame Lund for dem under Opholdet paa Sundaas vedkjendte sig Underskriftens Rigtighed paa Vexelobligationen; og 4) at hverken Gaarder eller Neeven have omtalt O. R. Lunds Erkjendelse paa Sundaas til Moderen om, at hendes Navn paa samtlige disconterede Obligationer, med Undtagelse af en i Banken paa 165 Spdlr, var falskt, og heller ikke den af dem selv desangaaende om Formiddagen den 4de April 1847 Madame Lund meddeelte skriftlige Erklæring.

Ad 1. Den Forklaring, Procurator Gaarder afgav for Administrator af Forhøret, gik ud paa, at Bachke ved at overdrage ham Sagen vel havde sagt sig at antage Muligheden af, at Navnene kunde være urigtige, men ikke at have ytret sig med nogen Bestemthed herom, medens Lund med Bestemthed erklærede, at Moderen vilde vedkjende sig sit Navn, dog uden at tale om hvor vidt Navnet var skrevet af hende selv eller ei. De Omstændigheder, som maatte vække Mistanke, ere saaledes af Gaarder fremhævede; Spørgsmaalet er alene, hvor vidt O. R. Lund udtrykkelig vedgik at være vidende om Underskrifternes Falskhed. Hvad der i denne Henseende taler mod Procurator Gaarder er kuns O. R. Lunds Forklaring. Oprindelig udsagde Lund, at han, efter at han og Bachke vare komne til Procurator Gaarder, fortalte Bachke "i Korthed og under fire Øine i et Sideværelse Sagens Sammenhæng saaledes som han nu her (under Forhøret) nøiagtigen har forklaret den," det vil altsaa sige, at han erklærede de Obligationen paaførte Navne, hans eget og Alstrups undtagne, for falske, men paastod at Falskneriet var forøvet af Alstrup alene, uden Deelagtighed fra hans Side. Først senere har han begyndt at paastaae, at Erkjendelsen blev afgiven i Gaarders Nærværelse idet han ytrer, at "saa vidt Deponenten erindrer," hørte saa vel Bach-

ke, som Gaarder og Ødegaard, at han erklærede Bachkes Obligation for falsk. Efter at O. N. Lund var gaaet til Bekjendelse om sin Deelagtighed i Falskneriene vedbliver han, at han havde underrettet Bachke om at Obligationen var falsk, men nævner Intet om Gaarder. Det er egentlig først, efter at nærværende Sag af det Offentlige er reist med Gaarder, at O. N. Lund, som er domfældt for Falsk og har afgivet sin Forklaring uden Ed, med Bestemthed har paastaaet at Procurator Gaarder paahørte den omhandlede Erklæring; men foruden hvad der for Øvrigt maa komme i Betragtning til at berøve hans Forklaring al Vægt, maa det endvidere bemærkes, at han under nærværende Sag ogsaa har været den Formening, at Kjøbmand Ødegaard ikke hørte hans Erkjendelse for Bachke, medens det af Ødegaard, som senere skal omhandles, er oplyst, at han hørte Ytringerne, saa Uoverensstemmelsen mellem Gaarder og Lund synes at være opkommen ved en Hukommelsesfeil fra dennes Side. Endelig har Lund endnu gjort den Forandring i sin Forklaring, at han tilsidst har troet at erindre, at det ikke var ham, men Bachke, som paa Grund af den Meddelelse, han derom af Lund kort i Forveien havde modtaget, afgav den Erklæring oppe hos Procurator Gaarder, som gik ud paa, at Obligationen var falsk; dog har han tilføiet, at han ikke saa bestemt kan sige, om Ordet "falsk" blev brugt, men at Erklæringen saaledes maatte opfattes, paastaaer han aldeles vist. Lund erkjender derhos, at han oppe hos Gaarder ytrede, at han var overbeviist om, hans Moder vilde indfrie Obligationen til Bachke, men han erklærede ingenlunde, at hans Moder ikke vilde vedkjende sig Underskriften paa samme. Et aldeles lovfast Vidne om det hos Gaarder ved Middagstider den 3die April Forefaldne er Kjøbmand Ødegaard, som kom til Gaarder med Bachke og Lund, forblev der den hele Tid under Forhandlingerne, i Anledning af hvilke Bachke og Gaarder ikke havde nogen Samtale i Eenrum, og som atter forlod Gaarder i Følge med Bachke. Ødegaard havde allerede forhandlet med Bachke og Lund, inden de kom til Gaarder sammen, og forklarer oprindelig, at han ikke kan erindre, at Lund under de forskjellige Samtaler, hvilke denne den omhandlede Dag havde i hans Overvær med Bachke, udtrykkelig erklærede Obligationen for falsk, men det veed han med Vished, at Lund brugte saadanne Udtryk, at han for sit Vedkommende antog det for klart, at det var Lunds Mening, at Obligationen var falsk, uden at Lund antydede, hvilke Navne, der vare falske. Dette Prov har Ødegaard senere beediget

og er bleven derved under nærværende Sag med det Tillæg, at Lunds Udladelser angaaende Obligationens Falskhed faldt mellem ham og Bachke, forinden de vare komne paa Procurator Gaarders Contor. Ogsaa S. Bachkes Udsagn, der til Slut af ham ere beedigede, stemme hermed ganske overeens. Det maa saaledes ansees godtgjort, at der ikke i Procurator Gaarders Nærværelse paa hans Contor i Christiania den 30te April 1841 er forefaldne saadanne Ytringer fra Lunds Side, som bestemt tilkjendegave, at den omhandlede Obligation var falsk, men vel saadanne, som maatte vække Mistanke derom; og hermed stemmer Procurator Gaarders Forklaring under Politiforhøret overeens. Dog bliver den Forskjel tilbage, at Gaarder har gjengivet Lunds Ytringer saaledes, at han med Bestemthed erklærede, at Moderen vilde vedkjende sig sit Navn, medens Lund siger, at han ingenlunde har afgivet en saadan Erklæring, men vel, at hans Moder vilde indfrie Obligationen, og Gaarder har selv under nærværende Sag, inden Lund afgav den sidste Forklaring, anført Indholdet af Lunds Erklæringer saaledes, at de gik ud paa, "at hans Moder vilde indfrie Obligationen eller vedkjende sig sit Navn paa samme," paa hvilke Udtryksmaader er væsentlig Forskjel; dog maa det bemærkes, at Procurator Gaarder allerede under Politiforhøret har tilføiet sin Forklaring, at O. R. Lund ikke talede om enten Moderens Navn var skrevet af hende selv eller ikke. Denne Sagens Post er Student Reeven uvedkommende.

Ad 2. Procurator Gaarders Forklaring under Politiforhøret mod Lund og Alstrup indeholder med Hensyn til denne Post, at Bachke ved Afreisen til Skibtvet gav ham tvende forseglede Breve, hvis Indhold han ikke kjendte, med sig for at han skulde overlevere dem til Angjældende i Tilfælde af at Underskrifterne vare rigtige; han har derhos senere "paa Forespørgsel" forklaret, at Bachke og Lund i den Tid, de opholdt sig i hans Bolig, gik ind i et Sideværelse, medens han forblev i det ydre Værelse, uden at det er ham paa nogen som helst Maade bekjendt, at Lund, der har erklæret Obligationen for falsk, eller at Bachke har raadet Lund til at forlade Landet og til den Hensigt lovede at søge at skaffe ham Pas. Strengt efter Ordene gaae disse Ytringer ikke ud paa Mere, end at Gaarder paa sit Contor, da han overtog Sagen, ikke erfarede noget om Indholdet af de tvende i hans Hænder nedlagte Breve. For saa vidt maa Forklaringen efter Overrettens Formening ogsaa ansees for rigtig. O. R. Lunds første Udsagn angaaende denne Gjenstand

indeholder udtrykkelig, at Bachke under Samtalen i Sideværelset og under fire Dine, efter at Lund havde for ham vedgaaet Obligationens Falskhed, men skudt Skylden paa Alstrup, raadede ham til at søge at komme ud af Landet, da han ellers vilde faae en heel Deel Ubehageligheder af denne Sag, samt lovede ham at skaffe ham Pas til Udlandet, naar han tilveiebragte sin Moders Underskrift paa en nye Obligation. Først senere under Forhøret og paa samme Tid, som han fremkommer med det Paasagn, at Bachke og Gaarder satte saadan Skræk i ham, at han besluttede strax at søge at komme ud af Landet, først da tilføier han, at Bachke overleverede Gaarder Brevene i uforseglet Stand og at Gaarder var med at underviise ham om, hvorledes han, saa fremt Brevene ikke vare tilstrækkelige til at skaffe ham Pas, skulde bære sig ad, for at erholde et saadant. Under nærværende Sag har Lund vedgaaet Usandfærdigheden af det Udsagn, at Gaarder underviiste ham om, hvorledes han skulde forskaffe sig Pas, samt derhos forklaret, at han antager, at Brevene bleve Procurator Gaarder leverede i forseglet Stand, og at han ikke hørte, at deres Indhold blev omtalt i Gaarders Nærværelse. Vidnet Kjøbmand Odegaard nævner heller ikke i sine forskjellige Erklæringer Noget om de tvende af Bachke udfærdigede Breve, deres Indhold eller hvad dermed staaer i Forbindelse, men derimod udtrykkelig, at Bachke og Gaarder ikke havde nogen Samtale om Pas til Udlandet. Deraf indlyser, at Intet desangaaende mellem Bachke og Gaarder eller mellem Gaarder og O. N. Lund kan være forhandlet, da Odegaard som den, der den hele Tid var tilstede, ellers maatte have hørt det. Bachke, hvis Forklaring angaaende dette Punct under Politiforhøret mod Lund og Alstrup ikke tilstrækkelig oplyser, om Gaarder kjendte Brevenes Indhold, har under nærværende Sag provet, at han ikke kan erindre at have talt Noget til Gaarder om Brevenes Indhold, samt at de bleve skrevne paa Gaarders Contor under dennes Fraværelse i Byen og strax forseglede. For saa vidt det har været paaberaabt imod Procurator Gaarder, at det synes lidet rimeligt, at han som Sagfører skulde have overtaget Forretningen uden nøiere at indvies i sin Parts Planer, kan dendenne Omstændighed i nærværende Tilfælde saa meget mindre komme i Betragtning som Alt foregik i den største Skyndsomhed. Men endskjønt det saaledes maa antages, at Procurator Gaarders Forklaring er rigtig, for saa vidt den gaaer ud paa hans Kundskab, da han modtog Brevene, saa er det sikkert, at han den Gang, han ved Politiforhøret afgav sin

Forklaring, endog meget nøie og med fuld Vished kjendte Brevenes Øiemed og den Bistand, Bachke gjennem dem havde søgt at yde O. R. Lund med Hensyn til hans Flugt; under Forhøret den 8de Juni 1847 forklarer Madame Lund, at Gaarder, idet man skyndede paa hende for at faae hende til at underskrive det nye Document til Bachke, forestillede hende, at det var nødvendigt, at hendes Søn samme Nat kom afsted til Drøbak eller Moss, for at komme bort med Dampbaaden, samt at hun hørte der mellem Gaarder og Sønnen, O. R. Lund, blev talt om at Gaarder havde et Par Breve, som skulde hjælpe Lund til Pas. Ogsaa de fremkomne tvende Breve fra Procurator Gaarder til Madame Lunds Lavværge, Contorist Fr. Printz, af 4de og 12te April 1847, det første skrevet paa første Skiite fra Sundaas under Gaarders og Reevens Tilbagereise til Christiania, antyde umiskjendeligen, at Gaarder dengang havde Kundskab om den Maade, hvorpaa Lunds Flugt var paatænkt at skulle iværksættes. I en Skrivelse til Madame Lund af 4de Juli 1848 (ved en Skrivfeil er Udstedelsesdagen angiven 4de April), hvori Procurator Gaarder henvender sig til hende i Anledning af de Uoverensstemmelser, som findes mellem hendes og hans Forklaringer, fremstiller Gaarder selv Sagen ganske som Madame Lund havde gjort under Forhøret den 8de Juni 1847, nemlig at han, for at paaskynde Udstedelsen af den nye Obligation paa Sundaas den 3die April om Natten, opfordrede O. R. Lund til at gjøre sin Moder bekjendt med hans Beslutning om at forlade Landet og det var ham af Vigtighed endnu samme Aften at kunne afreise til Drøbak; og i et Brev af samme Dag til Printz handles ligeledes om O R. Lunds "Flugt," og at den havde været omtalt Morgenen efter paa Sundaas mellem Gaarder og Printz. I en Udvikling, som Procurator Gaarder den 29de Juli 1848 tilstillede den daværende Storthingspræsident, og hvis Rigtighed han under nærværende Sag har vedstaaet, ytrer han, at Lund hos Moderen fortalte, at Brevene skulde forhjælpe ham til Pas. Under det Forhør, som i Anledning af nærværende Sag blev optaget den 5te Februar 1849, har Contorist Printz forklaret, at under den Samtale i Eenrum, som Madame Lund havde med ham ved hans Ankomst til Sundaas om Morgenen den 4de April 1847, fortalte hun ham blandt Andet, at Gaarder, da det nye Document var udstedt, paaskyndede O. R. Lunds Afreise til Udlandet og medgav ham tvende Breve, som Gaarder efter Sigende skulde have modtaget af Bachke til Erholdelse af Pas, og, om Formiddagen samme Dag afhandledes

til Udlandet, for at han kunde, om muligt, begive sig bort med Dampbaaden den paafølgende Morgen, enten fra Drøbak eller fra Moss; hvorimod Procurator Gaarder, dersom Endossenterne negtede at vedstaae sin Underskrift paa Obligationen, skulde enten lade Lund hefte hos Lensmanden eller tage ham med sig tilbage til Christiania. Disse Forhandlinger varede en halv Times Tid, hvori desuden Bachke og Lund havde en Samtale under fire Øine i et Sideværelse, og Procurator Gaarder var fraværende for at træffe Forberedelser til Reisen og forskaffe sig Student Reevens Ledsagelse til Bistand ved Lunds Bevogtning underveis. Bachke og Ødegaard forlode derpaa Procurator Gaarder sammen, og Klokken omtrent 1 begav denne med Reeven og Lund sig paa Veien til Sundaas, hvorhen de naaede seent ud paa Aftenen eller om Natten, saudsynligviis henved Midnat. Paa Sundaas vare alle Beboerne gaaede til Sengs, men bleve vakkede af de Ankommende, hvorpaa Lund gik ind i Sovekammeret til sin Moder og anmodede hende om at staae op strax, da der var Nogen, som ønskede at tale med hende. Hun, der mærkede, at noget Galt var paa Færde, klædte sig paa og gik ind til de Reisende, hvorpaa hun efter en Forhandling med Procurator Gaarder blev saaledes forligt med denne, at hun paa Stedet udfærdigede en ny Vexelobligation til Bachke for 300 Speciedaler og lydende paa 1 pCt. maanedlig Rente, hvilken Obligation af Procurator Gaarder blev underskrevet som Madame Lunds Lavværge. De tvende af Bachke for dette Tilfælde nedskrevne Breve bleve derpaa overleverede til Lund, hvem det tillodes at reise; efter et Ophold paa Sundaas af en halv Times Tid begav han sig paa Reisen til Moss. Den paafølgende Morgen, efter at Lund havde forladt Sundaas, altsaa første Paaskedag den 4de April, kom Madame Lunds sædvanlige Lavværge, Contorist Fr. Printz, paa hendes Anmodning til Sundaas, hvor Procurator Gaarder og Student Reeven udstedte en Erklæring til Madame Lund, saa lydende: "At Hr Handelsfuldmægtig O. N. Lund igaaraftes i vor Nærværelse erklærede gjentagne Gange til Madame Elisabeth Lund, at dennes Navn paa samtlige paa hendes Navn lydende Vexelobligationer og Vexler er falskt - alene en i Norges Bank endosseret Vexelobligation, stor til Rest 165 Speciedaler undtaget - bevidnes herved paa Forlangende af Madame Lund og Hr. Printz." Man savnede imidlertid den Obligation, som havde været Gjenstand for foregaaende Aftens Forhandlinger og var bleven indfriet ved edn nye af Madame Lund udfærdigede, hvilken Procurator

Gaarder antog at have tilbageleveret Madame Lund, men som man nu indsaae, at O. R. Lund maatte have taget med sig. Procurator Gaarder anmodede da Printz indstændigen om at sørge for at faae denne Vexelobligatinn tilbage fra O. R. Lund, saafremt denne ikke allerede skulde være undkommen, samt at rive den i Stykker og sende Gaarder Stumperne, til Beviis for, at den var tilintetgjort. Klokken omtrent 11 om Formiddagen den 4de April forlode Gaarder og Reevern Sundaas og reiste tilbage til Christiania, og fra første Skifte sendte Gaarder et Brev tilbage til Printz, hvori han paa nyt indstændigen indskjærper denne at faae fat paa den omhandlede Obligation og derpaa gaae frem med den efter Aftale.

Dampbaaden anløb imidlertid ikke Moss den 4de April, hvorfor O. R. Lund begav sig videre til Sarpsborg og Frederikshald. Paa sidstnævnte Sted blev han paagreben den 10de April ombord i et Fartøi, med hvilket han vilde gaae til Frankrige. Han stilledes for Forhør paa Christiania Politikammer, i Anledning af de forskjellige fremkomne falske Gjældsbreve, og vedgik ogsaa overhovedt disses Falskhed, men paastod, at samtlige Falsknerier vare forøvede af hans undkomne Compagnon Alstrup, uden at han vidste Noget derom førend bagefter. Under disse Omstændigheder indkaldtes Procurator Gaarder og Student Reevern til Forhøret. Procurator Gaarders Forklaring, afgiven den 17de April, lyder i Protokollen saaledes: "Fremstod som 12te Deponent, Overretsprocurator Peter Krabbe Gaarder. Han forklarede, at han ikke vidste Andet til Oplysning i denne Sag, end at Løverdagen den 3die d. M. omtrent Klokken 12 Middag kom 4de Deponent, Svend Bachke og Angjældende Lund op til Deponenten i hans Bopæl med Anmodning om, at han vilde gjøre en Reise til Skibtvedt for at faa undersøgt om Navnene paa en i Bachkes Besiddelse værende Vexelobligation, saa vidt erindres udstedt af Angjældende og endosseret af hans Moder tilligemed tvende Gaardbrugere i Skibtvedt, samt, saa vidt erindres, af Alstrup, var rigtig. Bachke ytrede for Deponenten, at han antog Muligheden af, at Navnene kunde være urigtige, men ytrede sig ikke med nogen som helst Bestemthed herom, medens derimod Lund erklærede med Bestemthed, at Moderen vilde vedkjende sig sit Navn, uden at han dog talede om enten hendes Navn var skrevet af hende selv eller ei. Deponenten blev derhos af Bachke anmodet om, i Tilfælde af, at Endossenterne ikke skulde vedkjende sig deres Navne paa Vexelobligationen, enten at føre Lund til-

bage her til Byen og lade ham arrestere her, eller at lade ham arrestere deroppe som Debitor efter denne Vexelobligation. Bachke gav derhos tillige Deponenten tvende forseglede Breve, hvis Indhold Deponenten ikke kjendte, med sig, for at han skulde overlevere dem til Angjældende i Tilfælde af, at Underskrifterne vare rigtige. Deponenten formaaede Student Reeven til at følge med sig, og begav sig paa Reisen i Følge med denne og Lund om Eftermiddagen. Samme Dag ankom de til Madame Lunds Bopæl Sundaas i Skibtvedt, og, da hun vedkjendte sig Underskriftens Rigtighed paa Vexelobligationen samt vedtog at udstæde en ny Vexelobligation paa samme Beløb som den ældre, nemlig 300 Speciedaler, og havde gjort dette, overleverede Deponenten, efter sin Ordre de to omhandlede Breve til Angjældende Lund og den indfriede Obligation til hans Moder Madame Lund. Deponenten bemærkede dertil paa egen Anledning, at Madame Lund erklærede i Student Reevens Nærværelse, at han ingenlunde turde have vovet at fralægge sig sit Navns Underskrift paa Obligationen, om det var kommet til Eds Aflæggelse. Paa Forespørgsel forklarede Deponenten videre, at Bachke og Lund i den Tid, de opholdt sig i hans Bolig, gik ind i et Sideværelse, medens Deponenten forblev i det ydre Værelse, og at de opholdt sig der nogen Tid, uden at det paa nogen som helst Maade er Deponenten bekjendt, at Lund der har erklæret Obligationen for falsk, eller at Bachke har raadet Lund til at forlade Landet og til den Hensigt lovede at skaffe ham Pas. Videre veed Deponenten ikke til Oplysning i Sagen." Denne Forklaring erklæres oplæst og vedtaagen.

Det hedder derpaa i Protocollen: "Som 13de Dept. fremstod Student Johan Henriksen Reeven, 32 Aar gammel og boende i Snedker Wasters (Walters?) Gaard i Pilestrædet. Han forklarede sig for sit Vedkommende overeensstemmende med 12te Deponent med Hensyn til hvad der foregik paa Sundaas hos Madame Lund, hvor Deponenten var nærværende under hendes Underhandlinger med 12te Dept., og videre vidste han ikke til Oplysning i Sagen." Examineret i Anledning af disse Udsagn paastod Lund, at han, da han i Følge med Bachke var oppe hos Gaarder, udtrykkelig havde erklæret den omhandlede Obligation for falsk og at Bachke og Gaarder derefter satte saadan Skræk i ham, at han besluttede strax at søge at komme ud af Landet, hvilket han ellers ikke havde tænkt paa; han foregav, at de tvende af Bachke udfærdigede Breve, som skulde overleveres ham, naar hans Moder havde vedgaaet sit Navn, bleve overgivne til

Gaarder i uforseglet Stand og at saa vel Bachke som Gaarder underviste ham om, at han, om Brevene ikke vare tilstrækkelige til at skaffe ham Pas, skulde forsøge paa at faae saadant af en Reisende, som han kunde træffe paa Veien; endvidere forklarede han, at under Reisen hjem Paaskeaften, kjørte de saa hurtigt som muligt og betalte dobbelt Skyds paa de to sidste Stationer, der ikke ere faste Stationer, for des hurtigere at faae Hest, og for at, som de sagde, han kunde komme saa betids hjemmefra, at han kunde naae til Moss den næste Morgen Klokken 6, for at gaae med Dampfartøiet derfra til Udlandet.

Den 21de April blev Procurator Gaarder confronteret med Lund, hvorom findes tilført: "Atter fremstod 12te Deponent, Overretsprocurator Gaarder, der efter at være confronteret med Angjældende Lund erklærede, at det aldeles ikke forholdt sig som af Lund anført, at han for Deponenten, inden de reiste, i Bachkes og Odegaards Nærværelse erklærede, at Vexelobligationen hos Bachke var falsk. Ved nærmere Overveielse erindrer han nu, at de Breve, han modtog af Bachke, bleve forseglede i Nærværelse af Deponenten, inden han modtog dem. For Ovrigt benegtede han aldeles det Sidst af Angj. Lund Forklarede, baade med Hensyn til Grunden til, at de kjørte saa hurtigt til Skibtvet, hvilken for Deponentens Vedkommende ene var den, at han gjerne, da det var koldt og mørkt, vilde komme hurtigere til Natteherberge, som ogsaa med Hensyn til hvad der af Lund er forklaret om noget Forsøg fra Deponentens Side til at sætte Skrak i ham, for at faae ham til at reise ud af Landet, og om noget Raad til Lund til at skaffe sig Pas af en Reisende. Deponenten bad derhos tilført, at Grunden til, at der paa de sidste Stationer blev lovet 1½, ikke dobbelt Skyds, var den oven angivne."

Den 24de April sluttede Hovedforhøret over O. N. Lund, men, da Alstrup, som imidlertid var undkommen til Danmark, blev paagreben og ført til Christiania, continuerede Forhøret paa Christiania Politikammer fra den 12te til den 20de Mai, hvorunder Alstrup negtede al Deelagtighed i Falsknerierne, og da derefter Forhører vare optagne i Rakkestad, samt i Høggen og Frøland, bleve Lund og Alstrup ved Ordre af Stiftamtmanden i Christiania af 25de Juni 1847 satte under Tiltale for Falsk. Referenten stevnede som Vidner ogsaa Procurator Gaarder og Student Reeven, men underrettede dem ved Tægtetiden om, at deres Møde var nødvendigt, og at de, saa fremt deres Edfæstelse skulde behøves,

senere skulde blive varslede paa Nyt. Dette skede imidlertid ikke, og i sin Indstilling bemærkede Referenten, at det efter den Retning, Undersøgelserne under Forhørerne ere givne mod, blandt Andre, 12te og 13de Deponenter, forekom ham mindre rigtigt at edfæste dem. Referentens Indstilling gik for Øvrigt ud paa, at O. N. Lund, der vedblev at negte og at skyde al Skyld paa Alstrup, skulde fældes, men Alstrup frifindes for videre Tiltale. Inden imidlertid Dom blev afsagt, gik Lund til Bekjendelse, saaledes at han tilstod, at Falskneriene vare forøvede efter Overlæg mellem ham og Alstrup, der skulde have udført Efterskrivningen af de fleste falske Navne, men Alstrup vedblev sine Benegtelser; og ved Underretsdom af 31te Januar 1848, stadfæstet af Overretten, blev O. N. Lund for Falsk fældet til 9 Aars Strafarbeide, medens Alstrup blev frifunden for videre Tiltale.

Den Maade, hvorpaa en af Repræsentanterne ved Storthinget 1848 havde, i Anledning af Statsrevisor-Valget, udtalt sig angaaende Procurator Gaarders Forhold med Hensyn til den Obligation, han for Bachke havde paa Sundaas faaet indtriet ved en ny, udstedt af Madamme Lund, foranledigede Procurator Gaarder til at indgive en Indstilling til Justits- og Politi-Departementet, som foranstaltede et nyt Forhør optaget i Skibtvet, og derefter ved Skrivelse af 26de Marts s. A. til Stiftamtmanden i Christiania tilkjendegav, at Samme ikke fandt sig foranlediget til i Sagens daværende Stilling at indgaae til Hans Majestæt Kongen med noget underdanigst Foredrag, men at Departementet formeente, at det efter de fremkomne Oplysninger ikke kunde undgaaes, at justitiel Tiltale institueredes mod Stiftsoverretsprocurator Gaarder og Student J. Henr. Reeven for Overtrædelse af Criminallovens Capitel 21 § 33. Ved Ordre af 27de Marts s. A. satte derpaa Stiftamtmanden Gaarder og Reeven under Tiltale efter det anførte Lovsted.

Den af Byfogden i Christiania den 4de September s. A. afsagte Dom gaaer ud paa de Tiltaltes Frifindelse for videre Tiltale, dog saaledes, at de Een for Begge og Begge for Een ere tilpligtede at betale de med Actionen forbundne Omkostninger og deriblandt det Procurator Moe som Referent under et Thingsvidne i Skibtvet tillagte Salarium 5 Spdlr. Ved Forkyndelsen af denne Dom yttrede de Tiltalte det Ønske, at denne maatte undergives høiere Rets Prøvelse, og af Stiftamtmanden er den ligeledes paa Grund af Omstændighederne indanket for Overretten.

De Afvigelser fra Sandheden, hvorfor de Tiltalte sigtes,

bestaae væsentligen i: 1) At Procurator Gaarders Forklaring om hvad der forefaldt mellem ham, Bachke og Lund inden Afreisen til Skibtvet gaaer ud paa, at han ingen Vished eller bestemt Kundskab havde om Falskheden af Underskrifterne paa den Obligation, i Anledning af hvilken Reisen foregik; 2) at Procurator Gaarder har benegtet, at have kjendt Indholdet af de tvende Breve, som han modtog i forseglet Stand af Bachke for at overlevere Lund, naar Moderen havde vedkjendt sig sit Navn, samt over Hoved at have havt nogen Kundskab om, at Bachke havde raadet Lund til at forlade Landet og til den Hensigt lovet ham nogen Bistand til at erholde Pas; 3) at baade Gaarder og Reeven have forklaret, at Madame Lund for dem under Opholdet paa Sundaas vedkjendte sig Underskriftens Rigtighed paa Vexelobligationen; og 4) at hverken Gaarder eller Reeven have omtalt O. N. Lunds Erkjendelse paa Sundaas til Moderen om, at hendes Navn paa samtlige discounterede Obligationer, med Undtagelse af en i Banken paa 165 Spdlr, var falskt, og heller ikke den af dem selv desangaaende om Formiddagen den 4de April 1847 Madame Lund meddeelte skriftlige Erklæring.

Ad 1. Den Forklaring, Procurator Gaarder afgav for Administrator af Forhøret, gik ud paa, at Bachke ved at overdrage ham Sagen vel havde sagt sig at antage Muligheden af, at Navnene kunde være urigtige, men ikke at have ytret sig med nogen Bestemthed herom, medens Lund med Bestemthed erklærede, at Moderen vilde vedkjende sig sit Navn, dog uden at tale om hvor vidt Navnet var skrevet af hende selv eller ei. De Omstændigheder, som maatte vække Mistanke, ere saaledes af Gaarder fremhævede; Spørgsmaalet er alene, hvor vidt O. N. Lund udtrykkelig vedgik at være vidende om Underskrifternes Falskhed. Hvad der i denne Henseende taler mod Procurator Gaarder er kuns O. N. Lunds Forklaring. Oprindelig udsagde Lund, at han, efter at han og Bachke vare komne til Procurator Gaarder, fortalte Bachke "i Korthed og under fire Øine i et Sideværelse Sagens Sammenhæng saaledes som han nu her (under Forhøret) nøiagtigen har forklaret den," det vil altsaa sige, at han erklærede de Obligationen paaførte Navne, hans eget og Alstrups undtagne, for falske, men paastod at Falskneriet var forøvet af Alstrup alene, uden Deelagtighed fra hans Side. Først senere har han begyndt at paastaae, at Erkjendelsen blev afgiven i Gaarders Nærværelse idet han ytrer, at "saa vidt Deponenten erindrer," hørte saa vel Bach-

ke, som Gaarder og Ødegaard, at han erklærede Bachkes Obligation for falsk. Efter at O. R. Lund var gaaet til Bekjendelse om sin Deelagtighed i Falskneriet vedbliver han, at han havde underrettet Bachke om at Obligationen var falsk, men nævner Intet om Gaarder. Det er egentlig først, efter at nærværende Sag af det Offentlige er reist mod Gaarder, at O. R. Lund, som er domfældt for Falsk og har afgivet sin Forklaring uden Ed, med Bestemthed har paastaaet at Procurator Gaarder paahørte den omhandlede Erklæring; men foruden hvad der for Øvrigt maa komme i Betragtning til at berøve hans Forklaring al Vægt, maa det endvidere bemærkes, at han under nærværende Sag ogsaa har ytret den Formening, at Kjøbmand Ødegaard ikke hørte hans Erkjendelse for Bachke, medens det af Ødegaard, som senere skal omhandles, er vedgaaet, at han hørte Yttringerne, saa Uovereensstemmelsen mellem Gaarder og Lund synes at være opkommen ved en Hukommelsesfeil fra dennes Side. Endelig har Lund endnu gjort den Forandring i sin Forklaring, at han tilsidst har troet at erindre, at det ikke var ham, men Bachke, som paa Grund af den Meddelelse, han derom af Lund kort i Forveien havde modtaget, afgav den Erklæring oppe hos Procurator Gaarder, som gik ud paa, at Obligationen var falsk; dog har han tilføiet, at han ikke saa bestemt kan sige, om Ordet "falsk" blev brugt, men at Erklæringen saaledes maatte opfattes, paastaaer han aldeles vist. Lund erkjender derhos, at han oppe hos Gaarder ytrede, at han var overbeviist om, hans Moder vilde indfrie Obligationen til Bachke, men han erklærede ingenlunde, at hans Moder ikke vilde vedkjende sig Underskriften paa samme. Et aldeles lovfast Vidne om det hos Gaarder ved Middagstider den 3die April Forefaldne er Kjøbmand Ødegaard, som kom til Gaarder med Bachke og Lund, forblev der den hele Tid under Forhandlingerne, i Anledning af hvilke Bachke og Gaarder ikke havde nogen Samtale i Eenrum, og som atter forlod Gaarder i Følge med Bachke. Ødegaard havde allerede forhandlet med Bachke og Lund, inden de kom til Gaarder sammen, og forklarer oprindelig, at han ikke kan erindre, at Lund under de forskjellige Samtaler, hvilke denne den omhandlede Dag havde i hans Overvær med Bachke, udtrykkelig erklærede Obligationen for falsk, men det veed han med Vished, at Lund brugte saadanne Udtryk, at han for sit Vedkommende antog det for klart, at det var Lunds Mening, at Obligationen var falsk, uden at Lund antydede, hvilke Navne, der vare falske. Dette Prov har Ødegaard senere beediget

og er bleven derved under nærværende Sag med det Tillæg, at Lunds Udladelser angaaende Obligationens Falskhed faldt mellem ham og Bachke, forinden de vare komne paa Procurator Gaarders Contor. Ogsaa S. Bachkes Udsagn, der til Slut af ham ere beedigede, stemme hermed ganske overeens. Det maa saaledes ansees godtgjort, at der ikke i Procurator Gaarders Nærværelse paa hans Contor i Christiania den 3die April 1847 er forefaldne saadanne Ytringer fra Lunds Side, som bestemt tilkjendegave, at den omhandlede Obligation var falsk, men vel saadanne, som maatte vække Mistanke derom; og hermed stemmer Procurator Gaarders Forklaring under Politiforhøret overeens. Dog bliver den Forskjel tilbage, at Gaarder har gjengivet Lunds Ytringer saaledes, at han med Bestemthed erklærede, at Moderen vilde vedkjende sig sit Navn, medens Lund siger, at han ingenlunde har afgivet en saadan Erklæring, men vel, at hans Moder vilde indfrie Obligationen, og Gaarder har selv under nærværende Sag, inden Lund afgav den sidste Forklaring, anført Indholdet af Lunds Erklæringer saaledes, at de gik ud paa, "at hans Moder vilde indfrie Obligationen eller vedkjende sig sit Navn paa samme," paa hvilke Udtryksmaader er væsentlig Forskjel; dog maa det bemærkes, at Procurator Gaarder allerede under Politiforhøret har tilføiet sin Forklaring, at O. N. Lund ikke talede om enten Moderens Navn var skrevet af hende selv eller ikke. Denne Sagens Post er Student Reeven uvedkommende.

Ad 2. Procurator Gaarders Forklaring under Politiforhøret mod Lund og Alstrup indeholder med Hensyn til denne Post, at Bachke ved Afreisen til Skibtvet gav ham tvende forseglede Breve, hvis Indhold han ikke kjendte, med sig for at han skulde overlevere dem til Angjældende i Tilfælde af at Underskrifterne vare rigtige; han har derhos senere "paa Forespørgsel" forklaret, at Bachke og Lund i den Tid, de opholdt sig i hans Bolig, gik ind i et Sideværelse, medens han forblev i det ydre Værelse, uden at det er ham paa nogen som helst Maade bekjendt, at Lund, der har erklæret Obligationen for falsk, eller at Bachke har raadet Lund til at forlade Landet og til den Hensigt lovede at søge at skaffe ham Pas. Strengt efter Ordene gaae disse Ytringer ikke ud paa Mere, end at Gaarder paa sit Contor, da han overtog Sagen, ikke erfarede noget om Indholdet af de tvende i hans Hænder nedlagte Breve. For saa vidt maa Forklaringen efter Overrettens Formening ogsaa ansees for rigtig. O. N. Lunds første Udsagn angaaende denne Gjenstand

indeholder udtrykkelig, at Bachke under Samtalen i Sideværelset og under fire Øine, efter at Lund havde for ham vedgaaet Obligationens Falskhed, men skudt Skylden paa Alstrup, raadede ham til at søge at komme ud af Landet, da han ellers vilde faae en heel Deel Ubehageligheder af denne Sag, samt lovede ham at skaffe ham Pas til Udlandet, naar han tilveiebragte sin Moders Underskrift paa en nye Obligation. Først senere under Forhøret og paa samme Tid, som han fremkommer med det Paasagn, at Bachke og Gaarder satte saadan Skræk i ham, at han besluttede strax at søge at komme ud af Landet, først da tilføier han, at Bachke overleverede Gaarder Brevene i uforseglet Stand og at Gaarder var med at undervise ham om, hvorledes han, saa fremt Brevene ikke vare tilstrækkelige til at skaffe ham Pas, skulde bære sig ad, for at erholde et saadant. Under nærværende Sag har Lund vedgaaet Usandfærdigheden af det Udsagn, at Gaarder underviste ham om, hvorledes han skulde forskaffe sig Pas, samt derhos forklaret, at han antager, at Brevene bleve Procurator Gaarder leverede i forseglet Stand, og at han ikke hørte, at deres Indhold blev omtalt i Gaarders Nærværelse. Vidnet Kjøbmand Ødegaard nævner heller ikke i sine forskjellige Erklæringer Noget om de tvende af Bachke udfærdigede Breve, deres Indhold eller hvad dermed staaer i Forbindelse, men derimod udtrykkelig, at Bachke og Gaarder ikke havde nogen Samtale om Pas til Udlandet. Deraf indlyser, at Intet desangaaende mellem Bachke og Gaarder eller mellem Gaarder og O. N. Lund kan være forhandlet, da Ødegaard som den, der den hele Tid var tilstede, ellers maatte have hørt det. Bachke, hvis Forklaring angaaende dette Punct under Politiforhøret mod Lund og Alstrup ikke tilstrækkelig oplyser, om Gaarder kjendte Brevenes Indhold, har under nærværende Sag provet, at han ikke kan erindre at have talt Noget til Gaarder om Brevenes Indhold, samt at de bleve skrevne paa Gaarders Contor under dennes Fravær i Byen og strax forseglede. For saa vidt det har været paaberaabt imod Procurator Gaarder, at det synes lidet rimeligt, at han som Sagfører skulde have overtaget Forretningen uden nøiere at indvies i sin Parts Planer, kan denne Omstændighed i nærværende Tilfælde saa meget mindre komme i Betragtning som Alt foregik i den største Skyndning. Men endskjønt det saaledes maa antages, at Procurator Gaarders Forklaring er rigtig, for saa vidt den gaaer ud paa hans Kundskab, da han modtog Brevene, saa er det sikkert, at han den Gang, han ved Politiforhøret afgav sin

Forklaring, endog meget nøie og med fuld Vished kjendte Brevenes Øiemed og den Bistand, Bachke gjennem dem havde søgt at yde O. R. Lund med Hensyn til hans Flugt; under Forhøret den 8de Juni 1847 forklarer Madame Lund, at Gaarder, idet man skyndede paa hende for at faae hende til at underskrive det nye Document til Bachke, forestillede hende, at det var nødvendigt, at hendes Søn samme Nat kom afsted til Drøbak eller Moss, for at komme bort med Dampbaaden, samt at hun hørte der mellem Gaarder og Sønnen, O. R. Lund, blev talt om at Gaarder havde et Par Breve, som skulde hjælpe Lund til Pas. Ogsaa de fremkomne tvende Breve fra Procurator Gaarder til Madame Lunds Lavværge, Contorist Fr. Printz, af 4de og 12te April 1847, det første skrevet paa første Skifte fra Sundaas under Gaarders og Neevens Tilbagereise til Christiania, antyde umiskjendeligen, at Gaarder dengang havde Kundskab om den Maade, hvorpaa Lunds Flugt var paatænkt at skulle iværksættes. I en Skrivelse til Madame Lund af 4de Juli 1848 (ved en Skrivfeil er Udstedelsesdagen angiven 4de April), hvori Procurator Gaarder henvender sig til hende i Anledning af de Uoverensstemmelser, som findes mellem hendes og hans Forklaringer, fremstiller Gaarder selv Sagen ganske som Madame Lund havde gjort under Forhøret den 8de Juni 1847, nemlig at han, for at paaskynde Udstedelsen af den nye Obligation paa Sundaas den 3die April om Natten, opfordrede O. R. Lund til at gjøre sin Moder bekjendt med hans Beslutning om at forlade Landet og det var ham af Vigtighed endnu samme Aften at kunne afreise til Drøbak; og i et Brev af samme Dag til Printz handles ligeledes om O R. Lunds "Flugt," og at den havde været omtalt Morgenen efter paa Sundaas mellem Gaarder og Printz. I en Udvikling, som Procurator Gaarder den 29de Juli 1848 tilstillede den daværende Storthingspræsident, og hvis Rigtighed han under nærværende Sag har vedstaaet, ytrer han, at Lund hos Moderen fortalte, at Brevene skulde forhjælpe ham til Pas. Under det Forhør, som i Anledning af nærværende Sag blev optaget den 5te Februar 1849, har Contorist Printz forklaret, at under den Samtale i Eenrum, som Madame Lund havde med ham ved hans Ankomst til Sundaas om Morgenen den 4de April 1847, fortalte hun ham blandt Andet, at Gaarder, da det nye Document var udstedt, paaskyndede O. R. Lunds Afreise til Udlandet og medgav ham tvende Breve, som Gaarder efter Sigende skulde have modtaget af Bachke til Erholdelse af Pas, og, om Formiddagen samme Dag afhandledes

mellem Gaarder og Printz Seorgsmaalet om O. N. Lunds Flugt, hvorved Gaarder skal have ytret sikker Forhaabning om, at denne, ved den her (ham?) givne Anledning til hurtig at undkomme, vilde undgaae Straf. Vidnet Madame Lund prover under Thingsvidnet den 16de Juni 1819, at Gaarder ytrede, at O. N. Lund lettere vilde kunne faae Pas i Drøbak end paa Moss, da Bachke bedre kjendte den Mand i Drøbak, end den Mand paa Moss, til hvilken han skulde henvende sig derom, samt at Gaarder, saafremt det skulde slaae Feil paa begge Steder, raadede O. N. Lund til at opholde sig paa en Bondegaard, efter Vidnets Mening, indtil der maatte vise sig en bekvem Leilighed til at undkomme. Der blev endvidere fra Procurator Gaarders Side givet det Raad, at N. O. Lund skulde reise over Elven til Fogden i Rakkestad for der at erholde Pas, hvilket dog Madame Lund fraraadede. O. N. Lund paastaaer endog, at han allerede under Reisen til Sundaas samtalede om dette Emne med Procurator Gaarder. I Anledning af disse Udsagn har Gaarder i et til Retten under nærværende Sag indgivet Skrift udførlig forklaret, at Lund allerede paa første Skifte fra Christiania gjorde ham i alle Enkeltheder bekjendt med sin paatænkte Afreise til Udlandet med Dampbaaden, og med at Bachke havde lovet gjennem de tvende i Gaarders Besiddelse værende Breve at forhjælpe ham til Pas. Han har derhos forklaret om Lunds Hastverk for at komme afsted og vedgaaet i det Væsentlige sin Deelagtighed i Overlægningerne om, hvorledes Lund skulde forholde sig med Hensyn til Erhvervelsen af Pas, og endelig at Samtalen den følgende Formiddag - den 4de April - hovedsagelig dreiede sig, iblandt Andet om, hvor vidt Lunds Flugt kunde antages at ville lykkes. Ogsaa ved sin Tilbagekomst til Christiania talede han med Bachke om Brevenes Indhold. Over Hoved fremgaaer det paa det klareste af Procurator Gaarders egen Fremstilling, saaledes som han senere ved Politiforhøret har givet den, at han lige saa vel som Lund vidste, af hvilken Vigtighed Brevene vare for denne med Hensyn til at kunne komme afsted. Efter det Anførte kommer Retten til det Resultat, at Procurator Gaarder under Afhøringen paa Politikammeret har fortiet en Omstændighed, som han maatte indsee at være af væsentlig Betydning for Undersøgelsen med O. N. Lund. Hvad angaaer Tiltalte Neeven, da kan der ikke være Tale om, at han skulde have havt nogen Kundskab om Bachkes Breve, deres Indhold eller Øiemed, da Følg t forlod Christiania; Gaarders Ytringer i Forhøret den 17de April om at

Brevenes Indhold ved Overleverelsen ikke var ham bekjendt, kan Reeven ved at forklare sig derfor lettelig have overseet eller agtet sig uvedkommende. Hans Erklæring om i det Væsentlige at stemme overeens med Procurator Gaarder, har alene Hensyn til, hvad der foregik paa Sundaas, og, da Gaarder i sin Forklaring om dette Ophold Intet havde nævnt angaaende Brevene og Lunds Reise, finder Overretten ikke, at der med nogen Føie kan mod Tiltalte i denne Post lægges Vægt paa hans Erklæring, at han ikke vidste videre til Oplysning i Sagen. Hertil kommer, at Student Reevens Afhørelse, efter hvad han har paaberaabt sig og hvad ogsaa stemmer med Politifuldmægtig Meltzers Prov, var aldeles summarisk; og at Reeven ikke er afhørt mere end den ene Gang, navnlig ikke var tilstede under Confrontationen mellem Lund og Gaarder den 21de April. Bemærkes maa det derhos, at Reeven paastaaer, hvad ogsaa af Gaarder er erklæret at være rigtigt, at han den 17de April 1847, da han med Gaarder forlod Politiforhøret spurgte denne, om det ikke havde været nødvendigt for ham at oplyse, at Lund under Reisen til Sundaas havde spurgt ham, hvad en Reise til Amerika kunde koste, samt om han troede, at Lund kunde slippe ud med et Beløb af 97 Spd. og 3 Uhre, hvorover denne kunde raade.

Ad. 3. Efter Tilførselen under Politiforhøret har Procurator Gaarder først forklaret, at Madame Lund "vedkjendte sig Underskriftens Rigtighed paa den hende forelagte Vexelobligation, men senere, "paa egen (given?) Anledning" bemærket, "at Madame Lund erklærede i Student Reevens Nærværelse, at hun ingenlunde turde have vovet at fralægge sig sit Navns Underskrift paa Obligationen, om det var kommen til Eds Aflæggelse." Den Modsigelse, som disse forskjellige Ytringsmaader indeholder, har Procurator Gaarder i sin Skrivelse til Madame Lund af 4de April (Juli) 1848 søgt at løse saaledes, at hendes første Forklaring, da den omhandlede Vexelobligation blev hende forevijst, gik ud paa, at hendes Navn paa denne Obligation "maatte være" ægte, og at hun, da Gaarder bemærkede, at hun nøie burde undersøge Skrifttrækkene, eftersom der havdes Mistanke om Documentets Ægthed, gjentagne Gange erklærede, at hun i alle Fald ikke under Ed vilde vove at benegte Navnets Ægthed. I sin under nærværende Sag afgivne skriftlige Forklaring ytrer Procurator Gaarder, at Madame Lund, efter at have beseet Papiret i nogle Øieblikke, simpelthen erklærede: jo dette er mit Navn eller dette Navn maa være skrevet af

mig, samt at hun, efter at være opfordret til nøiere at undersøge Skrifttrækkene i Navnet, inden hun vedkiendte sig samme, gjentagende erklærede, at Navnet maatte være skrevet af hende, og, var det falskt, var det saa vel eftergjort, at hun aldrig kunde vove at benegte at have skrevet det selv. Overretten antag r ogsaa, at Modsigelsen paa denne Maade bortfalder, idet man maa betragte den sidste Ytring under Politiforhøret som en nærmere Forklaring eller Berigtigelse af den første. Foreløbig maa det bemærkes, at ikke alene Madame Lund og de tvende Gaardbrugere, hvis Navne vare tegnede under Endossementerne, under Ed have fralagt sig at have skrevet disse Navne, men at den omhandlede Obligations Falskhed er tilstrækkelig beviist ved O. N. Lunds Tilstaaelse og ved edeligt Vidnesbyrd af Madame Lunds Lavværge, Fr. Printz, samt af de tvende Mænd, hvis Navne ere paaførte Obligationen til Vitterlighed om Navnets Ægthed. Det er altsaa umuligt, at Madame Lund den 3die April om Natten kan have vedkjendt sig sin Underskrift under Obligationen, uden at det maatte være skeet ved Feiltagelse. Efter O. N. Lunds i nærværende Sag afgivne Forklaring skulde det med Moderens Underskrift paa Sundaas være tilgaaet saaledes, at Moderen, da han anmodede hende om at underskrive den nye Obligation, idet den gamle blev hende forevüst, ytrede, at hendes Navn paa den gamle var meget vel efterskrevet, og at hun, som Følge heraf, fremførte noget Lignende, som at hun ikke under Ed turde fragaae at have underskrevet den, "men hun erkjendte ikke at have underskrevet den." Han tilføier ogsaa, at han antager, at Moderen af hans Ytringer maa have forstaaet, at Obligationen var falsk, samt noget efter, at han ikke erindrer, hvor vidt han selv i Gaarders Nærværelse paa Sundaas ytrede, at Obligationen var falsk, og at han ikke hørte, at Gaarder truede hans Moder med at lade ham arrestere.

(Fortsættes).

Christiania 1850.
Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang
№ 28.

15de Juli
1850.

Norsk Retstidende,

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sager, paakjendte i Høiesterets 1ste Session 1850.

L.Nr. 205. } N. A. Andresen mod A. Grüning & Co. som
O.Nr. 35. } Mandatarier for C. E. Habicht i Ny York.

Den 22de Mai 1847 tilskrev Andresen Habicht saaledes: "Jeg beklager, at det høie Standpunct af Priserne paa Deres Producter, saavel som Fragterne hertil, hindrer Afskibninger hertil for Øieblikket. Imidlertid haaber jeg at en Forandring heri snart vil indtræde, og tilbyder vort Marked dertil fremdeles Opmuntring. Priserne paa Kornvarer ere stegne enormt, saa at man villig betaler for Hvede 10 Spd., for Rug 7½ Spd. og for Byg 6 Spd., og for at opmuntre til Indførsel er ved kongelig Resolution Indførselstolden af Kornvarer her i Landet bleven hævet indtil 1ste September. Meel er ogsaa heri indbefattet, og hvis der var Anledning til, snart at faae affendt hertil nogle Hundrede Foustager Hvedemeel, om ikke directe, saa maaskee over Gothenborg, saa at samme kunde være her inden 1ste September, saa maatte saadant komme til at svare god Regning. Hvis De ikke vil consignere et saadant Qvantum, saa maa De gjerne sende mig 2 à 300 Foustager bedste Hvedemeel, billigst muligt indkjøbt for min Regning, naar samme kan kjøbes til 7 Doll. pr. Foustage, og Affendelsen kan skee saa betimelig, at Melet kan være her i August Maaned."

Den 19de Juni f. A. tilskrev Andresen Habicht atter saaledes: "Jeg havde sidst den Fornøielse at tilskrive Dem under 23de f. M., og har senere ingen af Deres stedse ærede Skrivelser modtaget. I vore Kornpriser er imidlertid siden den Tid en væsentlig Forandring indtraadt, idet betydelig Tilførsel her er indtruffet, og derhos det gunstigste Foraarsveir giver Forhaabning om en god Høst, og frembydes nu Hvede ca. 1½, Rug og Byg ca. 1 Spd. pr. Tønde billigere end opgivet i mit Sidste, uden at finde Kjøbere, da man venter en end yderligere Falden i Priserne. Herom har jeg ikke villet undlade at underrette Dem, og ihvorvel jeg, hvad Hvedemelet angaaer, ikke just af denne Grund vil fraraade Consignationen, da dette dog er en Artikel, hvoraf alle Tider om Høsten nogle Hundrede Foustager af god Vare vil kunne afsættes her, saa bør dog en billigere Priis end den sidst omskrevne, 7 Doll pr. Fustage, og tillige en moderat Fragt være en Betingelse for Afskibninger deraf hertil. Til denne Priis ønsker jeg i alle Fald nu intet Mere sendt for min Regning, og vil det, hvis det ikke allerede er skeet, desuden dermed ved Modtagelsen heraf være for sildigt, til at Melet vil kunne være her inden 1ste September, som omskrevet i mit Sidste." Den 27de Juli næstefter erkjendte Habicht Modtagelsen af Andresens første Brev og lovede, at hans Ordre med det Allerførste skulde blive udført, hvis hans Limitum tillod det, samt meldte, at han stod i Underhandling med en svensk Skipper (Kling, Brig Emma), hvis Fartøi han havde Haab om at erholde. Prisen paa Genesee Hvedemeel opgaves da til 7⅝ Doll. Den 3die Juli udfærdigedes Connossement, endosseret in blanco af Habicht, for 300 Barrels Meel, at afleveres til Ordre, og samme Dag meddeelte Habicht Andresen Factura paa 300 Barrels Genesee Meel til 6 Doll. 63 Cents, med Omkostninger, i Alt 2097 Doll. 98 C., hvoriblandt Assurance af 2100 Doll. Den 10de f. M. havde Habicht med samme Skib, som fremdeles laae i Ny York, consigneret Andresen for sin egen Regning 50 Barrels Harpix, m. M., og sendt Connossement, samt Factura, hvori Omkostningerne, og

deriblandt Commission, vare beregnede paa samme Maade. I Følgebrevet meldte han at have, i Mangel af aabnet Credit paa England, afgivet til egen Ordre en Tratta for de 2097 Doll. 98 C. paa £ 445 6 s. 7 ₰, som han bad honoreret, bemærkende, at Melet var af sædvanlig god Qvalitet, og tilføiende, at han tillige vilde have sendt Bomuld i Consignation, om Skibet havde havt Rum til Mere. Den 24de Juli meldte han at have den 19de s. M. modtaget Andresens Skrivelse af 19de Juni, efter at Skibet var "afreist til Christiania," og den 10de September tilskrev Andresen ham saaledes: "Jeg skulde herved ikke undlade at underrette Dem om, at Capitaine Kling, Brig Emma, for et Par Dage siden er ankommen hertil og nu under Losning. Da jeg saaledes vil blive nødt til at erlægge Indførselstolden af de til mig med dette Fartøi affendte 300 Foustager Meel, kan jeg ikke overtage samme for egen Regning, men skal efter Modtagelsen bedst muligt besørge dem solgt for Deres Regning, og vil jeg haabe, at det ogsaa vil lykkes mig at gjøre uden Tab, da bemeldte Capitaine desuden kun medbringer 100 Foustager. Hovedsagen er kun, at Melet er godt, og derom kan jeg først overbevise mig efter Modtagelsen." Den 23de September meldte Habicht, at han havde givet A. Grüning & Co. fornøden Ordre med Hensyn til Trattaen for de £ 445 - 6 - 7, som imidlertid var protesteret, men som han bad uopholdelig afgjort med det nævnte Handelshus. Den 7de October tilskrev Andresen Habicht saaledes: "Den saa snart efter Afskibningen af Hvedemelet pr. Emma indtrufne betydelige Falden i Prisen paa denne Artikel beklager jeg meget, da Afsætningen af samme derved end mere vil vanskeliggjøres. Hvedemelet har jeg nu faaet op og er begyndt at sælge deraf til 10 Spd. pr. Foustage, som rigelig vil udbringe Facturabeløber, men mere end circa 25 Foustager har det til Dato ikke lykkets mig at faae afhændet, da Qvaliteten denne Gang er mindre god end den pleier at være, og Melet af en stor Deel Kjøbere refuseres paa Grund af syrlig Smag, som i større eller mindre Grad findes ved de

*

flesfte Foustager. At Alt vil kunne afhændes til ovennævnte Priis, er under disse Omstændigheder ikke sandsynligt, og imødeseer jeg Deres behagelige nærmere Bestemmelse i denne Anledning." Nogle af de solgte Foustager bleve imidlertid tilbagesendte Andresen som bedærvede, og under 19de October meldte han endvidere Habicht, at siden hans Sidste kun 15—20 Foustager vare solgte, da mindst 20 Foustager vare tilbagesendte, fordi Melet var surt, og at over Halvparten af Partiet derfor ikke vilde kunne sælges uden betydelig Nedsættelse, hvorfor han fremdeles udbad sig Habichts nærmere Bestemmelse, og helst ønskede Commissionen overdragen til en Anden, da han med dette Meel fordærvede Søgningen hos sig efter denne Artikel for Fremtiden. Den 5te November meldte Andresen Habicht, at han fremdeles maatte negte Accept, da han ikke havde villet have Hvedemeel for egen Regning, naar det ikke kunde faaes toldfrit (inden Augustmaaneds Udgang), hvilket han meente klart nok fremgik af hans Brev af 22de Mai, og da der for en stor Deel var sendt slette Varer; hvorhos han meldte, at han den 27de October som Forskud paa det omhandlede Meel havde for Habichts Regning indbetalt til A. Grüning & Co. 1000 Spd., som vare belastede Habicht, mod Refusion af hvad der ikke maatte blive dækket ved Salg af Meelet, hvoraf til Dato omtrent 70 Foustager vare afsatte til en Priis af 10 Spd. Den 5te December meldte Andresen, at han havde dækket tre Tratter fra Habicht, tilsammen for omtrent 243 Spd., men tilføiede: "Dækning haves imidlertid hertil ikke, undtagen i Deres Hvedemeel, og idet jeg saaledes maa betragte samme som yderligere Forskud derpaa, maa jeg dog bede Dem ikke at disponere mere paa dette Hvedemeel, indtil vi derom ere blevne enige og jeg med sammes Salg er noget videre avanceret. Siden jeg sidst tilskrev Dem, ere circa 30 Foustager solgte til 10 Spd. pr. Foustage, men Kornpriserne ere i den sidste Tid undergaaede en betydelig Reduction, idet Hvede nu sælges til $5\frac{1}{2}$ Spd., Rug til $3\frac{1}{2}$ à $3\frac{3}{4}$ Spd., Byg til 3 à $3\frac{1}{4}$ Spd., og utvivlsomme Udsigter til en yderligere

Falden i Priserne til Foraaret gjør mig frygtsom for, at det med Salget af Deres Meel herefter vil komme til at gaae vanskeligere. I alle Fald anseer jeg det meget betænkeligt, at holde saa fast derpaa, og anseer jeg det tilraadeligt, naar denne Maaned er gaaet, at søge at paaskynde Salget ved et Afslag i Prisen. For at benytte den Anledning til Salg, som paa andre Steder her i Omegnen maatte gives, har jeg til Stavanger og Drammen, hvorfra jeg næsten ingen Ordres har havt, sendt 10 Foustager af Melet til hvert Sted til Forhandling, og gjør saaledes hvad jeg kan for at bringe denne Affaire til det hurtigste og bedst mulige Resultat." Andresen modtog senere fra forskjellige Kjøbere og Commissionærer Erklæringer om det modtagne Meels bedærvede Beskaffenhed, der for en stor Deel gjorde det ubrugeligt. Habicht havde imidlertid forsynet sig med Sælgerne Dows & Carys Erklæring paa et Exemplar af Connossementet for, at det omhandlede "superfine" Meel ved Indladningstiden var "godt og sundt og i enhver Henseende skikket til at afskibes over Søen," og med følgende Attest af 24de Februar 1848: "Thomas Haddon, Maalinspecteur i Staden Ny York, bekræfter herved, at paa eller omtrent den 3die Juli 1847 bleve tre hundrede Barrels Meel brændte eller mærkede "Erie Mill", modtagne pr. Bürger, Colombus og Monroe, undersøgte i Følge D.Hrr. Dows & Carys Ordre, og samme viiste sig godt, sundt og superfiint." Idet den norske Generalconsul bevidnede Underskriftens Egthed, nævnte han ham som "edsvoren Maalerinspecteur (Meelvrager)" i Ny York. I Anledning heraf blev ved Notarialattest af 16de Mai 1848 oplyst, at offentlig eller embedsmæssig tvungen Besigtigelse af Varer fra 1ste Januar 1847 var afskaffet i Ny York ved en Lov af 3die November 1846, hvis 8de Afsnit lyder saaledes: "Alle Embeder for Veining, Maaling, Udsigning eller Besigtigelse af Vare, Product, Manufactur eller Gjenstand af hvilket som helst Slags, afskaffes herved, og skal herefter intet saadant Embede oprettes ved Lov" (men Intet, som indeholdes i denne Artikel skal afskaffe noget

Embede, som er oprettet i det Øiemed, at beskytte den offentlige Sundhedsstand, o. s. v.) Notarius (en Retsconsulent ved Stedets Høiesteret) erklærede fremdeles, "at han havde foretaget speciel Undersøgelse hos forskjellige af de største Meelhandlere i bemeldte Ny York i Løbet af indeværende Mai Maaned 1848 angaaende Kjøbmandscoutüme med Hensyn til Besigtigelsen af Meel, og er af bemeldte Meelhandlere bleven underrettet om, at Meelhandlerne, eller et betydeligt Antal af disse, have ansat visse Personer, som de tilkalde og benytte som Meelinspecteurer, og at samme Personer eller en af dem sædvanlig benyttes til at undersøge Meel, naar det ankommer til bemeldte Sted fra det Indre, og forinden det oplægges paa Pakhus; at bemeldte Personer ved saadan Undersøgelse indbrænde sit Navn og Ordet "New-York," og imellem April og October tillige Maaneden, hvori det var undersøgt, paa enhver Barrel; at det, naar det er indkjøbt i Juli eller deromkring, til Afskibning – skjønt ikke praktiseret af Alle – ansees forsigtigst at faae Melet igjen besigtiget, idet samme udskibes; at Melet undertiden beskadiges eller surner (ved den omhyggeligste Magazinering) i Løbet af en eneste Nat, og at Mæglere i Almindelighed eller meget ofte benyttes, naar Indkjøb gjøres af Personer, som ikke ere bekjendte med Maalforretninger." Notarius erklærede endvidere, "at Meel tidligere og indtil den 1ste Dag i Januar 1847 blev besigtiget ved Inspecteurer, udnævnte af Gouverneuren i Staden Ny York," (men denne Besigtigelse skeede ikke i den Hensigt at beskytte den offentlige Sundhedstilstand, o. s. v., men efter Opgivelse for at beskytte Kjøberne af Meel, og verificere Melets Beskaffenhed). Derefter blev i Christiania ført Vidner, der havde taget et Afskrift af Mærkerne paa de omtvistede Foustager, hvilket blev fremlagt, og hvori fandtes "Eratus Sparron," "Erie-Mill," "Black-Rock," "*mk* H Genesee," og i modsat Retning: "Eratus Sparron," "196," "S. Fine," men hverken Haddon, New-York eller Maanedens Navn. Fra to forhenværende Skippere blev indhentet Erklæring om Overfartstiden, som gik ud paa,

at man paa den Tid af Aaret kan gjøre Reisen fra Ny York til Christiania i 4 Uger, og at den almindeligviis medtager 5 til 6 Uger. Ved Underretsdom af 2den November 1848 blev Andresen tilpligtet at betale Habicht de paastævnte 2097 Doll. 98 C. eller sammes Beløb i norske Penge efter Cours, naar Betaling eller endeligt Opgjør af Parternes Mellemværende finder Sted, med 6 pCt. Renter fra Indkaldelsen til Forligelsescommissionen, hvorimod Sagsomkostningerne bleve ophævede. Efter Sagens Paaanke til Overretten blev optaget en Skjønsforretning i Christiania, hvorunder Mændene erklærede: "Ved at sammenligne flere af Foustagerne, hvis Indhold næsten i det Hele ere mere eller mindre bedærvet, have Skjønsmændene befundet, at Melet i enkelte Foustager har et langt mørkere og grovere Udseende end i andre; men dette saaledes udseende Meel er tildeels ikke i den Grad bedærvet, som det lysere og finere. Heraf slutte Skjønsmændene, at Partiet oprindelig har været af forskjellig Qvalitet, men antage, at Melet over Hoved har været af den Sort, som her almindelig sælges, dog ikke den bedste. Ved denne Sammenligning maa dog bemærkes, at stettiner eller østersøisk Hvedemeel er her paa Stedet mere almindeligt end amerikansk Meel, og at Skjønsmændene saaledes ved Sammenligningen ikke have villet antyde nogen Sammenstilling med amerikansk Meel, men med Hvedemeel over Hoved*). Mændene kunne ikke afgive nogen bestemt Formening om Aarsagen til Melets Bedærvelse**), men erklære, at Foustagerne befindes i forsvarlig Udskibningsstand og Melet tørt, og at saaledes ingen Formodning kan være for, at Bedærvelsen er opstaaet ved mislig Magazinering." Ved Overretsdom af 27de Marts 1849 blev Underretsdommen stadfæstet og Omkostningerne ligeledes for Overretten ophævede.

(Fortsættes).

---

*) Bager Rolfsen erklærede derimod, at den Deel, han havde modtaget af det omhandlede Meel, ei alene var surt, men i det Hele slettere end det amerikanske Meel, han før havde kjøbt af Andresen.
**) Kjøbmand Lerow tilskrev den fortidlig og forstærk Pakning.

Den 2den Juni.

L.Nr. 316. Advocat **Homann**, Actor, mod 1) Overretsprocurator P. K. Gaarder og 2) Student J. H. Neeven.

(Fortsættelse fra Nr. 27).

Madame Lunds oprindelige Forklaring om, hvad der foregik, efter at Gaarder havde forelagt hende den medbragte Vexelobligation, lyder saaledes: "Da hun, som var i en meget forvirret Sindsstemning, hverken kunde vedkjende sig Underskriften, og dette vedblev hun, uagtet hun blev gjort bekjendt med 12te og 13de Deponents (Gaarders og Neevens) Forklaring i Forhøret, begyndt 14de April d. A. (Forhøret paa Christiania Politikammer) eller uden sin Lavværges Samtykke vilde udstede et nyt Document til Bachke, sagde Gaarder til hendes Søn, at det var bedst, at hun blev gjort bekjendt med Sammenhængen, og da underrettede de hende om, at den omhandlede Vexelobligation var falsk, hvilket hendes Søn ogsaa vedgik, og, da Gaarder trængte ind paa hende, med Opfordring, at hun skulde indfrie Obligationen qvæstionis med et nyt Document, og i modsat Fald truede med paa staaende Fod at arrestere Sønnen, lod hun sig endelig, bragt i den høieste Grad af Forvirring, da hun ikke vidste, hvad hun rettest skulde gjøre, bevæge til at udstede den nye Obligation med Gaarder som Lavværge." Det maa dog ved denne Forklaring bemærkes, at det efter Sønnens, O. N. Lunds, Udsagn over Hoved, og især under nærværende Sag, ikke var Gaarder, men han, O. N. Lund, som bevægede Moderen til at underskrive den nye Obligation, hvilket skeede i hendes Sovekammer, hvor hun og Sønnen vare sammen i Enrum, og hvor Sønnen overleverede hende en anden forfalsket Obligation, den forhen omhandlede nemlig, der af hende var udstedt for 300, men forandret til at lyde paa 1300 Speciedaler. At virkelig hun og Sønnen havde en Samtale i Enrum i hendes Sovekammer, hvor den omhandlede Obligation af Sønnen blev hende overleveret, erfares af hendes egen Forklaring. I sin Skrivelse til Madame Lund af 4de April (ɔ: Juli) 1848 paastaaer Gaarder, at hendes Forklaring er urigtig, væsentlig i følgende Puncter: a) at hun har sagt, at han forelagde hende Vexelobligationen med Forespørgsel om hun vedkjendte sig Underskriften eller vilde indfrie Documentet, medens han alene spurgte, om hun vedkjendte sig Underskriften; b) at hun negter at have vedkjendt sig sit Navn paa Documentet, medens hun tvertimod erklærede, at hen-

des Navn maatte være ægte, samt senere, foranlediget ved Gaarders Opfordring til at undersøge Skrifttrækkene, eftersom der havdes Mistanke om Documentets Ægthed, gjentagende erklærede, at hun i alle Fald ikke under Ed vilde vove at benegte Navnets Ægthed; c) at efter hendes Forklaring Gaarder og O. N. Lund, efter at Gaarder havde sagt, at det var bedst hun blev gjort bekjendt med Sammenhængen, underrettede hende om, at Vexelobligationen var falsk, medens Gaarder, alene for at paaskynde Udstedelsen af den nye Vexelobligation opfordrede O. N. Lund til at gjøre sin Moder bekjendt med sin Beslutning at forlade Landet, og om det Ønskelige for ham i, at Sagen hurtigst muligt bragtes i Orden.

Under det i nærværende Sag optagne Forhør har Madame Lund i Anledning af Gaarders Skrivelse uforandret henholdt sig til sine tidligere Forklaringer samt tilføiet, at hun aldrig havde erkjendt sit Navn paa den omhandlede Vexelobligation, men at hun vel kan have ytret, at det var ligt hendes Haandskrift, uden at man af hendes Udtryk paa nogen Maade kunde udlede nogen Slutning om at hun vedgik Navnet. Hendes Forklaring ved Thingsvidnet er fremdeles den samme, dog saaledes, at hun i Anledning af Sønnens ovenanførte Forklaring tillægger, at hun ikke vil benegte Muligheden af, at hun ved at ytre sig om at hendes Navn var vel efterskrevet, kan have sagt som saa, "at naar hun ikke vidste, at hun aldrig havde skrevet under dette Document, skulde hun ikke under Ed have benegtet det, saa vel var det efterskrevet. For Øvrigt seer hun sig ikke i Stand til ordlydende at erindre sine Ytringer, men, idet Gaarder præsenterede hende Vexelobligationen, siger hun, at hendes Ord til Sønnen faldt saaledes: "Men hvad er det, Du kommer med, Ove, og hvorledes have I kunnet skrive mit Navn saa ligt; have I skrevet det paa Vinduet," og at Gaarder, da det foregik, idet han præsenterede Obligationen, hørte derpaa. Hun vedbliver, uagtet Sønnens Udsagn, men med Tillæg, at det kan være foregaaet, medens denne var ude af Værelset, at, da hun spurgte, hvad de vilde gjøre Sønnen, hvis hun ikke underskrev eller havde underskrevet Documentet - hun erindrer nemlig ikke, om det var før eller efter Underskriften - svarede Gaarder, at de i saa Fald vilde føre ham til Lensmanden eller tage ham med tilbage. Over Hoved erklærer hun, at der af Alt, hvad der passerede, Sønnens egne Ord og Vidnets egen Adfærd, var en Sag, som var given, at Documentet var falskt.

Madame Lunds Prov understøttes af hendes Lavværge, Contorist Printz's Vidnesbyrd. Da han tidlig første Paaskedags Morgen (den 4de April) kom til Sundaas havde han strax en Samtale med Madame Lund, ved hvilken dog Gaarder og Neveren ikke vare tilstede, hvorunder Madame Lund fremstillede, hvad der foregaaende Aften var forefaldet, ganske saaledes, som hun senere har forklaret sig for Retten, og under de Samtaler, som Printz længere ud paa Morgenen havde med Gaarder, betragtedes det som en given Sag, at den af Gaarder Aftenen forud præsenterede Obligation var falsk, at Madame Lund alene havde underskrevet den for at redde Sønnen fra Anholdelse, samt give ham Leilighed til at undkomme, og at Indfrielsen af den omhandlede Obligation maatte betragtes som en Opofrelse af Madame Lund, der selv af Gaarder erkjendtes at være spildt, saafremt det ikke lykkedes D. R. Lund at undkomme. Printz forklarer vistnok, at Madame Lund ogsaa i hans Nærværelse ytrede, at hendes Navn paa Vexelobligationen var ligt, men ikke paa den Maade, at hun erkjendte selv at have underskrevet den, eller at noget Saadant af hendes Ytringer kunde sluttes.

Gaarder har troet at kunne svække Madame Lunds og tildeels Printz's Prov ved saadanne Bemærkninger, som at Madame Lund har maattet medgive, at hun ikke har nogen bestemt Maade at skrive sit Navn paa, at hun ikke veed, om Sønnen - der besørgede Fornyelse for hende selv af et Vexelobligationslaan i Norges Bank - dengang havde nogen af hende underskreven Vexelobligationsblanket, som kunde være anvendt til Bachkes Obligation, i sit Værge, at hun stedse har erkjendt Navnets Lighed med hendes Haandskrift, hvilket, som forhen paaviist, er omforklaret af Sønnen, af Printz og af hende selv; hvorhos hun, i Følge Bachkes Udsagn, medens Undersøgelserne mod Sønnen gik frem, endog for ham skal have erklæret, at hun ikke under Ed vilde have kunnet benegte sit Navns Ægthed, samt at hun, om ikke Sønnens modsatte Erklæring havde været, ikke engang vilde have draget dets Ægthed i Tvivl. Paa disse Omstændigheder kan dog ikke lægges Vægt, især da det tilfulde er beviist, at Vexelobligationen var falsk; ligesom det maa bemærkes, at hendes Navnetræks Lighed eller Ulighed ikke vare den eneste Kilde, saaledes som Procurator Gaarder synes at forudsætte, og efter Omstændighederne ikke engang den sikkreste Kilde, hvorfra Madame Lund kunde hente Vished om hendes Underskrifts Ægthed.

Det taler endvidere meget mod Procurator Gaarder,

af han ombyttede Obligationen med en ny, hvilket maa synes ikke alene at have været unødvendigt, naar han havde erholdt en bestemt og vidnefast Vedgaaelse af Madame Lund, at hendes Navn var ægte, men endog mindre vel beregnet, da det var udenfor hans Instrux, da han derved opgav Retten mod de tvende efter Madame Lund staaende Endossenter, og da hans egen Paategning som Lavværge af den nye Obligation letteligt kunde have fremkaldt Indsigelser mod dennes Gyldighed. Endvidere taler det imod Gaarder, at han, da det opdagedes, at den af Madame Lund om Natten indfriede Obligation ikke mere var paa Sundaas, men maatte være medtagen af O. N. Lund, blev meget ængstelig og paalagde Madame Lund og Printz indstændigen saavel for Madame Lunds som for Bachkes Skyld igjen at skaffe den tilstede, hvilken Ængstelighed gik saa vidt, at Gaarder endog paa Tilbageveien fra første Skifte tilskrev Printz et Brev, hvori han gjentager sin Anmodning, og navnlig beder Printz tilintetgjøre Obligationen, samt derpaa sende ham Stumperne til Beviis for at den er tilintetgjort. Denne Ængstelighed har dog Procurator Gaarder forklaret af sin Frygt for, at Obligatonen, der var forsynet med Madame Lunds Navn, som han ikke vovede at fragaae, og maaskee tillige med Bachkes Navn in blanco, af O. N. Lund kunde blive misbrugt til derpaa at reise Penge; og for Øvrigt finder Overretten heller ikke de anførte Omstændigheder tilstrækkelige til mod Procurator Gaarders Benegtelse at godtgjøre, at han paa Sundaas erholdt fuld Vished om Falskheden af Bachkes Obligation, især da man ved Bedømmelsen af Beviisets Tilstrækkelighed, deels ikke ganske kan sætte Procurator Gaarders egen Forklaring ud af Betragtning, deels maa see hen til, at Omstændighederne have berøvet ham det Beviis til hans Fordeel, som maaskee ellers Student Neevens samstemmige Forklaring kunde have afgivet.

Hvad Student Neeven angaaer, da formener Overretten, at der heller ikke i denne Post kan lægges ham Noget til Last, da man efter den Maade, hvorpaa han er afhørt, i Forening med Beskaffenheden af de Omstændigheder, som maatte vække Betænkelighed ved at erkjende Procurator Gaarders Forklaring for rigtig, er uberettiget at forudsætte, at han er bleven opmærksom paa disse.

Ad. 4. For saa vidt man under den i nærværende Post omhandlede, af Gaarder og Neeven den 4de April 1843 paa Sundaas udstedte, Erklæring har villet finde Beviismiddel mod de Tiltalte med Hensyn til 3die Post, idet man har villet

fortolke Erklæringen derhen, at den ogsaa indeholder Beviisnelse om, at O. N. Lund i Udstedernes Overværelse havde erkjendt den af Bachke gjennem Gaarder Natten forud præsenterede Obligation for falsk, kan Overretten heri ikke være enig. Den Forsikring eller de Forsikringer til Moderen, som har foranlediget Erklæringens Udstedelse, afgav O. N. Lund efter Gaarders og Reevens samt efter Lunds egen Forklaring netop som han stod paa Reisen for at begive sig fra Sundaas til Moss, altsaa efter at den nye Obligation var udstedt. Skjønt der vistnok ikke er Grund til at tvivle om Rigtigheden af de øvrige Tilstedeværendes Prov, som sige sig at have antaget Bachkes kort forud indfriede Obligation tilsigtet baade af O. N. Lund og under de paafølgende Forhandlinger med Gaarder og Reeven om Erklæringens Udstedelse, især naar hensees til, at de gik ud fra Forudsætningen om den nævnte Obligations Falskhed, saa maa det dog erkjendes, at Gaarders og Reevens Forklaring falder naturligst, for saa vidt den stridige Erklæring skulde tjene til Betryggelse mod kommende Fordringer, ikke antages at have Hensyn til den Sag, der allerede var ordnet. Derimod ligger der i den omhandlede Erklæring Beviis for, hvad ogsaa nu af de Tiltalte er erkjendt, at O. N. Lund paa Sundaas oplyste Moderen om, at der vare flere Papirer i Omløb, forsynede med hendes Navn, som var falskt; de Tiltaltes Forklaringer under Forhøret mod O. N. Lund og Alstrup indeholde herom Intet, uagtet det er en Selvfølge, at denne Oplysning, især i Forening med O. N. Lunds Forhold i den Anledning, var af største Vigtighed for Undersøgelserne. Vel har det til Fordeel for de Tiltalte været paaberaabt, at O. N. Lund allerede da de Tiltalte afgave sine Forklaringer havde oplyst, hvilke med Madame Lunds Navn forsynede falske Papirer, der vare udstedte, saa at Administrator ikke herom savnede Oplysning, hvorimod O. N. Lund allerede paa Sundaas havde skudt Skylden paa Alstrup, saaledes som han gjorde det under Forhøret. Men Lunds Forhold og Ytringer paa Sundaas maatte af Enhver indsees at være en Oplysning af særdeles Betydning for Undersøgelserne mod ham og Alstrup, hvad enten deri skulde søges en Bestyrkelse for Rigtigheden eller et Beviis for Falskheden af Lunds Forklaringer under Forhøret. Spørgsmaalet er, hvor vidt Undladelsen af at omtale Lunds Ytringer angaaende Obligationens Falskhed kan tilregnes de Tiltalte som forsætlig Fordølgelse.

Hvad i denne Henseende især taler mod Procurator Gaarder, er den Maade, hvorpaa han har afgivet sin For-

klaring. Hans Deposition begynder med, at "han ikke vidste Andet til Oplysning i denne Sag, end" o. s. v., og den slutter med: "Videre veed Deponenten ikke til Oplysning i Sagen.". At den Maade, hvorpaa hans Udsagn saaledes er ført til Protokols heller ikke er tilfældig, derfor taler det af Politifuldmægtig Meltzer, der administrerede Forhøret, under nærværende Sag afgivne Prov, i Følge hvilket Procurator Gaarder, da han kom ind til Forhøret, strax erklærede, at han Intet vidste til Oplysning i den omhandlede Sag, at det først var gjennem Administrators Spørgsmaal, at hans nærmere Forklaring fremkom, og at disse Spørgsmaal rettedes paa Bachkes Forhold til Sagen, fordi Administrator antog, at Gaarder herom maatte vide Noget. Hertil kommer Procurator Gaarders egen Erklæring under nærværende Sag, at han, da Inqvisitionen under Politiforhøret gik imod O. R. Lund og tildeels Exam. jur. Svend Bachke, lig som Deponenten antog, at Undersøgelsen ogsaa var rettet mod ham selv personlig, saa har han under Forhøret kun udsagt, hvad han i disse Retninger ansaae fornødent, uden at indlade sig i de flere Detailler, hvorom han nu har Opfordring til at udtale sig under denne Sag. Heri synes nemlig at indeholdes en Bekjendelse om, at han forsætlig og af Hensyn ikke alene til sig selv, men endog til Lund og Bachke, har tilbageholdt en Deel af hvad han vidste, der var af Betydning for Undersøgelserne mod Lund og Alstrup, hvilken Tilbageholdenhed efter de nu fremkomne Oplysninger kunde antages nærmest at have omfattet, hvad der havde Hensyn til hans Kundskab om Tilværelsen af falske Documenter og om O. R. Lunds Flugt, angaaende hvilke Gjenstande i hans Forhørsforklaringer ikke findes et Ord, uagtet det senere har viist sig, at han derom ikke vidste ringe Besked. Endelig maa herved sammenholdes hvad foran er bemærket, angaaende den forsætlige Fordølgelse af Kundskaben om Bachkes Forsøg paa at understøtte Lunds Flugt og om dennes Iver for at komme afsted.

Paa den anden Side maa til Fordeel for Procurator Gaarder i nærværende Post bemærkes, at den Erkjendelse, som ligger i hans ovenanførte Udeladelse allerede tilstrækkelig er forklaret ved alene at henføres til Bachkes for O. R. Lunds Afbenyttelse i Anledning af hans Flugt bestemte Breve. Man maa derhos være varsom og ikke lægge for megen Vægt paa blotte Udeladelser, der findes i en Forklaring, saaledes som den er tilført Protokollen; i nærværende Tilfælde har ikke alene Angjældende paastaaet, at han under Forhøret i Sam-

tale med Administrator udenfor Protokollen har omhandlet Lunds Ytringer paa Sundaas angaaende Obligationens Falskhed endog med det Tillæg, at saafremt Alstrup var den egentlige Gjerningsmand, saa maatte i alle Fald Lund være deelagtig i Forbrydelsen, men Administrator har tillige erklæret, at det "svæver ham fore" som om Procurator Gaarder for ham har ytret Noget angaaende, at Lund under Opholdet paa Sundaas havde afgivet Forklaring om Obligationernes Falskhed. Vel har Administrator tilføiet, at denne Samtale med Gaarder "formeentlig" maa være forefalden efter Slutningen af et af de Forhørsmøder, hvorunder Gaarder fremstod, og at det ved nærmere Eftertanke forekommer Vidnet, at han ytrede for Gaarder, at denne havde gjort ilde i ikke derom at have forklaret sig under Forhøret, ligesom det svæver Vidnet dunkelt fore, at Samtalen forefaldt tilfældigviis og paa Gaden. Imidlertid ere Vidnets Ytringer for lidet bestemte, til at man formedelst dem skulde kunne forkaste Gaarders Paastand om, at Samtalen fandt Sted under selve Forhøret. Antog man desuagtet, at Procurator Gaarder forsætlig har undladt at omtale Lunds Erkjendelse paa Sundaas af Obligationernes Falskhed, saa maatte Aarsagen søges i hans Ønske om at skjule sin egen Kundskab til de ham af Bachke overleverede Breves Indhold, og Fordølgelsen af Lunds Erkjendelse alene betragtes som et Middel til Fordølgelse af hans Adfærd med Hensyn til Bachkes Breve og hvad dermed staaer i Forbindelse.

Student Reeven kan der, efter den Maade, hvorpaa hans Afhøring foregik, heller ikke i denne Post lægges Noget til Last, især da man maa forudsætte Muligheden af, at Spørgsmaalet om Obligationernes Falskhed har været omhandlet mellem Procurator Gaarder og Administrator, uden at lede til, at Noget desangaaende blev ført til Protokols.

Naar hensees til, at Gaarder, som omhandlet i Sagens 2den Post, under Politiforhørene ganske har fortiet Alt, der kunde tjene til Oplysning om, at O. N. Lund i det Mindste under Opholdet paa Sundaas ilede for at komme afsted, og i lige Maade fordulgte sit Bekjendtskab til Indholdet og Øiemedet af Bachkes Breve, hvilket han ikke engang omtalte da han confronteredes med O. N. Lund den 21de April angaaende det Hastverk, denne havde havt paa Reisen, uagtet Gaarder senere har maattet vedgaae, hvad ogsaa efter Omstændighederne maatte være indlysende for Enhver, at den store Iver, O. N. Lund lagde for Dagen for at komme hurtig afsted, ikke levnede nogen Tvivl om, at denne,

hvad enten Bachkes Obligation var falsk eller ikke, "havde flere Synder paa sin Samvittighed," saa finder Overretten, at Procurator Gaarders Forklaringer under Politiforhørene have været forsætlig forbeholdne*). Det maa imidlertid bemærkes, at der hos Procurator Gaarder efter Omstændighederne ikke kunde være nogen Tvivl om, at O. N. Lund var deelagtig i de begaaede Falsknerier, og han maatte derfor med Hensyn til sin Kundskab om Indholdet af Bachkes Breve, saavel som hans øvrige Forhold til O. N. Lunds Flugt, paa Grund af Capitel 5 § 9 i Lov af 20de August 1842 ansee Sagen umiddelbar at angaae ham selv. Procurator Gaarder vil derfor blive at frifinde for videre Tiltale, saaledes at han tilsvarer Sagens Omkostninger, hvorunder Referentens, Procurator Moes Salarium for Thingsvidnet i Skibvet billiges med 5 Spd. Referenten under Hovedsagen ved Underretten, Stiftsoverretsprocurator Blich, har frafaldt Paastand om Salarium.

Ogsaa Angjældende, Student Neeven, bliver at frifinde, og antager Overretten, at hans Frifindelse bør være fuldstændig.

*) I Anledning af Overrettens Bemærkninger paa dette Sted udhævede Defensor blandt Andet, at en Deponent, hvor Examination fremgaaer efter Spørgsmaale fra Administrators Side, ikke kan bære Ansvaret for blotte Undladelser. Først naar en Deponent benegter at vide Noget i Anledning af et til ham rettet Spørgsmaal, formeente han, at saadan Undladelse kan tilregnes Deponenten. Dette paastodes at være en Følge af den Form, hvori saadan Examination og Afhøring foregaaer, og det saa meget mere i et Tilfælde som nærværende, hvor vedkommende Deponents Forklaring først indkommer i Forhøret, efter at de Personer, om hvem Forklaringen af Overretten paastaaes at mangle, selv have havt Anledning til at afgive deres Fremstilling. Defensor ansaae sig saa meget Mere berettiget til at fremhæve den her antydede Synsmaade, som O. N. Lund havde forklaret, at han øieblikkelig var afreist fra Sundaas til Moss, for derfra at komme afsted med Dampbaaden, hvilket antageligen indeholdt tilstrækkelig Bekjendelse om, at han havde søgt iilsomt at komme ud af Landet. Hvad den angaaende Indholdet af Exam. jur. Bachkes Breve manglende Forklaring angik, udhævede derhos Defensor, at saavel O. N. Lund som Bachke, inden Gaarder afhørtes, havde erklæret, at de bevidste Breve indeholdt en Anmodning om at forskaffe Lund Pas, hvorfor det af Defensor paastodes at have været overflødigt under Forhøret at tilspørge Gaarder, om han senere end Modtagelsen af Brevene havde havt Anledning til at erfare, at Brevene tilsigtede at skaffe Lund Pas, ligesom Gaarder paa sin Side, idet han var kjendt med det under Forhøret tidligere Passerede, ikke kunde have Opfordring til at udhæve en Omstændighed, som allerede af rette Vedkommende tilstrækkeligen var vedgaaet. Administrator maatte endog have fundet det unødvendigt at protokollere enhver i denne Retning sigtende Forklaring fra Gaarders Side.

Ved Sagens Behandling i første Instants findes Anledning til den Bemærkning, at den constituerede Sorenskriver i Thrygstad har ladet Thingsvidnet den 16de Juni f. A. fremme, uden at de Tiltalte vare tilstede, alene med den Tilførsel, at Retten havde ventet paa de Tiltalte, som havde ytret Ønske om at overvære Thingsvidnet og som vare underrettede om Tægtetiden, i henved 3 Timer. Han havde Eftermiddagen i Forveien modtaget en Skrivelse fra de Tiltalte, hvori de anmeldte at have Forfald, og begjærede Thingsvidnets Omberammelse, erklærende sig villige til at tilsvare de derved forøgede Udgifter; men den constituerede Sorenskriver havde paa Grund af de mange i Maaneden berammede Forretninger, og fordi han ikke ansaae det vel muligt at faae underrettet Referenten og indhentet dennes Samtykke, samt derefter at faae afsagt Vidnerne, troet ikke at burde indlade sig paa nogen Omberammelse, og derfor paalagt Expressen, som bragte Brevet, ufortøvet at begive sig tilbage til Christiania og underrette de Tiltalte herom. Denne Fremgangsmaade af den constituerede Sorenskriver kan Overretten saa meget mindre billige, som Sagen paa den ene Side ikke fordrede nogen særdeles Skyndsomhed, og paa den anden Side var af den Beskaffenhed, at det er meget tvivlsomt, om ikke det Offentlige, selv hvis de Tiltalte ikke udtrykkelig havde forlangt det, burde have foranlediget de i Skibtvet afhørte Vidners Forklaringer afgivne i Overværelse af eller under Sammenstilling med de Tiltalte. Da Procurator Gaarder imidlertid har frafaldt sin Paastand herom, ansees det heller ikke fornødent i denne Anledning at træffe nogen Forføining. For Øvrigt har Sagens Behandling i første Instants og Sagførselen for begge Retter været forsvarlig. Navnlig bemærker Overretten, at den ikke i Referentens ved Underretten, Stiftsoverretsprocurator Blichs Forhold kan finde nogen Miskjendelse af det ham paadragne Hverv.

Thi kjendes for Ret: Tiltalte Student Johan Henriksen Reeven bør for Justitiens Tiltale fri at være. Tiltalte, Stiftsoverretsprocurator Peter Krabbe Gaarder, bør for Justitiens videre Tiltale fri at være, dog at han tilsvarer de af denne Sag flydende Omkostninger, hvoriblandt i Salarium til Referenten ved det i Thrygstad Sorenskriveri optagne Thingsvidne, Procurator Moe, 5 - fem - Spd. At efterkommes o. s. v.

Høiesterets Dom er saa lydende: "Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande."

Christiania 1850.
Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang 22de Juli
№ 29. 1850.

Norsk Retstidende,

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sager, paakjendte i Høiesterets 1ste Session 1850.

L.Nr. 205. } N. A. Andresen mod A. Grüning & Co. som
O.Nr. 35. } Mandatarier for C. E. Habicht i Ny York.

(Fortsættelse fra Nr. 28).

I Høiesteret, hvortil Andresen indankede de faldne Domme, bemærkede hans Sagfører i det Væsentlige: Andresens Brev af 25de Mai 1847 var efter sit hele Indhold egentlig kun at betragte som en Opfordring til Habicht om, at consignere for egen, ikke at affende for Andresens Regning. Til Ordre for egen Regning behøvedes ingen Opgave af Christianiapriser, men Begrændsning af Fragt- og Forsikringsvilkaar, Meddelelse af Creditiv, som Habicht før altid fik fra Andresen, naar denne ønskede Noget for egen Regning, o. s. v., hvorfor de paaberaabte Udtrykke i Brevet ikke kunde have anden Betydning, end de flere lignende Talemaader, der bruges, naar man opmuntrer til det, der ønskes gjort, saa som: at man vil indestaae for Udfaldet, med mere Deslige. Habicht maatte i alle Fald, naar han vilde betragte Brevet som Ordre, have holdt sig inden de deri udtalte Forudsætninger, hvilke i saa Fald maatte ansees som Betingelser for de Forpligtelser, Andresen vilde paadrage sig; men dette var ingenlunde skeet. I Brevet heder det saaledes: "Hvis De ikke vil con-

signere," o. s. v.; men Habicht consignerede ved samme Leilighed til Gulbranson 100 Barrels Hvedemeel og til Andresen Harpix m. M. Ved disse Consignationer blev Skibet opholdt, saa at det først ankom efter Toldfrihedens Udløb, og ved disse 100 Barrels Hvedemeel af bedste Slags, ubedærvede og indkjøbte til faldne Priser, hvorefter Skibet blev opholdt ugeviis, vanskeliggjordes end mere Afsætningen af det bedærvede og dog til høiere Priser indkjøbte Meel, der sendtes Andresen. I Brevet var det en Forudsætning, at de 200 à 300 Barrels maatte være "bedste" Hvedemeel, billigst muligt indkjøbt, men Habicht havde hastet med at indkjøbe for Andresens Regning det slettere Hvedemeel til de høiere Priser, medens han fandt det raadeligt, at opholde Skibet efter bedre Meels Indkjøb til billigere Priser for egen Regning, uagtet det, efter hans Erklæring, allerede var saa optaget, at det ikke kunde rumme nogen Bomuld, han vidre vilde have sendt. I Brevet var det en Forudsætning, at Melet sendtes saa betimelig, at det kunde være indklareret i Augustmaaned, og dette var naturligviis ikke at forstaae om den blotte Mulighed af en hurtig Reise, men om en saadan Tidsfrist, der betryggede Melets Ankomst inden Toldfrihedens Udløb; og paa de i saa Henseende afgivne Erklæringer af et Par gamle Skippere, hvis Udsagn Udfaldet modbeviste, kunde der ikke lægges nogen Vægt. Men Habicht havde, som viist ikke hastet med Afsendelsen, uagtet han efter sine tidligere Erfaringer maatte vide, at ingen Tid var at spilde, da Fristen allerede fra Begyndelsen var knap nok; og nogle Dages Forsinkelse i Affeilingen medfører, som Enhver veed, ofte mangedobbelt Forsinkelse under Reisen. Melet til Andresen var efter Facturen og Connossementet kjøbt og indladet den 3die Juli; men først den 18de afgik Skibet, altsaa et Par Uger senere. Risicoen ved denne Forsinkelse maatte aabenbar falde paa Habicht, der raadede for Afskibningen og i alle Fald kunde have brugt samme Forsigtighed ved Indkjøbet af det ene som af det andet Partie Meel. Ved at sammenligne Habichts Fremgangsmaade med begge

Partier Meel falder man desuden let paa at troe, at det første Connossements Datum er lempet efter Priserne, der daglig faldt, og at det ikke forholder sig rigtigere med Prisen paa de 300 Barrels end med deres Beskaffenhed. Haddons Erklæring kunde lige saa lidt som Sælgerens komme i nogen Betragtning. Han var Afladerens private Betjent, og havde han undersøgt Melet under den pludselige Indskibning (samme Dag det blev kjøbt), havde han naturligviis paabrændt de Mærker, som efter Notarialattesten ere sædvanlige paa Stedet; men dette var ikke skeet, og denne Omstændighed kastede Lys nok over det hele Forhold. Der var saaledes intet Beviis for Melets Godhed ved Afhændelsen, uagtet Beviisbyrden aabenbar maatte paaligge Afladeren. Derimod var der tilstrækkeligt Beviis for, at Melet for en stor Deel oprindelig havde været af ringere Beskaffenhed; og at det til samme Priis solgte finere Meel før Indkjøbet maa have været noget bedærvet, fremgik allerede deraf. Hertil kom, at den finere Deel af de 300 Barrels, om den ved Indkjøbet og Indskibningen, der skeede samme Dag, havde været ubedærvet, efter Omstændighederne ikke kunde være mere udsat for Bedærvelse i Skibet, end den øvrige Deel eller de til Gulbranson sendte 100 Barrels, der fandtes aldeles gode, og derfor strax havde en rivende Afsætning. Kan det bedste Meel under den omhyggeligste Magazinering bedærves eller surne i en Nat, maa Aarsagerne være saadanne, at det hele Partie bedærves, og det lader sig ikke antage, at al Skade skulde have rammet det til Andresen sendte Meel, der laae underst, følgelig mindst udsat for Skumpling og Hede, medens alt det til Gulbranson sendte Meel forblev aldeles ubedærvet. Efter Skjønsmændenes Erklæring var Melet i en Deel af Foustagerne mørkere og grovere, skjønt mindre bedærvet; efter Bager Rolffens edelige Forklaring (documenteret) var det Foustage, han modtog af de 300 Barrels, "aabenbar produceret af en bedærvet Kornsort;" og efter Kjøbmand Lexows (ligeledes documenteret) maatte den slette Beskaffenhed af den Deel deraf, han havde modta-

get, fornemmelig tilskrives den Omstændighed, at det var fortidlig og for stærkt pakket. Melet var saaledes aabenbar af forskjelligt Slags og fra Begyndelsen af mere eller mindre bedærvet. Underretten, der antog, at Beviisbyrden paalaae Habicht, havde imidlertid antaget, at Beviset fra hans Side var ført. Overretten havde derimod vel ikke anseet Habichts Beviisligheder tilstrækkelige, men heller ikke antaget, at Beviisbyrden paalaae ham. Dette Sidste stred dog mod al processuel Theori og Praxis. Den blotte Mulighed af Melets Bedærvelse i Skibet, hvorpaa Overretten byggede, var ikke nok, især under Omstændigheder som de paapegede. I de foregaaende Instantser havde Appellanten principaliter paastaaet fuld Frifindelse med Omkostninger, og subsidialiter Afdrag af Tolden. Denne Paastand gjentoges for Høiesteret med Tillæg af Omkostninger for denne Ret.

Indstævntes Sagfører svarede hertil i det Væsentlige: Andresens Skrivelse indeholdt uomtvistelig en klar Ordre for de sendte 300 Barrels Hvedemeel, og denne Ordre var ikke bunden til nogen Betingelse, som ikke maatte ansees opfyldt. Indkjøbsprisen var under Andresens Limitum, Melet godt og Affendelsen betimelig. At der consigneredes Hvedemeel paa samme Tid til en Anden, kom ikke Andresen ved, der ikke kunde forbyde flere Forsendelser, og ingenlunde kunde ansees at have gjort Udeblivelsen deraf til Betingelse ved sin Ordre. Melets forsvarlige Beskaffenhed ved Affendelsen maatte ansees tilstrækkelig beviist ved de Bevidnelser, der vare tilveiebragte, skjønt Beviisbyrden ingenlunde paalaae Habicht, der lige saa lidt som andre Commissionærer kunde indlade sig paa Udførelsen af nogen Ordre, naar de skulde være underkastede saadanne Vilkaar, som Appellantens Sagfører nu opstillede, men som hverken laae i Forholdets Natur eller i Brevet af 25de Mai 1847. Hvad der af Appellanten var paaberaabt som Beviis for Melets Bedærvelse og ringere Beskaffenhed før Indskibningen, var og blev benegtet, som modbeviist og desuden i sig utilstrækkeligt til at styrke hans Paastand.

Rolffens og Lexows Erklæringer vare eenslige og aldeles upaalidelige; deres løse og modsigende Gisninger kunde ikke have Mere at betyde end Skjønsmændenes Erklæring, der Intet beviiste, da den ikke var bygget paa nogen antagelig Grundvold, og det Hele faldt ved den sagkyndige Meelinspecteurs bestemte Bevidnelse. De manglende Mærker paa Foustagerne, bleve efter Notarialattesten ikke brugte af Alle, og de behøvedes her ikke, da Indskibningen strax foregik, saa at der ikke kunde blive Tvivl om Identiteten eller om Melets Bedærvelse i Mellemtiden. Intet var rimeligere end at en Deel af Melet tog Skade, medens det Øvrige forblev ubeskadiget – Noget, der for det Meste var Tilfældet ved saadanne Leiligheder – og at Skaden tilfældigviis opstod i Andresens Meel, beviste Intet. At Habicht hastede med Indkjøb og Indskibning af Andresens Meel, kunde efter de af Andresen selv opgivne Omstændigheder ikke bebreides ham, og at han, da Skipperen opholdt sig efter fuld Ladning, udfyldte denne for egen Regning, for at paaskynde Afreisen, hvorover han ellers ikke raadede, kunde naturligviis lige saa lidt lægges ham til Last. At Habicht var den eneste Aflader benegtedes, og at Skibet, da det afreiste, efter Habichts Erklæring ikke havde Rum til Mere, end hvad han havde tilskudt, beviste Intet i saa Henseende. Da Andresens Meel var kjøbt og indladet paa en Tid, hvorefter Skibet kunde forudsættes at ville komme betimelig til Christiania, og Habicht endog paaskyndede Afreisen ved Ladningens Udfyldelse for egen Regning og Risico, var Intet urimeligere end at beskylde ham for Mangel paa Nidkjærhed i Udførelsen af Andresens Ordre, og han fortjente saaledes ingenlunde de Hentydninger, som Appellantens Sagfører havde ladet falde, og som Enhver, der havde staaet i Forbindelse med Habicht, vilde tilbagevise. Skibet maatte, efter de afgivne Erklæringer om den Tid, en Reise fra Ny York til Christiania paa den Aarstid pleier at medtage, ansees at have gjort en usædvanlig lang Overreise; men dette burde ingenlunde lægges Habicht til Last, der ikke havde paataget

sig nogen Risico i denne eller andre Henseender, og Tabet maatte følgelig efter den almindelige Regel falde paa Eierens Regning. Andresens Reclamationer efter Handelens Afslutning og hans Forsøg paa at overføre de 300 Barrels Hvedemeel paa Habichts Commissionsconto nyttede saaledes til Intet. Hans hele Fremgangsmaade viste for Øvrigt, at han ikke regnede paa at kunne løsrive sig fra de paadragne Forpligtelser med disse Forsøg, og Sagens Udfald kunde heller ikke være tvivlsomt. Sluttelig nedlagdes Paastand overeensstemmende med de faldne Domme og med Tillæg af Omkostningerne for Høiesteret.

Høiesterets Dom, afsagt den 27de April 1850, er saa lydende: "Underrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Stiftsoverretten og Høiesteret ophæves."

Høiesteret maa altsaa have antaget, at Beviisbyrden paalaae Habicht, men at et efter Omstændighederne tilstrækkeligt Beviis for Melets forsvarlige Beskaffenhed var ført.

L.R. 228.
O.Nr. 3. 2 Sess. [illegible]

I Naade entlediget Amtmand, nu Toldinspecteur, Commandeur af Nordstjerneordenen med Storkorset, Friherre F. B. af Wedel-Jarlsberg til Brunlauggaard, som Medlem af den Wedel Jarlsbergske Familie, paa egne og Descendenters Vegne,

mod

Cheferne for Finants- og Justitsdepartementerne, paa Statens Vegne, samt Grev P. A. af Wedel-Jarlsberg, som nuværende Besidder af den grevelige Jarlsbergske Familieeiendom i Norge, og den øvrige Wedel-Jarlsbergske Slægt i og udenfor Norge.

Efter en af den lærde Geheimeconferentsraad, Friherre F. B. af Wedel-Jarlsberg forfattet historisk Beretning nedstamme Wedelerne fra en oprindelig tydsk, urgammel og mægtig, fornemmelig i Pommern og Neumark udbredt,

adelig Slægt, der var "schloßgesessen," følgelig i Besiddelse af flere Fortrin for anden Adel, hvilke vi her ikke ville opregne, lige saa lidt som de flere berømmelige Medlemmer af Familien, hvorom Beretningen melder, hvorimod vi her alene skulle bemærke Følgende: Ved Diplom af 3die Januar 1684 blev daværende dansk Feltmarskalsk, m. M., Friherre Gustav Vilhelm af Wedel optagen i den dansk-norske Grevestand, og ved Investitur af samme Dato belehnet med Grevskabet Tunsberg, som han havde kjøbt af daværende Statholder i Norge, Grev U. F. Gyldenløve, og som i det nye Lehnsbrev blev kaldt Jarlsberg. Hverken Diplomet eller Investituren i dette tilbudte Lehn afviger fra de grevelige Privilegier af 25de Mai 1671, hvorimod det første, som sædvanligt, tildeler Friherre G. V. Wedel, hans egte Børn og Afkom af begge Kjøn til evig Tid (in omne ævum) grevelig Værdighed (comitiva dignitas) og Majoratsret efter de almindelige Privilegier, ligesom den sidste kun gjentager de væsentligste i disse Privilegier bestemte Forrettigheder og Indskrænkninger (hvoriblandt Forbudet mod Pantsætning og Afhændelse) med nærmere Betegnelse af de Kirker, hvortil jus patronatus skulde strække sig, o. s. v., samt med Tillæg af nogle forhen til Grevskabet hørende særegne Rettigheder, navnlig Landtougpenge af Skibe, Krøyerter og Skuder, som indkom til Tunsberg eller Holmestrand, visse Penge af Sutlere og andre fremmede Kræmmere, som i de to nævnte Byer udestode med sine Varer, og deslige. Om Arvefølgen bemærkes kun, at den første Greve til Jarlsberg, fornævnte Gustav Vilhelm, havde to Sønner, hvoraf den ældste, Georg Ernst, efter Faderens Testament af 5te December 1701 fik Jarlsberg Grevskab, den yngste, Erhard, fik Evenburg med flere Godser i Ostfriesland, hvor hans Afkom, den Evenburg-Gödenske Familie, fremdeles florerer. Fra Georg Ernsts Søn Frederik Anthon den Første nedstammer, gjennem hans ældste Søn Frederik Christian Otto og dennes Søn Frederik Anthon den Anden, den nuværende 7de Lehnsgreves, Peder Ankers, Fader, afdøde Statholder Johan Caspar Her-

man, og dennes Søskende, hvorimod Frederik Anthon den Førstes anden Søn, Frederik Vilhelm den Første, er Bedstefader til Frederik Vilhelm den Anden, Eier af Brunlauggaard og Citant i nærværende Sag. Af hans Børn ere 1 Datter og 3 Sønner fødte før Loven af 1ste August 1821 traadte i Kraft, og 3 Sønner efter dette Tidspunct. I Følge nysnævnte Lovs § 6 legitimerede saa vel Hovedlinien som Sidelinien sit høiere Adelsskab for Storthinget i 1824, der anerkjendte det. For Øvrigt gjordes, saa vidt man kan erfare, intet Skridt fra nogen af Linierne i de nærmest paafølgende Aar til at erholde Erstatning af Statskassen for Tabet af de havte eller eventuelle Rettigheder, som Loven fratog dem. Derimod maa Citanten have gjort Fordring paa Apanage af Grevskabet, i Lighed med hvad der i sin Tid ved sær Overeenskomst skal have været tilstaaet hans Farfader; thi i et under Sagen fremlagt Brev til ham fra den afdøde Statholder, af 28de Juli 1834, heder det: "Dersom Du virkeligen troer at have Fordring paa mig qva Lehnsbesidder, saa behager Du at gjøre den gjældende, da jeg giver Dig mit Æresord paa, at et Søgsmaal i denne Henseende ikke skal gjøre mindste Brud paa vort venskabelige Forhold." Noget Søgsmaal i denne Henseende vides dog ikke at være reist. Da det imidlertid ansaaes tvivlsomt, hvorledes Loven af 1ste August 1821 vilde blive forstaaet og anvendt med Hensyn til Arvegangen i Grevskabet (se blandt Andet en Opsats af Justitiarius Berg, indført i Budstikkens 4de Aargang eller 1823, S. 825—829, og gjentagen i Den Constitutionelle Nr. 83 for 1842), indgik den nuværende Besidder af Grevskabet under Storthinget i 1842 med Forestilling til Regjeringen om at bevirke en ny Lov desangaaende, og begrundede denne Forestilling saaledes: "Endskjønt det vel stundom er blevet ytret, at Herrestand var nødvendig for at tiltræde Lehnsgods, har dog denne Sætning formeentlig ikke tilstrækkelig Hjemmel i Lovgivningen, skjønt det vistnok under de forhen bestaaende Forholde maatte blive det sædvanlige Tilfælde, at enhver Lehnsbesidder var

af høiere Adel. Hverken Grevernes Privilegier (af 25de Mai 1671) eller navnligen Erectionspatentet for Grevskabet Jarlsberg fordrer eller omtaler som en nødvendig Qvalification for at tiltræde Godset, at Vedkommende skal være af Grevestand. Privilegiernes § 6 udtrykker sig saaledes, at Grevskabet skal heelt og ubeskaaret forblive hos hans (første Forhververs Descendenter af mandlige og qvindelige Linier fra Ældste til Ældste, saa længe nogen er til. Vel kunde man indvende, at hverken Privilegierne eller Erectionspatentet have tænkt sig, at en Families Adel kunde bortfalde, uden i det enkelte Tilfælde, som i nysnævnte § er ommeldt, nemlig ved crimen læsæ majestatis, men om end Rigtigheden heraf forudsættes, saa kunde den Omstændighed, at Lovgivningen ei har tænkt sig, at Adelsværdigheden nogensinde vilde blive ophævet, ikke i og for sig være nok til at hjemle en saadan Indskrænkning i det ubetingede Bud om Lehnets Forbliven hos første Forhververs egte Descendenter, i Følge hvilken den for Descendentser stiftede Ret skulde være betinget af at Adelsværdigheden blev uophævet. Meget mere maa den ubetingede Erklæring om, at Lehnet ei uden ved crimen læsæ majestatis forbrydes, men ellers (det vil sige i alle andre Tilfælde) heelt og ubeskaaret forbliver hos første Forhververs egte Descendenter, saa længe Nogen af dem er til, ligefrem medføre, at hvor upaatænkt og upræsumeerligt end det senere opstaaede Tilfælde, nemlig Adelsværdighedens Ophævelse, maatte antages at være i 1671, saa kan dette dog ingen Indflydelse faae til at ophæve en Descendent i hiin udtrykkelige Erklæring hjemlede Ret. Hertil kommer og, at det Følgende i §en forudsætter den juridiske Mulighed af, at en fra første Forhverver nedstammende qvindelig Persons i Egteskab med en Uadelig fødte Børn kunne være successionsberettigede. Det formenes saaledes, at endog Grevernes almindelige Privilegier i Forbindelse med Erectionspatentet i og for sig medføre, at Loven af 1ste August 1821 ikke har nogen Indflydelse paa Successionen til Grevskabet. Antager man

ikke dette, saa vilde desuden Godset ved den nærværende Besidders Død gaae over til en af de andre Linier af Familien, hvori der endnu fandtes Personer med Adelsværdighed (det vil sige fødte før den 1ste August 1821). Dette Resultat vilde imidlertid være høist uretfærdigt og iøinefaldende urimeligt. Den nærværende Besidder vilde derved berøves endog den Ret, der almindeligen tilkommer andre Statens Borgere, nemlig at overlade sit efterladte Jordegods til sine nærmeste Arvinger, medens de øvrige Linier derved vilde tildeles en Begunstigelse, som de aldrig havde kunnet vente eller gjøre Fordring paa, og det uden nogen Brøde fra den nærværende Besidders Side. Fremdeles maatte en conseqvent Forfølgelse af denne Anskuelse lede til det Resultat, at al Successionsret til Lehnet ophørte, naar de Individer af første Forhververs Afkom, der vare fødte førend Loven af 1ste August 1821, vare bortdøde; men ligesom dette vilde være det voldsomste Brud paa det ved Lehnets Stiftelse mellem Familien og Staten constituerede Retsforhold, og en saa meget større Krænkelse af Eiendomsretten, som Godset, førend det toges til Lehn, var Opretteren, Feltmarskalk Wedel, tilhørende, saaledes giver Loven af 1ste August 1821 heller ingen Anledning til at antage, at den skulde have villet en saa urimelig og uretfærdig Forrykkelse af gyldigen constituerede Rettigheder. I Henhold til det Anførte formener saaledes den nærværende Besidder af Jarlsberg Grevskab, at dette, hvad Successionen betræffer, ved Loven af 1ste August 1821 er forandret til et almindeligt Jordegods-Fideicommis, idet alene de særegne personelle og reelle Forrettigheder, hvormed det tilforn har været besiddet, og som have skjelnet det fra et almindeligt Fideicommis eller Stamhus, for Eftertiden som Følge af hiin Lov vilde bortfalde, hvoraf følger, at alene dets Egenskab af en af en vis Descendents efter en bestemt Successionsorden tiltrædelig Eiendom bliver tilbage, eller med andre Ord, at det er forvandlet til et almindeligt Fideicommis eller Stamhus.“ Finantsdepartementet, hvorfra Sagen foredroges, fandt vel ikke den-

ne Fortolkning utvivlsom, men fandt det dog indlysende urets færdigt, at nærværende Besidders Æt, uden mindste Brøde fra dens Side, alene fordi den ved Loven af 1821 tabte sit Adelskab, ogsaa skulde gaae glip af et Gods, hvis Besiddelse var hjemlet den fremfor de øvrige Linier i Familien, og at dette tilbudte Lehn længe forinden den Tid, det efter Betingelserne ved Lehnsforbundet kunde skee, skulde falde Staten (Lehnsherren) til. Et saadant Brud paa Lehnsforbundet var aabenbar heller ikke tilsigtet ved L. af 1821, hvad Besidderens Afkom angaaer; thi den Storthingscomitee, der i 1816 gjorde Udkast til denne Lov, forudsatte meget mere, at Lehnsbesidderen derved vilde faae fuldkommen Eiendoms- og Afhændelsesret over Godset, hvilket rimeligviis er Grunden, hvorfor Loven ingen Erstatningsbestemmelser kom til at indeholde, skjønt Sidelinierne (hvorpaa man vel ikke har tænkt) derved vilde tabe, hvad Hovedlinien vandt. Efter Finantsdepartementets af det øvrige Statsraad tiltraadte Indstilling blev derfor af Kongen under 11te Marts 1842 gjort følgende Lovforslag: "Grevskabet Jarlsberg skal efter dets nuværende Besidders Død uden Hensyn til Vedkommendes Stand gaae i Arv efter de i Erectionspatentet for Grevskabet af 3die Januar 1684 indeholdte Bestemmelser, og skal bemeldte Eiendom ikke efter de Arveberettigedes Afgang hjemfalde Staten paa Grund af dens forrige Beskaffenhed som Lehn." Af de offentlige Blade kommen til Kundskab om, hvad der var i Gjære, henvendte derpaa Citanten i nærværende Sag sig til Storthinget med en Forestilling, hvori han søgte at gjøre den Anskuelse gjældende, at det vilde være rigtigst, og omfatte alle Interesser, at skride til Sameiendommens (Grevskabsgodsets) Udskiftning og Deling mellem Familielinierne og sammes Underafdelinger, naar de efter Loven af 1821 Lehnsberettigede ved Døden vare afgaaede, da den af første Forhverver var kjøbt til Bedste for hans hele Afkom, og Lehnsforbundets eensidige Ophævelse maatte sætte den tilbage i samme Stilling til hans Arvinger, som anden Jordeiendom, der ikke var bleven Lehn. Nærmere kommen til

Kundskab om det kongelige Lovforslag henvendte Citanten sig dernæst til Odelsthinget med en Forestilling, hvori han søgte at vise, at en tilsvarende Lov vilde berøve de adelige Medlemmer af Familien den dem ved Loven af 1821 aabnede bedre Adgang til Lehnets Besiddelse, og saaledes faae "tilbagevirkende Indflydelse paa allerede forinden sammes Emanation constituerede Retsforholde." Idet han nemlig søgte at vise, at Loven af 1821 stred mod Grundlovens §§ 23 og 108 ("for Eftertiden") §§ 96 og 97 samt § 105, og saaledes forurettede den hele Familie, meente han dog, at Lovforslaget gik ud paa at bøde paa en Vilkaarlighed ved en anden, da Loven af 1821 havde aabnet en Adgang for hele Familiens adelige Medlemmer til Eiendomsraadighed over det fælles Gods, som ved den lov ivende Magts Indskriden nu skulde indskrænkes. For Øvrigt gjorde han opmærksom paa, at Forslaget alene gik ud paa Arvegangens Bestemmelse, og saaledes ikke betryggede Familiens oprindelige Sameieret ved at erklære Godset for Stamhus eller Jordegodsfideicommis, hvorimod det vilde staae Besidderen frit for, ved Pantsætning, Afhændelse, o. s. v., at gjøre Medeiernes Ret til Intet. Han henholdt sig derfor til sin forrige Hentydning om Deling, og hvis man ikke gik ind derpaa, foretrak han "det Nutidiges Bestaaen," forbeholdende sig, i Tilfælde, at stille Sagen under Dommermagtens Afgjørelse. I den derpaa fulgte Comiteeindstilling antoges vel, at Domstolene, selv om Spørgsmaalet under Lovgivningens daværende Tilstand kom til Afgjørelse, ikke vilde tillægge den Mangel paa adelig Fødsel, som Loven af 1821 havde frembragt, nogen Indflydelse paa Arvefølgen, men at en ny Lov desangaaende dog vilde være hensigtsmæssig. Med Hensyn til Sidelinierne bemærkedes, at der var fremkommet to Forestillinger, den ene fra forrige Lehnsbesidders Søskendes og nærværende Lehnsbesidders Brødres Side, den anden fra Citanten, paa sin egen og den tydske Linies Vegne. Den første gik ud paa, at der Intet havdes imod en Lov som den foreslaaede. Med Hensyn til den anden lyder Indstillingen saaledes: "Co-

miteen er imidlertid ikke i Stand til at indsee, at Familiens fjærnere Linier kunne lide nogen Krænkelse i deres Rettigheder med Hensyn til Lehnsgodset ved nogen af de i Lovforslaget indeholdte Bestemmelser, der alene gaae ud paa Opretholdelsen af den af Erector bestemte Arvefølge, og paa at give Tilsagn om, at Staten ikke vil søge sin mulige Ret til Godset sat igjennem. Den sidste Bestemmelse maa naturligviis ansees i det Hele begunstigende eller i alle Fald betryggende for den hele Æt, og den første conserverer netop de fjærnere Liniers Adgang til, i sin Tid og under de af Opretteren fastsatte Betingelser at tiltræde Godset. Og paa tidligere at nyde nogen Fordeel deraf skjønnes de fjærnere Linier hverken at have noget Rets- eller Billighedskrav, da det vilde være en lige saa ufortjent Uretfærdighed mod nærværende Besidders Linie som uforskyldt Begunstigelse mod de fjærnere Grene, om Loven af 1ste August 1821 skulde medføre Godsets Overgang til den nærmeste Linie, hvori endnu adelig fødte Personer fandtes, hvorhos det vilde blive en aldeles Tilfældighed, til hvilken Linie dette Princip vilde bringe Godset. Den temporære Begunstigelse, som heri vilde ligge, vilde desuden være af kort Varighed; thi skulde Mangel paa adelig Stand i Følge Loven af 1ste August 1821 bevirke Godsets Overgang til andre Linier, maatte den nødvendig, naar ingen Adelig længere fandtes, bevirke Godsets Consolidation. De samme Grunde, der tilsige, at Staten ikke bør lucrere ved den indtrædende Umulighed for Familien af at opvise adelige Medlemmer, godtgjøre i det Hele ogsaa Uretfærdigheden i, at lade denne Omstændighed paa Liniernes indbyrdes Rettigheder have nogen Indflydelse, enten denne Indflydelse viste sig ved en forandret Arvegangsorden eller ved en Deling af Godset. Denne sidste Udvei vilde formeentlig være en aldeles utilraadelig Vilkaarlighed og Forandring af Erectionspatentets Bestemmelser, hvilke vistnok bør respecteres, naar vor Forfatning ikke deri indeholder nogen Hindring. Opretterens Hensigt har aabenbar været, ved Godsets udeelte Nedarven at sikre Eiendommen i sin

Heelhed for Familien, som dens Udparcelleren vilde hindre, og denne Hensigt respecterer man saa meget, som vor Forfatning og Lovgivning tillader, naar man lader Arvefølgen vedblive, skjønt Besiddernes særegne Privilegier fremfor de øvrige Statsborgere ere bortfaldne. Det forekommer Comiteen at være en ubeføiet Slutning, at det efter Privilegiernes Ophør ikke heller længere skulde stemme med Erectors Vilje, at conservere Arvefølgen; thi fordi hans Vilje i dens hele Udstrækning ikke under vore nuværende Forholde kan tages til Følge, bør den dog ikke fraviges i Puncter, hvori det endnu er muligt at lade den bestaae. Naar Toldinspecteur Wedel-Jarlsberg paaberaaber sig at ogsaa Sidelinierne forhen have havt directe Indtægter og Fordele af Godset, da har dette været noget reent Tilfældigt, som ikke kan komme i Betragtning, og naar han nærer Frygt for, at Besidderne ikke i Fremtiden ville ansees underkastede de i Erectionspatentet og Lehnsbegrebet liggende Indskrænkninger i Dispositions- og Benyttelsesretten, er formeentlig denne Frygt ugrundet, da der af en Lov, der erklærer, at Godsets udeelte Nedarven skal vedblive, ikke skjønnes at kunne udledes nogen Udvidelse af den enkelte Besidders Raadighed. Om Benævnelserne "Stamhus" eller "Fideicommis" undgaaes, da er dette ikke for at betegne, at den enkelte Besidder skulde tilkomme Ret til Dispositioner, hvorved Familiens Rettigheder tilintetgjøres eller formindskes, men alene for ikke at vække den Forestilling, at noget nyt Baand paalægges, hvor kun det gamle Forhold saa vidt muligt bevares. Det eneste Tilfælde, hvori de fjærnere Liniers Adgang til Godset ved nærværende Lovforslag vil lide, skulde være for saa vidt Lehnet efter den bestaaende Lovgivning endnu antages at kunne forbrydes til Fordeel for en anden Linie, jfr. Privilegiernes § 6, hvilken Forbrydelse efter det forhen Anførte ikke vil kunne indtræde, efter at Godsets Lehnsforhold til Staten er ophørt; men da denne Adgang ikke kan ansees grundet i noget Retskrav fra den Linies Side, til hvis Fordeel den geraader, men kun som en Straf for Forbryderen, og der-

for saa vel ved Benaadning maatte kunne tilintetgjøres i det enkelte Tilfælde, som ved en direct Forandring i Straffelovgivningen aldeles afskjæres, kan der formeentlig heller Intet være imod, at denne Straf gjøres uanvendelig derved, at Staten renoncerer paa det særegne Afhængigheds- og Troskabsforhold, hvori Lehnsforbrydelsen havde sin Grund. Ligesom Comiteen, efter hvad den hidtil har tilladt sig at anbringe, finder, at den kongelige naadigste Proposition i det Hele egner sig til Antagelse, saaledes har Comiteen heller ikke mod dens Form eller Udtryk fundet noget Væsentligt at erindre. Comiteen har rigtignok taget under Overveielse, hvor vidt en Bestemmelse burde tilføies om, hvorledes der med Godset bliver at forholde, hvis samtlige efter Patentet Successionsberettigede skulde uddøe, men da dette ikke kan blive Tilfældet, forend Opretterens egte Descendenter ere borte, og der i saa Fald lige saa lidt fra Familiens Side som i Følge nærværende Lovforslag fra Statens Side kan være Tale om nogen Fordring paa Godset, bliver det formeentlig en Selvfølge, at Grevskabet da maa betragtes som andet Gods, over hvilket den sidste af Familien maa være berettiget til at raade ved Testament, og som, hvis dette ikke er skeet, ligesom andet arveløst Gods maa tilfalde Staten." Efter at Forslaget saaledes var indstillet, antaget af Odelsthinget og oversendt Lagthinget, indgav Citanten en Forestilling til dette Thing, hvori han, under det tidligere tagne Forbehold, paa sin egen og den tydske Linies Vegne erklærede, at han Intet havde imod, at en Lov som den foreslaaede gaves, naar den tillige indeholdt tydelig Bestemmelse om Godsets Uafhændelighed og Forbliven samlet for bestandig i een Masse, uden at kunne pantsættes, udlægges ved Indførsel, eller paa anden Maade formindskes eller afhændes heelt eller deelt, hvilket han ogsaa antog at være Meningen med den anden Familiegreens Erklæring. Denne Forudsætning bestyrkedes ved General Wedels gjentagne Protest mod Afvigelse fra den i Lehnsbrevet bestemte Arvefølge, hvilken Protest var foranlediget ved nogle Ytringer i Odelsthinget, hvor

blandt Andet Ueland havde foreslaaet det Tillæg, at Godset fra den Tid, det kom i Uadeliges Hænder, skulde ophøre at være Stamhus, men hvor Comiteeindstillingen med 34 mod 34 Stemmer (hvorved altsaa Præsidentens Stemme gjorde Udslaget) blev antagen. I Lagthinget antoges Beslutningen med 14 Stemmer mod 10, idet samme forkastede et Forslag af Hjelm om, at Loven skulde gives i en saadan Form: "§ 6 i Loven af 1ste August 1821 angaaende Modification og nærmere Bestemmelse af den norske Adels Rettigheder skal forstaaes derhen, at derved ikke er bevirket nogen Forandring i Arvefølgen til det nuværende Jarlsberg Grevskab, saaledes som den er bestemt ved Erectionspatentet af 3die Januar 1684, uanseet at samme efter denne Arvefølge maatte gaae over til Uadelige, følgelig tabe Egenskaben som Grevskab, medens der endnu leve adelige, fjærnere end sidste Besidder beslægtede, Medlemmer af den grevelige Wedelske Familie." Ved kongelig Sanction af 8de August 1842 blev Beslutningen til Lov.

Citanten skred nu til det bebudede Sagsanlæg, idet han til Forligelsescommissionen lod inkalde Cheferne for Finants- og Justitsdepartementerne, samt de i Landet værende Medlemmer af den Wedel-Jarlsbergske Families øvrige Linier (Forligelseslovens § 28, b) nemlig: den nuværende Besidder og 7de Greve af Jarlsberg, samt dennes Brødre, og deres afdøde Søsters Mand, daværende Høiesteretssecretær Otto af Løvenskjold, paa hendes Børns Vegne; den afdøde Statholder og 6te Greve af Jarlsbergs Brødre, og Kammerherre Adam af Løvenskjold, for sine Børn, avlede i Egteskab med en Datter af den ene af sidstnævnte Brødre.

(Fortsættes).

Christiania 1850.
Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang №. 30. 29de Juli 1850.

Norsk Retstidende,

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sager, paakjendte i Høiesterets 1ste Session 1850.

L.R. 228. O.Nr. 3. 2 Sess. 1850. | I Naade entlediget Amtmand, nu Toldinspecteur, Commandeur af Nordstjerneordenen med Storkorset, Friherre F. W. af Wedel-Jarlsberg til Brunlauggaard, som Medlem af den Wedel Jarlsbergske Familie, paa egne og Descendenters Vegne,

mod

Cheferne for Finants- og Justitsdepartementerne, paa Statens Vegne, samt Grev P. A. af Wedel-Jarlsberg, som nuværende Besidder af den grevelige Jarlsbergske Familieeiendom i Norge, og den øvrige Wedel-Jarlsbergske Slægt i og udenfor Norge.

(Fortsættelse fra Nr. 29).

I Forligelsescommissionen gjorde Citanten følgende Forslag: "1) Sagens endelige Forligsmægling udsættes indtil een eller flere udenrigske Retskyndige, som dertil ere at formaae og man enes om at vælge, have havt Adgang til at ytre sig over Sagens Gjenstand; eller 2) man vedtager strax at voldgive Sagen til een eller flere saadanne Retskyndige; eller 3) der indrømmes efter af Baron Wedel oplæst motiveret Propos dennes Linie for de fratagne

aarlige reelle Rettigheder vedkommende Familiegodset en Capital en Gang for alle ansat til 24000 Spdlr. eller de ordinære Renter af denne Capital, aarlig udbetalte med 960 Spdlr., foruden 240 Spdlr. aarlig for de berøvede blandede aarlige Rettigheder, gjør tilsammen aarlig 1200 Spd., som er modsvarende til hvad Geheimeconferentsraad Frederik Wilhelm Friherre af Wedel (Proponentens Farfader) i sin Tid som Apanage oppebar aarlig af Grevskabet, nemlig 1500 Rdl. dansk Courant, hvormed Proponenten for sig og sin Linie skal ansees fyldestgjort og udløst fra Fremtids Andeel i Godset; og i hvilken Anledning bemærkes, at forbemeldte Geheimeconferentsraad, Friherre af Wedel alene for at give sit Samtykke til nogle Kirkers den Tid Salg fra Godset blev tilbuden og hjemlet 20000 Rdlr.s Capital. Det i denne Post nedførte alternativvise Propos forbeholdt sig derfor Proponenten udtrykkelig at skulle ansees som ikke skeet og være af ingen Indflydelse for Fremtiden, saa fremt samme nu ikke i Commissionen af Modparten nyder Vedtagelse. 4) Proponeres Sagen udsat til videre Behandling i Forligelsescommissionen, indtil de forskjellige vedkommende Angjældende, som ikke have afgivet personligt Møde i Dag, ere hørte i Anledning det af Proponenten i Dag Fremsatte." Efter forgjæves Forligsprøve blev Sagen anhængiggjort for en dertil bevilget dømmende Commission, bestaaende af Byfoged Thrap og daværende Sorenskriver, Statsraad Sørenssen, hvor han - efter Indstævning, ei alene af de ovennævnte til Forligelsescommissionen indkaldte Parter, men ogsaa af den afdøde Statholder Grev Wedels i Udlandet værende tre ugifte Søstre, af Grev Moltke til Grunholz i Slesvig, paa sin Kone, den fjerde Søsters (af andet Egteskab) og hendes Børns Vegne, og af Grev Wedel-Evenburg til Gødens i Ostfriesland, som Hoved for den Linie af den Wedel-Jarlsbergske Familie, mellem hvilken og den ældre Linie en gjensidig eventuel Successionsret til Liniernes Familiegods er bestemt - under Forbehold af Ændringer og Tillæg nedlagde saadan Paastand: "principaliter: At det forommeldte Com-

tractsforhold in totum kjendes hævet og som Følge heraf Familiegodset betragtes derved sat tilbage i samme Stilling – for saa vidt det endnu er uafhændet – som samme var da Ætsfaderen oprindelig tilkjøbte sig det, og saaledes at være forfaldet til Udskiftning linieviis blandt de Ætsbaarne, overeensstemmende med den ordinære Arvegang; eller subsidialiter: at min Linies Andeelslod i Godset for alle Fald bestemmes, afsættes og taxeres og at mig stilles Taxtsummen tilraade hos Statskassen. At endvidere for begge disse Alternativer ligesom og uafhængig af dem paastaaes: a) fuld Skadeserstatning mig tilkjendt af den norske Statskasse for mig og Descendenter for de os berøvede eventuel reelle og blandede samt personelle Rettigheder her i Riget fort: Contractens Misligholdelse fra Statens Side i det Hele, regnet fra nærværende Sags Indvarsling til Forligelsescommissionen; b) Reservation af fuld Skadeserstatning ligeledes af Statskassen for det eventuelle Tab af Arv i Udlandet paa Grund af den Familien her i Riget berøvede privilegerede Stilling; c) Rettens Kjendelse afgiven for, at den mig og Descendenter berøvede privilegerede Stilling her i Landet ikke er begrundet i nogen som helst Aarsag, at vi have forbrudt samme, og hvorfor det ogsaa maa være mine Descendenter uformeent, med dertil anerkjendt Ret, at føre det Prædicat, som følger vor fremdeles standsherrelige Stilling i Udlandet, saaledes som denne her i Landet er anerkjendt. d) At mig vorder tillagt af Statskassen skadesløs Erstatning for de mig ved dette paatvungne Søgsmaal forvoldte Omkostninger." Denne Paastands væsentligste Støttepuncter bestode i, at Slægtens forbundsmæssig erhvervede Rettigheder, der vare garanterede i Kielertractaten (§ 5) og anerkjendte i Grundloven (§§ 23 og 108), ikke ved den øvrige Lovgivning kunde berøves den, i alle Fald ikke uden fuld Erstatning (Grls. § 105), hvorved for Sideliniens Vedkommende maatte tages i Betragtning den større Adgang til Godsets Besiddelse, som fulgte af Loven af 1821, og som ved Loven af 1842 mod Grundlovens § 97 atter var den be-

røvet, følgelig ogsaa efter § 105 maatte blive Gjenstand for Erstatning - hvorhos Citanten tillige udviklede Adelsskabets historiske og folkeretlige Begreb; den norske Statsmyndigheds Utilstrækkelighed til at berøve de udenlandske Medlemmer af Familien deres Adelsrettigheder; Vanskeligheden i at bestemme Erstatning for Eiendommens Forringelse ved de tabte reelle og blandede Privilegier (Skattefrihed, Kaldsret o. s. v.) eller for de personelle Privilegier (høiere Forum, Standsværdighed, hvilken hos Udlændinger dog her som i andre Lande erkjendes, o. s. v.); og endelig den "skammelige" Forskjel, der i Loven af 1821 findes opstillet mellem egtefødte Børn af samme Forældre. Departementerne toge til Gjenmæle ved Regjeringsadvocaten; Grev Wedel, hans Brødre og deres Søsters Mand ved egen Sagfører, og Kammerherre Adam af Løvenskjold mødte personlig; de øvrige Indstævnte udebleve. Man blev enig om Sagens Forflyttelse fra Jarlsberg til Christiania, hvornæst Commissionen foreslog ny Forligsmægling; men da alene Grev Wedel og Kammerherre Løvenskjold derpaa kunde indlade sig med Citanten, og de øvrige Mødende manglede Competents til at forlige Sagen, blev den udsat til ny Foretagelse i Christiania, hvor Søgsmaalet af Regjeringsadvocaten blev imødegaaet med saadan Paastand: "principaliter: At de Indstævnte, Finants- og Justitsdepartementerne, paa Statskassen Vegne, aldeles frifindes for Citantens, Baron og Toldinspecteur, m. M., af Wedel-Jarlsbergs, Tiltale i denne Sag. In subsidium: At bemeldte Indstævnte for Tiden frifindes for Citantens Tiltale, for saa vidt den gaaer ud paa Erstatning for hans og hans Descendenters Tab af eventuelle, reelle og blandede Adelsprivilegier, og aldeles for hans Tiltale i Øvrigt. I ethvert Fald paastaaes derhos Citanten tilpligtet at betale Sagens Omkostninger, hvoriblandt Skyds og Diæt, samt Salarium til mig." I sit Tilsvar henholdt Regjeringsadvocaten sig til den i forrige Numer S. 456—458 indtagne Begrundelse af Lehnsbesidderens Andragende om Forslag til den nye Lov angaaende Arvefølgen, og tilføiede: at et Stamhus

(hvortil Godset ved Loven af 1821 var overgaaet) vel efter L. 5—2—65 ikke kunde oprettes af Uadelige, men dog, naar det paa lovlig Maade allerede var oprettet, efter hvad altid havde været antaget, kunde besiddes af Uadelige (L. 2—22—71 samt 5—3—34 m. fl), hvorfor det heller ingen Følge kunde være blevet af Loven af 1821, at det var gaaet over til nogen af Sidellnierne, saa længe Hovedlinien ikke var uddød; at de her omhandlede almindelige Privilegier ikke vare mindre Gjenstand for Lovforandring, end andre almindelige Rettigheder, men allerede under det absolute Monarchi, som uden at ville binde sig havde indført dem, efter Haanden vare blevne indskrænkede uden Erstatning, til Ex. ved Forordningen af 3die Juni 1809, § 6; at de følgelig fremdeles maatte kunne indskrænkes paa samme Maade, og navnlig som ved Loven af 1821, naar Consolidationsretten tillige opgaves, hvilket her allerede var skeet ved sidstnævnte Lov, da Loven af 1842 kun var at betragte som Fortolkning, ikke som Forandring af denne Lov; at lige saa lidt den første som den sidste af disse Love gav Besidderen større Raadighed over Godset, end han før havde, hvorfor han fremdeles hverken kunde sælge eller pantsætte det til Skade for de øvrige Arvinger, uden disses Samtykke; at den skeede Lovforandring heller ikke kunde have nogen skadelig Indflydelse paa Citantens og hans Linies Arvegang udenfor Riget, hvorfor der protesteredes mod den paastaaede Forbeholdenhed som ugrundet og uformelig, o. s. v. De mødende Modparter af den Wedel-Jarlsbergske Familie paastode ligeledes fuld Frifindelse med Omkostninger, idet de bemærkede: at Citantens Paastand paa Deling, endog efter den Anskuelse, han selv derfor havde lagt til Grund, maatte ansees fortidlig fremsat, da den nærværende Besidder og de øvrige nærmere arveberettigede Medlemmer af Slægten, der ikke havde tabt sit Adelsskab, i alle Fald efter denne Synsmaade maatte udelukke Citanten og hans Afkom fra alt Krav paa Godset; at det for Øvrigt allerede ved den ovenanførte Begrundelse af Grev Wedels Andragende til Regjerin-

gen var godtgjort, at Søgsmaalet, for saa vidt det var rettet imod dem, var aldeles ugrundet, skjønt de maatte istemme Citantens Klage over det Uretfærdige i Loven af 1821, og forbeholde sin Ret til Erstatning og Opretning for sig og Afkom i saa Henseende; at der under ingen Forudsætning kunde tilkomme ham saa stor Andeel af Godset, som af ham antydet, o. s. v. I sin Replik bemærkede Citanten blandt Andet, at Godset, som enkelt Mands Eiendom, vilde ved hans Død, om det ikke imidlertid var gjort til Lehn, være blevet arvet af hans Afkom efter den almindelige Delingsregel; og at det ved Lehnsforbundet strax var blevet hans Børns fælles Eiendom – under en Indskrænkning med Hensyn til Besiddelsen, som ved det skeede Brud paa Lehnsforbundet nu maatte ansees ophørt – kunde ikke formindske deres oprindelige Ret, hvorimod Lehnsbaandets Ophør frigjorde Slægten fra den tidligere Indskrænkning i Udskiftningen af Sameiet, som derfor maatte kunne skee. Familien kunde nemlig ikke ansees forpligtet til at lade den fælles Eiendom forblive udeelt i Enkeltmands Besiddelse, uden Erstatning for den derved tabte Frugtnydelse, efter at man havde tilintetgjort Betingelsen for dette Savn, nemlig de for bestandig nedarvelige Privilegier, hvorved det skulde opveies. Derfor erholdt Citantens Farfader og 20,000 Rdlr. i Erstatning for sin Andeel i hvad der blev afløst fra Grevskabet, og fandtes det nu i Statens Tarv, at Resten af Godset blev afløst fra de grevelige Privilegier, saaledes at Familien mistede disse for Fremtiden, maatte ligeledes fuld Erstatning forinden gives efter Grundlovens § 105. Tilfældet var allerede indtraadt; thi Loven af 1842 forudsatte, at Grevskabet som saadant var opløst, og det kunde i alle Fald ikke ansees mere fortidligt for Citanten, end for Grev Wedel – der bevirkede Loven af 1842 – at fordre sine Retskrav nærmere afgjorte, da det Retsbrud, hvoraf Opretning eller Erstatning maatte blive Følgen, ei alene længe siden var fuldbyrdet, og man saaledes kunde tabe sin Ret ved Søgsmaalets Opsættelse til Grev Wedels Død, men dette Tids-

punctš Indtrædelse heller ikke var nødvendigt for at bestemme den Andeel eller Erstatning, der maatte kunne kræves. Paastanden om, at Godset var overgaaet til Stamhus, imødegikkes med den Bemærkning, at de nye Love Intet derom indeholdt, og at man følgelig maatte fortolke dem som Citanten havde gjort. For Øvrigt bemærkedes, at naar han fordrede Udskiftning, Opretning eller Erstatning i Penge, da maatte det beroe paa, hvorledes den grevelige Familie i det Hele blev fyldestgjort, om in natura eller paa anden Maade, og at han for sin Deel havde tilbudt at lade sig nøie med Pengeerstatning, som da maatte falde Statskassen til Last. Han var optraadt som hele Familiens Talsmand, og naar han havde maattet indstævne Godsets Besidder (her anførtes L. 1—4—1, 5—2—64 og 68 samt Privil. § 20 in fine), da kunde han ikke indsee, at have forskyldt nogen Paabindelse af Sagsomkostningerne, selv om hans Hovedpaastand ikke maatte blive tagen til Følge, da han intet Andet fordrede, end at fuldt Vederlag fragik den begunstigede Deel af Familien, in specie Godsets Fructuarius, hvem de nye Love maatte antages at have tillagt en saadan Raadighed over Godset, at de øvrige Liniers forhen betryggede Succession til ubehæftet Eiendoms Besiddelse kunde blive aldeles tilintetgjort. Ved Commissionens Dom af 29de Juni 1746 blev de indstævnte Medlemmer af Familien aldeles frifundne, og Departementerne, paa Statskassens Vegne, for Tiden frifundne, for saa vidt Søgsmaalet gik ud paa Erstatning for Tab af blandede Privilegier, men i Øvrigt aldeles frifundne, ligesom Processens Omkostninger i det Hele bleve ophævede. I Præmisserne heder det, med Hensyn til Adelens personelle Privilegier, "at disse have sit Udspring fra Regentens Naade. De grunde sig ikke paa noget Contractsforhold, men ere foranledigede enten ved personlige Hensyn, eller ved Betragtninger, hentede fra herskende Anskuelser af Statsinteressen paa den Tid, de ere blevne meddeelte. Ved Loven af 1ste August 1821 er Citanten conserveret disse, saa vidt de kunne bestaae med Grundlovens

§ 108. Han er altsaa ikke engang for sin Person berøvet nogen efter Grundlovens Antagelse endnu existerende Rettighed, end mindre nogen, der har medført Skade paa Gods eller Eiendom. Rigets Grundlov, der er bindende for alle Statsborgere uden Hensyn til Stand eller Fødsel, gjør modsatte Synsmaader gjældende med Hensyn til Adelen af de, som til den vare herskende, eller i alle Fald gjældende i de fleste andre Stater. Den opstiller Lighed i Rettigheder for alle Statsborgere som en Hovedgrundsætning, med hvilken adelige personlige Forrettigheder ikke kan forenes. Allerede ved Grundloven bleve flere af disse Forrettigheder afskaffede (se til Ex. §§ 103, 108, 109 m. fl., jfr. med § 94), og det blev en uafviselig Opgave for Statsstyrelsen at bringe den private Lovgivning i Harmoni med de ved Grundloven saaledes udtrykkeligen udtalte Grundsætninger. Det er, saa vidt skjønnes, i strengeste Consequents med denne Forpligtelse, at Loven af 1821 har ophævet Adelens personlige Forrettigheder for Fremtiden; det kunde ikke taales, at deslige Forrettigheder, meddeelte enkelte Personer, nedarvedes i det Uendelige, paa samme Tid, som Grundloven havde erklæret dem for uoverensstemmende med Statsforfatningen, og gjort enhver Adgang til deres Erhvervelse for Fremtiden umulig. Om nogen Erstatning for Tabet af disse Rettigheder kan der saaledes neppe være Tale; og derved, at ingen Adelig, som ved Bekjendtgjørelsen af Loven af 1ste August 1821 levede, er berøvet nogen ham da tilkommende personlig Forrettighed, synes ethvert billigt Hensyn at være taget. Vel forholder det sig saa, at Eitantens Descendenter, som senere ere eller blive fødte, ere udelukkede fra Nydelsen af Adelens personlige Forettigheder; men disse Individer have dog ikke tabt nogen Rettighed, hvoraf de have været i Besiddelse; den Lov, der betager dem de Forrettigheder, af hvilke de ved deres Fødsel vilde være komne i Besiddelse, var emaneret førend denne Tid, og det skjønnes ikke heller, hvorledes det skulde være muligt, at fastsætte nogen Erstatning for saadant Tab af Rettigheder, der ei lader sig evaluere i Penge.

Med Hensyn til de reelle og blandede Privilegier hedder det blandt Andet: "Paa at komme tidligere i Besiddelse af Godset har endog Citanten selv indrømmet ingen Fordring at gjøre, idet han i sin under 8de Juli 1842 til Lagthinget indgivne Forestilling (Rigst. Nr. 111 for 1842) udtrykkeligen har erklæret, Intet at have imod at en Lov emaneret af Indhold, som den, der udkom under 8de August 1842, naar i samme indlemmes Bestemmelse om Godsets Uafhændelighed og Udelelighed, uden at kunne pantsættes, gjøres Indførsel i, eller paa anden hvilken som helst Maade formindskes eller afhændes. Naar nu Godset fremdeles nedarves i Overeensstemmelse med Erectionspatentet, er der ikke opstaaet nogen Udvidelse af den enkelte Besidders Raadighed over Godset, der saaledes fremdeles maa betragtes som værende i Familiens Sameie, og at befinde sig i den Stilling, som Citanten har gjort til Betingelse for sit Samtykke til Emanation af Loven af 8de August 1842; det indsees saaledes ikke, at Citanten eller hans Æt for saa vidt kan have lidt noget Tab ved denne Lov. Vel har Citanten, for at godtgjøre Usikkerheden af sin Æts eventuelle Arveret til Godset, anført det Factum, at det har været tilladt den sidst afdøde Lehnsgreve, at behæfte Godset med Pantelaan uden den lehnsberettigede Families Samtykke, men heri er en factisk Urigtighed; thi ved Optagelsen af det omtalte Laan erfares det af den fremlagte underdanigste Indstilling til Kongen, at man er gaaet frem i Medhold af Grevernes Privilegier af 25de Mai 1671, 6te Artikel, idet dertil er erhvervet saa vel de i Successionen Medinteresseredes (den afdøde Lehnsbesidders Brødres) Vidensskab eller Samtykke, som "sær kongelig Bevilling." Det kan formeentlig ikke være Citantens Mening, at alle eventuelle Successionsberettigede skulde høres ved saadanne Tilfælde; thi dette vilde paa det Nærmeste gjøre Benyttelsen af den ved bemeldte Privilegier givne Bemyndigelse til, i visse Tilfælde at optage Laan, umulig, efterdi det kun i de allersærreste Tilfælde vilde lade sig gjøre at sætte samtlige Familielemmer i Kundskab om saadan Intension.

At i Øvrigt Lehnsgodset ved Loven af 1ste August 1821 har lidt Indskrænkning i Rettigheder og Værd, er ubestrideligt; men denne Omstændighed har ikke medført den ringeste Skade paa Gods eller Velfærd for Citanten eller hans Æt, og der kan dog umuligen nu være at tilkjende nogen Skadeserstatning til et Medlem eller en Linie af Familien, hvis Ret til Godsets Besiddelse er saa overordentlig fjærn, at dens Succession maa antages næsten chimærisk. I alle Fald vil først Citantens Linie være berettiget til at fremkomme med Paastand i denne Henseende, naar dens Succession i Virkeligheden indtræder – og for at Adgangen hertil kan staae den aaben, vil den Frifindelse for Citantens Tiltale, som de indstævnte Regjeringsdepartementer paa Statskassen Vegne i Følge det Foranførte maa være at tillægge, blive midlertidig, saaledes som af Regjeringsadvocaten in subsidium er paastaaet, for saa vidt Paastanden gaaer ud paa Skadeserstatning af Statskassen for blandede Forrettigheder. Citanten har videre ved Dom i nærværende Sag reserveret fuld Skadeserstatning af Statskassen for det eventuelle Tab af Arv i Udlandet, paa Grund af den Familien her i Riget berøvede privilegerede Stilling. Denne Paastand er grundet paa den ved det ovenfor nævnte Testament af 5te December 1701 Linierne Wedel-Jarlsberg og Wedel-Evenburg tilsagte reciproke Arveret til hinandens Besiddelser i Tilfælde af, at nogen af Linierne skulde uddøe, i hvilken Henseende Citanten antager det for muligt, at den Familiens Descendenter her i Riget berøvede privilegerede Stilling kunde tillægges nogen skadelig Virkning. Ligesom imidlertid det Samme gjælder med Hensyn til den i Testamentet omhandlede Eventualitet, som næst foran er anført angaaende Citantens og hans Linies Adgang til Arv af det Jarlsbergske Gods, saaledes kan det ingenlunde ansees oplyst, at Citantens og hans Linies retlige Stilling her i Landet har nogen Indflydelse paa den omhandlede eventuelle Arveret til den Evenburgske Linies Besiddelser. En ved Dom tagen Reservation vilde i alle Fald være lige saa unyttig – da Citantens mulige Ret, som alligevel

er ham forbeholden, derved ikke vilde bestyrkes – som upassende og uformelig efter den Stilling, hvori det omhandlede Retsforhold for Tiden befinder sig, og Commissionen kan saaledes ikke finde sig befriet til, ved nærværende Dom at tage nogen Reservation i den omhandlede Henseende." Med Hensyn til den Deel af Citantens Paastand, der er anført under Litr. c, bemærkede Commissionen, at ingen Sigtelse eller Negtelse havde givet ham Adgang til at faae det første Led paakjendt, og hvad det sidste Led angik, da viste Loven af 1821, at hans tre ældste Børn tilkom det forlangte Prædicat; og for Øvrigt maatte Loven respecteres saa vel af Citanten som af Domstolene.

I Hoiesteret, hvortil Sagen fra Citantens og Regjeringens Side blev indanket, udgik den til skriftlig Behandling, da de fleste Indstævnte udebleve, og kun Lehnsbesidderen, hans Brodre, og deres afdode Sosters Mand, paa sine Børns Vegne, toge til Gjenmæle. Fra Appellanternes Side bleve de ved Commissionen nedlagte Paastande gjentagne, med Tillæg af Omkostninger for Hoiesteret, og begrundede som før; dog erklærede Citanten, uagtet Gjentagelsen af sin forrige Paastand i dens Heelhed, at han vilde lade sig noie med Erstatning, som alene søgtes hos Statskassen, ikke hos Slægten, og navnlig ikke hos Lehnsbesidderen – hvem Loven havde givet Mere, end han havde søgt – hvorfor Citanten protesterede mod den Familiens Anhørige i Commissionsdommen givne Frifindelse for hans Tiltale, da Sagens Formaal ikke var, hos nogen af Slægtens Tihørige at indtale hverken det Ene eller det Andet, og saaledes heller ikke hos disse at kræve Skadeserstatning; kun havde han, hvad det fælles Eiendomsgods betraf, "gjort en restitutio in integrum til Gjenstand for alternativviis Paastand, derhen lempet, at Enhvers Andeelslod i Sameiet bestemmes, affættes og udskiftes in natura eller ansættes i Pengeværdi, for hvis Beløb i Forbindelse, m. M.," han paastod sin Linie bonificeret af Statskassen og det Offentlige, da ingen af de indstævnte Familiens Anhørige var Skyld i denne lidte Krænkelse af Staten, og

navnlig af dens lovstiftende Myndighed. I Henhold hertil paastode de mødende Medlemmer af Slægten Frifindelse for hans nedlagte Paastand, hvilken de vel ikke fandt at svare saa ganske til disse Præmisser, men dog meente at maatte behandles i Overeensstemmelse dermed, hvorhos de paastode Omkostninger for Høiesteret.

Høiesterets Dom, afsagt 7de Mai 1850, er saa lydende:

"De kongelige Departementer for Justits- og Politivæsenet samt for Finants- og Toldvæsenet, paa Statskassens Vegne, bør for Citanten, Toldinspecteur Baron Frederik Vilhelm af Wedel-Jarsbergs Tiltale i denne Sag frie at være. I Øvrigt bør Commissariernes Dom ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Høiesteret ophæves."

L.N. 235. } Lars Larsen Stangeland den Ældre mod Kjøb-
O.Nr. 42. } mand Peter Rosendal og Niels Olsen Øvrevaage.

Af denne Sags Udfald vil erfares, hvorledes Høiesteret fortolker L. 5—11—20, for saa vidt det deri hedder: "Den skal have Drætten, som først udgav sit Toug." Ved Underretten blev tillige tre formelle Spørgsmaale afgjorte, nemlig: a) om Sagen maatte nyde Fremme, uagtet kun Formændene for Notlagene paa begge Sider deeltoge i Søgsmaalet; b) om den ene Parts Tjenere eller Leiefolk maatte føres som Vidner (L. 1—13—17); og c) om den anden Parts "Lutemænd" (Lodsmænd eller Haasættere) maatte føres som Vidner (L. 1—13—18). De to første Spørgsmaale bleve ved upaaankede Eragtninger besvarede bekræftende; det sidste benegtende, ved en Eragtning, som særskilt paaankedes og ved Overrettens af Høiesteret stadfæstede Dom (Retst. f. 1816, S. 425—435, jævnf. S. 809—820) blev underkjendt efter følgende Præmisser: "Det er vel in confesso, at de have været Lutemænd med Ap-

pellanten, hvilket efter Vidnernes Forklaring vil sige, at den hele Sum, for hvilket der blev fisket, blev deelt som sædvanligt i to lige Dele, af hvilke den ene Halvdeel tilfaldt Noteierne, og den anden Halvdeel blev, som Skik og Brug er, deelt i lige Lodder imellem samtlige Lodsmænd; men derved vare de ikke blevne interesserede i Sagen i den Forstand, at de skulde kunne udsættes for noget Ansvar, eller for at maatte betale den Sum, de hver for sig havde oppebaaret, om det skulde befindes, at Appellanten havde bemægtiget sig en Fangst, som egentlig hørte de Indstævnte til; thi deels viser 2det Membrum af 5—11—20, hvilket maa antages at gjælde saa vel i det Tilfælde at der fiskes, som at Fangsten spildes, at det er "Skipperen," til hvem de Forurettede have at at holde sig, og ikke til hans "Baadsmænd," men ved hvilket første Udtryk rimeligviis maa være betegnet Noteieren eller Formanden, og ved det sidste Medhjælperne, og deels paa den anden Side kunne Vidnerne heller ikke have nogen Tiltale at befrygte af Appellanten, om han skulde tabe Sagen; thi denne har i sit Indlæg her for Retten erklæret, at han ikke, hvordan det end gaaer med Sagen, agter at gjøre nogen Reclamation gjældende mod Vidnerne, som han desuden kun anseer for Arbeidsfolk, der for deres Arbeide med Noten have faaet en vis Andeel af Fangsten, i Stedet for Dagløn." Efter at Sagen i Realiteten derpaa var afgjort af Underretten og Overretten, med forskjelligt Udfald, og af Stangeland indanket for Hoiesteret, paastod han den nu afviist fra Underretten paa Grund af L. 1—16 og 5—11—17, da den var behandlet uden Meddomsmænd ved hans Hjemthing - hvilken Indsigelse de Indstævnte for Hoiesteret imødegik med den Bemærkning, at den stred mod hans Gjenmæle ved de foregaaende Retter, hvilket paavistes, og at den saaledes nu var afskaaren, samt at L. 1—16 her var uanvendelig og 5—11—17 fyldestgjort. Sagen blev ogsaa af Hoiesteret paakjendt i Realiteten, om hvis factiske Beskaffenhed det vil være nok at anføre Følgende: Den

2den Februar 1843 vare de her omhandlede Notlag ude for at fiske Sild. Den joges da af Hval ind i Kinnevigen, en Bugt ved Øvrevaage i Lysekloslers Omegn. Mellem Parterne maa Forholdet for saa vidt ansees at være in confesso, at medens Rosendals Baad laae paa den ene Side af Bugten og Niels Øvrevaages paa den anden, vogtende paa Silden, idet den blev dreven ind, kom Lars Stangeland roende ind mellem begge i en let Baad, fulgt af to Notbaade, og befalede sit Følge, efter at det var kommet et Stykke ind i Bugten, at kaste Noten, hvilken Befaling strax blev efterkommen, idet man derhos saa hurtig som muligt bragte Toug i Land paa den ene Side, indenfor det Skjær nær Landet, ved hvilket Rosendals Baad laae. Der blev da raabt fra denne Baad, at Modpartiet ikke maatte kaste, hvilket bevirkede en øieblikkelig Standsning i Arbeidet; men da Lars Stangeland reiste sig op i sin Baad og paa Nyt gav Befaling til at kaste, blev Arbeidet fortsat, indtil Touget af hans Not fra dens anden Ende blev bragt i Land paa den modsatte Side, indenfor det Sted ved Landet, hvor Niels Øvrevaages Baad laae. Lars Stangeland kastede saaledes indenfor Rosendals og Niels Øvrevaages Baadlag, der ved at kaste fra begge Sider og mødes midt paa Bugten stængte denne længer ude, og derpaa hjalp Modparten med at trække hans Noter længer ind, for derved selv at vinde fornøden Plads, men meente, at Fordelen af hans Dræt maatte tilkomme dem selv, hvem han havde gjort Forkast. Dette bestred Stangeland, og blev derfor, som allerede bemærket, ved sit Hjemthing sagsøgt af Rosendal og Niels Øvrevaage til Erstatning af Udbyttet, samt af den Sidste tillige for personlig Overlast, som imidlertid ikke blev anseet tilstrækkelig beviist og ikke var Gjenstand for Paaanken til Høiesteret. Tvisten dreiede sig derimod ved denne som ved de foregaaende Retter om det Spørgsmaal, hvor vidt Forkast var skeet i Lovens Forstand, og navnlig, hvor vidt det ene eller det andet Lag først havde kastet, eller i alle Fald først havde Toug i Land. Herom havdes heelt modsigen-

de Vidneforklaringer. Underdommeren, der gik ud fra, at Sagens Afgjørelse maatte beroe paa, hvo af Parterne først havde gjort et "forsvarligt Kast," ansaae det beviist, at de Indstævnte for Høiesteret først havde gjort et saavant Kast, uden at det kunde komme an paa, om den Maade, hvorpaa Kastningen var skeet, i Almindelighed var at betragte som hensigtmæssig, naar kun Fisk derved kunde fanges, selv om der var regnet paa heldige Omstændigheder, Andres Hjælp, o. s. v. Ved tre af Hovedvidnerne ansaae han det beviist, at Rosendals Not blev indtrukken saa langt, at den alene kunde overspænde Bugten, hvorfor han fandt, at denne Part havde først gjort et forsvarligt Kast. Lovens "først udgav sit Toug," ansaae han ligebetydende med "først begyndte at udkaste sin Not." Citantens Vidner fandt han mere eller mindre inhabile, skjønt det ved den faldne Høiesteretsdom var afgjort, at Lutemænd skulde føres som Vidner. Han ilagde derfor Lars Stangeland, paa egne og øvrige Medinteresseredes Vegne, Erstatning til Peter Rosendal og Niels Øvrevaage, ligeledes paa egne og Medinteresseredes Vegne, Erstatning for det paaklagede Notkast med 1999 Spd. 68$\frac{8}{10}$ Skill. (hvis Beregning her er ligegyldig) samt Renter fra Indkaldelsen, hvorhos han tilkjendte Peter Rosendal 110 Spd. i Sagsomkostninger hos Lars Stangeland, men hævede Omkostningerne mellem denne og Niels Øvrevaage, der havde tabt den anden Deel af sit Søgsmaal. Overretten, som stadfæstede denne Dom, med Ophævelse af Sagsomkostningerne i det Hele, meente derimod, at "udgive sit Toug" lige saa lidt efter L. 5—11—20 som efter Fiskeres Talebrug var det samme som at udkaste sin Not, men derimod maatte betyde det samme som at bringe sit Toug i Land. At Modparterne havde gjort dette før Stangeland, meente Overretten ei alene at være beviist, men af Stangeland selv stiltiende erkjendt, og at det saaledes var ligegyldigt, hvo af dem først havde kastet sin Not, skjønt den dog ligeledes ansaae det beviist, at der først kastedes fra Rosendals Baad.

Høiesterets Dom, afsagt 15de Mai 1850, er saa lydende:

"Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Høiesteret ophæves."

Efter dette Udfald maa man antage, at Høiesteret har bifaldt Overrettens Fortolkning af L. 5—11—20; thi havde den i et saa væsentlig Punct været af anden Mening, vilde den uden Tvivl i dette som i flere lignende Tilfælde enten have givet en heelt ny Domsslutning med Ophævelse af Sagsomkostningerne for alle Retter, eller, hvis den havde været enig i Underdommerens Fortolkning, have stadfæstet hans Dom, med Undtagelse af de deri tilkjendte Omkostninger. For Øvrigt kan hermed sammenholdes den i Retstidenden for 1848, S. 536—537, indtagne Høiesteretsdom, der for saa vidt stemmer med Underdommerens Fortolkning i nærværende Sag, at den, der skal kunne kræve Erstatning paa Grund af Forkast, selv maa have været i Færd med et Kast, hvoraf tilsvarende Udbytte kunde ventes. Begge Sager vise ellers, hvad der kan vindes og tabes ved et eneste Notkast, og hvor vigtigt det altsaa er, at have de omtvistede Spørgsmaale afgjorte.

Christiania 1850.

Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang
№ 31.

5te August
1850.

Norsk Retstidende,

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sager, paakjendte i Høiesterets 1ste Session 1850.

Den 27de April.

L.Nr. 207. Advocat **Dunker**, Actor mod Gurine Helgesdatter Almuseie.

(Skriftlig behandlet).

Angjældende, der i Følge Præsteattest er fød den 26de September 1830 og for sin tidligere Vandel er meddeelt særdeles fordeelagtige Skudsmaal, er ved egen Tilstaaelse overbeviist om, medens hun indtil Høsten 1849 tjente hos 1ste Dept., i Februar næstforhen at have ladet sig besvangre af sin Forlovede og Medtjener, 6te Dept. Da hun følte sig svanger, fattede hun det Forsæt at dræbe sig selv, men manglede Kraft til at udføre denne Beslutning, hvorimod hun den den 27de Novbr., da Fødselssmerterne indfandt sig, og hun antog, at hendes Svangerskab, hvorom vel Flere af hendes Omgivelse nærede Mistanke, men dog Ingen kan erfares at have spurgt hende, var en Hemmelighed, besluttede at føde i Dølgsmaal og ombringe Fosteret, hos hvilket hun havde sporet Liv. Da hun sidstnævnte Dag havde klaget over Mavesmerter, blev hun anviist Seng i Pigekammeret paa Aamodts Præstegaard, hvor hun i October Maaned var ankommen i Tjeneste, samt 3die Dept. sat til at passe hende. For at skjule Fødselen lagde Angj. sine egne Klæder under sig i Sengen og fødte der under hæftige Smerter i 3die Dept.s Nærvæ-

relse et fuldbaaret Pigebarn, som hun under selve Fødselen ved udvendigt Tryk paa Halsen kvalte, endnu forinden Fosteret havde draget Aande. Forinden Angjældende havde skilt sig ved Efterbyrden, kom Lægen, 1ste Deponent, tilstede og beføle hendes Mave, samt spurgte om hun var frugtsommelig, hvilket hun da benegtede, men uden nogen anden Forklaring om Sammenhængen. Kort efter blev hun skilt ved Efterbyrden, som hun tilligemed Fosteret, og uden at overrive Navlesnoren, lagde ved Siden af sig i Sengen, hvor hun næste Morgen, medens 3die Dept. et Øieblik var fraværende, giemte det Hele paa Bunden. Først efter at Gjordemoderen den 29de November havde besigtiget Angj. og fundet at hun havde født, tilstod Angj. for 1ste Dept., at dette var Tilfældet, og det var ikke, forinden det ved Obductionen havde viist sig, at Kvæling havde fundet Sted, at Angj. for 1ste Dept. afgav fuldstændig Bekjendelse herom. Tiltalt efter Hedemarkens Amts Ordre af 21de December sidstleden for Barnefødsel i Dølgsmaal og for at have ombragt sit uegte Barn, er Angj. ved Underretsdom i søndre Østerdalen af 12te Januar d. A. fældet efter 14—16 til Minimum af den deri bestemte Straf, eller 9 Aar og 1 Maaneds Strafarbeide, og denne Dom er af Overretten stadfæstet den 18de Februar næstefter, men med Forhøielse i Straffetiden til 10 Aar. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom.

Den 30te April.

L.Nr. 213. Advocat **Skjelderup**, Actor med Anne Marie Abelgreen.

(Skriftlig behandlet).

Under nærværende, i Overeensstemmelse med Lov af 6te September 1815 behandlede, Sag er Angj., der skal være 62 Aar gammel, ved Christiania Politirets Dom af 16de Marts sidstleden tilfunden for Betleri at hensættes til Arbeide i 2 Maaneder i Christiania Arbeidsanstalt. Det Angj. overbeviste Betleri bestaaer i, at hun i en Butik har betlet og ved den Leilighed bekommet 1 Skilling. Hun har forklaret, hvad der visnok efter Omstændighederne er troligt, at det var Armod, som bevægede hende dertil, ligesom og at hun i afvigte Høst ansøgte Fattigvæsenet om Understøttelse, men uden at erholde nogen saadan, idet hun blev henviist til Mangels-

gaarden. For Övrigt kan bemærkes, at hun forhen 4 Gange er dømt for Tyveri og hengiven til Brændeviinsdrik, og efter hendes egen Forklaring ikke egentlig har lidt af Sult. Høiesteret stadfæstede Politirettens Dom.

Den 2den Mai.

L.Nr. 216. Advocat **Andresen**, Actor mod 1) Ole Johannesen og 2) Ole Frederiksen.
(Skriftlig behandlet).

I Følge Anmeldelse fra 1ste Dept. ere de Angj. under nærværende efter Lov af 6te September 1845 behandlede Sag tiltalte for Tyveri, og ved den af Sorenskriveren i Laurvigs Sorenskriveri den 8de Februar sidstleden afsagte, af Overretten under 25de Marts næstefter stadfæstede, Dom ere de som skyldige i den paatalte Forbrydelse anseede hver med 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød. Efter de af Klageren samt 2den og 3die Dept. afgivne Forklaringer ere de factiske Omstændigheder følgende: Den 23de December f. A. om Morgenen i Mørkningen hørte Klageren, at der huggedes i den ham tilhørende Skov, og forefandt, da han strax begav sig til Stedet, de Angj. deels huggende deels læssende paa hver sin Kjelke. Da de ikke paa hans Forlangende vilde lægge det Tagne fra sig, men paastode Intet at have taget i hans Skov, hentede han 2den og 3die Dept., hvilke da tilligemed ham traf begge de Angj. inde i Klagerens Skov, trækkende hver paa sin Kjelke, belæsset med Veed af Værdi omtrent 28 Skill. Idet de Angj. nu paa Klagerens gjentagne Forlangende aflæssede Veden, ytrede de, at han dyrt skulde faae betale den. Imod bemeldte Forklaringer have de Angj. i det Væsentlige Intet hast at erindre, undtagen for saa vidt de have paaberaabt sig, at Veden ikke var tagen i Klagerens, men i en Præsten beneficeret Skov, og at det var hertil deres Ytring, at Klageren dyrt skulde faae betale Veden, sigtede. Ligesom imidlertid det af Lavrettet foretagne Syn over Stubberne i Klagerens Skov bestyrker Rigtigheden af, at Veden er taget sammesteds, saaledes ville de Angj. ikke kunne fritages for at ansees som Tyve, om det end forholdt sig som af dem opgivet, hvilket de ogsaa selv have erkjendt. Skjønt de Angj. med Hensyn til Stedet, hvor Tyveriet er foregaaet, ikke have tilstaaet det dem af Klageren Imputerede, er dog, som bemærket, Sagen behandlet efter Lov af 6te September 1815, og de An-

gjældendes Tilstaaelse, saadan som den er, maa vel ogsaa efter Omstændighederne kunne ansees som tilstrækkelig Hjemmel herfor. Høiesteret stadfæstede de ergangne Domme.

Den 7de Mai.

L.Nr. 224. Advocat **Lous**, Actor med John Knudsen Engeset.

(Skriftlig behandlet).

Angjældende, der er 33 Aar gammel, tiltales under nærværende Sag i Følge Romsdals Amts Ordre af 3die September sidstleden for Tyveri og er ved Dom, afsagt i søndre Søndmør den 29de December og stadfæstet af Overretten den 4de Februar næstefter herfor idømt 4 Maaneders Arbeide i Bergens Tugthuus. I Følge egen Tilstaaelse er Angj. fældet for følgende Tyverier: 1) for at have for 10 à 12 Aar, førend nærværende Sag paabegyndtes, frastjaalet 10de Vidne en Femdalerseddel, der laae i en Kiste, hvortil Neglen stod i, og som var henſat paa en aaben Bod; 2) under et Bryllup paa Gaarden Hellin, først i Juni f. A., hvor Angj. var Gjæst, blev der fra flere af de øvrige Gjæster stjaalet en heel Deel Klædningsstykker og Penge, hvorfor Mistanken faldt paa Angj., som var seet at have sin Haand i 1ste Deponents Lomme, medens Deponenten sov. Af det saaledes Bortkomne er Angj. imidlertid ei overført at have stjaalet mere end hvad han selv vedgaaer, nemlig a) fra 1ste Dept. en Deel Smaapenge, hvis Beløb Angj. stadigen paastaaer ei at have udgjort mere end de hos ham forefundne 27 Skill., men som Bestjaalne edelig har anslaaet mindst til 72 Skill., b) af de savnede Klædningsstykker fandtes et, 3die Dept. tilhørende, Forklæde gjemt under Angj.s Uldtreie, ligesom 8de Dept. efter Angj.s Paaviisning under nogle Busker ved Bryllupsgaarden fandt en Bylt, indeholdende nogle andre saadanne. I Følge Sognepræstens Attest har Angj. oftere været afsindig, især efter Nydelsen af berusende Drikke, endog i den Grad, at man har maattet holde Vagt over ham, for at han ei skulde omkomme sig selv. I saadan Forfatning skal han have foretaget ulovlige Gjerninger, som han dog, efter at være kommen til Besindelse, har angret og søgt at gjøre gode igjen. Da det er in confesso, at Angj. under Bryllupet paa Hellin var noget beruset, navnlig da han begik de un-

der a og b omhandlede Tyverier, kan Præstens Attest vistnok foranledige nogen Tvivl om hans Tilregnelighed - men da samtlige Vidner, som derom ere adspurgte, have været enige i, at Angj.s berusede Forfatning ei havde berøvet ham Sands og Samling; da Lavrettet, der opgiver at kjende Angj., har sagt sig ubekjendt med, at han har lidt af nogen Sindssygdom, og da Angj. ikke selv har paaberaabt den i Præsteattesten anførte Omstændighed til sin Undskyldning, maa han alligevel ansees for tilregnelig. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom, der alene med Hensyn til Referentens Salarium var noget forskjellig fra Underretsdommen, dog saaledes at Straffetiden bestemtes til 3 Maaneder.

Den 10de Mai.

L.Nr. 232. Advocat **Homann**, Actor mod Christopher Martinsen.

(Skriftlig behandlet).

Under nærværende Sag, der ved de foregaaende Retter tillige angik Angj.s Broder Anders Martinsen, ere disse satte under Tiltale deels for Tyveri og deels for Overtrædelse af Crll.s 23—11. Ved begge Retter er Angj. fældet efter 19—6 til 10 Dages Fængsel paa Vand og Brød, men i Øvrigt frifunden. Sigtelsen angaaer 11 Stykker tildeels nye Planker, som i Januar d. A. fandtes borttagne fra en paa Isen for Veivæsenets Regning udlagt Landgangsbro; men da Angj. stadigen har benegtet at have været den, der har borttaget dem, og Beviserne imod ham i Øvrigt i dette Punct ikke ere tilstrækkelige, er han for saa vidt med Føie af de foregaaende Retter frifunden. Derimod maa han ansees overført at have været i uhjemlet Besiddelse af en Deel af Plankestykkerne, hvilke en af Arbeiderne ved Broen med Bestemthed har gjenkjendt, ligesom den af Angj. opgivne Hjemmel ikke alene er brusten for ham, men og befunden tildeels aabenbar løgnagtig. Hvor sandsynligt det end er, at Angj. er Tyven, kan dette dog ei ansees tilfulde beviist. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom for Angj.s Vedkommende, dog saaledes, at Straffetiden bestemtes til 30 Dage.

L.Nr. 234. Advocat **Dunker**, Actor mod Ole Pedersen Vesterthanen.

(Skriftlig behandlet).

Angj., der er omtrent 34 Aar gammel og forhen een

Gang domfældt for Tyveri, tiltales under nærværende Sag af Fogden i Østfinmarken i Henhold til Cancelliskrivelse af 23de Marts 1799 atter for Tyveri, og er ved den under 27de Februar afsagte Underretsdom for 2den Gangs Tyveri anseet med 6 Maaneders Strafarbeide. Angj. tilstaaer, at han en Nat i August Maaned 1849, da han var paa Baad sammen med 1ste Dept. paa en Fiskereise, tog et Stykke Oxerrenkjød af Værdi 32 Skill. af 1ste Dept.s i Baaden liggende Nistesæk, medens de med Baaden laae i Gamvig og 1ste Dept. var i Land, hvilket Kjød han forærede til 2den Dept. og dennes Kone til Vederlag for, at disse ved forskjellige Leiligheder havde beværtet ham med Kaffe og deslige uden Betaling. Angj. protesterer imidlertid imod at Factum ansees som Tyveri, paaberaabende sig, at det blandt Finnerne er Skik og Brug, at de paa Fiskereiser benytte hinandens Proviant, og at han tog Kjødet som Vederlag for Smør, 1ste Dept. havde fortæret af Angj.s Niste, ligesom han formener, at den Omstændighed, at han fortalte 3die Dept. den hele Begivenhed, beviser hans bona fides. Da Angj. imidlertid har bortgivet Kjødet qvæstionis, hvilket ikke er oplyst at være Finneskik mellem Baadskammerater, og da 1ste Dept. paastaaer, at Angj. havde benyttet Deponentens Kjød og Gryn paa Reisen, og derfor neppe havde Noget at fordre i Anledning af tillagt Smør, som derhos efter Aftale først skulde refunderes efter Reisen fra Gamvig, saa kan Angj. ikke ansees at have været berettiget til den ommeldte Bemægtigelse, mod 1ste Deponents Vidende og Villie, og heller ikke kan det ansees som noget særdeles Beviis paa hans bona fides, at han, da han Dagen efter slang omkring og drak Brændeviin med 3die Dept., til denne fortalte sin Bedrift, hvorimod man meget mere kunde formene, at den Omstændighed, at han bad 2den Dept.s Kone at fortie Gaven, samt at han, da 1ste Dept. den følgende Dag spurgte efter Kjødet, ikke fortalte Sammenhængen, men blot loe, noksom lægger hans mala fides for Dagen. Høiesteret stadfæstede Hjemthingsdommen.

L.Nr. 239. Advocat **Andresen**, Actor mod Brændeviinshandler Christian Pedersen.

(Skriftlig behandlet).

En Løverdag i forrige Aars Sommer om Aftenen Klokken 10½ kom 1ste, 2den, 3die og 4de Dept. ind til

Angj. (der boer ved Torvet her i Byen) samt forlangte og fik kjøbt ½ Pægel Brændeviin, som de drak op, hvorpaa de efter omtrent et Qvarteers Forløb forlode Huset. Efter at 4de Dept. herom havde gjort Anmeldelse for Politiet, blev Angj., som erklærede sig uvillig til herfor at erlægge Mulct, i Følge Ordre fra Politimesteren i Christiania af 30te August f. A. tiltalt for at have udsolgt Brændeviin senere paa Aftenen, end Loven tillader. Da imidlertid Angj. ved den af Christiania Politiret under 13de October f. A. afsagte Dom blev frifunden for Politiets Tiltale, blev denne Dom, efter erhvervet Bevilling til at den maatte indbringes for Høiesteret, og Sagen der uden Hinder af Lovgivningens Bestemmelse om summa appellabilis tages under Behandling og Paakjendelse i Realiteten, af Overøvrigheden paa det Offentliges Vegne indanket for bemeldte Ret, hvor Actor paastod Politirettens Dom underkjendt og forandret, og Angj. anseet med en Mulct af 2 Spdlr. Loven om Brændeviins Salg og Udskjenken af 6te September 1845 bestemmer i dens 18de Paragraph, at ingen af de til Brændeviins Udskjenken Berettigede - Spiseværter samt Herbergerere og Gjæstgivere, for saa vidt de hos dem logerende Reisende angaaer, undtagne - maa have Gjæster hos sig længere ud paa Aftenen end til Klokken 10 slet, under en Bod af ½ Speciedaler for hver Gjæst; men den heri indeholdte Straffebestemmelse ansaae Politiretten i nærværende Tilfælde uanvendelig af den Grund, at det efter de fremkomne Oplysninger maa ansees godtgjort, at Angj. er Spisevært, og at han som saadan formenes undtagen fra Forbudet at have Gjæster hos sig efter Klokken 10 om Aftenen, idet Politiretten derhos har henholdt sig til en ældre under 27de Marts 1847 afsagt Dom mod Spisevært Krüger. I denne Anledning maa dog bemærkes, at, om man end vil gaae ind paa den i sidstnævnte Dom indeholdte Fortolkning af den citerede Lovs § 18, hvorefter Tillægget i Parenthesen "for saa vidt de hos dem logerende Reisende angaaer" alene vedkommer Herbergerere og Gjæstgivere, ikke derimod Spiseværter, (jfr. Lov af 19de Januar 1837 § 7), og om man end saaledes vil indgaae paa, at en Spisevært, naar han virkelig beværter en Gjæst med Spise, tillige kan skjenke ham Brændeviin, saa kan det ingenlunde antages, at det skulde være Lovgiverens Mening, at en Brændeviinshandler efter Klokken 10 skulde kunne

have saa mange Gjæster, han lystede hos sig, og udskjenke Brændeviin til dem, alene fordi han som enhver Anden, efter Lov om Handelen af 8de August 1812 § 16, er berettiget til at sælge tilberedet Mad, uden virkelig at effectuere saadant Salg til dem, hvilket her antages at have været Tilfældet, da de ovennævnte 4 Deponenter lige saa lidt som Angj. selv have omtalt, at han, foruden Brændeviin til Fortæring, tillige solgte dem Mad. Skulde derfor i nærværende Tilfælde Angjældende ikke ansees at have overtraadt den 18de Paragraph i Lov af 6te September 1845, saa maa man med Politimesteren være enig i, at denne Paragraph bliver aldeles ørkesløs, efterdi, som anført, Enhver er berettiget til at være Spisevert, ligesom ingen Brændeviinshandler, hvem det interesserer at have Brændeviinsgjæster hos sig efter Klokken 10, vel vil undlade at skaffe sig Prædicat af Spisevært ved undertiden til En og Anden at udsælge et Stykke Mad. Høiesterets Dom er saa lydende: "Brændeviinshandler Christian Pedersen bør for Overtrædelse af Lov om Brændeviins Salg og Udskjenken af 6te September 1845 § 18 at bøde 2 Spd. til lige Deling mellem Angiveren (Navn) og Christiania Byes Fattigkasse."

Den 21de Mai.

L.Nr. 212. Advocat **Lous**, Actor mod Gulbrand Haagensen Præstsætereie.

(Skriftlig behandlet).

Denne 33 Aar gamle og forhen ei straffede Husmand er i Følge Hedemarkens Amts Ordre af 23de Januar sidstleden tiltalt, samt ved Underretsdom i nordre Hedemarken af 9de Februar og Overretsdom af 11te Marts næstefter, fældet for Overfald paa sine sagesløse Husbondsfolk, ved den første til 6 Maaneders Strafarbeide, og ved den sidste til 30 Dages Fængsel paa Vand og Brød. Om dette af Husbonden paaklagede Overfald er ved hans og hans Hustrues samt de ved Gjerningen tilstedeværende 3die til 6te Vidnes samstemmige Forklaringer oplyst, at Angj., der i 2 Aar har været Klagerens Husmand, men efter dennes Opgivende skal være en farlig, egenraadig og gjenstridig Person, og sidstleden Juleaften derfor af Lensmanden var bleven udsagt, samme Aften ved Sengetid kom ind til Klageren, og idet han ytrede: "Nu kommer jeg for at udsige Dig, da Du

har udsagt mig," m. M., sprang hen til Sengen, hvor Klageren med en af sine Børn havde lagt sig, søgte at rive ham op, slog flere Gange efter ham - hvorved han en Gang rammede ham selv over Næsen, en anden Gang Barnet i Munden, saa at Begge blødede - og udskjeldte ham for adskillige Ting; at Angj. ligeledes tog fat i Konen, rystede og stødte hende overende; at han, efter at have forladt Værelset, som derpaa blev stængt, atter vilde trænge ind og selv hente en efterlagt Pibe, som blev rakt ham gjennem Vinduet, men ei modtagen, hvorimod han voldsomt stødte Døren op og trængte ind; og at han derpaa gav Konen et Rap over Munden med Piberøret, saa at hun fik en blaa Streg og en Hævelse indvendig paa Læben, der endnu fandtes ved Lavrettets Besigtigelse. Paa Stedet gave efter samtlige Forklaringer de Overfaldne ingen Anledning til hans Vrede, hvilket Angj. heller ikke paastaaer, hvorimod han deels negter at have lagt Haand paa dem, deels paastaaer, at Aarsagen, hvorfor han stødte Døren op, var, at han havde sin Hue liggende i Stuen og en Pose med Rug, som han vilde hente. Efter Vidneforklaringerne havde han imidlertid Intet efterlagt, undtagen Piben, som han ikke gjennem Vinduet vilde modtage, hvorimod han først, efter at være kommen ind, ved sin voldsomme Adfærd nødte Klageren til at skaffe ham, tildeels ved Laan hos Moderen, 2 Sættinger Rug, som han havde tilgode for Skur. Noget, men ikke meget, beskjænket var han ved denne Leilighed. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom.

Den 22de Mai.

L.Nr. 215. Advocat **Kildal**, Actor mod Anders Tollessen. (Skriftlig behandlet).

Denne Angj. er efter eget Opgivende 49 Aar gammel, gift, og har et 14 Aar gammelt forsørget samt 5 uforsørgede Børn, hvoraf det ældste er 12 og det yngste 6 Aar gammelt. Han nyder 48 Skillings ugentlig Understøttelse af Agers Fattigvæsen, men boer i Christiania; han siger sig at være meget svagelig, ikke at have Arbeide og vanskelig at kunne paatage sig Saadant paa Grund af sin Helbredsforfatning; baade han og hans Kone have i afvigte Vinter, som de sige paa Grund af de knappe Tider, flere Gange befalet deres Datter Pauline Christine at gaae ud og betle om Mad, hvilket

denne derpaa har gjort og er hjemkommen med tilbetlede Fødemidler. Da bemeldte Datter først den 13de August 1850 fylder sit 15de Aar, bleve disse Egtefolk ved den under 6te April sidstleden af Christiania Politiret afsagte Dom tilfundne at hensættes til Arbeide i Arbeidsanstalten Christian Augusts Minde i 2 Maaneder. Konen erklærede sig tilfreds med denne Dom, som derfor blot for Mandens Vedkommende og efter hans Forlangende blev indanket til Høiesteret. Da Loven af 20de September 1845 angaaende Fattigvæsenet i Kjøbstæderne, idet den bestemmer i § 47, at Forældre, som befale deres Børn at betle, selv skulle straffes for Betleri med Fængsel paa Vand og Brød, tillægger "efter de foreaaaende Regler," har Politiretten i Henhold til § 44 havt fuld Føie til her i Christiania, hvor Tvangsarbeidshuus haves, at convertere Straffen saaledes som skeet er, og det saa meget mere, som Meningen af § 47 synes at være, at de umyndige Børn blot skulle betragtes som Redskab, og Forældrene selv som de egentlige Betlere. Høiesteret stadfæstede Politirettens Dom, for saa vidt paaanket var.

Den 23de Mai.

L.Nr. 216. Advocat **Homann**, Actor mod 1) Musketererne Peter Andreas Rasmussen, 2) John Martin Syversen, 3) Ole Martin Halvorsen og 4) Anders Olsen.

Af de under nærværende Sag tiltalte 10, deels civile deels militære, Personer, angik Sagen ved Høiesteret kun ovennævnte 4 Musketerer af Garnisonen i Frederiksværn. Ved den i Sagen under 28de Januar d. A. afsagte combinerede Rets Dom er Nr. 1 for Indbrudstyveri, efter forhen 2 Gange at være dømt for Tyveri, og for 3die Gangs Desertion anseet med Strafarbeide paa Livstid, Nr. 2 for Deelagtighed med Nr. 1 i Indbrudstyveriet, som den, der allerede ved Høiesteretsdom af 5te September 1848 for 3die Gangs Desertion er idømt Strafarbeide paa Livstid, med 21 Dages eensomt Fængsel, med Underholdning af Vand og Brød hver anden Dag Nr. 3 efter 19—6 jævnført 7 og Nr. 4 efter 19—6 hver med 6 Maaneders Strafarbeide. Det Indbrudstyveri, som er Sagens Hovedgjenstand, blev forøvet den 24de Juli f. A. paa Zahlmesterens Contor i Frederiksværn, hvorfra blev bortstjaalet 569

Spdlr. 18½ Skill. Tyveriet blev bemærket Klokken 9½ den næste Morgen, da en Vinduesrude fandtes indslaaet, Vinduet aabnet og Pulten, hvori Pengene vare giemte, opbrudt. Mistanken faldt allerede samme Dag paa 2de i Arresten hensiddende og for Desertion domfældte Musketerer, nemlig de Angj. Nr. 1 og 2. 14de Deponent havde nemlig fundet en Pakke med 200 Spd i Arrestlokalet, hvor der tillige senere blev fundet 110 Spdlr., ligesom det ogsaa oplystes, at de Angj. havde forsøgt at practisere Penge ud af Arresten. Angj. Nr. 1 benegtede først Indbrudstyveriet, men efter at Nr 2 havde afgivet Tilstaaelse om Deelagtighed deri, gik ogsaa Nr. 1 den 31te Juli til Bekjendelse og forklarede, at han i Samraad og Følge med Nr. 2, der hjalp ham med at faae Jærnene af, forlod Arresten ved at krybe ud af Vinduet, at de indslog en Rude i Zahlmesterens Contorvindue, krøb ind gjennem Jærnsprinklerne, som de bøiede til Side, at de efter en Times Ophold i Contoret begave sig tilbage til Arresten, hvor de fandt Vagtmandskabet sovende, og skjulte derpaa Pengene deels i Sengen, deels under Loftet. Nr. 2 har vel tilstaaet sit foregaaende Samraad med Nr. 1, men benegter at have været deelagtig i selve Gjerningen, men da han har erkjendt Samraadet og har vedgaaet, at have modtaget en Deel af Pengene, maa han, som skeet er, ansees med Straf, som om han var Gjerningsmanden, efter 5—6. Det er vistnok ogsaa Sandsynlighed for, at Nr 1s Udsagn, at de Begge vare med om Gjerningen er det rigtige. Endvidere er Angj. Nr. 1 ved egen Tilstaaelse overbeviist om Natten til den 29de August f. A. at have brudt ud af Arresten, idet han overfilede sine Jærn og krøb ud af Vinduet, samt derpaa deserteret fra Frederiksværn, forsynet med et paa en Andens Navn lydende Afskedspas og en Døbeattest, som han havde kjøbt af en Gullik Johnsen. Fra Frederiksværn begav han sig til Christiania, hvor han imidlertid allerede den 31te August blev af Politiet sammesteds paagreben paa et Horehuus i Fierdingen. Uagtet Angj. den 29 Augst. da han deserterede, allerede var domfældt ved Krigsretsdom af 11te Juni - stadfæstet af Høiesteret den 5te September - for 2den Gangs Tyveri til Strafarbeide, har Underretten dog med Føie anseet ham for den 29de August at være staaende i militær Tjeneste, idet han formeentlig ikke kan betragtes som endelig udgaaet, før

Kongen, efter at Høiesteretsdommen var falden, havde resolveret, at den Angj. idømte Straf af Strafarbeide skulde exeqveres. Endvidere er han sigtet for Benyttelsen af det omhandlede Afskedspas og Debeattesten, men er herfor frifunden af den combinerede Ret, men hvilket, som nedenfor sees, Høiesteret ikke har billiget. Angjældendes Forhold gaaer formeentlig ogsaa ind under 21—1, idet han har udgivet sig for at være den Person, paa hvilken disse Documenter lyde, og om han end ikke derved har afstedkommet Skade eller Tab af Penge, har han dog derved begaaet en Retskrænkelse mod Staten, hvis Straffemyndighed han paa denne Maade har søgt at unddrage sig. Endelig sigtes Angj. for Deelagtighed i Tyveri af en Hue, der blev stjaalet i 1848, og dette maa vel ogsaa ansees ham overført. Imidlertid er Tyveriet begaaet, før Angj. blev dømt for 1ste Gangs Tyveri. Saa vel denne Angj. som Angj. Nr. 3, der var med i Huetyveriet, ere herfor arbitrært afstraffede med Prygl, og Angjældende er derfor af den combinerede Ret frifunden i dette Punct. Det er imidlertid klart nok, at Tyvsforbrydelser ikke af de militære Auctoriteter kunne afgjøres arbitrært. Angjældende er forhen 2 Gange dømt for Tyveri og 2 Gange for Desertion (se Anordningen af 16de November 1763). Angjældende Nr. 2, forhen dømt for Tyveri og 3die Gangs Desertion til Strafarbeide paa Livstid, tilstaaer Deelagtighed i Tyveriet hos Zahlmesteren, efter Samraad med Nr. 1; han vedgaaer, at han hjalp Nr. 1 med at faae Jærnene af, samt deelte Pengene med ham, da han kom tilbage, men, som alt bemærket, negter han at have været med ved selve Tyvshandlingen. Han er saaledes rettelig fældet efter 5—6 jfr. 19—3 og 6—18. Angj. Nr. 3 tilstaaer at have af Nr. 1 modtaget gjennem Nr. 4 en Speciedalerseddel, skjønt han vidste, at den var af de Penge, Nr. 1 havde stjaalet. Angj., der forhen een Gang er dømt for Tyveri, er saaledes rettelig fældet efter 19—6. For saa vidt der har været Spørgsmaal om at fælde Nr. 3 for Deelagtighed i Huetyveriet, maa bemærkes, at Amtet kun har sat Nr 1 og ikke Nr. 3 under Tiltale herfor. Angj. Nr. 4 er sigtet for Deelagtighed i Indbrudstyveriet hos Zalmesteren. Nr. 1 forklarer, at han har givet Nr. 4, for at skaffe sig Passet og Attesten, 23 Spd., men Nr. 3 benegter at have faaet mere end 3 Spd., og er han kun derfor fældet

af den combinerede Ret. Yderligere Deelagtighed er ham ikke overført. Han tilstaaer ogsaa, at han stod Skildvagt ved Arresten, da Nr. 1 den 29de August deserterede, men benegter at have assisteret ved Undvigelsen og er heller ikke herom overbeviist. Heller ikke med Hensyn til Passets Tilveiebringelse er noget Beviis mod ham tilstede. Høiesterets Dom er saa lydende: "Nr. 1 bør for grovt Tyveri, efter forhen 2 Gange at være domfældt for Tyveri, for 3die Gangs Desertion og for Benyttelse af et Afskedspas og en Dobeattest, begge lydende paa en Anden, at hensættes til Strafarbeide paa Livstid. I Øvrigt bør den combinerede Rets Dom, saa vidt paaanket er, ved Magt at stande."

Den 30te Mai.

L.Nr. 259. Advocat **Lous**, Actor mod Thomas Pedersen Svjubakken.

Angjældende, der er omtrent 27 Aar gammel og ugift, tiltales for Fornærmelser mod sagesløse Personer og for Forbrydelse mod den offentlige Myndighed. Ved Underretsdom i Laurvig af 24de December f. A. er Angj. for begge Forbrydelser i det Hele ilagt 15 Dages Fængsel paa Vand og Brød, men ved Overrettens Dom af 28de Januar er han ilagt særskilt Straf af 4 Spd. Bøder til Statskassen for den sidstnævnte Forbrydelse, medens Underrettens Dom i Øvrigt er uforandret. 1) Den 1ste Octbr. omtrent Klokken 9 om Aftenen, da 6te Vidne m. Flere forlod 5te Vidnes Huus greb Angj. Vidnet udi Gaardsrummet, uden al Anledning, med begge Armer om Livet og trykkede det og slap først Taget efter nogen Forestilling fra Vidnet. Dette skeede under saa truende Omstændigheder, at Vidnet maatte tye tilbage i 5te Vidnes Huus og lukke Døren efter sig. 2) 11te Dept., der boer hos 5te Vidne, gik halv afklædt ned i Gaarden, og da han saae Angj. tage fat paa 2det Vidne, 5te Vidnes Kone, formanede han Angj. til heller at gaae hjem, hvorpaa Angjældende angreb Deponenten og kastede ham ned. 3) Medens Angj. nu gik om i Gaarden og slog imod Huset og Døren med Honstumper og deslige, rammede han 9de Vidne i Hovedet med en Brøndkrog. 9de Vidne stak nemlig Hovedet ud af Døren i 5te Vidnes Huus, for at see, om det nu var blevet roligt; Vidnet besvimede og fik i Hovedet et saa dybt Ar, at man næsten kunde læg-

ge en Finger i det. 9de Vidne siger at have lidt ualmindelige Smerter. 4) Angj. anholdtes nu af 1ste Dept., Politibetjent Johnsen, men gjorde Modstand under Transporten, idet han sparkede imod, skreg og støiede og kun ved Fleres Hjælp lykkedes det at arrestere ham. Angj. paastaaer at have været saa beskjenket, at han Intet erindrer, men 6te til 10de Vidne antage, at han vidste, hvad han gjorde. Angj. erkjender, at han af Klageren ikke var eller nogensinde er bleven fornærmet. Høiesterets Dom er saa lydende: "For saa vidt (Navn) er faldet for Overtrædelse af Crll.s 10—2 afvises Sagen som angaaende en inappellabel Mulct og ikke af det Offentlige paaanket. For Øvrigt bør Stiftsoverrettens Dom ved Magt at stande."

Den 18de Juni.

L.Nr. 296. Advocat **Rolfsen**, Actor mod 1) Carl August Johannesen Fremmoen og 2) Johanne Cecilie Knudsdatter.

De Angj., hvoraf Nr. 1 er 29 og Nr. 2 er 24 Aar gammel have i længere Tid ført et omflakkende Levnet. Den 10de August 1846 blev Nr. 1 for Betleri anseet med 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød; den 5te September s. A. blev han for Tyveri og Løsgængeri anseet med samme Slags Straf i 20 Dage. Senere bleve begge anseede for Concubinat, første Gang med en Mulct af 10 Spd. og anden Gang med Strafarbeide, Nr 1 i 1 Aar og Nr. 2 i 9 Maaneder, hvorunder dog ogsaa var indbefattet Straf for Overtrædelse af Fattiglovens § 51. Nr. 1 kom ud af Tugthuset i Marts 1849, Nr. 2 noget tidligere. De sloge sig derefter paa ny sammen og droge syd paa, men bleve i August Maaned arresterede i Christiania, og derefter tiltalte for pasløs Omstreifen og Concubinat og Nr. 2 tillige for Overtrædelse af 10—1 jfr. 26. Ved den af Overretten stadfæstede Underretsdom af 16de October 1849, bleve de ogsaa for disse Forbrydelser anseede hver med 1½ Aars Strafarbeide. De Angjældende erkjende, at de traf sammen i Marts Maaned og reiste til Molde, men dog, efter Nr. 2s Udsigende, ikke som Egtefolk. 14 Dage før de bleve arresterede slog de sig dog rigtig sammen; Nr. 2 kogte og stellede for Nr. 1; de laae i Seng sammen og pleiede legemlig Omgang med hinanden, hvorfor Nr 2 siger, hun fik Betaling, men hvilket dog efter

deres foregaaende med hinanden førte Levnet ei kan komme i nogen Betragtning. Noget Pas have de ei haft under deres Omstreifen, men kun en Tugthuusattest. Da Angjældende Nr. 2 skulde arresteres, bed hun Politiassistenten i Fingeren. Høiesteret stadfæstede de ergangne Domme.

Den 20de Juni.

L.Nr. 300. Advocat **Homann**, Actor mod Lods Christopher Samuelsen Stokke.

Den 30te October 1848 om Aftenen stødte Jagten Anne af Ærøeskjøbing, ført af Skipper Steen, under Opseilingen fra Drøbak til Christiania i godt Veir og med god Vind, paa Steilene, hvor den blev staaende lige til den følgende Eftermiddag Kl. 3, efter at man havde faaet et Fartøi fra Byen for at losse Ladningen. Da Skibet var under Angj.s Commando, blev han, efter indgivet Klage fra Skipperen, sat under Tiltale, og er ved de underordnede Instantsers Domme, afsagte af Byfogden i Drøbak den 5te Marts og af Overretten den 5te April sidstleden for Overtrædelse af Lodsl. § 33, 2det Passus, og 35 dømt uværdig til at være Lods. Angj. har paastaaet, at Skylden for Paaseilingen ikke var hans, men derimod deels Skipperens og Styrmandens, der vare gaaede ned i Kahytten for at skaffe, og kun ladet være paa Dækket en Dreng til Rors, deels dennes, dèr ikke havde styret efter hans Commando. Angj. paastaaer nemlig, at han commanderede Manden til Rors at styre vestlig, men at han i Stedet derfor styrede østlig. At der var tilstrækkeligt Mandskab paa Dækket, nemlig ikke alene Manden tilrors, Anders Nielsen, der var 24 Aar gammel, men ogsaa den anden Matros Peder Andreas Pedersen, er imidlertid edelig forklaret ikke alene af begge disse, men ogsaa af Skipperen, der sad i Kahytten, hvis Dør var aaben, saa han kunde see, hvad der paa Dækket passerede. I alle Fald maatte Lodsen, hvis han ikke ansaae Assistencen af Folk tilstrækkelig, derom have underrettet Skipperen efter Lodslovens § 9. Med Hensyn til Lodsens Commando have begge de Matroser, der vare paa Dækket, forklaret, at der blev styret efter hans Commando, og at de endog havde gjort ham opmærksom paa Fyren og Skjæret, men at han svarede, at han nok saae det, og at de skulde tæt om Skjæret, hvorved de bleve beroligede. Skipperen, der, som anført, sad i den aabne

Kahyt, har ikke hørt nogen Commando af Angj. for Paaseilingen. Angj. har protesteret imod disse Vidners Gyldighed, fordi han ikke var varslet til at paahøre dem, idet nemlig Skipperen blev edfæstet under et Forhør i Christiania, da han skulde seile derfra, og der ikke var Tid til at confrontere ham med Angj., de 2 Vorige under et Thingsvidne paa Wrøe, hvortil det ikke heller var muligt at stævne Angj., hvis man skulde passe Tiden til deres Afhørelse (de vare nemlig for det Meste borte fra deres Hjem i Krigstjeneste). Men en saadan Afhørelse og Edfæstelse er hjemlet i Lovgivningen. Heller ikke er der nogen Grund til at antage, at Confrontation med Angj. vilde have ledet til et forandret Resultat. Det maa efter det Anførte antages, at Skibet blev sat paa Grund ved Angj.s Forseelse, og at han herfor maa straffes efter Lodslovens § 33, 2det Passus. Saa meget klarere er dette, da han efter de anførte 3 Vidner var beskjænket. Vel har han anført, og ført flere Vidner (2det, 3die, 4de Vidne) til Beviis for, at han, naar han har gjennemvaaget flere Nætter, kan have Udseende af at være beskjænket uden at være dette; men efter de anførte Vidner kan det ikke antages, at dette var Tilfældet. Foruden Lodslovens § 33, 2det Passus, har han saaledes ogsaa overtraadt samme Lovs § 35. Han kan imidlertid efter Crmll.s 6—11, som af de foregaaende Instantser antaget, ikke herfor ilægges særskilt Straf, hvorimod hans Drukkenskab bliver en skjærpende Omstændighed ved hans Straf. Angj. som er 48 Aar gammel og fattig, er en Person, der oftere har gjort sig skyldig i Drukkenskab i sin Lodstjeneste, og har desuden været dømt til 4 Dages Fængsel paa Vand og Brød for at have udskjældt sin Lodsoldermand. Erstatning er ikke tilkjendt ved de foregaaende Instantser, fordi Skadens Størrelse ikke er oplyst anderledes, end at Skipperen har under Sagen edelig forklaret, at han har havt en Udgift af 46 Spd. for at faae Skibet flot. At Angj. har protesteret herimod, er vel ikke oplyst, men maa dog vel efter Omstændighederne antages at være Tilfældet. Heller ikke har Skipperen anført, at han ikke kunde skaffe Regning for sine Udgifter. Høiesteret stadfæstede de ergangne Domme.

Christiania 1850.
Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang
№ 32.

12te August
1850.

Norsk Retstidende,

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sager, paakjendte i Høiesterets 1ste Session 1850.

L.Nr. 240. } Høker Ole Halvorsen mod Christiania Re-
O.Nr. 36 1 Sess. 1850 } guleringscommission.

Da Grosserer Andresens Løkke Holmen var indbegreben under Christiania Stads Regulering, og han havde tilmeldt Reguleringscommissionen, at han deels havde solgt, deels agtede at sælge Byggetomter, hvis Regulering med Gadeanlæg han ønskede iverksat, blev den 25de Mai 1845 foretaget Regulering, hvorved blandt Andet blev bestemt et Gadeanlæg, der skulde overskjære Høker Ole Halvorsens Tomt Nr. 17 i Bakkegaden i Pebervigen. Da Halvorsen i 1847 vilde opføre en ny Bygning paa en Deel af denne Tomt, og til den Ende forlangte Bygningsforretning afholdt, henstillede Bygningscommissionen til Reguleringscommissionen at afgive Bestemmelse om, hvor vidt dette Bygningsarbeide kunde tilstedes. Reguleringscommissionen fandt, at den paatænkte Bygning paa det valgte Sted vilde spærre den bestemte Gadelinie, da Façaden efter Udkastet vilde komme til at ligge tværts over Gaden indtil nogle faa Alen fra den lige overfor liggende Gaard, hvorfor Commissionen negtede sit Samtykke til det omspurgte Steds Bebyggelse. Derefter henvendte Halvorsen sig til Christiania Magistrat med Andragende

om, at Byen strax maatte erhverve den Deel af hans Grund, som var bestemt til Gade, mod Erstatning efter Taxt. Efter at Magistraten havde afslaaet dette, indgav Halvorsen en Klage til Politiretten, der ligeledes gik ud paa, at Communen maatte erhverve den omtvistede Grund mod Erstatning, i Henhold til Bygningsloven for Christiania af 8de Septbr. 1842, § 7; men i hans Sagførers Indlæg til Politiretten paastodes Reguleringcommissionens Forbud mod Opførelsen af den omhandlede Bygning kjendt ugyldigt, og in subsidium kun kjendt gyldigt under Betingelse af, at han erholdt Erstatning for den til Gade bestemte Grund. I Tilsvaret herpaa lod Indstævnte principaliter paastaae Afviisning og subsidialiter Frifindelse. Først efter at denne Paastand var nedlagt (11 Uger senere end Klagen), blev Forligsmægling iverksat, idet ny Klage af Indhold som Paastanden blev indgiven. Ved Politiretsdom af 22de Januar 1848 blev Sagen for saa vidt afviist, som den gik ud paa Erstatning*), og for Øvrigt blev Reguleringscommissionen frifunden for Halvorsens Tiltale. Afviisningen blev ikke paaanket, men særskilt Erstatningssøgsmaal anlagt mod Magistraten ved den almindelige Underret (ved hvis Dom den blev frifunden). Derimod paaankede Halvorsen den øvrige Deel af Politiretsdommen til Høiesteret, hvor han, som før, paastod Reguleringscommissionens Beslutning kjendt ugyldig, og sig kjendt berettiget til at bygge som paatænkt, hvorhos han paastod Sagsomkostninger. Ligeledes paaankede Reguleringscommissionen denne Deel

*) "Loven har intet Steds bestemt, at Reguleringscommissionen skal kunne afgjøre, hvor vidt Communen har at udrede Erstatning ved Grundes Afstaaelse, eller Beslaglæggelse til Gadeanlæg, eller anvise Erstatningssummerne til Udbetaling af Communens Kasse; hvorimod Reguleringscommissionens lovbestemte Myndighed kun bestaaer i, at regulere Byens Gader og Pladse, samt bestemme, hvor vidt nye Gader og Pladse blive at anlægge, og hvilken Retning og Beliggenhed disse skulle have. Politiretten er derhos ikke competent til at dømme i Trætter, som reise sig om, hvor vidt Erstatning bør udredes af Communen til den, hvis Grund tages i Beslag eller afstaaes til Gadeanlæg; thi Loven tillægger intet Steds Politiretten denne Myndighed." Jævnfør Slutningen af Politirettens Præmisser i Slutningen S. 503 nedenfor.

af Politiretsdommen, og paastod principaliter Afviisning med Kost og Tæring, subsidialiter Frifindelse med Omkostninger. Som Grund for Afviisningspaastanden anførtes, hvad allerede ved Politiretten var bemærket, at Halvorsens oprindelige Klage til Politiretten, der maatte betragtes som Sagens Grundvold, ingen Anke indeholdt mod Reguleringscommissionen eller Indvending mod Retmæssigheden og Gyldigheden af dens Beslutning, men tvertimod Erkjendelse af dens Gyldighed og forbindende Kraft, hvorfor der alene klagedes over Magistratens Negtelse af Erstatning for Tomten, hvorhos bemærkedes, at Grundsætningen i Forordningen af 8de Marts 1799 her ikke kunde komme til Anvendelse, som alene beregnet paa offentlige Politisager – eller i alle Fald paa private Politisager, hvori der er Spørgsmaal om offentlig og navnlig corporlig Straf – og som alene sigtende til de factiske Oplysninger. Derfor meentes Sagen at maatte behandles efter den almindelige Forhandlingsmaxime – som Forordningen netop havde stadfæstet – og den stedfundne Vedtagelse af Reguleringens Gyldighed at gjøre denne til res transacta, hvorom ei længere retsgyldigen kunde reises nogen Tvist. Følgen heraf maatte blive Afviisning eller i alle Fald Frifindelse, hvilket ogsaa, uden Hensyn til denne Vedtagelse, allerede maatte følge deraf, at Reguleringscommissionens herombandlede Beslutning var af det Slags, der hørte under den i Lov af 8de September 1842, § 6, bestemte kongelige Approbation, ikke under Domstolene, efter § 10. Hovedappellanten negtede derimod, at hans første Klage til Politiretten indeholdt nogen Anerkjendelse af Reguleringen – hvilken han alene havde paaberaabt som Grund for Magistraten til at indrømme ham den fordrede Erstatning, hvormed han havde villet lade sig nøie, saa fremt man derom var bleven enig med ham – eller at denne Klage kunde betragtes som Grundlag for det hele Søgsmaal, hvorimod den senere Klage udgjorde Grundvolden for den Deel af Søgsmaalet, hvorom fremdeles her var Spørgsmaal, og med denne Klage stod den ældre ikke paa mind-

ste Maade i Strid, hvorimod den senere forholdt sig til den tidligere som enhver anden Continuationsklage, der udvider Søgsmaalet. Desuden havde han været uvidende om, hvor vidt den i Bygningslovens § 6 omhandlede Approbation af Reguleringen havde fundet Sted eller ei, og imidlertid maatte han handle under Forudsætning af, at man havde holdt sig Loven efterrettelig, indtil han kom til sikker Erfaring om, at dette ikke var skeet. Endelig havde han selv maattet behandle sin Sag ved Politiretten, indtil han fik Tilladelse til at bruge Sagfører, og saa snart dette var skeet, fik Sagen strax den her omhandlede Udbedring, hvilken lige saa lidt efter Lovgivningens Øiemed med hiin Tilladelse som efter den Maade, hvorpaa den i Praxis benyttes, lod sig bestride ved Hjælp af de mulige Mangler, Sagføreren netop skulde tillades at bøde paa. Til Begrundelse af sin Paastand i Realiteten paaberaabte han sig, at Bygningslovens § 7, der skulde hjemle Reguleringscommissionens Forbud, forudsatte, at den foregaaende § 6 var efterlevet, hvilket her ingenlunde slog ind, da det meget mere var in confesso, at endnu ingen Reguleringsplan for Christiania var antaget af Communerepræsentationen eller approberet af Kongen, skjønt flere Aar vare hengaaede, efter at dette i Følge Loven burde være skeet (§§ 6 og 7.) En ligefrem Følge heraf, meente han, maatte være, at Reguleringscommissionen ikke kunde fordre Efterlevelse af en Beslutning, der ei alene manglede de nødvendige Gyldighedsstempler – hvormed det fremdeles havde lange Udsigter – men meget mulig ingensinde dermed vilde blive forsynet, og derhos saa meget mindre burde være til Hinder i Benyttelsen af Tomten, som man ei engang vilde erstatte ham det Tab, han led ved den deri gjorte Forhindring. Ved Høiesteretsdom af 21de Mai 1850 blev imidlertid Politirettens Dom, saa vidt paaanket var, stadfæstet, men Sagsomkostningerne for Høiesteret ophævede. For saa vidt Afviisningspaastanden, i Henhold til de oven anførte og ved Høiesteret nærmere udviklede Grunde, tillige omfattede den paakjendte Deel af Sagen,

heder det i Politiretsdommens Præmisser: "Retten finder ikke at Sagen i dens Heelhed kan blive at afvise. Parternes Anbringende for Poliretten kan i Følge Principet i Forordningen af 8de Marts 1799 ikke fortolkes saa strengt, at Citanten i nærværende Sag skulde antages ved sin første Klage at have tabt sin Ret til at faae det Spørgsmaal afgjort, hvor vidt Reguleringcommissionens Beslutning om at Citanten ikke maa bygge paa sin Tomt, skal staae ved Magt eller ikke. Ved sin Continuationsklage maa Citanten derfor antages at have banet sig Adgang til at faae sin Paastand om Ugyldigheden af Reguleringscommissionens Beslutning taget under Paakjendelse." Angaaende Realitetsspørgsmaalet indeholdt Politiretsdommen følgende Præmisser:

"Hvad Retten saaledes har at paadømme i nærværende Sags Realitet, er Spørgsmaalet om, hvor vidt Reguleringscommissionens Forbud mod, at Citanten opfører den paatænkte Bygning, skal ansees gyldigt eller ikke. Citanten paaberaaber sig i denne Anledning, at Reguleringscommissionens Beslutning om, at en Gade skal blive at anlægge der, hvor Citanten agter at opføre sin Bygning, ikke overeensstemmende med Bygningsloven for Christiania af 8de September 1842, § 7, er bifaldt af Byens Repræsentanter og approberet af Kongen, og Indstævnte har indrømmet, at Beslutningen ikke saaledes er bifaldt af Repræsentanterne og approberet af Kongen. Retten kan imidlertid ikke antage, at denne Omstændighed kan gjøre Reguleringscommissionens Beslutning om Gadeanlægget eller dens herpaa grundede Forbud mod, at Citanten opfører sin Bygning, ugyldigt. Rigtignok forudsætter bemeldte Lovs § 7 – naar den bestemmer, hvad Grundeiere ved Bygningers Opførelse have at iagttage med Hensyn til Bygningernes Beliggenhed – at man har at rette sig efter en almindelig Plan, som Reguleringscommissionen har at lade udarbeide til Rettelse, Udvidelse og Anlæg af Gader og Pladse i Byen og de nærmest samme liggende Strækninger, og som skal være forelagt Byens Repræsentanter til Antagelse og der-

efter approberet af Kongen, medens Loven ikke udtrykkelig bestemmer, at Grundeierne have at rette sig efter Beslutninger, som Reguleringscommissionen maatte have fattet om enkelte Gadeanlæg, uden at disse Beslutninger have været forelagte Byens Repræsentanter til Antagelse og Kongen til Approbation. Naar Loven foreskriver, at det første Skridt til Gadernes Regulering skal være Reguleringscommissionens Beslutning om, hvorledes de skulle anlægges, maa den nødvendigviis ogsaa have forudsat, at denne Beslutning af enhver Vedkommende provisorisk — nemlig indtil den endelige Approbation efter § 7 er meddeelt — skal respecteres. Vistnok maa det efter Loven kunne fordres, at denne provisoriske Tilstand engang ophører og ombyttes med en endelig Bestemmelse; men da Loven paa den anden Side ikke har fastsat nogen bestemt Termin for den endelige Regulerings Fuldbyrdelse, maa dertil selvfølgeligen være levnet den Tid, som efter Arbeidets Omfang og Vidtløftighed udfordres. Med Hensyn til Arbeidets Vidtløftighed, de locale Undersøgelser, som udfordres, og de Vanskeligheder, som ved Anordningen af Gader og Pladse m. M. kunne være opstaaede, finder Retten ikke, at det forløbne Tidsrum i og for indeholder Beviis for, at Lovens Forskrift om Reguleringsverkets Fuldbyrdelse er tilsidesat. Noget andet Beviis for, at dette har været Tilfældet, er ikke tilveiebragt. Reguleringscommissionens Forbud mod den omhandlede Bygnings Opførelse kan saaledes ikke blive at kuldkaste af den Grund, at Forbudet ikke støtter sig til den i Loven paabudne almindelige Plan. Citanten støttede fremdeles sin Paastand om, at Reguleringscommissionens Forbud mod den omhandlede Bygnings Opførelse maa kjendes ugyldig og ophævet, paa den Omstændighed, at Communen har vægret sig for at give ham Erstatning i Anledning af, at hans Grund er bestemt til at blive Gade, idet Citanten formener, at Reguleringcommissionens Beslutning maa være ugyldig fra det Øieblik, Communen har vægret sig for at give Erstatning. Heri kan Retten imidlertid ikke give Ci-

tanten Medhold. Man kan nemlig ikke antage, at Reguleringcommissionens Beslutninger om Gaders Anlæg og om, at Grundeieren ikke maa bygge paa det Terrain, som skal optages af Gaden, og vedkommende Auctoritets Negtelse af Erstatning for Grunde, som i Følge hine Beslutninger blive at afstaae, staae i saadant Forhold til hinanden, at Grundeieren skal kunne bygge, uden at tage Hensyn til Reguleringscommissionens Forbud, saa snart vedkommende Auctoritet har vægret sig for, i Mindelighed at udrede Erstatning for den Grund, som skal optages af Gadeanlægget. Det Naturligste er, at man har at søge Communalbestyrelsen, naar man ikke i Mindelighed bliver enig med denne om, hvor vidt Erstatning bør udredes for en Grund, der af Reguleringscommissionen er bestemt til Gade, medens Commissionens Beslutning om, at der ei maa bygges paa denne Grund, bliver staaende urokket. Bygningsloven giver i dens § 10 Politiretten alene Myndighed til at afgjøre Klager over formeentlige Forurettelser af Reguleringscommissionen, men saa fremt at Magistratens Vægring for at give Erstatning er urigtig, er det denne og ikke Reguleringscommissionen, som har forurettet Citanten."

L.Nr. 241. } Handelshuset Gellertsen & Co. mod Skipper
O.Nr. 5. } Niels S. Beck.

Efter at Indstævnte i October 1847 for Citanterne havde bragt en Ladning Trælast til Amsterdam, tilskrev han dem derfra den 22de s. M. et Brev, hvori han blandt Andet meldte, at han gik til Arendal og der vilde vente deres Svar, om de kunde sikre ham en ny Ladning – hvorom tidligere maa have været talt eller skrevet – inden 10 løbende Dage med 35 fl. for hver overløbende Dag, hvorefter han nærmere vilde underrette dem, om han skulde finde det passende for Aarstiden at gaae efter (til Frederikstad) eller selv med Skibet ankomme, "da det ikke kan gaae an paa denne Maade med Folkene, saa vel Kost som Maanedsga-

ge, paa begge Steder at blive opholdt uden Godtgjørelse." Hermed sigtedes til hans sidste Befragtning for Citanterne, efter hvad senere under Sagen viste sig. Derpaa svarede Citanterne fra Frederiksstad under 2den Novbr. næstefter blandt Andet: "Med Hensyn til Oplagsfragten skal vi, saa snart vi faae vore Bjelker ned, tilskrive Dem; thi siden Deres Afreise have vi uafbrudt havt vestlig Vind med Tøveir, der forhindrer Lasten at komme ned, men bør haabe, at Forandring snart maa finde Sted." Herpaa svarede Indstævnte fra Arendal den 7de November næstefter, at han midlertidig havde oplagt Skibet og formodede, naar de hidtil ikke havde faaet Last ned, det vilde blive for seent "i Aar" at seile øster, efterdi, o. s. v., hvorpaa tilføies: "Skulde De inden kort Tid faae saa megen Last ned, at De efter forhen Opgivende kunde forsikre mig en hurtig Tilladning, skal jeg nærmere bestemme mig, om jeg finder det raadeligt at antage samme." Hermed beroede det til 27de Januar 1848, da Gellertsen fra Amsterdam tilskrev Beck i Arendal, at han af P. van de Booy erfarede, at han (Beck) første Reise havde Ladning for denne fra Hjemmet, og at han (Gellertsen) alene vilde underrette ham om at han ogsaa dette Aar (1848) kunde erholde Fragt for hele Sommeren; og da "vi" (Gellertsen & Co.) "kun have befragtet 3 Skibe for Aaret og gjort det dobbelte Indkjøb mod forrige Aar, ere vi villige til at indgaae paa Liggedage, for Øvrigt paa samme Vilkaar som forrige Aar, ligesom at vi primo Maii faae Bjelker ned. I Fald De saaledes ønsker at være i Træd (trade) hos os i Aar, ville De ved et Par Ord derom underrette os fra Amsterdam (hvor Gellertsens Brev var adresseret Schäffer & Zoon) for at vi derefter kunne sørge for Bjelker til Dem." Efter at være ankommen til Amsterdam den 13de April om Aftenen svarede Beck herpaa den 14de April til Gellertsen & Co. i Frederiksstad, at han antog deres Anbud, og meente at kunne være i Frederiksstad primo Maii, "som De antager at kunne have Last nede," med Tilføiende, at han just var tilbuden en Ladning til Stavanger,

som han ikke turde antage, "for ikke at komme i Baghaanden for andre Skibe, De har befragtet." Beck kom til Frederiksstad ikke primo men 8de Mai, og meldte sig færdig til Indladning 10de Mai; men Indladningen begyndte først 22de Mai og sluttede 13de Juni. Han beregnede sig derfor, efter sit Brev af 22de October 1847, for 25 overløbende Dage til 35 fl. holl. Cour., men fradrog for 5 Lossedage efter samme Priis 175 fl., og paastod sig saaledes godtgjort for Liggedage 700 fl., uden hvilken Godtgjørelse han ikke vilde underskrive Connossementerne. Paa Gellertsen & Co.s Beskikkelse - hvori Grunden for Negtelsen af den paastaaede Godtgjørelse angives at være den, at Beck ved Ankomsten til Stedet ei havde iagttaget lovformelig at melde sig færdig til at modtage Ladning, og at han den 22de Mai begyndte at lade, samt den 10de Juni kunde have været færdig - erklærede Beck sig villig til Connossementernes Underskrift, naar han fik Godtgjørelse for 20 Liggedage, og der blev paaført Connossementerne 5—6 Lossedage, idet han for Øvrigt henholdt sig til Gellertsens Skrivelse; men heller ikke paa dette Tilbud vilde Gellertsen indlade sig. Beck stævnte derfor, i Henhold til den stedfundne Brevvexling, Gellertsen & Co. til Gjæsteret, hvor Forligsprøven viste sig forgjæves, og hvor han paastod 875 fl. holl. Cour., med Renter fra Sagens Paastævning, samt Omkostninger. Gellertsen tog til Gjenmæle (uden Sagfører) med samme Bemærkning som i Beskikkelsen, og med Tilføiende: at han ikke havde sporet mindste Utilfredshed hos Beck eller havde hørt Tale om Liggedagspenge ved Bebudelsen af, at det formedelst Overvand muligens vilde medtage nogen Tid; at han, om Beck havde skyndet paa, kunde have completeret ham med simplere Last, som havdes paa Tomten - da Beck ikke vilde have Skibet betynget med udslaadet, følgelig vandtrukken Dækslast - og at intet Certeparti var oprettet, men at der alene, som før, var handlet bona fide, følgelig paa Vilkaar, som før, og som de i deres Brev havde tilbudt - vist nok med Tillæg den Gang, at de Intet skulde have mod Bestemmelse

af Liggedage; men da disse senere ikke bleve omtalte eller paastaaede, før Connossementerne skulde underskrives, gik de ud fra den Forudsætning, at de i saa Henseende ingen Forpligtelse havde. Uden egentlig Paastand om Frifindelse, og uden Contrastævning, paastode de Beck tilpligtet at undertegne Connossementerne, og forbeholdt i alle Dele sin Ret til ham for den Skade, de lede ved hans Vægring i at undertegne Connossementerne, samt Godtgjørelse for enhver somhelst Udgift, de bleve forvoldte ved hans Søgsmaal. Derhos fremlagde Gellertsen blandt Andet tre Certepartier, afsluttede med andre Skippere i den forløbne Vinter, i hvilke alle var bestemt, at Udlosningen skulde skee efter Coutume paa Losseſtedet, og i det ene, at Indlosningen skulde skee snarlig, men i de to øvrige, at den skulde skee i 14 Arbeidsdage, hvorhos 30 fl. for hver overløbende Dag var betinget. Beck førte derpaa sit Mandskab som Vidner paa, at Aarsagen, hvorfor Skibet ikke tidligere blev tilladet, var Mangel paa den dertil fornødne Last, protesterede mod Indstævntes Paastand, modsagde deres Indlæg og indlod Sagen med Paastand som anført. Ved Gjæsteretsdom i Frederiksstad af 17de Juni 1848 bleve Gellertsen & Co. tilpligtede, i Godtgjørelse for Liggedage at betale Skipper Beck 455 fl. holl. Cour., men i Øvrigt frifundne, og Sagsomkostningerne ophævede. Underdommeren fandt vel Søgsmaalet for Øvrigt hjemlet i den stedfundne Brevvexling, uden at lægge nogen Vægt paa, at der ikke var udfærdiget noget Certeparti (L. 4—2—2), men fandt, uagtet Indstævnte ikke havde negtet Kundskab om Skibets Færdighed til Indladning 10de Mai, dog ikke noget Beviis for saadan Anmeldelse til Indladning, som kunde begrunde Tilkjendelse af Liggedagspenge før 22de Mai, da Indladningen begyndte. Ved Overretten, hvortil Gjæsteretsdommen fra begge Sider blev indanket, dreiede Tvisten sig fornemmelig om det Spørgsmaal, hvor vidt der var nogen saadan Forbindelse mellem de vexlede Breve, at de i Becks Skrivelse af 22de Octbr. 1847 opstillede Betingelser kunde ansees som et Udgangspunct, hvortil den

følgende Brevexling og navnlig Brevet af 27de Janr. 1848 sluttede sig, hvilket Beck paastod men Gellertsen & Co. benegtede, idet de for Øvrigt nærmere udviklede sine øvrige Indsigelser ved Underretten. For Overretten paastod Beck alene 700 fl. eller sammes Beløb i norske Penge, og in subsidium Stadfæstelse af Underretsdommen, samt i begge Tilfælde Sagsomkostninger for begge Retter – men ingen Renter af Erstatningsbeløbet – hvorimod Gellertsen & Co. paastode Frifindelse og Sagsomkostninger for begge Retter, idet han tillige lod fremlægge et Certeparti mellem Parterne for en følgende Reise i samme Sommer, afsluttet paa samme Vilkaar, som med de to øvrige Skippere, hvad angik Liggedagene (14 Arbeidsdage til Indladning og 30 fl. for hver overløbende Dag). Overretten fandt i sin Dom af 30te April 1849 ingen saadan Forbindelse mellem Becks Brev af 22de October 1847 og Gellertsen & Co.s af 27de Januar 1848, at Indrømmelsen af Godtgjørelse for Liggedage i dette skulde kunne ansees bunden til de i hiint opstillede Betingelser; men den lagde Vægt paa, at Beck, som Følge af den i foregaaende Aar gjorte Erfaring, havde ladet dem vide, at han ansaae Godtgjørelse for Liggedage nødvendig; at de i sidstnævnte Skrivelse, hvorved den omtvistede Befragtning blev indledet, indrømmede Godtgjørelse for Liggedage, og at de lovede Ladning primo Maii, hvortil Beck indstillede sig med sit Skib, hvorimod Overretten lige saa lidt som Underdommeren lagde nogen Vægt paa den Omstændighed, at intet Certeparti var oprettet, hvorhos den fandt den Underretning, som Beck uimodsagt havde paastaaet at have den 10de Mai givet Gellertsen & Co. om at være færdig til Indladning, tilstrækkelig til at begrunde Krav paa Erstatning for Liggedage fra denne Dato af, skjønt ingen Protest var brugt, men antog derhos, at det maatte beroe paa uvillige Mænds Skjøn, hvor vidt han under den vaabegyndte Indladning havde lidt uforsvarligt Ophold, og hvor stor Erstatningen i det Hele burde være, skjønt den ikke burde kunne bestemmes høiere end paastaaet. Som Føl-

ge heraf tilkjendte Overretten Beck Erstatning hos Gellertsen & Co. efter uvillige Mænds Skjøn for det Tab, han havde lidt ved at Tilladningen af hans Fartøi i det omtvistede Tilfælde havde "medtaget Tiden fra og med 10de Mai til og med 13de Juni" 1848, dog at Erstatningen ikke maatte overstige 700 fl. holl. Cour., hvorhos den ophævede Sagsomkostningerne for begge Retter. Denne Dom blev af Gellertsen & Co. indanket til Høiesteret, hvor Sagen den 17de Januar 1850 paa Grund af Indstævntes Udeblivelse udgik til skriftlig Behandling. Stævningen var vistnok først forkyndt den 14de Mai 1849 for Becks Bopæl i hans Fraværelse, i Paahør af hans Broder, der anmeldte – uden da eller siden at bevise – at han paa den Tid var fraværende paa Søreise; men da han efter Omstændighederne maatte antages hjemkommen inden Vinteren, som sædvanligt, og Sagen først udgik til skriftlig Behandling i Januarmaaned, kunde der saa meget mindre være noget til Hinder i, at den toges under endelig Paakjendelse af Høiesteret, som ei alene L. 1—4—12 her var uanvendelig (jævnfør Forordningen af 3die Juni 1796, § 16) og L. 1—4—17 ei var iagttagen, men han endog maatte forudsættes at have havt god Anledning til at besørge sit Forsvar.

Høiesterets Dom, afsagt 21de Mai 1850, er saa lydende:

"Handelshuset Peter Gellertsen & Co bør til Skibsfører Niels S. Beck betale 600 fl. holl. Cour., eller samme Beløb i norske Penge efter Cours paa Betalingstiden. Processens Omkostninger for alle Retter ophæves."

Høiesteret maa altsaa med de foregaaende Retter have antaget, at der lige saa lidt til gyldig Befragtning udkræves Certeparti (L. 4—2—2) som til gyldig Søforsikring Police (L. 4—6—1 og 2, jævnfør Retst. for d. A. S. 97—101). Fremdeles maa Høiesteret med Overretten have antaget, at simpel Anmeldelse for Rederiet af, at være færdig til Ladningens Indtagelse, er nok, og at der ikke behøves nogen Protest med Opholdet, for at kun-

ne kræve Liggedagspenge, hvortil man ellers er berettiget. Hvad Befragtningsvilkaarene angaaer, da maa Høiesteret, ligesom Overretten, have fundet, at man ikke kunde hente sin Maalestok for Liggedagspengenes Beregning fra Brevet af 22de October 1847 (jævnfør det ovenfor indtagne Stykke af Becks eget Brev af 7de November s. A.), men at Udgangspunctet maatte være det antagne Tilbud i Gellertsens Brev af 27de Januar 1848, hvori der vel loves Liggedagspenge, men i det Ubestemte – og skjønt ingen særskilt Indsigelse ved Underretten var fremsat mod Becks Beregningsmaade, har man, som det sees, dog fundet, at Gellertsens uden Sagfører afgivne Gjenmæle maatte forstaaes saaledes, at han vilde være fri for Liggedagspenges Udredelse efter hvilkensomhelst Maalestok. Høiesteret maa endelig have lagt samme Ydergrændser i Tiden, som Overretten (10de Mai og 13de Juni), til Grund, men har selv beregnet Erstatningen efter den af begge Parter i det følgende Certeparti vedtagne og i de to øvrige Certepartier anvendte Maalestok, der uden Tvivl ogsaa vilde være bleven fulgt ved det Skjøn, hvorpaa Overretsdommen gik ud, skjønt denne ingen anden Regel opstillede for samme, end de fastsatte Tidsgrændser og Indskrænkningen til de paastaaede 700 fl. som Maximum; thi der var, efter Sagens Stilling for Domstolene, ingen Anledning til at antage, at man ved Skjønnet vilde have fundet nogen gyldig Grund til Afvigelse fra den brugte Beregningsmaade. At Beck ikke havde paaanket Overretsdommen er, som man seer, ikke fundet til Hinder i den Afgjørelsesmaade, Høiesteret har valgt, venteligt fordi Maalestokken saa bestemt og utvivlsomt var given i de fremlagte Certepartier, at der ingen Grund var til at vælge den langsommere og bekosteligere Omvei – hvorved Appellanterne ikke kunde eller i alle Fald ikke burde være ilagt noget ringere Ansvar.

Den 4de Juli.

L.Nr. 324. Advocat **Rolfsen**, Actor med Artillerist Peder Andreas Olsen Venæs.

Angj., der er fød i Aaret 1827, i 4 Aar har tjent som Artillerist og flere Gange har været straffet extrajudicielt, samt efter en i 1849 afsagt Dom har været anseet med Straf af Fængsel paa Vand og Brød for Pantsættelse af betroet Gods, tiltales under nærværende Sag tilligemed 3 civile Personer, for hvis Vedkommende den ikke er indkommen for Høiesteret, for Tyveri, Salg af Munderingssager samt løgnagtige Forklaringer for en Superieur, og er ved den combinerede Rets Dom af 29de April sidstleden for de omhandlede Delicta samt for Overtrædelse af 19—6 idømt 2 Aars Strafarbeide. Angjældende er overført 1) sidstleden Høst at have stjaalet en blaa Trøie; 2) den 21de Januar sidstleden at have stjaalet en Overfrakke, hvori var 10 Spd., en Vest og et Par Beenklæder; 3) i Tiden omkring afvigte Juul at have stjaalet 9 Sølvsipseskeer; 4) Deelagtighed efter 19—6 med Hensyn til et Haarkjede, 2 Silketørklæder og 2 Øredobber, hvilke Vidnet Johanne Rød har vedkjendt sig som sin Eiendom, og som Angj. har pantsat til en af de ved den combinerede Ret Medtiltalte. Angj. vil vel ikke vedgaae sin mala fides, men denne maa ansees tilstrækkelig beviist. 5) Kort før Sagens anlagdes, solgte Angj. et Par nye og et Par gamle Munderingsbuxer, af hvilke de første ikke vare optjente. Factum gaaer ind under Anordningen af 28de Marts 1814, § 6; 6) ved Visitationen foreviste Angj. for sin Corporal et Par Buxer, som han foregav at være sine, men hvilke han af en Anden havde laant. Da dette imidlertid skeede for at skjule Salget af de under Nr. 5 omhandlede Buxer, kan hans Forhold for saa vidt formeentlig ikke paadrage ham særskilt Straf (jfr. Dom af 24de Februar 1849, Retst. for s. A. Pag. 337 ff.) Høiesterets Dom er saa lydende: "Artillerist (Navn) bør for simpelt Tyveri og Deelagtighed deri efter Crll.s 19—6 samt for Salg af Munderingsstykker at hensættes til Strafarbeide i 1 Aar."

Den 6te Juli.

L.Nr. 327. Advocat **Skjelderup**, Actor mod 1) Torjus Bergersen Faremo og 2) Inger Torjusdatter Tvedtebak.

(Skriftlig behandlet).

Foranlediget ved en Anmeldelse fra Konen Sigrid

Salvesdatter Hovet om, at hendes Mand, Angj. Nr. 1, havde begaaet Hor med Pigen Inger Torjusdatter Tvedtebak, hvilken Anmeldelse Amtet den 4de December f. A. tilstillede Sorenskriveren i vestre Nebygdelagets Sorenskriveri til Optagelse af Forhør og videre Sagsbehandling efter Omstændighederne, blev et saadant Forhør under 18de December f. A. af Sorenskriveren optaget, og overeensstemmende med Lov af 6te September 1815 § 1 nærværende Sag anlagt. Ved Underrettens Dom af 21de Decbr. f. A. blev Angj. Nr. 1 for første Gang begaaet Hor og Nr. 2 for Deelagtighed i Hor tilfunden Straf, den Første af 15 Dages Fængsel paa Vand og Brød og den Anden af en Mulct af 15 Spd. til Statskassen. Denne Dom, med hvilken de Angjælderklærede sig tilfredse, blev af Amtet, der ansaae de Angj. hjemfaldne til Straf efter Criminallovens Cap. 18de § 23, paanket til Christiansands Overret, ved hvis Dom af 6te Marts d. A. de Angjældende ogsaa ere domfældte efter bemeldte Lovsted, og er Straffen for Nr 1 bestemt til Fængsel paa Vand og Brød i 20 Dage og for Nr. 2 til saadan Straf i 5 Dage. Ved de Domfældtes egen Tilstaaelse, hvis Rigtighed er bestyrket ved Sagens oplyste Omstændigheder, er det godtgjort, at de have levet sammen som Egtefolk og at de have avlet et Barn sammen. Nr. 1 er 39 Aar gammel og ei forhen straffet, samt har et godt Skudsmaal; hans Kone er 60 Aar gammel, og har viist et mindre godt Forhold mod ham. Nr. 2 er 23 Aar gammel, og heller ikke om hende er udenfor denne Sags Gjenstand noget Ufordeelagtigt bekjendt. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom.

Den 13de Juli.

L.Nr. 336. Advocat **Dunker**, Actor mod Frederik Henriksen.

(Skriftlig behandlet).

Denne Angjældende har opgivet sin Alder forskjelligt, idet han i 1848 forklarede at være 72, i Marts d. A. 99, i Juni over 70 og i Forhøret den 11te Juli 98 Aar gammel, hvilket Opgivende vel ligesom det første er noget overdrevent, da han neppe var mere end 45 Aar gammel, da han i 1807 blev afskediget fra det Staffeldtske Jægercorps efter 14 Aars Tjeneste. Siden har han som saaret i Krigen oppebaaret 20 Spd. aar-

lig i Pension af Statskassen, ligesom han ogsaa har været tilbudt Understøttelse af Akers Fattigvæsen ved Lægd, men hvilken han dog ei har villet modtage, da han synes "at Akers Sogn har Rum nok til ham." Han erkjender, at han ikke mindre end 4 Gange før har været straffet efter Domme for Betleri; sidste Gang slap han efter Dom af 16de Marts d. A. med 2 Maaneders Tvangsarbeide, idet han lagde Skjul paa de 3 ældre Domme. Da han nu atter, efter egen Tilstaaelse, har gjort sig skyldig i Betleri paa Christiania Byes Grund den 6te Januar sidstleden, er han ved Politirettens, af Høiesteret stadfæstede, Dom rettelig fældet i Henhold til § 44 i Lov af 20de September 1845 for 4de Gangs Betleri til 8 Maaneders Arbeide i Arbeidsanstalten Christian Augusts Minde.

Den 3die August.

L.Nr. 353. Advocat **Rolfsen**, Actor mod Guttorm Tollefsøsen. Fahret.

(Skriftlig behandlet).

Angj., der har været Gaardmand, men i de sidste 9 Aar ernæret sig ved Dagarbeide i forskjellige Sogne i vestre Robygdelaget, hvor han tilsidst 70 Aar gammel og lidende af en Beenskade, følgelig udsat for Mangel, er bleven udviist, saa snart han kunde befrygtes at ville faae Hjemstavnsret, kom endelig den 26de April sidstleden til Lensmanden i Hornnæs, og efter forgjæves Spørgsmaal om Arbeide, betlede, blev sat fast, anmeldt, forhørt og, efter Tilstaaelsen, behandlet overeensstemmende med Lov af 6te September 1845, samt ved Underretsdom af 1ste Mai, stadfæstet, saa vidt paaanket, ved Overretsdom af 22de s. M., ilagt for 1ste Gangs Betleri 3 Dages Fængsel paa Vand og Brød, hvorimod han ved Underrettens alene efter hans Forlangende paaankede Dom var frifunden med Hensyn til Sigtelsen for Løsgængeri. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom

Christiania 1850.
Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang
№ 33.

19de August
1850.

Norsk Retstidende,

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sager, paakjendte i Høiesterets 1ste Session 1850.

Den 4de Juli.

L.Nr. 321. Advocat Rye, Actor, mod Lars Larsen.

(Skriftlig behandlet).

Angjældende, der er 40 Aar gammel, og forhen straffet for første Gangs Tyveri, tiltales i Følge Finmarkens Amts Ordre af 3die October f. A. for Tyveri, forenet med Indbrud, eller Deelagtighed deri, men ved den af Sorenskriveren i Senjen og Tromsø under 6te Februar sidstleden afsagte og efter Angj.s Forlangende paaankede Dom er han blot fældet for Overtrædelse af Crll.s Cap. 5 § 9 cfr. 21—14 til Straf af 10 Dages Fængsel paa Vand og Brød. I Midten af Septmbr. Maaned f. A. blev der paa Consul Skankes Landsted forøvet et Indbrudstyveri, hvorved der blandt Andet blev stjaalet 2 Sølvthesker. Da Angj. kort efter Tyveriet solgte en Thesker med Bestjaalnes Mærke og som af denne er gjenkjendt, blev han anholdt og forklarede da at have modtaget den af den ved Underretten Medtiltalte, Johannes Pedersen, for at sælge den, idet Sidstnævnte angav at have faaet den. Da ogsaa 8de Dept. opgav at Angj. havde solgt ham en anden lignende Skee under Foregivende af at have kjøbt den paa en Auction, negtede Angj. først dette, foregav derpaa, at det maatte være den samme Skee, som han senere solgte til 1ste Dept., men erklærede endelig, ved at forehol-

des at der var fremkommet to forskjellige Skeer, at han "maa have faaet Begge af Johannes." Denne har ogsaa vedgaaet at have fundet de ommeldte Sølvskeer under Kjøbmand Holsts Brygge i Tromsø og derefter solgt dem til Angj., og denne har nu vedtaget Rigtigheden af denne Forklaring, medens hans første Forklaring som anført gaaer ud paa, at han kun skulde sælge Skeerne for Johannes. Endskjønt der nu synes at være Formodning om at Angj. selv kan være Tyven, i hvilken Henseende især maa mærkes den Omstændighed, at der paa hans Hænder fandtes friske Saar, medens det sees, at Tyven under Gjerningen havde revet sig tilblods, maa det dog med Underretten erkjendes, at Medtiltaltes og Angj.s samstemmige Forklaringer maa lægges til Grund ved Bedømmelsen af Angj.s Forbrydelse, og at denne maa henføres under de citerede Lovsteder. For saa vidt der kunde være Tvivl, om ikke 19—6 af den Grund rettere var kommen til Anvendelse, at Bemægtigelsen skulde ansees som et Tyveri af de forud stjaalne Koster, der af Tyven vare gjemte under Søboden, maa det bemærkes, at Medtiltaltes Forklaring om Stedet og Maaden, hvorpaa Kosterne fandtes, i al Fald ikke kan ansees saa omstændelig, at Angj. maatte ansee Kosterne for gjemte og ikke tabte. Det er imidlertid formeentlig en Mangel, at ikke nøiagtig Examination om dette Punct har fundet Sted, saa vel som at Eiendomsbeviis for Skeerne ikke er søgt. Høiesteret stadfæstede Hjemthingsdommen, saa vidt paaanket var.

Den 6te Juli.

L.Nr. 326. Advocat **Dunker**, Actor, mod Syvert Syvertsen eller Gullifsen.

(Skriftlig behandlet).

Angjældende, der er født 1811 og fra gode Kaar ved mangehaande Udskeielser er geraadet i Armod, skjønt han har nydt en god Opdragelse og besidder gode Evner, tiltales i Følge Budskeruds Amts Ordre af 13de November f. A. for groft Tyveri, og er ved Underretsdom i Nummedal og Sandsvær af 30te Marts d. A. efter 19—3 a anseet med 9 Maaneders Strafarbeide; og er denne Dom under 13de Mai stadfæstet af Overretten, dog med Forhøielse i Straffetiden til 3 Aar.

Ved egen Tilstaaelse er Angj. overbeviist om i Mai f. A. at have begivet sig, i Hensigt at stjæle, fra Christiania til Gaarden Bittingøen i Sandsvær, som Angj selv havde eiet og hvor han følgelig var nøie kjendt; her banede han sig Adgang til en Klageren Halvor Andersen tilhørende Stampemølle ved at tage fat i den med Hængelaas forsynede Dør, hvorunder der var en Aabning, og, som det efter Klagerens Forklaring maa antages, med temmelig megen Kraftanstrengelse at løfte Døren af Hængslerne, hvilket efter Angj.s egen, sammenholdt med Klagerens, Forklaring lykkedes, da Døren er uden Lister og den Krampe, der befæster Haspen til Døren, gav saa meget efter, som til Diemedet var fornødent. I Stampen stjal Angj. 8 Stykker Vadmel, tilsammen 158 Alen, af Værdi 49 Spd. 24 Skill. Der er tillige savnet nogle Strømper og en Dre, men herom var efter Sagens Udfald i 1ste Instants for saa vidt og efter Appellationsmaaden ei Tale ved de overordnede Retter. Af det stjaalne Vadmel er tilstedekommet til en Værdi af 7 Spd. 1½ Skill., af Angj. solgt i Svelvigen, hvorhen han begav sig med det i 2 Afdelinger, efter at have tørret det endnu ikke ganske færdigstampede stjaalne Vadmel. Med Resten begav Angj. sig til Christiania, hvor han solgte det til en vestlandsk Skipper. Betræffende hvor vidt Gjerningen rettelig er anseet for grovt Tyveri bemærkes, at Angj. under Forhøret forklarede at have banet sig Adgang til Kosterne ved at gaae gjennem den Aabning, hvorigjennem Vandrenden føres ind i Stampen; men at hans ovenanførte Forklaring herom, afgiven uden Opfordring i Sagens 1ste Session, utvivlsomt er den rigtige, viser Anmeldelsen og 12te Vidnes Prov i saa Henseende. Dersom Sagen for Øvrigt skulde kunne ansees for tvivlsom, maatte det netop være det paa Grund heraf, da Factum, som før aabenbar var Indstigningen, nu kunde synes ikke at være Indbrud. Dette Spørgsmaal har imidlertid de underordnede Retter utvivlsomt med Føie besvaret bekræftende, deels fordi det formenes overeensstemmende med Sprogbrugen at kalde det Vold, under saadanne Omstændigheder og med saa megen Kraftanstrengelse at bane sig Adgang, deels fordi en til Dørens Stængsel hørende Krampe efter Angj.s egen Erkjendelse har lidt nogen Forandring, der staaer i nøieste Forbindelse med Gjerningen. Vel har, saa vidt erin-

dres, Underretsreferenten paaberaabt Høiesteretsdom af 16de November 1843 (Retstidenden for 1844 Side 108), hvor det ikke blev anseet for groot Tyveri, at trykke op eller paa lignende Maade, uden Spor af Vold, at aabne en Kahytsdør; men sammenholdes denne Dom med de i Retstidenden for 1846 Side 161 og 1848 Side 529 meddeelte, maa det antages, at Høiesteret netop har holdt sig til Sprogbrugen og kun anseet Begrebet Vold uanvendeligt paa Tyveri, naar hverken Kraft er anvendt eller nogen Sønderbrydelse foregaaet. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom, dog saaledes at Straffetiden bestemtes til 2 Aar.

L.Nr. 328. Advocat **Dunker**, Actor med Hans Hansen Smidsfjord.

(Skriftlig behandlet).

Denne Angj., der er 50 Aar gammel og som efter sin Sjælesørgers Attest stedse har viist sig ædruelig, fredsommelig og stræbsom, samt i det Hele udviist et godt Forhold, tiltales i Følge Nordlands Amts Ordre af 10de November f. A. for Overtrædelse af 18—1 og 13. Ved den af Sorenskriveren i Salten under 13de December næstefter afsagte Dom er Angj. efter sidstnævnte Lovsted tilfunden at hensættes til Strafarbeide i 4 Aar, hvorimod Sagen for Øvrigt, nemlig hvad angaaer Overtrædelsen af 18—1, der ikke er begjært paatalt af den Fornærmede, afvistes. Throndhjems Stiftsoverret har i Dom af 11te Januar dette Aar givet ny Conclusion - af den urigtige Grund, at Underdommeren i Conclusionen skulde have glemt at afvise Sagen med Hensyn til Overtrædelsen af 18—1, hvilket efter det Anførte ikke er Tilfældet - men er for Øvrigt kommen til samme Resultat, dog at Straffetiden er bestemt til 5 Aar. Ved Angj.s egen Tilstaaelse og Steddatteren, 1ste Vidnes Prov, er det tilstrækkeligen godtgjort, at han i Mai Maaned 1848 tvende Gange har bedrevet Utugt med hende, idet han i en Udmark, fjernt fra Folk, hvorhen de havde begivet sig for at udføre noget Arbeide, begge Gange med Vold tiltvang sig legemlig Omgang med hende. Første Gang lurede Angj. sig bagpaa Steddatteren, medens hun skar Lyng og stødte hende overende, hvorpaa han rev Sigden, hvormed

hun vilde forsvare sig, fra hende, greb over hendes Hænder og tog Klæderne op, samt brød Knæerne, som 1ste Vidne holdt sammen, fra hinanden, hvorved han tilsidst fik sin Villie med hende. 1ste Vidne bad herunder for sig, uden at hun dog raabte om Hjælp, hvilket efter Stedets Beliggenhed ogsaa vilde været forgjæves. Angj. forholdt sig under den hele Begivenhed taus, og han og 1ste Vidne fulgte efter et Par Timers fortsat Arbeide hjem igjen, uden at 1ste Vidne underrettede sin Moder eller nogen Anden om, hvad der var passeret. Omtrent 3 Uger senere gik 1ste Vidne, efter Moderens Paalæg, ind i Skoven med Angj. for at forrette lignende Arbeide, idet hun dog siger at have forsøgt paa at faae en Anden til at gaae i sit Sted. Medens hun bar en Byrd Lyng paa Ryggen, kom Angj. atter pludselig over hende, greb hendes Hænder, tog Klæderne op og tiltvang sig ved fortsat Voldsomhed legemlig Omgang med hende. Ogsaa 8te Dage senere, medens 1ste Vidne og Angj. vare alene sammen, forsøgte han at tiltvinge sig legemlig Omgang med hende, men denne Gang slog hun ham fra sig med en Stok. Følgen af den bedrevne Utugt er, at 1ste Vidne den 27de Februar dette Aar fødte et Barn, der lever. Det er saaledes klart, at Angj. er strafskyldig efter 18—13, medens man ved Høiesteret efter Appellationsmaaden ikke directe havde med Overtrædelsen af 18—1 at gjøre, hvilken, hvis den der havde været indbefattet under Actionen, maatte være bleven Hovedforbrydelsen. Endskjønt man saaledes hverken kunde anvende 18—1 eller gjøre noget directe Tillæg i Straffen derfor, var det dog formeentlig nødvendigt ved Handlingens Characteristik at medtage den Omstændighed, at Samleiet var tiltvunget, forsaa vidt denne viser en langt stærkere forbrydersk Villie, end hvor f. Ex. den beqvemme Anledning, gjensidig Tilbøielighed og Dieblikkets Fristelse har fremkaldt den. Vel kan der i nærværende Tilfælde være nogen Tvivl, om det forholder sig ganske rigtigt med 1ste Vidnes af Angj. vedtagne Forklaring, eller om ikke Angj. for at redde Steddatteren har villet paatage sig den hele Skyld, i hvilken Henseende maa mærkes, at Angj. i sin første Forklaring ikke omtaler nogen Vold eller Tvang, men blot Overtalelse og Forlokkelse, ligesom 1ste Vidnes ovenanførte Forklaring indeholder Adskilligt, som er lidet sandsynligt og som maa vække Formodning om, at det

ikke har været saa farligt bevendt med den forøvede Vold. Høiesteret stadfæstede Underrettens Dom, for saa vidt til Høiesteret paanket var.

L.Nr. 330. Advocat Lous, Actor mod Anne Fingalsdatter.
(Skriftlig behandlet)

Angjældende, der er født i Aaret 1826 og forhen straffet for Tyveri, tiltales under nærværende Sag i Følge Christiania Stifts Ordre af 15de April sidstleden for Tyveri og Deelagtighed, og er ved Christiania Bythingsdom af 30te s. M. som skyldig i begge Forbrydelser, efter 19—1 og 6 jfr. 7, anseet med Strafarbeide i 1 Aar og 6 Maaneder. Ved Overrettens Dom af 3die Juni er Underrettens Dom, der tillige angik en Karen Andersdatter, stadfæstet for saa vidt paaanket, dog at Straffen er bestemt til 3 Aar og 1 Maaned. Angj. har efterhaanden, som de Bestjaalne ere fremstaaede under Forhøret og have vedkjendt sig Koster blandt de hos hende forefundne, vedgaaet at have stjaalet 11, eller som det endog synes 12 à 13 Gange, paa forskjellige Steder her i Byen, ved at gaae ind i aabenstaaende Værelser, deels alene for at stjæle, deels naar hun i andre Ærinder indfandt sig der. Kosterne, der have bestaaet af enkelte Klædningsstykker, Smaapenge og et Saltkar, udgjøre dog tilsammen ikke mere af Værdi end omtrent 3 Spd. Desuagtet har Overretten, og vistnok med god Grund, antaget, at Angj. uden Hensyn til den foregaaende Dom maatte være at ansee med Strafarbeide efter 19—1. Selv den Angj. forhen overgaaede Høiesteretsdom viser, at Tyveriernes Antal er anseet tilstrækkeligt til at vælge den strengere Straffeart. Vel er der ikke nu saa mange Tyverier forøvede som forrige Gang, men alligevel er dog Antallet betydeligt nok. Angjældende har stjaalet, hvor hun har vanket og hvor hun kunde komme til, ligesom Formodningen maa være for, at hun har begaaet flere Tyverier, end de oplyste. Hun hører til de Hustyve, der her paa Stedet i saa høi Grad udsætte Eiendomssikkerheden for Fare, og som Høiesteret oftere har anseet med lignende Strenghed, i hvilken Henseende henvises til den under 21de Februar sidstleden afsagte Høiesteretsdom, der findes meddeelt i Retstidenden for dette Aar S. 168—

170; men naar man først vælger Strafarbeide i 5te Grad som Udgangspunct, synes det ikke, at man med Anvendelsen af Regelen i 19—9 kan blive staaende ved Minimum af Strafarbeide i 4de Grad (19—7); thi om man end - paa Grund af den Virkning, som Forbrydelsernes Antal, der charakteriserer Angj s Forhold i det Hele, maa tillægges ved Valget af Straffegraden - vil nedsætte dets skjærpende Virkning paa Strafudmaalingen i den valgte Grad, maa dog Noget blive tilbage, ellers forlader man Regelen i 19–9 jfr. 6–11 og 15, efter hvilket sidste Lovsted (in fine) det især synes mindre rigtigt, her at vælge Minimum af Straffegrad. Hvad angaaer den Deelagtighed i Tyveri, hvorfor Angj. er fældet, da er herom oplyst Følgende: Da Angj. ved Anholdelsen fandtes i Besiddelse af et til 2 Ort taxeret Sløer, foregav hun først, at hun havde haft det, siden hun stod til Confirmation, men da det foreholdtes hende, at det skulde være frastjaalet en Dame her i Byen, forklarede hun at have faaet det i Foræring af 8de Deponent, en attenaarig Tjenestepige, hvilket denne ogsaa vedgaaer, idet hun først foregav at have fundet det, men senere tilstod at have stjaalet det i en Gang i Madame Poppes Gaard. Angjældende har paastaaet, at hun ikke skjønnede at Sløret var stjaalet, men hendes mala fides maa dog efter Omstændighederne ansees beviist. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom, dog saaledes at Straffetiden bestemtes til 4 Aar.

Den 13de Juli.

L.Nr. 331. Advocat **Andresen**, Actor mod Andreas Thomassen.

(Skriftlig behandlet).

Angjældende tiltales i Følge Bergens Stifts Ordre af 25de April d. A. for Tyveri og er mod sin Benegtelse overført den 19de s. M. om Aftenen i 2det Vidnes Gang at have stjaalet en 1ste Vidne tilhørende Overfrakke, som er kommen tilstede. Da 4de Vidne saae en Person, som han var overtydet om var Angj., forlade Gangen med noget under Armen, som han antog for 1ste Vidnes Frakke, gik han ind i Stuen og underrettede 1ste Vidne herom; 1ste Vidne forfulgte strax Personen, og efter at 1ste Vidne havde fundet og optaget

Frakken, som laae ved og i Rendestenen i Nærheden af Huset, anholdt han Angj., som blev seet at skynde sig bort, ligesom Angj. efter 1ste og 2det Vidnes eenstemmige Prov bad for sig, sigende, at han vilde blive ulykkelig, om han blev arresteret. Naar hertil kommer, at 3die Vidne, som boer ligeover for, saae Angj. kaste fra sig Frakken, som blev optaget af 1ste Vidne, der løb efter og derefter indhentede Angj., saa er Beviset vistnok fuldkommen tilstrækkeligt. Da Angj. en Gang forhen er straffet for Tyveri, er han ved de i Sagen ergangne Domme, nemlig Bergens Bythingsdom af 6te og Overretsdom af 27de Mai for 2den Gangs simpelt Tyveri anseet ved den første med 8 Maaneders og ved den sidste med 1 Aars Strafarbeide. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom.

L.Nr. 335. Advocat **Rolffen**, Actor mod Hans Johannesen Graven.

(Skriftlig behandlet).

Angjældende, der er 37 Aar gammel, drikfældig og i Følge Dom af 9de Juli 1842 straffet for Overtrædelse af 5—9—2 og ved Dom af 21de Marts 1849 frifunden for videre Tiltale i Anledning af et Indbrudstyveri, tiltales i Følge Nedenæs Amts Ordre af 9de Januar d. A. atter for Tyveri, og er ved Underretsdom i Arendal af 20de Februanr, stadfæstet af Overretten den 3die April næstefter, for simpelt Tyveri ilagt 6 Maaneders Strafarbeide. Den 31te December f. A. om Eftermiddagen havde 1ste Vidne i Arendal liggende et Stykke Flæsk i sit Kjøkken paa en Bænk nær Døren til Stuen, hvor Angj. kom ind og opholdt sig en Stund uden at sige Noget. Idet han gik, vilde 1ste Vidne følge ham ud gjennem Kjøkkenet, "fordi han var bekjendt som en tyvagtig Person," men han holdt paa Døren og, da han strax derpaa hørtes at gaae ud af Kjøkkenet, kom 1ste Vidne efter, men savnede da Flæsket. Kun 1ste Dept. - der som reisende Missionær blev edfæstet under Forhøret - og 2det Vidne havde samtidig været inde, men vare tidligere gaaede ud og ingen af disse kunde forudsættes at have stjaalet det. Da 1ste Vidnes 12aarige Søn derpaa satte efter Angj., som han havde mødt paa Veien med Noget under Trøien, fandt Dren-

gen ham med Flæsket, hvoraf den ene Ende stak nedenfor Trøien, men paa Opfordring vilde han ikke udlevere det, paastaaende, at han ikke havde stjaalet Noget fra dem. Drengen kaldte nu første Deponent til Hjælp, men, da de atter naaede Angjældende, havde han skilt sig ved Flæsket, som siden ikke er tilbagekommet. Angj. har imidlertid ikke villet tilstaae Tyveriet, men heller ikke villet benegte det, paaskydende overstadig Beruselse. Efter Vidneforklaringerne har han vel været temmelig beskjenket, men dog ingenlunde uden Sands og Samling ved den omhandlede Leilighed, hvilket og fremgaaer deraf, at han har husket flere Biomstændigheder, følgelig ikke kan have glemt denne Hovedomstændighed. Han negter heller ikke at have haft noget under Trøien, men paastaaer, at det var et lidet Trug, hvorved han dog efter 2det Vidnes Forklaring tidligere maa have skilt sig. Han negter heller ikke ligefrem at have stængt Døren for 1ste Vidne, men paastaaer at maatte være i sin berusede Forfatning falden mod Døren, der imidlertid gik indad mod Stuen, og følgelig maatte være aabnet i Stedet for stængt ved Faldet. Høiesteret stadfæstede de ergangne Domme.

Den 3die August.

L.Nr. 339. Advocat **Nyе**, Actor mod Jens Nielsen Ottum.

(Skriftlig behandlet).

Den i nærværende Sag i Følge nordre Bergenhuus Amts Ordre Tiltalte Jens Nielsen Ottum er ved egen Tilstaaelse overbeviist om at have gjort sig skyldig i et hos Landhandler Torp paa Marifjæren Natten mellem 27de og 28de September f. A. begaaet Indbrudstyveri, hvorved han, efter at være i Baad ankommen til Bryggen ved Torps Bod, hvor han steg i Land, og efter med en Naver at have boret Hul i Døren ved Laasen, saa at han kunde faae Haanden ind og trække Skaaden fra indvendig, indladede i sin Baad en Deel i Boden værende Varer, af hvilke han siden solgte nogle paa et Marked og begav sig hjem med de øvrige. En Deel af disse Varer ere fremkomne under Sagen og af Bestjaalne værdsatte til 49 Spd. 40 Skill. Med Hensyn

til de øvrige ere Bestjaalnes og Tiltaltes Opgivender forskjellige, og dette har foranlediget, at Underdommeren, Sorenskriveren i indre Sogn, i sin under 30te Marts sidstleden afsagte Dom, hvorved Tiltaltes Opgave er lagt til Grund, kun har bestemt den Bestjaalne tilkommende Erstatning til 16 Spd. 99 Skill., medens derimod Bergens Stiftsoverret, hvis Dom er af 6te Mai, har fulgt Bestjaalnes edelige Forklaring, hvorefter det ikke Tilbagekomne af Kosterne efter det af ham gjorte Overslag er ansat til 69 Spd. 13 Skill. Dette Sidste er nu vistnok ogsaa for saa vidt det rette, som det stemmer med den i 5—2—88 og Pl. af 28 Marts 1800 hjemlede Fremgangsmaade. Desuden er Angj. paa lignende Maade overbeviist om, at have begaaet følgende simple Tyverier: a) Paa Veien hjem fra det ommeldte Marked bemægtigede han sig paa en ved Thingstedet Døsen beliggende Jagt en Kikkert og et Compas, til hvilke ingen Eier har meldt sig; b) strax før Juul 1848 stjal han fra et Bryggerhus hos 10de Deponent en Messingkam, en Kjerne, en Blikkraft og en grønmalet Halvtønde, samt en Deel af det Øl, som da bryggedes. c) I Vinteren 1848 stjal han hos 12te Dept. en 10de Vidne tilhørende Bismer, der dog senere er tilbageleveret Eieren. Ved begge de foregaaende Retters Domme er Angjældendes Straffetid fastsat til 4 Aar. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom.

L.Nr. 343. Advocat **Dunker**, Actor, mod Syver Olsen Tandle.

(Skriftlig behandlet).

Ved den af Sorenskriveren i indre Sogn under 28de Februar d. A. afsagte Dom er Angj. for voldeligt Overfald paa sin Stedsøn Nils Olsen efter Crll.s 15—9 jfr. 2 tilfunden 1 Aars Strafarbeide samt paalagt efter uvillige Mænds Skjøn at betale Omkostningerne ved den Overfaldnes Kuur og Pleie, foruden det Velfærdstab, denne har lidt som Følge af den ham tilføiede Skade. Denne Dom, hvorved Angj. var frifunden, for saa vidt han tillige var sigtet for Tyveri eller Overtrædelse af 22—14, blev i det Hele stadfæstet af Bergens Stiftsoverret ved Dom af 15de April d. A., og da sidstnævnte Dom kun efter Angj.s Forlangende

var paaanket til Høiesteret, var ved denne Ret kun Spørgsmaal om det Angjælds. imputerede voldelige Overfald. Hvad dette Overfald angaaer, have de underordnede Retter, uagtet Angj.s Benegtelse, antaget, at der er fremkommet tilstrækkeligt Beviis for Angj.s Strafskyld efter de ovenanførte Lovsteder. Klageren Niels Olsen, der eier et Brug i Gaarden Tandle i Lyster, paa hvilket Gaardbrug Angj., der tidligere har været gift med Klagerens nu afdøde Moder, opholder sig som Kaarmand, har som 1ste Dept. forklaret, at han den 3die October f. A., efter at have været i Mundhuggeri med Angj. i Anledning af nogle Bord, som denne var i Færd med at rive løs fra Gaardens Udhusbygninger, og under hvilket Mundhuggeri Klageren lod falde Ord som: "gaae fra mig din Tyveknægt," blev, idet han vendte sig fra Angj., tilføiet et Slag paa den venstre Side af Hovedet, saa stærkt, at han øieblikkelig styrtede bevidstløs til Jorden, og holder han sig overbeviist om, at det var Angj., der holdt en 2 Alen lang, 14 à 15 Mærker vægtig Stok i sin Haand, som med denne Stok tilføiede ham Slaget, da der i samme Øieblik ikke var nogen Trediemand tilstede paa Gaardsrummet, hvor Handlingen foregik, foruden Klagerens 9 Aar gamle Søn. Dette Barn har ogsaa bestemt forklaret, at det saae, at Angj. med Birkestokken slog dets Fader over Hovedet, saa at denne styrtede omkuld, hvorefter Barnet rendte afsted for at tilkalde Hjælp. 6te Dept., der er Klagerens 16 Aar gamle Datter løb strax, hun hørte Broderens Skrig om Hjælp, ned paa Tunet, hvor hun fandt sin Fader liggende bevidstløs og med blodigt Hoved, og bemærkede Angj. i en Frastand af en halv Snes Alen, begivende sig ind i sin Kaarsstue. 3die Dept. kom ligeledes kort efter tilstede og fandt Klageren siddende ved Huusvæggen med blodigt Hoved og ude af Stand til at svare paa de Spørgsmaale, som Vidnet gjorde ham. Saasnart Klageren efter nogle Dages Forløb fik sin Bevidsthed igjen, og medens saa vel han, som Samtlige, der saae ham paa Sygeleiet, antoge, at det ham tilføiede Slag vilde forvolde hans Død, har han, ligesom under Forhoret og Sagen, stadigen paastaaet, at Angj. har tilføiet ham Slaget. Naar nu hertil kommer, at Angj. efter 5te og 6te Vidnes Forklaringer umiddelbart og kort efter Gjerningen har brugt Ytringer, som indeholde indirecte Erkjendelse om Factum, idet han paa Vid-

nernes Bebreidelser søgte at undskylde sig med Klagerens mod ham udviste Forhold, saa kan der ikke være nogen Tvivl om Beviisets Fuldstændighed, saa meget mere som Angj.s under Forhøret ytrede Formening: "at Klageren selv havde tilføiet sig Skaden," er blottet for al Sandsynlighed. Hvad Beskaffenheden af den tilføiede Læsion angaaer, have de underordnede Retter antaget, at den henhører til dem, der omhandles i 15—2. Det er nemlig ved Vidneforklaringerne, sammenholdte med Lægens Erklæringer, godtgjort, at Klageren laae omtrent 4 Uger til Sengs med betydelige Smerter, at han omtrent de første 8te Dage var berøvet sin Bevidsthed og at han endnu ikke og rimeligviis ikke nogensinde vil faae forvundet Slagets Følger, at det har bevirket, at hans Mund er bleven skjæv, at hans Hørelse især paa det venstre Øre er bleven svækket, at han lider af Hovedsvimmel og at der er grundet Formodning om, at hans Helbred ved den ham tilføiede Overlast har taget varig Skade, ligesom der er lidet Haab om at han for en længere Fremtid vil kunne forrette tungt Arbeide. Da Gjerningen er forøvet under Klammeri, er den ogsaa retteligen henført under 15—9. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom, for saa vidt samme paaanket var.

L.Nr. 345. Advocat **Rye**, Actor, mod John Johnsen Fiva.

(Skriftlig behandlet).

Da Bestyreren af den paa Gaarden Aak i Romsdalen værende Landbrugsskole Andreas Landmark havde bragt i Erfaring, hvorledes en stor Deel af de paa hans Agre i forrige Aar udsatte Kaalrabi og Turnips Tid efter anden bleve bortstjaalne, "allerede førend disse vare halvvorne," paalagde han sine Skoleelever at holde Vagt, for om muligt at komme paa Spor efter Gjerningsmændene, da det ellers kunde befrygtes, at Dyrkningen af disse for Landvæsenet saa nyttige Rodfrugter maatte opgives. Det lykkedes ogsaa Eleverne Peder Pedersen og Maurits Eriksen om Aftenen den 4de October f. A. at anholde Angjældende, idet han i en bøiet Stilling gik ind mellem Drillerne paa en Ager, hvor Turnips stod, og vedgik han da at have taget

"en Næpe." Under det derpaa den 10de December optagne Forhør have bemeldte Elever som 1ste og 2den Dept. forklaret, at Angj.s bøiede Stilling, hvori han gik gjennem Ageren, tydede hen paa, at han sigtede efter de der staaende Næper eller Turnips, og at han, efter at være anholdt med den ene Næpe, han holdt i sin Haand, erklærede sig villig til atter at ville nedsætte den i Jorden og "vilde bede dem om Forladelse for hvad han havde gjort." Da nu Deponenterne hertil ytrede, at han derom maatte henvende sig til Landmark selv, fik de ham omsider overtalt til at følge op med i Gaarden, og, da Landmark imidlertid var gaaet til Sengs, bevægede de ham til at love at komme igjen næste Søndag. Saavel ved Forhøret som under nærværende mod Angj. for Tyveri anlagte Sag, har han imidlertid ei alene benegtet Alt, hvad der af de anførte Deponenter er forklaret, men ogsaa paastaaet, at han samme Aften, som Tyveriet skal være skeet, var saa langt borte fra Gjerningsstedet, at han umulig kan have været der ved det Klokkeslæt, 9 á 10 om Aftenen, som Deponenterne opgive. Angaaende dette hans paaberaabte Alibi har 4de Vidne, paa hvis Gaard Angj. Natten til 5te Octbr. havde Sengeleie sammen med Tjenestedrengen, 5te Vidne, afgivet den Forklaring, at han paa Veien fra Markedspladsen Veblungsnæsset om Aftenen den 4de Octbr. kjørte forbi Angj. paa Præstegaardsmelingerne og paa den Vei, der fører til Sogge-Megaard, hvor 4de Vidne er boende, medens derimod Aaksreiten, hvor bemeldte Næpe blev stjaalet, ligger paa den anden Side af Romsdalselven. Dette Sammentræf med Angj. har Vidnet først angivet til Klokken omtrent 9 om Aftenen, men tilsidst erklærer han ikke at kunne indestaae for Nøiagtigheden enten af dette opgivne Klokkeslet, eller naar Angj. kom til Sogge-Megaard for der at overnatte. Betragter man nu de Veidistancer, hvorom der i nærværende Tilfælde kan blive Spørgsmaal, saaledes som de af Vidnerne opgives, da kan der i Tiden neppe divergere meer end een Time, hvorom endog kun nogen Tvivl kan opstaae, naar man gaaer ud fra det Klokkeslet, 9 á 10 om Aftenen, da 1ste og 2den Deponent traf Angj. ved Aaksreiten; men ogsaa denne Tid sees at være mindre paalidelig, saaledes at den ei udelukker Muligheden af en virkelig tidligere eller før Klokken 9, da 1ste Vidne, Landmarks Sengetid sædvanligen er imellem 8 og 10 "ofte før Klokken 9," paa

den Tid af Aaret, hvorom her handles, samt Intet er rimeligere end at det paaklagede Tyveri har fundet Sted, forinden 4de Vidne kjørte forbi Angj. første Gang, siden dette kan være passeret en god Stund efter sidstanførte Klokkeslæt, som Vidnet ei tør indestaae for at være nøiagtigt. Et saa ubestemt Vidnesbyrd kan ikke svække og endmindre kuldkaste de af 1ste og 2den Dept. afgivne samstemmige Prov om Factum og Angj.s Skyld deri; de have i den af Maaneskinnet lyse Aften saa nøie gienkjendt Angj.s Person, at de intet Øieblik desangaaende have været i Tvivl; de kjendte ham desuden forud og opgave for ham paa Gjerningsstedet hans Navn, som han da vedgik, ligesom de ved at følge ham op til Gaarden og under Samtalen med ham, havde Leilighed nok til at betragte ham. Det er under Sagen anført, at det skal være Skik og Brug der i Bygden ei at agte det for Noget, om en Vandrer paa sin Vei forbi en Ager tager sig en Næpe. Angj. er 44 Aar gammel og befinder sig som Pladsmand med mange uforsørgede Børn i ringe Kaar. Ved de underordnede Instantsers Domme, afsagte af Sorenskriveren i Romsdalen og af Throndhjems Stiftsoverret respective 7de Marts og 29de April sidstleden, er Angj. anseet efter 19—1 ved den første med 8 og ved den sidste med 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom.

Den 3die August

L.Nr. 352. Advocat **Lous**, Actor mod Ingebjør Danielsdatter Ovale.

(Skriftlig behandlet).

Denne Angjældende, som er døbt den 12te September 1827, ugift og ikke forhen tiltalt, actioneres under nærværende Sag i Følge søndre Bergenhuus Amts Ordre af 4de Januar sidstleden for kort efter Fødselen at have taget sit Barn af Dage, eller for Barnefødsel i Dølgsmaal, og for derved at have forvoldt Barnets Død. Ved de i Sagen ergangne Domme, nemlig Underretsdom, afsagt af Sorenskriveren i Hardanger og Voss den 26de April, og Bergens Stiftsoverretsdom af 13de Mai er Angj. for at have født sit uegte Barn i Dølgsmaal og derved forvoldt dets Død i Henhold

til Criminallovens 14—18 første Membrum ansect med Strafarbeide i 4 Aar. Angj.s egen Forklaring gaaer ud paa, at hun er bleven besvangret af 14de Vidne, som dog edelig fragaaer Paterniteten, at bemeldte Vidne, efter i længere Tid at have friet til hende, i Tidsrummet fra Julen 1848 til 2 à 3 Uger før Paaske 1849 flere Gange pleiede legemlig Omgang med hende, men at hun først ved det sidste Samleie blev besvangret; da 14de Vidne derpaa flyttede til Vos og senere ikke lod høre fra sig, ansaae Angj. sig for at være bedragen af ham. Sit Svangerskab har hun ikke aabenbaret for Nogen, og heller ikke har hun belavet sig paa Barnetøi. Forældrene og 19de Vidne have gjentagende formanet hende til at tilstaae sin Forfatning, men hun har enten benegtet at være frugtsommelig eller givet undvigende Svar, paaskydende, at Skam og Undseelse har bundet hendes Tunge, og at hun ventede, at hendes Moder og Andre maatte skjønne hendes Tilstand alligevel, samt haabede at faae laant Barnetøi. 6 eller 7 Uger før Mikkelsdag 1849 mærkede hun Liv hos Fosteret, men ventede ikke sin Nedkomst før efter Julen s. A. Den 23de December 1849 fødte hun i Forældrenes Huus i Kjælderen under Dagligstuen paa sit sædvanlige Leie et Pigebarn til Verden; men hun paastaaer, at hun ligesom hun under Fødselen ikke mærkede Livstegn hos Barnet, saaledes havde hun heller ikke i de sidste Dage forud bemærket saadant, hvorfor hun antog Barnet for at være dødfødt, og i den Tro svøbte hun det ind i sit Skjørt og lagde det i den nederste Ende af Sengen, hvor det samme Dags Aften blev fundet indsvøbt som anført og under 2 enkelte Sengetæpper. Ved den afholdte Syns- og Obductionsforretning er det oplyst, at Barnet har været fuldbaaret og har levet efter Fødselen. Liget bar ikke Spor af nogen som helst voldsom Behandling, men Barnets Liv antages strax efter Fødselen at være udslukket ved Hindringen for Aandedrættets frie Udførelse, sandsynligen som Følge af Indsvøbningen i Skjørtet og dets Henliggen under Sengetæppenerne. At Angj. forsætligen har ombragt sit Barn kan mod hendes Benegtelse ikke ansees beviist, saa meget mindre som Skjørtet efter de fremkomne Vidneforklaringer var ganske løst svøbt om Barneliget; heller ikke kan det ansees beviist, at Ang.s Undladelse af at tilkalde Hjælp og hendes øvrige Forhold under og

efter Fødselen har været beregnet paa, at Barnet skulde omkomme, da hendes Foregivende om at Barnet ikke tre Dage forud og heller ikke under Fødselen ytrede Livstegn og at hun derfor antog det for at være dødfødt, meget gjerne kan være overeensstemmende med Sandheden. De underordnede Retter have saaledes med Føie antaget, at man ikke in casu var berettiget til at anvende 14—16 paa Angj. At hun derimod har født i Dølgsmaal er ganske klart, saa meget mere som hun, efter hvad der er oplyst, havde let for endog under selve Fødselen at tilkalde Hjælp, og heller ikke kan det betvivles, at Barnets Død er forvoldt ved dette hendes Forhold; og da det maa være in suspenso, om hun har haft den Hensigt at bevare Barnets Liv, saa meget mere som hendes Forhold i Øvrigt harmonerer daarlig med en saadan forudfattet Hensigt, er altsaa 14—18 første Membrum rettelig anvendt. Poena ordinaria efter dette Lovsted er Strafarbeide i 3die Grad, men de foregaaende Retter have, i Henhold til 6—4, i Angj.s Ungdom, forsømte Opdragelse, Fattigdom og forladte Stilling, da Barnefaderen ganske forlod hende, hendes gode Skudsmaal af flere Vidner, hendes, som det synes, oprigtige Tilstaaelse og angergivne Forhold, da hendes Brøde opdagedes, fundet Grund til at vælge det mildere Alternativ, hvilket ogsaa er billiget af Høiesteret, der stadfæstede de ergangne Domme.

Christiania 1850.
Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang №. 34. 26de August 1850.

Norsk Retstidende,

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sager, paakjendte i Høiesterets 1ste Session 1850.

L.Nr. 244. } Kjøbmand Mowinckel mod Skipper Chri-
O.Nr 43. } stensen.

Den 18de December 1848 blev mellem Skipper Christensen og Grosserer Jacobsen i Kjøbenhavn oprettet Certeparti, hvorved den Første paatog sig, fra Ystad til Bergen, i Skonnerten "Hull Paquet," at overføre en Ladning Byg mod en Fragt af 40 Spskill., dersom Skibet kom til Bestemmelsesstedet inden 1ste Marts næste Aar, og 30 Spskill., hvis det ankom senere (dog Havaritilfælde undtaget), samt 5 pCt. Kaplaken – "for udlossende Tønde." I Brev af 16de Januar 1849 underrettede Kjelland & Søn Kjøbmand Mowinckel – til hvem Ladningen skulde leveres – om, at Christensen var indkommen til Stavanger med havareret Skib (uklare Pumper, 4 Fod Vand i Rummet, o. s. v., efter at have kastet omtrent 50 Tdr. Byg over Bord, for at lette Skibet), hvorhos de spurgte, om og hvor Ladningen var forsikret, og hvad han for Øvrigt havde at bemærke i den Anledning. Den 19de s. M. aflagde Skipperen Søforklaring i Stavanger med Styrmanden og to Matroser, der bevidnede, at Skibet ved Afreisen fra Ystad var i god Stand, og at Havariet alene var foraarsaget ved svær Storm og Søgang, samt at det

vilde være uforsvarligt at fortsætte Reisen til Bergen uden Istandsættelse af Skibet (der havde mistet de fleste Seil, Rathus, Ror, Anker og Kjetting, Baade, o. s. v). For de kjøbenhavnske og hamburske Assurandeurer mødte Consul Jens Kjelland, og Christensen aflagde almindelig Søprotest. Samme Dag blev afholdt Besigtelse. Mændene erklærede det da uundgaalig nødvendigt, at Ladningen snarest muligt blev losset, skuffet og luftet paa Pakhus, for at redde, hvad reddes kunde, fra Bedærvelse. Besigtelsesmændene bleve derfor anmodede om, "at være tilstede ved Ladningens Udlosning, nøie at adskille det mere og mindre Beskadigede fra det Ubeskadigede, og ved Forretningens Continuation, efter tilendebragt Udlosning, at afgive deres Forklaring om det Passerede, til hvilken Tid denne Forretning udsättes." Imidlertid svarede Mowinckel Kjelland & Søn under 26de Januar saaledes: "Jeg vil herved lade Dem vide, at Ladningen er assureret i Kjøbenhavn, og har for Nærværende intet Andet at erindre, end at Ladningen maa blive losset saa hurtig som muligt, for at conserveres hvad der kan, og haaber, at det Bedærvede af Lasten ikke er saa betydeligt; tillige maa jeg anmode Dem om, at paaskynde saa hurtig som muligt Skaden istandbragt, og at Skibet kan komme hertil; ligesaa maa jeg anmode Dem om at sende mig en forseglet Prøve af Ladningen med Maagen eller en anden Leilighed, og at opgive mig Skibets Reder i Østerrisøer. Naar Ladningen er oplosset, behager De at opgive mig, hvor Meget der er oplosset i sund Tilstand og hvor Megt bedærvet." Den 6te Febr. begyndte atter Besigtelsesforretningen, hvorved Skibets Skade blev ansat til 938 Spdlr. 91 Skill. og Skibet selv til 1300 Spdlr., og næste Dag skredes til Ladningen, hvorom Mændene, som havde været tilstede ved Losningen, afgave følgende Erklæring: "Losningen begyndte den 22de og continuerede den 25de, 29de, 30te og 31te forrige, samt 1ste og 2den denne Maaned, jævnlig afbrudt af Regn og Storm, da den hele Ladning Byg, saa vel som Garneringsmatterne, var udlosset af Skibet. Bygget var

øverst i Rummet overalt tørt og godt, men efter kort Tids Losning saaes Korn at sidde fast paa Matterne om Stormasten og Pumpefoden, ligesom paa Agterskoddet. Da de første 360 Tønder godt og ubeskadiget Korn var udlosset, mærkedes næsten over hele Rummet, men først i Bagbordside, at Kornet var varmt, hvilket tiltog nedad, indtil man omtrent 1 Fod dybere kom til et af Søvand gjennemtrængt, aldeles raat og opsvulmet Korn over hele Skibsrummet, hvilket vedblev i samme Tilstand til Bunds. Forskoddet var brækket af Lasten, som havde skudt sig ind under Kabbelgattet. Dette Korn, saa vel som det paa Pumpefoden og Agterskoddet fastsiddende, var ganske bedærvet og til Deels raaddent." Over den oplossede Ladning havde Besigtelsesmændene optaget en Fortegnelse under 5 Rubrikker, nemlig: 1) 360 Tønder godt og ubeskadiget Byg; 2) 80 Tdr. noget varmt Byg; 3) 40 Tdr. mere varmt og lidt muggent Byg; 4) 1020 Tdr. af Søvand raat og opsvulmet Byg; og 5) 50 Tdr. af Søvand raat og aldeles bedærvet Byg. Derpaa heder det: "Den oplossede Ladning toges derefter i Øiesyn, for at bestemme, hvad dermed bliver at foretage til Bedste for vedkommende Eiere eller Assurandeurer. Først forevistes de i Fortegnelsens 1ste Rubrik anførte 360 Tønder Byg, oplagt i Pakhusets 2den Etage. Dette Parti fandtes tørt, koldt og godt, saa at samme igjen til Indskibning, som fuldkommen gode Kjøbmandsgods, kan ansees. I samme Etage undersøgtes de i 2den Rubrik anførte 80 Tdr. Byg, som nu fandtes tørt og koldt, og de i 3die Rubrik anførte 40 Tdr. Byg, som ligeledes nu fandtes tørt og koldt, efter flere Gange at være skuffede, men derhos blandede med enkelte møglede Korn. Disse 2de Partier funde Besigtelsesmændene ikke ansee tjenlige til igjen som Kjøbmandsgods at blive indtagne i Skibet. De i Fortegnelsens 3die Rubrik anførte 1020 Tønder Byg, oplagte i 2den, 3die og 4de Etage, fandtes bløde og fugtige af gjennemtrængt Søvand og meget suurt lugtende. De i 5te Rubrik anførte paa 4de Etage oplagte 50 Tønder Byg var ganske raat, sort

og forraadnet. Om at gjøre disse Partier tjenlige til som Kjøbmandsgods igjen at blive indskibede, kunde intet Spørgsmaal være. De i Fortegnelsens 2den, 3die, 4de og 5te Rubrikker anførte 80, 40, 1020, og 50 Tdr. Byg skjønnedes ved offentlig Auction at maatte bortsælges. Forinden imidlertid saadan Bortsælgelse ved offentlig Auction kan bestemmes, er det fornødent at erholde Hr. Doctor Løwolds Bedømmelse og Tilsagn om, hvor vidt disse fire Partier beskadiget Byg maae, som ubeskadigede, til Menneskeføde bortsælges. Efter at Distriktslæge Løwold havde undersøgt de forskjellige Partier beskadiget Byg, erklærede han, at de i Fortegnelsens 2den og 3die Rubriker anførte 80 og 40 Tdr. Byg, skjønt beskadiget, som ovenfor beskrevet, dog som uskadiget til Menneskeføde maa bortsælges ved offentlig Auction. Med Hensyn til de i 4de Rubrik anførte 1020 Tdr. Byg erklærede Lægen, at de for Øieblikket ikke kunne ansees som uskadelige til Menneskeføde, men forbeholdt sig paa Grund af den korte Tid, de havde været oplagte paa Pakhus, til en senere Tid, naar dette Parti har været tilbørligt bearbeidet, ved Skufling og Luftaing, at afgive sin endelige Dom derover. Slutteligen erklærede Løwald de i 5te Rubrik anførte 50 Tønder Byg saa aldeles af Søvand gjennemtrukket, bedærvet og forraadent, at det, som aldeles utjenligt og skadeligt til Menneskeføde, ikke kunde tillades at bortsælges, men maatte under Politiets Opsyn styrtes, hvilket blev lovet at iagttages." Ved i Skrivelse til Mowinckel af 13de s. M. at indberette dette Udfald, tilføiede Kjelland & Søn: "Vi finde det beklageligt, at et saa stort Parti Byg skal bortstyrtes uden at komme til mindste Gavn, og vedblive at lade det skuffe og lufte, om det muligens kan modtage nogen Forbedring og Lægen derefter finde sig foranlediget til en gunstigere Dom. Vi maae imidlertid tilstaae, at det snarere synes at tabe end vinde i Udseende og Lugt paa Pakhuset, hvor det er tyndt udspredt og jævnligen skuffes og kastes. Vi troe at skylde Dem, som Ladningsmodtager, at sende Dem en Prøve af disse 1020 Tønder

bedærvet Byg, for at erfare Deres og andre Sagkyndiges Dom derom i Bergen, hvorledes man der vilde forholde sig dermed. I særskilt Indpakning sende vi Dem derfor med Dagspost 2de Æsker, hvoraf den ene indeholder Prøve af de beskadigede 1020 Tønder Byg, og den anden Prøve af de aldeles tørre, gode og til Afskibning igjen tjenlige 360 Tønder. Vi ønske herover at erholde Deres Svar jo før jo heller." Herpaa svarede Mowinckel under 16de s. M. kun: "Jeg forbauses over, at det staaer saa slemt til med P. Christensens Ladning, at kuns 360 Tønder er erkjendt ubeskadiget, og at alt det Øvrige skal blive bortsolgt ved Auction. Det er altsaa at befrygte, at denne Affaire vil gjøre stort Tab, da der vel vil blive Spørgsmaal, om Assurandeurerne godtgjøre Varernes Bedærv. Hvorledes lyder Søforklaringen – er den gunstig for en Godtgjørelse? Jeg beder Dem godhedsfuldt opgive mig samme, samt Deres ærede Mening i Henseende denne Side af Sagen." Den 21de "blev den i sidste Session reserverede Continuationsbesigtelse over de af Søvand beskadigede 1020 Tønder Byg af den af Capitain P. Christensens førende Skonnert, "Hull Paquet," formedelst Søskade paa det saakaldte nye Pakhus i Sandvigen oplossede Ladning afholdt og vare, foruden de i forrige Session benævnte Personer, tillige Hr. Corpslæge Stang tilkaldt og tilstede. Efter at den ved denne Ladning ansatte kongelige Toldbetjent havde aabnet den for Pakhuset satte Toldlaas, ligesom Capitain Christensen sin, tog D.Hrr. Districtslæge Løwald og Corpslæge Stang bemeldte Parti Byg, der var tyndt udspredt over Lofterne i Pakhusets 2den, 3die og 4de Etage og siden sidste Session dagligen luftet, i nøieste Øiesyn og Undersøgelse, og erklærede derpaa, at det hele Parti var af Søvand saa beskadiget, opsvulmet og ildelugtende og ankommet, at det paa ingen Maade var tjenligt til Menneskeføde og des Aarsag heller ikke som saadant egnede sig til Salg ved offentlig Auction, hvorfor det maatte blive at stille til Politiets nærmere i Forbindelse dermed føiende Foranstaltning; lige saa lidt som det

ved længere Skufling og Luftning i dets bedærvede Tilstand kunde ventes forbedret, naar det ikke under saadan Behandling hidtil havde modtaget nogen Forbedring. Slutteligen erklærede Besigtelsesmændene, at det beskadigede Bygs af Søvandet opsvulmede Tilstand ved Losningen er Aarsag til, at et saa meget større Tøndetal er udmaalt, end ellers efter Forholdet mellem svensk og norsk vilde have været Tilfældet. Paa Grund af, at Hr. Doctor Løwalds i forrige Session givne Tilladelse at bortsælge de beskrevne beskadigede i 2den og 3die Rubriker af Besigtelsesmændenes Fortegnelse anførte 80 og 40 Tønder Byg, blev paa Forlangende om Auctionens Afholdelse, denne bestemt snarest muligt. Den igjen som god Kjøbmandsvare til Indskibning tilbageværende Deel af Ladningen kommer saaledes til at udgjøre 360 Tønder Byg." I Skrivelse til Jacob Kjelland & Søn af 23de Februar erkjendte Mowinckel Modtagelsen af Kornprøverne og tilføiede: "Jeg har nøiagtigen undersøgt Prøven af det beskadigede Byg, som derværende Læge har erklæret for skadeligt til Menneskeføde, og synes det er en Urimelighed og Synd at bortstyrte etsaadant Parti Byg. Saaledes er min og mange af mine Medborgeres Mening, som jeg har viist Bygget. Tillige sender jeg Dem herværende Stadsphysicus's Attest og den forseglede Prøve. De behage nu at handle som De bedst kan forsvare i denne Sag, og søge at mage det saaledes, at Ladningens Eier faaer sin Skade godtgjort af Assurandeurerne." I Svar af 27de s. M. bemærkede Kjelland & Søn: "Byggets Skjæbne er nu decideret, og det havde vist været med vort Ønske og i vor Interesse, om det var blevet solgt, og vi anvendte ogsaa enhver Bestræbelse derhen, men forgjæves." Efter Skibets Istandsættelse og ny Protest, med Forbehold af fuld Erstatning, afgik Christensen med det brugbare Byg til Bergen, hvor Tvist opstod om Fragt og Havaribidrag, i hvilken Anledning Mowinckel, for strax at erholde Bygget til sin Disposition, afgav saadan Erklæring: "At bemeldte Hr. Capitaine Christensen ved saaledes at stille Ladningen

til min Disposition ikke skal ansees at have eftergivet Noget af sin Ret med Hensyn til Fragt og Havaribidrag, men at det skal være ham forbeholdt, med personlig Tiltale med mig i disse Henseender at gjøre gjældende den samme Ret, som vilde tilkomme ham, om han havde tilbageholdt Ladningen og deri søgt sig betalt; ligesom jeg endvidere erklærer, at det skal staae Hr. Christensen frit for, naar som helst at gjøre den Ret til sin Fragt, han formoder at tilkomme, gjældende med mig, og herved udtrykkelig vedgaaer at betale det Bidrag til Havariet, som efter opgjort lovlig Dispache maatte paahvile mig at tilsvare." Efter fuldendt Losning af 368 Tønder Byg, blev Fragt og Kaplaken deraf, 128 Spd. 96 Skill., godtgjorte Christensen, som derpaa tilstævnte Gjæsteretssag mod Mowinckel til fuld Godtgjørelse af den betingede Fragt med Kaplaken, for i Ystad indtagne 1158 svenske Tønder Byg, i Alt til Rest 374 Spd. 60 Skill., med Renter og Sagsomkostninger; og efter forgjæves Forligsprøve nedlagde hans Sagfører Paastand i Henhold til Stævningen, med følgende Bemærkning: "For det Tilfælde, at Indstævnte mod Formodning maatte være berettiget til nogen Decourt for Distancen fra Stavanger hertil, maa jeg dog paastaae, at Indstævnte maatte tilpligtes at betale Citanten Fragt af de ommeldte 1070 Tønder Byg fra Ystad til Stavanger, efter den seilende Distants, enten med 36 Skill. pr. Tønde, eller efter uvillige Mænds paa Indstævntes Bekostning afgivende Skjøn, samt 5 pCt. Kaplaken, med Renter deraf 4 pCt. pro anno fra Paastævningen, hvilket saaledes bliver min subsidiære Paastand, idet jeg principaliter henholder mig til den i Stævningen nedlagte Paastand, og i ethvert Fald paastaaer Citanten hos Indstævnte tilkjendt Processens Omkostninger med noget Tilstrækkeligt. For Mowinkel blev nedlagt saadan Paastand: "1) Principaliter: At Indstævnte aldeles frifindes for Citantens Tiltale. 2) **In subsidium**: At dersom Indstævnte imod Formodning kjendes pligtig til at betale Citanten nogen Fragt af den Deel af Ladningen, som ikke er hidbragt her-

til Stedet, denne da bestemmes ved uvillige Mænds Skjøn; og 3) at Citanten i ethvert Tilfælde tilpligtes at tilsvare Indstævnte Sagens Omkostninger med noget Tilstrækkeligt." Ved Gjæsterettens Dom blev Mowinckel frifunden og Omkostningerne ophævede. Efter Paaanke af Christensen og Paastande som før, med Tillæg af Omkostninger, faldt saadan Overretsdom: "Henrik Mowinckel bør til Appellanten Skibscapitaine P. Christensen af Østerrisøer betale Fragt af 1070 - et tusinde syvti - Tønder Byg, bestemt ved uvillige Mænds Skjøn paa Appellantens Bekostning efter Seiladsens Længde, fra Ystad til Stavanger i Forhold til den ved det oprettede Certeparti ifra Ystad til Bergen bestemte Fragt 40 Skill pr. Tønde, tilligemed 5 pCt. Kaplaken og 4 - fire - pCt. pro anno i Renter af den saaledes bestemte Fragt og Kaplaken fra Sagens Paastævning den 3die Mai d. A. til Betaling skeer. Processens Omkostninger for begge Retter ophæves." Denne Dom paaankede Mowinckel til Høiesteret, hvor hans Sagfører i det Væsentlige bemærkede:

Samtlige hidrørende Lovsartikler tale imod Indstævnte. I L. 4—3—1 heder det "af det bjergede Gods;" i 4—3—21 "efter Proportion;" i 4—4—6 "deraf billig Fragt;" i 4—5 -7 "dersom Noget bjerges af Godset, som Skipperen nogen Fragt kan nyde af," o. s. v. Den Sætning, at der kun betales Fragt af hvad der virkelig bjerges, er følgelig erkjendt i vor Lovgivning (her paaberaabtes Schøning), ligesom den er grundet i Forholdets Natur, og almindelig vedtaget i den handlende Verden (her anførtes Pøhls). Overretten antager, at Fragten skal hæfte paa Ladningen over Hoved; at den skal betales, ei af hvad der frembragtes til Mowinckel, men af det udskyrtede Parti, der ei fremkom, og ikke heel Fragt, men Fragt til Mowinckel forholdsviis. Overretten har ikke læst L. 4—3—22, hvorefter ingen Middelvei gives. Overretten har erkjendt den almindelige Sætning, men den har ikke fulgt Certepartiets: "for udlossende Tønde." Christensen har ikke udlosset i den Forstand, som Certepartiet

mener; han har kun oplagt Kornet i Stavanger for at behandles, og atter indtages – en Fremgangsmaade, hvortil Mowinckel vel gav Samtykke, men ikke Ordre; og Kjelland & Søn handlede som Christensens, ikke som Mowinckels Commissionærer. Var Christensen gaaet til Bergen, hvor han skulde losse, var Alt tabt og Intet egentlig udlosset der. Altsaa havde han Intet faaet, undtagen den bedærvede Ladning, der ikke vilde have været af noget Værd. Havde man kunnet behandlet Ladningen i Skibet, var den bleven der. At det udstyrtede Korn først kom paa Land i Stavanger, var uvæsentligt; det maa lige fuldt betragtes udstyrtet i samme Forstand, som de 50 Tønder, og ikke udlosset. Meningen af de anførte Lovsteder er aabenbar: at Skipperen kun skal have Fragt af hvad der reddes, og partiel Fragt af hvad der reddes, naar Skibet ikke kan bringe det frem. Her er Forholdet anderledes. Aarsagen, hvorfor Ladningen ei kom frem, var dens egen Beskaffenhed efter Havariet, ikke Skibets. Det Hele kunde i alle Fald have været frembragt, til Noget nyttigt, om Skipperen havde sørget derfor. Skibet gaaer efter vor Lov for Rederens Regning, Ladningen for dens Eiers; men Fragt hæfter kun paa hvad der reddes, forholdsviis, og Abandon frier fra personlig Forpligtelse for Fragten. Forskjellen mellem Stykgods og Styrtegods kan her ikke komme i Betragtning; thi Fragten hæfter, som sagt, pro rata, ikke in solidum, paa hver enkelt Deel af Ladningen, da den er bestemt i Forhold til det Qvantum, som fremføres og kan bære sin Fragt, stort eller lidet. Mowinckel havde vel Intet imod Forsøget i Stavanger, hvorved der sørgedes for begge Parters Tarv; men han paadrog sig derved ingen Forpligtelse til at frelse hele Fragten, medens dens Gjenstand gik tabt, som allerede saa bedærvet, at den maatte ansees fuldkommen værdiløs. Particulært Havari var her Tilfældet. Overretten mener, at hvis Christensen var kommen til Bergen med den hele Ladning, som den var, maatte den have været abandonneret over Hoved. Vel muligt, hvis Skip-

til Stedet, denne da bestemmes ved uvillige Mænds Skjøn; og 3) at Citanten i ethvert Tilfælde tilpligtes at tilsvare Indstævnte Sagens Omkostninger med noget Tilstrækkeligt." Ved Gjæsterettens Dom blev Mowinckel frifunden og Omkostningerne ophævede. Efter Paaanke af Christensen og Paastande som før, med Tillæg af Omkostninger, faldt saadan Overretsdom: "Henrik Mowinckel bør til Appellanten Skibscapitaine P. Christensen af Østerrisøer betale Fragt af 1070 - et tusinde syvti - Tønder Byg, bestemt ved uvillige Mænds Skjøn paa Appellantens Bekostning efter Seiladsens Længde, fra Ystad til Stavanger i Forhold til den ved det oprettede Certeparti ifra Ystad til Bergen bestemte Fragt 40 Skill pr. Tønde, tilligemed 5 pCt. Kaplaken og 4 - fire - pCt. pro anno i Renter af den saaledes bestemte Fragt og Kaplaken fra Sagens Paastævning den 3die Mai d. A. til Betaling skeer. Processens Omkostninger for begge Retter ophæves." Denne Dom paaankede Mowinckel til Høiesteret, hvor hans Sagfører i det Væsentlige bemærkede:

Samtlige hidrørende Lovsartikler tale imod Indstævnte. I L. 4—3—1 heder det "af det bjergede Gods;" i 4—3—21 "efter Proportion;" i 4—4—6 "deraf billig Fragt;" i 4—5 -7 "dersom Noget bjerges af Godset, som Skipperen nogen Fragt kan nyde af," o. s. v. Den Sætning, at der kun betales Fragt af hvad der virkelig bjerges, er følgelig erkjendt i vor Lovgivning (her paaberaabtes Schøning), ligesom den er grundet i Forholdets Natur, og almindelig vedtaget i den handlende Verden (her anførtes Pøhls). Overretten antager, at Fragten skal hæfte paa Ladningen over Hoved; at den skal betales, ei af hvad der frembragtes til Mowinckel, men af det udstyrtede Parti, der ei fremkom, og ikke heel Fragt, men Fragt til Mowinckel forholdsviis. Overretten har ikke læst L. 4—3—22, hvorefter ingen Middelvei gives. Overretten har erkjendt den almindelige Sætning, men den har ikke fulgt Certepartiets: "for udlossende Tønde." Christensen har ikke udlosset i den Forstand, som Certepartiet

mener; han har kun oplagt Kornet i Stavanger for at behandles, og atter indtages – en Fremgangsmaade, hvortil Mowinckel vel gav Samtykke, men ikke Ordre; og Kjelland & Søn handlede som Christensens, ikke som Mowinckels Commissionærer. Var Christensen gaaet til Bergen, hvor han skulde losse, var Alt tabt og Intet egentlig udlosset der. Altsaa havde han Intet faaet, undtagen den bedærvede Ladning, der ikke vilde have været af noget Værd. Havde man kunnet behandlet Ladningen i Skibet, var den bleven der. At det udstyrtede Korn først kom paa Land i Stavanger, var uvæsentligt; det maa lige fuldt betragtes udstyrtet i samme Forstand, som de 50 Tønder, og ikke udlosset. Meningen af de anførte Lovsteder er aabenbar: at Skipperen kun skal have Fragt af hvad der reddes, og partiel Fragt af hvad der reddes, naar Skibet ikke kan bringe det frem. Her er Forholdet anderledes. Aarsagen, hvorfor Ladningen ei kom frem, var dens egen Beskaffenhed efter Havariet, ikke Skibets. Det Hele kunde i alle Fald have været frembragt, til Noget nyttigt, om Skipperen havde sørget derfor. Skibet gaaer efter vor Lov for Rederens Regning, Ladningen for dens Eiers; men Fragt hæfter kun paa hvad der reddes, forholdsviis, og Abandon frier fra personlig Forpligtelse for Fragten. Forskjellen mellem Stykgods og Styrtegods kan her ikke komme i Betragtning; thi Fragten hæfter, som sagt, pro rata, ikke in solidum, paa hver enkelt Deel af Ladningen, da den er bestemt i Forhold til det Qvantum, som fremføres og kan bære sin Fragt, stort eller lidet. Mowinckel havde vel Intet imod Forsøget i Stavanger, hvorved der sørgedes for begge Parters Tarv; men han paadrog sig derved ingen Forpligtelse til at frelse hele Fragten, medens dens Gjenstand gik tabt, som allerede saa bedærvet, at den maatte ansees fuldkommen værdiløs. Particulært Havari var her Tilfældet. Overretten mener, at hvis Christensen var kommen til Bergen med den hele Ladning, som den var, maatte den have været abandonneret over Hoved. Vel muligt, hvis Skip-

peren derved havde gjort sin Pligt; men dette kunde her ikke pligtmæssig skee, og han maatte derfor have staaet til Ansvar med Hensyn til hvad der kunde have været og virkelig blev reddet. Overretten mener fremdeles, at, hvis Skibet ikke havde kunnet komme længere end til Stavanger med Ladningen, Fragt af det Hele maatte have været beregnet did af det Hele; men dette er en feil Anskuelse. Det gaaer desuden ei an, at paaberaabe andre Tilfælde end det indtrufne, hvorfor egen Regel maa gjælde. Denne er, som sagt, at Fragt ikke kan fordres af Andet, end hvad der reddes og er af nogen Værdi, hvoraf Fragt kan erholdes. Den ved Høiesteret fremlagte Correspondents beviser Intet. Han paastod derfor Underretsdommen stadfæstet og Appellanten tillagt Sagsomkostningerne for Overretten og Høiesteret.

Hertil svarede Indstævntes Sagfører i det Væsentlige: Den Sætning: **res perit suo domino** taler mod Appellanten. Fragt maa altsaa svares i Forhold til den kortere eller længere Frembingelse af hele Ladningen og dens enkelte Dele, og hvad saaledes er optjent af Fragten, maa tilsvares af Ladningens Eier. De paaberaabte Lovsartikler have her ingen Anvendelse, da de handle om andre Tilfælde. Ladningens Eier har her ved Commissionær efter egen Ordre modtaget Kornet, og kan efter flere Ugers Forløb hverken abandonnere det for Fragten eller negte at betale den af hvad saaledes er modtaget. Kjelland & Søn underrettede strax Mowinckel og modtoge hans Ordre, hvorefter Kjelland & Søn hele Tiden handlede som Mowinckels Fuldmægtige. Det Reddede hæftede desuden som Styrtegods for den hele Fragt som for det hele Havari. Hele Ladningen maatte altsaa abandonneres. (Her paaberaabtes Scheels Afhandling om Tilbageholdelsesretten, S. 100.) Staaer Skibet ikke til at bedre, da betales Fragt efter Reisens Længde; men her var dette ikke Tilfældet. I alle Fald var Fragt til Stavanger paadragen. Overretten har rigtig bemærket, at Indstævntes Stilling vilde blive slettere, fori han kunde frembringe det Hele, skjønt

Mowinckel lod losse tidligere. Den almindelige Regel: at knytte Skipperens Interesse til Ladningens Frelse vilde her blive tilsidesat, om man fulgte Appellantens Anskuelse. Udtrykkene i Certepartiet havde kun Hensyn til Maalet, og alle Certepartier forfattes paa samme Maade, uden at være meente anderledes end i Søretten. Correspondentsen var fremlagt for at vise Mowinckels Kundskab om det Forefaldne og hans Ordre, men behøvedes i Øvrigt ikke for at begrunde Indstævntes Paastand. Han paastod derfor Stadfæstelse af Overretsdommen med Tillæg af Omkostninger for Hoiesteret.

Hoiesterets Dom, affagt 22de Mai 1850, er saa lydende:

"Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Hoiesteret ophæves."

Den 3die August.

L.Nr. 346. Advocat **Kildal**, Actor mod Musketeer Hans Hansen Lillelundgaardseiet.

(Skriftlig behandlet).

Ved Krigsretsdom i Frederiksteens Fæstning af 22de Marts sidstleden er den i Compagniattesten som et fordærvet Menneske charakteriserede og forhen for Tyveri domfældte Musketeer Nr. 56 af løitenske Compagni for simpelt Tyveri og for Bedrageri ilagt 1 Aars Strafarbeide. Angjældende negter det Tyveri af en Hue, hvorfor han er fældet, men maa dog ansees overbeviist, naar hensees til, at en Person - hvori 4de Vidne med Bestemthed gjenkjender Angj. og som 7de Dept. (Bestjaalne) samt 8de og 13de Vidne, der ikke før kjendte ham og ikke saa nøie saae paa ham, have opgivet a samme Statur og med Frakke lignende den, som Angj. tilstaaer at have baaret ved den omhandlede Leilighed - den 3die Februar sidstleden om Aftenen var inde hos Lars Berg paa Hamar, og trods gjentagne Opfordringer ikke vilde gaae, men derimod slukkede Lyset, samt en Stikke, som

4de Deponent derpaa tændte, hvorefter han gik, og 4de Vidne aflaaste Døren efter ham samt forføiede sig til Sengs, uden atter at tænde Lyset; at for Personen gik, en Hue - ved 4de og 13de Vidne beviist at tilhøre 7de Dept., som har tilhjemlet sig den - laae paa Bordet, hvor Angj. havde hensat en medbragt Kurv, og at Huen strax om Morgenen savnedes; at den imidlertid om Natten Klokken 2 gjenfandtes i Angj.s Kurv, der var hensat nær Kjøbmand Borchgrevincks Krambod, hvor imidlertid var gjort et Forsøg paa Indbrud, som blev forhindret, idet Eieren kom til og Tyven løb, uden at blive kjendt; og at Angj. ikke har kunnet gjøre Rede for, hvor han paa denne Tid færdedes eller hvorledes hans Kurv med Huen var bleven gjenstaaende, hvor den fandtes. For saa vidt Angj. er sigtet for Indbrudsdet, har Krigsretten med Føie ikke fundet ham overført denne Forbrydelse. Hvad Bedrageriet angaaer, er det in confesso, at Ang. paa samme Tid af 9de Vidne havde modtaget 20 Skill. til Indkjøb af lidt Hvedemeel og Kavringer for hende, men at han forbrugte 2 Skill. til Brændeviin, tog Hvedemeel og Kavringer eller Tærter paa 9de Vidnes Credit hos 14de Vidne, som belastede 9de Vidne med hele Beløbet, 20 Skill. - medens Angj. paastaaer at have betalt 10 Skill. i Afdrag, hvilket Vidnet benegter - og at Angjæld. kjøbte hos en Anden for 8 Skill. Kavringer, som fremdeles fandtes blandt de øvrige Sager i Kurven, hvis Indhold paa den ovennævnte Hue nær blev 9de Vidne overleveret som hendes Eiendom. Hun har saaledes uden Tvivl faaet fuld Værdi for sine 20 Skilling, og 14de Vidne, som ikke har klaget, er ventelig ene skadelidende; men da 9de Vidne har klaget og var udsat for Pengetab ved hans Bedrageri, er Crll.s 21—1 2 og 6 lige fuldt anvendeligt. I 1ste Vidne, Politibetjent Gjestvangs Anmeldelse handles og om en Forbrydelse mod den offentlige Myndighed, som Krigsretten ikke har anseet beviist og derfor heller ikke indladt sig paa at bedømme, hvorfor det heller ikke var nødvendigt, at Sagen ved Høiesteret, der stadfæstede Krigsrettens Dom, skulde behandles mundtligt.

L.Nr. 347. Advokat **Kraft**, Actor mod 1) Ole Olsen Sjølie og 2) Karen Johannesdatter.

(Skriftlig behandlet)

De Angjældende, hvoraf Nr. 1 er 28 Aar og Lands-

værn og Nr. 2 er 33 Aar gammel, tilstaae at have i omtrent 2 Aar levet sammen som om de vare Egtefolk, samt at have avlet et nu omtrent ½ Aar gammelt Barn, hvorhos Nr. 2 tilstaaer, før at have med 2 andre Ungkarle avlet Børn, eet med hver. Nr. 1 paastaaer, at Nr 2 er stridig og slem, og at han derfor ikke vilde gifte sig med hende, samt at han oftere forgjæves har søgt at skille sig af med hende, medens Nr. 2 paastaaer, at Nr. 1 undertiden overgiver sig til Svir og Drik, og at hun derfor nødes til at være skarp og streng, samt at han for omtrent 1½ Aar siden beviislig har lovet hende Egteskab, hvilken Paastands Rigtighed dog ikke er oplyst. Sagen er behandlet efter Lov af 6te Septbr. 1845 ved combineret Ret, ved hvis Dom af 27de April sidstleden - paaanket til Høiesteret af det Offentlige for Begges Vedkommende, skjønt Nr. 2 har acqviesceret - de, paa Grund af Samlivets Langvarighed, Begge ere dømte til Fængsel, han efter 18—22 til 10 og hun efter 18—22 og 25 jfr. 6—12 til 15 Dages Fængsel paa Vand og Brød. Hvad der har bevæget Amtet til Appel for Nr. 2s Vedkommende, er maaskee, at hun ved Dommens Forkyndelse opgav at die sit 4 Maaneders gamle Barn, eller at L. af 6te Septbr. 1845 er anvendt ved combineret Ret; men da imidlertid 7 Maaneder vilde være hengaaede fra Barnets Fødsel, inden der kunde blive Spørgsmaal om hendes Afstraffelse, og Høiesteret i lignende Tilfælde har stadfæstet Vand- og Brødsstraffen, uagtet 6—32, efterdi Amtmanden i Følge 2-23 selv kan forvandle Straffen, og da Høiesteret, som flere i Retstidenden meddeelte Domme vise, anseer den nævnte Lov anvendelig ogsaa ved extraordinære Underretter (Politiretter, m. fl.), var der for Høiesteret ingen Grund til at fravige de foregaaende Præjudicater i denne Henseende. Høiesterets Dom er saa lydende: "Nr. 1 og 2 bør for at have levet sammen som om de vare Egtefolk, og Nr. 2 tillige for at have ladet sig besvangre af 3 forskjellige Mandspersoner, uden at hun med Nogen af dem lovligen er kommen i Egteskab, at hensættes i Fængsel paa Vand og Brød, han i 10 og hun i 15 Dage." At Høiesteret har gjort ny Conclusion, har formodentligen sin Grund deri, at den combinerede Ret in casu har paaberaabt 61-2, hvilket formeentlig ikke kan antages for rigtigt.

L.Nr. 348. Advocat **Andresen**, Actor mod Musketeer Peter Olaus Larsen Stokmo.
(Skriftlig behandlet).

Denne Person, der er fød den 20de April 1825 i Størdalens Præstegjæld, og som ved Krigsretsdom af 9de October 1849 for Pantsættelse og Salg af Munderingsstykker og svigagtig Pantsættelse og Salg af anden Mands Gods er dømt til 20 Dages Cachot, samt ved Krigsretsdom af 6te December s. A. for Munderingssagers Salg og Pantsættelse er idømt lige Straf, er ved den i nærværende Sag i Throndhjem den 11te Mai sidstleden afsagte Krigsretsdom for bedragersk Forhold i Følge Crll.s 21—6, jfr. 2, og for Salg af sine Klædningsstykker uden sin Compagnichefs Samtykke, anseet med 6 Maaneders Strafarbeide. Sagen er foranlediget ved en Anmeldelse fra 1ste Compagni af Throndhjemske Musketeercorps, der gaaer ud paa, at Angj. den 6te Mai d. A. har uden Tilladelse solgt det eneste Par Buxer, han var Eier af, og at han samme Dag solgte et Commisbrød, som han skulde levere en af sine Kamerader, Musketeer Nr. 20, og har Angj. aabenhjertig erkjendt at være skyldig i disse Lovovertrædelser, ligesom han har forklaret, at han ved Lønningen af Fanjunker Klüwer modtog Commisbrødet for at levere samme til den ovenfor anførte Musketeer, der af Klüwer har modtaget Betaling for Brødets Værdi med 10 Skill., for hvilke Paastand om Erstatning er frafaldt. Defensor ved Høiesteret formeente, at Sagen, hvad Commisbrødet angik, maatte blive at afvise, som ei paaklaget af nogen Fornærmet, og at Sagen ogsaa i Øvrigt maatte afvises som ikke appellabel. Da det imidlertid vel maa ansees at være Tilfældet, at den militære Afdeling, ved hvilken Angj. er ansat, efter de Omstændigheder, under hvilke Salget af Commisbrødet er foregaaet, maa ansees som den Fornærmede, og da Compagniets Chef er fremstaaet som Klager, samt da Angjældendes Forhold ved Salget af Buxerne rettelig er paakjendt under nærværende Sag, saa var der ikke tilstrækkelig Grund til Afviisning. For saa vidt det derhos er anført, at en Klüwer har deeltaget i Sagens Paadømmelse, uden at det kan sees, om denne Person er identisk med Fanejunker Klüwer, kan bemærkes, at den Person ved Navn Klüwer, der har voteret i Sagen, vel maa antages at have været en simpel Underofficier, saasom han sees at

henhøre til Klassen Nr. 2 i Krigsretten, medens Fanejunker Klüwer formeentlig efter sin Stilling i Compagniet havde henhørt til 3die Klasse. Skulde det imidlertid virkelig være den samme Person, maa han, der efter Omstændighederne kan antages at have handlet forsvarlig ved Commisbrødets Udleverelse, vel desuagtet, efter de militære Retters Organisation, lige saa fuldt som Rettens Præses ansees habil. Efter det Anførte er Angjældende altsaa strafskyldig efter 21—6 jfr. 2 og Forordningen af 13de April 1754. Høiesteret stadfæstede Krigsrettens Dom, dog saaledes at Straffen bestemtes til 30 Dages Fængsel paa Vand og Brød.

L.Nr. 350. Advocat **Skjelderup**, Actor mod Kari Erlandsdatter Fremstad.
(Skriftlig behandlet).

Angjældende, der er 40 Aar gammel, ugift og af middelmaadigt Rygte, tiltales i Følge Christians Amts Ordre af 23de November sidstleden for Tyveri, ulovlig Omgang med Hittegods og Forbrydelse mod Crll.s 18—25, men er ved den, alene efter hendes Forlangende paaankede, Christiania Stiftsoverrets Dom af 22de April sidstleden, der stadfæstede den i Land den 12te Marts næstforhen afsagte Underretsdom, blot fældet efter 19—6 (Forbrydelsen mod 18—25 var nemlig vel beviist, men Straffen præskriberet) til 15 Dages Dages Fængsel paa Vand og Brød. De Facta, hvorom der i Følge det Anførte var Spørgsmaal ved Høiestet, vare følgende: 1) Omtrent i Midten af Juli Maaned f A. blev en Nat af en 1ste Dept. tilhørende Sæk, der stod i et aabent Størhus paa Hauglien, stjaalet forskjellige Ting af ringe Værdi, hvoriblandt en Deel Uld, samt eet nyt og to gamle Tørklæder. Mistanken for Tyveriet faldt paa Angj., der samme Nat havde været paa Hauglien, og bestyrkedes derved, at Angj. ved en nogen Tid senere anstillet Ransagning, hvorunder hun benegtede at være i Besiddelse af fremmed Gods, dog fandtes at have Uld af samme Beskaffenhed, som den stjaalne, det nye Tørklæde gjemt i Barmen under sine Klæder og de to gamle Tørklæder i et Størhus. Det nye Tørklæde har Angjældende forklaret at have kjøbt af en hende ubekjendt Valderskone, og de to gamle vil hun kort efter denne Handel have fundet i sin Bolig, "formodentlig efterladte af samme Kone." Da 1ste Vid-

nes Eiendomsret til Tørklæderne maa ansees tilstrækkelig beviist, og Angjældendes Adfærd er mistænkelig samt hendes Forklaring vaklende om sin Handel med Valderskonen, kunde der vistnok være Tvivl, om hun ikke selv er Tyven. Ligesom imidlertid 21de Vidnes Prov noget bestyrker Angj.s Benegtelse i denne Henseende, saaledes er det heller ikke oplyst, hvor lang Tid der er hengaaet mellem Tyveriet og Ransagningen. 2) I Begyndelsen af Sommeren 1849 mistede 8de Vidne et hvidt Underskiørt, der var udlagt paa Blegen, og som af 9de og 16de Vidne forefandtes i Angj.s Besiddelse, der saa vel da, som senere for Retten, foregav, noget før den under Nr. 1 omhandlede Begivenhed foregik, at have kjøbt Skiørtet af samme Valderskone. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom, for saa vidt paaanket var.

L.Nr. 354. Advocat Dunker, Actor mod Ole Nielsen Vigen.

(Skriftlig behandlet).

Angjældende tiltales i Følge søndre Throndhjems Amts Ordre af 29de December f. A. for Tyveri, og er ved de i Sagen ergangne Domme, nemlig Underretsdom i Fosen af 26de Marts og Overretsdom af 13de Mai sidstleden, for grovt Tyveri anseet med 6 Maaneders Strafarbeide. Ved egen Tilstaaelse er Angj. overført at have i Juli Maaned 1849 stjaalet et 10 Favne langt Stykke Toug fra et paa Pladsen Sjøen i Aafjords Præstegjæld staaende tillaaset Nøst. Angj. banede sig Adgang til Nøstet, som var forsynet med blot Trælaas, ved at stikke sin Tollekniv ind imellem Dørlemmerne og paa den Maade at støde til Side den indenfor værende Træskodde. Høiesteret stadfæstede de ergangne Domme.

Christiania 1850.
Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang 2den September
№ 35. 1850.

Norsk Retstidende,

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sager, paakjendte i Høiesterets 1ste Session 1850.

Den 1ste Juni.

L.Nr. 268. Advocat **Rolfsen**, Actor mod Sorenskriver Børge Christian Petersen.

(Skriftlig behandlet).

I Henhold til en fra det kongelige Finantsdepartement under 19de Juli f. A. til Stavanger Amt udfærdiget Skrivelse begjærede dette den paafølgende 27de f. M. Sorenskriver Petersen tiltalt til Undgjældelse efter Lov af 9de August 1839 § 27, for at have undladt at paase Forordningen om det stemplede Papir overholdt med Hensyn til et Skjøde af 23de Marts 1841, udfærdiget af en Rasmus Johannesen til hans Fostersøn Jørgen Jørgensen paa en Eiendom af 9 Spand Kornskyld i Gaarden [illegible] i Skaare Skibrede, idet man til dette Document alene havde benyttet stemplet Papir efter den egentlige Kjøbesum 250 Spd., uden dertil at tillægge Værdien af et Sælgeren og dennes Hustru reserveret Føderaad eller "Følge" af bemeldte Gaard. Ved begge de underordnede Instantsers Domme, afsagte, i 1ste Instants af den beskikkede Sættedommer, Cand. juris L. L. [illegible] den 20de October, og af Christianssands Stiftsoverret den 29de December sidstleden, blev imidlertid Sorenskriver Petersen frifunden for Justitiens Tiltale og Sagens Omkostninger paalagte det Offentlige. Efter Foranledning fra Finantsdepartementet blev Sa-

gen derpaa indanket til Høiesteret, hvorfra den imidlertid blev afviist som ikke angaaende nogen til Høiesteret appellabel Gjenstand. Som bekjendt udgjør Straffen for 1ste Gangs Overtrædelse af Loven af 9de August 1839 § 27 ei summa appellabilis til Høiesteret, og da Overøvrigheden, som havde bevirket Angj. tiltalt til Undgjældelse efter denne Paragraph, ei kunde tilsigte Videre end at faae samme bragt i Anvendelse, samt da § 6 i Lov af 12te September 1818, saa vidt vides, har været fortolket saaledes, at Tilfælde som det heromhandlede ikke ansees indgaaende under Undtagelsen men under Hovedregelen, var det altsaa en ligefrem Følge, at Sagen maatte afvises, efter som Actor ei havde erhvervet Bevilling, der dispenserede det Offentlige i berørte Henseende.

Den 6te Juni.

L.Nr. 274. Advocat **Skjelderup**, Actor med Ole Christensen.

(Skriftlig behandlet).

Angj., der forhen to Gange har været straffet for Tyveri, er ved Underretsdom i Tønsberg af 4de April sidstleden for tredie Gangs Tyveri ilagt Straf af Strafarbeide i 3 Aar og 1 Maaned, og ved Christiania Stiftsoverrets Dom af 22de s. M., der i Øvrigt stadfæstede Underrettens Dom, i 3 Aar og 6 Maaneder. Angj., der er født i Aaret 1825, sigtes for den 17de Februar d. A. inde hos Brændeviinshandler Halvor Olsen at have frastjaalet 1ste Vidne dennes Hat, som Vidnet havde henlagt paa en Stol i Stuen, da den blev ham berøvet. Vidnet forklarer, at der, da han vilde tage sin Hat, fandtes i Stedet for samme henlagt paa Stolen en gammel Hue. Angj. erkjender at have været i Besiddelse af Hatten qvæstionis, men paastyder, at han ei, førend han blev anholdt, hvilket skeede umiddelbart, efter at han havde forladt Halvor Olsens Huus, vidste, at han havde Hatten paa Hovedet, samt at han var saa beskjenket, at han ei vidste, hvad han gjorde. 2det Vidne har imidlertid provet, at Angj., idet han og Vidnet havde forladt Olsens Huus, ytrede: "Jeg har byttet snodig Lue, idet jeg har [illegible] en Ort imellem og desuden i Kjøbskaal ½ Pægel," og at denne Yttring i Forbindelse med at Vidnet, der observerede, at Angj.

var i Besiddelse af 1ste Vidnes Hat, uden at Vidnet inde hos Olsen havde observeret den af Angj. foregivne Handel, foranledigede Vidnet til at besørge Angj. anholdt. Da nu ogsaa 3die Vidne har gjenkjendt Hatten som tilhørende 1ste Vidne, der under Ed har forklaret, at samme er ham frakommen mod Vidende og Villie, saa er det klart, at Angj. har været i uhjemlet Besiddelse af 1ste Vidnes Hat, og da 1ste til 4de Vidnes Prov oplyse, at Tiltalte ved den omhandlede Leilighed vel vidste, hvad han sagde og gjorde, saa er han ogsaa med Føie fældet for selve Tyveriet. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom.

Den 8de Juli.

L.Nr. 278. Advocat **Homann**, Actor, mod Torger Olsen Næsbye.

(Skriftlig behandlet)

Denne Angjældende - som er confirmeret i Aaret 1808 i en Alder af 16 Aar, er gift og har mange smaa Børn, samt er i yderlig fattige Omstændigheder - tiltales under nærværende Sag i Følge Christians Amts Ordre af 23de November f. A. for Falsk. Ved hans egen Tilstaaelse og Sagens øvrige Omstændigheder er det oplyst, at han, efter den 15de November 1843 at have til Lands Præstegjælds Sparebank indsendt en Vexelobligation, stor 6 Spd., forsynet med Endossement af 2det og 3die Vidne, hvis Underskrifter vare egte, har tildeels med Afdrag fornyet denne Vexelobligation, sidste Gang den 1ste Juli 1848; men ligesom første Vidne edeligen har benegtet at have undertegnet sit Navn i omhandlede Anledning meer end een Gang, nemlig ved Obligationens Udstedelse, og ligeledes endog har benegtet nogensinde at have hørt tale om Obligationens Fornyelse, saaledes erkjender Angj. ogsaa, i det Mindste paa de første Fornyelsesobligationer, selv at have skrevet 2det Vidnes Navn. Den 1ste December 1848 udstedte Angj. en Vexelobligation, stor 6 Spd., til samme Sparebank, ved hvilken Obligation han indfriede baade den ommeldte Vexelobligation af 1ste Juli 1848, hvilken synes at have lydet blot paa 1 Spd., og sin Gjæld 5 Spd. efter en anden Obligation til Sparebanken af 3die Mai 1848, paa hvilken sidste Sagens 2det Vidne ikke havde staaet som Endossent. Ogsaa bemeldte Obligation

af 1ste December 1848 var forsynet med 2det og 3die Vidnes Navne som Endossenter, men ligesom 2det Vidne har edeligen benegtet at have skrevet eller ladet skrive sit Navn paa denne Obligation, saaledes har ogsaa Angj. erkjendt selv at have skrevet bemeldte Vidnes Navn paa Obligationen uden Vidnets Tilladelse. Angj. har for Øvrigt forklaret, at han engang spurgte 2det Vidne, om det fremdeles vilde være Endossent paa Obligationen af 15de November 1843, og at Vidnet hertil svarede, at dermed ingen Fare kunde være forbunden, saalænge 3die Vidne tillige stod som Endossent; men ligesom 2det Vidne edeligen har benegtet at have ytret noget Saadant, saaledes kunde saadan Ytring, om den endog var sand, dog ikke frelse Angj. Underdommeren, Sorenskriveren i Hadeland og Land, har anseet Angj.s hele Forhold som een fortsat Forbrydelse, der dog egner sig til Straf efter det første og strengeste Alternativ i Cap. 21 § 27 og 29 jfr. § 26, og har derfor i sin under 22de Februar 1850 afsagte Dom anseet ham med Strafarbeide i 4 Aar. Overretten har derimod antaget, at blot den gjentagne Efterskriven af 2det Vidnes Navn paa de Vexelobligationer, der udstedtes til Fornyelse af den oprindelige Obligation, dateret 15de November 1843, kunde betragtes som en fortsat Forbrydelse, men at derimod Angj.s Forhold ved at efterskrive 2det Vidnes Navn paa Vexelobligationen af 1ste December 1848 maatte betragtes som en selvstændig særskilt Forbrydelse, og at Angj. altsaa er skyldig i to Facta af saadan Beskaffenhed, at Cumulation efter 6—12 maa finde Sted. Ved den af Overretten under 18de Marts forleden afsagte Dom er Angj. for Forbrydelser mod Crll.s 21 — 27 og 29 anseet med Strafarbeide i 3 Aar og af Høiesteret er saaledes kjendt for Ret: Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande, dog saaledes at Straffetiden bestemmes til 1 Aar og 6 Maaneder.

Den 11de Juni.

L.Nr. 231. Advocat **Rye**, Actor mod Johan Olsen Selleie.

(Skriftlig behandlet).

Angj., der er henved 21 Aar gammel, er ved 1ste til 3die Dept.s Forklaring mod sin Benegtelse tilstrækkelig overført den 25de Februar d. A. om Aftenen Klok-

ken omtrent 9 i noget beskjænket Forfatning af have bedet 1ste og 2den Dept. om nogle Skilling til Brændeviin. Da dette blev afslaaet, blev Angj. paatrængende, forfulgte Deponenterne paa en Spadseretour udenfor Trondhjem, indklædte sit Forlangende i en, som det maa antages, aldeles ugrundet Paastand paa Erstatning, fordi 1ste Dept. skulde revet hans Hue istykker, og blev herunder saa nærgaaende, at 1ste Dept. fandt sig foranlediget til, for at holde Angj. fra Livet, at give ham et let Slag med sin Stok. Heraf tog Angj. Anledning til at angribe 1ste Dept., med hvem han saaledes kom i formeligt Slagsmaal, der foranledigede Skrig og Sammenstimlen af Mennesker samt endelig Angj.s Arrest. Tiltalt for fredsforstyrrende Forhold og Betleri er Angj., ved den af Politicommissionen i Throndhjem under 3die April sidstleden afsagte Dom, i Henhold til Anordningen af 21de Januar 1710 Cap III § 3 (jfr. Rescr. af 23de September 1763 og 8de December 1769 § 1) samt Lov af 20de September 1845 § 44 anseet med 10 Dages Fængsel paa Vand og Brød. Høiesteret stadfæstede Politicommissionens Dom.

Den 15de Juni.

L.Nr. 289. Advocat **Homann**, Actor, mod Barbra Jørgensdatter Birknæs.

(Skriftlig behandlet).

Angj., der er født den 8de November 1829 og hvis Rygte i den senere Tid ei har været det bedste, skjønt hun ikke forhen har været under Tiltale, og som er gift med Bygselmanden paa Gaarden Birknæs, tiltales under nærværende Sag i Følge nordre Bergenhus Amts Ordre af 7de Juni 1849 for Tyvsforbrydelse. Ved den af den constituerede Sorenskriver i ytre Sogn den 5te December næstefter afsagte Underretsdom blev hun for Forbrydelse mod Crll.s 22—14 anseet med Fængsel paa Vand og Brød i 10 Dage, samt tilfunden at udrede Sagens Omkostninger, og blev denne Dom under 11te Marts sidstleden stadfæstet af Bergens Stiftsoverret, dog saaledes at Omkostningerne ved Domsforkyndelsen den 6te Februar bleve kjendte Angjældende uvedkommende. Stævnevidnerne havde nemlig ved Underretsdommens første Forkyndelse den 24de December f. A. forsømt at iagttage Budet i Lov af 6te September 1845 § 5, hvorfor en ny Forkyndelse fornødigedes, hvis

Omkostninger Angj. ved Overretsdommen fritoges for at tilsvare. Ved de underordnede Instantser har Angj. været tiltalt for flere hende imputerede Forbrydelser, men er ved begge Retters Domme blot fældet for Sommeren 1848 at have mælket en Jørgen Birknæs tilhørende Kaarko, og efter Appellen var der ved Høiesteret kun Spørgsmaal om dette ene Factum. Foreløbig bemærkes, at det er in confesso og beviist, at denne Mælkning, om den maatte antages at være forøvet af Ang., aldrig nogen enkelt Gang har været saa betydelig, at Mælken har haft en Værdi af 12 Skill. Forseelsen henhørte altsaa under 22—14, og der opstod derfor baade Spørgsmaal, om den Forurettede havde begjært Paatale (27—3), og i bekræftende Fald, om Paatalen var begjært saa betimelig, at Præskription ikke var indtraadt efter 7—13. I omhandlede Anledning bemærkes, at vel blev allerede i Forhørssessionerne den 25de Januar og 15de Mai 1849 Mælkningen af bemeldte Ko omforklaret af flere Deponenter, og i sidstnævnte Session i saa Maade Tiltale forlangt af 6te Deponent, men at dette i og for sig ikke er afgjørende, da hverken 6te Deponent eller nogen af de øvrige Deponenter er fornærmet ved Mælkningen, hvorimod dette alene er Tilfældet med Jacob Olsen Birknæs, hvem baade Koen og sammes Mælk tilhørte. Man seer i Øvrigt af Behandlingen, at baade Administrator er gaaen ud fra den Forudsætning, at Egtefolkene, 3die og 6te Dept., hos hvem Jacob Olsen boer og har Kaar, have været de ved Koens Mælkning Forurettede og altsaa til Paatalen berettigede, og at saa vel de tvende nævnte som flere andre Deponenters Forklaringer give god Anledning til at antage dette. Først i Sessionen den 26de October 1849, altsaa mere end eet Aar efter Forbrydelsen (7—13), opklaredes Forholdet saaledes, at Jacob Olsen alene saaes at være den Forurettede. Da imidlertid 3die og 6te Dept. i samme Session eenstemmigen tilføiede, at Jacob Olsen for dem har anket over, at hans Ko gav saa lidet Mælk, og paa det Bestemteste har anholdt om, at Angjældende maatte blive forfulgt og straffet gjennem offentlig Paatale, saa maa det formeentligen ansees godtgjort, baade at Jacob Olsen har forlangt Paatale og at samme allerede af ham er forlangt i Sessionen den 15de Mai 1849, altsaa i betimelig Tid, gjennem den af 6te Dept. fremsatte Begjæring. Det maa i denne Anledning ogsaa bemærkes, at Jacob

Olsen var indkaldt til Forhørssessionen den 15de Mai, men at han, som er en Krøbling, ikke har kunnet møde enten ved Forhøret eller under Sagen, og at 3die og 6te Dept., hos hvem han, som anført, er i Huse og nyder Kaar, have fremtraadt som varetagende hans Interesse. Hvad Sagens Realitet angaaer, da benegter Angj. Forseelsen, som dog maa ansees hende overført. Angj. og hendes Mand havde i Sommeren 1848 deres Kreature græssende i en Havnestrækning sammen med 2den til 7de Deponenters og flere Andres Kreature; Angj.s Ildende paadrog sig da en høi Grad af Mistanke om, at hun gav sig af med at mælke fremmede sammen med hendes egne havnende Kreature; som Omstændigheder, der fremkaldte denne Mistanke, er af Vidnerne omforklaret, at hun begav sig saa tidlig ud at mælke, at hun var færdig dermed og paa Hjemveien, førend de Øvrige naaede frem til Kreaturene; at hun afslog at følge paa Baad med de Øvrige, naar disse begav sig til Mælkningen, men foretrak Landveien, uagtet den baade er længere og besværligere, og uden at hun derfor kan anføre fyldestgjørende Grund; samt at hun jævnligen er seet at hjembringe mere Mælk, end hun rimeligviis har kunnet faae af sine egne Kreature, og mere end senere, da de øvrige Kvindfolk paa Grund af den mod Angj. vakte Mistanke passede paa hende og sloge Følge med hende; at de Mælkende i den Tid, Angj. som omforklaret forrettede sin Mælkning tidligere end de Andre, ved Fremkomsten gjerne fandt flere Kreature mælkede, men hvilket ogsaa ophørte fra den Tid, man begyndte at passe paa og slaae Følge med hende. Disse Omstændigheder kaste imidlertid blot en grundet Mistanke paa hende, men komme dog ogsaa i Betragtning som understøttende de Beviismidler, der specielt angaae Mælkningen af den ommeldte Kaarko. I den Henseende har 3die Dept. forklaret, at hun paa Grund af den mod Angj. vakte Mistanke om ulovlig Mælkning, og fordi hun havde mærket, at netop bemeldte Kaarko i den senere Tid havde givet mindre Mælk end sædvanligt, en Morgen gav sig paa Veien endnu tidligere end Angj., og lagde sig i Skjul ved Kreaturene, og saae da, at Angj. ankom alene og forud for de øvrige Kvindfolk, og at hun, efter at have seet sig omkring, om Nogen bemærkede hende, strax skred til at mælke Kaarkoen. 2den, 3die, 6te og 7de Deponent have derhos

eenstemmigen forklaret, at de indfandt sig i Juli Maaned 1848 hos Angj. for at examinere hende i Anledning af den ulovlige Mælkning, og at hun vel negtede denne i Forigt, men at hun dog, da 3die Dept. opfordrede hende til at erklære, om hun ogsaa kunde negte for at have mælket omhandlede Ko, hertil svarede "den har jeg mælket saa mange Gange." Hun paastaaer vel, at dette hendes Svar sigtede til hendes egen Kaarko, men de ommeldte 4 Deponenter have i den Anledning eenstemmigen forklaret, at der blot var Tale om 6te Deponents (det er Jacob Olsens hos 6te Deponent værende) Kaarko, og at de ere overbeviste om, at Angj. ikke meente sin egen Kaarko, hvorom der ikke var Tale. Naar denne Angj.s Underretstilstaaelse sættes i Forbindelse med Sagens øvrige Oplysninger, maa det ansees godtgjort, at Angj. mange Gange har mælket bemeldte Ko. Da saadan Mælkning, som hver Gang har afgivet Mælk af ringere Værdi end 12 Skill., henhører under 22—14, og Cumulation maatte anvendes, opstod altsaa Spørgsmaalet om, hvor mange Gange Angj. saaledes har forseet sig. 2det og 3die Vidne forklare, at den ulovlige Mælkning af Kaarkoen er foregaaet 2 Gange daglig i et Tidsrum af 14 Dage, men, da det ikke er beviist, at det er Angj., som altid har forøvet dette, maatte man holde sig til hendes Udenretstilstaaelse, som gaaer ud paa, at hun har gjort det mange Gange, hvilket da vel mindst maa være 4 à 5 Gange. Høiesterets Dom er saa lydende: "(Navn) bør for Forbrydelse mod Criminallovens Cap. 22 § 14 at hensættes i Fængsel paa Vand og Brød i 20 Dage." Hverken Overretten eller Underretten har udtrykkelig omtalt, at Cumulation maatte finde Sted.

L.Nr. 290. Advocat **Kildal**, Actor mod Ole Pedersen Løvseth eller Scherven.

(Skriftlig behandlet).

Ved Dom, affagt af Byfogden i Throndhjem den 21de Marts sidstleden og stadfæstet i Overretten den paafølgende 15de April, er Angjældende og en ved de underordnede Instantser medtiltalt Guldsmedsvend, Peder Johannesen, tilfundne for 1ste Gangs begaaet simpelt Tyveri at hensættes i Fængsel paa Vand og Brød hver i 10 Dage. Det er ved de tilveiebragte Oplysninger

tilstrækkeligen godtgjort, at de ovennævnte Personer en Dag i Februar havde indfundet sig hos 1ste Deponentinde og kjøbt en Pægel Brændeviin, ved hvilken Leilighed en paa Bordet hensat Brændeviinsflaske, hvorpaa ⅓ Pot Brændeviin, af Værdi tilsammen 33 Skill., bortkom. Det er ligeledes oplyst og af Angj. vedgaaet, at de kort efter ere trufne i Besiddelse af og have disponeret over en Flaske med Brændeviin, som efter deres egne Forklaringer ikke kan omtvivles at være den ved bemeldte Anledning bortkomne. Hvem der egentlig har udført Tyveriet, og hvorledes den Anden har været deelagtig deri, er derimod ikke aldeles paa det Rene, idet de gjensidigen kaste Skylden paa hinanden. Ligesom imidlertid den Medtiltaltes Forklaring er Angjælds. for Høiesteret imod, saaledes bestyrkes den ved 2den Deponents af Angj. ikke ligefrem modsagte Forklaring, at Sidstnævnte, forend han forlod Huset, flere Gange løftede paa Flasken. Naar nu hertil kommer, at han forlod 1ste Deponents Huus uden at oppebie Medtiltalte, i hvis Følge han dog ved Ankomsten skal have været; at han, efter at have løftet paa Flasken, hurtigen skal have forladt Værelset; og at Medtiltalte, da denne senere gik bort, skal, efter hvad 2den Deponent vidner, have været tomhændet, er der al Grund til at ansee Angj. for den egentlige Tyv. Høiesterets Dom er saa lydende: "(Navn) bør for 1ste Gangs Tyveri at hensættes i Fængsel paa Vand og Brød i 10 Dage.". De foregaaende Instantser havde efter Præmisserne fældet Angj. efter 5—3, uagtet Conclusionen ligefrem lød "for Tyveriet."

Den 15de Juni.

L.Nr 292. Advocat Lous, Actor mod Johannes Pedersen. (Skriftlig behandlet).

Denne Angjældende, der er omtrent 26 Aar gammel og i Følge Høiesteretsdom af 12te Juli 1843 for attenteret og fuldbragt Tyveri har været anseet med 6 Maaneders Tugthusarbeide, tiltales nu i Følge Finmarkens Amts Ordre af 25de Juni sidstleden for Bedrageri. Efter at han ved den af Byfogden i Tromsø under 10de April sidstleden affagte Dom for Tyveri og Bedrageri, efter forhen at være straffet for Tyvsforbrydelse, var tilfunden 3 Aars Strafarbeide, blev Sa-

gen efter hans Forlangende indanket til Høiesteret. Angjældende tilstaaer selv følgende Eiendomsindgreb: 1) Kort før han arresteredes, medens han endnu var i Tjeneste hos 3die Dept., Bager Tiller, fik han af dennes Kone nogle Penge for derfor at kjøbe en Mark Sæbe og 3 Lod Thee, men, i Stedet for at betale Varerne, tog han dem i sin Husbondes Navn og lod ham debitere derfor hos Consul Mack i Tromsø. Pengene, som han beholdt, har han forkommet. 2) Den 11te Janr. sidstleden har han i Consul Macks Krambod anholdt i Tillers Navn uden dennes Vidende om at erholde ½ Flaske Liqueur, hvilken ogsaa blev ham udleveret og Tiller debiteret. 3) Senere samme Dag indfandt han sig atter hos Mack og begjærede i Tillers Navn en heel Flaske Liqueur, men, da Handelsbetjenten fattede Mistanke, negtede han at udlevere denne. 4) Paa samme Maade begjærede han ogsaa hos Consul R. Schanke i Tillers Navn 1½ Pægl Rum, men da man ikke havde denne Vare i Butikken, erholdt han Intet. 5) Senere samme Dag indfandt han sig atter hos Schanke og bad i Tillers Navn om at faae laant en Halvanker, hvilken han ogsaa erholdt og begav sig dermed til 6de Dept., Kjøbmand Norman, hos hvem han 6) i Consul Laurits Schankes Navn paa Ankeren fik udleveret Sherryviin af Værdi 7 Spd., men da han heraf tracterede sin Vært og Flere, blev han anholdt med Ankeren. Samtlige de Fornærmede have begjært Paatale, og den Omstændighed, at Byfogden efter Forhøret har ladet indhente Tillers og Normans Erklæring ved Stævnevidnerne, kan selvfølgeligen ikke betage Erklæringen sin Virkning, saa meget mindre, som Formodningen maa være for, at den har været i Amtets Hænder, før Actionsordren udfærdigedes. Af de omhandlede Facta maa Nr. 1 henføres under 21—6 og ikke, som Underdommeren har antaget, under 19—1, i hvilken Henseende henvises til det i Retstidenden for 1847 S. 297—298 anførte Høiesteretspræjudicat af 10 April s. A. Samtlige de øvrige Bedragerier maa henføres under 21—1 jfr. 21—2 og Cumulation derfor anvendes. Vel kan det være noget tvivlsomt, om ikke Bedragerierne Nr. 5 og 6 kunde betragtes som en fortsat Forbrydelse, da Angj. maa formodes, at have tilvendt sig Ankeren for derpaa at fylde Sherryvinen, men, da forskjellige Personer ere fornærmede ved Angj.s Handlinger, og disse i Tids-

rum ere adskilte paa samme Maade, som de øvrige Bedragerier, maatte ogsaa her Cumulation anvendes. Høiesterets Dom er saa lydende: "(Navn) bør for Bedrageri, efter forhen at være domfældt for Tyveri, at hensættes til Strafarbeide i 3 Aar."

Den 18de Juni.

L.Nr. 297. Advocat **Skjelderup**, Actor, mod Ole Olsen Skjøraas eller Myrvold.

(Skriftlig behandlet).

Efter optaget Forhør af 28de Februar sidstleden blev nærværende Sag anlagt saa vel mod ovennævnte Angj. for Tyveri, som mod en Johan Nilsen for Deelagtighed deri, og er Angj. ved de foregaaende Retters Domme, afsagte inden Rakkestads Sorenskriveries Jurisdiction den 12te April sidstleden og af Christiania Stiftsoverrets 1ste Afdeling den 6te Mai næstefter, i Følge 19–1 jfr. 7 ansect med 1 Aars Strafarbeide. Om det paaklagede Tyveri er af Bestjaalne Gaardmand Hans Tuturen forklaret Følgende: Om Eftermiddagen sidstafvigte Juleaften kom Angj. og Medtiltalte ind til ham, som da efter Anledning udlod sig med, at han ei var i Besiddelse af Tobak; da Angj. imidlertid erklærede, at han selv var forsynet dermed, fik han en Deponenten tilhørende Meerskumspibe med Sølvbeslag, af hvilken de derpaa begge røgte. Angj. røgte sidst, men leverede ikke Piben tilbage, uagtet han oftere af Deponenten blev anmodet derom. Da nu Angjældende og hans Kamerad lavede sig til at gaae, blev han ogsaa af Deponentens Døtre, 2den og 3die Dept., opfordret til at sige dem, hvor Piben var bleven af, men gav herpaa blot undvigende Svar, idet han blandt Andet ytrede, "at han havde kastet en Pibe hen ved Væggen." De ledte nu efter Piben, men forgjæves, og det uagtet baade Angj. og Medtiltalte deeltoge i Eftersøgningen. Efter hvad der er in confesso have disse imidlertid senere været i Besiddelse af Piben, der ogsaa under Sagen er fremleveret af 9de Dept., med Forklaring, at han omtrent 14 Dage før Forhørets Optagelse havde modtaget den af Angj., hvem han laante 6 Ort 17 Skill., og tilføiede Angj. da, "at Deponenten kunde beholde Piben, hvis han vilde," men hvortil Deponenten svarede, at saadant var leit, siden det ansaaes uvist, om

1ste Deponent ikke skulde have Piben igjen. Efter at 9de Dept. havde erfaret, at Angj. var indkaldt til Forhør, og det mellem dem var omtalt, "hvorledes det nu skulde gaae," tilkjendegav Angj., at det ikke skulde gaae saa haardt paa, samt at Johan Nielsen ogsaa vilde have Piben, "men Du - 9de Dept. - kan heller have den." Rigtigheden heraf vedgaaer Angj., saa vel som at han forud til 9de Dept. havde sagt, at Piben var ham af 1ste Dept. foræret, hvilket han ogsaa angav for sin Hustru, da han Juleaften kom hjem med den. Angj. forklarer i denne Henseende, at 1ste Dept. ved sidste Gang at levere ham Piben, ytrede: "der har Du den, jeg vil ikke have den mere," men denne Udladelse kan dog blot have sigtet til Tobaksrøgningen, hvortil de begge skifteviis benyttede Piben. Paaskuddet om Foræring kan saa meget mindre komme i Betragtning, som Angj. ved Siden deraf ogsaa vil have beholdt Piben, indtil han for sit Tilgodehavende hos 1ste Dept. for Arbeide fik Regnskab; men da dette kort efter Juul blev opgjort, leverede han dog ikke Piben tilbage, og kort forinden 9de Dept. modtog den havde han ogsaa pantsat den til Medtiltalte for 2 Ort. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom. Ved Overretten angik ligesom ved Høiesteret Sagen kun Angj. Ole Olsen.

Lt.Nr. 298. Advocat **Rolfsen**, Actor, mod Ole Johnsen Raavandet.

(Skriftlig behandlet).

Angj., der er 28 Aar gammel, gift og i trange Kaar, har tilstaaet, at han Høsten 1849 tog 3 Vaager Hø i 1ste Dept.s Moders aabenstaaende Holade, samt ligeledes at han, rimeligviis omtrent paa samme Tid, har stjaalet et lignende Qvantum fra 4de Dept., uden at dog Tiden eller de nærmere Omstændigheder ved sidstnævnte Tyveri ere oplyste. Ved den i 1ste Instants, hvor Sagen er behandlet efter Lov af 6te September 1845 § 1, af den constituerede Sorenskriver i Størs og Værdalen den 17de Januar sidstleden afsagte Underretsdom, der er stadfæstet af Throndhjems Stiftsoverret den 23de Marts næstefter, er Angj. fældet efter 19—1 til 6 Dages Fængsel paa Vand og Brød. Angj. har som en formildende Omstændighed paaberaabt sig, at disse Tyverier skulde være forøvede ikke saameget i Tyv-

agtig Hensigt, som af en Art Selvtægt eller privat Hævn, fordi de Bestjaalne med flere Gaardbrugere i Omegnen havde nedrevet nogle Gjærder, Angj., der ulovligen skal have nedsat sig i Buaas Alminding, havde opsat i Havnegangen sammesteds, og derved forspildt hans hele Høavling. Høiesteret stadfæstede de ergangne Domme, dog saaledes, at Straffetiden bestemtes til 10 Dage.

Den 25de Juni.

L.Nr. 307. Advocat **Kildal**, Actor, mod Anne Olsdatter Breslelie.

(Skriftlig behandlet).

Denne Angj. er efter Præsteattesten født den 9de Juli 1825 og gift i 1848; om hendes Liv og Levnet veed Præsten intet Lastværdigt at anføre, nagtet hendes Opførsel formodes at have været mindre end rosværdig. Efter Underdommerens Bevidnelse i Præmisserne til den under 8de Marts sidstleden inden nedre Thelemarkens Sorenskriveries Jurisdiction afsagte Dom hører Angj. til en i Bø Præstegjæld yderst berygtet Familie, af hvis Medlemmer Flere tidligere ere domfældte for forskjellige Forbrydelser. Tiltalt under nærværende Sag i Følge Bratsbergs Amts Ordre af 27de November f. A. for begaaet Tyveri, er hun ved den foranførte af Agershus Stiftsoverrets 2den Afdeling den 15de April d. A. stadfæstede Dom, som overbeviist om ved Paasketid f. A. at have stjaalet et 3die Vidne tilhørende Silketørklæde, efter 19—1 tilfunden Straf af 10 Dages Fængsel paa Vand og Brød. Uagtet Angj. ikke har villet tilstaae det hende imputerede Tyveri, har hun dog erkjendt at have været i Besiddelse af det omhandlede Tørklæde, og da hendes Paastand om, at 3die Vidnes Mand - 5te Vidne - havde laant hende Tørklædet til Brug, og at hun - Angj. - beholdt det i længere Tid, fordi hun ikke havde erholdt den omaccorderede Betaling for et andet til 5te Vidne solgt Tørklæde, er aldeles ubeviist og i Strid mod 5te Vidnes edelige Forklaring, hvortil kommer, at hun for 5te og 9de Vidne foregav, at Tørklædet var fundet af 8de Vidne og af dette Vidne solgt til 7de Vidne, der igjen skulde have givet det til 4de Vidne, og endelig at Tørklædet efter 3die Dept.s Forklaring blev savnet paa Gaarden, medens Angj. opholdt sig der paa Arbeide med Væverning, saa kan der

ei være Tvivl om Tilstrækkeligheden af Tyvsbeviset. Høiesteret stadfæstede de ergangne Domme.

Den 27de Juni.

L.Nr. 311. Advocat **Kraft**, Actor mod Peder Pedersen Faramo.

(Skriftlig behandlet).

Ved Dom, afsagt af Sorenskriveren i Salten den 1ste December f. A., er Angjældende for Forbrydelse mod Crll.s 18—23 og pasløs Omstreifen tilfunden 7 Maaneders Strafarbeide og in solidum med den ved Underretten medtiltalte Ingeborg Jensdatter at udrede Sagens Omkostninger, men alene de med den han idømte Strafs Execution forbundne Udgifter. Denne Dom er for Angj.s Vedkommende stadfæstet af Throndhjems Overret den 25de Februar sidstleden, dog saaledes, at han alene og ikke in solidum med Medtiltalte skal afholde de med hans Varetægt forbundne Omkostninger. Angj. erkjender, hvad der stemmer med Medtiltaltes Forklaring, at hun i noget over 2 Aar har levet sammen med denne, som om de vare Egtefolk, og med hende avlet et Barn. Han er gift i Gudbrandsdalen, men har siden 1839 levet adskilt fra sin Hustru, der efter den fremlagte Præsteattest nu er gammel, syg og sengeliggende, og underholdes af sin Søn, der har kjøbt den Gaard, som Angj. har eiet, men som efter hans Bortreise blev solgt for Gjæld. Naar Medtiltalte ved Underretten forklarer, at Angj. har fortalt hende, at hans Kone var død - hvortil han har henholdt sig - saa kan dette Foregivende saa meget mindre komme i Betragtning, som han selv anfører, at han for omtrent 6 Aar siden fik Brev fra sin Kone, og det, efter hvad han i Øvrigt forklarer,, ikke kan antages, at han under sit Fravær videre har erkyndiget sig om Konen. Han er saaledes strafskyldig efter 18—23 næstsidste Led. Angj. erkjender derhos, at han siden 1842 har flakket om i forskjellige Præstegjælde i Nordlandene og ernæret sig deels som Skrædder deels som Smed og deels ved forskjelligt Gaardsarbeide, medens Præsten Iversens Attest gaaer ud paa, at man, hvor Tiltalte og hans Concubine opholdt sig, snart opdagede, at de vare "ryggesløse omstreifende Folk, der kun fore med Løgn og Bedrageri," uden at der dog ved Vidner er søgt nærmere Oplysning om Angj.s Forhold i denne Hense-

ende, hvilket vel heller ikke var fornødent, da Angj., efter hvad der i lignende Tilfælde har været antaget, maa ansees strafskyldig for ulovlig Omstreifen efter Fattiglovens § 51, jfr. Forordningen af 9de August 1754 § 19 og de ældre Fattiganordninger. Det omforklarede Liv, Angj. har ført, efter at han havde forladt sin Familie, i Forbindelse med hans derunder førte ulovlige Samliv med Medtiltalte, og den Omstændighed, at han ikke har kunnet forevise noget Pas, men kun en Præsteattest med Paategninger, hvilken ikke kunde gjælde som saadant, samt den hele Charakteristik, der er givet af Angj., maae være tilstrækkelige til at fælde ham efter det nysnævnte Lovsted; men da Straffen herfor kun er Fængsel, kunde den kun virke som en skjærpende Omstændighed ved det Strafarbeide, Angjældende for Overtrædelsen af 18—23 fandtes at have fortjent. Med Hensyn til Sagens Omkostninger har Overretten feilet i sit Tillæg om Varetægtsomkostningerne; thi det er blot for det solidariske Ansvar for Omkostningerne ved Medtiltaltes Arrest, han skal fritages, medens man Intet havde med at fritage Medtiltalte for den Andeel, hun er ilagt af de ham vedkommende Omkostninger. At Sagen er behandlet efter Lov af 6te September 1845 maa billiges, hvorved dog bemærkes, at Angjæld. formeentlig burde være tilspurgt nærmere om, hvor vidt han har havt Pas paa sin Omflakken; men at dette ikke har været Tilfældet, kan vel ogsaa ansees temmelig tydelig indeholdt eller forudsat i hans Opgivende om Omflakken i de forskjellige Præstegjælde, uden nogen bestemt Reiseplan. At Vidner ikke ere førte om Angjældendes Forhold paa enkelte af de Steder, hvor han har opholdt sig, kunde ikke bevirke nogen Hjemviisning eller noget Ansvar. Høiesterets Dom er saa lydende: "Underrettens Dom*) bør, saa vidt paaanket er, ved Magt at stande, dog saaledes, at Omkostningerne for Ingeborg Marthe Pedersdatter Støbs Arrest blive Tiltalte Peder Pedersen Faramo uvedkommende."

*) Naar Underretsdommen nævner Omkostningerne ved Straffens Execution, er derved for Angj.s Vedkommende formeentlig alene sigtet til Omkostningerne ved Transporten til Straffeanstalten.

Den 21de Juni.

L.Nr. 312. Advocat **Dunker**, Actor mod Nils Nilsen Saxhougvang.

(Skriftlig behandlet).

Angjældende tiltales i Følge Romsdals Amts Ordre af 14de September f. A. for Bedrageri og Svig samt Forfalskning af et Connossement. Ved Underretsdom i Christiansund af 4de Marts sidstleden, er han for Falsk og bedragerisk Forhold dømt til 1 Aars Strafarbeide, medens Throndhjems Stiftsoverret i ny Conclusion har dømt ham efter 21—6 og 27 til 2 Aars Strafarbeide. Da Overretsdommen kun efter Angj.s Forlangende er paaanket til Høiesteret, var der kun Spørgsmaal om de Facta, hvorfor han af Overretten er fældet. Medens Jagten "Mathea Cathrine," ført af sin Eier, en ikke afhørt Person ved Navn Holst, i November Maaned 1847 henlaae i Christiansund, udstedte Angj., der for saa vidt gererede sig som Skipper, til Garvermester Scholseth Connossement in triplo paa 5 Pakker Læder, vægtige 488 ℔, at levere til 1ste Vidne under et Thingsvidne i Indereen. I Følge Angj.s egen Tilstaaelse, der dog ikke fremkom, forinden fuldt Beviis mod ham omtrentligen var tilveiebragt, sammenmenholdt med 1ste og flere Vidners Forklaring samt corpus delicti, er det oplyst, at Angjældende, da ovennævnte Jagt ei kom til at anløbe Afladerens Bolig, Steenkjær, affendte 2det Vidne derhen med 4 Pakker Læder og med et Exemplar af Connossementet, hvorpaa da Tallet 5, men ei Bogstaverne fem, var forandret til 4, idet Ang. for 3die Vidne og Dagen efter for 1ste Vidne foregav, at den 5te Pakke af Schelseth var ham overdragen til Forhandling, ligesom det er in confesso, at Angj. har udsolgt Læderet i sidstnævnte Pakke, af Eieren opgivet at veie 82 ℔, à 35 Skill. pr. ℔, til en Priis af 28—32 Skill.

(Fortsættes).

Christiania 1850.
Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang №. 36. — 9de September 1850.

Norsk Retstidende,

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sager, paakjendte i Høiesterets 1ste Session 1850.

L.Nr. 253. O.Nr. 44. } Vallendal, paa Bærums Jærnverks Vegne, mod Vallems Sønners Opbudsbo og dets Vedkommende, eller paa deres Vegne Skifteretten og Tilsynsværgerne.

I Mai 1848 forlangte Vallems Sønner hos Bærums Jærnverks Forvalter i Christiania, Bergh, 60 Sk℔ forskjellige Jærnvarer, som de maae have faaet og søgt at dække med en i Juni s. A. fremsendt Vexelaccept, hvilken Bergh i en senere Skrivelse af 20de s. Maaned erkjender at have modtaget og ville søge disconteret i Banken, hvorhos han i Anledning af deres senere Ordination af Jærnvarer tilføier, at hans Pricipal havde bedet ham melmelde, "at han kun mod contant Betaling vil lade Ordre expedere indtil Videre, som jeg herved er nødt til at underrette Dem om. Skulde De paa disse Vilkaar behøve nogle Varer, ville De venligst meddele mig hvad De ønsker." I Juli næstefter gjentoge Vallems Sønner Ordinationen, og fremsendte til Dækkelse en Bankanviisning for 200 Spdlr., hvorefter Bergh i August meldte Afsendelsen af det ordinerede Jærn, som var dem debiteret med 200 Spdlr. 58 Skill., hvorimod de 200 Spdlr. vare dem crediterede. Imidlertid gave de ny Ordre for Jærn til Af-

sendelse med første seilfærdige Fartøi, lovende at tilsende ham Beløbet "ved Modtagelsen af Connossementet og Facturen." Derpaa fremsendte Bergh Connossementet for det sidst ordinerede Jærn, til Beløb efter Factura 249 Spdlr. 3 Ort 11 Skill., som han bad remitterede efter Løfte, og med omgaaende Post sendte Vallems Sønner en Bankanviisning for 250 Spdlr., samt ny Ordre for Jærn til Afsendelse med første seilfærdige Fartøi. Efter Factura af 31te August 1848 blev i Følge denne Ordre affendt med Skipper Bennetter for Vallems Sønners Regning og Risico 38 Sk℔ 3 L℔ forskjellige Jærnvarer, der bleve opførte til et samlet Beløb af 472 Spdlr. 4 Ort 18 Skill., med 5 pCt. Rabat 23 Spdlr. 3 Ort 6 Skill., altsaa til 449 Spdlr. 1 Ort 12 Skill., hvortil blev lagt 1 Spd. 4 Ort 14 Skill. for Ombordbringelsen, saa at den endelige Debet blev 451 Spd. 1 Ort 2 Skill. Ved denne Beregningsmaade er at bemærke, at efter Verkets Priiscourant af 10de Februar 1847, der i Følge Berghs uimodsagte Erklæring gjaldt til 2den Februar 1849, gaves 5 pCt. Rabat mod contant Betaling, naar der kjøbtes for 100—1000 Spdlr., og at der for hver Maaneds Credit afgik $\frac{1}{2}$ pCt. af denne Rabat. Den 4de September 1848 udstedte Bennetter Connossementer for Jærnet til Aflleverelse til Vallems Sønner eller Ordre. Et af disse Connossementer sendte Bergh i Skrivelse af 5te s. M. til Vallems Sønner med Opfordring til at liqvidere de 451 Spdlr. 1 Ort 2 Skill. paa sædvanligt Viis. Den 19de September opgave Vallems Sønner sit Bo, hvorfor Bergh den 5te October sendte det andet Connossement til Vallendal med saadan Paategning: "Da Vallems Sønner har opgivet sit Bo, ville Hr. C. A. Vallendal behagentlig modtage af Bennetter de omstaaende 38 Sk℔ 3 L℔ diverse Jærn." Efter sin Ankomst til Bergen tilskrev Bennetter, den 11te October, Tilsynsværgerne i Vallems Sønners Opbudsbo, at han af Bergh var beordret til ikke at aflevere Jærnet til dem, fordi det skulde have været betalt af dem ved Connossementets Modtagelse og denne Betingelse ikke var opfyldt, hvor-

for han ikke frivillig men kun nødtvungen; under Protest med Forbehold af Ansvar mod alle Vedkommende, vilde kunne udlevere dem det. Ved Paategning paa dette Brev udbade Tilsynsværgerne sig Skifterettens Bestemmelse, idet de tilføiede: "Vi tillade os at oplyse, at Connossementet allerede en Tid førend Boets Overleverelse var indløbet til Handelshuset, i hvis Bøger Bærums Jærnverk for de fremsendte Varer er crediteret for 451 Spdlr. 46 Skill." I en Skiftesamling den 19de October findes derpaa tilføiet: "Kjøbmand Vallendal, som var tilstede, vedtog dernæst af Skipper Bennetter at modtage det omhandlede Parti Varer uden Omkostning for Boet, og paa den Betingelse, at Boets Ret til at sætte sig i Besiddelse af bemeldte Jærn i enhver Henseende forbeholdes dette, for det Tilfælde, at Creditorerne ei skulde renuncere paa deres Ret dertil." I en følgende Samling den 23de Mai 1849 blev fremlagt en af Bergh under 28de April forfattet Fremstilling af Sagens factiske Omstændigheder – som de ovenfor ere anførte, og hvorimod Tilsynsværgerne efter deres senere Erklæring Intet i det Væsentlige havde at bemærke – hvorefter Boet blev paastaaet uberettiget til at faae Jærnet udleveret, med mindre dets Beløb contant betaltes. Efter forgjæves Forligsprøve og gjensidig Paastand om Udleverelse mod Concurs i Boet, blev ved Skiftedecision af 9de August 1849 eragtet: "Den af Kjøbmand E. A. Vallendal paa Bærums Jærnverks Vegne nedlagte Paastand om, at nærværende Bo kjendes uberettiget til de i Følge Connossementet med Skipper F. Bennetter hertil affendte Jærnvarer, med mindre Beløbet for samme, 451 Spdlr. 46 Skill., contant betales, kan ikke gives Medhold, hvorimod Verket vil for dets Fordring, efter dens Beskaffenhed, erholde Udlæg i Boet med de øvrige Creditorer." Byfoged Hansen afgav derimod saadan dissenterende Stemme: "Nærværende Bo bør være uberettiget til, hos Bærums Jærnverk, eller Kjøbmand E. A. Vallendal paa dets Vegne, at erholde udleveret til Disposition for Boet de i Følge Connossementet af 4de September 1848 med Skip-

per F. Bennetter fra Jærnverkets Oplagsbestyrer i Christiania efter Vallems Sønners Ordination hertil affendte Jærnvarer, til Beløb efter Factura 451 Spdlr. 20 Skill., med mindre dette Beløb af Boet contant betales." Decisionen blev af Vallendal paa Jærnverkets Vegne indanket Høiesteret, hvor dets Sagfører i det Væsentlige bemærkede Følgende:

Connossementet indeholder kun Skipperens Erkjendelse af de mod Afladeren overtagne Forpligtelser; dets Udstedelse stifter ingen Forpligtelse mod den, til hvem Ladningen skal afleveres; Virkningen af dets Oversendelse beroer paa Omstændighederne i ethvert forekommende Tilfælde. Er Ladningen blot sendt til Forhandling, bliver Modtageren kun at betragte som Fuldmægtig, uden at Connossementets Ihændehavelse eller Ladningens Besiddelse giver ham større Raadighed over den, end Fuldmagten hjemler, med mindre han af andre Grunde har Tilbageholdelsesret, saa som hvor der er givet ham Respondentiabrev (Frdn. af 19de December 1794, § 3), eller hvor han har Dækkelse at kræve for Vexel, trukken til Forskud paa Ladningens Udbytte, eller deslige, hvilken Tilbageholdelsesret kun varer til Fordringen er afgjort. Er Connossementet sendt en Commissionær for at sikre Betaling hos Kjøberen, til hvem Ladningen skal leveres, har dets Ihændehaver heller ingen anden Raadighed over den, end Fuldmagten giver – og saa fremdeles. At Connossementets Oversendelse betragtes som symbolisk Overleverelse af Ladningen, afgjør derfor ingenlunde Spørgsmaalet om Modtagerens Ret til den, da dette Spørgsmaals Besvarelse maa beroe de med Oversendelsen forbundne Betingelser. Meddelelsen af Skjøde ansees ligeledes som symbolisk Overleverelse af Gjenstanden, men naar det forudsætter foregaaende Betaling som Betingelse for Eiendomsrettens Overdragelse, hvilket ofte er Tilfældet med Auctionsskjøder, stifter det ingen af Betingelsens Opfyldelse uafhængig Ret. At Betingelsen her ikke var anført i selve Connossementet, hvor den ikke hørte hjemme, maatte betragtes som en aldeles ligegyldig Om-

stændighed, da Connossementet ikke i og for sig hjemlede Modtageren nogen bestemt Ret eller Art af Ret, der maatte indskrænkes, for ikke at betragtes som Eiendomsoverdragelse eller deslige; og den i den tidligere Brevvexling, hvortil Følgebrevet sluttede sig, af Sælgeren opstillede Betingelse, som Kjøberen havde underkastet sig og tidligere opfyldt, maatte i alle Fald gjælde mod denne selv og hans Bo. En Panthavers løse Qvittering for Capitalafdrag binder ham selv og hans Bo i samme Grad, som om den var tegnet paa selve Pantebrevet, og saaledes maatte Kjøberens Vedtagelse af den opstillede Betingelse her ansees bindende, skjønt denne ikke fandtes gjentagen i selve Connossementet. Vilde man gaae udenfor den norske Lovgivning og følge fremmede Love (den franske, engelske, hamburgske o. s. v.) eller almindelige Handelssædvaner (Pohl), fik man holde sig til de derved betegnede Grændser, der udelukkede Ophaldstilfælde fra den Regel, man her vilde bringe til Anvendelse. Den franske code de commerce og dens Sidestykker sikrede Afladeren mod Tab endog i Tilfælde af ubetinget Eiendomsoverdragelse. Vel savnede vi lignende Bestemmelser i vor Lovgivning, men vi savnede ogsaa positiv Lovhjemmel for at udstrække den paaberaabte Regel udenfor sine naturlige Grændser saaledes, som Skifteretten havde gjort, tvertimod al Analogi i fremmede Love eller i Handelssædvaner. Derimod hjemlede vor Lovgivning Overholdelsen af vedtagne lovlige Betingelser, og dette maatte her være nok. At Varerne vare afskibede for Kjøberens Regning og Risico kunde her ikke komme i mindste Betragtning, da det var lige saa sædvanligt ved betinget som ved ubetinget Overdragelse – og den i Følgebrevet indslydte Henholdelse til den mellem Parterne tidligere vedtagne Betingelse kunde ikke misforstaaes. "Liqvidere paa sædvanligt Viis" kunde her aabenbar alene forstaaes som en saadan Henholdelse til den hidtil overholdte Betingelse, der vel var opstillet "indtil videre," men ikke den Gang tilbagekaldt. Grunden for denne Betingelse var heller ikke ophørt, og dens Vægt viste sig ved Opbudet. Beviisbyr-

den for dens Ophævelse paalaae Modpartiet; men Beviset var ikke ført. Den medfulgte Factura gav den for contant Betaling tilsagte Rabat af 5 pCt., og viste saaledes, ligesom Følgebrevet, til Overflod, at den en Gang for alle gjorte Betingelse fordredes opfyldt. (Jfr. Priiscouranten af 10de Februar 1847). Naar Skifteretten bemærkede, at Aarsagen til Vægringen ved Varernes Afleverelse ikke var Mangel paa contant Betaling, men Opbudet, da indsaaes ikke, hvad Forskjel dette kunne gjøre, da begge Grunde faldt sammen. Vilde man betale det, kunde man endnu faae Jærnet, skjønt Appellanten ikke dertil var bunden. Boets Forhandlinger med Skipperen og Vallendal, og de derunder tagne Forbeholdenheder paa begge Sider, hvorved den retlige status quo skulde bevares, vare af ingen Indflydelse. At Depositionen skeede paa Boets Regning og Risico, var naturligt, da Boet maatte staae til Ansvar for sin ulovlige Fremfærd. Han paastod derfor Opbudsboet kjendt uberettiget til Udleverelse af det omtvistede Jærn, med mindre dets Beløb contant betaltes, hvorhos han paastod Processens Omkostninger for Høiesteret.

Hertil svarede Indstævntes Sagfører i det Væsentlige, at han kunde være saa meget kortere i sit Gjenmæle, som Spørgsmaalet i sin Almindelighed maatte ansees afgjort til hans Parts Fordeel ved tidligere Høiesteretsdomme, og navnlig ved Dommen i den i Retstidenden for 1847, S. 753—764 indtagne Sag. Connossementet kunde vistnok være saaledes indrettet, at det medførte en Indskrænkning i den ved hiin Dom erkjendte Regel; men dette var her ingenlunde Tilfældet. Ingen Betingelse var gjort i Connossementet, hvorved Eiendomsretten overdroges, og løst Snak udenom hjalp lige saa lidt her som ved Skjøder, hvorfor den Indskrænkning, disse skulde være underkastede i visse Tilfælde og navnlig ved Auctionssalg, altid optoges i selve Skjødet. I Trediemands Haand maatte Connossementet have den sædvanlige Virkning, og Opbudet var en Trangspart til samtlige Creditorer, hvorved Boets

Activa gaves dem i Betaling for deres Fordringer, saa vidt tilstrække kunde, efter lovlig Deling af Skifteretten. Hvorledes de paaberaabte Breve end vare at forstaae, hjalp de her følgelig ikke, da Connossementet paa lovlig Maade var kommet i Trediemands Haand, uden nogensomhelst Betingelse eller Indskrænkning. For Øvrigt var der stor Forskjel mellem betinget Eiendomsoverdragelse og simpel Eiendomsoverdragelse under visse Betingelser. Varer, som overdroges paa Betingelse at de skulde betales samme eller næste Dag, kunde lige saa lidt som Varer, der vare afhændede paa længere Credit – Forskjellen i Betalingsfristen gjorde Intet – vindiceres, fordi Betalingen udeblev, med mindre det udtrykkelig og utvivlsomt var fastsat, at Eiendomsretten ikke, forinden Betaling var given, skulde ansees overført fra Sælger til Kjøber ved Varernes eller – hvilket her var det samme – Connossements Overleverelse eller Fremsendelse. I Vallems Sønners Ordre stod Intet om contant Betaling ved Modtagelsen, og i Berghs Skrivelse, hvorved Connossementet blev oversendt, bades blot om Liqvidation paa sædvanligt Viis; men heri indeholdtes ingen Betingelse, hvorved de solgte Varers Udleverelse og Modtagelse, der allerede symbolisk var fuldbyrdet gjennem Connossementets Oversendelse, kunde tabe sin sædvanlige Virkning, end sige nogen Vedtagelse fra Vallems Sønner, der saaledes efter Handelens utvivlsomme Forudsætning fra begge Sider fik fuld Eiendomsraadighed over Jærnet, og kunde afhænde det til hvem de vilde, saa vel før som efter dets Ankomst til Bergen. Ved den foregaaende Ordination var Betalingen sendt forud, her ikke, og ved sædvanlig Liqvidation kunde saaledes ikke sigtes dertil, da Ordren kun lovede Betaling efter Modtagelsen af Connossementet, eller med andre Ord: efter at Eiendomsretten allerede var overdragen. Verket vedblev altsaa ikke Betingelsen i sin tidligere Skrivelse af 20de Juni 1848, hvis denne var at forstaae som Modparten paastod, Noget, der imidlertid ikke var rimeligt, da contant Betaling i et Forhold som dette ikke kunde forstaaes om Pen-

genes Udbetaling med den ene Haand, medens Varerne eller Connossementet modtoges med den anden, eller om foregaaende Betaling, der ikke ligger i "contant Betaling," som ordentligviis følger paa Varernes Overleverelse, og i alle Fald her ikke kunde være meent. Havde Verket ikke villet betroe Vallems Sønner Varerne, forinden det fik Betalingen, havde det naturligviis, som sædvanligt i slige Tilfælde, sendt Connossementet til en Commissionær (Vallendal) med tilsvarende Ordre; men denne Forholdsregel blev ikke anvendt forinden det var forsilde, idet Varerne allerede ved et andet Exemplar af Connossementet vare givne Vallems Sønner i Vold, og Paategningen paa det Vallendal sendte Exemplar viste tydelig nok, at den derved tilføiede Indskrænkning i Overdragelsen først var bleven paatænkt, da Opbudet rygtedes. Et saadant Forsøg paa at omgjøre en Handel, der ei alene var sluttet men tillige fuldbyrdet, kunde naturligviis ikke hjælpe. Han paastod derfor Stadfæstelse og Omkostninger for Høiesteret.

Høiesterets Dom, afsagt 25de Mai 1850, er saa lydende:

"Den paankede Skiftedecision bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Høiesteret ophæves."

Denne Stadfæstelse maa uden Tvivl forstaaes med Indskrænkning til Conclusionen og den Deel af Præmisserne, der svarer til Indstævntes Fortolkning af Salgsvilkaarene, da Høiesteret vel lige saa lidt i denne som i den ovenberørte tidligere Dom af 1847 har erkjendt den Sætning, hvorpaa Skifteretten ligeledes synes at have bygget, at det selv i Tilfælde som her, hvor Connossementet ikke kunde ansees transporteret men fandtes i Boet tilligemed Følgebrevet, hvorved dets Overleverelse skeede, ikke skulde være lige gjældende, enten Betingelsen indeholdtes i Brevet eller i selve Connossementet.

Den 27de Juni.

L.Nr. 312. Advocat **Dunker**, Actor mod Nils Nilsen Saxhougvang.

(Skriftlig behandlet).

(Fortsættelse fra Nr. 36).

Ved Afleveringen af de 4 Pakker, havde Angjæld. desuden paalagt 2det Vidne at affræve 1ste Vidne 10 Speciedaler, som en Deel af Kjøbesummen for Læderet, hvilke Schjølseth skulde skylde paa en anden Handel, uden at dog denne, efter Angjældendes egen Erkjendelse, bedragerske Intention opnaaedes, idet 1ste og 2det Vidne i Mellemtiden vare blevne opmærksomme paa Forfalskningen af Connossementet, og 2det Vidne, Angj.s Sødskendebarn, der kjendte ham som en uredelig Person, satte sig ud over hans Paalæg at tilbageholde Læderet, indtil de 10 Spd. vare tilbagebetalte. Overretten har ikke anseet Angj. overført svigagtig Hensigt ved i Christiansund at have udgivet sig som Skipper, og for Øvrigt kun fældet ham for Connossementets Forfalskning efter 21—27, samt for Afhændelsen af den ene Pakke Læder efter 21—6, idet den ei har anseet Bedrageriet angaaende de 10 Spd. paaklaget, eller Angj. derfor fældet af Underretten. Dette Sidste er maaskee tvivlsomt nok men irrelevant, da det maa antages, at Overretten har havt fuld Føie til sin første Bemærkning, og det derhos formenes, at dette Bedrageri, uanseet den Forbindelse, hvori det staaer med Falskneriet, rettest betragtes og bedømmes som et særskilt Factum. Derimod maa det ansees tvivlsomt, om 21—6 i nærværende Tilfælde særskilt burde paaberaabes, ikke fordi Angjældendes Forhold ved at sælge en Deel af det betroede Læder jo vistnok gaaer ind under Paragraphen, men fordi det formenes, at Angj.s Forhold ved at lade forevise det forfalskede Connossement for 1ste Vidne og imidlertid tilbageholde den ene Pakke Læder gaaer ind under 21—29, hvorved Læderets senere Salg ikke bliver nogen særskilt Forbrydelse, lige saa lidt som Tyven ved at afhænde de stjaalne Koster begaaer nogen saadan. Denne Anskuelse vil neppe bestrides, hvis man f. Ex. tænker sig Factum bestaaende i, at en Fuldmægtig forforfalsker sin Principals Gjældsbrev paa 100 Spdlr. derhen, at det kommer til at lyde paa 120 Spdlr., og derefter indstiller sig med samme hos Creditor, af hvem han modtager sidstnævnte Beløb, men anvender Forskjel-

len, de 20 Spdlr. for egen Regning. Snarere kunde man indvende, at her i Virkeligheden kun er forøvet Bedrageri, da det med Hensyn til det Scholseth tilføiede Tab er en aldeles ligegyldig Ting, at Angj. har forandret Tallet i det Connossement, han lod præsentere 1ste Vidne til Qvittering; men da Lovens Ord og Mening i 21—26 jfr. 27 ligefrem er fyldestgjort ved Tallets i svigagtig Hensigt foretagne Forandring, og da denne ved Siden af den Grund, Angj. opgav for Forandringen, unegtelig kunde medvirke til at fremme hans Hensigt, er det klart, at han maa straffes baade efter 21—27 og 29 jfr. 6—11, da Angj. nemlig har erkjendt selv at have forfattet Connossementet, der maa henføres blandt de i 21—27 omhandlede "andre private Documenter," samt at 2det Vidne handlede bona fide og efter hans Ordre. Høiesterets Dom er saa lydende: "Tiltalte (Navn) bør for Forbrydelse mod Criminallovens Cap. 21 §§ 27 og 29 at hensættes til Strafarbeide i 1 Aar og 6 Maaneder."

L.Nr. 313. Advocat **Andresen**, Actor mod 1) Ole Nilsen og 2) Johannes Andreassen.

(Skriftlig behandlet).

Ved Christiania Stifts Ordre af 12te April sidstleden ere ovennævnte Personer, af hvilke Nr. 1 er 16 til 17 og Nr. 2 17 til 18 Aar gammel, satte under Tiltale, den Første for Forbrydelse mod Crll.s 21—27 og den Sidste for Deelagtighed deri, samt for Forbrydelse mod samme Capitels § 29. Sagens factiske Omstændigheder ere følgende: Nr. 2, der i Forening med Nr. 1 pleier hos Bogbinderne at kjøbe saakaldet Snit eller Papirsponer, som de derefter sælge til Bentsebrugs Papirmølle, saaledes at de dele Gevinsten, havde den 5te April d. A. modtaget en paa ham lydende Kludeseddel og et ham af vedkommende Paksvend undertegnet Beviis for at have leveret til Papirmøllen 29 ℔ Snit, paa hvilket Beviis han i Nr. 1s Nærværelse forandrede det med Tal angivne Antal ℔ til 209 og det senere med Bogstaver angivne fra "Tyve og Ni" til "Tyvti og Ni," og gik derefter hen til Brugets Commissionær her i Byen, af hvem han derfor ved dennes Betjent fik udbetalt 1 Spd. 54 Skill., der udgjorde Betalingen for

209 Spd. Dagen efter forfalskede han et lignende paa 31 Spd lydende Beviis, idet han ligeledes i Nr. 16 Nærværelse forandrede Tallet 31 til 201 og "Treti og Et" til "Tyvti og Et." Da han imidlertid ved dermed at henvende sig til nysnævnte Betjent, ikke kunde faae det dertil svarende Pengebeløb udbetalt, fordi Tallet fandtes ureent og Betjenten derfor fordrede en ny Seddel, gik Nr. 1 paa Medtiltaltes Anmodning atter hen til Betjenten med samme Beviis, hvilket foranledigede, at de begaaede Falsknerier opdagedes. Af de efter det første Beviis modtagne 1 Spdlr. 54 Skill. har Nr. 1 erkjendt at have af Medtiltalte erholdt det Halve. De ergangne Domme, der ere afsagte af Byfogden i Christiania den 23de April og af Overretten den 13de Mai, ere enige i, at Nr. 2 har gjort sig skyldig i 2 Overtrædelser, af Crll.s 21—27 og 29, og Nr. 1, hvad det første Beviis angaaer, i Deelagtighed med Nr. 2, og med Hensyn til det andet i Forbrydelse mod 21—29. Ligeledes vare de enige i, at man i at bestemme Straffen maatte for begge Tiltaltes Vedkommende gaae ud fra det mildeste Straffealternativ eller Strafarbeide i 5te Grad, og dette derhos i Følge Omstændighederne i Medhold af Crll.s 6—9 nedsættes til Fængsel. Derimod havde Underretten antaget, at de Tiltalte have handlet i Samraad, medens Overretten i denne Henseende med Hensyn til Nr. 16 egen Forklaring samt Nr. 26 Erkjendelse, at han aldrig har været enig med ham i at foretage de omhandlede Falsknerier, har været af modsat Formening. Paa Grund af det Anførte har Underretten bestemt Straffen for Nr. 1 til 80 og for Nr. 2 til 120 Dages Fængsel paa sædvanlig Fangekost, hvorimod Overretten, idet den med Hensyn til Nr. 2 er kommen til samme Resultat, har nedsat Straffen for Nr. 1 til 61 Dage. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom.

L.Nr. 342. Advocat **Homann**, Actor mod Peder Olsen Riig.

(Skriftlig behandlet).

Angjældende, der een Gang tidligere er domfældt for Tyveri, er ved den i nærværende Sag af Sorenskriveren i Østfinmarken den 4de April sidstleden afsagte

Dom efter 19—3 b jfr. 7 anseet med Strafarbeide i 3 Aar og 1 Maaned. Angjældende tilstaaer a) at have i Fjeldet ovenfor Syltingsfjorden i Sommeren 1819 bemægtiget sig og slagtet en Aslak Stahl tilhørende Simle, der tilfældigen var kommen blandt Angjæld.s Rener. Han foregiver vel at Renen skal have været syg og haltet, samt at Bestjaalne forud skulde have bedet ham om at fælde saadanne Rener. Men ligesom han selv har forandret dette derhen, at Bestjaalne ikke specielt havde anmodet ham herom, men blot i Almindelighed yttret, at man ei burde lade saadanne Rener blive i Marken til Hundeføde, saaledes har ogsaa Bestjaalne edeligen benegtet at have givet Angj. nogen Tilladelse til at tage Renen, ligesom ogsaa flere andre Omstændigheder tilfulde godtgjøre hans mala fides. Vel var Renen kommen fra Eierens Flok, men den maa dog antages at have befundet sig inden den Strækning, hvor den sædvanlige Græsgang for Eierens Rener var. Efter det Anførte er altsaa 19—3 rettelig anvendt paa Angj. b) Fremdeles tilstaaer han for 3 Aar siden at have taget og slagtet en Ode Vidne tilhørende Reenkalv, der ikke var aarsgammel og tilfældigen var kommen i Angj.s Reenby. Han erkjender, at han ikke havde Eierens Samtykke til at tage den. Ogsaa her er, som af Underdommeren antaget, 19—3 anvendelig paa Angj. Høiesteret stadfæstede Hjemthingsdommen, dog saaledes at Straffetiden bestemtes til 3 Aar og 6 Maaneder.

L.Nr. 361. Advocat **Rolffen**, Actor mod Mads Johannes Knudsen Morne.

(Skriftlig behandlet).

Ovennævnte Angjældende er ved Romsdals Amts Ordre sat under Tiltale for Overfald paa sagesløs Mand og er, som skyldig heri, ved Dom, afsagt af Sorenskriveren i søndre Søndmør den 6te Februar sidstleden og stadfæstet af Bergens Stiftsoverret den 6te Mai, i Henhold til Ertl.s 15—11 anseet med 10 Dages Fængsel paa Vand og Brød. Ved de i Sagens første Session afhørte Vidner maa det ansees beviist, at Angj., efter at have været i et Bryllup paa Gaarden Fellestad, men forladt Stedet, vendte Natten mellem den 3die og 4de Juli, medens nogle af Gjæsterne endnu vare der, tilbage og gik op paa et Loft, hvor Flere af dem havde lagt sig

til at sove, og da han der fandt 1ste Deponent liggende i samme Seng som sin Datter, tog han først fat paa denne Sidste og begyndte derefter gjentagende at slaae 1ste Dept. i Hovedet og over Skuldrene. Angj., som kun har villet tilstaae, at have rusket noget i 1ste Dept., har som Anledning dertil anført Fortrydelse over at see denne og Datteren ligge i samme Seng, hvorhos han tillige opgiver at have været saa beskjenket, at han ei var sig selv mægtig. Det Sidste kan imidlertid efter Vidnernes Udsagn ikke antages at have været Tilfældet, og hvad det Første angaaer maa det bemærkes, at det er oplyst, at de Begge vare paaklædte og laae langt fra hinanden, ligesom det er Skik og Brug, at Bryllupsgjæster saaledes i Fleng benytte de Senge, der ere opredte for dem i Bryllupshuset. 1ste Dept., som har forlangt Paatale af det Offentlige, maa saaledes ansees at være sagesløs Mand. Han har opgivet, hvad ogsaa tildeels af Vidneforklaringerne er bestyrket, at være slaaet saaledes, at han henved i 3 Uger var ude af Stand til rigtig at forrette sit Arbeide, og i den Tid følte ualmindelige Smerter i den høire Skulder, saa at han endog maatte have Hjælp for at faae Klæderne af sig. Herved maa nu vel bemærkes, at de i Sagens sidste Session afgivne Prov gjør det noget tvivlsomt, hvor vidt hine Følger kunne komme paa Angj.s Regning; imidlertid kan dette formeentlig ikke være til Hinder for den af de underordnede Retter befulgte Anskuelse. Høiesteret stadfæstede de ergangne Domme.

L.Nr. 362. Advocat **Homann**, Actor mod 1) John Egeberg og 2) hans Hustru Maren Kirstine Thomasdatter.

(Skriftlig behandlet).

Under 16de Juli f. A. indgav Angjæld. Nr. 1 en Klage om at hans Kone, Angj. Nr. 2, havde gjort sig skyldig i flere Mishandlinger med ham, formedelst hvilke han forlangte et Forhør optaget, da han ikke længere kunde holde ud at være i eet Huus med hende, og da han, for at opnaae Separation tvende Gange havde haft hende indkaldt til Forligelsescommissionen, men uden Nytte. Klagen indeholdt i 7 forskjellige Poster de Besværinger, Manden har haft at fremføre, og hvoraf de

væsentligste ere: at Konen har beskyldt ham for Hor og Tyveri; at hun afhænder Levnetsmidler og Effecter fra Huset; at hun i sin Hidsighed ruiner hvad hun i Huset kan overkomme, saasom Borde, Stole m. M.; at hun mishandler Manden og sønderriver hans Klæder; samt at hun mishandler deres ældste Barn. o. s. v. Efter at Forhør i denne Anledning havde været optaget, beordrede Jarlsbergs og Laurvigs Amt under 15de September f. A. vedkommende Foged til, som Referent justitialiter at tiltale og hærde Dom over begge Angj., for formeentlig at have gjort sig skyldige i Mishandlinger mod hinanden samt i ond Forligelse, hvorefter Referenten indstillede, at de Angjældende for Mishandlinger mod hinanden og ond Forligelse i Overeensstemmelse med N. Lov 6—5—9 og Anordningen af 2den December 1741 idømmes Straf af Tugthusarbeide, Nr. 1 i 6 Maaneder og Nr. 2 i 4 Maaneder. Ved Dom, afsagt af Sorenskriveren i nordre Jarlsberg den 13de Marts sidstleden, stadfæstet af Christiania Stiftsoverrets 2den Afdeling den 6te Mai næstefter, blev imidlertid Sagen afviist, fordi den paa Grund af Bestemmelsen i Anordningen af 2den December 1741 Cap. 3 § 5 og 14 formeentes at burde være behandlet ved Tugthusret, og ikke paa den for Justitssager i Almindelighed foreskrevne Maade. Paa det Offentliges Vegne bleve derefter disse Domme af Amtet indankede for Høiesteret, hvor Actor paastod de ergangne Domme underkjendte og Sagen hjemviist til Underretten til Paakjendelse i Realiteten. Det kan i denne Henseende bemærkes, at Øvrigheden ved Udtrykkene i Actionsordren formeentlig har villet sigte de Angjældende ikke alene for Overtrædelse af 6—5—9, men ogsaa for den Forbrydelse, som før henførtes under 6—5—7 og 8 men nu under Criminall.s 15—20. Dette synes at ligge ikke alene i Ordene "Mishandlinger mod hinanden," men ogsaa deri, at det er høist sandsynligt, at Amtet ogsaa har villet tage denne Forbrydelse med, baade efter de fremkomne Oplysninger og den fra Mandens Side fremsatte Klage - Konen havde ikke forlangt Paatale - og fordi der ikke haves nogen Oplysning om, at Advarsel har fundet Sted, hvilket er anseet som en nødvendig Betingelse for at anvende 6—5—9. Efter hvad Vidnerne have udsagt, er det ogsaa i alle Fald meget tvivlsomt, om ikke flere af de omhandlede Facta maae subsumeres under 15—20 (jfr. 27—3, der

nævner dette Lovsted ved Siden af 15—11), idet Mishandlingen ved flere Leiligheder synes at have været eensidig og ikke at have staaet i nogen directe Forbindelse med den foregaaende Uenighed. Man har ogsaa flere Exempler paa, at 6—5—7 og 8, ikke 9, anvendtes, uagtet gjensidige Fornærmelser paa Legemet havde fundet Sted. (Se t. Ex. Retstidenden for 1839 S. 487—88). Efter hvad der anføres i Retstidenden for 1838 S. 398, Noten, har Høiesteret før betragtet Sagen saaledes, at Overtrædelse af 6—5—9 i Forbindelse med Brud paa de foregaaende Artikler 7 og 8 kunde paatales under Justitssags Form, og den l. c. anførte Sag har endog særdeles megen Lighed med nærværende. Paa samme Maade tør man vel antage, at Sigtelsen for Forbrydelse mod 6—5—9 — forudsat, at denne Artikel og Anordningen af 2den December 1741, Cap. 3, § 5, fremdeles som før ansees anvendelige paa gjensidige Fornærmelser mellem sammenlevende Egtefæller, hvorfor nok endnu ikke haves noget Høiesteretspræjudicat*) — i Forbindelse med Brud paa 15—20 kan begrunde Justitssag, og det kommer, for saa vidt Paatale er forlangt, ikke herved an paa Sagesløshed. Naar Actionen, som her antaget, indbefatter en Justitsforbrydelse, maa denne ogsaa efter den almindelige Regel kunde paakjendes i Realiteten un-

---

*) I Theorien har den Mening udtalt sig, at Crll.s 15-20, hvad sammenlevende Egtefæller angaaer, kun er at forstaae om eensidige Legemsfornærmelser, hvorimod mere og mindre betydelig "ond Forligelse" fremdeles bliver at straffe efter den ældre Lovgivning. At L. 6—5—9 ikke ved Crll.s 28—12 er ophævet, lader sig imidlertid forklare deraf, at denne Artikel, læst i Forbindelse med de to foregaaende, synes at indskrænke sig til Indskjærpelsen af disses Anvendelse saa vel i Tilfælde, hvor Forbrydelsen er gjensidig, som hvor den er eensidig, og at man følgelig har befrygtet Misforstaaelse af den nævnte Artikels udtrykkelige Ophævelse. Dette er saa meget rimeligere, som det langt vanskeligere lader sig forklare, at man, under Gjennemførelsen af de i Crll.s 15-9, 10, 11 og 20, m. fl., udtalte Grundsætninger for Øvrigt, skulde ville have samme Forbrydelse under formildende Omstændigheder vedblivende straffet efter den ældre Lovgivning, medens den under skjærpende Omstændigheder skal kunne straffes mildere i visse Tilfælde (Crll.s 15—10 jfr. 20). Frd. af 25de November 1735, § 3, og Anordningen af 2den December 1741, Cap. 3 § 5 (der ogsaa nævner L. 6—5—8), kunne neppe heller med Føie paaberaabes, fordi de ikke i Crll.s 28—12 eller 13 udtrykkelig ere hævede; thi af den sidstnævnte Anordning, som her skulde komme til Anvendelse, er heller ikke den næstforegaa-

der en Justitssag, og Overtrædelsen af Tugthusanordningen følge med, selv om Straffen herfor er strengere, hvilket dog ikke her ubetinget kan siges, i det Mindste ikke for saa vidt den ene Ægtefælle ved nogen af de omspurgte Leiligheder har været sagesløs. Af Høiesteret blev, overeensstemmende med Actors Paastand, de ergangne Domme kjendte uefterrettelige at være, og Sagen hjemviist til Underretten til Paakjendelse i Realiteten.

---

ende § 4 udtrykkelig ophævet, men Høiesteret har dog, i Følge Crkl.s 28—14, med god Grund sat den ud af Betragtning, som middelbar hævet ved 15—20 (Retst. for 1847, S. 831—832), og samme Synsmaade er fulgt i flere Tilfælde. Efter at Tugthusene vare blevne forvandlede til egentlige Strafanstalter, og det endog for de grovere Forbrydelser, har man heller ikke paa Tjenestefolk, der aarlig eller halvaarlig skifte Tjeneste, anvendt § 1 af Frdn. af 25de Novbr. 1735, skjønt den hidtil lige saa lidt udtrykkelig er ophævet. At gjensidig Forbrydelse sjeldnere vil fremkalde Klage, og forargeligt Samliv saaledes sjeldnere vil blive straffet, gjælder ogsaa i andre Forholde, og kan efter den i Crkl.s 27—3 udtalte Synsmaade ikke styrke en Fortolkning, der ellers har saa Meget imod sig, især naar den vil have L. 6—5—9 forstaaet om Alt, hvad der indgaaer under "ond Forligelse" i videre Forstand, og anvendt efter Henviisningen til de foregaaende Artikler, uden Hensyn til de senere Forandringer i Begreberne om og Straffene for de forskjellige Forbrydelser, den skal ansees at omfatte - for saa vidt de ikke indeholdes i de nævnte Anordninger, hvis Indskrænkning til enkelte Dele af Riget i Anvendelsen maatte afstedkomme saa meget større Misforhold i Strafretsspleien. Vel kom L. 6—5—9 stundom til videre Anvendelse i den ældre Praxis, end den oven fremsatte Fortolkning tilsteder; men havde man ved Criminallovens Forfattelse antaget, at denne Omstændighed vilde lede til samme Praxis for Fremtiden, og følgelig til saa væsentlig Misviisning fra de nye Grundsætninger, da havde man vist søgt at forebygge den, for saa vidt den faldt udenfor den nye Straffelovs Omraade.

Christiania 1850.
Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang
№ 37.

16de September
1850.

Norsk Retstidende,

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sager, paakjendte i Høiesterets 1ste Session 1850.

L.Nr. 267. } Centralcommissionen for Røraas Kobberverk
O.Nr. 10. } mod Knud Iversen Saugbakken.

I Skrivelse af 5te November 1846 anmodede Centralcommissionen for Røraas Kobberverk Hytteskriveren i Tolgen om at indgive Klage til Forligelsescommissionen over nogle af Knud Saugbakken udøvede Fornærmelser mod Verket, samt om at afgive Møde paa Verkets Vegne. Til Følge heraf indgav Hytteskriveren (H. Aas) den 22de Februar 1847 til Forligelsescommissionen for Tolgens Præstegjæld en saadan Klage "paa Geverkskabets Vegne, efter tilligt Ordre fra Centralcommissionen paa (?) Røraas." Ved Sagens Behandling i Forligelsescommissionen den 2den Marts næstefter blev dog, efter hvad der er beviist og tildeels in confesso mellem Parterne, hverken Skrivelsen af 5te November 1846 eller nogen anden Fuldmagt fra Centralcommissionen fremlagt, hvorimod Forligelsescommissionens Paategning paa Klagen alene indeholder: "Paa Geverkskabets Vegne mødte Hytteskriver Aas. Indstævnte mødte personlig. Men da intet Forlig var at opnaae, blev Sagen efter Forlangende henviist til Retten." Stævning blev derpaa udtagen og Sagen behandlet paa Aastedet i to Sessioner. I 1ste Session forbeholdt Indstævnte, der

lod møde ved Sagfører, sin Ret i Anledning af, at Hyttestriver Aas havde mødt i Commissionen uden skriftlig Fuldmagt, hvilket "formeentes stridende mod Forligslovens § 50 og saaledes at bevirke Sagens Afviisning," og i 2den Session, efter at Citanten var fremkommen med sin Deduction, fremsatte Indstævnte bestemt Paastand om Afviisning samt Kost og Tæring, idet han fremlagde specificeret Regning over Udgifter til Beløb 111 Spd. 60 Skill. Ved den, samme Dag (31te Juli 1848), af Sorenskriveren i nordre Østerdalen med Meddomsmænd afsagte Kjendelse blev Indstævntes Paastand i det Væsentlige fulgt, idet Stævningen og Sagen blev afviist fra Retten, paa Grund af manglende lovlig Forligsmægling, og Indstævnte hos Citanten tillagt Kost og Tæring med 91 Spdlr. 60 Skill. Denne Kjendelse paaankede Citanten til Christiania Stiftsoverrets 2den Afdeling, som imidlertid ved Dom af 21de Mai 1849 stadfæstede den, dog med Nedsættelse af de 91 Spdlr. 60 Skill. til 71 Spdlr. 60 Skill., hvorhos Sagsomkostningerne for Overretten bleve ophævede. Citanten indankede nu Sagen til Høiesteret, hvor den paa Grund af Indstævntes Udeblivelse udgik til skriftlig Behandling, og hvor under 1ste Juni 1850 blev afsagt saadan Dom: "Den paaankede Kjendelse og Dom underkjendes, og bør Indstævnte Knud Iversen Saugbakken under en daglig Mulct af 1 Spdlr. til Tolgens Præstegjælds Fattigkasse for hver Dag, denne Dom siddes overhørig, inden 8 Uger paa egen Bekostning paa Nyt at tilstævne og, saa snart Stævningen efter foregaaende Berammelse og Varsel kan falde i Rette, at forfriske Sagen og sætte den i samme Stand, hvori den var forinden Kjendelsen blev afsagt. Processens Omkostninger for Stiftsoverretten og Høiesteret betaler Indstævnte til Citanten, Centralforeningen for Røraas Kobberverk, med 80 Spdlr."

Paa den ene Side blev anført, at Forligslovens §§ 50, 53 og 79 ikke vare fyldestgjorte ved den brugte Fremgangsmaade under Forligsprøven, men at Commissionen ex officio burde have fordret Legitimation af Klagerens Fuld-

magt, og i Henviisningspaategningen derom afgivet det sædvanlige Vidnesbyrd, saa at det ei kunde komme i Betragtning, at Indklagede ikke under Mæglingen havde gjort nogen Erindring i saa Henseende men indladt sig paa Sagen, især da han senere havde paastaaet, hvad ikke var modbeviist men vel kunde synes tvivlsomt, at den stedfundne Mangel af Legitimation var en Hovedgrund, hvorfor han hverken gjorde eller modtog Tilbud om Forlig, hvorhos det meentes at kunne medføre væsentlige Misligheder, om Forligelsescommissionerne gik frem paa den her brugte Maade. Paa den anden Side blev anført, at allerede Aas's almindelige, Commissionen saa vel som Modparten vel bekjendte, Fuldmagt i Egenskab af Verkets Hytteskriver – til hvem, efter 1ste Post i et Forlig af 3die Juni 1834 mellem Verket og en Deel Almuesmænd i Tolgen, Bygdens Indvaanere havde at henvende sig om Samtykke til at indhegne Steder, hvor Skoven var udhugget – her maatte være tilstrækkelig Hjemmel for den brugte Fremgangsmaade; og da han derhos havde paaberaabt sig den særskilte Fuldmagt, som ikke kunde drages i Tvivl, var der saa meget mindre Grund for Commissionen til at kræve en Legitimation, der ikke fordredes af Modparten under den stedfundne Mægling – hvori han indlod sig – som Forligsloven hverken kunde forudsættes eller pleiede at antages, under saadanne Omstændigheder ubetinget at kræve Fremlæggelse af skriftligt Beviis for særskilt Bemyndigelse i hvert enkelt Tilfælde. Erkjendt mundtlig Fuldmagt maatte være nok, og under Forligsmægling mellem myndige Mænd, om Gjenstande af Beskaffenhed som den omhandlede, havde Commissionen blot at paasee, at Intet var til Hinder for Sagens mindelige Afgjørelse, og at for Øvrigt intet Ulovligt foretoges. Vilde Indklagede indlade sig med Klageren under udtrykkelig eller stiltiende Anerkjendelse af hans Fuldmagt, eller i Tillid til hans Vederhæftighed, kunde Commissionen Intet derimod have at erindre, enten Spørgsmaalet var om at erhverve Rettigheder eller, som her, at paadrage sig Forpligtelser mod

*

det Parti, Klageren repræsenterede, det være nu som Fuldmægtig eller som negotiorum gestor, da Forholdet maatte bedømmes efter almindelige Contractsregler; og nogen sær Mislighed ved Afslutningen i Forligelsescommissionen kunde ikke paavises, da den i Forligslovens § 74 bestemte Paaankning og Frist alene kunde antages at have Hensyn til den, som havde contraheret. For Øvrigt kan her bemærkes den i Retstidenden for 1849, S. 545—552, indtagne Sag.

L.Nr. 273. } Agers Formandskab mod Christen Larsen.
O.Nr. 20. }

Lovens 2—21—66 bestemmer, at "Kirkens Fortoug maa Ingen bruge, indhegne, eller Bygning paasætte, uden Kirkens Forsvars Bevilling, og Kirken faaer sin Rettighed deraf." Anordningen om Kirkerne paa Landet i Agershus Stift, m. M., af 14de Juni 1687, § 4, bestemmer, at Ingen maa bygge Huse eller Vaaninger ved Kirkerne "paa 100 Trin nær, uden Kirkens Forsvars Forevidende og Samtykke," efter at der i det Foregaaende er omtalt, at "ved nogle Kirker Huse med Skorstene eller Ildsteder i saa nær skal være opbyggede, at de ei uden Ildsfare ere." Hermed stemmer Frdn. af 13de August 1734, § 7. Paa Christianias Bymark, bestaaende af de 5 i 1629 Stadens Beboere til Græsgang for deres Kreature skjenkede Gaarde, er Agers Kirke - en gammel Steenbygning, der i 1703 undergik en Ildebrand, og ved hvilken efter Anordningen af 10de September 1734, § 3, Præstboligen ikke maatte opføres nærmere end 100 Alen - uden Tvivl meget tidligere opført paa en tilkjøbt Eiendomsgrund (Nr. 173 blandt Løkkerne, efter Attest fra Byskrivercomptoiret), omkring hvilken Byens Magistrat Tid efter anden har afhændet Byggetomter; og ved Tomtebrev af 21de August 1818 blev saaledes afhændet en Tomt til Eiendom, for at Eieren

derpaa skulde kunne "bygge, eller paa anden Maade afbenytte" den, mod en aarlig Afgift til Byen. Dens Beliggenhed beskrives i Tomtebrevet saaledes, at den mod Nord støder til Agers Kirke; og efter det under Sagens Paaanke til Overretten optagne Kort støde de paa Tomten opførte Bygninger, paa omtrent 1½ Alen nær mod Øst, og paa knap ½ Alen nær mod Vest, op imod den søndre Kirkemur, der er omtrent 31 Alen fra selve Kirken. Paa den søndre Ende af Tomten, ved Telthusgaden, lidt over 53 Alen fra Kirken, er opført et Vaaningshus, som har staaet der over Hævdstid; men senere er i Forbindelse dermed henimod Kirkemuren og langs denne i vestlig Retning opført Udhuse – hvoraf de nærmest Kirkemuren anbragte ere et Grisehus og et Vandhus – hvilke Udhuse ikke have staaet der i Hævdstid. Ved Beskikkelse af 6te November 1846 blev Indstævnte Christen Larsen, som deres daværende Eier, opfordret til, inden 3 Maaneder (Anordningen af 1687) at borttage dem, da de "befindes inden Agers Kirkes Fortoug," og Kirkegaarden "ikke uden Bortflyttelse af det Byggede kan besørges repareret." Da denne Opfordring ikke blev efterkommet, bleve Erklæringer indhentede fra Geistligheden, hvoraf Sognepræsten til Ager blandt Andet bemærkede: at Kirkegaardsmurens Istandsættelse i høieste Grad var paatrængende, "og det endnu langt mere for de Levende udenfor den, end for de Døde indenfor, da de Første ere truede med at knuses af den høit over dem hængende sønderfaldende Muur," (der staaer paa en brat, "styrtende" Skrænt), og Stiftsprovsten ansaae det "aldeles fornødent, at de omhandlede Huse enten ganske eller for en Deel borttages, ikke alene for at kunne foretage den fornødne Reparation paa Kirkegaardsmuren, men ogsaa for at afværge den Fare for Ildsvaade for Kirken, som formedelst disse Huses nære Beliggenhed ved samme er at befrygte, samt den Modbydelighed baade for Syn og Lugt, som disse Bygninger afstedkomme for Enhver, som passerer den Side af Kirkegaarden." Der skredes nu, efter foregaaende forgjæves Forligsprøve, til

Sagsanlæg mod Indstævnte, som principaliter paastodes tilpligtet, under passende Tvangsmiddel, at ryddiggjøre Agers Kirkes Fortoug for de ham tilhørende, der befindende Bygninger, samt Udredelse af Søgsmaalets Omkostninger, hvorhos han subsidialiter paastodes tilpligtet at ryddiggjøre Tomten i en saadan Udstrækning, som ved et paa hans Bekostning optaget Skøn maatte bestemmes. Indstævnte, der tog til Gjenmæle efter beneficium paupertatis ved befalet Sagfører, havde imidlertid ladet Christiania Magistrat og Formandskab indkalde til den udsatte Forligsmægling, hvorunder af hans mødende Eftermand som Eier af Tomten tilbødes Ryddiggjørelse af en 2½ Alen bred aaben Gang mellem Kirkemuren og Resten af Bygningerne, men forgjæves, hvorefter han i Retten paastod Sagen afviist med Tillæggelse af Kost og Tæring, eller sig frifunden med Tillæggelse af Sagsomkostninger. Christiania Magistrat og Formandskab lod møde og modsige saa vel Søgsmaalet som Indstævntes Formening om Regres. Under Befaringen paa Aastedet erklærede Lavrettet paa given Anledning: "at det i sjældent Tilfælde med overhaands stærkt Søndenveir vilde medføre Fare for Kirken, om den her omhandlede Eiendoms Bygninger kom i Brand, og at Localiteten er saadan, at Stanken fra Vandhus og Svinehus nødvendig maa være dem til Uleilighed, som have Noget at gjøre paa Kirkegaardens østre Side," samt videre: "at naar denne til nærværende Tomt stødende Deel af Kirkemuren skal repareres, er det nødvendigt, dertil at benytte Gaardsrummet, eller føre Materialier over Kirkegaarden, og navnligen over Gravene, for saa vidt nye Materialier behøves." En Tømmermand og en Murmester afgave senere den Erklæring, at der behøvedes 6 Alens Rydiggjørelse fra Kirkegaardsmuren, til dens Istandsættelse. Efter at derpaa de ovenberørte Hævdsforholde deels ved Vidner deels ved Erkjendelser vare oplyste, blev Indstævnte ved Underretsdom af 7de September 1848 frifunden og Sagsomkostningerne ophævede, samt den befalede Sagfører tillagt 20 Spdlr. i Salar af Stats-

kassen. Denne Dom blev, efter Paaanke fra Citantskabets Side, ved Overretsdom af 27de August 1849 stadfæstet og Sagsomkostningerne for Overretten ophævede, hvorhos den, ligeledes efter beneficium paupertatis, for Indstævnte ved Overretten befalede Sagfører for Sagens Udførelse der og Møde under Kartforretningen blev tillagt 18 Spdlr. i Salar af Statskassen. Dette Udfald støttedes for Vaaningshusenes Vedkommende paa Hævd, og for Udhusenes Vedkommende derpaa, at de ei kunde antages at være til større Fare for Ildsvaade – hvilken var Grunden til Lovforbudet. For Høiesteret, hvortil Sagen derpaa af Citantskabet indankedes, blev af dets Sagfører i det Væsentlige bemærket:

Indstævnte har indvendt, at hvad der gjælder Landskirker i Almindelighed ei skulde gjælde Agers Kirke, fordi denne ligger paa Christiania Byes Grund, og er afgivet derfra, uden at Byen har afgivet noget Fortoug; men dette er en Feil, da Kirken stod før Byen. Og selv om Forholdet var omvendt, maatte Lovens almindelige Forskrifter gjælde den som andre Kirker. Dette viser Anordningens Grund samt Rescr. af 10de September 1734, hvori det heder: "dog efter Anordningen (af 13de August s A., § 7) 100 Alen fra Kirken." Indstævnte har dernæst paaberaabt Hævd, en Indsigelse, som fremkom fra Christiania Byes Sagfører; men om Hævd kan der ei være Tale, og i ethvert Fald kun paa Vaaningshusene. Her haves en bestemt Forbudslov, og denne maa kjendes af Enhver, ligesom Enhver maa paaminde sig den Auctoritet, af hvem Dispensation fra Forbudet skal meddeles. Lovens Udtryk: "Bevilling" udelukker desuden det almindelige Hævdsbegreb. En Bevilling kan ei hævdes. Lovgrunden – Fare for Ildsvaade – taler ogsaa mod at tilstede Hævd. At denne Fare er for Haand, er oplyst ved Geistlighedens og Lavrettets Erklæringer under Sagen, og dette maa være nok. Men afgjort er det, at efter Anordningen af 1687 skulde enog de allerede opførte Bygninger, deres Elde uanseet, nedrives, naar de stred mod Forbudet. Her er Beskikkelse med 3 Maaneders

Frist, som Anordningen foreskriver, brugt. Skulde Hævd findes anvendelig, kan Vedkommende kun beholde, hvad i 20 Aar har staaet, og dette er kun Tilfældet med Hovedbygningen. Under Sagen er oplyst, at Vaaningshuset har staaet i 20 Aar; men alt det Øvrige har sin Oprindelse fra senere Tid, end til Hævd udkræves. Men, siger Overretten, det er ikke paastaaet eller skjønnet, at Udhusene ere farlige for Ildsvaade. Herimod maa dog bemærkes, at det Skjøn, der gjælder Vaaningshusene, ogsaa rammer Udhusene, der ligge Kirken nærmere, hvortil kommer, at Provstens Skjøn er almindeligt om alle Bygninger. Der er desuden andre Grunde mod saadanne Bebyggelser nær Kirkegaard. Forordningen af 13de August 1734, §15, jfr. Circlr. af 16de Mai 1823, fordrer Hegn om Kirkegaardene; men man kan ikke engang faae Kirkegaardsmuren repareret, fordi der er bygget op mod selve Muren. Indstævnte tilbød vel i Forligelsescommissionen at flytte Udhusene 2½ Alen; men der er Skjøn, som godtgjør, at 2½ Alen er forlidt." Han nedlagde derfor Paastand som før, med Tillæg af Omkostninger for Høiesteret.

Indstævnte mødte ogsaa ved Høiesteret i Følge **beneficium paupertatis** ved befalet Sagfører, som havde denuncieret **litem** for Christiania Commune, og i det Væsentlige svarede:

1) Lovens Forbud har Hensyn til Bygninger, opførte paa Kirkens eller Kirkegaardens Grund. Dette viser Bestemmelsen om Afgift og om Bortflytning af gamle Bygninger, hvilket var impracticabelt, naar Talen var om Bygninger paa privat Grund. Citanten forvexler "Fortoug" med den i Rescrip. af 1687 omhandlede Circumferents. Dette viser Forordningen af 13de August 1734 § 7, hvor der skjelnes mellem Kirkens Fortoug og denne Circumferents. Her var Grunden Christiania Commune tilhørende. 2) Rescriptet gjælder kun Kirkerne paa Landet – ɔ: Kirker paa Landets Grund – ikke, som af de underordnede Retter antaget, en Kirke for en Landsmenighed. Det er nemlig herligegyldigt, ved hvem eller for hvem de ministerielle Forretninger udføres, ligesom Jurisdictionsforandringer hyppig

foretages, uden at dette kan medføre Forandring i den i Rescr. af 1687 omhandlede Retning. Lovgrunden taler ogsaa for, kun at anvende Rescr. paa Landskirker. Vel heder det i Rescr. af 10de September 1834, at Præsteboligen ei maa opføres nærmere Kirken end 100 Alen; men dette Forbud er uden Tvivl støttet paa særegne Grunde, saa meget mere som det er ubetinget, medens det ældre og almindeligere Forbud er betinget og kan fraviges ved Bevilling eller Forevidende og Samtykke af dem, som raade for Grunden, hvilke her vare Bycommunens, ikke Agers Kirkes Foresatte. 3) I alle Fald har Indstævnte hævdet Ret til at lade sine Bygninger staae. Citantens Indvendinger mod Hævd i nærværende Tilfælde grunde sig paa en Misforstaaelse af denne Indstiftelses Væsen. Det er betræffende Adkomst tilstrækkeligt, at man ikke ved Erhvervelsen har gjort sig skyldig i noget Ulovligt eller for Øvrigt er i noget af de i L.5—5 - 3 infine omhandlede Tilfælde. Naar Modparten paaberaaber sig, at stiltiende Samtykke her ei kan tænkes, da bemærkes, at Hævd (Eiendoms-) ei bygges paa stiltiende Samtykke - som dog her maatte kunne erstatte den udtrykkelige Indvilgelse, der er tilladt - men paa forudsat Adkomst, som her beviist. 5—5—3 har desuden ingen Forandring gjort med Hensyn til Bygningerne nær Kirken. Det kan være tvivlsomt, om Udhusbygningerne indgaae under samme Kategori. Vel er det urigtigt, at der i 1836 ingen Udhusbygninger stode, men det erkjendes at forholde sig som af Indstævnte og Vidnerne under Sagen er anført, at de ei havde staaet i Hævds Tid, da Sagen blev anlagt. Imidlertid sigter Rescr. af 1687 til "Ildhuse;" men disse Huse ere ei Ildhuse. For Øvrigt formenes de underordnede Retters Ræsonnement herom at holde Prøve. Udhusene ere ganske smaa og kunne ei være farlige for Ildsvaade. Man maa lægge Mærke til Følgerne af en saaledes besluttet Nedrivning: den vilde ramme en heel Husrække ned igjennem Telthusgaden. Citanten har kun paastaaet bemeldte Huse flyttede efter Skjøn; men denne Paastand er uden Hjemmel i Lovgivningen.

Reparation paa Kirkemuren kan foregaae indenfra uden Skade for Gravene, naar ikke ny Steen tilføres, hvilket ikke kan antages nødvendigt; og selv om ny Steen behøvedes, vilde dog Gravene, som derved molesteres, kunne senere igjen restitueres. Haandverkernes Erklæring benegtes som urigtig; det er jo ufornødent at have sine Materialier liggende saa nær som i denne Erklæring anført. Det er nok, at man har Plads til at staae og arbeide, og denne har Indstævnte tilbudt, ligesom han fremdeles tilbyder den. Det er i alle Fald urigtigt, at disse Huse staae mod Kirkemuren. De have selvstændige Vægge og ere solid byggede. Forebyggelse af Stank og Ureenlighed er Politiets Sag, men maa være den nærværende Sag uvedkommende. Overrettens Ræsonnement er mindre rigtigt, for saa vidt det, i Strid med Underrettens, antager, at der ei er erhvervet Hævd for Udhusbygningernes Vedkommende. Han paastod derfor Stadfæstelse og Omkostninger for Høiesteret.

Høiesterets Dom, afsagt den 6te Juni 1850, er saa lydende:

"Christen Larsen bør inden tre Maaneder efter denne Doms Afsigelse, under en Mulct til Christiania Byes Fattigkasse af een Spdlr. for hver Dag Dommen sides overhørig, at ryddiggjøre den under Sagen omhandlede Tomt for de paa samme værende Udhuse, men i Øvrigt for Tiltale fri at være. Med Hensyn til Sagsomkostningerne og den befalede Sagførers Salarier bør Stiftsoverrettens Dom ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Høiesteret ophæves. Den ved Høiesteret befalede Sagfører, Advocat Homann, tillægges i Salarium 30 Spdlr., som udredes af Statskassen."

Den 24de August.

L.Nr. 360. Advocat **Kildal**, Actor mod 1) Ole Christophersen, 2) Kirstine Frederiksdatter og 3) Christopher Monsen Asfim.

(Skriftlig behandlet).

Under nærværende i Overeensstemmelse med Lov af 6te September 1845 behandlede Sag ere de Angj. ved den af Byfogden paa Moss den 24de Mai d. A. afsagte Dom anseede: Ole Christophersen for Tyveri med Fængsel paa sædvanlig Fangekost i 40 Dage, Kirstine Frederiksdatter for Deelagtighed heri med Fængsel paa Vand og Brød i 10 og Christopher Monsen Asfim for ulovlig Omgang med Hittegods med lige Straf i 4 Dage. Denne Dom blev af Overretten stadfæstet den 10de Juni, med Undtagelse for Ole Christophersen, for hvis Vedkommende Retten gav ny Conclusion, hvortil den blev motiveret derved, at Underretten ogsaa havde fældet bemeldte Angj. for Tyveri af 2 Oretræer af Værdi 2 Skill., uagtet Factum antoges at henhøre under 22—14 og ei var begjært paatalt af den Fornærmede. Denne sidste Dom blev kun efter de Angj.s Forlangende indanket for Høiesteret. Angjældende Nr. 1 er ved egen Tilstaaelse overført, fra 1ste Dept., hos hvem han var i Tjeneste eller fast Dagarbeide, at have stjaalet en Sæk af Værdi 10 Skill. og fra 1ste Deponents Søn et Pibehoved, værdsat for 36 Skill. Han er fød i Aaret 1833 og ei forhen straffet. Angj. Nr. 2, 60 Aar gammel og Moder til Nr. 1, erkjender at have taget den stjaalne Sæk i Brug, uagtet hun vidste, at den var stjaalen, og saaledes er hun hjemfalden til Straf for efterfølgende Deelagtighed i Tyveri, ligesom Angj. Nr. 3, der er gift med Nr. 2, er strafskyldig efter 21—14, da han erkjender at have fundet og taget i Brug et Hesteklæde, uden at anmelde Fundet. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom, for saa vidt paaanket var.

Sag, paakjendt i Høiesterets 2den Session 1850.

Den 5te September.

L.Nr. 11. Advocat **Lous**, Actor mod Johan Oltman Bruns.

Ved Lister og Mandals Amts Ordre af 4de Sep-

tember f. A. er Angj., der er 28 Aar gammel og Hannoveraner, tiltalt for i bedragerisk Hensigt at have giort Fartøi læk samt for Mordbrand, og er ved Dom, afsagt af Sorenskriveren i Lyngdal den 2den Februar sidstleden for at have gjort Fartøi læk, i Hensigt at sænke det, og Mordbrand ilagt 15 Aars Strafarbeide, medens Sagen ved Overrettens Dom af 10de April næstefter er afviist fra Underretten, hvad den første Deel af Sigtelsen angaaer, hvorimod Angjældende for Mordbrand er idømt 12 Aars Strafarbeide. Til Høiesteret var Sagen indanket saa vel efter Angj.s Forlangende som paa det Offentliges Vegne. Det under Sagen omhandlede Fartøi er "Koffen Elisabeth" drægtig 26 Commercelæster fra Emden, hvilket Fartøis Fører Angj. var. Den 11te August 1849 om Morgenen Klokken 4 gik Angj. til Søes fra Lodshavn (en Udhavn ved Farsund) og stødte ved Udseilingen eller skurede langs et Fjæld paa Bagbordside, medens han selv stod ved Roret, uden at Skibet derefter viste sig lækt; Reisen fortsattes flere Mile til Søes, idet Angj. opholdt sig i Kahytten alene til Klokken 11 Formiddag; man saae nu en Krydser, som man frygtede kunde være en dansk Orlogsmand. Angj. gav Ordre til at vende, hvorved Skibet kom paa Styrbordside, og kort efter viste sig svær Læk, saa at man tilsidst maatte gjøre Tegn til Lods, og Skibet indlodsedes nu af de samme Lodser, som havde udlodset det, og som havde holdt sig paa Udkig i Nærheden, uden i Mellemtiden at have været i Land. Skibet sattes paa Grund i Lodshavn, for ikke at synke. Nat til 13de August laae Angj., der ellers pleiede at ligge i Land, ombord alene i Kahytten; Klokken 2 om Natten kom han op, upaaklædt, idet der reg fra Kahytten, uden at han havde gjort noget Anskrig, men i Stilhed klædt sig paa; 15de Vidne, der bemærkede Røgen, vækkede de 2 Mænd, der sov i Ruffet, og da Hjælp nu kom til fra Land, blev Koffen halet af Grunden, og sænket ved at man huggede Hul i den. Dette var fornødent baade til Skibets og de nærliggende Huses Redning. Den 27de August blev Fartøiet, for at bjerges, optaget af et Compagni, bestaaende af hannoveransk Consul Andersen, Consul Larsen, Angjældendes Commissionær, Skipper Skaugaard og Ole Olsen (11te Vidne), og indbragt til Egvaag, en anden Udhavn ved Farsund, hvor der blev sat 4 Mand til Vagt derpaa. Den 28de August indfandt Underdommeren sig ombord i Forening

med 1ste, 2det og 8de Vidne samt Toldrorskal, Andreas Hansen, og ved Undersøgelse opdagedes nu et Hul i Bunden af Fartøiet, agter paa Styrbordssiide, kun 2 à 3 Fod fra Kjølen, omtrent 1 Tomme i Gjennemsnit, boret indvendigfra. Hullet maa antages boret med et engelsk Centrumbor, der den 31te August af 1ste Vidne fandtes gjemt i Kahytten og som aldeles passede til Hullet. Samme Dag den 28de August blev Angj. arresteret, og den 29de August fortsatte Underdommeren Undersøgelsen ombord i Forening med 3, 4de 5te og 6te Vidne. Den 31te August indbragtes Fartøiet til Farsund og udlosſedes, hvorefter ny Undersøgelse anstilledes af Underdommeren og 3die, 4de 5te og 6te Vidne, og den 1ste September af Underdommeren og 1ste samt 6te Vidne.

1) Angj. har paaskudt, at Hullet kunde være boret af hans i Gibraltar afskedigede Styrmand; men ved Skjøn af 31te August er det oplyst, at Hullet var ganske friskt og umuligen kunde være saa gammelt som fra Gibraltar. Angj. har derefter hentydet paa, at Hullet kunde være boret, efter at Fartøiet var optaget fra Grunden ɔ: fra 27de August; men foruden at der stadigen havde været Vagt ombord i det korte Mellemrum indtil Hullet opdagedes (28de August), og Fartøiet desuden den Gang var fyldt paa Bunden med Vand, saa havde jo ogsaa Lækken viist sig tidligere. Denne sidste Omstændighed har Angj. villet forklare deraf, at Skibe i Almindelighed kunne vise sig tætte, medens de ere i Havn, men derimod lække, naar de kommer i Søgang, og at dette især skulde kunne formodes om hans Fartøi. Men in casu er det oplyst, at Fartøiet ei blot i 3 Maaneder tidligere havde været i Lodshavn, men ogsaa at det 2de Gange kort før havde været i Søgang og i Storm, uden at vise sig læk, og at det selv den 11te August var tæt flere Mile i Søen endog paa Bagbordside, hvor det stodte, men at det derpaa pludselig fik en voldsom Læk, der vedblev til Fartøiet blev sat paa Grund, altsaa selv i Havn; at det viste sig fuldkommen tæt, da en Prop blev sat i Hullet, og at intet andet Spor af Læk har kunnet opdages, mindst af en saa betydelig Læk, som den, der pludselig viste sig den 11te August. Under selve Optagningen vare circa 40 Mennesker ombord, og det er lidet tænkeligt, at Nogen da skulde have kunnet udføre en saadan Gjerning, ligesom

den paa en Tid, Fartøiet var fuldt af Vand, var saa godt som umulig. Man har heller ikke kunnet oplyse det Mindste om, at nogen Anden kunde have Interesse af at tilføie Fartøiet saadan Skade. Det er efter dette utvivlsomt, at Hullet har været den væsentlige Grund til Lækken den 11te August, og at det altsaa har været boret eller i alle Fald aabnet kort forinden, og efter at man havde forladt Lodshavn. Men forinden Lækken var Angjældende, som oplyst, alene i Kahytten i flere Timer; fra Kahytten var netop Nedgangen til det Sted, hvor Boringen var foregaaet, og Boret var ligeledes i Kahytten. Alene efter dette, og da ikke engang Spor af Mistanke er fremkommet mod Andre, maa vel Angjældende ansees som Gjerningsmanden. Men hertil kommer: a) Skibet, hvoraf Angj. eiede Halvparten, havde han fra Palermo ladet assurere i Holland for 10,000 fl. for Reise fra Palermo til Dortrecht, medens dets Værdi den 31te August er taxeret at have været høist 15 à 1600 Spdlr., altsaa ikke mere end omtrent ¼ Part. b) Underveis anløb han Gibraltar for en liden Reparations Skyld. Efter hvad der er oplyst, tog han i Gibraltar ikke blot Bodmeri for circa 1100 Pjaster, men solgte endog, efter hvad der maa antages, over Halvdelen af Ladningen, som havareret, uden dog at indsende Havaridocumenter til Ladningseierne eller engang at underrette disse om det Passerede, saa at de ikke have kunnet opgiøre med Assurandeurerne. c) I Palermo oppebar han i Forskud paa Fragt mellem 46 og 47 £ og i Falmouth mellem 16 og 17 £; altsaa heller ikke i den Henseende havde han stor Interesse, især da saa Meget var solgt. d) Da han afgik fra Falmouth, havde han god Vind, saa at han i kort Tid kunde været i Holland; det synes derfor mistænkeligt, at han kom saa meget af Coursen, at han maatte søge ind til Lodshavn i Norge. I Lodshavn havde han oftere været, og havde der mistænkelige Forbindelser. Et utvivlsomt stærkt Judicium er det, at han blev liggende i Lodshavn fra Begyndelsen eller midt i April Maaned indtil Slutningen af Juli, uden at give sin Fader (Medreder) eller Ladningsrederne Underretning om, hvor han var. Han opholdt sig i Norge, siger han, af Frygt for danske Orlogsmænd; men skrive hjem kunde han dog lige fuldt. Først da man havde opsporet hans Smuthul og da han gjennem Consularagent Lund var

opfordret til at fortsætte Reisen, begyndte han med at anstille Forsog derpaa. e) Disse foregaaende Forsøg vare følgende: Den 28de Juli gik han ud, men kom efter 3 Dage tilbage for Vindstille. Nogle Dage senere gik han atter ud om Eftermiddagen, men kom følgende Morgen tilbage for Storm. Stormen var dog ikke stærk, og desuden Med bør. f) Da han den 11te August gik ud, havde han langt fra tilstrækkelig Proviant ombord, hvilket røber, at det ikke var hans Hensigt at fortsætte Reisen. Angj. har først villet skyde Skylden paa 20de Vidne, og har derved gjort sig skyldig i Modsigelser; siden siger han, at han vilde gaae nordover Skudesnæs til England, for at komme til Holland; men hvilket er urimeligt i sig selv og specielt med Hensyn til Provi-antens ringe Kvantum. g) Da Lækken mærkedes, lod han kun søge efter Aarsagen dertil forud, men ikke agter. Da Styrmanden befalede 18de Vidne at gaae ned i Kahytten for at gjøre reent, hindrede Angj. det, ved at kalde 18de Vidne op med Bemærkning, at det ikke hastede med Reengjøringen. Angj. angiver som Grund, hvorfor han ikke lod undersøge agter, at Kokken, 18de Vidne, kort forud havde været i Kjælderen efter Brænde; men 18de Vidne har provet, at han ikke havde været der senere end Dagen forud. h) Da Hullet opdagedes, blev Angj. paafaldende urolig og forstyrret og lod først til at ville hindre, at man nærmere besaae det. i) Angj. lod sine bedste Klæder blive tilbage i Lodshavn, da han seilede den 11te August. k) Hans Broder kom om Sommeren 1819 med Skib til Mandal, og fik af Angj. flere Seil, skjønt Elisabeth kun var yderst slet forsynet dermed. l) Angj., der ikke pleiede at staae til Rors, gjorde dog dette, da Fartøiet gik ud den 11te, og uagtet Lodsen oftere raabte "Bagbord med Roret," hvilket Angj. erkjender at have hørt, og uagtet man havde Buxeerbaad ude, lystrede Fartøiet dog saa slet, at man som meldt stødte. Veiret var, efter hvad der er oplyst, særdeles gunstigt. m) Boret, hvormed Hullet var boret, fandtes den 31te August ikke paa dets sædvanlige Sted, men lagt ind i en Krog i Kahytten. At Angj. virkelig er den, som har bevirket Lækken, og det i den Hensigt at sænke Fartøiet, er efter det Anførte utvivlsomt; men da det paa den anden Side ikke kan antages, at Forbrydelsen er begaaet inden den norske Straffelovs Omraade, Angjæld. er Udlænding, og der

ikke haves nogen kongelig Bestemmelse*) for, at Forbrydelsen skal paatales ved norsk Domstol, jfr. Erll.s 1—2, har Overretten med god Grund afviist Sagen i denne Post. Dette Forsøgpaa Overtrædelse af 23—6 kan altsaa kun komme i Betragtning som et Indicium med Hensyn til den anden Deel af Actionen.

2) Som forklaret opkom Ilden om Natten, medens Angj. imod Særdvane laae ombord. Ved Undersøgelse den 29de August fandtes den Bjelke, der bar Kahytsgulvet og hvortil en Paneling imellem Lasterummet og Kahytskjælderen var befæstet, især at være angrebet af Ilden, fornemmelig paa det Sted, hvor et Bord i Panelingen var indtrykket i Kjælderen. Paa Overkanten af dette Bord var et brændt Hul, der antydede, at Ilden var kommen derfra. Er Ilden paasat, kan ingen Anden have gjort det end Angj., der var alene i Kahytten. Spørgsmaalet er saaledes egentlig kun, om den ikke kan være opkommen ved et Tilfælde. Angj. har hentydet paa de Frictionsstikker, han havde til at tænde sit Lys med. Efter 18de Vidnes, af Angj. erkjendte, Prov lader dette sig dog ei antage. Vel siger Angj., at han havde taget Stikkene fra Pladen og lagt dem i Chatollet, og at han gjorde dette om Natten, da han tændte et nyt Lys; men dette er i sig selv saa lidet rimeligt, at Foregivendet snarest ligner en Udflugt, der alerede som saadan er et Indicium imod ham; paa Pladen laae Stikkerne sikrest, og efter 18de Vidne er det lidet troeligt, at han om Natten har tændt noget nyt Lys; i alle Fald maatte Ilden da være udbrudt fra Chatollet, ikke derimod nedenfra.

(Fortsættes).

---

*) Der var ogsaa Nordmænd ombord, da Fartøiet gjordes læk; men da det efter Omstændighederne ikke er rimeligt, at han har villet udsætte disses Liv for Fare, idet han vel har regnet paa at alle vilde blive reddede, som skeet, var der ingen Grund til at bevirke saadan Bestemmelse.

Christiania 1850.
Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang №. 38. | 23de September 1850.

Norsk Retstidende,

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sag, paakjendt i Høiesterets 1ste Session 1850.

L.Nr. 279. D.Nr. 23. } Advocat Kildal, befalet Sagfører for Johan Minde, som Værge for den umyndiggjorte Peder Johannesen Sætnan, mod Proprietær H. E. Gorrissen.

Den 3die October 1837 mødte Peder Sætnan og H. E. Gorrissen ved Fuldmægtige i Størdalens Forligelsescommission og lode Protokollen tilføre en den 6te September f. A. afsluttet Contract, hvorved den Første, der senere formedelst Alderdomssvaghed er gjort umyndig, forpligtede sig til, den 14de April 1838 at fravige og afstaae (til Fordeel for Gorrissen) Gaarden Ytre Sætnan – hvilken Peder Johannesen og en Sagen uvedkommende Trediemand havde brugt som Leilændinger – mod at der tilstodes Peder "et aarligt Kaar" paa Livstid fra sidstnævnte Dag at regne, stort 25 Spdlr. aarlig, at betales hver 30te Juni og 31te December. Hensigten med Contractens Indførelse i Forligsprotokollen angives i selve Tilførselen at være den, at "denne Contract vedblivende kan være uryggelig." Det herved stiftede Retsforhold gav Anledning til en Række af Processer, hvoraf den første sluttedes ved et Retsforlig af 2den April 1838, hvori blandt Andet bestemtes, at Peder Sætnan, hvis han brød Contracten af 6te September

(Forliget af 3die October) 1837 ved at forgribe sig paa Skov, Huse eller Andet, Gaarden Sætnan tilhørende, skulde de have det betingede Kaar uigjenkaldelig forbrudt. Den saaledes sluttede Fred varede kun til 19de Marts 1839, da han atter indklagedes af Gørrissen til Forligelsescommissionen, blandt Andet fordi han skulde have forøvet ulovlig Slaat paa Sætnan, hvorfor han derpaa i Juni s. A. indstævntes til at have det betingede Kaar forbrudt, m. M. Medens denne Sag stod for Retten, lod Peder Sætnan den 12te Marts 1840 gjøre Indførsel for det ham for Aaret 1839 tilkommende Kaar, 25 Spdlr., med Omkostninger, tilsammen 31 Spdlr. 48 Skill. Gørrissen protesterede mod denne Forretnings Fremme, paaberaabende sig, deels at Hensigten med at føre Contracten af 6te September 1837 til Forligsprotokollen ei var at give den Exsecutionskraft, men kun at gjøre Overeenskomsten om Peder Sætnans Fraflyttelse uomstødelig, hvilket formeentes godtgjort derved, at nogen "saadan" Tvang til Kaarets Betaling ei var tilføiet, og at Forliget (Contracten) ei var indgaaet i Forligelsescommissionen men privatim, deels at fatalia exsecutionis efter 3die October 1837 vare overstaaede, deels endelig at Peder Sætnan senere havde vedtaget at have sit Kaar forbrudt, saafremt han paa nogensomhelst Maade fornærmede Gørrissen, hvilket denne paastod at være beviist for Retten. Administrator eragtede imidlertid paa Stedet, at Forliget ansaaes lovligt, og da fatalia exsecutionis, for saa vidt det Beregnede angik, ei vare overstaaede, blev Forretningen tilladt Fremme og Udlæg ved Beslutningen givet i to Hingste. Gørrissen vedblev dog at negte mindelig Betaling af Kaaret, hvorfor Peder Sætnan den 22de September 1840 for den til 30te Juni s. A. forfaldne Termin lod gjøre ny Indførsel, der af Gørrissen blev mødt med samme Indsigelser, som forrige Gang fremsattes, og fik samme Udfald, idet Udlæg for Beregningssummen 19 Spdlr. 103 Skill. blev givet i to Kakkelovne. Ved Hovedstævning af 16de Marts og Continuationsstævning af 22de April s. A. paaankede Gørrissen

Beslutningen og Eragtningen af 12te Marts, og ved Continuationsstævning af 28de September inddrog han under samme Overretssag Indførselsforretningen af 22de næstfør. Peder Sætnan lod møde ved befalet Sagfører, Procurator Schrøder, der i samme Egenskab afgav Møde for ham under den ovenberørte i Juni 1839 anlagte Underretssag, og da denne netop angik Gorrissens væsentligste Indsigelse mod Indførselsforretningen, begjærte og fik han Udsættelse i Overretten, indtil Underretssagen var paakjendt. Dette skeede først ved Dom af 10de November 1846, hvorved Peder Sætnan blev frifunden, men hvormed Gorrissen ei var fornøiet, hvorfor han paaankede Dommen til Overretten, der dog under 4de September 1848 stadfæstede den. Nærværende Sag, som blev fremmet af Peder Sætnans Sagfører den 9de Februar 1847, udstod imidlertid efter nysnævnte Overretsdom for Gorrissen, og blev endelig paakjendt ved Overretsdom af 20de November 1848, hvorved Indførselsforretningerne kjendtes uefterrettelige, men Sagsomkostningerne ophævedes og den befalede Sagfører tilkjendtes i Salar 40 Spdlr., "der udredes som Omkostningerne i offentlige Sager." Denne Dom blev af Peder Sætnan, ligeledes ved befalet Sagfører, Advocat Kildal, og i Følge Bevilling, der dispenserede fra Bestemmelserne om summa appellabilis, paanket til Høiesteret, hvor Sagen paa Grund af Indstævntes Udeblivelse udgik til skriftlig Behandling, og hvor Appellanten lod paastaae Indførselsforretningerne stadfæstede, Indstævnte ilagt Sagsomkostningerne ved begge Appelinstantser, og den befalede Sagfører tilkjendt Salar. Ved Høiesterets Dom, afsagt 11te Juni 1850, blev saaledes kjendt for Ret:

"Stiftsoverrettens Dom underkjendes, hvorimod de paaankede Executionsforretninger af 12te Marts og 22de September 1840 bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Stiftsoverretten og Høiesteret ophæves. De befalede Sagførere, nuværende Foged Schrøder og Advocat Kildal, tillægges i Salarier den Første 40 og den Sidste 30 Spdlr., der udredes af Statskassen."

*

Ved Processualia bemærkes, at Stævnevidnernes Paategning ei udtrykkelig indeholdt, at Bevillingen var forkyndt for Fogden, og at der ved Documentationen manglede et i Overretten fremlagt Bilag, der forøvrigt ei fandtes paaberaabt eller tillagt nogen Indflydelse under Sagen, og rimeligviis kun har været en Afskrift af det documenterede Forlig af 3die October 1837. Hvad den ved Overretten stedfundne Cumulation angaaer, da antog Appellanten, at Høiesteret vilde finde sig foranlediget til ex officio at kjende Overretsdommen uefterrettelig, fordi Indstævnte uden Bevilling havde draget den sidste Indførselsforretning ind under een Sag med den første, skjønt ingen Indsigelse derimod var fremsat ved Overretten; men foruden at Sagen i alle Fald kun for den sidste Forretnings Vedkommende kunde faae dette Udfald, som Følge af en saadan Grund, maatte det omtvistede Forholds Identitet her gjøre samme Udslag, som hvor en senere Indførsel endog med Forbigaaelse af Mellleminstantsen paaankes i Forbindelse med de faldne Dommė for Høiesteret, der i saadanne Tilfælde paakjender det Hele under Eet. Endelig fandtes under Indstævntes Navn en Paategning paa Høiesteretsstævningen om, at han, "for at undgaae disse ubehagelige Executionsforretninger blev nødt til, den 11te September 1841 at betale efter 14 Dage tidligere afholdt Executionsforretning 93 Spdlr. 20 Skill., som omfattede ogsaa de i 1840 afholdte Executionsforretninger;" men foruden at Stævnevidnernes Attest ikke oplyste Underskriftens Egthed, og ingen anden Oplysning fremkom i dette Punct, var Bemærkningen i umiddelbar Forbindelse ledsaget af en Paastand om Underkjendelse af Dommen (Eragtningen og Beslutningerne), hvis Afgjørelse ligeledes maatte interessere begge Parter med Hensyn til de følgende Terminer. I Realiteten havde Overretten bifaldt den Indsigelse, at Forliget manglede den sædvanlige Executionsclausul. Imidlertid havde Indstævnte og Overretten været enige i at kalde den omhandlede Tilførsel i Forligscommissionen et Forlig, og Indstævntes Hensigt med

Contractens Tilførsel i den nævnte Protokol har uden Tvivl ogsaa været at give den Egenskab af et i alle Henseende lovgyldigt Forlig, for saa vidt han selv derfor havde Brug, ligesom den anførte Sætning om Uryggeligheden maa sigte til Forligelseslovens § 68, sidste Led. I alle Fald er en saadan Clausul ikke foreskreven som Betingelse for den Virkning, der tillægges de i Forligelsescommissionen bekræftede Foreninger i Lighed med Namsdomme – hvori Lovgivningen heller ikke fordrer nogen Executionsclausul – hvorimod der alene fordres en clausula pœnalis ved begge Dele, hvor Forholdets Natur kræver den (L. 1—5 –15, Frdn. af 19de August 1735, § 3, og Forligelsesloven §§ 64 og 69). Vel er Executionsclausul sædvanlig, ei alene i Namsdomme, men ogsaa i tilsvarende Commissionsforlig, men som Tilgift af Dommeren eller Forligelsescommissionen, uden at det af Parterne pleier at paastaaes, og Udeladelsen af denne Formel, der som bemærket staaer til Overflod og ikke bruges i Høiesterets Domme, kan ikke begrunde den Forudsætning, at Parterne have villet nogen Indskrænkning i den lovbestemte Virkning af et saadant Forlig. At Forliget med Hensyn til de omhandlede Terminer ikke havde overstaaet fatalia exsecutionis, følger likrem af Forligelseslovens § 71, og at Indstævntes ubeviste Foregivende om, at Kaaret var forbrudt, lige saa lidt ved de paaankede Indførsler som ved den upaaankede Overretsdom af 4de September 1848 kunde faae nogen Indflydelse, maatte endog i en senere Protokollation af Indstævnte selv ansees erkjendt. Hvad endelig Sagsomkostningerne angaaer, da var Sagen, deels med Hensyn til Executionsclausulen, deels og især med Hensyn til Kaarets Forbrydelse, ikke saa klar, at de kunde ilægges Indstævnte, der ved Paaanken til Overretten havde probabilis causa litigandi, og ved den upaaankede Overretsdom ikke var afskaaren alle sine Indsigelser mod Indførselsforretningerne, men endog ved Overretten vandt nærværende Sag.

Sager, paakjendte i Høiesterets 2den Session 1850.

Den 5te September.

L.Nr. 11. Advocat Lous, Actor mod Johan Oltman Bruns.

(Fortsættelse fra Nr. 37).

Dernæst har Angj. meent, at den Sumak, hvoraf Ladningen tildeels bestod, kunde have tændt sig selv. Men efter Professor Thaulows Erklæring er dette heller ikke antageligt. Angj. paaberaaber sig 25de, 29de og 30te Vidne om, at Sumakken, efter at være oplosset paa et Pakhus, havde taget stærk Varme; men dette er ikke i Strid med Professor Thaulows Erklæring. I Skibet var den nemlig vaad, men manglede den til Varmeudviklingen fornødne Luft. Angjældende vil vel have bemærket, at Sumakken var varm, da han 2den Gang gik til Sees; men han har ikke talt til Rogen herom. Styrmanden vil have gjort lignende Erfaring, men han er ikke ganske troværdig. Sumakken var dengang desuden jo aldeles tør. Afgjørende mod Selvantændelse taler endelig den Omstændighed, at de nærmest Brandstedet liggende Sække, men ikke den deri indeholdte Sumak, udvendig var forbrændte. Kahytten var ikke i Nærheden af det Sted, hvor Ilden opkom; Lyset i Stagen stod efter Angj.s egen Forklaring paa en anden Kant; Ingen havde været i Lasterummet med Ild om Natten. Men imod Angj. taler desuden: a) Angj. har i væsentlige Puncter forklaret sig urigtigt; saaledes i Søprotesten af 13de August f. A. at han og Mandskab vaagnede Klokken 2, da de bemærkede en stærk Røg i Kahyt og Ruf, som, da de kom paa Dækket, erfaredes at komme fra Lasten. Sandhed er, at 15de Vidne, der holdt Vagt, saae Røg fra Kahytten, hvorfor han, efter forgjæves at have spurgt Angj., om han skulde purre ud, gjorde dette paa egen Haand. Røg fra Ruffet eller Lasterummet bemærkedes slet ikke. Protesten er vistnok skreven af 25de Vidne; men efter dette Vidnes Prov maa Protestens Indhold antages at skrive sig alene fra Angjældende. Protesten opvækker Tanke om, at Ilden skulde være kommen fra Selvantændelse i Lasten. Under Forhøret (14de August) siger Angjældende, at han paa Dækket gjorde Anskrig, hvilket 15de Vidne har benegtet og Angj. ogsaa derpaa har forandret. b) An-

gjæld. klædte sig paa i al Stilhed, da han kom fra Kahytten, uden at gjøre Anskrig eller engang ved Tegn at give 15de Vidne at forstaae, at der var nogen særdeles Fare. Angj. paaskyder, at han havde faaet Røg i Halsen. Men at han havde sin Besindelse følger deraf, at han kunde klæde sig paa, og at han medtog fra Kahytten flere Ting ɔ: en Dyne, Hat, Barbertøi m. M. c) Det var udenfor al Sædvane, at Angj. selv laae ombord. Angjældende anfører, at Styrmanden den Nat var syg og laae i Land; men der var dog Folk nok ombord til at holde Vagt paa et Skib, der var sat paa Grund. Mistænkeligt er det ogsaa, at han lod Lyset brænde den hele Nat. At han ikke læste, følger af hans Forklaring om at være vaagnet i Røg. d) Angj. synes at have forholdt sig meget uvirksom ved Ildens Slukning. Det var 7de Vidne, der forestod Redningen. Han begyndte kun at lade hugge Hul i Dækket, men standsede igjen under Paaskud af, at Ilden derved vilde faae mere Luft; men Branden var dengang i dens Begyndelse, og man havde Vand nok. Det er kun oplyst, at han forlangte en Pøs Vand, men ikke at han benyttede den. e) Skibets Ødelæggelse var i hans høieste Interesse efter det under Nr. 1 Oplyste; Assurancen gjaldt ogsaa for Ildebrand. Af Angj.s Skrivelse af 13de December 1848 sees, at Angj. havde ladet sig det være magtpaaliggende at faae vide, hvorledes Assurancen var indgaaet, paa hvilken Skrivelse han i Sessionen den 21de September 1849 erkjender at have faaet Svar, skjønt han foregiver, at Svaret kun indeholdt almindelig Underretning om Assurancen for totalt Forliis. I alle Fald maatte det interessere ham at tilintetgjøre Fartøiet paa Grund af Hullet. Factum gaaer ligefrem ind under 23—1; der var Folk ombord og beboede Huse i Nærheden. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom.

Den 14de September.

L.Nr. 28. Advocat **Nyе**, Actor mod Sorenskriver Timme.

I 1839 omkom paa en Seiltour Sorenskriver Timmes Contorbetjent Elling Dahl, som tildeels havde bestyret Overformynderiet i Strind og Selbo, og efter en af Timme opgjort Fortegnelse endnu ikke havde gjort Rede og Rigtighed for 227 Spdlr. 40⅔ Skill. af de Umyndiges Midler, han havde havt under Hænder. Under disse 227 Spdlr. 40⅔ Skill. er indbefattet Inge-

borg Enersdatter Husbyes Arv 67 Spdlr. 60⅘ Skill., der er specificeret i 2 Summer, nemlig 61 Spdlr. 108⅘ Skill., der vare sikrede deels ved Skifteudlæg og deels ved Pantobligation i Gaarden Husbye, og 5 Spdlr. 72 Skill., som udgjordes af Myndlingens Andeel i et solgt Bankactiebrev 4 Spdlr. Angaaende Maaden, hvorpaa Dahl havde faaet denne Arv i Hænde, er det ved en af Timme fremlagt Skrivelse fra 2de Mænd, dateret 23de Juli 1843, oplyst, at Dahl i Aaret 1838 havde negotieret et Banklaan for Eieren af Husbye, hvorved de paa Gaarden heftende 61 Spdlr. 108 Skill. bleve indfriede, idet han tilbageholdt disse Penge af Banklaanet, mod at han qvitterede Documentet, som Sorenskriveren derpaa aflæste. Samtidig hermed blev ogsaa det i Overformynderiet beroende Bankactiebrev eller Ingeborg Husbyes Andeel af samme solgt af Dahl, der indkasserede Kjøbesummen for samme hos Kjøberen. I Overformynderiets Hovedregnskab for 1838 anføres der om Ingeborg Husbyes Arv, at den er indbetalt i Overformynderiet sidst i dette Aar til ny Udsættelse, hvilket skulde, efter Timmes Forklaring, erstaaes saaledes, at den var indbetalt til Dahl paa den angivne Maade. Den 28de Januar 1841 og 13de Mai 1843 anmeldte Timme sit Tilgodehavende i Dahls Bo efter en specificeret Regning, som var udateret og uunderskrevet, men senere den 7de Juni 1845 gaves fornøden Paategning, og i det Hele lyder paa et Beløb af 1022 Spdlr. 93⅔ Skill., hvoriblandt under 4de Post anføres de 227 Spdlr. 40⅔ Skill., under hvilke, som bemærket, var indbefattet Ingeborg Husbyes Arv. Idet Timme paastod at have tilgode de 1022 Spdlr. 93 Skill., erkjendte han at være Elling Dahl i anden Anledning skyldig 487 Spdlr. 95 Skill., som han i sin Skrivelse fratrækker og derefter opfører sit Tilgodehavende hos Boet til 531 Spdlr 118 Skill. Boet havde imidlertid allerede tidligere sagsøgt Timme, og fik under 3die August 1843 Dom over ham til at betale 429 Spdlr. 66 Skill., da Timmes Fordring paa Boet ikke kom under Paakjendelse i denne Sag. Efter at Timme derpaa deels i en Skiftesamling den 10de Juni og deels i en Skrivelse af 4de August 1843 havde søgt at legitimere den Post i sin Regning, der angaaer de 227 Spdlr. 40⅔ Skill., blev der den 5te Marts 1844 afholdt en Skiftesamling i Dahls Bo, hvor Boets og Timmes gjen-

sidige Fordringer bleve omhandlede, og derefter afsluttet saadan Forening, at Boet frafaldt sit Krav, hvorimod Timme "frafaldt sin her i Boet anmeldte Fordring." Dahls Bo blev kort efter, nemlig den 15de April 1844, sluttet, uden at Udlæg gaves enten til Timme eller nogen Anden for de 227 Spdlr. 40¾ Skill., idet Skifteforvalteren i Boet, Bærtzmann (1ste Dept) ansaae denne Post i Timmes Regning liquideret ved Forliget. Samtidig med at Timme saaledes anmeldte og legitimerede Fordringen paa de 67 Spdlr. 60 Skill. som en Deel af sit Tilgodehavende hos Dahl, skal han, da Ingeborg Husbye var bleven gift med Paul Krogstad, efter sin egen Forklaring flere Gange have anmodet denne saa vel som hendes forrige Værge, Ole Solstad, om ogsaa at anmelde Fordringen i Dahls Bo, hvor man skulde have fattet den Bestemmelse, at Boet ikke vilde reflectere paa hans (Timmes) Anmeldelse, med mindre denne blev gjentagen af Paul Krogstad. Denne paastaaer derimod, deels som 1ste Vidne under Thingsvidnet i Throndhjem den 12te Janr. 1848, deels i sin Skrivelse af 28de Marts 1844, at Sorenskriveren ved disse Leiligheder alene sagde, at Arven stod i Dahls Bo, og naar dette var sluttet, skulde han faae den, men lige saa lidt anmodede ham om at gjøre Anmeldelse, som han fortalte ham den fattede Bestemmelse; og hermed stemmer ogsaa Ole Solstads Forklaring som 2det Vidne i samme Thingsvidne, for saa vidt denne ikke kan erindre, at Sorenskriveren skulde have anmodet dem om at melde sig i Dahls Bo. Imidlertid er det mindre væsentligt, hvilken af disse Forklaringer er den rigtige; thi som senere nærmere vil sees, er nogen saadan Bestemmelse, som den Time foregiver, ikke fattet i Dahls Bo. Da Hovedformynderregnskabet for 1843 skulde aflægges, ønskede Sorenskriveren at erholde Afkald for Ingeborgs Arv, hvorom han paa Formynderthinget i November s. A. henvendte sig til Paul Krogstad og Ole Solstad. Efter flere Vidners Prov sagde Sorenskriveren da blandt Andet til dem, "at han havde hørt, to Børseskogninger havde været hos Stiftamtmanden og klaget over ham, og dette maatte være dem. Havde de ikke gjort det, havde han tænkt at betale dem deres Penge i Dag, men nu skulde de vente til Dahls Bo blev sluttet; men vilde de give Afkald, skulde de faae Renter." Men senere forefaldt en mere venskabelig Discussion mellem dem, og under denne siger Paul Krog-

ikke haves nogen kongelig Bestemmelse*) for, at Forbrydelsen skal paatales ved norsk Domstol, jfr. Erll.s 1—2, har Overretten med god Grund afviist Sagen i denne Post. Dette Forsøgpaa Overtrædelse af 23—6 kan altsaa kun komme i Betragtning som et Judicium med Hensyn til den anden Deel af Actionen.

2) Som forklaret opkom Ilden om Natten, medens Angj. imod Sædvane laae ombord. Ved Undersøgelse den 29de August fandtes den Bjelke, der bar Kahytsgulvet og hvortil en Paneling imellem Lasterummet og Kahytskjælderen var befæstet, især at være angrebet af Ilden, fornemmelig paa det Sted, hvor et Bord i Panelingen var indtrykket i Kjælderen. Paa Overkanten af dette Bord var et brændt Hul, der antydede, at Ilden var kommen derfra. Er Ilden paasat, kan ingen Anden have gjort det end Angj., der var alene i Kahytten. Spørgsmaalet er saaledes egentlig kun, om den ikke kan være opkommen ved et Tilfælde. Angj. har henpydet paa de Frictionsstikker, han havde til at tænde sit Lys med. Efter 18de Vidnes, af Angj. erkjendte, Prov lader dette sig dog ei antage. Vel siger Angj., at han havde taget Stikkene fra Pladen og lagt dem i Chatollet, og at han gjorde dette om Natten, da han tændte et nyt Lys; men dette er i sig selv saa lidet rimeligt, at Foregivendet snarest ligner en Udflugt, der allerede som saadan er et Judicium imod ham; paa Pladen laae Stikkerne sikrest, og efter 18de Vidne er det lidet troeligt, at han om Natten har tændt noget nyt Lys; i alle Fald maatte Ilden da være udbrudt fra Chatollet, ikke derimod nedenfra.

(Fortsættes).

---

*) Der var ogsaa Nordmænd ombord, da Fartøiet gjordes lækt; men da det efter Omstændighederne ikke er rimeligt, at han har villet udsætte disses Liv for Fare, idet han vel har regnet paa at alle vilde blive reddede, som skeet, var der ingen Grund til at bevirke saadan Bestemmelse.

Christiania 1850.
Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang | 23de September
№ 38. | 1850.

Norsk Retstidende,

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sag, paakjendt i Høiesterets 1ste Session 1850.

L.Nr. 279. O.Nr. 23. } Advocat Kildal, befalet Sagfører for Johan Minde, som Værge for den umyndiggjorte Peder Johannesen Sætnan, mod Proprietær H. E. Gorrissen.

Den 3die October 1837 mødte Peder Sætnan og H. E. Gorrissen ved Fuldmægtige i Størdalens Forligelsescommission og lode Protokollen tilføre en den 6te September f. A. afsluttet Contract, hvorved den Første, der senere formedelst Alderdomssvaghed er gjort umyndig, forpligtede sig til, den 14de April 1838 at fravige og afstaae (til Fordeel for Gorrissen) Gaarden Ytre Sætnan – hvilken Peder Johannesen og en Sagen uvedkommende Trediemand havde brugt som Leilændinger – mod at der tilstodes Peder "et aarligt Kaar" paa Livstid fra sidstnævnte Dag at regne, stort 25 Spdlr. aarlig, at betales hver 30te Juni og 31te December. Hensigten med Contractens Indførelse i Forligsprotokollen angives i selve Tilførselen at være den, at "denne Contract vedblivende kan være uryggelig." Det herved stiftede Retsforhold gav Anledning til en Række af Processer, hvoraf den første sluttedes ved et Retsforlig af 2den April 1838, hvori blandt Andet bestemtes, at Peder Sætnan, hvis han brød Contracten af 6te September

(Forliget af 3die October) 1837 ved at forgribe sig paa Skov, Huse eller Andet, Gaarden Sætnan tilhørende, skulde have det betingede Kaar uigjenkaldelig forbrudt. Den saaledes sluttede Fred varede kun til 19de Marts 1839, da han atter indklagedes af Gørrissen til Forligelsescommissionen, blandt Andet fordi han skulde have forøvet ulovlig Slaat paa Sætnan, hvorfor han derpaa i Juni s. A. indstævntes til at have det betingede Kaar forbrudt, m. M. Medens denne Sag stod for Retten, lod Peder Sætnan den 12te Marts 1840 gjøre Indførsel for det ham for Aaret 1839 tilkommende Kaar, 25 Spdlr., med Omkostninger, tilsammen 31 Spdlr. 48 Skill. Gørrissen protesterede mod denne Forretnings Fremme, paaberaabende sig, deels at Hensigten med at føre Contracten af 6te September 1837 til Forligsprotokollen ei var at give den Exsecutionskraft, men kun at gjøre Overeenskomsten om Peder Sætnans Fraflyttelse uomstødelig, hvilket formeentes godtgjort derved, at nogen "saadan" Tvang til Kaarets Betaling ei var tilføiet, og at Forliget (Contracten) ei var indgaaet i Forligelsescommissionen men privatim, deels at fatalia executionis efter 3die October 1837 vare overstaaede, deels endelig at Peder Sætnan senere havde vedtaget at have sit Kaar forbrudt, saafremt han paa nogensomhelst Maade fornærmede Gørrissen, hvilket denne paastod at være beviist for Retten. Administrator eragtede imidlertid paa Stedet, at Forliget ansaaes lovligt, og da fatalia executionis, for saa vidt det Beregnede angik, ei vare overstaaede, blev Forretningen tillagt Fremme og Udlæg ved Beslutningen givet i to Hingste. Gørrissen vedblev dog at negte mindelig Betaling af Kaaret, hvorfor Peder Sætnan den 22de September 1840 for den til 30te Juni s. A. forfaldne Termin lod gjøre ny Indførsel, der af Gørrissen blev mødt med samme Indsigelser, som forrige Gang fremsattes, og fik samme Udfald, idet Udlæg for Beregningssummen 19 Spdlr. 103 Skill. blev givet i to Kakkelovne. Ved Hovedstævning af 16de Marts og Continuationsstævning af 22de April s. A. paaankede Gørrissen

Beslutningen og Eragtningen af 12te Marts, og ved Continuationsstævning af 28de September inddrog han under samme Overretssag Indførselsforretningen af 22de næstfør. Peder Sætnan lod møde ved befalet Sagfører, Procurator Schrøder, der i samme Egenskab afgav Møde for ham under den ovenberørte i Juni 1839 anlagte Underretssag, og da denne netop angik Gørrissens væsentligste Indsigelse mod Indførselsforretningen, begjærte og fik han Udsættelse i Overretten, indtil Underretssagen var paakjendt. Dette skeede først ved Dom af 10de November 1846, hvorved Peder Sætnan blev frifunden, men hvormed Gørrissen ei var fornøiet, hvorfor han paaankede Dommen til Overretten, der dog under 4de September 1848 stadfæstede den. Nærværende Sag, som blev fremmet af Peder Sætnans Sagfører den 9de Februar 1847, udstod imidlertid efter nysnævnte Overretsdom for Gørrissen, og blev endelig paakjendt ved Overretsdom af 20de November 1848, hvorved Indførselsforretningerne kjendtes uefterrettelige, men Sagsomkostningerne ophævedes og den befalede Sagfører tilkjendtes i Salar 40 Spdlr., "der udredes som Omkostningerne i offentlige Sager." Denne Dom blev af Peder Sætnan, ligeledes ved befalet Sagfører, Advocat Kildal, og i Følge Bevilling, der dispenserede fra Bestemmelserne om summa appellabilis, paaanket til Høiesteret, hvor Sagen paa Grund af Indstævntes Udeblivelse udgik til skriftlig Behandling, og hvor Appellanten lod paastaae Indførselsforretningerne stadfæstede, Indstævnte ilagt Sagsomkostningerne ved begge Appelinstantser, og den befalede Sagfører tilkjendt Salar. Ved Høiesterets Dom, afsagt 11te Juni 1850, blev saaledes kjendt for Ret:

"Stiftsoverrettens Dom underkjendes, hvorimod de paaankede Executionsforretninger af 12te Marts og 22de September 1840 bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Stiftsoverretten og Høiesteret ophæves. De befalede Sagførere, nuværende Foged Schrøder og Advocat Kildal, tillægges i Salarier den Første 40 og den Sidste 30 Spdlr., der udredes af Statskassen."

*

Ved Processualia bemærkes, at Stævnevidnernes Paategning ei udtrykkelig indeholdt, at Bevillingen var forkyndt for Fogden, og at der ved Documentationen manglede et i Overretten fremlagt Bilag, der for Øvrigt ei fandtes paaberaabt eller tillagt nogen Indflydelse under Sagen, og rimeligviis kun har været en Afskrift af det documenterede Forlig af 3die October 1837. Hvad den ved Overretten stedfundne Cumulation angaaer, da antog Appellanten, at Høiesteret vilde finde sig foranlediget til ex officio at kjende Overretsdommen uefterrettelig, fordi Indstævnte uden Bevilling havde draget den sidste Indførselsforretning ind under een Sag med den første, skjønt ingen Indsigelse derimod var fremsat ved Overretten; men foruden at Sagen i alle Fald kun for den sidste Forretnings Vedkommende kunde faae dette Udfald, som Følge af en saadan Grund, maatte det omtvistede Forholds Identitet her gjøre samme Udslag, som hvor en senere Indførsel endog med Forbigaaelse af Melleminstantsen paaankes i Forbindelse med de faldne Domme for Høiesteret, der i saadanne Tilfælde paakjender det Hele under Eet. Endelig fandtes under Indstævntes Navn en Paategning paa Høiesteretsstævningen om, at han, "for at undgaae disse ubehagelige Executionsforretninger blev nødt til, den 10de September 1841 at betale efter 14 Dage tidligere afholdt Executionsforretning 93 Spdlr. 20 Skill., som omfattede ogsaa de i 1840 afholdte Executionsforretninger;" men foruden at Stævnevidnernes Attest ikke oplyste Underskriftens Egthed, og ingen anden Oplysning fremkom i dette Punct, var Bemærkningen i umiddelbar Forbindelse ledsaget af en Paastand om Underkjendelse af Dommen (Eragtningen og Beslutningerne), hvis Afgjørelse lige fuldt maatte interessere begge Parter med Hensyn til de følgende Terminer. I Realiteten havde Overretten bifaldt den Indsigelse, at Forliget manglede den sædvanlige Executionsclausul. Imidlertid havde Indstævnte og Overretten været enige i at kalde den omhandlede Tilførsel i Forligsprotokollen et Forlig, og Indstævntes Hensigt med

Contractens Tilførsel i den nævnte Protokol har uden Tvivl ogsaa været at give den Egenskab af et i alle Henseende lovgyldigt Forlig, for saa vidt han selv derfor havde Brug, ligesom den anførte Sætning om Uryggeligheden maa sigte til Forligelseslovens § 68, sidste Led. I alle Fald er en saadan Clausul ikke foreskreven som Betingelse for den Virkning, der tillægges de i Forligelsescommissionen bekræftede Foreninger i Lighed med Namsdomme – hvori Lovgivningen heller ikke fordrer nogen Exsecutionsclausul – hvorimod der alene fordres en clausula pœnalis ved begge Dele, hvor Forholdets Natur kræver den (L. 1—5 –15, Frdn. af 19de August 1735, § 3, og Forligelsesloven §§ 64 og 69). Vel er Exsecutionsclausul sædvanlig, ei alene i Namsdomme, men ogsaa i tilsvarende Commissionsforlig, men som Tilgift af Dommeren eller Forligelsescommissionen, uden at det af Parterne pleier at paastaaes, og Udeladelsen af denne Formel, der som bemærket staaer til Overflod og ikke bruges i Høiesterets Domme, kan ikke begrunde den Forudsætning, at Parterne have villet nogen Indskrænkning i den lovbestemte Virkning af et saadant Forlig. At Forliget med Hensyn til de omhandlede Terminer ikke havde overstaaet fatalia exsecutionis, følger lifrem af Forligelseslovens § 71, og at Indstævntes ubeviste Foregivende om, at Kaaret var forbrudt, lige saa lidt ved de paaankede Indførsler som ved den upaaankede Overretsdom af 4de September 1848 kunde faae nogen Indflydelse, maatte endog i en senere Protokollation af Indstævnte selv ansees erkjendt. Hvad endelig Sagsomkostningerne angaaer, da var Sagen, deels med Hensyn til Exsecutionsclausulen, deels og især med Hensyn til Kaarets Forbrydelse, ikke saa klar, at de kunde ilægges Indstævnte, der ved Paaanken til Overretten havde probabilis causa litigandi, og ved den upaaankede Overretsdom ikke var afskaaren alle sine Indsigelser mod Indførselsforretningerne, men endog ved Overretten vandt nærværende Sag.

Sager, paakjendte i Høiesterets 2den Session 1850.

Den 3te September.

L.Nr. 11. Advocat Lous, Actor mod Johan Oltman Bruns.

(Fortsættelse fra Nr. 37).

Dernæst har Angj. meent, at den Sumak, hvoraf Ladningen tildeels bestod, kunde have tændt sig selv. Men efter Professor Thaulows Erklæring er dette heller ikke antageligt. Angj. paaberaaber sig 25de, 29de og 30te Vidne om, at Sumakken, efter at være oploset paa et Pakhus, havde taget stærk Varme; men dette er ikke i Strid med Professor Thaulows Erklæring. I Skibet var den nemlig vaad, men manglede den til Varmeudviklingen fornødne Luft. Angjældende vil vel have bemærket, at Sumakken var varm, da han 2den Gang gik til Sees; men han har ikke talt til Rogen herom. Styrmanden vil have gjort lignende Erfaring, men han er ikke ganske troværdig. Sumakken var dengang desuden jo aldeles tør. Afgjørende mod Selvantændelse taler endelig den Omstændighed, at de nærmest Brandstedet liggende Sække, men ikke den deri indeholdte Sumak, udvendig var forbrændte. Kahytten var ikke i Nærheden af det Sted, hvor Ilden opkom; Lyset i Stagen stod efter Angj.s egen Forklaring paa en anden Kant; Ingen havde været i Lasterummet med Ild om Natten. Men imod Angj. taler desuden: a) Angj. har i væsentlige Puncter forklaret sig urigtigt; saaledes i Søprotesten af 13de August f. A. at han og Mandskab vaagnede Klokken 2, da de bemærkede en stærk Røg i Kahyt og Ruf, som, da de kom paa Dækket, erfaredes at komme fra Lasten. Sandhed er, at 15de Vidne, der holdt Vagt, saae Røg fra Kahytten, hvorfor han, efter forgjæves at have spurgt Angj., om han skulde purre ud, gjorde dette paa egen Haand. Røg fra Ruffet eller Lasterummet bemærkedes slet ikke. Protesten er vistnok skreven af 25de Vidne; men efter dette Vidnes Prov maa Protestens Indhold antages at skrive sig alene fra Angjældende. Protesten opvækker Tanke om, at Ilden skulde være kommen fra Selvantændelse i Lasten. Under Forhøret (14de August) siger Angjældende, at han paa Dækket gjorde Ausskrig, hvilket 15de Vidne har benegtet og Angj. ogsaa derpaa har forandret. b) An-

gjæld. klædte sig paa i al Stilhed, da han kom fra Kahytten, uden at gjøre Anskrig eller engang ved Tegn at give 15de Vidne at forstaae, at der var nogen særdeles Fare. Angj. paaskyder, at han havde faaet Røg i Halsen. Men at han havde sin Besindelse følger deraf, at han kunde klæde sig paa, og at han medtog fra Kahytten flere Ting ɔ: en Dyne, Hat, Barbertøi m. M. c) Det var udenfor al Sædvane, at Angj. selv laae ombord. Angjældende anfører, at Styrmanden den Nat var syg og laae i Land; men der var dog Folk nok ombord til at holde Vagt paa et Skib, der var sat paa Grund. Mistænkeligt er det ogsaa, at han lod Lyset brænde den hele Nat. At han ikke læste, følger af hans Forklaring om at være vaagnet i Røg. d) Angj. synes at have forholdt sig meget uvirksom ved Ildens Slukning. Det var 7de Vidne, der foreslod Redningen. Han begyndte kun at lade hugge Hul i Dækket, men standsede igjen under Paaskud af, at Ilden derved vilde faae mere Luft; men Branden var dengang i dens Begyndelse, og man havde Vand nok. Det er kun oplyst, at han forlangte en Pøs Vand, men ikke at han benyttede den. e) Skibets Ødelæggelse var i hans høieste Interesse efter det under Nr. 1 Oplyste; Assurancen gjaldt ogsaa for Ildebrand. Af Angj.s Skrivelse af 13de December 1848 sees, at Angj. havde ladet sig det være magtpaaliggende at faae vide, hvorledes Assurancen var indgaaet, paa hvilken Skrivelse han i Sessionen den 21de September 1849 erkjender at have faaet Svar, skjønt han foregiver, at Svaret kun indeholdt almindelig Underretning om Assurancen for totalt Forliis. I alle Fald maatte det interessere ham at tilintetgjøre Fartøiet paa Grund af Hullet. Factum gaaer ligefrem ind under 23—1; der var Folk ombord og beboede Huse i Nærheden. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom.

Den 14de September.

L.Nr. 28. Advocat **Nye**, Actor mod Sorenskriver Timme.

I 1839 omkom paa en Seiltour Sorenskriver Timmes Contorbetjent Elling Dahl, som tildeels havde bestyret Overformynderiet i Strind og Selbo, og efter en af Timme opgjort Fortegnelse endnu ikke havde gjort Rede og Rigtighed for 227 Spdlr. 40⅔ Skill. af de Umyndiges Midler, han havde havt under Hænder. Under disse 227 Spdlr. 40⅔ Skill. er indbefattet Inge-

borg Enersdatter Husbyes Arv 67 Spdlr. 60⅝ Skill., der er specificeret i 2 Summer, nemlig 61 Spdlr. 108⅝ Skill., der vare sikrede deels ved Skifteudlæg og deels ved Pantcobligation i Gaarden Husbye, og 5 Spdlr. 72 Skill., som udgjordes af Myndlingens Andeel i et solgt Bankactiebrev 4 Spdlr. Angaaende Maaden, hvorpaa Dahl havde faaet denne Arv i Hænde, er det ved en af Timme fremlagt Skrivelse fra 2de Mænd, dateret 23de Juli 1843, oplyst, at Dahl i Aaret 1838 havde negotieret et Banklaan for Eieren af Husbye, hvorved de paa Gaarden heftende 61 Spdlr. 108 Skill. bleve indfriede, idet han tilbageholdt disse Penge af Banklaanet, mod at han qvitterede Documentet, som Sorenskriveren derpaa aflæste. Samtidig hermed blev ogsaa det i Overformynderiet beroende Bankactiebrev eller Ingeborg Husbyes Andeel af samme solgt af Dahl, der indkasserede Kjøbesummen for samme hos Kjøberen. I Overformynderiets Hovedregnskab for 1838 anføres der om Ingeborg Husbyes Arv, at den er indbetalt i Overformynderiet sidst i dette Aar til ny Udsættelse, hvilket skulde, efter Timmes Forklaring, erstaaes saaledes, at den var indbetalt til Dahl paa den angivne Maade. Den 28de Januar 1841 og 13de Mai 1843 anmeldte Timme sit Tilgodehavende i Dahls Bo efter en specificeret Regning, som var udateret og uunderskrevet, men senere den 7de Juni 1845 gaves fornøden Paategning, og i det Hele lyder paa et Beløb af 1022 Spdlr. 93⅜ Skill., hvoriblandt under 4de Post anføres de 227 Spdlr. 40⅜ Skill., under hvilke, som bemærket, var indbefattet Ingeborg Husbyes Arv. Idet Timme paastod at have tilgode de 1022 Spdlr. 93 Skill., erkjendte han at være Elling Dahl i anden Anledning skyldig 487 Spdlr. 95 Skill., som han i sin Skrivelse fratrækker og derefter opfører sit Tilgodehavende hos Boet til 534 Spdlr 118 Skill. Boet havde imidlertid allerede tidligere sagsøgt Timme, og fik under 3die August 1843 Dom over ham til at betale 429 Spdlr. 66 Skill., da Timmes Fordring paa Boet ikke kom under Paakjendelse i denne Sag. Efter at Timme derpaa deels i en Skiftesamling den 10de Juni og deels i en Skrivelse af 4de August 1843 havde søgt at legitimere den Post i sin Regning, der angaaer de 227 Spdlr. 40⅜ Skill., blev der den 5te Marts 1844 afholdt en Skiftesamling i Dahls Bo, hvor Boets og Timmes gjen-

ſkdige Fordringer bleve omhandlede, og derefter afſluttet ſaadan Forening, at Boet frafaldt ſit Krav, hvorimod Timme "frafaldt ſin her i Boet anmeldte Fordring." Dahls Bo blev kort efter, nemlig den 15de April 1844, ſluttet, uden at Udlæg gaves enten til Timme eller nogen Anden for de 227 Spdlr. 40½ Skill., idet Skifteforvalteren i Boet, Bærtzmann (1ſte Dept) anſaae denne Poſt i Timmes Regning liqvideret ved Forliget. Samtidig med at Timme ſaaledes anmeldte og legitimerede Fordringen paa de 67 Spdlr. 60 Skill. ſom en Deel af ſit Tilgodehavende hos Dahl, ſkal han, da Ingeborg Husbye var bleven gift med Paul Krogſtad, efter ſin egen Forklaring flere Gange have anmodet denne ſaa vel ſom hendes forrige Værge, Ole Solſtad, om ogſaa at anmelde Fordringen i Dahls Bo, hvor man ſkulde have fattet den Beſtemmelſe, at Boet ikke vilde reflectere paa hans (Timmes) Anmeldelſe, med mindre denne blev gjentagen af Paul Krogſtad. Denne paaſtaaer derimod, deels ſom 1ſte Vidne under Thingsvidnet i Throndhjem den 12te Janr. 1848, deels i ſin Skrivelſe af 28de Marts 1844, at Sorenſkriveren ved disſe Leiligheder alene ſagde, at Arven ſtod i Dahls Bo, og naar dette var ſluttet, ſkulde han faae den, men lige ſaa lidt anmodede ham om at gjøre Anmeldelſe, ſom han fortalte ham den fattede Beſtemmelſe; og hermed ſtemmer ogſaa Ole Solſtads Forklaring ſom 2det Vidne i ſamme Thingsvidne, for ſaa vidt denne ikke kan erindre, at Sorenſkriveren ſkulde have anmodet dem om at melde ſig i Dahls Bo. Imidlertid er det mindre væſentligt, hvilken af disſe Forklaringer er den rigtige; thi ſom ſenere nærmere vil ſees, er nogen ſaadan Beſtemmelſe, ſom den Time foregiver, ikke fattet i Dahls Bo. Da Hovedformynderregnſkabet for 1843 ſkulde aflægges, ønſkede Sorenſkriveren at erholde Afkald for Ingeborgs Arv, hvorom han paa Formynderthinget i November ſ. A. henvendte ſig til Paul Krogſtad og Ole Solſtad. Efter flere Vidners Prov ſagde Sorenſkriveren da blandt Andet til dem, "at han havde hørt, to Værſeſkogninger havde været hos Stiftamtmanden og klaget over ham, og dette maatte være dem. Havde de ikke gjort det, havde han tænkt at betale dem deres Penge i Dag, men nu ſkulde de vente til Dahls Bo blev ſluttet; men vilde de give Afkald, ſkulde de faae Renter." Men ſenere forefaldt en mere venſkabelig Discusſion mellem dem, og under denne ſiger Paul Krog-

stad, at Timme udtrykkeligen lovede ham, at naar han underskrev Afkaldet, skulde han skaffe ham Pengene, medens 5te Vidne i Thingsvidnet i Throndhjem forklarer, at Sorenskriveren blot ytrede, at han vilde hjælpe Paul Krogstad til at faae Arven i Dahls Bo. Paul Krogstad og Ole Solstad underskrev nu Afkaldet, der er dateret 11te November 1843, og hvori det heder, at Paul Krogstad for den Deel af hans Kones Arv, hvorom her er Spørgsmaal, er givet Anviisning paa Elling Dahls Bo med 68 Spdlr. 109 Skill., en Forøgelse i Summen, som maa være fremkommen ved Tillægget af Renterne; men da Paul Krogstad efter nogen Tids Forløb henvendte sig til Skifteretten i Dahls Bo, var dette allerede sluttet som fallit. Allerede tidligere, nemlig under 28de Marts 1844, havde Paul Krogstad indgivet Klage til søndre Throndhjems Amt over, at han ikke kunde faae sin Kones Arvemidler udbetalte af Strind og Selbo Overformynderi. Timme blev derfor affordret Erklæring, der afgaves den 6te Mai 1844, og hvori han angav Grunden til, at Paul Krogstad ikke havde faaet sin Arv i Dahls Bo, alene at være den, at han enten af Vrangvillighed eller efter Tilskyndelse af onde Raadgivere havde undladt at anmelde Fordringen sammesteds, samt antog, at der efter det modtagne Afkald ikke paahvilede Overformynderiet nogen Forpligtelse eller noget Ansvar i det her omhandlede Tilfælde. Om det pasferede Forlig nævnes der intet, lige saa lidt som om at Dahls Bo allerede da var sluttet som fallit. Paa Grund heraf besvaredes Paul Krogstads Klage af Amtet derhen, at da han havde meddeelt Afkald, var der fra det Offentliges Side ingen Anledning til at foretage Noget, hvorimod han henvistes til Domstolene. Paul Krogstad indgav nu Ansøgning om beneficium, over hvilket Amtet fordrede Timmes Erklæring, som blev afgiven den 21de December 1848, og, da Justits-Departementet, efter at Sagen til samme var indkommen, fordrede yderligere Erklæring, blev saadan afgiven den 8de Juli 1845. I begge disse Erklæringer henholder Timme sig til Erklæringen af 6te Mai, og vedbliver den samme Fremstilling af Forholdet, hvorefter det alene er Paul Krogstads Forsømmelse af at melde sig i Dahls Bo, der har bevirket, at han ikke i dette Bo havde faaet sin Kones Arv; samt at ved denne hans Forsømmelse ogsaa Overformynderiet er udelukket fra Regres til samme Bo. For Øvrigt søger

han at begrunde, at han heller ikke oprindelig har haft noget Ansvar for Dahl. Og endelig søger han at vække den Mistanke mod Paul Krogstad, hvem han benævner Intriganten, at han skulde have faaet Arven udbetalt af Dahl, medens denne levede. Paul Krogstad fik Beneficiet og anlagde Sagen, men ved Dom af 15de Juli 1846 blev Timme for Tiden frifunden for Tiltalen. Denne Dom er begrundet derpaa, at ved Affaldet antoges Paul Krogstad at have vedtaget principaliter at ville holde sig til Dahls Bo. Under Sagen blev Intet oplyst om Timmes Anmeldelse af Fordringen i Dahls Bo eller om hvorledes den var bleven liquideret ved Forliget den 5te Marts 1844 i Timmes Gjæld til Boet. Men da Justits-Departementet kort efter var kommet i Besiddelse af Udskrift af det Passerede i Dahls Bo, opdagedes, hvorledes Sagens Sammenhæng var; og Timme blev da til Følge kongelig Resolution af 17de November 1847 sat under Tiltale 1) for misligt Forhold med Hensyn til Ingeborg Husbyes Arvemidler og 2) de i denne Anledning til Foresatte afgivne Erklæringer. For saa vidt han ogsaa efter samme Resolution skulde tiltales til at verde sit Embede fradømt formedelst Uvederhæftighed, blev Sagen afviist som Justitssag, og frafaldtes senere denne Deel af Paatalen. Ved den af constitueret Sorenskriver R. Müller under 9de September 1848 afsagte Underretsdom blev Timme med Hensyn til det ham imputerede mislige Forhold frifunden for Justitiens videre Tiltale, mod at udrede Sagens Omkostninger, hvoriblandt 35 Spdlr. i Salarium til Referenten; men Throndhjems Stiftsoverret ilagde ham i Dom af 17de December 1849 en Mulct af 40 Spd. til Statskassen. Ved Høiesteret udhævede Actor i det Væsentlige 1) med Hensyn til Ingeborg Husbyes Arvemidler: a) at Timme har forkommet det ham som Overformynder anbetroede Umyndiges Gods derved, at han har ladet Dahl qvittere det ved Overformynderiet beroende Pantedocument og sælge det ligeledes under Overformynderiets Bestyrelse værende Actiebrev, uden at have draget Omsorg for at de Penge, der af Debitor efter Pantedocumentet og af Kjøberen af Actiebrevet bleve erlagte til Dahl, ogsaa af denne strax bleve indbetalte i Overformynderiets Kasse. Da dette imidlertid maatte bedømmes efter den ældre Strafferet, men ikke nogen Bestemmelse havdes, hvorunder denne specielle Art af Skjø-

desløshed i Embedsførelse kommer ind, var Straffen derfor ulovbestemt. b) Det Forhold, Timme har udviist derved, at han efter at have ved sin Skjødesløshed bevirket, at den Umyndiges Sikkerhed er gaaet tabt, og hans Forpligtelse til at tilsvare Arven saaledes er indtraadt, unddrager sig for at efterkomme denne Forpligtelse, som han dog paa flere Maader har erkjendt, deels ved den ovennævnte Anførsel i Overformynderregnskabet for 1848, deels ved at udbetale Renterne, og deels derved, at han anmeldte Fordringen som sin egen i Dahls Bo. Den Fremgangsmaade Timme har betjent sig af for at unddrage sig fra desuagtet at betale, opløser sig i flere Handlinger, der af Timme ere foretagne under Udøvelse af hans Embede. Dette er saaledes Tilfældet, naar han henviser Paul Krogstad til Dahls Bo og derpaa giver ham en formelig Anviisning, skjønt Paul Intet havde med Dahls Bo at bestille, og skjønt dette var fallit; og naar han under Administrationen af Formynderthinget paa den Maade, som ovenfor er anført, skaffer sig Afkald meddeelt. c) Det Forhold, der bestaaer deri, at han efter at have givet Paul Krogstad Anviisning paa Dahls Bo for Konens Arv, selv lader sig samme Beløb godtgjøre af Boet ved Liquidation i sin Gjæld til samme Bo, samt derpaa for Paul Krogstad lægger Skjul paa Forliget, saa vel da han efter dets Afsluttelse paa Nyt kræves for Konens Arv, som under den derpaa af Paul Krogstad mod ham anlagte Sag. Timme anfører til sit Forsvar mod hvad der under denne Post er lagt ham til Last, at han aldrig har troet, at den Post i hans Regning, der angaaer de 227 Spdlr. 40¾ Skill. var indbefattet under Forliget, fordi det var hans private Tilgodehavende og ikke de Umyndiges Fordring, der var liquideret. Men herved maa bemærkes: 1) Var de 227 Spdlr. 40¾ Skill. i Virkeligheden Timmes egen Fordring paa Dahls Bo i ligesaa egentlig Forstand som nogen anden Fordring, han havde formeret eller kunde formere paa Dahls Bo. Foruden Ingeborg Husbyes Arv er under disse 227 Spdlr. indbefattet flere forskjellige Summer, som deels af Værgerne for de Umyndige deels af Debitorer vare indbetalte i Overformynderiet og af Dahl modtagne og afskrevne deels i Formynderullen deels i Examinationsprotokollen, altsaa medens Dahl paa Sorenskriverens Vegne administrerede Værgemaalsthingene. Der er ogsaa søgt

Oplysning om, hvor disse øvrige Umyndige skulde have faaet deres Penge, og er det oplyst, at de have faaet dem, og maae saaledes vel have faaet dem af Timme, siden det er vist, at de ikke have faaet dem i Dahls Bo. 2) Vare de anmeldte af Timme som hans Fordring. De ere slaaede sammen med hans øvrige Tilgodehavende. De benævnes "min Fordring." Han begjærer dem udlagte til sig, nemlig i Skiftesamling den 13de Mai 1843, og fratrækker da hvad han skylder Boet i den hele Regnings Beløb. Han har fremdeles anmeldt dem paa en saadan Maade, at det var umuligt at udlægge dem til nogen Anden end Sorenskriver Timme. Af Fortegnelsen sees nemlig, at det egentlig er 313 Spdlr., som Dahl skulde have oppebaaret af Umyndiges Midler uden at gjøre Sorenskriveren Rede for samme. Men herfra er trukket 86 Spdlr. 10½ Skill., som Dahl havde udbetalt til andre Umyndige. 3) De Vidner, der ere afhørte om hvad der passerede i Skiftesamlingen den 6te Marts 1844, nemlig 1ste Dept. Bætzmann og 4de Dept. Procurator Vahl, samt flere Vidner i Sagen have ikke kunnet erindre, at de specielle Poster i Timmes Regning bleve gjennemgaaede. Men at selve Regningen har været tilstede i Skiftesamlingen sees af 1ste, 4de og 14de Vidnes Forklaring. Der blev inden Forligsventilationen talt om Regningens Størrelse. 4de Vidne forklarer, at Bætzmann opgav Regningens Størrelse til omtrent 400 Spd., 6te og 11te Vidne at Timmes Regning omtrent var dobbelt saa stor som Boets. Af Vahls Forklaring fremgaaer det, at de Creditorer, der indgik Forliget, hovedsagelig dertil motiveredes derved, at Timmes Fordring paa Boet var saa betydelig større end Boets paa ham; men naar de 227 Spdlr. 40¾ Skill. ikke skulde være medregnede, blev den kun ubetydelig større. Timme, som var tilstede i Skiftesamlingen, synes derfor ikke at have kunnet være i synderlig Tvivl om, at det var den hele Regning paa 1022 Spdlr. 93 Skill., der handledes om ved Forligets Afslutning. I Forbindelse med denne Timmes Anførsel om, at han under Forligets Afslutning ikke forstod, at de 227 Spdlr. 40¾ Skill. vare medindberegnede, anfører han som en Omstændighed, der yderligere skulde have bestyrket ham i denne Tro, at der i Dahls Bo var fattet den, som han kalder det, paafaldende Bestemmelse ikke at reflectere paa hans som Skifteforvalter og Overformynder gjorte

Gjældsanmeldelser, uden for saa vidt de bleve udtrykkeligen gjentagne af Fordringshaverne. En saadan Bestemmelse er imidlertid aldrig fattet i Dahls Bo, hvorimod den Bestemmelse eller rettere den Begivenhed, der var passeret i Dahls Bo, og som skulde have givet Anledning til denne Timmes Formening, var noget ganske Andet og Noget, som maatte være Timme fuldt vel bekiendt, ikke havde noget med hans Anmeldelse af de 227 Spd. 40 Skill. at bestille. Dahl havde været Incassator i forskjellige Boer. For saa vidt nu disse Boer bleve sluttede efter Dahls Død, bleve Udtællingslisterne - Afskrift af Udledningerne, for saa vidt der er givet Udlæg hos Incassator - af Sorenskriveren sendt til Dahls Bo. 11 saadanne Udtællingslister, der af Timme vare udfærdigede og Dahls Bo tilstillede i Tidsrummet fra 28de November 1839 til 21de December 1840, bleve fremlagte i en Skiftesamling i Dahls Bo den 28de Januar 1841. De ere nummererede fra 46 til 56. I disse Skrivelser hedder det, efter at Udlæggene ere specificerede, deels: "Disse Beløb anmodes Skifteretten om at udbetale Vedkommende;" deels hedder det: "Foranførte Udlæg, for saa vidt ei afgjorte, anmeldes til Udgift i afdøde C. Dahls Bo;" deels hedder det: "Hvilket herved meddeles til Efterretning og Jagttagelse;" deels endelig slutter Skrivelserne med Opregningen af Udlægsposterne. I enkelte af Udtællingslisterne gjør Sorenskriveren udtrykkelig opmærksom paa, at enkelte Udlægsposter allerede kunne erfares at være Udlægshaverne betalte af Dahl. At disse Udtællingslister ikke ere Gjældsanmeldelser, er klart, og at de hverken af Timme eller nogen Anden ere betragtede saaledes, fremgaaer ogsaa deraf, at eftersom de gjennemgikkes, fremtraadte de enkelte Udlægshavere, og deriblandt Timme selv, og anmeldte de dem givne Udlæg. At Timme var tilstede i Skiftesamlingen den 28de Januar 1841, sees baade deraf, at det udtrykkelig er tilført, og deraf, at det kan sees, at han ved Fremlæggelsen af de 2 af Udtællingslisterne, nemlig Nr. 47 og 51, har gjort en udtrykkelig Tilførsel. Denne Protest sees ikke at have foranlediget nogen Bestemmelse eller Decision af Skifteretten i Dahls Bo, men kan vistnok gjerne betragtes som saadan, fordi det var en Selvfølge, at en Udtællingsliste ikke er en Anmeldelse af de i samme opgivne Udlægshavere. Denne Bestemmelse kunde saa meget mindre være Timme paafaldende, som han selv

havde gjort opmærksom paa, at enkelte Udlægshavere havde faaet deres Udlæg betalt. Timme kunde aldrig falde paa at denne Protest, der saaledes fremkom mod at erkjende Anførslerne i disse Udtællingslister som Anmeldelse af de specielle Summer, ogsaa skulde gjælde hans Anmeldelse af de 227 Spd. 40¼ Skill., som Dahl skyldte Sorenskriveren selv paa et ganske andet Fundament. Selv om Timme havde mindste Grund til at betragte Forholdet saaledes, at idet han anmeldte de 227 Spdlr. 40¼ Skill. saa anmeldte han dem som Repræsentant for de Umyndige - altsaa som Overformynder - saa vilde han paa samme Tid vide, at netop paa Grund af hvad der med Hensyn til saadanne Tilfælde var passeret, vilde hans Anmeldelse blive taget for fulde. Netop under 3 af de nævnte Udtællingslister, nemlig Nr. 47, 51 og 53, findes der blandt Udlægshaverne Umyndige, der henhørte under Strind og Selbo Overformynderi. For disse 3 Umyndige forlanger Skifteforvalteren Udlæg, og netop i samme Skiftesamling, nemlig den 28de Januar 1841, da Protesten fremkom mod Udlægshaverne for Øvrigt, erkjendes Sorenskriverens Anmeldelse for de 3 Umyndiges Vedkommende tilstrækkelig. Paa samme Maade var det tilgaaet med en Anmeldelse af 15de Marts for en Umyndig, Ole Selsbak, hvilken Anmeldelse i en Skiftesamling den 20de Marts erkjendtes. Ligesaa ved en Anmeldelse af 31te Januar 1841, hvorved paastaaes Udlæg for Enke og Arvinger i Halvor Ovammens Bo, hvilken Anmeldelse i Skiftesamlingen den 5te Marts 1814 toges for god. Ved Udlodningen i Dahls Bo den 15de April 1844 faaer ogsaa alle de Umyndige, for hvem Timme havde anmeldt Tilgodehavender hos Dahl, Udlæg; og samme Dag faaer Timme fra Skifteretten Underretning om Udlodningen. Efter at han derved og ved Paul Krogstads Klage havde faaet yderligere Opfordring til at undersøge det sande Forhold, foretager han dog Intet. Timmes Forklaring om, hvorledes han var kommen til den Mening, at det Passerede i Skiftesamlingen den 28de Januar 1841 skulde forstaaes, som han vil have forstaaet den, er ogsaa modsigende. I sine Erklæringer til Paul Krogstads Ansøgninger anfører han, at det var ved mundtlig Conferents med Skifteforvalteren i Dahls Bo, Bætzmann, han havde faaet denne Kundskab. Men efter at Bætz-

Gjældsanmeldelser, uden for saa vidt de bleve udtrykkeligen gjentagne af Fordringshaverne. En saadan Bestemmelse er imidlertid aldrig fattet i Dahls Bo, hvorimod den Bestemmelse eller rettere den Begivenhed, der var passeret i Dahls Bo, og som skulde have givet Anledning til denne Timmes Formening, var noget ganske Andet og Noget, som maatte være Timme fuldt vel bekiendt, ikke havde noget med hans Anmeldelse af de 227 Spd. 40 Skill. at bestille. Dahl havde været Incassator i forskjellige Boer. For saa vidt nu disse Boer bleve sluttede efter Dahls Død, bleve Udtællingslisterne - Afskrift af Udlodningerne, for saa vidt der er givet Udlæg hos Incassator - af Sorenskriveren sendt til Dahls Bo. 11 saadanne Udtællingslister, der af Timme vare udfærdigede og Dahls Bo tilstillede i Tidsrummet fra 28de November 1839 til 21de December 1840, bleve fremlagte i en Skiftesamling i Dahls Bo den 28de Januar 1841. De ere numererede fra 46 til 56 I disse Skrivelser heder det, efter at Udlæggene ere specificerede, deels: "Disse Beløb anmodes Skifteretten om at udbetale Vedkommende;" deels heder det: "Foranførte Udlæg, for saa vidt ei afgjorte, anmeldes til Udgift i afdøde C. Dahls Bo;" deels heder det: "Hvilket herved meddeles til Efterretning og Jagttagelse;" deels endelig slutter Skrivelserne med Opregningen af Udlægsposterne. I enkelte af Udtællingslisterne gjør Sorenskriveren udtrykkelig opmærksom paa, at enkelte Udlægsposter allerede kunne erfares at være Udlægshaverne betalte af Dahl. At disse Udtællingslister ikke ere Gjældsanmeldelser, er klart, og at de hverken af Timme eller nogen Anden ere betragtede saaledes, fremgaaer ogsaa deraf, at eftersom de giennemgikkes, fremtraadte de enkelte Udlægshavere, og deriblandt Timme selv, og anmeldte de dem givne Udlæg. At Timme var tilstede i Skiftesamlingen den 28de Januar 1841, sees baade deraf, at det udtrykkelig er tilført, og deraf, at det kan sees, at han ved Fremlæggelsen af de 2 af Udtællingslisterne, nemlig Nr. 47 og 51, har giort en udtrykkelig Tilførsel. Denne Protest sees ikke at have foranlediget nogen Bestemmelse eller Decision af Skifteretten i Dahls Bo, men kan vistnok gjerne betragtes som saadan, fordi det var en Selvfølge, at en Udtællingsliste ikke er en Anmeldelse af de i samme opgivne Udlægshavere. Denne Bestemmelse kunde saa meget mindre være Timme paafaldende, som han selv

havde gjort opmærksom paa, at enkelte Udlægshavere havde faaet deres Udlæg betalt. Timme kunde aldrig falde paa at denne Protest, der saaledes fremkom mod at erkjende Anførslerne i disse Udtællingslister som Anmeldelse af de specielle Summer, ogsaa skulde gjælde hans Anmeldelse af de 227 Spd. 40½ Skill., som Dahl skyldte Sorenskriveren selv paa et ganske andet Fundament. Selv om Timme havde mindste Grund til at betragte Forholdet saaledes, at idet han anmeldte de 227 Spdlr. 40½ Skill. saa anmeldte han dem som Repræsentant for de Umyndige - altsaa som Overformynder - saa vilde han paa samme Tid vide, at netop paa Grund af hvad der med Hensyn til saadanne Tilfælde var passeret, vilde hans Anmeldelse blive taget for fulde. Netop under 3 af de nævnte Udtællingslister, nemlig Nr. 47, 51 og 53, findes der blandt Udlægshaverne Umyndige, der henhørte under Strind og Selbo Overformynderi. For disse 3 Umyndige forlanger Skifteforvalteren Udlæg, og netop i samme Skiftesamling, nemlig den 28de Januar 1841, da Protesten fremkom mod Udlægshaverne for Øvrigt, erkjendes Sorenskriverens Anmeldelse for de 3 Umyndiges Vedkommende tilstrækkelig. Paa samme Maade var det tilgaaet med en Anmeldelse af 15de Marts for en Umyndig, Ole Selsbak, hvilken Anmeldelse i en Skiftesamling den 20de Marts erkjendtes. Ligesaa ved en Anmeldelse af 31te Januar 1841, hvorved paastaaes Udlæg for Enke og Arvinger i Halvor Ovammens Bo, hvilken Anmeldelse i Skiftesamlingen den 5te Marts 1814 toges for god. Ved Udlodningen i Dahls Bo den 15de April 1844 faaer ogsaa alle de Umyndige, for hvem Timme havde anmeldt Tilgodehavender hos Dahl, Udlæg; og samme Dag faaer Timme fra Skifteretten Underretning om Udlodningen. Efter at han derved og ved Paul Krogstads Klage havde faaet yderligere Opfordring til at undersøge det sande Forhold, foretager han dog Intet. Timmes Forklaring om, hvorledes han var kommen til den Mening, at det Passerede i Skiftesamlingen den 28de Januar 1841 skulde forstaaes, som han vil have forstaaet den, er ogsaa modsigende. I sine Erklæringer til Paul Krogstads Ansøgninger anfører han, at det var ved mundtlig Conferents med Skifteforvalteren i Dahls Bo, Bætzmann, han havde faaet denne Kundskab. Men efter at Bætz-

mann under Forhøret har forklaret, at han ikke har forstaaet den saakaldte Bestemmelse paa den Maade, og at han netop under en Samtale med Sorenskriveren, der forefaldt omtrent ¼ Aar før Forhøret, og som maa antages at være den eneste, som han har havt med Timme herom, havde ytret sig derhen, at Bestemmelsen ikke havde noget med Paul Krogstads Arv at bestille; har Timme under Forhøret blot sagt, at han forstod Bestemmelsen paa den Maade, og under Sagen som Svar til 3die og 5te Qvæstion sagt, at han havde sin Kundskab til Bestemmelsen af Fortælling, uden dog at sige, at denne Fortælling kom fra Bætzmann. Hvor misligt Sorenskriver Timmes Forhold nu end i disse Poster har været, er der dog ikke nogen Nødvendighed for at statuere, at han derved skulde være skyldig i forsætlig Svig. Saaledes kan Hensigten med Erhvervelsen af Afkaldet fra Paul Krogstad blot have været at faae samme i Hænde, deels for at afhjælpe en Mangel ved Regnskabet og deels for at vinde Tid, og hvad de andre Poster angaaer, da røber hans Forhold vel Skjødesløshed og Uforstand, og gaae saaledes ind under 24—28, men behøver ikke nødvendigen at forklares som udsprunget af et mere graverende Motiv.

(Fortsættes).

Christiania 1850.
Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang
№ 39.

30te September
1850.

Norsk Retstidende,

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sager, paakjendte i Høiesterets 1ste Session 1850.

L.Nr. 291. O.Nr. 15. } Advocat Andresen, som befalet Sagfører for Lods Elling Pedersen Hasla, mod Skibsfører E. Voeltz af Stettin.

For den 20de September 1847 at have til Arendal indlodset Briggen "10de Juni" fordrede Citanten af Indstævnte dobbelte Lodspenge, som bleve ham negtede. Overeensstemmende med Lodslovens § 21 erhvervede Citanten derpaa et Skjøn af tre ved Byfogden udnævnte kyndige Mænd, hvilket tilkjendte ham dobbelte Lodspenge med 10 Spdlr. 48 Skill., til Mændene for Forretningen 3 Spdlr. og for deres Udnævnelse 60 Skill., tilsammen 13 Spdlr. 108 Skill., og da Voeltz fremdeles vægrede sig ved mindelig Betaling, blev han stævnt for Gjæsteret i Arendal, hvor Skjønnet af Citanten blev behandlet mere som Beviismiddel, i Forbindelse med Vidnesbyrd af andre Søkyndige, end som egentligt Skjøn, uden af Indstævnte at paaankes til "Overskjøn," som det heder i Lodsloven, og uden at Citanten paa Grund herat gjorde nogen Indvending mod den nedlagte Paastand om Frifindelse mod at erlægge de tidligere tilbudte enkelte Lodpenge, hvorhos Citanten selv havde paastaaet Rettens Overskjøn og Dom i Sagen. Ved Gjæsterettens Dom af 25de September næstefter blev

Citanten tilkjendt de dobbelte Lodspenge, men Indstævnte for hans Tiltale i Øvrigt frifunden og Sagsomkostningerne ophævede. Denne Dom blev, efter erhvervet Beneficium og Bevilling til Paakjendelse i Realiteten, indanket til Høiesteret, hvor Sagen formedelst Indstævntes Udeblivelse — han vilde end ikke modtage Forkyndelsen — udgik til skriftlig Behandling. Ved Høiesterets Dom, afsagt 15de Juni 1850, blev saaledes kjendt for Ret: "Gjæsterettens Dom bør ved Magt at stande, dog saaledes, at Indstævnte Skibsfører Voeltz til Citanten Lods Elling Pedersen Hasla betaler Omkostningerne ved den optagne Skjønsforretning og ved Gjæsteretten med 22 Spdlr. Processens Omkostninger for Høiesteret ophæves. Den for Citanten beskikkede Sagfører" o. s. v. (Salar af Statskassen). Skjønnet var bygget paa, at Skibet, da Lodsen kom paa Siden, laae til for to stumpede Mersseil; at Vinden var sydlig med svær Storm, saa at han med Baaden ikke kunde borde det; at han med et fra Skibet tilkastet Toug om Livet maatte kaste sig i Søen, og lade sig hale ombord; at han saaledes havde udsat sig for Fare, og at alle de øvrige Skibe, som kom ind samme Dag, uden Prutning havde betalt dobbelte Lodspenge — hvorfor Skjønsmændene fandt det overeensstemmende med Ret og Billighed, at han erholdt dobbelte Lodspenge. Mod dette Skjøn blev indvendt, at de øvrige Skipperes Rundhaandethed let kunde forklares af Overlodsens feilagtige Anvendelse af Lodslovens § 21, foruden at Omstændighederne for de forskjellige Fartøier kunde være heelt forskjellige; at det nævnte Lovsted blot kunde forstaaes om den Fare, hvorfor Lodserne udsatte sig "for at frelse et Skib," og at noget saadant Tilfælde her ei var for Haanden, da hverken Skib eller Lods havde været i nogen Fare, saa at der ikke kunde være Tale om at "frelse" nogen af Delene; at Veiret havde været "tykt og disigt," følgelig ikke Stormen stærk; og at en Lodsbaad med 3 Mand havde seilet strax bag efter Citanten, samt at disse som Hovedvidner havde indskrænket sig til at bevidne Faren, hvad Citanten personlig angik, men

havde ytret Formodning om, at Skibet kunde klare Land, skjønt efter deres Opgave kun ⅞ Mile fra Land; medens Contravidnerne (Skibsmandskabet) ansloge Afstanden til mindst 2 Mile, og fandt det utvivlsomt, at de kunde have klaret Land. Contravidnerne havde endvidere forklaret, at Citanten, efter at have forlangt høiere Lodspenge og faaet Afslag, svarede Indstævnte: "Capitainen kan være rolig, jeg skal nok bringe Fartøiet i Land," og modtog 1 Spdlr. i Douceur, idet han gik fra Borde. Paa den anden Side blev bemærket, at naar et Skib i tykt og disigt Veir, med Storm af Paalandsvind, søgte under Land og vilde have Lods – en Forudsætning, som efter hvad der var in confesso maatte lægges til Grund – da maatte Lodsen for sit Vedkommende være berettiget til at antage, at det gjaldt Skibets Frelse; thi naar Skibet under saadanne Omstændigheder søgte Havn, kunde det ikke skee uden overhængende Fare, med mindre det fik Lods. Selv uden Hensyn til, at der søgtes Lods for at komme i Havn, maatte man efter de fleste og med Kysten bedst bekjendte Vidners Forklaring antage, at der var Fare for Skibet, da de kun havde indrømmet Muligheden af at klare Land, medens dette paa Grund af den tykke Luft "næsten ikke var sigtbart." Hvad der foregik, efter at Lodsen var kommen ombord, kunde saa meget mindre komme i Betragtning, som han ei alene ikke forstod Skipperens Sprog (Tydsk), og derfor havde misforstaaet dennes Mening, hvis den var som af Mandskabet forklaret, men Betingelserne for Anvendelsen af Lodslovens § 21 allerede da vare opfyldte. Naar nu hertil kom, at de øvrige Skippere uvægerligen havde betalt de høiere Lodspenge, og at den fremmede Skipper ikke kunde være stedt i mindre Fare eller antages bedre i Stand til at redde sig selv end de norske, maatte det ansees givet, at Lodsens Fordring her var lovhjemlet. Indstævnte havde ei alene viist Vrangvillighed inden Skjønnet, men Trættekjærhed efter samme, ved at lade det for et saa ubetydeligt Beløb komme til en Rettergang, der maatte koste Mere end hele Fordringen, og det

vilde staae i enhver Skippers Magt at stille Lodsen ved den fortjente høiere Løn, naar denne, uagtet hans Fordring erkjendtes hjemlet, ikke skulde faae Godtgjørelse for de afvungne Omkostninger, og selv om Spørgsmaalet her havde været mindre klart, maatte derfor Omkostningerne have været paalagte Indstævnte. Hvad der imidlertid har bevirket Ophævelsen af Sagsomkostningerne for Høiesteret, maa uden Tvivl være den Omstændighed, at Indstævnte viste sig villig til at opfylde Gjæsteretsdommen, og deponerede hos Citanten hvad den Dom, han maatte ansee for endelig, tilpligtede ham, følgelig ikke kunde ansees pligtig at bære Omkostningerne ved den gjennem Bevilling muliggjorte Løsning af et for Lodserne vistnok saare vigtigt Spørgsmaal, der ellers ikke vilde have været Gjenstand for Paaanke til Høiesteret. Herved kan for Øvrigt eftersees Ørsteds Arkiv for Retsvidenskaben, 5te Deel, S. 379. Endelig maa bemærkes, at der ikke kan drages nogen Analogi fra Udfaldet af de i Retstidenden for 1836, S. 664—669, og 1842, S. 273—281, indtagne Sager, for saa vidt Omkostningerne ved Gjæsteretten i disse Sager ere ophævede; thi Omstændighederne i disse Sager vare ganske forskjellige, især for saa vidt det ved Skjønnet og Gjæsteretten fastsatte Beløb og Lodsens Fordring betydelig afvege fra hinanden, medens det her kun gjaldt et ubetydeligt Tillæg, der stod i et ganske andet Forhold til Sagsomkostningerne end i hine Sager, og medens dette Tillæg — naar først Lodslovens § 21 fandtes anvendelig — af Enhver maatte erkjendes at være billigt.

L.Nr. 293. } Rollef Gundersen Lie mod Jørgen Halvor-
O.Nr 33. } sen Lie.

Da Ole Halvorsen Fossum efter eget Ønske, paa Grund af Alderdom og Svaghed, ved Øvrighedsbeslutning

var umyndiggjort og Jørgen Halvorsen Lie beskikket til hans Værge, indgik denne, for den Umyndiggjorte, paa egen Haand under 9de Februar 1839 en Føderaadscontract med Rollef Gundersen Lie, ved hvilken Sidstnævnte forpligtede sig til at optage Ole Halvorsen Fossum i sit Huus og yde ham forskjellige Ting, hvorfor, efter hvad der er in confesso, skulde betales ham 450 Spdlr., og hvoraf Parterne ligeledes ere enige om, at 425 Spdlr. vare betalte, da Ole Halvorsen allerede den 9de December 1839 ved Døden afgik. Den Afdødes Arvinger anlagde derpaa i 1842 Sag mod Værgen*), hvorunder de blandt Andet paastode denne tilpligtet at erstatte dem de 425 Spd. han havde udbetalt Rollef Gundersen i Anledning af bemeldte Føderaadscontract. Efter foregaaende forgjæves Forligsprøve inddrog Indstævnte ved Adcitation Rollef Gundersen under Sagen, hvor han blandt Andet paastod sig principaliter frifunden for den nævnte Fordring, og subsidialiter kjendt erstatningsberettiget hos Rollef Gundersen for hvad han deraf maatte blive tilpligtet at betale, dog med Fradrag af hvad Rollef maatte kunne fordre for allerede ydet Føderaad. Under Proceduren paaberaabtes blandt Andet, at Sorenskriveren som Overformynder havde samtykket i Føderaadscontracten – der var forfattet paa hans Comptoir og thinglæst – hvorfor han og veg sit Sæde, som derpaa indtoges af Sættedommer. Ved den under 3die November 1845 afsagte Underretsdom i Sagen blev Jørgen Halvorsen Lie tilpligtet at betale Ole Halvorsen Fossums Bo, blandt Mere, de 425 Spdlr., dog mod deri at nyde Afkortning for hvad Ole Halvorsens i 10 Maaneder, fra 9de Februar til 9de December 1839, nydte Ophold i Rollef Gundersens Huus ved Skjøn, optaget paa Domfældtes Bekostning, maatte ansættes til, samt at

*) Denne Sag er optagen i Retstidenden for 1848, S. 668—685; men da den angik meget Andet, og følgelig er vidtløftig, vil her udtogsviis blive gjentaget hvad der hører til nærværende Sag.

betale Renter, 4 pCt. aarlig, af det Overskydende fra Indkaldelsen til Betaling skeer. Rollef Gundersen frifandtes derimod for Jørgen Halvorsens Tiltale, Sagsomkostningerne ophævedes mellem alle Parter, og Sættedommeren tilkjendte sig Salar af Statskassen. Denne Dom indankede Jørgen Halvorsen til Overretten, dog alene mod Ole Halvorsens Bo eller Arvinger som Modparter, hvorimod Rollef Gundersen alene varsledes for at varetage sit Tarv under Sagen. Ved Overrettens Dom af 26de Juli 1847 fik Sagen et endnu uheldigere Udfald for Appellanten, da han tilpligtedes at betale de 425 Spdlr., med Renter fra Indkaldelsen, uden Afkortning for Værdien af af det allerede ydede Føderaad, til hvilken Forandring Overretten kom derved, at den ikke fandt fornøden Oplysning om, hvad der i saa Henseende var ydet. Denne Dom paankede Jørgeu Halvorsen til Høiesteret, som i Dom af 3die October 1848 kom til samme Udslag, skjønt i ny Conclusion. Da det saaledes var endelig afgjort, at Jørgen Halvorsen skulde betale Ole Halvorsens Bo eller Arvinger de 425 Spdlr. med Renter, hvilke han som Oles Værge af dennes Midler havde betalt Rollef Gundersen til Opfyldelse af Føderaadscontracten, saa paaankede han Underretsdommen, efter Opreisning, mod Rollef Gundersen, hos hvem han paastod fuld Erstatning med Omkostninger, medens Rollef derimod paastod principaliter Stadfæstelse og subsidialiter Godtgjørelse for det ydede Føderaad, efter Skjøn paa Appellantens Bekostning, og i ethvert Tilfælde Sagsomkostninger. For Øvrigt var det mellem disse Parter in confesso, at Føderaadet var ydet i de ovennævnte 10 Maaneder; men mod den subsidielle Paastand indvendte Appellanten specielt, at Skjønnet maatte erhverves paa Indstævntes Bekostning. Ved Overretsdom af 15de October 1849 blev Rollef Gundersen Lie tilpligtet at betale Jørgen Halvorsen Lie 425 Spdlr. med Fradrag af den Sum, hvortil Ole Fossums Ophold og Underholdning fra 9de Februar til 9de December 1839 samt hans Begravelse ansættes ved Skjøn paa Rollef

Gundersens Bekostning, hvorhos denne tilpligtedes at svare 4 pCt. Rente af det Overskydende fra Forligsindkaldelsen til Betaling skeer, hvorimod Sagsomkostningerne for begge Retter ophævedes. Denne Overretsdom blev af Rollef Gundersen paaanket til Høiesteret, hvor Sagen formedelst Indstævntes Udeblivelse udgik til skriftlig Behandling, og hvor Appellantens Sagfører paastod Frifindelse med Omstostninger for begge Appelinstantser. Men ved Høiesterets Dom af 15de Juni 1850 blev Stiftsoverrettens Dom stadfæstet. Overrettens Dom var i det Væsentlige bygget paa, at Værger for Umyndiggjorte af de i den forrige Sag anførte Grunde (jfr. Retst. for 1848, S. 676—678) maatte ansees satte paa lige Fod med Værger for Umyndige, hvis Capitaler Værgerne ikke saaledes kunde raade over, især efter den senere Lovgivning, og denne burde Rollef Gundersen kjende, følgelig vide, at hans Medcontrahent var uberettiget til, paa den Maade at raade over sin Myndlings Midler, saa at der af denne ulovlige Contract ikke kunde opstaae nogen Ret for ham (Rollef) til at beholde, hvad han i Følge samme havde modtaget af den Umyndiggjortes Midler. At Arvingerne havde foretrukket at holde sig til Værgen, i Stedet for ligefrem at tilbagesøge Pengene hos ham, kunde ikke give ham Adgang til at beholde, hvad han, i feilagtig Forudsætning om Contractens Gyldighed for den Umyndiggjortes Vedkommende, havde oppebaaret, og han kunde saaledes ikke beklage sig over at maatte tilbagegive, hvad han uden lovlig Hjemmel havde modtaget, hvorimod det vilde stride mod Ret og Billighed, at lade ham paa Værgens Bekostning beholde, hvad ikke var vederlagt.

Sager, paakjendte i Høiesterets 2den Session 1850.

Den 11te September.

L.Nr. 28. Advocat **Rye**, Actor mod Sorenskriver Timme.

(Fortsættelse fra Nr. 39).

2) Det mislige Forhold ved til Foresatte afgivne Erklæringer i Anledning Ingeborg Husbyes Arv bestaaer deri, at han i sine 4 Erklæringer af 6te Mai 1844 og 15de August 1845 til Amtet og 21de December 1844 og 8de Juli 1845 til Justits-Departementet, samt endelig ogsaa i en Erklæring af 9de Marts 1847, hvori han bestemt siger, at Forliget ikke angik de 227 Spdlr. 40⅘ Skill., har fortiet Omstændigheder, der væsentligen henhøre til Sagen. Han har nemlig fortiet Forliget af 5te Marts 1844, hvilket ligefrem maa bringe ham ind under 24—14 sidste Passus. Ogsaa har han baade ved at angive, at en Bestemmelse var fattet i Dahls Bo, der aldrig er fattet, og ved at opgive, at det er Paul Krogstads Undladelse af at melde sig i Dahls Bo, der har bevirket, at baade han og Overformynderiet har tabt Pengene, samt ved at negte, at Forliget angik de 227 Spdlr. 40⅘ Skill., afgivet forbeholden Forklaring. Dette maa siges at være skeet til Skjul for egen Embedsbrøde, og kommer ind under 24—14, for saa vidt Ingen derved har lidt Skade, men i modsat Fald under 24—13 første Passus. Da Paul Krogstad maa efter Timmes Skrivelse af 21de December 1849 antages at have faaet sin Kones Arv, er det Første her Tilfældet. Høiesterets Dom er saa lydende: "Sorenskriver Timme bør for misligt Forhold med Hensyn til Ingeborg Enersdatter Husbyes Arvemidler og de i denne Anledning til Foresatte afgivne Erklæringer at bøde til Statskassen 200 Spdlr."

Den 20de September.

L.Nr. 51. Advocat **Kildal**, Actor mod Ole Brynjulfsen Storeskaat.

Natten til 16de Mai d. A. skeede Indbrud i 1ste

Deponentis tillaasede Poteteskjælder paa den Maade, at Laasen var brukken løs fra Dørkrampen, og savnedes da omtrent 2 Tønder Potetes og en Borddug, ligesom samtidig fra Havegjærdet blev borte en Tjeld, Sæk og Vest. Om Morgenen den 19de s. M. opdagede 6te Dept. i Gaardens Nærhed en Sæk med Poteter, skjult under nogle Kviste eller Granbar, hvornæst 1ste og 3die Dept. holdt Vagt i Nærheden; om Aftenen Klokken 11 kom Angjældende ud af Skoven paa det Sted, hvor der ingen Vagt var, og gik lige hen til det Sted, hvor Sækken var skjult, bemægtigede sig denne samt tilknyttede den med et medhavende Bastetoug. Derefter anholdt, brugte han for Deponenterne Udtryk, der antydede hans Deelagtighed i Brøden, ligesom han bad om at maatte slippe, saa skulde det Stjaalne komme tilbage. Sin Bekjendelse har han villet fragaae som fremvirket ved de brugte Trusler, der dog blot bestode i, at Dept.ne yttrede, at han burde have Bank. Angj. har paastudt, at han tilfældigen opdagede Sækken og vilde aflevere den som Hittegods; Deponenterne ere enige i, at den var saaledes skjult, at den ei kunde sees. Angjældende angiver, at han befandt sig paa en Vandring, for at søge efter Sædekorn til Kjøbs. Dette er urimeligt, da den 19de var 1ste Pintsedag, og han ingen Sæk havde med sig, ligesom han ogsaa paa den foregivne Vandring allerede havde passeret nogle Gaarde, uden at forhøre sig efter Korn. I Følge 7de og 16de Depont.s Forklaring i Forhøret den 19de Juli fandtes der ved Visitation hos Angjældende 2 Tønder Poteter, en svarende til de Bortstjaalne, medens Angj.s Kone kort forhen hos 3die Vidne i Thingsvidnet i Bøe havde faaet den anden Sort, foregivende, at hun og Angjæld. ikke havde Mere igjen af egen Avl, saa at Foregivendet, at de andre med den stjaalne Sort lige Poteter skulde være egen Beholdning, viser sig som en Opdigtelse. 1ste, 5te og 26de Vidne i Thingsvidnet have derhos provet, at ved Visitationen havde Angj.s 10aarige Datter sagt, at Faderen nylig en Morgen var kommen hjem med en Sæk Poteter, hvoraf der vare nogle igjen, som fandtes ved Visitationen. For de nævnte Vidner havde derhos omhandlede Barn inden Visitationen forklaret, at Faderen om Morgenen havde havt en Brystdug eller Vest inde i Huset, men at han havde baaret den udenfor Huset og skjult den. En Vest

var netop blandt de stjaalne Gjenstande. Underretsdommen omhandler i Præmisserne et andet Tyveri, men hvilket Amtet udtrykkeligen har erklæret ei at ville have paatalt. Ved bemeldte Underretsdom, affagt inden øvre Thelemarkens østfjeldske Sorenskriveri den 10de Juli sidstleden, er Angj. ansEet med 2 Aars Strafarbeide, hvorimod han ved Christiansands Stiftsoverrets Dom af 31te s. M. er frifunden for Justitiens videre Tiltale. Høiesterets Dom er saa lydende: "Ole Brynjulfsen Storstaat bør for grovt Tyveri at hensættes til Strafarbeide i 1 Aar."

Den 21de September.

L.Nr. 52. Advocat **Kildal**, Actor mod Hans Tyresen.

Torsdagen den 7de Mai sidstleden under Hs. K. H. Prinds Oscars Ankomst ved Middagstid, begav Handelsfuldmægtig Eriksen fra Drammen sig hen til Palæet; i Baglommen i Bonjouren havde han sin Tegnebog, hvori 830—40 Spdlr. i Sedler, samt forskjellige Gjælds- og andre Documenter. Paa Veien didhen følte han efter, om han havde Tegnebogen i Lommen. I Menneskemassen udenfor Palæet stod han ved Siden af 1ste Dept., som stod Arm i Arm med 2den Deponent. Ved den Tid, Prindsen viste sig i Vinduet, bemærkede 1ste Dept. bag sig og 2den Deponent en Person af saa mistænkeligt Udseende, at han uvilkaarligen følte efter i sine Lommer, og 1ste Deponent bemærkede sig ogsaa en saadan Person, som var meget paatrængende, og som stod saa nær ind til, at han generede Deponenten med sin Aande. Angjældende, der erkjender at have været udenfor Palæet til den omhandlede Tid, vedgaaer, at han befandt sig der i det Øieblik, Prindsen viste sig i Vinduet. Da Eriksen umiddelbart derpaa havde begivet sig videre, opdagede han ved Kjødboderne, at Tegnebogen var ham frastjaalen. Baade 1ste og 2den Deponent have udsagt, at de have den bestemte Tro, at Angj. er den omforklarede Person. Af de i Tegnebogen gjemte Penge havde Eriksen samme Dags Formiddag paa Ludvigsens & Schelderups Contor erholdt 4 Dalersedler af den nyeste Sort. Saadanne havde Betjenten (3die Dept.) samme Formiddag modtaget i Banken, og for at observere, hvor mange Dalersedler af den nye Sort allerede vare satte i Circulation, havde han efterseet Numre-

ne, og erindrer sig, at de samtlige havde det samme større Begyndelses-Ziffer, som ei erindres, men derimod til Ende-Ziffre fortløbende Tallene 87, 88, 89 og 90. Disse 4 Dalersedler havde han leveret 2den Deponent, der igjen havde udbetalt dem om Formiddagen til Eriksen. Da dennes Tab var opdaget, opgav 3die Dept. for 2den Deponent, at de omhandlede 4 Daler havde Endetallene 87—90. Da Angjældende, der er Politiet bekjendt som en særdeles listig, slu og forslagen Tyv, navnlig Lommetyv, om Aftenen havde ruttet med mange Penge, blev han af Politiet eftersøgt den 8de, og fandtes ved Paagribelsen i Besiddelse af 3 Dalersedler, en Deel Stumper af saadanne, der skjønnedes at have udgjort 4 Spdlr., samt en Deel Skillemynt, ligesom der hos 8de Deponent, hos hvem han om Formiddagen havde været inde, fandtes efterladt en Dalerseddel samt Stumper af en saadan. Blandt de hos Angjæld. forefundne Dalersedler vare 2 af den nyeste Sort og endte Numertallet med 88 og 90; det fulde Tal var 211, 788 og 90; Sedler af dette Slags og Numer ere, efter Bankkassererens Opgivende, i Ugens Løb (6te til 10de Mai) blevne udbetalte fra Banken. Foruden det saaledes anførte Beviis for at nogle af de stjaalne Penge ere fundne i Angjældendes Besiddelse, kommer som Judicium i fortrinlig Betragtning, at Angj. ikke har kunnet legitimere sin Adkomst til de flere Penge, som han senere, end Eriksen var bestjaalen, er funden at have havt under Hænder; derhos maa han antages at være overført umiddelbar før Tyveriet aldeles at have manglet Penge. Mandag den 6te Mai udgik Angjældende fra Mangelsgaarden, hvor han i 1 Maaned havde hensiddet efter § 45 i Fattigloven, og paastaaer, at han nu havde hos sig 2 Tidalersedler, eller som han først udtrykte sig 2 Tirigsbankdalersedler 30 Skill., ligesom han hos Vognmand Olsen (16de Dept.) Mandag havde erholdt 1 Ort; de 2 Tiere foregiver han at have havt tilovers af 47 Spdlr. fra Grundsæth Marked, idet han ikke vexlede dem, for ei at forledes til Ødselhed ved at have saadanne i Smaaplukt. Vel er det oplyst, at han paa og efter Grundsæth Marked har havt nogle Penge, idet han ved Visitation af Politibetjent Holter (15de Deponent), som mistænkt for Lommetyveri paa Grundsæth, fandtes i Besiddelse af 8 à 9 Spdlr., ligesom 12te Deponent strax efter hans

Hjemkomst fra Markedet saae ham have 7 Spdlr., og 21de Dept. saae ham have omtrent 15 Spd. Men at hans Beholdning fra Grundset har været opbrugt inden hans Indsættelse i Mangelsgaarden, saa at han ikke umiddelbart forinden Tyveriet har haft Noget tilovers, fremgaaer deraf, at han ved Visitation paa Mangelsgaarden for 15de Dept. negtede at have Penge, at han Mandag for sin Kjæreste (5te Deponent) beklagede sig over ikke at eie Noget, uden hvad han havde tilgode hos Bogmand Olsen, hvem han derfor samme Dag overhængte om at faae 1 Ort, foregivende, at han var saa forlegen for Penge. Angjældendes som Vidne afhørte Fader, Dyre Dyresen, havde derhos efter hans Anmodning Torsdag Morgen maattet sælge et Par Exempler for ham. Kort inden han indsattes paa Mangelsgaarden erkjender han at have ladet et Tørklæde pantsætte for 8 Skill. Hos 22de Dept., hos hvem han logerede de sidste Uger forinden Indsættelsen paa Mangelsgaarden, viste han sig blottet for Penge, blandt Andet ved ikke at kunne betale Logiet, ligesom han ogsaa selv sagde ikke at have Penge, hvilket han endog gjentog for Deponenten Tirsdag Morgen, den 7de Mai, idet han dog nu yttrede det Haab, at han nok om en Stund skulde faae Penge. Senere end Tyveriet har han haft følgende Summer i Hænde: 1) Middagen mellem Klokken 1 à 2 kjøbte han hos Kjøbmand Pettersen 1 Tørklæde, og vexlede 1 Spdlr. (17de Deponent) som 26de Deponent observerede at være af den nyeste Sort, men hvis videre Circulation ei har været at opdage. 2) Umiddelbar derpaa saae 14de og 27de Deponent ham i Besiddelse af 1 Spdlr; paa 14de og 15de Dept. tracterede han for 1 à 2 Ort. 3) Om Eftermiddagen Klokken 5—6 kjøbte han hos Kjøbmand Selmer for 1 à 2 Spdlr., hvorved han paa en Tidaler erholdt igjen 8 Dalersedler, uden at 13de Deponent antager det troligt, at der af disse kan have været tvende med fortløbende Numere, som de hos Angjæld. forefundne. Derfra maa Angj. antages at have begivet sig til sin Kjæreste (5te Dept.), hvem han sendte i Byen med 1 Spd., der ikke var af den nyeste Sort, forevisende tilsammen 9 Dalersedler, og saae 6te og 7de Dept. de aatte af disse, efter at 5te Deponent var affendt, uden at der blandt disse vare nogen af den nyeste Sort. 4) Om Aftenen anmodede han 6te Dept. om at vexle for sig en

Tidalerseddel, hvorfor Deponenten erholdt 5 Spdlr. i Sølv og 5 i Sedler, hvilke efter Deponentens Forklaring ei kan have været af den nyeste Sort. 10-Speciedaleren angav Angj. for 6te Dept. legnagtigen at have bekommet paa Arbeidsopgjør hos Vognmand Olsen. 5) Onsdag Morgen tog han sin Tegnebog op for 11te Deponent, og foruden flere Dalersedler saae han i Bogen en Tidalerseddel, hvilket hun ogsaa umiddelbart derefter fortalte 29de Deponent, saa at hendes Udsagn uagtet Angj.s Benegtelse maa have Troværdighed. De 2 Tidalere, som Angjældende foregiver at have haft med sig fra Mangelsgaarden, erklærer han først Torsdag Eftermiddag at have erholdt vexlet som anført under Nr. 3 og 4, og Beløbene under Nr. 1, 2 og 5 ere saaledes uden al Legitimation endog fra Angjældendes Side, hvis Paaskud reducerer sig med Hensyn til Nr. 1 og 2, at han maa have faaet dem af En paa Gaden. Hans Foregivende om ei at ville vexle sine Tidalere, modbevises af den ved 5te Deponent foretagne Verling. Om Eftermiddagen broutede han af, hvor mange Penge han havde; til 5te Deponent (Kjæresten) sagde han: "jeg har Penge nok jeg Jænte;" da hun spurgte om hans Velstandskilder, svarede han: "det stiller Dig ikke." Hos 8de Deponent sagde han Onsdag Formiddag, at han havde mange hundrede Spdlr., og for 11te Dept. ytrede han, at han havde nok af Penge, enten han var i Sverige eller Norge. Hos 5te og 8de Dept. behandlede han sine Penge meget skjødesløst, krøllede dem i Haanden, rev dem i Stykker og kastede dem omkring. Sin Søster (9de Dept.) vilde han endog nøde til at modtage 1 Spdlr., og en Feierdreng (28de Dept.) foræreде han Torsdag Aften 1 Spdlr., "blot fordi han var snil Gut," ligesom han saa vel mod denne som Andre viste sig genereux i at traktere. Ved Christiania Bythingsdom af 21de Juli sidstleden er Angj. frifunden for Justitiens videre Tiltale, medens han ved Overrettens Dom af 19de August næstefter for Tyveri, efter forhen at være domfældt for samme Forbrydelse, er anseet med Strafarbeide i 3 Aar. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom, dog saaledes, at Straffetiden bestemtes til 5 Aar

Den 25de September.

L.Nr. 60. Advocat Lous, Actor mod 1) Anders Knudsen Brandaas og 2) Ole Halvorsen Kaalaas.

De Angj. vare ved Overretten fældede for følgende Delicta, hvorom der efter Appellen alene var Spørgsmaal ved Høiesteret: a) Falsk Ed i en Brændeviinssag imod Handelsmand Tandberg den 14de Juni 1848. I Forhøret den 30te Mai næstforhen havde de forklaret, at for 7 à 8 Uger siden gik en ubekjendt Person med en tom Flaske ind i Kjælderen til Tandberg; de gik da efter og saae Personen faae paa Flasken tilmaalt Brændeviin, som han betalte til Tandberg, hvorefter han, da han kom ud af Kjælderen, trakterede dem med en Dram. Politisag blev derefter anlagt mod Tandberg, og i Sessionen den 14de Juni 1848 forandrede de nu Forklaringen derhen, at de ikke havde seet Brændevinet blive tilmaalt Personen, men beedigede i det Væsentlige Forklaringen for Øvrigt. Ved Dom af 12te December 1849 blev imidlertid Tandberg aldeles frifunden, og Justitiens Tiltale forbeholdt imod de Angjældende. Imod dem tale deres Modsigelser indbyrdes og hver med sig selv. Den ubekjendte Persons Alder har saaledes den Ene anslaaet til 18 à 20 Aar, den Anden til 40 Aar; Nr. 1 siger, det var om Eftermiddagen, Nr. 2 siger, at han ikke erindrer, enten det var om Formiddagen eller Eftermiddagen; under nærværende Sag siger Nr. 1, at han kun saae, at Tandberg og Personen nedenfor Kjældertrappen haandterede Penge, Nr. 2 siger, at han saae Tandberg modtage en Deel Kobberpenge, medens de Begge under Forhøret den 30te Mai 1848 og Politisagen have forklaret, at de saae Personen betale Tandberg for Brændevinet. Usandsynligt og mistænkeligt er det, at de strax under Politisagen have kunnet erklære, at de ikke kunde gjenkjende Personen, om de saae ham igjen, uagtet de havde seet ham i Gaarden eller paa Gaden, talt med ham, og han endog havde trakteret dem. Efter Forklaringen den 30te Mai 1848, at den Ubekjendte gik ned til Tandberg i Kjelderen, seer det ud, som om Tandberg var der nede, da de Angjældende vilde være komne ind til ham; den 14de Juni 1848 siger Nr. 1, at han mødte Tandberg inde i hans Gaardsrum ved Indgangen til hans Bolig, men Nr 2 siger, at de mødte ham ude paa Gaden udenfor Porten; den Ubekjendte fulgte

efter dette med Tandberg ned i Kjælderen. Nr. 1 siger, at Udsalget skeede i Kjælderen paa venstre Side af Porten, Nr. 2 erindrer aldeles ikke, om det var i Kjælderen paa venstre eller høire Side. Efter deres Svar til Contraqvæstionen h vare de selv ved Nedgangen til Kjældertrappen, da Udsalget foregik; men fra dette Sted kan man efter samtlige Vidner kun see ned i Forkjælderen, hvor intet Brændeviin laae, men ikke i selve Kjælderen. Hertil kommer 1ste Vidnes (Tandbergs) Prov af 16de Marts 1850 om ikke at have forøvet Udsalget, hvilket Prov han har afgivet efter at Tiltalen imod ham endeligen var afgjort; 3die Vidnes, at Brændeviin i mindre Partier er blevet ham negtet af Tandberg; Laurits Fehrmanns, at Tandberg var meget strikte med Hensyn til Brændeviinsudsalg, i Forening med 2det og 3die Vidnes Prov, at der i Tandbergs Kjælder ikke fandtes mindre Maal end paa 2 Potter eller Kander; endvidere, at de Angjældende have gjort det sig til Levevei, at anmelde Folk for ulovligt Brændeviinssalg. b) Falsk Ed i lignende Sag imod Handlende Lorents Koen den 14de Juni 1848. Under Forhøret den 30te Mai 1848 forklarede de, at de havde seet en Ubekjendt fra Størdalen afkjøbe et Fruentimmer i Koens Butik, der forestod Udsalget, 2 à 3 Pægle Brændeviin, hvorfor Betaling strax erlagdes. Dette have de beediget den 14de Juni 1848. 5te, 7de, 8de og 10de Vidne have imidlertid provet, at Brændeviin paa den Tid ikke fandtes i Koens Butik; 6te, 8de og 10de Vidne, at Udsalget ikke havde fundet Sted. 10de Vidne er Koen, men hans Sag var den Gang endelig afgjort; 6te og 8de Vidne er hans Datter og Kone; men 5te og 7de Vidne ere aldeles upartiske. Hertil komme flere Modsigelser og Urimeligheder: De troe ikke at kunne gjenkjende Fruentimmeret, skjønt de strax maae have tænkt paa Anmeldelse, da de allerede gjorde samme den følgende Dag (21de); Nr. 1 siger under nærværende Sag, at det var om Formiddagen det passerede, Nr. 2 siger, at han nu ikke erindrer Tiden, medens begge under Politisagen have erklæret, at det var mellem Klokken 3 og 5 om Eftermiddagen. Nr. 1 siger, at han og Nr. 2 stødte paa hinanden hos Brændeviinshandler Paaske eller i Nærheden, at han hos Paaske tracterede Nr. 2 med en Dram, at de vare bekjendte, da de vare inde hos Koen, og at de ogsaa siden drak mere Brændeviin, me-

Den 25de September.

L.Nr. 60. Advocat **Lous**, Actor mod 1) Anders Knudsen Brandaas og 2) Ole Halvorsen Kaalaas.

De Angj. vare ved Overretten fældede for følgende Delicta, hvorom der efter Appellen alene var Spørgsmaal ved Høiesteret: a) Falsk Ed i en Brændeviinssag imod Handelsmand Tandberg den 14de Juni 1848. I Forhøret den 30te Mai næstforhen havde de forklaret, at for 7 à 8 Uger siden gik en ubekjendt Person med en tom Flaske ind i Kjælderen til Tandberg; de gik da efter og saae Personen faae paa Flasken tilmaalt Brændeviin, som han betalte til Tandberg, hvorefter han, da han kom ud af Kjælderen, tracterede dem med en Dram. Politisag blev derefter anlagt mod Tandberg, og i Sessionen den 14de Juni 1848 forandrede de nu Forklaringen derhen, at de ikke havde seet Brændevinet blive tilmaalt Personen, men beedigede i det Væsentlige Forklaringen for Øvrigt. Ved Dom af 12te December 1849 blev imidlertid Tandberg aldeles frifunden, og Justitiens Tiltale forbeholdt imod de Angjældende. Imod dem tale deres Modsigelser indbyrdes og hver med sig selv. Den ubekjendte Persons Alder har saaledes den Ene anslaaet til 18 à 20 Aar, den Anden til 40 Aar; Nr. 1 siger, det var om Eftermiddagen, Nr. 2 siger, at han ikke erindrer, enten det var om Formiddagen eller Eftermiddagen; under nærværende Sag siger Nr. 1, at han kun saae, at Tandberg og Personen nedenfor Kjældertrappen haandterede Penge, Nr. 2 siger, at han saae Tandberg modtage en Deel Kobberpenge, medens de Begge under Forhøret den 30te Mai 1848 og Politisagen have forklaret, at de saae Personen betale Tandberg for Brændevinet. Usandsynligt og mistænkeligt er det, at de strax under Politisagen have kunnet erklære, at de ikke kunde gjenkjende Personen, om de saae ham igjen, uagtet de havde seet ham i Gaarden eller paa Gaden, talt med ham, og han endog havde tracteret dem. Efter Forklaringen den 30te Mai 1848, at den Ubekjendte gik ned til Tandberg i Kjelderen, seer det ud, som om Tandberg var der nede, da de Angjældende vilde være komne ind til ham; den 14de Juni 1848 siger Nr. 1, at han mødte Tandberg inde i hans Gaardsrum ved Indgangen til hans Bolig, men Nr 2 siger, at de mødte ham ude paa Gaden udenfor Porten; den Ubekjendte fulgte

efter dette med Tandberg ned i Kjælderen. Nr. 1 siger, at Udsalget skeede i Kjælderen paa venstre Side af Porten, Nr. 2 erindrer aldeles ikke, om det var i Kjælderen paa venstre eller høire Side. Efter deres Svar til Contraqvæstionen h vare de selv ved Nedgangen til Kjældertrappen, da Udsalget foregik; men fra dette Sted kan man efter samtlige Vidner kun see ned i Forkjælderen, hvor intet Brændeviin laae, men ikke i selve Kjælderen. Hertil kommer 1ste Vidnes (Tandbergs) Prov af 16de Marts 1850 om ikke at have forøvet Udsalget, hvilket Prov han har afgivet efter at Tiltalen imod ham endeligen var afgjort; 3die Vidnes, at Brændeviin i mindre Partier er blevet ham negtet af Tandberg; Laurits Fehrmanns, at Tandberg var meget strikte med Hensyn til Brændeviinsudsalg, i Forening med 2det og 3die Vidnes Prov, at der i Tandbergs Kjælder ikke fandtes mindre Maal end paa 2 Potter eller Kander; endvidere, at de Angjældende have gjort det sig til Levevei, at anmelde Folk for ulovligt Brændeviinsalg. b) Falsk Ed i lignende Sag imod Handlende Lorents Koen den 14de Juni 1848. Under Forhøret den 30te Mai 1848 forklarede de, at de havde seet en Ubekjendt fra Stordalen afkjøbe et Fruentimmer i Koens Butik, der forestod Udsalget, 2 à 3 Pægle Brændeviin, hvorfor Betaling strax erlagdes. Dette have de beediget den 14de Juni 1848. 5te, 7de, 8de og 10de Vidne have imidlertid provet, at Brændeviin paa den Tid ikke fandtes i Koens Butik; 6te, 8de og 10de Vidne, at Udsalget ikke havde fundet Sted. 10de Vidne er Koen, men hans Sag var den Gang endelig afgjort; 6te og 8de Vidne er hans Datter og Kone; men 5te og 7de Vidne ere aldeles upartiske. Hertil komme flere Modsigelser og Urimeligheder: De troe ikke at kunne gjenkjende Fruentimmeret, skjønt de strax maae have tænkt paa Anmeldelse, da de allerede gjorde samme den følgende Dag (24de); Nr. 1 siger under nærværende Sag, at det var om Formiddagen det passerede, Nr. 2 siger, at han nu ikke erindrer Tiden, medens begge under Politisagen have erklæret, at det var mellem Klokken 3 og 5 om Eftermiddagen. Nr. 1 siger, at han og Nr. 2 stødte paa hinanden hos Brændeviinshandler Paaske eller i Nærheden, at han hos Paaske trakterede Nr. 2 med en Dram, at de vare beskjenkede, da de vare inde hos Koen, og at de ogsaa siden drak mere Brændeviin, me-

dens Nr. 2 siger, at de traf sammen paa Baklandet (Paaske boer i selve Byen), at de ikke drak Brændeviin sammen, at de ikke vare beskjenkede hos Koen, og at de, da de gik fra ham, skiltes ad; Nr. 1 siger under nærværende Sag, at han ikke saae, enten Flasken blev paatappet af Ankeret, eller om der først blev tappet i et Blikmaal, medens begge under Politisagen bestemt have forklaret, at Brændevinet blev maalt i et Blikmaal og derefter gjennem en Tragt slaaet paa Flasken. Adspurgte, hvoraf de vidste, at det var Brændeviin, Manden kjøbte, have de under Politisagen anført, at de hørte, han forlangte Brændeviin, medens under den nærværende Sag Nr. 1 opgiver, at Manden tillige drak en Dram, hvorimod Nr. 2 ikke erindrer dette, men siger, at Manden udenfor og efter Kjøbet ytrede, at det var Brændeviin. c) Nr. 1 er ved 1ste og 2det Vidne den 17de April 1850 trods sin Benegtelse overført at have den 13de December 1849 for Politibetjent Eggen urigtigen anmeldt Handelsmand Lindgaard for ulovligt Brændeviinssalg, hvoraf Følgen blev, at Lindgaard blev forelagt Mulct og at han indkaldtes for Politiretten. Tilfældet indgaaer baade under 17—1 og 17—2, da det maa være ligegyldigt, om Anmeldelsen skeer umiddelbar til selve Øvrigheden, eller til et af dens Organer, der maa bringe den frem, og 17—1 maa, som Hovedbestemmelsen, her komme til Anvendelse. Nr. 1 er omtrent 41 Aar gammel og forhen straffet for 1ste Gangs Tyveri, Nr. 2 er omtrent 40 Aar gammel og ligeledes straffet for Tyveri. De foregaaende Retter have fundet, at 12—2 ikke var anvendelig paa Forbrydelserne a og b, eftersom de Tiltaltes Hovedhensigt var at skaffe sig Penge ved Anmeldelsen, og ved begges Domme ere de derfor fældede efter 12—1, Nr. 1 tillige efter 17—1, og er Straffetiden bestemt ved Underretten for Nr. 1 til 9½ Aar og for Nr. 2 til 9 Aar 3 Maaneder, og ved Overretten for Nr. 1 til 10 Aar og for Nr. 2 til 9 Aar 9 Maaneder. Høiesterets Dom er saa lydende: "Nr. 1 og 2 bør for Forbrydelse mod Criminallovens Cap. 12 § 2 og den første tillige for Forbrydelse mod Capitel 17 § 1 at hensættes til Strafarbeide paa Livstid."

Christiania 1850.
Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang | 7de October
№ 40. | 1850.

Norsk Retstidende,

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sager, paakjendte i Høiesterets 1ste Session 1850.

L.Nr. 319. } Christopher Torstensen Gaardhammer mod
D.Nr. 28. } Ole Olsen Johnsrud, m. Fl.

Efter at Ole Torstensen Johnsrud ved Skjøde af 21de August 1811, thinglyst 3die September s. A., havde afhændet til Niels Omsted i Drammen 3 L℔ Tunge i Gaarden Johnsruds Skov paa Ringerige, indtalte han det Solgte med Odel for sin Datter Kirsti, i hvilken Anledning der mellem Kjøber og Sælger den 7de August 1815 blev indgaaet saadant Forlig: "Kjøbmand Niels Omsted afstaaer til Ole Torstensen Johnsrud, paa hans Datter Kirsti Olsdatters og øvrige til Gaarden odelsberettigede Børns Vegne, som Eiendom og uden nogen Betaling et Stykke af Johnsrud Skov, beliggende nedenfor Fiskekjernbækken, hvilken Bæk, der løber fra Gaardhammerdelet og falder i Vala Elv, skal udgjøre Delet mellem bemeldte Skovstykke og Niels Omsteds igjen eiende Johnsruds Skov. Skulde Ole Torstensen Johnsrud behøve Skjøde paa dette ringe Skovstykke, da bekoster N. Omsted samme uden nogen Udgift for hiin; derimod indestaaer Ole Torstensen Johnsrud og hans Arvinger for, at denne for Eftertiden skal være aldeles fri for nogen Paatale af Odel paa hans nu eiende Johnsrudskoven." Det tilbagevund-

ne Skovstykke blev, efter hvad der var in confesso mellem Sagens Parter, derpaa brugt af Faderen som en Deel af Johnsrud, og ved Bygselseddel af 29de Februar 1828, thinglyst 1ste Marts s. A., paa en Husmandsplads, Braaten kaldet, bortfæstede han en Part deraf, mod 400 Spdlr. i Bygsel og 12 Arbeidsdage til Gaarden i aarlig Afgift af det Hele. Efter at Datteren Kirsti var bleven gift med Truls Vælsikold, gjorde denne Paastand paa det af Omsted tilbagegivne Stykke som hendes Eiendom, og da han til den Ende to Gange forgjæves havde ladet sin Svigerfader indkalde til Forligelsescommissionen, overdrog han sin Ret til Ole Helgesen, der ligeledes forgjæves lod indkalde Ole Torstensen Johnsrud til Forligelsescommissionen, hvorpaa endelig Christopher Gaardhammer tilkjøbte sig den omtvistede Ret til Stykket, som han under en Skiftesamling efter Ole Torstensen Johnsrud gjorde Paastand paa, idet han under Anførsel af de oven berørte Omstændigheder, bemærkede: "Det er saaledes klart, at Kirsti Olsdatter virkelig var Eier af det omhandlede Skovstykke med den i samme opryddede Andeel af Pladsen Braaten, uagtet intet Skjøde derpaa er meddeelt; thi hendes Faders Brug af samme har vedvaret i over Hævdstid og han kunde, som Formynder for sin Datter, ikke udøve denne Brug paa sine egne Vegne." Under en følgende Skiftesamling i Boet den 13de December 1842 nedlagde Christopher Gaardhammer ved Procurator Breien følgende Paastand: 1) "At Christopher Gaardhammer erkjendes eiendomsberettiget til det i de fremlagte Klager omhandlede Stykke af Gaarden Johnsruds Skov under Matr. Nr. 217 i Nordrehougs Præstegjæld, samt en Deel af Pladsen Braaten, der af bemeldte Skovstykke er opryddet. 2) At Boet giver Christopher Gaardhammer Erstatning for bemeldte Skovstykkes Forringelse ved den i samme af Afdøde Ole Johnsrud foretagne Hugst. 4) At Boet betaler ham de for bemeldte Plads erholdte Bygselpenge 40 Spdlr." Derpaa heder det: "Om samtlige foranførte Gjenstande udbad Comparenten sig Rettens Mægling til

Forlig mellem Boets Vedkommende og Christopher Gaardhammer, ligesom han, hvis Forlig ikke kan opnaaes, vilde være forbeholden Adgang til ei alene at tilveiebringe de flere Legitimationer, han maatte ansee gavnlige til Sagens Oplysning, selv om de maae erhverves ved Vidner, men tillige nærmere at inhærere endog forandret Paastand i Sagens Anledning." Herimod protesterede Enken og Arvingerne; men efter foretagen Mægling blev med "samtlige Boets Vedkommende" indgaaet følgende Forlig: "Boets Vedkommende forpligte sig til, ved Skifteforvalteren paa anstundende Januar Maanedsthing for Nordrehoug, eller senest paafølgende Vaarthing, at meddele, Christopher Gaardhammer frit Skjøde paa det omhandlede Skovstykke, med hvad der af Pladsen Braaten tilhører samme, saaledes som samme er betegnet i de af Niels Omsted angaaende Skovstykket quæstionis udstedte Documenter, hvilke i Skifteretten ere fremlagte. Forinden besørges ogsaa ved Skifteretten lovlig Skyldsætningsforretning afholdt til Bestemmelse af Eiendommens respective Skyld, og ere Parterne i denne Anledning enige om, at afbenytte som Lavrette 4de af de ved den afholdte Overtaxt brugte Lavrettesmænd efter Skifteforvalterens Udvalg. I Udgifterne ved sidstmeldte Forening deeltager Christopher Gaardhammer for det Halve. Ved dette Forlig ansees den opstaaede Tvist hævet." Under den derpaa fulgte Skyldsætningsforretning af 27de Februar 1843 lod Reqvirenten Christopher Gaardhammer tilføie: "Da det i Skiftesamlingen den 13de December f. A. i Boet efter afdøde Ole Torstensen mellem Boets Vedkommende paa den ene og Christopher Torstensen paa den anden Side afsluttede Forlig indeholder, at den sidste af Boets Vedkommende skal meddeles frit Skjøde paa det omhandlede Skovstykke med hvad der af Pladsen Braaten tilhører samme, saaledes som det er betegnet i de af Niels Omsted angaaende Stykket udstedte Documenter, saa paastod Christopher Torstensen, at han ikke ansaae sig forpligtet til at beholde den paa Pladsen for Tiden siddende Husmand, men at Boet maatte træffe en

*

mindelig Forening med denne om at overlade det Stykke af Pladsen, der tilkommer ham (Christopher Torstensen). Reqvirenten henholdt sig nemlig i alle Dele til det mellem Niels Omsted og afdøde Ole Torstensen afsluttede Forlig, dateret 7de April 1815, der omtaler Skovstykket som aldeles frit, og den Contract, som den Afdøde længe efter dette Forlig ved Fæsteseddel af 29de Februar 1828 indgik med Iver Simensen og Simen Iversen for disses, Hustruers og en gammel Kones Levetid, anseer han sig aldeles uvedkommende, og paastod, at Skovstykket skulde skyldsættes frit og uden Paahæfte af nogen som helst Bygsel." Derpaa heder det: "De af Boets Vedkommende, som vare tilstede, protesterede derimod mod denne Paastand og bemærkede, at de under det i sidste Skiftesamling indgaaede Forlig have svævet i Vildfarelse og aldeles misforstaaet det der Forhandlede og Protocollen Tilførte, saasom det hele Tiden har været deres Mening, at bemeldte Stykke skulde afstaaes til Christopher Torstensen med samme Rettigheder og Forpligtelser, som forhen har paahvilet det, og at den paa Stykket siddende Husmand saaledes for Eftertiden skulde blive fælles for Gaarden Johnsruds Eier og Reqvirenten." Bygselseddelen af 1828 blev i en følgende Skiftesamling den 13de Juli 1843 foreviist, hvorom der blev given den Paategning med Bemærkning, at den ogsaa var bleven foreviist i en tidligere Skiftesamling den 29de October 1842. Skifteforvalteren tilføiede dernæst, at Skjødet til Christopher Gaardhammer vilde blive at udstede paa Boets Bekostning af Skifteretten, hvornæst det heder: "og Boets Vedkommende intet Proclama ønskede udstedt, men derimod forpligte sig til at holde Skifteforvalteren fri for Ansvar, om flere beviislige Fordringer skulde hvile paa Boet, end anmeldt er, saa blev nærværende Skifte optaget til Lodning." Den 1ste Juli 1843 blev det omtvistede Stykke af Skifteforvalteren tilskjødet Christopher Gaardhammer "i Medhold af det afsluttede Forlig," og da Skjødet den 25de November 1844 var thinglyst, fik det Paategning om følgende nasiyste Hæf-

telser: 1) Obligation, udstedt af Christopher Eriksen til Rasmus Bersund for 493 Spdlr. 48 Skill. med første Prioritet i hans eiende halve Deel af Johnsrud, dateret 14de Marts, thinglyst 14de Juni 1800. 2) Obligation, udstedt af Ole Torstensen til Norges Bank for Depositolaan 1000 Spdlr. med første Prioritet i 3 Lð af Johnsrud, dateret 1ste, thinglyst 2den September 1825. 3) Bygselseddel fra Ole Torstensen til Iver Simensen og Simen Iversen paa et Jordstykke af Eiendommen kaldet Braaten, thinglyst 1ste Marts 1828. 4) Skadesløsbrev fra Ole Olsen til Anders og Ellef Olssønner Berg af Sogndalen, med Pant i Johnsrud og Alt, hvad Debitor eier og eiendes vorder, dateret 30te, thinglyst 31te October 1842. Da der for Banklaanet var givet 1ste Prioritet, har Bankbestyrelsen uden Tvivl, inden Pengenes Udbetaling, sikret sig Indfrielsen af Obligationen til Rasmus Bersund. Med Hensyn til Bankens egen Fordring, der i Skiftesamling den 9de Juni 1842 blev opført som anmeldt for 1000 Spdlr., hvorfor deponeret 500 Sølvspecies, blev i Skiftesamling den 10de September s. A. tilført: "Boets Vedkommende vedtoge, at den, der beholder Gaarden Johnsrud, beholder det i Banken indførte Depositum af 500 Sølvspecier, imod at overtage Bankgjælden, uden at dette kan fordres tilbage fra Banken forinden det hele Laan indbetales." Ved Udlodningen af Boet den 9de October 1843 blev af de i ovenanførte Paategning anmærkede Hæftelser kun berørt Bankhæftelsen, hvorom det heder: "Banken beholder den Ret og Prioritet i Gaarden Johnsrud, som bemeldte Obligation hjemler den, for 1000 Spdlr." Gaarden Johnsrud blev derpaa udlagt Indstævnte for Høiesteret Ole Olsen til Eiendom, mod at svare til de gjorte Udlægge og "Prioritet" deri. Efter forgjæves Forligsprøve anlagde Christopher Gaardhammer i 1845 nærværende Sag mod Ole Torstensen Johnsruds Arvinger med Undtagelse af Kirsti, nemlig Sønnen nysnævnte Ole Olsen og Døtrene Kari og Berthe ved disses Værger. Hans Paastand lød saaledes: "At de indstævnte Arvinger efter

Ole Torstensen Johnsrud tilpligtes enten in solidum eller hver for sin Arvedeel efter Arveforholdet: a) Under en passende daglig Mulct at besørge aflyst de paa det fremlagte Skjøde af 1ste Juli 1843 over den til Citanten solgte Deel af Gaarden Johnsrud anførte Hæftelser, for saa vidt denne Deel af Eiendommen angaaer, saaledes at Skjødet bliver frit. b) Under lige Tvangsmiddel at overlevere i ryddiggjort Stand strax eller til Lovens Faredag den Deel af Pladsen Braaten, som ved det fremlagte Skjøde af 1ste Juli 1843 er solgt til Citanten; og c) at betale denne Sags Omkostninger med en tilstrækkelig Sum. Jeg maa sluttelig reservere Citantens Ret til at søge Erstatning for Affavnet af den under Litr. b benævnte Deel af den omhandlede Eiendom." Indstævnte førte Vidner, som bleve tilspurgte: a) om Forliget kun gik ud paa, at Citanten skulde modtage det omhandlede Skovstykke og Pladsen Braaten "i den Stand og med den Rettighed, Boet eiede samme?" og b) om det udtrykkelig blev aftalt, at Pladsen Braatens Ryddiggjørelse skulde være Arvingerne i Boet uvedkommende? Hertil svarede 1ste Vidne (Enkens Lavværge) under a): "Ja, aldeles som omspurgt, og erindrer Vidnet dette saa meget sikrere, som han kan erindre, at Skifteforvalteren, efter at Forliget var protokolleret, discursive gjorde den Bemærkning, at det maaskee havde været forsigtigst, at det udtrykkelig var blevet anført i Forliget, at Eiendommen modtages af Christopher Gaardhammer i den Stand og med den Rettighed, hvormed den befandt sig i Boets Besiddelse, skjønt han antog, at saadant var overflødigt, da Forliget, saaledes som det var forfattet, ikke kunde forstaaes anderledes." Fremdeles forklarede Vidnet, "at det udtrykkelig var omtalt og vedtaget, at Boet skulde være fritaget for at frigjøre de afstaaede Eiendomsparter for de paa den samlede Eiendom hvilende Hæftelser, der dog naturligviis skulde tilsvares af den, der kom i Besiddelse af Hovedparten Johnsrud." Under b) svarede Vidnet: "Ja, det Omspurgte blev udtrykkelig udtalt og vedtaget." 2det Vidne svarede til a):

"Ja, Forliget blev afsluttet netop saaledes som omspurgt. Hvorledes der skulde forholdes med Hæftelserne paa Eiendommen, kan Vidnet ikke mindes." Til b) svarede 2det Vidne eenstemmig med 1ste Vidne. 3die Vidne svarede til a): "Vidnet opfattede rigtignok det passerede Forlig i den Forstand, som Qvæstionen forudsætter, men Vidnet kan ikke erindre, om det Omspurgte udtrykkelig blev omtalt og vedtaget." Til b): "Vidnet forstod det indgaaede Forlig saaledes som omspurgt er, men det kan ikke erindre, at en Bestemmelse, som den omspurgte udtrykkelig blev fastsat." 4de Vidne svarede til a) som 3die Vidne og til b): "Vidnet forstod Forliget saaledes, skjønt han ikke nu nøiagtig kan mindes, hvorledes Aftalen i dette Punct faldt; men han har saa meget mere Grund til at antage, at han rigtig opfattede den allerede ytrede Fostaaelse af Forliget, som han endnu erindrer, at det den Gang forekom ham at det var en Mangel ved Forligets Protokollation, at man ikke bestemt havde udhævet dette Punct." Indstævnte paastode derefter Afviisning med klækkelig Kost og Tæring, eller Frifindelse med tilstrækkelige Sagsomkostninger. Ved Underretsdom af 24de April 1857 bleve de Indstævnte frifundne, men Sagsomkostningerne ophævede. Ved Overretten, hvortil begge Parter havde indanket Sagen og nedlagt samme Paastande – Indstævnte med Tillæg af Mulct for unødig Trætte – fik den i Dom af 6te November 1848 saadant Udfald, at Indstævnte ei alene bleve frifundne, men Citanten tillige ilagt Sagsomkostningerne for begge Retter med 45 Spdlr. Herfor blev under 24de April 1849 gjort Indførsel og givet Udlæg i en Hest for en Beregningssum af 64 Spdlr. 7 Skill., hvorefter Citanten paaankede det Hele for Høiesteret, hvor hans Sagfører i det Væsentlige bemærkede:

Efter almindelig Sprogbrug kan der ikke være Tvivl om, at "frit Skjøde" jo blandt Andet altid betyder Eiendommens hæftelsesfrie Overdragelse, da dette korte og betegnende Udtryk fra umindelige Tider har været den sædvanligste terminus technicus, der af dem, som have med

saadanne Anliggender at bestille, altid bruges og tages i den anførte Betydning, hvorimod det, naar der alene sigtes til Udgifterne ved Eiendomsoverdragelsen, almindeligviis heder, at "Skjødningsomkostningerne" bæres af Kjøberen eller Sælgeren alene, eller af enhver af dem for det Halve, o. s. v. At hiint Udtryk her ikke kan være brugt med udelukkende Hensyn til Skødningsomkostningerne, fremgaaer klarlig af Sagens Omstændigheder. Ingen kan for Alvor mene, at Citanten, der havde kunnet tiltvinge sig Stykket frit, skulde have villet overtage det med Hæftelser, der mangedobbelt overstege dets Værdi, eller med Forpligtelse til selv at besørge aflyst Hæftelser, der deels matte ansees indfriede, deels bleve overtagne af Indstævnte, deels ikke kunde ansees bindende for Stykkets virkelige Eier, da de, som Bygselen og Skadesløsbrevet, vare paaførte det i egen Interesse af Andre, som ingen Hjemmel dertil havde, medens han dog skulde have frit Skjøde i den Forstand, hvori Indstævnte ville have dette Udtryk forstaaet. Tvertimod maatte det ansees givet, at Citanten, der af rette Eier havde tilkjøbt sig og betalt dette Stykke – som ikke tilhørte Boet, men var givet Kirsti for Afstaaelsen af hendes Odelsret til det Øvrige af Skoven, og hvorpaa frit Skjøde i enhver Forstand var lovet hende af Omsted, men forsømt af hendes Fader, der handlede som hendes Værge, men derunder søgte egen Fordeel – skulde have et tilsvarende Skjøde, uden at udrede Kjøbesum, Hæftelser eller Omkostninger ved Skjødning, Thinglysning, Aflysning, o. s. v., og dette ligger aabenbar i det omtvistede Forlig, hvorved Citantens Ret blev erkjendt. De paaberaabte Vidner bevise Intet. Forligets klare Ord staae for fulde som det endelige Udslag, uden Hensyn til, hvad Vidnerne maatte have hørt ytret fra en eller anden Kant under Forhandlingernes Gang. De bedste Vidner, Sorenskriveren og Procurator Breien, ere døde: 1ste Vidne var interesseret i Sagen, da han havde deeltaget i Forliget som Enkens Lavværge, og følgelig efter L. 1—13—18 maatte ansees som et villigt Vidne, der i et saadant

Tilfælde ikke kunde komme i Betragtning (jfr. den foregaaende Artikel). De tre øvrige Vidner maatte styrke, ikke svække, Citantens Fremstilling, da de ikke erindrede at have hørt nogen saadan Aftale, som Indstævnte paastaae, hvilken dog maatte have været hørt og husket af Vidnerne som det Øvrige, om den havde fundet Sted. I alle Fald maa Sagens Udfald under saadanne Omstændigheder være afhængigt af Citantens Ed. Indførselsforretningen maa staae eller falde med Overretsdommen. Han nedlagde derfor saadan Paastand: 1) At de indstævnte Arvinger efter Ole Torstensen Johnsrud tilpligtes, enten in solidum eller hver for sin Andeel efter Arveforholdet, under en passende daglig Mulct at besørge aflæst de paa Skjødet af 1ste Juli 1843 over den til Appellanten solgte Andeel af Gaarden Johnsrud anførte Hæftelser, for saavidt denne Deel af Eiendommen angaaer; in subsidium denne Deel af Sagen afgjort ved Citantens Ed. 2) At den paaankede under 24de April 1849 afholdte Exsecutionsforretning med derunder afsagte Beslutning kjendes uefterrettelig at være eller underkjendes og ophæves. 3) At de Indstævnte tilpligtes at betale Processens Omkostninger for alle Retter til Citanten.

Hertil svarede de Indstævntes Sagfører i det Væsentlige: Først her i Skranken er Paastanden om Fravigelse og Ryddiggjørelse frafaldt. Den var ogsaa aldeles uholdbar; men den øvrige Fortolkning af Forliget holder ikke bedre Prøve. "Frit" er ikke det samme som "hæftelsesfrit." "Frit Skjøde" maa efter al Sprogbrug forstaaes som "udgiftsfri Skjødning." I Forliget findes forResten Intet om Skjødningsomkostningerne, medens Citanten udtrykkelig paalægges det Halve af Skyldsætningsomkostningerne. I det ældre Forlig heder det: "da bekoster Omsted" o. s. v., og havde man i det senere Forlig ikke med "frit Skjøde" meent Skjødningsomkostningerne, havde man utvivlsomt udtalt sig derom i Forbindelse med Skyldsætningsomkostningerne. I alle Fald er Udtrykket saa tvetydigt, at det ikke kan ansees at hjemle hvad

Citanten nu paastaaer, men hvad ingenlunde er optaget i den ellers meget udførlige Paastand, der foraudgik og foranledigede Forliget, en Omstændighed, der paa det Tydeligste godtgjør, at der den Gang lige saa lidt var Tanke som Tale om nogen Forpligtelse for de Indstævnte til at frigjøre det omtvistede Stykke for de paahvilende Hæftelser. Tvisten var da alene om Eiendomsret til Stykket og Erstatning for dets Forringelse ved Hugst samt for oppebaarne Bygselpenge og Arbeidsdage af Pladsen Braaten. Erstatningspaastanden er, som Forliget viser, senere bortfaldt. Hvad Eiendomsretten angaaer, da havde Citanten oprindelig ingen Hjemmel at bygge paa. Stykket var, som det ældre Forlig mellem Omsted og Ole Torstensen viser, af hiin overdraget samtlige dennes til Skoven odelsberettigede Børn, hvorfor deres Fader med Føie vægrede sig ved at overlade den til Kirstis Mand som hendes udelukkende Eiendom, men brugte den paa samtlige Børns Vegne i Forbindelse med Gaarden Johnsrud, uden at bryde sig om de senere uhjemlede Overdragelser fra Mand til Mand; og ved at afstaae fra alt Krav paa Stykket, følgelig bortskjenke sin Medeiendom deri, paalagde lige saa lidt Arvingerne sig, som der paalaae Enken, nogen Forpligtelse til at frigjøre det fra Hæftelserne til yderligere Fordeel for Gavemodtageren, end den blotte Overdragelse af deres Medeiendomsret i og for sig medførte, ligesom den Aasædesberettigede til Gaarden Johnsrud, Ole Olsen, ved at overtage den derpaa hæftende Rest af Bankgjælden ingenlunde forpligtede sig mod Citanten til strax at besørge det afstaaede Skovstykke frigjort derfor, eller for Bygselen paa den Deel af Pladsen, der hørte til dette Stykke. Citantens Paastand, der Intet indeholdt om saadan Frigjørelse, fremsattes umiddelbar før Forliget, som indskrænkede men ikke udvidede de derved gjorte Fordringer, og efter samtlige anførte Omstændigheder maatte Enhver forstaae Forliget saaledes som Indstævnte og Vidnerne have gjort, saa meget mere, som Terminerne for dets Opfyldelse ikke kunde ansees beregnede paa at faae Bankfordringen afløst – ei at

tale om, at anden Sikkerhed, som ikke havdes, maatte have været stillet i Stedet. Intet Tegn findes til, at Rogen ved Forliget skulde have villet paadrage sig nogen saadan Forpligtelse, og Udlodningen, hvortil Citanten tiede, gaaer ud fra heelt andre Forudsætninger. Citantens vedblevne Paastand var derfor lige saa aabenbar ubeføiet som den frafaldte, og naar han efter Skifteforvalterens Død først i 1845 anlagde et Søgsmaal, hvis Urimelighed han saa vel i den ene som den anden Deel selv maatte indsee, og vedblev at forfølge det, uagtet den Belærelse, han maatte finde i de foregaaende Retters Domme, kunde han ikke undgaae at tilsvare Sagsomkostningerne i alle Instantser, hvorfor Overretsdommen og Indførselsforretningen paastodes stadfæstede og Citanten tilpligtet at erstatte de Indstævnte Sagsomkostningerne for Høiesteret.

Høiesterets Dom, afsagt 3die Juli 1850, er saa lydende:

"Stiftsoverrettens Dom saa vel som den paaankede Executionsforretning bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Høiesteret betaler Citanten (Navn) til Indstævnte (Navne) med 50 Spdlr."

Overretten støttede sig ei alene paa Vidneforklaringerne men tillige paa Handelens egen eiendommelige Beskaffenhed. At Eiendommen overdroges i den Stand og med de Rettigheder og Forpligtelser, hvormed den havde været besiddet, havde Formodningen for sig, ei alene som det Sædvanlige, men som Noget, der fulgte af den til Handelens Opfyldelse fastsatte Tidsfrist, der var for kort til Eiendommens Frigjørelse fra de derpaa antegnede Hæftelser, og frit Skjøde kunde, foruden at sigte til Omkostningerne, ogsaa have Hensyn til det eftergivne Vederlag for Medeiendomsretten, og forstodes naturligst om Fritagelse fra Udtælling for at erholde Skjødet.

Sager, paakjendte i Høiesterets 2den Session 1850.

Den 17de September.

L.Nr. 39. Advocat Rye, Actor mod Amund Hansen Sætherholen.

Angjældende, Amund Hansen Sæterholen var i Aaret 1848 ved en combineret Ret tiltalt i Forening med 3 andre Personer, nemlig Jacob Johnsen, Anders Larsen Helfossen og Dorthe Gulbrandsdatter, for de samme Forbrydelser, for hvilke han nærværende Sag er undergiven Tiltale; men den Gang blev Sagen saa vel ved den combinerede Ret som ved Høiesteret for hans Vedkommende afviist, fordi han antoges under Sagen at være bleven vanvittig. Under denne - den combinerede Rets - Sag er med Hensyn til nærværende Angj. følgende Oplysninger fremkomne: For Lensmandens Betjent, 11te Dept. (9de Vidne) i Overvær af 12te Deponent (10de Vidne) tilstod Angj. under en af disse Vidner den 29de November 1847 efter Lensmandens Ordre foretagen foreløbig Examinationsforretning: 1) I Forening med Jacob Johnsen og Anders Larsen Høsten 1847 at have begaaet et Indbrudstyveri paa Skarabraaten hos 1ste Dept., idet Angjældende og Jacob Johnsen i Forening gik op paa Staburstaget og ved at optage Tagdækningen og slaae et Bord ud, banede sig gjennem Taget Adgang til Staburet. Efter at de paa denne Maade vare komne, ind lukkede de Døren op for den udenfor staaende Anders Larsen, hvorpaa de udtoge af et paa Væggen anbragt tillaaset Skab, som de brak itu paa Bagsiden, 14 Dalersedler, 2 halve Sølvspecier, en Pung, hvori 3 danske Sølvmynter, en do. gammel Firestilling, 1 Sletdaler, 1 Firestilling en Sølvpenge, som gik for 10 eller 12 Skill., et Stykke Sukker, 2 enkelte Kobberskillinger samt en Ost, vurdsat til 24 Skill. 2) I Forening med Anders Larsen samme Aars Foraar at have begaaet et Indbrudstyveri paa Pladsen Almaasen hos 3die Dept. Tyveriet blev begaaet paa Staburet, hvortil de banede sig Adgang paa samme Maade som den, Angj. og Jacob Johnsen havde anvendt ved det under Nr. 1 omhandlede Indbrudstyveri paa Skarabraaten. De udtoge derpaa af Staburet en heel Deel Madvarer. 3) I Forening

med den samme Anders Larsen i samme Foraar at have stjaalet 4 à 5 Skjepper Korn paa Gaarden Spigseth hos 3die Dept. ved at bore Hul paa Staburets Gulv, saa at en Deel af det der liggende Korn randt ud og blev optaget i en nedenunder anbragt Sæk. 4) Samme Aars Sommer at have frastjaalet 7de Dept. en Gedebuk, som henstod i et aabentstaaende Sæterfæhus. Bukken blev af Angjældende slagtet i Skoven og bragt hjem, med Undtagelse af Huden, der blev funden og leveret Eieren tilbage. 5) Kort før han afgav Tilstaaelsen, nemlig den 22de November, at have stjaalet 2de Huer i Landhandlerfuldmægtig Kolseths Butik, hvor de vare ophængte paa Væggen og hvor Angj. havde faaet dem i sin Besiddelse ved at hale dem til sig ved Hjælp af en lang Stok. Under Forhøret og den combinerede Ret kunde Angjæld.s Forklaringer i Anledning af disse Tilstaaelser ikke erholdes, da han paa alle til ham rettede Spørgsmaal kun gav til Svar: "Jeg veed ikke," og for Øvrigt forholdt sig paa en saa ualmindelig Maneer, at saa vel Districtslægen som Retten antoge, at han manglede sin fulde Forstand. Efter at, saaledes som ovenfor er antydet, Sagen ved Høiesteret for Angj.s Vedkommende var afviist, blev han løsladt af Arresten og sendt til sit Hjem. Strax derpaa kom hans Kone hen til Lensmanden og anholdt om en Bevidnelse for at Angjældende var fri, idet hun tilføiede, at han nu var begyndt at komme sig. Lensmanden, som under Angj.s hele Arresttid, havde havt Mistanke om, at hans Adfærd var overlagt, blev herved bestyrket i sin Mistanke, og ved senere at forhøre sig nærmere om ham, erfarede han ikke længe derefter, at Angjæld., saa vidt skjønnedes, ikke manglede noget i Forstandens Brug. I det paafølgende Aars Foraar forlod endog Angj. Bygden og reiste ud paa Arbeide, men kom ud paa Høsten igjen tilbage. Lensmanden indgav derpaa en Indberetning til Øvrigheden om sine Iagttagelser, hvorpaa Justitssag paa Nyt blev foranstaltet anlagt mod Angj. Under denne har Tiltalte opført sig som aldeles fornuftig; Retten har erklæret, at den ikke kan skjønne Andet, end at han er ved sin fulde Fornuft og Forstand, og Districtslægen har givet et hermed overeensstemmende Responsum, hvori tillige udtales den Formening, at Angjældendes hele Sindstilstand under den ældre Sag blot var simuleret. Angj. selv forklarer imidlertid ikke at kunne erindre det

Ringeste om, at han i Aaret 1848 har været tiltalt for Tyveri eller at han har været arresteret eller at han nogensinde har aflagt den i Lensmandens Skrivelse af 7de December 1847 omhandlede Bekjendelse, lige saa lidt som han veed at have begaaet de deri omhandlede Tyverier, medens han erklærer at kunne erindre, at han i 1832 er overgaaet en Tyvedom. Men efter det Anførte antages det beviist, at Angjældendes hele besynderlige Forhold under den ældre Sag var Forstillelse, og under denne Forudsætning ligger Beviset for, at han har forøvet de 5 omforklarede Tyverier, i hvad der under denne er oplyst. Gaaes imidlertid ud fra, at Angj. virkelig var fra Forstanden under den ældre Sag, kan ikke det, som under denne passerede, nu med fuld Beviiskraft paaberaabes mod ham. At det alligevel maa ansees beviist, at Angj. har forøvet Tyverierne paa en Tid, da han var sin Forstand aldeles raadig er formeentlig vist. 11te og og 12te Deponenter (9de og 10de Vidner) have begge eenstemmigen forklaret, at Angjældende den Gang, han afgav Tilstaaelsen for dem, var ved sin fulde Fornuft og talte fuldkommen sammenhængende, ligesom det ogsaa kan sees, at det først var under Transporten til Arresten, at nogen Forandring med Tiltalte sporedes. Districtslægen har ogsaa udsagt, at der ikke er fremkommet den ringeste Oplysning, der kunde lade formode, at Angj., da han afgav Tilstaaelsen, skulde have lidt af nogen som helst Sindsforstyrrelse. Da denne Angjæld.s Tilstaaelse, som ovenfor vist, fuldstændigen er bestyrket ved de saa vel under den foregaaende som under nærværende Sag afhørte Vidners og Medskyldiges Forklaring samt Sagens øvrige oplyste Omstændigheder, saa maa den i alle Fald som Judicium – om ikke som egen Bekjendelse – være afgjørende. Angj., der er omtrent 34 Aar gammel og ved upaaanket Underretsdom af 23de Juli 1832 er domfældt for 1ste Gangs simpelt Tyveri, formenes saaledes retteligen ved de underordnede Instantser fældet for de paatalte 5 Tyverier, af hvilke de under Nr. 1 og 2 anførte ere forøvede ved Indbrud. Ved Dom, afsagt af Sorenskriveren i Vinger og Odalen den 27de Februar sidstleden, og stadfæstet af Overretten den 3die Juni næstefter, med et Tillæg angaaende Omkostningernes Udredelse af Angj. for et nyt Thingsvidne, er han for grovt og simpelt Tyveri, efter forhen at være

straffet for Tyveri, anseet med 8 Aars Strafarbeide. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom.*)

Den 3die October.

L.Nr. 78. Advocat Lous, Actor mod Ole Aslaksen Rudlaugsrie.

Natten imellem Klokken 11 og 12 den 9de Januar d. A. blev Gaardmand Mons Ingebretsen Rudlaug, omtrent 47 Aar gammel, dræbt paa Gaarden ved hans Huus, og ved Obductionsforretning af 12te s. M. fandtes han at have flere absolut dræbende Læsioner, der efter Districtslægens Conclusion af 16de s. M. vare ham bibragte i levende Live og sandsynligviis med et skjærende Instrument. I Følge 2det, 3die og 4de Vidne er det utvivlsomt, at Angj. er Gjerningsmanden, da han efter disses Prov var i Slagsmaal med den Dræb-

*) I vedkommende Læges Erklæring indeholdes Følgende, om hvorledes han har søgt at styrke Angjældendes Hukommelse: "Den 10de Martz, da jeg igjen var hos ham (Angjældende) og spurgte om hans Befindende, svarede han, at han for Øieblikket var rask, men at Hovedpinen af og til indfandt sig, og negtede han fremdeles at kunne erindre, hvorledes han havde tilbragt Aarene 1817 og 1818. Baade fordi et kraftigt deriverende Middel vilde være ham tjenligt, hvis han virkelig led af Hovedpine, som om forklaret, men fornemmelig for om muligt at faae ham til at gaae til en oprigtig Bekjendelse om sin Sundhedstilstand, havde jeg medtaget et Brændejærn, og forevisende ham dette tilkjendegav jeg, at jeg vilde brænde ham i Nakken for at befrie ham fra hans Hovedpine og styrke hans Hukommelse. "Det behøves nok ikke," sagde han; men paa Lensmandens gjentagne Formaning til Angjældende, medens jeg opvarmede Jærnet, om at han burde erkjende at have anstillet sig sindssvag i den Tid, han sad arresteret, svarede han, at han "ikke kunde sige Andet, end hvad der var sandt." Uagtet jeg havde 3 stærke Karle til holde ham, foer han alligevel op af Stolen, idet jeg anvendte det hvidglødende Jærn og ytrede: "At Saadant kunde han ikke tillade."

te umiddelbar før Drabet, og der paa Drabsstedet ingen andre Mennesker vare i Nærheden samt han i Følge 1ste Vidne derhos Dagen efter, den 10de, befandtes blodig paa Vanterne og i Besiddelse af et skarpt Jern, hvorpaa ligeledes var Blod. Ved Paagribelsen den 10de negtede han stadigen for Lensmanden (1ste Vidne), at være Gjerningsmanden, idet han kun erkjendte, at han havde været sammen med den Dræbte Aftenen forud paa Rudlaug, men paastod derfra at være bleven jaget væk af Mons; ankommen til Rudlaug erkjendte han, at have været i Klammeri med den Dræbte, og at Mons havde spurgt ham, om han havde Kniv hos sig, men vilde for Øvrigt ikke nærmere forklare sig om det Passerede, idet han dog snart sagde, at han og Mons vare gode Venner, og snart at han var vred paa Mons baade som Vært og Fattigforstander. (Angjældende var den Dræbtes Husmand). Ved Forhøret den 12te Januar negtede han ligeledes Gjerningen, men forklarede dog nærmere, at han den 9de Januar havde været hos 7de Vidne for at betinge sig 4 Ort, som han skyldte Mons i Husleie, og derfor om Aftenen gik til Rudlaug, for derom at underrette ham; Angj. var selv den Gang noget beruset, Mons kom senere hjem, ganske beruset, hvorfor Angjæld. gik, men Mons kom efter og raabte paa ham, hvorfor Angj. standsede, og nu greb Mons i ham ytrende: "Du skal betale mig Husleien," og spørgende: "Har Du Kniv?" Angjældende skreg nu, men Mons sagde: "Skrig ikke Kar, jeg har rene Næver," og strax derpaa sled Angj. sig løs og løb hjem. Et Skaar, Angjældende havde paa høire Pegefinger, angav han at have faaet af Vanvare i Mørket hjemme, da han kom fra Rudlaug.

(Fortsættes).

Christiania 1850.
Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang
№ 41.

14de October
1850.

Norsk Retstidende,

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sager, paakjendte i Høiesterets 1ste Session 1850.

L.Nr. 331. / O.Nr. 50. } Garver Peder Juell, som Værge for sin Søn Hans F. V. Juell, mod Ole Kjelsen Lund eller Vestby.

Af den mellem disse Parter opstaaede Odelssag om Gaarden Vestby i Enebak vil i Retst. for 1849, S. 200—206 og 209—213, findes indtaget en Fremstilling, hvortil vi tillade os at henvise, idet vi her meddele samme Sags videre Gang og endelige Afgjørelse i Høiesteret. Paa de anførte Steder vil man finde, at der den Gang i Overinstantserne alene tvistedes om Sagens videre Udsættelse, som ved Underdommerens Eragtning af 3die Marts 1848 var bevilget, men ved Overrettens og Høiesterets Domme af 22de Mai samme A. og 10de Marts næste Aar blev negtet, hvorefter Sagen af Underdommeren med Meddomsmænd den 9de Mai næstefter blev paakjendt i Realiteten, saaledes, at Indstævnte blev tilpligtet under Udkastelsestvang at vige for Odelsmanden, mod at erholde Taxtsummen med Fradrag af Hæftelserne, hvoriblandt det til 2600 Spdlr.s Capitalværdi ansatte Livøre, og under en daglig Mulct af 3 Spdlr. til Fattigkassen at give ham Skjøde paa Gaarden, samt betale ham Sagsomkostningerne med 90 Spdlr. Ole Vestby paaankede denne Dom i

Forbindelse med en Eragtning, der ligeledes var afsagt 3die Marts 1848 (tidligere end den forhen paaankede) af Underdommeren uden Deeltagelse af Meddomsmænd, og hvorved Sagen mod Indstævntes Afviisningspaastand tillagdes Fremme. Denne Afviisningspaastand støttedes paa 1) at Værgen som Opbudsmand (L. 3—19—5) skulde være inhabil; og 2) at han formedelst manglende Beskikkelse var incompetent. Efter derom nedlagt Paastand blev saa vel Dommen som Eragtningen kjendt uefterrettelig ved Overrettens Dom af 26de November 1849, hvilken Citanten med Bevilling til Sagens Paakjendelse i Realiteten indankede til Høiesteret, hvor Sagen formedelst Indstævntes Udeblivelse udgik til skriftlig Behandling. Overretten havde støttet sin Dom derpaa, at de Indsigelser, der vare undergivne Paakjendelse, gik ud paa endelig Afgjørelse af den saaledes anlagte Sag, og at Eragtningen følgelig ikke kunde henregnes blandt de Kjendelser, som Dommeren i saadanne Sager er bemyndiget til at afsige uden Tilkaldelse af Meddomsmænd, hvorved Odelslovens § 26 blev anført. Citanten meente derimod, at Antagelsen eller Forkastelsen af Værge ikke kunde ansees mere endelig afgjørende end Antagelsen eller Forkastelsen af Stævning, Vidner, o. s. v., da Hovedspørgsmaalet lige fuldt stod aabent, og skulde Underdommeren nogensinde ansees beføiet til ene at afsige Kjendelse i en Odelssag, maatte det være i et Tilfælde som nærværende, hvor Spørgsmaalet ikke vedrørte Oldelsmanden selv eller hans Løsningsret anderledes, end hvilketsomhelst Incidentpunct i Sagen, hvorhos han meente, at den paaberaabte § 26 i Odelsloven netop paa det Tydeligste antydede, at Meddomsmænd ikke skulle tilkaldes til de foreløbige Spørgsmaales Afgjørelse, men først naar Sagen endelig udført skal paakjendes i Realiteten. Om Forkasteligheden af de ved Eragtningen afgjorte Indsigelser meente han heller ikke at der kunde være Tvivl. Her var ikke Spørgsmaal om noget under Værgemaal taget Gods, der kunde forødes eller forkommes, og følgelig var L. 3—19—5 her under enhver Forudsætning uden al An-

vendelse, ligesom der ikke kunde være nogen Tvivl om en Faders Ret til at optræde som Værge for sin umyndige Søn, uden Beskikkelse, saa længe den ham ved selve Loven dertil givne Bemyndigelse ikke paa lovlig Maade blev ham berøvet, hvortil i nærværende Sag ingen Grund havdes. I Realiteten var Sagen ligeledes klar. Indstævnte havde selv erkjendt, at Hans F. B. Juells Familie var nærmest odelsberettiget til den omtvistede Gaard Bestby; Hans Juell var beviislig født og døbt i 1836; Godset kom ud af Familien ved Garver Juells Skjøde af 12te August, thinglæst 8de September 1842; Paatalen blev begyndt ved Klage til Forligelsescommissionen af 17de November 1846 og, efter forgjæves Forligsprøve af 2den December næstefter, fortsat med Udsigelse 8de s. M. samt Erhvervelse af Taxt næste 6te Juli, hvorpaa efter Indstævntes Tilstævning fulgte Overtaxt 14de September 1847, da Eiendommen i det Hele blev ansat til 13000 Spdlr. (Skoven særskilt til 500 Spdlr.), og det derpaa hæftende Livøre til en Capitalværdi af 2600 Spdlr. Odelssagen blev derpaa anhængiggjort ved Thinget den 8de October f A., da Citanten paastod Løsning efter Overtaxten, med Fradrag af Hæftelserne, hvoriblandt Livøret, da tilsammen 7593 Spdlr. 30 Skill., altsaa med det derefter udkomne Overskud 5406 Spdlr., som han contant anbød Indstævnte i Retten. Denne vilde imidlertid ikke modtage Pengene, men forbeholdt alle formelle og reelle Indsigelser mod Søgsmaalet, og forhalede derefter dets endelige Afgjørelse ved allehaande Paafund (se den foregaaende Sag i Retst. for 1849 l. c.) hvorhos han paaankede Overtaxtforretningen, først til Overretten, hvor den blev stadfæstet, og derpaa til Høiesteret, hvor han, efter at den foregaaende Sag angaaende Udsættelsen var afgjort ved Dom af 10de Marts f. A., frafaldt denne Anke. Om Liqvidationsmaaden var for Øvrigt nu ingen Tvist. Efter saadanne Omstændigheder paastod han Underrettens nu paaankede Eragtning og Dom stadfæstede og sin Part tillagt Sagsomkostningerne for Overretten og Høiesteret. Ved Høiesterets Dom, af-

sagt 6te Juli 1850, bleve og begge Dele stadfæstede, og Citanten hos Indstævnte tillagt Sagsomkostningerne for Overretten og Høiesteret med 100 Spdlr.

L.Nr. 332. O.Nr. 34. } Lars Hansen Soløst mod Christopher Haraldsen Lekvam.

Den 6te Mai 1845 mødte disse Parter ved Strøms Præstegjælds Forligelsescommission og begjærte indført som Forlig i Protokollen en mellem dem under 10de August 1843 sluttet "Overeenskomst," som de medbragte, og som efter sit Indhold er et Skjøde, hvorved Christopher Haraldsen til Lars Hansen havde solgt og skjødede Gaarden Lekvam, idet han erkjendte, at Kjøbesummen var betalt med 500 Spdlr., og at Gaardparten fra sidstnævnte Dato skulde "følge og tilhøre Kjøberen som hans sande og retmæssige Eiendom." I Slutningen heder det: "Formedelst stemplet Papir ei ved Haanden er, saa er Anders Olsen Kjernet bemyndiget i hvilken som helst Commission dette ordlydende at indføre til Forlig." Det var derhos paategnet at "Forliget" skulde beskrives paa behørigt stemplet Papir, idet Overeenskomsten ved Parternes Underskrift "stadfæstedes som Forlig." Efter at det med denne Paategning in extenso var tilført Forligsprotokollen, blev det den 16de Juli 1847 af første Forligelsescommissær givet beskrevet paa stemplet Papir Nr. 9 til 4 Spdlr., hvorefter det den 1ste December s. A. blev thinglyst ved Vingers Maanedsthing. Den 22de næstefter lod Lars Hansen Christopher Haraldsen udsige fra Gaarden til første Faredag 1848, men da ingen Flytning paafulgte, lod han ham atter 21de December 1848 udsige til første Faredag 1849 og i samme Anledning indkalde til Forligelsescommissionen. Da Forlig ikke opnaaedes, forlangte Lars Hansen den 10de August s. A. Christopher Haraldsen ved Fogden udsat fra

Brugen og Besiddelsen af Lekvam, og tilføiede, at han ønskede Forretningen sat paa Fogdens Contor, saafremt den skulde blive negtet Fremme. I denne Anledning satte Candidatus juris Strøm, der efter Bemyndigelse bestyrede Embedet paa Foged Rissens Vegne, den 10de September næstefter en Forretning paa Fogedcontoret, hvor ingen af Parterne var tilstede, og hvor han eragtede: "Forretningen bliver ikke at fremme." Denne Eragtning paaankede Lars Hansen som Rettens Fornegtelse til Høiesteret, hvor ingen af de Indstævnte mødte, og hvor han paastod den tilsidesat, samt Foged Rissen, der var stævnt til at stande til Rette og modtage Dom, paa egne og Christopher Haraldsens Vegne tilpligtet at fremme den forlangte Udkastelsesforretning, hvorhos begge paastodes tilpligtede in solidum at give ham Erstatning efter Skjøn, optaget paa deres Bekostning, for Affavnet af Gaarden Lekvam fra 10de September 1849 til dens Ryddiggjørelse, og Sagsomkostningerne for Høiesteret. I Eragtningens Præmisser antoges vel, at Overeenskomsten af 10de August 1843 indeholdt en Eiendomsoverdragelse, men at det ikke kom an paa, hvilken Ret den i og for sig kunde have givet Appellanten, efterdi han ved inden Forligelsescommissionen og i Forbindelse med, hvad derom indeholdtes i selve Overeenskomsten, at vedtage dens Indhold som Forlig havde givet Slip paa enhver anden Ret end den "blot personlige," som i Følge Loven af 20de Juli 1824, § 65, kan erhverves ved et "auctoriseret" Forlig.

I Dom af 6te Juli 1850 gav Høiesteret saadan ny Conclusion: "Den forlangte Udkastelse bør ikke nyde Fremme."

Da et Forlig i Almindelighed ikke behøver nogen Executionsclausul (se Retst. for d. A., S. 593—597), og det omhandlede Forlig ikke gaaer ud paa nogen Gjenstand, der med Hensyn til Domme er undefrastet fatalia executionis (Frdn. af 20de Marts 1795), samt da det i Overeenskomsten heder, at den solgte Gaardpart med paastaaende Huse, "nu" Afgrøde og Alt, som sagt, fra i

sagt 6te Juli 1850, bleve og begge Dele stadfæstede, og Citanten hos Indstævnte tillagt Sagsomkostningerne for Overretten og Høiesteret med 100 Spdlr.

L.Nr. 332. } Lars Hansen Soløst mod Christopher Ha-
O.Nr. 34. } raldsen Lekvam.

Den 6te Mai 1845 mødte disse Parter ved Strøms Præstegjælds Forligelsescommission og begjærte indført som Forlig i Protokollen en mellem dem under 10de August 1843 sluttet "Overeenskomst," som de medbragte, og som efter sit Indhold er et Skjøde, hvorved Christopher Haraldsen til Lars Hansen havde solgt og skjødede Gaarden Lekvam, idet han erkjendte, at Kjøbesummen var betalt med 500 Spdlr., og at Gaardparten fra sidstnævnte Dato skulde "følge og tilhøre Kjøberen som hans sande og retmæssige Eiendom." I Slutningen heder det: "Formedelst stemplet Papir ei ved Haanden er, saa er Anders Olsen Kjernet bemyndiget i hvilken som helst Commission dette ordlydende at indføre til Forlig." Det var derhos paategnet at "Forliget" skulde beskrives paa behørigt stemplet Papir, idet Overeenskomsten ved Parternes Underskrift "stadfæstedes som Forlig." Efter at det med denne Paategning in extenso var tilført Forligsprotokollen, blev det den 16de Juli 1847 af første Forligelsescommissær givet beskrevet paa stemplet Papir Nr. 9 til 4 Spdlr., hvorefter det den 1ste December s. A. blev thinglyst ved Vingers Maanedsthing. Den 22de næstefter lod Lars Hansen Christopher Haraldsen udsige fra Gaarden til første Faredag 1848, men da ingen Flytning paafulgte, lod han ham atter 21de December 1848 udsige til første Faredag 1849 og i samme Anledning indkalde til Forligelsescommissionen. Da Forlig ikke opnaaedes, forlangte Lars Hansen den 10de August s. A. Christopher Haraldsen ved Fogden udsat fra

Brugen og Besiddelsen af Lekvam, og tilføiede, at han ønskede Forretningen sat paa Fogdens Contor, saafremt den skulde blive negtet Fremme. I denne Anledning satte Candidatus juris Strøm, der efter Bemyndigelse bestyrede Embedet paa Foged Rissens Vegne, den 10de September næstefter en Forretning paa Fogedcontoret, hvor ingen af Parterne var tilstede, og hvor han eragtede: "Forretningen bliver ikke at fremme." Denne Eragtning paaankede Lars Hansen som Rettens Fornegtelse til Høiesteret, hvor ingen af de Indstævnte mødte, og hvor han paastod den tilsidesat, samt Foged Rissen, der var stævnt til at stande til Rette og modtage Dom, paa egne og Christopher Haraldsens Vegne tilpligtet at fremme den forlangte Udkastelsesforretning, hvorhos begge paastodes tilpligtede in solidum at give ham Erstatning efter Skjøn, optaget paa deres Bekostning, for Afsavnet af Gaarden Lekvam fra 10de September 1849 til dens Ryddiggjørelse, og Sagsomkostningerne for Høiesteret. I Eragtningens Præmisser antoges vel, at Overeenskomsten af 10de August 1843 indeholdt en Eiendomsoverdragelse, men at det ikke kom an paa, hvilken Ret den i og for sig kunde have givet Appellanten, efterdi han ved inden Forligelsescommissionen og i Forbindelse med, hvad derom indeholdtes i selve Overeenskomsten, at vedtage dens Indhold som Forlig havde givet Slip paa enhver anden Ret end den "blot personlige," som i Følge Loven af 20de Juli 1824, § 65, kan erhverves ved et "auctoriseret" Forlig.

I Dom af 6te Juli 1850 gav Høiesteret saadan ny Conclusion: "Den forlangte Udkastelse bør ikke nyde Fremme."

Da et Forlig i Almindelighed ikke behøver nogen Executionsclausul (se Retst. for d. A., S. 593—597), og det omhandlede Forlig ikke gaaer ud paa nogen Gjenstand, der med Hensyn til Domme er undekrastet fatalia executionis (Frdn. af 20de Marts 1795), samt da det i Overeenskomsten heder, at den solgte Gaardpart med paastaaende Huse, "nu" Afgrøde og Alt, som sagt, fra i

Dag (10de August 1843) af skal følge og tilhøre Kjøberen, saa skulde det vistnok synes, at Sælgeren maatte kunne udkastes, naar Kjøberen fandt for godt, uden at han dermed behøvede at forhaste sig mere efter Forliget end efter en tilsvarende Dom, og at Fogden altsaa ingen Grund til at negte Forretningens Fremme, i det Mindste saa længe han ikke havde indfundet sig paa Stedet og erfaret, om Besidderen ellers havde nogen tilstrækkelig Grund til Vægring at paaberaabe sig. Herved maa imidlertid bemærkes, at Forliget ei alene efter Ordene men uden Tvivl ogsaa efter Meningen af Forligelseslovens § 71 havde overstaaet fatalia exsecutionis, da Udkastelsen forlanges. Ved at læse denne Paragaph i Forbindelse med de tre næmest foregaaende §§ 68—70 vil man see, at Forfatterne have fundet fornødent, udtrykkelig at skjelne mellem de forskjellige Arter af Forlig, hvor Regelen ikke var beregnet paa samtlige Arter, og naar der i § 71 ikke er antydet samme Forskjel som i § 70 (hvilket kunde være skeet ved at tilføie "saadanne" eller deslige), men der kun i Almindelighed er nævnt Forlig, paa samme Tid, som Bestemmelsen om Terminforskjel (der, som § 64 viser, ogsaa kan finde Sted ved andre Forlig end de i § 70 omhandlede) her gjentages, maa vel § 71 med Hensyn til fatalia ansees at sætte alle Forlig paa samme Fod; thi vil man ved Hjælp af den følgende Sætning her forstaae Forlig med Indskrænkning til Pengebetalinger, maa man ogsaa forstaae §§ 68 og 69 med samme Indskrænkning paa Grund af 2det Led i sidstnævnte §, hvor Forliget (ↄ: det i § 68 og Begyndelsen af § 69 omhandlede) kan synes forudsat at gjælde Pengebetaling og gaae ud paa Udlæg i ethvert Tilfælde - hvilket lige saa lidt i § 71 som §§ 68 og 69 lader sig antage, medens det er heelt naturligt, naar alle Forlig skulle tabe sin Exsecutionskraft Aar og Dag efter Forfaldstiden, ogsaa at sætte de Retskrav, som gaae ud paa Andet end Pengebetaling, ved Siden af Gjældsbreve eller forældede Namsdomme, der kræve ny Dom, for at gjenerholde Exsecutionskraft. Over-

alt, hvor Forligelsesloven paa andre Steder handler om Forlig i Almindelighed, maa den forstaaes om Forlig angaaende hvilken som helst Gjenstand, medens den ei alene i § 70, men ogsaa i alle andre §§, hvor Meningen har været at indskrænke Bestemmelsen, tillige har betegnet Grændsen, som f. Ex. i § 72 og 75, saa at § 71 maatte ansees som det eneste Sted, hvor Ordene i saa Henseende ikke vare valgte med den sædvanlige Omhu. Til at underkaste dette Slags Forlig de for Namsdomme bestemte **fatalia exsecutionis** manglede der heller ikke Grunde, da man ikke i enhver Henseende kan sætte Forlig ved Siden af Dom, hvorimod der ved Forlig kan indløbe Misligheder, der ikke saa let ere at befrygte ved Domme, og Ulempen bliver saa meget større med Hensyn til Beviisførelsen, m. M., jo længere man rykker fra det Tidspunct, da Forliget blev sluttet. I nærværende Tilfælde maa for det Første bemærkes L. 5—3—43, der hverken er ophævet eller antiqveret, og i det Mindste antages at kræve anden Adkomst til fortsat Besiddelse af Beskaffenhed som her, end den blotte Opsættelse fra Kjøberens Side med at fordre sig Eiendommen overleveret - en Opsættelse, der i dette Tilfælde varede i 4 Aar, uden at Kjøberen foretog noget Skridt til at komme i Besiddelse af Tingen, og fremdeles trods Forliget, som han stadigen maa have tiltroet Exsecutionskraft, vedblev lige til det Sidste, følgelig maa formodes grundet i en tidligere eller senere Overeenskomst om den fortsatte Besiddelse, der ikke er oplyst og meget mulig kan afgive Grunde for Sælgerens Vægring ved Opfyldelsen af den stedfundne Handel, om man end vil ansee dennes Ugyldighed efter L. 5—3—43 afbødet ved den gjennem Forligelsescommissionen gjorte Omvei. For det Andet maa bemærkes L. 3—14—1, der vel ikke udelukker Nødværge mod uhjemlet Anmasselse, som endnu ikke er fuldbyrdet, men for Øvrigt endog fordrer Dom, hvor Nogen farer til Andens Jord at besidde den uden hans Minde, og uden at have fæstet den. At det omhandlede Forlig ikke kan sættes ved Si

den af en Dom til Fravigelse, efter at det har overstaaet fatalia executionis, følger af sig selv, og at her heller ikke kan være Spørgsmaal om Anvendelsen af L. 6—14—6, følger ligefrem af, at denne Artikel alene gjelder om Leiehus, medens L. 3—14—1 afgiver Regelen for Jord. (Jevnfør L. 6-15—10 og 11, m. fl.). Høiesteret har ogsaa i tidligere Domme, hvoriblandt to af 4de Juni og 21de October 1819, fulgt denne Fortolkning, og de senere Domme angaaende Udkastelse i Følge L. 5—7—8, tvunget Salg og Auctionsskjøde, o. s. v., kunde naturligviis ikke herimod paaberaabes. Hvilke Indsigelser Christoper Haraldsen for Øvrigt kunde have fremsat imod Forretningens Fremme, om Fogden havde indfundet sig paa Stedet og truffet ham hjemme, er ikke let at sige; men efter det Anførte havde Fogden uden Tvivl fuldt Føie til den brugte Fremgangsmaade, skjønt den af ham selv derfor anførte Grund neppe holder Prøve; thi den blot personlige Forpligtelse vilde her have været tilstrækkelig til Tvangs Anvendelse som i andre Tilfælde (§§ 68 og 69), hvis Forliget ikke havde overstaaet fatalia executionis, og dette maa være Grunden, hvorfor Høiesteret har givet ny Conclusion.

L.Nr. 2. } Skrædderlauget i Bergen mod Skræddermester Ultsch.
O.R. 45, d. }

For at have havt 5 Skræddersvende i Arbeide, uden derom at have gjort Anmeldelse hos Oldermanden, blev Indstævnte af Citantskabet indklaget for Bergens Politiret og efter forgjæves Forligsprøve paastaaet ilagt den i Haandverksloven § 57 bestemte Bod, men ved Politirettens Dom af 4de December 1848 frifunden, hvorefter Citantskabet med Bevilling til Sagens Paakjendelse i Realiteten, som om den angik objectum appellabile, indan=

kede den til Høiesteret, hvor Sagen paa Grund af Indstævntes Udeblivelse udgik til skiftlig Behandling, og hvor Politirettens Dom den 3die September 1850 blev stadfæstet.

Det paaklagede Forhold bestaaer, efter Indstævntes og de 5 som Vidner førte Skrædderſvendes Forklaring deri, at han i Tidsrummet fra St. Hans Tid, da han afskedigede dem fra sin Tjeneste som faste Arbeidere, til 14 Dage før Mikkelsdag s. A., da han igjen antog dem i fast Tjeneste, benyttede dem enkelte Gange, i det Høieste 4—5 Dage ad Gangen, hvorefter der atter forløb nogle Dage, foruden Søndage og Mandage, uden at de igjen fik Arbeide hos ham. Det er derhos in confesso, at han for Oldermanden gjorde den i Haandverksloven befalede Anmeldelse, da han, som anført, ved St. Hans Tid afskedigede dem fra og før Mikkelsdag atter antog dem i sin faste Tjeneste, men at han derimod undlod saadan Anmeldelse de Gange, han i Mellemtiden benyttede dem for nogle faa Dage, efter deres egen Begjæring, og medens de savnede fast Arbeide eller Tjeneste hos de øvrige Laugsmestere. Haandverkslovens § 57 kan, især naar den læses i Forbindelse med de tre foregaaende og de to efterfølgende §§, neppe antages at fordre yderligere Anmeldelse, end her har fundet Sted, og Forholdets Natur kræver heller ikke, at den nævnte § anvendes i videre Udstrækning.

Sager, paakjendte i Høiesterets 2den Session 1850.

Den 3die October.

L.Nr. 73. Advocat Lous, Actor mod Ole Aslaksen Rudlaugseie.

(Fortsættelse fra Nr. 40).

Samme Dag, Forhøret havde været, om Aftenen Klokken 8, kaldte han imidlertid Lensmanden (1ste Vidne) til sig, og afgav uopfordret Bekjendelse om, at han var den Dræbtes Banemand. Han forklarede nu nærmere, at han saa silde gik til Rudlaug, fordi han den følgende Dag skulde paa Arbeide i Slidre, at han, efter at være gaaen ud af Huset, blev staaende paa Gaarden, deels for at faae sin Hue igjen, der laae i Stuen, og deels for at høre, hvorledes det vilde gaae, da Mons bar sig ad, som om han vilde dræbe dem alle; da Mons greb Angjældende ude paa Gaarden, slog han Angjæld. tillige baglænds over nogle Stokke, hvorpaa de bleve liggende en Stund, idet den Afdøde slog Angj. i Hovedet, satte Knæet over Brystet paa ham og tog ham i Halsen, saa han syntes næsten at kvæles. I denne Stilling skreg han 2 à 3 Gange alt hvad han var i Stand til, og fik omsider frem en stor Tollekniv, hvormed han da stak imod Mons, uden at kunne see, hvor han traf, da hans Øine vare fulde af Snee. Hvad han havde gjort, var saaledes kun Nødværge. Under Sagen den 28de Februar er han vedbleven denne Forklaring, idet han nærmere siger, at han den 9de Januar gik fra 7de til 29de Vidne, hvor han drak et Par Dramme og saaledes lidt beruset ankom til Rudlaug Klokken 9—10. Da Mons var kommen, gik Angjældende ud for at hjælpe Hesten ind, men Mons slog ham med Tømmerne over Benene og ytrede: "Kan jeg ikke komme paa Gaarden, uden at Du skal være her." Mons løb da ind og Angj. gik ligeledes ind, da han hørte Skraal og Støi; men Mons greb ham i Trøien, saa Huen faldt af, og Mons's Kone bad ham gaae, ytrende: "Kjære Ole gaa ud, det faaer gaae til, hvorledes det vil." Dette gjorde Angj., men hørte nu atter Støi derinde, og blev derfor staaende ude en knap halv Time, og da han vilde gaae hjem, kom Mons ud og raabte paa ham, og nu foregik det, som foran bemærket, med Til-

læg, at Mons ogsaa klorede Angj. i Ansigtet. 1ste Vidne har forklaret, at det viste sig imellem Stokkene paa Rudlaug, at Mons og Angjældende havde været overende og traadt den Dagen før faldne Snee temmelig haard. 2det, 3die og 4de Vidne ere enige i, at den Dræbte var meget ustyrlig, ligesom det efter Vidneforklaringerne er antageligt, at Angrebet er begyndt af den Dræbte, saa at Angjældende fra Begyndelsen af har været i et Slags Nødværgestilfælde, der dog ikke krævede saadanne Forsvarsmidler. Spørgsmaalet var saaledes, om Angj.s Forklaring, at Drabet er skeet af Nødværge, efter det Oplyste kunde staae til Troende. I saa Henseende taler imod Angj., at han strax efter Gjerningen løb hjem, i Stedet for strax at anmelde sin Gjerning for Folkene paa Rudlaug og søge saa vidt muligt at hjælpe Mons; endvidere, at han hjemme fordulgte Gjerningen for sin Kone (6te Vidne), ligeledes Dagen efter for Lensmanden og den 12te Januar under Forhøret; at efter hans Forklaring han blev kloret i Ansigtet og ophoven i Hovedet, men at ingen Mishandling har kunnet opdages paa ham. Angjældendes Forklaring om at have villet beskytte Mons's Kone og Børn stemmer ikke vel med Konens eget Prov som 3die Vidne, hvorefter hun endog kaldte paa Hjælp for at faae Angjældende ud af Stuen, hvorved Mons kom til og fik ham ud, ligesom Vidnet slet ikke erindrer, at hun ytrede: "Det faaer gaae, som det vil." I Følge 2det, 3die og 4de Vidne skreg og hujede Angjældende, idet han første Gang gik ud, da Mons kom hjem. I Følge 28de Vidne ytrede Angj. kort før han gik til Rudlaug, at han vilde tale med Mons, som han havde hørt skulde være beskjenket, tilføiende: "da er han (Mons) saa morsom at tale med," samt "Jeg skal Fanden knuspe mig tale med dem;" til 29de Vidne ytrede han, at han ikke vilde lægge sig eller gaae til Ro om Natten; ved sin Ankomst til Rudlaug ytrede han, at han var ude paa Fulhed, eller paa Fulhed efter Jenterne. Hertil kommer, at han er hævngjerrig og ufredelig, at han har ytret Misnøie med Mons som altfor streng imod ham, og at det var paafaldende, at han, naar han skulde paa Arbeide i Slidre Dagen efter, vilde give sig til at sidde i flere Timer paa Rudlaug alene for at underrette Mons om det Løfte, 7de Vidne havde givet. Ved Dom, afsagt af Sorenskriveren i

Sager, paakjendte i Høiesterets 2den Session 1850.

Den 3die October.

L.Nr. 78. Advocat Lous, Actor mod Ole Aslaksen Rudlaugseie.

(Fortsættelse fra Nr. 40).

Samme Dag, Forhøret havde været, om Aftenen Klokken 8, kaldte han imidlertid Lensmanden (1ste Vidne) til sig, og afgav uopfordret Bekjendelse om, at han var den Dræbtes Banemand. Han forklarede nu nærmere, at han saa silde gik til Rudlaug, fordi han den følgende Dag skulde paa Arbeide i Slidre, at han, efter at være gaaen ud af Huset, blev staaende paa Gaarden, deels for at faae sin Hue igjen, der laae i Stuen, og deels for at høre, hvorledes det vilde gaae, da Mons bar sig ad, som om han vilde dræbe dem alle; da Mons greb Angjældende ude paa Gaarden, slog han Angjæld. tillige baglænds over nogle Stokke, hvorpaa de bleve liggende en Stund, idet den Afdøde slog Angj. i Hovedet, satte Knæet over Brystet paa ham og tog ham i Halsen, saa han syntes næsten at kvæles. I denne Stilling skreg han 2 à 3 Gange alt hvad han var i Stand til, og fik omsider frem en stor Tollekniv, hvormed han da stak imod Mons, uden at kunne see, hvor han traf, da hans Øine vare fulde af Snee. Hvad han havde gjort, var saaledes kun Nødværge. Under Sagen den 28de Februar er han vedbleven denne Forklaring, idet han nærmere siger, at han den 9de Januar gik fra 7de til 29de Vidne, hvor han drak et Par Dramme og saaledes lidt beruset ankom til Rudlaug Klokken 9—10. Da Mons var kommen, gik Angjældende ud for at hjælpe Hesten ind, men Mons slog ham med Tømmerne over Benene og ytrede: "Kan jeg ikke komme paa Gaarden, uden at Du skal være her." Mons løb da ind og Angj. gik ligeledes ind, da han hørte Skraal og Støi; men Mons greb ham i Trøien, saa Huen faldt af, og Mons"s Kone bad ham gaae, ytrende: "Kjære Ole gaa ud, det faaer gaae til, hvorledes det vil." Dette gjorde Angj., men hørte nu atter Støi derinde, og blev derfor staaende ude en knap halv Time, og da han vilde gaae hjem, kom Mons ud og raabte paa ham, og nu foregik det, som foran bemærket, med Til-

læg, at Mons ogsaa klorede Angj. i Ansigtet. 1ste Vidne har forklaret, at det viste sig imellem Stokkene paa Rudlaug, at Mons og Angjældende havde været overende og traadt den Dagen før faldne Snee temmelig haard. 2det, 3die og 4de Vidne ere enige i, at den Dræbte var meget ustyrlig, ligesom det efter Vidneforklaringerne er antageligt, at Angrebet er begyndt af den Dræbte, saa at Angjældende fra Begyndelsen af har været i et Slags Nødværgestilfælde, der dog ikke krævede saadanne Forsvarsmidler. Spørgsmaalet var saaledes, om Angj.s Forklaring, at Drabet er skeet af Nødværge, efter det Oplyste kunde staae til Troende. I saa Henseende taler imod Angj., at han strax efter Gjerningen løb hjem, i Stedet for strax at anmelde sin Gjerning for Folkene paa Rudlaug og søge saa vidt muligt at hjælpe Mons; endvidere, at han hjemme fordulgte Gjerningen for sin Kone (6te Vidne), ligeledes Dagen efter for Lensmanden og den 12te Januar under Forhøret; at efter hans Forklaring han blev kloret i Ansigtet og ophoven i Hovedet, men at ingen Mishandling har kunnet opdages paa ham. Angjældendes Forklaring om at have villet beskytte Mons's Kone og Børn stemmer ikke vel med Konens eget Prov som 3die Vidne, hvorefter hun endog kaldte paa Hjælp for at faae Angjældende ud af Stuen, hvorved Mons kom til og fik ham ud, ligesom Vidnet slet ikke erindrer, at hun ytrede: "Det faaer gaae, som det vil." I Følge 2det, 3die og 4de Vidne skreg og hujede Angjældende, idet han første Gang gik ud, da Mons kom hjem. I Følge 28de Vidne ytrede Angj. kort før han gik til Rudlaug, at han vilde tale med Mons, som han havde hørt skulde være beskjenket, tilføiende: "da er han (Mons) saa morsom at tale med," samt "Jeg skal Fanden knuspe mig tale med dem;" til 29de Vidne ytrede han, at han ikke vilde lægge sig eller gaae til Ro om Natten; ved sin Ankomst til Rudlaug ytrede han, at han var ude paa Fulhed, eller paa Fulhed efter Jenterne. Hertil kommer, at han er hævngjerrig og ufredelig, at han har ytret Misnøie med Mons som altfor streng imod ham, og at det var paafaldende, at han, naar han skulde paa Arbeide i Slidre Dagen efter, vilde give sig til at sidde i flere Timer paa Rudlaug alene for at underrette Mons om det Løfte, 7de Vidne havde givet. Ved Dom, afsagt af Sorenskriveren i

Valders den 1ste Mai og stadfæstet af Overretten den 10de Juni d. A. er Angjældende for begaaet Drab, efter 14—7 tilfunden at hensættes til Strafarbeide i 12 Aar, hvorimod af Høiesteret saaledes er kjendt for Ret: "(Navn) bør for Drab under Overskridelse af Nødværge at hensættes til Strafarbeide i 7 Aar."

Den 3die September.

L.Nr. 1. Advocat **Lous**, Actor mod 1) Soldat Even Nielsen Østbyeie og 2) Helene Larsdatter Gillund.

(Skriftlig behandlet).

De Angjældende, hvoraf Even Nielsen er omtrent 30 Aar gammel og Helene Larsdatter 27 Aar gammel, tiltales under nærværende Sag for Overtrædelse af Crll.s 18—22 og Førstnævnte tillige for at have forbrudt sig mod 18—19 og 25. Ved den combinerede Rets Dom, der kun er paaanket efter de Tiltaltes Forlangende, er Even Nielsen fældet for Overtrædelse af 18—19 og 23 og Helene Larsdatter for Forbrydelse mod 18—23, han til Strafarbeide i 1 Aar og hun til Fængsel paa Vand og Brød i 8 Dage. Det er ved de Angjældendes egen Erkjendelse og de øvrige under Sagen tilveiebragte Oplysninger beviist, at de fra forrige Aars Sommer indtil der blev Spørgsmaal om Action, have levet sammen som Egtefolk uden at være gifte, hvilket de vel foregive fra først af at have været deres Hensigt; men under Sagen har derimod Nr. 2 erklæret, at hun for sit Vedkommende ikke ønsker at indtræde i Egteskab med Nr. 1. Angj. Nr. 1 er endvidere ved sin egen Erkjendelse og 3die og 5te Vidnes Forklaring overført, at have pleiet legemlig Omgang med 5te Vidne, Anne Olsdatter Temmenæie, førend denne endnu havde fyldt det 15de Aar. Høiesterets Dom er saa lydende: "Soldat Even Nielsen Østbyeie og Helene Larsdatter Gillund bør for Forbrydelse mod Criminallovens Cap. 18 § 22 første Led og Førstnævnte tillige for Forbrydelse mod samme Capitels § 19 at hensættes i Fængsel paa Vand og Brød, han i 30 og hun i 5 Dage." At den combinerede Ret har citeret 18—23 i Stedet for 18—22 er naturligviis skeet ved en Incurie.

gammel, og forhen i Følge Underretsdomme af 22de December 1846 og 31te Marts 1848 straffet for Tyveri, tiltales under nærværende Sag i Følge Christiania Stifts Ordre af 22de April for samme Forbrydelse eller Deelagtighed deri. Angjældende blev den 13de April d. A. arresteret som mistænkt for at have stjaalet en Shertingsskjorte, som han var iført ved Paagribelsen, og af hvilken et Stykke var afrevet paa det Sted, hvor Navnet pleier at være anbragt. Angaaende sin Adkomst til denne Skjorte forklarede Angjældende, at han for nogle Dage siden uden Vidners Nærværelse havde tilbyttet sig den af en ham ubekjendt Person. Imidlertid er det senere oplyst, at 1ste Dept. Torsdag Morgen (11te April), da hun skulde nedtage nogle paa Feierinspecteur Wyllers Loft til Tørring ophængte Klæder, som hun Mandag og Tirsdag samme Uge i Fælledsskab med 5te Deponent havde vadsket, mærkede, at en Deel af det Tøi, hun Tirsdags Aften havde hængt op, var borttaget, og deriblandt ogsaa 3 Shertingsskjorter, hvoraf de 2 tilhørte Student Wyller og den ene hans Broder (4de Dept.). Endvidere er det ved 1ste og 2den Deponents Prov oplyst, at den Skjorte, Angj. ved Paagribelsen var iført, er en af disse 3 Skjorter, ligesom 4de Dept. og hans Broder have beediget, at de borttagne Skjoter ere dem frakomne mod deres Vidende og Villje. Hertil kommer, at Angj. saa vel i Følge sit eget Udsagn som 1ste og 5te Deponents Prov Mandag (eller Tirsdag) havde været i det Huus, hvor Tyveriet blev begaaet, og talt med Søsteren (1ste Dept). Det fremgaaer af hvad ovenfor er anført, at det vel ei har været muligt at overbevise Angjældende om at have stjaalet den omhandlede Skjorte, men da han er funden i Besiddelse af den, uden at kunne paavise sin Hjemmel, og det paa samme Tid er beviist, at den er stjaalen, maa han ansees af Under- og Overretten retteligen dømt for Deelagtighed i Tyveri efter 19—6, til 4de Grads Strafarbeide, og er Straffen ved begge Retter bestemt til 3 Aar og 6 Maaneder. Høiesteret stadfæstede de ergangne Domme.

L.Nr. 3. Advocat **Andresen**, Actor mod Lars Christiansen.

(Skriftlig behandlet).

Lars Christiansen, efter eget Opgivende 31 Aar

L.Nr. 5. **Advocat Skjelderup, Actor mod Celkern Gelbernsen.**

(Skriftlig behandlet).

Allerede ved en under 26de November f. A. incamineret Politisag blev Angjældende, der er 41 Aar gammel, og som forhen 3 Gange har været idømt Bøder for ulovligt Brændeviinssalg, nemlig i Følge Overretsdomme af 9de Februar og 11te October 1848 samt Høiesteretsdom af 14de Juli 1849, respective til Bøder af 10, 30 og 150 Spdlr, tiltalt for 4de Gangs ulovligt Brændeviinssalg, for hvilken Forbrydelse han ogsaa ved Politiretsdom af 3die December 1849 blev ilagt en Bod af 150 Spdlr. Da imidlertid saa vel denne Dom som den under Sagen brugte Behandling ved Overretsdom af 9de Januar sidstleden blev kjendt uefterrettelig at være og Sagen afviist fra Politiretten, fordi Angj. ei havde faaet tilstrækkeligt Varsel, incamineredes den 23de Marts sidstleden nærværende Sag, hvorunder Angj. tiltales for bemeldte ulovlige Brændeviinssalg. Ved de afhørte Vidners Prov maa det ansees tilfulde beviist, at Angjældende i Begyndelsen af Slaataannen f. A., saa vel fra sin Skøite, der laae ved Abildsø i Nærheden af Helle, som i Omegnen har solgt og udskjenket Brændeviin, uden at han dertil har havt nogen lovlig Hjemmel. Navnlig har 8de og 4de Vidne samtidig afkjøbt Angjældende Brændeviin, ligesom 9de Vidne har paaseet 4de Vidne kjøbe Brændeviin af Angj. Vel ere kun 8de og 9de Vidne edfæstede under nærværende Sag, hvorimod de øvrige Vidner alene i Henhold til forhen aflagt Ed have vedtaget deres under den først anlagte, men senere afviste, Sag afgivne Forklaringer, men Undladelsen heraf formenes dog ikke at kunne svække de aflagte Forklaringers Troværdighed. Ved Politiretsdom, afsagt inden Karmsund og Hærbyes Sorenskriveri den 2den April og stadfæstet af Overretten den 16de Mai sidstleden er Angjæld. i Henhold til Lov af 19de August 1848 § 5 og Lov af 6te September 1845 § 23 anseet med en Mulct af 150 Spdlr. til lige Deling mellem Anmelderen og Helle Sogns Fattigkasse. **Høiesteret** stadfæstede de ergangne Domme.

L.Nr. 6. Advocat **Dunker**, Actor mod Malene Rasmusdatter.

(Skriftlig behandlet).

Angjældende, 42 Aar gammel, der efter upaaankede Underretsdomme af 21de Marts 1816 og 23de Juni 1817 har været straffet først for Deelagtighed i Bedrageri med 2 Spdlr.s Mulct og dernæst for Tyveri og Forbrydelse mod Crll.s 18—25 andet Membrum med 10 Dages Fængsel paa Vand og Brød, er nu ved egen Tilstaaelse, der bestyrkes ved den fremlagte Præsteattest og Vidnet Jacob Jacobsens Udsagn, overbeviist, paa Nyt at have ladet sig besvangre af en fjerde Person (formeentlig den nævnte Jacob Jacobsen), og som Følge heraf den 24de Februar d. A. at have født et Barn til Verden. For denne Forbrydelse er hun ved Drammens Bythingsdom af 8de Juni sidstleden, i Henhold til Crll.s 18—25 andet Passus anseet med 6 Maaneders Strafarbeide og tilpligtet at udrede Sagens Omkostninger, hvoriblandt Salarium til Referenten, og ved Overrettens Dom af 21de s. M. er Underrettens Dom kjendt ved Magt at stande, dog saaledes, at Referentens Salarium er erklæret at være Angjældende uvedkommende, idet Overretten antog, at Sagen burde været behandlet i Overeensstemmelse med Lov af 6te September 1845, altsaa uden Referent. Hoiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom.

L.Nr. 7. Advocat **Andresen**, Actor, mod Ole Olsen Brath.

(Skriftlig behandlet).

Ole Olsen Brath, efter eget Opgivende og Rettens Skjøn omtrent 20 Aar gammel og ei forhen tiltalt eller straffet, tiltales under nærværende Sag i Følge Jarlsbergs og Laurvigs Amts Ordre af 11te Marts d. A. for Tyveri og bedragerisk Forhold. Det er under Sagen ved Angj.s egne Tilstaaelser og de afhørte Vidners Prov oplyst, at han i Begyndelsen af dette Aar (i Januar Maaned) har 4 forskjellige Gange, efter foregiven Fuldmagt fra 1ste Dept., hos hvem han havde været Oppasser, men uden dennes Vidende optaget forskjellige Spise- og Drikkevarer paa Deponentens Reg-

ning hos 2den og 5te Dept., samt hos 3die og 4de Dept.s Fædre, hvilke Varer han selv har fortæret. Endvidere har Angj., efter at have modtaget af 4de Dept. 3 Skjæpper Byg (med tilhørende Sæk vurderede for 76 Skill.) tilligemed 10 Skill., for dermed at betale det modtagne Bygs Maling, solgt dette tilligemed tilhørende Sæk for 68 Skill. til Mølleren paa Zerde Mølle og beholdt saa vel disse Penge som de 10 Skill., han havde modtaget til at betale Malingen med. Fra 1ste Dept har derhos Angjældende stjaalet en Kjalke, fra sin Broder et Uhr og et Par Støvler (for hvilken Forseelse denne imidlertid ei har ønsket ham tiltalt), samt endelig fra det under Thingsvidnet i Mellem-Jarlsberg den 22de April d. A. afhørte Vidne, Lars Hansen, 2 Spd. i Penge. Kjælken er af Angjældendes Moder tilbageleveret Bestjaalne. De 2 Spd. tog Angj. i Bestjaalnes Kiste paa Horten efter at have aabnet den med Nøglen, der hang paa samme Loft, hvor Kisten var hensat. Angaaende Straffen for disse forskjellige Lovovertrædelser, saa maa de ved Optagelsen af Varer paa hans forrige Herres Vegne, men uden dennes Vidende forøvede Bedragerier bedømmes efter 21 — 1, det med 5te Dept. forøvede Bedrageri efter samme Capitels § 6, samt Bemægtigelsen af Kjælken og de 2 Spd. ansees som simple Tyverier efter 19 — 1. Angj. er saavel af 1ste Dept, hans forrige Husbond, som af Administrator skildret som en taabelig og fjottet Person. Ved Dom, afsagt af Sorenskriveren i Laurvig den 3die Juni og stadfæstet af Overretten, hvad Straffen angaaer, er Angj. efter de citerede Lovbestemmelser anseet med 30 Dages Fængsel paa Vand og Brød. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom.

Christiania 1850.
Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang
№ 42.

21de October
1850.

Norsk Retstidende,

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sager, paakjendte i Høiesterets 2den Session 1850.

L.Nr. 8.
O.Nr. 39,½. } Bogbinder Damm mod M. Fougner.

Den 20de December 1847 indgik Citanten med Indstævnte ved Christiania Forligelsescommission et Forlig, hvorved han forbandt sig til, inden 14 Dage at betale til Indstævnte, som skyldige efter Vexelobligation af 8de October næstfør, 337 Spdlr. med 2 pCt. maanedlig Rente deraf fra 8de November s. A., samt 60 Skill. i Omkostninger. Dette Forlig lod Indstævnte ved Copiist Hansen den 29de Juni 1848 exseqvere, og erholdt for en Beregningssum af 392 Spdlr. 51 Skill. - hvori var indbefattet de betingede Renter fra 8de November 1847 til 8de Juni 1848, medens de videre Renter forbeholdtes - Udlæg blandt Andet i Citantens Leiebibliothek og Løsøre, hvilket alt ved to tidligere Skadesløsbreve af 15de December 1845 og 29de Januar 1846 var med 1ste Prioritet pantsat til Indstævnte for 300 Spdlr. Den 30te Juni 1848 begjærede Fougner, der ikke havde erholdt fyldestgjørende Udlæg efter Forliget, Indførsel i Damms Landeiendom Gisle i Aker, og ved denne Forretning, der afholdtes 4de Juli næstefter, mødte Hansen paa Fougners Vegne og begjærede Udlæg i Gaardens Avling for den i Forretningen af

ning hos 2den og 5te Dept., samt hos 3die og 4de Dept.s Fædre, hvilke Varer han selv har fortæret. Endvidere har Angj., efter at have modtaget af 6te Dept. 3 Skjæpper Byg (med tilhørende Sæk vurderede for 76 Skill.) tilligemed 10 Skill., for dermed at betale det modtagne Bygs Maling, solgt dette tilligemed tilhørende Sæk for 68 Skill. til Mølleren paa Jerde Mølle og beholdt saa vel disse Penge som de 10 Skill., han havde modtaget til at betale Malingen med. Fra 1ste Dept har derhos Angjældende stjaalet en Kjælke, fra sin Broder et Uhr og et Par Støvler (for hvilken Forseelse denne imidlertid ei har ønsket ham tiltalt), samt endelig fra det under Thingsvidnet i Mellem-Jarlsberg den 22de April d. A. afhørte Vidne, Lars Hansen, 2 Spd. i Penge. Kjælken er af Angjældendes Moder tilbageleveret Bestjaalne. De 2 Spd. tog Angj. i Bestjaalnes Kiste paa Horten efter at have aabnet den med Nøglen, der hang paa samme Loft, hvor Kisten var hensat. Angaaende Straffen for disse forskjellige Lovovertrædelser, saa maa de ved Optagelsen af Varer paa hans forrige Herres Vegne, men uden dennes Vidende forøvede Bedragerier bedømmes efter 21—1, det med 5te Dept. forøvede Bedrageri efter samme Capitels § 6, samt Bemægtigelsen af Kjælken og de 2 Spd. ansees som simple Tyverier efter 19—1. Angj. er saavel af 1ste Dept, hans forrige Husbond, som af Administrator skildret som en taabelig og fjottet Person. Ved Dom, afsagt af Sorenskriveren i Laurvig den 3die Juni og stadfæstet af Overretten, hvad Straffen angaaer, er Angj. efter de citerede Lovbestemmelser anseet med 30 Dages Fængsel paa Vand og Brød. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom.

Christiania 1850.
Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang № 42. 21de October 1850.

Norsk Retstidende,

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sager, paakjendte i Høiesterets 2den Session 1850.

L.Nr. 8.
O.Nr. 39, L. } Bogbinder Damm mod M. Fougner.

Den 20de December 1847 indgik Citanten med Indstævnte ved Christiania Forligelsescommissionen et Forlig, hvorved han forbandt sig til, inden 14 Dage at betale til Indstævnte, som skyldige efter Vexelobligation af 8de October næstfør, 337 Spdlr. med 2 pCt. maanedlig Rente deraf fra 8de November s. A., samt 60 Skill. i Omkostninger. Dette Forlig lod Indstævnte ved Copiist Hansen den 29de Juni 1848 exseqvere, og erholdt for en Beregningssum af 392 Spdlr. 51 Skill. – hvori var indbefattet de betingede Renter fra 8de November 1847 til 8de Juni 1848, medens de videre Renter forbeholdtes – Udlæg blandt Andet i Citantens Leiebibliothek og Løsøre, hvilket alt ved to tidligere Skadesløsbreve af 15de December 1845 og 29de Januar 1846 var med 1ste Prioritet pantsat til Indstævnte for 300 Spdlr. Den 30te Juni 1848 begjærede Fougner, der ikke havde erholdt fyldestgjørende Udlæg efter Forliget, Indførsel i Damms Landeiendom Gisle i Aker, og ved denne Forretning, der afholdtes 4de Juli næstefter, mødte Hansen paa Fougners Vegne og begjærede Udlæg i Gaardens Avling for den i Forretningen at

29de Juni næstfør opførte Beregningssum 392 Spdlr. 51 Skill., med Tillæg af Omkostningerne ved deanne Forretning, tilsammen 406 Spdlr. 43½ Skill., hvorfor, med Forbehold af 2 pCt. maanedlig af 337 Spdlr. fra 8de Juni indtil Betaling skeer, ogsaa Udlæg blev givet i Gaarden med Avling. Den 26de Juli s. A. blev Damms Leiebibliothek stillet til Auction og tilslaaet Fougner for 151 Spdlr. Den 12te October næsteſter blev en Forening indgaaet mellem Fougner og Damm, hvori Fougner erkjendte at have solgt Damm det tilslaaede Leiebibliothek, blandt Andet paa den Betingelse, at han skulde betale sin Gjæld til Fougner, 406 Spdlr. 43½ Skill., med 5 Spdlr. maanedlig og 4 pCt. Rente aarlig af det hele Beløb, saaledes nemlig, at den første Afbetaling skulde skee 31te October 1848, og at der saaledes uafbrudt skulde fortsættes, indtil den hele Gjæld blev betalt. Denne Forening blev paategnet Caution af Boghandler Dybwad og Bogtrykker Abelsted for 200 Spdlr. Alt Dette uagtet lod Fougner afholde Auction over den ved Forretningen af 4de Juli 1848 udlagte Avling, der solgtes for 11 Spdlr., ligesom han ved at fremsende sidstnævnte Forretning til Fogden begjærede Indførsel i en paa Gaarden Sisle staaende Hest, der tilhørte Damm. Denne Indførsel fandt Sted den paafølgende 2den November, for en Beregningssum af 414 Spdlr. 56½ Skill. (Omkostningerne 8 Spdlr. 13 Skill. iberegnede) og de forbeholdte Renter, og blev da Hesten, vurderet til 16 Spdlr., udlagt. Sidstnævnte Indførsel paaankede Damm til Overretten, ved hvis Dom af 22de October 1849 den blev stadfæstet for et Beløb af 18 Spdlr. 62 Skill., hvorimod den for Øvrigt blev underkjendt, og Sagsomkostningerne bleve ophævede, hvorhos Fougners ærerørige Ytringer mod Damm bleve mortificerede og Fougner ilagt en Bod til Statskassen af 5 Spdlr. Overretsdommen blev derpaa den 10de December s. A. paaanket af Damm til Høiesteret, hvor Sagen formedelst Fougners Udeblivelse udgik til skriftlig Behandling, og hvor Damm paastod: "at Overrettens Dom deels stadfæstes,

deels bidhen forandres, af (som forpaastaaet) Executionsforretningen af 2den Novbr. 1848 med derunder afsagte Beslutning i det Hele underkjendes, og at Indstævnte M. Fougner tilpligtes under en daglig Mulct at tilbagelevere Damm den udexseqverede Hest, samt efter et paa Fougners Bekostning optaget Skjøn af uvillige Mænd at udrede til Damm Erstatning for Hestens Affavn fra 2den November 1848 indtil Tilbagelevereelse skeer, og ligeledes Erstatning for den ved Executionsforretningen paaførte Tort og Creditspilde." Endelig paastodes Sagsomkostninger for begge Retter. Efter dette maatte Sagen ansees som objectum appellabile for Høiesteret. Citanten meente, at den paaankede Indførselsforretning indeholdt et Brud paa Foreningen af 12te October 1848, hvilken maatte betragtes som en fuldstændig og endelig Opgjørelse af hans hele Gjæld til Fougner, og paa Grund af de deri vedtagne nye Betingelser eller Vilkaar som en fuldstændig Novation af Gjældsforholdet, saaledes, at Fougner ikke længere skulde kunne gjøre nogen Ret gjældende efter Forliget af 20de December 1847 og de ældre Indførselsforretninger. Herimod havde Fougner ved Overretten indvendt, at Foreningen ikke indbefattede Damms hele Gjæld til ham, da Damm foruden de i Contracten ommeldte 406 Spdlr. 43 Skill. tillige stod i Gjæld hos ham for de under Indførselen den 4de Juli forbeholdte Renter 2 pCt. maanedlig af 337 Spdlr. fra 8de Juni til 8de October, til Beløb 26 Spdlr. 112 Skill., og for contant Udlæg i Anledning af Auctionen over Leiebibliotheket, efter Regning fra Incassator, til Beløb 48 Spdlr. 26 Skill., altsaa tilsammen for 75 Spdlr. 18 Skill., hvorhos han havde paastaaet, at det var mundtlig Aftale mellem ham og Damm ved Foreningen, at han for det overskydende Beløb skulde holde sig til Avlingen af Gisle og Damms Løsøre, og at han som Følge deraf ved Indførselen af 2den November søgte Udlæg for dette Beløb, efter at de 11 Spdlr. vare afgjorte ved Udbyttet af den ved Auction solgte Avling. At der i Beregningssummen under den sidstnævnte, nu paaankede, Ind-

førsel tillige blev medtaget de i Foreningen omhandlede 406 Spdlr. 43½ Skill., erklærede han for en Forglemmelse af hans under Forretningen mødende Fuldmægtig. Overretten, der ansaae det for utvivlsomt, at han var uberettiget til at søge nyt Udlæg for sidstnævnte Beløb og for de 48 Spdlr. 26 Skill., da det første var afgjort ved Foreningen, der opstillede nye Vilkaar, og det sidste ikke støttede sig paa Noget, der gav umiddelbar Adgang til Indførsel, antog derimod, at han maatte være berettiget til at gjøre Indførsel for de forbeholdte Renter, der uimodsagt vare beregnede til 26 Spdlr. 112 Skill., eller Rest 15 Spdlr. 112 Skill., efter Fradrag af de 11 Spdlr., hvorfor Retten tillige har stadfæstet Forretningen for 2 Spdlr. 70 Skill. Omkostninger, beregnede efter Lov af 8de September 1842. Da Overretsdommen ei var paaanket af Fougner, maatte den altsaa blive staaende for Øvrigt, og Spørgsmaalet var altsaa kun om de 18 Spdlr. 52 Skill., for saa vidt angaaer det Beløb, hvorfor Udlæg var givet ved den paaankede Forretning. Citanten benegtede, at der enten under Foreningen af 12te October eller under de senere Forretninger har været Tale mellem Parterne om, at Fougner for det over de 406 Spdlr. 43½ Skill. skydende Beløb skulde holde sig til Avling eller Løsøre, og paastod fremdeles, som allerede bemærket, at deres hele Gjældsforhold blev opgjort ved Foreningen. For Øvrigt er at bemærke, at de 300 Spdlr., hvorfor Skadesløsbrevene vare givne, efter Omstændighederne maae antages indbefattede i de 337 Spdlr., hvoraf 2 pCt. maanedlig Rente beregnedes (jfr. Lov af 9de August 1839, § 29, og L. af 8de September 1842), samt at Fougner i sit Tilsvar for Overretten, idet han paastod den paaankede Indførselsforretning i det Hele stadfæstet, tillige paastod, at de omhandlede Renter ved Forretningerne af 4de Juli og 2den November vare opførte i Administrators Beregning, aldeles udenfor Reqvirentens Begjæring; og at de for 4 Maaneder forbeholdte Renter, der kun skulde beregnes af 337 Spdlr., fuldkommen opveiedes derved, at der ved Forenin-

gen var betinget 4 pCt. af det hele Beløb 406 Spdlr. 43½ Skill., hvilken Rente vilde blive at erlægge i flere Aar. Ligeledes er at bemærke, at Copiist Hansen, der havde forfattet Foreningen efter Parternes Aftale, som Vidne i Sagen har forklaret, at han antog Damms hele Gjæld var bleven anført i Foreningen, dersom man havde erindret den; og at det kun var Aftale, at Fougner for sit øvrige Tilgodehavende udenfor Executionsforretningen skulde holde sig til Avlingen paa Sisle. Under Indførselsforretningen af 4de Juli havde imidlertid Hansen selv mødt paa Fougners Vegne, og enten han nu har overført de 406 Spdlr. 43½ Skill. i Foreningen efter Hukommelsen eller fra den skrevne Forretning, hvor Forbeholdet af Renterne var sat i umiddelbar Forbindelse med Beregningssummen, er det lidet rimeligt, at han ved Foreningens Forfattelse har forglemt eller overseet det Ene, medens han huskede eller saae det Andet, og der kunde følgelig, saa vel efter hans Forhold til Sagen som efter Beskaffenheden af hans modsagte og usandsynlige Forklaring, ikke lægges Vægt paa hans Vidnesbyrd, hvorimod der er al Sandsynlighed for, at Cautionisterne kun under Betingelse af det hele Gjældsforholds Opgjør paa de vedtagne Vilkaar have villet indestaae for de 200 Spdlr., og at Fougner for at vinde denne Sikkerhed, samt den bedre Udsigt til Betaling af den øvrige Deel af det omhandlede Beløb, ei alene har afstaaet Bibliotheket, der var kjøbt for 150 Spdlr. og neppe kunde ventes synderlig høiere udbragt, men ogsaa opgivet Fordringen paa de Aagerrenter, m. M., hvorom her er Spørgsmaal, saa meget mere som det, efter hvad allerede er bemærket, neppe kan antages, at hans Renteberegning efter Lovgivningen vilde have holdt Prøve. Det kan saaledes ikke antages, at man ved den i Foreningen indeholdte Novation af Gjældsforholdet har forbigaaet nogen Deel af Gjælden, hvorimod det maa antages, at Accessoriet (Renterne) var indbegrebet under samme Opgjør som Principalet (Capitalen), og at Fougner følgelig ingen Adgang havde til den paaankede Indførsel,

hverken i det Hele eller for nogen Deel. Da det imidlertid efter et Par Aars Forløb maaskee ikke var muligt for Indstævnte at skaffe Hesten igjen i uskadt Stand, maatte Adgang aabnes ham til Erstatning i Stedet for Tilbagelevereelse. Erstatning for Affavnet af Hesten maatte ansees som en ligefrem Følge af Indførselens Underkjendelse, og til Erstatning for Tort og Creditspilde var der efter Omstændighederne ingen Grund, hvorimod Mortificationen og Mulcten maatte ansees som en Selvfølge, da de brugte Udtrykke om Citantens Forhold i Sagen vare ærerørige og ugrundede. Hvad endelig Omkostningerne angaaer, da kunde Indstævnte saa meget mindre undgaae at erstatte dem, som endog hans eget Tilsvar stillede Sagen fra hans Side i et misligt Lys.

Høiesterets Dom, affagt 3die September 1850, er saa lydende:

"Den paaankede Executionsforretning af 2den November 1848 underkjendes, og bør Indstævnte M. Fougner, saafremt han ikke tilbageleverer Citanten Bogbinder Damm den udexseqverede Hest i uskadt Stand, erstatte ham dens Værdi og i begge Tilfælde dens Affavn fra 2den November 1848 til Udlevering eller Betaling skeer, efter et paa Indstævntes Bekostning optaget Skjøn af uvillige Mænd. Med Hensyn til Mortification og den Indstævnte ilagte Mulct bør Stiftsoverrettens Dom ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Stiftsoverretten og Høiesteret betaler Indstævnte til Citanten med 70 Spdlr."

L.Nr. 9.
D.Nr. 20, S.

Magistraten, Formandskabet og Medlemmerne af Lignings- og Overligningscommissionen i Throndhjem mod Byskriver Wahl.

Da Indstævnte som Indvaaner af Throndhjem var bleven ilignet Fattigskat for Aaret 1847 ogsaa af den Indtægt, han antoges at have havt af sin Gaard Sindsager

i Strind Præstegjæld, hvor han ligeledes havde maattet betale Fattigskat deraf, og da han forgjæves havde indgivet Klage til Lignings- og Overligningscommissionen, samt under 7de September s. A. havde lidt Udpantning for den til Throndhjems By ilignede Fattigskat, 13 Spdlr. 1 Ort 5 Skill., med Tillæg af Omkostninger, 1 Ort 18 Skill., tilsammen 13 Spdlr. 2 Ort 23 Skill., paaankede han denne Udpantningsforretning til Overretten, ved hv's Dom af 3die Juli 1848 den blev kjendt uefterrettelig, for saa vidt angik 3 Spdlr. 64 Skill., som grundet paa en ulovskikket Ligning, men for Øvrigt stadfæstet, og Sagsomkostningerne ophævede. Efter dertil erhvervet Bevilling paaankede Citantskabet Overretsdommen til Høiesteret, hvor Sagen formedelst Indstævntes Udeblivelse udgik til skriftlig Behandling. Hvad Factum angaaer, da var det in confesso, at de 3 Spdlr. 64 Skill. vare Indstævnte ilignede af Sindsager, og at han for samme Aar deraf havde maattet betale Fattigskat i Strind, som ved Ligningen i Throndhjem var fradraget den anslaaede Indtægt af Sindsager, saa at han ikke deraf blev paalagt Fattigskat til Throndhjems By. Spørgsmaalet var altsaa kun, om han efter Lovgivningen kunde ilignes Fattigskat af samme Eiendom for samme Aar paa begge Steder, og da der efter Loven om Fattigvæsenet paa Landet af 20de September 1845, § 59, ikke kunde være synderlig Tvivl om hans Forpligtelse til, af den omhandlede Eiendom at betale Fattigskat i Strind, var Spørgsmaalet egentlig, om han i Throndhjem kunde ilignes Fattigskat, ei alene af sine Embeds- og andre der faldende Indtægter, men ogsaa af sin i Strind beliggende og der beskattede Gaard. Hvorledes dette Spørgsmaal blev besvaret efter den ældre Lovgivning, vise de i Retstidenden for 1838, S. 553—560, og for 1845, S. 577—580, indtagne Sagers Udfald i Høiesteret. Indstævnte og Overretten meente imidlertid, at en saadan dobbelt Ligning hverken i den gjældende Lovgivning eller i almindelige Beskatningsgrundsætninger fandt nogen som helst Hjemmel, hvorimod den i Loven af 20de September 1845 for

Landet § 60 udtalte [illegible] an-
sees lige anvendelig i det her [illegible] som i det der
nævnte Tilfælde, da der var lige saa [illegible] til at
Ligning af Landboindtægt i [illegible], som til at Ligning
af Kjøbstadindtægt paa Landet. Paa den anden Side
meentes, at de nye Love om [illegible], der i § [illegible] for
Landet og § 57 for Kjøbstæderne [illegible]
ftet de hidtil gjældende Bestemmelser, for saa vidt de kun-
de bestaae med de nye Forskrifter, ingen [illegible] i saa
Henseende havde gjort; og hvad § 60 for Landet angik,
da meentes det saa meget klarere, at denne maatte betrag-
tes som en Undtagelse, der ikke i [illegible] kunde
komme til Anvendelse i Kjøbstæderne, som der ei alene i
Forholdets Natur ingen Aarsagernes Lighed fandt [illegible]-
sted, men de nye Fattiglove for Land og Kjøbstæder ellers
overalt indeholdt parallele Bestemmelser, hvor man vilde
have samme Regel anvendt paa begge Sider. Om nogen
Strid mod almindelige, naturlige eller lovbestemte, Beskat-
ningsgrundsætninger kunde her ikke være Tale. Ingen faldt
paa at betragte det som dobbelt Beskatning, at man ved
Siden af directe og indirecte Skatter til Statscommunen
ligned forskjellige Skatter og Byrder til Kjøbstadcommu-
nen, navnlig foruden Fattigskat tillige Byskat, Veiarbeide,
o. s. v., og der var saa meget mindre Grund til Kla-
ge, som den til Strind betalte Fattigskat endog var fra-
draget den Nettoindtægt, hvoraf Indstævnte blev lignet
Fattigskat til Throndhjem — venteligt fordi Spørgsmaalet
her var om eensartet Beskatning — medens ellers ingen saadan
Afregning af den ene Skat fandt Sted, forinden den an-
den blev lignet. Dobbelt Beskatning i den Forstand, hvor-
om her kunde være Tale, fandt Sted i saa mange Skik-
kelser, at den snarere kunde betragtes som Regel end som
Undtagelse, og navnlig for saa vidt den støttes paa Ma-
tricelskylden, hvorved intet Hensyn kan tages til den Afgang
i Nettoindtægten, der flyder af Landskyld, Panterente, m.
M., hvoraf Modtageren, naar han er Kjøbstadindvaaner, lignes
som af sin øvrige Indtægt.

Høiesterets Dom, afsagt 3die September 1850, er saa lydende:

"Den paaankede Udpantningsforretning bør ved Magt at stande. Procesens Omkostninger for Stiftsoverretten og Høiesteret ophæves."

Den 4de Septemaer.

L.Nr. 13. Advocat Nyе, Actor mod Gulbrand Larsen Sognsrie.

(Skriftlig behandlet).

Om Morgenen den 3die April d. A. opdagede Eieren af Gaarden østre Sogn i Aker, 1ste Dept., Carl Sogn, at af 3 Bikuber, som han havde henstaaende i Haven og som den foregaaende Eftermiddag af 7de og 8de Dept. vare bemærkede at være ubeskadigede, laae de 2 nede paa Marken omvæltede og istykkerslaaede, uden dog videre at være bortbragte fra det Sted, hvor de havde staaet, og uden at Deponenten kunde skjønne, at Noget af disse Kubers Indhold var borttaget. Den 3die fandtes derimod henbragt 60—80 Alen fra det Sted, hvor den havde havt sin Plads, henimod Gaden (Veien), der fører til Gaarden, og var da aldeles sønderlemmet, saa at der blot laae tilbage af den Levninger i smaae Stykker. Af det i sidstnævnte Kube værende Vox og Honning gjenfandtes kun enkelte Smuler, der efter 1ste Dept.s Forklaring og Lavrettets Skjøn i det Høieste har udgjort 16 Skill.s Værdi. Uagtet 1ste Dept. selvfølgeligen ikke med Nøiagtighed har kunnet vide, hvormeget af Vox og Honning, der fandtes i Kuben, da den blev borttagen, maa der dog antages at have været meget Mere deri, end de Smuler, der gjenfandtes. Thi baade har Bestjaalne som 1ste Vidne i Sagen erklæret, at han ansaae Kuben af Værdi 4 Spdlr. og under Thingsvidnet den 9de August som 3die Vidne yderligere forklaret, at han ved oftere at løfte paa Kuben havde forvisset sig om, at den var særdeles vægtig, ligesom han 2 Gange havde maattet forhøie den,

forbi Kuben da var bleven saa fuld, at der ikke var Rum for Bierne, og som yderligere Beviis paa, at Kuben maa have været frisk og indholdsrig have 3die, 4de, 5te og 6te Vidner under samme Thingsvidne forklaret, at Bierne ved Kubens Borttagelse vare levende, og efter hvad der om Kubens Beskaffenhed i det Hele er oplyst, have Thingsvidnets 1ste og 7de Vidner endelig skjønnet, at dens Værdi mindst maa have været 3 Spdlr. Angjældende, paa hvem Mistanken strax faldt, er derfor tiltalt for Tyveri, og er til Beviis for, at det er ham, der har forøvet Handlingen, anført følgende Indicier: 1) I den nyfaldne Snee vistes tydelige Spor efter et Menneskes Fødder, men heller ikke efter flere. Ved den af Lensmandskarlen (2den Dept.) i Forening med 1ste, 3die og 4de Dept.r samme Dag, som Forbrydelsen opdagedes, anstillede Undersøgelser blev det fundet, at disse Spor aldeles passede til Angj.s Støvler. Denne Undersøgelse sees at være anstillet med stor Nøiagtighed, og da Angj.s Støvler, efter den over samme givne Beskrivelse havde ganske særegne Kjendemærker, er det næsten umuligt, at Sporene kunde være dannede af andre Støvler, især da ogsaa Afstanden mellem hver Spiger passede til Sporet. 2) Tiltalte har Natten mellem den 2den og 3die April været borte fra sit Hjem, og har om, hvor han den Nat skulde have været, afgivet en Forklaring, der ikke blot er usandsynlig og vaklende, men i enkelte Puncter beviisligen usandfærdig. Efter 2den Depnt.s (Lensmandskarlens) Forklaring, hvormed 1ste, 3die og 4de Deponenter stemme overeens, angav Angj., da han blev anholdt, at han Aftenen den 2den April Klokken 10 var gaaet fra Høker Olsen i Grændsen, for at begive sig til Gaarden Taasen, hvor der var Auction, og at, da han kom der, vare 6 à 7 Personer endnu tilstede. Men efter 2den Deponents Forklaring maa det antages, at Auctionen paa Taasen var endt inden Klokken 9 om Aftenen, og at paa den Tid havde alle de Tilstedeværende allerede forladt Stedet. Under Forhøret og Sagen vedblev han, at han forlod Byen seent om Aftenen og kom hjem om Natten, men at han for Øvrigt ikke havde Rede paa Klokkeslættet. At der fra han forlod Byen til han kom hjem er medgaaet længere Tid end han behovede, for at gaae Veien, erkjender han, men foregiver, at han underveis, dog efter at han var kommet forbi Taasen, var sovet ind under et

Steengjærde, hvilket af flere Grunde er usandsynligt. 3) Det Nag. Angj. efter sin egen Forklaring sees at have næret til 1ste Dept., hvem han havde truet med at ville gjøre ulykkelig, samt den slette Opførsel, han i det Hele havde udviist i sit Ophold til 1ste Dept., sees strax at have henledet Mistanken paa ham som Gjerningsmand, og maa ogsaa bestyrke de oven anførte Indicier. At Angjæld. ikke blot har havt til Hensigt at ødelægge Kuberne, men at han ogsaa har bemægtiget sig det Vox og den Honning, som efter det Ovenanførte maa antages at have været i den ene Kube, fremgaaer tydelig deraf: at medens han lod de smaae og lette Kuber blive liggende nedkastede ved det Sted, hvor han havde taget dem, slæbte han den tunge og fulde Kube, hvori der desuden var levende Bier, et godt Stykke bort til et Sted, der efter 3die og 4de Vidners Forklaring laae bedre i Skjul, hvilket kun kan forklares deraf, at det ogsaa har været hans Hensigt, at udtage dens Indhold. Om Borttagelsen af Voxet og Honningen for Øvrigt kunde antages at være skeet mere for at skade 1ste Vidne end for at skaffe Forøveren Fordeel, er dette ikke til Hinder for, at Handlingen maa bedømmes efter 19—1. Ved Underretten er Angj. anseet overbeviist om Forøvelsen af Gjerningen, derunder ogsaa indbefattet Borttagelsen af det i den ene Kube værende Vox og Honning, og er derfor for 1ste Gangs Tyveri anseet med Straf af 20 Dages Fængsel paa Vand og Brød. Ved Overretten er Angj. derimod frifunden for videre Tiltale, idet det ikke er anseet beviist, at han har sat sig i Besiddelse af Noget af Kubens Indhold, og Handlingen, for saa vidt den alene har bestaaet i forsætligen at ødelægge 1ste Dept.s Kuber, ikke indeholdt en Forbrydelse, der er offentlig Paatale undergiven. Høiesteret stadfæstede Underrettens Dom.

Den 12te October.

L.Nr. 99. Advocat **Andresen**, Actor mod 1) Skipper Anders Smith og 2) Matros Lars Thomassen Blix.

Foranlediget ved en af Nr. 1, Skipper Anders Smith, som Fører af Briggen "Venus" fra Drammen, under 10de November 1844 til Generalconsulen i Hamburg indgiven Klage, blev Angjældende Nr. 2 under nærværende Sag tiltalt for voldsom Adfærd mod sin

Skipper (ↄ: Nr. 1), samt for at have beruset sig inden Skibsborde. Skipperen selv blev derefter, paa Grund af de fremkomne Oplysninger om hans Forhold, tiltalt for at have behandlet Nr. 2 med lovstridig Haardhed. Da Sagen af det Offentlige var appelleret til Høiesteret, var det nødvendigt at omhandle de Angjældendes hele Forhold i den Tid, Nr. 2 foer som Matros med "Venus," fra November 1843 til han den 12te November 1844 i Hamburg blev afmynstret, uagtet der ikke af enhver enkelt Begivenhed i og for sig kunde udledes eller ved de foregaaende Retter var udkommet noget criminelt Ansvar. a) Det første Sammenstød mellem de Angj. fandt Sted i Marts 1848, medens Fartøiet laae paa Falmouth Rhed. Da nemlig Nr. 2 ikke skulde have gjort en saakaldet "Guiert" rigtig, greb Nr. 1 en Øxe og slog flere Gange til ham med Skaftet, ja efter Nr. 2s eget Udsagn, der dog kun bestyrkes ved et efter sine øvrige Forklaringer lidet paalideligt Vidne, endog med Bagen af Øxen, saa at han (Nr. 2) faldt overende. Senere samme Dag slog Smith ham atter nogle Gange med en Tougende, fordi han ei strax greb fat i eller ei strax kunde finde Stagseilsfaldene. Og da Nr. 2 nu, efter hvad Nr. 1 siger, og hvilket vistnok ogsaa efter hans af Skibskammeraderne omforklarede Charakteer (han er en duelig Matros, men tvær, uforddragelig og trodsig) og efter den overgaaede Behandling er rimeligt, ikke vilde tie, men brugte Mund, saa gik Nr. 1 agterud og tog en Faldrebsende, hvorpaa var en Knude af 2 Tommers Diameter, hvormed han gik imod Nr. 2, idet han skal have truet med at nedlægge denne paa Stedet. Nr. 2 tog nu en Haandspag, hvormed han, som han siger, til Selvforsvar gik Nr. 1 i Møde, idet han efter Nr. 1s Udsagn skal have fremført den samme Trusel, som Nr. 2 tillægger denne, nemlig "at nedlægge ham paa Stedet," men hvilke Trusler ikke ere hørte af de Vidner, som ellers have forklaret sig om denne Affære. Nr. 1 tilkaldte derpaa Mandskabet og lod Nr. 2 bagbinde, samt nedlægge nogle Timer i Rummet, hvorpaa han den følgende Dag blev ført i Land til Consulen, der ei var hjemme, men hvor han af Nr. 1 personlig, og, som denne siger, efter Consulens Fuldmægtigs Raad, blev paalagt Haandjern, hvilke han, efter igjen at være ført ombord, beholdt paa nogle Timer til henimod Aftenen. b) Det næste Sammenstød fandt Sted

paa Havnen i Venedig, hvor Nr. 2 maatte lægge sig over Spillet og modtage nogle Slag af en Tougende, fordi han var beruset og støiende. Han blev derpaa indsat i Ruffet, hvor han efter Nr. 16 Befaling atter skulde været paalagt Haandjærn, men som ikke kom til Udførelse, som det synes tildeels fordi Nr. 2 modsatte sig eller gjorde Modforestillinger til 1ste Hovedvidne, til hvem Udførelsen var overdraget. Efter de afhørte Vidner maa det for Resten antages, at Beruselsen deels kom af det stærke Skibøl, man havde medbragt fra England, og deels af et Tractement med stærke Drikke, som Nr. 1 (Skipperen) selv spenderede, hvorfor de foregaaende Retter have antaget, at denne Beruselse er Nr. 2 utilregnelig. c) Den følgende Uenighed fandt Sted en Nat mellem Sicilien og Maltha, hvortil Anledningen efter 1ste Vidne den 10de Februar samt tildeels efter begge de Angj.s egen Forklaring kun var den, at Nr. 2 sang op, medens han halede i et Toug. Nr. 1 gav ham nu, efter hvad han selv erkjender, først et Slag under Øret, for at faae ham til at være rolig, og lod sig derpaa af en senere afdød Matros Hans Glende give et Skrubbeskaft, hvormed han slog efter Nr. 2 (denne siger, at han ogsaa blev rammet i Hovedet), men rammede Kanten af Storbaaden, saa at Skaftet gik af. For Resten ere de Angjældende uenige om Anledningen til, at Nr. 1 lod sig give og slog med dette Skrubbeskaft. Nr. 2 siger nemlig, at det kom deraf, at han løb fra Nr. 1 og rundt omkring Storbaaden, medens Nr. 1 siger, at han blot vilde forsvare sig mod Nr. 2, som skal have grebet ham i Brystet og var nærved at overmande ham; men dette er ikke oplyst og usandsynligt efter 1ste Hovedvidnes Prov, at han saae begge de Angj. holde hver i sin Ende af Skaftet, og at Nr. 2, formeentlig for derved at forebygge, at Nr. 1 skulde slaae, holdt sin anden Haand ved hans Hoved. Af det øvrige Mandskab hørte rigtignok 1ste Vidne den 15de Marts og 2det Hovedvidne, at Nr. 1 raabte efter Hjælp; men om det var efter Hjælp til at slaae og arrestere Nr. 1 eller til at forsvare sig selv, veed de ei. d) Efter samtlige de i det Forregaaende nævnte Vidners Prov lod Nr. 1 ved en anden Leilighed 2 Skjorter og 1 Par Underburer, som tilhørte Nr. 2, kaste overbord under Paaskud af, at de vare befængte med Utøi. Ved samme Leilighed skal han ogsaa ha-

ve truet Nr. 2 med at kaste ham selv overbord; men dette skal efter Nr 16 og et Par Vidners Udsagn være en ganske almindelig Talemaade ombord, hvorpaa Ingen reflekterer. e) Den sidste Affære fandt Sted, medens Fartøiet i November 1841 laae i Havn ved Hamburg, og bestod i, at Nr. 2, da han skulde spyle Dækket og halede Vand op i en Pøs, satte denne flere Gange saa haardt mod Dækket, at der blev Mærker i dette, uagtet han var bleven advaret af Nr 1 derimod. Heraf udspandt sig Kjævleri eller Mundhuggeri mellem begge de Angj., og da Styrmanden (1ste Hovedvidne) vilde lægge sig imellem, anfaldt Nr. 2 ham (Styrmanden) med Haandgribeligheder. Dette Factum, for hvilket Ansvaret synes alene at maatte falde paa Nr. 2, er for Resten det Eneste, for hvilket han ved Overretten er fældet, nemlig "for udviist Trods" ved ikke at efterkomme Opfordringen til Varsomhed med Pøsen. Ved Dom, afsagt af Sorenskriveren i nordre Jarlsberg den 6te October 1847, er Nr. 1 for inden Skibsborde at have behandlet sin Matros, Nr. 2, med lovstridig Haardhed, efter Frdn. af 23de Marts 1756, § 4, idømt en Mulct af 40 Spdlr., og Nr. 2 for inden Skibsborde udviist voldsom Adfærd mod sin Skipper, i Analogi af den nævnte Forordning og 4—1—9, ligeledes anseet med Mulct, stor 20 Spdlr., begge til Statskassen. Ved Stiftsoverrettens Dom af 19de Juni 1848 er saaledes kjendt for Ret: "Tiltalte (Nr. 1) bør for Misbrug af sin Myndighed som Skipper at hensættes i Fængsel paa sædvanlig Fangekost i 24 Dage (efter Frdn. af 23de Marts 1756, § 4), Tiltalte (Nr. 2) bør for udviist Trods mod sin Skipper inden Skibsborde at bøde til Statskassen 2 Spdlr., men for Øvrigt for Justitiens Tiltale i denne Sag fri at være." Høiesterets Dom er saa lydende: "Matros (Nr. 2) bør for opsætsigt Forhold mod sin Skipper at bøde til Statskassen 10 Spdlr. Skipper (Nr. 1) bør for Justitiens videre Tiltale i denne Sag fri at være." Formeentlig har Høiesteret, ligesom de foregaaende Retter, fældet Nr. 2 efter Analogien af 4—1—9 og 10, men med Hensyn til Nr. 1 ikke anseet ham overført at have anvendt nogen saadan umaadelig Haardhed mod Nr. 2, som i Frdn. af 23de Marts 1756, § 4, maa være meent. Haandjærns Paalæggelse skal, efter fremkomne Erklæringer, ikke være ubrugelige ombord, og Nr. 2 klagede ikke over nogen Skade af de tildeelte Slag.

Den 18de October.

L.Nr. 114. Advocat **Andresen**, Actor mod Asbjørn Tovsen. Fjeld.

Angj., der er født 1823 og 2 Gange ved Høiesteretsdomme fældt for Overfald, samt i det Hele bekjendt som en voldsom og ryggeløs Person, er ved de, blot efter hans Forlangende indankede, foregaaende Retters Domme fældt for følgende Forbrydelser: a) Forbrydelse mod Crll.s 8—1. Det er nemlig tildeels mod Angjældendes Benegtelse beviist, at han oftere har bespottet Gud og de hellige Sacramenter, idet han har kaldt Daaben en Helvedes Pagt; benegtet at der er Gud, og erklæret Læren om ham for en Fabel, opfunden til Skræmsel; at Fanden har skabt ham, at Fanden eiede ham og til Fanden vilde han, m. M. Angaaende Tiden, naar slige Ytringer ere faldne, har 8de og 9de Vidne specielt provet, at det var 3die Juledag 1849, og 22de Vidne at det var om Høsten 1849. For Øvrigt er Tiden ikke nærmere oplyst; men Overretten har antaget samtlige Ytringer som en fortsat Forbrydelse, og derfor ikke fundet nogen Anledning til Anvendelse af Bestemmelsen i 7—10 om Præscription, ligesom der heller ingen Sandsynlighed er fremkommen for, at nogle af Ytringerne skulde være ældre end 2 Aar. b) Deelagtighed efter 19—6 i et mellem den 5te til 8de August 1849 paa Gaarden Haatvet begaaet Indbrudstyveri, forøvet medens Gaardens Folk vare fraværende paa Sætren, og paa den Maade, at Tyvene havde banet sig Adgang til Vaaningshuset ved at udtage et udenfor tilspigret Vindue og derpaa opbrudt forskjellige Døre og Stængsler saa vel inde i Huset som paa Stolpeboden. Ved denne Leilighed blev stjaalet forskjellige Effecter, især bestaaende i Sølvsager, Vadmel, et Par Tørklæder og Vanter, samt Brændevin, Kaffe, Sukker og Tobak, Alt til en temmelig betydelig Værdi, og hvoraf er kommet tilstede, som indleveret af forskjellige Personer, der i Skuraannen og Høsten 1849 havde kjøbt dem af Angjældende, følgende Sager: 1) 3 Stykker Stangesøljer, tilhørende samt tilhjemlede af 4de, 28de og 29de Vidne. 4de Vidnes Eiendomsret er bevidnet af 1ste Vidne i Thingsvidnet 10de Juni og tildeels af 28de Vidne, ligesom den ikke er modsagt af Angj. 29de Vidnes Eiendomsret til den anden Slangesølje er bevidnet af 6te Vidne i Thingsvidnet og 28de Hovedvidne. 28de Vid-

nes Eiendomsret til den 3die Slangesølje derimod ikke specielt bevidnet, skjønt ikke benegtet af Angj. 2) et Par Trøiespænder, tilhørende og tilhjemlede af 4de Vidne, men Eiendomretten kun bevidnet af 28de Vidne. 3) Et Par Filligransmaljer, tilhørende og tilhjemlet af 4de Vidne og Eiendomsretten beviist ved 2det og 3die Vidne i Thingsvidnet samt 28de Hovedvidne. 4) Et Par Løvmaljer, tilhørende og tilhjemlet af 28de Vidne og Eiendomsretten beviist ved 5te og 7de Vidne i Thingsvidnet. 5) Et Sølvsteb, tilhjemlet af 23de Vidne, og Eiendomsretten beviist ved 2det Vidne i Thingsvidnet, samt 21de, 30te og 31te Hovedvidne. 6) Et Silketørklæde, et Bomulds Do. og et Par Vanter, tilhørende 28de, 30te og 31 Vidne, men med Hensyn til hvilke hverken Tilhjemlingen eller Eiendomsbeviset er ganske bestemt. Efter mange Udflugter, Løgn og haardnakkede Benegtelser, og efter at Angjæld. ved Vidner var overbeviist om, at have befattet sig med disse Koster, har han endelig maattet vedgaae Besiddelsen. Han foregiver imidlertid nu, at have modtaget dem af 43de Vidne, for med en Douceur af 5 Spdlr. at besørge dem solgte; men 43de Vidne har benegtet dette. Angj. er altsaa i alle Fald, som ved de foregaaende Retter antaget, skyldig efter 19—6. c) Opsætsighed, Modstand og Trusler mod Lensmandens Assistent (32de Vidne), da denne i October 1849 i Følge med 15de, 19de og 20de Vidne skulde arrestere Angj., hvilket den Gang ikke blev noget af formedelst hans Trusler. d) Efter 15de og 16de Vidnes Forklaring gjorde Angjældende Modstand, da han i November s. A. blev arresteret og skulde belægges med Jærn, ligesom han over Hoved da gererede sig som rasende og endog søgte at aflive sig. For de to sidste Facta er Straffen efter 10—2 jfr. 26 ansat til Fængsel. Underretten havde urigtigen citeret 10—3. Begge de underordnede Retter have for Overtrædelsen af 19—6 anvendt Strafarbeide, og er Straffetiden af dem fastsat til 3 Aar, medens den af Høiesteret, der i Øvrigt stadfæstede Stiftsoverrettens Dom, kun er bestemt til 2 Aar.

Christiania 1850.
Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang
№ 43.

28de October
1850.

Norsk Retstidende,

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sager, paakjendte i Høiesterets 2den Session 1850.

L.Nr. 57. O.Nr. 27. } Examinatus juris S. Bachke mod Skomagermester J. L. Olsen og Justeermester Clausen.

Den 14de October 1847 udstedte nu afdøde Regnskabsfører Wasserfall til Skomager J. L. Olsen for 200 Spdlr. en 3 Maaneders Vexelobligation paa en af de ved Sparebanken i Christiania brugelige Blanquetter, hvorefter Olsen endosserede den til Clausen og denne til Examinatus juris Lehmann, som igjen endosserede den til Christiania Sparebank. Imidlertid blev Obligationen ikke anbragt i Sparebanken, men hos Examinatus juris Bachke, hvorfor i Lehmanns Endossement Ordene "Christiania Sparebank" bleve udstrøgne, og derover skrevet "Hr. Examinatus juris Bachke." Ved Forfaldstid blev Obligationen ikke betalt, hvorfor Bachke til Forligelsescommissionen lod indkalde Udstederen og Endossenterne; men da ingen af dem der afgav Møde, sagsøgte han dem til, in solidum at betale Capital, Renter og Sagsomkostninger. Ved Bythingsdom i Christiania af 30te November 1848 bleve Skomagermester Olsen og Justeermester Clausen frifundne, hvorimod Udstederens Bo og sidste Endossent, Lehman, bleve tilpligtede, in solidum at betale de paastævnte 200 Spd.

med Renter; men Sagsomkostningerne bleve samtlige 4 Indstævnte ilagte med 10 Spdlr. Denne Dom paaankede Bachke til Overretten for Olsens og Clausens Vedkommende, med Paastand som før og Tillæg af Omkostninger; men ved Overrettens Dom af 27de August 1849 blev Underrettens Dom, saa vidt paaanket var, stadfæstet, dog saaledes, at de Indstævnte paalagdes at tilsvare Sagsomkostningerne for Underretten med 20 Spdlr., hvorimod Sagens Omkostninger for Overretten bleve ophævede. Bachke paankede nu Overretsdommen til Høiesteret, hvor Sagen formedelst Indstævntes Udeblivelse udgik til skriftlig Behandling med Paastand, at de Indstævnte in solidum med de ved Underretten Dømte maatte tilpligtes at betale de paasøgte 200 Spdlr. med Renter og Sagsomkostninger for alle Retter. Ved de foregaaende Retter støttede Indstævnte sig paa følgende Indsigelser: 1) at den paastævnte Obligation ikke var i nogen offentlig Indretnings Besiddelse, i hvis Privilegier det er bestemt, at Endossenterne paa de til en saadan discontерede Vexelobligationer skulle være solidarisk forpligtede, og at de Indstævnte alene have givet en simpel, ikke nogen skadesløs Transport paa Obligationen; 2) at den omhandlede Vexelobligation oprindelig var bestemt til at anbringes i Christiania Sparebank, under hvilken Forudsætning det alene var, at de Indstævnte paategnede som Endossenter, saa at det var uden deres Forevidende og Samtykke, at Obligationen blev transporteret til Citanten, men at det ingenlunde er ligegyldigt for Endossenterne, om en saadan Obligation anbringes i en offentlig Laaneindretning – hvor Renterne og Afdragene ere bestemte – eller hos en privat Discontør, hvor dette ikke er Tilfældet; 3) at Obligationen var bleven antedateret, da saa vidt mindedes Olsens Underskrift først blev meddeelt i December f. A., og Clausens i paafølgende Januarmaaned, idet Wasserfall sagde dem begge, at Datum maatte lades in blanco, fordi det var uvist, naar Pengene i Sparebanken vilde være at erholde; og 4) at af de Indstævnte Olsen desuden havde en særskilt Inter-

esse af, at Laanet blev gjort i Sparebanken, da han var eneste Endossent for Wasserfall paa en Vexel for 150 Spdlr., som efter Aftale skulde indfries ved Hjælp af de Penge, der erholdtes mod Vexelobligationen. Samtlige disse Indsigelser imodegik Citanten principaliter med den Bemærkning, at de i alle Fald for Olsens Vedkommende maatte bortfalde, da han, efter at Vexelobligationen var forfalden, og efter at han vidste, at den var descomteret hos Citanten, ved sin Svigersøn Candidatus juris Olsen havde vedkjendt sig sin Forpligtelse efter samme og ladet love, at den skulde blive afgjort, i hvilken Henseende Citanten støttede sig til H. Knophs og J. Meiers Vidnesbyrd; men da Candidat Olsen havde erklæret, at han af sin Svigerfader ingen Bemyndigelse havde modtaget til at indgaae paa saadan Erkjendelse eller Vedtagelse, har hans Udsagn neppe havt nogen Indflydelse paa Sagens endelige Udfald. Ved den første Indsigelse havde de Indstævnte derhos bemærket, at efter Forordningen af 26de November 1731 og Frdn. af 14de Mai 1754, § 4, kunde en Vexelobligation aldeles ikke være Gjenstand for Endossement, men at Banken og Sparebankerne ved Fundation af 14de Juni 1816, § 7, og Lov af 20de Juli 1824, § 6, fik det særegne Privilegium, at de til dem udstedende Vexelobligationer kunne endosseres af Flere, saaledes, at den offentlige Indretning foruden til Udstederne kan holde sig til hvem af Endossenterne den finder for godt. (Jfr. § 7 i Lov om Assuranceforeninger af 9de August 1839, udvidet til flere Indretninger ved L. af 4de August 1845). Vel bortryg Loven om Stempletpapir af 9de August 1839 den Hindring, der i den tidligere Lovgivning stod i Veien for, paa selve Obligationen at tegne sin Overdragelse, men det meentes at være saa langt fra, at den giver nogen ny Bestemmelse, der sætter private Laangivere paa lige Fod med offentlige Laaneindretninger i saa Henseende, at den endog finder det fornødent, udtrykkelig at gjentage og forbeholde Bankens og Sparebankernes Privilegium (§ 29), og denne Forbeholdenhed meentes at vise paa det Klare-

ske, at der skulde gjælde noget Andet om Overdragelsen af Vexelobligationer til Private end til offentlige Indretninger. Hertil blev imidlertid bemærket, at ligesom der, efter at Loven af 9de August 1839 var udkommen, Intet var i Veien for, at Vexelobligationer private Personer imellem kunde endosseres samt, hvis man derom blev enig, forsynes med skadesløst eller solidarisk Endossement, saaledes maatte den i sidstnævnte Lovs § 29 tagne Forbeholdenhed alene forstaaes derhen, at Endossenterne paa Vexelobligationer, som anbringes i hine Indretninger, ere at betragte som solidariske, om dette end ikke aldeles tydelig eller udtrykkelig er sagt i Paategningen. Spørgsmaalet i nærværende Sag maatte altsaa blive, om de Indstævnte ved de af dem givne Endossementer havde forpligtet sig til solidarisk Ansvar, enten med udtrykkelige Ord, eller dog paa en saa betegnende Maade, at der hos Citanten ikke kunde opstaae Tvivl om, at dette jo var deres Mening. Vel var i deres Endossementer ikke udtrykkelig sagt, at Forpligtelsen skulde være solidarisk; men dette meentes at være den almeenerkjendte Betydning af et Endossement, og naar Sagens samtlige Omstændigheder toges under Overveielse, kunde der ikke være mindste Tvivl om, at dette jo virkelig var de Indstævntes Hensigt og Mening. Allerede den Omstændighed, at de i selve Obligationen benævntes Endossenter, og at den Formular, der i Endossementerne var brugt, nemlig "for mig at betales" o. s. v. – hvilket sædvanlig anvendes ved Endossement af Vexler og Vexelobligationer til Banken og Sparebankerne – maatte lede til at antage, at de vilde paadrage sig Selvskyldnersforpligtelse, da man, hvor Transporten ikke skal være skadesløs, pleier at anvende andre Udtryk, saa som: "nærværende Obligation transporteres til" o. s. v.*) Dertil kom, at der i de Indstævntes Endossementer var tilføiet, at de med Hensyn til Varsel i Søgsmaals Tilfælde underkastede

*) For Høiesteret blev dette Punct nærmere udviklet saaledes, som det ved Slutningen optagne Hovedindhold af Indlægget vil vise.

sig aldeles lignende Forpligtelser som Udstederen, hvilken Clausul maatte ansees unødvendig, naar der kun var Tale om en simpel Transport. Endelig maatte det ansees afgjørende, at den omhandlede Vexelobligation ikke var benyttet som Betalingsmiddel eller overdraget mod Betaling mellem Udstederen og Endossenterne, men forsynet med disses Endossementer alene for at give den Credit. At dette var Hensigten havde de Indstævnte selv maattet vedgaae, idet de henskjøde sig under, at det alene var til Sparebanken, ikke til nogen Anden, at de vilde stille sig som Garanter. At de ikke udtrykkelig havde stillet sig som Selvskyldnere, maatte saaledes være ligegyldigt; thi skjønt det i senere Tid skal være kommet i Brug, ved Endossement af Vexelobligationer, der discontereres hos Private, udtrykkelig at tilføie, at Endossementet er skadesløst, kunde denne Skik dog ikke medføre Nødvendigheden af en saadan Udtryksmaade for at betegne Hensigten, naar den paa anden Maade maatte ansees beviist. Var Obligationen disconteret i Banken eller Sparebanken, maatte det ansees utvivlsomt, at de Indstævnte ikke kunde undgaae solidarisk Ansvar; men saa længe de ikke kjendelig havde indskrænket den overtagne Forpligtelse til Obligationens Disconto i en saadan offentlig Laaneindretning, maatte den paa samme Vilkaar kunne discontereres hos Private. (See Indlægget). Med Hensyn til den anden Indsigelse bemærkedes, at Citanten vel erkjendte, at det sidste Endossement, førend Obligationen kom i hans Besiddelse, var udfyldt til "Christianias Sparebank," og at disse Ord, da den discontereredes ham, bleve overstrøgne og hans eget Navn sat i Stedet; men at han benegtede, at sidste Endossement var udfyldt til Sparebanken, inden de Indstævnte underskreve sine foregaaende Endossementer, eller at det skeede samtidig dermed, og at der ved denne Benegtelse ikke var ført noget som helst Beviis, hvorimod Lehmann skriftlig havde erklæret, at han Intet havde havt at erindre af den Grund, at Obligationen var bleven disconteret hos Bachke i Stedet for Sparebanken. Af dette Endossement, som det oprindelig var udfyldt, maatte Ci-

tanten vel skjønne, at Obligationen havde været bestemt til at disconteres i Sparebanken; men havde de Indstævnte villet indskrænke sin Forpligtelse til denne Laaneindretning, maatte de enten i sine Endossementer eller paa anden Maade have sørget for, at den paadragne Forpligtelse ikke kunde gjøres gjældende af andre Discontører, hvorimod deres Endossementer, som de fandtes indrettede, maatte betragtes som skadesløse Transporter, hos hvem Obligationen end blev disconteret, og om de end maatte have aftalt med Udstederen, at den alene i Sparebanken skulde kunne discontereś, burde dette ikke gaae ud over Citanten, al den Stund han ingen Kundskab havde om saadan Aftale, der for Øvrigt ikke kunde have større Indflydelse paa en Vexelobligations end paa en Vexels Disconto hos den Ene i Stedet for den Anden. Ved den tredie Indsigelse bemærkedes, at Vexelobligationen efter de Indstævntes egen Erkjendelse var udateret, da de paategnede sine Endossementer. Skulde derfor nogen Mislighed ved Udfyldningen af Dato være begaaet af Obligationens Ihændehaver Wasserfall, maatte den være Citanten uvedkommende, da det ikke var oplyst, han havde havt det Mindste med Dateringen at bestille, og han benegtede at have havt Kundskab om, naar Endossenterne havde undertegnet. Hvad endelig den fjerde Indsigelse angik, da meentes Olsens særegne Interesse af Obligationens Anbringelse i Sparebanken ligeledes at være Citanten uvedkommende. Som Udeblivende ved Forligelsescommissionen maatte de Indstævnte i alle Fald erstatte Citanten Sagens Omkostninger i første Instants, og det samme meentes efter Sagens Beskaffenhed at maatte blive Følgen i Appelinstantserne.

Høiesterets Dom, afsagt 21de September 1850, er saa lydende:

"Skomagermester J. L. Olsen og Justeermester Claussen bør, Een for Begge og Begge for Een, til **Examinatus juris** S. Bachke betale de paasøgte 200 Spdlr., med Renter 4 pCt. aarlig fra 14de Februar 1848 til Be-

taling skeer, samt i Processens Omkostninger ved Underretten 20 Spdlr., hvorimod Processens Omkostninger for Stiftsoverretten og Høiesteret ophæves"*).

Det oven i Anmærkningen berørte Hovedindhold af Indlægget for Høiesteret lyder som følger:

"Forordningen af 16de April 1681, § 12, 13 og 14, foreskriver om Vexler, at de kunne transporteres ved Paategning paa selve Vexelbrevet, og at Eieren, naar han Fornøielse har bekommet, forend han transporterer Vexelen, da skal skrive uden paa Vexelbrevet den Formular, som i § 14 er benævnt Endossement, og hvorefter han i Følge § 13 er solidarisk ansvarlig med dem, hvis Navne forhen findes paa Vexelen, og mod hvem han igjen har Regres. Skjønt denne Forordning blev ophævet ved Chr. 5te N. Lov, findes der dog i denne Lovbogs Bestemmelser om Vexler ingen Forskrift enten om Endossements Form eller Virkning. Naar det desuagtet har været en saa vel i Theori som Praxis bestandig anerkjendt Sætning, at enhver Vexelendossent er forpligtet paa samme Maade som Trassanten, og har Regres mod samtlige de Personer, hvis Navne findes foran hans paa Vexelen, saa har denne Sætning været anseet som ligefrem flydende af Vexelrettens Natur og Endossements Form og Hensigt, samt ligefrem at være udtrykt gjennem de Ord "Valuta annammet," og derfor at maatte være gjældende uden al legal Sanction. Forordn. af 26de November 1731 indførte et Slags nye Gjældsbreve, der skulde forene en almindelig Obligations med en Vexels Charakteer og Rettigheder, og derfor fik Navn af begge ved at kaldes Vexelobligationer. Skjønt disse Papirer for Øvrigt skulde give de samme Rettigheder som Vexler, kunde de dog ikke som disse endosseres, fordi Forskrifterne om Brugen af stemplet Papir

*) Ved at sammenligne de factiske Omstændigheder i denne og de i Retst. for 1811, S. 1 o. flg., for 1816, S. 601 o. flg., og for 1850, S. 355 o. flg., indtagne Sager ville Grundene for deres forskjellige Udfald i Høiesteret let udfindes.

ikke alene til Gjældsbreve, men ogsaa til deres Transporter, ikke for Vexelobligationers, saaledes som Vexlers, Vedkommende var ophævet, men alene modificeret i saa vidt, at stemplet Papir af 2den Klasse her kunde bruges. De Fordele, som Endossementsformen medfører, ere imidlertid altfor store, til at de kunne undværes af nogen Laaneindretning, naar dennes Virksomhed ikke udelukkende skal indskrænke sig til Vexler, som efter den citerede Lovgivning vare de eneste Papirer, der ved at gaae igjennem flere Hænder kunde vinde en forøget Credit, uden at denne Forøgelse af Crediten havde Form af egentlig Caution, hvilken Form har viist sig ikke at være practisk anvendelig ved løbende Papirer, da den altfor meget svækker Vedkommendes Credit. Derfor bestemte Frdn. om en Speciebanks Oprettelse af 24de Juni 1791, § 36, at Vexelobligationer, som Banken disconterer, eller af dens Debitorer antager maatte "ligesom Vexler" endosseres af adskillige Personer, uden at Frdn. af 26de November 1791 (efter hvilken en endosseret Vexelobligation maatte være at ansee og behandle som en Proformavexel) eller andre Anordninger deri skulde være hinderlige. Ligesom Forordningen af 16de April 1681, § 13, havde indskrænket sig til at foreskrive, at en endosseret Vexels Eier havde sin Ret og Tiltale til saa vel Endossenter, som Trassant og Acceptant, uden at finde det fornødent at tilføie, at Endossenten, naar han havde maattet betale, har sin Regres til de foregaaende Endossenter, til Acceptant og Trassant, medens derimod Chr. 5te N. L. alene siger, at et Vexelbrev kan endosseres, uden at bestemme noget om Virkningen heraf, saaledes tilføiede Frdn. af 24de Juni 1791, § 36, sin Forskrift om de af Banken disconterede Vexelobligationer, "at Banken havde samme Ret og Tiltale til Endossenterne som til Obligationernes Udstedere, saa at den, uden at tabe sin Ret til Nogen, kan holde sig, enten til hver især alene, eller til Alle tillige, først eller sidst, som den finder for godt," men Frdn. siger Intet om, hvorledes Retsforholdet er mellem Endossenterne indbyrdes, og mellem disse og Udstederen, hvilket her

ligesom ved endosserede Vexler ansees at følge af sig selv. Det har ogsaa, saa længe endosserede Vexelobligationer have existeret i Danmark og Norge, været antaget af alle baade danske og norske Domstole, at ligesom vedkommende Laaneindretning er berettiget til at holde sig til Enhver, hvis Navn findes paa Vexelobligationen enten som Endossent eller Udsteder, saaledes er den Endossent, der har maattet indfrie Papiret berettiget til at søge sin Regres ikke alene hos Udstederen, men ogsaa hos enhver Endossent, hvis Navn er foran hans, hvilken Regel altid har været anseet som en ligefrem Følge af, at Vexelobligationerne i denne Henseende, ligesom ogsaa i andre, ere behandlede som Vexler, idet man paa Vexelobligationerne har anvendt den Transportform, som baade Lov og Sprogbrug kalder Endossement, og som Lovgivningen specielt har tilladt at anvende paa dette Slags Obligationer, som den i det Hele har sat ved Siden af Vexler. Ligesom derfor Frdn. af 24de Juni 1791, § 36, siger, at Vexelobligationer, som Banken modtager, maa "ligesom Vexler," endosseres af adskillige Personer, saaledes kunde der ikke være og har i Virkeligheden heller aldrig været nogen Tvivl om, at Vexelobligationers Endossement lige saa vel havde Virkningen som Formen af Vexlens Endossement. Under Forudsætning af, at Enhver, der tegner sig som Endossent paa en Vexelobligation, derved har til Hensigt at forpligte sig og virkelig forpligter sig paa samme Maade, som om det havde været en Vexel, han havde endosseret, er det, at Forordningen af 24de Juni 1791, § 36, tilføier, at Banken har samme Ret til Endossenterne som til Udstederne, "saa at den, uden at tabe sin Ret til Nogen, kan holde sig enten til hvem især alene, eller til alle tillige, først eller sidst, som den findet for godt." Denne Forklaring om, hvorledes Creditor skulde kunne gjøre Endossementet gjældende, har Forordningen som dens Udtrykke tydelig nok vise, tilføiet af den Grund, at Vexelobligationers Endossement efter Sagens Natur maatte medføre en noget forskjellig, eller egentlig stærkere Forplig-

telse end Vexler. Thi Vexlens Beløb maa først kræves hos Acceptanten, og først naar den er protesteret hos denne de non solutione, kan man holde sig til Endossenten. Ligeledes maa Vexlens Eier strax underrette enhver Endossent, til hvem han agter at holde sig, om den passerede Protest, og har han fra først af indskrænket sig til at holde sig til Acceptant, Trassant eller første Endossent, kan han ikke bag efter angribe de senere Endossenter. Men da nu Vexelobligationer ikke ere Vexler, men alene skulle medføre de samme Forpligtelser for Udsteder og Endossenter, som om de vare Vexler, saa maa en Vexelobligation, der ikke i rette Tid er betalt, give en Eier samme Ret, som om det havde været en protesteret Vexel, om hvis Protest Samtlige, som efter samme kunde være forpligtede, i rette Tid vare behørigen underrettede. Og dette er det, som Forordningen, for at undgaae Misforstaaelse, udtrykkelig siger. De Ord i Lovbudet "uden at tabe sin Ret til Nogen" vise tydelig, at det, Lovgivningen her vil have udsagt, ikke egentlig er at Endossenterne paa en Vexelobligation ere forpligtede solidarisk med Udstederen, men derimod, at Creditor, uden at tabe sin Ret mod nogen af Endossenterne, kan fra først af holde sig til hvem han vil, og gaae med sit Søgsmaal fra den Første, hvis Navn findes paa Obligationen, til den Sidste, Noget, han ikke kan gjøre ved en endosseret Vexel. De efter Adskillelsen fra Danmark emanerede Love om offentlige Laaneindretninger have naturligviis maattet indrømme disse Laaneindretninger den samme Fritagelse fra de i ældre Tider gjældende Forbud mod Transporter, skrevne paa selve Gjældsbrevet, o. s. v., hvis Overholdelse unddroge netop de Effecter, hvormed enhver Bank og Laaneindretning handler, fra almindelig Handel og Vandel. Alle disse Love have derfor givet den samme Regel, som fandtes i Forordningen 1791, § 36, som man har afskrevet, kun med den Forandring, at de Ord "uden at tabe sin Ret til Nogen" ere udeladte, og at den sidste Sætning i Lovbudet har tabt noget af sin strengeste Udførlighed og Nøiagtig-

hed. Aarsagen til denne Forandring i Regelens Affattelse kan aabenbar ikke være nogen anden end en af følgende tvende. Enten har man fundet den udeladte Tirade overflødig og derfor vildledende, da det maatte falde af sig selv, at, naar Endossementet gav Eieren Ret til at holde sig til hvem han vilde, og til at gjøre dette i hvilken Orden han vilde, han da ikke ved at benytte denne Ret kunde tabe sin Ret til Nogen. Eller ogsaa har man meent, at Frdn. af 1791, § 36, ved sin Udtryksmaade gav Speciesbanken et større Privilegium, end Endossementernes egen Natur kunde hjemle, idet dette Lovbud tillod Speciesbanken at søge Endossenterne, efter at den først forgjæves havde forfulgt sin Ret mod Udstederen alene, og Verelobligationen maaskee imidlertid var bleven Aar og Dag gammel; thi Forordningen siger jo ubetinget, at Speciesbanken kan gjøre hvad den vil, saa skal den dog ikke tabe sin Ret mod Nogen. Under den sidste Forudsætning har Lovgiveren altsaa ikke villet give Banken, Sparebankerne og Assuranceforeningerne ubetinget Ret til at fordre Betaling hos senere Endossenter, efter at de først have taget Dom over Udsteder eller første Endossent alene. Jeg mener, at af de her fremsatte tvende Forklaringsgrunde til den foretagne Forandring af Udtrykkene i Lovbudet om Verelobligationers Discontering i offentlige Indretninger har den sidste Meest for sig. Thi paa denne Maade forklares ikke alene, hvorfor Ordene "uden at tabe sin Ret til Nogen" ere udeladte, men ogsaa, hvorfor Ordene "holde sig enten til hver især alene, eller til alle tillige, først eller sidst, som den finder for godt" ere forandrede til: "saa den hos enhver af dem, og hos hvem den først vil, kan søge sin Betaling." Desuden er ogsaa, saa vidt skjønnes, dette den eneste Maade, hvorpaa man kan forklare sig Aarsagen til, at Loven om Tilladelse til Oprettelse af midlertidige Laane- og Discontoindretninger af 14de Juni 1816 i § 28 har Ord til andet afskrevet § 36 i Frdn. af 1791, medens Bankfundatsen og Octroien af samme Dato have forandret Udtrykkene saaledes som foran anført. Hvor

aldeles upraktisk Tvivlen om den juridiske Virkning af et paa en Vexelobligation anbragt Endossement i alle Fald for nogle Aar tilbage maatte ansees at være, kan bedst sees af den Omstændighed, at den kongelige Resolution af 29de August 1828 tillader Disconteringscommissionerne at discontere endosserede Vexelobligationer uden at give Discontoindretningerne den i Bankfündatsen og de flere foran omtalte Lovbud hjemlede Ret til at holde sig til Endossenterne lige med Udstederen. Vistnok kunde der ikke ved Resolution gives noget saadant Privilegium, dersom det virkelig var et Privilegium, men det er klart, at dersom ikke et paa en Vexelobligation anbragt Endossement ansaaes for i sig selv at indeholde den samme Forpligtelse, som et Vexelendossement, saa havde Regjeringen ikke kunnet tillade, at Statskassens Beholdning anvendtes til Discontering af endosserede Vexelobligationer. Og alle Domstole gave Disconteringscommissionerne Domme over Endossenterne in solidum med Udstederen, og gave den Endossent, der havde maattet indfrie en af en Disconteringscommission disconteret Vexelobligation, Regres mod sine Formænd paa samme Maade, som om det havde været en protesteret Vexel. Men Disconteringscommissionerne stode den Gang og staae endnu aldeles ved Siden af enhver privat Creditor eller Discontør. Disse Commissioner have altid været i Besiddelse af den Ret til at undlade at benytte stemplet Papir til Gjældsbreve og deres Transporter, som først i 1839 blev gjort almindelig, men det er klart, at Disconteringscommissionerne ikke mod Endossenterne kunne paaberaabe sig noget Privilegium, der skulde berettige dem til at gjøre nogen anden Ret gjældende end den, som selve Endossementet efter sit eget Indhold og den i Handel og Vandel antagne Mening medfører. Men det var dog ikke Regjeringens Mening, at tillade Disconteringscommissionerne at udlaane Statens Penge paa Vexelobligationer, efter hvilke kun Udstederen, men ikke Endossenterne ere forpligtede. Først efter at der i 1840, da Loven om det stemplede Papir var udkommen,

og det var blevet tilladt Alle og Enhver at discontere endosserede Vexelobligationer, havde i Bladet "den Constitutionelle" staaet at læse en Opsats, hvori fortaltes, at endosserede Vexelobligationer, der, naar den nye Lov var traadt i Kraft, maatte blive disconterede af Private, ikke kunde antages at ville være forpligtende for Endossenterne, foranledigede den herværende Disconteringscommissions Sagfører, at Disconteringscommissionen satte sig udenfor Qvæstionen, saa vidt gjørligt, ved at forlange, at de Vexelobligationer, der disconteres, skulle være forsynede med saakaldet "skadesløst" Endossement. Dette var imidlertid en fuldkommen overflødig Foranstaltning, da den bestaaende Retsbrug, som i en saadan Materie altid selv er den høieste Lov, allerede gjennem mere end et Decennium havde anerkjendt Disconteringscommissionens Ret, hvilken naturligviis ikke blev angreben ved den nye Stempellov. Det sees saaledes, at, da den nye Stempellov udkom, havde endosserede Vexelobligationer været i Brug i flere Menneskealdere, og et paa en saadan Obligation anbragt Endossement havde aldrig enten af Endossenten ved Paategningen eller af den Creditor, der modtog den, eller af Domstolene været anderledes forstaaet end som medførende den samme Ret og Forpligtelse for Endossenten, som om det havde været et Vexelendossement. Hvorledes skulde Endossementet da nu være kommet til at betyde noget Andet? Naar en Vexelobligation ved Endossement gaaer igjennem flere private Mænds Hænder, og den sidste private Eier sælger den til Banken eller Sparebanken, saa er det vist, at Endossenterne ere forbundne lige med Udstederen. Men hvorledes kan nogen Jurist for Alvor troe, at vor Lovgivning skulde foreskrive, at en Mand, der har overdraget en Obligation til en anden med en Paategning, som i Virkeligheden ikke er Andet end en simpel Transport, skulde fra simpel Cedent blive Debitor derved, at Papiret af dets Kjøber igjen sælges til Banken? Hvem veed ikke, at naar Nogen vil overdrage en Vexelobligation til en Anden uden at forbinde sig som Debitor, gjør han det

te ved at skrive paa Vexelobligationen, at han transporterer eller overdrager Papiret til den anden Mand; men han bruger ikke Endossementsformen, som aldrig noget Menneske har skrevet paa en Vexelobligation uden i den Hensigt, ved sit Navn at styrke Papirets Credit. Det er fuldkommen ørkesløst her at undersøge, hvad den logiske og grammatikalske Betydning er af de Ord eller den Sætning, Endossementsformularen indeholder; thi Handel og Vandel har her Intet med Grammatik og Logik at gjøre. Men Handel og Vandel har gjort Forskjel mellem Transport paa en Vexelobligation og Endossement paa en Vexelobligation, og om Grammatiken og Logiken nok saa meget siger, at for den ere begge Dele Eet og det Samme, saa hjælper dette til ingen Ting, da enhver Mand veed, at han borgerligviis gjør noget ganske Andet ved at endossere en Vexelobligation end ved at transportere den. Sagen er, at baade den skrevne Lov (Frdn. 1681) og en Retsbrug, der er lige saa gammel som selve det Slags Papirer, hvorom her handles, har etableret og bestandig fastholdt den Regel, at naar man til Transport af en Vexel eller Vexelobligation bruger den Form, som er bekjendt under Navnet Endossement, saa vedtager man ved denne Overdragelse tillige at svare til Papiret som Debitor, hvorfor den, der ikke vil være Debitor, til Transport af Vexler og Vexelobligationer bruger hvilken som helst anden Transportform, kun ikke Endossementsform. Hvad er det desuden, som berettiger den Endossent, der har betalt Vexelobligationen, til at holde sig til sine Formænd, dersom Endossementerne kun forpligte mod Banken og Sparebanken? Ligger ikke Retten i selve Endossementerne, kan den ikke overdrages af Banken, og Domstolene have desuden altid anerkjendt Endossenternes Ret i denne Henseende, selv om der ingen Transport havdes fra Banken. Og dersom det ikke var i selve Documentet, Rettighederne vare bestemte, saa kunde jo Banken, efter at have faaet Betaling af første Endossent, transportere denne sin hele Ret, ogsaa mod de senere Endossenter, og

sidste Endossent kunde da tvinges til at betale første Endossent hans Udlæg."

Den 5te September.

L.Nr. 12. Advocat Rolfsen, Actor mod Fredrikke Strømberg.

Angj., der forhen to Gange har været domfældt for Bedrageri og een Gang for Tyveri, tiltales under nærværende Sag atter for sidstnævnte Forbrydelse, og er ved den af Byfogden i Christiania den 7de Mai sidstleden afsagte og af Overretten den 27de s. M. stadfæstede Dom, herfor anseet med 3 Aar og 6 Maaneders Strafarbeide. Den 5te April sidstleden kom Bestjaalne, noget beskjenket, ind i Madame Løfsgaards Gaard, hvor han hos en der boende Pige ved Navn Margrethe fortærede noget Punsch, og da han skulde betale denne, havde han oppe 2 Fem- og 1 Eendalerseddel. Bestjaalne gik derpaa ind i Angj.s Værelse, hvor en anden Pige og en Mand opholdt sig. Her vilde Angj. flere Gange faae ham hen til Sengen, og var i det Hele i høi Grad paatrængende mod ham. Da Bestjaalne derpaa vilde gaae, fulgte hun ham og førte ham ind paa Locum; men, da han her fattede Mistanke til hende, undersøgte han sine Buxelommer og savnede da ogsaa ganske rigtig Pengene; som Følge heraf gjorde han nu Anskrig og holdt fast paa Angj., indtil en Politibetjent, 2den Dept., kom tilstede. Af denne Sidste blev Angjældende ført op paa et Værelse, afklædt og visiteret, og under denne Visitation blev man pludselig vaer 2 Femdalersedler, der laae paa Gulvet, sammenrullede i to smaae Tutter. Før Bestjaalne forlod Angj.s Værelse havde han ved Undersøgelse i sine Lommer overbeviist sig om, at han havde sine Penge. 2den Dept. bestyrker Bestjaalnes Forklaring og tillægger, at Femdalersedlerne vare vaade og smudsige, som om Angjældende havde havt dem i sine Strømper, ved hvis Undersøgelse det netop ogsaa var, at de fandtes. Det er oplyst, at Sedlerne lugtede af Gjødsel, og at der paa det Sted, hvor Locummet var, saa vel som paa dettes Gulv, stod Gjødselvand. 4de og 5te Dept. have ogsaa forklaret,

at Sedlerne fandtes ved Visitationen. Især er 4de Dept.s Forklaring mærkelig, idet hun udsiger, at hun, idet Politibetjenten undersøgte Strømperne, saae, at Noget faldt ned fra disse, hvorpaa hun da ogsaa gjorde 2den Dept. opmærksom. Naar hertil kommer Angj.s paatrængende Opførsel, med Hensyn til hvilken hun har indviklet sig i flere Modsigelser, maa Beviset for, at hun har gjort sig skyldig i Overtrædelse af 19—1, ansees tilstrækkeligt. Høiesteret stadfæstede de ergangne Domme.

Den 6te September.

L.Nr. 15. Advocat **Homann**, Actor mod Niels Hansen.

Under nærværende Sag, der ved de foregaaende Retter tillige angik en Peder Alme, er Angj., som forhen 2 Gange har været dømt for Tyvsforbrydelse, saa vel ved Under- som Overrettens Dom anseet efter 19—6 med 3 Aar og 6 Maaneders Strafarbeide. Sagen angaaer et Par Støvler, som 8de Vidne Natten til den 11te Marts fandt nedlagte tilligemed en Deel Klædningsstykker i en Kjælder og derpaa tog i Forvaring. Om Eftermiddagen efter kom Angældende ind til 8de Vidne og forlangte bemeldte Ting udleverede som sig tilhørende; dette skeede imidlertid ikke strax, hvorfor P. Alme indfandt sig senere paa Dagen for at afhente Sagerne, men da en Anden havde meldt sig som Eier til dem, negtede 8de Vidne at udlevere dem. Angjæld. der er overført at have sagt, at Støvlerne vare hans Eiendom, medens de beviisligen tilhørte 5te Vidne, paastaaer, at have faaet dem af Alme, som derimod erklærer dem for sig uvedkommende. Om hvo af dem, der er den egentlige Tyv, haves imidlertid ikke tilstrækkelig Oplysning, og det er saaledes med god Grund, at Angjældende, hvis Forklaring for Øvrigt er i høi Grad vaklende og hvis hele Forhold tyder hen paa, at han vidste at Støvlerne vare Tyvgods, kun er fældet efter 19—6. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom, for saa vidt paaanket var.

Christiania 1850.

Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang | 4de November
№ 44. | 1850.

Norsk Retstidende,

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sager, paakjendte i Høiesterets 2den Session 1850.

Den 6te September.

L.Nr. 14. Advocat **Rolfsen**, Actor mod Christopher Olsen Østmoteppen.

Angjældende tiltales under nærværende Sag i Følge Hedemarkens Amts Ordre for Tyveri, og er ved den under 21de November f. A. i Soløer afsagte Underretsdom fældet for efterfølgende Deelagtighed i saadan Forbrydelse til 20 Dages Fængsel paa Vand og Brød, medens Overrettens Dom af 29de April sidstleden fælder ham for 1ste Gangs simpelt Tyveri og Deelagtighed, dog til samme Straf som Underretten. Da Overrettens Dom alene efter Angj.s Forlangende paaankedes til Høiesteret, var ved sidstnævnte Ret kun Spørgsmaal om følgende Facta: 1) Høsten 1848 blev der frastjaalet 1ste Vidne et Sølvuhr, der laae i et tillaaset Chatol, hvortil Nøglen igjen laae i en aaben Skuffe. Ved 14de, 15de, 16de og 20de Vidne er det godtgjort, at Angj. først pantsatte dette tilligemed et Tombaksuhr til 5te Vidne for 3 Spdlr. 96 Skill. Senere, da Bestjaalne havde fattet Mistanke til Angj., besluttede han i Vidnernes Overvær at gaae til denne for at faae ham til at sælge sig Uhret. 14de og 15de Vidne vare ved denne Leilighed Bestjaalnes Ledsagere. Angj. solgte ham ogsaa Uhret, hvis Besiddelse derhos er vedgaaet af ham, medens Bestjaalne tilstrækkeligen har beviist sin Eiendomsret til samme. Angj. har vel ikke paaberaabt sig nogen Hjemmel til Uhret, men kan dog ikke ansees overført

selv at have udført Tyveriet. 2) Natten til den 28de Februar blev der ved Indbrud paa Laden frastjaalet 6te Vidne 4 Skjæpper Korn. Da der den 29de s. M. anstilledes Ransagning i Angj.s Bopæl, fandt man i hans Stue 4 Skjæpper Blandkorn, ganske af samme Sort, som det stjaalne, hvoraf Prøve var medtaget. Kornet var deels kastet, deels ukastet. Da man ved Ransagningen examinerede Angj. om Kornet, opgav han først, at han havde faaet det af 21de og 22de Vidne, Døtre til Konen paa Gaarden Hoelstad; men under et Thingsvidne erkjender han at have sendt Bud til Hoelstad for at formaae Folkene der til at erklære den opgivne Hjemmel for rigtig. Senere under Forhøret siger Angj., at han havde faaet Kornet i Betaling for Arbeide hos 6te Vidne og at 1ste Vidne henviste ham til at tage Kornet paa Staldgulvet; men dette er benegtet af 1ste Vidne, og 6te Vidne erklærer, at der aldrig laae Korn paa Staldgulvet. Som Indicium mod Angjældende maa ogsaa bemærkes, at udenfor hans Huus fandtes en Sæk, hvori 5 Skjæpper Korn af samme Sort. Da Angj. har benegtet Besiddelsen af denne Sæk og Kornet, er han ei derfor fældet. Overretten har fældet Angj. for dette Factum efter 19—1, paa Grund af, at der medens Angj. var i Arbeide hos 6te Vidne, henlaae Korn paa flere Steder paa en saadan Maade, at Angj. da kunde have taget de 4 Skjæpper. Høiesterets Dom er saa lydende: (Navn) bør for den i Criminallovens Cap. 19 § 6 omhandlede Deelagtighed i Tyveri, at hensættes i Fængsel paa Vand og Brød i 20 Dage." Høiesteret har altsaa, ligesom Underretten, ogsaa for det andet Factum kun fældet Angj. efter 19—6.

Den 7de September.

L.Nr. 20. Advocat **Kildal**, Actor mod Edvard Christian Halvorsen.

(Skriftlig behandlet).

Angjældende, der er født den 14de October 1834 og uvidende for sin Alder, tiltales under nærværende Sag i Følge Smaalehnenes Amts Ordre af 2den April sidstleden tilligemed 2 Andre, hvoriblandt hans Moder, for Tyveri. Heri er han ogsaa af de underordnede Instantser anseet skyldig, idet Underdommeren, Sorenskriveren i Moss, i Dom af 25de Mai d. A. har fældet ham efter 19—1 jfr. 6—8 og 2—38 og 39 til 16

Dages Fængsel paa sædvanlig Fangekost, samt til solidarisk med en Medtiltalt at betale Sagens Omkostninger. Christiania Stiftsoverrets 1ste Afdeling, hvortil Paaanke skeede alene for Angj.s Vedkommende efter hans Forlangende, har i Dom af 17de Juni stadfæstet Underrettens Dom, dog med Nedsættelse i Straffetiden til 12 Dage, hvorhos den for undladt Bevidnelse om Sagførelsen har ilagt Underdommeren en Mulct af 16 Spdlr. Factum er tilstrækkelig beviist ved 8de og 9de Dept.s Forklaring, der gaaer ud paa, at begge i Fjor Vaar fra 8de Depts Vindue samtidig saae Angj. af 1ste Vidnes Gjærde tage en Vor Gjærdesfang, som han bar hjem til sin Faders Bolig og lagde ved Huggestabben. Vel er der ved 8de og 9de Dept.s sidste Examination opstaaet en liden Uovereensstemmelse i deres Forklaringer betræffende Stedet paa Gjærdet, hvor Bemægtigelsen skeede og om Tiden var før eller efter Middag, ligesom 8de Dept. selv har tillagt, at han af 1ste Vidne har modtaget ½ Tønde Rug; men ligesom dette sidste kun kan ansees som en ganske knap Erstatning for Vidnets Uleilighed med 2 Reiser til Sannesund, hvor 9de Dept. opholdt sig og maatte opsøges samt formaaes til Møde, saaledes er den anførte Uovereensstemmelse for uvæsentlig til at komme i Betragtning, især naar hensees til, at den omprovede Begivenhed var passeret 1 Aar, forinden Forklaringerne afgaves. Betræffende de Sorenskriver Barth idømte Beder bemærkes, at Overrettens Dom ei var ham forkyndt og at Appellationspaategningen heller ikke udtrykkelig nævner ham. Da derhos det Samme gjælder om Amtets foregaaende Paategning af 24de Juni betræffende Dommens Fuldbyrdelse, var der ved Høiesteret formeentlig Anledning til Tvivl, om Underdommeren dertil kunde ansees tilbørligen varslet. Imidlertid maa dog herved bemærkes, at Appellationspaategningen var ham forkyndt og Varsel udtrykkelig vedtaget paa hans Vegne af hans edsvorne Fuldmægtig, saa at han ikke manglede Leilighed til at varetage sit Tarv. Høiesterets Dom er saa lydende: "(Navn) bør for Tyveri, begaaet forinden han fyldte sit 15de Aar, at hensættes i Fængsel paa sædvanlig Fangekost i 12 Dage. I Øvrigt bør Stiftsoverrettens Dom ved Magt at stande. I Salarium til Actor for Høiesteret, Advocat Kildal, betaler Tiltalte 8 Spd." At Høiesteret har, hvad Straffen angaaer, givet ny Con-

*

clusion, er formeentlig blot skeet for større Tydeligheds Skyld, nemlig for i mulige Gjentagelsestilfælde at forebygge, at nærværende Dom ikke ved en Incurie kommer til at regnes med. De foregaaende Retters Domme løde kun paa "for simpelt Tyveri."

Den 10de September.

L.Nr. 24. Advocat **Skjelderup**, Actor mod Johanne Johannesdatter Malme.

Angj., der er født 1819, tiltales i Følge Romsdals Amts Ordre for Mordbrand, Løsgængeri, Betleri og Overtrædelse af 21—10. Ved de underordnede Instantsers Domme, af 30te Mai og 24de Juni sidstleden, er hun for samtlige de nævnte Forbrydelser anseet med 8 Aars Strafarbeide. Med Hensyn til Mordbranden er Følgende oplyst: Efter at Angj. 2den Juledag 1849 havde indfundet sig paa Gaarden Lie, og der af Beboerne begjæret Husly, men dette var hende negtet, undslog hun sig for at forlade Stedet, satte sig med Vold mod at føres bort og trak endog Kniv mod Beboerne. Angj. forblev derefter paa Gaarden til den følgende Dags Eftermiddag; under et Mundhuggeri, som forinden fandt Sted, udstødte Angj. flere Trusler mod Gaardens Eier, blandt hvilke især kan mærkes et Udbrud om, at han risikerede ei at have Huus næste Dag; "jeg har gode Fyrstikker" tilføiede Angj. Om Aftenen 3die Juledag var der Dands paa Gaarden, og begav da Angj. sig uden Tilladelse op paa Loftet, hvor hun lagde sig i en Seng. I Forhørsessionen den 8de Januar sidstleden erkjender Angj., at hun, idet hun om Morgenen Klokken 3 gik op paa Loftet for at lægge sig, fik af 2det Vidne en Stump Lys, der var tændt, men ikke stod i Stage, og at hun dermed gik op. Hun forklarer, at hun lagde sig med en brændende Tobakspibe og satte Lyset paa Sengekanten; hun lagde sig til at sove uden at slukke Lyset, der maa være faldet ned i Sengen; thi da hun vaagnede, var Loftet fuldt af Røg. Denne Forklaring er imidlertid i Strid med hendes Forklaring den 5te Januar, der gaaer ud paa, at hun lagde sig i Sengen med sin Pibe, som hun tændte med en Frictionsstikke, og at hun vaagnede omtrent Klokken 3 af Røgen. Angj. tilføier paa begge Steder i Forhøret, at hun Intet gjorde for at slukke Ilden og ei heller gjorde Anskrig, men gik ned i Stuen, hvor der dandsedes. Efter at 3die Vidne, som mødte Angj. i Trap-

pen, var kommen op paa Loftet og Ilden ved de Tililendes Hjælp var slukket, blev Angj. derpaa arresteret. Angjs Forklaring gaaer i det Væsentlige ud paa at benegte, at hun med Forsæt har foraarsaget Ilden, idet hun paastaaer, at det er skeet af Vanvare, samt at hun paa Grund af Beruselse og Forsjamselse ei kan oplyse, hvorledes hun har baaret sig ad. Imidlertid maa Beviset ansees tilstrækkeligt for at hun med Forsæt har antændt Halmen i Sengen, naar hensees til: a) hendes foregaaende Trusel til Eieren, at han næste Dag ei skulde have Huus; b) at Halmen i Sengen samt et Par Underburer derstedS vare forbrændte paa en Maade, der efter Rettens Skjøn var umulig, hvis Angjæld.s Forklaring om det nedfaldne Lys var rigtig. Det forholder sig vel, som Angj. siger, at Lyset, hun fik med sig, ei stod i Stage, men heraf fremgaaer ogsaa, at Angj.s Forklaring om, at have sat (ikke klinet) Lyset paa Sengekanten, er urigtig; c) Angj.s mange modsigende Forklaringer. Først siger hun, at hun havde Fyrstikker; senere fragaaer hun dette. Hendes Paaskud om høi Grad af Beruselse er ei bestyrket af Vidnernes Forklaring i saa Henseende; d) mærkeligt er det, at Angj., da hun mødte 3die Vidne paa Trappen ei talte om, at der var Ild paa Loftet, eller gjorde Anskrig. e) Endelig er det ei uden Vægt, at Angj.s egne Klæder ei havde lidt mindste Skade. Saa vel nærværende Sag, som de Angjæld. forhen overgaaede Domme vise hende som et forvorpent Menneske, saa at det ei er usandsynligt, at hun af Had og Hævngjerrighed har paasat Ilden. De foregaaende Retter have efter det Anførte med Føie anvendt 23—4 jfr. 1. Dersom Halmen i Sengen ikke havde været fugtig, er det ei umuligt, at Huset vilde have brændt, saa meget mere som Folkene i Huset under Lystigheden neppe strax havde bemærket Ilden. Ved egen Tilstaaelse er Angj. overført at have gjort sig skyldig i Betleri, Løsgængeri og Overtrædelse af 21—10. Hun er forhen domfældt, 2 Gange for Løsgængeri og 1 Gang for Betleri. Høiesteret stadfæstede de ergangne Domme.

Den 11te September.

L.Nr. 25. Advocat **Skjelderup**, Actor 1) mod Peder Pedersen Bjerke og 2) Landeværn Halvor Nilsen Berg eller Lillegjerpen.

Ved den i nærværende Sag, der ved Underretten foruden de 2 Angjældende for Høiesteret endnu angik

2 andre Personer, for hvis Vedkommende den ikke er appelleret, af en combineret Ret den 15de Mai sidstleden afsagte Dom, er Nr. 1 for 1ste Gangs simpelt Tyveri anseet med 15 Dages Fængsel paa Vand og Brød og Nr. 2 for Overtrædelse af 19—6 og 21—33 med lignende Fængsel i 10 Dage og en Mulct til Statskassen af 5 Spdlr. 1) Den 28de Februar sidstleden om Eftermiddagen blev 2den Dept. i en Skjenkestue i Skien bestjaalet for sin Tegnebog, hvori efter hans Opgivende var 5 Spdlr. Han var kommen ind i Selskab med 1ste Deponent, der, da Tyveriet var skeet, yttrede, at Ingen maatte forlade Stuen, hvortil 4de Dept., der sad ved Døren, bemærkede, at Nr. 1 var gaaen ud. Nu løb Bestjaalne, 1ste og 4de Dept. ud, hørte at Angj. Nr. 1 var sprunget opover Strandgaden, styrtede efter og fik see Angj. Nr. 1 tilligemed Angj. Nr. 2 og den ved Underretten Medtiltalte Andreas Døl staaende oppe i Strandbakken. 1ste Dept. bemærkede, at Andreas Døl kastede en Tegnebog over Gjærdet til en tilstødende Hauge. Denne Tegnebog, som siden - men uden Penge - kom tilstede, er beviist at være Bestjaalnes. Andreas Døl har først benegtet at have haft Tegnebogen i sin Haand, men derpaa erkjendt at have, som af 1ste Dept. forklaret, kastet den over Plankeverket. Han forklarer derhos, at han ikke havde været inde i Skjenkestuen, men at han og Nr. 2 i Strandbakken traf Nr. 1 med Tegnebogen i Haanden, og at Nr. 1 leverede ham den uden at ville tage den tilbage, hvorfor han, for at blive af med den, kastede den over Gjærdet. At Nr. 1 er skyldig i Tyveriet er utvivlsomt, naar hensees til: a) Efter 4de Deponent gik han netop, som Tyveriet maa antages begaaet, hurtig ud af Døren, og efter 1ste og 4de Dept. sagde de udenfor staaende Folk, at han var sprunget opover. b) Det maa ansees fuldkommen oplyst, at Nr. 1 leverede Andreas Døl Tegnebogen, og altsaa umiddelbar efter Tyveriet var i Besiddelse af den. 15de Dept. saae nemlig fra Markedspladsen (lige under Strandbakken) at Nr. 1 gav Andreas en Ting, uden formedelst Afstanden at kunne see, hvad det var. Angj. Nr. 2 saae ikke alene, at det var den stjaalne Tegnebog, som Angj. Nr. 1 leverede Andreas, men tillige, at Nr. 1 samtidig gjorde nogle Bevægelser med en Papirlap, som lignede en sammenrullet Femdalerseddel, som om han først havde sluppet den ned, og siden taget den

op igjen. Det maa efter 1ste og 4de Dept. antages, at hverken Andreas Døl eller Nr. 2 var i Skjenkestuen, da Tyveriet blev begaaet, og hvad i Særdeleshed Nr. 2 angaaer, da er der ingen som helst Antydning til at han paa nogen Maade har befattet sig med Tegnebogen. Disse 2 Personers Forklaring i Forbindelse med 15de Dept.s maa derfor upaatvivlelig være tilstrækkelig til at fælde Angjældende, der aldeles benegter at have overleveret Andreas Døl Nogetsomhelst, og at have seet ham kaste Tegnebogen over Gjærdet. 2) Nr. 2 har først som 6te Dept. forklaret, at han ikke erfarede, at Andreas Døl kastede Noget over Gjærdet, eller at han og Nr. 1 havde noget Hemmeligt sammen eller at denne leverede hiin Tegnebogen, men derpaa som 1ste Vidne forklaret sig saaledes som ved første Factum anført. Nogen Grund til den første urigtige Forklaring har han ikke kunnet opgive. 3) 1ste Dept. ved Forhøret i Bamble den 1ste Marts kom den 28de Februar over et ham omtrent 2 Aar tidligere frastjaalet Uhr, der blev frembudt til Salg af 3die Dept. ved samme Forhør. 3die Dept. paaviste sin Hjemmel, ligesom fremdeles de foregaaende Besiddere indtil Nr. 2. Denne erkjender Besiddelsen, men paastaaer at have tilbyttet sig Uhret af en Christian Løbermyren, der dog stadigen benegter dette. Høiesterets Dom er saa lydende: "For saa vidt Landværn Halvor Nilsen Berg eller Lillegjerpen er dømt for Overtrædelse af Criminallovens Cap. 21 § 33 afvises Sagen for Hoiesteret, som kun angaaende en inappellabel Mulct og ikke af det Offentlige paaanket; i Øvrigt bør han for Justitiens videre Tiltale i denne Sag fri at være, imod at han deeltager i Udredelsen af Sagens Omkostninger, overeensstemmende med den combinerede Rets Dom, dog saaledes, at han fritages for at udrede Omkostningerne ved Christian Løbergmyrens Arrest og Transport. For Peder Pedersen Bjerkes Vedkommende bør den combinerede Rets Dom ved Magt at stande."

Den 14de September.

L.Nr. 31. Advocat **Homann**, Actor mod Ole Larsen Eeg.

(Skriftlig behandlet).

Denne Angjældende, som er 51 Aar gammel og forhen een Gang straffet for Tyveri, tiltales i Følge

Stavanger Amts Ordre atter for Tyveri eller uhjemlet Besiddelse af stjaalet Gods, for Overfald paa sagesløs Mand og for Overtrædelse af Crf.s 16—13. Ved den af Sorenskriveren i Jæderen og Dalerne under 18de April sidstleden afsagte Dom er Angj. for Deelagtighed i Tyveri efter 19—6 jfr. 7 samt for Overfald paa sagesløs Mand og for Overtrædelse af 16—13 tilfunden 8 Maaneders Strafarbeide, hvorimod han ved Christiansands Stiftsoverrets Dom af 12te Juni næstefter kun er fældet for Deelagtighed i Tyveri, dog til samme Straf som ved Underretten, men for Øvrigt frifunden for Justitiens Tiltale, mod at betale Sagens Omkostninger. Blandt de Angj. i første Instants imputerede Tyvsforbrydelser var ved Høiesteret efter Appellationen til Overretten alene Spørgsmaal om hans uhjemlede Besiddelse af et Blikpottemaal, der tillimed flere Ting blev bortstjaalet ved et paa Gaarden Urdahl Sommeren 1848 begaaet Indbrudstyveri, hvorom haves følgende Oplysninger: Allerede 25de Vidnes Prov om at Angj. har viist Vidnet et Blikmaal, med Tilføiende, at han havde kjøbt det af 8de Dept., Rasmus Svendsen, og at det var stjaalet hos Gabriel Urdahl vækker strax Formodning mod Angj. Den fremkomne, hos 13de Dept. forefundne Blikpottes Identitet med den Stjaalne maa ved de af Bestjaalne og hans Kone opgivne specielle Kjendemærker, samt ved sidstnævnte Dept.s Gjenkjendelse ansees beviist. 13de Dept. forklarer, at han kjøbte Potten for omtrent 24 Skill. af Angj., der vel har vedgaaet Rigtigheden af denne Vidnets Forklaring, men tilføier, at han ikke lagde saa nøie Mærke til Potten, at han kan sige, om den tilstedekomne er den samme, som den, han solgte; dog erkjender han, at "den var af lignende Udseende." 14de og 15de Dept., gjennem hvem Potten blev tilstillet 13de Dept. fra Angjældende, bekræfte ogsaa, at den saae ud som den fremkomne. Disse Oplysninger maa være tilstrækkelige til at fælde Angj. i Medhold af 6—17—10 og 11, dog kun for Deelagtighed, da der ikke en Gang er fremkommen Formodning for, at han selv har været med ved Tyveriet. Hvad angaaer det Angj. imputerede Overfald paa 20de Vidne, da maa det efter selve dette Vidnes Forklaring antages, at være foresaldet Sommeren 1848, og da det derhos var af den Beskaffenhed, at det kun skulde paatales af det Offentlige efter Forlangende af den

Fornærmede og denne først under 4de December 1849 har begjært Paatale, saa er det klart, at Angj. i Følge 7—13 aldeles maatte frifindes i dette Punct. Med Overtrædelsen af 16—13, der efter 21de Vidne skulde bestaae deri, at Angj. en Gang i Foraaret 1847 eller 1848 truede med at kaste Steen efter Vidnet, da dette vilde jage Angj's Kreature bort fra sin Eiendom, er det Samme Tilfældet, da ogsaa denne Fornærmelse først den 4de December 1849 er begjært paatalt. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom. Baade Underdommeren og Referenten havde, som oven anført, overseet, at 7—13 maatte komme til Anvendelse.

Den 17de September.

L.Nr. 42. Advocat **Homann**, Actor mod Marthe Olsen. (Skriftlig behandlet).

Angj., som er ugift og omtrent 25 Aar gammel, tiltales under nærværende Sag i Følge Christiania Stifts Ordre af 15de Mai d. A. for Barnefødsel i Dølgsmaal og for derved at have forvoldt Barnets Død. Ved de i Sagen ergangne Domme, afsagte af Byfogden i Christiania og Overrettens 1ste Afdeling under 2den og 22de Juli d. A., er hun for Forbrydelse mod Crl.'s 11—18 første Led anseet med Strafarbeide, efter Bythingsdommen i 6 Aar, men efter Overretsdommen i 6 Aar og 3 Maaneder. Efter at Politiet i Christiania Fredagen den 5te April d. A. om Aftenen ved en anonym Seddel var bleven underrettet om, at Angjældende mistænktes for nogle Dage tidligere at have født i Dølgsmaal paa Privetet i Karpinskis Gaard, og efter at Angj. samme Dags Eftermiddag, efter Foranledning af hendes Madmoder, var bleven undersøgt af Overgjordemoderen ved Fødselsstiftelsen, 3die Dept., og af hende var befunden i Løbet af de sidste Dage at have født et, sandsynligviis fuldbaaret, Foster, blev ved Politiets Foranstaltning Bingen i bemeldte Gaard om Natten til 6te s. M. undersøgt og i samme da fundet et Foster, som vel for en Deel var fortæret, rimeligviis af Rotter, men dog var i en saadan Tilstand, at det bemeldte 6te April kunde af Statsphysicus underkastes en lovformelig Obduction, som ledede til den Conclusion, at Fosteret har været fuldbaaret og vitalt, samt at der er den største Sandsynlighed for, at det ogsaa har været født levende til Verden, og dets Død foraarsaget ved Mangel paa

den nødvendige Pleie, ved at være faldet ned i Privetet. Angj.s Forklaring gaaer ud paa, at hun kun een Gang har havt Samleie, nemlig med en Person, om hvem hun intet Andet veed, end at han kaldte sig Hans Christiansen og sagde sig at være fra Rittedalen, og at dette Samleie fandt Sted længe efter St. Hans Tid, men dog før Begyndelsen af August 1849; skjønt hendes Menstruation fra den Tid af ophørte, og skjønt hun mærkede, at hendes Mave en Tid over Juul blev stedse tykkere og stivere, vil hun dog ikke vide af at have skjønnet, at hun var svanger; heller ikke vil hun vide nogen Besked om, at hun har født noget Barn til Verden; men først Fredagen den 5te April, da hun blev undersøgt af Jordemoderen og anholdt af Politiet, og det blev hende sagt, at hun maatte have født, faldt det hende ind, at hun muligens havde gjort Barsel, da hun Mandagen den 2den April sad paa Privetet; hun led nemlig, siger hun, den Dag af Mavesyge, hvorfor hun oftere var paa Vandhuset, og medens hun sidste Gang sad der, mærkede hun, "at der satte sig noget ned paa hende," hvilket hun troede, var det Maanedlige, som nu atter kom i Gang; hun tabte imidlertid Samlingen, og da hun atter kom til sig selv, fandt hun sig endnu paa Sædet i liggende Stilling med Hovedet ved Væggen; og da Huusmoderen kort efter kom til og hun for hende havde klaget over, at hun havde været saa syg, at hun ikke vidste til sig selv, saa gik hun paa Befaling af hende ind og lagde sig; hun mærkede imidlertid ikke Noget, som bragte hende paa den Tro, at hun ved bemeldte Leilighed havde født; thi vel gik der i de følgende Dage af og til Blod fra hende, men hun antog dette for Menstruationen, og først da Politiet fik med Sagen at gjøre og det blev hende sagt, at hun maatte have født, antog hun det muligt, at dette Blodløb havde sin Grund i en foregaaet Fødsel. At denne Angj.s Forklaring i det Væsentlige er en Opdigtelse, kan man tage og føle paa. At hun den 2den April har født til Verden det den 5te s. M. i Bingen fundne Foster og at dette har været fuldbaaret, vitalt og levende født, samt derefter er omkommet i Privetet af Mangel paa Pleie, er efter hendes egen Forklaring, sammenholdt med Jordemoderens Prov og den af Statsphysicus afholdte Obduction samt afgivne Conclusion udenfor al fornuftig Tvivl. Angj.s Foregivende om, at have været uvidende

om sit Svangerskab, er allerede i og for sig høist antageligt og bliver det end mere ved hendes øvrige Forklaring om, at hun strax efter Samleiet observerede Menstruationens Ophør, samt at hun fra Julen af lagde Mærke til, at hendes Mave blev stedse større og stivere; thi naar et Fruentimmer i hendes Alder, efter et forudgaaet Samleie, mærker saadanne Tegn, saa maa det have Formodningen for sig, at hun skjenner sin Forfatning. Efter fortsat Examination har hun ogsaa omsider maattet vedgaae, at hun efter de ovenanførte Observationer tænkte sig Muligheden af, at hun var svanger, og hendes Foregivende om at hun troede, at hun ikke kunde blive frugtsommelig ved eet Samleie, er uden al Betydning, selv om man vil fæste nogen Lid til saadan Fortælling om blot een Gang at have haft Samleie. Da under Svangerskabets Løb Fosteret fik Liv, maatte denne Omstændighed bestyrke hendes efter egen Erkjendelse allerede vakte Formodning om et muligt Svangerskab, og kan i den Anledning bemærkes, at Fosteret var fuldbaaret og at Jordemoderen har erklæret, at hun derfor ansaae det for utvivlsomt, at Angj. maa have bemærket Bevægelse hos Fostret, medens hun bar paa det. Det maa derfor mod Angjældendes Benegtelse formeentlig ansees beviist, at hun har vidst, at hun var frugtsommelig, og den Omstændighed, at hendes Omgivelser ikke have bemærket denne hendes Tilstand, lader sig nærmest forklare af hendes Bestræbelser for at skjule samme; men endnu klarere er det formeentlig, at Angj. den 2den April paa Privetet har skjønnet, at det var en Nedkomst, som forestod hende. Et Fruentimmer i Angj.s Aar, som efter et stedfundet Samleie har gjort de af hende erkjendte; Observationer betræffende Menstruationens Ophør og sin tiltagende Førlighed, og som derfor har tænkt sig Muligheden af at være svanger, og som derpaa 9 Maaneder efter Samleiet fornemmer de eiendommelige og særegne Smerter, som forudgaae en Fødsel (Angj. siger, "at det tog hende og klorede hende i Maven"), faaer formeentlig ikke let Nogen til at troe, at hun ansaae disse Smerter som Følge enten af Mavesyge eller af Menstruationen. Jordemoderen har ogsaa provet, at hun bestemt antaget, at Angjældende i alle Fald i den sidste Tid, før Fødselen foregik, maa have følt Fødselsveer, der antages altid at give sig tilkjende paa en saadan Maade, at Vedkommende mærker,

hvad der forestaaer. At Angj. under Fødselen har været i Afmagt eller Besvimelse, eller at hun ikke skulde have mærket selve Fødselsacten, er efter Jordemoderens Forklaring heller ikke antageligt. Da Angj. havde født til Verden et fuldbaaret Barn, og da Mellemkjødet paa hende fandtes revnet og Brysterne fulde af Mælk, saa den ved Tryk strømmede ud af dem, maa Angjældendes Foregivende om ogsaa efter Fødselen at være forbleven i Uvished om samme, og at der først ved Politiets Mellemkomst gik et Lys op for hende i saa Henseende, ogsaa ansees for Opdigtelse. Som en Omstændighed, der tjener til at charakterisere hendes Upaalidelighed, kan i denne Henseende bemærkes, at Jordemoderen den 5te April om Eftermiddagen fandt Angjældendes Bryster bedækkede med en Lærredsklud, dyppet i Cognac, hvilket er et almindeligt Husraad til Mælkens Fordeling. Brændevinet hertil havde hun faaet af Husmoderen, under Foregivende af, at ville bruge det som Middel mod Tandpine, hvortil hun dog ikke har benyttet det, men derimod brugt det paa Brysterne, hvilke hun foregiver ikke at have skjønnet vare fulde af Mælk, men som hun paastaaer at have følt Flugt i. Efter det Foregaaende maa det antages, at Angj. har været vidende om sit Svangerskab, og at hun skjønnende, at Nedkomsten forestod, har den 2den April paa Privetet født i Dølgsmaal og derved bevirket Fostrets Død; men er man først paa det Rene hermed, synes det ogsaa, at man er nødt til paa hende at anvende 14—16; thi, naar et Fruentimmer, som skjønner, at hendes Fødsel forestaaer, sætter sig over Aabningen i Privetet, der føder et Barn og lader det gaae i Gjødselbingen, saa maa hun dog formeentlig ikke alene indsee, at Barnet derved kan omkomme, men dermed ogsaa have den Mening og Hensigt, at det skal omkomme. Høiesterets Dom er saa lydende: "Tiltalte (Navn) bør for Forbrydelse mod Criminallovens Cap. 14 § 16 at hensættes til Strafarbeidr i 10 Aar."

Den 23de October.

L.Nr. 128. Advocat **Skjelderup**, Actor mod Gustav Andersen og Anders Jan Danielsen.

Den 28de September 1848 indberettede 28de Dept.,

som er Postbonde, at 38te Deponent, da han Dagen forud skydsede Posten paa Arneberg- eller Oustadmoen i Hof, Klokken 2—3 Eftermiddag var bleven overfaldt af en ubekjendt Person, der havde bibragt ham et Saar i Halsen med et skarpt Instrnment. Mistanken faldt strax paa de Angjældende, som ere svenske Handelskarle, og i flere Aar have vanket om der i Egnen, og saa meget mere, som de strax efter sporløst vare forsvundne; dog blev Angj. Nr. 1 et Par Dage efter paagreben i Elverum, og stillet for Forhør. Af hans Tilstaaelse og 38te Dept.s Forklaring viser det sig nu, at denne Angj. havde faaet Tilladelse til at staae bag paa Kariolen og havde heraf benyttet sig til med en Barbeerkniv at bibringe 38te Dept. et Snit i Halsen. Herved troede Angj., som han selv tilstaaer, at have gjort det af med Postkarlen, hvorfor han sprang af og raabte paa sin Kammerad, som skulde vente i Nærheden, men da han intet Steds saae ham, undlod han at forfølge Postkarlen, hvis Hest sprang til ved den Saaredes Skrig, saa at han undkom. Ved Postkarlens fleerdobbelte sammenlagte Halstørklæde, svækkedes Virkningen af Snittet, der er lægt, og ikke har efterladt videre Følger. Da Angj. ligefrem tilstaaer, at det var hans Hensigt at myrde Postkarlen for derved at bemægtige sig de Penge, som maatte være i Postsækken, er han ved de ergangne Domme, nemlig Udderretsdom af 25de Mai og Christiania Overretsdom af 1ste Juli d. A. efter Criminallovens Cap. 14 § 1 jfr. med Cap. 3 § 1 samt efter Cap. 20 § 2 b for Forsøg paa Mord og for Røveri anseet med Strafarbeide paa Livstid. Angj. Nr. 2 har stadig benegtet al Deelagtighed i Nr. 1s Forbrydelse, men er af de foregaaende Instantser anseet overført Deelagtighed efter Criminallovens Cap. 5 § 6 og derfor ilagt samme Straf som Nr. 1. I denne Henseende udhævede Actor: Nr. 1 forklarer, at, da de den 27de September om Morgenen begave sig fra Flissundet i Hof sydpaa til Grue, for at indkræve nogle Fordringer, foreslog Nr. 2 ham underveis at røve den om Eftermiddagen ventendes Post, saaledes at Nr. 1 udførte Overfaldet, eftersi Nr. 2 saae saa ilde og skøieragtig ud, at Postkarlen neppe vilde lade ham nærme sig. Nr. 1 skulde, efter at have faaet Lov til at sidde bag paa Kariolen, med en Barbeerkniv, som Nr. 2 leverede ham, skjære Halsen over paa Postkarlen, naar de kom til det Sted, hvor Nr. 2 havde

skjult sig og hvor han skulde støde til. Først havde de bestemt at begaae Forbrydelsen paa Steensrudmoen, der ligger sydligere, hvorhen de derfor havde begivet sig, men da de der mødte 2 Smaapiger, meente Nr. 2, at det var bedre at vælge Arneberg- eller Onstadmoen, der ligger nordligere. De vendte altsaa om ved Middagstid og oppebiede i et Par Timer Postens Ankomst, i hvilken Mellemtid Nr. 1 efter Nr. 2s Anmodning var hos 11te Dept., der boer paa Arnebergsmoen, for at kræve 2 Ort, som Nr. 2 havde tilgode. Derpaa begav Nr. 1 sig lidt længere sydpaa, for, som aftalt, at faae kjøre med Postkarlen. For saa vidt Nr. 1 søger at fremstille Nr. 2 som den, der først bragte Forbrydelsen paa Bane og opmuntrede til dens Udførelse, kan hertil vel ikke sættes ubetinget Tillid, men for saa vidt hans Forklaring indeholder, at Forbrydelsen er forøvet efter Samraad mellem begge de Angjældende, har den en høi Grad af Sandsynlighed. Foruden at det synes mindre rimeligt, at Angj. Nr. 1, der er spæd og barnslig af Bygning, skulde uden at være tilsagt Understøttelse af sin stærkere Kamerad, alene være skredet til Udførelsen, er det tillige ikke antageligt, at han efter at have med megen Oprigtighed og Uforbeholdenhed afgivet Tilstaaelse, skulde have paadigtet sin Kamerad en Deelagtighed, hvorfor denne var gandske fremmed. Men især maa udhæves det Urimelige i, at han lige til Gjerningens Øieblik skulde have forblevet sammen med sin Kamerad, naar ikke denne var deelagtig, og uden en Gang at gjøre Forsøg paa at fjerne ham. Et ligesaa væsentligt Indicium mod Angj. Nr. 2 ligger i den Omstændighed, at han, efter saa godt som lige til det Øieblik, da Forbrydelsen udførtes, at have været sammen med Nr. 1, efter Udførelsen uden mindste rimelig Anledning pludselig forsvandt, og begav sig til et Sted i Sverige, Elgsføen, 7—8 Miil fra Gjerningsstedet. Denne Vei vil han have tilbagelagt paa en halv Dag, i det han angiver at være ankommen did den 27de September om Aftenen, medens det er oplyst, at han først den 29de ankom, og imidlertid ikke at have været inde i noget Huus. Hans Forklaringer ere i det Hele ikke blot urimelige, men ogsaa tildeels modbeviste. Saaledes angiver han, at han den 27de September om Morgenen i Pladsen Flisfundet besluttede at gaae til Sverige, men ikke meddeelte

denne Beslutning til sin Kamerad, af Frygt for, at denne skulde ville tilegne sig Lod i de Varer, han derventede at faae til Forhandling af en Anders Dallebo; men at han ikke destomindre gik med Kameraden sydover til en Christian Brænna, fra hvem han agtede at begive sig til Anne Gjæster i Vingers Præstegjæld for at kræve 24 Skill. Da han imidlertid var kommen saa langt som til Nedkjørselen til Gaarden Dahl i Grue (hvor Pladsen Dahlsbakken eller Sørknæs er beliggende), betænkte han sig og vendte om, da han fandt det for langt at gaae til hende. Han og Kamerad vendte da om nordefter, og da de vare komne tilbage til Arnebergmoen, sendte han Nr. 1 til 11te Dept. for at indkræve en Fordring, han hos denne havde tilgode. Medens Nr. 1 var der, gik han selv østover til Sverige, og ankom samme Aften til Elgsiøen. Han agtede sig til Ombergshedens Marked, men erfarede i Elgsioen, at Folket deromkring alt var reist til Markedet. Ved denne Nr. 26 Forklaring maa imidlertid bemærkes: 1) At han endnu den 26de September sagde til 1ste Vidne, at han vilde komme tilbage til denne, før han drog til Sverige, ligesom han til 1ste, 2det og 5te Vidne opgav, at Maalet for hans Vandring den 27de September kun var nogle ikke langt bortliggende Steder, hvor han aldeles ikke var den Dag. 2) Det Urimelige i, at han skulde begive sig fra Flisfundet sammen med Nr. 1, naar det var hans Hensigt at komme fra ham. 3) Som Anledning til at han kom saa langt sydover som til Nedkjørselen til Dahl - da han tidligere maatte have vendt mod Øst, naar han vilde til Sverige - angiver han, at han først havde i Sinde at gaae til Vinger for der at indfordre 24 Skill. Distantsen fra Flisfundet til Nedkjørselen ved Gaarden Dahl er omtrent 1 Miil, og derfra til Vinger over 3 Miil, Noget, hvorom Angj., der i mange Aar har vandret om i Egnen, ikke kunde være uvidende. Han skulde altsaa, uagtet han havde Hast med at komme til Sverige, først have tænkt paa at gjøre en Tour af adskillige Mile for muligens at erholde 1 Ort. 4) Det er ganske usandsynligt, at Angjældende i sin miserable Forfatning skulde have ilet afsted til Sverige uden at faae de Penge, som han ved Nr. 1 lod 11te Dept. affkræve, og som han hos denne virkelig havde tilgode. 5) Angj. kom først den

29de September til Elgsiøen, hvor Ingen hørte ham spørge om Markedet, til hvilket heller Ingen fra Gaarden var reist. Der sagde han blot, at han agtede sig til sit Hjem. 6) Angj. har benegtet Nr. 16 Forklaring om, at de ved Middagstid først vare paa Steensrudmoen for der at begaae Forbrydelsen, og, forstyrrede ved et Par Smaapiger, derfra gik nordover til Arnebergmoen; men 33te, 34te, 35te og 36 Depont. samt 39te, 43de og 55de Vidne oplyse, at begge de Angj. paa den angivne Tid virkelig vare paa Steensrudmoen. Foruden det Beviis, som ligge i Nr. 16 Forklaring og Nr. 26 urimelige og løgnagtige Opspind maa endnu bemærkes: a) 5te Vidnes Forklaring om, at Nr. 2 fortalte ham, at der næste Postdag - 27de September - skulde være Penge i Posten. b) At Nr. 2 efter 2det, 5te og 31te Vidne Aftenen den 26de September af sidstnævnte Vidne kjøbte en Barbeerkniv, som han var meget ivrig for at komme i Besiddelse af, og med denne Kniv siger Nr. 1, at Attentatet blev udført, hvorefter han vil have bortslængt den. Nr. 2 benegter derimod at have overleveret den til Nr. 1, og opgiver, at den maa være falden ud af hans Lomme, som var i Stykker; men hans hele Forklaring herom er lidet rimelig og lidet stemmende med Vidnernes Prov. c) 2den Dept.s Forklaring om, at Nr. 1 Natten til den 27de September i Flissundet sov, medens Nr. 2 drev frem og tilbage, og ingen Ro havde paa sig. Høiesterets Dom er saa lydende: "Anders Jan Danielsen bør for Justitiens videre Tiltale i denne Sag fri at være, dog saaledes, at han deeltager i Udredelsen af Sagens Omkostninger, i hvilken Henseende saa vel som for Gustav Andersens Vedkommende Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande."

Christiania 1850.

Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang 11te November
№ 45. 1850.

Norsk Retstidende,

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sag, paakjendt i Høiesterets 2den Session 1850.

L.Nr. 95. } Paul Lillesæt og Ole Dysterud mod Landhand-
O.Nr. 5. } ler C. Rynning og Foged Nissen.

I 1847 solgte Landhandler Rynning til Paul Lillesæt og Hans Pedersstuen Gaardene Rovildstad og Rønne samt Trosten Skov i Odalens Thinglag, og for de paa Kjøbesummen skyldige 17,875 Spdlr. 73 Skill. udstedte Kjøberne til Sælgeren den 14de Februar s. A. en Panteforskrivelse, hvori de forpligtede sig, Een for Begge og Begge for Een, til at afbetale Gjælden med 4 pCt. aarlig Rente i 10 paa hinanden følgende Aar, saaledes, at første Termin bestemtes til næste 24de Juni, og saa fremdeles, hvorhos de foruden de kjøbte Eiendomme pantsatte sine øvrige nærværende og tilkommende Eiendele, og deriblandt Paul Lillesæts Gaarde Lillesæt og søndre Diesen i Strøms Sogn, med Prioritet næstefter de allerede paadragne Hæftelser, som paa de solgte Eiendomme i Pantebrevet opgaves til noget over 7000 Spdlr. Derpaa heder det i Pantebrevet: "Saafremt der skulde blive hugget mere Tømmer i de af Hr. Landhandler Rynning til os solgte Eiendommes Skove, end det, der udfordres til Betaling af ovennævnte Betalingsterminer, med Driftsomkostninger, skulle vi endvidere være forpligtede til at indbetale til Creditor det ved

Tømmersalg udbringendes Overskud til yderligere Afdrag paa Gjælden. Skulde vi see os i Stand til at betale større aarlige Afdrag, end de ovenfor bestemte, forbeholde vi os Adgang dertil, og i Fald Tømmer ikke skulde kunne afhændes, skal Creditor i 3 à 4 Aar være uberettiget til at fordre Afdrag, men kun lade sig nøie med Renter. I Tilfælde af mislig Betaling skal Creditor være berettiget til at søge Fyldestgjørelse i de pantsatte Eiendomme ved at realisere disse ved offentlig Auction, uden Lovmaal og Dom, og uden at Løsningsret skal tilkomme os, eller Panternes Eiere. Udebliver nogen pligtmæssig Capital- eller Renteafkortning i 4 - fire - Maaneder efter nogen Termin, skal derved den hele resterende Obligationsgjæld ansees forfalden til Betaling." Den 14de Juni 1849 gav Landhandler Rynning Høiesteretsassessor Bruun skadesløs Transport paa 6781 Spdlr. 74 Skill. af hvad først forfaldt paa den nye Pantegjæld, saa vel som Renter af det overdragne Beløb fra 24de s. M., saaledes, at Assessor Bruun skulde være fortrinsberettiget i Pantet for sin Andeel med Renter og Omkostninger fremfor Resten af den nye Pantegjæld, da omtrent 9000 Spdlr. I Transporten heder det derpaa: "Endvidere bemærkes, at da ved Obligationen er forbeholdt, at i Fald Tømmer ikke skulde kunne afsættes, Creditor i 3 à 4 Aar skal være uberettiget til at fordre Afdrag, men lade sig nøie med Renter, saa skal Hr. Assessor Bruun, da paa Obligationen nu blot er betalt 1ste Aars Afdrag med 1787 Spdlr. 68 Skill., og paa andet Aars Afdrag blot 306 Spldr. 60 Skill., som Følge heraf ikke være berettiget til at fordre noget Capitalafdrag betalt førend den 24de Juni 1852, men i de mellemliggende Aar lade sig nøie med Renter; bemeldte 24de Juni 1852 derimod betales 1481 Spdlr. 8 Skill. foruden Renter, og Terminerne 24de Juni 1853 og 1854 betales hvert Aar 1787 Spdlr. 8 Skill. i Afdrag foruden Renter, og 24de Juni 1855 de resterende 1725 Spdlr. 50 Skill. foruden Renter. Skulde derimod Obligationens Debitorer ønske at erlægge tidligere eller større Afdrag, end oven an-

først, da skal samme erlægges til Hr. Assessor Bruun og ikke til mig, Landhandler Rynning, som er uberettiget til at modtage noget Afdrag paa den mig tilhørende Andeel i Obligationen, førend Assessor Bruun er fyldestgjort. Skulde de ovenmeldte Renter eller Afdrag derimod udeblive 4 Maaneder efter de bestemte Terminer, da er efter Obligationens Indhold den hele resterende Obligationsgjæld forfalden til Udbetaling, ligesom Assessor Brunn selvfølgelig med Hensyn til det ham tiltransporterede Obligationsbeløb med Renter og Omkostninger ogsaa er i Besiddelse af de øvrige Rettigheder, Obligationen hjemler." Om denne Transport bleve Skyldnerne underrettede i Skrivelse fra Assessor Bruuns Fuldmægtig af 25de Juni 1849. Den 10de August næstefter qvitterede Rynning for Renterne til 24de Juni s. A., men efter Skrivelse til ham fra Bruuns Fuldmægtig af 2den November næstefter havde Skyldnerne endnu Intet til Bruun afbetalt. Den 3die Januar 1850 indgav Rynning Klage til Forligelsescommissionen mod Paul Lillesæt og Hans Pedersstuen til Indrivelse af den Klageren tilhørende Rest af Pantegjælden, som han paa Grund af mislig Betaling efter Panteforskrivelsen ansaae forfalden. Den 15de s. M. blev Sagen henviist til Retten, og samme Dag blev af Paul Lillesæt udstedt følgende, siden thinglyste, Vidneseddel: "Jeg undertegnede Paul Lillesæt tilstaaer herved at have solgt alt det huggede og uhuggede Tømmer og Træer, som enten er nedkjørt til Vanddragene, liggende i Skoven eller er staaende paa Roden, indtil 10 - ti - Toms Top, 6 - sex - Alens Længde fra Roden, overalt, som er kommen fra, eller findes i mine Skove, der ere beliggende i Odalens Thinglag og tilhørende Gaardene Lillesæt, Diesen, Trosten, Rovildstad og Rønne, til Ole Olsen Dysterud paa Sæter i Odalen, for den mellem os omforenede Kjøbesum 3000 Spdlr., som i Dag er mig contant betalt. Med denne Handel følger og tilhører uhindret Ret til, strax for Kjøberen at forsyne alt det forefindende Tømmer, samt nedfældte og paa Roden staaende Træer, som han finder tjenlige til

sit Brug og Benyttelse fra det Groveste til det ovenmeldte Maal, begge incl., med sit Mærke, og fri Ret til at sælge og bortføre dette til hver eller paa hvilken Maade han vil, i et Tidsrum fra 30te - tretiende - Mai 1851, i hvilket Tidsrum han har frie Veie, fri Tømmervælte og frit al videre Adgang, som fornødiges til Flødning og Driftens Befordring paa og over mine Eiendomme, og ikke skal han eller Nogen af hans Arbeidsfolk betale eller staae til Ansvar, om mindre Skov maa bortryddes fra Vælter, Veiene eller staaende og nedfældte Træer, ligesom Alt kan bortryddes, afgjærdes, o. s. v., uden Erstatning, naar Kjøberen finder saadant fornødent til sin større Bekvemmelighed, og som han muligens kan tiltrænge til Reparation paa Veie og Vanddrage, da fri Flødning tilstaaes i disse 2 - to - Aar fra nu af. End videre følge hermed alle af mig til indeværende Aars Drift udbetalte Kjøresedler og øvrige Fordringer, der saaledes transporteres til bemeldte Ole Dysterud, med den samme Ret, jeg har eiet samme; ligesom den aarlige Indtægt og Arbeidspligt, der falder af alle til disse nævnte Eiendomme underliggende og tilhørende Husmandspladse, samt frit Brug og Benyttelse til samme Tid af Gaarden søndre Diesen med Tilliggelser fra nu af. Jeg Paul Lillesæt er desuden forpligtet til paa denne Handel uden nogen som helst Betaling eller Godtgjørelse at fremdrive efter Kjøberens Ordre 200 Tylter Tømmer hvert Aar i disse tvende førstkommende Vintre fra Lillesæt Skov til Glommen Elv og oplægge ordentlig til Mærkning. Fra denne Handel er Intet, hverken til min eller Andres Benyttelse forbeholdt, derimod frasktiver jeg mig selv og enhver Anden al mulig Ret til herimod at anke eller gjøre Hinder, eller at foretage nogen som helst Hugst uden af Toppe og Tørt, som til et mindre Maal eller smaat Saugtømmer er utjenligt, der alene skal benyttes til Brænde og Gjærders Reparation, da ellers Kjøberen benytter Træerne, saa vel som Toppe efter eget Forgodtbefindende til Brug eller Udsalg. Saa vel til at vise Grændseskjæl, som ogsaa at være medhjælpelig med Mærk-

ningerne, skal begge mine voxne Sønner Niels og Martin være til Tjeneste naar som helst uden Betaling; ligesom det af mig og Kjøberen mærkede Tømmer følger denne Handel og Kjøberen modtager Overskuddet af saadant Pengebeløb, som ved Leverancen ei opgjøres. Endelig bemærkes, at denne Handel er uopsigelig fra min Paul Lillesæts Side som Sælger, hvorimod det er forbeholdt af Ole Dysterud som Kjøber at opsige Handelen, naar han finder sig besøiet og skadesløs inden 1 Maaned fra Dato. Dette vi paa begge Sider vedtage og bekræfte til gjensidig Opfyldelse og Efterlevelse skadesløst i alle Dele, hvorunder skal være forstaaet, at Kjøbesummen skal heelt og holdent tilbagebetales, hvis Opsigelse fra Kjøberen finder Sted, og skal han erstattes desuden sine Driftsomkostninger m. M., der imidlertid maatte være betalte. Et Copi heraf blev Vidnerne overleveret til eget, og et til Sælgerens Erindring og Veiledning." Denne Vidneseddel blev undertegnet af to Vitterlighedsvidner og den 24de samme M. af Ole Dysterud givet saadan Paategning: "O D. Forestaaende Tegninger vise Figurerne af mine Mærkeøxer, hvormed ikke alene det af Paul Lillesæt solgte Tømmer og Træer i Følge denne Handel overalt i hans Skove er og vil blive mærket, men at alt Tømmer, jeg lader udføre i Vanddrag til Frederikstad, hvilket herved bekjendtgjøres til Advarsel, at saadant mærket Tømmer er min Eiendom." Imidlertid havde Rynning den 19de næstfør i Henhold til Pantebrevet forlangt Auction over de pantsatte faste Eiendomme, og da dette Forlangende mødte Vanskeligheder, indhentede han Assessor Bruuns Erklæring af 9de Februar s. A. saa lydende: "Uagtet den mig den 14de Juni 1849 meddeelte Transport paa de først forfaldende 6781 Spdlr. 74 Skill. af Paul V. Lillesæts og Hans Andersen Pedersstuens Obligation til Landhandler Conrad J. Rynning for 17,875 Spdlr. 73 Skill. med Pant i Gaardene Rovildstad og Rønne med flere Eiendomme, indeholder, at jeg ikke skal være berettiget til at fordre Afdrag førend den 24de Juni 1852, er jeg dog villig til at modtage ethvert mig tilby-

dende Afdrag, og anseer jeg det derfor som en Selvfølge, at Obligationens Bestemmelser om Afdrag fremdeles staaer ved Magt, i Forholdet mellem Rynning og Debitorerne, saaledes at Rynning maa være berettiget til at fordre afbetalt de Afdrag, Obligationen tilholder, dog saaledes, at efter Transportens Indhold bemeldte Afdrag indbetales til mig og ikke til Rynning, til hvem, efter Transportens Indhold, intet Afdrag maa indbetales, forinden jeg er fyldestgjort for mit hele Tilgodehavende." Den 9de Februar forlangte Rynning en Arrest- Forbuds- og Overleverelsesforretning hos Paul Lillesæt, Hans Pedersstuen og Ole Dysterud, paa Grund af Betalingsterminernes Misligholdelse, Skovens Udhuggelse, m. M., og i Henhold til L. 5—7—8. For Følgerne blev stillet Caution, hvorhos Forlangendet blev ledsaget med følgende Erklæring af 7 Bygdemænd, som tilbøde at bekræfte den med Ed: "At det i Odalen i længere Tid har været en almindelig bekjendt Sag, at de af Paul Lillesæt til Conrad Rynning pantsatte Eiendomme i og for sig, og under de nærværende Conjuncturer ikke afgive tilstrækkelig Sikkerhed for den deri staaende Gjæld, og at en saadan Hugst i disse Eiendommes Skove, som Ole Dysterud efter thinglyst Contract har betinget sig, og som han efter Sigende allerede har sat i Udøvelse, aabenbar gaaer ud paa Skovenes Tilintetgjørelse, og er altsaa modsat af al sædvanlig fornuftig Brug af Skov." Den 22de Februar blev den forlangte Fogedforretning sat, og paa Opfordring erklærede Paul Lillesæt at han ikke vilde, Hans Pedersstuen at han ikke kunde betale Rynnings Tilgodehavende efter det fremlagte Pantebrev. Efter at Rynning derpaa havde forlangt Forretningen fremmet, med Undtagelse af det Tømmer, hvorpaa der maatte findes Kjøbmandsmærke, opfordrede Administrator Lavrettet til at erklære, om det saae sig i Stand til at vurdere de pantsatte Eiendomme, hvorpaa det erklærede: "at de som Naboer vistnok have nøiagtigt Kjendskab til Lillesæt og Diesen med underliggende Skove, men at Ole Dysterud i den sidste Tid har i den Grad ruineret

Skovene ved for Fode at nedfælde Træerne, at Eiendommenes Værd i betydelig Grad er forringet." Paul Lillesæt erkjendte ligeledes, "at Ole Dysterud med den hensynsløse Hugst, som han har anstillet, har ruineret Lillesæts og Diesens Skove i mærkelig Grad." Hvad Rovildstad, Trosten og Rønne Skov angaaer, da erklærede Lavrettet, "at de vistnok ikke til disse havde nøiagtigt Kjendskab, men som Bygdemænd have de saa paalidelig Efterretning om samme, at de kunne afgive et nogenlunde paalideligt Skjøn om deres Værdi." Derpaa heder det: "Saa vel Debitorerne som Lavrettet erklærede i Øvrigt, at de pantsatte Eiendomme paa langt nær ikke ere af saa meget Værd, at de afgive Sikkerhed for de Summer, hvorfor de ere pantsatte." Lillesæt og Diesen bleve vurderede for 3800 Spdlr., Rovildstad, Rønne og Trosten Skov for 7000 Spdlr., og den hele Taxtsum for disse Eiendele og Paul Lillesæts Løsøre udgjorde kun 11,130 Spdlr. 96 Skill. Ved Administrators Beslutning bleve derpaa de opskrevne faste og løse Eiendele arresterede og de faste Eiendomme overleverede Rynning overeensstemmende med L. 5—7—8, hvorhos det blev Paul Lillesæt og Hans Pedersstuen forbudt at hugge i disse Eiendommes Skove, indtil Rynning var fyldestgjort. Under Forretningen mødte ogsaa Ole Dysterud, der erklærede, at han Intet havde imod, at Forretningen ogsaa for hans Vedkommende holdtes paa Stedet, men forbeholdt sig Ret til Erstatning, saafremt Forbud ogsaa mod ham blev nedlagt, hvorpaa der, efter at den foregaaende Beslutning var ham betydet, ved særskilt Beslutning ogsaa blev nedlagt lignende Forbud mod hans Hugst i de nævnte Skove. Den følgende Dag blev Forretningen atter sat til Fortsættelse med Hensyn til Tømmeret; men da det meste hugne og umærkede Tømmer erfaredes at ligge adspredt i Skovene, hvortil Fremkomsten formedelst den faldne Snee var yderst vanskelig, blev Forretningen under Forbehold af Fortsættelse, m. M., indtil videre indstillet saa vel hvad Tømmeret som hvad Hans Pedersstuens Løsøre angik, da der ingen Mistanke var mod ham som mod Paul

Lillesæt om, "at han søgte at bortføre og bortskikke sit Gods." Ved Klage til Forligelsescommissionen af 26de f. M. forfulgte nu Rynning den afholdte Forretning, og samme Dag blev den tidligere forlangte Auctionsforretning sat, men indtil videre indstillet i Anledning af Paul Lillesæts Protest, der blandt Andet støttedes paa de i Pantebrevet og Transporten indtagne Clausuler om Udsættelse med Betalingsterminerne. Imidlertid havde Assessor Brunn afgivet sin oven indtagne Erklæring, og den 4de Marts afgav Hans Pedersstuen følgende Erklæring: "Paa Opfordring og overeensstemmende med Sandheden maa jeg herved erklære, at Paul Vilhelmsen Lillesæt og jeg i ethvert af de Aar, vi have eiet Rovildstad og Rønne samt Trosten Skov, deraf have afhændet Tømmer, saa at intet Aar imidlertid har været af den Beskaffenhed, at man ikke har kunnet faae Saadant afsat; at vi ingenlunde have faaet noget Tilsagn af Rynning eller Andre, der berettiget os til at ansee os fritagne for at erlægge Capitalafdrag af vor Obligationsgjæld i Følge Kjøbet af disse Eiendomme saa vel i 1848 og 1849 som i indeværende Aar, og at vi, ved en fornuftig Omgangsmaade i Forening med nogen Lempelse i Betalingsvilkaarene i disse mindre gode Tider, sandsynlig vilde være komne godt ud af berørte Handel, om ikke Paul Lillesæts Fremgangsmaade i senere Tid havde givet Anledning til, at Rynning nu søger at skille os af med Eiendommene." Samme Dag blev Auctionen fremmet og samtlige pantsatte faste Eiendomme tilslaaede Rynning som Høistbydende for 16000 Spdlr., hvilken Auction af Paul Lillesæt blev paaanket til Høiesteret. Efter ny forgjæves Forligsprøve tilstævnte derpaa Rynning Sag mod Paul Lillesæt, Hans Pedersstuen og Ole Dysterud, til Forfølgelse af Fogedforretningen, m. M., men da Stævningen faldt i Rette, 22de Marts, lode Paul Lillesæt og Ole Dysterud forevise Ankestævning til Høiesteret over Fogedforretningen og protestere mod, at Sagen ved Underretten fremmedes anderledes end som Thingsvidnesag, om Citanten maatte attraae Saadant. De paastode derfor Underretssagen hævet

som Justification af nysnævnte Forretning, medens Citanten paastod den fremmet i sin Heelhed efter Paastævningen, og in subsidium som Thingsvidnesag, under Forbehold af Anke over Eragtningen, om den maatte indskrænke hans Adgang til Forfølgning af Fogedforretningen, der formeentes indbragt for den vedbørlige Ret, som kunde justificere den saa vel i formel som i reel Henseende. Heri meente han, at Modparternes Paaanke ikke kunde være til Hinder, saa meget mere, som den eensidigen kunde frafaldes, og i alle Fald kun angik Formaliteten. Dette benegtede Modparterne, da de meente, at Sagens Afgjørelse i begge Instantser maatte gaae ud paa de selvsamme Spørgsmaale. Derpaa faldt saadan Eragtning: "Da Ankestævning i Medhold af Lovens 1—6—17 er udtaget over den afholdte Arrest- og Forbudsforretning, anseer Dommeren sig ikke berettiget til for Tiden at fremme nærværende Sag efter Tilstævningen, hvorimod der Intet er til Hinder for, at den fremmes som Thingsvidne" *). Ved

*) Man har her et af de mange Exempler paa Følgerne af den fra ældre Tider nedarvede og, saa vidt skjønnes, lige saa vel mod Lovgivningens Grundsætning som mod Forholdets Natur stridende Retsbrug, hvad Forfølgning og Paaanke af Arrest og Forbud i civile Sager angaaer. Lovens 1—19—20, 21 og 22 give ingen Anledning til at antage, at der fordres Stadfæstelse, for at holde Arrest og Forbud i Kraft, eller Underkjendelse, for at svække Foranstaltningen og komme til Erstatning hos Modparten, hvorimod Art. 21 kjendelig nok antyder, at den almindelige og simplere Fremgangsmaade ogsaa ved dette Erstatningssøgsmaal er anvendelig. Saadanne Foranstaltninger skulle efter sin Hensigt kun gjælde, indtil nærmere midlertidig eller endelig Forføining kan træffes, og bør derfor vist nok uophøldelig forfølges i Lovens Forstand - nemlig ved selve Sagens Paastævning og Anhængiggjørelse, m. M. - for at kunne holdes i Kraft, men egne sig hverken i første eller følgende Instantser til Stadfæstelse eller Underkjendelse paa den Maade, som hos os er bleven brugelig i Tvistsager. Det indsees heller ikke, hvad derved skulde være vundet; thi stemmer Dommen med Foranstaltningen, bliver denne, naar den betimelig er forfulgt,

de afhørte Vidner blev oplyst, at den i Vidneseddelen nedskrevne Handel var opdigtet og bestemt til at skjule den virkelige Overeenskomst, som bestod i, at Ole Dysterud skulde have Paul Lillesæts Skove til Udhugst, og sælge det Hugne, samt af Udbyttet for sin Umage beholde en Femtedeel, men levere Paul Lillesæt eller hans Sønner Resten; at den i Vidneseddelen foregivne contante Betaling af 3000 Spdlr. ikke havde fundet Sted, hvorimod den Pakke, der i saa Henseende var lavet og laae paa Bordet, for at Betalingen skulde kunne beediges i paakommende Tilfælde, kun var paaskreven 3000 Spdlr., men indeholdt andre Papirer, hvorpaa var lagt 4 Tidalerssedler, som siden bleve tilbageleverede; at Ole Dysterud havde foreslaaet den brugte Fremgangsmaade; at Paul Lillesæts Gaardsredskaber

---

staaende ved Magt, uden Stadfæstelse, saa længe Hensigten kræver det, og i modsat Fald vil en udtrykkelig Underkjendelse enten være overflødig (L. 1—19—20) eller utilstrækkelig, som det øvrige Indhold af Dommen, saa længe denne staaer under Paaanke, og følgelig ikke kan bringes i Udøvelse. Paaankes Dommen ikke betimelig, maa den kunne gjøres gjældende, og derved maa Alt, hvad der staaer i Strid med dens Indhold, bortfalde. Den frifundne Fange maa frigives, for saa vidt han kun holdes hæftet for den tabte Sags Skyld; det ved Forbud standsede Foretagende maa kunne fortsættes, naar det er kjendt lovligt, o. s. v. I Straffsager er derfor heller ikke Spørgsmaal om Stadfæstelse eller Underkjendelse af Fængslinger, Beslaglæggelser, eller deslige, men saadanne Foranstaltninger lempes umiddelbar efter det midlertidige Behov eller den endelige Dom, og man sporer ingen Ulempe af, at de ikke gjøres til Gjenstand for samme formelige Paakjendelse, som i Tvistsager er bleven Brug. Men for at forlænge sine Sager opfandt Procuratorerne i gamle Dage blandt mange andre ogsaa det Middel, at paastævne Arrester og Forbud til Stadfæstelse - quoad formalia, som det hed, hvor de vare udførte, quoad realia, hvor de skulde forfølges - og Dommerne fandt den Gang sin Regning ved at indlade sig derpaa. Samme dobbelte Paastævning til Underkjendelse var en Selvfølge. Naar der imidlertid ankedes over Fogdens Fremgangsmaade, henskjød han sig under L. 1—2—4 og

med Mere bleve bortførte under Foregivende af at tilhøre hans Sønner; at Undermaals- saa vel som Maalstømmer blev hugget, o. s. v. Mellem Paul Lillesæt og Landhandler Rynning skal imidlertid Sagen være bleven forligt, hvorfor der ved Høiesteret gik Udeblivelsesdom i den af Paul Lillesæt særskilt indankede Sag om Auctionen, ligesom han efter den fælles Ankestævning over Fogedforretningen udeblev i Høiesteret, hvor ogsaa Foged Nissen, der var stævnt til at modtage Dom in solidum med Rynning, udeblev, og Sagen blev saaledes alene for Ole Dysteruds og Rynnings Vedkommende undergiven Dom.

I den Udsigt, som Ole Dysteruds Sagfører for Høiesteret gav over Sagen, bemærkede han blandt Andet, at Paul Lillesæt havde forkjøbt sig, narret af Hans Pe-

---

6, der - skjønt uden Tvivl meente som de i Instruxen af 14de September 1798, § 26, ere anvendte (jfr. L. 1—21—3) - dog gave Anledning til at paaanke Beslutningen som Retskjendelse, og navnlig som "Rettens Fornegtelse" eller "Voldsom Tvang" (L. 1—6—17) for høiere Ret til Underkjendelse, hvoraf Modpartens Paastand om Stadfæstelse atter var en Selvfølge; og Overretterne indlode sig ligeledes i tilsvarende Paakjendelse af Sagen, uagtet Loven lige saa lidt i 1—19—2 og 3, som i 1—6 (der ellers gaaer ud paa at opregne alle mulige og umulige Paaankningsgjenstande, og i Art. 5 nævner den eneste efter sin Natur paaankelige Fogedhandling) i mindste Maade dertil gave Anledning. Følgen heraf var en Forkjedning af Ulemper, der ikke staaer til at forebygge, uden at den nedarvede Retsbrug afskaffes, og den i Forholdets Natur grundede, i Straffsager brugelige og i Tvistsager lige saa fuldt med Loven stemmende Fremgangsmaade igjen indføres. Naar det spørges, om Forbud, Beslag, o. s. v., efter sit almindelige Begreb er af den Natur, at de derunder afgivne Beslutninger bør betragtes som Retskjendelser, da kan Svaret ikke blive forskjelligt, eftersom tvende Dannemænd eller Fogden, Lensmanden, Bankbestyrere, Toldbetjente, Politibetjente eller andre Bestillingsmænd have afgivet disse Beslutninger, og eftersom Parternes Paastande derved ere fulgte eller forkastede. Det nytter heller ikke at skjelne mellem det Formelle og det Reelle af Forretningen. Ved at stadfæste

dersfuen, der Intet eiede, men havde været Rynnings Fuldmægtig og kjendte Skovene, som allerede da vare udhugne; at Paul Lillesæt, efter at have gjort denne Erfaring, forgjæves havde forlangt Nedsættelse i Kjøbesummen og alene søgte at skaffe Penge til Afbetaling ved at hugge; at han til den Ende, efter Overlæg med sine Sønner, indgik den omtvistede Handel med Ole Dysterud, hvorved de 3000 Spdlr., som for Vitterlighedsvidnerne erklæredes tilstede, vel ikke bleve contant betalte – men Pakken indeholdt, foruden Penge, Gjældsbreve for et tilsvarende Beløb, som senere bleve ombyttede med Ole Dysteruds Forskrivelse for samtlige 3000 Spdlr. – og dette Gjældsbrev var ham ikke tilbageleveret. Fremdeles bemærkede

den i Realiteten kjender man den i det Hele lovlig, og dermed ere begge Sider af Sagen paa een Gang afgjorte, ligesom man ved at underkjende den i Realiteten frakjender den al videre Gyldighed, og Ansvarsspørgsmaalet er følgelig det eneste, som derefter med nogen Nytte særskilt kan undergives Paakjendelse. Da nu Dommere over Hoved ikke kunne befatte sig med at stadfæste eller underkjende Øvrighedsbeslutninger – der staae under en ganske anden, Domstolene sideordnet, Instantsfølge (Grdl. § 3) – og da i alle Fald Underdommere lige saa lidt kunne rokke Andres som egne Retskjendelser, saa geraader man i en uopløselig Strid med alle Grundsætninger ved den hidtil stedfundne Retsbrug i Tvistsager, hvad saadanne Forretninger angaaer, enten man henregner dem under den udøvende eller under den dømmende Myndighed. Ved omvendt at stadfæste eller underkjende dem i Formaliteten geraader man i samme Strid med Forholdets Natur og Lovgivningens Grundsætninger, naar, som ofte er Tilfældet, Formalitets- og Realitetsspørgsmaalets Afgjørelse maa bygges paa samme Grundvold, saa at man, ved at afgjøre Formaliteten, i mere eller mindre Mon foregriber Afgjørelsen af Realiteten, vel endog forinden den er moden til Paakjendelse, og det paa en Maade, hvorved sidste bliver til første Instants. I alle Fald har denne Fremgangsmaade flere væsentlige Ulemper til Følge. Medens til Ex. Fogdens Forretning som "Voldsom Tvang" efter Paaanke staaer under Overrettens eller Høiesterets Paakjendelse, kan den ikke stadfæstes af

han, at Ole Dysterud efter Omstændighederne ikke skjøttede om at fortsætte Hugsten, men fordrede, naar Forbudet skulde staae, at hans Gjældsbrev til Paul Lillesæt blev ham udleveret, eller at han sikredes mod Krav efter samme, ligesom han, om end Forbudet underkjendtes, erklærede at ville frafalde Hugsten, saafremt han sikredes mod Paakrav efter sit Gjældsbrev til Paul Lillesæt; men saafremt man ikke vilde skaffe ham denne Sikkerhed, maatte han paastaae Forbudet underkjendt. Vel ventede han, at Gjældsbrevets Tilværelse vilde blive benegtet; men han meente dog, at hans Paastand efter Omstændighederne maatte have Formodningen for sig, da det ikke var rimeligt, at Paul Lillesæt vilde qvittere i Vidneseddelen, uden at sikre sig Va-

---

Underretten efter den derom nedlagte Paastand, og saa længe denne Paastand ansees at høre med til Forfølgningen, maa man enten opgive den vundne Fordeel, eller taale Hovedsagens Forhaling, indtil den høiere Rets Dom er falden. Desuden faaer man to Sager for een at drages med, hvilket ikke er nogen ringe Uleilighed, for ei at tale om Bekostningen, m. M. Den med Hensyn til Arrest og Forbud opstaaede Begrebsforvirring viser sig ei alene i deres Forfølgning og Paaanke, men ogsaa i deres Anvendelse saa vel mod Embedshandlinger som mod private Foretagender. Uagtet L. 3—18—10 og 13, med flere bestemte Analogier, hvoriblandt Bankfundationens § 3 og Sparebankloven § 2, der dog ikke angaae nogen med Statsmyndighed udrustet Bestyrelse - for ei at tale om Forholdets utvivlsomme Natur - har man t. Ex. troet at kunne ved Fogden forbyde Politimesteren at udstede Pas, skjønt man, naar Fogden selv er den, der skal udstede Passet, maatte finde sig i nogen Forlegenhed ved at anvende samme Former. Alle disse Ulemper vilde undgaaes, naar man i Tvistsager som i Strafsager fulgte Lovens simple Anviisning og Forholdets Natur; thi at forfølge en saadan foreløbig Foranstaltning ved Søgsmaalets snareste mulige Anhænggiggjørelse for Retten er noget ganske Andet, end at paastævne den til Stadfæstelse eller Underkjendelse, enten det skeer under samme eller særskilt Sag, i lavere eller høiere Instants. Da imidlertid den gjældende Lovgivning kan ventes forstaaet og anvendt som hidtil, vil en ny Lov behøves.

luta for de 3000 Spdlr., og det maatte ansees givet, at ingen anden Valuta var præsteret. For Øvrigt havde han Intet imod, at den hele Handel gik tilbage, naar han fik Erstatning for det udførte Arbeide. Imidlertid kunde Handelen ikke ansees ulovlig, da Paul Lillesæt ei alene, som Eier, i Almindelighed maatte ansees berettiget til at hugge og sælge af sine Skove, men det i Særdeleshed fremgik af Pantebrevets Indhold, at han havde Raadighed til at hugge og sælge saa Meget han vilde, naar Udbyttet kun anvendtes til Afdrag paa Pantegjælden, hvilket ikke var paalagt eller kunde paalægges Tømmerets Kjøbere at indestaae for. Havde bedragerisk Forhold mod Rynning fundet Sted, var det alene fra Paul Lillesæts Side, hvem Rynning ved ulovlig at sætte Pantet til Auction havde bragt i en fortvivlet Stilling. Det paalaae Paul Lillesæt alene, at vedligeholde Pantet i Forhold til Hæftelserne, og sørge for Afdragene; Ole Dysterud havde intet Kald til at undersøge Forholdet eller befatte sig dermed; han vidste alene, at Paul Lillesæt havde Ret til at lade hugge og sælge af sine Skove, og dette maatte være Hjemmel nok for deres indgaaede Handel. Først naar det var beviist, at Paul Lillesæt var in mora, kunde man indskrænke hans Raadighed over Skovene ved at skride til Salg af Pantet; men dette Beviis var ikke ført, hvorimod det af de fremkomne Beviisligheder klarlig fremgik, at han ikke var in mora, hverken med Renter eller Afdrag. I alle Fald kunde der alene være Spørgsmaal om Arrest i Pengeudbyttet af det virkede Tømmer, da dette var det Eneste, hvortil Fordringshaverne efter Panteforskrivelsen kunde holde sig for yderligere Afdrag, end ved de fastsatte og forlængede Terminer var bestemt; men det nyttede ikke, som skeet, at paaberaabe sig L. 1—19—8 og 9 til Forbud mod videre Hugst af Skovene. Han paastod derfor Ophævelse af Forbudsforretningen og solidarisk Skadeserstatning efter uvillige Mænds Skjøn tilligemed Sagsomkostninger hos Landhandler Rynning og Foged Rissen.

Rynnings Sagfører havde udtaget Contrastævning til

Høiesteret mod begge Hovedappellanter og Hans Pedersstuen, men frafaldt den for Paul Lillesæts og Hans Pedersstuens Vedkommende, da Sagen med dem var forligt. Han benegtede dernæst, at Paul Lillesæt, efter de daværende høie Priser paa Landeiendomme, der senere i betydelig Grad vare faldne, havde kjøbt for dyrt, samt at Hans Pedersstuen havde været Rynnings Fuldmægtig og var uvederhæftig. Paul Lillesæt havde som myndig Mand, i Fællesskab med Hans Pedersstuen; der kjendte Skovene, kjøbt disse, og kunde saaledes ikke vente noget Afslag i Kjøbesummen. Derimod havde Rynning i Transporten til Bruun betinget sig en Opsættelse med Afdragene, som viste, at han ikke havde i Sinde at strengere Paul Lillesæt, hvis denne vilde bestræbe sig for at opfylde sine Forpligtelser. Aaret 1849 var ikke gunstigt for Tømmersalg, og derfor vilde Rynning ikke nøde ham til Hugst; men Paul Lillesæt begyndte allerede i dette Aars Slutning at hugge uforsvarlig, og Handelen med Ole Dysterud var af 16de Januar f. A. Om Paul Lillesæt var in mora paa den Tid, der holdtes Auction over Pantet, maatte nu ansees ligegyldigt, da Anken over denne Forretning var frafalden. Imidlertid maatte bemærkes, at Transporten alene kunde fortolkes som den af Bruun var forstaaet, nemlig saaledes, at denne kun havde forpligtet sig til at taale den videre Henstand i Forhold til Rynning, ikke til Paul Lillesæt, der desuden ved den foretagne Hugst havde skilt sig ved alt Krav paa saadan Henstand, da den i Transporten som i selve Pantebrevet var bunden til den Forudsætning, at Tømmer imidlertid ikke kunde afsættes, hvilket den med Ole Dysterud indgaaede Handel modsagde, for ei at tale om Medeieren Hans Pedersstuens Erklæring. Pantets væsentlige Forringelse ved den foretagne Hugst, uden tilsvarende Afdrag, efter at Eiendomspriserne saa betydelig vare sunkne, og Udbyttet ved Ole Dysteruds Hjælp søgtes unddraget Fordringshavernes Udsøgning, kunde Rynning ingenlunde ansees forpligtet til at taale, hvorimod han aabenbar maatte ansees berettiget til at forebygge den tilsigtede Besvigelse, som

luta for de 3000 Spdlr., og det maatte ansees givet, at ingen anden Valuta var præsteret. For Øvrigt havde han Intet imod, at den hele Handel gik tilbage, naar han fik Erstatning for det udførte Arbeide. Imidlertid kunde Handelen ikke ansees ulovlig, da Paul Lillesæt ei alene, som Eier, i Almindelighed maatte ansees berettiget til at hugge og sælge af sine Skove, men det i Særdeleshed fremgik af Pantebrevets Indhold, at han havde Raadighed til at hugge og sælge saa Meget han vilde, naar Udbyttet kun anvendtes til Afdrag paa Pantegjælden, hvilket ikke var paalagt eller kunde paalægges Tømmerets Kjøbere at indestaae for. Havde bedragersk Forhold mod Rynning fundet Sted, var det alene fra Paul Lillesæts Side, hvem Rynning ved ulovlig at sætte Pantet til Auction havde bragt i en fortvivlet Stilling. Det paalaae Paul Lillesæt alene, at vedligeholde Pantet i Forhold til Hæftelserne, og sørge for Afdragene; Ole Dysterud havde intet Kald til at undersøge Forholdet eller befatte sig dermed; han vidste alene, at Paul Lillesæt havde Ret til at lade hugge og sælge af sine Skove, og dette maatte være Hjemmel nok for deres indgaaede Handel. Først naar det var beviist, at Paul Lillesæt var in mora, kunde man indskrænke hans Raadighed over Skovene ved at skride til Salg af Pantet; men dette Beviis var ikke ført, hvorimod det af de fremkomne Beviisligheder klarlig fremgik, at han ikke var in mora, hverken med Renter eller Afdrag. I alle Fald kunde der alene være Spørgsmaal om Arrest i Pengeudbyttet af det virkede Tømmer, da dette var det Eneste, hvortil Fordringshaverne efter Panteforskrivelsen kunde holde sig for yderligere Afdrag, end ved de fastsatte og forlængede Terminer var bestemt; men det nyttede ikke, som skeet, at paaberaabe sig L. 1—19—8 og 9 til Forbud mod videre Hugst af Skovene. Han paastod derfor Ophævelse af Forbudsforretningen og solidarisk Skadeserstatning efter uvillige Mænds Skjøn tilligemed Sagsomkostninger hos Landhandler Rynning og Foged Rissen.

Rynnings Sagfører havde udtaget Contrastævning til

Høiesteret mod begge Hovedappellanter og Hans Pedersstuen, men frafaldt den for Paul Lillesæts og Hans Pedersstuens Vedkommende, da Sagen med dem var forligt. Han benegtede dernæst, at Paul Lillesæt, efter de daværende høie Priser paa Landeiendomme, der senere i betydelig Grad vare faldne, havde kjøbt for dyrt, samt at Hans Pedersstuen havde været Rynnings Fuldmægtig og var uvederhæftig. Paul Lillesæt havde som myndig Mand, i Fællesskab med Hans Pedersstuen; der kjendte Skovene, kjøbt disse, og kunde saaledes ikke vente noget Afslag i Kjøbesummen. Derimod havde Rynning i Transporten til Bruun betinget sig en Opsættelse med Afdragene, som viste, at han ikke havde i Sinde at strengere Paul Lillesæt, hvis denne vilde bestræbe sig for at opfylde sine Forpligtelser. Aaret 1849 var ikke gunstigt for Tømmersalg, og derfor vilde Rynning ikke nøde ham til Hugst; men Paul Lillesæt begyndte allerede i dette Aars Slutning at hugge uforsvarlig, og Handelen med Ole Dysterud var af 16de Januar f. A. Om Paul Lillesæt var in mora paa den Tid, der holdtes Auction over Pantet, maatte nu ansees ligegyldigt, da Anken over denne Forretning var frafalden. Imidlertid maatte bemærkes, at Transporten alene kunde fortolkes som den af Bruun var forstaaet, nemlig saaledes, at denne kun havde forpligtet sig til at taale den videre Henstand i Forhold til Rynning, ikke til Paul Lillesæt, der desuden ved den foretagne Hugst havde skilt sig ved alt Krav paa saadan Henstand, da den i Transporten som i selve Pantebrevet var bunden til den Forudsætning, at Tømmer imidlertid ikke kunde afsættes, hvilket den med Ole Dysterud indgaaede Handel modsagde, for ei at tale om Medeieren Hans Pedersstuens Erklæring. Pantets væsentlige Forringelse ved den foretagne Hugst, uden tilsvarende Afdrag, efter at Eiendomspriserne saa betydelig vare sunkne, og Udbyttet ved Ole Dysteruds Hjælp søgtes unddraget Fordringshavernes Udsøgning, kunde Rynning ingenlunde ansees forpligtet til at taale, hvorimod han aabenbar maatte ansees berettiget til at forebygge den tilsigtede Besvigelse, som

skeet, efter at Skovene vare ødelagte for et Beløb af omtrent 6000 Spdlr. Da den foregivne Handels rette Sammenhæng af de senere førte Vidner var røbet, henvendte derfor Paul Lillesæts Sønner sig til Rynning og fik Forliget med deres Fader istandbragt. Havde Ole Dysterud villet lægge fra sig, hvad han havde oppebaaret, havde ogsaa han kunnet opnaae Forlig; men hertil gjordes intet Skridt, og maaskee har heller ikke Paul Lillesæt faaet noget Regnskab af ham for Udbyttet. Historien om Gjældsbrevet for de 3000 Spdlr. var aabenbar opdigtet, da intet Spor fandtes af, at en saadan Forskrivelse var bleven udstedt, og dens Tilværelse maatte saaledes benegtes. Men i alle Fald maatte den blive en Sag mellem Udsteder og Modtager, hvormed Rynning Intet havde at bestille. Som Hjemmel for Forbudsforretningen maatte det beviste Underslæb være nok, og der havdes saaledes flere Grunde for dens Stadfæstelse, hvoraf enhver for sig maatte ansees tilstrækkelig. Naar der henvistes til Udbyttet af det hugne Tømmer som eneste Gjenstand for Arrest, maatte det bemærkes, at det netop var dette Udbytte, der søgtes besveget saaledes, at man deraf ikke havde kunnet faae en Skilling fat, medens Skovene ødelagdes. Han paastod derfor Stadfæstelse af Forretningen for Ole Dysteruds Vedkommende, og Sagsomkostningerne hos denne tillagte sin Part.

Høiesterets Dom, afsagt 10de October 1850, er saa lydende:

"For Ole Olsen Dysteruds Vedkommende bør den paaankede Fogedforretning ved Magt at stande. I Processens Omkostninger for Høiesteret betaler Ole Olsen Dysterud til Landhandler Conrad Rynning 60 Spdlr. Saa bøder han og til Statskassen for unødig Trætte 50 Spdlr."

Christiania 1850.
Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang
№ 46.

18de November
1850.

Norsk Retstidende,

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sager, paakjendte i Høiesterets 2den Session 1850.

Den 1ste October.

L.Nr. 77. Advocat Skjelderup, Actor mod Gjertrud Larsdatter Kolven.

(Skriftlig behandlet).

Denne Angj., som er noget over 63 Aar gammel og ikke har noget fordeelagtigt Vidnesbyrd med Hensyn lil Troskab, tiltales i Følge Lister og Mandals Amts Ordre af 23de Marts sidstleden for Tyveri, og er ved de i Sagen ergangne Domme, nemlig Underretsdom inden Flekkefjords Sorenskriveries Jurisdiction af 30te April og Overretsdom af 12te Juni dette Aar for 1ste Gang begaaet simpelt Tyveri anseet med 15 Dages Fængsel paa Vand og Brød. Sagen angaaer blot eet Factum, hvorom er fremkommet følgende Oplysninger: Den 5te November 1849 blev der efter Reqvisition fra 2den Dept., Tønnes Larsen holdt Auction paa Angj.s og Mands Bopæl over nogle hos dem for Gjæld til Deponenten udereqverede Effecter, hvoraf 2den Dept. selv kjøbte en Qvittel og en Hovedpude, og 1ste Dept. en Dyne, som han dog ikke bragte til sit eget Hjem, men nedlagde i Forvaring hos 2den Dept., hvis Søn, 8de Vidne, lovede ved første Leilighed at medtage den til 1ste Dept. To Dage efter Auctionen indfandt Angjældende sig hos 8de Vidne og sagde, at hun maatte have sine Klæder igjen, da hun ellers kom til at fryse ihjel, hvortil 8de Vidne svarede, at hun kunde faae igjen

Dvittelen og Hovedpuden, som Vidnets Fader havde kjøbt ved Auctionen, men at han ikke kunde udlevere Dynen, som tilhørte 1ste Dept., og da Angj. tilføiede, at 1ste Depnt. havde tilladt hende at erholde Dynen, svarede 8de Vidne, at hun ikke fik Dynen, med mindre hun skaffede 2 Mænd, som indestod for Rigtigheden af bemeldte hendes Opgivende. Angj. gik derefter til 5te og 7de Vidne og sagde til dem, saa høit, at 2den Deponent hørte det, at de skulde gaae med hende til 2den Dept. da hun agtede at tage tilbage sine Klæder. Imidlertid ledsagede blot 5te Vidne Angj. til 2den Dept. og til 8de Vidne; da nu 8de Vidne spurgte 5te Vidne om 1ste Dept. havde tilladt Angj. at at faae Dynen udleveret, eller om 5te Vidne vilde indestaae for den, og 5te Vidne hertil svarede, at han ikke vidste noget om en saadan Tilladelse og ikke vilde indestaae for Dynen, saa erklærede ogsaa 2den Deponent, ligesom hans Søn tidligere havde gjort, at hun kunde erholde til Laans Hovedpuden og Dvittelen, som Deponenten selv eiede, men at han ikke kunde udlevere 1ste Dept.s Dyne, hvorhos han sendte sin Datter, 3die Vidne, med hende til Storstuen, hvor Sengeklæderne laae, for at udlevere hende Puden og Dvittelen. Da 3die Vidne havde leveret hende disse, vilde hun med Vidnets Forbud ogsaa medtage Dynen, som Vidnet holdt i den ene Ende, medens Angj. holdt i den anden; men da Angj. tilsidst raabte, "slip Dynen og tag Vidne paa mig, jeg tager den," saa vilde 3die Vidne ikke længere kives med hende og slap derfor Dynen, som Angj. derpaa medtog tilligemed de andre Klæder. Saaledes har 3die Vidne, som da var alene med Angj. forklaret sig, tilføiende, at hun stod i Storstuen strax indenfor og Angjældende i Gangen strax udenfor Storstuen, holdende hver i sin Ende af Dynen, og 2det, 5te og 8de Vidne, som opholdt sig i en anden Stue, der blot ved en Gang er skilt fra Storstuen, og som kunde høre, hvad der foregik, da Dørene i begge Stuer stode aabne, have bekræftet, at der var Trætte om Dynen mellem Angj. og 3die Vidne, som i længere Tid erklærede sig uvillig til at udlevere Dynen, der tilhørende 1ste Dept. 5te og 8de Vidne ere derhos ogsaa eenstemmige i, at 3die Vidne udraabte, at Angj. ogsaa tog Dynen og at 8de Vidne raabte til sin Søster, 3die Vidne: "lad hende tage Dynen," hvortil 8de Vidne anfører som Grund, at han

ikke vilde have mere Trætte med hende, da han vidste, at hun var slem at komme til Rette med. Angj. benegter ikke Besiddelsestagelsen, men paastaaer, deels at hun ikke vidste og heller ikke af Vidnerne blev underrettet om, at Dynen ikke tilhørte 1ste Dept., hvilket Foregivende efter det Anførte er løgnagtigt, og deels at hun fik Lov til at tage samtlige Klæder af 2det, 3die og 8de Vidne, og paaberaabte sig til Styrke herfor, at 3die Vidne, endog efter at Angj. var kommen udenfor Huset med samtlige Klæder, tilbød hende et Toug til at bære dem paa, hvilket Tilbud hun modtog. I sidstmeldte Henseende har 6te Vidne, der som et 13 Aar gammelt Barn ikke er edfæstet, forklaret, at han var tilstede udenfor Huset, da Angj. kom med Klæderne, og da disse slæbte i Sølen, sagde Vidnet til sin Søster, 3die Vidne, at han burde laane Angj. et Toug til at bære Klæderne paa, og da 3die Vidne hertil gav sit Samtykke, leverede han Angj. Touget. 3die Vidne har hertil forklaret, at hun anseer det muligt, at hun har meddeelt det af 6te Vidne omforklarede Samtykke, men hun kan Intet med Sikkerhed erindre derom. Endvidere maa i factisk Henseende bemærkes, at 4de Vidne har forklaret og Angj. erkjendt, at 4de og 8de Vidne nogen Tid efter den 7de November, da Besiddelsestagelsen foregik, efter Begjæring fra Dynens Eier, 1ste Dept., forespurgte sig hos Angj., om hun med det Gode vilde udlevere Dynen til Eieren, men at Angj. hertil svarede 4de Vidne, som er hendes Broder, at han ikke havde noget med denne Sag at bestille, og at han kunde passe sine egne Affærer. Ved Sagens Incamination medbragte Angj. Dynen, som blev overleveret Eieren. I Henhold til det Anførte synes det ikke ganske klart: 1) om ikke Angjæld. har havt Tilladelse af rette Vedkommende til at tage Dynen, i hvilket Tilfælde Besiddelsestagelsen ikke kunde kaldes ulovlig, og 2) om Angjældendes Hensigt kan have været at berøve Eieren Eiendomsretten, jfr. i begge Henseender Udtrykkene i Cap. 19 § 1. I sidste Henseende taler dog mod hende hendes Vægring for at tilbagelevere den, da Eieren gjennem 4de og 8de Vidne dertil opfordrede hende. I første Henseende bemærkes derimod, at det ved 5te og 8de Vidnes eenstemmige Forklaringer er oplyst, at 8de Vidne, til hvem Dynens Forvaring synes at være overdraget, lige saa meget som til 2den Dept., raabte til Søsteren, 3die Vidne, at hun

skulde lade Angj. tage Dynen ogsaa, hvilket tildeels heller ikke kan have undgaaet 2den Dept.s Opmærksomhed, ligesom 3die Vidnes Forklaring synes at gaae ud paa, at Vidnet omsider tillod hende at medtage Dynen, hvilket vinder Styrke derved, at 6te Vidne efter Overlæg med Søsteren endog laante Angj. Toug til at bortbære Klæderne med, hvilket Laan netop maa have sigtet til Dynens Bortbæren, da Ovitteln og Puden let kunde transporteres foruden Toug. Naar nu endvidere hensees til, at der paa Pladsen var tilstede og erfarede, at Angj. ogsaa bortbragte Dynen, 3 voxne Mandspersoner, nemlig 2det, 5te og 8de Vidne, samt et voxent Fruentimmer, 3die Vidne, foruden den 13aarige Dreng, 6te Vidne, saa synes der i, at alle disse Mennesker lode Angjældende uhindret bortbringe Dynen, at ligge et Samtykke fra deres Side, hvilket Samtykke bliver temmelig naturligt, naar hensees til, at Sagens Omstændigheder i Øvrigt godtgjøre, at de Tilstedeværende indsaae, at Angj. i den haarde Vintertid høiligen tiltrængte Dynen, som man jo desuden vidste, hvor var, og 1ste Dept. alligevel letteligen kunde komme i Besiddelse af. Paa Grund af det Anførte maa det formeentlig antages, at 2det, 3die og 8de Vidne efter forudgaaet gientagen Negtelse omsider have tilladt Angj. ogsaa at bortbringe Dynen, og at hun saaledes ikke kan ansees skyldig i Tyveri. Under den omhandlede Forudsætning kan derimod opstaae Spørgsmaal, om ikke Angj. ved falskeligen at foregive 1ste Dept.s Tilladelse til at tage Dynen, har tilsneget sig dette Samtykke, og om hun altsaa ikke har gjort sig skyldig i Bedrageri mod 1ste Dept., som har forlangt Paatale; imidlertid er det temmelig klart, at hverken 2det eller 8de Vidne ere blevne førte bag Lyset ved dette hendes Foregivende, og at det ikke var derved, de motiveredes til at tillade hende at medtage Dynen. Høiesterets Dom er saa lydende: "(Navn) bør for Justitiens videre Tiltale i denne Sag fri at være, dog at hun udreder Sagens Omkostninger o. s. v."

Den 1ste October.

L.Nr. 78. Advocat **Kildal**, Actor mod Johannes Ellingsen Hylleqve.

(Skriftlig behandlet).

Angj, der er Familieforsørger i trange Kaar, til-

staaer, at han ved sidste Kyndelsmissetider een Gang har brudt ind i 1ste Vidnes og to Gange i 2det Vidnes Qværnehus og stjaalet Meel og Korn af ringe Værdi. Hos 2det Vidne opbirkede han Laasen med en krummet Spiger, hos 1ste Vidne udtog han Krampen med Haandkraft; men, da Bestjaalne ei har bemærket, at Krampen var løs, maa dog Vold ansees brugt. Ligeledes tilstaaer han, at have i afvigte Høst en Nat fra en Hæsje stjaalet 2 større og 1 mindre til Tørring ophængte Skjorter. Tiltalt for disse Tyverier, i Følge nordre Bergenhus Amts Ordre af 28de Marts sidstleden, er han ved Underretsdom i indre Sogn af 27de Mai, stadfæstet ved Overretsdom i Bergen af 1ste Juli næstefter, fældet for 3 grove og 1 simpelt Tyveri, til 1 Aars Strafarbeide. Høiesteret stadfæstede de ergangne Domme.

Den 13de November.

L.Nr. 165. Advocat **Kildal**, Actor mod Oliana Olsdatter Benneksbraaten.

I Aaret 1832 blev Angj., som den Gang var 26 Aar gammel, gift med Jens Olsen Bilidt, med hvem hun har avlet 8 Børn. Senere have de som Husmandsfolk boet paa Pladsen Benneksbraaten paa Finskoven i Grue. Deres egteskabelige Samliv har været meget slet, idet de have levet i det største Fiendskab, hvorhos det oftere er kommet til Slagsmaal mellem dem. Manden har fortalt sine Bekjendte (4de og 5te Vidne), at han for Konens Udyders Skyld saae sig nødsaget til undertiden at banke hende, og 16—22 Vidne have derhos forklaret sig om Mishandlinger, deels gjensidigen udøvede, deels af Manden mod Konen, naar denne stiklede paa ham for Drikfældighed og Forsømmelighed. Angjældende skildres i Øvrigt af Naboerne som den slemmeste af Egtefolkene; Manden søgte ofte Natteherberge, hos dem, fordi der ei var Fred at faae hjemme. Jens Olsen har været henfalden til Drik, imellemstunder, og herunder uregjerlig, og har tildeels forsømt sit Huus, men mod Naboerne har han været omgjængelig og forligelig. Om Aftenen den 5te Novbr. f. A. var han, indtil det blev mørkt, i frisk og rask samt ædruelig Tilstand hos Naboen, 1ste Dept. i Undersøgelsesforretningen den 9de Novbr. Henimod Klokken 9½ om Morgenen den 6te kom Angj.s Datter Elisabeth til 1ste Dept. og bad ham følge

med hende hjem, fortællende, at Forældrene hele Natten havde været uenige, samt at Faderen, der havde begivet sig ud, laae blodig paa Marken. Ved Ankomsten til Benneksbraaten, forefandt Deponenten Jens Olsen liggende paa Marken strax udenfor Husdøren, med Ansigtet vendt nedad i de foldede Hænder paa en Steen; det sneede og regnede, og Jens Olen var ei iført andet end Skjorten, der var trukket op under Armene, medens et Klæde skjødesløst var kastet paa ham. Han var blodig i Hovedet, som befandtes bibragt 2 store Huller ovenover begge Ørerne. Paa Deponentens Adspergende gav han intet Svar, men løftede Hovedet i Veiret og saae paa Dept.n 2 à 3 Gange. Angjældende laae inde i Sengen, foregivende at være syg, og paa Pladsen var ellers alene de trende, 11, 6 og 4 Aars gamle Børn. Deponenten sendte nu Bud efter 2den og 6te Deponent, og ved disses Hjælp samt ved Angjældende, der nu var staaet op, fik han Jens Olsen bragt ind i Huset, hvor de istandbragte et Leie for ham, hvorved dog Angj. beklagede sig over, at de hertil brugte Klæder vilde blive udblødede. Hun viste heller ikke den mindste Omsorg for ham, og var derhos ei at formaae til at komme hen og see paa ham. Jens laae nu rolig og gav ei anden Lyd fra sig end en Snorken. Een Gang reiste han sig, som for at tale, men hvad han vilde sige, var uforstaaeligt. Dept.n gik nu hjem, men om Middagen ved Tilbagekomsten fandtes Jens Olsen at være død. Paa Deponentens Spørgsmaal om, hvorledes det var tilgaaet med hendes Mand, forklarede Angj., at han hele Natten igjennem havde været vred, samt havde truet med at at dræbe hende, og at han henimod Morgenen havde begivet sig ud, og at hun antog, at han ved denne Leilighed var falden om og havde slaaet sit Hoved. Hun viste sig tilfreds over at være bleven ham kvit, ligesom hun ogsaa erklærede, at Børnene herover ogsaa vare tilfredse. I Følge Deponentens Forklaring var Pladsen udenfor aldeles jævn med Undtagelse af Stenen, der ei var glat. Under Fortsættelsen af den nævnte Forretning den 10de November blev Liget synet og Læsionerne beskrevne; de befandtes at være de samme som af Deponenten iagttagne den 6te, hvorhos Blod fremdeles befandtes at flyde af Saarene i Hovedet. Under samme Forretning forklarede Angjældende, der havde gjort Barsel Natten til samme

Dag, at Manden i ædru Tilstand var kommen hjem om Aftenen, samt at han var vred paa hende i Anledning af et Rygte, han troede udspredt af hende, og under Uenigheden i denne Anledning truede Manden med, at hun levende eller død skulde flytte endnu den næste Aften. Hun gik og lagde sig, men Manden vedblev at gaae oppe, hvorunder han spændte hende i Ryggen, ligesom han flere Gange gik ud og ind. Ved Midnat klædte han sig af, men blev siddende oppe, sysselsat med at bryne sin Tollekniv. Han gik nu udenfor Huset i bare Skjorten, og kort forinden Dagen brød frem, hørte hun, det dumpede og dundrede udenfor, ligesom hun og syntes at høre, at der taltes. Angj. hørte derhos en sagte Stønnen; men hun holdt sig inde af Frygt for, at han blot vilde narre hende ud, for at banke hende. Da denne Stønnen vedblev i længere Tid, sendte hun Datteren Elisabeth ud, for at see efter, og Manden fandtes da liggende udenfor Døren, uden at give noget Svar paa Tiltale, hvorfor hun lod Datteren lægge et Klæde over ham. Angj. angiver endeligen, at hun ei antager Manden molesteret af nogen Fremmed, ligesom der om Natten ei var nogen saadan paa Pladsen. Døttrene Elisabeth, 11½ Aar og Eli 6 Aar gammel forklarede sig ved samme Anledning overeensstemmende med Moderen. Den 14de November afholdtes Obductionsforretning, hvorved fandtes a) paa høire Side af Hovedet var et 4 Tommer langt Saar med afbrudt og ujævn Rand; i Midten saaes Hjerneskallen brækket og nedtrykt samt enkelte løse Beensplinter; b) et med et skarpt Instrument paa venstre Side af Hovedet bibragt 3½ T. langt Saar, der var 1 Tomme dybt; derhos befandtes 2 Hudsaar med jævne Kanter. Ved den indvendige Besigtigelse viste sig Blod blandt Andet i den høire Tindingmuskel, ligesom Baghovedets Muskler vare gjennemtrængte af Blod. Det under a anførte Beenbrud befandtes at være cirkelrundt næsten af 1 Sølvspecies Størrelse. Ligeledes viste der sig et andet Beenbrud i Baghovedet henimod det venstre Tindingsbeen. Den haarde Hjernehindes Kar vare overfyldte med Blod, og i Hjernen var derhos en Fordybning samt et Par løse Splinterbeen af den indvendige Lamel. I Conclusion af 17de November ere de omhandlede Læsioner antagne at have været en med Kunst og Natur uovervindelig

Aarsag til Jens Olsens Død. Ved en ny Undersøgelsesforretning den 14de November, angaaende blandt Andet forskjellige forefundne Blodpletter, afhørtes atter Datteren Elisabeth, uden at ville forklare Noget, skjønt hun paastod at have været vaagen største Parten af Natten. Moderen havde ei den hele Nat forladt Sengen, da hun var usel af det Spænd, Afdøde havde givet hende. Angjældende selv vilde i Øvrigt ei heller nu afgive nogen yderligere Tilstaaelse. Samtlige under disse Forretninger afhørte Personer have fundet det aldeles utroligt, at Jens Olsens Kone har erholdt sin Skade som af hende forklaret, hvorimod denne mistænktes for at have bibragt ham Læsionerne. Efter at være bragt i Arrest tilstod Angjælgende der for Sognepræst Dahl, at Manden den 5te var kommet hjem i en forfærdelig opbragt Stemning samt havde truet hende paa Livet, medens han gik ud og ind; han klædte sig af, men gik atter ud, ladende Døren lidt aaben efter sig. Angj., der havde lagt sig, stod nu op, for at see efter ham; han kom hende i Møde med udbredte Hænder og Angjældende troede nu at han vilde kvæle hende, hvorfor hun greb til et Spiktræ og tænkende, at det fik gaae som det vilde, slog hun til ham i Hovedet, saa at han faldt ved dette mod Stenen udenfor Huset, hvorved Læsionerne antages bevirkede. Angj. vedtog i det Væsentlige denne Forklaring under Forhøret, idet hun tilføiede, at Manden sidste Gang, han gik ud, havde truet hende paa Livet, samt at hun af Frygt herfor og for at bjerge Livet havde slaaet ham, idet han stod i Begreb med at træde ind igjen, i Hovedet med Træet. Hun vil ikke have haft nogen rigtig Samling om hvad hun derefter foretog sig. Hendes Børn vare ved hendes Arrestering skilte fra hende, Elisabeth var taget i Huset hos Lensmand Rolsdorf. Som 8de Dept. forklarede Elisabeth nu i Forhøret, at Forældrene havde trættet om Aftenen uden at Faderen truede paa Livet; at Moderen og de 3 Børn laae i en Seng paa Gulvet, medens Faderen laae paa en Bænk ved den venstre Væg, hvilende paa den venstre Side samt vendt mod Vinduet. Efter at han havde lagt sig, var han nogle Gange staaet op, og var gaaet ud og ind, og derunder havde han spændt Moderen i Ryggen. Senere var Elisabeth vaagnet af Trang til at lade sit Vand, og da en Tyristikke – formeentlig af Moderen –

var tændt, saae hun Moderen med en Øxe at staae ved Faderens Hoved og at bibringe ham 2 Slag i Hovedet, saa at han faldt ned af Bænken, idet han ligesom snorkede. Det var endnu mørkt om Natten. En Stund derefter hørte Elisabeth, der af Frygt havde krøbet under Skindfælden, at Moderen trak Faderen henover Gulvet ud af Stuen og lagde ham udenfor. Moderen blev siddende en Stund oppe; da hun senere havde lagt sig, bad hun Barnet, da det havde begyndt at lysne, at see ud af Vinduet, hvornæst hun bad hende at lægge over ham det Klæde, hvorpaa han havde ligget paa Bænken. Angjældende havde slutteligen befalet og truet saa vel Elisabeth som de 2 yngre Søskende til at tie stille med det Forefaldne, samt at fremstille dette, som om Faderen var gaaen ud og havde faldt og slaaet sig paa Stenen. Under Forhøret vare 3 paa Pladsen forefundne Øxer tilstede, og uden al Anviisning samt strax paapegede Elisabeth den, hvormed Gjerningen var skeet. Angjæld. benegtede aldeles Datterens Forklaring, ligesom Foreviisningen af Mandens Lig ikke i mindste Maade forstyrrede hendes Rolighed. Sogepræst Dahl søgte paa Nyt at bearbeide hende, men dog uden nogen Frugt, idet hun alene ytrede sig med Tilbageholdenhed og søgte at undgaae nogen Erkjendelse. Den 6 Aar gamle Datter Eli, der var bleven udsat til 9de Deponents Forældre, havde for 9de og 10de Dept., uden at hun i Mellemtiden havde været sammen med Søsteren Elisabeth, flere Gange og uden nogen Forandring fortalt Faderens Ombringelsesmaade, nemlig at hun havde seet Moderen ved den sovende Faders Leie at bibringe denne med en Øxe et Slag i Hovedet og, efter at han var falden ned, at brnge den atter flere Gange. Moderen og Søsteren Elisabeth havde derefter - den Ene holdende i Fødderne og den Anden i Hovedet - slæbet Faderen ud; havde derefter vasket Gulvet, og Moderen havde forbudt Børnene at fortælle Noget. Som 11te Deponent har Eli, der af Retten bevidnedes at røbe meget gode Forstandsevner, stadfæstet disse Forklaringer idet ogsaa hun uden al Paaviisning angav, hvilken Øxe Faderen var slaaet med. Angjældendes 4 Aar gamle Søn Ole Jensen havde ogsaa for 3die og 4de Dept. samt for 9—15de og for 24de og 25de Vidne forklaret sig paa samme Maade

Aarsag til Jens Olsens Død. Ved en ny Undersøgelsesforretning den 14de November, angaaende blandt Andet forskjellige forefundne Blodpletter, afhørtes atter Datteren Elisabeth, uden at ville forklare Noget, skjønt hun paastod at have været vaagen største Parten af Natten. Moderen havde ei den hele Nat forladt Sengen, da hun var ussel af det Spænd, Afdøde havde givet hende. Angjældende selv vilde i Øvrigt ei heller nu afgive nogen yderligere Tilstaaelse. Samtlige under disse Forretninger afhørte Personer have fundet det aldeles utroligt, at Jens Olsens Kone har erholdt sin Skade som af hende forklaret, hvorimod denne mistænktes for at have bibragt ham Læsionerne. Efter at være bragt i Arrest tilstod Angjældende der for Sognepræst Dahl, at Manden den 5te var kommet hjem i en forfærdelig opbragt Stemning samt havde truet hende paa Livet, medens han gik ud og ind; han klædte sig af, men gik atter ud, ladende Døren lidt aaben efter sig. Angj., der havde lagt sig, stod nu op, for at see efter ham; han kom hende i Møde med udbredte Hænder og Angjældende troede nu at han vilde kvæle hende, hvorfor hun greb til et Spiktræ og tænkende, at det fik gaae som det vilde, slog hun til ham i Hovedet, saa at han faldt ved dette mod Stenen udenfor Huset, hvorved Læsionerne antages bevirkede. Angj. vedtog i det Væsentlige denne Forklaring under Forhøret, idet hun tilføiede, at Manden sidste Gang, han gik ud, havde truet hende paa Livet, samt at hun af Frygt herfor og for at bjerge Livet havde slaaet ham, idet han stod i Begreb med at træde ind igjen, i Hovedet med Træet. Hun vil ikke have haft nogen rigtig Samling om hvad hun derefter foretog sig. Hendes Børn vare ved hendes Arrestering skilte fra hende, Elisabeth var taget i Huset hos Lensmand Rolsdorf. Som 8de Dept. forklarede Elisabeth nu i Forhøret, at Forældrene havde trættet om Aftenen uden at Faderen truede paa Livet; at Moderen og de 3 Børn laae i en Seng paa Gulvet, medens Faderen laae paa en Bænk ved den venstre Væg, hvilende paa den venstre Side samt vendt mod Vinduet. Efter at han havde lagt sig, var han nogle Gange staaet op, og var gaaet ud og ind, og derunder havde han spændt Moderen i Ryggen. Senere var Elisabeth vaagnet af Trang til at lade sit Vand, og da en Tyristikke – formeentlig af Moderen –

var tændt, saae hun Moderen med en Øxe at staae ved Faderens Hoved og at bibringe ham 2 Slag i Hovedet, saa at han faldt ned af Bænken, idet han ligesom snorkede. Det var endnu mørkt om Natten. En Stund derefter hørte Elisabeth, der af Frygt havde krøbet under Skindfælden, at Moderen trak Faderen henover Gulvet ud af Stuen og lagde ham udenfor. Moderen blev siddende en Stund oppe; da hun senere havde lagt sig, bad hun Barnet, da det havde begyndt at lysne, at see ud af Vinduet, hvornæst hun bad hende at lægge over ham det Klæde, hvorpaa han havde ligget paa Bænken. Angjældende havde slutteligen befalet og truet saa vel Elisabeth som de 2 yngre Søskende til at tie stille med det Forefaldne, samt at fremstille dette, som om Faderen var gaaen ud og havde faldt og slaaet sig paa Stenen. Under Forhøret vare 3 paa Pladsen forefundne Øxer tilstede, og uden al Anviisning samt strax paapegede Elisabeth den, hvormed Gjerningen var skeet. Angjæld. benegtede aldeles Datterens Forklaring, ligesom Foreviisningen af Mandens Lig ikke i mindste Maade forstyrrede hendes Rolighed. Sogepræst Dahl søgte paa Nyt at bearbeide hende, men dog uden nogen Frugt, idet hun alene ytrede sig med Tilbageholdenhed og søgte at undgaae nogen Erkjendelse. Den 6 Aar gamle Datter Eli, der var bleven udsat til 9de Deponents Forældre, havde for 9de og 10de Dept., uden at hun i Mellemtiden havde været sammen med Søsteren Elisabeth, flere Gange og uden nogen Forandring fortalt Faderens Ombringelsesmaade, nemlig at hun havde seet Moderen ved den sovende Faders Leie at bibringe denne med en Øxe et Slag i Hovedet og, efter at han var falden ned, at brnge den atter flere Gange. Moderen og Søsteren Elisabeth havde derefter - den Ene holdende i Fødderne og den Anden i Hovedet - slæbet Faderen ud; havde derefter vasket Gulvet, og Moderen havde forbudt Børnene at fortælle Noget. Som 11te Deponent har Eli, der af Retten bevidnedes at røbe meget gode Forstandsevner, stadfæstet disse Forklaringer idet ogsaa hun uden al Paaviisning angav, hvilken Øxe Faderen var slaaet med. Angjældendes 4 Aar gamle Søn Ole Jensen havde ogsaa for 3die og 4de Dept. samt for 9—15de og for 24de og 25de Vidne forklaret sig paa samme Maade

om Dødsmaaden, uden at han efter at han kom hjemmefra havde talt med Elisabeth, og har han som 12te Deponent med Tydelighed og Bestemthed gjentaget det samme. Elisabeth og 2 af Angjældendes andre Døttre, 21de og 22de Vidne, hvoraf 21de er vidnefør, have forklaret, at Moderen et Par Dage før Arrestationen sagde til Sønnen, at han ei maatte sige andet om Dødsmaaden, end hvad hun havde sagt ham. Efter 5te Dept.s Forklaring viste Tildragelsen sig at have gjort stærkt Indtryk paa Eli. Elisabeth vedgik derefter sine Søskendes Forklaring om, at hun havde hjulpet Moderen med at trække Faderen ud, samt at vaske Gulvet. Som Grund til den forrige forbeholdne Forklaring har Elisabeth som 14de Vidne anført, at hun var bange for, at Folk kunde blive vred paa hende, fordi hun havde hjulpet Moderen. Denne havde tørret Blodet af Øxen, og havde befalet Elisabeth, da Lensmanden ventedes, at brede Mose over Øxen paa det Sted, der var lagt under Bænken. Angjældende vedblev fremdeles sin forrige Forklaring, idet hun vilde have fundet det omhandlede Spiktræ liggende for sine Fødder, som Manden kom mod hende, medens Døttrene Elisabeth og Eli forklare, at der hverken i Stuen eller udenfor Døren laae noget Spiktræ. I Erklæring af 6te Januar 1850 har Districtslægen fundet det usandsynligt og umuligt, at de paa Jens Olsen forefundne Læsioner kunne være frembragte ved Slag af et Spiktræ og derpaa følgende Fald. Angjældende er liden af Væxt, Manden derimod var høi og robust. Ved Undersøgelsesforretningen den 14de November 1849 oplystes, at Blod var flydt ned gjennem Gulvet paa de derunder liggende Gjenstande. Vidnerne (Sagens 3die og 4de) fandt det imidlertid sandsynligt, at en Blodsamling, der viste sig under Gulvet lige ved det Sted, hvor den Bænk havde staaet, hvorpaa Jens Olsen havde ligget om Natten, kunde hidrøre fra hans Leie i Stuen, efter at han som halvdød var bragt ind, ligesom Angjældende havde opgivet, at hun Natten til 10de havde forrettet sin Nedkomst ved førstnævnte Sted. 5te Vidne fandt imidlertid det at være usandsynligt, at Blodsamlingen kunde hidrøre fra Jens Olsen, efter at han den 6te var bragt ind, idet der under hans hele Legeme var udbredt Bjørnemose og en Høpude lagt under hans Hoved, ligesom i alle Fald Blodet maatte

have banet sig Vei over en stor Sprække i det jævne Gulv. 3die og 4de Vidne ere derfor gaaede over til 5te Vidnes Conclusioner og Slutninger, idet de derhos antage, at Angjældende ved sit Barsel ei kan have kvitteret saa meget Blod, som fandtes ligeunder det Sted, hvor Bænken havde staaet. Angj.s Døttre Elisabeth og Eli forklarede dernæst, at Angj. under Barselet havde staaet ved den søndre Væg 2—3 Alen fra Bænken, ligesom Elisabeth havde vasket op efter Barselet, hvorved dog noget Blod flød ned gjennem Gulvsprækken. Udenfor Retten har Angj. endeligen afgivet Bekjendelse om at have brugt Øxe mod Manden. Da Sognepræst Ludvig Bergh, 27de Vidne, den 19de December var tilstede i Arresten og samtalte med Angj., gik hun herunder til Bekjendelse, og efter Præstens Opfordring vedtog hun for Sorenskriverens edsvorne Fuldmægtig, Candidat Handberg, som i anden Anledning var tilstede, at gjentage sin Tilstaaelse, og efter Præstens Udsagn gjentog hun nu, at hun efter at have været i Trætte med Manden, slog ham med et Vedtræ i Hovedet, saa at han blev bedøvet og faldt om, hvorefter hun drog ham udenfor, og nu tog hun en Øxe, og i den bestemte Hensigt at dræbe ham, slog hun ham i Hovedet, dog uden at bruge det Skarpe. Præsten brugte ingen streng Tiltale mod hende, ligesom der hengik en Stund mellem hendes Tilstaaelse i Eenrum og Tilstaaelsens Gjentagelse for Candidat Handberg. Denne har som 26de Vidne gjentaget en i Sessionen den 25de Januar gjort Tilforsel, om at Angj. for Bergh og ham havde tilstaaet, at have brugt Øren mod sin Mand, idet hun foregiver, at hun vilde flygte til Naboerne, men udenfor Døren mødte Manden, som kom farende mod hende, og for at forsvare sig, slog hun ham først med et Spiktræ, hun havde i Haanden, og af Frygt for, at han aldeles skulde ødelægge hende, naar han kom paa Benene igjen, slog hun ham med Øxen, som netop var ved Haanden. Vidnet undlod at føre hendes Forklaring til Protokols, fordi han var sysselsat med en anden Sag, og fordi han ei nærede den mindste Tvivl om, at Angj. jo vilde gjentage Tilstaaelsen for Retten. Imellem 26de og 27de Vidne er Uovereensstemmelse, for saa vidt angaaer Brugen af Spiktræet, om nemlig inden eller udenfra Huset, men 27de Vidne har vedblevet sit Udsagn, der støtter sig til Angj.s Fremstilling

saa vel i Centrum som under Fremstillingen for 26de Vidne. Angjældende har fragaaet sin Bekjendelse, paastaaende, at hun var saa bevæget og forstyrret, at hun ei veed, hvad hun sagde til 26de og 27de Vidne; men disse have forklaret, at, i hvor vel hun var i en bevæget Tilstand, afgav hun dog, efter alt hvad Vidnerne kunde skjønne, sin Tilstaaelse med fuld Sands og Samling, ligesom det er attesteret, at hun ved ellers at fremstilles for Retten, har vidst at bibeholde stor Koldblodighed og Betænksomhed. Som indicerende i hendes Forklaringer bemærkes, at hun, ved i Sessionen den 4de Marts at forklare sig angaaende Brugen af Spiktræet, i Forbigaaende berørte, at hendes Mand derefter var bragt udenfor Døren, medens hun saa vel tidligere som i paafølgende Session har fremstillet Tildragelsen, som om Afdøde udenfra havde faaet Slaget og derefter var falden mod Stenen. Denne tilfældige Tilstaaelse synes saaledes tilstrækkeligen at bestyrke alle i Øvrigt for Haanden værende Oplysninger, ligesom den navnligen indeholder et Indicium mod Sandfærdigheden af alle hendes Udsagn; thi var Jens Olsen bragt udenfor, bortfalder nødvendigviis den hele Udsmykning om at han er falden mod Stenen, ligesom det i saa Fald nødvendigviis maa forudsættes, at han inde i Stuen er tilføiet anden Molest end blot af Vedtræet, da han herved neppe kan antages at være bleven saa aldeles bedøvet, lige saa lidt som Angjældende kan antages, at have givet sig i Færd med at slæbe ham ud, naar hun ikke vidste sig mere sikker mod hans Tilbagevenden til Sands og Samling. Saaledes er Angj. overført, at have ombragt sin Mand. Om det er hende tilregneligt som Drab eller Mord, er tvivlsomt. 5te Vidne har hørt Angjældende for 4 Aar siden at ytre, at hun skulde ønske at faae give Manden Gift, naar hun blot ikke selv kom i Uleilighed, ligesom Manden for 16de Vidne havde ytret, at Konen i Høsten 1849 under en Strid, de havde, hvorunder Angj. slog Manden i Hovedet med et Potetesgrav, havde truet med at slaae ham ihjel. Da maaskee et saadant Forsæt har været næret af hende i længere Tid, samt da Manden allerede maa antages at have sovet i nogen Tid, efter at de om Aftenen havde været i Skjænderi sammen, tør maaskee Ombringelsen tilregnes hende som Mord. Præsterne Dahl og Bergh have bevidnet, at hun i Forhold til sin Stilling er i

Vildfarelse af almindelige Religionskundskaber, og hendes Aandsudvikling synes i Øvrigt i lige Maade at være paafaldende efter hendes Stilling, idet de documenterede Skrivelser ere concipperede af hende selv. Angjældende er ei drikfældig, men i Følge Sognepræst Dahls Attest er hun ellers henfaldende til fast alle Laster; hun er skildret som meget tilbøielig til Løgn med Færdighed til at besmykke Fremstillingen. Herpaa giver Sagen ogsaa, foruden i mange andre Henseender, for saa vidt Beviis, som hun i de sidste Sessioner har villet vække Formodning om, at den tilstedekomne 1ste Deponet er den, som har tilføiet Manden Læsionerne, idet hun mener, at det har været Fiendskab fra 1ste Dept.s Side. Grunden til Børnenes hende ufordeelagtige Forklaringer har hun villet søge i hendes Fienders Paavirkning; Datteren Elisabeth har, efter at være foreholdt dette, dog lige bestemt modsagt Moderen og vedblevet sit Forrige. Ved Dom, afsagt af Sorenskriveren i Soløer og Meddomsmænd, er Angjældende anseet skyldig i Mord, og overeensstemmende med Criminallovens Cap. 14 § 1 dømt til at have sit Liv forbrudt. Ved Overretten antoges Angjældende alene overført Overtrædelse af Cap. 14 § 5. Ved Høiesterets Dom af 13de November blev Underrettens Dom stadfæstet.

Den 14de November

L.Nr. 172. Advocat **Dunker**, Actor mod Præliminarist Georg P. C. Hammerstein.

Ved den af Christiania Stiftsoverrets 1ste Afdeling under 13de Mai sidstleden i nærværende Sag afsagte Dom er saaledes kjendt for Ret: I Følge Ordre fra Amtmanden i Smaalehnenes Amt af 14de Februar d. A. grundet paa Skrivelse fra Justits- og Politidepartementet af 12te næstfør, tiltales under nærværende Sag Præliminarist Georg P. C. Hammerstein for Overtrædelse af Criminallovens Cap. 9 § 26, og ved Dom, afsagt af Byfogden paa Frederikshald den 27de Marts sidstleden, er Tiltalte herfor tilfunden at hensættes i Arrest i 32 Dage samt at udrede alle af Actionen og Straffens Execution flydende Omkostninger, hvoriblandt

Salarium til Referenten, Procurator Lyche, 7 Spdlr. Denne Dom er efter Tiltaltes Forlangende indanket her for Retten. De under Sagen paaklagede Ytringer findes i en i Nr. 1 af Bladet "Frederiksbalds Budstikke" for dette Aar indtagen Opsats med Overskrift "Tilbageblik paa Fædrenelandets politiske Forholde i Aaret 1819, i Form af en Almanak," hvori der under November Maaned forekommer folgende Tirade: "Retfærdigheden slagtes og nedlægges i Høiesterets Salttønde." Tiltalte har under Forhøret vedgaaet, at han er Forfatter af bemeldte Opsats, men har derhos paastaaet, at han ved den citerede Ytring, hvortil han iøvrigt har erkjendt at være bleven foranlediget ved den saa vel offentlig som privat fremsatte Mening om den sigholtske Sag, ikke i fjerneste Maade har tænkt paa at fornærme Høiesteret. Under Sagen har han villet lægge en saadan Mening i den omhandlede Tirade, at derved alene skal sigtes til den moralske Retfærdighed, eller den, som kan bestaae for Guds Domstol, hvilken han har antaget ikke at være skeet Fyldest i den sigholtske Sag, hvorimod han ikke vil have tilsigtet nogen Paastand om, at den concrete juridiske Retfærdighed er bleven krænket, eller at Høiesteret da eller ved andre Leiligheder har forseet sig mod Landets Love. Denne Forklaringsmaade kan imidlertid ikke tages for god, med mindre den lader sig forene med Indholdet af de incriminerede Udtrykke, saaledes som disse efter almindelig Sprogbrug maae forstaaes, hvilket Retten ikke kan finde at være Tilfældet. Undersøger man nemlig Betydningen af Udtrykket "at slagte Retfærdigheden," da kan formeentlig derved ikke forstaaes Andet, end at Retfærdigheden ikke alene tilsidesættes, men at ogsaa denne Tilsidesættelse skeer med fuld Bevidsthed hos Vedkommende, hvem den imputeres. Udtrykket involverer saaledes Beskyldning for en forsætlig lovstridig Fremgangsmaade, og allerede heraf følger, at Tiltaltes Forklaring ikke kan tillægges nogen Vægt, hvilket end mere indlyser, naar henseees til, at Ytringen ikke er rettet mod vedkommende moralske Lovgivning, men derimod saa vel efter Tiltaltes egen Erkjendelse som efter Tillægget "og nedlægges i Høiesterets Salttønde," mod Høiesteret, der ikke kan tilsidesætte anden Retfærdighed end den, som er den givet at haandhæve, nemlig den

af Tiltalte saakaldte concrete juridiske Retfærdighed. Lige saa lidt kan efter det Anførte Tiltalte høres med den Undskyldning, at det i alle Fald ikke har ligget i hans Plan, at ville fornærme Høiesteret, da Ytringens eget Indhold vidner imod ham, og den Omstændighed, at han, efter hvad der er oplyst, til andre Tider har ytret sig om, at Høiesteret i den sigholske Sag ikke havde kunnet dømme anderledes end som skeet, for saa vidt Intet kan relevere, medens den vel godtgjør, at Tiltalte ved nærværende Leilighed har ytret sig mod bedre Overbeviisning. Endelig kan der efter den omhandlede Tirades saa vel Indhold som Form ikke blive Spørgsmaal om at betragte samme som en frimodig Ytring om Statsstyrelsen, der efter Grundlovens § 100 er Enhver tilladt. Paa den anden Side er det formeentlig utvivlsomt, at en Beskyldning om, mod bedre Vidende at afsige uretfærdige Domme, er den groveste, der kan fremsættes mod nogen Domstol, og at den derfor aabenbar forudsætter Ringeagt mod vedkommende Tribunal, ligesom den i høi Grad er skikket til at fremkalde saadan hos Andre. At Tiltalte derhos forsætligen har forgaaet sig, fremlyser af den paaklagede Ytrings eget Indhold, saaledes som denne efter det Ovenanførte maa forstaaes, og da Rigets Høiesteret maa ansees indbefattet under Udtrykket "de constitutionelle Magter" i Criminallovens Cap. 9 § 26, ere Betingelserne for Anvendelsen af dette Lovsted in casu tilstede. Tiltalte, der er 32 Aar gammel, og i Aaret 1843 tog Præliminærexamen, har senere ernæret sig som Inkassator, Huslærer og senest som Redactor af "Frederikshalds Budstikke." I Aaret 1845 var han under Tiltale for Tyveri eller Bedrageri samt for Deelagtighed i Overtrædelse af Criminallovens Capitel 21 § 17, men blev ved Høiesteretsdom af 13de December samme Aar frifunden for Justitiens Tiltale. Da ingen formildende Omstændigheder ere tilstede, maa Straf af Fængsel komme til Anvendelse, og finder Retten at der ikke er tilstrækkelig Anledning til at vælge Arrest, hvorimod Straffen antages at burde bestemmes til Fængsel paa sædvanlig Fangekost, efter Omstændighederne i 16 Dage. Det er derhos en Selvfølge, at Tiltalte, saaledes som i Underretsdommen bestemt, vil have at udre-

Salarium til Referenten, Procurator Lyche, 7 Spdlr. Denne Dom er efter Tiltaltes Forlangende indanket her for Retten. De under Sagen paaklagede Ytringer findes i en i Nr. 1 af Bladet "Frederikshalds Budstikke" for dette Aar indtagen Opsats med Overskrift "Tilbageblik paa Fædrenelandets politiske Forholde i Aaret 1819, i Form af en Almanak," hvori der under November Maaned forekommer folgende Tirade: "Retfærdigheden slagtes og nedlægges i Heiesterets Salttonde." Tiltalte har under Forhøret vedgaaet, at han er Forfatter af bemeldte Opsats, men har derhos paastaaet, at han ved den citerede Ytring, hvortil han for Øvrigt har erkjendt at være bleven foranlediget ved den saa vel offentlig som privat fremsatte Mening om den Fligholtske Sag, ikke i fjerneste Maade har tænkt paa at fornærme Høiesteret. Under Sagen har han villet lægge en saadan Mening i den omhandlede Tirade, at derved alene skal sigtes til den moralske Retfærdighed, eller den, som kan bestaae for Guds Domstol, hvilken han har antaget ikke at være skeet Fyldest i den Fligholtske Sag, hvorimod han ikke vil have tilsigtet nogen Paastand om, at den concrete juridiske Retfærdighed er bleven krænket, eller at Høiesteret da eller ved andre Leiligheder har forseet sig mod Landets Love. Denne Forklaringsmaade kan imidlertid ikke tages for god, med mindre den lader sig forene med Indholdet af de incriminerede Udtrykke, saaledes som disse efter almindelig Sprogbrug maae forstaaes, hvilket Retten ikke kan finde at være Tilfældet. Undersøger man nemlig Betydningen af Udtrykket "at slagte Retfærdigheden," da kan formeentlig derved ikke forstaaes Andet, end at Retfærdigheden ikke alene tilsidesættes, men at ogsaa denne Tilsidesættelse skeer med fuld Bevidsthed hos Vedkommende, hvem den imputeres. Udtrykket involverer saaledes Beskyldning for en forsætlig lovstridig Fremgangsmaade, og allerede heraf følger, at Tiltaltes Forklaring ikke kan tillægges nogen Vægt, hvilket end mere indlyser, naar henseés til, at Ytringen ikke er rettet mod vedkommende moralske Lovgivning, men derimod saa vel efter Tiltaltes egen Erkjendelse som efter Tillægget "og nedlægges i Heiesterets Salttonde," mod Høiesteret, der ikke kan tilsidesætte anden Retfærdighed end den, som er den givet at haandhæve, nemlig den

af Tiltalte saakaldte concrete juridiske Retfærdighed. Lige saa lidt kan efter det Anførte Tiltalte høres med den Undskyldning, at det i alle Fald ikke har ligget i hans Plan, at ville fornærme Høiesteret, da Ytringens eget Indhold vidner imod ham, og den Omstændighed, at han, efter hvad der er oplyst, til andre Tider har ytret sig om, at Høiesteret i den sigholske Sag ikke havde kunnet dømme anderledes end som skeet, for saa vidt Intet kan relevere, medens den vel godtgjør, at Tiltalte ved nærværende Leilighed har ytret sig mod bedre Overbeviisning. Endelig kan der efter den omhandlede Tirades saa vel Indhold som Form ikke blive Spørgsmaal om at betragte samme som en frimodig Ytring om Statsstyrelsen, der efter Grundlovens § 100 er Enhver tilladt. Paa den anden Side er det formeentlig utvivlsomt, at en Beskyldning om, mod bedre Vidende at afsige uretfærdige Domme, er den groveste, der kan fremsættes mod nogen Domstol, og at den derfor aabenbar forudsætter Ringeagt mod vedkommende Tribunal, ligesom den i høi Grad er skikket til at fremkalde saadan hos Andre. At Tiltalte derhos forsætligen har forgaaet sig, fremlyser af den paaklagede Ytrings eget Indhold, saaledes som denne efter det Ovenanførte maa forstaaes, og da Rigets Høiesteret maa ansees indbefattet under Udtrykket "de constitutionelle Magter" i Criminallovens Cap. 9 § 26, ere Betingelserne for Anvendelsen af dette Lovsted in casu tilstede. Tiltalte, der er 32 Aar gammel, og i Aaret 1843 tog Præliminærexamen, har senere ernæret sig som Inkassator, Huslærer og senest som Redactor af "Frederikshalds Budstikke." I Aaret 1845 var han under Tiltale for Tyveri eller Bedrageri samt for Deelagtighed i Overtrædelse af Criminallovens Capitel 21 § 17, men blev ved Høiesteretsdom af 13de December samme Aar frifunden for Justitiens Tiltale. Da ingen formildende Omstændigheder ere tilstede, maa Straf af Fængsel komme til Anvendelse, og finder Retten at der ikke er tilstrækkelig Anledning til at vælge Arrest, hvorimod Straffen antages at burde bestemmes til Fængsel paa sædvanlig Fangekost, efter Omstændighederne i 16 Dage. Det er derhos en Selvfølge, at Tiltalte, saaledes som i Underretsdommen bestemt, vil have at udre-

de de med Straffens Fuldbyrdelse og Actionen forbundne Omkostninger, hvoriblandt Referentens, Procurator Lyches, Salarium billiges med de ham tilkjendte 7 Spd. Underrettens Dom vil saaledes med den angivne Forandring blive at stadfæste. Sagens Behandling i 1ste Instants og Sagførelsen for begge Retter eragtes forsvarlig. Thi kjendes for Ret: "Underrettens Dom bør ved Magt at stande, dog saaledes, at Straffen bestemmes til Fængsel paa sædvanlig Fangekost i 16 - sexten - Dage." Høiesterets Dom er saa lydende: "Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande"*).

---

*) Saavel i denne Sag, som i tvende, der skulle blive meddelte i næste Numer, ligeledes anlagte for fornærmelige Udladelser gjennem Pressen mod Høiesteret i Anledning af dens Dom i den Sigholtske Sag, havde Rettens ordinære Medlemmer veget deres Sæde, hvorfor en extraordinær Ret, bestaaende af Byskriver Rye som Justitiarius og Professorerne Schweigaard og Hallager, Stiftsoverretsassessor Krog, Sorenskriverne Lasson, Motzfeldt og Borchsenius samt Høiesteretsadvocat Andresen, som Assessorer af Hs. Maj. Kongen vare udnævnte til at paakjende disse Sager.

Christiania 1850.

Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang — № 47.
25de November 1850.

Norsk Retstidende,

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sager, paakjendte i Høiesterets 2den Session 1850.

L.Nr. 101. } Kjøbmand M. Hetland mod Gitle og Tønnes Torkildsønner.
D.Nr. 41.

Efter at Kjøbmand Hetland ved Stævning, udstedt 28de Mai og forkyndt 15de Juni 1846, havde saggivet Torkild Aarstad for 58 Spdlr. 60 Skill. med Renter, og efter at han 4de Marts 1847 havde faaet Dom derfor, med 12 Spdlr. Omkostninger, gjordes den 21de April næstefter Indførsel efter Dommen. Paagjældende Torkild Aarstad var ikke selv tilstede, men hans Søn Gitle, som erklærede, at han ikke kunde afgjøre Beregningssummen, og at Faderen Intet eiede, da han ved Skjøde af 1ste, thinglyst 2den, Juli 1846 havde solgt til Sønnen saa vel alt sit Løsøre, som en Fordring hos Skipper Salvesen, tilligemed Gaarden Aarstad. Da Gitle Torkildsen paa Grund heraf protesterede mod Udlæg i bemeldte Eiendele, bemærkede Hetlands Sagfører, at Skjødet ikke kunde tillægges nogen Virkning mod Creditorerne, idet han paaberaabte sig L. 5—4—8 jfr. 4, samt Criminallovens 21—24. Fogden afsagde derpaa følgende Eragtning: "Det er vitterligt, at Debitor efter thinglyste Documenter var beladet med Gjæld paa den Tid, han bortskjødede sit Løsøre, sin Gaard, m. v. Lovgivningen har derfor ogsaa i

5—13—44 sat Indskrænkning for Afhændelse af Gods til Børn, som maatte geraade Creditor til Skade, ligesom ogsaa 5—4—8 udtaler en lignende Grundsætning. Debitor var derhos stævnt til Thinge 28de Mai 1846 for den omhandlede Fordring, altsaa forinden han afhændede sit Gods, og saaledes er han uberettiget til, mod L. 1—22—29 at bortskjøde til sine Børn sine Eiendele, for at bedrage sine Creditorer. Det maa ogsaa antages efter sidst anførte Lovsted, at Løsøret lige saa vel kan tilhøre Debitor som hans Søn, eftersom disse leve i Fællig. Paa Grund heraf, saa vel som og paa hvad Reqvirenten har anført, maa Forretningen blive at fremme, dog paa Reqvirentens Ansvar og Tilsvar." Udlæg blev saaledes givet for Beregningssummen 95 Spdlr. 2½ Skill. saa vel i det til 77 Spdlr. 96 Skill. vurderede Løsøre som i "Debitors" (Torkild Aarstads) fornævnte Tilgodehavende hos Skipper Salvesen og i Gaarden Aarstad. Denne Indforselsforretning paaankede Gitle Torkildsen og hans Broder Tonnes Torkildsen til Christiansands Stiftsoverret, idet de nu anførte, at deres Fader under 1ste Juli 1846 havde tilskjødet Gitle Gaarden og Løsøret, men at han under 16de October s. A. til begge Sønner havde transporteret Fordringen paa Salvesen. Efter at de derpaa havde søgt at godtgjøre det formeentlig Urigtige i den Anvendelse, Fogden havde gjort af fornævnte Lovsteder, paastode de Indforselsforretningen tilsidesat eller underkjendt. For at godtgjøre, at de omhandlede Transactioner mellem Fader og Sønner vare Proformaverk, lod Hetland nu optage et Thingsvidne, og paastod i Henhold til de derunder fremkomne Oplysninger, og hvad i Eragtningen var anført, Indforselsforretningen stadfæstet. Efter at Gitle og Tonnes Aarstad, for at gjendrive de saaledes fremkomne Oplysninger, ogsaa fra sin Side havde optaget et Thingsvidne, og efter at begge Parter havde vexlet Indlægge, hvori de henholdt sig til sine forrige Paastande, anførte Appellanterne i deres Triplik, at de principaliter havde betragtet Sagen som om intet Thingsvidne var erhvervet, idet de paastode, at

Fogden ei "er berettiget til at annullere i lovlig Form opprettede Documenter." Denne Indsigelse gav Overretten i Dom af 21de Februar 1849 Medhold, idet den ansaae Fogden incompetent til, udenfor de enkelte Tilfælde, hvor Lovgivningen hjemler det (L. 1—22—28, jfr. Pl. af 18de Januar 1788), at afgjøre under en Indførselsforretning, hvor vidt Udlæg kan gives i Gjenstande, som ved tidligere lovformelige Documenter ere overdragne til Trediemand, naar Tvist med denne og ikke med Debitor selv reiser sig. Med særskilt Hensyn til L. 5—13—44 bemærkede Overretten, at denne Artikel, der forudsætter, at Tvisten er opstaaet under Skifte, "ingen Anledning giver til at antage, at Creditor i det i samme omhandlede Tilfælde skulde være berettiget til, uden videre at lade gjøre Execution i Gjenstande, som Debitor i Følge formaliter gyldige Transactioner ikke længere eier." For saa vidt L. 1—22—29 tillige var paaberaabt, tilføiede Overretten kun, at det ikke var oplyst, at at der mellem Appellanterne og deres Fader var Fællig af saadan Beskaffenhed, som bemeldte Artikel omhandler. Den paaankede Forretning blev derfor af Overretten kjendt uefterrettelig og Omkostningerne ophævede mellem Parterne, men Appellanterne tilpligtede at betale 8 Spdlr. i Forsvarsomkostninger til Fogen, der fandtes at være uden Grund stævnt til at stande til Rette. Denne Overretsdom paaankede Hetland med erhvervet Bevilling til Høiesteret, hvor Sagen paa Grund af Indstæntes Udeblivelse udgik til skriftlig Behandling, og derefter indlodes med Paastand om, at Stiftsoverretsdommen maatte kjendes uefterrettelig og Sagen hjemvises til Overretten, til Paakjendelse af, hvor vidt de omhandlede Transactioner mellem Fader og Sønner ere til Hinder for den af Citanten i de bortskjødede og borttransporterede Gjenstande erhvervede Execution, samt om Sagsomkostningerne.

Høiesterets Dom, afsagt 12te October 1850, er saa lydende: "Stiftsoverrettens Dom bør, saa vidt paaanket er, uefterrettelig at være, hvorimod Sagen til bemeldte Ret hjemvises til Paakjendelse i Realiteten."

Høiesteret maa altsaa have anseet Fogden competent til, under Indførselsforretninger i første Instants at afgjøre Tvistigheder som de her omhandlede; og derfor kan anføres følgende Grunde: Den, der er bemyndiget til at foretage en Retshandling, maa ogsaa ansees bemyndiget til at paakjende de Indsigelser, som gjøres mod dens Fremme, for saa vidt der hverken i Forholdets Natur eller i Lovens Bud kan paavises nogen tilstrækkelig Grund til Undtagelse fra denne Regel. Hvad der gjælder om Retshandlinger i Almindelighed, maa ogsaa gjælde om det her omtvistede Slags, og det kommer altsaa fornemmelig an paa, hvad der i Almindelighed kan ansees som Gjenstand for Indførsel. Da det nu er en erkjendt Sætning, at Udlæg maa kunne gives i Skyldnerens Eiendele, ei alene naar de findes i hans eget, men ogsaa naar de træffes i Andres Værge, saa kan den Omstændighed, at de ere komne i Tredjemands Besiddelse, ikke i og for sig sætte nogen Grændse for Udsøgningen; og da Besidderens Paastand om, at de af Skyldneren paa gyldig Maade ere ham overdragne til Eiendom, ikke ubetinget kan tages til Følge, maa Fogden ansees kaldet til at paakjende denne som enhver anden Indsigelse, der gjøres mod Forretningens Fremme. I modsat Fald vilde det ikke være vanskeligt, at unddrage sig Indførsel; thi man behøvede da blot at give Andre fornødent Paaskud til Indsigelser, som hindrede Udlægget, og bragte Sagen paa Nyt for Domstolene mod den ene Tredjemand efter den anden, saa ofte man fandt for godt. Men dette strider lige meget mod Forholdets Natur og Lovens Bud, der efter deres casuistiske Beskaffenhed ikke kunne betragtes som Undtagelser, fordi Grundsætningen blot er udtalt med Hensyn paa enkelte Tilfælde. L. 1—22—28 og Pl. af 18de Januar 1788 staae ikke som eneste Exempler i denne Materie. Efter L. 1—22—26 og 29, 5—8—5 og 6, o. s. v., har Fogden aabenbar i flere Tilfælde at afgjøre saadanne Spørgsmaale om Tredjemands Ret i eller til Tingen, og der er for Øvrigt ingen Grund til, i saa Henseende at skjelne mellem denne og Domfældte, for

hvis Vedkommende Fogden altid kan faae flere eller færre Retstvistigheder, som ikke ved Dommen ere afgjorte, at paakjende under Indførselsforretningen. (Jfr. L. 1—22—19 o. flg.). Hvad de tidligere saa kaldte "formaliter gyldige Transactioner" angaaer, da kan Formernes Jagttagelse her ingenlunde gjøre Udslaget. Formerne for de lovlige Handler kunne ofte lige saa let iagttages ved de ulovlige, der ikke desto mindre, fordi de mangle andre nødvendige Betingelser, saa som bona fides fra Erhververens Side, o. s. v., lige fuldt maae ansees som ugyldige – og her var netop Spørgsmaalet, om ikke de stedfundne Transactioner i Følge de paaberaabte Lovsteder, lige saa fuldt som om de vare fundne i Strid med L. 1—22—28, maatte ansees ugyldige og følgelig uhinderlige i den forlangte Indførsel. At 5—13—44 forudsætter Tvisten opstaaet under Skifte, gjør heller Intet til Sagen, da Spørgsmaalets Afgjørelse som oftest ligger udenfor Skifteforvaltningens Omraade (L. 5—2—17), undtagen for saa vidt at Udlæg kan gives i de omtvistede Gjenstande paa Skifte som ved Indførsel. Der kan for Resten ingen saa stor Ulempe flyde af den her forsvarede, som af den bestridte Synsmaade. Hvad enten der ved Skifte eller ved Indførsel er givet Nogen Udlæg i Ting, hvortil Trediemand troer sig bedre berettiget, kan han uden Paaanke af Udlægsforretningen tilbagesøge dem, naar den ikke afgjør Spørgsmaalet for hans Vedkommende - og det kan den ikke, for saa vidt han ikke til den Ende lovligen er inddragen eller frivillig er indtraadt som Part under Forretningen. Finder han sig ikke tjent med Tvistens endelige Afgjørelse for hans Vedkommende efter den Behandling, som under Indførselsforretningen kan ydes den, maa det staae ham aabent, ganske at unddrage sig den for saa vidt, om han end møder og protesterer, under Forbehold af, i fornødent Fald at søge Spørgsmaalet afgjort ved almindelig Rettergang, og imidlertid legitimerer sin Adkomst saa godt det lader sig gjøre – hvorved Øiemedet maaskee strax kan opnaaes. I alle Fald vil Fogden da give Udlæg under Forbehold af

Enhvers bedre Ret, hvilket er sædvanligt, selv om ingen Indsigelse møder. Derefter kan han, om det skulde behøves, gribe til Arrest og Relaxation af Udlægget, samt forfølge Sagen til Thinge. Foretrækker han derimod at lade Spørgsmaalet i første Instants fuldstændig afgjøre af Fogden og saa for sit Vedkommende, kan han paaanke Eragtningen, om den gaaer ham imod, og saa meget snarere erhverve endelig Dom. At L. 5—6—1 i hiint Tilfælde hjemler umiddelbar Tilbagesøgning, og i dette Tilfælde kræver Paaanke af Udlægget, kan neppe bevisles, og Art. 9 i samme Capitel kan ikke være anderledes at forstaae, skjønt den ikke nævner Paaanke. Spørgsmaalet maa imidlertid ansees tvivlsomt, og har saa vel i Theori som i Praxis været afgjort paa begge Maader.

Den 12te November.

L.Nr. 173. Advocat **Rolfsen**, Actor mod Candidatus theologiæ Gotlieb Lindstow Tischendorff,

Af Christiania Stiftsoverrets 2den Afdeling er under 18de Mai sidstleden i nærværende Sag afsagt følgende Dom: "Efter at Justitsdepartementet i Skrivelse til Budskeruds Amt af 10de Januar sidstleden havde henledet Amtets Opmærksomhed paa en i Bladet "Drammens Adresse" Nr. 3 for 5te Januar d. Aar indført, "det nye Marine-Drama" overskrevet Opsats, hvori Departementet antog, at saa vel den af Høiesteret den 8de November f. A. afsagte Dom, hvorved Capitainelieutenant i Marinen J. G. Sigholt for falske Angivelser og respectstridigt Forhold blev fældt til 6 Maaneders Strafarbeide og Afsættelse fra sit Embede, som de Actionen forudgaaende kongelige Resolutioner være omhandlede paa en Maade, hvorved Vedkommende formeentes at have forbrudt sig mod Criminallovens Cap. 9 § 26, blev Candidatus theologiæ Gotlieb Lind-

stew Tischendorff, der erkjendte sig at være Forfatter til nævnte Opsats, til Følge Departementets Ytring i oven anførte Skrivelse, at det fandt det rimeligt, at Vedkommende i den i Skrivelsen omhandlede Anledning droges til vedbørligt Ansvar, ved Budskeruds Amts Ordre af paafølgende 23de Janr. undergiven Tiltale for Forbrydelse mod Criminallovens Cap. 9 § 26, og er Tiltalte ved den inden Drammens Bything den 22de Marts afsagte, alene efter Tiltaltes Begjæring her til Retten indankede, Dom for nævnte Forbrydelse idømt 8 Dages Fængsel paa Vand og Brød, samt tilpligtet at udrede de af Actionen og Straffens Fuldbyrdelse flydende Omkostninger, idet Underdommeren har antaget, at Tiltalte ved de i Opsatsen brugte Ytringer: "Høiesteret, der ganske gik i Lous's (den for Høiesteret befalede Actors) Ledebaand;" "Høiesteret, som synes at have taget for god Fisk Alt, hvad Lous kastede hen til de Høistærværdige," og "Høiesterets Medlemmer have derimod i den Grad compromitteret sig, at de fortjene at sættes under Rigsret og at straffes efter Ansvarlighedslovens § 23 og Criminallovens Cap. 24 § 9 med Bøder indtil 100 Spdlr." aabenbar og forsætligen har viist Ringeagt mod en af de constitutionelle Magter, nemlig Høiesteret. Tiltalte har principaliter paastaaet Underrettens Dom kjendt uefterrettelig og Sagen fra Underretten afviist som anlagt af en incompetent Auctoritet, idet den ved Frd. af 27de September 1799 § 26 og 27 Cancelliet tillagte Actionsmyndighed i Sager angaaende Presseforseelser ikke skal kunne antages overgivet til Justitsdepartementet, men formenes at maatte udøves af Kongen eller den norske Regjering. Der indsees imidlertid ikke at være nogen tilstrækkelig Grund for Haanden til at antage, at den det forhenværende høieste Justitscollegium, Cancelliet, forbeholdte Myndighed til at decretere Action i Sager angaaende Forbrydelser udøvede ved Hjælp af Pressen, ikke nu skulde tilkomme Justitsdepartementet, der, for saa vidt Actionsmyndighed ikke er henlagt under Departementets underordnede Auctoriteter, netop som den høieste Auctoritet i Justitsvæsenets Anliggender maa ansees i her omhandlede Henseende at være traadt i Cancelliets Sted, uden at denne Myndighed mere end Actionsmyndigheden i det Hele kan antages at skulle udøves af nogen høiere Vedkommende. Ligesom den paastaaede Afviisning derfor ikke

kan finde Sted, saaledes kan den Indsigelse, at Høiesteret ikke skal kunne betragtes som nogen Statsmagt, og det Offentlige derfor være uberettiget til at paatale fornærmelige Udladelser mod samme, her ikke gives Medhold, da Grundlovens Litr. D (§§ 88—91) jfr. Litr. B og C (se tillige den 6te af de af Rigsforsamlingen paa Eidsvold foreløbigen antagne Grundsætninger) ikke skjønnes at efterlade nogen Tvivl om, at Høiesteret jo i Grundloven er betragtet som en særskilt Statsmagt, om den end efter Begrebet om en Statsmagt, hvortil den dømmende Magt dog af de ældre Statsretslærere henfertes, ikke indgaaer derunder. Med Hensyn til de af Underdommeren som strafværdige anseede oven anførte Ytringer, antager nærværende Ret ogsaa, at de egne sig til Straf efter Criminallovens Cap. 9 § 26. Ytringerne "at Høiesteret ganske gik i Lous's Ledebaand" og "at Høiesteret synes at have taget for god Kisk Alt, hvad Lous kastede hen til de Høistærværdige"* involvere nemlig ligefrem Beskyldning om, at Høiesteret uden selvstændig at prøve og overveie, hvad der i Sagen fra Actors og Defensors Side er blevet fremført, blindt har fulgt Actors Fremstilling og uden videre taget hans Argumenter for gyldige, en Insinuation, der nødvendigviis hos den, hos hvem den finder Indgang, maa vække Ringeagt mod Landets øverste Domstol, og er det) naar henseés til, hvorledes Tiltalte saa vel i den incriminerede Deel som i de foregaaende, i Drammens Adresse Nr. 154 for 1849 og Nr. 2 for 1850 indeholdte Dele af Opsatsen - til hvis tidligere Dele, for saa vidt de tjene til at oplyse den incrimerede Deel, ogsaa maa kunne tages Hensyn - har skildret Actors Udførelse af sin Funktion: han kaldes den hadske Actor mod Sigholt, for hvem det vilde været en ubehagelig Følge, om Sigholt var bleven ganske fri; hans Ræsonnement sammenlignes med den fra Rædselsperioden under den første franske Revolution berygtede Anklager, Fouqvier Tinville's; hans Fortolkning af et angivet Lovsted kaldes den groveste Fordreielse; han tillægger ham rabulistisk Fortolkningskunst; siges at have givet Beviis for Mangel paa Logik eller for Overflod af Fusentasteri; at være en slet Lovfortolker; at være en Mand, der ikke giver sig saa snart, naar han har drevet op et Stykke Vildt; at have produceret Vrøvl for sin Formening), formeentlig klart, at Tiltalte ved de ovenmeldte

tvende Ytringer har udtalt en Ringeagt mod Høiesteret, der, naar den ikke ligefrem skal beskyldes for at have feilet med Forsæt af ond Villie, neppe kan være større. Ogsaa den 3die af de Ytringer, hvorfor Tiltalte er domfældt, antager Retten ligefrem tilkjendegiver Ringeagt mod Høiesteret, idet det ikke kan bestaae med den Agtelse, Loven vil, skal vises denne øverste Domstol, at ytre, at den har compromitteret sig, og tillægge dens Domme Prædicat af aabenbar Modstridende eller ugrundede og, som Følge deraf, begrundende Strafansvar for Rettens Medlemmer. Ligesom Retten efter Foranførte finder, at der ved de her omhandlede Ytringer aabenbare er viist Ringeagt mod Høiesteret, saaledes kan det efter selve Ytringernes Beskaffenhed og den Dannelse, Tiltalte maa supponeres at besidde, ikke omtvivles, at Tiltalte maa have været sig disse Ytringers strafværdige Characteer bevidst. Den af Tiltalte, der er 38 Aar gammel, saaledes i Følge Criminallovens Capitel 9 § 26 forskyldte Straf, antages efter Omstændighederne (jfr. Criminallovens Cap. 6 §§ 4, 5 og 1) at burde bestemmes til Arrest, og Straffetiden til 96 Dage, hvorhos Tiltalte selvfølgelig maa have at udrede de med Sagen og Straffens Fuldbyrdelse forbundne Omkostninger, hvoriblandt Referentens, Procurator Falsens, Salarium billiges med de ham tilkjendte 8 Spdlr. Sagens Behandling og Udførelse ved Underretten saa vel som den befalede Sagførelse her ved Retten eragtes forsvarlig. Thi kjendes for Ret: "Tiltalte, Candidatus theologiæ Gotlieb Lindstow Tischendorff, bør for Forbrydelse mod Criminallovens Capitel 9 § 26 at hensættes i Arrest i 96 — niti og sex — Dage samt udrede de af Sagen og Straffens Fuldbyrdelse flydende Omkostninger, hvoriblandt i Salarium til Procurator Falsen 8 Spdlr." Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom.

Den 13de November.

L.Nr. 174. Advocat **Homann**, Actor, mod Bogtrykker Steenberg.

Den af Christiania Stiftsoverrets 2den Afdeling under 6te Mai sidstleden afsagte Dom er saa lydende: "Ved Høiesteretsdom af 8de November forrige Aar blev Capitainelieutenant i Marinen Johan

G. Sigholt, der i Følge kongelige Resolutioner af 16de November 1848, 12te Januar og 8de Februar 1849 var sat under Tiltale for det af ham ved at indgive Anmeldelser mod en Deel af Søetatens Officierer udviste Forhold, for falske Angivelser og respectstridigt Forhold anseet med 6 Maaneders Strafarbeide og Afsættelse fra sit Embede. I Morgenbladet Nr. 315 for 1849 ytrede samme Blads Redaction, næst at bemærke, at den ikke havde hørt nogen Klage over, at Sigholt uskyldigen eller uretfærdigen var bleven fældet, sig i skarpe Udtryk over hans Optræden mod hans Kamerader og Foresatte. Denne Redactionsartikel fremkaldte en i Bladet "Nordstjernen," Nr. 93 for f. A. indført Opsats med Overskrift: "Er Morgenbladet Dommer eller Anklager," og Motto: "Høiesteret har dømt ham, men Folket frikjender ham." I Skrivelse til Jarlsberg og Laurvigs Amt af 3die December f. A. ytrede Justitsdepartementet, at det antog, at saa vel de førnævnte kongelige Resolutioner, ved hvilke en Overkrigscommission var anordnet til at undersøge og paakjende Capitainlieutenant Sigholts ovennævnte Forhold, som den i Sigholts Sag faldne Høiesteretsdom vare i sidstnævnte Opsats omhandlede paa en Maade, hvorved der forsætligen og aabenbar var viist Ringeagt mod de constitutionelle Magter, og at Departementet fandt det rigtigt, at Vedkommende i denne Anledning blev draget til vedbørligt Ansvar. Under det derpaa i Følge Amtets Ordre optagne Forhør erkjendte Bogtrykker Jens Steenberg at være Bladet "Nordstjernens" Udgiver, ligesom han vedkjendte sig den i Bladets Nr. 93 optagne ovennævnte Opsats, for saa vidt den findes i hans Blad, men erklærede sig uvidende om, hvem der var sammes Forfatter. Under 15de December f. A. blev Bogtrykker Steenberg derpaa af Amtmanden beordret tiltalt, for ved den nævnte Avisopsats at have forbrudt sig imod Criminallovens Cap. 9 § 26, sammenholdt med § 25, og ved Dom, afsagt af Sorenskriveren i Laurvigs Sorenskriveri den 13de Februar sidstleden, er saaledes kjendt for Ret: "Udgiveren af Bladet "Nordstjernen," Tiltalte Bogtrykker Jens Steenberg bør som ansvarlig for det i bemeldte Blads Nr. 93 for 1849 indrykkede Stykke med Overskrift: "Er Morgenbladet Dommer eller Anklager?", i hvilket Stykke forsætligen og aabenbar er viist Ringeagt mod Rigets Høiesteret, at henfalde i

Arrest i 61 Dage, hvorhos han bør udrede samtlige af det optagne Forhør og Sagen saa vel som af Straffens Fuldbyrdelse lovlig flydende Omkostninger." Denne Dom, hvorved der fra det Offentliges Side er acquiesceret, er i Følge Tiltaltes Forlangende paaanket her til Retten, og har nærværende Ret saaledes at undersøge og paakjende, om de Ytringer i omhandlede Opsats i Bladet "Nordstjernen," hvorved Underdommeren har antaget, at der forsætligen og aabenbar er viist Ringeagt mod Høiesteret, ere af en saadan Beskaffenhed. Foreløbig bemærkes, at Tiltaltes ved Overretten antagne private Sagfører principaliter har paastaaet nærværende Søgsmaal afviist som beordret af en dertil incompetent Auctoritet, idet det paastaaes, at Kongen eller Regjeringen, og ikke Justitsdepartementet, alene har Myndighed til at beordre Tiltale i Anledning af Forbrydelser, udøvede ved trykt Skrift. I Anledning heraf bemærkes, at der ikke indsees at være nogen Grund til ikke at ansee Justitsdepartementet, med Hensyn til den ved §§ 26 og 27 i Frdn. af 27de September 1799 det danske Cancelli tillagte Actionsmyndighed i Sager angaaende Overtrædelse af Trykkefriheden, at være traadt i Cancelliets Sted i Udøvelsen af omhandlede Myndighed, hvorved Intet bestemt og endeligen afgjøres, men hvorved alene tilsigtes Lovens Overholdelse, (jfr. Instruxen for den norske Regjering af 11te Octbr. 1825 § 5 Litr. c), en Myndighed, der for saa vidt den ikke er henlagt under underordnede Auctoriteter, synes netop at maatte tilkomme Justitsdepartementet som den høieste Auctoritet i Justitsvæsenets Anliggender. Til denne af Tiltaltes Defensor nedlagte Paastand vil altsaa intet Hensyn kunne tages, lige saa lidt som til hans Paastand om, at Høiesteret ikke er nogen Statsmagt, hvorfor den dog i Grundloven (jfr. dens Litr. D [§§ 88—91] med Litr. B og C) maa ansees at være betragtet. Af Underretsdommens Præmisser kan vel ikke bestemt erfares, om Tiltalte er faldet for andre Ytringer end de, der indeholdes i Sætningen paa 2den Spalte "Som sagt — kolde Jærnkløer," men Retten finder i alle Fald, at de øvrige i Opsatsen forekommende Ytringer, der muligens skulde hentyde paa en partisk Retspleie af Høiesteret, ere saa almindelige og vage, at de ikke kunne have noget Ansvar til Følge. Derimod maa den nyspaapegede Sætning, der lyder saaledes: "Som sagt, Alt hvad

han (Capitain Sigholt) havde Haab til, tilintetgjorde hans Dommere, og havde ogsaa ædelt og godt Motiv til at sætte et vanziret (vanzirende?) Stempel paa hans borgerlige Ære som det sikreste Middel mod hans senere Optræden; thi man ahnede, og det blev vist, at den Afdøde var for ærekjær til at modtage og udholde den Pamflet, som var sat paa ham ved Fru Justitiarius Jærnfløer," ansees at indeholde en mod Rigets Høiesteret forsætligen og aabenbar udtalt Ringeagt, der saaledes er strafbar efter Criminallovens Cap. 9 § 26. At den heromhandlede Ytring ene og alene har Hensyn til Høiesteret, fremgaaer klart af dens eget Indhold, idet der tales om at Sigholts "Dommere havde ædelt og godt Motiv til at sætte et vanziret Stempel paa hans borgerlige Ære," o. s. v., da dette "Stempel" ikke kunde være ham paasat ved Overkrigscommissionens Dom, hvorved han kun blev dømt til 6 Maaneders Fæstningsarrest, men derimod vel ved Høiesteretsdommen, hvorved han (Sigholt) blev dømt til Embedsafsættelse og 6 Maaneders Strafarbeide. At der ved de brugte Udtrykke er viist Ringeagt mod Høiesteret, er formeentlig utvivlsomt; idet Forfatteren her frem udtaler den Mening, at Høiesteret er motiveret til den af samme over Sigholt afsagte Dom ved Hensynet til at forhindre hans senere Optræden, i Stedet for at tage Hensyn til Lov og Ret, og at man, ved at tillægge Høiesteret saa lovstridige og skjændige Motiver for dens Domme, forsætligen og aabenbar, viser Ringeagt mod denne Statsmagt, og søger at nedbryde dens Anseelse og Nationens Tillid til samme, er formeentlig saa klart, at det ikke tiltrænger nogen Udvikling. Da Tiltalte Bogtrykker Steenberg ikke har opgivet Forfatteren til den heromhandlede Opsats, maa han i Følge Criminallovens Capitel 25 § 1 som Bladet Nordstjernens Udgiver og Forlægger blive at straffe som om han selv var Forfatteren. Med Hensyn til Straffens Bestemmelse formener Retten, at der ikke er Grund til at vælge det i Criminallovens 9—26 nævnte andet og mildere Straffealternativ, Bøder, da saadanne særdeles formildende Omstændigheder, der skulde begrunde Fravigelse fra Regelen i Criminallovens Capitel 6 § 4, ikke skjønnes at være tilstede. For Øvrigt bemærkes, at Tiltalte er 26 Aar gammel, og at han ikke forhen har været tiltalt eller

straffet for nogen Forbrydelse. Som tidligere anført, har han stadigen benegtet at være vidende om, hvem der er Forfatter til den incriminerede Opsats, idet han angiver, at han optog denne i en udenfor hans Bogtrykkeri anbragt Annoncekasse, ligesom han paastaaer ikke at have indseet, at Opsatsen indeholdt noget Strafværdigt, idet han i Særdeleshed henvendte sin Opmærksomhed paa dens Overskrift, og betragtede den som en Polemik imod "Morgenbladets" Betragtninger i Anledning af Sigholts Forhold og Domfældelse, i hvilken Anledning han og det under Sagen anførte Vidne have forklaret, at Tiltalte, da han havde optaget Opsatsen af Annoncekassen, havde ytret: "Her er et Stykke, hvorved Morgenbladet faaer Dyp til Fisken." I hvor vel denne Bemærkning af Tiltalte tyder hen paa, at han ved den første Gjennemlæsning af Opsatsen, hovedsageligen har betragtet den paa den af ham angivne Maade, er det dog uantageligt, at han, der som ansvarlig Udgiver af Bladet maatte have Opfordring til nøie at overveie sammes Indhold, og som efter egen Erkjendelse baade har sat og corrigeret Opsatsen, ikke skulde have lagt Mærke til dens strafværdige Side. Sluttelig bør bemærkes, at Tiltalte, uagtet dertil under Sagen opfordret, ikke har været at formaae til i Retten at fremlægge Manuskriptet til Opsatsen. I Henhold til det Anførte formener Retten, at Tiltalte maa belægges med Fængselsstraf, der paa Grund af hans borgerlige Stilling antages at burde bestemmes til Fængsel paa sædvanlig Fangekost, og findes Straffetiden passende at kunne ansættes til 32 Dage. Det er derhos en Selvfølge, at Tiltalte maa have at udrede samtlige af Sagen og hans Afstraffelse flydende Omkostninger. Sagens Behandling ved Underretten, saa vel som dens Udførelse for begge Retter, eragtes forsvarlig. Thi kjendes for Ret: "Tiltalte, Udgiveren af Bladet "Nordstjernen," Bogtrykker Jens Steenberg, bør for Forbrydelse mod Criminallovens Cap. 9 § 26, at hensættes i Fængsel paa sædvanlig Fangekost i 32 – to og tredive – Dage, samt udrede alle af Actionen og hans Afstraffelse flydende Omkostninger." Høiesteret stadfæstede Stiftsoverretten Dom.

Den 20de November.

L.Nr. 182. Advocat **Kildal**, Actor mod Theodor Seemann.

Drengen Peder Hansen, 12te Dept., født i Februar 1837, har forklaret Følgende angaaende en ham af Theodor Seemann om Aftenen den 27de Februar 1819 tilføiet Mishandling: Den nævnte Aften legede han sammen med 6te og 7de Dept. udenfor 2den Deponent, Kjøbmand Mathiesens Huus i Laurvig, og gjorde derunder Støi; navnligen kastede han for Løiers Skyld et omtrent 3 Finger tykt Hasseltræ ind i Mathiesens Gang. Madame Mathiesen, 14de Deponent, advarede nu Drengene, som besluttede sig til at gaae hjemover; underveis mødte de imidlertid 8de Dept., der er Tjenestepige hos Peders Forældre, og som skulde i et Ærinde i Mathiesens Krambod; Peder fulgte med hende tilbage, medens Kameraderne 6te og 7de Dept. bleve staaende i Gaden. Peder fulgte ikke Pigen ind i Kramboden, idet han saae 2 Personer staaende i Gangen, men blev staaende paa den anden Side af Gaden. Da han senere vilde begive sig til Mathiesens Dør, kom Angj. ham springende i Møde, slog efter ham, saa at Haandbagen løseligen rammedes, med det af Peder i Gangen indkastede Hasseltræ, hvornæst han med Haanden gav Peder et Slag for Brystet, saa at denne faldt overende. Peder søgte at undflye, men Seemann kom efter ham, og stødte an mod Peders ene Been, saa at Angjældende sjanglede bortover; han fik imidlertid atter fat paa Peder, hvem han kastede overende, saa at han blev liggende paa Maven og Seemann blev liggende med sine Knæer over Peders Been - og herunder gav han Peder flere Slag saa vel i Nakken som ved Ørerne. Da begge havde reist sig, fik Peder af knyttet Haand et dygtigt Slag i Munden, saa at han fik 2 Tænder løse og begyndte at bløde. Fra Kramboden af hørte 8de Deponent under dette et Drengeskrig paa Gaden. Peder begav sig umiddelbart hjem til sine Forældre, 1ste og 5te Deponent (1ste Dept. er hans Stedfader), til hvem han ankom under et høit og fælt Skrig, sigende: "Theodor Seemann har slaaet mig." Hans Kamerader 6te og 7de Deponent, hvoraf 6te er edfæstet som 6te Vidne, saae om Aftenen omtrent Klokken 8 fra det Sted, hvor de vare blevne staaende i Gaden, en

høi smal Person (og dette svarer til Angj.s Statur) at komme springende ud af Mathiesens Gangdør og at tage fat paa Peder, hvorved de begge faldt omkuld. Medens Peder tog til at skrige toge Dept.ne Flugten. Tildragelsen havde imidlertid ogsaa andre Vidner. 11te Depnt. stod den omhandlede Tid ved Døren til Synnestvedts Huus, der er Væg i Væg med Mathiesens, og saae, at en Person, der var iført Frakke, hvilket var Tilfældet med Angj., kom springende ud fra Mathiesens og begyndte at tage fat paa samt at slaae Peder, idet deg begge faldt omkuld. Paa Grund af Mørket og Distantsen kunde Dept. ikke skjelne, hvem Angriberen var. Den 10aarige 13de Dept., som i det omhandlede Øieblik stod ved 11te Deponents Side ved Døren hos Synnestvedt, har imidlertid seet sig i Stand til med fuldkommen Bestemthed i Angriberen at gjenkjende Thodor Seemann, hvorefter 11te Dept. har forklaret, at hun og syntes i Vedkommende at gjenkjende Angjældende. Alle de Mathiesens Huus vedkommende Personer have forklaret, at der den Aften ikke var nogen anden Fremmed hos Mathiesen, saa at derved ogsaa bestyrkes, at den fra Mathiesens Gang udspringende Person har været Angjældende. Imod denne har desuden Mathiesen, 2den Dept., afgivet en afgjørende Forklaring. Hos Deponenten inde i hans Stue var den Aften samlet Angj., der er forlovet med Deponentens Datter, samt hans Svigerfader Skipper Hovland, 17de Dept. Som de sadde sammen Klokken 8—9 om Aftenen, bleve 2 Stene kastede ind i Stuegangen, hvilke 2den Deponent gik ud og tog og kastede ud i Gaden eller maaskee den ene over et tilstødende Plankeverk. Kort efter blev der atter gjort Allarm, idet der voldsomt blev banket paa Vinduet eller Vandbrættet under samme. Mathiesen gik nu ud i Gangen, og ud efter ham kom ogsaa Hovland og Angj., hvilken Sidste stillede sig ved Mathiesens Side. I dette Øieblik kom en halvvoren Person springende hen over Gaden mod Mathiesens Dør, men vendte strax om, formeentlig ved Synet af Mathiesen og Angjældende; men nu gav Seemann sig til at forfølge den Flygtende, og saae Mathiesen, at han indhentede ham, samt at han enten kastede sig over ham eller faldt over ham. Uden at ville have hørt Slag at blive uddeelt, forekom det dog Mathiesen, at han saae en udrakt Haand bevæge sig, ligesom han fort

efter hørte Skrig. Hevland er ogsaa enig i, at Mathiesen, han og Seemann, efter at den ombandlede Støi var forefalden, begave sig ud i Gangen, samt at Seemann gik ud paa Gaden, medens Hevland i samme Øieblik igjen gik ind i Stuen, saa at han ei blev Vidne til, hvad der videre forefaldt paa Gaden. Tjenestepigen, 8de Deponent, i hvis Følge, som før bemærket, Drengen Peder havde begivet sig hen til Mathiesen, har forklaret, at da hun Klokken 8—9 om Aftenen passerede ind igjennem Gangen til Kramboden, saae hun i Gangen 2 Personer, i hvem hun troede at gjenkjende Mathiesen og Seemann (Hovland stod, efter hvad der er in confesso, for sig selv længere inde i Gangen). Angjældendes Forklaringer lige over for disse Prov af 2den, 8de og 17de Deponent ere ogsaa meget mistænkelige. Næst at benegte at have slaaet Drengen Peder, har han de 3 første Gange, han under Forhøret afhørtes, paastaaet, at han kom til Mathiesen Klokken 8 om Aftenen, uden paa sin Hidtour at have havt Sammenstød med Nogen, samt at han forblev hos Mathiesen til Klokken 10, og med afgjørende Bestemthed paastaaer han i Mellemtiden ei at have været ude enten i Gangen eller paa Gaden. Først efter at Hovlands Forklaring var afgivet, indrømmede Angjældende som en Mulighed, at han havde været ude i Gangen og paa Gaden. Som Beviis for det Qvalificerede ved hans Benegtelse kan end videre bemærkes, at Angj. fragaaer at have fornummet nogen saadan Støi, som af 2den og 17de Dept. forklaret, nemlig at Stene kastedes ind i Gangen, samt at der bankedes paa Vinduesbrættet.

(Fortsættes).

Christiania 1850.
Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang | 2den December
№ 48. | 1850.

Norsk Retstidende,

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sager, paakjendte i Høiesterets 2den Session 1850.

L.Nr. 109. } Blikkenslager E. Rolfsen mod Skifteretten i
D.Nr. 8. } Fru Juliane Bergs Bo.

I denne Sag blev af Christiania Stiftsoverrets 1ste Afdeling under 30te April 1849 afsagt saadan Dom:

"Efter forgjæves anstillet Forligsprøve saggav Fru Juliane Bergs Bo ved Stævning af 12te August 1847 Blikkenslager E. Rolfsen til Betaling af 404 Spdlr. med Renter af 300 Spdlr. fra 21de Mai 1841, og af de øvrige 104 Spdlr. fra Indkaldelsen til Forligelsescommissionen den 6te August 1847, hvorhos fordredes Erstatning for Processens Omkostninger. Som Hjemmel for Søgsmaalet fremlagde Citantskabet følgende Documenter: 1) en af Rolfsen under 21de Mai 1841 udstedt Pantobligation for 300 Spdlr. med Renter; 2) et af Rolfsen under 7de September 1846 udstedt Gjældsbeviis, stort 100 Spdlr., men hvorpaa efter paategnede Qvitteringer var afbetalt 20 Spdlr.; og 3) et Gjældsbeviis, hvis Dato af Citantskabet angives at være af 1ste Januar 1847, men af Rolfsen siges at være 1ste Januar 1841, hvori denne erkjender at skylde 24 Spdlr., som tilligemed Renter af den under Nr. 1 omhandlede Panteobligation skulle være betalbare med 3 Spdlr. maanedlig fra Udstedelsen af.

efter hørte Skrig. Hovland er ogsaa enig i, at Mathiesen, han og Seemann, efter at den omhandlede Steen var forefalden, begave sig ud i Gangen, samt at Seemann gik ud paa Gaden, medens Hovland i samme Øieblik igjen gik ind i Stuen, saa at han ei blev Vidne til, hvad der videre forefaldt paa Gaden. Tjenestepigen, 8de Deponent, i hvis Følge, som før bemærket, Drengen Peder havde begivet sig hen til Mathiesen, har forklaret, at da hun Klokken 8—9 om Aftenen passerede ind igjennem Gangen til Kramboden, saae hun i Gangen 2 Personer, i hvem hun troede at gjenkjende Mathiesen og Seemann (Hovland stod, efter hvad der er in confesso, for sig selv længere inde i Gangen). Angjældendes Forklaringer lige over for disse Prov af 2den, 8de og 17de Deponent ere ogsaa meget mistænkelige. Næst at benegte at have slaaet Drengen Peder, har han de 3 første Gange, han under Forhøret afhørtes, paastaaet, at han kom til Mathiesen Klokken 8 om Aftenen, uden paa sin Hidtour at have havt Sammenstød med Nogen, samt at han forblev hos Mathiesen til Klokken 10, og med afgjørende Bestemthed paastaaer han i Mellemtiden ei at have været ude enten i Gangen eller paa Gaden. Først efter at Hovlands Forklaring var afgivet, indrømmede Angjældende som en Mulighed, at han havde været ude i Gangen og paa Gaden. Som Beviis for det Qvalificerede ved hans Benegtelse kan end videre bemærkes, at Angj. fragaaer at have fornummet nogen saadan Støi, som af 2den og 17de Dept. forklaret, nemlig at Stene kastedes ind i Gangen, samt at der bankedes paa Vinduesbrættet.

(Fortsættes).

Christiania 1850.

Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang — 2den December
№ 48. — 1850.

Norsk Retstidende,

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sager, paakjendte i Høiesterets 2den Session 1850.

L.Nr. 109. } Blikkenslager E. Rolffsen mod Skifteretten i
O.Nr. 8. } Fru Juliane Bergs Bo.

I denne Sag blev af Christiania Stiftsoverrets 1ste Afdeling under 30te April 1849 affagt saadan Dom:

"Efter forgjæves anstillet Forligsprøve saggav Fru Juliane Bergs Bo ved Stævning af 12te August 1847 Blikkenslager E. Rolffsen til Betaling af 404 Spdlr. med Renter af 300 Spdlr. fra 21de Mai 1841, og af de øvrige 104 Spdlr. fra Indkaldelsen til Forligelsescommissionen den 6te August 1847, hvorhos fordredes Erstatning for Processens Omkostninger. Som Hjemmel for Søgsmaalet fremlagde Citantskabet følgende Documenter: 1) en af Rolffsen under 21de Mai 1841 udstedt Pantobligation for 300 Spdlr. med Renter; 2) et af Rolffsen under 7de September 1846 udstedt Gjældsbeviis, stort 100 Spdlr., men hvorpaa efter paategnede Qvitteringer var afbetalt 20 Spdlr.; og 3) et Gjældsbeviis, hvis Dato af Citantskabet angives at være af 1ste Januar 1847, men af Rolffsen siges at være 1ste Januar 1841, hvori denne erkjender at skylde 24 Spdlr., som tilligemed Renter af den under Nr. 1 omhandlede Panteobligation skulle være betalbare med 3 Spdlr. maanedlig fra Udstedelsen af.

Rolffen erkjender at være de under Nr. 1 og 2 omhandlede Fordringer skyldig, men paastaaer at have afgjort Fordringen Nr. 3, samt at have Modfordringer, der med et Beløb af 197 Spdlr. 70 Skill. overstige Citantskabets Prætensioner, til hvilket Beløbs Erlæggelse tilligemed Sagens Omkostninger han efter udtagen Contrastævning faggav dette. Ved den inden Christiania Bything under 15de Juni f. A. affagte Dom blev Fru Bergs Bo frifundet for Rolffens Tiltale, og Sidstnævnte tilpligtet at betale Boet de af samme paasøgte Summer med Renter af 300 Spdlr. fra 6te August f. A. til Betaling skeer. Processens Omkostninger ophævedes. Denne Dom har Blikkenslager E. Rolffen ved Stævning af 4de Juli 1848 paaanket til Overretten, hvor han har paastaaet Dom efter sin i første Instants nedlagte Paastand med Tillæg af tilstrækkelige Procesomkostninger for Overretten. Indstævnte Fru Bergs Bo fordrer Underretsdommen stadfæstet og sig tillagt Processens Omkostninger her for Retten. Dets Paastand om Renter fra Udstedelsesdagen af den under Nr. 1 omhandlede Obligation maa saaledes ansees deserert, da Underretsdommen, hvorved disse Renter først tilkjendes fra 1ste Januar 1847, ei er contrapaaanket. Som Beviis for, at den under Nr. 3 omhandlede Fordring var betalt, har Appellanten fremlagt en af ham til Indstævnte udstedt Obligation, dateret 1ste Januar 1841, og af aldeles samme Indhold som den af Indstævnte anhængiggjorte, hvilken Obligation er forsynet med Paategning af afdøde Fru Berg, hvorefter der "den 5te Mai" var modtaget til Rest 3 Spdlr. paa Tilgodehavende fra 31te December 1841. Herimod indvendte Indstævnte, at det er en Feilskrift, naar det i sidstnævnte Beviis heder, at Tilgodehavendet var afgjort indtil den 31te December 1841, da der maatte være meent 1840 og ikke 1841, saa som Beviset indeholder Paategninger om senere Afbetalinger. Dette benegtedes af Appellanten, som forklarede Sammenhængen med de senere Paategninger saaledes, at han var accorderet med Fru Berg om at betale hende 12 pCt.

Rente aarlig af den under Nr. 1 omhandlede Panteobligation for 300 Spdlr. med 3 Spdlr. maanedlig, og at han desaarsag hvert Aar maatte udstede Beviser for at være Fru Berg skyldig 24 Spdlr., der tilligemed de i Obligationen betingede 4 pCt. udgjorde 36 Spdlr. om Aaret, betalbare med 3 Spdlr. maanedlig. De nedenfor Qviteringen for Tilgodehavendet til 31te December 1841 anbragte Paategninger om modtagne 3 Spdlr. for en Deel Maaneder gjælde saaledes et nyt Aar. Ved Overretten har Appellanten endvidere bemærket, at det af Indstævnte fremlagte Beviis for 24 Spdlr. kun er en Gjenpart af det af ham producerede, hvilke begge ere daterede 1ste Januar 1841; han havde nemlig udstedt tvende Exemplarer, hvoraf det ene leveredes Fru Berg og det andet af ham selv beholdtes til egen Efterretning. Mod dette sidste Tillæg angaaende Sagens Sammenhæng, har Indstævnte protesteret som en ny Fremstilling af Sagen i anden Instants. Heri kan Indstævnte imidlertid ikke gives Medhold. Omendskjønt Saadant ikke udtrykkelig var sagt ved Underretten, saa laae der dog i Appellantens Procedure, at det af ham fremlagte Beviis af 1ste Januar 1841 afgav Legitimation for at det af Indstævnte fremlagte for samme Sum var betalt, en aldeles bestemt Antydning om, at det Beviis, som Indstævnte havde fremlagt, gjaldt samme Fordring, og at det af Indstævnte fremlagte Beviis for 24 Spdlr. var af 1841 og ikke af 1847. Ellers kunde den paa det af Appellanten fremlagte Beviis gjorte Paategning om, at den sidste Termin af samme var betalt, ikke gjælde som Beviis for, at den i det af Indstævnte producerede omhandlede Sum var betalt. Et andet Spørgsmaal er det, om Appellantens Fremstilling af Sagen i dette Punct kan tages for fulde. I saa Henseende maa det bemærkes, at det Tal, som Appellanten paastaaer at være et Ettal, men som Indstævnte siger at være et Syvtal, kan læses for begge Dele. Var det et Ettal, vilde det dog være skrevet paa en forskjellig Maade fra den, hvorpaa de øvrige i Beviset forekommende Ettal ere skrevne. Det har der

*

hos i og for sig liden Rimelighed, at en Debitor skulde udstede tvende Beviser for en og samme Sum, uden at paategne noget af dem, at det var Duplicat, samt derefter modtage Creditors Qvitteringer paa det af Beviserne, som han selv havde, men lade det, Creditor var i Besiddelse af, forblive uqvitteret. Den Vægt, der kunde synes at ligge paa, at begge de omhandlede Beviser ere aldeles eenslydende og navnlig omhandle en Panteobligation "af Dags Dato," hvorved maa forstaaes samme Obligation, der maa have været dateret 1ste Januar 1841, taber sig for en stor Deel, naar hensees til Appellantens egen Beretning om, hvorledes han hvert Aar maatte udstede nye Documenter for at tilfredsstille Fru Bergs Forlangender om 12 pCt. aarlig Rente af Panteobligationen paa 300 Spdlr. Indstævntes Hovedfordringer til Beløb 404 Spdlr. maae saaledes antages at være tilstrækkeligen legitimerede, hvorved dog er at bemærke den forhen omhandlede Reduction i Henseende til Tidsrummet for Beregningen af Renter af Panteobligationen. De Contrafordringer, som Appellanten søger at gjøre gjældende, ere efter en af ham til Skifteretten i Fru Bergs Bo under 5te Mai 1847 indgiven Beregning for Blikkenslagerarbeide i Tidsrummet

fra 1840—1846	81 Spd. 70 ß
samt for i det samme Tidsrum at have gaaet den Afdøde til Haande som Værge og Comimssionær efter 50 Spd. aarlig .	350 — ⸗ -
	431 Spd. 70 ß
hvortil videre er føiet, som undladt at paaføre den i Boet indgivne Regning, en lignende Godtgjørelse for Aarene 1837, 1838 og 1839	150 Spd. ⸗ ß
og for den Deel, hvori Fru Berg levede af Aaret 1847	20 — ⸗ -
	i Alt 601 Spd. 70 ß.

Regningen for udført Blikkenslagerarbeide anseer Indstævnte sig fri for at betale, saa længe Appellanten ikke præ-

flerer Beviis for hver enkelt Posts Rigtighed. Dette er ikke af Appellanten efterkommet, hvorimod Indstævntes Sagfører efter hans Provocation har fremlagt en Deel Sedler, efter hvilke Blikkenslagerarbeide af Fru Berg hos ham har været forlangt, ligesom Vidnerne G. Lindgreen og Morten Olsen som Svar til 10de Vidneqvæstion have forklaret, at Appellanten gjennem flere Aar har leveret Arbeide til Fru Berg, og navnligen udført Arbeide paa hendes Gaard i Theatergaden. Appellanten har derfor paastaaet, hvad heller ikke kan ansees modsagt, at Regningen er en rigtig Udskrift af hans Bøger. Imidlertid maa det paa den anden Side bemærkes, at Appellanten efter sin egen Fremstilling af Sagen ikke efter L. 5—13—48 har leveret Fru Berg Regnskab eller gjort Rigtighed med hende, og hendes Bo kan derfor, især med Hensyn til den foregaaende Artikel, ikke være pligtigt at betale efter hans Bog. Appellantens Paastand om tilgodehavende Honorar for Assistents, han i Aarene fra 1837 og indtil den Tid af Aaret 1847, da Fru Berg døde, skal have ydet hende, er af Underdommeren forkastet under Bemærkning om, at Appellanten selv har erkjendt, at han ikke har betinget sig nogen Godtgjørelse for de Fru Berg udviste Tjenester, samt at disse heller ikke kunne sees at have været af saadan Art, at Betaling derfor sædvanligviis erlægges. Det skjønnes dog ikke, at disse Indsigelser i og for sig kunde være afgjørende mod Appellanten. Var den Assistents, som Fru Berg af Appellanten fordrede, af den Beskaffenhed, at den ikke i Regelen kunde paaregnes at ville blive ydet uden Godtgjørelse for samme, kunde Appellanten ikke behøve forud at betinge sig saadan. Assistentsen har for Øvrigt efter de fremkomne Sedler fra Fru Berg bestaaet i Hjælp med at faae et hende tilhørende Huus istandsat, samt ved Bortleie af ledige Værelser, m. M., hvilke alle ere Forretninger, som det ikke kan antages, at Nogen og allermindst en Haandværksmand, som har eget Arbeide at tilsee, udføres for en Anden, fordi han selv deri for eget Vedkommende finder nogen Tilfredsstillelse.

Specielle Omstændigheder, hvorfor Appellanten skulde fun-
det sig foranlediget til gratis at stille sin Tid til Fru
Bergs Tjeneste, ere ikke engang paaberaabte. Heller ikke
synes de fremlagte Sedler fra Fru Berg affattede saale-
des, som de maatte forudsættes at ville have været, om
Appellanten af Tjenstvillighed og uden Godtgjørelse hav-
de paataget sig at staae hende bi. Men paa den anden
Side har Appellanten ogsaa her forsømt at paasee
Opgjør i Fru Bergs levende Live, og ikke tilveiebragt
saadanne Oplyninger, at det er muligt med nogen Grad
af Paalidelighed at fælde Dom over Billigheden af hans
Forlangende. Man har end ikke tilstrækkelig Oplysning
om, at hans Virksomhed har strakt sig over det hele Tids-
rum, for hvilket han fordrer Godtgjørelse. Naar hertil
kommer, at Appellanten efter sin egen Fremstilling, aarlig
havde at tilsvare Fru Berg, foruden 4 pCt. i Renter af
de ham laante 300 Spdlr., endvidere et Beløb af 24 Spdlr.,
for hvilke særskilte Tilstaaelser skulle have været udfærdi-
gede, uden at de af Indstævnte ere fremlagte eller noget
Krav efter dem gjort gjældende, saa kan det ikke ved de
enten med Hensyn til leveret Haandværksarbeide eller ud-
førte Forretninger tilveiebragte Oplysninger ansees godt-
gjort, at Appellanten har havt Noget at fordre, udenfor
de efter hans egen Erkjendelse i Mellemregnskabet med Fru
Berg afgjorte Beløb. Det bemærkes, at der vel kan væ-
re Tvivl om Lovligheden af den Maade, hvorpaa Forhol-
det med Hensyn til Panteobligationen af 21de Mai 1841
skal have været ordnet, efter Appellantens Forklaring, men
at denne Forklaring, om den end maa lægges til Grund
ved Paadømmelsen af Forholdet mellem ham og Boet,
naturligviis ikke kan være tilstrækkelig, for saa vidt der
maatte være Spørgsmaal om Ansvar for Boet efter Aa-
gerlovgivningen. I Følge det Anførte kommer Over-
retten til samme Udslag som Underdommeren, at Appel-
lantens Modfordringer ikke kunne tages i Betragtning; og
saa meget mindre kan det blive Tilfældet, som Appellanten
ved efter Underretsdommen at fritages for Ansvar af Ren-

ter af Panteobligationen for længere Tid tilbage, end fra 1ste Januar 1847 ogsaa har faaet Jævnet for alt Ansvar, som maatte have været bragt i Regning, hvis Opgjør skulde have fundet Sted. Overretten antager saaledes, at Underrettens Dom bør, saa vidt paaanket er, stadfæstes, for hvilken Stadfæstelse de enkelte Uovereensstemmelser i Bedømmelsen af Indsigelserne, som forekomme mellem Underretten og Overretten, ikke antages at være til Hinder. Processens Omkostninger for Overretten findes efter Omstændighederne at burde ophæves. Thi kjendes for Ret: Underrettens Dom bør, saa vidt paaanket er, ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Stiftsoverretten ophæves. At fuldbyrdes inden 8 - otte - Uger efter denne Doms Fuldbyrdelse, under Adfærd efter Loven."

Denne Dom blev af Høiesteret under 16de October 1850 stadfæstet og Processens Omkostninger for Høiesteret ophævede.

Appellantens Sagfører for Høiesteret gjentog den af Overretten imødegaaede Forklaring angaaende de 24 Spdlr., hvilken han meente at maatte være fyldestgjørende. Overretten havde feilagtig antaget Aarstallet at være 1847 i Stedet for 1841, som den dog indrømmede at det lige saa godt kunde være, og hvorfor de øvrige oplyste Omstændigheder afgjørende talte. Enten Qvitteringerne skreves paa det ene eller paa det andet Exemplar, maatte være ligegyldigt. Med Hensyn til Rolffsens Modfordringer meente han, at L. 5—13—47 og 48 forgjæves vare paaberaabte. Her var ikke Spørgsmaal om, at dømme Boet til Betaling efter hans Bøger alene, men efter Fru Bergs egne Sedler og de førte Vidner, hvilke tilfulde godtgjorde, at Arbeidet var leveret. De nævnte Artiklers Opgjørelsesterminer havde alene Indflydelse paa Bøgernes Beviiskraft, og havde Rolffsen intet andet Beviis havt, kunde man have havt nogen Anledning til at paaberaabe sig disse Artikler; men her forholdt det sig anderledes. Han bemærkede for Øvrigt, at man almindeligviis ikke opgjør løbende Mellemregning i et Forhold som dette, forinden det ophører. At Gjældsbrevet af 1846 ingen Formodning

kunde vække mod Rolffens Modfordring, fremgik af en senere Erklæring fra Concipisten, der viste, at Pianoet tilhørte en Anden. Hvad der gjalt om Blikkenslagerarbeidet, gjalt ogsaa om Commissionerne, hvilke efter de fremlagte Sedler fra Fru Berg maatte antages at have været mange og besværlige. Hvad disse Forretninger angik, da egnede de sig ikke til specificeret Regning. Indstævntes Sagfører argumenterede i det Væsentlige som Overretten, og benegtede, at Pianoet havde tilhørt nogen Anden.

L.Nr. 159. } Erik Rjust mod Niels Pedersen Fjæld.
O.Nr. 14. }

Tvisten i denne Sag dreiede sig fornemmelig om Fortolkningen af følgende, under 16de Juli 1792 udstedte og under 15de October næstefter thinglæste Skjøde: "Undertegnede Erik Olsen, boende paa Gaarden Fjæld i Odalens Præstegjæld, tilstaaer at have solgt og afhændet til Monsieur Engebret Larsen Kjølsæt et Stykke Jord under min eiende Gaard Nr. 55 Fjæld, hvorpaa Kjøberen kan opbygge den Bygdesaug, som han ved kongelig Bevilling, dateret 9de August 1786, allernaadigst er tilladt at opføre, der er beliggende ved Aaen tæt ved Gaarden Moen, og skal dette Stykke Jord strække sig paa begge Damstokkene og fornødentlig Rum deromkring til Tømmer og Bord, af Skyld et halvt Kalveskind; og da den omforenede Kjøbesummma 160 Rdlr. . . . . er mig rigtig betalt, saa skal forbemeldte Saugbrugs Stø og Jordvei, beliggende, som sagt, under min eiende Gaard Fjæld, her efter Dags tilhøre Kjøberen Engebret Larsen Kjølsæt og Arvinger, som en fri og frelst Eiedom; dog forbeholder jeg mig at skjære paa bemeldte Saug saa mange Bord, som udfordres, frit for Saugleie, hvad skjæres kan, til min Gaards Fornødenheder, men ingenlunde til Udsalg. For Kjøbet bliver jeg hans lovbydelige Hjemmel." Efter Kjøberens og hans Søns Død gav den Sidstnævntes Enke under 1ste Octbr. 1840 Indstævnte Niels Fjæld Skjøde paa dette "Saugbrug med tilhørende Tomter og Damme," for 20 Spdlr., med samme Rettigheder og Forpligtelser, hvormed det af hendes

Mand havde været eiet, "hvorhos bemærkes," heder det, "den Erik Rjust og efterkommende Eiere af en Deel i Gaarden Fjæld tilstaaede Ret til fri Skur paa Saugen til denne Gaarddeels Fornødenheder." Dette Skjøde blev thinglyst næste Dag. Saugen havde imidlertid allerede i flere Aar været i ubrugbar Stand, og forblev saaledes fremdeles, indtil Indstævnte, et Par Aar for Sagen reistes, nedrev den og en anden forfalden Saug, han i Nærheden eiede. Medens begge Sauge laae nedrevne, skal han, efter et af Vidnerne, have været i Tvivl om, hvilken af dem han igjen skulde opbygge, men omsider have besluttet sig til at opføre den anden, fordi han antog, at Erik Rjust ikke ved denne kunde faae nogen fri Skur. I Mai 1845 reiste Citanten Sagen ved Klage til Forligelsescommissionen, hvori han, saafremt Niels Fjæld skulde findes uvillig til at opføre og vedligeholde det omtvistede Saugbrug, forbeholdt sig at paastaae ham ved Dom dertil forpligtet, eller at paastaae Jordstykket med Tilliggelser tilbagegivet til Gaarden, og i begge Tilfælde Erstatning for Afsavnet. Efter forgjæves Forligsprøve blev Protocollen tilført følgende endelige Forslag fra Indklagedes Side: "Niels Pedersen Fjæld tilbyder herved Erik Rjust at give ham fri Skur af 6 - sex - Tølvter Bord eller 1 - een - Tølvt Tømmer aarlig, enten det Stormoen frakjøbte Saugbrug er i Stand eller ikke, hvilken Skur kan erholdes paa den under Niels Pedersens Eiendom i Fjæld liggende Saug. Skulde Erik Rjust ikke ønske Skur et Aar, kan han skjære saa meget Mere et andet." Ved Sagens Anhængiggjørelse for Retten paastod Citanten kun det første i Klagen forbeholdte Alternativ med Omkostninger, hvorimod Indstævnte paastod Frifindelse og Omkostninger. Under Vidneførselen blev, foruden det Ovenanførte, intet Væsentligt oplyst, naar undtages, at Erik Rjust havde havt fri Skur paa Saugen, medens den var i brugbar Stand. Ved Underretens Dom af 10de October 1846 blev Indstævnte frifunden og Processens Omkostninger ophævede. Efter Paaanke fra Citantens Side, og gjensidige Paastande som ved Un-

derretten, blev denne Dom ved Overretsdom af 13de December 1847 stadfæstet med Ophævelse af Sagsomkostningerne for Overretten, og Overretsdommen ved Høiesteretsdom af 7de November 1850 ligeledes stadfæstet med Ophævelse af Omkostningerne for Høiesteret.

Citantens Sagfører meente, at man her havde misbrugt Benævnelsen og Begrebet af Servitus, der tilhørte den romerske, ikke den norske Ret, og i alle Fald ikke kunde lægges til Grund ved Fortolkningen af Handler, sluttede mellem norske Bønder. Her kunde alene være Spørgsmaal om, hvad Parterne efter Forholdets særegne Natur maatte ansees at have meent med de i Skjødet af 16de Juli 1792 opstillede Betingelser. I saa Henseende maatte bemærkes, at Værdien af den betingede Brugsret i Forhold til de 160 Spdlr. var af den Betydenhed, at den maatte betragtes som en væsentlig Deel af Vederlaget, og der var saaledes ingen Rimelighed for, at Sælgeren skulde have villet indrømme Kjøberen Adgang til, efter Forgodtbefindende at unddrage sig Opfyldelsen af Betingelserne for den tilsikrede Brug; thi Ordet "kan" i et Bondeskjøde lod sig ikke paaberaabe herimod. Naar en Eiendom overdrages til et vist Brug, maa Afhændelsen ansees betinget, og den gjælder følgelig kun, saa længe Betingelsen opfyldes, hvorimod Gjenstanden maa falde tilbage, saa snart Betingelsen brydes. Hvis en Grund er overdraget til et Haugeanlæg, hvori Sælgeren har forbeholdt sig Ret til at opholde sig, og Kjøberen i Stedet bygger for Sælgerens Vinduer, maa Grunden utvivlsomt kunne søges tilbage. Det Samme maatte her gjælde, om Mølle i Stedet for Saug var opført, og det Samme maa gjælde, efter at Saugen er nedreven. Om man end vilde antage, at Citanten kun havde Servitus i Ordets romerretlige Bemærkelse, maatte man dog indrømme, at Indstævnte ikke var berettiget til at tilintetgjøre den ved Ødelæggelse af den besbyrdede Gjenstand, der, om end ikke i fuld Stand, dog rimeligviis med ringe Bekostning kunde være gjort brugbar til den betingede Skur. Modparten havde ved Over-

retten indrømmet, at Overdragelsen maatte kunne betragtes som betinget af den forbeholdte Skur, hvis inter Vederlag i Penge var givet. Men det maatte være ligegyldigt, enten Vederlaget i det Hele eller kun for en Deel var betinget i Skur; thi det hele Vederlag maatte ydes, naar Betingelsen skulde kunne ansees opfyldt. I Stedet derfor havde Indstævnte nedrevet og bortført Saugen. Overretten feilede ved at lægge Vægt paa dens Beskaffenhed; thi enten maatte Indstævnte ansees berettiget til at nedrive den, i hvilken som helst Stand den fandtes, eller slet ikke, og en saadan Mellemvei, som Overretten var slaaet ind paa, maatte i ethvert Tilfælde ansees forkastelig. Beskaffenheden af den indrømmede Rettighed var ved Underretten ikke modsagt, men først ved Overretten, hvor Indsigelsen følgelig kom for silde. Indstævntes Tilbud om at skjære paa en fjærnere og ubekvemmere Saug, kunde naturligviis heller ikke hjælpe. (Paastand som før, med Tillæg af Omkostninger).

Indstævntes Sagfører meente derimod, at Kjøberen ved det omhandlede Skjøde kun havde erhvervet Ret men ikke paadraget sig Forpligtelse til at opføre Saugbrug paa det overdragne Jordstykke. Ordet "kan" stod i saadan Forbindelse med det Øvrige af Skjødet, at der ikke kunde være nogen Tvivl om dets vel overveiede Benyttelse i sædvanlig Bemærkelse. At Kjøberen gav Sælgeren Tilladelse til en saa ubetydelig Skur paa Saugen, som den, der kunde behøves til hans Gaards Fornødenheder, kunde ingenlunde betragtes som noget Beviis paa, at denne Villighed var betragtet som Deel af et Vederlag, der i og for sig maatte betragtes som overdreven og kun formedelst Kjøberens Trang til en bekvem Saugtomt aftvungen Betaling for et saa ringe Stykke Jord paa Landet, der senere med Damme, o. s. v., var solgt for 20 Spdlr. Men i alle Fald vilde det være urimeligt at antage, at han for en saadan Ubetydeligheds Skyld skulde have villet forpligte sig til at vedligeholde sit Saugbrug, naar det ellers ikke svarede Regning; og til at tage noget Forbe-

hold i saa Henseende var der saa meget mindre Grund, som der hverken i Forholdets Natur eller i Skjødets Udtryksmaade var nogen Anledning til at lægge nogen anden Mening ind i Handelen. Sælgeren havde naturligviis regnet paa Saugbrugets Vedligeholdelse i Kjøberens Interesse, og altsaa ikke tænkt paa det her omtvistede Tilfælde, end sige paa at fordre et Offer, der langt oversteg den betingede Brugsrets Værdi, og ingenlunde kunde ventes overtaget af Kjøberen, om han end kunde formodes tilbøielig til passende Vederlag – hvilket i saa Fald maatte have været betinget. Saugen havde i mange Aar været i ubrugbar Stand, uden at det var faldet Citanten ind at troe sig berettiget til nogen saadan Fordring, som han nu søgte at gjøre gjældende, og Nedrivelsen kunde ingen Forandring gjøre; thi en ubrugbar Saug var jævngod med ingen. Kunde Indstævnte lade den hartad nedraadnede Saug falde af sig selv, kunde han ogsaa nedrive den, da det betingede Brug i begge Tilfælde var afhængigt af en ny Saugs Opførelse. Alternativ Dom kunde efter Sagens Stilling ikke gives, da det laae udenfor den oprindelige Paastand. (Han paastod derfor Frifindelse og Omkostninger).

Den 20de November.

L.Nr. 182. Advocat **Kildal**, Actor mod Theodor Seemann.

(Fortsættelse fra Nr. 47).

Til det saaledes for Haanden værende Beviis mod Angjældende kommer endvidere, at, da den mishandlede Dreng var kommen hjem til Forældrene, begav Moderen, 5te Dept., der dog er domfældt for Tyveri, sig med Drengen hen til Mathiesen, for at affordre Seemann Regnskab, og paa 5te Dept.s Spørgs-

maal, hvorfor Angjældende havde slaaet Drengen, svarede han: "jeg har slaaet ham, og skal fremdeles slaae ham, den Knægt." Angj. vil derimod alene, paa Spørgsmaal, om han turde understaae sig at slaae 5te Dept.s Søn, have svaret: "ja, hvis han er grov." Angj.s Kjæreste og Madame Mathiesen, 15de og 14de Dept., ville heller ikke have hørt nogen anden Tilstaaelse; men Tjenestepigen, 3die Dept., har, efter ved 9de og 10de Dept. at være overført udenfor Retten at have ytret sig i Overeensstemmelse med 5te Dept., endeligen maattet vedgaae, at Angj. erklærede sig som af 5te Depnt. fremstillet. Tjenestedrengen har som 17de Vidne, uagtet Forbeholdenheden i sin Forklaring, endeligen vedgaaet, at der af Angj. brugtes andre og flere Ytringer end af Angj. vedgaaet. Endeligen anmodede Angj. 16de Dpt., der havde forfattet Klagen for 1ste Dept., om at bede Sidstnævnte at komme til sig, hvorhos Angj. spurgte om, hvad 1ste Dept. forlangte. Den Forbeholdenhed, hvormed de Mathiesens Huus vedkommende Personer have forklaret sig, er ogsaa et Indicium mod Angjældende. Den 12te Dept. tilføiede Beskadigelse har bestaaet i Følgende: Han fik tvende Tænder løsslaaede, hvoraf Faderen udtog den ene, og han selv den anden. Tandfældningen var imidlertid ikke foregaaen hos Drengen, saa at der tilvoxer nye Tænder i de udslaaedes Sted. Districtslæge Rosen blev hentet til Drengen næste Dag den 28de Februar, og i Erklæring af 13de Marts 1849 har han fremstillet Resultatet af de første 14 Dages Tilsyn: Drengen befandtes at lide af ualmindelige Smerter, ledsagede af stærk Feber og Hoste samt kort Aandedræt; derhos opkastede han levret og flydende Blod samt hvad han nød. Symptomerne vedvarede uafbrudt, og Lægen erklærede derfor Peders Sygdomstilfælde for livsfarligt, idet han antog en af Indvoldene læderet. Under 4de Juni erklærer Lægen sig fremdeles om den Syges Tilstand, som angives at have gjort ringe Fremskridt i Mellemtiden, ligesom Symptomerne fremstilles. Under 6te Juli erklærer han fremdeles, at han ikke kan ytre nogen gunstigere Anskuelse end i den første Erklæring, idet Patienten fremdeles flere Gange opkastede stinkende og levret Blod m. v. Han vedbliver derfor atter sin første Erklæring, idet han tilføier, at der vil medgaae lang Tid inden Helbredelsen, hvilken han anseer som uvis. Under 15de October ny Erklæring, der

i Et og Alt henholder sig til den første, ligesom betydelige Blodbrækninger i den sidste Tid havde fundet Sted. Doktorens sidste Erklæring er af 24de Februar d. A., hvorefter Tilstanden omtrent var den samme som før, idet Blodbrækningen fremdeles havde indfundet sig, og under Doktorens Tilstedeværelse, den 19de Februar, havde Patienten under ualmindelige Smerter blandt Andet opkastet Noget, der saae ud som Stykker af et sønderrevet Membran. . I Skrivelse til Actor af 4de d. M. har Lægen erklæret, at der synes at være Haab om, at Tiden vil helbrede Beskadigelsen, medens dog Blodbrækning for 3 Uger siden har fundet Sted. Distriktslægen har indhentet Oplysning om, at Drengens Tilstand inden Mishandlingen var fuldkommen frisk og rask, og saaledes ere de beskrevne Symptomer at ansee som Virkninger af Mishandlingen. Ved Dom afsagt, af Byfogden i Laurvig den 7de Mai sidstleden er saaledes kjendt for Ret: "Angjældende (Navn) bør for legemlige Fornærmelser mod Drengen Peder Hansen, hvorved denne er tilføiet betydelig Skade paa Legeme og Helbred, i Overeensstemmelse med Crll.s 15 Cap. § 7 confereret med § 2 og 6 Cap. § 4 hensættes til Strafarbeide i 8 Maaneder, hvorhos han efter Cap. 26 §§ 1 og 4 tilpligtes at betale Laurvigs Apothek for Medicin 3 Spd. 4 Ort 7½ Skill. og Distriktslæge Rosen for Lægetilsyn 20 Spd., samt give Drengen Peder Hansen for tilføiet Skade paa Legeme eller Helbred Erstatning, saaledes som den af gode Mænd sat vorder efter Skjønsforretning, optaget paa Tiltaltes Bekostning." Overrettens Dom, afsagt den 8de Juli næstefter, er saa lydende: "Tiltalte (Navn) bør for Forbrydelse mod Crll.s Cap. 15 § 9 cfr. § 2 at hensættes i Fængsel paa sædvanlig Fangekost i 120 Dage. I Henseende til Erstatning . . . . bør den paaankede Dom ved Magt at stande." Høiesterets Dom er saa lydende: "Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande, saaledes at Theodor Seemann, efter uvillige Mænds Skjøn, optaget paa hans Bekostning, giver saavel Peder Hansens Stedfader, Farvermester Müller, som ham selv, Erstatning, og at denne Erstatning bestemmes efter den Skade, de hver for sig have lidt paa Gods og Velfærd."

Den 22de November.

L.Nr. 187. Advocat **Andresen**, Actor mod Ole Bull.

Efter at Tiltalte som Entrepreneur for det nyoprettede "norske Theater" i Bergen i Januar 1850 havde aabnet sine Forestillinger, uden at der var sørget for at skaffe Politiets Embedsmænd bestemte Pladse i Theatret, opfordrede Politikammeret ham i Skrivelse af 11te Janr. 1850 blandt Andet til at anvise Politiets Embedsmænd siddende Pladse i Theatrets Parquet, idet Politimesteren dog tillige i en privat Skrivelse af samme Dato erklærede, at han med Hensyn til, at alle disse Pladse ved Abonnementsforestillingerne allerede vare bortabonnerede, vilde lempe sig efter Bestyrelsen, ja endog vilde lade sig nøie med Anviisning paa 3 Pladse af dem, som almindelig benyttes af Bestyrelsen selv. Under 19de s. M. svarede Bull paa Theaterbestyrelsens Vegne, at man havde imødekommet Politikammerets Begjæring, idet 3 siddende Pladse fra samme Aften af skulde staae til Politiets Afbenyttelse i Parquettet. Men et Par Dage efter erfarede Politimesteren, at de 3de til Politiembedsmændenes Disposition stillede Pladse bestode i en langs Theatrets Væg i det staaende Parquet og aller fjernest ved Indgangen anbragt Bænk, over hvilken var anbragt en 5 Fod og 4 Tommer lang samt 20 Tommer høi Plade, hvorpaa med store hvide Bogstaver var skrevet: "Politiets 3 Pladse," ligesom der var ophængt en Lampe ved Siden af Pladen. Da Politimesteren fandt disse Pladse og det hele Arrangement i høi Grad upassende, gjentog han i Skrivelse af 18de Janr. sin Begjæring om, inden næste Forestilling at erholde anviist passende Pladse i det siddende Parquet, idet han derhos specielt betegnede Midtgangen, som det Sted, i hvis Nærhed han vilde have Pladsene anviist. Men som Svar herpaa lod Bull under 20de næstefter tilkjendegive, at Theatrets Bestyrelse ikke kunde opfylde og heller ikke ansaae sig forpligtet til at opfylde Politimesterens Begjæring, og at man fremdeles ansaae de anviste Pladse for passende og hensigtsmæssige for Politiet. Politimesteren indgav derfor under 29de Januar en Klage og Forestilling til Stiftet, hvori anholdtes om politiretlig Tiltale mod Bull, baade i Anledning af hans Negtelse af at anvise de forlangte passende Pladse, og i Anledning af den ved den omhandlede Tilstelning mod Politiets Embedsmænd udviste Forhaanelse. Efter at Politiforhør var

optaget, blev Sag derpaa anlagt ved Bergens Politiret, hvorunder Politiet frafaldt Paastand om Mulct for den passerede Negtelse, men derimod paastod, at Politimesteren kjendes berettiget til at ordne sit Opsyn i Theatret paa den Maade, han selv finder hensigtsmæssigst, og navnligen til selv at udtage de Pladse til Afbenyttelse for sig og Medlemmer, som han finder passende. Med Hensyn til den udviste Forhaanelse med Politiet, henholdt dette sig under Sagen blot til Klagen og den der Paastaaede. Med Hensyn til Muligheden i, at skaffe Politiet bedre Pladse forklarede Meddirectørerne, at da alle siddende Pladse, med Undtagelse af den omhandlede Bænk, vare abonnerede, tænkte man først paa at anbringe Lænestole for Politiembedsmændene i Midtgangen eller ved Orchesteret, men fandt, at Passagen paa begge Maader vilde blive spærret for de øvrige Tilskuere. Ved den derefter under 3die Juni 1850 afsagte Politiretsdom, blev Ole Bull tilligemed 2 andre af Bestyrelsens Medlemmer (der nemlig havde været deelagtige i Arrangementet med de 3 Pladse og Pladen) frifunden for Sigtelsen efter 10 —4, eller Forhaanelsen, væsentlig fordi den kun betragtedes som "fuldendt Forsøg," der efter 3—3 var straffrit. Derimod blev Bull, som Entrepreneur for det norske Theater tilpligtet: "at anvise Politiet saa mange og saadanne Pladse i Theatret, som Politimesteren finder nødvendige for Politiet til Ordens og Roligheds Overholdelse sammesteds, under en Mulct af 5 Spdlr. for hver Forestillingsdag, han undlader at efterkomme Politimesterens Begjæring herom." Denne Dom blev alene efter Bulls Forlangende indanket til Høiesteret, hvor Sagen saaledes ikke længer angik Overtrædelsen af 10—4, men derimod kun Spørgsmaalet om Politiets Ret til at erholde anviist passende Pladse, samt til at erholde dem anviiste efter eget Valg og Skjøn. Høiesterets Dom er saalydende: "Entrepreneuren for det norske Theater i Bergen Ole Bull bør for Politiets Tiltale i denne Sag, for saa vidt paaanket er, fri at være."

Christiania 1850.

Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang 9de December
№ 49. 1850.

Norsk Retstidende,

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sager, paakjendte i Høiesterets 2den Session 1850.

L.Nr. 163. O.Nr. 14½. } Lodsoldermand Otto Foyens Opbudsbo mod Grosserer Jensens Opbudsbo eller Procurator Mariboe som dets Mandatar.

I August 1848 indtalte Procurator Mariboe som Mandatar for Jensens Opbudsbo gjæsteretsviis mod Foyen i Tønsberg 9 Vexler, trukne til Jensens Ordre, accepterede af Foyen og protesterede de non solutione, idet han paastod denne tilpligtet at betale deres Beløb, tilsammen 4207 Spdlr., med Vexelrenter 1 pCt. maanedlig fra de respective Protestdage, og ½ pCt. Provision, Protest- og Brevpenge, overeensstemmende med L. 5—13—20, og endelig Sagsomkostninger. Ved Gjæsteretsdom af 12te September f. A. blev Foyen ogsaa tilpligtet at indfrie Beløbet af Vexlerne, med Vexelrente, som paastaaet, samt baade Protestomkostninger og ½ pCt. Provision og Porto, foruden 60 Spdlr. i Procesomkostninger. I Anledning af denne Dom skal Foyen have fundet sig nødt til at opgive sit Bo til Skifteretten, som paaankede den til Høiesteret, hvor Sagen formedelst Indstævntes Udeblivelse udgik til skriftlig Behandling.

Foyens Paastand gik fra først af kun ud paa Liquidation derhen, at den paasøgte Fordring nedsattes til, hvad

han i Følge fremlagt Contocourant vedgik at skylde Jensen, nemlig 1919 Spdlr. 105 Skill., hvorimod han i senere Indlæg paastod fuldkommen Frifindelse. Da disse Paastande, den sidste naturligviis som principal og den første som subsidial, bleve gjentagne for Høiesteret, og der i Underretsproceduren ikke fandtes nogen speciel Indsigelse mod den udvidede Paastands Fremsættelse, maae Grundene saa vel for denne som for den subsidiale Paastand her blive at anføre, som rimeligviis komne under Paakjendelse i Høiesteret. Fra Citantskabets Side var paaberaabt, at Foyen og Jensen i længere Tid havde staaet i "Blanco-creditforhold" til hinanden, saaledes, at de gjensidigen accepterede hinandens Tratter, afgivne saa vel til egen som til Trediemands Ordre; at den, paa hvem der var trukket, igjen var berettiget til at trække; og at den, der ikke sørgede for Dækkelse, og saaledes satte den Anden i den Nødvendighed, at staae i Forskud, derved gjorde sig skyldig i Contractsbrud. Heraf vilde Citantskabet udlede, at en Vexel, som den Ene maatte have paa den Anden, ikke skulde være at ansee som Beviis for, at dens paalydende Beløb skyldtes, da Arrangementet alene sigtede til at "gjøre Penge," og heraf fulgte da igjen, at en protesteret Vexel ikke af den Ene skulde kunne benyttes mod den Anden som Fundament for en Vexelsag, men kun posteres i Contocourant, hvorefter Mellemværendet da skulde være at opgjøre. Herimod meente Citantskabet ikke at kunne paaberaabes, at Fleertallet af de paasøgte Vexler vare trukne af Consul Arntz, som i Øvrigt stod udenfor Sagen; thi den irettelagte Brevvexling, især Jensens Skrivelser til Arntz af 9de Januar og 23de December 1847, formeentes at vise, at Jensen havde garanteret de af hiin paa Foyen afgivne Tratter, oprindelig for et Beløb af 1500 Spdlr., der ved sidstnævnte Skrivelse vare udvidede uden noget bestemt Limitum. Citantskabet meente derfor, at Foyen var berettiget til, hos Jensen at søge Dækkelse for sine Accepter paa Arntz's Tratter, enten ved modsvarende Accept af Jensen, eller ved, at denne indbetalte til Foyens

Commissionær i Christiania, ligesom Jensen formeentes at have misligholdt et Føyen i Skrivelse af 17de Marts 1848 givet Løfte om, at aabne ham Credit hos C. H. Donner i Altona, hvilket Løfte i Skrivelse af 13de April s. A. var taget tilbage. I Overeensstemmelse med det saaledes Anførte havde Citantskabet opjort Parternes Mellemværende saaledes: Vaaren 1848 havde Føyen indfriet 11 paa ham af Jensen eller Arntz trukne Vexler, tilsammen for 5519 Spdlr., og accepteret, men ei indfriet, de under nærværende Sag paasøgte 9 Vexler, tilsammen for 4207 Sdlr., følgelig i Alt 9726 Spdlr., og derimod trukket paa Jensen 21 Vexler alene til Beløb 7438 Spdlr. 105 Skill., saa at hans Accepter overstege Jensens med 2287 Spdlr. 15 Skill., for hvilket Beløb han altsaa, efter at have udbetalt de paasøgte 9 Vexler, kom til at staae i Forskud for Jensen, som ved ei at dække dem, havde gjort sig skyldig i Contractsbrud, efter hvad allerede var anført. I Øvrigt bemærkedes, at Jensens Credit Foraaret 1848 begyndte at synke, saa at Vexler paa ham ikke lode sig afsætte; og da han hverken sørgede for at aabne anden Credit til Dækkelse af Føyens Accepter, eller remitterede til dennes Commissionær i Christiaina, kunde Føyen heller ikke ved Forfaldstiden indfrie de nævnte Accepter. Herved blev vistnok Føyen i Formen Jensens Debitor for 1919 Spdlr. 105 Skill. Efter Forholdets Beskaffenhed formeentes denne imidlertid uberettiget til at indtale dette Beløb efter Vexelret, men alene efter opgjort Contocourant; og da de ovenanførte 2287 Spdlr. 105 Skill. havde maattet komme til Afdrag, formeentes Følgen af dette Vexelsøgsmaal alene at kunne blive Citantskabets fuldkomne Frifindelse. Denne Paastand søgte Citantskabet ogsaa at begrunde ved Paaberaabelse af Reglerne om editio instrumentorum. Indstævnte var nemlig opfordret til at fremkomme med et Skadesløsbrev, som Føyen til den Ende havde udstedt for et langt større Beløb, og hvori han skal have betinget sig Henstand, saa at Indstævnte skulde være uberettiget til at sagsøge ham, uden at efterkomme

Opfordringen. Til Støtte for sin subsidiale Paastand om Liqvidation paaberaabte Citantskabet sig, at Indstævnte ingen fra L. 5—13—4 hentet bestemt Indsigelse havde fremsat, og dernæst, at Fundamentet for dets her omhandlede Paastand ei var Modfordring, men den af Contractsbruddet flydende exceptio non numeratæ pecuniæ, der maatte kunne fremsættes mod Ihændehaveren af en Vexel, naar denne var ansvarlig for den manglende Udtælling eller Dækkelse. Vilde man endelig kalde Citantskabets Krav Modfordring, da meentes, at L. 5—13—4 dog ikke kunde finde Anvendelse, deels fordi der ei var tvistet om Rigtigheden af Contocouranten, deels fordi Fordringen var begrundet ved Indstævntes skriftlige Erkjendelse i den fremlagte Brevvexling. Som Følge af det Anførte meente Citantskabet, at det urettelig var paalagt at betale Protestomkostninger og deslige, samt Vexelrenter, og dets Paastand gik derfor ud paa, at Føyens Bo enten aldeles, eller mod at give Jensens Bo Udlæg efter førstnævnte Boes Beskaffenhed for 1919 Spdlr. 105 Skill. med simple Renter, frifandtes for sidstnævntes Boes Tiltale; at Omkostningerne for Gjæsteretten ophævedes; og at Citantskabet hos Indstævnte tilkjendtes Omkostningerne for Høiesteret. Hvad den paaberaabte Brevvexling angaaer, da fandtes: 1) Skrivelse fra Jensen til Føyen af 3die October 1847, hvori omtales de to første i Contocouranten, som af Føyen indfriede, anførte Vexler, hver paa 387 Spdlr., idet Jensen melder at have ved Arntz, efter at denne havde havt en Samtale med Føyen, modtaget dem til Udligning af 1450 Rbdlr. Angaaende den ene af disse Vexler, der skal have været fra 25de September, siges derhos, at Jensen ikke tvivlede om dens Acceptation, og meddeler den Forsikring, at naar Føyen ved Forfaldstiden ønsker at omsætte den, skal Jensen gjerne være til Tjeneste i sin Tid. Fremdeles omtales den tredie af Føyen indfriede Vexel, lydende paa 600 Spdlr., med Tilføiende, at Jensen derimod promte honorerer Føyens Tratter til et lignende Beløb. 2) Skrivelse til Arntz af 23de December (eller

maaskee October) s. Aar, hvori Jensen omtaler, allerede tidligere at have tilstaaet Føyen den nødvendige Garanti for de af Arntz paa ham afgivne Tratter (hvori synes sigtet til det i en ældre Skrivelse af 9de Januar givne Samtykke til en Omsætning af omtrent 1500 Spdlr.), og giver nu yderligere den Tilstaaelse med Hensyn til senere Trasseringer, at Føyen kan til Dækkelse af samme afgive paa ham (Jensen) et lignende Beløb, eller og at Arntz eller Jensen, alt efter Omstændighederne, indsender Remisse til Føyens Huus i Christiania for hans Regning; hvorhos tilføies, at i ethvert Tilfælde skulle Føyens Tratter i Følge Ovenanførte nyde promt Beskyttelse. 3) Efter at have meldt om en Deel af Føyens Tratter, som havde fundet promt Beskyttelse hos Jensen (hvilke findes opførte i Contocouranten), ønsker Sidstnævnte i Skrivelse til hiin af 6te Februar 1848 Underretning, om flere ere trasserede, hvorhos dog tilføies, at Føyens Tratter ogsaa uden dette ville finde promt Beskyttelse. 4) Skrivelse fra Føyen af 17de Februar, hvori han underretter Jensen om, at Alt, hvad der af Arntz til den Tid var adviseret, havde nydt promt Antagelse, hvorhos han melder en paa Jensen afgiven (paa Contocouranten opført) Vexel stor 1000 Rbdlr., tilligemed Muligheden af en anden Vexel paa et lignende Beløb, med Tilføiende, at Føyen er overbeviist om, at enhver af ham afgiven Tratte vil nyde Jensens Beskyttelse; og om disse to Vexler handler ogsaa en Skrivelse fra Jensen af 17de Marts. 5) Skrivelse til Føyen af 17de Februar, hvori Jensen melder at have efter Aftale med Arntz under 15de næstfør paa Føyen trukket 600 Spdlr. til sin egen Ordre (ɔ: en af de paasøgte Vexler), og at han Ugen efter fremdeles vilde trække et lignende Beløb (ligeledes en af de paasøgte Vexler). Det meldes derhos, at disse Vexler vel lyde paa Arntz's Regning, og at Jensen i sine Bøger vil creditere Arntz for dem, men at de dog blive for Jensens egen Regning, og at denne skal bære alle Omkostninger og sørge for, at Dækning kommer Føyen promt til Hænde. 6) Skrivelse

af 2den Marts, hvori Føyen melder Jensen at have afgivet paa ham 600 og 600 Rbdlr. for Regning af Arntz (anført i Contocouranten), hvorfor udbedes sædvanlig Beskyttelse, med Tilføiende af Forvisning om, at hvad som udfordres til fremtidig Dækkelse af Føyens Accepter, vil nyde Jensens Beskyttelse. 7) Skrivelse af 9de Marts, hvori Jensen melder, at Arntz har givet ham en Vexel paa Føyen til Beløb 312 Spdlr., der anbefales til Beskyttelse. (Denne er ligeledes en af de paasøgte Vexler). 8) Skrivelse af 17de Marts, hvori Jensen melder at have anmodet Arntz om at trassere paa Føyen til hans (Jensens) Ordre 550 Spdlr. (ogsaa blandt de paasøgte), som anbefales til Føyens Beskyttelse for Jensens Regning, med Løfte om, imod denne Tratte lige saa vel som for de to andre af Jensen selv trukne Vexler (rimeligviis to af de paasøgte) før Forfaldstiden at accreditere Føyen hos Donner i Altona, paa hvem Føyen for Jensens Ordre skulde kunne afgive disse Beløb, hvis han ikke forinden maatte ønske at realisere dem paa Jensen selv. 9) Skrivelse af 30te Marts, hvori Føyen melder at have afgivet paa Jensen 700 og 1100 Rbdlr., som anbefales til Jensens Beskyttelse. 10) Skrivelse fra Jensen af 31te Marts, hvori han udbeder sig Underretning, om Føyen til Dækning af nogle af Jensens Tratter skulde ønske at afgive kort paa ham, eller langt paa Hamburg. Endelig 11) Skrivelse af 13de April fra Jensen, hvori han melder Føyen at have under 28de Marts trukket paa denne 500 Spdlr. til sin egen Ordre, hvorfor udbedes Beskyttelse. (Ogsaa en af de paasøgte Vexler). Deri melder han tillige, at han, paa Grund af de daværende Forholde ikke kunde aabne Føyen nogen Credit i Hamburg eller Altona, men tilføier, at Føyen hvis han ikke kan faae langt disconteret, kan afgive paa Jensen 2 Mdrs. Dato, eller 14 Dage efter Sigt, eller langt, Banco betalbare i Hamburg. Til Slutning findes følgende: "Hvis De ikke kan bruge lange Vexler paa Kjøbenhavn, saa behag at trassere kort paa mig. Det er nødvendigt, at Alt

gaaer sin jævne Gang." Af det Anførte fremgaaer kjendelig nok, at Parterne have pleiet Vexelrytteri med hinanden, for at gjøre Penge; men derved er det vel neppe tilstrækkelig beviist, at deres Forhold, hvad de her omhandlede Vexler angaaer, udelukkende grunder sig paa Vexelhandel ved Hjælp af Blancocredit, og desuden er det ikke dermed givet, at Vexelretten mellem dem indbyrdes bortfalder. Efter L. 5—13—6 og 25 (jfr. Retst. for 1846, S. 147—158) tabes ikke Vexelretten mod Trassanten, fordi han har crediteret Modtageren Betalingen for den udstedte Vexel, men giver ham kun lige Ret for det crediterede Beløb, for saa vidt det maa ansees givet eller beviist, at han har det tilgode. Det samme maa gjælde om Acceptanten, for saa vidt hans Vexelforpligtelse angaaer, hvilken ikke kan bortfalde derved, at han har accepteret paa Credit. Det hjælper ham saaledes ikke, om han end beviser at have et tilsvarende Beløb tilgode hos Vexeleieren, naar han ikke har sikret sig Adgang til Liqvidation, hvorimod Vexelens Eier i saa Fald maa kunne gjøre den gjældende, ei alene ved Endossement, men ved Inddrivelse efter almindelig Vexelret, og L. 5—13—4 maa altsaa kunne paaberaabes, uden Hensyn til Maaden, hvorpaa det til Liqvidation førte Regningskrav er opstaaet. At Skadesløsbrevet, som i fornødent Fald af Citantskabet selv kunde have været fremskaffet i Afskrift, ikke paa Opfordring er fremlagt af Indstævnte, kan saa meget mindre komme i Betragtning, som Accepterne efter L. 5—13—10 ikke derved kunde lide nogen Forandring, om de end maatte ansees betingelsesviis givne. Kunde Citantskabet saaledes over Hoved ikke fordre Liqvidation under Vexelsagen for de i Contocouranten opførte Poster - der samtlige maatte betragtes som Regningskrav, da Acceptanten som saadan alene ikke har chirographarisk Fordring, end sige Vexelret, mod Trassanten for sine Udtællinger - saa var det ogsaa overflødigt, at indlade sig nærmere paa disse Poster under Imødegaaelsen af Citantskabets Modfordring, saa meget mere, som Cantocouranten ikke ledsagedes af de

fornødne Bilage. Med Hensyn til den angivne Mangel af Indsigelse mod Liqvidation paa Grund af 5—13—4 er at bemærke, at dette Lovsted vel ikke udtrykkelig var paaberaabt, men at der var protesteret mod al anden Liqvidation end den, der kunde bygges paa Vexler, accepterede af Jensen i Citantskabets Faveur (Scontration).

Ved Høiesterets Dom, afsagt 9de November 1850, blev Gjæsterettens Dom stadfæstet, dog saaledes, at den særskilt tilkjendte Godtgjørelse af Udgifterne ved Vexelprotesterne skulde bortfalde.

L.Nr. 184. } Martinus Bratlie mod Kjøbmand Christian
O.Nr. 17. } Benneche.

Den 6te Juni 1847 kjørte Benneches Familie i to Vogne fra hans Løkke paa Ladegaardsøen til Christiania, og da han havde naaet op i en Bakke ved den saa kaldte Thulstrups Løkke, henimod det Sted, hvor Veien fra denne Løkke støder til Hovedveien, hvormed den danner en temmelig rum og jævn Plads, kom Bratlie kjørende hurtigere efter i Kariol, og paa den trangere (5 Alen brede) Vei i Bakken forsøgte han, uden at oppebie den nær foran liggende rumme og jævne Plads, at kjøre forbi Vognene, hvilket dog ikke lykkedes ham med den forreste Vogn, hvorimod han væltede, og fik sin Hest indviklet i Vognhestenes Sæletøi, m. M. Under disse Begivenheder steg eller faldt Madame Benneche ud af Vognen, og fik derved sit ene Knæled saaledes forvredet, at hun har maatte udholde et langvarigt og smerteligt Sygeleie, og rimeligviis aldrig gjenvinder sin fulde Førlighed. I Anledning af denne Tildragelse opstod først en Injuriesag mellem Bratlie og Kjøbmand Kildal, der havde sagt, at Bratlie kjørte som et Sviin, og derfor blev sagsøgt af denne, men ved Overretsdom skal være frifunden for hans Tiltale. Under

samme Injuriesag bleve Madame Benneches Kudsk og Jomfru, der havde været med paa hendes Vogn, den 8de Juli 1847 førte som Vidner, og provede eenstemmig, at "de ansaae Citantens Kjørsel for at have været aldeles uforsvarlig, og saadan, som intet ordentligt Menneske pleier at kjøre, idet han, efter at være kjørt forbi den bagerste Vogn paa venstre Side, kjørte mellem begge Vognene om paa høire Side, hvorved han nødvendig maatte komme op paa Veikanten, naar han vilde forbi den første Vogn, og derved komme i Fare for at vælte, hvilket ogsaa skeede, da han kom paa Siden af den første Vogn. For Øvrigt var Bratlies Hest ei løbsk eller ustyrlig; thi efter at den var spændt fra, blev den staaende rolig alene paa Veikanten. Veien var for Øvrigt saa smal paa det omhandlede Sted, at det var overmaade vanskeligt for to Veiturer at komme forbi hinanden." I en følgende Skrivelse til sin Sagfører i samme Sag bemærkede Bratlie: "Medens jeg lige op for Thulstrups Løkke vendte min Hest til Høire for at komme forbi Benneches Vogn paa det Sted, hvor Veien fra bemeldte Løkke støder sammen med Hovedveien, og som Følge deraf giver fornøden Plads dertil, traadte min Hest paa en Forhøining eller et Skjær, og som Følge deraf gjorde et saa brat Tværkast til Siden, at min Kariolarm gik af. Imidlertid sprang jeg strax ud af Kariolen, og greb fat i min Hests Hoved med den ene Haand, og forsøgte at løsne Sælepinden med den anden; men da dette varede en Stund, forsøgte Benneches Kudsk at rygge sine bagenfor mig paa Veien staaende Heste, som for at faae dem til at staae ganske rolige, for derved at gaae af og hjælpe mig; men af denne Ryggen blev Madame Benneche bange, og deraf hoppede ud af Vognen, og foraarsagede sin Skade, og Hestene bleve altsaa ei sky eller skræmte af mit Uheld." . . . . "For Resten kjørte jeg den omhandlede Gang ei hurtigt, hvilket jeg jo heller ikke kunde, da det gik mod en Bakke." Den 10de December 1847 indgav Benneche mod Bratlie Klage til Forligelsescommissionen, hvori han blandt

fornødne Bilage. Med Hensyn til den angivne Mangel af Indsigelse mod Liqvidation paa Grund af 5—13—4 er at bemærke, at dette Lovsted vel ikke udtrykkelig var paaberaabt, men at der var protesteret mod al anden Liqvidation end den, der kunde bygges paa Vexler, accepterede af Jensen i Citantskabets Faveur (Scontration).

Ved Høiesterets Dom, afsagt 9de November 1850, blev Gjæsterettens Dom stadfæstet, dog saaledes, at den særskilt tilkjendte Godtgjørelse af Udgifterne ved Vexelprotesterne skulde bortfalde.

L.Nr. 184. } Martinus Bratlie mod Kjøbmand Christian
O.Nr. 17. } Benneche.

Den 6te Juni 1847 kjørte Benneches Familie i to Vogne fra hans Løkke paa Ladegaardsøen til Christiania, og da han havde naaet op i en Bakke ved den saa kaldte Thulstrups Løkke, henimod det Sted, hvor Veien fra denne Løkke støder til Hovedveien, hvormed den danner en temmelig rum og jævn Plads, kom Bratlie kjørende hurtigere efter i Kariol, og paa den trangere (5 Alen brede) Vei i Bakken forsøgte han, uden at oppebie den nær foran liggende rumme og jævne Plads, at kjøre forbi Vognene, hvilket dog ikke lykkedes ham med den forreste Vogn, hvorimod han væltede, og fik sin Hest indviklet i Vognhestenes Sæletøi, m. M. Under disse Begivenheder steg eller faldt Madame Benneche ud af Vognen, og fik derved sit ene Knæled saaledes forvredet, at hun har maatte udholde et langvarigt og smerteligt Sygeleie, og rimeligviis aldrig gjenvinder sin fulde Førlighed. I Anledning af denne Tildragelse opstod først en Injuriesag mellem Bratlie og Kjøbmand Kildal, der havde sagt, at Bratlie kjørte som et Sviin, og derfor blev sagsøgt af denne, men ved Overretsdom skal være frifunden for hans Tiltale. Under

samme Injuriesag bleve Madame Benneches Kudsk og Jomfru, der havde været med paa hendes Vogn, den 8de Juli 1847 førte som Vidner, og provede eenstemmig, at "de ansaae Citantens Kjørsel for at have været aldeles uforsvarlig, og saadan, som intet ordentligt Menneske pleier at kjøre, idet han, efter at være kjørt forbi den bagerste Vogn paa venstre Side, kjørte mellem begge Vognene om paa høire Side, hvorved han nødvendig maatte komme op paa Veikanten, naar han vilde forbi den første Vogn, og derved komme i Fare for at vælte, hvilket og saa skeede, da han kom paa Siden af den første Vogn. For Øvrigt var Bratlies Hest ei løbsk eller ustyrlig; thi efter at den var spændt fra, blev den staaende rolig alene paa Veikanten. Veien var for Øvrigt saa smal paa det omhandlede Sted, at det var overmaade vanskeligt for to Veiturer at komme forbi hinanden." I en følgende Skrivelse til sin Sagfører i samme Sag bemærkede Bratlie: "Medens jeg lige op for Thulstrups Løkke vendte min Hest til Høire for at komme forbi Benneches Vogn paa det Sted, hvor Veien fra bemeldte Løkke støder sammen med Hovedveien, og som Følge deraf giver fornøden Plads dertil, traadte min Hest paa en Forhøining eller et Skjær, og som Følge deraf gjorde et saa brat Tværkast til Siden, at min Kariolarm gik af. Imidlertid sprang jeg strax ud af Kariolen, og greb fat i min Hests Hoved med den ene Haand, og forsøgte at løsne Sælepinden med den anden; men da dette varede en Stund, forsøgte Benneches Kudsk at rygge sine bagenfor mig paa Veien staaende Heste, som for at faae dem til at staae ganske rolige, for derved at gaae af og hjælpe mig; men af denne Ryggen blev Madame Benneche bange, og deraf hoppede ud af Vognen, og foraarsagede sin Skade, og Hestene bleve altsaa ei skye eller skræmte af mit Uheld." . . . . "For Resten kjørte jeg den omhandlede Gang ei hurtigt, hvilket jeg jo heller ikke kunde, da det gik mod en Bakke." Den 10de December 1847 indgav Benneche mod Bratlie Klage til Forligelsescommissionen, hvori han blandt

Andet ytrede: "Endskjønt jeg maatte have Ret til, paa en for Hr. Bratlie mere følelig Maade at drage ham til Undgjældelse for hans høist uforsvarlige og uvorne Kjørsel, har jeg dog indskrænket mig til at paastaae, at han alene skulde udrede det directe oeconomiske Tab og Udlæg, som har været en Følge af den min Kone tilføiede Beskadigelse, idet jeg har ladet ham forelægge at betale en i saa Maade passende Sum til det her i Byen existerende Understøttelsesselskab for Fattige. Det er en Selvfølge, at min Kones Sygdom, foruden de directe Udlæg til Læge- og Sygepleie, har paaført mig betydeligt Tab i mit Husvæsen, idet min Kone nu i lang Tid har været og i Fremtiden ogsaa vil være ude af Stand til directe at bestyre vort betydelige Husvæsen. Hr. Bratlie har imidlertid afslaaet mit rimelige Tilbud, og jeg finder mig derfor foranlediget til at lade ham sagsøge til Udredelse af Erstatning for de ved min Kones Sygdom mig paaførte Udlæg og Tab, idet jeg fremdeles vil have Erstatningssummen skjenket til en Indtægt for det ovennævnte Selskab for Fattige." Sagen blev henviist til Retten, hvor den anhængiggjordes ved tilsvarende Stævning og Paastand, og navnlig om Erstatningens Bestemmelse ved Skjøn paa Indstævntes Bekostning, samt om Sagsomkostninger, hvorimod Bratlie paastod Afviisning, med Kost og Tæring, eller Frifindelse, med Omkostninger, idet han gjentog sin i Forligelsescommissionen gjorte Opfordring til at fremkomme med specificeret Regning. Under Sagen bleve de to ovennævnte Vidner paa Nyt førte, og gjentoge sin forrige Forklaring, med Tillæg, at Bratlies Hest, saa vidt de bemærkede, intet Tværkast gjorde, at Benneches Heste ikke bleve ustyrlige, og at Bratlie væltede ved at kjøre op paa Veikanten, der dannede en skarpere Skraaning, hvorhos Kudsken tillagde, at Bratlies Hest havde faaet Kariolarmen over Ryggen og stod med Hovedet ind over Ryggen paa Benneches Heste; at han (Kudsken) ved at manøvrere med Hestene, for at komme fra Bratlies Kariol, maatte rygge dem tilbage, men at dertil manglede Plads,

saa at den ene af Hestene styrtede omkuld, men derpaa reiste sig, uden at videre Ulempe derved foraarsagedes, og at Madame Benneche imidlertid var kommen ud af Vognen, men at Bratlies Hest, for dette skeede, stod mod Vognhestene med Kariolarmen over Ryggen, som anført. Ved Befaring fandtes Stedet og Veibredden som over bemærket, idet Retten dog erklærede, at den omhandlede Skraaning fandtes saa bred, at Forbikjørselen kunde have fundet Sted, uden Fare, naar tilbørlig Forsigtighed havde været anvendt. Endelig blev oplyst, at 300 Igler i Begyndelsen vare anvendte, roborerende Spiritus i 1¼ Aar brugt for omtrent ½ Spdlr. ugentlig, chirurgisk Hjælp betalt med 20 Spdlr., udenfor det almindelige Lægetilsyn, m. M. Ved Bythingsdom i Christiania af 8de Marts 1849 blev i Sagen saaledes kjendt for Ret: "Indstævnte Martinus Bratlie bør til det i Christiania værende Understøttelsesselskab for Fattige udrede et saadant Beløb, som ved Skjøn af uvillige Mænd, optaget paa Indstævntes Bekostning, fastsættes i Erstatning for det Tab og de Udlæg, Citanten Kjøbmand Christian Benneche har havt ved sin Kones Sygdom, som er denne paaført ved den under Sagen omhandlede uagtsomme Kjørsel af Indstævnte. Af det fastsættendes Erstatningsbeløb betaler Indstævnte derhos til samme Selskab 4 pCt. aarlig fra det endelige Skjøns Optagelse til Betaling skeer, samt til Citanten denne Sags Omkostninger med 12 Spdlr." Denne Dom blev af Bratlie ved Stævning til Benneche, men ikke til Understøttelsesselskabet, paaanket for Overretten, ved hvis Dom af 20de August s. A. Underrettens Dom blev stadfæstet, og Bratlie tilfunden at betale Benneche Sagens Omkostninger for Overretten med 15 Spdlr., hvorefter Bratlie, ligeledes ved Stævning til Benneche alene, som Part, indankede Sagen for Høiesteret. Da Spørgsmaal her var vakt om Paaankningsmaaden, forenede begge Sagførere sig om at forsvare den Anskuelse, at Benneche dog fremdeles var den egentlige Modpart i Sagen. De meente, at han ved at paastaae og faae Erstatningen tilkjendt Understøttelsessel-

skabet ikke havde givet Sagen ud af sine egne Hænder. Hensigten var blot at vise, at han ikke vilde tilegne sig Pengene til eget, men skjenke dem til veldædigt Brug, en Gave, der endnu ikke var fuldbyrdet, da den ikke formelig var modtaget af Selskabets Bestyrelse, med hvilken nemlig intet Contractsforhold fandt Sted, der kunde anfees bindende for ham; og Dommene meentes lige saa lidt i dette Tilfælde at kunne gjøre Understøttelsesselskabet til en Part i Sagen, der ved Paaankningen burde stævnes, som Bødedomme eller deslige gjøre Statskassen, Fattigkassen, Angiveren, o. s. v., til Parter i egentlig Forstand, der bør varsles ved saadanne Dommes Paaankning, om de end efter upaaanket eller endelig Dom blive berettigede til at lade den fuldbyrde, for at komme til Sit.

I Realiteten meente Appellantens Sagfører, at der ingen aarsaglig Forbindelse var mellem den paaklagede Kjørsel og det stedfundne Beenvrid. Selv efter Vidneforklaringerne – hvorpaa for Resten ingen Vægt kunde lægges, da de vare Klagerens egne Tjenestefolk, og i alle Fald ikke kunde afgive noget gyldigt Skjøn om Forholdet – var ingen saadan Forbindelse at opdage. Havde Bratlie foraarsaget Madame Benneche Skræk, kunde Paastanden om, at han var middelbar Aarsag i hendes Feiltrin, nogenlunde lade sig høre; men der var Intet oplyst om, at hun i Forskrækkelse var styrtet ud af Vognen, medens de Øvrige, og deriblandt hendes Jomfru, bleve rolig siddende – hvilket var saa meget naturligere, som ingen Fare var paa Færde, da Hestene stode rolige, indtil hendes egen Kudsk begyndte at rygge dem tilbage, Noget, som heller ikke indjog hendes Reisefæller Skræk, da Intet derved var at befrygte, skjønt den ene Hest snublede og faldt, hvilket ofte hænder med gamle eller skrøbelige Heste. I alle Fald kunde hendes egen Kudsks unødige Gjerning ikke skrives paa Bratlies Regning, da denne vilde selv have klaret sig med de paa begge Sider rolige Heste, om Kudsken tillige havde holdt stille. Bratlie havde desuden ikke gjort sig skyldig i uforsvarlig Kjørsel. Efter Rettens Skjøn, der

maatte være det afgjørende, kunde Forbikjørsel uden Fare nok voves paa det omhandlede Sted, naar den skeede med Forsigtighed, og Bratlie havde ingen Uforsigtighed viist; thi det var hans ellers rolige Hests uforudseede og bratte Tværkast ved at træde op paa et Skjær, som foraarsagede hans eget Uheld; og Vidnerne havde ikke kunnet modsige dette, skjønt de ikke havde seet det, hvilket var saa meget rimeligere, som det skeede i en Haandevending. Han meente saaledes, at her manglede al Aarsagsforbindelse mellem de omhandlede Uheld, og følgelig al Retsgrund til at drage Bratlie til Ansvar for Madame Benneches Skade. Casum nemo præstat, hvorfor Enhver fik bære sit Tab, og Bratlie paastod derfor heller ingen Erstatning for sit. Han paastodes derfor frifunden og tillagt Sagsomkostningerne for alle Retter.

Indstævntes Sagfører meente derimod, at Bratlies Fremfusenhed var tilstrækkelig beviist ved den Forklaring, de afhørte Vidner havde givet om Tildragelsen, og disse Vidner maatte saa meget mere staae til Troende, som de vare førte i anden Anledning, og ingen andre Vidner kunde haves – ei at tale om, at man ikke behøvede videre Oplysning om Forholdet, end Bratlie selv havde givet, i Forbindelse med Veiens Bredde og Rettens Erklæring, for at overtyde sig om, at han havde kjørt høist uforsvarligt. Ved at bie, indtil Vognene vare komne nogle faa Skridt videre, vilde han have undgaaet alt Sammenstød, og Anstændighed fordrede, at han ventede saa længe, om end ingen Fare havde været for Haanden. En saadan utidig Iilfærdighed var Beviis nok for, hvorledes han havde kjørt, og naar han derhos svingede omkring og imellem Vognene paa 5 Alen bred Vei i en Bakke med steile Veikanter, var det ikke at undres over, at et Fruentimmer blev bange, og søgte at redde sig ud af Faren saa godt hun kunde, uden at bruge det koldblodigste Overlæg. Hendes Reisefæller vare vist heller ikke uden Frygt, skjønt de ikke grebe til samme Middel mod Faren, for hvilket de rimeligviis have næret endnu større Frygt. Madame Benneche

var kommen ud af Vognen før Nygningen, og det kunde altsaa ikke være denne, som havde indjaget hende den Skræk, der bevægede hende til dette Skridt. Men selv om hun derved havde ladet sig bevæge til at udstige, var dog Bratlies Kjørsel at betragte som den middelbare Aarsag dertil, især da det maatte antages, at man ikke paa anden Maade kunde komme klar af hinanden. At et Fruentimmer under saadanne Omstændigheder søger at komme ud af sin Vogn paa en Maade, der kan medføre Beenvrid, er naturligt og sædvanligt, og Mere behøves ikke. Crlls. 15—23 og 24 vare her ligefrem anvendelige, og Bratlie maatte have været dømt, ei alene til Erstatning, men ogsaa til Straf, om den havde været paastaaet. Eftergivelsen af Strafansvaret kunde naturligviis ingen Indflydelse have paa Erstatningsansvaret, hvorfor han paastod Stadfæstelse og Omkostninger for Høiesteret.

Ved Høiesterets Dom, afsagt 21de November 1850, blev Overrettens Dom stadfæstet, og Bratlie tilpligtet at betale Benneche Sagsomkostningerne for Høiesteret med 50 Spdlr.

Den 11te October.

L.Nr. 96. Advocat **Dunker**, Actor mod Olia Olsdatter Eeg.
(Skriftlig behandlet).

Angj., der er 31 Aar gammel, og ikke forhen domfældt, er overført at have haft 5 Børn med 5 forskjellige Personer. Af disse 5 Børn ere de to første avlede før 1843, nemlig i 1839 og 1841, det tredie i 1843, det fjerde i 1847 og det femte i 1848, idet samme er født 8de Januar 1819. Ved den af Sorenskriveren i Solør under 6te Marts sidstleden afsagte Dom er Angj. herfor efter 18—25 første Led idømt 32 Dages Fængsel paa sædvanlig Fangekost, hvorimod Overretten i Dom af 5te Juli har bestemt Straffetiden til 15 Dages Fængsel paa Vand og Brød. Efter Conceptionstiden er der ikke Spørgsmaal om Præscription, og efter hvad

af Høiesteret i en anden Sag er antaget, kunde heller ikke Cumulation finde Sted, hvilket her var saa meget klarere, som Straffen for de 4 første Leiermaal i og for sig betragtede var præscriberet, saa at det egentlig er det 5te Leiermaal, hvorfor Angjæld. skulde straffes. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom.

Den 16de November.

L. Nr. 178. Advocat **Rye**, Actor mod Kjøbmand Moshoug.

Angjældende, der er 35 Aar gammel, tiltales under nærværende Sag for Overfald paa sagesløs Mand, og er ved de underordnede Retters Domme, afsagte under Stavanger Byes Jurisdiction den 5te Juli og af Christiansands Overret den 7de August sidleden, efter 15—10 og 11 anseet med 4 Dages Fængsel paa Vand og Brød, samt tilpligtet at udrede Erstatning til Klageren Jens Hovland for Kur og Pleie samt for hans forlængede Ophold i Stavanger. Klageren opgiver, at han den 17de Februar 1848 kom ind i Angj.s Krambod, i noget beruset Forfatning, og forlangte først eet Krus Øl og siden eet til. Da han havde faaet det andet Krus, blev der Spørgsmaal om, hvor vidt det første var betalt; herom opstod en Strid, og da nu Klageren tog op sin Tegnebog for at betale, slog Moshoug til ham, tog fat i ham, og kastede ham ud paa Gaden, hvor han faldt og stødte sig, saa at han maatte opholde sig i Byen en Dag længere end ellers fornødent. Læsionen, som tilføiedes ham ved Udkastelsen, har dog ikke efterladt nogen Følge. Angj. selv erkjender, at han ved den omhandlede Leilighed slog Klageren under Øret og skjød ham udenfor, men han paastaaer, at Klageren, efter at have forlangt og faaet 2 Krus Øl, som han ikke betalte, blev grov, slog i Kramboddisken, tog Angj. i Brystet og slog ham paa Skuldrene. Det er saaledes paa det Rene, at Angjældende har slaaet Klageren, men med Hensyn til Anledningen til Molesten hersker der nogen Uvished. Den i østre Nobygdelaget afhørte Anders Haagensen forklarer, at han var tilstede ved den omhandlede Leilighed, og at der da begyndte mellem Klageren og Angj. en Tvist, da den Første havde faaet det andet Krus Øl, og at denne Tvist varede nogen Tid; men Vidnet mindes ikke, at Striden dreiede sig om An-

det, end om hvor vidt Øllet var betalt. Vidnet ansaae ikke de faldne Ord for fornærmelige og heller ikke de Tvistendes Adfærd, forinden Angj. slog første Gang, hvorefter da Klageren udbrød: "Du slaaer som en Stakkel." Vidnet tilføier, at Klageren slog i Disken for Angjæld.; Vidnet ansaae dette som en Følge af hans Fuldskab. 3die Hovedvidne forklarer angaaende den samme Tvist om Betalingen og siger, at Klageren talte i en ordentlig Tone og ikke gav Moshoug Anledning til Vrede, idet han erklærede sig villig til at betale; Vidnet tilføier. at der ogsaa før havde været Uenighed mellem Klageren og Moshoug angaaende 4 Skill., som skulde være betalte for meget. 17de Dept. hørte ogsaa, at der var Ordstrid mellem dem, men hørte ingen Uqvemsord; derimod saae han, at Klageren slog i Disken. 11te Vidne forklarer, at, da det andet Krus Øl var forlangt, ytrede Moshoug, at hvis han ikke betalte godvillig, skulde han nok alligevel faae ham til at betale. Klageren, der havde en Trøie paa, som var betalt for flere Aar siden, sagde derpaa, at der for denne flere Gange var fordret Betaling, saa at Klageren ogsaa gjerne kunde betale Øllet om igjen. Senere har samme Vidne tilføiet, at han ikke saae, at Klageren gav Angjæld. videre Anledning til Angrebet, end hvad der ligger i hans Forklaring. 1ste Deponent, der ikke er edfæstet, da han ei senere har været at finde, hørte Ordstriden om et Krus Øl, og at Angjæld. efter meget Skjænderi sprang over Disken og øvede Vold mod Klageren, som efter Deponentens Formening ikke havde opført sig saaledes, at det kunde berettige Angj. til den brugte Fremfærd. 5te Vidne forklarer, at han saae, at Klageren, der var temmelig beskjenket, blæste Skummet af Øllet, saaledes, at en Deel deraf fløi paa Angj., og forlangte Klageren derpaa, at Moshoug nu skulde fylde Kruset, da det ellers ikke var fuldt Maal. Herover opstod derpaa Uenighed mellem dem. Høiesteret frifandt Angj. for Justitiens videre Tiltale.

Christiania 1850.

Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang 16de December
№ 50. 1850.

Norsk Retstidende,

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sager, paakjendte i Høiesterets 2den Session 1850.

Den 19de October.

L.Nr. 123. Advocat Andresen, Actor, mod 1) Johan Frederik Kraft og 2) Johannes Sørensen.

(Skriftlig behandlet).

Johan Frederik Kraft, efter eget Opgivende og Rettens Skjøn under en tidligere Sag nu omtrent 30 Aar gammel og forhen i Følge combineret Rets Dom af 3die October 1842 domfældet for uhjemlet Besiddelse af stjaalne Koster samt Desertion, og 2) Johannes Sørensen, i Følge Batteriattest født 19de April 1823 altsaa nu noget over 27 Aar gammel, tiltales under nærværende Sag, der er behandlet efter Lov af 6te September 1845, for at have undveget fra sin Skipper med sin Hyre, og ere derfor saavel ved Underrettens som ved Christiania Stiftsoverrets 1ste Afdelings Dom tilfunden Nr. 1 7 Maaneders Strafarbeide og Nr. 2 25 Dages Fængsel paa Vand og Brød. Det er under Sagen ved de Angjældendes egne Tilstaaelser, de afhørte Vidners Prov samt de fremlagte Hyre-Contracter oplyst, at de Angj. Natten mellem 16de og 17de Mai sidstleden hemmelig begave sig bort fra den da i Sarpsborgs Havn beliggende Brig Constantia, hvormed de havde forhyret sig at fare den hele Sommer, uden at de senere vendte tilbage eller have havt saadant til Hensigt, hvorhos de ogsaa som Forskud paa deres

Hyre havde modtaget Nr. 1 9 Spd. 116 Skill. og Nr. 2 3 Spd. 10 Skill., som de ved deres Bortsnigelse fra Fartøiet naturligviis ei betalte og senere ei heller have betalt, hvorvel de have foregivet, at dette var deres Hensigt men at Evnen manglede dem; de have imidlertid ei formaaet at anføre Noget til Beviis for eller Sandsynliggjørelse af dette Forsæts Tilstedeværelse. Som Grund til Undvigelsen foregave de, at Skipperen ei havde hyret saa mange Folk, som han havde lovet dem, og at Styrmanden, der efter deres Sigende hyppig var beskjænket, overvældede dem med Arbeide. Samtlige Vidner have imidlertid provet, at en Overeenskomst om, hvormange og hvad Slags Folk der skulde hyres, som naturligt, aldrig af en Skipper sluttes med Mandskabet, Noget som 1ste og 2det Vidne ogsaa specielt have benægtet at være skeet i dette Tilfælde, ligesom ogsaa samtlige Vidneprov gaae ud paa, at Vidnerne aldrig have seet Styrmanden drukken inden Skibsborde, samt at Folkene ombord paa bemeldte Brig aldeles ikke have nogen Grund til at klage over formeget Arbeide eller nogetsomhelst Andet. Hvilke Angj.s Grunde end have været, bliver Undvigelsen strafbar, og deres Skyld forøges ved deres formeentlig bedrageriske Forsøg paa at unddrage sig for Arbeide uden at tilbagebetale det modtagne Forskud paa Hyren. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom, der alene deri var forskjellig fra Underretsdommen, at den indeholdt Tillæg om at Nr. 2 alene havde at bære Omkostningerne ved Executionen af hans Straf.

Den 7de November.

L.Nr. 149. Advocat **Kildal**, Actor mod Anne Karine Andersdatter.

(Skriftlig behandlet).

Ved Dom, afsagt under Laurvigs Sorenskriveries Jurisdiction den 17de August 1850, er Angj. for Overtrædelse af 14—16 og 18—7, begges andet Membrum, anseet med 10 Aars Strafarbeide, hvilken Straf af Overretten, der i Øvrigt stadfæstede Underretsdommen, nedsattes til 9 Aar og 6 Maaneder. Angj., der i Følge Præsteattesten er født i Aaret 1820, og som for 7 Aar tilbage har avlet et Barn med Medtiltalte for Underretten, er ved egen Tilstaaelse og i Øvrigt tilveie-

bragte Oplysninger overført at have gjort sig skyldig i Overtrædelse af de nævnte Lovbestemmelser. I Følge Lensmand Thisteds Indberetning tilstod Angjældende for denne, i Skoven i Delgsmaal sidstleden første Pintsedags Eftermiddag at have født et med den Medtiltalte avlet Barn. Denne Tilstaaelse har hun under Forhøret samt under Sagen gjentaget, idet hun har afgivet følgende detaillerede Forklaring: Efter i f. A.s Sommer samt Høsten udover at have pleiet legemlig Omgang med Medtiltalte, følte hun sig før Juul at være frugtsommelig, med hvilken sin Tilstand hun gjorde Barnefaderen bekjendt, hvilket ogsaa af denne vedstaaes. Imod dennes Benegtelse paastaaer Angjæld., at han brugte saadanne Ytringer til hende, at hun deri troede indeholdt en Opfordring til at omkomme Barnet, og tillægger hun endvidere, at Barnefaderen hertil directe opfordrede hende. Efter at denne Tanke saaledes var opstaaet hos hende, undlod hun enten ved Anskaffelsen af Børnetøi eller paa anden Maade at træffe Foranstaltning til at redde eller bevare Barnets Liv, idet hun dog tillægger, at Planen undertiden forekom hende saa gyselig, at hun atter opgav den. Et Par Dage inden Nedkomsten paastaaer hun atter at have haft en Samtale med Barnefaderen, hvorunder man var enig om at ombringe Barnet. Da hun første Pintsedag mærkede, at Nedkomsten forestod, begav hun sig ud i en Skov i Nærheden af hendes Opholdssted, idet hun paastaaer, at hun i det Dieblik ei havde det bestemte Forsæt at ombringe Barnet, eftersom hun ei var sig sin Villie ganske bevidst. Liggende paa Ryggen, fødte hun et Barn, der henved ¼ Time blev liggende mellem hendes Been under hendes Skjørter, idet hun paastaaer, at hun betagen af Smerter og Affræftelse ei i Mellemtiden kunde see efter Barnet. Dette befandtes nu om Halsen at være omsnoet Navlestrængen 2 Gange temmelig haardt; Barnet havde Liv, men da Moderen havde faaet frigjort det fra Navlestrængen, opgav det Aanden, og antager Angjældende dette at have være en Følge af den om Halsen omsnoede Navlestræng. I Følge Skrivelser af 5te Juni 1850, samt 2den og 3die Sept. fandtes paa Styrvolds Kirkegaard nedsat en Kasse med et Barnelig, indsvøbt i et Stykke Linned, som Angjældende vedgaaer at have overleveret Medtiltalte et Par Dage efter Fødselen, for at tjene til Svøb om Liget.

Dettes Identitet maa saaledes ansees godtgjort. I Følge Lægens Erklæring har Barnet været fuldbaaret og vitalt, uden at han paa Grund af den indtraadte Forraadnelse har kunnet afgjøre, hvor vidt det er omkommet paa voldsom Maade, hvilket sidste dog ansees for sandsynligst. At Angj. overeensstemmende med sin Forklaring har født et Barn, godtgjøres tillige af andre Data. Barnefaderen er gift Mand, hvorom Angj. har været vidende, og da Barnefaderens Hustru, 5te Dept., har forlangt Paatale, er Angj. tillige hjemfalden til Straf efter 18—7. Efter det om den passerede Fødsel og Barnets Omkommen Oplyste, maa 14—16 være anvendelig, og Overtrædelsen af 18—7 bliver herved en skjærpende Omstændighed. I Præstcattesten er Angj. meddeelt fordeelagtigt Skudsmaal. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom.

Den 8de November.

L.Nr. 160. Advocat **Rolfsen**, Actor mod Helge Hansen Tangen.

(Skriftlig behandlet).

Angj., der tiltales for Meened, er ved de underordnede Instantsers af Høiesteret stadfæstede Domme, efter 12—4 anseet med Fængsel paa Vand og Brød i 20 Dage. Under en den 1ste December 1849 i Jevnager behandlet Politisag med Torsten Torstensen Harrestuen for ulovligt Brændeviinssalg fremstod som 1ste Vidne Angj. Helge Hansen Tangen og forklarede, at han har hørt sige, at Torsten Harrestuens Sønner have solgt Brændeviin i sidstafvigte Sommer, men ligesom Vidnet ingen Kundskab har om Rigtigheden af dette Udsagn, saaledes erindrer det heller ikke, af hvem det har hørt saadant fortælle. I Sessionen den 5te April erkjendte Vidnet, at det havde erklæret sig ufuldstændig eller urigtig, forsaavidt det havde opgivet, ingen Kundskab at have om Rigtigheden af det Rygte, at Torsten Harrestuens Sønner havde solgt Brændeviin i forrige Aars Sommer, saasom Vidnet erindrer og allerede under forrige Retsforhør erindrede at have afkjøbt Tiltaltes Søn Engebret om Vaaren 1849 en Pægel Brændeviin for 6 Skill. Vidnet erkjendte, at det i Retssessionen 1ste December 1849 udtrykkelig blev tilspurgt, om det til nogensomhelst Tid havde kjøbt Brændeviin af Tiltaltes Sønner, hvilket Spørgsmaal det mod bedre Vidende

besvarede benegtende. Da Angjældende under nærværende Institsag mod ham fremdeles erkjender, at han, som meldt, mod bedre Vidende har afgivet urigtig Vidneforklaring i Politisagen, har han gjort sig skyldig i Meened efter Crll. 12 Cap. § 1, men, da han har tilbagekaldt sin Forklaring under de i samme Cap. § 4 omhandlede Omstændigheder, maa han nyde godt af den deri gjorte Formildelse af Straffen.

Den 13de November.

L.Nr. 168. Advocat **Kildal**, Actor mod Johan Sommer.

(Skriftlig behandlet)

I Følge den af 1ste Dept. indgivne Klage blev hans 5 Aar gamle Barn den 16de August sidstleden overkjørt af Angjældende, idet Barnet, der stod paa Gadens Rendesteen, blev revet overende, samt af Vognhjulet ridset saa vel i Hovedet som paa Haanden, saa at Barnet blev blodigt. Under Nr. 4 i Politibetjent Dahls Rapport er oplyst, at Skaden snart blev læget, uden at have efterladt sig nogen Smerte. Angaaende Angj.s uforsvarlige Kjørsel har for Øvrigt 24de Deponent forklaret, at Angj. i stærkt Trav kom kjørende op ad Munkegaden i Throndhjem, indtil han pludselig svingede om Hjørnet ved Kjøbmand Hansens Gaard, hvor netop 1ste Dept.s Barn stod stille saa godt som i selve Rendestenen, samt at Angjældende var kjørt ud af Gadeveien, da hans Vogn kom i Berørelse med Barnet. Heraf viser sig altsaa, at hans Kjørsel har været uforsvarlig. 2den og 3die Dept. har derhos forklaret, at Angj. 2 Gange forhen har gjort sig skyldig i en lignende uforsvarlig Kjørsel, ligesom det er betegnende for hans Forhold, at han ikke vilde hjælpe det overkjørte Barn til Rette, men søgte at komme afsted, uden at ville ændse den skete Ulykke. 1ste Deponent har paastaaet Angj. anseet for uforsvarlig Kjørsel, og da Angjældendes Forhold opløser sig i et mod god Skik og Orden samt det almindelige Sikkerheds og Velfærds Politi stridende Forhold, maatte han derfor blive at ansee med en arbitrær Straf (jfr. § 78 i Veiloven af 28de Juli 1824) saaledes som bestemt i den paaankede Dom. Ifølge Præsteattesten er Angjældende 18 Aar gammel. Angjældende har ei været fremstillet under Forhøret

eller Sagen, medens han dog har afgivet Forklaring under den af Politibetjent Dahl afholdte Undersøgelsesforretning. Under Politisagen har derhos saa vel hans Fader som en Sagfører paa hans Vegne afgivet Møde, og paa Grund heraf kunde formeentlig hans Udeblivelse ei tillægges nogen Virkning med Hensyn til Sagens Processualia. Ved den af Throndhjems Politicommission under 2den October sidstleden afsagte, af Høiesteret stadfæstede, Dom er Angjældende for det omhandlede Forhold anseet med 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød.

Den 13de November.

L.Nr. 170. Advocat **Skjelderup**, Actor mod 1) Torkild Knudsen Revlungen og 2) Peder Hansen Rysted.

De Angjældende, hvoraf Nr. 1 er 35 og Nr. 2 er 45 Aar gammel, tiltales under nærværende Sag efter Ordre fra Jarlsberg og Laurvigs Amt af 1ste Juni sidstleden for legemlige Fornærmelser mod sagesløs Mand. Ved de ergangne Domme ere de Angjældende efter Criminallovens Cap. 15 § 11 jfr. § 10 anseede med Fængsel paa Vand og Brød, Nr. 1 i 10 og Nr. 2 i 15 Dage. Det er ved 1ste og 2det Vidne under Hovedsagen og 1ste og 2det Vidne under Thingsvidnet, deres Prov, samt Angjældendes egne Tilstaaelser beviist, at Angj. Nr. 1 den 2den Mai sidstleden i Bellevuebakken ved Laurvig, efter at han havde gaaet og accorderet med Klageren (1ste Vidne under Hovedsagen) deels om en Vei, der gik igjennem Klagerens Skovstykke, og som Klageren var uvillig til at afstaae fra at befare, deels om at Klagerens Kreature skulde være komne ind paa Angj.s Jorder, puffede Klageren for Brystet eller trykkede ham mod en Kjærre og tog ham i Næsen. Strax efter blev Klageren anfaldt af Angj. Nr. 2, der slog ham overende, kastede sig over ham, og slog ham i Ansigtet og i Hovedet. Da Klageren var kommen op igjen, blev han paa Nyt slaaet overende af sidstnævnte Angj. og atter tilføiet Slag i Ansigtet og i Hovedet, saa at Blodet strømmede ham ned over Ansigtet. Da Klageren nu anden Gang kom op, spændte Angj. Nr. 2 ham i Ryggen - hvilket Angj. dog benegter - og trykkede ham mod et Steengjærde,

indtil han omsider af 1ste Vidne under Thingsvidnet blev befriet fra Angjældende. Begge de Angj. have under Forhøret erkjendt, hvad der ogsaa fremgaaer af Vidneprovene, nemlig at Klageren ved den omhandlede Leilighed ikke paa nogen Maade fornærmede dem. Senere under Sagen have de ved Vidner søgt at oplyse, at Klageren ikke var sagesløs, men forgjæves. Med Hensyn til Virkningerne af de Klageren tilføiede Legemsfornærmelser, da har denne under Forhøret den 25de Mai forklaret, at han efter Overfaldet henved en 14 Dages Tid maatte holde Sengen, og at han senere har havt meget ondt baade for Brystet, i Hovedet og i Næsen, Hoften og Ryggen, samt at han af og til hostede op Blod. Under Sagen den 11te Juni sidstleden havde Klageren fremdeles ondt for Brystet, i Hovedet og over Næsen, hvorimod Blodspytningen og Smerterne i Hoften og Ryggen da vare ophørte; dog var han fremdeles ude af Stand til at arbeide. Lægens Erklæring gaaer i det Væsentlige ud paa, at, i hvor vel neppe nogen enkelt af de Klageren tilføiede Legemsfornærmelser – efter de Observationer, Lægen under andet Besøg hos Klageren har gjort – "kan skjønnes at have havt Følger af nogen anden alvorlig Beskaffenhed, er det dog rimeligt nok, at Summen af de modtagne smertelige Indtryk, især hos et Individ af mindre stærk Constitution, kan have havt en gjennem nogen Tid vedvarende sygdommelig Tilstand til Følge." Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom, der kun med Hensyn til Referentens Salarium var forskjellig fra Underretsdommen.

Den 15de November.

L.Nr. 176. Advocat **Rolfsen**, Actor mod Anders Findsen Kjærnsli.

(Skriftlig behandlet).

Angj. Enkemand Anders Findsen Kjærnsli, der er 75 Aar gammel, er ved egen Tilstaaelse i Forbindelse med Medtiltaltes for Underretten, Kirsti Haagensdatters Forklaring, og Sognepræstens Anmeldelse, overført med fornævnte Medtiltalte, der er en Datter af hans tidligere afdøde Steddatter, Goro Pedersdatter, at have avlet et Barn, født den 7de April d. A. og død 1½ Dag efter Fødselen. Angj. har ved dette sit Forhold

forbrudt sig mod Criminallovens Cap. 18 § 12. Angjældende opgiver, at han var uvidende om det Strafbare i sit Forhold, og at hans Hensigt havde været at egte Pigen, hvorfor han ogsaa havde henvendt sig til sin Sognepræst med Begjæring om Lysning til Egteskab. Uagtet dette vistnok ved de oplyste Omstændigheder er bestyrket, kan Angj. dog ikke undgaae at straffes, hvorimod det maatte komme ham tilgode som en formildende Omstændighed, som af de foregaaende Retter antaget. Ved Dom, afsagt af Sorenskriveren i Vinger og Odalen den 12te Juni sidstleden og stadfæstet af Overretten, for saa vidt paaanket, den 2den September næstefter, er Angj. efter 18—13 anseet med 6 Maaneders Strafarbeide. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom.

Den 19de November.

L.Nr. 180. Advocat **Skjelderup**, Actor med Arne Andreassen.

(Skriftlig behandlet).

Angjældende, omtent 32 Aar gammel og forhen straffet i Følge Underretsdom af 31te August 1843 for Tyveri og Overfald paa sagesløs Mand med 6 Maaneders Strafarbeide, samt i Følge Høiesteretsdom af 6te November 1847 for sidstnævnte Forbrydelse med Fængsel paa Vand og Brød i 10 Dage, tiltales under nærværende Sag efter Ordre fra Smaalehnenes Amt af 24de Juli sidstleden for Tyveri eller Overtrædelse Crll.s Cap. 21 § 14. For den sidstnævnte Forbrydelse er han ved Underretsdommen ilagt Straf af Fængsel paa Vand og Brød i 8 Dage, hvilken Straf Overretten paa Grund af den Angjældende tidligere overgaaede Tyvsdom har forhøiet til Strafarbeide i 9 Maaneder. 3die Vidne har forklaret, at han sidstafvigte St. Hans Aften, eller rettere: ud paa Morgenstunden den følgende Dag, paa St. Hansaasen faldt omkuld i Drukkenskab, og at han, da han efter et Par Timers Forløb vaagnede, savnede sit Uhr. Baandet, hvori han havde baaret Uhret, fandt han ved sin Side i Græsset, og var Baandets Knude opløst, hvoraf han slutter, at Uhret maa være bortstjaalet. Ved Angjæld.s Forklaring og de afhørte Vidners Prov maa det ansees

tilstrækkelig beviist, at Angj. senere har været i Besiddelse af dette Uhr, samt at han den 30te Juni sidstleden bortbyttede det til 1ste Dept. Angaaende Maaden, hvorpaa han er kommen i Besiddelse af det ommeldte Uhr, har Angj. forklaret, at han fandt det St. Hansdags Morgen paa St. Hansaasen nedenfor Edins Huse. Han vidste ikke, hvem der havde mistet Uhret og han saae hverken 3die Vidne eller Andre, da han fandt Uhret. Dette Angjældendes Foregivende er imidlertid allerede paa Grund af 3die Vidnes Prov lidet antageligt, og naar dertil kommer, at 2det Vidne St. Hansdags Morgen Klokken 4½ har seet 3die Vidne ligge nedenfor Edins Huus, samt at Angjældende paa Forespørgsel af 9de Vidne ikke vilde opgive, hvor han havde fundet Uhret, er det meget rimeligt, at han har stjaalet samme fra 3die Vidne. Imidlertid er der dog, som af de foregaaende Retter antaget, herfor ikke juridisk Beviis. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom. At Underretten kun har anvendt Fængselsstraf, er formeentlig blot skeet af Uopmærksomhed.

Den 23de November.

L.-Nr. 139. Advocat **Lous**, Actor mod Andreas Andersen.

(Skriftlig behandlet).

Angjældende, der er 38 Aar gammel og forhen to Gange straffet for Tyveri, tiltales under nærværende Sag for Deelagtighed i Tyveri. Den ved de foregaaende Retter Medtiltalte Andreas Olsen, for hvis Vedkommende der er acqviesceret, har aabenhjertigen forklaret, at han 7de September sidstleden fra et paa Torvet herstedes staaende Læs stjal et rødt Spand, indeholdende 10½ ℔ Smør. Strax efter at han havde forøvet Tyveriet, stødte han sammen med Angj. Andreas Andersen, hvem han gjorde bekjendt med Tyveriet, hvorpaa de begge i største Skynding løb opover Grændsen udover til Pebervigen, hvor Andreas Olsen solgte Smørret til 5te Dept. efter en Priis af 7½ Skill. pr. ℔. Spandet blev senere solgt ude paa Gaden til en ubekjendt Kone for 6 Skill., og er ikke kommet tilstede, hvilket derimod er Tilfældet med Smørret, der er blevet Bestjaalne tilbageleveret. Uagtet denne Medtiltal-

tes Forklaring, der i alt Væsentligt bestyrkes ved de afhørte Deponenters Prov, har dog Angjældende Karlen benegtet at have været deelagtig i omhandlede Tyveri, idet han dog har maattet erkjende, at have været i Følge med Medtiltalte, strax efter at denne var kommet i Besiddelse af Spandet, ligesom han ogsaa, efter først at have benegtet samme, har maattet erkjende, at være bleven deelagtiggjort i Udbyttet af Smørhandelen med 24 Skill., samt tракteret med en Dram af Medtiltalte, hvem Angj. benegter at kjende Noget til. Uagtet Angj.s Benegtelse maa dog hans mala fides anses ham overført ved følgende Omstændigheder: 1) Han har med Hensyn til den af ham erholdte Andeel i Byttet, som oven bemærket, forklaret sig vaklende, idet han, efter først at have benegtet, endelig har mattet erkjende Medtiltaltes Forklaring om, at have bekommet 24 Skill. for at være rigtig. 2) Ved de afhørte Vidners Prov er det godtgjort, at Angj. i Følge med Medtiltalte til den omhandlede Tid løb opover Grændsen, bærende et rødt Spand paa en saa mistænkelig Maade, at et af Vidnerne deraf tog Anledning til at ytre: "at det vist ikke var ærlig bekommet, hvad disse to Personer gik med." 3) Han har villet antage for Sandhed den i og for sig meget mistænkelige Adkomst til Smørret, som Medtiltalte, efter Angj.s Foregivende, opgav for ham, nemlig at denne havde faaet saa vel Smørret som Spandet af en Morbroder. 4) Endelig er det beviist, at han har gjort sig et aabenbar unødigt Ærinde ind til 5te Deponent, medens denne accorderede med Medtiltalte om Smørret, sandsynlig for at erfare, hvorledes det gik med Handelen. Naar nu hertil kommer Angj.s slette Vandel og Medtiltaltes aabenhjertige Forklaring, antages Angj. rettelig fældet efter 19—6 jfr. 7. Ved Underrettens, for saa vidt Angj. angaaer, af Overretten stadfæstede Dom, er han herfor anseet med 3 Aar og 3 Maaneders Strafarbeide, og af Høiesteret er Stiftsoverrettens Dom, saa vidt paaanket, kjendt ved Magt at stande.

Den 4de December.

L.Nr. 206. Advocat **Lous**, Actor mod John Ingebrigtsen Bjørnhusdalen.

(Skriftlig behandlet).

Angjældende, der efter eget Opgivende og den frem-

lagte Præsteattest er 70 Aar gammel, tiltales under nærværende Sag for Overtrædelse af Criminallovens Cap. 23 § 19. Angj., der har et slet Rygte for at have sultet og mishandlet sine Kreature, er imod sin Benegtelse overført, i forrige Aars Vinter ved Kyndelsmissetider at have kjørt ihjel en gammel Hoppe, som han havde faaet sin Svigersøn - der havde agtet sig til at skyde Hoppen - overtalt til at overlade sig. Angj. har erkjendt, at Dyret til den omhandlede Tid, under Nedkjørselen af et lidet Læs Hø fra en ½ Miil fra Angjældendes Bopæl liggende Engeslette styrtede og blev liggende i den temmelig dybe Snee, uden at det lykkedes Angj. og hans Ledsager (3die Vidne), at faae Dyret op, og fandtes det den paafølgende Morgen liggende dødt i Sneen, hvorfra det ikke engang havde været i Stand til at reise sig saa meget, at det kunde naae Høet paa Læsset, der i den Hensigt var trukket hen til det. 1ste, 2det og 3idie have tilskrevet Hestens Usselhed, at den ikke kunde faae arbeidet sig op fra Sneen, og har ogsaa Angjældende maattet erkjende, at den var daarlig, men han har desuagtet ikke villet indsee det Uforsvarlige og Strafbare i at benytte den. Ved 1ste og 2det Vidnes Prov maa det ligeledes antages beviist, at et af Angjældendes Faar i Vaaren 1849 omkom af Sult, efter at være udhungret i den Grad, at det ikke kunde gaae, men maatte bæres fra et Sted til et andet. Ved Dom, afsagt af Sorenskriveren i Romsdalen den 16de Januar sidstleden, er Angjældende efter 23—19 anseet med 40 Dages Fængsel paa sædvanlig Fangekost, hvilken Straf af Throndhjems Overret i dens Dom af 29de April næstefter, der i Øvrigt stadfæstede Underretsdommen, er forandret til 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød. Høiesteret stadfæstede Stiftsoverrettens Dom, dog saaledes, at Straffetiden bestemtes til 10 Dage.

Den 4de December.

L.Nr. 208. Advocat **Rye**, Actor mod Guri Olsdatter Holo.

Efter at Angj., der er født den 8de Mai 1829, og som opfostret paa Fattigvæsenets Regning antages at

have faaet en forsømt Opdragelse, den 14de October 1848 havde erholdt Tjeneste hos 1ste Vidne, residerende Kapellan i Modum, Nielsen paa Gaarden Kamperud, havde hun en Aften i August f. A. under Slaataannen een Gang Samleie med 11te Vidne, Bjørn Pedersen Fossen — som da var i Arbeide paa Kamperud, og hvem hun derhos kjendte fra ældre Tid — og følte sig derefter frugtsommelig. Søndag mellem Juul og Nytaar mærkede hun først Liv hos Fosteret, og skjønt hun ogsaa senere ud paa Vaaren bemærkede Livstegn hos dette, vil hun dog, da der Pintseaften viiste sig Blod paa hendes Linned, have antaget dette for tilbagevendende Menstruation og begyndt at tvivle om, hvor vidt hun virkelig var frugtsommelig, samt antaget Muligheden af at have bedraget sig. Hun paastaaer derhos, at det ikke var hendes Hensigt at ombringe Barnet, og at hun havde villet tilstaae sit Svangerskab, dersom nogen af hendes Medtjenere i saa Henseende alvorligen var gaaet ind paa hende; men hermed stemmer ikke hendes Medtjenerindes, 4de Vidnes, Forklaring om, at Angjældende engang i Vaar selv bragte paa Banen Rygtet om sine Besøg paa Loven hos Bjørn Fossen og under denne Samtale søgte at bortlede den mulige Mistanke om sin Frugtsommelighed. For saa vidt det derhos er oplyst, at Angj. ikke har belavet sig paa Børnetøi, har hun forklaret, at da hendes Tjeneste paa Kamperud var ude een Maaned før hun kunde vente sin Nedkomst, var det hendes Hensigt paa Veien til sit Hjemsted, Nals Præstegjæld i Hallingdal, paa Næs at anskaffe sig Saadant, ligesom det ogsaa kan bemærkes, at 5te Vidne har provet, at Angj. en Gang i Vaar talte om, at ville kjøbe noget Sherting. Da den Pige, der skulde overtage hendes Tjeneste, ikke til Flyttetid kunde indfinde sig, lod Angj. sig paa Opfordring bevæge til at forblive paa Kamperud, og har hun der om sin Nedkomst, og hvad dermed staaer i Forbindelse, i det Væsentlige forklaret, at hun 2den Pintsedags Aften (den 20de Mai d. A.) var i Bryggerhuset for at vadske, og da følte sig ilde samt havde Smerter i Ryggen, men dette vil hun mere have anseet som Tegn paa, at hendes Menstruation igjen skulde begynde end paa forestaaende Fødsel, hvorom hun dog rigtignok ogsaa nærede en halv Tvivl. I den samme Uvished gik hun til Sengs i den samme Seng, hvori hendes to

Medtjenerinder (4de og 5te Vidne) havde deres Natteleie, men kunde paa Grund af Ildebefindende ikke sove. For at blive afkjølet stod hun nu op, uden at sige Noget til fornævnte to Vidner, og uden at disse mærkede hendes Bortgang, op og gik ned i Kjøkkenet, samt senere ud i Gaarden og endelig ind i Fjøset, hvor hun først vil have faaet Forvisning om, at hendes Nedkomst var for Haanden. Da Fødselsmerterne indfandt sig, blev hun saa usel, at hun ingen Vei kunde komme for at søge Hjælp, hvilket hun paastaaer at ville have gjort, dersom hun før havde skjønnet, at hendes Ildebefindende hidrørte fra den forestaaende Fødsel. Halvt staaende og halvt siddende, støttet mod nogle i Fjøset staaende Bøtter, fødte hun nu et Barn, hvis Kjøn hun ei vil have bemærket, men som der var Liv i, og som gav Lyd fra sig. For at berøve dette Livet, og for derved at skjule det Passerede, tog hun det og stoppede det med Hovedet foran ned i en Bøtte med Vand i. Hvor længe det laae der, veed hun ikke, da hun flere Gange faldt i Afmagt og laae besvimet, men da hun igjen var kommen lidt til Kræfter, tog hun Barnet op af Bøtten og fandt det livløst, hvorpaa hun bragte det ud og kastede det i en i Nærheden af Kapellangaardens Huse værende Brønd, uden at hun forsynede det med Noget, som kunde bringe det til at synke. Angjældende gik nu igjen til sit sædvanlige Natteleie og havde om Natten en stærk Blodudtømmelse, som den følgende Morgen var Gjenstand for Samtale mellem hende og hendes Medtjenere, hvorunder hun sagde, at Blodet var en Følge af indtraadt stærk Menstruation. Skjønt svag og udmattet forlod hun samme Morgen Kamperud, og begav sig paa Hjemveien til Hallingdal, hvor hun den 23de Juni blev arresteret, da hendes Barn den 3die samme M. var fundet i den fornævnte Brønd, og ved de anstillede Undersøgelser stærk Mistanke opstaaet mod hende, som ogsaa, efter af den fungerende Læge at være undersøgt, strax under Tegn paa oprigtig og dyb Anger gik til Bekjendelse om den begaaede Misgjerning. Vedkommende Districtslæge har i Obductionsforretning af 16de Juni og dertil hørende Conclusion af 16de Juli sidstleden erklæret, at Barnet har været fuldbaaret og i Stand til at føre et selvstændigt Liv, samt at det har levet og respireret, hvorimod han ikke har kunnet afgive nogen paalidelig Oplysning om

Dødsmaaden. Efter det saaledes Anførte, hvormed ogsaa det i Øvrigt under Sagen Oplyste stemmer overens, maa det ansees bevist, at Angj. har strax efter Fødselen ombragt sit i Dølgsmaal fødte uegte Barn, og derved gjort sig skyldig til Straf efter Criminallovens Cap. 14 § 16, efter hvilket Lovsted hun ogsaa ved de underordnede Instantsers Domme, afsagte, under Eger, Modum og Sigdals Sorenskriveries Jurisdiction den 16de August og af Overretten den 9de September sidstleden, er tilfunden at hensættes til Strafarbeide i 9 Aar og 6 Maaneder, hvilken Straffetid af Høiesteret, der i Øvrigt stadfæstede de ergangne Domme, bestemtes til 10 Aar.

Den 7de December.

L.Nr. 212. Advocat **Kraft**, Actor mod 1) Ragnild Johannesdatter Rognbokken og 2) Mali Olsdatter Sæbu

Ved Dom, afsagt af Sorenskriveren i Valders den 29de April sidstleden, ere de Angjældende ansete efter 12—1 hver med Strafarbeide i 6 Aar og 1 Maaned, medens ved Overrettens Dom af 17de Juni Nr 1 er frifunden for videre Tiltale og Nr. 2 efter 12—3 idømt 3 Aar og 6 Maaneders Strafarbeide. Paa Grund af indkommen Anmeldelse fra en Ole Vidste i Slidre om, at han havde Ole Olsen Rognbokken, en Søn af Tiltalte Ragnild og Broder af Tiltalte Mali, mistænkt for at have sat Ild paa hans Natten mellem den 6te og 7de Juni 1847 afbrændte Sæterhuse paa Kinholt, blev over bemeldte Ole Olsen et Forhør optaget den 15de October s. A. og Continuationsforhør 1ste April—2den Juni 1848, hvorefter Ole Olsen til Følge de derunder fremkomne Oplysninger blev sat under Tiltale for formeentlig at have opbrændt Ole Vidstes Sæterhuse; men ved den inden Valders Sorenskriveri den 23de Juni s. A. afsagte Dom blev Ole Olsen frifunden for Justitiens videre Tiltale, og Justitiens Ret forbeholdt mod de under nærværende Sag Tiltalte Ragnild og Mali for som 56de og 59de Vidne at have afgivet urigtig og beediget Forklaring. Som 2den Sept. under Forhøret over Ole Olsen har Tiltalte Ragnild forklaret, at hun aldrig af Ole havde hørt, han vilde gjøre 1ste Sept., Ole Vidste, noget Ondt, men dog hørt ham ytre Vrede mod

Deponenten, fordi denne hindrede ham i at bygge en Sæter ved Kinholt, idet hun, som efter Rettens Attestation viste sig meget forbeholden, dog erklærede, ei at ville bekræfte sin Forklaring med Ed, forend hun blev dømt dertil. Afhørt som 56de Vidne under Justitssagen med Ole Olsen forklarede hun i Strid med sin Deposition, at hun aldrig havde hørt Ole ytre Vrede mod 1ste Deponent, og erklærede med Hensyn til sin øvrige da afgivne Forklaring, at hun, for saa vidt denne gik ud paa, at hun hverken før eller efter Branden havde hørt Ole Olsen ytre Trusler mod 1ste Deponent eller tale ilde om ham, og at hun ei vidste videre til Oplysning i Sagen, ikke vilde bekræfte den med Ed. Hun blev da ilagt Faldsmaalsstraf, hvorpaa hun i en følgende Session sagde sig villig til at bedige, hvad hun havde forklaret, og blev edfæstet. Efter at derpaa Angj. Ole, der hverken under Forhøret, Continuationsforhøret eller Sagen havde kunnet gjøre mindste Rede for, hvor han havde tilbragt den Nat, Sæterhusene brændte, men senere i en Session den 15de Marts 1849 havde erklæret, at kunne bevise sit alibi fra Kinholdt paa omhandlede Tid, uden dog paa Administrators Opfordring at ville opgive sine Vidner herfor, hvilket han forbeholdt sig til en følgende Session, havde engageret sig en Sagfører, blev blandt flere af ham indkaldte Vidner ogsaa begge de under nærværende Sag Tiltalte 56de og 59de Vidne fremstillede, og provede de da begge, at Angj. Ole ovenmeldte Nat kom hjem Klokken 11 og lagde sig i Boden, hvor begge Vidnerne havde deres Leie, og først stod op om Morgenen efter dem. I en følgende Session confronteret med 11te Vidne, der havde forklaret, at Vidnet den omhandlede Morgen ved Solopgang havde været paa de Tiltaltes Bopæl Rognbokken og fundet 56de Vidne tilligemed 45de Vidne liggende i Klæven (det Stuen tilstødende Værelse), medens Angj. Oles Kone, 46de Vidne, laae i Stuen, men hverken seet noget til Angj. Ole eller 59de Vidne, erklærede 56de Vidne 11te Vidnes Prov for Løgn, da hun allerede var opstaaet ved 11te Vidnes Ankomst, og kun befandt sig i Klæven for at skifte Klæder, men at hun havde overnattet i Boden, hvor Angj. Ole da endnu laae, og forklarede 59de Vidne, at da dets Moder, 56de Vidne, om Morgenen var staaet op, gik hun (Moderen) ind og, som Vidnet angiver, skiftede Klæ-

der, men hun (Moderen) gik den Morgen ikke senere til Sengs. Umiddelbart derpaa siger imidlertid Vidnet, at det stod op før Moderen og Broderen (Angj. Ole) og forlod Rogndokken, før Nogen af disse havde forladt Sengen. Foreholdt det Uovereensstemmende i denne Forklaring siger 59de Vidne, at hun antager, at Moderen stod op og gik ind i Stuen, og rimeligviis der skiftede Klæder; at Angj. Oles Kone, da Vidnet kom ind i Stuen, allerede var opstaaet, og at Vidnet fortalte hende, at hendes Mand (Angj. Ole) Aftenen forud havde lagt sig hos Vidnet og dets Moder i Boden; derpaa siger Vidnet, at det ikke er ganske sikkert paa, om det fortalte Oles Kone det nu Omprovede eller ikke; confronteret dernæst med Angj. Oles Kone, 46de Vidne, der ei mindedes rettere, end at 59de Vidne forlod Rogndokken efter at 56de Vidne var kommen ind i Stuen, udsiger 59de Vidne, at det med Bestemthed veed, at 56de Vidne var kommen ind i Stuen, da Vidnet forlod Rogndokken, hvorpaa 59de Vidne strax derpaa siger, at hun ei kan erindre det.

(Fortsættes).

☞ Subscription paa denne Tidende, der gjælder for en halv Aargang eller 26 Nummer, der forskudsviis betales med 1 Spd. 60 ß, af udenbyes Abonnentere 1 Spd. 90 ß, modtages paa alle Rigets Postcontorer, samt hos Undertegnede, hos hvem tillige de foregaaende Aargange (undtagen første Aargang) kunne erholdes, og sælges disse i raa Materie til **dem, som vil indtræde som Abonnenter**, for halv Priis 1 Spd. 60 ß pr. Aargang, naar man derom henvender sig til

J. Chr. Abelsted.

Christiania 1850.
Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang
№ 51.
23de December
1850.

Norsk Retstidende,

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sager, paakjendte i Høiesterets 2den Session 1850.

Den 7de December.

L.Nr. 212. Advocat **Kraft**, Actor mod 1) Ragnild Johannesdatter Rognbokken og 2) Malli Olsdatter Sæbu.

(Fortsættelse fra Nr. 50).

Aarsagen hvorfor de Angj. have paastaaet hiin Nat at have ligget i Boden, er upaatvivlelig den, derved at bestyrke Historien om, at Sønnen havde ligget der. Rimeligviis have de ogsaa, da de senere havde opdigtet den, søgt at bilde 46de Vidne ind, at saaledes virkelig var tilgaaet; og at 46de Vidne har været tilbøielig til at fremstille Sagen paa bedste Maade, da hun vidste, hvad der kunde ramme de Angj., er vel heller ikke uantageligt. De Angj.s Forklaringer lide i den Grad af Mangel paa indre Sandsynlighed, og stride saa meget mod de øvrige fremkomne Oplysninger, at man formeentlig ikke kan nære nogen Tvivl om, at deres hele Fortælling om Sønnens Hjemkomst og Ophold i Boden om Natten er aldeles løgnagtig. Der er al Sandsynlighed for, at Angj. Nr. 1 selv har været deelagtig i Sønnens Forbrydelse. Angj. Nr. 2 har først forklaret sig paa en og siden paa en anden Maade. Imod at hendes Forhold skulde subsumeres under 12—3 taler formeentlig, at det er ved Confrontation og yderligere Examination, at hun sees efterhaanden at være bleven

nødet til at forandre sin Forklaring, og at hun saaledes ikke kan siges forsætligen at have vaklet. Hendes Forklaring om Broderens Hjemmeværen hiin Nat maa ansees modbeviist ved de øvrige Vidner. Høiesterets Dom er saa lydende: "Ragnild Johnsdatter Regnbolken og Mali Olsdatter Sæbu bør for Meened at henfættes til Strafarbeide hver i 6 Aar og 1 Maaned."

Den 11te December.

L.Nr. 218. Advocat **Skjelderup**, Actor mod Student Marcus Thrane.

Ved Skrivelse af 7de Marts d. Aar indberettede Biskoppen over Christiania Stift til det kongelige Kirkedepartement, at der i "Arbeider-Foreningernes Blad" Nr. 17 og 18 for d. A. findes tvende Opsatser, den ene om Præstemødet paa Lillehammer, den anden med Overskrift: "Bonde for Præst og surt Øl for Viin," hvilke Opsatser Biskoppen fandt at være af saadan Beskaffenhed, at de ikke kunde andet end være til Forargelse for den alvorlige Christne, og til Fordærvelse for den Letsindige, samt at navnlig den sidste Opsats indeholdt en saadan spottende og nedværdigende Behandling af Nadverens Sacramente, at Enhver, der har nogen Agtelse for det Hellige, og for hvad der udgjør mange Menneskers Trøst og Glæde, maa oprøres derved; og henstillede Biskoppen derhos til Departementets Afgjørelse, om ikke Criminallovens Cap. 8 § 1 i dette Tilfælde burde gjennem Domstolene bringes i Anvendelse. Denne Skrivelse indsendte Kirkedepartementet til Justitsdepartementet, som under 14 Mai sidstleden tilmeldte Stiftamtmanden i Christiania, at Departementet ansaae det rigtigt, at Vedkommende i denne Anledning drages til Ansvar. Efter at derpaa Politiforhør var beordret optaget, under hvilket Udgiveren af bemeldte Blad, Student Marcus Thrane, har erklæret at være Forfatter til de tvende omhandlede Opsatser, blev han i Følge Stiftamtmandens Ordre af 26de Mai sat under Tiltale for Forbrydelse med Hensyn til Religion og Sædelighed, og er ved de underordnede Instantsers Domme, afsagte af Byfogden i Christiania den 11te

Juli og af Christiania Stiftsoverrets 1ste Afdeling den 2den September sidstleden, efter 8—1 første Led anseet med Strafarbeide i 6 Maaneder, hvorimod han af Høiesteret er frifunden for Justitiens videre Tiltale. Af de nævnte 2 Opsatser har imidlertid Underretten fundet, at den i Nr. 17 med Overskrift: "Præstemøde i Lillehammer," ei kan medføre noget criminielt Ansvar, og da Underretsdommen kun efter Angj.s Forlangende var indanket til Overretten, var der lige saa lidt ved denne sidste Ret som ved Høiesteret Spørgsmaal om, for samme at kunne belægge Forfatteren med Straf. For Fuldstændigheds Skyld har man ikke desto mindre troet det rigtigst, i Referatet af Sagen ogsaa at indtage denne Opsats. Dens Indhold er følgende:

"Hr. Provst N. C. Nissen i Vier indbyder Præster og theologiske Candidater til et stort Møde i Lillehammer i Juni Maaned. Til Behandling i dette Møde er foreslaaet følgende Theses: (Derefter følge de 20 til Drøftelse ved Mødet fremsatte Spørgsmaale).

Der skal altsaa i denne Sommer holdes et Præstemøde. Hvis Nationen i mindste Maade er vaagnet op af sin lange og dybe Søvn, kan den ikke andet end hjertelig længes efter at erfare Udfaldet af Forhandlingerne ved et saadant Møde i en saa skjæbnesvanger Tidsalder som vor. Men det gaaer maaskee den øvrige Deel af Nationen som det gaaer os: Vi betragte dette Præstemøde, om ikke med ligegyldige, saa dog med lidet haabefulde Blikke. Vistnok vil man paastaae, at Hensigten med Forhandlingerne er, at komme det Rette og Sande saa nær som muligt; men naar faae man Ret og Sandhed at udvindes der, hvor Fordomme, Overtro, aandeligt Bedrageri, Hykleri, Egennytte og Magtsyge vare de ledende Principer?

Vi have hørt Præster sige: "den aabenbarede Religion er kun til for simple Folk." Vi have hørt theologiske Kandidater tilstaae sin Vantro og ligefrem sagt: "Vi kan ikke tro paa alt det vi lære fra os, men vi ere jo nødsagede til at oplære Folk deri, hvis vi skulle have noget at leve af," og andre have sagt: "Vi tro ikke paa hvad vi lære fra os, men vi indsee, at saadan Lære er nødvendig for den simple Mand, og gjør ham lykkelig, og derfor bør man ikke rokke hans Tro, men bestyrke den," og i hundredeviis gives der af dem, som sige: "Hvis ikke den uvidende Mængde havde en fast

Tro paa hvad der læres, hvorledes skulde man saa kunne holde ham i Tømme?

Du læge Mand! du vil undres over, hvad vi her aabenbare dig, du, som aldrig har Anledning til at høre de lærde Mænd tale oprigtig deres Hjertens Mening; du, som er vant ved at ansee hvert Ord af en Præstes Mund som udgaaet af Guds egen Mund; du, som altid har staaet i den Tro, at en Præst allermeest er gjennemtrængt af de "Sandheder" han forkynder; du læge Mand! du vil end mere forundre dig, naar vi sige dig, at saaledes har Præsteskabet bedraget Folkene fra Historiens ældste Tider. "Men har der da ikke været Mænd," vil du sige, "som have gjennemskuet Præsternes Bedragerier?" Jo! ligesom allerede i Rom Censoren Kato, der selv var Præst, og saaledes talede som Indviet, ligefrem sagde: han maatte falde i Forundring over, **at to Præster kunne betragte hinanden uden at smile**, saaledes har der heller ikke senere manglet Mænd, som have gjennemskuet Alt; men, naar de have vovet at udtale Sandheden reen og ublandet, have de deels ingen Tiltro fundet hos den ved Bedrageri forblindede Mængde, deels ere de blevne forfulgte og myrdede af Magthaverne og Tyrannerne, som indsee, at de alene ved at bedrage Folkets Mængde og skrømme med evig Fordømmelse kunne bringe den til taalmodig og uden Knur at bære Trældommens Aag. Der har ikke manglet paa Mænd, som have begyndt at undervise Folkene i den rette Sandhed, og revse de Skjændige, hvem det ved Hykleri og Bedrageri har lykkets at underkue og beherske Mængden; men de fleste af disse Sandhedens Mænd have maattet dø Martyrdøden. Du har maaskee læst om Johannes Huss, hvorledes han blev levende brændt, fordi han havde vovet at undervise Folket om Pavens og hans Præsters Bedragerier. Ja, hvordan gik det ikke Luther? han blev forhadt og forfulgt, og havde ikke Skjæbnen tilfældigviis reddet ham fra den visse Død, saa havde vi den Dag i Dag ikke nydt godt af den lutherske **Reformation** eller Kirkeforbedring.

Du simple Mand! du staaer nok i Almindelighed i den Formening, at den lutherske Reformation var saa god, at en yderligere ikke er fornøden. Jo en langt større Reformation eller Kirkeforbedring er fornøden, og

at den ikke er meget fjern fra os, derpaa have vi de sikreste Tegn.

Det er et gammelt Ordsprog: "Armod giver en Sands mere," og det er vist, at Armoden har et skarpt Indstinkt til at udfinde det Skjulte. Det er Nutidens Armod, som har tvunget de elendige bedragne Skabninger til Selvtænkning, aabnet deres Sjæls Øine, og lært dem at indsee, at de Præster ere falske Religionslærere, som forkynde Nøisomhed og Arbeidsomhed, medens de selv leve i Overflod og Ørkesløshed, som byde Andre at give Kappen med Kjolen, medens de selv tage begge Dele; som prædike Barmhjertighed, medens de selv gaae den Fattiges Hytte forbi; som indprænte Andre at elske Næsten som sig selv, medens de selv ikke have nogen Samvittighed af at tage den Fattiges sidste Skjærv, og mange Gange aagre dermed; og som endelig ikke tage i Betænkning at henvise de Lidende til Evigheden, medens de selv tee sig og samle Liggendefæ, som om de aldrig tænkte paa, at der var noget Bedre efter Døden. Det er den overhaandtagende Armod, som nu lærer Menneskene, at en ny og endda kraftigere Reformation er nødvendig; thi Armoden kan umulig længere betragte den Riges Luxus og Overdaad, uden at den Tanke opstaaer: "Er det muligt, at Christi Religion læres og opfyldes saaledes, som Christus har befalet det? Er det overeensstemmende med Christi Lære, at endeel Mennesker skal have Alt, medens Andre have Intet? Er alt dette overeensstemmende med Christi Lære, hvis Hovedsum er, at man skal gjøre mod sin Næste, hvad man selv vil hændes og have.

(Fortsættes)."

Opsatsen i Nr. 18 er saa lydende:

"Bonde for Præst og surt Øl for Viin.

(til at overveies af Exegeterne).

Det traf sig, at en Bonde havde et Lægdslem, en gammel Mand, der under sin Sygdom laae i Fjøset. Den gamle Mand følte, at Døden nærmede sig, og ønskede derfor en Præst til at meddele sig Sacramentet. Husbonden syntes det var noget leit at lade Præsten see, at den Syge laae i et Fjøs, og den Syge var for svag til at flyttes fra Fjøset, og hvad var saa at gjøre? Mangt et stort Geni vilde ikke kunnet klare sig af denne Knibe, men for vor Bonde var det en Bagatel. Han klædte sig selv ud som Præst og udførte den hellige

Forretning med Anstand og Værdighed, og den Gamle døde roligt. Nu vide vi ikke, enten Bonden var en meget nærlig Mand eller ikke, og heller ikke vide vi, om den Præst, som var i Bygden, var en meget nærlig Mand eller ikke; vi vide kun, at Bondens Bedrageri blev opdaget, at der blev "rørt" deri, men Sagen blev "neddysset," fordi Bonden havde Penge!

Lader os nu antage, at Bonden og Præsten vare akkurat lige i Ærlighed eller Uærlighed, saa spørges der: a) Hvorvidt kan det antages, at Meddelelse af en Bonde kan have samme Virkning, som Meddelelse af en Præst? og b) hvad Virkning kan det antages at have paa den Afdødes Sjæl, at han blev meddeelt af en Bonde i Stedet for af en Præst?

Disse to "Theses" ere af altfor stor Vigtighed til at man ved det forestaaende Præstemøde kan undlade at behandle dem. Endnu et Par Spørgsmaale i samme Anledning og af større Vigtighed. Det traf sig nemlig, at bemeldte Bonde ikke havde Viin i Huset; men da han, som ovenfor paaviist, ikke var raadløs, klarede han sig ogsaa ud af denne Knibe: Han brugte surt Øl i Stedet for Viin. Nu spørges der altsaa: a) Efterdi det staaer, at Viin er Christi Blod, kan det saa antages, at Angjældende blev deelagtig i Christi Blod, siden han ikke fik Viin, men surt Øl? b) Hvis første Spørgsmaal besvares benegtende, i hvilken Stilling kan da den Dødes Sjæl antages at være, siden han ikke før sin Død blev deelagtig i Christi Blod? — Endelig bør man vel ogsaa opkaste sig følgende Spørgsmaal: Hvilke Foranstaltninger bør hensigtsmæssigst træffes for at forebygge saadanne ulykkelige Hændelser, som Meddelelse af Bonde for Præst og surt Øl for Viin?"

Efter saaledes at have meddeelt Sagens corpora delicti, anseer man det, med Hensyn til det forskjellige Udfald, Sagen har faaet ved de underordnede Instantser paa den ene og ved Høiesteret paa den anden Side, rigtigst først at vise, hvorledes hine have begrundet det af dem opstillede Resultat, og derefter at meddele det Væsentligste af den for Angj. ved Høiesteret beskikkede Defensor, Advocat Andresens Foredrag. I førstnævnte Henseende hidsættes af Præmisserne til Overretsdommen, der in terminis stadfæstede Underretsdommen, Følgende:

"Forfatterens Hensigt, at spotte med Exegeterne og

hvad han anseer for deres Spidsfindigheder eller unødige Ophævelser, er umiskjendelig. Navnlig er i denne Henseende Dedicationen til Exegeterne, det Lys, hvori Bondens Handling søges stillet, hvorved den Vægt, der lægges paa Bondens Anstand og Værdighed under dens Udførelse er paafaldende, den Maade, hvorpaa der tales om Bondens Ærlighed eller Uærlighed, og hvorpaa denne stilles lige over for Præstens Ærlighed eller Uærlighed, Henviisningen af de tvende første Spørgsmaale, hvilke Forfatteren med Anførselstegn tillægger Benævnelsen "Theses," til Overveielse af Præstemødet paa Lillehammer, og Indholdet af de fire første Spørgsmaale særdeles betegnende. Heller ikke kan det antages, at Forfatteren under Forhøret har villet fornegte denne Spot, naar han siger, at han anseer Løsningen af de i Reflectionerne indeholdte Spørgsmaale vigtigere eller i alle Fald fuldkommen lige saa vigtig som flere Spørgsmaale, der have været Gjenstand for Exegeternes Drøftelse. Vel bør nemlig i denne Erklæring ikke søges noget Beviis mod Tiltalte, som bør reises eller fældes efter Indholdet af, hvad han har skrevet; men det tjener dog til at bestyrke Overbeviisningen om, at ingen naturlig Opfatningsmaade, der vilde være Forfatteren gunstigere, er overseet. Heller ikke kan Slutnings-Spørgsmaalet, hvori det Indtrufne erklæres for en ulykkelig Hændelse, tjene til Modbeviis mod, at det Hele er Spot. Om man end kunde erkjende, at der ikke er tilstrækkelig Grund til at betragte Beskaffenhedsordet "ulykkelige" anderledes end alvorlig meent, for at Forfatteren har villet tilkjendegive det Ønskelige i, at Tilfældet ikke var indtruffet, saa flyder dog ikke deraf, at det Spørgsmaal, han i den Anledning opkaster for Exegeterne og henstiller til Løsning af Præstemødet paa Lillehammer, virkelig af Forfatteren antoges at burde opkastes, eller at han vil fremstille deres Løsning som en Sag af Vigtighed; thi der kan anstilles daarlige Betragtninger over en alvorlig og sørgelig Begivenhed. Men er Artiklens Indhold Spot, da gjælder denne Spot ikke Exegeterne alene; den er stilet lige imod den lutherske Troesbekjendelses Begreb om Nadverens Sacramente, navnligen om Frelserens Legems og Blods ubegribelige Nærværelse i Sacramentet. Da dette er umiskjendeligt og aabenbart, saa er der heller ikke Grund til Tvivl om, at Forfatteren har været sig Retningen

af Spotterierne bevidst. Indholdet af selve Spørgsmaalene vidne her klarlig mod Forfatteren, hvortil endnu kommer Henvendelsen til Præstemødet, hvis Medlemmer Forfatteren ikke har kunnet ville ramme i Egenskab af Exegeter, men i Egenskab af christne og af luthersk christne Præster. — Dette fremgaaer ogsaa af den i Bladets foregaaende Numer indtagne Opsats om Præstemødet, hvoraf den her omhandlede alene kan betragtes som en Fortsættelse. Endelig kommer hertil, at Forfatteren er en Student. Skulde man ikke under saadanne Omstændigheder være berettiget til at antage, at Tiltalte har været sig den fulde Betydning af sin Handling bevidst, saa vilde Straffelovens Haandhævelse blive saa godt som til en Umulighed. Derimod kan det ikke antages, at Forfatteren har angrebet den christelige Religions Troværdighed som aabenbaret Religion enten i Almindelighed eller i noget enkelt Dogme i Særdeleshed, for saa vidt han selv erkjender Dogmet for christeligt; thi der gives christelige Troesbekjendelser, der betragte Nadverens Sacramente paa en Maade, hvortil Forfatterens Spot ikke sigter. Men heri kan man ikke søge nogen Frifindelsesgrund; thi, om det end ikke kan ansees strafbart, at Tiltalte ytrer en fra Statskirkens afvigende Lære, saa kan det derfor ikke være ham tilladt at spotte med den Lære, der er Statskirkens. Man finder ikke engang heri nogen Formildelsesgrund ved Valget af Straffen; da den bespottede Læresætning af Statskirken regnes til Troeslærens ypperste og vigtigste, saa er nemlig den ved Spotten foranledigede Forargelse og det givne Anstød lige store. Ligesom Overretten derfor maa være enig med Underretten i at ansee Tiltalte strafskyldig efter Lov af 2den August 1842 Cap. 8 § 1, sidste Led, saaledes maa man og tiltræde den Anskuelse, at det strengere Strafalternativ, skjønt det sidstnævnte, bør vælges, med Hensyn til den Letsindighed, hvormed Tiltalte sees at drive sine Ophidselser i Almindelighed, og i Særdeleshed at han i dette Øiemed misbruger Troeslæren, saa vel som at de paatalte Ytringer forekomme i et Blad, hvorved Tiltalte har paataget sig at belære og veilede den mindre oplyste Deel af Statsborgerne. Nogen Undskyldning for Tiltalte kan heller ikke søges i den Omstændighed, at Beretningen af en Anden er ham meddeelt, da han ikke drages til Ansvar for at have berettet det

Indtrykke, men for den Maade, hvorpaa han har benyttet Beretningen. Paa den anden Side findes heller ikke tilstrækkelig Grund til at skjærpe den af Underretten valgte Straf." *)

Af Defensors Foredrag indtages Følgende:

"Uagtet Documentationen i nærværende Sag, foruden en heel Deel, som aldrig har vedkommet nærværende Sag, tillige har omfattet en Opsats om "Præstemødet paa Lillehammer," vil man dog have seet, at denne allerede ved Overretten er udgaaet af Sagen, idet Angj. derfor er frifunden, uden at Sagen paa det Offentliges Vegne er paaanket. Man er derfor aldeles uberettiget til ved Undersøgelsen af Angj.s Ansvar at tage noget enten direct eller indirect Hensyn til denne Opsats, der ved en for saa vidt upaaanket og nu upaaankelig Dom er erklæret intet Strafbart at indeholde. Man faaer derimod holde sig til det, som alene er Sagens Gjenstand, skjønt det neppe er det, som har fremkaldt Sagen, nemlig: den i Arbeiderforeningernes Blad Nr. 18 indførte og til Exegeterne dedicerede Opsats med

*) Angaaende Valget af det strengere Strafalternativ hidsættes tillige af Underretsdommens Præmisser Følgende: "Ved at bedømme, til hvilken af disse Strafarter Tiltalte kan antages at have gjort sig skyldig, maa det bemærkes, at der vanskeligen vil kunne anføres nogen virkelig undskyldende eller formildende Grund for den, der gjennem Pressen tillader sig at drive Spot med Statens offentlige Religion, naar et saadant Forhold ikke er frembragt ved nogen Strid og derved opstaaet lidenskabelig Stemning. I nærværende Tilfælde er imidlertid den paatalte Opsats i Arbeiderforeningens Blad Nr. 18 for 1850 ikke fremkaldt ved nogen Polemik, eller foranlediget ved nogen lignende udvortes Paavirkning. Tiltalte selv er i en modnere Alder, og staaer paa et saadant Trin af Dannelse, at det ei kan drages i Tvivl, at han maa have indseet sin Handlings Skadelighed og dens farlige Følger, saa meget mere, som det af det under Sagen fremlagte Politiforhør af 8de Juni d. A. fremgaaer, at han selv troer at have erhvervet sig Tillid, og skaffet sig en udbredt Indflydelse paa Almuesmanden, hvilket ogsaa i nogen Grad bestyrkes ved den til Dommeren indkomne og i Retten fremlagte saa kaldede Protest fra en Deel Personer, som angive sig for Medlemmer af "Christiania Arbeiderforening." I

Overskrift: "Bonde for Præst og surt Øl for Viin." Bisskoppen har i sin Skrivelse af 7de Mai om denne Opsats ytret: at den indeholder en spottende og nedværdigende Behandling af Nadverens Sacramente;" og det er aabenbart, at Bisskoppen her sigter til selve det berettede Factum, som man den Gang troede blot var en af Thrane opdigtet Historie, der maatte gaae for hans egen Regning. Thi da det naturligviis aldrig kan have været Bisskoppens Mening, i "Trykken" at drøfte de opkastede theologiske Spørgsmaale, saa kan han, naar han i Skrivelsen taler om en Gjendrivelse i Trykken, umulig have sigtet til Andet, end selve Historien; man maa desuden indrømme, at Prædicaterne: "løst, taabeligt, til ingen Grund stottet Snak" aabenbar vilde være aldeles upassende, naar Talen havde været om de i Opsatsen opkastede Spørgsmaale, fra hvad Side man saa end betragtede disse. Men det er saa langt fra, at den "Spot eller nedværdigende Behandling," der maatte indeholdes i selve Historien, skulde kunne gaae for Thranes Regning, at han tvertimod paa det Bestemteste og i selve Opsatsen har tilkjendegivet, ikke blot sin Misbilligelse af det Passerede, men at han endog betragtede det paa en Maa-

---

objectiv Henseende maa der lægges en afgjørende Vægt paa Betydningen og Helligheden af den Gjenstand, Nadverens Sacrament, der har været Maalet for Bespottelse af Tiltalte, paa det Forargelige for Folket i at see det Hellige nedværdiget, samt derpaa, at de strafværdige Udladelser ere fremførte i et offentligt Blad, der netop er bestemt for den Deel af Samfundets Medlemmer, der paa Grund af Opdragelse og Underviisning er meest modtagelig for og mindst skikket til at modstaae de fordærvelige Virkninger af en saadan Fremfærd, i Særdeleshed efter at Tiltalte i Forveien har søgt at gjøre Religionens Forkyndere mistænkte, og at nedsætte den geistlige Stands Agtelse i Almindelighed for Bladets Læsere. Disse Omstændigheder findes at være saa særdeles graverende og skjærpende, at Retten ved Valget af den Straf, Tiltalte maa idømmes, ikke, efter Bestemmelsen i Criminallovens Cap. 6 § 4 troer at kunne undgaae at bestemme sig for det strengere Alternativ, Strafarbeide i femte Grad, der imidlertid findes at burde ansættes til Straffens Minimum, 6 Maaneder."

de, der i det Væsentlige faldt sammen med Bispeppens Anskuelse. Jeg vil i saa Henseende ikke saa meget paaberaabe mig, at Begivenheden i Opsatsens Slutning kaldes en ulykkelig Hændelse, der bør søges forebygget for Fremtiden (thi man har ikke villet anerkjende dette som et Udtryk af Thranes sande Mening, men paastaaet - skjønt visinok ganske vilkaarligt - at ogsaa dette kun skal være Harcelas); men jeg mener, at Begivenhedens Fremstilling heelt igjennem bærer det umiskjendeligste Præg af, at Thrane har anseet den for et Misbrug, der burde været undersøgt og paatalt. Han erklærer den saaledes ligefrem for et Bedrageri af Bonden, og anker over at Sagen, uagtet den blev opdaget og der blev rørt deri, "dog blev neddysset, fordi Bonden havde Penge." Og den Bitterhed, hvormed Bondens hele Forhold mod det gamle, fattige og syge Lægdslem omtales, tilkjendegiver aabenbart, at Thrane for fuldt Alvor troer, her at være stødt paa et skammeligt Misbrug, der ikke burde gaae upaatalt hen. Naar det nu i Forbindelse hermed bemærkes, at Thrane ved edeligt Vidnesbyrd under Sagen har skaffet Hjemmel for den berettede Historie, saa bliver det uimodsigelig klart, at Thrane umulig kunde drages til Ansvar for "den Spot eller nedværdigende Behandling," som maatte indeholdes i selve Historien (jevnfør 25—4). Da Sagen var flyttet over fra det geistlige til det juridiske Territorium, indsaae man ogsaa meget vel, at Biskoppens Ræsonnement var utilstrækkeligt, og at der maatte skaffes andre Vaaben mod Thrane. Man paastod nemlig nu, at det Forargelige og Strafværdige egentlig skulde ligge i de anstillede Reflectioner, og især i de opkastede 4 Spørgsmaales Indhold og Form. Man antog, at Spørgsmaalene ikke kunde være alvorlig meente, men at de blot vare fremsatte som en Harcelas mod Exegeterne i Almindelighed og mod Præstemødet paa Lillehammer i Særdeleshed; men en Harcelas mod Exegeterne og Præstemødet paa Lillehammer var, sagde man videre, en Bespottelse, og da der i denne er indblandet og brugt som Middel et af de hellige Sacramenter, saa er Bespottelsen ogsaa rettet mod Sacramentet. At hele denne Slutningsmaade er løs og overilet, falder let i Øinene, og skal senere blive nærmere paaviist; men hvad jeg her vil vise, er, at man i væsentlig Grad har forrykket Sagens theologiske og

juridiske Standpunct, naar man som Udgangspunct anstiller Undersøgelser, om Thrane for Alvor kan have fremsat Spørgsmaalene eller virkelig har svævet i en religiøs Tvivl, som han af Præstemødet onskede løst. Thi dersom det maa erkjendes, at Spørgsmaalene i sig selv intet Forargeligt indeholde, saa kan man naturligviis ikke straffe ham, fordi om man af andre udenfra hentede Grunde kunde udlede, at Thrane ikke nærer den indre Overbeviisning om deres Vigtighed, som Spørgsmaalenes eget Indhold og Form antyder, eller at han har fremsat dem i en anden Hensigt, end derved at faae nogen Tvivl løst. Det maa altsaa komme an paa Spørgsmaalenes egen Beskaffenhed, paa deres eget indre og ydre Forhold til Statskirkens Dogmer, ikke paa deres Forhold til Angj.s ireligiøse Erkjendelse. Og Angj. kunde, om han end havde meent og paa den utvetydigste Maade havde tilkjendegivet, at han for sit Vedkommende ingen Trang følte til deres Besvarelse, men ansaae dem som blotte Spidsfindigheder og Ubetydeligheder, dog ingenlunde drages for nogen juridisk Domstol, aldenstund der hverken gjennem Spørgsmaalenes eget Indhold eller deres Form aabenbarede sig nogen Spot mod de af Statskirken antagne Dogmer. Det er altsaa en væsentlig Vildfarelse af de foregaaende Retter, at de have seet for meget paa Thrane og for lidet paa Reflectionens og Spørgsmaalenes eget Physiognomi. Og denne Vildfarelse har ført Retterne ind paa en anden og endnu væsentligere Vildfarelse, den nemlig: "at Spørgsmaalene umulig kunde være alvorlig meente af en Mand, der er Student og staaer paa Angj.s Standpunct af Oplysning og Dannelse. Denne axiomatisk antagne Forudsætning, der gaaer gjennem begge de foregaaende Retters Domme, men især skarpt fremtræder i Underretsdommen, er en ligesaa stor theologisk Vildfarelse, som den deraf dragne Slutning til en mod Sacramentet rettet Spot er overilet og ulogisk. Og jeg skjønner ikke rettere, end at man her netop har leveret et slaaende Beviis paa det Usikre i at slutte fra Nutidens Menneskers almindelige Dannelse til deres theologiske Kundskab.

Det er viistnok langtfra, at jeg skulde tiltroe mig fornøden Indsigt og Evne til at give nogen fyldestgjørende Udvikling af de vanskeligste theologiske Materier; men naar Angj. angribes med Vaaben, der hentes lige

ud fra vore Religionsdogmers inderste Væsen og Begreb, anseer jeg det for min Pligt, at paavise, hvorledes disse Dogmer netop ere blevne misforstaaede og misbrugte ved selve Angrebet. Og jeg kan dette saa meget hellere, som jeg blot behøver at paaberaabe mig Auctoriteter, hvis Vægt Enhver maa anerkjende. Af de fire Spørgsmaale, som man har troet, at ingen Student eller oplyst Mand for Alvor kunde opkaste, angaaer - som man seer - de to første Virkningen af, at Nadverens Sacramente meddeles af en læg Mand i Stedet for af en indviet Herrens Tjener, og de to sidste Virkningen af, at det meddeles gjennem et andet sandseligt Element end Viin. Alle fire Spørgsmaale angaae altsaa den for menneskelig Slægt ubegribelige Forening mellem det Aandelige og det Legemlige i Sacramentet, og skjønt der gives Dem, som have erklæret Strid herover for unyttig og upraktisk, saa er det dog om dette Punct, at de confessionelle Modsætninger mest have bevæget sig. Og derfor have Spørgsmaale, i samme Retning som Thranes, gjennem Aarhundreder været opkastede og paa det Hæftigste debaterede af de lærdeste Theologer. Det er heller ikke udelukkende mellem de forskjellige christelige Troesbekjendelser, at Striden om dette Punct har bevæget sig, men i Statskirken selv - blandt den evangelisk lutherske Religions Bekjendere og Lærere - har der ofte ytret sig, og ytrer der sig endnu den Dag i Dag forskjellige Meninger angaaende Sacramentets rette Opfattelse, og det netop med Hensyn til de af Thrane opkastede Spørgsmaale: om det med Virkning kan meddeles af en læg Mand, og i et andet sandseligt Element end Viin. Og hvor skarp end den Form kan have været, hvori de forskjellige Meninger herom have ytret sig, saa er dog neppe nogen Dogmatiker hidindtil gaaet saa vidt, som enten Underdommeren i nærværende Sag, (der nemlig erklærer det for en Umulighed, at en Student eller oplyst Mand for Alvor kan spørge herom), eller som Overretten, der antager, at Spørgsmaalene indeholde et umiskjendeligt og aabenbart Angreb paa den evangelisk lutherske Troesbekjendelses Lærebegreb om Nadverens Sakramente, navnligen om Frelserens Legems og Blods ubegribelige Tilstedeværelse i Sacramentet. Men at disse selv samme Spørgsmaal, der hos Thrane skal ansees deels som Spøg og deels som aabenbart Angreb paa det luther-

ſke Lærebegreb om Nadverens Sacramente – at disse, siger jeg, virkelig have været fremsatte af lutherske Theologer, ja endog have været besvarede netop ſlik imod den af de foregaaende Retter byldede Lære, dette mener jeg fyldestgjørende at have beviist ved de documenterede og i Udtoget indtagne Sætninger af den bekjendte Professor Martensens i 1849 udkomne christelige Dogmatik. Man vil deraf have seet, at Professor Martensen besvarer alle Thranes Spørgsmaale bekræftende. Med Hensyn til de to første Spørgsmaale (nemlig om Virkningen af, at Sacramentet meddeles af en læg Mand, i Stedet for af en ordineret Præst) antager han nemlig, "at i Nødens Tid maa saa vel Ordets Prædiken som begge Sacramenters Forvaltning – altsaa Alterens Sacramente lige saa vel som Daabens – kunne udføres af uordinerede Mænd i Kraft af det almindelige Præstedømme, hvortil de ere indviede i Daaben." Og med Hensyn til de to sidste Spørgsmaale (eller om Sacramentet bør meddeles i andet end Brød og Viin), erklærer han: "at de sandselige Elementers Qvalitet og udvortes Form, hører til det Uvæsentlige .... og at i Tilfælde, hvor Brød og Viin ikke haves, Det, der naturlig træder i deres Sted, kan uddeles og nydes." Det er nu vistnok saa, at denne Professor Martensens Lære ikke byldes af alle evangelisk lutherske Lærere, og, saavidt jeg veed, specielt ikke af det theologiske Facultet i Christiania, ligesom der vistnok ogsaa gives dem, der ansee Professor Martensen altfor meget paavirket af den Hegelske Philosophi; men dette kommer naturligviis ikke i Betragtning her, hvor der ikke er Stedet til at undersøge, om Spørgsmaalene ere besvarede overeensstemmende med Statskirkens Dogmer, men kun om Spørgsmaalenes blotte Fremsættelse indeholder et Angreb paa disse Dogmer, og navnligen paa det lutherske Lærebegreb om Frelserens Legems og Blods Tilstedeværelse i Sacramentet. Og Professor Martensen nyder i alle Fald baade som Lærd og som evangelisk luthersk Lærer en saa stor Anseelse, at der neppe gives Nogen – hvor fanatisk han end maatte være – som drister sig til at erklære Martensens Besvarelse af Spørgsmaalene for et Angreb, end sige et bespottende Angreb paa det lutherske Dogme om Frelserens Legems og Blods Tilstedeværelse i Sacramentet. Men naar Martensens bekræftende

Besvarelse af Spørgsmaalene ikke indeholder noget Angreb paa Sacramentet, saa kan umulig Thranes blotte Spørgsmaale uden Besvarelse indeholde et saadant Angreb, saa meget mindre som Spørgsmaalenes egen Form antyder, at Thrane nærmest har tænkt sig dem besvarede benegtende, altsaa overeensstemmende med de foregaaende Retters theologiske Anskuelser.

Naar det saaledes maa indrømmes, at Thranes Spørgsmaale og saa kaldte Reflectioner ikke engang indeholde noget Angreb paa Sacramentet, saa er det ogsaa dermed givet, at de ikke indeholde nogen Spot mod samme. Thi skjønt man vel kan tænke sig et Angreb uden Spot, saa er dog det Omvendte, eller en Spot uden et Angreb en Umulighed. Spot forudsætter nemlig, lige saa vel som dens stærkere Grad Haan, en Hensigt til at opvække Foragt for dens Gjenstand, eller i alle Fald at bibringe Overbeviisningen om Gjenstandens Ufuldkommenheder og Mangler. Naar saadan Hensigt ikke er tilstede, kan Ytringen i alle Fald kun ansees som en Spøg, der i hvor daddelværdig den end maatte ansees, naar dens Gjenstand er religiøse Materier og Dogmer, dog ingenlunde hører under den borgerlige Straffelovs Omraade, og allermindst kan bringes ind under 8—1, som bestemt og udtrykkelig kræver Haan og Spot mod Guds hellige Ord eller Sacramenter som Betingelse for Strafbarheden. Men det er ligesaa langt fra, at den i nærværende Sag paatalte Opsats skulde indeholde nogen Spøg som Spot mod Sacramentet. Opsatsen er heelt igjennem skreven i en alvorlig Tone, og ovenikjøbet med det umiskjendeligste Præg af, at Forfatteren anseer det Berettede for et Misbrug, der ikke burde være gaaet upaatalt hen. Der kan heller ikke paapeges et eneste Udtryk, der i og for sig skulde antyde, at Forfatteren har havt nogen Spot eller Spøg fore, i alle Fald ikke mod Sacramentet. Der er hverken i Beretningen selv eller i de opkastede Spørgsmaale brugt andre Ord, end de, som den berettede Begivenhed ligefrem gjorde nødvendige, og de Ord, hvorover man meest har opholdt sig, ere ikke Thranes Ord, men ligefrem gjengivne efter selve Begivenheden og den Thrane meddeelte Beretning. Dersom der i disse Ord ligger noget Forargeligt, saa maa det altsaa tilskrives selve Begivenheden, ikke Maaden hvorpaa den er berettet. Og man kommer da igjen

tilbage til Biskoppens Anskuelse, der i Følge det forhen Udviklede er den eneste, som har nogen Holdning, og til hvilken ogsaa i Grunden begge de foregaaende Retters Argumentation - skjønt dem selv maaskee ubevidst - stedse fører tilbage, nemlig: at det Forargelige alene ligger i selve Historien, til hvilken Thrane imidlertid har skaffet en Hjemmelsmand, der i Følge 25—4 maa frie ham for alt Ansvar. Der er heller ingen Tvivl om, at hvis Thrane, efter at have berettet Begivenheden, havde fremsat sine Spørgsmaale i samme Form som Professor Martensen, vilde Ingen have fundet nogen Spot eller Spøg deri. Hvis han havde spurgt, om Virkningen af, at Sacramentet meddeles af en "læg Mand" og i "et andet sandseligt Element end Viin" — hvis han altsaa i de to første Spørgsmaal havde sat: en "laicus" eller læg Mand i Stedet for "Bonde," og i de to sidste: "et andet sandseligt Element end Viin" i Stedet for "surt Øl," saa kunde man i alle Fald ikke af Formen have taget nogen Forargelse. Men de valgte Udtrykke ere jo netop grebne lige ud af selve den indtrufne Begivenhed, og det kan umulig lægges Thrane til Last, at han betegner denne med de i den almindelige Sprogbrug ligefrem hjemlede Ord, i Stedet for at betjene sig af de Lærdes og Philosophernes Omskrivninger. Historien, saaledes som den er foregaaet, og saaledes som den af Thranes Hjemmelsmand, Vidnet Johannes Olsen er ham berettet, gaaer jo netop ud paa, at det var en Bonde, som gav sig ud for Præst, og som benyttede "surt Øl" i Stedet for Viin. Og naar der, som jo af de foregaaende Retter erkjendes, intet Strafbart ligger deri, at Thrane berettede selve Historien - saaledes som den i Virkeligheden er passeret og med Begivenhedens egne Udtrykke - saa kan der heller intet Strafbart være deri, at han i Reflectionen eller Spørgsmaalene gjentager disse Udtryk.

(Fortsættes).

Christiania 1850.
Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Femtende Aargang № 52. | 30te December 1850.

Norsk Retstidende,

et Ugeskrift for praktisk Lovkyndighed.

Sager, paakjendte i Høiesterets 2den Session 1850.

Den 11te December.

L. Nr. 218. Advocat **Skjelderup**, Actor mod Student Marcus Thrane.

(Fortsættelse fra Nr. 51).

De øvrige Udtryk, som man deels af Beretningen deels af Spørgsmaalene har udhævet som Beviser paa, at der ikke er talt med sømmeligt Alvor, ville ogsaa letteelig sees at være aldeles intetsigende, i alle Fald naar der, som her, er Spørgsmaal om Spot, og det endog kun om Spot med Sacramentet. Naar der saaledes udhæves, at Bonden synes at have været i "Knibe," at han sammenlignes med "et stort Geni," at han tillægges udvortes Anstand og Værdighed under Handlingens Udførelse, at der tales om Bondens og Præstens Ærlighed eller Uærlighed, og endelig at Spørgsmaalene kaldes "Theses" til Overveielse af Præstemødet paa Lillehammer, saa seer Enhver, at disse Udtrykke ikke engang berøre Sacramentet og endnu mindre drive Spot med samme. Og man maa over Hoved vel betænke, at om man end kunde ønske en anden Stiil og mere Alvor, naar der skrives om religiøse Materier, saa er det dog ikke ved Hjælp af Justitsactioner og Strafarbeide, at slige Fordringer kunne igjennemføres.

Naar man dernæst paastaaer, at Artiklen i Nr. 18 alene er en Fortsættelse af den foregaaende Artikel i

Nr. 17 om Præstemødet paa Lillehammer, og at Thrane skal have tilsigtet Spot med Sacramentet ved at fremlægge Spørgsmaalene for en Forsamling, af hvem han ikke, efter sin Dom om Forsamlingen, kunde vente alvorlige religiøse Tvivl løste, saa maa jeg aldeles benegte den uden nogen som helst Hjemmel foregivne Forbindelse mellem disse Artikler – en Forbindelse, der ogsaa paa det Bestemteste modsiges af den Omstændighed, at det Offentlige har ladet Artiklen i Nr. 17 udgaae af Sagen, efter at Tiltalte allerede ved Underretten var frifunden for ethvert Ansvar i saa Henseende. Dersom der virkelig havde existeret en slig Forbindelse mellem de to Artikler, saa er det klart, at det Offentlige ikke kunde have frafaldt Anken paa Nr. 17. Og man er i alle Fald, efter at Nr. 17 er udgaaet af Sagen, aldeles uberettiget til at skyde sig ind under den af det Offentlige selv angivne Forbindelse mellem begge Artikler, eller til nu at søge den ene suppleret ved den anden. Det er for Resten ogsaa af Artiklernes Indhold og Form aldeles klart, at den paastaaede Forbindelse mellem dem slet ikke existerer. Den første Artikel indeholder nemlig kun almindelige Betragtninger over Præsteskabets Forhold til Folket, især i de ældste christelige og hedenske Tider; og skjønt Betragtningerne vistnok sees at være foranledigede ved det til Juni Maaned d. A. berammede Præstemøde i Lillehammer, eller egentlig ved dets Program, saa har Forfatteren dog ingenlunde tilkjendegivet, at han vilde have disse almindelige og historiske Betragtninger anvendte paa den norske Præstestand i Almindelighed, eller paa Præstemødets Medlemmer. Det er derhos udtrykkelig tilkjendegivet, at Artiklen senere skal fortsættes; se Slutningen. Artiklen i Nr. 18 indeholder derimod en aldeles selvstændig og i vort eget Fædeland i nyere Tider passeret Begivenhed, for hvilken Thrane har skaffet sin Hjemmelsmand, saa at han dermed intet Andet har at skaffe, end Stilen og de i Anledning af Begivenheden fremsatte Spørgsmaale, der directe ere stilede til Exegeterne og Præstemødet paa Lillehammer. Og hertil kommer som aldeles afgjørende, at den sidste Artikel ikke indeholder nogen udtrykkelig Angivelse af, at den skulde være en Fortsættelse af den første, hvilket den dog, efter den Maade, hvorpaa den første Artikel udtrykkelig var sluttet, nødvendig maatte indeholde, hvis den skulle kunne be-

tragtes som en Fortsættelse. Dernæst maa jeg, med Hensyn til Spørgsmaalet, om Dedicationen til Præstemødet er eller ikke er nogen Spot, bemærke, at det her ikke kommer an paa Thranes Meninger om dette Præstemøde. Dersom det er uimodsigeligt, hvad jeg antager Enhver vil være enig i, at Præstemødet paa Lillehammer bestod af lærde og i enhver Henseende hæderlige Theologer, saa er det ogsaa uimodsigeligt, at det ikke i Virkeligheden var eller kunde blive nogen Spot, enten mod Sacramentet eller mod Præstemødet selv, at Spørgsmaalene bleve henviste til Præstemødet - og det hvad saa Thranes Meninger om dette end antages at have været. Man glemmer, at der til Spot i Almindelighed, og efter 8—1 i Særdeleshed, hører baade noget Subjectivt og noget Objectivt, og at den blotte Intention, naar den ikke er fremtraadt i nogen til Øiemedet tjenlig Handling, ingenlunde er nok til Anvendelsen af 8—1. Der kunde i alle Fald kun være Spørgsmaal om Forsøg efter 3—4 - vel at mærke, hvis den Thrane tillagte Intention var fremtraadt i en Handling, som, i hvor vel uskikket til Hensigten, dog i og for sig var ulovlig og strafbar. Men den Handling, hvorigjennem Thranes Hensigt in casu skal være fremhævet, nemlig de fire Spørgsmaale, er efter det forhen Udviklede hverken i Indhold eller Form strafværdig. Og man har altsaa intet Andet tilbage, end den nøgne Omstændighed, at Spørgsmaalene ere fremsatte til Besvarelse af en Samling af Theologer, som i og for sig ere høist agtværdige, men som Thrane skal have udtalt en ufordeelagtig Dom over. Og denne nøgne Omstændighed paastaaer jeg, vistnok med fuld Grund, i alle Fald kun at indicere en blot og bar Hensigt, der ikke er fremtraadt i nogen udvortes illegal Handling, og som derfor ikke engang som Forsøg er strafbar.

Det vil af det allerede Udviklede være klart, at man ligeledes gjør sig skyldig i en stor Vildfarelse og i en høist overilet Slutning, naar man fra en mod Exegeterne og Præstemødet attenteret Harcellas slutter til en Spot, der - som det i Overretsdommen heder - skulde være directe stilet mod Nadverens Sacramente, og især mod det lutherske Lærebegreb derom, ɔ: mod Læren om Frelserens Legems og Blods ubegribelige Tilstedeværelse i Sacramentet. Exegeterne og Religionens Tjenere ere

Nr. 17 om Præstemødet paa Lillehammer, og at Thrane skal have tilsigtet Spot med Sacramentet ved at fremlægge Spørgsmaalene for en Forsamling, af hvem han ikke, efter sin Tanke om Forsamlingen, kunde vente alvorlige religiøse Tvivl løste, saa maa jeg aldeles benegte den uden nogen som helst Hjemmel foregivne Forbindelse mellem disse Artikler – en Forbindelse, der ogsaa paa det Bestemteste modsiges af den Omstændighed, at det Offentlige har ladet Artiklen i Nr. 17 udgaae af Sagen, efter at Tiltalte allerede ved Underretten var frifunden for ethvert Ansvar i saa Henseende. Dersom der virkelig havde existeret en slig Forbindelse mellem de to Artikler, saa er det klart, at det Offentlige ikke kunde have frafaldt Anken paa Nr. 17. Og man er i alle Fald, efter at Nr. 17 er udgaaet af Sagen, aldeles uberettiget til at skyde sig ind under den af det Offentlige selv angivne Forbindelse mellem begge Artikler, eller til nu at søge den ene suppleret ved den anden. Det er for Resten ogsaa af Artiklernes Indhold og Form aldeles klart, at den paastaaede Forbindelse mellem dem slet ikke existerer. Den første Artikel indeholder nemlig kun almindelige Betragtninger over Præsteskabets Forhold til Folket, især i de ældste christelige og hedenske Tider; og skjønt Betragtningerne vistnok sees at være foranledigede ved det til Juni Maaned d. A. berammede Præstemøde i Lillehammer, eller egentlig ved dets Program, saa har Forfatteren dog ingenlunde tilkjendegivet, at han vilde have disse almindelige og historiske Betragtninger anvendte paa den norske Præsteskand i Almindelighed, eller paa Præstemødets Medlemmer. Det er derhos udtrykkelig tilkjendegivet, at Artiklen senere skal fortsættes; se Slutningen. Artiklen i Nr. 18 indeholder derimod en aldeles selvstændig og i vort eget Fædeland i nyere Tider passeret Begivenhed, for hvilken Thrane har skaffet sin Hjemmelsmand, saa at han dermed intet Andet har at skaffe, end Stilen og de i Anledning af Begivenheden fremsatte Spørgsmaale, der directe ere stilede til Exegeterne og Præstemødet paa Lillehammer. Og hertil kommer som aldeles afgjørende, at den sidste Artikel ikke indeholder nogen udtrykkelig Angivelse af, at den skulde være en Fortsættelse af den første, hvilket den dog, efter den Maade, hvorpaa den første Artikel udtrykkelig var sluttet, nødvendig maatte indeholde, hvis den skulle kunne be-

tragtes som en Fortsættelse. Dernæst maa jeg, med Hensyn til Spørgsmaalet, om Dedicationen til Præstemødet er eller ikke er nogen Spot, bemærke, at det her ikke kommer an paa Thranes Meninger om dette Præstemøde. Dersom det er uimodsigeligt, hvad jeg antager Enhver vil være enig i, at Præstemødet paa Lillehammer bestod af lærde og i enhver Henseende hæderlige Theologer, saa er det ogsaa uimodsigeligt, at det ikke i Virkeligheden var eller kunde blive nogen Spot, enten mod Sacramentet eller mod Præstemødet selv, at Spørgsmaalene bleve henviste til Præstemødet - og det hvad saa Thranes Meninger om dette end antages at have været. Man glemmer, at der til Spot i Almindelighed, og efter 8—1 i Særdeleshed, hører baade noget Subjectivt og noget Objectivt, og at den blotte Intention, naar den ikke er fremtraadt i nogen til Øiemedet tjenlig Handling, ingenlunde er nok til Anvendelsen af 8—1. Der kunde i alle Fald kun være Spørgsmaal om Forsøg efter 3—4 - vel at mærke, hvis den Thrane tillagte Intention var fremtraadt i en Handling, som, i hvor vel uskikket til Hensigten, dog i og for sig var ulovlig og strafbar. Men den Handling, hvorigjennem Thranes Hensigt in casu skal være fremhævet, nemlig de fire Spørgsmaale, er efter det forhen Udviklede hverken i Indhold eller Form strafværdig. Og man har altsaa intet Andet tilbage, end den nøgne Omstændighed, at Spørgsmaalene ere fremsatte til Besvarelse af en Samling af Theologer, som i og for sig ere høist agtværdige, men som Thrane skal have udtalt en ufordeelagtig Dom over. Og denne nøgne Omstændighed paastaaer jeg, vistnok med fuld Grund, i alle Fald kun at indicere en blot og bar Hensigt, der ikke er fremtraadt i nogen udvortes illegal Handling, og som derfor ikke engang som Forsøg er strafbar.

Det vil af det allerede Udviklede være klart, at man ligeledes gjør sig skyldig i en stor Vildfarelse og i en høist overilet Slutning, naar man fra en mod Exegeterne og Præstemødet attenteret Harcellas slutter til en Spot, der - som det i Overretsdommen heder - skulde være directe stilet mod Nadverens Sacramente, og især mod det lutherske Lærebegreb derom, ɔ: mod Læren om Frelserens Legems og Blods ubegribelige Tilstedeværelse i Sacramentet. Exegeterne og Religionens Tjenere ere

*

dog ingenlunde identiske med de hellige Sacramenter og Religionen selv. Og en Spot eller Harcellas mod hine, behøver derfor ingenlunde at ramme disse, end sige være - som Overretten antager - directe stilet med dem. Naar der - som i nærværende Tilfælde - ikke i den Maade, hvorpaa Sacramentet og Religionen selv er omtalt, ligger nogen Spot, saa kunne Ytringerne umulig blive til Spot mod disse Gjenstande derved, at de indeholde en Harcellas mod Religionens Tjenere og Exegeterne. Man har desuden i nærværende Sag Præjudicat (nemlig Underrettens for saa vidt upaaankede Dom) for, at nærgaaende Ytringer mod Religionens Tjenere ikke ramme Religionen selv eller kunne bringes ind under 8—1. Thi Tiltalte blev væsentlig af denne Grund frifunden for Sigtelsen i Anledning af Opsatsen i Nr 17. Det er for Resten ogsaa i sig selv klart, at selv om man forestiller sig Tingen saaledes, at Harcellasen mod Exegeterne og Præstemødet skal stikke deri, at der til deres Besvarelse opkastes Spørgsmaale, som Spørgeren selv anseer for Usandsynligheder og Ubetydeligheder, (og nærmere kan man dog - som forhen udviklet - under ingen Omstændigheder komme Thrane), selv da er man aldeles uberettiget til den Slutning: at han har spottet eller angrebet enten Nadverens Sacramente i Almindelighed, eller det lutherske Læregreb derom. Angrebet bliver alligevel kun rettet mod Exegeternes, efter Thranes Formening spidsfindige, upractiske og unødige Undersøgelser af Ting, der ikke kunne begribes af den menneskelige Forstand; om Dogmets eget Indhold og Sandhed har han lige saa lidt udtalt sig, som rettet noget Angreb derimod. Ved det Anførte, haaber jeg tilstrækkelig at have gjendrevet den gjennem begge de foregaaende Domme gaaende dobbelte Betragtningsmaade: at Dedicationen til Præstemødet i og for sig skulde være en Spot, og at Spotten, om den først antoges at existere mod Exegeterne og Præstemødet, tillige nødvendigen maatte antages at være rettet mod Sacramentet. Man har ogsaa tildeels følt det Løse i denne Slutningsmaade, idet der siges, at om man just ikke vil antage Sacramentet spottet ved Spørgsmaalene, fordi de indeholdt Spot mod Exegeterne, saa er der dog intet i Veien for, at Angjældende kan have spottet begge Dele, Exegeterne principaliter og Sacramentet i Forbigaaende, eller som

Middel til at ramme hine.... Altsaa Sacramentet kan være spottet, om ikke fordi, saa dog uagtet der existerer Spot mod Exegeterne. Men ved denne Indrømmelse mod Logikens Fordringer, er den hele opførte Beviisbygning aabenbar aldeles kastet overende. Det maa nemlig erindres, at det ikke har været det Offentlige muligt, af Artiklernes og Spørgsmaalenes eget Indhold og Form, at skaffe et eneste selvstændigt Beviis for nogen Spot mod Sacramentet; og naar altsaa Beviset herfor alene skulde søges i den formeentlige Spot eller Harcellas mod Exegeterne, saa tilintetgjør man jo aabenbar dette Beviis i det selvsamme Øieblik, hvori man indrømmer, at der mellem disse to Ting ikke existerer den nødvendige Forbindelse, hvori Beviset alene skulde ligge. Naar man indrømmer, at en Spot mod Exegeterne ikke nødvendig behøvede at indbefatte en Spot mod Sacramentet eller alle de øvrige i Opsatsen berørte Gjenstande, saa ophører hiin ogsaa eo ipso at være et Beviis for dennes Existents. Og ved at sige, at Angj. uagtet hiin Spot alligevel i Forbigaaende kan have taget denne Spot med, siger man i Grunden aldeles Intet, saa længe man ikke ved Siden deraf præsterer et selvstændigt Beviis for, at Angj. virkeligen har spottet ogsaa disse øvrige, udenfor hans egentlige Hensigt liggende Gjenstande. Naar det for Øvrigt erkjendes, at denne Spot (nemlig mod Sacramentet) ligger udenfor Angj.s egentlige Øiemed, og at Spotten derimod peger et ganske andet Steds hen, saa ligger deri et positivt Beviis for, at Sacramentet ikke er spottet. Saa længe man nemlig, efter først at være kommen til det Resultat, at Opsatsen indeholdt Spot, ikke med Bestemthed kunde finde Retningen, men famlede om blandt de forskjellige Gjenstande, kunde det maaskee paa en Maade forsvares, at man i Blinde tog den første den bedste Gjenstand, altsaa lige saa vel Sacramentet som noget Andet som den formeentlige Spots Gjenstand; men naar en anden Retning bestemt kan paavises, skal der i alle Fald noget ganske Andet og Mere til, forinden Sacramentet eller de øvrige i Opsatsen berørte Gjenstande kunne antages spottede, enten som Biøiemed eller som Middel til at udføre den egentlig tilsigtede Spot. Det er for Resten en stor Misforstaaelse, naar man troer at være kommen Tingen nærmere eller at have sagt noget Klækkeligt, naar man

siger: at Angj. har brugt Sacramentet som et Middel til at exseqvere en Spot eller Harcellas mod Exegeterne og Præstemødet. Thi herpaa kommer det ikke an, naar Spørgsmaalet er om Anvendelse af den borgerlige Straffelov. Naar ikke Midlet selv, efter Actors Paastand: Sacramentet, er spottet eller haanet, kunde Angjæld. ikke belægges med Straf efter 8—1, eller noget andet Lovsted, hvor meget man end fra et religiøst Standpunct maatte misbillige, at Sacramentet bruges - skjønt ikke paa en uanstændig Maade - saa dog i et uanstændigt Øiemed. For Resten har jeg forhen tilstrækkelig udviklet det factisk Urigtige i den Forestillingsmaade, at Angj. skulde have brugt Sacramentet som et Middel til at spotte eller harcellere Exegeterne eller Præstemødet. Der staaer endnu en Betragtning tilbage, som i og for sig, og uden Hensyn til det allerede Anførte, maatte indeholde en afgjørende Grund til Angjældendes Frifindelse, uagtet den af de foregaaende Retter er aldeles overseet, og denne Betragtning er, at Angjæld. maatte aabenbar og forsætlig have viist eller tilskyndet Andre til Ringeagt mod Religion eller Sædelighed, for at han i Følge Grdl.s § 100 kunde belægges med nogen Straf. Vistnok ere disse Betingelser ikke ordlydende optagne i Crll.s 8—1; men naar Grdl.s § 100 tillader frimodige Ytringer, og erklærer, at Ingen kan straffes for noget Skrift, med mindre det indeholder en forsætlig og aabenbar Ringeagt mod Religionen, Sædelighed eller de constitutionelle Magter, saa er det i sig selv klart, at denne Grundlovsbestemmelse ikke kunde hæves, forandres eller forqvakles ved Criminalloven eller ved den øvrige private Lovgivning. Der er heller ingen Anledning til at antage, at Crll. har havt saadant til Hensigt, in specie ikke i det 8de Cap., hvis 3 første §§ kun indeholde Straffsatserne for den i Grdl.s § 100 omhandlede Forbrydelse mod Religionen. At ikke Udtrykkene "forsætligen og aabenbar" herunder ere optagne ligesom i dets tilsvarende Bestemmelse i Crll.s 9—26 (om Ringeagt mod Rigets constitutionelle Magter), kommer altsaa ingenlunde deraf, at Crll. har villet eftergive disse Betingelser, naar Talen er om Ringeagt mod Religionen, men derimod deraf, at man har antaget disse Betingelser ligefrem indbegrebne under Udtrykket: "forhaaner eller bespotter," hvis Begreb - efter det forhen

Udviklede - vistnok ogsaa maa opfattes saaledes, at kun forsætlig og aabenbar Ringeagt gaaer ind derunder. Men at der i nærværende Tilfælde i alle Fald ikke er viist nogen forsætlig og aabenbar (ɔ: klar og uomtvistelig) Ringeagt mod Sacramentet, maa dog i det mindste indrømmes. Thi den Spot eller Harcellas, som maa erkjendes at have ligget udenfor Angj.s Hensigt, og som Actor selv erklærer kun som et Middel eller Bisiemed at være bleven rettet mod Sacramentet, kan dog umulig indholde nogen aabenbar, end sige forsætlig, Ringeagt mod dette. For det uformodede Tilfælde, at Angj., uagtet alt det Anførte, skulde blive anseet skyldig i nogen Spot, altsaa forsætlig og aabenbar Ringeagt mod Sacramentet, troer jeg endnu at burde gjøre nogle Bemærkninger om den paafaldende og uchristelige Strenghed, som de foregaaende Retter have anvendt. Den ordinære Straf for i trykt Skrift at have bespottet Guds hellige Ord eller Sacramenter er, i Følge 8—1 sammenholdt med 6—4, Fængsel, og Dommeren er, efter Lovens udtrykkelige Ord, ikke engang berettiget til at fravige denne med mindre særdeles skjærpende Omstændigheder ere tilstede. Det andet i 8—1 opstillede Alternativ, nemlig Strafarbeide, er derhos i sig selv, og især naar Talen er om religiøse Vildfarelser og Forbrydelser, et aldeles uhensigtsmæssigt Correctiv, ved hvis Anvendelse hverken Religionen eller den Angj. kan vinde. Thi uagtet man endnu dømmer Folk til Tugthusene for at confirmeres, saa er dog Tugthusene ikke for nærværende Tid saaledes organiserede, at det er der, man skulde kunne faae sin religiøse Opdragelse. Naar det nu i Forbindelse hermed betænkes, at nærværende Sag er den første, hvori Trykkefrihedens Misbrug i religiøse Materier paatales, samt endelig at det dog under enhver Omstændighed maa erkjendes tvivlsomt, om Misbruget er af den Beskaffenhed, at det gaaer ind under 8—1, da skal man i Sandhed vanskelig kunne negte, at Valget af Strafarbeide er en umotiveret og uretfærdig Strenghed, en Strenghed, der bliver saa meget mere odiøs, naar man betænker, at selv den ældre Trykkefrihedsanordning af 27de September 1799 indeholdt i sin 13de § den humane og naturlige Bestemmelse: "at dersom det kan ansees tvivlsomt, om Meningen af et Skrift er strafværdig eller fornærmelig, skal Dommeren i at frikjende Forfatteren for Straf, foreholde

ham hans Uforsigtighed i Domsslutningen, og advare ham, at bruge herefter bedre Overlæg i hvad han maatte skrive." Under disse Omstændigheder er man vistnok berettiget til, af de foregaaende Retter at kræve et strengt Regnskab for de Grunde, som have bevæget dem til at fravige Lovens ordinære Straf. Men naar man nærmere undersøger de paaberaabte Grunde, finder man dem ikke alene aldeles intetsigende, men endog byggede paa de samme Misforstaaelser og Vildfarelser, som gaae gjennem den hele Argumentation i Sagen. Saaledes anføres der først og fremst (i Særdeleshed i Overretsdommen), at den angrebne Læresætning, nemlig om Frelserens Legems og Blods Tilstedeværelse i Sacramentet, hører til Statskirkens dybeste og vigtigste Lærdomme. Altsaa den selvsamme theologiske Vildfarelse, som jeg forhen med Professor Martensen har gjendrevet, hvorhos man overseer, at det netop er for bespottelige Angreb paa Sacramenterne (altsaa ikke blot det lutherske, men det almindelige christelige Lærebegreb om samme) at den ordinære Straf efter 8—1 er Fængsel. Dernæst paaberaaber man sig, at Opsatsen er meddeelt i trykt Skrift og in specie i Arbeiderforeningernes Blad (Angj.s eget Blad), og herved overseer man da igjen, at det ligeledes netop er for Guds Bespottelse i trykte Skrifter, at Straffen er "Fængsel, eller Strafarbeide i femte Grad;" ellers er den i Følge 1ste Passus af 8—1 kun "Fængsel eller Bøder," og at det enten i subjectiv eller objectiv Henseende skulde være mere graverende, at der er brugt et offentligt Blad og in specie Arbeiderforeningernes Blad som Meddelelsesmiddel, i Stedet for et andet for Enhver tilgjængeligt Skrift, er en ligesaa vilkaarlig som umotiveret Betragtning, der ingen som helst Hjemmel har i 8—1. Her distingveres kun mellem mundtlige Bespottelser og Bespottelser i trykt Skrift. Nogen Classification af den ældre Rangforordning mellem de forskjellige trykte Skrifter findes der intet Spor til. De paaberaabte Motiver ere altsaa ganske utilstrækkelige til at forklare Valget af den extraordinære Straffeart; og man vilde derfor have savnet Nøglen til at løse denne Gaade, dersom der ikke tilfældigviis var indløbet en Deel Antydninger, og af det Offentlige havde været foretaget et Skridt, som ere mere end tilstrækkelige til at forklare Meningen og Hensigten. Det er nemlig af

forskjellige temmelig ligefremme Antydninger umiskjendeligt, at det er Thranes offentlige Virksomhed i Almindelighed, som man gjennem den strengere Straf har villet ramme; og herom overbevises man end ydermere ved Indblandingen af det Sagen ganske uvedkommende saa kaldte Klingenbergsforhør, som Stiftet har tilstillet Referenten i Sagen til Afbenyttelse. Jeg skal her afholde mig fra enhver Ytring om Thranes almindelige politiske Virksomhed, for hvilken han ikke er tiltalt, og som er nærværende Sag, der kun angaaer Religionen, ganske uvedkommende. Men jeg troer dog, at Enhver (uden noget Hensyn til Maaden, hvorpaa han opfatter Thranes offentlige Virksomhed), vil medgive mig, at det er lige saa uklogt som upassende at blande politiske Motiver, Meninger og Gjerninger ind i en Religionssag. En retlig Forfølgelse for religiøse Meninger og Udladelser har altid noget uhyggeligt og odiøst ved sig; men den kan dog paa en Maade undskyldes, saa længe den kan antages udgaaet fra en i sig selv agtværdig, skjønt vildledet, Iver for Religionens Tarv. Men naar Religionen ophører at være Forfølgelsens Motiv og Maal, saa er man ogsaa kommen til Forfølgelsens anstændige Grændse; og derfor mener jeg, at Justitien i nærværende Sag burde endog have søgt at undgaae Skinnet af, at der, enten ved Sagsanlægget eller ved Valget af Straf, var taget noget som helst politisk Hensyn.

Den 30te November.

L.Nr. 199. Advocat **Rye**, Actor mod 1) Martin Bredesen Ommestad og 2) Johannes Bergersen Ommestad.

(Skriftlig behandlet).

Nr. 1 Martin Bergersen Ommestad erkjender a) at have i afvigte Vinter fra sin Husbond 1ste Dept.s Poteteskjelder 2 Gange stjaalet Poteter – hver Gang 2 Skjepper – hvilke han solgte til 10de og 12te Deponenter, der ogsaa erkjende at have afkjøbt ham saadanne Qvanta Poteter for respective 17 og 24 Skill. Kjelderen var tillaaset, men Tiltalte havde i Forveien tillistet sig Noglen. 1ste Dept., der har erklæret at have mærket, at der i Løbet af Vinteren var ham frastjaa-

let Potetes, har som 10de Vidne værdsat 4 Skjæpper Potetes til 96 Skill. b) At have senere, nemlig Natten til 29de April sidstleden, forsøgt at gjøre Indbrud i den samme Kjælder i den Hensigt at stjæle Potetes. Efter at han imidlertid havde faaet Krampen, hvori Hængelaasen befandt sig, itubrukken, saa at det kun stod tilbage at trække Døren op, blev han skræmt af nogle Ankommende og undløb. Nr. 2, Johannes Bergersen Ommestad er tiltalt for Deelagtighed med Nr. 1 i dette sidstnævnte Indbrud. Nr. 1 har forklaret, at de under en Dandselyftighed samme Nat vare komne overeens om, at Nr. 1 skulde udføre Indbbrudet og derefter levere de ved samme bekomne Potetes til Nr. 2, som Vederlag for 12 Skilling og en Deel Brændeviin, han samme Nat af denne havde bekommet, samt at de derpaa begav sig i Fælledsskab fra Dandselyftigheden, og at Nr. 2, medhavende en Sæk, hvori Poteterne skulde medtages, stod ganske nærved, medens Nr 1 arbeidede med Døren, og at de ogsaa i Fællesdsskab undløb, da de mærkede, at Folk kom til. Nr. 2 erkjender, at have aftalt med Nr. 1, at denne for de bekomne Penge og Brændevinet skulde skaffe ham Potetes og at denne ogsaa havde sagt ham, at han vilde tage Poteterne i 1ste Dept.s Kjælder. Men, uagtet han foregiver at have erklæret, da han hørte dette, ikke at ville have Noget med Poteterne at skaffe, erkjender han dog, at han fulgte med Nr. 1, da denne fra Dandselyftigheden begav sig til Kjælderen og vedgaaer at have staaet og seet paa, at Martin gjorde Indbrud, hvilken Forklaring han, strax efter at den for Retten var afgivet, forandrede derhen, at han saae En at forsøge paa at bryde ind i 1ste Dept.s Kjælder, uden at han med Bestemthed kunde sige, om det var Martin, hvilket han imidlertid senere erfarede af denne, ligesom han ogsaa vedgaaer, at have undløbet sammen med denne, da Folk kom til. Han maa derfor ansees overbeviist om saadan Deelagtighed, som Erll.s 5—6 omhandler, i det af Nr. 1 begaaede Forsøg paa Indbrudstyveri. Ved den af Sorenskriveren i Søløer den 25de Juli 1850 afsagte Dom er Nr. 1 for første Gangs simpelt Tyveri og Forsøg paa Indbrud, tilfunden at hensættes i Fængsel paa Vand og Brød i 25 Dage, men Nr. 2 frifunden for Justitiens videre Tiltale. Ved Overrettens Dom af 16de September er

Nr. 2 for Forsøg paa Indbrud anseet med 10 Dages Fængsel paa Vand og Brød, og Underrettens Dom i Øvrigt stadfæstet. Høiesterets Dom er saa lydende: "Stiftsoverrettens Dom bør ved Magt at stande."

L.Nr. 202. Advocat **Andresen**, Actor mod Carl Olsen Grætvigen.

(Skriftlig behandlet).

Carl Olsen Grætvigen, efter eget Opgivende og Laugrettets Skjøn omtrent 56 Aar gammel, tiltales under nærværende Sag i Følge Hedemarkens Amts Ordre af 8de April 1850 for Legemsfornærmelser mod sin Hustru. Det er i saa Henseende ved Tiltaltes egne Tilstaaelser samt ved de afhørte Vidners Prov oplyst, at Tiltalte tvende Gange har mishandlet sin Kone, den ene Gang, omtreent 5 Uger for afvigte Aars Juul, ved at slaae hende og kaste hende ud af Sengen om Natten, ved hvilken Leilighed hendes Ryg voldsomt bøiedes over den skarpe Sengekant; den anden Gang, i Slutningen af Februar Maaned d. A., idet han med en Stok gjennemprygled hende, uagtet hun da blot var iført en Særk og et Skjørt. Klagerindens Arme og Hænder vare efter denne Mishandling bedækkede med gule og blaae Pletter, ligesom hun ogsaa er bleven betaget af en Rysten og Skjælven samt Nummenhed i de omtalte Lemmer, Noget, som saa vel hun, som de afhørte Vidner antage er en Følge af de voldsomme Slag med den over fingertykke Stok. Hvorvel nu Districtslægen (i hin Erklæring Litr. C.) ei har anseet det som afgjort, at denne Skjælven kom af den udførte Mishandling, ligesom han heller ikke antager de i Erklæringen for Øvrigt omtalte Sygdomme som Følger af den, saa viser dog denne Angjældendes Adfærd mod en sygelig og svag Ægtefælle en høi Grad af Grusomhed. Angj. har vel som Grunde til hine Mishandlinger angivet, at Konen den ene Gang bebreidede ham Utroskab, eller at han ei forsorgede hende tilstrækkeligt med Kaffe og Brændeviin, og at hun den anden Gang havde forsøgt at hænge sig, men saa vel det Ene som det Andet er af Konen benegtet, og Ingen af Vidnerne

har hørt noget derom. Angj. og hans Kone levede sammen, til hiin efter den sidste Mishandling flyttede fra ham. Ved de ergangne, af Høiesteret stadfæstede Domme, er Angj., for tvende Gange forøvede Legemsfornærmelser mod sin Hustru, ansect med 1 Aar og 6 Maaneders Strafarbeide.

L. Nr. 203. Advocat **Kildal**, Actor mod Christopher Christophersen Langvaslien.

(Skriftlig behandlet).

Gjennem Sognepræst Besfesens Anmeldelse af 6te Juli dette Aar har 1ste Deponentinde begjært sin Mand, Angjældende, tiltalt for tvende mod hende forøvede Overfald eller Mishandlinger. I Følge 1ste Deponentindes Udsagn, der i det Væsentlige er bestyrket ved 2den og 4de Deponents Forklaringer under Forhøret samt Angjældendes Tilstaaelser, fandt den 1ste Mishandling Sted ved Pintsetider d. A. Da Konen antraf Angj. i en stor Forsamling paa Pladsen Rælerud med en Brændeviinsdunk, og hun irettesatte ham, fordi han ikke gik hjem, tog han hende i Armen, og viskede hende ud gjennem Døren, spændende efter hende, medens det efter hendes Forklaring er uvist, hvor vidt han traf hende eller ikke. Ude paa Gaarden kastede han en eller to Gange Brændeviinsdunken mod hende, samt tog desuden fat i hende og rystede hende. Den anden Mishandling fandt Sted i Angj.s Moders, 4de Deponentindes, Huus, i Slutningen af Juni Maaned, idet Angjældende med knyttet Næve slog Konen i Hovedet, tog hende i Armen og viskede hende ud, samt med 2 Pidsker slog hende deels i Ansigtet deels i Nakken. Grunden til denne Mishandling var den, at Konen irettesatte ham for hans Forstaaelse med 5te Deponentinde under Sagen. Angj. har paastaaet, at Tvistigheder med Konen angaaende dette Punct har været Grunden til begge de forøvede Mishandlinger, medens, som allerede anført, Konen har angivet en anden Grund til den første Gang stedfundne. Da denne imidlertid tildrog sig paa Pladsen Rællerud, hvor 5te Deponentinde under Sagen har sit Tilhold, er det maaskee ikke

utroligt, at hans forargelige Forhold til denne Angj. har været bragt paa Bane mellem Egtefolkene, og saaledes været i alle Fald den fjernere Bevæggrund til Angjældendes Forgribelse paa Konen. Angj.s Kone har imidlertid været i sin gode Ret, naar hun irettesatte ham for hans Forhold til 5te Deponentinde; thi efter 2den og 4de Deponents Forklaringer under Forhøret og 6te Dept.s under Sagen, maa et forargeligt Forhold virkeligen antages at have bestaaet mellem disse Personer, idet han imod 6te Dept.s Forbud ikke har villet holde sig borte fra Huset, hvor det er in confesso, at han meget hyppigen er kommet, ligesom han ogsaa i Følge 4de Deponents Forklaring har slaaet Haanden af Konen og deres 2 Børn, og derimod efter 2den Dept.s Forklaring, bragt Alt, hvad han tjener, hen til 5te Deponentinde. Konen er derhos skildret meget fordeelagtigen; Angjældende, der er 26 Aar gammel, har faaet et meget slet Skudsmaal. Angj. er saaledes efter det Anførte retteligen anseet med Strafarbeide efter Criminallovens Cap. 15 §§ 11 og 20, og, skjønt det ikke tydeligen er udtrykt i Conclusionen, viser det sig dog af Præmisserne, at Kumulation retteligen er anvendt for de 2 Gange mod Konen forøvede Overfald. Straffen er af begge Retter fastsat til 1 Aar. Høiesteret stadfæstede de ergangne Domme.

Den 6te December.

L.Nr. 210. Advocat **Rolfsen**, Actor mod 1) Even Larsen og 2) Marthe Pedersdatter Mostuen.

(Skriftlig behandlet)

De Angjældende Even Larsen og Marthe Pedersdatter Mostuen tiltales i Følge Hedemarkens Amts Ordre af 31te Juli d. A for Overtrædelse af Criminallovens Cap. 18 § 23 sidste Passus samt for Helligbrøde. Ved egen Tilstaaelse i Forbindelse med de afhørte Vidners Prov maa det ansees tilstrækkelig oplyst, at Angj. Even Larsen i de sidste 15 Aar har levet sammen med Medtiltalte Marthe Pedersdatter Mostuen som om de vare Egtefolk. Angj. Even Larsen er 40 Aar gammel, samt gift, idet han dog med sin endnu

levende Hustru i Følge Amtsbevilling af 13de Januar 1843 er skilt fra Bord og Seng, efter at de den 2den October 1839 vare ved Forligelsescommissionen blevne enige om Skilsmissens Vilkaar. Tiltalte Marthe Pedersdatter er 62 Aar gammel, samt Enke; hendes Mand døde imidlertid først for 3½ Aar siden, saaledes at Samleiet allerede i hans levende Live var begyndt, og som det af Vidneforklaringerne samt en Overretsacten medfølgende Beviidnelse synes, med hans Samtykke. De Angjældende have ikke avlet Børn sammen, hvorimod Angj. Even i Aaret 1847 med sin fraskilte Hustru havde et Barn, der døde 14 Dage gammelt. De Angjæld. vare saaledes begge strafskyldige efter Criminallovens Capitel 18 § 23 sidste Passus. Fremdeles er det ved Vidneforklaringerne og de Angjældendes Tilstaaelse godtgjort, at der hos dem jævnligen paa Søn- og Helligdage har samlet sig Folk, der endog under Gudstjenesten have spillet Kort til almindelig Forargelse. De Angjældende vare herfor i Følge Lov 6—3 og Forordningen af 12te Marts 1735 § 8 næstsidste Membrum at ansee med Bøder, hvilke imidlertid kun kunde komme i Betragtning som skjærpende Moment ved Bestemmelsen af det de Angj. ilæggende Strafarbeids Varighed. Ved Underrettens Dom af 21de August sidstleden ere de Angjældende for Overtrædelse af 18—23 og for Helligbrøde anseede med 1 Aars Strafarbeide, hvilken Straffetid ved Overrettens af Høiesteret stadfæstede Dom, der i Øvrigt stadfæstede Underretsdommen, nedsattes til 8 Maaneder.

L.Nr. 211. Advocat **Rolfsen**, Actor mod Arnt Halvorsen Heir.

(Skriftlig behandlet).

Det er ved egen Tilstaaelse og de afhørte Vidners Prov oplyst, at Angjældende, der er 53 Aar gammel, og Klageren en Dag i Juni Maaned sidstleden vare i Følge fra Levanger til deres Hjem, saaledes at Klageren i Følge med Angjældende gik et Stykke foran denne, der havde Følge med 2den og 3die Dept. Da de vare komne udenfor Angj.s Gaard, satte Klageren sig paa

en Steen for at oppebie de Øvrige, hvorpaa Angjæld. løb hen og under Udraabet: "Vil Du slaaes? Nu skal Du Djævelen annamme mig faae!" slog til ham i Hovedet, saa at han faldt ned af Stenen, hvorpaa han sad. Da Klageren derpaa reiste sig, slog Angjældendes Søn til ham, og slog ham omkuld i en Steenrøs. Under dette fik Klageren et Hul i Hovedet, hvoraf Blodet flød ned over Halsen og Trøien, uden at det dog er oplyst, hvem der har været Aarsagen til Samme, Faderen eller Sønnen. Klageren havde efter Vidnernes Udsagn ikke paa Veien givet Angj. nogen Aarsag til denne voldsomme Behandling, og den af Tiltalte paaskudte Grund, at Klageren paa Levanger havde ærgret ham med at affræve ham skyldige 2 Ort, hvilke han ikke kunde betale, kan ikke komme ham tilgode. Om Klageren ogsaa havde brugt noget drøie Udtryk ved omhandlede Leilighed - han erkjender nemlig selv, at have sagt: "Du er en Skidt, naar Du ikke kan betale de stakkels Skillinger" - saa var der hengaaet et saa langt Tidsrum mellem dette og Overfaldet, at Klageren alligevel maa ansees som sagesløs. Da Klageren ikke har faaet nogen Meen eller Skade efter den tilføiede Molest, maatte Angjældende blive at ansee efter Criminallovens Cap. 15 § 10 jfr. § 11 og er Straffen af de foregaaende Retter antaget passende at kunne bestemmes til 4 Dages Fængsel paa Vand og Brød. Høiesteret stadfæstede de ergangne Domme.

Den 19de December.

L.Nr. 220. Advocat **Dunker**, Actor mod Ingeborg Jørgensdatter.

(Skriftlig behandlet).

Angjældende Kone Ingeborg Jørgensdatter, 49 Aar gammel - gift med 4de Dept., en saa godt som blind 58aarig Mand, der Intet kan bidrage til sin Kones eller Families Underhold, og selv kun liden Fortjeneste har, og som heller ikke boer hjemme hos Konen - er efter Høiesterets Dom af 14de Februar d. A. dømt for 9de Gangs ulovligt Brændeviinssalg, og er nu ved egen

Tilstaaelse, der bestyrkes ved de afhørte Vidners Forklaringer, overbeviist om atter, efter at den fornævnte Høiesteretsdom var afsagt, ulovligen at have udsolgt Brændeviin, som hun paastaaer, for derved at besørge sin fattige Families Underhold. Vel har Angjældende angivet at have solgt efter Befaling af sin Mand, tte Depouent, ligesom denne vedgaaer, at have bedet hende derom og tilraadet hende dertil, men hverken var Trusel eller Vold anvendt for at formaae Angj. til Salget, og heller ikke kan hendes Mand, efter hvad der om ham er oplyst, antages at staae i Forhold til hende som Husbonde, eller som den, for hvis Regning Salget er skeet, jfr. L. af 6te September 1845 §. 16. Angj., maa derfor selv svare for sin Handling, og det er derfor med Føie, at hun under denne Sag for 10de Gangs ulovligt Brændeviinssalg efter Lov. af 19de August 1845 §. 5 ved Politiretsdom er ansect med Magistratens Mulct, 200 Spdlr. Høiesteret stadfæstede Politiretens Dom.

☞ Subscription paa denne Tidende, der gjælder for en halv Aargang eller 26 Nummer, der forskudsviis betales med 1 Spd. 60 ß, af udenbyes Abonnentere 1 Spd. 90 ß, modtages paa alle Rigets Postcontorer, samt hos Undertegnede, hos hvem tillige de foregaaende Aargange (undtagen første Aargang) kunne erholdes, og følgelig tilsælges i raa Materie til Dem, som vil indtræde som Abonnenter, for halv Priis 1 Spd. 60 ß pr. Aargang, naar man derom henvender sig til Forleggeren.

De, som ei opsige ved det 20de Nummers Udgivelse, forpligtes til at vedblive det følgende Halvaar.

J. Chr. Abelsted.

Christiania 1850.

Trykt og forlagt af J. Chr. Abelsted.

Ord-Register

til Retstidenden for 1850.

Sag-Register

til Retstidenden for 1850.

Adelige Privilegier.

Frifindelse for Erstatningssøgsmaal, anlagt af Toldinspekteur Baron Wedel-Jarlsberg mod Finants- og Justitsdepartementerne, paa Statens Vegne, samt mod Grev P. A. Wedel m. Fl., i Anledning af L. af 1ste August 1821 og 8de August 1842. S. 454—476.

Afsindige.

Hjemvisning til Indhentelse af Lægeskjen og saavidt muligt andre Oplysninger om Sindsforfatningen hos en for Overtrædelse af 10—1 jfr. 26 og 15—19 og 11 tiltalt og i de foregaaende Instantser dømt Person. S. 101—104.

Frifindelse for Justitiens Tiltale (for Tyveri) paa Grund af Sindsbeskaffenhed, der gjorde Tilregneligheden tvivlsom. S. 225—227.

Spørgsmaal om Angjældendes Tilregnelighedstilstand. S. 367—368.

Tyveri af en Person, hvis Tilregnelighed efter Præsteattesten kunde synes tvivlsom, men efter Lægeattestens Erklæring og Vidneforklaringerne maatte antages at have været tilstede, af de foregaaende Retter belagt med 4 men af Høiesteret med 3 Maaneders Tugthusarbeide. S. 484—485.

Forstilt Afsindighed, der bevirkede Afvisning af en tidligere Sag angaaende flere Tyverier, som ved foregaaende Underretstilstaaelse vare oplyste, senere opgiven og opklaret, og Angjældende igjen sat under Tiltale samt fældt, uagtet han foregav, ikke at kunne erindre Noget fra den Tid, hvori hans Afsindighed skulde have fundet Sted. S. 636—639.

Afviisning.

Ankestævning af Overretten afviist, som alene rettet mod Skifteforvalteren i et Fallitbo, hvor de øvrige Creditorer havde protesteret mod Appellantens Paastand om Fortrinsret. S. 8—11.

Indankning efter skriftligt Forlangende af Tiltalte, der ved Overretsdommens Forkyndelse havde acquiesceret, afviist som uforkyndt. S. 12 Nr. 32.

Forkastelse af Afviisningspaastand, der støttedes paa den Omstændighed, at Overøvrigheden, som havde udstedt Actionsordren, selv var Medlem af Bestyrelsen for den fornærmede Indretning S. 13 Nr. 94.

Sag anlagt mod flere, civile og militære, Personer ved combineret Ret, for usammenhængende Løsgængeri, afviist fra bemeldte Ret. S. 46 Nr. 57.

Afviisning fra Høiesteret, for saa vidt angik fra Angj.s Side upaaankelige Bøder, ilagte for Overtrædelse af 18—22 i Forbindelse med Fængselsstraf for pasløs Omstreifen. S. 208.

Afviisning fra Høiesteret paa Grund af Tiltaltes tenere end Paaanken indtrufne Dødsfald, hvorefter Sagen for hans Vedkommende alene angik Omkostninger. S. 218.

Justitssag, anlagt mod en Mand for at have tilbagetaget en af Politiet indsat Hest, der tilhørte hans anholdte Kamerat, som imidlertid var under Forhør i Anledning af uforsigtig Ridt paa Gaden, af Høiesteret afviist fra Underretten som ikke henhørende under Justitsforfølgning. (De foregaaende Retter havde henført Tilfældet under Analogien af 10—19, som Høiesteret ikke fandt anvendelig). S. 260—261.

Afviisning af Anke over inappellable Bøder. S. 271—272.

Sag for Overtrædelse af L. om Almuskolevæsenet af 12te Juli 1848, § 28, af Høiesteret afviist fra Underretten, som ikke henhørende under Justitsforfølgning. S. 381—384.

Spørgsmaal om Afviisning, fordi ikke alle Interesserede i Sagen deeltoge i Søgsmaalet, og fordi L. 1—16 samt 3—11—17 ikke vare komne til Anvendelse. S. 476—480.

Afviisning af Anke paa inappellabel Bod. S. 493—494.

Afviisning fra Politiretten (ved dens egen, for saa vidt upaaankede Dom) af et mod Reguleringscommissionen i Christiania anlagt Søgsmaal til Erstatning for et til Gade udlagt Stykke Tomt. Afviisningspaastand — støttet paa formentlig Anerkjendelse af en Gaderegulering, der søgtes kjendt ugyldig — forkastet af Politiretten og Høiesteret. S. 497—503.

Afviisning fra Høiesteret paa Grund af L. af 12te September 1818, § 26, i et Tilfælde, hvor en Sorenskriver var tiltalt i Følge L. om Stempletpapir af 9de August 1839, § 27,

men var frifunden i de foregaaende Instantser, hvis Domme vare appellerede af det Offentlige. (Jfr. Rettst. for 1842, S. 115—117). S. 545—546.

Spørgsmaal om Forligelseslovens Fordringer i §§ 50, 53 og 79 vare opfyldte under en Forligsprøve ved Fuldmægtig, af de foregaaende Retter afgjort benegtende, og Sagen afviist, men af Høiesteret afgjort bekræftende, og Sagen hjemviist til Forfristning af Indstævnte inden 8 Uger, og Omkostningerne for Overinstantserne tillagte Citanten med 80 Spd. S. 577—580.

Justitssag, der blandt Andet angik forsøgt Sænkning af Skib (23—6), ogsaa i denne Deel tagen under Paakjendelse af Underretten, men for saa vidt afviist fra Overretten og Høiesteret, fordi det paatalte Forsøg ansaaes foretaget i aaben Sø (1—2). S. 587—592 og 598—599.

Bilag, fremlagt i foregaaende Instants men ikke benyttet under Proceduren der, og heller ikke fundet at have havt Indflydelse paa Sagen, anseet overflødigt i følgende Instants, hvor det ikke var fremlagt. Spørgsmaal om Afviisning paa Grund af L. 1—5—11 efter Omstændighederne besvaret benegtende. S. 593—597.

Indsigelse mod en Mands Competents og Habilitet til, som Værge for sin Søn at indtale dennes Odelsret, men Bemyndigelse af Formynderøvrigheden og uagtet Værgen var Opbudsmand, forkastet ved en Eragtning, som var afsagt uden Meddomsmænd, og derfor af Overretten blev kjendt uefterrettelig tilligemed den paafulgte Dom i Sagen, men af Høiesteret blev stadfæstet tilligemed Dommen. S. 641—644.

Afviisning af Anke efter Domfældtes Forlangende over inappellabel Mulct for Overtrædelse af 21—33. S. 693—695.

Afviisningspaastand paa Grund af, at den i Frd. af 27de Septbr. 1799, §§ 26 og 27, Cancelliet tillagte Actionsmyndighed nu maatte ansees overgaaet paa Regjeringen, ikke paa Justitsdepartementet, i alle Instantser forkastet. S. 742—745.

Alminding.

N. L. 3—12—4 anseet lige anvendelig paa private som paa offentlige Almindinger. S. 337—341.

Angivelse (falsk).

Overtrædelse af 12—1 (der kunde synes at gaae ind under 12—2) samt af 17—1 og 2 og af 21—33 anseet med 10 Aars Strafarbeide. S. 62—64.

Falsk Angivelse, der gik ind baade under 17—1 og 17—2, af alle Retter henført under 17—1. S. 622—624.

Anstiftelse.

Deeltagelse i Tyveri efter 5—1 og 6 anseet med 1 Aars Strafarbeide. S. 16 Nr. 235.

Arrest og Forbud.

En Panthavers Forbud mod ødelæggende Hugst i nogle Skove, paaanket som Rettens voldsomme Tvang, men stadfæstet. S. 705—720. Almindelige Bemærkninger om Forfølgning og Paaanke af Arrest og Forbud i civile Sager, samt om disse Retsmidlers Anvendelse mod Embedshandlinger. Not. 713—717.

Assurance.

Mundtlig Assurance uagtet L. 4—6—1 til 3 kjendt gyldig. S. 97—101.

Auctionsvæsen.

Auctionsforretning med derunder afsagte Kjendelser underkjendt, som støttet paa en ugyldig Panteforskrivelse. S. 1—8.

Ubeføiet Forkastelse af høiere Auctionsbud, ved forbeholdt Approbation af lavere, anseet som Grund til Skadeserstatning. Spørgsmaalet, om den i L. 5—7—14 fjernere Panthaver givne Udløsningsret mod nærmere er hævet ved den senere Auctionslovgivning, besvaret benegtende. S. 17—30.

Barnefødsel i Dølgsmaal og lignende Brøde.

(se og Fostermord).

Overtrædelse af 14—18 (der lande synes henhørende under 14—16) i alle Instantser anseet med 4 Aars Strafarbeide. S. 526—528.

Barnefødsel i Dølgsmaal af de foregaaende Retter anseet efter 14—18 med 6 Aars, men af Høiesteret efter 14—16 med 10 Aars Strafarbeide. S. 697—700.

Bedrageri

(se og Hittegods).

Crll.s 21—8 anvendt paa en Opsynsmand, der var sat til at controlere Opmaalingen af Varer, hvorved en Deel blev forsveget. S. 13 Nr. 94.

Crll.s 21—13 anvendt i Forbindelse med den foregaaende § 2. S. 14 Nr. 142.

Overtrædelse af 21—11, ved Flytning af Skjelstene, anseet med 6 Maaneders Strafarbeide. S. 88—89.

Bedrageriskt Forhold, som af Underretten blev henført under 21—6, men af Overretten og Høiesteret under 21—8, i

første og sidste Instants belagt med 10 Dages Fængsel paa Vand og Brød, i anden Instants med 8 Maaneders Strafarbeide. S. 91—94.

Forstanderen for et Ophudsbeers Trælasttomt („Tomteformand") anseet efter 19—1 for svigagtigt Salg af den paa Tomten opbevarede Trælast. S. 195—196.

Overtrædelse af 21—7 paa den i 19—24 omhandlede Maade anseet med 10 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 236.

Bedragersk Adfærd, hvorved en gjenlevende Egtefælle havde gjort Boet tilsyneladende insolvent, for at udelukke den Afdødes Slægtninger fra Arv, i alle Instantser efter 21—1 belagt med 15 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 238—240. og 257—259.

For Overtrædelse af 21—25, ved Forsøg paa at stifte ny Gjæld, samt af 11—3, ved Benyttelse af falsk Pas, anvendt 30 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 300—306.

Crl.s 21—1 anvendt paa Benyttelsen af en Andens Afskedspas og Døbeattester under Foregivende af at være den deri nævnte Person. (Frifindelse i foregaaende Instants). S. 490—493.

Overtrædelse af 21—6, Nr. 2, og Salg af Klædningsstykker, uden Compagnichefens Samtykke (Frd. af 12te April 1754), af Krigsretten anseet med 6 Maaneders Strafarbeide, men af Høiesteret med 30 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 542—543.

Flere Bedragerier, hvoraf et ved Hjemthinget ansaaes som Tyveri, og nogle kunde ansees at udgjøre een fortsat Forbrydelse, af Høiesteret ved Cumulation ansete efter 21—1 og 6, Nr. 2, med 3 Aars Strafarbeide. (Ved Hjemthinget var samme Straf anvendt). S. 553—555.

Overtrædelse af Crl.s 21—27 og 29 belagt med 1 Aar 6 Maaneders Strafarbeide. (Spørgsmaal, om Tiltalende burde sættes efter 21—6 i Forbindelse med 21—27, af Overretten besvaret bekræftende, men benegtende af Høiesteret, der i Stedet for 6te anvendte 29de §). S. 560 og 569—570.

Bedrageri og Tyveri anseet efter 21—1 og 6 samt 19—1 med 30 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 655—656.

Mordbrand, Løsgængeri, Betleri og Overtrædelse af 21—10 belagt med 8 Aars Strafarbeide. S. 692—693.

Undvigelse fra sin Skipper, med forstudt Hyre, i alle Instantser anseet for den Enes Vedkommende med 7 Maaneders Strafarbeide (efter foregaaende Domme for uhjemlet Besiddelse af stjaalne Koster og for Desertion) samt for den Andens med 25 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 785—786.

Befragtning.

En Befragtning kjendt gyldig, uagtet intet Certeparti derom var oprettet. (L. 4—2—2, jfr. 4—16—1 og 8, samt Retsf. for v. A. S. 97—101). S. 503—509.

Spørgsmaal, om og hvor vidt Fragt kunde fordres af Styrtegods, der formedelst Skade var udlosset undervejs, for muligt at reddes; men derefter blev udskibet som videres bedærvet. S. 529 539.

Beskadigelse af Eiendom eller Gods.

Overtrædere af 23—11, under Lavalder, af Underretten frifundne, men af Overretten og Høiesteret ansete med 12 Dages Fængsel paa sædvanlig Fangekost. S. 76—77.

Betleri.

Løsgængeri og Betleri cumulative belagt med 4 Maaneders Tvangsarbeide, 2 Maaneder for hvert. S. 127.

For simpelt Tyveri og 3die Gangs Betleri anvendt 25 Dages Fængsel paa Vand og Brød. (10 Dage for Tyveriet og 15 for Betleriet). S. 236—237.

Betleri belagt med 2 Maaneders Arbeidshusstraf. S. 482—483.

For at have udsendt sit 14aarige Barn paa Betleri anvendt 2 Maaneders Arbeidshusstraf. S. 489—490.

Femte Gangs Betleri anseet med 8 Maaneders Tvangsarbeide. S. 511—512.

Betleri af en 70aarig Mand med Beenskade, der blev udviist af det ene Sogn efter det andet, for ikke at vinde Hjemstavnsret, i alle Instantser anseet med 3 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 512.

Betleri, forbundet med fredsforstyrrende Forhold, anseet med 10 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 548—549.

Mordbrand, Løsgængeri, Betleri og Overtrædelse af 21—10 belagt med 8 Aars Strafarbeide. S. 692—693.

Brændeviins Brænden, Salg og Udskjenken.

En Kjøbmand i Finmarken ilagt 20 Spd. Bod for ulovligt Brændeviinssalg, som bestod i, at han havde modtaget Bestillinger paa Brændeviin af Almuen ved Fiskerierne og senere leverede det, dog ikke i mindre Qvantiteter end 40 Potter. S. 38—41.

En Gjæstgiver, der paa Grund af sin Landhandlerbevilling (af 4de November 1843) paastod sig berettiget til den af ham drevne, men anmeldte, Handel med Brændeviin i Stort,

nemlig en Anker og derover," og som forhen var mulcteret for ulovligt Brændeviinssalg, frifunden af Overretten, men fældt af Underretten og Høiesteret for 2den Gang forøvet ulovligt Brændeviinssalg til en Bod af 25 Spd. S. 266—268.

L. af 6te September 1845, § 18, fortolket derhen, at Spiseværter ikke kunne udskjenke Brændeviin efter Kl. 10 om Aftenen, idet Mindste ikke naar de ei tillige beværte sine Gjæster med Spise. S. 486—488.

Fjerde Gangs ulovligt Brændeviinssalg anseet med 150 Spd.s Bod til Orling. S. 654.

Tiende Gangs ulovligt Brændeviinssalg belagt med 200 Spd.s Bøder. S. 831—832.

Børn (under criminel Lavalder).

Forfærdigelse og Forsøg paa Udgivelse af en falsk Ottesk. lling, medens Angjældende var mellem 14 og 15 Aar, et halvt Snees Aar før Paatalen for dette og et senere Falsk af lige Beskaffenhed, hvorfor Angjældende paa Grund af Utilstrækkelighed i Beviset blev frifunden, af Underretten belagt med 24 Slag Riis, men af Overretten og Høiesteret anseet som straffrit paa Grund af Præscription. S. 70—72.

Overtrædere af 23—11 under Lavalder af Underretten frifundne, men af Overretten og Høiesteret anseede med 12 Dages Fængsel paa sædvanlig Fangekost. S. 76—77.

Barn under 15 Aar for tre simple Tyverier efter 19—1, jfr. 7—1, 6—8 og 2—38, anseet med 12 Slag Riis. Paaanke i den umyndige Domfældtes Fraværelse, skeet efter Værgens Forlangende og forkyndt for denne, tagen for fulde. S. 235.

Tyveri, under 15 Aars Alder, efter 19—1, jfr. 6—8 og 2—38 og 39 belagt med Fængsel paa sædvanlig Fangekost, af Underretten i 16, af Overretten og Høiesteret i 12 Dage, og ny Conclusion given for Tydeligheds Skyld i Gjentagelsestilfælde. S. 690—692.

Commune.

En Skibsreder ved Tønsberg, hvis Bopæl ved L. af 22de Juli 1833 blev henlagt fra Byens til Landets Jurisdiction, og som fon L. om Fattigvæsenet af 20de September 1845 blev anseet fritagen for Fattigskat til Byen, efter denne Lov atter anseet pligtig at svare Fattigskat til Byens Commune, ei alene af sine faste Eiendomme i Byen, men og sine Skibe, og sin af begge Dele flydende Indtægt, skjønt Skibene ikke der vare opbygte. S. 65—69.

Spørgsmaal, om en Mand som Kjøbstadindvaaner kunde ilignes Fattigskat til Byen af den Indtægt han havde af sin Gaard paa Landet, hvor han ligeledes deraf var paalagt Fattigskat, besvaret benegtende af Overretten men bekræftende af Høiesteret. S. 662—665.

Competens.

(Se og Politijurisdiction og Politiretsbehandling).

Spørgsmaalet, om Fogden under en Indførselsforretning kan ansees competent til, udenfor de i L. 1—22—28 og Pl. af 18de Januar 1788 omhandlede Tilfælde, at afgjøre, hvor vidt Udlæg kan gjøres i Gjenstande, som paastaaes at være ulovlig afhændede af Domfældte til Trediemand, naar Tvisten er reist af denne, ved Overretten besvaret benegtende, og Indførselen kjendt uefterrettelig, men ved Høiesteret besvaret bekræftende, og Sagen hjemviist til Paakjendelse af Overretten i Realiteten. S. 737 742.

Afviisningspaastand paa Grund af, at den i Frd. af 27de Septbr. 1799, §§ 26 og 27, Cancelliet tillagte Actionsmyndighed nu maatte ansees overgaaet paa Regjeringen, ikke paa Justitsdepartementet, i alle Instantser forkastet. S. 742—745.

Conclusion (ny).

Ny Conclusion, som Følge af fejlagtige Præmisser i de foregaaende Retters Domme. S. 223—224.

Ny Conclusion given for Tydeligheds Skyld i Gjentagelsestilfælde. S. 690—692.

Concubinat.

Fuldkommen Frifindelse for Tiltale i Anledning af formeentligt Concubinat. S. 74—76.

Concubinat efter 18—22. S. 132—134.

Forbrydelse mod 19—6, efter 2den Gangs Domfældelse for Tyvsforbrydelse, og mod 18—22, første Led, belagt med $3\frac{1}{2}$ Aars Strafarbeide. S. 229—231.

For Overtrædelse af 18—22, 1ste Led, forbunden med særdeles skjærpende Omstændigheder, anvendt 10 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 306—308.

Concubinat efter 18—23, 2det Led, ansect med 25 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 332—333.

For pasløs Omstreifen og 3die Gangs Concubinat $1\frac{1}{2}$ Aars Strafarbeide hver (Kvinden derunder tillige for at have bidt en Politibetjent i Fingeren). S. 494—495.

Concubinat mellem Gift og Ugift ansect for den Førstes

Vedkommende med 20 og for den Sidstes med 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 510—511.

Concubinat efter 18—22 anseet med 10 Dages, og samme Forbrydelse i Forbindelse med Overtrædelse af 18—25, jfr. 6—12, med 15 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 510—511.

En gift Mand anseet for Concubinat og pædlos Overtrædelse med 7 Maaneders Strafarbeide. S. 558—559.

Overtrædelse af 18—25, første Gang, anseet med 5 Dages, og samme Forbrydelse i Forbindelse med Overtrædelse af 18—19 med 30 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 652.

Concubinat mellem to gifte Personer og Hellighrøde anseet cumulative med 8 Maaneders Strafarbeide. S. 829—830.

Contract.

Fortolkning af en under et Skifte skedfunden Overeenskomst. S. 1—8.

Adskillelse fra Bord og Seng, uden foregaaende Overeenskomst om Vilkaarene derved, af Høiesteret ikke funden at medføre Ret for den ene Ægtefælle til Boets Skifte imod den andens Villie. S. 49—59.

Spørgsmaal, om en mundtlig Forhandling om Assurance var at ansee som virkelig og endelig Overeenskomst, eller som løse Talemaader, eller i alle Fald som foreløbige Underhandlinger (nudi tractatus). S. 97—101.

Spørgsmaal, om Forhandlingerne angaaende Fæste af en Rydningsplads skulde ansees som sluttet Forbund eller som foreløbige Underhandlinger (nudi tractatus). S. 115—127.

Tvivlsomt Spørgsmaal, om stiltiende Eftergivelse af Krav paa høiere Løn ved at modtage lavere, besvaret benegtende. S. 158—165.

Tvist om Betingelsen for en Vareordination og om Beviset for Varenes Beskaffenhed ved Afsendelsen afgjort efter Afladerens Paastand i alle Instantser. S. 438—439 og 449—454.

Afviisningspaastand, støttet paa formeentlig Anerkjendelse af en Vareregulering, der sagtes kjendt ugyldig — forkastet af Politiretten og Høiesteret. S. 497—503.

Fortolkning af Salgsvilkaarene ved et Parti Jern, hvorefter Kjøberen eller hans Ophudsby, der havde modtaget Connossementet, paastod sig, som Eier, Ladningen udleveret og Sælgeren henviist til Concurs i Boet for Kjøbesummen (i begge Instantser bifaldt), medens Sælgeren paastod sig frembles som Eier berettiget til at tilbageholde Jernet, indtil det

derpaa for Opbudet overfendte Connossement, saafremt ikke fuld Betaling erlagdes. S. 561—568.

En Værge, som havde sat den umyndiggjorte Mand paa Føderaad hos en Anden, og derfor paa Forlangende betalt 425 Spd. af den Umyndiggjortes Midler, kjendt berettiget til at tilbagesøge, hvad der saaledes var betalt paa den sluttede Føderaadscontract — som ved foregaaende Dom mellem Værgen og den senere afdøde Umyndiggjortes Arvinger var kjendt ugyldig — dog med Fradrag af hvad det ydede Føderaad ved Skjøn maatte ansees værd. S. 612—615.

Fortolkning af en Forening om Gjældsafgjørelse, hvorved der twistedes om nogle Renter og Omkostninger, som den ene Part paastod at være indbegrebne under Opgjørelsen, hvilket den anden negtede. S. 657—662.

Fortolkning af et Skjøde, hvorved Adgang til fri Skur paa en senere nedreven Saug var betinget, og hvorfor Saugen paastodes vedligeholdt, en Paastand, der vel i alle Instantser blev forkastet, men med Ophævelse af Omkostningerne. S. 760—764.

Cumulation af Sager (subjectiv og objectiv).

Combineret Retsbehandling godkjendt, uagtet det ikke var saa sikkert at formode, eller siden blev oplyst, at de Tiltalte vare "fælles i Forbrydelse." S. 13 Nr. 125.

Sag, anlagt mod flere, civile og militære, Personer ved combineret Ret for usammenhængende Løsgængeri, afviist fra bemeldte Ret. S. 46 Nr. 57.

Paaanke under een Sag af to særskilte Indførselsforretninger, afholdte for løbende Ydelser i Følge samme Contract mellem samme Parter, anseet lovlig. S. 592—597.

Cumulation af Straffe.

Iste Gangs Tyveri, Løsgængeri, Betleri, og Overtrædelse af 18—26 af Underretten (som medregnede nogle paatalte Forsøg paa sidstnævnte Forbrydelse) anseet med 6 Aar 6 Maaneders Strafarbeide, men af Overretten (som ikke ansaae Forsøgene strafbare) med 7 Aars Strafarbeide. Af Høiesteret, hvortil Overretsdommen alene efter Angjældendes Forlangende var indanket, blev den, saa vidt paanket var, stadfæstet. S. 15 Nr. 224.

En Lensmand for 2 Forseelser mod 24—7, i Anledning af Fangers Undvigelse, og Overtrædelse af 24—28 formedelst Skjødesløshed a) ved Fangers Bevogtning, b) ved Breves Behandling under sit Postaabneri, c) ved forsømt Efterlysning af

uordentlige Fanger, o: ved Slaphed i Fængselsdisciplinen og Tilsidesættelse af Budet i 2—16 jfr. 10, cumulative anseet med Bøder, som af Underretten bestemtes til 50 Spd., men af Overretten og Høiesteret til 70 Spd. S. 15—16 Nr. 227.

Deelagtighed i Tyveri og Overfald paa sagesløs Mand af de foregaaende Retter belagt med 15 Dages Fængsel paa Vand og Brød efter 5—9 jfr. 19—1, samt 15—10 og 11, men af Høiesteret efter 5—3 og de øvrige nævnte §§ med 8 Maaneders Strafarbeide (da Tiltalte forhen var domfældt for Tyveri). S. 16 Nr. 290.

Overtrædelse af 18—25, 2den Deel, ved to Leiermaal, det ene begaaet med samme Person som et af de tre foregaaende, cumulative belagt med 1 Aars Strafarbeide. S. 33—34.

To Overtrædelser af 10—4 jfr. 26 cumulative anseede med 8 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 46 Nr. 52.

Overtrædelse af 12—1 (der kunde synes at indgaae under 12—2) samt af 17—1 og 2 og af 21—38 anseet med 10 Aars Strafarbeide. S. 62—64.

Overtrædelse af 21—27 og 29 ved Udstedelse af to Vexler for 100 Spd., den ene til Indløsning af den anden, med samme falske Navn paa begge, af Underretten anseet med 6 Aar 2 Maaneders Strafarbeide, ved Cumulation, men af Overretten og Høiesteret uden Cumulation belagt med 4 Aars Strafarbeide. S. 109—110.

Løsgængeri og Betleri cumulative belagt med 4 Maaneders Tvangsarbeide, 2 Maaneder for hvert. S. 127.

Mishandlinger af 70aarig Moster efter 15—10 og 11 jfr. 6—12 anseede med 20 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 135—136.

Overfald paa sagesløse Personer efter 15—10 og 11, jfr. 6—12, af alle Retter belagt med 15 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 227—228.

For simpelt Tyveri og 3die Gangs Betleri anvendt 25 Dages Fængsel paa Vand og Brød. (10 Dage for Tyveriet og 15 Dage for Betleriet). S. 236—237.

Overfald paa sagesløs Mand ved Cumulation anseet med Fængsel paa Vand og Brød af Underretten i 30, af Overretten og Høiesteret i 20 Dage. S. 331—332.

En Jungmands sagesløse Overfald a) paa sin Styrmand med en Haandspag (2 Slag rammede Hovedet, et 3die knuste Underbenet i den ene Forarm) henført under 15—5, jfr. 3, og b) paa en Passager, henført under 15—10 og 11, 12 begge cumulative anseede med 3 Aars Strafarbeide. De foregaaende Retter havde anseet det under a) berørte Overfald

ligefrem henhørende under 15—3 og bestemt Straffen til 4de Grad. S. 350—351.

En Lods for Overtrædelse af Lodslovens § 33, 2det Led, og § 35 (jfr. Crl.s 6—11) dømt uværdig til at være Lods. S. 495—496.

Concubinat efter 18—22 ansect med 10 Dages, og samme Forbrydelse i Forbindelse med Overtrædelse af 18—25, jfr. 6—12, med 15 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 540—541.

Overtrædelse af 21—27 og 29 ved Underretten ansect med 4 Aars Strafarbeide, uden Cumulation, men af Overretten og Høiesteret ved Cumulation (af to Forbrydelser) af den første med 3 Aars, af den sidste med 1 Aar 6 Maaneders Strafarbeide. S. 547—548.

Mælkning af en Ko ("saa mange Gange") ansect af Underretten og Overretten efter 22—14 (uvist, om ved Cumulation) med 10 Dages Fængsel paa Vand og Brød, men af Høiesteret med 20 Dages, ved Cumulation efter samme §. S. 549—552.

Flere Bedragerier, hvoraf et ved Hjemthinget ansaaes som Tyveri, og nogle kunde ansees at udgjøre en fortsat Forbrydelse, af Høiesteret ved Cumulation ansecede efter 21—1 og 6, jfr. 2, med 3 Aars Strafarbeide. (Ved Hjemthinget var samme Straf anvendt). S. 553—555.

Forbrydelse mod Crl.s 21—27 og 29 ved en let opdagelig Forfalskning og Benyttelse af "Kludesedlet," under 18 Aars Alderen, ved Cumulation (for 2 Overtrædelser) ansect med 120 Dages Fængsel paa sædvanlig Fangekost. S. 570—571.

Mordbrand, Løsgængeri, Betleri og Overtrædelse af 21—10 belagt med 8 Aars Strafarbeide. S. 692—693.

Mishandling af Egtefælle, to Gange forøvet, cumulativt ansecte med 1 Aars Strafarbeide. S. 828—829.

Concubinat mellem to gifte Personer og Helligbrøde ansecede cumulativt med 8 Maaneders Strafarbeide. S. 829—830.

Deelagtighed i Forbrydelser.

Deelagtighed i Tyveri og Overfald paa sagesløs Mand af de foregaaende Retter belagt med 15 Dages Fængsel paa Vand og Brød efter 5—9, jfr. 19—1, samt 15—10 og 11, men af Høiesteret efter 5—3 og de øvrige nævnte §§ med 8 Maaneders Strafarbeide (da Tiltalte forhen var domfældt for Tyveri). S. 16 Nr. 290.

Deelagtighed i simpelt Tyveri efter Samraad og foregaa-

ende Tyvsdom anseet med 1 Aars Strafarbeide. S. 166 – 167.

En for Indbrudstyveri eller Deelagtighed deri mistænkt og tiltalt Person paa Grund af Medtiltaltes med hans eget stemmende Foregivende alene anseet efter 5—9 Fr. 21—14 med 10 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 513—514.

Spørgsmaal om Forbrydelsen var begaaet i Samraad, af Underretten besvaret bekræftende, men af Overretten og Høiesteret benegtende. Deelagtighed i Overtrædelse af Frd. 21 — 27 og 29 samt Overtrædelse af sidstnævnte §, under 18 Aars Alderen, belagt med 64 Dages Fængsel paa sædvanlig Fangekost. (2 Kludesedler forfalskede og benyttede). S. 570 - 571.

Simpelt Tyveri og Forsøg paa Indbrud belagt med 25 Dages Fængsel paa Vand og Brød, og Deelagtighed i Forsøget paa Indbrud med 10 Dages lige Fængsel. S. 825—827.

Efterskudsstraffetilfælde.

Et inden tidligere Tyvsdom begaaet men senere opdaget Tyveri, der ikke kunde have bevirket Skjærpelse i hin Dom, og derfor lige saa lidt kunde medføre Tillægsstraf som yderligere stigende Straf i Gjentagelsestilfælde, af Høiesteret forbigaaet i Dom, hvorved Tiltalte fældtes for efterfølgende Tyvsforbrydelser. S. 405—409.

Egtefæller (Forbrydelse mellem).

Mishandling af sagesløs Egtefælle anseet med 1 Aar 6 Maaneders Strafarbeideide. 45—46.

Et med Hensyn til Overlægget tvivlsomt Drab paa Egtefælle af Overretten henført under 14—5, men af Underretten og Høiesteret under 14—1. S. 725—733.

To Mishandlinger af Egtefælle, ved Cumulation anseede med 1 Aars Strafarbeide. S. 827—828.

Mishandling af Egtefælle, to Gange forøvet, cumulative anseede med 1 Aars Strafarbeide. S. 828—829.

Egtefællig.

Adskillelse fra Bord og Seng, uden foregaaende Overeenskomst om Vilkaarene derved, af Høiesteret ikke funden at medføre Ret for den ene Egtefælle til Boets Skifte imod den andens Villie. S. 49—59.

Eiendomsbyrder (Servituter).

Fortolkning af et Skjøde, hvorved Adgang til fri Skur paa en senere nedreven Saug var betinget, og hvorfor Saugen paastodes vedligeholdt, en Paastand, der vel i alle In-

Kontiser blev forkastet, dog med Ophævelse af Omkostningerne. S. 760—761.

Embedsforseelse.

Referent og Dommer ilagte Ansvar af Arrestomkostninger og idømte Bøder for utilbørligt Ophold. S. 377—379.

En Sorenskriver, tiltalt for mislig Forhold med Hensyn til Arvemidler og hans i den Anledning til Foresatte afgivne Erklæringer, ved Underretsdom frifunden for videre Tiltale, men af Overretten ilagt 40 Spd.s og af Høiesteret 200 Spd.s Bøder til Statskassen. S. 599—608 og 616.

Endossement.

Spørgsmaal, om Endossenterne paa en Vexelobligation, bestemt til Disconto i en Sparebank men disconteret af en Privatmand, kunde ansees solidarisk forpligtede med Udstederen, af Høiesteret besvaret bekræftende. S. 673—687.

Erstatning og Erstatningsrenter.

Erstatning efter uimodsagt Paastand tilkjendt Beskjaalne for Omkostninger ved Eftersøgningen af Tyv og Koster. S. 12 Nr. 30.

Ubeføiet Forkastelse af høiere Auctionsbud, ved forbeholdt Approbation af lavere, anseet som Grund til Skadeserstatning. S. 17—30.

Renter, 4 pCt., og Protestomkostninger tillagte Hovedstolen i Erstatning for en falsk Vexel. S. 109—110.

Erstatning tilkjendt Arvingerne efter en afdød Overtoldbetjent for Afkortning i hans Lønning, ved derunder at indbefatte en særskilt Godtgjørelse for midlertidig Udførelse af Inspecteurembedet i samme District, og derefter at beregne den hele Indtægt efter Maximumsbestemmelserne for Overtoldbetjeningen. S. 158—165.

En Sorenskriver, der havde udført Skyldsætninger i en Alminding, som henhørte under en andens Jurisdiction, dømt til at erstatte denne de derfor oppebaarne Gebyrer, med Undtagelse af Beskrivelses- og Thinglysningsgebyr (foruden Skyds og Tæring). S. 177—201.

Frifindelse for Erstatningssøgsmaal, anlagt af Toldinspecteur Baron Wedel-Jarlsberg mod Finants- og Justitsdepartementerne, paa Statens Vegne, samt mod Grev P. A. Wedel, m. Fl., i Anledning af L. af 1ste August 1821 og 8de August 1842. S. 454—476.

Erstatning for Liggedage, der forud var betinget, uden

ende Tyvsdom anseet med 1 Aars Strafarbeide. S. 166 – 167.

En for Indbrudstyveri eller Deelagtighed deri mistænkt og tiltalt Person paa Grund af Medtiltaltes med hans eget stemmende Foregivende alene anseet efter 5—9 Fr. 21—14 med 10 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 513—514.

Spørgsmaal om Forbrydelsen var begaaet i Samraad, af Underretten besvaret bekræftende, men af Overretten og Høiesteret benegtende. Deelagtighed i Overtrædelse af Frdn.s 21—27 og 29 samt Overtrædelse af sidstnævnte §, under 18 Aars Alderen, belagt med 64 Dages Fængsel paa sædvanlig Fangekost. (2 Kludesedler forfalskede og benyttede). S. 570 – 571.

Simpelt Tyveri og Forsøg paa Indbrud belagt med 25 Dages Fængsel paa Vand og Brød, og Deelagtighed i Forsøget paa Indbrud med 10 Dages lige Fængsel. S. 825—827.

Efterskudsstraffetilfælde.

Et inden tidligere Tyvsdom begaaet men senere opdaget Tyveri, der ikke kunde have bevirket Skjærpelse i hin Dom, og derfor lige saa lidt kunde medføre Tillægsstraf som yderligere stigende Straf i Gjentagelsestilfælde, af Høiesteret forbigaaet i Dom, hvorved Tiltalte fældtes for efterfølgende Tyvsforbrydelser. S. 405—409.

Egtefæller (Forbrydelse mellem).

Mishandling af sagesløs Egtefælle anseet med 1 Aar 6 Maaneders Strafarbeide. 45—46.

Et med Hensyn til Overlægget tvivlsomt Drab paa Egtefælle af Overretten henført under 14—5, men af Underretten og Høiesteret under 14—1. S. 725 – 733.

To Mishandlinger af Egtefælle ved Cumulation anseede med 1 Aars Strafarbeide. S. 827 – 828.

Mishandling af Egtefælle, to Gange forøvet, cumulative anseede med 1 Aars Strafarbeide. S. 828 – 829.

Egtefællig.

Adskillelse fra Bord og Seng, uden foregaaende Overeenskomst om Vilkaarene derved, af Høiesteret ikke funden at medføre Ret for den ene Egtefælle til Boets Skifte imod den andens Villie. S. 49 – 59.

Eiendomsbyrder (Servituter).

Fortolkning af et Skjøde, hvorved Adgang til fri Sti paa en senere nedreven Gang var betinget, og hvorfor Gangen paastodes vedligeholdt, en Paastand, der vel i alle In-

Sagsøger blev forkastet, dog med Ophævelse af Omkostningerne. S. 760—761.

Embedsforseelse.

Referent og Dommer ilagte Ansvar af Arrestomkostninger og idømte Bøder for utilbørligt Ophold. S. 377—379.

En Sorenskriver, tiltalt for misligt Forhold med Hensyn til Arvemidler og hans i den Anledning til Foresatte afgivne Erklæringer, ved Underretsdom frifunden for videre Tiltale, men af Overretten ilagt 40 Spd.s og af Høiesteret 200 Spd.s Bøder til Statskassen. S. 599—608 og 616.

Endossement.

Spørgsmaal, om Endossenterne paa en Vexelobligation, bestemt til Disconto i en Sparebank men disconteret af en Privatmand, kunde ansees solidarisk forpligtede med Udstederen, af Høiesteret besvaret bekræftende. S. 673—687.

Erstatning og Erstatningsrenter.

Erstatning efter uimodsagt Paastand tilkjendt Beskjaadige for Omkostninger ved Eftersøgningen af Tyv og Koster. S. 12 Nr. 30.

Ubeføiet Forkastelse af høiere Auctionsbud, ved forbeholdt Approbation af lavere, anseet som Grund til Skadeserstatning. S. 17—30.

Renter, 4 pCt., og Protestomkostninger tillagte Hovedstolen i Erstatning for en falsk Vexel. S. 109—110.

Erstatning tilkjendt Arvingerne efter en afdød Overtoldbetjent for Afkortning i hans Lønning, ved derunder at indbefatte en særskilt Godtgjørelse for midlertidig Udførelse af Inspecteurembedet i samme District, og derefter at beregne den hele Indtægt efter Maximumsbestemmelserne for Overtoldbetjeningen. S. 158—165.

En Sorenskriver, der havde udført Skyldsætninger i en Almindning, som henhørte under en andens Jurisdiction, dømt til at erstatte denne de derfor oppebaarne Gebyrer, med Undtagelse af Beskrivelses- og Thinglysningsgebyr (foruden Skyds og Tæring). S. 177—201.

Frifindelse for Erstatningssøgsmaal, anlagt af Toldinspecteur Baron Wedel-Jarlsberg mod Finants- og Justitsdepartementerne, paa Statens Vegne, samt mod Grev P. A. Wedel, m. Fl., i Anledning af L. af 1ste August 1821 og 8de August 1842. S. 454—476.

Erstatning for Liggedage, der forud var betinget, uden

Fastsættelse af Maalestokken, ved Overretten tilkjendt efter Skjøn, men ved Høiesteret umiddelbar bestemt efter hvad Parterne i et andet aldeles lignende Tilfælde havde vedtaget S. 703–709.

En Værge, som havde sat den umyndiggjorte Mand paa Foderhad hos en Anden, og derfor paa Forhaand betalt 425 Spdlr. af den Umyndiggjortes Midler, kjendt berettiget til at tilbagesøge, hvad der saaledes var betalt paa den Kuttede Foderaadscontract – som ved foregaaende Dom mellem Værgen og den senere afdøde Umyndiggjortes Arvinger var kjendt ugyldig – dog med Fradrag af hvad det ydede Foderaad ved Skjøn maatte ansees værd. S. 612–615.

Falsk.

Forfærdigelse og Forsøg paa Udgivelse af en falsk Ottestilling, medens Angjældende var mellem 14 og 15 Aar, et halvt Snees Aar før Paatalen for dette og et senere Falsk af lige Beskaffenhed, hvorfor Angjældende paa Grund af Utilstrækkelighed i Beviset blev frifunden, af Underretten belagt med 24 Slag Riis, men af Overretten og Høiesteret anseet som straffrit paa Grund af Præscription. S. 70–72.

Overtrædelse af 21–27 og 29 ved Udstedelse af to Beviser for 100 Spd., den ene til Indløsning af den anden, med samme falske Navn paa begge, af Underretten anseet med 6 Aar 2 Maaneders Strafarbeide, ved Cumulation, men af Overretten og Høiesteret uden Cumulation belagt med 4 Aars Strafarbeide. S. 109–110.

For Overtrædelse af 11–2 (Forfærdigelse af falsk Pas for en Fallent) anvendt 30 Dages Fængsel paa Vand og Brød. For Overtrædelse af 21–25 ved Forsøg paa at stifte ny Gjæld samt af 11–3, ved Benyttelse af falsk Pas, anvendt 30 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 300–306.

To Personer fældte a) for Indbrudstyveri i norsk Kirke i 1843 (en Kiste med 1030 Spd. stjaalen), Nr. 1 efter Indicier, Nr. 2 efter Bekjendelse; b) for Tyveri af en Baad i Norge 1840, efter begges Tilstaaelse; c) Nr. 1 for Benyttelse af 4 falske Præsteattester fra Norge i Sverige 1844; d) Nr. 2 for tilstaaet Forfærdigelse af falsk Attest i en norsk Præsts Navn 1840 og Benyttelse i Sverige 1844 af en i norsk Præsts Navn udfærdiget falsk Attest, samt for 2 i Norge begaaede simple Tyverier i 1840 og 1841. (Nr. 1 undvegen fra Fæstning, hvor han som domfældt for Falsk var indsat til 12 Aars Arbeide; og Nr. 2 forhen fældt for Tyveri). Straffen for begge bestemt til 10 Aars Strafarbeide. S. 333–336.

Overtrædelse af 21—27 og 29 ved Underretten anseet med 4 Aars Strafarbeide, uden Cumulation, men af Overretten og Høiesteret ved Cumulation (af to Forbrydelser) af det første med 3 Aars, af den sidste med 1 Aar 6 Maaneders Strafarbeide. S. 547—548.

Overtrædelse af Crll.s 21—27 og 29 belagt med 1 Aar 6 Maaneders Strafarbeide. (Spørgsmaal, om Angjældende burde fældes efter Crll.s 21—6 i Forbindelse med 21—27, af Overretten besvaret bekræftende, men benegtende af Høiesteret, der i Stedet for 6te anvendte 29de §). S. 560 og 569—570.

Forbrydelse mod Crll.s 21—27 og 29 ved en let opdagelig Forfalskning og Benyttelse af "Kludesedler," under 18 Aars Alderen, ved Cumulation (for 2 Overtrædelser) anseet med 120 Dages Fængsel paa sædvanlig Fangekost. S. 570—571.

Fangebevogtning.

En Lensmand for 2 Forseelser mod 24—7, i Anledning af Fangers Undvigelse, og Overtrædelse af 24—28, formedelst Skjødesløshed a) ved Fangers Bevogtning, b) ved Breves Behandling under sit Postaabneri, c) ved forsømt Efterlysning af undvegne Fanger, d) ved Slaphed i Fængselsdisciplinen og Tilsidesættelse af Budet i 2—16, jfr. 10, cumulative anseet med Bøder, som af Underretten bestemtes til 50 Spd., men af Overretten og Høiesteret til 70 Spd. S. 15—16 Nr. 227.

Fatalia.

Udkastelse efter et flere Aar gammelt Forlig - hvorved Salget af en Bondegaard var stadfæstet og Sælgeren forpligtet til uopholdelig Fravigelse, som dog siden ikke var paafulgt trods gjentagen Udsigelse - negtet, fordi Forliget havde overstaaet fatalia executionis, og L. 6—14—6 (jfr. 3—14—1) ansaaes uanvendelig. S. 644—648.

Fiskeri (Forkast).

L. 5—11—20 fortolket saaledes (af Overretten og Høiesteret) at "udgive sit Toug" maa anseees ligebetydende med "bringe sit Toug i Land," og ikke (som af Underretten antaget) at have begyndt at udkaste selve Noten. S. 476—480.

Forlig.

Udkastelse efter et flere Aar gammelt Forlig - hvorved Salget af en Bondegaard var stadfæstet og Sælgeren forpligtet til uopholdelig Fravigelse, som dog siden ikke var paafulgt trods gjentagen Udsigelse - negtet, fordi Forliget havde overstaaet fatalia executionis, og L. 6—14—6 (jfr. 3—14—1) ansaaes uanvendelig. S. 644—648.

*

Forligsprøve.

Spørgsmaalet om Gyldigheden af en Forligsmægling, der var forsøgt ved et af selve Forligelsescommissærerne udenfor rammet almindeligt Commissionsmøde, besvaret benægtende af Overretten, men bekræftende af Underretten og Høiesteret. S. 115–127.

Spørgsmaal, om Forligelseslovens Fordringer i §§ 50, 53 og 79 vare opfyldte under en Forligsprøve ved Fuldmægtig, af de foregaaende Retter afgjort benægtende og Sagen afviist, men af Høiesteret afgjort bekræftende og Sagen hemviist til Fortsættelse af Indstævnte inden 8 Uger, og Omkostningerne for Overinstantserne tillagte Citanten med 80 Spd. S. 577–580.

Forkyndelse.

Indankning efter skriftligt Forlangende af Tiltalte, der ved Overretsdommens Forkyndelse havde acquiesceret, afviist som uforkyndt. S. 12 Nr. 32.

Naar L. af 6te September 1815, § 5, er iagttaget ved Dommens Forkyndelse, behøves ikke ny Forkyndelse, naar Dommen indankes af det Offentlige; om den end ikke fra Domfældtes Side er paaankelig. S. 38–41.

Fornærmelse paa Legeme eller Helbred.

Delagtighed i Tyveri og Overfald paa sagesløs Mand af de foregaaende Retter belagt med 15 Dages Fængsel paa Vand og Brød efter 5–9, jfr. 19–1, samt 15–10 og 11, men af Høiesteret efter 5–3 og de øvrige nævnte §§ med 8 Maaneders Strafarbeide (da Tiltalte forhen var domfældt for Tyveri). S. 16 Nr. 290.

Overfald paa sagesløs Mand (efter foregaaende Domfældelse for lignende Forbrydelse) af Underretten belagt med 30 Dages men af Høiesteret med 20 Dages Fængsel paa Vand og Brød. (Overretten frifandt for Justitiens videre Tiltale. Tvivlsomt Spørgsmaal om Nødværge og Sagesløshed). S. 41–43.

Overfald paa sagesløs Mand anseet med 4 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 72–74.

Frifindelse for videre Tiltale ved Underretten og fuldkommen Frifindelse ved Overretten og Høiesteret for Overfald. S. 78–79.

Erll.s 15–10 og 11 anvendte med 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød i et Tilfælde, hvor Klageren var temmelig ilde medhandlet og hans Klæder sønderrevne, men hvor hans Sagesløshed var noget tvivlsom. S. 106–107.

Mishandlinger af 70aarig Moster efter 15—10 og 11, jfr. 6—12, ansete med 20 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 185—186.

Overtrædelse af 15—5, jfr. 8, ved Overskjærelse af En Næse, i alle Instantser anseet med 1 Aars Strafarbeide. S. 174—176.

Overfald paa sagesløs Mand af Underretten anseet med respective 10 og 15 men af Overretten og Høiesteret med 15 og 25 Dages Fængsel paa Vand og Brød. (Nr. 2 fældt for Stiksaar i Læben). S. 222—223.

Overfald paa sagesløse Personer efter 15—10 og 11, jfr. 6—12, af alle Retter belagt med 15 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 227—228.

Overfald paa sagesløse Personer i alle Instantser anseet efter 15—11, jfr. 10, med Fængsel paa Vand og Brød, men Straffetiden af de foregaaende Retter bestemt til 24, af Høiesteret til 30 Dage. S. 265—266.

Legemsfornærmelse mod en Mand, hvis Sagesløshed var tvivlsom, af Underretten og Høiesteret anseet efter 15—11, jfr. 10, med 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød, hvorimod Overretten frifandt for Justitiens videre Tiltale. S. 311—312.

Overfald paa sagesløs Mand belagt med 20 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 327—328.

Overfald paa sagesløs Mand ved Cumulation anseet med Fængsel paa Vand og Brød, af Underretten i 30, af Overretten og Høiesteret i 20 Dage. S. 331—332.

Vedholdende Mishandling af sagesløs Mand henført under 15—10 og 11 og belagt med Fængsel paa Vand og Brød, af Underretten og Overretten i 20, men af Høiesteret i 30 Dage. S 342—343.

En Jungmands sagesløse Overfald a) paa sin Styrmand med en Haandspag (2 Slag rammede Hovedet, et 3die knuste Underbenet i den ene Forarm), henført under 15—5, jfr. 3, og b) paa en Passager, henført under 15—10 og 11, og begge cumulative anseete med 3 Aars Strafarbeide. (De foregaaende Retter havde anseet det under a) berørte Overfald ligefrem henhørende under 15—3, og bestemt Straffen i 4de Grad). S. 350—351.

Overtrædelse af 15—11, jfr. 20, samt 10—1 og 4, jfr. 26, i de foregaaende Instantser anseet med 10 Maaneders, men af Høiesteret med 7 Maaneders Strafarbeide. S. 367—368.

Frifindelse for Justitiens videre Tiltale i Anledning af paaklaget Overfald eller Overdrivelse af Hustugt mod et Pleiebarn. S. 409—411.

En Husmands Overfald paa sine sagesløse Husbondsfolk af Underretten anseet med 6 Maaneders Strafarbeide, men af Overretten og Høiesteret med 30 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 488—489.

For Overfald paa sagesløse Personer 15 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 493-494.

Overtrædelse af 15—9, jfr. 2, beviist ved Indicier og i alle Instantser anseet med 1 Aars Strafarbeide, foruden Erstatning, m. M. S. 522-524.

Mishandling af en Mand, der ved et Bryllup - hvor Saadant skal være sædvanligt i den Egn - havde lagt sig i samme Seng som Angjældendes Datter (begge fandtes paaklædte og liggende langt fra hinanden), anseet som sagesløst Overfald med 10 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 572—573.

Mishandling af en Dreng, opklyst ved Indicier og af Underretten anseet efter Crl.s 15—7, jfr. 2, med 8 Maaneders Strafarbeide, men af Overretten og Høiesteret efter 15—9, jfr. 2, med 120 Dages Fængsel paa sædvanlig Fangekost. S. 750—752 og 764—766.

En Mand, der ved uforsigtig Kjørsel havde faaet sin Hest indviklet i et andet Forspands Sæletøi, og foraarsaget, at et Fruentimmer sprang ud af Vognen samt forvred sit Been, ilagt Skadeserstatning og Sagsomkostninger. (Straf blev ikke paastaaet). S. 776—782.

Spørgsmaal om Sagesløshed i et Tilfælde, hvori de foregaaende Retter fandt Crl.s 15—10 og 11 anvendelige, men Høiesteret frifandt for Justitiens videre Tiltale. S. 783-784.

Overfald paa sagesløs Mand i alle Instantser anseet med respective 10 og 15 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 790—791.

Overtrædelse af Crl.s 15—10 og 11 befaaet med 4 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 830—831.

Forsøg.

Strafarbeide i 3 Aar og 6 Maaneder anvendt paa attenteret Lommetyveri, efter 2 Ganges Domfældelse for Tyveri og 1 Gangs for Røveri. S. 14 Nr. 167.

Fjerde Gangs Tyveri, Løsgængeri, Betleri og Overtrædelse af 18—26 af Underretten (som medregnede nogle paatalte Forsøg paa sidstnævnte Forbrydelse) anseet med 6 Aar og 6 Maaneders Strafarbeide, men af Overretten (som ikke ansaae Forsøgene strafbare) med 7 Aars Strafarbeide. Af Høiesteret, hvortil Overretsdommen alene efter Angjældendes Forlangende var indanket, blev den, saa vidt paaanket var, stadfæstet. S. 15 Nr. 224.

Forfærdigelse og Forsøg paa Udgivelse af en falsk Otteskilling, medens Angjældende var mellem 14 og 15 Aar, et halvt Snees Aar for Paatalen for dette og et senere Falsk af samme Beskaffenhed, hvorfor Angjældende paa Grund af Utilstrækkelighed i Beviset blev frifunden, af Underretten belagt med 24 Slag Riis, men af Overretten og Høiesteret ansect som straffrit paa Grund af Præscription. S. 70—72.

Forsøg paa Mord og Postrøveri af alle Retter belagt med Strafarbeide i 1ste Grad. S. 700—704.

Simpelt Tyveri og Forsøg paa Indbrud belagt med 25 Dages Fængsel paa Vand og Brød, og Deelagtighed i Forsøget paa Indbrud med 10 Dages lige Fængsel. S. 825—827.

Fortsat Forbrydelse.

Flere Bedragerier, hvoraf et ved Hiemthinget ansaaes som Tyveri, og nogle kunde ansees at udgiøre een fortsat Forbrydelse, af Høiesteret ved Cumulation anseede efter 21—1 og 8 jfr. 2, med 3 Aars Strafarbeide. (Ved Hiemthinget var samme Straf anvendt). S. 553—555.

Crll.s 8—1 oftere overtraadt, men det Hele anseet som een fortsat Forbrydelse, hvoraf Intet var præscriberet og maaskee heller ikke over 2 Aar gammelt. S. 671—672.

Forældre og Børn (Forbr. mellem).

For Overtrædelse af 18—13 anvendt 6 Maaneders Strafarbeide under formildende Omstændigheder. S. 791—792.

Fostermord

Overtrædelse af 14—16 belagt med 10 Aars Strafarbeide. S. 128.

Barnefødsel i Dølgsmaal anseet af Underretten efter 14—16 med 10 Aars Strafarbeide, men af Overretten og Høiesteret efter 14—18, 1ste Led, med 7 Aars Strafarbeide. S. 170—171.

Forbrydelse mod 14—16 og 18—16 i alle Instantser belagt med 11 Aars Strafarbeide. S. 228—229.

Overtrædelse af 14—16, andet Led, anseet med 10 Aars Strafarbeide. S. 231—235.

Crll.s 14—16 anvendt med 10 Aars Strafarbeide. S. 379—381.

Overtrædelse af 14—16, af Underretten belagt med 9 Aar 1 Maaneds, af Overretten og Høiesteret med 10 Aars Strafarbeide. S. 481—482.

Overtrædelse af 14—18 (eller, hvis Sagen henhører under 14—16) i alle Instantser anseet med 14 Aars Strafarbeide. S. 526—528.

Barnefødsel i Dølgsmaal, af de foregaaende Retter anseet efter 14—18 med 6 Aars; men af Høiesteret efter 14—16 med 10 Aars Strafarbeide. S. 697—700.

Overtrædelse af Frdn.s 14—16 og 18—7, begges andet Led, af Underretten anseet med 10 Aars, men af Overretten og Høiesteret med 9 Aar 6 Maaneders Strafarbeide. S. 786—788.

Forbrydelse mod 14—16, af de foregaaende Retter anseet med 9 Aar 6 Maaneders, men af Høiesteret med 10 Aars Strafarbeide. S. 795—798.

Frifindelse.

Frifindelse for videre Tiltale, uagtet temmeligt stærke Indicier. S. 12 Nr. 31.

Frifindelse for videre Tiltale i et Tilfælde, hvor det var tvivlsomt, om ikke Tiltalte kunde fældes for uforsætligt men tilregneligt Drab. S. 30—32.

Bemægtigelse, som af de foregaaende Retter blev henført under Begrebet om Tyveri, af Høiesteret ikke anseet som saadant (men rimeligviis henført under 10—22 eller 22—18), og Angjældende frifunden for Justitiens videre Tiltale. S. 34—35.

Frifindelse af Høiesteret, men Fældelse af de foregaaende Retter, for paatalt formeentligt Løsgængeri ved Undladelse af at tage fast Tjeneste. S. 47 Nr. 88.

Frifindelse for videre Tiltale i Anledning af 2 Forfalskninger af Mynt, hvoraf den ene ansaaes ustraffelig paa Grund af Præscription, den anden fandtes ubeviist. S. 70—72.

Fuldkommen Frifindelse for Tiltale i Anledning af formeentligt Concubinat. S. 74—76.

Frifindelse for videre Tiltale ved Underretten og fuldkommen Frifindelse ved Overretten og Høiesteret for Overfald. S. 78—79.

Frifindelse for privat Tiltale (offentlig, paa Forlangende, negtet) i et formeentligt Overfaldstilfælde, som rimeligviis fra Indstævntes Side var Nødværgestilfælde. S. 81—85.

Frifindelse for Justitiens videre Tiltale paa Grund af alt for tvivlsom Sagesløshed i et Tilfælde, hvor de foregaaende Retter havde fundet 15—10 og 11 anvendelige. S. 85—88.

Frifindelse for videre Tiltale ved Overretten og Høiesteret, men Fældelse ved Underretten, for Tyveri (af Nr. 1) og Deelagtighed efter 5—9 (af Nr. 2) i Anledning af nogle fra et

Dødsbo paa mistænkelig Maade bortbragte og gjemte Ting, som paastodes, og efter Omstændighederne kunde formodes, at den Afdøde havde skjenket Nr. 1. S. 137—139.

Frifindelse for videre Tiltale ved Overretten og Høiesteret af en for Tyveri tiltalt Person, som paa Grund af Indicier var fældt for Gjerningen ved Underretten. S. 167—168.

Frifindelse for videre Tiltale i Anledning af et Tyveri, hvorfor Angjeldende ved de foregaaende Retter, uagtet manglende Eiendomsbeviis, paa Grund af Indicier blev fældt. S. 203—204.

Frifindelse for videre Tiltale i Høiesteret, men Fældelse i de foregaaende Instantser, for Overtrædelse af 10—14 (af Underretten henført under 10—2). S. 204.

En for Deelagtighed i Tyveri tiltalt (for Anstiftelse beskyldt) Person, efter tvivlsomme Indicier, af de foregaaende Retter anseet overført den i 19—6 omhandlede Deelagtighed (skjønt Straffen for denne Deelagtighed ansaaes præscriberet), men af Høiesteret frifunden for videre Tiltale. S. 216—218.

Frifindelse for Justitiens Tiltale (for Tyveri) paa Grund af Sindsbeskaffenhed, der gjorde Tilregneligheden tvivlsom. S. 225—227.

Frifindelse for videre Tiltale i Anledning af formeentlig Medskyldighed i Overtrædelse af 14—16. S. 231—235.

Frifindelse for videre Tiltale i Anledning af formeentlig svigagtig Undladelse af at opgive samtlige Boets Effecter. S. 238—240 og 257—259.

Frifindelse for Justitiens videre Tiltale i Anledning af formeentlig Overtrædelse af 21—11. S. 261—262.

Frifindelse for videre Tiltale i Anledning af formeentligt Løsgængeri, da Angjældendes Helbredsforfatning gjorde hans Forpligtelse til at tage Tjeneste tvivlsom. S. 262—264.

Tre for Mord tiltalte Personer af Høiesteret aldeles frifundne. S. 269—170.

Frifindelse for Justitiens videre Tiltale i Anledning formeentlig Overtrædelse af 21—25 a og b, samt af 12—1. S. 300—306.

En Mand, der var tiltalt for Tyveri af Faar paa Marken, og af Underretten paa Grund af temmelig vægtige Indicier fældet, var blev af Overretten og Høiesteret i dette Punct frifunden. S. 322—323.

Frifindelse for videre Tiltale ved Overretten og Høiesteret, men Fældelse ved Underretten, for Overtrædelse af 23—19. S. 327—328.

To forhen for Tyveri fældte Personer atter tiltalte for

Overtrædelse af 14—18 [illegible] under 14—16) i alle Instantser ansect med 4 Aars Strafarbeide. S. 526—528.

Barnefødsel i Dølgsmaal, af de foregaaende Retter ansect efter 14—18 med 6 Aars; men af Høiesteret efter 14—16 med 10 Aars Strafarbeide. S. 697—700.

Overtrædelse af Frd:s 14—16 og 18—7, begges andet Led, af Underretten ansect med 10 Aars, men af Overretten og Høiesteret med 9 Aar 6 Maaneders Strafarbeide. S. 786—788.

Forbrydelse mod 14—16, af de foregaaende Retter ansect med 9 Aar 6 Maaneders, men af Høiesteret med 10 Aars Strafarbeide. S. 795—798.

Frifindelse.

Frifindelse for videre Tiltale, uagtet temmelig stærke Indicier. S. 12 Nr. 34.

Frifindelse for videre Tiltale i et Tilfælde, hvor det var tvivlsomt, om ikke Tiltalte kunde sigtes for uforsætligt men tilregneligt Drab. S. 30—32.

Bemægtigelse, som af de foregaaende Retter blev henført under Begrebet om Tyveri, af Høiesteret ikke ansect som saadant (men rimeligviis henført under 10—22 eller 22—18), og Angjældende frifunden for Justitiens videre Tiltale. S. 34—35.

Frifindelse af Høiesteret; men Fældelse af de foregaaende Retter, for paatalt formeentligt Løsgængeri ved Undladelse af at tage fast Tjeneste. S. 47 Nr. 88.

Frifindelse for videre Tiltale i Anledning af 2 Forfalskninger af Mynt, hvoraf den ene ansaaes ustraffelig paa Grund af Præscription, den anden fandtes ubeviist. S. 70—72.

Fuldkommen Frifindelse for Tiltale i Anledning af formeentligt Concubinat. S. 74—76.

Frifindelse for videre Tiltale ved Underretten og fuldkommen Frifindelse ved Overretten og Høiesteret for Overfald. S. 78—79.

Frifindelse for privat Tiltale (offentlig, paa Forlangende, negtet) i et formeentligt Overfaldstilfælde, som rimeligviis fra Indstævntes Side var Nødværgestilfælde. S. 81—83.

Frifindelse for Justitiens videre Tiltale paa Grund af alt for tvivlsom Sagesløshed i et Tilfælde, hvor de foregaaende Retter havde fundet 15—10 og 11 anvendelige. S. 85—88.

Frifindelse for videre Tiltale ved Overretten og Høiesteret, men Fældelse ved Underretten, for Tyveri (af Nr. 1) og Deelagtighed efter 5—9 (af Nr. 2) i Anledning af nogle fra et

Dødsbo paa mistænkelig Maade forbragte og gjemte Ting, som paastodes, og efter Omstændighederne kunde formodes, at den Afdøde havde skjenket Nr. 1. S. 137—139.

Frifindelse for videre Tiltale ved Overretten og Høiesteret af en for Tyveri tiltalt Person, som paa Grund af Indicier var fældt for Gjerningen ved Underretten. S. 167—168.

Frifindelse for videre Tiltale i Anledning af et Tyveri, hvorfor Angjældende ved de foregaaende Retter, uagtet manglende Eiendomsbeviis, paa Grund af Indicier blev fældt. S. 203—204.

Frifindelse for videre Tiltale i Høiesteret, men Fældelse i de foregaaende Instantser, for Overtrædelse af 10—14 (af Underretten henført under 10—2). S. 204.

En for Deelagtighed i Tyveri tiltalt (for Anstiftelse beskyldt) Person, efter tvivlsomme Indicier, af de foregaaende Retter anseet overført den i 19—6 omhandlede Deelagtighed (skjønt Straffen for denne Deelagtighed ansaaes præscriberet), men af Høiesteret frifunden for videre Tiltale. S. 216—218.

Frifindelse for Justitiens Tiltale (for Tyveri) paa Grund af Sindsbeskaffenhed, der gjorde Tilregneligheden tvivlsom. S. 225—227.

Frifindelse for videre Tiltale i Anledning af formeentlig Medskyldighed i Overtrædelse af 14—16. S. 231—235.

Frifindelse for videre Tiltale i Anledning af formeentlig svigagtig Undladelse af at opgive samtlige Boets Effecter. S. 238—240 og 257—259.

Frifindelse for Justitiens videre Tiltale i Anledning af formeentlig Overtrædelse af 21—14. S. 261—262.

Frifindelse for videre Tiltale i Anledning af formeentligt Løsgængeri, da Angjældendes Helbredsforfatning gjorde hans Forpligtelse til at tage Tjeneste tvivlsom. S. 262—264.

Tre for Mord tiltalte Personer af Høiesteret aldeles frifundne. S. 269—170.

Frifindelse for Justitiens videre Tiltale i Anledning formeentlig Overtrædelse af 21—25 a og b, samt af 12—1. S. 300—306.

En Mand, der var tiltalt for Tyveri af Faar paa Marken, og af Underretten paa Grund af temmelig vægtige Indicier fældet, var blev af Overretten og Høiesteret i dette Punct frifunden. S. 322—323.

Frifindelse for videre Tiltale ved Overretten og Høiesteret, men Fældelse ved Underretten, for Overtrædelse af 23—19. S. 327—328.

To forhen for Tyveri fældte Personer atter tiltalte for

Tyveri, og af Underretten fældte a) for et Indbrudstyveri efter Indicier, og b) for et simpelt Tyveri, som var tilstodt, (Medtagelse, ved Aabning, af nogle til Brug i Vagtstuen henlagte sovende Tinge), men af Overretten og Hoiesteret alene fældte for det simple Tyveri, og den ene tillige efter 19—6 for Salg af et ved Indbrudstyveriet beviislig stjaalet Stykke Tøi. S. 329—331.

Frifindelse for videre Tiltale ved Overretten og Hoiesteret, men Fældelse ved Underretten efter 19—6. S. 348—350.

Frifindelse for Politiactors Tiltale i Anledning af angivet Tombola som formeentlig lovstridigt Lotteri eller Hazardspil. S. 263—367.

Frifindelse for Justitiens videre Tiltale i Anledning af paaklaget Overfald eller Overdrivelse af Hustugt mod et Pleiebarn. S. 409 - 411.

En Lehnsmand, tiltalt for forsætlig Undladelse eller Forsømmelse af Ombudspligt i Anledning af ulovlig Handel, men frifunden for videre Tiltale. S. 411—413.

En Mand, der var tiltalt for urigtig Forklaring for Retten, og af Underretten fældt efter 12—1, blev af Overretten og Hoiesteret frifunden for videre Tiltale, deels fordi det ikke kunde ansees beviist, at han var edfæstet, uagtet dette fandtes tilført Protokollen, deels fordi den formeentlig urigtige Forklaring betragtedes som ham selv umiddelbar angaaende. S. 413—418.

En Procurator og en Student tiltalte for Forbrydelse mod Crl.s 21—33, men ved Underretten frifundne for videre Tiltale paa Grund af manglende Beviis for forsætlig Urigtighed. Ved Overretten og Hoiesteret blev Nr. 2 aldeles frifunden, og Nr. 1 for videre Tiltale paa Grund af, at det Anliggende, hvorom han skulde forklare sig, maatte ansees ham selv umiddelbar angaaende. S. 418—432 og 440—448.

Frifindelse for Erstatningssøgsmaal, anlagt af Toldinspecteur Baron Wedel-Jarlsberg mod Finants- og Justitsdepartementerne, paa Statens Vegne, samt mod Grev P. A. Wedel, m. Fl., i Anledning af L. af 1ste August 1821 og 8de August 1842. S. 454—476.

Frifindelse for videre Tiltale efter 19—6. S. 613—695.

Frifindelse paa Grund af 7—13. S. 695—697.

Frifindelse for videre Tiltale af Hoiesteret, men Fældelse af de foregaaende Retter efter tvivlsomt Beviis for Deelagtighed i Forsøg paa Mord og Postroveri. S. 700—704.

Frifindelse for videre Tiltale ved Hoiesteret, men Fældelse for simpelt Tyveri ved de foregaaende Retter, for en Penge-

tigelse af nogle Engkaver, hvortil vedkommende Tilladelse paaberaabtes. S. 721–724.

Ole Bull, som Entrepreneur for "det norske Theater" i Bergen, tiltalt for Politiret til Anviisning af passende Pladse for Politiets Embedsmænd i Theatret, og af Politiretten dømt til at anvise Politiet saa mange og saadanne Pladse i Theatret, som Politimesteren finder nødvendige for Politiet til Ordens og Rolighedens Vedligeholdelse sammesteds, men af Høiesteret frifunden for Politiets Tiltale, saa vidt paaanket. (Sagen angik en anden Post, hvorfor han ved Politiretten var frifunden). S. 767–768.

Spørgsmaal om Sagesløshed i et Tilfælde, hvor de foregaaende Retter fandt Crll.s 15–10 og 11 anvendelige, men Høiesteret frifandt for Justitiens videre Tiltale. S. 783–784.

Marcus Thrane, tiltalt for Overtrædelse af Crll.s 8–1, i de foregaaende Instantser derfor ilagt 6 Maaneders Strafarbeide, men i Høiesteret frifunden for Justitiens videre Tiltale. S. 802–825.

Fuldmagt.

Fuldmagtgiver ilagt Ansvar for Fuldmægtigs Forseelse mod given Instrux. S. 17–30.

Spørgsmaal, om Forligelseslovens Fordringer i §§ 50, 53 og 79 vare opfyldte under en Forligsprøve ved Fuldmægtig, af de foregaaende Retter afgjort benegtende, og Sagen afviist, men af Høiesteret afgjort bekræftende, og Sagen hjemviist til Forfristning af Indstævnte inden 8 Uger, og Omkostningerne for Overinstantserne tillagte Citanten med 80 Spd. S. 577–580.

Føderaad.

En Værge, som havde sat den umyndiggjorte Mand paa Føderaad hos en Anden, og derfor paa Forlangende betalt 425 Spd. af den Umyndiggjortes Midler, kjendt berettiget til at tilbagesøge, hvad der saaledes var betalt paa den sluttede Føderaadscontract - som ved foregaaende Dom mellem Værgen og den senere afdøde Umyndiggjortes Arvinger var kjendt ugyldig - dog med Fradrag af hvad det ydede Føderaad ved Skjøn maatte ansees værd. S. 612–615.

Gaderegulering.

En Gaderegulering i Christiania, der uagtet flere Aars Forløb manglede den i Bygningsloven af 6te September 1842,

§ 6. forudsatte Antagelse af Communerepræsentationen og Approbation af Kongen, hjemlet provisorisk bindende. S. 497—503.

Gadeuorden.

Gadeuorden i Forbindelse med Overtrædelse af 10—1, jfr. 26, anseet med 15 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 47 Nr. 58.

Gadeuorden (i Spidsen for et større Følge) i Forbindelse med Overtrædelse af 10—1, jfr. 26, af Underretten belagt med 8, af Overretten med 15 og af Høiesteret med 25 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 79—80 og 85.

Gadeuorden belagt med 10 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 85—88.

Betleri, forbundet med fredsforstyrrende Forhold, anseet med 10 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 548—549.

Uforsigtig Kjørsel, hvorved et Barn blev revet overende og fik Riser i Hoved og Haand, anseet med 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 789—790.

Gjentagen Forbrydelse.

Crll.s 21—13 anvendt i Forbindelse med den foregaaende § 2. S. 14 Nr. 142.

Strafarbeide i 3 Aar 6 Maaneder anvendt paa attenteret Lommetyveri, efter 2 Ganges Domfældelse for Tyveri og 1 Gangs for Røveri. S. 14 Nr. 167.

Løsgængeri efter foregaaende Domfældelse for samme Brøde, anseet med 8 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 15 Nr. 221.

Fjerde Gangs Tyveri, Løsgængeri, Betleri, og Overtrædelse af 18—26 af Underretten (som medregnede nogle paatalte Forsøg paa sidstnævnte Forbrydelse) anseet med 6 Aar 6 Maaneders Strafarbeide, men af Overretten (som ikke ansaae Forsøgene strafbare) med 7 Aars Strafarbeide. Af Høiesteret, hvortil Overretsdommen alene efter Angjældendes Forlangende var indanket, blev den, saa vidt paaanket var, stadfæstet. S. 15 Nr. 224.

En ved de foregaaende Retter for 1ste Gangs Tyveri Domfældt efter nærmere Oplysning anseet af Høiesteret for 4de Gangs Tyveri, og ilagt 10 Aars Strafarbeide. S. 16 Nr. 228.

Deelagtighed i Tyveri og Overfald paa fagesløs Mand af de foregaaende Retter belagt med 15 Dages Fængsel paa Vand og Brød efter 5—9, jfr. 19—1, samt 15—10 og 11, men af Høiesteret efter 5—8 og de øvrige nævnte §§ med 8

Maaneders Strafarbeide (da Tiltalte forhen var domfældt for Tyveri). S. 16 Nr. 290.

Spørgsmaalet, om en ældre throndhjemsk Politikammeretsdom "for 1ste Gang begaaet ringe Tyveri" burde regnes med efter 19—7 jfr. 28—7, ved de foregaaende Retter besvaret benegtende, men af Høiesteret bekræftende. S. 47 Nr. 68.

Overfald paa fagesløs Mand og Overtrædelse af 10—14 (af Underretten henført under 10 2), efter 3 Ganges Domfældelse for Opsætsighed mod Politiet, anseet med 30 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 204.

For simpelt Tyveri og 3die Gangs Betleri anvendt 25 Dages Fængsel paa Vand og Brød. (10 Dage for Tyveriet og 15 Dage for Betleriet). S. 236—237.

Tyveri, under 15 Aars Alder, efter 19—1, jfr. 6—8 og 2—38 og 39, belagt med Fængsel paa sædvanlig Fangekost, af Underretten i 16, af Overretten og Høiesteret i 12 Dage, og ny Conclusion given for Tydeligheds Skyld i Gjentagelsestilfælde. S. 690—692.

Gjæsteretsbehandling.

Gjæsteretsbehandling anvendelig, naar Sagsøgeren ikke boer i samme Thinglag, om end i samme Underretskreds. S. 129—131.

Haandverk.

Handelslovens § 14, c, fortolket saaledes, at kun de i selve Haandverksloven indeholdte Indskrænkninger danne Undtagelser fra Handelslovens § 16 (jfr. § 40), og at man følgelig i Bergen uden særegen Handelsberettigelse kan sælge Brød, som er kjøbt af Byens Bagere. S. 113—115.

Haandverkslovens § 57 fortolket saaledes, at Anmeldelse for Oldermanden ikke behøves ved Svendes Antagelse i Arbeide for enkelte Dage. S. 648—649.

L. 5—13—48 gjort gjældende mod en Haandverkers Fordring i et Dødsbo. S. 753—760.

Habilitet.

Forkastelse af Afviisningspaastand, der støttedes paa den Omstændighed, at Overøvrigheden, som havde udstedt Actionsordren, selv var Medlem af Bestyrelsen for den fornærmede Indretning. S. 13 Nr. 94.

Handel (ulovlig).

En Kjøbmand i Finmarken ilagt 20 Spd.s Bod for ulov-

§ 6 forudsatte Antagelse af Communerepræsentationen og Approbation af Kongen, kjendt provisorisk bindende. S. 497—503.

Gadeuorden.

Gadeuorden i Forbindelse med Overtrædelse af 10—1, Isr. 26, anseet med 15 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 47 Nr. 58.

Gadeuorden (i Spidsen for et større Følge) i Forbindelse med Overtrædelse af 10—1, Isr. 26, af Underretten belagt med 8, af Overretten med 15 og af Høiesteret med 25 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 79—80 og 85.

Gadeuorden belagt med 10 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 85—88.

Betleri, forbundet med fredsforstyrrende Forhold, anseet med 10 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 548—549.

Uforsigtig Kjørsel, hvorved et Barn blev kjørt overende og fik Rifter i Hoved og Haand, anseet med 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 789—790.

Gjentagen Forbrydelse.

Crl.s 21—13 anvendt i Forbindelse med den foregaaende § 2. S. 14 Nr. 142.

Strafarbeide i 3 Aar 6 Maaneder anvendt paa attenteret Lommetyveri, efter 2 Ganges Domfældelse for Tyveri og 1 Gangs for Røveri. S. 14 Nr. 167.

Løsgængeri efter foregaaende Domfældelse for samme Brøde, anseet med 8 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 15 Nr. 221.

Fjerde Gangs Tyveri, Løsgængeri, Betleri, og Overtrædelse af 18—26 af Underretten (som medregnede nogle paatalte Forsøg paa sidstnævnte Forbrydelse) anseet med 6 Aar 6 Maaneders Strafarbeide, men af Overretten (som ikke ansaae Forsøgene strafbare) med 7 Aars Strafarbeide. Af Høiesteret, hvortil Overretsdommen alene efter Angjældendes Forlangende var indanket, blev den, saa vidt paaanket var, stadfæstet. S. 15 Nr. 224.

En ved de foregaaende Retter for 1ste Gangs Tyveri Domfældt efter nærmere Oplysning anseet af Høiesteret for 4de Gangs Tyveri, og lagt 10 Aars Strafarbeide. S. 16 Nr. 228.

Deelagtighed i Tyveri og Overfald paa fageslös Mand af de foregaaende Retter belagt med 15 Dages Fængsel paa Vand og Brød efter 5—9, Isr. 19—1, samt 15—10 og 11, men af Høiesteret efter 5—8 og de øvrige nævnte §§ med 8

Maaneders Strafarbeide (da Tiltalte forhen var domfældt for Tyveri). S. 16 Nr. 290.

Spørgsmaalet, om en ældre throndhjemsk Politikammerretsdom "for 1ste Gang begaaet ringe Tyveri" burde regnes med efter 19—7 jfr. 28—7, ved de foregaaende Retter besvaret benegtende, men af Høiesteret bekræftende. S. 47 Nr. 68.

Overfald paa fagesløs Mand og Overtrædelse af 10—14 (af Underretten henført under 10 2), efter 3 Ganges Domfældelse for Opsætsighed mod Politiet, anseet med 30 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 204.

For simpelt Tyveri og 3die Gangs Betleri anvendt 25 Dages Fængsel paa Vand og Brød. (10 Dage for Tyveriet og 15 Dage for Betleriet). S. 236—237.

Tyveri, under 15 Aars Alder, efter 19—1, jfr. 6—8 og 2—38 og 39, belagt med Fængsel paa sædvanlig Fangekost, af Underretten i 16, af Overretten og Høiesteret i 12 Dage, og ny Conclusion given for Tydelighedens Skyld i Gjentagelsestilfælde. S. 690—692.

Gjæsteretsbehandling.

Gjæsteretsbehandling anvendelig, naar Sagsøgeren ikke boer i samme Thinglag, om end i samme Underretskreds. S. 129—131.

Haandværk.

Handelslovens § 14, c, fortolket saaledes, at kun de i selve Haandværksloven indeholdte Indskrænkninger danne Undtagelser fra Handelslovens § 16 (jfr. § 40), og at man følgelig i Bergen uden særegen Handelsberettigelse kan sælge Brød, som er kjøbt af Byens Bagere. S. 113—115.

Haandværkslovens § 57 fortolket saaledes, at Anmeldelse for Oldermanden ikke behøves ved Svendes Antagelse i Arbeide for enkelte Dage. S. 648—649.

L. 5—13—48 gjort gjældende mod en Haandværkers Fordring i et Dødsbo. S. 753—760.

Habilitet.

Forkastelse af Afviisningspaastand, der støttedes paa den Omstændighed, at Overøvrigheden, som havde udstedt Actionsordren, selv var Medlem af Bestyrelsen for den fornærmede Indretning. S. 13 Nr. 94.

Handel (ulovlig).

En Kjøbmand i Finmarken ilagt 20 Spd.s Bod for ulov-

ligt Brændeviinssalg, som bestod i, at han havde modtaget Bestillinger paa Brændeviin af Almuen ved Fiskerierne, og senere leverede det, dog ikke i mindre Qvantiteter end 40 Potter. S. 38 – 41.

Handelslovens § 14, c, fortolket saaledes, at kun de i selve Haandværksloven indeholdte Indskrænkninger danne Undtagelser fra Handelslovens § 16 (jfr. § 40), og at man følgelig i Bergen uden særegen Handelsberettigelse kan sælge Brød, som er kjøbt af Byens Bagere. S. 113 – 115.

En Gjæstgiver, der paa Grund af sin Landhandlerbevilling (af 4de November 1848) paastod sig berettiget til den af hans drevne, men anmeldte, Handel med Brændeviin „i Stort, nemlig en Anker og derover," og som forhen var mulcteret for ulovligt Brændeviinssalg, frifunden af Overretten, men fældet af Underretten og Høiesteret, for 2den Gang forøvet ulovligt Brændeviinssalg, til en Bod af 25 Spd. S. 266 – 268.

Havari.

Spørgsmaal, om og hvor vidt Fragt kunde fordres af Styrtegods, der formedelst Seskade var udlosset underveis, for muligt at reddes, men derefter blev udskyrtet som aldeles bedærvet. S. 529 539.

Hazardspil.

Frifindelse for Politiactors Tiltale i Anledning af angivet Tombola som formeentlig lovstridigt Lotteri eller Hazardspil. S. 263 – 367.

Hittegods.

Cap. 6 19 – 6 anvendt i et Tilfælde, hvor Tiltalte strax efter Tyveriet fandtes i Besiddelse af det Stjaalne, men paaskjød et ikke ganske usandsynligt Fund. S. 15 Nr. 222.

Bemægtigelse, som af de foregaaende Retter blev henført under 21 – 14, men af Høiesteret under Begrebet om Tyveri. S. 43 – 45.

En Bemægtigelse, der kunde synes at indgaae under 19 – 1, af Underretten og Høiesteret henført under 21 – 14. (Overretten frifandt for videre Tiltale). S. 218.

Foregivet Fund af en Messingdaase efter Omstændighederne anseet som Tyveri. 309 – 310.

Bedragerisk Omgang med Hittegods (80 Spd., tabte paa Gaden) efter foregaaende Tyvsdom anseet med 6 Maaneders Strafarbeide. S. 310 311.

En Person, der fandtes i Besiddelse af en ved Indbrudstyveri stjaalen Sæk med Meel, som han foregav at have fun-

det i en Sandgrube hvor han søgte efter gjemt Græsfrø, af Underretten anseet for Deelagtighed i Tyveri, af Overretten for ulovlig Omgang med Hittegods, og af Høiesteret for simpelt Tyveri. En anden Person, der havde deelt Melet med ham, angivelig til Laan, uden at have troet paa hans Foregivende om dets Fund, af Underretten og Overretten anseet for Deelagtighed i mislig Omgang med Hittegods, men af Høiesteret efter 19—6. S. 323—325.

En for Indbrudstyveri eller Deelagtighed deri mistænkt og tiltalt Person paa Grund af Medtiltaltes med hans eget stemmende Foregivende alene anseet efter 5—9, jfr. 21—14, med 10 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 513—514.

Overtrædelse af 21—14 anseet med 4 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 587.

For Overtrædelse af Crdt.s 21—14 (efter foregaaende Tyvsdom) af Underretten anvendt 8 Dages Fængsel paa Vand og Brød, men af Overretten og Høiesteret 9 Maaneders Strafarbeide. (Sp. om Angj. havde stjaalet Tingen). S. 792—793.

Hjemviisning.

Sagsbehandling efter L. af 6te September 1845, § 1, tagen for fulde paa Grund af Overøvrighedens Paaankningsmaade, skjønt Angjældende var beskyldt for Mere, end han havde tilstaaet og var fældt for. S. 13. Nr. 123.

Hjemviisning til Indhentelse af Lægeskjen og saa vidt muligt andre Oplysninger om Sindsforfatningen hos en for Overtrædelse af 10—1, jfr. 26, og 15—10 og 11 tiltalt og i de foregaaende Instantser dømt Person. S. 101—104.

Hjemviisning til nærmere Oplysning om paatalt Forgribelse mod en Vægter, fordi dennes Vidnesbyrd ikke kunde sættes ved Siden af en Politibetjents i lignende Tilfælde, og Beviset derfor ansaas utilstrækkeligt. S. 134—135.

Justitssag, anlagt mod et Egtepar for gjensidig Mishandling og ond Forligelse, af Underretten og Overretten afviist som henhørende under Tugthusret, men af Høiesteret hjemviist til Underretten til Paakjendelse i Realiteten. S. 573—576.

Spørgsmaalet, om Fogden under en Indførselsforretning kan ansees competent til, udenfor de i L. 1—22—24 og Pl. af 18de Januar 1788 omhandlede Tilfælde, at afgjøre, hvor vidt Udlæg kan gjøres i Gjenstande, som paastaaes at være ulovlig afhændede af Domfældte til Trediemand — naar Tvisten er reist af denne — ved Overretten besvaret benegtende, og Indførselen kjendt uefterrettelig, men ved Høiesteret besvaret be-

kræftende, og Sagen hjemviist til Paakjendelse af Overretten i Realiteten. S. 737—742.

Hævd.

En Mand, der af Agers Kirkes Forstander søgtes paa Grund af L. 2—21—66, Anordn. af 14de Juni 1787, Fr. af 13de August 1734, §§ 7 og 15, samt Rescr. af 10de September s. A., § 3, til Ryddiggjørelse af en, til Kirkegaarden stødende Grund paa Christianshavns Nymark — den i Følge Magistratens Tomtebrev var bebygget, uden Kirkebestyrelsens Bevilling, inden 100 Alen fra Kirken — ved de foregaaende Retter frifunden, men af Høiesteret dømt til, under Mulct til Hattigheden, inden 8 Maaneder at ryddiggjøre Tomten for de Bygninger, der ikke havde staaet i Hævdstid, og Omkostningerne ved alle Retter ophævede. S. 580—586.

Incassationsansvar i Dødsbo.

Placaten af 30te October 1787 fortolket saaledes, at Incassator i et Dødsbo, der paa Stiftsforvalterens Opfordring til denne havde indbetalt af Boets Auctionspenge et betydeligt Beløb, hvoraf Stiftsforvalteren ikke fandtes at have gjort den for Incassator opgivne Anvendelse i Boets Interesse, blev dømt til atter at indbetale Beløbet til vedkommende Bo. S. 209—215.

Indførsel og Udkastelse.

Spørgsmaal, om Indførsel kunde gjøres efter et Forlig, hvori der ikke fandtes Executionsclausul, af Overretten besvaret benegtende, men af Høiesteret bekræftende. S. 593—597.

Udkastelse efter et flere Aar gammelt Forlig — hvorved Salget af en Bondegaard var stadfæstet og Sælgeren forpligtet til uopholdelig Fravigelse, som dog siden ikke var skeet trods gjentagen Udsigelse — neget, fordi Forliget havde mistet status executionis, og L. 3—14—6 (cfr. 3—21—1) ansaaes uanvendelig. S. 644—648.

Spørgsmaalet, om Fogden under en Indførselsforretning kan ansees competent til, udenfor de i L. 1—22—26 og Pl. af 18de Januar 1788 omhandlede Tilfælde, at afgjøre, hvorvidt Udlæg kan gjøres i Gjenstande, som paastaaes at være ulovlig afhændede af Domfældte til Trediemand — naar Tvisten er reist af denne — ved Overretten besvaret benegtende, og Indførselen kjendt uefterrettelig, men ved Høiesteret besvaret bekræftende, og Sagen hjemviist til Paakjendelse af Overretten i Realiteten. S. 737—742.

Indicier.

ster foregaaende Tyvdom, med 8 Maaneders Strafarbeide. S. 695—697.

Indrulleringsvæsen.

Overtrædelse af L. om Tjenestefolks Flytning af 12te September 1818, ved undladt Anmeldelse for Rodeforstanderen, i Analogi af Frd. af 22de Marts 1793, § 6 anseet med 8 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 36—38.

En Jagteskipper, der selv var den eneste Søværnepligtige af Besætningen, for i indenrigsk Fart at have forsømt ved sin Afreise at anmelde sig hos vedkommende Indrulleringschef, anseet af Høiesteret (de foregaaende Retter frisandt) med 2 Spd.s Bøder efter L. af 26de September 1845, § 5. S. 140—144.

Indsigelser.

Partsed anvendt i et Regnskabsopgjør, hvor Sagsøgte under Erkjendelse af sin Qvittering fremsatte exceptio non numeratæ pecuniæ. S. 129—131.

Exceptio rei incompetentis, bifaldt af Overretten, men forkastet af Underretten og Høiesteret. S. 369—375.

Spørgsmaal om Afviisning, fordi ikke alle Interessenter i Sagen deeltoge i Søgsmaalet, og fordi L. 1—16 samt 5—11—17 ikke vare komne til Anvendelse. S. 476—480.

Afviisningspaastand, støttet paa formeentlig Anerkjendelse af en Gaderegulering, der søgtes kjendt ugyldig, forkastet af Politiretten og Høiesteret. S. 497—503.

Indsigelse mod en Mands Competents og Habilitet til, som Værge for sin Søn at indtale dennes Odelsret, uden Bemyndigelse af Formynderøvrigheden og uagtet Værgen var Opbudsmand, forkastet ved en Eragtning, som var afsagt uden Meddomsmænd, og derfor af Overretten blev kjendt uefterrettelig tilligemed den paafulgte Dom i Sagen, men af Høiesteret blev stadfæstet tilligemed Dommen. S. 641—644.

Instantsfølge.

En ved de foregaaende Retter for 1ste Gangs Tyveri Domfældt efter nærmere Oplysning anseet af Høiesteret for 4de Gangs Tyveri, og ilagt 10 Aars Strafarbeide. S. 16 Nr. 228.

Udstaaet mildere Straf efter gjensidig Acquiescents ved tilsneget Dom i foregaaende Instants for 1ste i Stedet for 2den Gangs Tyveri, ikke funden til Hinder i Paaanke og Ilæggelse af fortjent Efterstudsstraf for samme Forbrydelse. S. 48 Nr. 187.

Jurisdictionsgrændser.

Tvist mellem Sorenskriverne i nordre og søndre Hedemarken om Jurisdictionen i Bangs Alminding afgjort af Overretten og Høiesteret saaledes, at denne Alminding henregnedes til nordre Sorenskriveri. 177–201.

Kirkegaard (Fortsat).

En Mand, der af Agers Kirkes Forstandere søgtes paa Grund af L. 2–21–66, Anordn. af 14de Juni 1787, § 4, Fdn. af 13de August 1734, §§ 7 og 15, samt Rescr. af 10de September s. A., § 3, til Ryddiggjørelse af en til Kirkegaarden stødende Grund paa Christianias Bymark, der i Følge Magistratens Tomtebrev var bebygget, uden Kirkebestyrelsens Bevilling, inden 100 Alen fra Kirken, ved de foregaaende Retter frifunden, men af Høiesteret dømt til, under Mulct til Fattigkassen, inden 3 Maaneder at ryddiggjøre Tomten for de Bygninger, der ikke havde staaet i Hævdstid, og Omkostningerne ved alle Retter ophævede. S. 580–586.

Klage.

Anmeldelse af flere Tyvsforbrydelser, affattet i almindelige Udtrykke, anseet at indeholde Forlangende om Paatale af en Bemægtigelse, der indgik under Crl. 22–14. S. 11–12.

Spørgsmaal, om Forbrydelsen kunde ansees rettelig paaklaget. S. 367–368.

Spørgsmaal, om Paatalen var begjert af competent Mand og i Tide. S. 549–552.

Krænkelse af Andres Frihed.

Overtrædelse af 16–11 belagt med 15 Dages Fængsel paa Vand og Brød; men L. 1–21–1 i Mangel af tilsvarende Paastand ikke kommen til Anvendelse. (Jfr. Retst. for 18[illegible] S. 87–90). S. 287–288.

Lensmand og Lensmandskarl.

En Lensmand for 2 Forseelser mod 24–7, i Anledning af Fangers Undvigelse, og Overtrædelse af 24–28 formedelst Skjødesløshed a) ved Fangers Bevogtning, b) ved Brevbehandling under sit Postaabneri, c) ved forsømt Efterlysning af undvegne Fanger, d) ved Slaphed i Fængselsdisciplinen, og Tilsidesættelse af Budet i 2–16 Nr. 10, cumulative anseet med Bøder, som af Underretten bestemtes til 50 Spd., men af Overretten og Høiesteret til 70 Spd. S. 15–16 Nr. 2

En Lensmand, tiltalt for forsætlig Undladelse eller

sømmelse af Ombudspligt i Anledning af ulovlig Handel, men frifunden for videre Tiltale. S. 411—413.

Opsætsighed, Modstand af Truster mod Lensmandens Assistent. S. 671—672.

Liggedage.

Simpel Anmeldelse for Rederiet af at være færdig til Indladning, uden Protest mod Opholdet, anseet tilstrækkelig for at kunne kræve forud betingede Liggedagspenge. Erstatning for Liggedage, der forud var betinget men uden Fastsættelse af Maalestokken, ved Overretten tilkjendt efter Skjøn, men ved Høiesteret umiddelbar bestemt efter hvad Parterne i et andet, aldeles lignende, Tilfælde havde vedtaget. S. 503—509.

Lods.

En Lods for Overtrædelse af Lotslovens § 33, 2det Led, og § 35 (jfr. Erll.s 6—11) dømt uværdig til at være Lods. S. 495—496.

Tvist om dobbelte Lodspenge i begge Instantser afgjort efter Lodsens Paastand, hvad Lodspengene angaaer, men Omkostningerne ved Skjøn og Sag af Underretten ophævede, hvorimod de af Høiesteret tillagdes Lodsen hos Skipperen. S. 609—612.

Løsagtighed

(see og Concubinat).

For Overtrædelse af 18—25, sidste Deel, 6 Maaneders Strafarbeide. S. 12 Nr. 36.

Fjerde Gangs Tyveri, Løsgængeri, Betleri og Overtrædelse af 18—26, af Underretten (som medregnede nogle paatalte Forsøg paa sidstnævnte Forbrydelse) anseet med 6 Aar og 6 Maaneders Strafarbeide, men af Overretten (som ikke ansaae Forsøgene strafbare) med 7 Aars Strafarbeide. Af Høiesteret, hvortil Overretsdommen alene efter Angjældendes Forlangende var indanket, blev den, saa vidt paaanket var, stadfæstet. S. 15 Nr. 224.

Overtrædelse af 18—25, 2den Deel, ved to Leiermaal, det ene begaaet med samme Person som et af de tre foregaaende, cumulative belagt med 1 Aars Strafarbeide. S. 33—34.

Forbrydelse mod 15—19, 1ste Deel, af Underretten (i Senjen og Tromsø) anseet med 6 Maaneders Strafarbeide, men af Høiesteret med 20 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 35—36.

Overtrædelse af 18—25, sidste Led, og Betleri, i alle Instantser anseet med 9 Maaneders Strafarbeide. S. 218—219.

Overtrædelse af 18—25, første Led, i alle Instantser anseet med 10 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 220—221.

Forbrydelse mod 14—16 og 18—16 i alle Instantser belagt med 11 Aars Strafarbeide. S. 228—229.

Overtrædelse af 18—25 straffet i Forbindelse med Tyvehælerie. S. 401—403.

Overtrædelse af 18—13 ved Overretten anseet med 5 men ved Underretten og Høiesteret med 4 Aars Strafarbeide. S. 516—518.

Overtrædelse af 18—25, første Led, anseet med 5 Dages og samme Forbrydelse i Forbindelse med Overtrædelse af 18—19 med 30 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 652.

Overtrædelse af 18—25, andet Led, anseet med 6 Maaneders Strafarbeide. S. 655.

Overtrædelse af Crll.s 18—25, første Led, af Underretten belagt med 32 Dages Fængsel paa sædvanlig Fangekost, men af Overretten og Høiesteret med 15 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 782—783.

Overtrædelse af Crll.s 14—16 og 18—7, begges andet Led, af Underretten anseet med 10 Aars, men af Overretten og Høiesteret med 9 Aar 6 Maaneders Strafarbeide. S. 786—788.

For Overtrædelse af 18—18 anvendt 6 Maaneders Strafarbeide under formildende Omstændigheder. S. 791—792.

Løsgængeri.

Løsgængeri efter foregaaende Domfældelse for samme Brøde, anseet med 8 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 15 Nr. 21.

Frifindelse af Høiesteret, men Fældelse af de foregaaende Retter, for paatalt formeentligt Løsgængeri ved Undladelse af at tage fast Tjeneste. S. 47 Nr. 88.

Løsgængeri og Betleri cumulative belagt med 4 Maaneders Tvangsarbeide, 2 Maaneder for hvert. S. 127.

Passløs Omstreifen anseet med 10 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 268.

Frifindelse for videre Tiltale i Anledning af formeentligt Løsgængeri, da Angjældendes Helbredsforfatning gjorde hans Forpligtelse til at tage Tjeneste tvivlsom. S. 262—264.

Mordbrand, Løsgængeri, Betleri og Overtrædelse af 21—10 belagt med 8 Aars Strafarbeide. S. 692—695.

Manddrab

(se og Fostermord).

Frifindelse for videre Tiltale i et Tilfælde, hvor det var

tvivlsomt, om ikke Tiltalte kunde lastes for uforsætligt men tilregneligt Drab. S. 30—32.

Tre for Mord tiltalte Personer af Høiesteret aldeles frifundne. S. 269—270.

Drab, henført under 14—7, og belagt med 7 Aars Strafarbeide. S. 351—352 og 363.

Drab under Overskridelse af Nødværge anseet efter 14—7 med 7 Aars Strafarbeide. S. 639—640 og 650—652.

Forsøg paa Mord og Postroveri af alle Retter belagt med Strafarbeide i 1ste Grad. S. 700—704.

Et med Hensyn til Overlægget tvivlsomt Drab paa Ægtefælle af Overretten henført under 14—5, men af Underretten og Høiesteret under 14—1. S. 725—733.

Meddomsmænd.

Spørgsmaal om Afviisning, fordi ikke alle Interesserede i Sagen deeltoge i Søgsmaalet, og fordi L. 1—16 samt 5—11—17 ikke vare komne til Anvendelse. S. 476—489.

Indsigelse mod en Mands Competents og Habilitet til, som Værge for sin Søn at indtale dennes Odelsret, uden Bemyndigelse af Formynderøvrigheden og uagtet Værgen var Opbudsmand, forkastet ved en Kjendelse, som var afsagt uden Meddomsmænd, og derfor af Overretten blev kjendt ueffterretlig tilligemed den paafulgte Dom i Sagen, men af Høiesteret blev stadfæstet tilligemed Dommen. S. 641—644.

Meened og urigtig Forklaring.

Meened i en Sag for ulovligt Brændeviinssalg anseet efter 12—1 med 7 Aars Strafarbeide. S. 59—62.

Overtrædelse af 12—1, der kunde synes at indgaae under 12—2, samt af 17—1 og 2 og af 21—33 anseet med 10 Aars Strafarbeide. S. 62—64.

Frifindelse for Justitiens videre Tiltale efter 12—1 i Anledning formeentlig Overtrædelse af 21—25, a og b. S. 300—306.

En Mand, der var tiltalt for urigtig Forklaring for Retten, og af Underretten var fældt efter 12—1, blev af Overretten og Høiesteret frifunden for videre Tiltale, deels fordi det ikke kunde ansees beviist, at han var edfæstet, uagtet dette fandtes tilført Protokollen, deels fordi den formeentlig urigtige Forklaring betragtedes som ham selv umiddelbar angaaende. S 413—418

En Procurator og en Student tiltalte for Forbrydelse mod Crll. 21—38, men ved Underretten frifundne for videre

Tiltale paa Grund af manglende Beviis for forsætlig Urigtighed. Ved Overretten og Høiesteret blev Nr. 2 aldeles frifunden, og Nr. 1 for videre Tiltale paa Grund af, at det Anliggende, hvorom han skulde forklare sig, maatte ansees ham selv umiddelbar angaaende. S. 418—432 og 440—448.

Løgnagtig Forklaring for en Superieur, for at skjule Salg af Munderingsstykker, ikke anseet som særskilt Forbrydelse. S. 510.

En Sorenskriver, tiltalt for misligt Forhold med Hensyn til Arvemidler og hans i den Anledning til Foresatte afgivne Erklæringer, ved Underretsdom frifunden for videre Tiltale, men af Overretten idømt 40 Spd.s og af Høiesteret 200 Spd.s Bøder til Statskassen. S. 599—608 og 616.

Meened, i Hensigt at vinde Andeel af de Bøder, som deraf skulde være Følgen, af de foregaaende Retter henført under 12—1, men af Høiesteret under 12—2. S. 622—624.

Overtrædelse af Crll.s 12—4 i alle Instantser anseet med 20 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 788—789.

Moder og Søster af en for Mordbrand sigtet men for videre Tiltale frifunden Person ved Underretten og Høiesteret fældte efter Crll.s 12—1 for falst Vidnesbyrd om hans alibi, hver til 6 Aar 1 Maaneds Strafarbeide. (Ved Overretten var Moderen frifunden for videre Tiltale, og Søsteren fældt efter Crll.s 12—3 til 3 Aar 6 Maaneders Strafarbeide). S. 798—802.

Militære.

Overtrædelse af L. om Tjenestefolks Flytning af 12te September 1818, ved undladt Anmeldelse for Rodeforstanderen, i Analogi af Frd. af 22de Marts 1793, § 6, anseet med 8 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 36—38.

En Bøssemagersvend ved Haandværkscompagniet for Tyveri under Arbeide paa Arsendlets Værksted af et Par samme tilhørende Sager anseet efter 125de Krigsartikel og 19—3 med 6 Maaneders Strafarbeide (under formildende Omstændigheder). S. 48 Nr. 184.

En Soldat, der havde stjaalet en i et andet Værelse boende Kamerats Frakke, og pantsat den i Laaneindretningen, for 2den Gangs simpelt Tyveri anseet med 8 Maaneders Strafarbeide. S. 259.

For Deelagtighed i Indbrudstyveri efter 19—6 anvendt 6 Maaneders Strafarbeide paa to Soldater, hvoraf den ene forhen var fældt for Tyvsforbrydelse, den anden stod Skildvagt i Nærheden af Gjerningsstedet. S. 490—493.

En, efter foregaaende Domfældelse for Pantsættelse af

beklædet Gods, ved combineret Ret for Tyveri, Tyvsbeslagtighed efter 19—6, Salg af Munderingssager og løgnagtige Forklaringer for en Supercrut (i sidstnævnte Anledning) til 2 Aars Strafarbeide fældt Artillerist af Høiesteret for simpelt Tyveri og Deelagtighed deri efter 19—6, samt for Salg af Munderingsstykker anseet med 1 Aars Strafarbeide. S. 510.

Overtrædelse af 21—6, sft. 2, og Salg af Klædningsstykker, uden Compagnichefens Samtykke (Frd. af 13de April 1754), af Krigsretten anseet med 6 Maaneders Strafarbeide, men af Høiesteret med 30 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 542—543.

Mishandling af Dyr.

For Overtrædelse af Crll.s 23—19 af Underretten anvendt 40 Dages Fængsel paa sædvanlig Fangekost (Angj. var 70 Aar) men af Overretten 5 Dages og af Høiesteret 10 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 794—795.

Modbeviis.

Forsøgt Modbeviis (alibi). S. 524—526.

Mordbrand.

Mordbrand i Skib beviist ved Indicier og belagt med 12 Aars Strafarbeide. S. 587—592 og 598—599.

Mordbrand, Løsgængeri, Betleri og Overtrædelse af 21—10 belagt med 8 Aars Strafarbeide. S. 692—693.

Norske Loves Overtrædelse i Udlandet.

Benyttelse i Udlandet af falske Attester, udfærdigede i norske Embedsmænds Navn, anseet strafbar efter norske Love. S. 333—336.

Nødværge.

Tvivlsomt Spørgsmaal om Nødværge og Sagesløshed. S. 41—43.

Frifindelse for privat Tiltale (offentlig - paa Forlangende - negtet) i et formeentligt Overfaldstilfælde, som rimeligviis fra Indstævntes Side var Nødværgestilfælde. S. 81—85.

Drab under Overskridelse af Nødværge anseet efter 14—7 med 7 Aars Strafarbeide. S. 639—640 og 650—652.

Odelssag.

Indsigelse mod en Mands Competents og Habilitet til, som Værge for sin Søn at indtale dennes Odelsret, uden Bemyndigelse af Formynderøvrigheden, og uagtet Værgen var

kræftende, og Sagen hjemviist til Paakjendelse af Overretten i Realiteten. S. 737—742.

Hævd.

En Mand, der af Agers Kirkes Foresatte søgtes paa Grund af L. 2—21—66, Anordn. af 14de Juni 1787, § 4, Frd. af 13de August 1734, §§ 7 og 15, samt Rescr. af 10de September s. A., § 3, til Ryddiggjørelse af en til Kirkegaarden stødende Grund paa Christianias Bymark, der i Følge Magistratens Tomtebrev var bebygget, uden Kirkebestyrelsens Bevilling, inden 100 Alen fra Kirken, ved de foregaaende Retter frifunden, men af Høiesteret dømt til, under Mulct til Fattigkassen, inden 3 Maaneder at ryddiggjøre Tomten for de Bygninger, der ikke havde staaet i Hævdstid, og Omkostningerne ved alle Retter ophævede. S. 580—586.

Incassationsansvar i Dødsbo.

Placaten af 30te October 1767 fortolket saaledes, at Incassator i et Dødsbo, der paa Skifteforvalterens Opfordring til denne havde indbetalt af Boets Auctionspenge et betydeligt Beløb, hvoraf Skifteforvalteren ikke fandtes at have gjort den for Incassator opgivne Anvendelse i Boets Interesse, blev dømt til atter at indbetale Beløbet til vedkommende Bo. S. 209—215.

Indførsel og Udkastelse.

Spørgsmaal, om Indførsel kunde gjøres efter et Forlig, hvori der ikke fandtes Executionsclausul, af Overretten besvaret benegtende, men af Høiesteret bekræftende. S. 593—597.

Udkastelse efter et flere Aar gammelt Forlig, hvorved Salget af en Bondegaard var stadfæstet og Sælgeren forpligtet til uopholdelig Fravigelse, som dog siden ikke var paafulgt trods gjentagen Udsigelse, nægtet, fordi Forliget havde overstaaet fatalia executionis, og L. 3—14—6 (jfr. 3—11—1) ansaaes uanvendelig. S. 644—648.

Spørgsmaalet, om Fogden under en Indførselsforretning kan ansees competent til, udenfor de i L. 1—22—28 og Pl. af 18de Januar 1788 omhandlede Tilfælde, at afgjøre, hvorvidt Udlæg kan gives i Gjenstande, som paastaaes at være ulovlig afhændede af Domfældte til Trediemand, naar Tvisten er reist af denne, ved Overretten besvaret benegtende, og Indførselen kjendt uefterrettelig, men ved Høiesteret besvaret bekræftende, og Sagen hjemviist til Paakjendelse af Overretten i Realiteten. S. 737—742.

Indicier.

efter foregaaende Tyvdom, med 8 Maaneders Strafarbeide. S. 695—697.

Indrulleringsvæsen.

Overtrædelse af L. om Tjenestefolks Flytning af 12te September 1818, ved undladt Anmeldelse for Rodeforstanderen, i Analogi af Frd. af 22de Marts 1793, § 6 anseet med 8 Dages Fængsel paa Vand og Brod. S. 36—38.

En Jægteskipper, der, selv var den eneste Søværnepligtige af Besætningen, for i indenrigsk Fart at have forsømt ved sin Afreise et anmelde sig hos vedkommende Indrulleringschef, anseet af Høiesteret (de foregaaende Retter frifandt) med 2 Spd. 6 Boder efter L. af 26de September 1845, § 5. S. 140—144.

Indsigelser.

Partsed anvendt i et Regnskabsopgjør, hvor Sagsøgte under Erkjendelse af sin Qvittering fremsatte exceptio non numeratæ pecuniæ. S. 129—131.

Exceptio rei incompetentis, bifaldt af Overretten, men forkastet af Underretten og Høiesteret. S. 369—375.

Spørgsmaal om Afvisning, fordi ikke alle Interesserede i Sagen deeltoge i Søgsmaalet, og fordi L. 1—16 samt 5—14—17 ikke vare komne til Anvendelse. S. 476—480.

Afvisningspaastand, støttet paa formeentlig Anerkjendelse af en Gadereguleríng, der søgtes kjendt ugyldig, forkastet af Politiretten og Høiesteret. S. 497—503.

Indsigelse mod en Mands Competents og Habilitet til, som Værge for sin Søn at indtale dennes Overlæret, uden Bemyndigelse af Formynderøvrigheden og udgiet Værgen var Opbudsmand, forkastet ved en Erogtning, som var affagt uden Meddomsmand, og derfor af Overretten blev kjendt uefterrettelig tilligemed den paafulgte Dom i Sagen, men af Høiesteret blev stadfæstet tilligemed Dommen. S. 641—644.

Instantsfølge.

En ved de foregaaende Retter for 1ste Gangs Tyveri Domfældt efter nærmere Oplysning anseet af Høiesteret for 4de Gangs Tyveri, og ilagt 10 Aars Strafarbeide. S. 16 Nr. 228.

Udstaaet mildere Straf efter gjensidig Acquiescents ved tilsnegen Dom i foregaaende Instants for 1ste i Stedet for 2den Gangs Tyveri, ikke funden til Hinder i Paaanke og Ilæggelse af fortjent Efterstudsstraf for samme Forbrydelse. S. 48 Nr. 187.

*

Jurisdictionsgrændser.

Kirkegaard (Fortoug).

Klage.

Krænkelse af Andres Frihed.

Lensmand og Lensmandskarl.

sømmelse af Ombudspligt i Anledning af ulovlig Handel, men frifunden for videre Tiltale. S. 411—413.

Opsætsighed, Modstand af Trusler mod Lensmandens Assistent. S. 671—672.

Liggedage.

Simpel Anmeldelse for Rederiet af at være færdig til Indladning, uden Protest mod Opholdet, anseet tilstrækkelig for at kunne kræve forud betingede Liggedagspenge. Erstatning for Liggedage, der forud var betinget men uden Fastsættelse af Maalestokken, ved Overretten tilkjendt efter Skjøn, men ved Høiesteret umiddelbar bestemt efter hvad Parterne i et andet, aldeles lignende, Tilfælde havde vedtaget. S. 503—509.

Lods.

En Lods for Overtrædelse af Lodslovens § 33, 2det Led, og § 35 (sfr. Erll.s 6—11) dømt uværdig til at være Lods. S. 495—496.

Tvist om dobbelte Lodspenge i begge Instantser afgjort efter Lodsens Paastand, hvad Lodspengene angaaer, men Omkostningerne ved Skjøn og Sag af Underretten ophævede, hvorimod de af Høiesteret tillagdes Lodsen hos Skipperen. S. 609—612.

Løsagtighed
(see og Concubinat).

For Overtrædelse af 18—25, sidste Deel, 6 Maaneders Strafarbeide. S. 12 Nr. 36.

Fjerde Gangs Tyveri, Løsgængeri, Betleri og Overtrædelse af 18—26 af Underretten (som medregnede nogle paatalte Forsøg paa sidstnævnte Forbrydelse) anseet med 6 Aar og 6 Maaneders Strafarbeide, men af Overretten (som ikke ansaae Forsøgene strafbare) med 7 Aars Strafarbeide. Af Høiesteret, hvortil Overretsdommen alene efter Angjældendes Forlangende var indanket, blev den, saa vidt paaanket var, stadfæstet. S. 15 Nr. 224.

Overtrædelse af 18—25, 2den Deel, ved to Leiermaal, det ene begaaet med samme Person som et af de tre foregaaende, cumulative belagt med 1 Aars Strafarbeide. S. 33—34.

Forbrydelse mod 15—19, 1ste Deel, af Underretten (i Senjen og Tromsø) anseet med 6 Maaneders Strafarbeide, men af Høiesteret med 20 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 35—36.

Overtrædelse af 18—25, sidste Led, og Betleri, i alle Instantser anseet med 9 Maaneders Strafarbeide. S. 218—219.

Overtrædelse af 18—25, første Led, i alle Instantser anseet med 10 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 220—221.

Forbrydelse mod 14—16 og 18—16 i alle Instantser belagt med 11 Aars Strafarbeide. S. 228—229.

Overtrædelse af 18—25 straffet i Forbindelse med Tyvs-deelagtighed. S. 401—403.

Overtrædelse af 18—13 ved Overretten anseet med 5 men ved Underretten og Høiesteret med 4 Aars Strafarbeide. S. 516—518.

Overtrædelse af 18—25, første Led, anseet med 5 Dages og samme Forbrydelse i Forbindelse med Overtrædelse af 18—19 med 30 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 652.

Overtrædelse af 18—25, andet Led, anseet med 6 Maaneders Strafarbeide. S. 655.

Overtrædelse af Crll.s 18—25, første Led, af Underretten belagt med 32 Dages Fængsel paa sædvanlig Fangekost, men af Overretten og Høiesteret med 15 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 782—783.

Overtrædelse af Crll.s 14—16 og 18—7, begges andet Led, af Underretten anseet med 10 Aars, men af Overretten og Høiesteret med 9 Aar 6 Maaneders Strafarbeide. S. 786—788.

For Overtrædelse af 18—18 anvendt 6 Maaneders Strafarbeide under formildende Omstændigheder. S. 791—792.

Løsgængeri.

Løsgængeri efter foregaaende Domfældelse for samme Brøde, anseet med 8 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 15 Nr. 21.

Frifindelse af Høiesteret, men Fældelse af de foregaaende Retter, for paatalt formeentligt Løsgængeri ved Undladelse af at tage fast Tjeneste. S. 47 Nr. 88.

Løsgængeri og Betleri cumulative belagt med 4 Maaneders Tvangsarbeide, 2 Maaneder for hvert. S. 127.

Pasløs Omstreifen anseet med 10 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 268.

Frifindelse for videre Tiltale i Anledning af formeentligt Løsgængeri, da Angjældendes Helbredsforfatning gjorde hans Forpligtelse til at tage Tjeneste tvivlsom. S. 262—264.

Mordbrand, Løsgængeri, Betleri og Overtrædelse af 21—10 belagt med 8 Aars Strafarbeide. S. 692—695.

Manddrab

(se og Fostermord).

Frifindelse for videre Tiltale i et Tilfælde, hvor det var

tvivlsomt, om ikke Tiltalte kunde straffes for uforsætligt men tilregneligt Drab. S. 30—32.

Tre for Mord tiltalte Personer af Høiesteret aldeles frifundne. S. 269—270.

Drab, henført under 14—7, og belagt med 7 Aars Strafarbeide. S. 351—352 og 363.

Drab under Overskridelse af Nødværge anseet efter 14—7 med 7 Aars Strafarbeide. S. 639—640 og 650—652.

Forsøg paa Mord og Postrøveri af alle Retter belagt med Strafarbeide i 1ste Grad. S. 700—704.

Et med Hensyn til Overlægget tvivlsomt Drab paa Ægtefælle af Overretten henført under 14—5, men af Underretten og Høiesteret under 14—1. S. 725—733.

Meddomsmænd.

Spørgsmaal om Afviisning, fordi ikke alle Interesserede i Sagen deeltoge i Søgsmaalet, og fordi L. 1—16 samt 5—11—17 ikke vare komne til Anvendelse. S. 476—480.

Indsigelse mod en Mands Competents og Habilitet til, som Værge for sin Søn at indtale dennes Odelsret, uden Bemyndigelse af Formynderøvrigheden og uagtet Værgen var Opbudsmand, forkastet ved en Kjendelse, som var afsagt uden Meddomsmænd, og derfor af Overretten blev kjendt uefterrettelig tilligemed den paafulgte Dom i Sagen, men af Høiesteret blev stadfæstet tilligemed Dommen. S. 641—644.

Meened og urigtig Forklaring.

Meened i en Sag for ulovligt Brændeviinssalg anseet efter 12—1 med 7 Aars Strafarbeide. S. 59—62.

Overtrædelse af 12—1 (der kunde synes at indgaae under 12—2) samt af 17—1 og 2 og af 21—33 anseet med 10 Aars Strafarbeide. S. 62—64.

Frifindelse for Justitiens videre Tiltale efter 12—1 i Anledning formeentlig Overtrædelse af 21—25 a og b. S. 300—306.

En Mand, der var tiltalt for urigtig Forklaring for Retten, og af Underretten var fældt efter 12—1, blev af Overretten og Høiesteret frifunden for videre Tiltale, deels fordi det ikke kunde ansees beviist, at han var edfæstet, uagtet dette fandtes tilført Protokollen, deels fordi den formeentlig urigtige Forklaring betragtedes som ham selv umiddelbar angaaende. S 413—418

En Procurator og en Student tiltalte for Forbrydelse mod Crll. 21—33, men ved Underretten frifundne for videre

Tiltale paa Grund af manglende Beviis for forsætlig Urigtighed. Ved Overretten og Høiesteret blev Nr. 2 aldeles frifunden, og Nr. 1 for videre Tiltale paa Grund af, at det Anliggende, hvorom han skulde forklare sig, maatte ansees ham selv uvedkommende. S. 418—432 og 440—448.

Løgnagtig Forklaring for en Superieur, for at skjule Salg af Munderingsstykker, ikke ansect som særskilt Forbrydelse. S. 510.

En Sorenskriver, tiltalt for misligt Forhold med Hensyn til Arvemidler og hans i den Anledning til Foresatte afgivne Erklæringer, ved Underretsdom frifunden for videre Tiltale, men af Overretten tilagt 40 Spd.s og af Høiesteret 200 Spd.s Bøder til Statskassen. S. 599—608 og 616.

Meened, i Hensigt at vinde Andeel af de Bøder, som deraf skulde være Følgen, af de foregaaende Retter henført under 12—1, men af Høiesteret under 12—2. S. 622—624.

Overtrædelse af Crll.s 12—4 i alle Instantser ansect med 20 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 788—789.

Moder og Søster af en for Mordbrand sigtet men for videre Tiltale frifunden Person ved Underretten og Høiesteret fældte efter Crll.s 12—1 for falsk Vidnesbyrd om hans alibi, hver til 6 Aar 8 Maaneders Strafarbeide. (Ved Overretten var Moderen frifunden for videre Tiltale, og Søsteren fældt efter Crll.s 12—3 til 3 Aar 6 Maaneders Strafarbeide). S. 798—802.

Militære.

Overtrædelse af L. om Tjenestefolks Flytning af 12te September 1818, ved undladt Anmeldelse for Rodeforstanderen, i Analogi af Frd. af 22de Marts 1793, § 6, ansect med 8 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 36—38.

En Bøssemagersvend ved Haandværkscompagniet for Tyveri under Arbeide paa Arsenalets Værksted af et Par samme tilhørende Sager ansect efter 125de Krigsartikel og 19—3 med 6 Maaneders Strafarbeide (under formildende Omstændigheder). S. 48 Nr. 184.

En Soldat, der havde stjaalet en i et andet Værelse boende Kammerats Frakke, og pantsat den i Laaneindretningen, for 2den Gangs simpelt Tyveri ansect med 8 Maaneders Strafarbeide. S. 259.

For Deelagtighed i Indbrudstyveri efter 19—6 anvendt 6 Maaneders Strafarbeide paa to Soldater, hvoraf den ene forhen var fældt for Tyvsforbrydelse, den anden stod Skildvagt i Nærheden af Gjerningsstedet. S. 490—493.

En, efter foregaaende Domfældelse for Pantsættelse af

betroet Gods, ved combineret Ret for Tyveri, Tyvsdeelagtighed efter 19—6, Salg af Munderingssager og løgnagtige Forklaringer for en Superieur (i sidstnævnte Anledning) til 2 Aars Strafarbeide fældt Artillerist af Høiesteret for simpelt Tyveri og Deelagtighed deri efter 19—6, samt for Salg af Munderingsstykker ansect med 1 Aars Strafarbeide. S. 510.

Overtrædelse af 21—6, jfr. 2, og Salg af Klædningsstykker, uden Compagnichefens Samtykke (Frd. af 13de April 1754), af Krigsretten anseet med 6 Maaneders Strafarbeide, men af Høiesteret med 30 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 542—543.

Mishandling af Dyr.

For Overtrædelse af Crll.s 23—19 af Underretten anvendt 40 Dages Fængsel paa sædvanlig Fangekost (Angj. var 70 Aar) men af Overretten 5 Dages og af Høiesteret 10 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 794—795.

Modbeviis.

Forsøgt Modbeviis (alibi). S. 524—526.

Mordbrand.

Mordbrand i Skib beviist ved Indicier og belagt med 12 Aars Strafarbeide. S. 587—592 og 598—599.

Mordbrand, Løsgængeri, Betleri og Overtrædelse af 21—10 belagt med 8 Aars Strafarbeide. S. 692—693.

Norske Loves Overtrædelse i Udlandet.

Benyttelse i Udlandet af falske Attester, udfærdigede i norske Embedsmænds Navn, anseet strafbar efter norske Love. S. 333—336.

Nødværge.

Tvivlsomt Spørgsmaal om Nødværge og Sagesløshed. S. 41—43.

Frifindelse for privat Tiltale (offentlig paa Forlangende negtet) i et formeentligt Overfaldstilfælde, som rimeligviis fra Indstævntes Side var Nødværgestilfælde. S. 81—85.

Drab under Overskridelse af Nødværge anseet efter 14—7 med 7 Aars Strafarbeide. S. 639—640 og 650—652.

Odelssag.

Indsigelse mod en Mands Competents og Habilitet til, som Værge for sin Søn at indtale dennes Odelsret, uden Bemyndigelse af Formynderøvrigheden, og uagtet Værgen var

Opbudsmand, forkastet ved en Kjagtning, som var afsagt uden Meddomsmænd, og derfor af Overretten blev kjendt uefterrettelig tilligemed den paafulgte Løsningsdom i Sagen, men af Høiesteret blev stadfæstet tilligemed Dommen. S. 611–614.

Offentlig Myndighed (Forbrydelse mod).

Forbrydelse mod 10–4. S. 14 Nr. 139.

To Overtrædelser af 10–4 jfr. 26 cumulative ansete med 8 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 46 Nr. 52.

Overtrædelse af 10–1, jfr. 26, i Forbindelse med Gadeuorden, anseet med 15 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 47 Nr. 58.

Overtrædelse af 10–4 ved forhaanende og ærekrænkende Ytringer mod en Referent for Retten anseet med 8 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 47 Nr. 128.

Overtrædelse af 10–1 jfr. 26 anseet med 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 77.

Overtrædelse af 10–1, jfr. 26, i Forbindelse med Gadeuorden (i Spidsen for et større Følge), af Underretten belagt med 8, af Overretten med 15 og af Høiesteret med 25 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 79–80 og 85.

Overtrædelse af 10–2, jfr. 26, anseet i alle Instantser med 10 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 96.

Overfald paa fagesløs Mand og Overtrædelse af 10–14 (af Underretten henført under 10–21), efter 3 Gange Domfældelse for Opsætsighed mod Politiet, anseet med 30 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 204.

Overtrædelse af 10–19 i 1ste Instants belagt med 10 men i 2den og 3die Instants med 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 238.

Justitssag, anlagt mod en Mand for at have tilbagetaget en af Politiet indsat Hest, der tilhørte hans anholdte Kamerat, som imidlertid var under Forhør i Anledning af uforsigtig Ridt paa Gaden, af Høiesteret afviist fra Underretten som ikke henhørende under Justitsforfølgning. (De foregaaende Retter havde henført Tilfældet under Analogien af 10–19, som Høiesteret ikke fandt anvendelig). S. 260–261.

Overtrædelse af 15–11, jfr. 20, samt 10–1 og 4, jfr. 26, i de foregaaende Instantser anseet med 10 Maaneders, men af Høiesteret med 7 Maaneders Strafarbeide. S. 367–368.

For pasløs Omstreifen og 3die Gangs Concubinat 1½ Aars Strafarbeide hver (Kvinden derunder tillige for at have bidt en Politibetjent i Fingeren). S. 494–495.

Opsætsighed, Modstand og Trusler mod Lensmandens Assistent. S. 671–672.

Omkostninger.

efter Lodsens Paastand, hvad Lodspengene angaaer, men Omkostningerne ved Skjøn og Sag af Underretten ophævede, hvorimod de af Høiesteret tillagdes Lodsen hos Skipperen. S. 609—612.

Referentens Salar anseet Tiltalte uvedkommende, da Sagen antoges at burde have været behandlet efter L. af 6te September 1845, § 1. S. 655.

Opgjør.

Fordring paa Godtgjørelse i et Dødsbo for flere Aars Commissioner, udførte for den Afdøde og anseete i Almindelighed egnede til Betaling, negtet paa Grund af manglende Opgjørelse med den Afdøde og manglende Oplysninger, hvorefter Godtgjørelsen med nogen Paalidelighed kunde bestemmes. S. 753—760.

Opløb.

Gadeuorden (i Spidsen for et større Følge), i Forbindelse med Overtrædelse af 10—1, jfr. 26, af Underretten belagt med 8, af Overretten med 15, og af Høiesteret med 25 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 79—80 og 85.

Paaanke

(se og Afviisning).

Indankning efter skriftligt Forlangende af Tiltalte, der ved Overretsdommens Forkyndelse havde acquiesceret, afviist som uforkyndt. S. 12 Nr. 32.

Sagsbehandling efter L. af 6te September 1845, § 1, tagen for fulde paa Grund af Overøvrighedens Paaankningsmaade, skjønt Angjældende var beskyldt for Mere, end han havde tilstaaet og var fældt for. S. 13. Nr. 123.

At Sagen alene efter Angjældendes Forlangende var paaanket, ikke fundet til Hinder i at henføre Forbrydelsen under et strengere Straffebud. S. 16 Nr. 290.

Udstaaet mildere Straf, efter gjensidig Acquiescents ved tilsnegen Dom i foregaaende Instants for 1ste i Stedet for 2den Gangs Tyveri, ikke funden til Hinder i Paaanke og Ilæggelse af fortjent Efterskudsstraf for samme Forbrydelse. S. 48 Nr. 187.

Upaaanket Kjendelse i en offentlig Straffesag, hvorved en formeentlig Frifindelsesgrund foreløbigen for en Deel var anerkjendt af Underretten, ikke af Overretten eller Høiesteret anseet at være til Hinder for at paakjende Sagen i sin Heelhed, som om Kjendelsen havde udgjort en Deel af den (ved Fogden) paaankede Dom. S. 91—94.

Privat Paaanke kjendt ugyldig i en efter offentlig Foranstaltning anlagt Politisag. S. 113—115.

Paaanke, i den umyndige Domfældtes Fraværelse skeet efter Værgens Forlangende, og forkyndt for denne, tagen for fuldt. S. 235.

Paaanke under een Sag af to særskilte Indførselsforretninger, afholdte for løbende Ydelser i Følge samme Contract mellem samme Parter, anseet lovlig. S. 593—597.

Paaseiling.

Erstatningssøgsmaal i Anledning af Paaseiling og derved foraarsaget Spoliation af Skib og Ladning afgjort efter L. 4—3—3 ved Tilkjendelse af Skibets halve Værdi. (Jfr. Retst. for 1841 S. 346—364). S. 145—157.

Paatale.

En Skippers utilbørlige Haardhed mod sit Skibsmandskab anseet som Gjenstand for offentlig Paatale efter Frd. af 23de Marts 1756. S. 90—91.

Tyveri, opdaget under Sagen, efter at Actionsordren var udstedt, medtaget under Behandling og Paakjendelse i Forbindelse med de under Ordren indbegrebne Tyverier. S. 104—105.

Tiltalt for Tyveri eller Forbrydelse mod 22—14 fældt for begge Dele til 7 Maaneders Strafarbeide, nemlig for Bemægtigelse af to opflydte mærkede Saugstokke og en udvendig raadden Bundstok i Nidelven. S. 219—221.

Afviisningspaastand paa Grund af, at den i Frd. af 27de September 1799, §§ 26 og 27, Cancelliet tillagte Actionsmyndighed nu maatte ansees overgaaet paa Regjeringen, ikke paa Justitsdepartementet, i alle Instantser forkastet. S. 742—745.

Pantevæsen.

Panteforskrivelse anseet ugyldig, som modtagen mala fide og senere frafalden. S. 1—8.

Fortolkning af Placaten af 8de Juni 1787 med Anvendelse paa et efter Skyldnerens Død thinglæst Pantebrev. S. 8—11.

Spørgsmaalet, om den i L. 5—7—14 fjernere Panthaver givne Udløsningsret mod nærmere er hævet ved den senere Auctionslovgivning, besvaret benegtende. S. 17—30.

Stadfæstelse af Panthaverens Forbud mod ødelæggende Hugst i nogle Skove, paaanket som Rettens voldsomme Tvang. S. 705—720.

Parteed.

Pasløs Omstreifen.

Politijurisdiction.

Politiretsbehandling.

Postvæsen.

En Lensmand for 2 Forseelser mod 24—7, i Anledning af Fangers Undvigelse, og Overtrædelse af 24—28, formedelst Skjødesløshed a) ved Fangers Bevogtning, b) ved Brevenes Behandling under sit Postaabneri, c) ved forsømt Efterlysning af undvegne Fanger, d) ved Slaphed i Fængselsdisciplinen og Tilsidesættelse af Budet i 2—16, jfr. 10, cumulative anseet med Bøder, som af Underretten bestemtes til 50 Spd., men af Overretten og Høiesteret til 70 Spd. S. 15—16 Nr. 227.

Præscription.

Angjældende frifunden for Omkostningerne ved Paatalen af en Forbrydelse, der ansaaes præscriberet, skjønt Spørgsmaalet var tvivlsomt. S. 11—12.

Præscription af Straf for undladt Pligtopfyldelse (delictum ommissionis) regnes ikke fra det Tidspunct, da Forsømmelsen begyndte, naar Pligten vedbliver og fremdeles forsømmes. (Fortsat Forbrydelse). S. 36—38.

Forfærdigelse og Forsøg paa Udgivelse af en falsk Ottestilling, medens Angjældende var mellem 14 og 15 Aar, et halvt Snees Aar før Paatalen for dette og et senere Falsk af lige Beskaffenhed, hvorfor Angjældende paa Grund af Utilstrækkelighed i Beviset bleb frifunden, af Underretten belagt med 24 Slag Riis, men af Overretten og Høiesteret anseet som straffrit paa Grund af Præscription. S. 70—72.

Spørgsmaal om Præscription for en Deel af et under 21—8 henført Bedrageri af Overretten og Høiesteret besvaret benegtende. S. 91—94.

Et under den ældre Lovgivning begyndt og under den nyere fortsat Løsgængeri, for saa vidt det hørte under den ældre, af de foregaaende Retter anseet præscriberet og af Høiesteret forbigaaet som Følge af, at der kun var anket efter Tiltaltes Begjær. S. 127.

Erstatningen for de stjaalne Koster, uagtet Straffen fandtes præscriberet, af Underretten ilagt Tiltalte under Tyvssagen, hvilken Bestemmelse ved Overrettens Dom bortfaldt. S. 216—218.

Spørgsmaal, om en Stævnemaals- eller Incompetents-indsigelse var betimelig fremført. S. 369—375.

Spørgsmaal om Paatalen var begjert af competent Mand og i Tide. S. 549—552.

Crfl. 8—1 oftere overtraadt, men det Hele anseet som een fortsat Forbrydelse, hvoraf Intet var præscriberet og maaskee heller ikke over 2 Aar gammelt. S. 671—672.

Frifindelse paa Grund af 7—13. S. 695—697.

Præstens Hoveddage.

En Præst ansect berettiget til at kræve den i L. 2—12—7 omhandlede Hovdag ei alene af Husmanden selv, men ogsaa af hans Kone. S. 376-377.

Rederi.

Rederne af et Skib - der i flere Aar uafbrudt var gaaet i Fragtfart, men ved sidste Indladning drev løs, maatte forlades af Mandskabet, gjenfandtes af Andre, udleveredes og besattes med samme Mandskab, men derpaa solgtes, gjenkjøbtes for Rederiet, og toges under Commando af ny Skipper med nyt Mandskab - solidarisk tilpligtede at betale den forrige Styrmand hans indestaaende Hyre for den hele Tid, samt Omkostningerne ved hans Hjemreise. S. 289-300.

Religion og Sædelighed (Forbrydelse mod).

Crkl.s 8—1 oftere overtraadt, men det Hele anseet som een fortsat Forbrydelse, hvoraf Intet var præscriberet (og maaskee heller ikke 2 Aar gammelt). S. 671-672.

Marcus Thrane, tiltalt for Overtrædelse af Crkl.s 8—1, i de foregaaende Instantser derfor ilagt 6 Maaneders Strafarbeide, men i Høiesteret frifunden for Justitiens videre Tiltale. S. 802—825.

Rettens Fornegtelse, voldsom Tvang, Spilde, Ophold og deslige.

Referent og Dommer ilagte Ansvar af Arrestomkostninger og idømte Bøder for utilbørligt Ophold. S. 377-379.

En Panthavers Forbud mod ødelæggende Hugst i nogle Skove, paaanket som Rettens voldsomme Tvang, men stadfæstet. S. 705-720.

Røveri.

Bemægtigelse, som af Overretten blev henført under 20—1, men af Underretten og Høiesteret under 19—3, i. S. 69—70.

Forsøg paa Mord og Postroveri af alle Retter belagt med Strafarbeide i 1ste Grad. S. 700—704.

Skadeserstatning.

Erstatning for paatalt Forbrydelse, uagtet paastaaet, ikke tilkjendt paa Grund af manglende Oplysning. S. 14 Nr. 142.

Erstatning for stjaalne Koster af Mangel paa fornødne Oplysninger ikke bestemt. S. 16 Nr. 235.

Erstatning forbeholdt mod Overtrædere af 23—11 under Lavalder. S. 76—77.

Erstatningssøgsmaal i Anledning af Paaseiling og derved foraarsaget Synken af Skib og Ladning afgjort efter L. 4—3—3 ved Tilkjendelse af Skibets halve Værdi. (Jfr. Retst. for 1841, S. 346—361). S. 145—157.

Erstatning for de stjaalne Koster, uagtet Straffen fandtes præscriberet, af Underretten ilagt Tiltalte under Tyvssagen, hvilken Bestemmelse ved Overrettens Dom bortfaldt. S. 216—218.

Erstatning ikke under Justitssagen tilkjendt den ved Tyvekosters Pantsættelse Besvegne. S. 259.

Erstatning for Koster, borteblevne ved samme Leilighed som de Koster, hvoraf den for Tyveriet paa Grund af Indicier domfældte Person fandtes i Besiddelse, ilagt ham. S. 262—264.

Erstatning efter Crll.s 26—4 tilkjendt saa vel den Mishandlede som hans Forsørgere. S. 750—752 og 764—766.

En Mand, der ved uforsigtig Kjørsel havde faaet sin Hest indviklet i et andet Forspands Sæletøi, og foranlediget, at et Fruentimmer sprang ud af Vognen samt forvred sit Been, ilagt Skadeserstatning og Sagsomkostninger. (Straf blev ikke paastaaet). S. 776—782.

Skatter og Afgifter.

En Skibsreder ved Tønsberg, hvis Bopæl ved L. af 22de Juli 1833 blev henlagt fra Byens til Landets Jurisdiction, og som før L. om Fattigvæsenet af 20de September 1845 blev anseet fritagen for Fattigskat til Byen, efter denne Lov atter anseet pligtig at svare Fattigskat til Byens Commune, ei alene af sine faste Eiendomme i Byen, men og sine Skibe og sin af begge Dele flydende Indtægt, skjønt Skibene ikke der vare oplagte. S. 65—69.

Politimesteren i Christiansand kjendt berettiget til 1 Skill. af hver Tønde Kornvarer, som til Christiansand, Mandal, Farsund og Flekkefjord indføres og oplosses, om det end fleer i Anledning af Havari, og Ladningen igjen udføres i samme Skib. S. 273—285.

Spørgsmaal om en Mand som Kjøbstadindvaaner kunde iligues Fattigskat til Byen af den Indtægt, han havde af sin Gaard paa Landet, hvor han ligeledes deraf var paalagt Fattigskat, besvaret benegtende af Overretten men bekræftende af Høiesteret. S. 662—665.

Skibsfolks Forbrydelse mod Skipper og omvendt.

En Skipper for utilbørlig Haardhed mod En af sit Skibsmandskab anseet med 20 Dages Fængsel paa sædvanlig Fangekost, i Følge Frd. af 23de Marts 1756. S. 90–91.

Spørgsmaal, om en Skipper havde viist nogen saadan "umaadelig Haardhed," som Frd. af 23de Marts 1756 i § 4 omhandler, mod sin for voldsom Adfærd mod ham medtiltalte Matros, benegtende afgjort af Høiesteret, der frifandt ham for videre Tiltale, hvorimod Underretten for lovstridig Haardhed havde ilagt ham 40 Spd.s Bod, og Overretten for Misbrug af Myndighed 24 Dages Fængsel paa sædvanlig Fangekost. Matrosen blev af Underretten ilagt 20 Spdlr. for voldsom Adfærd mod sin Skipper, af Overretten 2 Spdlr. for udviist Trods mod sin Skipper inden Skibsborde, og af Høiesteret 10 Spd. for opsætsigt Forhold mod sin Skipper. S. 667–670.

Undvigelse fra sin Skipper med forskudt Hyre i alle Instantser anseet med respective 7 Maaneders Strafarbeide (efter foregaaende Domme for uhjemlet Besiddelse af stjaalne Koster og for Desertion) og 25 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 785–786.

Skifte.

Adskillelse fra Bord og Seng, uden foregaaende Overeenskomst om Vilkaarene derved, af Høiesteret ikke funden at medføre Ret for den ene Ægtefælle til Boets Skifte mod den andens Villie. S. 49–59.

Placaten af 30te October 1767 fortolket saaledes, at Incassator i et Dødsbo, der paa Skifteforvalterens Opfordring til denne havde indbetalt af Boets Auctionspenge et betydeligt Beløb, hvoraf Skifteforvalteren ikke fandtes at have gjort den for Incassator opgivne Anvendelse i Boets Interesse, blev dømt til atter at indbetale Beløbet til vedkommende Bo. S. 209–215.

Skjøde.

Tvist om Betydningen af "frit Skjøde" paa en Eiendom, der var behæftet, men overdroges uden Vederlag. S. 624–635.

Udlastelse efter et flere Aar gammelt Skilsmisseforlig, hvorved Salget af en Bondegaard var stadfæstet og Sælgeren forpligtet til uopholdelig Fravigelse, som dog siden ikke var paafulgt trods gjentagen Uvsigelse – negtet, fordi Forliget havde overslaaet fatalia executionis, og L. 3–14–6 (jfr. 5–14–1) ansaaes uanvendelig. S. 614–648.

Fortolkning af et Skjøde, hvorved Adgang til fri Skur paa en senere nedreven Saug var betinget, og hvorfor Saugen paastodes vedligeholdt, en Paastand, der vel i alle Instantser blev forkastet, dog med Ophævelse af Omkostningerne. S. 760—764.

Skjøn.

Erstatning for Liggedage, der forud var betinget, uden Fastsættelse af Maalestokken, ved Overretten tilkjendt efter Skjøn, men ved Hoiesteret umiddelbar bestemt efter hvad Parterne i et andet, aldeles lignende, Tilfælde havde vedtaget. S. 503—509.

Sportelvæsen.

Tvist mellem Sorenskriverne i nordre og søndre Hedemarken, om Jurisdictionen i Vangs Alminding, afgjort af Overretten og Hoiesteret saaledes, at denne Alminding henregnes til nordre Sorenskriveri. S. 177—201.

Straffes Udmaaling.

Fjerde Gangs Tyveri, Løsgængeri, Betleri, og Overtrædelse af 18—26 af Underretten (som medregnede nogle paatalte Forsøg paa sidstnævnte Forbrydelse) ansect med 6 Aar 6 Maaneders Strafarbeide, men af Overretten (som ikke ansaae Forsøgene strafbare) med 7 Aars Strafarbeide. Af Hoiesteret, hvortil Overretsdommen alene efter Angjældendes Forlangende var indanket, blev den, saa vidt paaanket var, stadfæstet. S. 15 Nr. 224.

En Lensmand for 2 Forseelser mod 24—7, i Anledning af Fangers Undvigelse, og Overtrædelse af 24—28 formedelst Skjødesløshed a) ved Fangers Bevogtning, b) ved Breves Behandling under sit Postaabneri, c) ved forsømt Efterlysning af undvegne Fanger, d) ved Slaphed i Fængselsdisciplinen og Tilsidesættelse af Budet i 2—16 jfr. 10, cumulative ansect med Bøder, som af Underretten bestemtes til 50 Spd., men af Overretten og Hoiesteret til 70 Spd. S. 15 - 16 Nr. 227.

Deelagtighed i Tyveri og Overfald paa sagesløs Mand af de foregaaende Retter belagt med 15 Dages Fængsel paa Vand og Brød efter 5—9, jfr. 19—1, samt 15—10 og 11, men af Hoiesteret efter 5—3 og de øvrige nævnte §§ med 8 Maaneders Strafarbeide (da Tiltalte forhen var domfældt for Tyveri). S. 16 Nr. 230.

Forbrydelse mod 18—19, 1ste Deel, af Underretten (i Senjen og Tromsø) ansect med 6 Maaneders Strafarbeide,

men af Hoiesteret med 20 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 35—36.

En forhen 2 Gange for Tyveri dømt Person ilagt 4 Aars Strafarbeide for et Par Tyverier, hvoraf det ene nærgrændsende til grovt. S. 262—264.

Overfald paa sagesløse Personer i alle Instantser anseet efter 15—11, jfr. 10, med Fængsel paa Vand og Brød, men Straffetiden af de foregaaende Retter bestemt til 24, af Hoiesteret til 30 Dage. S. 265—266.

Det strengere Alternativ i Crfdt. 19—1 af Underretten og Hoiesteret valgt som Udgangspunkt ved Udmaalingen af Straffen for Tyveri ved Opbrud af nogle Losodsikkeres paa aaben Mark henstaaende Kister, paa Grund af Vanskeligheden at forvare disse. S. 377—379.

Overtrædelse af 21—6, jfr. 2, og Salg af Klædningsstykker, uden Compagnichefens Samtykke (Frdn. af 13de April 1754), af Krigsretten anseet med 6 Maaneders Strafarbeide, men af Hoiesteret med 30 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 542—543.

Summarisk Behandling.

Sagsbehandling efter L. af 6te September 1845, § 1, tagen for fulde paa Grund af Overøvrighedens Paaankningsmaade, skjønt Angjældende var beskyldt for Mere, end han havde tilstaaet og var fældt for. S. 13. Nr. 123.

Deeltagelse i Tyveri efter 5—1 og 6 behandlet efter L. af 6te September 1845, § 1, uagtet Angjældende mentes ikke at have faaet saa Meget, som af de ellers erkjendte Vidnesforklaringer lod sig udlede. S. 16 Nr. 235.

Godkjendt Behandling efter L. af 6te September 1845, § 1, i et Tilfælde, hvor de foregaaende Retter frifandt men Hoiesteret fældte Angjældende. S. 140—144.

Behandling efter L. af 6te September 1845, § 1, godkjendt, uagtet Angj. paastod at have taget de stjaalne Træer i en anden Skov end oplyst, men hvor Bemægtigelsen lige fuldt vilde være Tyveri. S. 483—484.

L. af 6te September 1845, § 1, anseet anvendelig ogsaa ved combineret Ret. S. 540—541.

Referentens Salar anseet Tiltalte uvedkommende, da Sagen antoges at burde have været behandlet efter L. af 6te September 1845, § 1. S. 655.

Sættedommer.

Udredelsen af Sættedommerens Salar paalagt Tiltalte, som havde foranlediget den almindelige Underdommers Fratrædelse, ved Overtrædelse af 10—4. S. 14 Nr. 139.

Testament.

Spørgsmaal om Fortolkningen af et Testament og om Virkningerne af Testatrix's senere, med kongelig Confirmation forsynede, Ytringer desangaaende samt af vedkommende Arvingers Forhold under Skiftet. S. 241—256.

Theater.

Ole Bull, som Entrepreneur for det norske Theater i Bergen, tiltalt for Politiret til Anviisning af passende Pladse for Politiets Embedsmænd i Theatret, og af Politiretten dømt til at anviise Politiet saa mange og saadanne Pladse i Theatret, som Politimesteren finder nødvendige for Politiet til Ordens og Roligheds Vedligeholdelse sammesteds, men af Høiesteret frifunden for Politiets Tiltale, saa vidt paaanket. (Sagen angik en anden Post, hvorfor han ved Politiretten var frifunden). S. 767—768.

Tjenestefolk.

Overtrædelse af L. om Tjenestefolks Flytning af 12te September 1818, ved undladt Anmeldelse for Rodeforstanderen, i Analogi af Frd. af 22de Marts 1793, § 6, anseet med 8 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 36—38.

Tilbagesøgning.

En Værge, som havde sat den umyndiggjorte Mand paa Føderaad hos en Anden, og derfor paa Forhaand betalt 425 Spdlr. af den Umyndiggjortes Midler, kjendt berettiget til at tilbagesøge, hvad der saaledes var betalt paa den sluttede Føderaadscontract — som ved foregaaende Dom mellem Værgen og den senere afdøde Umyndiggjortes Arvinger var kjendt ugyldig - dog med Fradrag af hvad det ydede Føderaad ved Skjøn maatte ansees værd. S. 612—615.

Toldvæsen.

Erstatning tilkjendt Arvingerne efter en afdød Overtoldbetjent for Afkortning i hans Lønning, ved derunder at indbefatte en særskilt Godtgjørelse for midlertidig Udførelse af Inspecteurembedet i samme District, og derefter at beregne den hele Indtægt efter Maximumsbestemmelserne for Overtoldbetjeningen. S. 158—165.

Tyveri.

Grovt og simpelt Tyveri (af Hest paa Marken og Bidsel paa Laavebroen) belagt med 4 Aars Strafarbeide. T. 12 Nr. 30.

men af Hoiesteret med 20 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 35—36.

En forhen 2 Gange for Tyveri domfældt Person ilagt 4 Aars Strafarbeide for et Par Tyverier, hvoraf det ene nærgrændsende til groft. S. 262—264.

Overfald paa sagesløse Personer i alle Instantser anseet efter 15—11, jfr. 10, med Fængsel paa Vand og Brød, men Straffetiden af de foregaaende Retter bestemt til 24, af Hoiesteret til 30 Dage. S. 265—266.

Det strengere Alternativ i Crl. 19—1 af Underretten og Hoiesteret valgt som Udgangspunkt ved Udmaalingen af Straffen for Tyveri ved Opbrud af nogle Lofodfiskeres paa aaben Mark hensatte Kister, paa Grund af Vanskeligheden af at forvare disse. S. 377—379.

Overtrædelse af 21—6, jfr. 2, og Salg af Klædningsstykker, uden Compagnichefens Samtykke (Frd. af 13de April 1754), af Krigsretten anseet med 6 Maaneders Strafarbeide, men af Hoiesteret med 30 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 542—543.

Summarisk Behandling.

Sagsbehandling efter L. af 6te September 1845, § 1, tagen for fulde paa Grund af Overøvrighedens Paatalemaade, skjønt Angjældende var beskyldt for Mere, end han havde tilstaaet og var fældt for. S. 13. Nr. 123.

Deeltagelse i Tyveri efter 5—1 og 6 behandlet efter L. af 6te September 1845, § 1, uagtet Angjældende meente ikke at have faaet saa Meget, som af de ellers erkjendte Vidneforklaringer lod sig udlede. S. 16 Nr. 235.

Godkjendt Behandling efter L. af 6te September 1845, § 1, i et Tilfælde, hvor de foregaaende Retter frifandt men Hoiesteret fældte Angjældende. S. 140—144.

Behandling efter L. af 6te September 1845, § 1, godkjendt, uagtet Angj. paastod at have taget de stjaalne Træer i en anden Skov end oplyst, men hvor Bemægtigelsen lige fuldt vilde være Tyveri. S. 483—484.

L. af 6te September 1845, § 1, anseet anvendelig ogsaa ved combineret Ret. S. 540—541.

Referentens Salar anseet Tiltalte uvedkommende, da Sagen antoges at burde have været behandlet efter L. af 6te September 1845, § 1. S. 655.

Sættedommer.

Udredelsen af Sættedommerens Salar paalagt Tiltalte, som havde foranlediget den almindelige Underdommers Fratrædelse, ved Overtrædelse af 10—4. S. 14 Nr. 139.

Testament.

Spørgsmaal om Fortolkningen af et Testament og om Virkningerne af Testatrix's senere, med kongelig Confirmation forsynede, Ytringer desangaaende samt af vedkommende Arvingers Forhold under Skiftet. S. 241–256.

Theater.

Ole Bull, som Entrepreneur for det norske Theater i Bergen, tiltalt for Politiret til Anviisning af passende Pladse for Politiets Embedsmænd i Theatret, og af Politiretten dømt til at anviise Politiet saa mange og saadanne Pladse i Theatret, som Politimesteren finder nødvendige for Politiet til Ordens og Rolligheds Vedligeholdelse sammesteds, men af Høiesteret frifunden for Politiets Tiltale, saa vidt paaanket. (Sagen angik en anden Post, hvorfor han ved Politiretten var frifunden). S. 767–768.

Tjenestefolk.

Overtrædelse af L. om Tjenestefolks Flytning af 12te September 1818, ved undladt Anmeldelse for Rodeforstanderen, i Analogi af Frd. af 22de Marts 1793, § 6, anseet med 8 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 36–38.

Tilbagesøgning.

En Værge, som havde sat den umyndiggjorte Mand paa Føderaad hos en Anden, og derfor paa Forhaand betalt 425 Spdlr. af den Umyndiggjortes Midler, kjendt berettiget til at tilbagesøge, hvad der saaledes var betalt paa den sluttede Føderaadscontract – som ved foregaaende Dom mellem Værgen og den senere afdøde Umyndiggjortes Arvinger var kjendt ugyldig – dog med Fradrag af hvad det ydede Føderaad ved Skjøn maatte ansees værd. S. 612–615.

Toldvæsen.

Erstatning tilkjendt Arvingerne efter en afdød Overtoldbetjent for Afkortning i hans Lønning, ved derunder at indbefatte en særskilt Godtgjørelse for midlertidig Udførelse af Inspecteurembedet i samme District, og derefter at beregne den hele Indtægt efter Maximumsbestemmelserne for Overtoldbetjeningen. S. 158–165.

Tyveri.

Grovt og simpelt Tyveri (af Hest paa Marken og Bidsel paa Laavebroen) belagt med 4 Aars Strafarbeide. E. 12 Nr. 30.

For flere grove Tyverier anvendt Strafarbeide i 5te Grad paa Grund af Angjeldendes Ungdom. Tyveri, forbundet med Indbrud i en Udsalgsbod, der opsattes og nedtoges efter Leilighed, betragtet som simpelt. S. 12–13.

Tyveri, anseet beviist ved Indicier, der tildeels oplystes ved Vidnesbyrd, om hvis Værd der kunde være Tvivl. S. 13–14.

Tyveri og Forbrydelse mod 10–4. S. 14 Nr. 139.

Erll.s 19–3 a anvendt med 6 Maaneders Strafarbeide for Tyveri af Been, hvortil de Tiltalte vare komne gjennem en Glugge, som vel ikke var bestemt til Indgang, men hvorigjennem Andre i lovligt Ærinde vare krøbne ind og ud. S. 14 Nr. 160.

Strafarbeide i 3 Aar og 6 Maaneder anvendt paa attenteret Lommetyveri, efter 2 Ganges Domfældelse for Tyveri og 1 Gangs for Røveri. S. 14 Nr. 167.

Bemægtigelse af færske Træer paa Roden uden Hensyn til Værdien anseet som Tyveri. S. 14 Nr. 170.

Erll.s 19–3 anvendt paa Besiddelse af Faar, stjaalet paa Marken og siden ommerket, men paastaaet erhvervet paa lovlig Maade, der maatte ansees modbeviist. S. 14–15 Nr. 209.

Erll.s 19–6 anvendt i et Tilfælde, hvor Tiltalte strax efter Tyveriet fandtes i Besiddelse af det Stjaalne, men paastod et ikke ganske urimeligt Fund. S. 15 Nr. 222.

Fjerde Gangs Tyveri, Løsgængeri, Betleri og Overtrædelse af 18–26 af Underretten (som medregnede nogle opgaatte Forsøg paa sidstnævnte Forbrydelse) anseet med 6 Aar og 6 Maaneders Strafarbeide, men af Overretten (som ikke ansaae Forsøgene strafbare) med 7 Aars Strafarbeide. Af Høiesteret, hvortil Overretsdommen alene efter Angjeldendes Forlangende var indanket, blev den, saa vidt paaanket var, stadfæstet. S. 15 Nr. 224.

En ved de foregaaende Retter for 1ste Gangs Tyveri Domfældt efter nærmere Oplysning anseet af Høiesteret for 4de Gangs Tyveri, og ilagt 10 Aars Strafarbeide. S. 16 Nr. 228.

Deeltagelse i Tyveri efter 5–1 og 6 anseet med 1 Aars Strafarbeide. S. 16 Nr. 235.

Deelagtighed i Tyveri og Overfald paa fægesløs Mand af de foregaaende Retter belagt med 15 Dages Fængsel paa Vand og Brød efter 5–9, jfr. 19–1, samt 15–10 og 11, men af Høiesteret efter 5–3 og de øvrige nævnte §§ med 8 Maaneders Strafarbeide (da Tiltalte forhen var domfældt for Tyveri). S. 16 Nr. 290.

Bemægtigelse, som af de foregaaende Retter blev henført

under Begrebet om Tyveri, af Høiesteret ikke anseet som saadant (men rimeligviis henført under 10 - 22 eller 22 - 18), og Vedkommende frifunden for Justitiens videre Tiltale. S. 34—35.

Bemægtigelse, som af de foregaaende Retter blev henført under 21 - 14, men af Høiesteret under Begrebet om Tyveri. S. 43—45.

Spørgsmaalet, om en ældre throndhjemsk Politikammerretsdom "for 1ste Gang begaaet ringe Tyveri" burde regnes med efter 19—7 jfr. 28—7, ved de foregaaende Retter besvaret benegtende, men af Høiesteret bekræftende. S. 47 Nr. 68.

En Bøssemagersvend ved Haandværkscompagniet for Tyveri under Arbeide paa Arsenalets Værksted af et Par Kammeret tilhørende Sager anseet efter 125de Krigsartikel og 19—3 med 6 Maaneders Strafarbeide (under formildende Omstændigheder). S. 48 Nr. 184.

To simple Tyverier, efter foregaaende Tyvsdom, og efter udstaaet Straf for samme Tyverier i Følge tilsidegaaende Dom i foregaaende Instants (for første Gangs Tyvsforbrydelse) af Høiesteret belagte med 6 Maaneders Strafarbeide. S. 48 Nr. 187.

Bemægtigelse, som af Overretten blev henført under 20—1, men af Underretten og Høiesteret under 19—3, 1. S. 69—70.

Tyveri af 5 ₰ Uld paa nogle Udgangsfaar anseet med 10 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 74.

Besiddelse af formeentlig stjaalne Koster, uden Eiendomsbeviis og, for saa vidt fremkomne, uden bestemt Gjenkjendelse af Bestjaalne, paa Grund af [illegible] henført under 19—6, samt af Underretten belagt med 10, men af Overretten og Høiesteret med 15 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 94—96.

Tyveri, opdaget under Sagen, efter at Actionsordren var udstedt, medtaget under Behandling og Paakjendelse i Forbindelse med de under Ordren indbegrebne Tyverier. S. 104—105.

Forstanderen for et Opbudsboes Trælasttomt ("Tomteformand") anseet efter 19—1 for svigagtigt Salg af den paa Tomten opbevarede Trælast. S. 105—106.

Æbletyveri i indhegnet Have, hvortil Tyven klatrede over Plankeverket, efter foregaaende Tyvsdom anseet med 1 Aars Strafarbeide. S. 107—109.

Brændetyveri (gjennem løse Loftsbræder) til 24 Sk.s Værdi, og Deelagtighed i Tyveri af Myrther fra Gravsted, efter 2 Ganges Domfældelse for Tyvsforbrydelse, af alle Retter anseet efter 19 - 1 og 6, jfr. 7, med 3 Aar 3 Maaneders Strafarbeide. S. 110—112.

Besiddelsen af et betydeligt stjaalet og følgelig Uhr, hvortil han under sine vaklende og løgnagtige Forklaringer ingen Hjemmel paastod, af de foregaaende Retter anseet efter 19—1, men af Høiesteret efter 19—6, med 20 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 205 206.

Tyveri, mod Tiltaltes Benægtelse anseet beviist ved de fremkomne Indicier. S. 206—208.

En for Deelagtighed i Tyveri tiltalt (for Udsættelse des fyldt) Person, efter tvivlsomme Indicier, af de foregaaende Retter anseet overført den i 19—6 omhandlede Deelagtighed (skjøndt Straffen for denne Deelagtighed ansees præskriberet), men af Høiesteret frifunden for videre Tiltale. S. 210—216.

En Bemægtigelse, der kunde synes at indgaae under 19—17, af Underretten og Høiesteret henført under 21—14. (Overretten frifandt for videre Tiltale). S. 216.

Tiltalt for Tyveri eller Forbrydelse mod 22—14 fandt for begge Dele til 7 Maaneders Strafarbeide, nemlig for Bemægtigelse af to opflydte mærkede Sagstokke og en aldeles raadden Bundstok i Nidelven. S. 219—221.

Leiemaalstyveri, oplyst ved Indicier, og som 3die Gangs simpelt Tyveri af de foregaaende Retter belagt med 4 men af Høiesteret med 3 Aars Strafarbeide. S. 221—222.

Frifindelse for Justitiens Tiltale for Tyveri paa Grund af Sindsbeskaffenhed, der gjorde Tilregneligheden tvivlsom. S. 225—227.

Forbrydelse mod 19—6, efter 2 Gange Domfældelse for Tyveforbrydelse, og mod 18—22, første Led, 3½ Aars Strafarbeide. S. 229—231.

Børn under 15 Aar for 3 simple Tyverier efter 19—1, jfr. 7—1, 6—6 og 2—33, anseet med 12 Slag Ris. S. 235.

For simpelt Tyveri og 3die Gangs Betleri anvendt 25 Dages Fængsel paa Vand og Brød. (10 Dage for Tyveriet og 15 Dage for Betleriet). S. 236—237.

En Soldat, der havde stjaalet en i et andet Værelse boende Kammerats Frakke, og pantsat den i Laaneindretningen, for 2den Gangs simpelt Tyveri anseet med 8 Maaneders Strafarbeide. S. 259.

Tyveri af en Kjole, rimeligviis forøvet ved Indbrud, som dog ikke ansaaes tilstrækkelig beviist, belagt med 10 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 259—260.

En forhen 2 Gange for Tyveri domfældt Person ilagt 4 Aars Strafarbeide for et Par Tyverier, hvoraf det ene nærgrændsende til grovt. S. 262—264.

Tyveri, beviist ved mærkelige Indicier. S. 264—265.

For Deelagtighed i Tyveri efter 19—6 anvendt 15 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 112.

Tyveri, af Underretten og Høiesteret anseet i og for sig egnet til Strafarbeide efter 19—1, af Overretten derimod til Fængsel. 132—134.

For Bemægtigelse af Langloberne til en nedfalden Bro paa en Eiendom, som Angjældende havde solgt, efter 19—1 anvendt Fængsel paa Vand og Brød, i 15 Dage af Underretten, men i 10 Dage af Overretten og Høiesteret. S. 136—137.

Frifindelse for videre Tiltale ved Overretten og Høiesteret, men Fældelse ved Underretten, for Tyveri (af Nr. 1) og Deelagtighed efter 5—9 (af Nr. 2) i Anledning af nogle fra et Dødsbo paa mistænkelig Maade bortbragte og gjemte Ting, som paastodes, og efter Omstændighederne maatte formodes, at den Afdøde havde skjenket Nr. 1. S. 137—139.

Tyveri af en Femdalersseddel, beviist med Indicier og i alle Instantser anseet med 15 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 139—140.

Deelagtighed i simpelt Tyveri efter Samraad og foregaaende Tyvsdom anseet med 1 Aars Strafarbeide. S. 166—167.

Frifindelse for videre Tiltale ved Overretten og Høiesteret af en for Tyveri tiltalt Person, som paa Grund af Indicier var fældt for Gjerningen ved Underretten. S. 167—168.

For flere, tildeels ikke ubetydelige, simple Tyverier og bedragerisk Omgang med Hittegods af Underretten anvendt 7 Maaneders, af Overretten 1 Aars og af Høiesteret 2 Aars Strafarbeide. S. 168—170.

Tilbagetagelse af en Ko paa Marken i alle Instantser anseet som groft Tyveri, uagtet der med Hensyn til de foregaaede Omstændigheder var Anledning til Tvivl, om Gjerningen var foretagen i tyvagtig Hensigt. S. 171—173.

Egenmægtig Hugst af 7 Aaretræer (Emnetræer til Aarer) i Andens Skov, hvilke manglede i hvad denne havde paataget sig at levere Angjældende, i alle Instantser anseet som Tyveri efter de forøvrigt oplyste Omstændigheder. S. 173—174.

Tvivlsomt Tilfælde af Tyveri, der af de foregaaende Retter blev anseet som groft, men af Høiesteret som simpelt Tyveri med 20 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 201—202.

Frifindelse for videre Tiltale i Anledning af et Tyveri, hvorfor Angjældende ved de foregaaende Retter uagtet manglende Eiendomsbeviis, paa Grund af Indicier blev fældt. S. 203—204.

Besidderen af et betydelig Skaalet og følge Uhr, hvortil han under sine vaklende og løgnagtige Forklaringer ingen Hjemmel paaskjød, af de foregaaende Retter anseet efter 19—1, men af Høiesteret efter 19—6, med 20 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 205 206.

Tyveri, mod Tiltaltes Benægtelse anseet beviist ved de fremkomne Indicier. S. 206—208.

En for Deelagtighed i Tyveri tiltalt (for Anstiftelse beskyldt) Person, efter tvivlsomme Indicier, af de foregaaende Retter anseet overført den i 19—6 omhandlede Deelagtighed (efskjønt Straffen for denne Deelagtighed ansees præscriberet), men af Høiesteret frifunden for videre Tiltale. S. 210—216.

En Bemægtigelse, der kunde synes at indgaae under 19—17, af Underretten og Høiesteret henført under 21—14. (Overretten frifandt for videre Tiltale). S. 218.

Tiltalt for Tyveri eller Forbrydelse mod 22—14 fældt for begge Dele til 7 Maaneders Strafarbeide, nemlig for Bemægtigelse af to opskyllede mærkede Slugstokke og en udvendig raadden Bundstok i Ridelven. S. 219—221.

Lommetyveri, oplyst ved Indicier, og som 2det Gangs simpelt Tyveri af de foregaaende Retter belagt med 4 men af Høiesteret med 3 Aars Strafarbeide. S. 221—222.

Frifindelse for Justitiens Tiltale for Tyveri paa Grund af Sindsbeskaffenhed, der gjorde Tilregneligheden tvivlsom. S. 223—227.

Forbrydelse mod 19—6, efter 2 Gangers Domfældelse for Tyveforbrydelse, og mod 18—22, første Led, 3½ Aars Strafarbeide. S. 229—231.

Barn under 15 Aar for 3 simple Tyverier efter 19—1, jfr. 7—1, 6—8 og 2—33, anseet med 12 Slag Riis. S. 235.

For simpelt Tyveri og 3die Gangs Betleri anvendt 25 Dages Fængsel paa Vand og Brød. (10 Dage for Tyveriet og 15 Dage for Betleriet). S. 236—237.

En Soldat, der havde stjaalet en i et andet Værelse boende Kameraats Frakke, og pantsat den i Laaneindretningen, for 1ste Gangs simpelt Tyveri anseet med 8 Maaneders Strafarbeide. S. 259.

Tyveri af en Kjole, rimeligviis forøvet ved Indbrud, som dog ikke ansaaes tilstrækkelig beviist, belagt med 10 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 259—260.

En forhen 2 Gange for Tyveri domfældt Person ilagt 4 Aars Strafarbeide for et Par Tyverier, hvoraf det ene nærgrændsende til groft. S. 262—264.

Tyveri, beviist ved mærkelige Indicier. S. 264—265.

Tyveri af Vaand til 6-7 Skillings Værdi straffet med 10 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 269—270.

Bemægtigelse af Brændeviin, som forfærdedes paa Stedet, belagt med Tyvsstraf, som sædvanligt. Eeldtægt ved Indbrud (beviist ved Indicier) af lobet i Brændeviin ansect med Straf efter 19—3. S. 271—272.

Tyveri beviist ved Indicier. S. 285—286.

Tyveri beviist ved Indicier. S. 286—287.

Groft Tyveri (af en Buk paa Marken) ansect med 6 Maaneders Strafarbeide. Angjeldende foregav Forvexling med sin egen bortkomne Buk, men blev ansect ved derfremkomne Indicier overført saavel som ved selve Bemægtigelsen. S. 308—309.

Foregivet Fund af en Messingdaase efter Omstændighederne ansect som Tyveri. 309-310.

En Mand, der var tiltalt for Tyveri af Faar paa Marken, og af Underretten paa Grund af temmelig vægtige Indicier derfor var fældet, blev af Overretten og Høiesteret i dette Punct frifunden. Derimod blev han for Tyveri af nogle Sildegarn, udsatte i Søen, af Underretten og Høiesteret fældet efter 19—1, medens Overretten anvendte 19-6. S. 322—323.

En Person, der fandtes i Besiddelse af en ved Indbrudstyveri stjaalen Sæk med Meel, som han foregav at have fundet i en Sandgrube, hvor han søgte efter gammelt Grubeskab, af Underretten ansect for Deelagtighed i Tyveri, af Overretten for ulovlig Omgang med Hittegods, og af Høiesteret for simpelt Tyveri. En anden Person, der havde deelt Meelet med ham, angivelig til Laan, uden at have troet paa hans Foregivende om dets Fund, af Underretten og Overretten ansect for Deelagtighed i ulovlig Omgang med Hittegods, men af Høiesteret efter 19—6. S. 323-325.

Tyvsforbrydelser, oplyste ved Indicier. S. 325—327.

Overtrædelse af 19—3, i, beviist ved Indicier. S. 328—329.

To forhen for Tyveri fældte Personer atter tiltalte for Tyveri, og af Underretten fældte a) for et Indbrudstyveri efter Indicier, og b) for et simpelt Tyveri, som de tilstode (Medtagelse ved Rømning af nogle til Brug i Varetægtsfængslet leverede Ting), men af Overretten og Høiesteret alene fældte for det simple Tyveri, og den ene tillige efter 19—6 for Salg af et ved Indbrudstyveriet beviislig stjaalet Stykke Vadmel. S. 329—331.

To Personer fældte a) for Indbrudstyveri i norsk Kirke i 1843 (en Kiste med 1030 Spd. stjaalen), Nr. 1 efter Indicier,

Nr. 2 isteden Beskyldelsen, dog for Tyveri af en Baad i Norge 1840, efter begges Tilstaaelse; — Nr. 1 for Benyttelse af 2 falske Præsteattester fra Norge i Sverige 1844; — Nr. 2 for tilstaaet Forfærdigelse af falsk Attest i en norsk Præsts Navn 1840 og Benyttelse i Sverige 1841 af en i norsk Præsts Navn udfærdiget falsk Attest, samt for 2 i Norge begaaede simple Tyverier i 1840 og 1841. (Nr. 1 undvegen fra Fæstning, hvor han som dømfældt for Falsk var indsat til 10 Aars Arbeide; og Nr. 2 forhen straffet for Tyveri.) Straffen for begge bestemt til 10 Aars Strafarbeide. S. 333—336.

Groft og simpelt Tyveri, efter foregaaende Tyvsdom, ansect med 4 Aars Strafarbeide. Tvivlsom Bemægtigelse af en Baad, henført under 22—18, ikke under 19—1. S. 343—346.

Deelagtighed i simpelt Tyveri af en Hud, rimeligviis henhørende under 19—1, men efter de fremkomne Indicier henført under 19—6, og efter 3 foregaaende Tyvsdomme anseet med 7 Aars Strafarbeide. S. 346—348.

Frifindelse for videre Tiltale ved Overretten og Høiesteret, men Fældelse ved Underretten efter 19—6. S. 348—350.

Det strengere Alternativ i Crll.s 19—1 af Underretten og Høiesteret valgt som Udgangspunct ved Udmaalingen af Straffen for Tyveri ved Opbrud af nogle Løsøredsikrets paa aaben Mark henfatte Kister, paa Grund af Vanskeligheden i at forvare disse. S. 377—379.

Tyvsdeelagtighed straffet i Forbindelse med Overtrædelse af 18—25. S. 404—405.

Skovtyveri af 28 Skillings Værdi belagt med 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 483—484.

Tyveri af en Person, hvis Tilregnelighed efter Præsteattesten kunde synes tvivlsom, men efter Lavrettets Erklæring og Vidneforklaringerne maatte antages at have været tilstede, af de foregaaende Retter belagt med 4 men af Høiesteret med 3 Maaneders Tugthusarbeide. S. 484—485.

Crll.s 19—6 anvendt med 30 Dages Fængsel paa Vand og Brød (10 Dages ved de foregaaende Retter) for uhjemlet Besiddelse af stjaalne Planker fra en offentlig Landgangsbro. S. 485.

6 Maaneders Strafarbeide efter foregaaende Tyvsdom anvendt paa en Bemægtigelse, som af Angjældende med noget Skin af Grund paastodes at være beføiet, men i de faldne Domme blev henført under 19—1. S. 485—486.

En forhen til Strafarbeide paa Livstid domfældt Person anseet med 21 Dages eensomt Fængsel paa Vand og Brød hver anden Dag, for Deelagtighed i Indbrudstyveri. For Deelagtighed

Indbrudstyveri efter 19—18 ansecet 6 Maaneders Strafarbeide paa to Soldater, hvoraf den ene forhen var straffet for Tyvsforbrydelse, den anden stod Skildvagt i Nærheden af Gjerningsstedet. S. 490—493.

En, efter foregaaende Domfældelse for Pantsættelse af betroet Gods, ved combineret Act for Tyveri, Tyvshælerlagtighed efter 19—6, Salg af Mundeerings-sager og Logningsforandringer for en Superieur (i Justitsraads Bolding) til 2 Aars Strafarbeide fastsat Actilleriet af Høiesteret for simpelt Tyveri og Deelagtighed deri efter 19—6, samt for Salg af Mundeeringsstykker ansect med 1 Aars Strafarbeide. S. 510.

En for Indbrudstyveri eller Deelagtighed deri mistænkt og tiltalt Person paa Grund af Mistilliges med hans eget kommende Foregivende alene ansect efter 5—8, jfr. 21—14, med 10 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 513—514.

Indbrudstyveri (ved at løfte Døren af Hængslerne, hvorunder dens Krampe gav noget efter) af Underretten ansect med 9 Maaneders, af Overretten med 3 Aars og af Høiesteret med 2 Aars Strafarbeide. S. 514—516.

En Mængde Smaatyverier, efter foregaaende Domfældelse for flere saadanne, af Underretten ansect med 1 Aar 6 Maaneders, af Overretten med 3 Aar 1 Maaneds og af Høiesteret med 4 Aars Strafarbeide. S. 518—519.

Simpelt Tyveri, efter foregaaende Tyvsdom, beviist ved Indicier og belagt med 8 Maaneders Strafarbeide af Underretten, men med 1 Aars af Overretten og Høiesteret. S. 519—520.

Simpelt Tyveri, beviist ved Indicier, efter foregaaende Dom i Følge L. 6—9—2, samt Frifindelse for videre Tiltale i Anledning af Indbrudstyveri, i alle Instantser belagt med 6 Maaneders Strafarbeide. S. 520—521.

Et [illegible] Indbrudstyveri (ved at bore Hul i Laaset, og derigjennem at trække Skodden fra) samt tre simple Tyverier belagte i alle Instantser med 4 Aars Strafarbeide. S. 521—522.

Tyveri af Turnips paa Ageren (en Kurv) af Underretten belagt med 8, af Overretten og Høiesteret med 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 524—526.

Tyveri, beviist ved Indicier, i Forbindelse med Bedrageri, efter foregaaende Tyvsdom, ansect med 1 Aars Strafarbeide. S. 539—540.

Deelagtighed efter 19—6 belagt med 15 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 543—544.

Groft Tyveri (Indbrud ved at sætte [illegible] Rollknivsind

mellem Dørkammet og paa den Maade skede tilsidst den fornødne Skovdør) ansect med 6 Maaneders Strafarbeide. S. 544.

Tredie Gangs simpelt Tyveri af Underretten ansect med 3 Aar 1 Maaneds men af Overretten og Høiesteret med 3 Aar 6 Maaneders Strafarbeide. S. 546—547.

Ratsving af en Ko („saa mange Gange“) ansect af Underretten og Overretten efter 22—14 (uvist om ved Cumulation) med 10 Dages Fængsel paa Vand og Brød, men af Høiesteret med 20 Dages ved Cumulation efter samme §. S. 549—552.

Tyveri, beviist ved Indicier, og belagt med 10 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 552—553.

Hemmelig Medtagelse af en Pibe, som af Eieren var leveret Angjeldende under fælles Tobaksrøgning, med de Ord: „Der har Du den, jeg vil ikke have den mere.“ Ansect som Tyveri (2den Gangs) og belagt med 1 Aars Strafarbeide. S. 555—556.

Hestyveri af et Par aabenstaaende Lodder (omtrent 3 Alger paa hvert Sted) i de foregaaende Instantser ansect med S men af Høiesteret med 10 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 556—557.

Tyveri, beviist ved Indicier og ansect med 10 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 557—558.

Groot Tyveri (Cellus 19—3 og efter foregaaende Tyvsdom, ved Herredsthingsdom ansect med 3 Aar 1 Maaneds men af Høiesteret med 3 Aar 6 Maaneders Strafarbeide. S. 571—572.

Simpelt Tyveri under 18 Aars Alder, af en Sæk ansect med 40 Dages Fængsel paa sædvanlig Fangekost, og Delagtighed deri efter 19—6 med 10 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 587.

Groot Tyveri, beviist ved Indicier, og belagt med 1 Aars Strafarbeide. S. 616—618.

Lommetyveri af 330—40 Spd., beviist ved Indicier, og efter foregaaende Tyvsdom belagt med Strafarbeide, af Overretten i 3, af Høiesteret i 5 Aar. (Underretten havde frifundet for videre Tiltale). S. 618—621.

Tredie Gangs Tyvsforbrydelse efter 19—6 ansect med 3 Aar 6 Maaneders Strafarbeide. S. 653.

Bedrageri og Tyveri ansect efter 21—1 og 6 samt 19—1 med 30 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 655—656.

Indicier, hvorefter Angjeldende af Underretten og Høiesteret fældtes efter 19—1, men af Overretten frifandtes for videre Tiltale, fordi det ikke ansaaes beviist, at han havde sat

sig i Besiddelse af Noget, det han havde ødelagt en Bikube. S. 665—667.

Deelagtighed efter 19—6. S. 671—672.

Lommetyveri beviist ved Indicier og som 3die Gangs Tyveri anseet med 3 Aar 6 Maaneders Strafarbeide. S. 687—688.

Simpelt Tyveri, 3die Gang begaaet, beviist ved Indicier og belagt med 3 Aar 6 Maaneders Strafarbeide. S. 688.

Tvivlsomt Tilfælde, hvorpaa Overretten anvendte 19—1 men Underretten og Høiesteret 19—6. S. 689—690.

Tyveri, under 15 Aars Alder, efter 19—1, jfr. 6—8 og 2—38 og 39, belagt med Fængsel paa sædvanlig Fangekost, af Underretten i 16, af Overretten og Høiesteret i 12 Dage, og ny Conclusion given for Tydeligheds Skyld i Gjentagelsestilfælde. S. 690—692.

Simpelt Tyveri af en Tegnebog beviist ved Indicier og belagt med 15 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 693—695.

Deelagtighed efter 19—6 beviist ved Indicier og belagt, efter foregaaende Tyvsdom, med 8 Maaneders Strafarbeide. S. 695—697.

Frifindelse for videre Tiltale ved Høiesteret, men Fældelse for simpelt Tyveri ved de foregaaende Retter, for en Bemægtigelse af nogle Sengklæder, hvortil tvivlsom Tilladelse paaberaabtes. S. 721—724.

For 3 grove og 1 simpelt Tyveri (ved de sidste blev stjaalet Madvarer af ringe Værdi) i alle Instantser anvendt 1 Aars Strafarbeide. S. 724—725.

Deelagtighed i Tyvsforbrydelse (19—6) oplyst ved Indicier og anseet, efter to foregaaende Tyvsdomme, med 3 Aar 3 Maaneders Strafarbeide. S. 793—794.

Simpelt Tyveri og Forsøg paa Indbrud belagt med 25 Dages Fængsel paa Vand og Brød, og Deelagtighed i Forsøget paa Indbrud med 10 Dages lige Fængsel. S. 825—827.

Uagtsomhed.

Frifindelse for videre Tiltale i et Tilfælde, hvor det var tvivlsomt om den Tiltalte burde fældes for uforsætligt men tilregneligt Drab. S. 30—32.

Udlænding.

Pl. af 19de April 1805 anvendt. S. 329—331.

Unødig Trætte (Mulct for).

Mulct for unødig Trætte. S. 1—8.

Varsel.

Veivæsen.

Vexler.

Vidner.

Vægtere.

desse mod en Vægter, fordi dennes Vidnesbyrd ikke kunde sættes ved Siden af en Politibetjents i samme Tilfælde, og Beviset derfor ansaaes utilstrækkeligt. S. 134—135.

Værgemaal.

En Værge, som havde sat den umyndiggjorte Mand paa Føderaad hos en Anden, og derfor paa Forlangende betalt 425 Spd. af den Umyndiggjortes Midler, kjendt berettiget til at tilbagesøge, hvad der saaledes var betalt paa den sluttede Føderaadscontract - som ved foregaaende Dom mellem Værgen og den senere afdøde Umyndiggjortes Arvinger var kjendt ugyldig - dog med Fradrag af hvad det ydede Føderaad ved Skjøn maatte ansees værd. S. 612—615.

Indsigelse mod en Mands Competence og Habilitet til, som Værge for sin Søn at indtale dennes Odelsret, uden Bemyndigelse af Formynderøvrigheden og uagtet Værgen var Opbudsmand, forkastet ved en Eragtning, som var afsagt uden Meddomsmænd, og derfor af Overretten blev kjendt uefterrettelig tilligemed den paafulgte Dom i Sagen, men af Høiesteret blev stadfæstet tilligemed Dommen. S. 641—644.

Værnething.

Hjemthinget valgt i Stedet for Misgjerningsværnethinget i offentlig Straffsag. S. 140—144.

Spørgsmaal om Afvisning, fordi ikke alle Interesserede i Sagen deeltoge i Søgsmaalet, og fordi L. 1—16 samt 5—11—17 ikke vare komne til Anvendelse. S. 476—480.

Afviisning fra Politiretten (ved dens egen for saa vidt uappellerede Dom) af et mod Reguleringscommissionen i Christiania anlagt Søgsmaal til Erstatning for et til Gade udlagt Stykke Tomt. S. 497—503.

Justitssag, anlagt mod et Egtepar for gjensidig Mishandling og ond Forligelse, af Underretten og Overretten afviist som henhørende under Tugthusret, men af Høiesteret hjemviist til Underretten til Paakjendelse i Realiteten. S. 573—576.

Ærekrænkelse.

Overtrædelse af 10—4 ved forhaanende og ærekrænkende Ytringer mod en Referent for Retten anseet med 8 Dages Fængsel paa Vand og Brød. S. 47 Nr. 128.

Overtrædelse af 12—1 (der kunde synes at indgaae under 12—2) samt af 17—1 og 2 og af 21—33 anseet med 10 Aars Strafarbeide. S. 62—64.

Falsk Angivelse, der gik ind baade under 17—1 og under 17—2, af alle Retter henført under 17—1. S. 622—624.

For Overtrædelse af 9—26, ved i en som Almanak formet Opsats under November (Slagtemaaned) at notere: "Retfærdigheden slagtes og nedlægges i Høiesterets Salttønde" af Underretten anvendt 32 Dages Arrest, men af Overretten og den constituerede Høiesteret 16 Dages Fængsel paa sædvanlig Fangekost. S. 733—736.

Overtrædelse af Crl.s 9—26, ved i et offentligt Blad at beskylde Høiesteret for, i den Sigholtske Sag (Retst. f. 1849 S 721—768) at være gaaet i Actors Ledebaand; at synes at have taget for god Fisk Alt, hvad han kastede hen for de Høistærværdige, og at Høiesterets Medlemmer i den Grad havde compromitteret sig selv, at de fortjente at sættes under Rigsret og straffes efter Ansvarlighedslovens § 23 og Criminallovens 24—9 med Bøder indtil 100 Spd., af Underretten anseet med 8 Dages Fængsel paa Vand og Brød, men af Overretten og den constituerede Høiesteret med 96 Dages Arrest. S. 742—745.

Overtrædelse af Crl.s 9—26, ved i et offentligt Blad, under Motto: "Høiesteret har dømt ham, men Folket frikjender ham," at have ytret, at Sigholts "Dommere havde ædelt og godt Motiv til at sætte et vanziret Stempel paa hans borgerlige Ære, som det sikreste Middel mod hans senere Optræden; thi man ønskede og det blev vist, at den Afdøde var for ærekjær til at modtage og udholde den Pamflet, som var sat paa ham ved Fru Justitins [illegible]" (han skal have skudt sig), af Underretten anseet med 64 Dages Arrest, men af Overretten og den constituerede Høiesteret med 32 Dages Fængsel paa sædvanlig Fangekost. S. 745—749.

Rettelser

til det i Retstidenden Nr. 51 og 52 meddeelte Referat af Justitssagen mod Student M. Thrane,

Pag.	812,	26de Linie	fra oven:	"Thrane," læs:	"Thranes."
—	814,	20de —	fra oven:	"Qvalitet," læs:	"Qvantitet."
—	818,	17de —	fra oven:	"angivne," læs:	"opgivne."
—	819,	24de —	fra oven:	"fremhævet," læs	fremtraadt."
—	822,	7de —	fra neden:	"dets" læs:	"den."
—	824,	9de —	fra neden:	"den ældre" læs:	"eller."

Rettelser i Ord-Registeret.

S. 831. 2den Sp. L. 11 f. o.: (se Afviisn.) læs: (se og Afviisn.).
Do. Do. Mellem 2den og 3die L. f. n. er udeladt "Sljon."